

De Conceptione Beatæ Virginis
Allegationes.

Ité Bulla de Cõceptiõe B. M. V. per Cõciliũ
Basileense decreta

N. Inv. 1414.

Decor resplendens fulgore Iubar datus
a satore cunctigenum cunctorum
Ornet me cum nitore fausti roris
celestium foncium etc.

Hic liber vniuersitatis de Sanctissima Concepcio
ne Beatissime matris dei virginis Marie compac
tus per eandem Scriptus autem per Johannem de Wyt
kowicze Anno domini Millesimoquadringentesimo
quadragesimo nono Finitus vero tempore quo Sol
iam sub obliquo maturans Zodiaci circulo cursum suum
sub signo cum iam intrauerat libre in quo nocturnu
spacio adequato diebus celebratur equinoctium autumni
Tunc cum descendens secundum circuli sui statum discurrebat
per latera terre in suis radiis terram respicit per obli
quum propter quod aer calefieri non potest Et vapores
ex ipsa terra in aquis insurgentes cum non inveniunt
resistenciam solarium radiorum diuersas glomerantur
in nubes de qua tempestate ventorum diffusa tonitrua
gignantur et coruscaciones in multitudine ymbrium et pluuiarum
Die equidem lune Mensis Septembris Undecima etc
Hora autem Cum iam Sol suorum equorum fle
xis habenis ad partes occidentales vergebat etc

Sexta pro. qz ecclesia regula C x
Sep p qz sup choros angelorum C xi
exaltata

Tercium documentum qz deus de
buit btissimam virginem matrem
suam preservare ab o culpa C xii
Et deum aliqd debere intelli
gitur du et ad pns sumi
De spualis sac scripture C xiii
Et sensus litteralis sacre scripture no
est tm vnus sed multiplex racione
rei signate C xiiii
Et litteralis sensus sacre scripture
e que ipa ecclia asserit C xv
Et nullus absqz diuina reue
lacone asseret spm sctm non
intellexisse aliu sensum in sac scrip
qz ipe dicat
Sex excellentie cognicionis supe
rice supra humanam noticiam
Et ideo ecclia coutinue proficit in
cognicione
Et doctores Ecclesiarum sunt expositores
et interpretes sacre scripture
Et libri canonici sunt maioris
auctoritatis qz dicta sctorum doctorum
Et euidencia probacionis per auctoritates
sac scripture e dux C xvi
Et ecclie auctoritas est etiam in hijs
que non necessario ex sacra
scriptura eliciuntur
Septem auctoritates sacre scripture per
quas probatur de sca concepcione
btme virginis C xvii
Consideracio speculatiua qz singulariter
intelligitur de beata virgine idest
dum erant abyssi et ego iam
concepta C xviii
Et si homo non peccasset nichilominus fi
lius hominis fuisset incarnatus

Et quia btissima virgo spaliter
pertinet ad misterium incarna
cionis non includitur sub originali
peccato
Et bta virgo est maior omnibus
puris hominibus et nichil e ipa
maius nisi deus
De sexta et septima auctoritate C xix
Et deus debuit preseruare ma
trem suam ab o. p. propter
preceptum de honoracione pa
rentum C xx
Et nulla mulier tam perfecte fu
it mater filij sui quantum beata
virgo extitit
Et sicut in bta virgine nulla fuit
macula corporis Ita nec anime

Allegacio tercia in qua proba
tur intenta conclusio de scta
conceptione beatissime v
et ondetur specifice priuilegium gre
hoc sibi competit C i
Quartum documentum qz btma
virgo preter o prout e conformitas
personalis nunquam contraxit et per
singulare ex sermone augini de as
sumpcione virginis
Multiplices auctoritates sac scripture
qz nullus resurget ante diem iudicij
Item sup eos determinacio Ecclie
et auctoritas sctorum doctorum tanquam
de fide
Et non obstantibus supradictis
augustinus determinauit de assumpcione
virginis maria et corpore C ii
Septima dicta augustini ex sermone
de assumpcione virginis ad proban
dum de sua concepcione sa
ncta

Primu quod ubi scriptura nil co-
memorat de virgine inquiren-
dum est ratione quid conveni-
at veritati

Secundum quod commune omnibus homi-
nibus non est attribuendum virgini
nisi conveniat eius sanctitati

Tercium quod virgines virgo comparanda
est a generalibus penis quibus
subiacent omnes mulieres

Quartum quod mater concepit ab ob-
probrio quo pre filius eius

Contra solutionem quod adversa doc-
trine de dua incarnationis
et conceptionis c iii

Testimonia etiam infidelium de
sancta conceptione beatissime
virginis

Quintum dictum augustini quod quia
non obviat auctoritas sacre scripture
credit de glorificatione virginis c v

Sextum quia nullus catholicus
dubitat xpm potuisse glorifi-
care matrem ergo nec de hoc quod
sic fecerat

Septimum quod nulla debet se
qui comparatio maria quia tanta
profudit gracia

Attendantur quatuor etiam auctoritates
augustini de natura et gracia quod
concepta beatissima virgine omnes
sunt peccatores c iiii

Et non est credendum dicentibus
beatam virginem conceptam in peccato
nisi ondat se habuisse super hoc
revelacionem a deo

Et ubi obstat ratio singularitatis
non respondetur ad auctoritates genera-
les c v

Et exceptio paucorum ex sin-
gulari ratione non infringit
legem universalem

Et auctoritates scripture ad probandum
sanctam conceptionem sunt plures
ac magis singulares quam due
que per augustinum inducuntur
ad probandum de glorificatione

Esse matrem dei est privilegium ex-
cimens ipsam ab a p o c vi

Ubi in biblia fit mentio de
matre dei significatur aliquid sin-
gulare supra legem commu-
nem sicut in vii locis note c vii

Ecclesia attribuit virgini propter suam
dignitatem maternitatis divine
quorum nullum in scriptura ha-
betur expresse c viii

Et in peccato o est maior deor-
dinatio persone quam in venali
loco sit immunis ab uno pec-
cato et ab alio c ix

Et sacra scriptura non minus re-
pugnare videtur beatam virginem fuis-
se immunem ab actuali peccato
quam ab o si attendimus ad auctoritates
universaliter loquentes c x

Et idem apparet ex auctoritatibus
sanctorum et maxime augustini
et per plura capitula que maxime
firmissime sic de peccato o li

Auctoritatis est solvendi modus
aliud esse de lege communi aliud de
lege privilegio sancti c xi

Et beatam virginem semper resplendu-
isse omni puritate probatur quia
pertinentia ad tabernaculum
canit de purissimo auro c xii

Allegacio expresse declarans
speculative modum et pos-
sibilitatem huius sancte concepcionis

Scientifica declaracio de polite
et mo quo bta virgo concepta
creditur absque o pcto ssiar
quantum ad vi c j

Et due doctine de sera et mu-
da conceptione b virginis conve-
niut in tbus simpr et i qto
sa[l]ti vbo

Scdm exadverso de faba et pa-
no qp parum durant c ij

Et assercio de instantanea
macula virginis non e digna
gravi consideracone c ij

De 2o pruli quaor intelli da
esse circa contractionem o p et
po de cuius sceptone c iij

De 3o quo sit necessitas cause
et non sequi effectus Scdm quo
ex semine leprosorum pot
generari filius mudus quia indi
ficaco pt fi dur c iiij

Quo in eod instanti ibi est
intellige prius et posterius si-
nam unior palpalia exa

Duo instancie nature in genaco-
ne hominis quo ad esse sbale
et actile et in vtroque est ea
intelligere c v

Et in deia stat simpr cum
necessitate nature

Et indifferencia hec prius inest
qz necessitas sive intensa incli
nacio nature

Scdm exemplum est de Ethiope
qui pt cum albedie generari

Tercium exemplum de aqua bal-
neorum primo incipientez qz ca-
lidam esse

Quartum scdm de omnibus laban
qz disposicio ex parte nature
sequatur effectus impediri pt

Et sic quantum ad indifferenciam
et neitatem est distincta plitudo
ui ita quantum ad denominacio-
nes sequentes c vj

Et pro signo incinacie d nulls
extremorum subiectum recipit de-
nominacionem exemplificari
applicat

De qrto pruli et applicat scdm
de filio genito ex semine lepro-
sorum quo simile in contractio-
ne o pcti c vij

Et quatuor modis pt intelli-
gi in btissima virgine fuisse
preservacionem a p o c viij

Anco evidens anshim qp in
btissima virgine quo ad se no
fuit contractio o pcti

Prosequcio modi illius circa pse-
vacionem qui videtur difficilior
ad sustentandum

Quatuor motiva ad hec potissime
prosequendum et spaliter quia
sic deo ppta multiplicacio
miraculorum c ix

In conceptione bte virginis esse
substanciale et accidentale et
in quolz est intellige ea sig
nature c x

Et gracia potuit prevenire
culpam o sat palpat

Et quia omnis mutacio deno-
minatur non a termino a quo sz
in quem ideo licet affir-
sitam fuisse conceptionem b
virginis simpr

Et propt tm a quo multi
sti dixerunt fuisse conceptam
virginem ex carne pcti

Et no sit iniuria ne ecia si
sequitur suus effectus

De quto sz possibilitate conceptio-
nis btissime virginis absq; o p
quadrux theria consideratio pt
positionem multoru doctor c xi
Alia quadrux consideratio me-
thaa
De altissima phia sti Tob
Deus pt fac mundum de mundo
conceptum semine q non loqui
de mo comi sz sim vi
Et bta virgo nunquaz fuit maula
originalium sed semper xpm
Evidentissima aucte b maxi
q beata virgo nunquam fuit
in o peto
De sexta pnli q rationabilior
est iste modus ponendi sctifica-
tionem qm doctrine contrarie qua-
druplici ratione c xv
De auctbus sctorum ostendentibus
in b virgine fuisse eunc scti-
ficacionis modum
Tres actim actoncs sti Tho
que expressiue dicit btam
virginez nunquaz fuisse concepta
in o peto
Replicatio cont responsionem
quaduso ad doctrinam sti Tho
de puritate conceptionis bte v-
ginis que dz intelligi c xiii
Et e valde periculosum admit-
te solutionem de modificatione
pis vbi non probatur posse
et autetice
Tercia aucte s Tho que est
de vno de vltimis operibus
vite sue vz sup angelica
salutatione
Allegatio qnta respondens
ad xvi difficultates

in mra veniretes c i
Et bta virgo plus qm alii ho-
mines a xpo redempta dici pt
xv vii considerationibus c ii
Prima consideratio distinguens
sex redemptionis modos
Et preservatio a futuris petis
hz vim redemptionis
Responsio ad obiectione et de-
clarat materiaz magis spere
Secunda consideratio de redemptio-
ne ex ordine vniusi c iii
Tercia ex om hom quasi comi
sensu
Quarta ex manu ductione exe-
mplorum c iiii
Quinta ex racionibus sumptis
a catholica fide
Sexta ex multiplicitate aucte
sacri canonis c v
Septima consideratio ex eo q
xpc celia et angeli dicitur ee
redempti c vi
Et si xpc non preservasset btaz
ab o peto xpc medator no
diceretur c vii
Et ex aduerso contra hunc mo-
dum redemptionis argumentatu
fuit quadrifarie c viii
Responsio ad primum modum
arguendi et quid est redimere
scdm interpretationem vocabuli
et scdm rem
Et redemptio et pservatio no contra-
riantur sed vnum pertinet ad
alterum
Et potius dicat redemptio pser-
uatio a peto o qm actuali
Secundus modus arguendi

contradicto allegatus quinque ratio
nes et doctores. s[ecundum] Tho[mam] c. ix
Responsio quadruplex ad predic
tas rationes
Quod virginem fuisse immunem
ab o[riginali] peccato non derogat digni
tati christi nec ob hoc desinit esse redemptor
Quod preservare a malo futuro est
gloria singularis cuiusdam victori
communitatis
Quod melius est fuisse innocentem
quam conversum peccatorem nec
ob exceptionem quorundam mi
nuitur gloria christi
Quod cum sit contradicto doctrina
non deroget dignitati christi
si virginem absque omni peccato
immunem per totum tempus vite
sue perscrutandum est quare
derogat si eadem in primo instanti
non fuit c. x
Quod declaratio virginis non teneri
sub opprobriosa lege non detra
hit virgine dignitati
Quod dispensatio legis non dero
gat divino honori
Quod beata virgo indiguit medio
redemptore etiam si nunquam
contraxit peccatum originale
Quod detrahitur potentie sapientie
et bonitati christi dicendo suam re
demptionem non extendi nisi ad
remissionem peccati contracti vel co
missi et non ad preservationem
Quod ex subtractione unius vel
plurium non esse christi universa
lis redemptor c. xi
Quod licet beata virgo redempta non
dicetur nec indigere christo tamquam
redemptore nichilominus esset
redemptor universalis et proba

multiplici ratione et exemplo
Quod immutare communem cursum ne
pro gracia singularis persone
est ad gloriam dei similiter et peccatum
non imputare
Quod in beata virgine non fuisse exe
cutionem de pena primi peccati non
derogat divino honori
Testimonium sacre scripture similiter
comminatur quosdam filios ad debitam
penam pro peccato suorum parentum
Responsio specialis ad quinque rationes
oppositas ex tribus presuppositis
iam superius ostensis c. xii
Confessio contradicto similiter pertinet
ad confirmationem huius doctrine
Quod frequenter deus immutat ordinem
sue generalis influentie ob graciam
singularis persone non mirandum
si respectu matris sue
Comparatio de hiis que pertinet
ad honorem et meritum deus vel
meritum homo si equaliter
vel magis ad laudem pertinet
ipsius
Due confessiones assertionis contrarie
in favorem huius doctrine speciales
Rationes minor contradicto conficit
necessarium virginem contraxisse o[riginale] p[eccatum]
ut efficeretur christi membrum et est
tertius arguendi modus c. xiii
Responsio ad predicta
Septem rationes quare non est necesse
christi membrum fuisse per o[riginale] p[eccatum] o[riginale]
et per consequens nec beatam virginem ut esset
membrum christi
Responsio ad auctoritatem augustini
de membris christi et corpore christi ex
omnibus nobis qui omnes contraximus

Et fuisse primo in o. p. non dis-
posuit ad esse membrum xpi
ymmo retrahit
Et non fuisset laudabile virgi
contraxisse peccatum originale c. xiiii
Responsio ad illud felix culpa
que bonum fit contrahe peccatum o
Et denominacio privilegiacio-
nis non a termino a quo sed ad
quem sumitur
Et concepi xpm absque o. pcto
non debet reputari ei ut privi
legium
Replicacio ex adverso contra auctoritatem
Bernardi de redempcione angelo-
rum in quarta manerie ar-
gumentandi c. xv
Responsio ad premissa quod non
est diversum redempcionis ge-
nus hominum et angelorum sed
unica tamen redempcio
Responsio ad raciones proban-
tes differenciam generis in re-
dempcione
Et unitas redempcionis ex par-
te termini ad quem sumitur et non
tamen a quo
Declaracio intencionis Bernardi
quod in angelis dicatur redempcio
prope
Et xpc fuit mortuus et pro
angelis et pro hominibus
Quo aliquid dicatur purgatum
quod nunquam fuit immundum c. xvi
De purgacione angelorum evi-
dens declaracio
Et simpliciter a priori respicit ra-
cio purgacionis
Et beata virgo est purior an-
gelis et dicitur ipsos purga-
re

Quod in sola virgine est plus
de sapiencia et gracia quam
in omnibus sanctis sanctius
Et non obstante preservacione
virgo beatissima vere dicitur
sanctificata c. xvii
Et non de sancto pre sanctum fit
contrariae privatiue et negatiue
Et non obstante preservacione
beata virgo fuit subiecta multis
penalitatibus c. xviii
Quatuor notabilia de condi-
cione penalitatum in homine
De triplici causa mortis et tripli-
ci remedio contra eam in pa-
radiso terrestri
Tercium dictum quod absque contrac-
cione originalis peccati mors con-
tingeret hominibus ob defectum
remedii
Quartum quod pena-
litatum in xpo et virgine bene
dicatur
Cum peccatum sit in anima quare po-
cius dicatur caro peccati quam anima
peccati
Et peccatum primi hominis causa est pe-
nalitatum et mortis non per se
sed per accidens
Et primo est contraccio penalitatum
et mortis quam o. peccati pro inesse
concupiscenciam et fomitem
nec ex ipsis inferri necessario
contraxisse o. peccatum c. xviiii
Et fomes et concupiscencia non suf-
ficienter attestantur fuisse o. p.
Prima consideracio probans id
quod in peccato o. aliud est for-
male aliud materiale
Secunda consideracio quia fomes

et alie penalitates sut pena
peti pmi
et non singillatim cuiq libz
parvoli
Tercia consideracio de comi
modo loquendi
Contrarius ordo peti et pena
litatum in pmo parete et
in nobis
Quarta cosideracio qz lex fo
mitis est ob petm pi parentis
Et penalitates pure messet
eciam non cotrahentibz petm
originale non sic de penalita
tibus viciosis c xx
Duas de mirs falsitatis de
com doctrina augun
Quare dicta huic doctrine am
plexanda
Ad declarandu pmissa quatuor
ordinate intelligenda ee in
conceptone homis
Et non cotraxit petm orle
vgo est tamen
circa esti pulegium c xxi
Et non obstante psuacone
bta vgo pt dici decimata in
lumbis Abrahe c xxij
Et decimacio dici actus mora
lis sacramentalis et figuralis
Et concipi in peto orli pena
fuisset beate vgini qz ee in
etna pena damni et solum
in pena sensus petua c xxiij
Due pponis pse note aput
omnes
Qd e sumu boni homi et
qd sumu horribile
Replicacio contra responsione
de adverso

Et si vgo cotraxisset petm
origile non diceretur fuisse vl
timata inocebz et
Et btam vginem esse concepta
absqz orli peto non est contra
auctem sacre scripture a inte
cionem sctorum doctorum a
eccle
Allegacio scripta respons
ad argumenta gnalia
cotrarie doctrine et pro
bans coclusionez intetaz de pre
tate fidei et sctorum testimon
ijs et multi auctis sacre scriptue c. 1.
Raciones de adverso contra p
uilegiu psuacionis beatissi
me vginis ab o peto qz non
licet eam asserere absqz ostensio
ne puilegij
Prima responsio qz adverse pti
incumbit onus probandi vz
qz huic revelacionem b. vginez
fuisse conceptam in peto orli
Scda qz de puilegio beatissime
vginis constat in tue eci
Et de successu tpis semp ac
magis claruit hec prerogativa
beatissime vginis sicut et gla
vitas de distursu tpis et fre
quentacone semper magis lu
cescit c ij
Singularis de hoc auct quo
noticia fidei se crevit
Tercia responsio ondens esse
petm qntum ad formaz et maz
in auctuendo c iij
Responsio ad forcius arau

Virginem in peccato fuisse breui
duntaxat tempore siue instantanee
Resolucio argumentorum et
pro deuotis iniciata consideracio
Responsio ad obiecta in contra-
rium
Quod non contradicit christi con-
tati virginem cum xpo conuenis-
se meritoria causaliter ad re-
cuperacionem humanam generis ut
ita ut vere possit dici mater
omnium filiorum dei c. xviii
Quod vnum per aliud operari contin-
git quadrupliciter
Prima consideracio ex similitudine
celi quo potest intelligi xpm re-
passe mundum per virginem
Secunda consideracio quod adiutorio dei
sic quilibet in presidencia ministri
Tercia consideracio plena de-
vocione et speculacione
Quarta consideracio plurimum indu-
cens ad reuerenciam beate virginis
Quod si fuit virgo restauratrix
ergo non peccauit et concordia
istorum cum antedictis c. xix
Expurgacio purgatiuarum beate
virginis ex supra dictis sanctorum
testimoniis
Distinguendo tempora concorda-
tur scripture quare in maria peccati
non semper fuit facta sepius
excepcio de virgine c. xx
De probacione conclusionis inten-
te per multiplices auctoritates sacre
scripture c. xxi
Due regule generales ad sanam
intelligenciam sacre scripture

Prima quod vniuersalis proposi-
cio limitatur per particularem
et ad hanc precipue est attendi
veritatem iudicii hominum non tam
in vniuersali quam singulari pro-
posicione
Secunda regula et de prima causa
scilicet quare oppositio sanctorum fa-
uorabilis se habet ad tuendam
innocenciam illarum personarum que
in sacra scriptura semel aut
plures commendant
Quod eciam si sacra scriptura nil
aliud non maxime laudabile de
aliquo commemorat tamen ad tuen-
dam innocenciam eiusdem expo-
sicio fauorabilis
De plenissima commendacione
beatissime virginis in sacra scriptu-
ra c. xxii
De modo consueto in probando
aliquid per auctoritates sacre scriptu-
re
Quod ad probandum scilicet fuis-
se concepcionem virginis scrip-
tura plurimum est fecunda ex mul-
tiplicatis sanctorum testimoniis c. xxiii
Testimonium moysi orietur
stella ex iacob
Ysaias Egredietur virga
de radice yesse
De testimoniis dauid primum
In sole posuit tabernacu-
lum suum c. xxiiii
Secundum et concupiscet rex
decorem tuum
Tercium de omni pulcritudine absque
deformitate
Tercium sanctificauit tabernaculum suum altissimus

Quartum domum dei decet sanctitudo
Quintum adiuvabit eam deus mane diluculo
Sextum et plenius deducitur Homo natus est in ea et ipse fundavit eam altissimus
Testimonia sapientie ex libro proverbiorum Et canticorum quod beata virgo possessa a deo in initio viarum suarum c xxx
Quod stant simul in statu innocencie fuisse misterium incarnacionis et xpm in carne penali venisse propter peccatores
Et quare sacra scriptura pluries huius finem commemorat
Quod beata virgo ante omnem creaturam fuit ordinata in mente divina
Quod deus disposuit primo dativum se gloriam paradisi hominibus quam angelis
Utrum natura angeli excedit naturam hominis simpliciter
Quod non stant simul quod virgo beata dicatur sit possessa a deo in initio viarum suarum Et concepta sit in peccato originali
Secundum testimonium Sapiencia dei edificavit sibi domum
Tercium testimonium dei quod virgo beata contritura caput serpentis et dyabolus insidiaturus calcaneo eius sed non contenxit caput virginis per peccatum
Quartum testimonium sapientis quia nominat feminem sapientissimam

De testimonio singulari Tota pulcra es amica mea c xxxi
Denominaciones beate virginis ex canticis xx que singularem graciam nullam aut culpam denominant
Contra responsione ex adverso quia non dicit auctor non fuit macula
Replicatum et pro contra exemplum de Ecclia non fuit macula quia aliquis foeda c xxxvii
Replicatum quantum ad maculam virginis
Quod plus operatur et tamen in propheticia de futuro negativa presentis quam futuri
Quod esse sine macula post remissionem est comune multis sanctis Unde hoc non debet accipi tanquam singulare privilegium beatissime virginis
Octo circumstancie circa predicta auctorem et macula non est in te c xxxviii
Tercium responsum ex adverso quod aliqua macula fuit in virgine sed non omnis
De aliis quatuor precedentibus notatis precedentibus prosequitur
Contra tertiam responsionem excusatiua adversarii quia non dicit auctor et macula non erit in te c xxix
Contra quartam responsionem quod hec auctor consuevit exponi etiam de ecclia vel anima sancta
Testimonia de libro sapientie

In maculosam conceptionem eius
hec auctoritas quam ponit ambrosius
de virgine c. xxx
Secundum testimonium sapiencie
Nichil inquinatum in illam
incurrit
Testimonia ex libro ewangelio-
rum
Primum benedicta tu in mulieri-
bus c. xxxi
Responsio adversarii contra auc-
toritatem sancti Ildefonsi qui
expresse dicit beatam virginem
fuisse immunem ab originali
peccato
Replica contra responsionem
predictam per exempla sen-
sibilia
Secundum testimonium ex eiusdem
Felix
Tercium testimonium quia
gracia plena
Plenitudo gracie quantum ad
quatuor gradus dicitur c. xxxii
Quartum testimonium ecce
beatam me dicent omnes generationes
De testimonio omnium legum
quibus precipitur de honora-
cione parentum c. xxxiii
Contra super hoc replicatum fac-
tum ex adverso quadruplicat ar-
guitur respondendo
Responsio ad illud quod gloria
fuit Christo nasci de peccatoribus
De testimonio Bernardi quod gracie
in beate virginis accessit sin-
gularissime privilegium sanc-
titatis
Testimonium ex libro apocalipsis
Mulier amicta sole et luna
sub pedibus eius

Attestantur per virginem septem
auctoritates sacre scripture filius eius
quatuor principales et alii quorum
sancti doctores ecclesia ipsa
et racionis evidencia c. xxxiiii
Ut admittendus est sensus pre-
missus predictarum auctoritatum supra
Contra unicam auctoritatem allega-
tam ex adverso de Christo in instanti
virginis in utero per conceptum c. xxxv
Septem memorabiles processus
in favorem beate virginis

Allegatio septima et ulti-
ma respondens ad no-
vem auctoritates sacre scrip-
ture et novem medias racionum
inducta contra hanc doctrinam
singulariter ex adverso c. l
Conclusio adverse posicionis
Nove auctoritates sacre scripture con-
trario inducte resumuntur cum
auctoritatibus doctorum superius
Item resumuntur novem media
racionum ex adverso ad probandum
suum intentum c. ii
Primum medium ex condicione li-
bidinis
Secundum medium de carne peccati
Tercium ex condicione purgatio-
nis decimacionis et sancti-
ficacionis
Quartum medium ex racione fo-
mitis et concupiscencie
Quintum racione penalitatum
et mortis
Sextum ex condicione redempcionis

Cause quatuor quare no potuit xpc contrahere o. p.
Responsio ad primam argumentacionem fundatam sup materia libidinis in auctbus augustini quod libido dicitur spoliat c xii
Et possibile dupliciter sumitur in sacra scriptura et doctoribus Secundum auctoritates augustini
Tercia vulgarior apud clerum et populum pro doctrinam contra adverso
Et augustinus in confutando hereticos aliquando declinavit quasi in alterum extremum
Et potius ad theologos quam ad canonistas partinet declarare de materia concepcionis b. virginis etiam pro contrariis
Ad secundum medium eciam de carne peccati quod dicitur septem modis et est fundamentalis distinctio ad materiam resolvendam c xiii
Intelligentia dictorum e contra ex anselmi doctrina
De scoto modo quo causa peccati sumitur qui facit intelligenciam multarum auctoritatum
Responsio ad dictas validiores auctoritates ex augustini doctrina sup Genesi c xiiii
Consideratio speculativa quod beata virgo sit omnibus puris creaturis purior c xv.
Quatuor gradus puritatis distinguunt in deo in homine christo in virgine et angelis
Et pro tempore sue creacionis non fuit tanta puritas in angelis quanta in beata virgine pro sua concepcione
Responsio ad doctrinam doneaventure sup auctoritates Anselmi quod non impedit sensum illius
De purgacione virginis et ad doctrinam magistri sententiarum respondetur c xvi
Multiplex testimonium augustini quod excepcio quam facit de virgine intelligitur quo ad peccatum o. Tamen dicit omnes sanctos et sanctas peccasse preter beatam virginem
Contra responsionem ex adverso quod victoria peccati solum est in habentibus usum liberi arbitrii
Responsio ad auctoritates sup materia declamacionis
Responsio ad obiecta de sanctificacione
Responsio quadruplex ad auctoritatem Ber. di. que loquitur de peccato o. in sermone assumpcionis et tu condicione
Et peccatum originale puerorum non dicitur primi parentis sed suum proprium
Et super materia fomitis et aliis questionibus theologicis non est opus multa dicere sed probare c xvii
De fomite an fuit in virgine quo debet constare
Dicendo in beata virgine fuisse fomitem et concupiscenciam detrahitur honori suo
Et fuisse in beata virgine fomitem non consonat laudibus quas scriptura de ipsa pronunciat

nec hoc probatur ab hiis qui asseritur
Et licet in bta virgine fuit fomes et occasio pcti no seqr propterea eam contraxisse o petm. Et qz non est verisile fomitem in ea fuisse et qz non concordat a suetis in ecca predicatoribus neczo attestatoribus sanctoru que fuerunt de tpe suo
Et si virgo mortua fuisset ante xpm nec paradisum intrasse dicitur habuisse originale petm c xviii
Responsio ad auctes super materia redemcionis c xix
Quo intelligendum sit concilium suscepisse omnia que sancti exposuerunt doctores quadrux consideraco
Et non omnia que dicunt sequi ex doctrinis doctoru declaraciones fidei esse censentur
Et qz nunquam ab eis expositum fuit beatam virginem fuisse conceptam in o p
Triplex responsio ad auctes augun super redemcione in ordinacione aie
Et noticia originalis pcti a tempore huius controversie plurimum crevit
De inparitate virginis ad xpm eciam si fuerit absqz origi p et ad divina honoris et usqz c xx
Intelligencia auctes Berdi in Epla ad lugdunen quo sit conformis huic doctrine nec
in aliquo obstat
Quatuor assercones in dicta Epla et tres reprehensibiles
Et si eodemo accipiat pctm in pmissis sic in conclusioe Epla Berdi non concludit psonalem concepconem bte virginis fuisse in o pcto
Resolucio finalis in dicta Epla ex intencione Ber
Quatuor cause quare solemnitas concepcionis celebracionis celebratur potius in die commixtionis seminum qm naturarum
Et aliquae festivitates in eccia celebrantur ex divina revelacone etc de concepcoe
Et est duplex vniusalitas logica et politica et hac secunda frequent utitur ord scta ac sacrascriptura fere in omnibus libris c xxi
Et aplus in Epla ad Ro plures utitur politica vniusalitate
Responsio specifica ad auctes sanctorum que sub vniusalitate loquitur de o pcto
Et doctrina Bernardi discipuli ansh in qua adusa posicio multu confidit repugnat fidei que est in ecca vc annis
Et sunt omnis et nullus in sacrascriptura non comprehendunt semp omnia supposita multimis ista vniusus et cunctus aliaqz similia signa distributiva

propter necessariam defensio-
nem deuotionis fidelium xpi
auctoritatis eclie honoris vir-
ginei et diuini nominis

Q diei nunquam satis potest
circa laudes beatissime virgi

De finali Conclusione totius
operis formata ex verbis sa-
cre scripture C xxvi

Q huic doctrine sufficient
respondere ad obiecta asser-
cionis contrarie quia beatis-
sima virgo est in possessi-
one huius laudis

Q ad purgacionem fame
beatissime virginis deposue-
runt multi ydonei et specia-
liter septem testes synoda-
les

Animaduertenda quatuor in hoc
purgacionis iudicio C xxvii

Q doctrina de sancta
Concepcione sub nomine veri-
tatis pocius quam pietatis dis-
cussa fuit Et quid de pie-
tate dici posset C xx viii

De duobus extremis in ma-
pietatis vitandis

Q per sacrum Concilium
deceat procedi ad determinacionem
huius materie propter neces-
sitatem et vtilitatem C xxix

Secunda Causa de vtili-
tate Q sequi possunt bo-
na ex diffinicione materie
huius per sacrum Concilium
C xxx et vltimum

Finis Registri

Reuen
dissimi
Reuen
dorum pa
tres ac do
mini
ac magi
stri sup
mi int
pretes
luris
huam
in tantorum illuminatis
simo collegio patrum in
auribus potius quam lingwa
utendum foret / Verum he
onus iniunctum a Reuen
dissimo patre domino meo
iudice fidei Cardinali a
velaten dignissimo exequi
fuit michi necesse Cui ve
strarumque reuerendissima
rum paternitatum ac sacre
Synodi iudicio / que dixero
omnia submitto professus ut
de se augustinus ait in libro de vera
religione quicquid in huiusmodi
dicendis erroris inveniri po
terit hoc soli michi tribuen
dum esse / quicquid autem verum
et conuenienter expositum omni
omnium bonorum largitori
deo quem cum omni indigentia
obsecro / qualiter de tanta quod
beatissima virgo maria ma
sua super omnem creaturam
sanctitate resplendet loqui valeat
inoffense nec aliena dicere
ne paciatur / sed propriam ad
laudem et gloriam suam Et
ut dicendis ex ordinata di
stribucione rerum attentos se
offeram ad intelligenciam
sensus / illum ordinem quem
hiis ante diebus egregius
quidam vir in Theologia magister Jo
hannes de monte nigro or
dinis predicatorum prouinci
alis lombardie vir siquidem
in pugna in huiusmodi doctrina
multorum exemplaris prosequu
tor allegacionum ex aduerso
nominatis assercionibus su
is prosequi intendo sequi / Ag
gressus est enim primo declara
cionem de originali peccato Secundo
probare conclusionem intem
tam ab eo Tercio conatus
est responde ad motiuum
raciones et auctoritates Quantum
vero ad eas quas in principio
fecit suppositiones videlicet / quod
de festa laude marie sancte deus
ac cum maiori scelere for
tasse laudaretur falsitas quam vi
tuperaretur veritas / forte quod oppor
tunius postea aderit locus
Et quia non super hec sed ge
sit veritatem ut laudetur / uel vi
tuperet falsitas investigaretur
Simuliter et etiam alia que
dam ad primum non intendo per
sistere dupplici racione / sc
tandi compendii et rauitatis
tuende Quicumque enim circum
desiderat pinguiorem si audi
ret sic consequi finem / ad
ea media solum intendat

a professio ac
toris et opus
diuisio cum
iterate professio

que maxime ad illu ptinet / ab aliis eni omnibus q̄ nec dum cotrariant et vetitu sunt / sed distrahunt & longe codu cunt vel indifferencia sunt / absti nencia ciminum pot / properare ñ extinguere incendium domus / in via nō elegit album pro vis / et festinans evitante expelle sitim / audire pmu rumores contemnit / Hec e aplica sua / Oīs qui in agō ne contēdit / ab omnibus se ab stinet / Scdo cum doctrina ar gumentativa tante latitudis sit / q̄ ad usus ecclz documentum cui ex necessitate non tenemur / quantumcuqz limitato verborum et sermacu orne producta / vel apparent ad quesda ī vehi pot / paruanz lis a pho continuata disceptatione sepe evesit in manus prudentie opus sense / racio sive pusilla / ut ad magn de quo agī dubiu / sed ex inte gro accedat intenco / Scdo ecia illud provenit / q̄ cum diu sitatē sit causaru ad res vel psonas spectanciu in ea disputacone ubi de re agī / ad usus psonas non licere uti sermone peto de teme raria psumcone ac cyrca notando a quoliz / Tercio nanqz disgressio quibus in pedimentum nō mediocre et maxime puemia ad intentu finez / Quid seman nove

Quatuor scolastica documenta de o pct q̄ sit o pctm

lites que cum sint psonales aliqu et sepe ad eas pmo fortiusqz insistit animus et in hiis caritas plurimu vulne rat / Item sacra sinodus non de viciis psonarum ex altera pcii tenuerunt e disse / sz de re ipa quantu sit consona pietati & iuri divino nos duce instruit omnes / Unde hac de causa ipe opto licet in po sicone ita plurima se offerunt redarguicone digna si quis accedat replicator adversus principale potius dictas ac insistat ppositum /

G

Hiis itaqz Reverendissi pres ad psacionez ppo sitis ad pmum pz de clarandum quid sit origi nale peccatum accedo pro eius evidencia ponit quatuor sco lastica documenta quorum pm sit / q̄ pctm originale culpa dampnabilis sit e sine offen sa dei / pz hoc ex aucte apli epi / yo / ubi dt Eramus natura filii ire sic et ceti / It Roman / v / Sunt eque originale pctm vocant vasa ire apta in interitu / Constat aut q̄ nullus e subiectum ire vel odii divine iracundie / ñ ob cul pam mortalez / Nam ut pecca diligit deus iusticia / et iniqu tatem odit quia e deus nō volens iniqtate et odio habet peccores / eccli / xy / Et eu ndem in pma allegacione

ex adu'so pctm originale bap
tisatum fuit pluribus qm̄ ex
p vocabulis satis horredis
fuit n dictum q appellat'
infirmitas ira tenebra vin
culum debitum dampnacō
nis dampnacō seruitus capti
uitas preputiū circūcisio
obnoxietas mors ꝑdicō cō
tagiū pctm protho plasti cō
cupiscibilitas lex membroꝝ
langwor nature tyrannus q
e in membris meis lex carnis
lex pcti impietas iniquitas
concupiscentia carnis qe oīa
et plura ex hijs videnr se
tenere ex parte eius qd ab
aliqbus dicir in pcto origina
li de qo nale Sz hec et q
culpa mortalis dicir sine of
fensa dei multo plura for
te amplius horreda sibi cō
petūt nomina Sed de hijs
qz in sequēcibus dicedi vel
expte aderit locus et compe
dij gra subsistitur

De modo vero q̄ con
trahitur originale
pctm Esto q ꝑdem
in relatōe ex adu'so fuit
facta aliqua introductio
illaꝝ nō impugnando sed cō
tinuādo declaraconez ponit
scdm documentum q origi
nale pctm contrahitur vn'
ex quatuor modis vel sic
sicut ramus coniungendo se ma
trimoniali cum corrupta

contrahit irregularitatem
et iam ad ordines eclesiasti
cos int' ministros ecce vt sic p
moueri non pot absqz dispē
sacōne Ita spūs in ex vni
one ꝑsonali cum carne cor
rupta et viciata per pctm
ade contrahit maculam origi
nalis pcti et iam absqz di
missione promoueri nō pt
ad ordines celestis ierarchie
int' anglos dei Vel ecigz
mo filia senatoris si nubat
plebeo efficiatr ignobilis sic
ipe De hoc mō contrahendi
pt hri exemplum in sacra
scriptura ꝑ delata fina ma
ledictōnis adeo con opinez
ebreum qui acciperit si vxo
rem de filiabus canaan
quia erat fornicatrix ydo
lorum suorum et citissime
auerteret eos a cultura dei vt
Exodi xxxiiij de vto xvij
et ij Esd viii et iii Re xi de
cimdum exemplum ꝯ leuiti
ci xiii q ingrediens domū
leprosam eo ipo efficiebat
inmundus Sedo pt contrhi
pctm originale et sic spūs
nascens de illicito coitu
contrahit indignitatem ad suc
cessionem hereditatum patnas
et alias multas penas iu
ris Ita spūs siue hō racio
nalis quia concipir libidino
so concubitu contrahit origi
nale peccatum q reddit ho
minem indignum eterna

Sym dorgh
R p o g
pt quadru

visione Hec est enim hereditas
filiorum dei quam ipse pro benedic
tis suis paravit ab origine mundi
ysaie lxiv et cxt xxv Et ra
tione peccati originalis ad succes
sionem hereditatis huius efficiuntur
quis indignus Jo iii° Nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu
sancto non potest videre regnum
dei Item Gen xxi Ter
cio potest contrahi peccatum origi
nale quemadmodum servitus
que est de iure gencium eo non
ipso quod quis nascitur ex ancilla
contrahit servitutem ex ea exodi
xxi Humana autem caro serva
et ancilla est dyaboli multo
primo peccati qui non fecit peccatum
servus est peccati et a quo quis
superatus est huius et servus
est Jo viii et ii pet ii Quarto
modo potest contrahi sic nota
male dictionis privacione vel
Tercium documentum contrahere ad contrahitur originale peccatum
inabilitatis ad honores digni
tates ac beneficia contra ut
contingit in illis qui nascuntur
ex progenie quam eciam ma
ledixit usque in secundam vel terciam
vel certam generacionem a impe
ratore ut de scismaticis c. i
li vi et de penis Si quis
suadente malencolico In om
nibus hiis exemplis si quis at
tente inspiciat reperiat quod duo
concurrunt et ad alterum sine altero
Non sufficit ut contrahatur
irregularis indignitas servitus
inhabilitas sive ignominia de
libus supradictis est videlicet de
mitum [illegible] omnis quod accedet ad

hoc accedens legis decretum
Nisi enim fuisset lex que dictat
bigamum pro eo quod contraxit cum
corrupta esse inhabilem ad
ordines ecclesie irregularitas
hec non contraheretur Idem est de
filio spurio et servo ex ancilla
nato Et licet decretum legis
ad hec concurrat ut causa non
tamen ex eo lex iniusta aut legis
lator culpabilis dicitur Nam iu
stum et racionabile fuit legem
huiusmodi statui debere sicut illam que
dictat ob crimen lese maiestatis
exulare filios a regno ac infa
tes privatos esse honore et
privilegiis propter suorum peccata pa
rentum licet enim pro peccato
alterius ut tamen non puniatur iuste
quis pena positiva et spiritus
tamen punitur iuste pena privacio
nis et dampni et ita in pro
originali
Ex premissis infertur cor
tum documentum quod ad
hoc ut peccatum originale
contrahatur requiruntur
ita duo scilicet demerita primorum parentum
sententie aut legis divine actus
decretum et quod homo sit ex hu
mano semine naturaliter propagatus
ad usus primum et ultimum non
est nobis aliqua collequens De
namque unanimiter consentiunt quod
si primus parens non peccasset
omnes filii eius nascerentur actu
vel aptitudine cum virtute innocen
cie seu originalis iusticie quam
ipse a deo accepit pro se et sua
sua posteritate Item si [illegible]

fiat a deo miraculose non autem
naturaliter ex semine humano quod non
contraheret originale peccatum Et
racio huius est secundum anselmum de
conceptu virginali quia sententia ma-
ledictionis divine fuit contra adam
et filios eius Non autem dicit esse
filios suos esse nisi eos qui na-
scuntur ex lumbis ipsius per com-
munem modum propagacionis humane
que ut ipse dicit est virtus propagativa
nature voluntatis accedente
concursu in humana generacione
Unde si deus ex matre aliquem
sic fecit ex costa ade vel sicut
dixit Io baptista mathei iii°
quod potens est deus de lapidibus
suscitare filios abrahe unum
vel plures homines efficeret
huiusmodi homines sic excepte cor-
poris vel lapidibus miraculose
formati sicut Adam et Eva
qui non fuerint geniti modo
communi propagacionis humane
essent eiusdem nature cum omnibus
aliis et tamen non contraherent
peccatum originale Unde ex hoc
sequitur quod christus ex modo concep-
cionis sue stante communi lege non
potuit contrahere originale peccatum
Esto eciam quod pro ut ex adverso
dictum fuit quod ex muliere cor-
rupta et peccatrice formatus
fuisset quia tamen non naturaliter
genitus ex viri semine sed super
naturam formatus ex mistico
spiramine Addit tercia anselmus
quod eciam si verus purus homo fuisset
non contraxisset peccatum
originale quia sua generacio non
fuit communi modo nature Itaque
sicut deus adam quem immediate
cum ipse fecit non debuit
nisi iustum facere Ita et verus vel
quicumque alius homo qui a deo im-
mediate factus esset fieret a
deo eque sicut adam iustus et
sapiens ac sine omni labe peccati
Deus eciam non maledixit ac dam-
navit semen humanum non autem
opus suum vel illud quod immediate
fuit miraculose ab eo fieret Et
ex hac consideracione aliqui
doctores ysaac Samuelem
et Io baptistam non contraxisse
peccatum originale quia matres
eorum fuerunt steriles et mira-
culose concurrit omnipotencia dei
auferendo naturale impedimentum gene-
racionis scilicet sterilitatem et tribuendo
concipiendi virtutem applicando
eciam hoc ad concepcionem virginis
quia ipsa similiter nata est pro-
ut legenda canit ex matre ste-
rili Nam ut ait damascenus iiii°
libro sententiarum suarum Sicut ve-
tus anna per preces et pro-
missiones concepit Sic beata
Anna per promissionem et vo-
ta beatam virginem verum
ad hoc ut generacio aliqua dicatur
non naturalis sed opus divinum
hoc non sufficit Nam eiusdem gene-
racionis est actus elicitus a
potencia operante in vigore
virtutis a natura indite et
virtutis a deo concesse miraculose

Unde eius visionis est actus vi-
dendi in homine qui habet visum
a natura et in eo qui natus cecus
postea miraculose accepit vi-
sivam virtutem. Licet namque illuminacio
prima fuerit miraculosa, tamen
actus videndi postea subsequentes
sunt eque naturales sicut et alii.
Ita similiter est de actu ambula-
di in eo qui tibias habet sa-
nas a natura vel qui miraculose
accepit potenciam gradiendi.
Hec etiam modo est de actibus cog-
nicionis a mortuis suscitati qui
sunt simpliciter naturales. Sic igitur
ablacio sterilitatis fuit opus
divinum, tamen concepcio sub-
sequens non cadit sub racione mi-
raculi. Ergo in beata virgine
genitum ad suum conceptum sine
originali peccato de quo nunc agi-
tur alia sublimior racio referat
peccatum. De concepcione autem
Christi notum est quod fuit simpliciter opus
miraculosum. Viro enim ut Am-
brosius inquit mixta femina gra-
ve consueverat. Hic autem Spiritus
sanctus impregnavit eam.
Hec autem pro eo deducta sunt
ut evidencius fiat quis dicatur
naturaliter propagatus. Esto igitur quod quis
sit naturaliter propagatus, nichilominus
dicitur quod ut contrahat originale
peccatum requiruntur alia duo,
scilicet demerita primorum parentum
et legis divine ac sine [illegible]
tans decretum. Et alterum si-
ne altero non est sufficiens
causa ut contrahat. Nam

si primum scilicet demerita primorum
parentum esset unica dun-
taxat totalis causa ut per se
sufficiens, cum iam quia iam transsit
in preteritum, habeat perpetuam causam
necessitatis, sequeretur quod impossibile
esset hominem naturaliter genitum non
et contraxisse peccatum origi-
nale, sicut impossibile est virginem
corruptam non fuisse talem
quod fundatur hec denominacio sup-
posicione, et ideo impossibile est
filios dici ab ea genitos non
fuisse filios mulieris corrupte.
Hoc autem manifestum est falsum.
Quod voluntas divina consistit
prima radix contingencie rerum
ut Augustinus in libro iii de trinitate
et allegatur in prima distinc-
tione [illegible] sit prima et summa
causa omnium que fiunt in universo,
in quolibet opere voluntas di-
vina concurrit. Id est contingens
simpliciter. Preterea quemadmodum legislator
a quo duntaxat auctoritas legis
dependet, quemadmodum enim
a principio legem condidit sic fecit
voluntate et non necessitate, ita
similiter et voluntarie in ea per-
manet. Igitur cum lex de pena
originalis peccati ex voluntate dei
a principio fuit imposita nec
divina voluntas amplius neces-
sitetur ut in ea perseveret quam iam
a principio sponte condidit, evidenter
sequitur quod originale peccatum non
necessario absolute sed contingenter contrahitur
contingenter et respectu voluntatis divine

Et racio est propter decretum
diuine legis concurrens quod non
aliter quam spontanea dei volun
tate perseuerat Ergo hec pro videri
Utrum iam deductis ex paradiso
facta sit irrefragabiliter a de
necessitate fidei omnes in adam
peccauerunt igitur quicumque nati
sunt uel nascentur naturaliter contraxe
runt siue contrahent originale
peccatum vel ita contrahere potuit
vel potuit esse aliquis natus
de semine ade qui non contraxit
seu contrahet peccatum originale
Item eciam dicitur Job xxx vi Ecce
deus excelsus in fortitudine
et nullus ei similis in legisla
toribus cui licet facere quod vult
ait xx Sic ergo patet quod oportet
dici tria predicta concurrere
in contractione originalis peccati
scilicet peccatum primorum parentum ex
stitisse sit ex humano semine
propagatus naturaliter et diuine legis
arctatis siue perseuerans absque
dispensacione decretum De
hoc autem decreto diuine legis
dicitur Gen ii quando dixit
deus ade ex omni ligno pa
radisi comede de ligno autem sciencie
boni et mali ne comedas
In quacumque enim die comederis
ex eo morte morieris Et quod
huiusmodi lex non solum ade sed
omnibus hominibus decreta fuit
patet ex responso vxoris sue facto
ad serpentem Gen iii de fructu
tu ligni quod est in medio pa
radisi precepit nobis deus ne co
mederemus et ne tangeremus id
ne forte moriamur ex quo apa
ret manifeste quod id fuit dictum
in persona ade toti sue posteriti
Hoc autem expressius declarat apostolus
ad romanos v sicut per vnum
hominem peccatum intrauit in mundum
et per peccatum mors ita et in omnes
homines mors pertransiit in quo
omnes peccauerunt Item Gen iii
maledicens deus ade post
peccatum dixit et in sudore vul
tus tui vesceris pane tuo donec
reuertaris in terram de qua sumptus
es quia puluis es et in pul
uerem reuerteris Item apostolus ad Ro
viii Corpus propter peccatum
mortuum est id est necessitate habet moriendi
in se Item Colo ii Et
vos cum mortui essetis in de
lictis et preputio carnis vestre
conuiuificauit cum illo donans nobis
omnia delicta vestra delens quod
aduersum nos erat cirographum
decreti quod erat contrarium nobis
et ipsum tulit de medio affigens
illud cruci expolians principatus
hoc auctoritas augustini lib v contra
Julianum intelligit de originali
peccato Item super hac auctoritate
Anselmus l. i Si deus hoc est verbum ad
intentum nostrum sic dicit Cirogra
phum decreti quod per mortem
christi deletum est non est cirogra
fum dyaboli quia cirogra
fum dicitur decreti decretum autem
illud non erat dyaboli sed dei
Iusto namque dei iudicio decre
tum erat et quasi cirografo
confirmatum ut homo qui sponte
peccauerat nec peccatum nec penam
peccati vitare posset est enim spiritus
vadens et non rediens et
qui facit peccatum seruus est peccati
nec qui peccat impunitus debet
dimitti nisi misericordia peccatori parcat

et eum liberet et reducat Sed
ambrosius de verbis apli sic
ait / quo ghitat petm in carne
tum nō sit subā n̄ fuacō bo
ni cete pmi hominis corrup
tum ē per petm ipaqꝫ cor
ruptō per condicionem offen
sionis manet in corpe robur
tenens diuine sne date in
adam cum consorte aīa ma
culatur pcto hec auctē am
broij et alias duas de huius
mā decreti allegat aūr sē
tenciaꝝ in ijᵒ dis 21 et in 3ᵒ
di 19 Item augs de fi ad pe
petm in puulos nō transmittit
ppagato sed libido ne fecun
ditas nature huane facit ho
mies cum pcto nasci sed fedi
feditas libidinis quā hoīes
habet. et illius iustissima
demnacōe peti Ex hijs ma
feste patꝫ propositū qꝫ petm
originale contrahūt sine aqle
gis diuine actiue decreto //

Quartum documentum
et hoc ē iux doctrina
scti Thome pma ze
q 91 ar 6 vi qꝫ licet
decretum diuine legis non
quid pro ut est regula siue
mensura in mēte diuina sꝫ pro
ut participatiue intelligitur
ee in subditis ē lex fomitis
siue lex carnis et membro
rum aūt quouis alio nomine
appelle / uel salte hec lex
fomitis dr̄ ee illius decreti
q effectus quidā pncipalis / qꝫ
sic declat. lex proprie dr̄ regla
quedā directiua operacionū hoīs
ad aliquē finem / hec at con
tingit dr̄ uel directe ut qn̄
lex ordinat operaciones hoīs
ad finem qui sibi competit
scdm condicōem sue nature aūt
officij Sic dicimꝰ qꝫ aīa est
lex platorum aīa militū aīa
mercatorū Item et alia no
bilium aīa vilium psonaꝝ. Alio
mō lex ordinat indirecte inqn̄
tum aūt existens pō in lege
superioris status / ppt demita
sua destitutus de pdicto statu
a legislatore incidit in legeꝫ
status inferioris / vt si miles aūt
nobilis ob aliquo cime pua
tus milicia ul nobilitate co
demnat in suitutē aūt qꝫ nō
gaudeat pirogatis nobilium
sed annectitur int plebeos / tc
lex similis aūt plebeia dr̄ ee
regla et mensura Opposito operacōnū
nū istius nō quid directe vꝫ
scdm condicōem sue nāe uel
officij Sꝫ indirecte iux deme
ritum sui peti inqntum a no
bilitate deiectus commissa
lege superioris status iussu in
legem ignobilium psonarum /
Item suo mō considare oportꝫ
qꝫ sub deo legislatore ab ini
cio quibuscumqꝫ rebus creatis
fuerunt indite diuse leges co
petentes eisd condicionem sue
nature quaꝝ ordinacōne co
firmates opiniones posset con
sequi suos fines / Unde alia
fuit lex hoīm aīa iumentoꝝ
istorum equid quia intellectu
caret lex fuit qꝫ scdm impetu

sensualitatis ferant precipitant
assequendo concupias suas / lex
vero hominis quia ingenio sup
cuncta aialia pollet et creatus
erat ut particeps esset eterne beati
dinis ad hoc quod ordinate et confor
miter operaretur accepit legem ut
non secundum sensualitatis impetu
sed secundum iudicium racionis operetur
Et hec lex fuit tam valida
in primo statu hominis videlicet innocen
cie quod tunc nichil contra racionem
uel preter poterat subripere
iudicio hominis Eciam prout
Magister sinaccum refert in 2o di
xix v ante est peccatum ad bonum
nil hominem impediebat et ad
malum nil impediebat et pelle
bat non habuit infirmitatem ad
malum et habuit adiutorium ad
bonum / tunc sine errore racio
iudicare et voluntas sine dif
ficultate bonum appetere poterat
Sed cum homo a deo recessit
per inobedienciam deiectus et
ab excellencia huius superioris
status amissa lege que sibi com
petebat iuxta condicionem sue nature
videlicet ingenitum est racionalis pro
pena sui peccati ordinate legisla
tore incidit in peruidum legem
Ut in eo iam absque diuina gracia
non racionis iudicium sed sensua
lis impetus ducatur / Unde uni
cuique eciam particulariter hoc contingit
ut quanto magis a racione reces
serit a dignitate humane condicio
nis deiectus assimiletur bestiis
secundum impetum sensualitatis feru
tur iuxta illud psalmiste homo cum
in honore esset non intellexit

comparatus est iumentis insipien
tibus et similis factus est illis
Et hoc habetur exemplum accom
modum in sacra scriptura da
niel quarto de rege nabuchodono
sor cuius quem propter superbiam
sui peccati a deo fuit decreta
sentencia quod amissa regia dignitate
cum bestiis esset ut cum eis in her
ba terre et cor eius ab humano
mutaretur et daretur ei cor bestiale
Sic igitur inclinacio sensualitatis
que fomes dicitur in aialibus
brutis simpliciter habet racionem legis
illo modo quo in talibus lex dici
potest secundum ductum inclinacionis
In hominibus autem secundum hoc non
habet racionem legis sed magis est
deuiacio a lege racionis / Veru
tamen ingenitum per diuinam
sentenciam homo propter peccatum destitutus
est iusticia originali et vigore
racionis huiusmodi impetus sensua
litatis qui eum ducit precipitanter
ad sensibilia appetenda habet racionem
legis non quod est directe in compa
racione ad suum finem et secundum
condicionem nature / sed ingenitum est
penalis ex lege diuina conse
quens hominem destitutum a propria
dignitate et hoc quidem racionale
et iustum videtur Sic enim Anshelmus
docet primo Cur deus homo c 18 /
Si primi parentes perstitissent in
iusticia qua conditi erant ut suc
cubuissent sed resistissent tem
tacioni diaboli / ipsi cum poste
ritate sua confirmati fuissent
Ut amplius peccare non possent

deo quia pmiserūt se vinci dya
bolo cum tamen illi facile pos
sent resistere a deo infirmati
sunt ut quantum in ipsis est sine
peccato esse non possint Ita similiter
ordinatum fuit de angelis crea
tis in celis Nam qui ad prima
temptacione consenserūt peccato
de celo deiecti sunt et facti obsti
nati qui vero persisterūt resi
stentes temptacionem eo ipso confirma
ti sunt in gloria ut nec velint aut
peccare possint Unde expresse evi
dentissime patet quod iustissime
tota posteritas condempnatorum

q̄ pctm o et aq̄ ne committunt cronitan̄ aīa mala sit q̄ maledicton

ꝙ tam plum

sustepit in primo parente / quia sicut
ex merito suo si temptatorem vicis
set totum genus humanum
remissum esset confirmatū in
bono ut nullatenus posset in
malum deflecti (Ita eo suo de
merito decuit penam subire et
subici in servitutem carnis / ali
quid enim dicitur lex aut virtus in
natura inferiori quod tamen reputatur in
vicium si sit in natura superiori / ut
ex iracundiam et ferocem repu
tatur virtus in cane vel tthauro
/ sed non mediocre est in hoc
vicium propter quod iustum fuit ac racio
nale videtur Nam cum inter ce
teros effectus originalis iusticie
hic esset unus videlicet quod homo corpo
suo ac omnibus membris et
viribus sensitivis poterat impe
rare ad nutum / et hec erant
sibi absque difficultate resiste
rie in omnimoda obediencia
Iusti fuit quia homo noluit
obedire deo superiori suo ipse
perdit obedienciam corporis et me-
brorum que erant sibi subiecta
omnimoda servitute / et ne dum per-
deret sed in penam peccati transsi-
vet ad servilem ac plebeyam
legem / ut ipse quodammodo illius
membris subiectus ut servus
Hec videtur sensisse apostolus Ro vii
video inquit aliam legem in
membris meis repugnantem
legi mentis mee et captivantem
me in lege peccati que est in mem-
bris meis Similiter Gen viii
sensus cogitacio hominis prona
sunt in malum ab adolescencia
sua ¶ Amplius specifican-
do de hac lege fomitis videtur
quod hec lex fomitis et concupiscencia
aliaque mala que sunt vel con-
comittantur originale peccatum pro-
venerit ex maledictione dei Sicut
enim a principio deus benedicendo homi-
ni constituit eum dominum omnium crea-
turarum quasi ad nutum ita ut hec
omnia subcederet ei Gen primo
Similiter et ysaac ex benediccione
constituit filium suum Iacob Iacob
dominum fratrum suorum Gen xx
vii Ita econtra per malediccionem
cionem quis constituitur servus aliorum
Exemplum de Canaan propter
maledictionem Noe Gen ix
Similiter de lepra naaman que
ex maledictione prophete Elizei ad
hesit Gezi et semini eius suo
in sempiternum 4 Re v Ergo
possit dici quod hoc decretum divine
legis contra adam et universam
eius posteritatem fuit sentencia divine
malediccionis qua maledixit
semen suum in sempiternum

Ita ut omnes qui ex semine ipsius
nascerentur essent subditi ac servi
sensualitatis et q. naturaliter quadam
necessitate peccatum vitare non posset
absque dono gratie semper et in eis
perseveraret Ob quam de peccato suo
rum parentum et ad hec facit
quod auctoritas sacre scripture sapientie
xii Nequam est nacio eorum
et malicia naturalis ipsorum quoniam non
poterat immutari cogitacio
eorum in perpetuum semen
enim erat maledictum ab inicio
et hec glosa intelligit de ori
ginali peccato Unde sic in semine
ade omnium hominum maledictio
fuisse videtur sic quod ab eo ge
niti non possunt peccatum vitare
quoniam in semine abrahe quod
est christus fuit benediccio gencium
omnium actuum 3o Ita et natus
ex deo peccatum non facit quoniam
semen ipsius in eo manet et
non potest peccare quoniam ex deo natus
est i Jo iii c. Unde quia decre
tum hec maledictionis contra po
steritatem ade durabit quam
diu mundus erit per hec apo
x xii Narrabo de consummacione
temporis et iudicii completaque
secunda corporum resurrectione dicitur
et omne maledictum non erit am
plius ¶ Adversus hec pro
xime dicta insurgit difficul
tas quedam non parva non enim
videtur quod hec lex fomitis seu
dicitur impetus sensualitatis
sit in pena primi peccati sed quod insit
sit nobis ex condicione natu
rali qualitas cuius racionis
sit in nobis et in bestiis

bus corporis et sensus cum aliis in
animatis Et quia cum ipsis par
ticipamus in condicione sensua
litatis videtur quod hec a natura insit
nobis et non ex decreto divine
iusticie in pena primi peccati Unde
dicitur Ecclesiastes 3o quod unus est interi
tus hominis et iumentorum et
equa utriusque condicio Hec vaca
tante reputacionis fuit quod pluri
mo tempore multos latuit quid est
peccatum originale et negaverunt
totaliter non dum pro tempore legis
nature et scripture sed et legis
gracie sic pelagianus et
alii heretici pro expositione huius
difficultatis Respondeo iiii parte ~~capitulo~~
~~ad celum statum~~ videbitur etiam
si quodammodo videar contendi
tamen quia nature puto ad sequen
cia declaranda benigna hominum
posco audienciam et confido
quod v r p ... ad celum statum
videbitur quod ex solo iudicio
racionis eciam absque auctoritate sa
cre scripture necesse est confiteri
hominibus effectualiter inesse pec
catum originale Et est hec
deduccio ~~secundum~~ doctrinam anselmi
Cur deus homo et de concep
tu virginali ad cuius probacionem
premittitur unum quod notissimum
est apud omnes katholicos
possit etiam faciliter probari cui
libet infideli videlicet quod homo factus
est ad capescendam eternam bea
titudinem que est status omnium
insti omnium bonorum aggregacione
perfectus Et consistit in hec

¶ quod est inesse ho
minibus peccatum probatur
ex sola cum
... racione

quod est intelligere et amare
summu bonu in eo qd delectat
perpetuo Questio B / Est igitur questio Cum
homo secundum condicionem nature
sue factus sit ad eternam perci-
piendam beatitudinem et non
ab alio quam a deo / numquid ab
inicio sic factus sit qualis hoc
Cum tot viciosis penalitati-
bus corripiamur omnes homines
esse / vel pocius est dicendum
quod a deo primo sit factus homo
cum oppositis condicionibus / ita quod
in homine ex sua prima condicione
nature maior esset aptitudo ut
beatitudinem attingeret quam
quod ab ea deficeret / Responsio Ad hoc videtur
sit ad sapientem artificem
pertinet sic constituere opus suum
ut aptitudinem habeat ad con-
sequendum finem intentum
finis enim domus est stabilem
permanere Eo quod iuxta doctrinam
salvatoris comparatur viro sapi-
enti qui super firmam petram
Insipiens vero dicitur qui super
arenam instituit fundamen-
tum domus Et est inde pro-
eo quod ad ruinam que est opposi-
tum sui finis maiorem habet
inclinacionem Simile est de
illo qui vellet in altum as-
cendere et scalas frangeret
tibiasque ligaret Constat autem
ut de aliis taceamus iuxta doc-
trinam theologorum omnes homines
nasci cum hiis quatuor vi-
ciis / infirmitate ignorancia
malicia et concupiscencia ita et
suo modo condicione nature aptior
sit ad concupiscendum carnalia

quam spiritualia fragilis ad perseveran-
ciam boni fortis in perpetracione
mali ad celestia ignavus ad
propria comoda se convertens /
Hec autem manifeste contrariantur
et resistunt ab eo qui dicitur esse
finis hominis ex prima sui condi-
cione nature videlicet intelligere et cognoscere
et bonum eternum summe amare
Unde sequitur quod repugnat sapiencie
dei a qua nichil obliquum
sive inordinatum procedit
simul et bonitati que omnia
dirigit ad suos fines hominem cum
huiusmodi aliisque viciis sic pa-
rere vel immediate a deo fuis-
se constitutum uti prout habet
maiorem inclinacionem habentem
in malum quam ad bonum / et quod
aptior sit suo fine deficere quam
illum attingere Hic enim homo
non diceretur esse opus sapientis
et boni artificis / oportet ergo
intelligi pocius esse / dei namque
perfecta sunt opera / et ideo non
decet aliquid a deo immediate
fieri nisi cum debita disposicione
ad suum finem / et ista est ra-
cio iuxta doctrinam Hugonis di-
cebat quod quia primo fuit homo
immediate a deo factus / opor-
tuit quod non cum peccato sed fieret
cum iusticia et beatitudine ita
sicut fuisset si deus et Iohan-
nes dicebat iudeis de lapi-
dibus suscitaret filios abrahe
quod huiusmodi homines fierent a deo
sapientes et iusti Et racio
fundamentalis est quia a bo-
no et sapiente artifice

actum Quod homines nascuntur cum quatuor viciis

si ab eo immediate et in toto
dependeret numquam sit opus cum
repugnancia dispositionis
ad suum finem / preterea cum
omnis pena intelligatur aliud
sit quam passio involuntaria
Constat autem hec et alia
vicia humane nature non sponte
sed invite hominem pati nec
decet divinam iusticiam hu-
mano generi velle sine culpa
infligere dampnabiles pe-
nas Manifeste igitur conclu-
ditur hominem a sua pri-
ma condicione cum huiusmodi pe-
nalitatibus a deo non fuis-
se immediate conditum
Ex alia parte cum notissimum
sit et experiamur omne hu-
manum genus subici huius pas-
sionibus que eidem ex sua
prima condicione non competunt
Restat inquiri unde in eo per-
venerunt Cum enim homo sit cre-
atura et opus dei constat
quod quicquid aliud a deo quod ipsi
deo invito vel ignorante
non potuit huiusmodi penis seu
viciis humanum genus subicere
Quare oportet intelligere a
deo solum vel propter hominem
inflicta fuisse / Unde ex hoc
manifestum fit quod supra
probatum quod contrarium origina-
lis peccati provenit ex defectu
divine fine Et quia omnis
pena que a iusto iudice
infligitur vel in omnibus est
propter demeritum aliquod peccati
necesse est concludi huius

vicia et penalitates inesse
humano generi merito alicuius
peccati Cumque nullus homo ab
inicio sit [illegible] liber fuit
deinceps in hac consequenciam
ut hec pervenerint quam humano
generi per peccatum primi hominis in quo
ab inicio tota humana natura
seminaliter fuit / repugnat enim
ut deductum est divine
sapiencie bonitati et iusticie
/ et sibi et fini hominis cum
huiusmodi viciis et penalitatibus
sic a deo primarie conditum
fuisse Hoc autem est originale
peccatum de quo sacra scriptura
testatur quod per unum hominem
mors intravit in mundum Et
quod in adam omnes peccaverunt
Hec eciam est de qua augustinus
in 3o libro [illegible] et in 5o retracta-
cionum [illegible] vera
pro falsis ut erret / homo
invitus et resistente atque
torquente dolore carnalis
vinculi non posse a libidi-
nosis operibus temperare
non hominis instituti sed pena
dampnati Ex hiis igitur manifeste
patet cuilibet racionabiliter consideranti
finem eterne beatitudinis
ad quem homo conditus est
Item bonitatem sapienciam
et iusticiam dei propter demeri-
tum primi parentis a deo infli-
cta esse huiusmodi penalitates
et vicia quibus afflicta est
humana natura Et quod hic videtur
ad difficultatem supposita
videlicet quod cum penalitates [illegible]

petat hominem racione dualitatis
et hec eiusdem racionis reperitur
in homine et in brutis quod nati-
tas humani concupiscentie et aliarum
penalitatum a natura insit homini
nec propter culpam primi parentis
Oportet namque racionem hominis
aliquam considerare Esto non (alcius)
quod sensualitas sit in homine eiusdem
racionis cum brutis tamen in hoc
reperitur forma quedam specialis
que non in illis scilicet anima intellectualis
racione cuius hec ordinatus
est ad altiorem finem videlicet eter-
nam beatitudinem / Unde sic
in brutis appetitus sensualitatis
principatur quia sufficit ad con-
sequendum finem suum / Ita oportet
quod in homine dominetur iudicium
racionis quod requiritur ut pos-
sit attingere debitum finem Et
sic irrationale ac inordinatum
esset si appetitus sensualitatis in
brutis subiectus foret esset poten-
cie vegetative / Ita quod bruta
non possent apprehendere et ap-
petere ea delectabilia que ipsis
conveniunt ad custodiam sue
vite et non valerent ad ea motu pro-
gressivo moveri Et quod immobilia
localiter essent ad modum potencie
vegetative que eiusdem est racionis (vel)
cum plantis quia tunc deficerent
a debito fine nec possent frui
in suo esse nature Sic in hominibus
etiam non tamen minus absurdum
indicaretur si operaciones sue quarum
appetitus rationalis debet
esse principale motivum / regule-
tur et subdite sint appetitui
sensualitatis / Ita quod vix aut

minime homo possit elicere opera-
ciones suas prosequendo debi-
tum finem nisi ad modum sen-
sualitatis / Hec non manifeste repu-
gnat dignitati humane cui quod sua
condicione non competit nec tamen
pro speciali sed in omnibus que sunt
sensualitatis requiritur dominari
Itaque licet sensualitas sit eiusdem
racionis in homine et in brutis
tamen aliter et aliter / quia in illis
ut principalis causa motiva et
ut domina quodammodo suarum operacionum
qua dependent omnes alie operaci-
ones / In homine autem sensualitas
esse debet secundum suam condicionem
non ut domina sed ut ancilla
et sub racione Et hec est natura
prima condicio et prima lex hominis
instituti secundum quam faciliter po-
terat et debebat ordinare opera-
ciones suas ad consequendum
finem sibi intentum / Quod igitur nunc
econtrario reperiatur in homine videlicet quod
ancilletur racio et sensualitas
dominetur oportet intelligi iuxta superius
propositam deductionem quod hoc
provenit ex eo quod homo ordinatus a
supremo legislatore deo propter de-
meritum sui peccati et ob signum
divine maledictionis a lege superi-
oris status et nobilitate scilicet origi-
nalis iusticie transfertur in legem ser-
vitutis et ignobilitatis passionum (passioni)
videlicet fomitis et peccati / Ita ut capti-
vata quodammodo racione sub lege
sensualitatis non quod velit homo
agat bonum sed quod odit malum
hoc est doctrina apostoli Ro vii Ego
autem carnalis sum venundatus
sub peccato quod non operor non intelligo

Non enim quod volo bonum hoc ago/
sed quod odi malum/ nunc autem
iam non ego operor illud sed
quod habitat in me peccatum/ scio enim
quod non habitat in me hoc est in
carne mea bonum namque velle
adiacet michi perficere autem non
invenio/ Si autem quod nolo illud facio
non ego operor id sed quod habitat
in me peccatum Ex hiis infertur
corrolarie quod peccatum origina-
le sive lex fomitis/ est lex ser-
vitutis et ignominie testimonium
quoque abhominabilis imperii ac
evidentissimum argumentum
corruptionis humane nature Ex pre- ¦:
dictis declarari potest quare pec-
catum originale dicitur feditas
macula turpitudo labes tene-
bra deformitas ac multa similia
que proprie vel appropriate dicta re-
vera sunt de originali peccato Cum ¦-
tamen peccatum originale non sit ali-
qua entitas positiva/ cuius ra-
cione est quod primum assignatur Nam
deus est causa cuiuslibet entitatis
positive et tamen nullius peccati
sive culpe Super ante deductum
est quod peccatum originale sit culpa
Evidenter concludi potest quod non
est entitas positiva Ad evi-
denciam huius considerandum est quod
iuxta doctrinam Augustini in enchiridion
et Anselmi de conceptu virginali
Sicut in rebus corporalibus turpi-
tudo vel macula dicitur esse defectus
vel privacio alicuius boni debiti
inesse Ita in substantiis spirituali-
bus/ sic in panno dicitur macula
defectus mundicie/ et cicatrix in facie
quia ibi est defectus integritatis
in cute/ sicut de turpitudine

quia defectus pulcritudinis Ni-
chil enim est malum ut ait Augustinus
nisi privacio boni debiti inesse/
Ita igitur in substancia spirituali macula
turpitudo sive deformitas dicitur
privacio alicuius virtutis vel boni
inesse debiti Et quia quanto preci-
osior est res tanto in ea deffor-
mitas apparet magis Sicut prava
macula in facie est maior diffor-
mitas quam magna in pede/
sicut in panno precioso quam vili
Sic est quod minima deformitas in
anima est maior ignominie quam ma- ¦: quae p o dr
xima in corpore/ Unde si alter feditas et ma
sit cecus/ Aliquis vero tangitur bru- cula labes [illegible]
tum carens omni iudicio raci-
onis hic secundus maius portat
obprobrium Dicitur de eo qui est
torto naso/ vel de illo qui men- ¦- p o no e enti
dax et infidelis ab omnibus re- tas positiva
putatur Ita exemplificari potest de
aliis viciis Sic est in anima in
contracione originalis peccati quod defectu ori-
ginalis iusticie et beatitudinis
in qua homo primus creatus fuit
/et quod impotencia eam recuperan-
di quod sentencia divini decreti legi
eterne subiecta effecta est ignomi-
niose et nesciens non solum
deum sed seipsam et que pertinet
ad salutem suam/ infirma et
instabilis ad omne bonum prona
et impetuosa ad omne malum
/curvata ac reflexa ad propriam
utilitatem/ non curans de aliorum
salute/ negligens circa spirituale
suam/ curiosa tamen et anxia
pro hiis que sunt ad delectacionem
carnis Et cum possit ad dictas

nature sit carnis dna facta
est ancilla et serua Ecce m-
chilominq mendax hominibus in
fidelis deo / angelis inimica
demonibus socia / abhomina-
bilis impia iniusta ac ut sup
deductum e de statu nobili
tatis et excellencie deiecta in
ignominiam et seruitutem aliaq
plurima mala aptitudinaliter
intelligendo incurrit / Unde singla
si explicarem preteriret me dies
Ala igitur cum tot et tanta ex
contrariatoe o peti incurrit viciata
et obprobria merito dici pot
cum in ipsa est originale peccatum
prout imputatur ad culpam quod
non e in ea fetiditas macula
turpitudo labes tenebra et defor
mitas ac alia quecumque dici
pnt magis horrenda Videq
n quod ab homine horribiliter
fetidus separat infidelis se ois
homo Multo aut amplius
ab eo qui reputatus e mendax
infidelis calumniator contume
liosus et proditor / quid n
fetidius ac deformius in core
esset quod huic compari pot Are
inclinat Dic n / dicimus quod sol
est lucidissimum inter oia corpora
lucida ideo quanto aliquod corpus
in illuminando soli amplius
similatur tanto dicitur luminosius
Ita cum deus sit purum et
summum ens perfectissimum et pul
cerimum / quia in eo sunt omnes
perfectiones et nullus defectus /
quanto substancia spiritualis plus assi
milatur in deum eo tanto est
maioris pulcitudinis quanto vero
dissimilior tanto deformior
Anima aut per actuatione ori
ginalis plurimum e dissimilis deo
quia in ea sunt multi defectus
et vicia / nulla aut virtus
et gracia quod in ea prius erat precio
sum vz substancia et pulcedo nature
et super veniente corruptione
adeo est viciatum quod vix
apparet minime apparet pot Ut
facies formosa quamdiu manet
stercoribus deturpata Forte aut
aliquis dicet quod huiusmodi supradicta ha
beret locum si in aia hominis ma
la fuisset suauiter merito actio
num si cum ipsa malicia horum
sponte commisit quod non deberet
habere hic in ipsa vice obprobrii
Ecce constituamus duos et lo
quor scolastice cupiens amplius
edoceri quorum alter semel dum
erat mentitus e infidelitatem
commisit calumniam contumeli
am fecit / uel prodicionem malicia
m'q dolet quia fecit et maxime
penitet / Habet firmum propositum
numquam committendi / ymmo potius
e paratus sustinere mortem / Alter
vero numquam hec facit sed ex
condicione nature uel alias qualitercumque
ad hec mala et peyora facien
dum totam habet inclinationem
quod vix pot seipsum continere
semper cogitat de modo perfi
ciendi tantumque pondere ad ea
inclinatus est acsi actimis
perpetrasset alia vicia perpetrare
ta et quod peius e non habet
graciosus habitus virtutis in se adoctu
inclinatos / Hic secundus etiam

si iniqua hec abhominabilia
fet / quia tamen ad ea perpetran-
da est [tam] rem intensam inclina-
tionem nec virtutem aliquam cum
vigore illis resistere possit me-
rito reputaret abhominabilis
/ Hec est natura originalis peccati natura o p
Nam iam eo ipso aliquis quod contra-
xit originale peccatum habet intensam
inclinationem ad malum et
vix aut nullam virtutem ad bo-
num / Unde in conspectu dei qui
eam pulcerrimam et immacula-
tam creavit merito abhomina-
bilis reputatur / Hec enim ut dictum
est ex eo provenit quia cum ani-
ma unitur corpori et consequenter secundum ra-
tionem nature tanquam forma
principalis debet super actiones
eius sensuum et virium suarum
libere dominari / nichilominus propter
demerita primorum parentum aucta-
te decreto divine sententie et ma-
ledictionis facta est serva quo-
dammodo et ancilla carnis cor-
rupte quod non minima sed ma-
xima est illa ignominia et con-
tumelia / Unde Augustinus de concep-
tu virginali c. ii Corpus quod
ex hac potest peccatum fuit /
qualia sunt corpora brutorum ania-
lium corruptioni et carnalibus
appetitibus subiacentia / Anima
vero ex corruptione carnis
et eius appetitibus atque concupi-
scentia bonorum que prodest car-
nalibus affectibus est infecta
et immunda / Ex predictis iam ma-
nifeste apparet quanta sit macula
feditas et labes et ignominia
originalis peccati quantumque sit contraria gratie

dei ut deus non imputet aliquod
tot vitia et mala que contrahit
ex corruptione originalis peccati / Iam er-
go Reverendi patres finem dedi huic
que primo ordine daturus eram dictum
declarando materiam de originali peccato / quod si
forte debito longius progressus
sum veniam meam humilime
obsecro Equidem consideravi sine
ut contanta qua peccatum originale
pene ac culpe omnes contrahentes
sua polluit gravitate Reverende pa-
tres iudicet congruum et iustum
esse ab huiusmodi lege ignominiosa
deum excepisse beatam virginem
matrem suam Et quam comparando
huiusmodi conditiones originalis peccati ad lau-
des quas ecclesia et sacra scriptura
attribuit beate virgini manifesta
apparet repugnantia videtur [illegible]
matrem fuisse exemptam

Quantum ad secundum punctum
in quo est pernotandum prin-
cipale propositum iuxta
materiam avisamenti super quo
deliberatione previa per sacras
deputationes in generali congre-
gatione conclusum est videri
debere / ponitur pro conclusione
quod pium, immo piissimum
est credere animam immaculate dei
genitricis fuisse in instanti sue
infusionis in corpore preservatam
ab peccato originali / ac beatissimam
virginem Mariam non fuisse in
originali peccato conceptam / Super
hoc avisamento mentionem tan-
git materiam de pietate licebit stati-
dicere declarando terminos et osten-
dendo propositum / Sed quoniam

potuit ab initio sentiri / qui in
de eo specifice tractatum est sed ex
pondus relacionis uniuersa que
vis argumentorum quod addis ipse
tendit quod beata concepta fuit
in originali peccato sit quod istud
de necessitate credendum ab
uniuersis fidelibus ac contrarium
tenentes sint reputandi quasi
aberrantes a fide / quod quod deus
de potentia ordinata non potuit
preseruare matrem suam ne contra
heret originalem culpam. Et co
nsiderans primo super hoc dicitur esti
mari posset doctrinam huius
de puritate concepcionis scisse
virginis quam prosequi intendo
non esse veram vel specula
cionum et auctorum que mihi
sunt plures quam quod opposito dicunt
est multiplici evidencia non
firmanda / proinde in finem p

quatuor scolastica documenta ad propositum principale

ut de consilio mea est respuamen
conem premissam / hic circa dicendum
erit super introducta materia de con
cepcione. Et quantum ad hoc po
nuntur quatuor scolastica docu
menta quorum primum est quod
beata dei genetrix maria potuit
preseruari a deo ne contraheret
originale peccatum. Secundum est quod de
cens immo decentissimum
fuit sic a deo preseruari. Tercium
quod non solum decuit sed dece
uit hanc preseruacionem a deo fi
eri. Quartum quod de facto preseruata
fuit et numquam peccatum originale
in sua passiua concepcione / Veram
autem intencionem ex aduerso ponen
tium accedam. Illud primum
scolasticum documentum sic accu
mulando pronunciat quod beata

dei genetrix virgo maria potuit pre
seruari a deo ne contraheret
originale peccatum stante machina in suo
vigore veritate fidei et sacre
scripture sanctorumque et aliorum
doctorum recta ac singulari inte
tione. Et quantum de prosecucione
huius primi scolastici documenti
quamuis inter suppositos positas
ex aduerso prima sunt quod in presenti dis
cussione qua sacrum conci
lium informari cupit de concep
cione virginis in peccato originali magis
inniti debet auctoribus quam racio
nibus tenebitur iste modus. Secundo
ostendetur quod in hac discussione
non tam auctoribus quam racio
nibus est procedendum. Tercio
quod aduersam posicionem tenere
non est de necessitate fidei / sed
si aliqua sit de necessitate quod dicunt
aut saltem tenere magis est
conforme ritui et consuetudi
ni ecclesie. Quarto autem ostendetur

quod in discussione materie concepcionis intendendum ad auctores

quod non solum de absoluta sed de
ordinata potencia deus potuit
preseruare matrem suam. Contra
ad primum licet commemorari quod
in tota sacra scriptura nulla auctoritas
reperitur que expresse et sub specia
libus terminis nominando virginem
et peccatum originale expresse
uel circumstancionate de hac ma
teria concepcionis virginis in originali
peccato loquatur. Sed prout ex
audiuimus ex aduerso multa
originalia allegata fuere. Unde
tamen nulla auctoritas canonis de hoc
loquatur expresse sed in originali

duplex est auctoritas scripture divina et humana

Pro intelligencia dicte prime
supposicionis oportet hec considerare.
Est namque duplex
auctoritas divina scilicet et humana
et loquimur hic assertiva non
aut descriptiva auctoritate. quantum
vero ad humana notissimum
est evidencie racionis non prevalere.
est enim prout a prudencia
omnis didicimus quod ab auctoritate
infirmissimus locus quia sit quod
mendax omnis homo et facile
deviare potest eius. Verum
autem auctoritas legis humane preceptiva
vel assertiva preferatur
evidencie racionis quia contra
eam allegat hoc particularis
super eo dicere non est presentis speculacionis.
Verum quantum
ad hoc multum facit considerare
quod in c. consuetudo. dist. prima dicitur por
ro si racione lex constat
lex erit omne iam quod racione
constiterit. Unde communiter dicitur quod racio
est anima legis quia ut notissimum
est in iure civili scire leges
non est earum verba tenere sed
vim ac potestatem. Item manifestum
est in huiusmodi non fieri
equam comparacionem. Eo quod ab
una parte ponitur auctoritas publica
ab alia vero evidencia
racionis privata. secus quando
equali mensura compararetur.
Illud autem verum dicitur esse
de auctoritate quod sola prima hominis
assercione non preferatur evidencie
racionis. vel alia accedente
causa non prejudicat hic auctoritatibus
sanctorum

inquantum eorum auctoritas reputatur
divina vel alia accedente causa.
Quo vero de divina auctoritate continetur
in sacro Canone biblie
vel in determinacionibus ecclesie
sit comparacio ad evidenciam racionis.
non est intencionis dicere
quod evidencia racionis humane
eciam adiuta lumine fidei preferatur
auctoritati divine simpliciter. licet quod verba
divine auctoritatis perverterunt aliqui et
fregerunt iuxta iudicium recte
racionis sanam suscipere intelligenciam.
Unde eciam licet ex
racione distinguere de qualitate
rei et de modo loquendi de
qualitate rei. ut enim docet augustinus
libro lxxxiii questionum credibilium
tria sunt genera. alia sunt
que semper creduntur et numquam
intelliguntur. sic omnis historia
temporalia et humana gesta
percurrens. alia mox ut creduntur
intelliguntur. sic sunt omnes
raciones humane vel de numeris
vel de quibuscumque disciplinis.
alia primo creduntur et postea
intelliguntur ut ea que de divinis
rebus non possunt intelligi ab hiis
qui mundo sunt corde. Hugo
de sacramentis libro 1 parte iii c. x
viiii. quedam sunt ex racione
ut necessaria. quedam secundum racionem
ut probabilia. quedam
supra racionem ut mirabilia. quedam
contra racionem ut incredibilia.
duo extrema fidem
non capiunt. que enim sunt ex
racione omnino nota sunt et credi

Tria sunt genera credibilium secundum augustinum

non put qui sciunt / que aut
sunt contra racionem similiter e-
di non put quia eis racio non
acquiescit / ergo que secundum racionem
sunt et super timo fidem suscipi-
unt Item primo quia gratie fides ad-
iuvatur racione et racio fide per-
ficitur / quia secundum racionem sunt que
credunt Item hiis aut que super
racionem sunt et si racio non com-
prehendit fidei tamen illorum contra
dicit hec ille Item Richardus
in prologo libri de trinitate In summi boni
cognicionem fides dirigit spes tra-
hit caritas impellit / parum ergo
nobis debet esse que vera sunt
de deo credere / sed satagamus
quod credimus intelligere / utinam
semper ingenium prestas est vel fieri
potest comprehendere racione
quod tenemus ex fide Item Anselmus
in prologo Cur deus homo sic rectus
ordo exigit ut profunda fidei
dei prius credamus quam presuma-
mus racione discutere Item
negligencia michi videtur si postquam
confirmati sumus in fide non
studemus quod credimus intelligere
Item Volunt infideles nobis sim-
plicitatem vanam et fatuam
deridentes obicere si respondeam
quod de hiis que credimus alle-
gare non debemus quia non pos-
sumus racionem Itaque secundum
auctores istorum sanctorum in
materiis fidei racio et intelli-
gencia multopere est afficianda
Unde si ambo concurrunt in
materia fidei quod per demitiam
racione proborum / vel que ad

sensum infallibiliter patet / tunc quia
contrarium non potest esse verum
quo ad intelligenciam virtute
standum evidencie racionis / auc-
toritatem illo exponimus recte secundum
aliquam applicacionem exempli gratia quia
est evidencia racionis deum esse
spiritum demonstrat / nec habere manus
pedes aut oculos simpliciter confite-
mur deum esse absque huiusmodi
membris / quando vero sacra scriptura
dicit / quod oculi domini super iustos
et aures eius ad preces eorum
et similes locuciones / quia
evidencia racionis non patitur
hec intelligi simpliciter in deo / tunc
exponimus huiusmodi auctoritates secundum
aliquam applicacionem Item sensus
quia sensus experiencia manifeste
monstrat quod homo non est nec potest
esse animal brutum / exemplo aut
impossibilitatem racionem divina virtu-
te homo est quod simpliciter negamus quod
homo sit asinus vel lupus Cum
vero scriptura dicit Genesis xlix quod
ysachar asinus fortis ac Ben-
iamin lupus rapax et similia
manifestum est hec non debere
intelligi simpliciter esse sed iuxta
quandam attribucionem Idem eciam
contingit in materia morum / dicit
enim salvator in ewangelio Si
oculus tuus dexter scandalisat
te erue eum et proice abs te Et
id consequenter subiungitur de
pede vel de manu Item quia
evidencia racionis contradicit quod
hec sit corporaliter implenda huiusmodi
est quod huiusmodi littera prout dictat racio
exponitur ad sanam intelligenciam

Ita similiter cum dicitur 4 Si quis
te percusserit in dextera maxil-
la prebe ei et alteram, equi-
tas dictat quod aliquis non solum
non prebeat alteram sed percucientem
repercutere possumus meritorie
5 Si uero per discussionem inquirat
de hiis rebus que sunt supra
racionem ut de misterio trinitatis
et similibus, ad que ut credo
non potest attingere intellectus hu-
iusmodi suam doctrinam super potest
eciam racio pluries suffragari
quia primo credit post etiam
intelligit. Sic Anshelmus in suis opu-
sculis proslogion et monologion
plenissime docet. Item et me-
diante intelligencia racionis
post omnibus argumentis que
in contrarium fiant satisfacere
evidenter, loquor de evidencia
quo ad illos qui pro certitudine
habent affectus suos ut adhereant
pertinaciter sue opinioni. Unde vi-
demus ab experimento quod studio-
sus in theologia acquirit gratum ad
materiam de misterio trinitatis
quia intelligencia habet racionis sa-
tisfaciet infidelium argumentis
quod simplex non faceret aliquis christianus.
Et si aliud ei non suffragaret
eciam si omnes auctores biblie tene-
ret tenaci memorie et multa
devotionis ac fidei simplicitate
polleret. 6 Si uero per discussionem
inquirat de hiis que sola fide
capiuntur ut virginem scilicet posset
parere. Item de rebus hystoriarum ut
quod noe cum filiis suis a dilu-
vio sit liberatus et quod abraham
obtulit decimas melchisedech

in huiusmodi manifestum est quod primo
intendendum est auctori. Nulla
enim racione potest comprehendi
a pluribus an hec vera aut
falsa fuerint, sed dumtaxat creduntur
ex auctore dicentis. Constat enim
quod ipso contingens nec potest ra-
cione demonstrativa probari, cum
tamen quam divina voluntate fuit
adeo sunt contingencia. Sicut
Unde etiam ea non cadit demonstra-
cio. Nam sic de futuris que
pendent a libero arbitrio nulla potest cer-
titudo ex humano iudicio racio-
nis, ita nec de preteritis. Verumtamen
aut quod aliquis racione alicuius
vestigii quod remanet et nos
videmus possumus coniecturare
de effectu, sicut per reliquias
remanentes de diruptis edifi-
ciis iudicamus ibi fuisse castra
vel domus solemnes. Ubi autem
nullum manet vestigium in
transsumptive laborat humanum
iudicium. 7 Sic igitur patet quod secundum qua-
litatem rei de qua dubium est
oportet vel non attendi principaliter
ad iudicium racionis. Etenim non
tam auctores in disputando quam
racionis momenta querenda sunt
quinimmo ut ait rethoricorum
princeps obest plerumque hiis
qui discere volunt auctoritas eorum
qui se docere profitentur. Desi-
nunt enim suum iudicium adhibere
id habent ratum quod ab eo
quem probant videant iudicatum.
Dictum est secundo quod quando comparatur
evidencia racionis cum auctore
oportet distinguere de modo loquendi

Si enim diuina auctoritas loquatur
p expressum et in specialibus
terminis / racio uero contraria
uitatur allegando generalia
notissimum est standum esse
simpliciter auctoritati Si uero utraque
militet in speciali similiter aque
stendum est auctoritati Sed tunc
immediate intendendum est
super conuenientia uel disconuenientia
veri / exempli gratia dicit sacra
scriptura quod verbum caro factum
est et quod deus est passus pro
nobis / racio econtra innititur quod
nullum temporale est eternum Item
quod nullus immortalis moritur
nec impassibilis patitur In huiusmodi
quia certa eorum terminos usatur ra
cio humana et auctoritas diuina
Simpliciter quod credendum est quod
deus asserit Sed quia diuina
assercio videtur contradicere racio
ni laborandum est solicite pro
intelligencia ueri / quando uero
auctoritas diuina loquitur sub ge
neralibus terminis racio autem
militat in particulari allegando ab
surditatem et inconuenientiam
fidei uel religionis pariter / Si
auctoritas diuina que generaliter lo
quitur ad specialia trahitur indu
citur illud quod trahitur non debet
multas congruencias ex lege
diuina / in eo simul oportet plurimum
attendi ad euidenciam racio
nis Et sic in omnibus di
sciplinis vniuersum pondus
inquisicionis constat in applica
cione vniuersalium ad particularia
proinde ut exemplificari facia
le possit sicut in medicina et
phisica morali / iure canonico
et ciuili / ubi ex defectu huius
noticie applicandi plurimum contin
git errores Et ita similiter contingit
in hiis que sunt fidei et catholice
facultatis / que sic aliis est scientia
sublimior / ita in ea multo diffi
cilius veritas inuenitur Vnde augustinus
de trinitate inquit quod nec periculosius
alicubi erratur nec laboriosius
aliquid queritur Item sapientia
difficile estimamus que in terra
sunt et que in prospectu sunt inue
nimus cum labore / que autem in
celis sunt quis inuestigabit / Sen
sum autem tuum quis sciet nisi tu
dederis sapientiam et miseris spiritum
sanctum tuum de altissimis Nunc
igitur applicando premissa ad intel
ligendum nostram glose concep
cionis virginis quod fuit in peccato
prout ex aduerso pretenditur / seu
est non esse de numero illorum que
expresse et sub specialibus terminis
euidenter continentur in sacro ca
none biblie Et ideo quemadmodum
dicit augustinus in sermone de assumpcione
virginis / tanto que magna sunt
cautius tractanda consistunt quanto
speciali auctoritatum testimoniis non
possunt ad liquidum roborari
Sed quedam scriptura sancta recitans
indagacionibus querenda reliquit
que non sunt superflua estimanda
dum vera indagacione fuerint
patefacta / secundum quod est veritatis
auctoritas et dum diligenter discuti
de se ginguntur quod ipse est agnosci
Scripture enim discussa veritatis continentia

In quo genere dis
cussionis maxime
decipi

paret quam manifestius sermo-
nibus abscondit. Et infra. Quid
ergo de marie morte, quid de
eius assumpcione dicendum
est. Unde diuina scriptura nil
comendat querendum est ratione
quid consentiat veritati, fiat-
que ipsa veritas auctoritas sine
qua necesse est nec valeat auctoritas.
Ex quo augustinus aptissime docet
quod ubi in sacra scriptura non repi-
tur expresse auctoritas querendum
est racione quid conveniat veri-
tati. Et quoniam de huiusmodi concepcione
in o. p. expresse non reperitur
auctoritas, ymmo auctoritates quedam
sacri canonis et non pauce
videntur contra significare, super
hac re ad inquisicionem veritatis
iuuabit plurimum euidencia ra-
cionum. Unde ex hiis patet
quod ista prima supposicio ex ad-
uerso posita debet habere sanam
intelligenciam. Et est dicendum
quod in presenti discussione de pu-
ritate concepcionis sanctissime
virginis, quia diuina scriptura
pro contraria scriptura parte
nichil singulariter et expresse
comendat, sed pro ista multa
singulariter pertinencia satis que-
rendum est racione quid con-
ueniat veritati, fietque ipsa ve-
ritas auctoritas sine qua
minime auctoritas valet. Ista
supposicio patet expresse ex dicta
auctoritate augustini et ex qualitate
materie, serius erat si de hac
videtur prolari, contra que fuit
introducta doctrina sed et hoc
in quotlibet quolibet in questio
articulus 18 dicta. Cum quod ubi oportet
fieri certitudinem non solum

quod ita sit sed quid et quare
sit, tunc oportet racionibus
uti investigantibus verita-
tis radicem et facientibus
scire quid sit verum quod dicitur sic
in singulari discussione. Con-
stat namque quod sacrum Con-
cilium sive Remensis Doctores In-
dex fidei non assignavit al-
legatores huius materie tamquam
ex auctoritate dicentis debeat eis
credi, etiam si in suis dictis
non allegent racionem credendi
non enim quemadmodum dicitur
quod obedienciam auctoritatis quod sibi
commissum est pastore oues pro-
chiam tenent credere suo ple-
bano vel subditi suo predicatori
etc. Ita nobis allegantibus
sacrum Concilium, sed ecclesie
nos sacro Concilio in hoc et
in omnibus credere et aquiescere
tenemur tamquam doctori et ma-
gistro omnium doctorum et magistro
verum omnium veri discipuli
puli. Ceteram magistro singuli
allegat hinc inde suas ra-
ciones et auctoritates expectantes
singulares diffinciones, quia
iuxta ewangelium non est di-
scipulus supra magistrum. Ita
et in presenti non solum auctoritates
sed allegari oportet principia
raciones quemadmodum legitur
Ex. in. li. x. hic enim omnibus ve-
bis a principio intendisse videtur.
Nam in doctrinam sacre scrip-
ture in re ista oportet seniis pa-
tres esse ad satisfaccionem eorum
omni poscenti racionem de ea

que ne in nobis est fide Est
eciam magna differencia huius
discussionis ad illam que fit
contra hereticos vel iudeos de
qua sanctus thomas loquitur
Item ex adverso eo modo fac-
tum est quia non solum
auctores sed et multe raciones
inducte sunt ostendentes quod
illis auctoritatibus ad here-
ndum esset

Repellit iudicium racionis in expectacione quam est extinguere lumine innitentibus de nocte

Preterea notum est apud
omnem scienciam
quod iudicium racionis est
velud quoddam lumen quo
illustrante per rotunnam dis-
cussionem dubia que sunt
in huiusmodi statibus deducuntur ad
veritatis manifestacionem
Unde apostolus Ephe v
Omnia autem que arguuntur
a lumine manifestantur omne enim
quod manifestatur lumen est
Constat autem hic de re de qua agitur
maximum fuisse hactenus
dubium Et quod ab antiquis
diebus progenitorum nostrorum
magnopere fuit hic disceptatum
tum est et disceptatur in presenti
dicere ergo quod in discussione
sua intelligencia veritatis specialiter
in ea est quod non sit attendendum
ad iudicium racionis Idem est
videtur ac si diceret quod in noc-
te tenebrosa volens reperire
aliquam rem eciam in die di-
ficile reperibile lucernam debeat
extinguere aut di-
minuere quod penes se habet
propriam lumen Et eciam talis
iuxta doctrinam salvatoris
necesse est non solum non inve-
nire quod querit sed quod
offendat graviter seipsum le-
dens Jo xi Si quis am-
bulaverit in die non offendit
quia lucem huius videt Si
autem ambulaverit in nocte
offendit quia lux non est in
eo Manifestum est autem huius
questionem propter tantum in se
pondus dubitacionis fuisse
hactenus velut tenebrosam
noctem eo quod ad discussionem
intelligenciam illius non est
diminuendum vel expellendum
racionis iudicium, quod lumen
comparatur Licet enim accidit sepe
quod ... ii Cor. x Et ex
his mo de iudicio racionis putat
innititur lumini fidei potius
quam nature Nam constat quod in pre-
senti questione eciam tangit
ad contingencia facti id est per
veritatem concepcionis qua
hec doctrina racionabiliter dicitur
demonstrative non proficiat licet
nec ymmo potius ut in se de-
clarabitur videtur obstare Item
raciones quecunque pro hac parte
militantes innituntur potius
lumini fidei quam nature Et tunc
ex adverso dicendum quod adhe-
rendum est auctoritatibus propter
hoc non debet excludi

racionis iudicium quo declaratur
quis sit auctoritatum verus et
katholicus sensus. Nec doc-
trina hec deputatur concepcio-
nis sanctissime virginis dia-
non est inhendum auctoribus
quod enim plurimum auctoribus sacre
scripture innititur. Ideo dicitur atten-
dendum esse ad dictum auc-
toritatum similiter ad declaracio-
nes illarum que si iam
facta fuissent per eum ad quem
declaracio pertinet auctorita-
tive aliud dicendum esset.
Sed quando agitur super declara-
cione dubiorum quod conclu-
datur racionis iudicio quis sit
asserere nisi fortasse quis velit
let plus de facto sue inhe-
re opinioni. Et namque apostolus
Ro xii cum actibus quarundam
virtutum sive graciarum attribuit
mensuram perfectionis. Cum
in huiusmodi actibus principaliter
decet tenere dono sive officio
prophecie attribuit racionem fi-
dei. Sic misericordie hilaritatem et
presidencie sollicitudinem. Unde
quemadmodum non esset racioni
consonum dicere quod qui preest
non debet preesse in sollicitu-
dine, aut qui miseretur non
debet misereri hilaritate,
Ita qui prophetat quod non debet
attendere ad racionem fidei.
Ut enim sic unicuique sicut deus
divisit mensuram fidei.
Sicut enim in uno corpore multa
membra habemus. Omnia
autem membra non eundem
actum habent. Ita multi unum
corpus sumus, singuli autem
alter alterius membra. Habentes
autem donaciones secundum graciam
que data est nobis differentes,
sive prophetiam secundum racionem Prophecia
fidei, sive ministerium in ministran-
do, sive qui docet in doctrina,
qui exhortatur in exhortando,
qui tribuit in simplicitate,
qui preest in sollicitudine,
qui miseretur in hilaritate.
In hac autem auctoritate apostoli sicut
in aliis pluribus eius ubi
mencionem facit de prophecia
ut prima Cor xiiii et Ephe iiii
prophecia sumitur pro officio
sive dono gracie gratis date
quod habent illi quibus datum
est sacram scripturam exponere
et interpretari ut sunt eius doc- [illegible]
tores. Ita quia apparet ex
intencione apostoli quod in decla-
racione veritatum que ex sacra
scriptura dependent doctoribus
ipsis quorum est huius offi-
cium principaliter competit atten-
dere ad racionem fidei. Unde sequitur
quod ad plenam discussionem
veritatis super huiusmodi questione
plurimum oportet attendi ad iu-
dicium racionis. Et si quid
ad auctoritates sacre scripture po-
tuit ad probandum que probat
doctrina militat cum ad vices
quid inducitur pro adversa par-
te. Et hec dicta sunt contra
ad primam suppositionem.

De conceptione virginis in peccato non continetur expresse in canone biblie vel in determinacione ecclesie

Quantum ad aliud quod beatam virginem esse conceptam in originali esset de hiis que oportet credi de necessitate fidei et asserere contrarium esse erroneum vel hereticum / inferebantur etiam multa quare non deberet si referetur ad opus conceptionis celebrari festiuitatem recolenda est premissa consideracio / quod in sacro canone biblie et in aliqua determinatione facta per ecclesiam de conceptione personali beate virginis marie in peccato originali non habetur expresse et sub specialibus terminis / licet aliqui eciam adversa posito in suis prefatis assercionibus confitetur / sed si ibi fiat mencio profundanda ad ipsa opinione id dumtaxat est sub generali sermone dicto quod omnes in adam peccaverunt quod christus est redemptor omnium vel quod pro nobis christus mortuus est et quod non est opus valentibus medicus et similia / unde quod isti sillogisando quidam concludere volunt de ipsa virgine quod concepta fuit in originali applicando huiusmodi propositiones vniversales ad suam gloriosam conceptionem aut huiusmodi facta dicta de ania beate virginis matris dei ad animam antichristi vel machometi et iude proditoris quod primo aspectu satis videtur absurdum

Prius quam eciam videatur sit nota que sequuntur quod canone non reperiantur pro fide

et quod alia parte quia multe auctoritates non solum vniversales sed de virgine specialiter loquentes reperiuntur in biblia prout infra dicetur que ad sensum quod communiter circumstancia scripture et in quo ecclesia eas adducit in testimonium ad laudem virginis in tantum extollunt dignitatem ipsius quod quod illius racionabiliter videtur elici ipsam non fuisse conceptam in originali / hinc est quod maxima alteracio orta est difficultas super huiusmodi questione / pro eo quod non sub specialibus terminis et expresse / sed dumtaxat sub specialibus vel generalibus non omnimode claris in sacro canone de ipsa mencio fit / que pro vtraque parte militare videbantur plurime raciones et auctoritates / unde ad discrecionem quarum istarum applicacio sit magis conveniens pretium suffragatur illuminatum certa fide iudicium racionis / ut namque dicit augustinus de incarnacione inquit racio principes et iudex debet esse que sunt in homine / quia sicut bestiarum est mens velle cum racione / ita hominis natura esse debet velle a se absque racione //

Et si dicatur quod ad ipso quod licet non contineatur expresse in sacro canone tamen quod contentis in ipso potest elici necessario et in

R

communibus argumento. Respondetur
quod istud non sufficit nisi argu-
mentum istud esset eciam eui-
denter notum / quod sic nullus
dubitat ea que continentur
in canone biblie esse in ibi
scripta / Ita eciam nullus du-
bitaret quod illud quod inde
eliciatur sit verum et euidenter
sequitur. Et quod ut Bernardus libro 5
de consideracione ait fides
vana ambiguum non habet / aut
si habet dubium fides non est
sed opinio. Constat autem
quod hec autem veritatem non habent
verum quantum ad intellige-
nciam et sensum eorum que de
sunt fidei. Nam in sacra scrip-
tura multa sunt ambigua.
Ergo oportet eam intelligi
quantum ad literam vel continen-
ciam. hoc est quod nulli est du-
bium seu ambiguum quod talis
assercio est de veritate fidei
Eciam si non aequaliter possit
intelligi sicut de ista quod in ipso
habitat omnis plenitudo di-
vinitatis corporaliter nullus fide-
lium dubitat / eciam si multi
dubitent de ipsius intelligencia
Constat enim omnibus euidenter
quod est scripta in sacro canone
biblie Colo. ij c. Cum igitur ea
que dicuntur sequi ex sacra scrip-
tura non contineantur cum ad
ea literaliter ut sic quemadmodum
alia in ibi contenta ad fidem
pertineant Nec omnibus constat

euidenter quod necessario ex illis
contentis sequuntur / quod multo
in similibus est certum nec
quantum ad literam nec quantum
ad sensum / sequitur quod illud tale
simpliciter dicatur ambiguum Et
de huiusmodi iuxta sentenciam Bernardi
non est fides sed opinio Et
accomodatum quecunque conti-
nentur in libris iuris civilis
dicuntur ad ius civile pertinere quoniam
iam apud omnes certitudo habetur
de iure et continencia horum
librorum Si autem quis diceret
illud eciam ius esse quod sibi
videtur sequi ex contentis in
dictis libris non crederetur ei nisi
ipse faciat euidenciam quod
hec que asserit ius esse necessario
sequitur ex illis Et eciam huiusmodi
euidencia fiat saltem quo
ad illos ad quos spectat horum
iudicium Si similes assertores
quascunque quilibet ex se fingeret et
fingere posset non deberet re-
putantes facere ius cum ergo quo-
cunque qui huiusmodi asserit
sit graduatus et professor
illius sciencie Et enim asserpo-
na ei auctoritatis competit dandi
/ leges omisso verbi eo quod
si dixit ius esse / quia sibi non
tenentur ex necessitate auctoris obe-
dire si vult sentenciam suam
reputari validam oportet
quod muniat eam euidentibus
testimoniis eorum que continentur in libris

illis qui apud homines sunt
in veneracione tangwam in
eis solum continea(n)tur auct(orita)tes
Juris civilis Ita est in fi
de sana Non enim omnia
quecumque scripta sunt per sanctos
aut alios quoscumque doc-
tores dicuntur de necessitate
esse fidei / quia sine iniuria
est certitudo a(liqu)a sinus que
sunt illa que pertinent de
necessitate ad sanam reli-
gionem Cottidie enim fi-
unt nova volumina que nullus
quantumcumque longioris vite
vel in legendo posset sine
quanto minus intelligere / In
qua in sacra doctrina fidei
perfectissime in aliis omnibus
est periculosum errare / Ideo
oportet ibi esse notiorem me-
suram et maiorem certitu-
dinem quid ab universis fi-
delibus credi oporteat ut
operari / sed de via que pe-
riculosior et homo potius
laboret informari //

que est mensura indeclinabilis fidei cui non licet addere vel minuere

Que autem sit certitudo
huiusmodi quam velut
mensuram indeclina-
bilem omnes sequi et
demonstrant nobis sacer
canon biblie de utroque
modo Non addetis ad verbum
quod vobis loquar nec au-
feretis ex eo Prov. xxx omnis
sermo dei ignitus clipeus
omnibus sperantibus in se
Ne addas quicquam verbis
et arguaris inveniarisque men-
dax / Ecclesiastes xii verba
sapientum sicut stimuli et quasi
clavi in altum defixi que
per magistrorum consilium data
sunt a pastore uno. his
amplius filii mi ne requi-
ras Et sequitur immediate quod
reddendo racionem faciendi
libros nullus est finis Et
xxii Apocalypsis vite testamen-
tum altissimi et agnicio
veritatis Item Apocalypsis xxii
Contestor ego omni audien-
ti verba prophecie libri huius
si quis apposuerit ad hec
apponet deus super illum
plagas scriptas in libro isto
Et si quis diminuerit de ver-
bis prophecie huius auferet
deus partem eius de libro
vite et de civitate sancta
Ex hiis auctoritatibus manifeste
patet cum dicatur quod non est dimi-
nuendum vel addendum
ad verba dei / quod sacer Ca-
non biblie sit tota continencia
fidei sane Ita ut quicquid
ibi continetur dicatur ad nostram
fidem pertinere Non quantum
ad hoc quod oporteat omnia in ibi
contenta omnes explicate crede-
re inter alios effectus quantum
ad hoc ut postquam innotuerit in
ibi aliquid contentum esse non
liceat hoc pertinaciter repugnare
Hii enim soli duo libri cano-
nici utriusque per aug(ustinum) libro ii^o
de doctrina sana c. i. et alibi
sepe qualiter aut hoc esse infal-
libiliter verum probet quod testi-
moniis sanctorum doctorum

vescentes ad ulteriora mee
supersedetur in allegacione ita
Unde quod contra hoc corpus
sacri Canonis est prout a
pluribus asseritur tunc de-
num dicitur ad fidem pertinere quando
omnibus vel illis ad quos super
hoc iudicium pertinet est cer-
tum sive constabit evidenter
quod necessario sequitur ex conten-
tis in Canone biblie / ac-
quidos nobis traditur ex parte
dei per eum quem scimus
nullo modo errare posse in
fide. hic aut predecessores qui habu-
erunt solum est necessaria que fun-
data est super firmam pe-
tram Et adversus eam secundum
Dominum nec vicia possint
aut hereses que significantur
per portas inferi prevalere
Sunt etiam prout quod simbo-
li et alie determinaciones
ecclesie et multa que sunt
in officiis ecclesiasticis dicuntur
pertinere ad fidem. Item sic
constare etiam debet quod fuit
per ecclesiam facta et specialiter
approbata sic de aliis que
continentur in biblia aut
necessario ac evidenter sequuntur
ex ea Itaque ad hoc quod illud
quod dicitur sequi necessario ex sa-
cra scriptura sit de veritate
fidei oportet quod sic sacra
scriptura se exhibet omnibus
ut evidenter notum saltem quo
ad litteram. sic et hoc quod sequi-
tur dicitur sit evidenter notum quantum
ad intelligenciam et sensum
Ita et taliter quod evidencia ea
sit nota non solum sapie-
ntibus. sed etiam rudibus
non incapacibus tamen aut ob-
stinatis Est enim eadem fides
virorum et cetera quod non omnes
teneantur ad plenam intelli-
genciam et sensum Contra
dicimus quod est de necessitate
fidei credere quod Christus est verus
homo quia hoc expresse in
Canone habetur / sed habuit
venas nervos et intestina
id non habetur verum quia
tamen evidenter sequitur ex primo
quod nullus ignorat etiam ru-
sticus Cum omnibus constet
quod impossibile est hominem sine
huiusmodi esse fortasse hoc dicitur
ab omnibus de veritate creden-
dum Quid contra aliud repu-
gnat evidenter sacre scripture
quia nullus vel vix aliqui
pauci de huiusmodi evidencia
sapientes dicuntur dubium habere
Licet autem quod anima Christi
tantam sciam sicut deus et
cognoscat omnia futura et
impossibilia clare Licet sacra
scriptura Col. ii dicat quod in
ipso sunt omnes thesauri sapie-
ntie et sciencie absconditi / tamen non
evidenter omnibus constat quod
ex ea necessario sequitur / hinc
est quod non evidenter dicitur
repugnare Sunt enim de hoc

int' doctores profunde opi-
ignare huiusmodi dubium dici
probabile / quidam non dicunt
euidenter sequi / alij minime
ita erat aliquando in nostro propo-
sito quo(ad) vnu(m) de concepcione
virginis in p. o. Constat non
q(uod) nec dum inter singulos sim-
plices quorum ut a multis
asseritur maior pars est
de intencione contraria sed inter
doctores etiam sanctos fue-
runt saltem in apparencia
dissentes sentencie et opini-
ones famose pro utraque
parte / Licet igitur ita esset q(uod) ex auc-
toritatibus sacre scripture
aduersa posicio / altera quam
tamen racio et pluribus euidenter
sequeretur / quia tamen de hoc
contrarium euidenter sequi vel non
non debet stari iudicio quo-
rumlibet assencium sed ecclesie que
est regula fidei inobliqua-
bilis / Unde est q(uod) absque deter-
minacione ecclesie nullus debet
asserere q(uod) sit de necessitate fidei
obstante tamen plurimorum
doctorum contraria determina-
cione ac maioris partis fide-
lium pia et firma credulitate
Item et alijs infra positis
non enim eo ipso q(uod) iusticia ali-
cui competit et sibi videtur
q(uod) competat fas est illi vi(m)
auctoritate propria occupare sed
oportet expectari in sinam
iudicis que declaret iusti-
ciam suffragium pro altera
parte aliquid imponant

silencium ne perturbet aut inqui-
etet de cetero / Ita et si cui
a multis ex sapientibus vi-
deatur aliquid ex sacra scriptura
racio sequi minime licitum
est ipsis auctoritate propria con dif-
finicionem ecclesie aliorum iudicia
que forte meliora sunt occu-
pando predicare id quod sibi
verum videtur esse ab hominibus
de necessitate credendum
Non n(on) corpori cuilibet doctori
competit auctoritas dandi fidem
ecclesie dei / eciam si magis sciencie
doctrina prepolleat Unde si
quibuscumque doctoribus videtur
aliquid racione sequi ex sacra scriptura
id ante determinacionem ecclesie de-
bet ab vniuerso populo tamquam
teneri pro fide catholica Contra
contraria illud quod dicitur Ephes. iiij
Non esset vnus deus vna fi-
des nec vnum baptisma / cui-
libet namque astrueret sibi parti-
cularem fidem Dic-
tum aduerso super questione non
allegare auctoritates expressa sacre
scripture nec racionis apparentis
vel specifica determinacio ecclesie
nec quod ex illis racio sequitur
constet omnibus euidenter ma-
nifestum est hic non esse tamquam
articulum fidei arctantem omnes
ad credendum de necessitate salutis
Et ita per opposiciones ceterorum
patet q(uod) aduersa posicio non sit de
necessitate fidei Nunc aut id proba-

a q b v̓ginem ee ↄceptaz in o
ṗctō non ē de fidei nctīte
alr̄ sequeretur multi v impolr̄

per reductionez ad impo le
Nam si hec tanq̄m si sit ar
ticulus fidei est ab omnibus
de necessitate credendum
Cum enī ea que sūt de ne
cessitate fidei nemī liceat
dubitare Et enī prout in
simbolo athanasij nisi q̄s
q̄z fideliter firmiterq̄z credi
derit saluus esse non potīt
Et iuxta vulgatā sniam
in Jure dubius in fide infi
delis est Constat autē q̄ de
hc multi dubitāt ymmo
tenent contrariaz doctrinam
Sequr̄ ergo q̄ omēs illi sunt
infideles Nec obstat si dicat̄
q̄ hec regula hz verum in
hijs que tenet̄ quis expli
te crede Sic omēs xpani te
nentur explicite crede q̄ xp̄s
sit natus ex virgine et passꝰ
pro nobis Sed q̄ xp̄s sit pre
destinatus filius dei in v̓
tute et sit splendor et figūa
sbe sbīe quia non omēs
tenent̄ id crede explicite
etiā si multi simplices de
hec dubitēt non ꝓpterea di
cunt̄ infideles ee Sed ꝯtra quo
hz dicat̄ q̄ licet dubitare
quia non tenet̄ crede expli
cite attendendū q̄ iuxta
comēz sniam doctorum int̄
cetera que quis tenet̄ crede
explicite numerant ea que
ptinet ad officiū suū vn̄
si sacerdos interrogaretur vtrum
credat verum corpus xp̄i ee

b que ptinent ad officiū suū
quis tenet̄ explicite crede

sub hostia consecrata non
sufficit ei ita dicē credo de
hoc quod tenet ecclīa sed
ipm̄ hc ad officium suū ptz
id crede tenere explicite
Cum ergo hec solemni
tas conceptionis specialit̄
celebret̄ si ē articulus
de nctīitate fidei ee concep
tum in originali verum
ad prēs vane fidei qui eaz
celebrant ptineat explicite
crede merito considerād
est Et qui alios cum poss
ab errore non reuocat se
ipm̄ errare demonstrat ut
de iure notissimū est maiori
me si ex officio ad eum hc
ptineat Constat autē q̄ ecclīa
Romana et ḡnalia conci
lia que pressserit sciuerūt
ut sciunt huiōi doctrinaz de
puritate conceptionis p̄ diuersas
mūdi partes in multis cordi
bus ee firmataz exhorta
tionibus et in pītō ut pdi
cationibus uel alio nō re
uocarunt ymmo de hc ꝑut
reuisū dicā pōt ut facta
est magna diligencia aut
sollicitudo Sequēr ergo q̄
absit hc iam testimoniū
de errore suo Ecclesia Ro
manam et Concilia ḡnalia
Et error cui non resistitur
approbat̄ sed notum est q̄ de
huiōi conceptione celeberrima
solemnitatez in mlt̄s ꝑtibus

immo in maiori parte christia-
ne religionis annuatim publi-
ce celebratur et de hac parte
concepcionis in presencia coram
totius cleri ac principum a
doctissimis viris fieri sermo-
nes adversus autem eorum
predicantes in pluribus locis
populos fuisse commotos. Di-
cit contraria posito quod auctoritas
fidei de necessitate sedes apostolica
et generalia concilia cum
hactenus non restiterit approba-
verit huiusmodi errorem. Ex quo
manifeste videtur populi catholicam
a pluribus iam centenariis
annorum continue perstitisse
in errore fidei quod dicere
stultissimum foret. Preterea ne-
que antiquus et a remotis ar-
guit videatur notorie constat
apud sedem apostolicam in
curia Romana annuatim
huiusmodi festum concepcionis
vi ydus decembris pure
celebrari quodque id festum
de eorum curie conveniunt
principaliter cardinales pla-
ti et alii fere omnes de
curia maiores. Et ne alle-
gari possit quod colleretur ra-
cione sanctificacionis non
autem concepcionis in presencia
eorum predictorum non sanctifi-
cacio sed conceptio in divi-
nis officiis nominatur solem-
nissime fit demum sermo
principaliter inducentes

Quod celebracio fe-
sti concepcionis
est quasi institucio
ecclesie Romane

auctores et iudices de preser-
vacione huiusmodi a peccato originali. Nec
prout a maioribus assertum
est. Et de aliquibus licet
perhibere testimonium de visu
in huiusmodi celebritate predica-
re inducentes contrariam assercionem.
Sic ergo dicimus quod festum
assumpcionis virginis celebra-
tur tamquam in corpore glorificata
sit nec potest referri id festum
solum ad gloriam anime quia
illo die in officio eius ac
etiam in sermone fit mencio
de glorificacione corporis. Ita
in huiusmodi non potest solum ad
sanctificacionem referri. Et si
dicatur quod hoc festum in Romana
curia celebratur contra ordina-
rie ob gratiam ordinis carme-
litarum, quia illius profes-
siones vocantur ordinis sancte
Marie et ipsi ad hoc festum
habent singularem devocionem.
Obstat primo quia ob gratiam
alicuius persone vel civitatis
non debet precipue ab ecclesia
Romana fieri aliquod quod
militet in errorem fidei. Secundo
obstat stilus Romane ecclesie
curie. Nam inter festa palacii
videlicet nativitatis Christi, resurrec-
cionis, ascensionis, pentecostes,
Iohannis baptiste, apostolorum
Petri et Pauli, assumpcionis,
nativitatis virginis etiam notatur
in eodem calendario hoc festum

conceptionis Nec illo die te
netur audiencia nec cancel
laria nec aperitur regina Et
hoc quod tam notissimum est
quod nullus ignorat curialis
Unde quemadmodum diximus
de festo Nivium quod postquam
ecclesia celebrat non licet alicui
contrarium predicare vel asserere
Et quid irrisorie dicetur cele
bracio si negetur miraculum
festo quod descensu illarum
nivium nichil continet Quin
immo ac re vero firmiter quod ex
dictis verbalibus sacre scripture
dicetur contrarium posse in
ferri Cum tale sit tempus esta
tis attenta maxime dis
solutione loci urbis roma
ne ubi multis annis in
maiori tempestate yemis
vix scit nix de celo videtur
descendere quanto minus in esta
te / vix enim reperitur aliquod
opus celestis miraculi et
divine gracie adversus quod non
possit argui ex aliquibus
dictis universalibus sacre
scripture Et tamen postquam
ecclesia approbavit oportet stare
in particulari assercioni sue
Nec obicia contra eam generali
bus dictis eciam si de tali
assercione minime in sacra
scriptura contineat Et hoc
idem sic est fere de omnibus
festis sanctorum que annua
tim celebrantur Unde a simili

videtur dicendum esse de festo
conceptione Et cum ab
aliquibus arguitur quod celebrari
non debet quia non annuatur
inter alias festivitates et prolu
ciandum de consecracione di iii
quante efficacie sit hoc argumen
tum noverunt illi qui sciunt
festa Romane curie Con
stat enim quod sunt plusquam xxx
alia que Romana ecclesia cele
brat preter ea que in ibi sunt
contenta / Unde in hiis que
potest suscipere imitacionem ex
tempore ex antiquo argue
ad primum argumentum non
inconvincibile / glo. vero dicit
sed non probat nec super eo al
legat auctoritatem vel racionem

Ex hoc satis evidenter
inferri potest quod ad ne
minem plusquam ad se
dem apostolicam que hactenus
numquam creditur restitisse ymo
ad hanc annuavit inter alias ma
iores anni celebritates Et
ad hoc quod dominus Cardinalis qui ea
die specialiter convenit celebri
tatem pertinet hanc piam sinam
de omnimoda puritate sanctissime
virginis defensare / Hec autem
allegacio tam racionalis videtur
quam ea que predicta sunt
ex adverso vehementi considera
cione quod posicionem contrariam de
fensare pertinet ad dominos cano
nistas / omnis equidem noverunt
se ad investigandam veritatem

quod ad sedem
apostolicam specialiter ad
eam spectat
dispensare cele
bracionem corporis
et virginis sacre

de pcto originali quid sit
qualiter contrahitur / ac de an-
nexis sic questionibus uel ut
contra potius ad materias
que inter eos vertitur iuridice
consweuerunt priori tempore sua
studia accomodare Unde
in materia catholica de qua
non est facta determinacio per
ecclesiam ad doctores canoni-
stas recurrendum esse idem esse
videtur sic in materia iuridi-
ca ad doctores theologos

qd nō sufficit qd
eius corpus celebrari
posse festū in die
qua sanctificatio
nō aūt ad concepcionem

Si vero dicatur qd huiusmodi
festum potest celebrari
eo die quia quemad-
modum ab illis de contraria
posicione asseritur vero eodem
die fuit eius conceptio in o
pcto et immediate sequuta est
ipsius sanctificacio / Contra quod po
quia prout ipsi dicunt nulla
sanctificacio fuit nisi post infu-
sionem anime racionalis et
contractionem actualem o pcti
que infusio anime iuxta physice
et medicine doctrinam eciam
fuit post fere ad tres men-
ses / Ecclesia aut consweuit
celebrare festum de ea re
in cuius contingencia factum
est adeo aliquod singulare
miraculum racione cuius illud
festum celebratur / Nunc aut
cum conceptio ut in patebit in
sacra scriptura sumatur dupliciter
videlicet pro commixtione seminum
et conmixtione naturum id est con

primi parentes ad generacionem con-
venerunt / uel quando anima volis
infunditur / si ita se habet qd nulla
sanctificacio fuit circa corpus
uel semina ex quibus forma-
tum est / nec circa animam ipsius
beate virginis in sua concepcio-
ne sed post / tunc manifeste
videtur sequi non esse cele-
brandum festum huiusmodi con-
cepcionis / ex quo nec in prima
nec in secunda conceptione potest
aliquod munus divine gratie uel
opus celestis miraculi sed dum-
taxat uel opus nature aut reatus
culpe / Hinc aut per ecclesiam
non consweuit attribui cele-
britas specialis / Et qui eciam
celebrat hoc festum eo die quo
fuit prima conceptio non me-
diocre testimonium ex hoc videlicet
habet ad illam posicionem priorem
de purificatione seminum in die
isto / verum et si hoc non po-
natur inclinatur suffragant multa
ut eo die festum huius cele-
bretur de quibus infra uel in his-
torie mencio fiet / Contra 2o
qd cum ecclesia conetur ingentum
per raciones errores preidere
et sub verbo sanctificacionis
nullus dicatur intelligi error
quemadmodum in verbo concepcio-
nis ut dicunt / sequitur qd cum
ecclesia sub nomine non sanctificacio-
nis sed concepcionis celebrat
a qd ipsa unum pro alio pu

tando errare dicat q̄d ab-
surdum est vel ad puritatē
conceptionis debē referri
solemnitatis intentionē et per
q̄ns nullum ibi intelligi er-
rorem. Et si nullus ibi est
error quia etiā non instituit
celebritatē ad solemnis ad
opus nē seu celestis miracu-
li pcti sed grē oportz ergo
intelligi in ea conceptione
aliquod celestis virtutis mi-
sterium singulare. Et hoc ē
sup quo intenditur. Attento
etiā q̄ opus sctificationis
eodē mō quo operadiso intelli-
gitur non fuerat ē q̄ si
potuit nisi p̄ eēt pfectum
conceptionis opus et q̄ntum
ad substantiam nature et q̄ntum
ad reatum culpe. Attento
similiter q̄ prout allegatum
ostitit multis racionibus et
auctoribus ideo hoc festum
conceptionis celebrari vel
ipis videbatur non decebat
quia ibi non esset nisi opus
nature vel reatus culpe q̄
ergo ec̄ia nūc celebrat sub
9cepc̄ nomine in quo si adversa po-
sicio vera eēt non intelligi
nisi opus nature q̄ reatus
culpe et non sub nomine sanc-
tificacionis in quo ut dicunt
fuit celeste miraculum et sin-
gularis gracie donum pt
inde quicūq̄ quod ec̄ia q̄ sub
hoc nomine celebrat festum con-
ceptionis in hoc fundit erroris

occasionem. Dixi autem q̄
ec̄ia in celebrandis festivi-
tatibus conatur inq̄ntum pōt
occasiones erroris precludere
legimus enim aliquas festivi-
tates fuisse in ec̄ia institu-
tas ad aliquos tollendos er-
rores q̄ perversos cultus qui
proveniebant ex ritu genti-
lium sic narrat Beda de
solemnitate sancti petri ad
vincula. Eo namq̄ die fie-
bat magna celebritas ve-
neracionis in honorē octa-
viani augusti pro data vic-
toria die ia. Item etiā
instituta sunt festa purifica-
cionis virginis et omnium sctorum
q̄ illis diebus fiebant ce-
lebritates que similiter prove-
nerant ex ritu gentilium. Un-
de hiem festo purificacionis
dicit sic Innocencius in ser-
mone de festo purificacionis
cereos portamus quia gen-
tiles februarium mensem in
fereis dedicaverunt q̄ puta-
bat in principio huius mensis
proserpinā raptā fuisse
a plutone quam quia mater
eius ceres facibus accensis
in ethna tota nocte per si-
ciliam querebat. Ipsi ad comme-
moracionē eius in principio men-
sis facibus accensis urbem
de nocte lustrabant. Sed al
sancti patres hanc consuetudinē
non possent extirpare cōstituerunt

in honore beate marie de-
votos portare accensos Ex-
patz quod ecclesia et si non cele-
brationes removeriunt mutat
tamen ac direxit sub alio
nomine et intencione in quo
error non posset notari sed
omnis honor cultus divini Et
ideo si ecclesia hoc festum ce-
lebrat referendo ad sancti-
ficacionem in qua nullus error
non aut ad conceptionem in qua
re significata si crederetur
de puritate quod adverso dicat
contineri errorem / quod ergo
hoc festum fuit appellatum
et per ecclesiam celebratur
sub eo nomine conceptionis
in quo error fidei non aut
sub nomine sanctificationis
in quo ut dictum consistit ve-
ritas catholica et nullus er-
ror / propterea hoc dico quod
in hoc sacro concilio et
ut asseritur in Constantiensi a
die sue incepcionis annuatim
via revolucione tam solem-
niter hoc festum celebratum
est et de sermonibus qui
in presencia huiusmodi sacri fuerunt
dicti non expedit Nam in
quantum sermones militaverunt
sunt qui audierunt testes
presentes hic

a Dicta inter veritatem fidei pietatem positionem probabilem et opinionem

Ex premissis ut dum
quod adversa positio
non sit articulus
fidei aut dubium probabile
sed forte dicitur posse ecclesia

quod doctrina de puritate conceptionis se habet ut pertinet ad pietatem fidei

quod libenter non propter causam si-
lencio preteream quod tamen quod divi-
na vel et autentica approba-
cione ecclesie hec doctrina de
puritate conceptionis inseruit
quod in veritatem vel pietatem
fidei cui non liceat teme-
rarie repugnare Sed de hoc
simpliciter nisi inquantum et ad-
quantum dictat vel se expedit
fidei mensura nichil asserere
intendo in posicione ista
quantum est de veritate et de ne-
cessitate fidei de pietate
a vero est alia ratio Et quid
assignat prenominatus dicta inter
ista quatuor / veritatem fidei
pietatem posicionem probabilem
et opinionem / ad hoc aut
appercipiendum quod dicitur de pu-
ritate fidei duo sunt motiva
principale est communis sententia mo-
dernorum doctorum et specialiter
sancti Thome quod celebracio
que per ecclesiam fit de festo
nativitatis virginis est evidens
testimonium et probacio quod
fuit sanctificata in utero
Nam quaecumque persona dicitur
sancti quod divina providencia
sit preordinata ad excellens
et singulare misterium divi-
ni cultus / quod eum nasci in
mundo non dum hanc gratiam
dei ad id sed in eo tunc est
solum opus nature et rea-
tus culpe originalis /

Eclia miquam de ipius na
tivitate consuevit festum
celebrare sic nec de sctis pe
tro et paulo / ewangelista Io et
alijs aplis et sctis / Celebt
aut festum de nativitate
sancti Io bapte / qr de cuis
sanctificacione in vtero conti
netur in ewangelio / cele
brat aut et festum nativit
virginis ex ead causa / quia
eccia fide recepit Et licz in
sacra scriptura non contineat
euident ombus possit q
absqz o p nata fuit et po
fuit sancta qm nata / Un
ad probandu q ipa non fuit
nata cum pcto o sufficiens
testimoniu est festum qd
eccia celebrat de sua nate
Sic eciaz de sto baptista
celebraco festivitatis de
sua nativite e sufficiens
atqz euidens testimoniu
q scta fuit Simile e de
conusione sancti pauli
Ita ecia dicitur de natali
cijs sanctorum in diebus obi
tus ipoue Equid eo ipo q
eccia celebrat natale id e
diem mortis alicuius apli mar
tiris a Confessoris seu virgi
nis / euidentissimu testimo
nium e q mors ipius fuit
sancta et preciosa in conspectu
dom Sic ecia videtur dom
de Conceptione beate virginis

q eo q ipo eccia illam celebrt
ergo fuit scta / Et tunc cessat
opacio miraculosa alioqn
de hc redde racionem singla
ritatis / Nec convenit referre ad
sanctificacionem in vtero pt
contraccionem actualem ut dicit
o pcti qm ad hac sanctifica
dum celebratur festum na
tivitatis ipius Et de ra
re mirabili eccia non con
suevit instituere plures fe
stivitates / Bene aut eq
festivitatem vnam ad sole
mpsandum plura opera
miraculosa sic de festo Epi
fanie legitur tribus mira
culis ornatum sanctum diem
colimus / Hoc ecia euidenti
ssime patz inspicienti Mar
tologium sive kalendariu
/ quia frequenter in vna die
instituta e celebraco festi
vitatis multorum sanctorum
Ita q cum eccia celebret fe
stum nativitatis beatissime
virginis quod e institutum
ad signandum suam sancti
ficacionem in vtero / cele
brat ecia festum conceptionis
ipius oportz intelligi referen
dum esse ad aliud qz ad
sanctificacionem in vtero ut
dicitur post contractum o p
Ez ut dictum e quemadmo
qz celebratur Nativitas Christi I deo

dicatur esse sancta. Ita racione cuius conceptio sancta dicatur dicens se habere euidentissimas auctoritates et raciones nec adimit. Non obstat hinc si dicatur quod sepe ecclesia festum celebrat de aliquo et tamen ibi non fuit opus diuine gracie aut celestis miraculi sicut tamen in die eleccionis summi pontificis aut coronacionis est gaudium dicta ibi enim non dicitur officium nec celebratur festiuitas de eleccione aut coronatione romani pontificis tanquam sancta aut miraculosa de necessitate misterii ligata fuisse sed amussale refertur gracia deo pro tanti genus beneficii. Unde in primitiua ecclesia quando fortassis dignitas episcopalis erat in maiori veneracione spiritualiter annuaria celebracio consueuit fieri in die consecracionis cuiuslibet episcopi in sua diocesi sicut habetur implicite de conse. dis. i. in multo capitulo. Et augustinus narrat de se ipso in pluribus sermonibus in libro omeliarum. Item et hic fiebat in memoriam singularis gracie et spiritualis potestatis que confertur episcopus in sua consecracione. Eodem similiter racione habetur festiuitas de consecracione ecclesie vel altaris. Et eciam modo in memoriam spiritualis

beneficii a deo recepti. Reges consueuerunt celebrare dies natalicorum suorum sicut legitur de herode in euangelio. Ita enim temporalia sunt. Non etiam potest tamen non vera. Secundum motiuum est impertinencia ad christianam religionem que principue consistit in simplici puritate fidei nec ducitur probabilibus. Modo quo de titulo competente aut dubio in iudicio dicetur sunt canonizacione sanctorum celebrentur. Ubi quis hoc potest edoceri de canonisacione anacleti urbani et aliorum romanorum pontificum vel infanrii vitalis et aliorum martirum hilarii remigii et aliis sanctis episcopis. Sed itaque de sanctis abbatibus et virginibus difficilimum aut impossibile esset a posteriori ostendi exhibendo bullas de canonisacione vel alias testimonium directe. Sed a posteriori quod communis consuetudine celebracionis et approbacione ipsi etiam consuetudine probanter. Et probaretur hec probari. Et probaretur singularis que reputatur pro omnibus euidentissima est quia ecclesia Romana celebrat. Et constat tamen quod multa colit Romana ecclesia que non aliis multe particulares. Et multo plurima in illis celebrantur parti est que vel in omnem christianam religione. Ita quod

cum constat hoc festum ce-
lebrari in in maiori parte
Xpiane religionis et annuat-
ur ac celebratur a Romana
ecclesia inter uel alia solemnia
festa merito possit stari in
simplicitate fidei nostre circa
u. que modo opponitur ad
usus hanc piam doctrinam
de puritate concepcionis re-
dendum est. merito quod cum
solemnitatis institucionem
deducta fuerat in discussio-
ne examinis pro matu-
ra deliberacione in tota nostra
fidei. Videmus namque quod
ante canonisacionem alicuius
sancti fit discussio super
meritis illius et miraculis
in vita et in morte que
sufficiant ad canonisacionem
Nec fertur sine sentencia
de canonisacione nisi de
hiis constent. Et dum du-
rat discussio non prohi-
betur quis dicere de eo quod
non fuit sanctus. quod fuit re-
missus et multa similia
de ignorancia sanctitatem
suam. Sed eo ipso quod ass-
cribitur cathologo sanctorum et
mandatur festum de eo pos-
se celebrari nullum vicium
sed omnes virtutes in eo resple-
duisse saltem tempore transitus
sui. quibus Xpianus tenetur
fateri et non contraresistere

Sed cum appareat tamen hoc
quod post canonisacionem alicuius
sancti liceat in publico
obicere contra suam sanctitatem
valde presumpcio non medio-
cre. sed pluscumque maximum
preiudicium fieri fidei et re-
ligioni Xpiane. tenemus
enim pro firma fide quod in
canonisacione sanctorum quia
est materia singulariter ad fidem
pertinens ecclesia non possit
errare. Simile est de aliis
festiuitatibus utpote quod na-
tiuitas beate virginis et Jo-
hannis baptiste in peccato fuit
non admittetur aliquis ad
probandum contrarium. Sed si hec
dicat super hoc euidentissi-
mas auctores sacre scripture
tamen hoc probabit quod ad hoc pro-
positum multe possent ad-
duci. Nunc igitur in proposito
nostro cum ex effectu et a po-
steriori per ea que supra dicta
sunt probetur quod super materia de
celebritate concepcionis fuit
pronunciatum a Romana ecclesia
Et hunc celebracionem prout
ex aduerso dicitur sit referatur
ad intelligenciam concepcio-
nis obsistit veritas fidei
quia fuit concepta in o-
quo aut contra veritatem
fidei ecclesia que in fide errare

non potest pronunciari fieri co-
ceptionis solemnitatem / oportet
igitur primo intelligi quod certitudo
de hac puritate conceptionis
habuit certitudinem sufficientem
Certitudo autem in hoc vel habe-
tur quod auctoritatibus spiritualibus sa-
cre scripture et doctorum sine
racionum evidentia in illis fun-
data revelacione divina et
miraculorum testimonio quod
cumque illorum fuit intelligendum
est precessisse maturam discussi-
onem et certitudinem que suffi-
ad pronunciationem huiusmodi festi-
viter atque solemnitates / Unde
quod huius racionabiliter determinatur
merito teneri debet sub pie-
quod non est necesse vndi quo processit determinacio ecclesie — tate fidei / Nec oportet dicere
ondas quo primum processit materia
super hoc discussio / et postea
subsequuta est diffinitiva pro-
nunciatio / optabat scire quod
et si nunquam publica pronun-
ciatio precessisset sed remisisset
ad nos in silencio etiam hoc
esset / Nam alia multa et
maiora in divino cultu que te-
nentur pro fide si necesse esset
originem determinari cum nec
de vix posset iam pervenire / de-
bet Augustinus et habetur in decre-
tis dis. xi ecclesiasticarum institucionum
quasdam scripturis quasdam
aliqua tradicione apostolica per

successores in misterio confir-
matas accepimus quasdam
vero consuetudine roboratas ap-
probat usus / quibus par ritus
et idem utriusque pietatis de-
betur affectus / Unde quis vel
aliquantulum sacrarum peritus
scripturarum hesitavit / Si enim
attendimus consuetudines ecclesie
nec per scripturas a patribus
traditas estimare quantum religionis
detrimenti sit latura / in mente
despicientibus / Unde patet que
enim ut inde exordiamur exor-
dium scriptura salutifere crucis
signaculo fideles docuit insigni-
ri / Item ibidem exemplificat
de signis crucis que fiunt in
celebracione misse / de orando
versus orientem oleo unctionis
benedictione fontis baptismatis
etc / Unde et hec et alia illius
modum non pauca vi tacita a
mistica tradicione a patribus
certo more ac reverencia diligen-
tia sunt in misticis observata
magis silencio quam publico scripto
Unde idem Augustinus in libro de fide
Romana catholica ecclesia per orbem
diffusa tribus modis probatur
consistere / quicquid in ea tenetur
aut auctoritate scripturarum / aut
universalis tradicio / vel propria certe particularis

instructio. Sed auctoritate tota constringitur vniuersali tradicione maiorum. Reliquum tota priuatis vero constitucionibus et propriis informacionibus vnaqueque pro locorum varietate prout cuique visum est subsistit et regitur. Item in libro contra manicheos palam est quod in re dubia ad fidem et certitudinem valet auctoritas ecclesie catholice que ab ipsis fundatissimis apostolorum sedibus vsque ad hodiernum diem succedentium sibimet episcoporum serie et tot populorum consensione confirmatur. Nec valet contra hoc dictum ciprianj quod consuetudo sine veritate vetustas erroris est. Nec augustinus in libro de baptismo paruulorum qui contempta veritate presumit consuetudinem sequi aut circa fratres inuidus est aut malignus quibus veritas reuelatur aut contra deum ingratus est inspiracione cuius ecclesia instituitur. Paruulorum namque de qua consuetudine loquitur non ecclesie. Nam dicit quod est contra deum ingratus inspiracione cuius ecclesia regitur. Iterum dicit de veritate manifesta certa et clara. Hoc autem quod aduerso posito declarari nequaquam potuit a centenariis annorum continueque validissime adiuta est. Obstat autem iam eciam consuetudo Romane ecclesie et fere omnium ecclesiarum que nunquam infirmata sed semper creuit in maius.

Scio aduersus hec duo obici posse quod de huiusmodi solemnitate non sit in ecclesia institutum officium quod quia hactenus non fuit accepta approbacione eorum quia illi restiterit. Non obstat primum quia non est de substancia institucionis celebritatis. Sed de congruitate et de consequentibus unde contingit aliquando multum temporis consumari ante institucionem officij. Hoc patet quod ante tempora Damasij pape et Gregorij non erat instituta ordinate prout nunc sunt de apostolis martiribus confessoribus que preesserat officia certa. Item et in breuiarijs et anfsalibus habetur officium commune pro festiuitatibus illis qui proprium non habent. Sed hac racione eciam militaret contra festum sancte Marie de niuibus in paucis namque breuiarijs nisi in nouis habetur. Tercio non est vero recollectio aliorum officiorum. Legimus nichil de nouo ibi poni vel historia

principalis. Hoc idem habet
et specialiter apud multos de hac
celebritate conceptionis / secundum
autem de resistencia illud ma-
xime confirmat hanc priorem
doctrinam / hec est enim proprium
fidei sane ut adversa crescere
sicut fuit de fide sana persecu-
cionis martirum. Constat
namque plures sanos fuisse
tempore Constantini quando de-
fuit persecucio quam tempore nero-
nis quando primo incepit edicto
vel. Sic modo in ista materia
contigit. Et enim constat quod
tempore Bernardi qui increpi-
repit Canonicos lugdunen-
ses de presumpcione sibi novitate
non erat tot ecclesie hoc festum
celebrantes quot fuerunt post
ad centum annos. et a centum annis
usque huc sunt ut credo duplo
amplius multiplicate et quod
magni ponderis. Iam ecclesia
Romana hanc solemnitatem
celebrat presentissimum autem
eciam generalia Concilia. Cum
ergo huiusmodi doctrina de puritate
conceptionis beatissime virginis
testimonium habeat fere tocius
o orbis et Romane ecclesie. Et
iam a pluribus centenariis
annorum sic inter adversa crevit
maiori cultu reverencie et pie-
tatis devocionem evidentissimum
signum. Istud est apparet quod hec
opinio huius doctrine prierata
non sit ex homine sed quod ex deo

Quod a deo est confirmacio huius
doctrine et persistitur de iam
factis miraculis

nec humano dissolvi possit
iudicio Actuum v°. Considera-
dum ergo se offert quod quod deo
confirmacio huius doctrine pro-
venerit cum Canonici lug-
dunen non obstante tam acri
reprehensione sicut continetur ad
eos in Epistola Bernardi in-
columes perseveraverunt in
ea qua inceperat huius festi-
vitatis celebracionem. Ecce non
obstante multorum dictis
doctorum que allegata sunt
ex adverso / eciam tempore illorum
et continue semper in mentibus in
cordibus fidelium crevit semper
ista devocio / Unde quemadmodum
legitur de filiis Israel Exo. I
quanto magis opprimebant
eos tanto magis multiplicantur
Itaque in hoc contigisse respectu
ecclesiarum celebrancium huiusmodi
festum / ex predictis a posteriori
licitum posse concludere pie aut
probabiliter videtur quod huiusmodi
doctrine publicacio celesti reve-
lacione et multiplici divina
secreta in cordibus fidelium
inspiracione seu miraculorum
multiplicacione inicium habens
illius continuacionis perseverenciam
semper accepit / Desistitur vero
ab huiusmodi persecucione / ymmo hec
clarum est potest intueri processum
augusti ultimo de civitate dei
capitulum ad probandum vitam fidei

ure qm ex rebus incredibilibus
efficitur certum incredibile ma
ius cuius assercioni quia obsi
stit irrefragabilis evidencia ra
tionis probat a posicioni per
trium incredibile verum esse
Ita hic inducere non esset nimis
difficile / attento quod credul
itas huius doctrine semper in
maius crevit Nec etiam im
quia legitur restitisse immo
et creditur approbasse quod esset
ex miraculis constare dicitur omni
certitudinis stabilitate firmatur
Unde Richardus de s. vi. li. 1
nichil certius et firmius tene
mus quam quod ex constanti fide appre
hendere nitimur / Nitimur
namque in fidei confirmacione
signis pro argumentis pro
digiis pro experimentis / Uti
nam attenderet iudei et pa
gani quanta securitate pro hac
parte ad divinum iudicium po
terimus accedere Nonne cum
omni confidencia deo dicere
poterimus domine si error est a te
ipso decepti sumus Nam ista
nobis tantis signis et pro
digiis confirmata sunt et tali
bus que non nisi per te fieri possent
Hec ille / Verum ne dica
tur quod hec doctrina super potissi
mo genere probacionis miraculorum
assercione firmari nititur Cum
nobis serpam omnia sapiencia
suavi moderacione bonum
aplausu demonstret Ideo
ne adversa posicio contra
hac doctrinam glorietur quod non
ista sed ipsa solum in sacra
scriptura fundatur Intendit
ad presens non huiusmodi miraculorum
assercioni sive etiam assercio
sit iniciti / sed duobus quorum
utrumque insuperabile est quae
sunt racionis evidencia recta
fide illustrata / et divina
auctoritas adiungetur / etiam alia
duo scilicet perfectas fidei anti
quorum et modernorum patrum
ac sanctorum documenta doc
torum / Unum vero etiam ma
teriam de huius miraculis
commemorandum esse putatur
quod cum a prosecutoribus huius
doctrine de puritate concepcio
nis sancte virginis plura
afferantur miracula super hoc
a deo facta fuisse in graciam
devotorum huius doctrine / Re
peries non pauca ex eisdem apt
ulatas solemnes etiam redac
ta in scriptis et inserta plurimis
voluminibus una cum aliis
divinis officiis quod nec scripto
aut verbo a prosecutoribus
contrarie posicionis asseritur
ut unum elicuisse duntaxat
miraculum in sive graciam pon
tificatum / pro hac enim parte
ut omnes hic audivimus

et in legenda huius festiuitatis
asseritur / multi positi in an-
gustia intercessione exposita
de celebracione huius festi
mirabiliter sunt adiuti / quod et
aliquis fecit uotum de re-
sistendo huic doctrine uel
de persequendo eam assentores
et dicat se celesti auxilio
liberatum a periculis / non sic
auditum est / Unde et publica-
cio huius doctrine desuper cre-
dita multiplicata diuine
longe lateque huiusmodi que as-
scritur mirabilium auxiliorum
continuacio non mediocre te-
stimonium prestare uidetur

Nec doctrine huic ob-
stant ea tria que e
aduerso preadem sunt
super hoc fuerunt allegata
videlicet quod in duobus conci-
liis determinatum est quod re-
dempcio et liberacio a commu-
ni seruitute ex quo virgo fuit
redempta quod fuit in originali
concepta / Et quod hec exponunt
canones interpretacionem iuxta
ratione intelligenciam ecclesie /
quo precipue est testimonium
operis in hiis que sunt cul-
tus diuini / Unde magis
ad consulac presbiterum in hiis
rebus de quibus nil certi
statuit diuina scriptura et
mos populi dei et instituta
maiorum pro lege tenenda sunt
Et sic preuaricatores legum

diuinarum Ita et contem-
ptores ecclesiasticarum consue-
tudinum coercendi sunt
Item secundo non obstat allega-
ta doctrina sancti Thome in
Tractatu contra errores gre-
corum super materia de processione spiritus
sancti quod sic in ea / ita quia
omnes doctores in materia de
concepcione beate virginis
in proposito sunt conformes et
de ueritate fidei in proposito quando
ad doctores pro ut singillatim
considerantur non potest dubia
fidei diffinicione autentica
declarare aut condi articulum
siue simbolum fidei quod artet
totam christianam religionem
Sic enim dicitur in simbolo clemen-
tinarum / hoc potest duntaxat ad
sedem apostolicam / non intelligo
in hoc excludi concilium generale
quod tamquam supremum tribunal
iudicii in hiis que sunt fidei
veneratur a tota christiana religi-
one / Unde ex hoc manifeste
patet quod certum si omnes doctores
quod tamen non est pro aduersa
posicione essent conformes /
videlicet declaracionem ecclesie li-
citum fuit aduersae doctrine as-
serere sua posicione et de ueritate
fidei contenta determinacione
sancti Thome in prima parte q.
xxxi in corpus licet dicit
nouatoribus ... ex mai Et

qp sic in hijs que per ecclesiam
non sunt adhuc determinata Cu
ius sup ista questione posicio
contraria non dum constare
dicatur qp determinacione ecclesie non
contineatur expresse in sacro ca
none biblie / neqz qp contentis
ibidem necessario sequatur / constat
omnibus evident sequi senten
ciam intelligi potest esse de verita
fidei / quodqz contrarium assentire
sit heresia et erronei / vel
saltem contraria assercio sit here
tica et erronea / posito etiam
sed non concesso qp omnes doc
tores sup hac questione
essent conformes / multe quidam
non una et centum sed plures
multo ad centenarios compu
tando sunt hodie questiones
theologie sup quarum determinacione
ut multos nec doctores alios
quam tamen ad principale assercionis
dubitare est / Si quis tamen as
seret qp credere sit esse verum de
hijs omnibus pertineat ad neces
sitatem fidei / plurimum gravaret
fidem et nimis arctaret xpia
nam religionem Unde in
multis questionibus ista quam
non videtur esse irrefragabilis
hic dicunt conformiter omnes docto
res / ergo est de necessitate fidei
Additur etiam qp a quibusdam
dicatur scilicet qp contentis in sacro
canone biblie Nam ut demonstratum
est de hac oportz qp constet
testimonio illius Iudicij cuius
autentice diffinicioni acquie
scere tenentur omnes fideles / patz
hic in eadem materia de qua premi
sse dicitur qp adiecto de processi
one spiritus sancti / quia dicit
omnes doctores esse conformes
deducto ad hac applicari non
potest / quia in ista non sunt
omnes conformes Nam multi
quamvis conveniunt plures sunt pro hac
doctrina / intelligo quantum ad
specificacionem expresse nomen
verbo et per se quantum ad id
quidem ipso est principale Item
quantum ad eos sanctos docto
res de quibus hactenus qp adiu
sto in principio allegatum est
Et posito qp omnes essent conformes
oportz hic probare ut dictum est per ecclesiam
declarari Non enim cuilibet assertioni
de hac conformitate credendum
est Alicuius namqz a multis
reputatur audacie si quis as
serat qp nullius doctor quando
dicat / cum sit negativa facti
que in huiusmodi terminis non dicatur
vacillata esse loco et tempore sine
qp circumstancijs modificatur
et limitacione / quis enim au
deat asserere se audisse et intel
lexisse cuiusqz originalia doctorum
tantum ut ad legendum vita sufficiat
ut esset omnia que dum potuit
quamvis tamen est memorie com
misse ita ut dicat erudi

co scripo omnes ee confor
mes Tunc aliquez co illis in
quocumque passu fuisse co
trarium non est hic sermo de
ecclia que congregacio est
fidelium hec enim asserere
possz / sz in locis in quibus
hec asserit in rio et ecle
ccia non vtr sed loquitur
indefinite / Et et si aliqs
antiquorum doctorum hec
asserat cum quottidie noua
comenta fiat / quia ut dicit
ecclesiastes xii faciendi libros
nullus e finis / quanto poste
riores sumus qui inta bre
uiores et virtute pusilla
nimis possimus hec asserere
Tercio adhuc est contra na
in spus sancti est de hiis
que sunt nre ee / et impole
non esse Non sic aut de
concepcione b virginis q
fuit mere contingens / Cer
to quia de processione sps
sancti a filio nedum gra
li sermone / sed spualr in
sacra scriptura reperit scrip
tum contium statis e ut eui
dent omnibus appeat quod
sequitur ex illis necessario
et in concili arto Non sic
aut de psonali concepcione
b virginis in originali pcto
Etiam nec obstat epla de
uotum Bn ad lugdun / immo
ex ipa clici contium Constat
enim q super articulis fidei
aut veritatibus sacrescripture

sancti non attestantur se pro
babiliter dicere / nec remittunt
ad determinacionem summi pon
tificis / tenent enim pro fide
q apostolus gal i docet q et
si angelus de celo ewange
lisset contra hiis que sunt
fidei non credendum e illi
Vnde sciti ex ipso q remit
tit documenta sua ad noua
determinacione ecclie / sufficit
doctrinam suam non ee de
necessitate fidei / proinde
cum Bns sup hac materia
semper remisit doctrinam suam
ad determinacionem Romane
ecclie Ex quo constat q ecclia
Romana hac solemnitatem
celebrat / magna suarum
efficacia racionum cessare
videri Vnde cum in hac
questione de celebracione hu
festi fuerit contra b B
et Canonici lugdunen pro
ut ex dicto appare epla et
qui contra allegauit magnum
prout asseritur euidentiam
racionum / videmus tamen ab eo
pro ecclesiam Romanam non
ee conformatam dicte Eple
Canonicorum lugdunen pocius
applicasse celebracionem in eo
q ipa huiusmodi festum cele
brandum instituit / merito go
b B sententiam dicte Eple
aplice sedi submisit nullus
enim sanctorum cum determinacionem

Ecclesie suam auctoritatem de-
fendit / Hoc autem inquantum tangit
admodum celebracionis / De puri-
tate super maria concep-
cionis ad contenta in dicta
Epistola infra dabitur specialis
responsio / ostendendo quod
raciones in ibi posite non
obstant huic doctrine de puri-
tate concepcionis sanctissi-
me virginis // Ex premissis
itaque iam manifeste appa-
ret quod adversa posicio de con-
cepcione virginis in omni pro-
sit veritas fidei / Forte iam
nec dubium probabile post
tanta vivisse fere christiane
religionis approbacionem
solennem ac communem cele-
bracionem ecclesie de hac fe-
stivitate in maiori multitudine
ecclesiarum preclarum totius
religionis christiane Romana ecclesia
et generalibus Concilijs Est
enim considerandum memoria
dierum de quantum ad tempora
huius celebracionis Et cum
a cc annis et ultra quam pri-
mum hec festivitas celebra-
ri incepit ut predictum est tunc
paucis erat eius celebra-
cio in huiusmodi celebritate so-
lempni et ecclesia romana erat
conformis / Unde de hoc
tempore loquuntur doctores aliqui
quod posset referri celebracio

huius festivitatis ad respectum
sanctificacionis quod ut ipsi di-
cunt faciunt propter fovendam
in sua devocione simplices
et piam intencionem fideli-
um existimantes quod in huius
celebracione per simplices
error possit intervenire Cum
autem nunc videamus et non
solum toleret hanc festivitatem
celebrari ordinarie in roma-
na ecclesia dicique officium de
ipsa a summo pontifice Car-
dinalibus Episcopis magistris et
doctoribus in Curia Romana
et ubique fere existentibus
/ quos ignorancia non sicut
simplices excusat in hijs que
sunt iuris divini / ~~[illegible]~~
aut quid generalia Concilia
candum festivitatem solempni-
ter celebrant / quorum decretum
precipue consistit in hijs que sunt
fidei / aliud nunc mito dicam de
ubi tot conveniunt testimonia
quemadmodum dicta sunt in pro-
cessu cum reprehensione ali-
quorum ~~utz~~ quod ~~Epistola dicit~~ hec
festivitas celebrabatur Non tamen
dicam propter quod quod inadvertencia
ecclesia Romana instituit hanc
festivitatem / cum notorie eis
constaret super hac questione
fuisse tam gravem discep-
tacionem non in una civitate

Tercius

aut provincia sed fere in tota
xpiana religione / Unde non
quia allegant doctores qui
pro contraria posicione lo
quuntur Iam vel in magna
parte videtur cessasse Quod
dici rationabiliter non potest ce
lebracionem huiusmodi provenire
ex pia et simplici nec discre
ta sufficienti aliquorum fide
lium intencione nisi dica
tur preiudicio non mediocri
ex simplicitate prout op
portunus est iudicio discre
cionis Ecclesia Romana
seu generale concilium et per
sone superius posite intro
duxerunt et continuant novita
tem cultus divini in xpiana
religione Itaque doctores
qui videntur pro contraria
parte scripsisse fuerunt tempore in
quo ad huc celebritas in ec
clesia non erat solenniter
introducta / nec aliquis eo
rum facit mencionem de cele
bracione huius festi quod fiat
per Romanam Ecclesiam Et
mathias quod debebat referri
ad sanctificacionem prout quidem
mencionem facit de pia de
vocione simplicium / ymmo in
argumenta quod potissimum re
putat dicens quod ecclesia Ro
non celebrat ipsam beatam virgi
nem esse in originali peccato conceptam

Ex premissum ergo intencione ym
constare quod ecclesia Romana Ecclesia
celebrat evidentissimum sit te
stimonium quod sua concepcio
fuit in gratia nec in originali peccato Et
ita doctores qui post huiusmodi
introductionem celebritatis lo
quti sunt dicunt / quod quamvis eam
sub nomine concepcionis ce
lebritas est instituta etc. ut
predictum est intelligitur intuemus
se in ea re opus celestis
miraculi aut divine gratie
Hec autem Romana Ecclesia pro ea inten
cione largius diffusa fue
runt / quia dicunt ostendere po
sicionem contrariam non esse
de necessitate fidei quod eciam
clarius patebit Respondebi
ad raciones et in contrarium
adductas singulariter auctore

Explicit allegacio prima

Sequitur allegacio
secunda etc.

Premissis
declaratione
facta superius
de originali
peccato nunc in
duabus sup-
positionibus
predictis quo
ad prosecu-
tionem deducende
materie fuit primo
declarandum necesse videlicet
quod in hac materia
de conceptione virgi-
nis non tam aucto-
ritatibus quam racio-
nibus est utendum
Et quia adversa po-
sicio de conceptione
virginis in peccato origi-
nali non est veritas de ne-
cessitate fidei, licet aliquando
potuit esse dubium probabile
Magis autem quod doctrina de
veritate conceptionis pertinet
ad veritatem fidei seu pie-
tatem / Acceditur nunc pro-
xime ad ostendendum primum
ex quatuor presuppositis sco-
lasticum documentum, videlicet quod
beata virgo dei genitrix potuit pre-
servari a deo ne contraheret
originale peccatum Et ostendi-
tur, primo autem per scientiam racionem,

omne agens quanto est maio-
ris virtutis tanto citius causat
effectum suum, sicut patet in sagitta
que emittitur a forti balista
et in ea que per arcum a debi-
li brachio, prima etenim citius
pervenit ad terminum Est etiam
exemplum in duobus adaman-
tibus eque distantibus a fer-
ro Ille enim quod est maioris
virtutis citius ad se trahit
Constat autem quod lumine creatum
puta solis vel lune primo
instanti sue operationis, vel
saltem ut aliqui volunt venit tempore
imperceptibili illuminant hic
aerem inferiorem Cum igitur
lumen dei eternum sit mul-
tum maioris virtutis in eo
instanti quo anima creatur potest
eam perfundere suo lumine gratie
Et ante contractionem originalis p-
possit anima sancta esse / Con-
firmatur duorum effectuum vere
distinctorum unus potest unum
ab alio separare Constat autem
quod hec sunt vere distincta crea-
tio anime infusio et originalis
peccati contractio, fuit namque
in christo et in adam infusio
anime nec tamen contractio originalis peccati Ergo
potest infundi anima sine hoc quod
contraheret originalem culpam Tertio
Deus potest dare gratiam suam anime

procinctus instantis ipsa capax
est / sed in primo sue creationis
est capax / sic aer sue illumina-
tionis / ergo in eo ante con-
tractionem originalis peccati potuit infundi
lumine gracie / Secundum autem
est multorum sanctorum et alio-
rum doctorum / specialiter sancti
Thome / quod primus homo fuit
creatus in gracia gratum fa-
cientem / ex quo videtur quod in
primo instanti sui esse erat
capax gracie / Secundo probatur
ex sciencia morali amicicia
enim inequali sive beni-
volencia in superiori / est commen-
dacius cum sit moralis
et virtuosus / Item quod pro
eodem tempore quo quis aliquem
diligit / quia hoc ex sua li-
bera voluntate procedit potest
eum odire et econverso / Sed
si virgo contraxisset originale peccatum
deus in primo instanti sue
infusionis eam odisset /
ergo pro eodem instanti po-
tuit eam diligere preservando
ne contraheret et eam sancti-
ficando // Confirmatur maio-
ris potencie et benignitatis
est deus in preservando hominem
a peccato sive retrahendo quam
sit homo / Sed homo eum quem
diligit ad aliquod futurum
incipitum potest retrahere ne
in culpam cadat / et ex eo

minus ab illis fiat / ergo po-
tencius multo deus beatam virginem
quam ab eterno ad tam singula-
re preordinavit ministerium potu-
it preservare ne in culpam ca-
deret / Tercio ostenditur ex
politica sive civili sciencia / quia
quando enim princeps statuit aliquam
legem potest in ea prout vult
videtur dispensare / patet hoc
manifeste per multiplicatis
leges et canones / Cum igitur
ut supra deductum est quod de-
creto divine legis contrahebat
originale peccatum / potuit deus
super huiusmodi ordinacione cum
genitrice sua beata virgine dispen-
sare / Quarto ex sciencia
catholica / deus enim preterito
multas leges protulit in qui-
bus postea dispensavit / patet
in lege matrimonii / hec enim
a principio fuit quod unus unica
contentus esset nec liceret uxorem
dimittere / prout salvator de-
clarat Math. v et xix et
contra hanc formam observat
Inveniuntur autem quantum ad plu-
ralitatem fuisse dimissum a sanctis
patribus observatum Abraham
Jacob Helchana David et
aliis multis qui absque peccato /
ymmo sancte et meritorie plu-
res sibi habuisse uxores dicun-
tur / ergo in hac lege di-
vine maledictionis ex

quicunq̃ hō seminalit' propa-
gatus contrahat petīn origina-
le, potuit deus cum nūc sua
libere dispensare Item po-
testas hec apparet multiplici-
ter Nam in essen' ordina-
tio et rea' distinctio deus pt
fac' vnū sine alio Constat
aut q petm, oi rea' et cen'
ab aīa distinguit' q aīa
cōite pot ab ea separi Cu
videmus q vls remittat' per
baptismū Nam q ab aīa
pot remoueri pt pō nō fuis-
se in ea / igt' potuit infūdi
aīa absq̃ originali culpa
Sꝫ iuxta deductionē aug
in Epla ad Celestem pe-
lagianum tyronū / Sꝫ quod
deus vult pt fieri sed deus
vult homīez sine pcto esse
ergo hō pt ēē et absq̃ pcto
fieri / Sꝫ se' illud absur-
dissimū q cum deus nō
velit hoīez cum pcto esse
/ si homo absq̃ pcto ēē et
fieri non pot, potit ergo in
mūdo fieri qd' deus nō vult
et illud qd' deus vult scꝫ ho-
mīez sine pcto ēē hc fieri
non possit / Item petm
ca' ē nāle id est subiectum
a' accidens est Si subiectū
ē petm non ē si accidēs ē
recede' pot et qd' pt recedere

potest non esse et si pt nō
ēē sequit' q absq̃ eo pt ēē
et fieri Item nā homīs a'
est bona a' mala, nō ma-
la / quia vidit deus cuncta
que fecerat et erat valde
bona, go ē bona, sed ia
natuā bona non ē q' ma-
lo care nō pot / sic ita nā
non ē sana que nūq̃ pt
infirmitate carē / si go nā
huana nūquā pt sine pcto
fieri et esse / sequit' q cōsua
condicōne non ē bona sꝫ
mala Item non est
potencior ad effectum in esse
ponendū causa in se nobilis
deficiens qm causa posi-
tiua vtuaī ac re efficia-
ens / sed deus pt suspen-
de' actum cuiq̃z cause re
efficientis / go multo am-
plius pt suspende' opa-
cionē cuiꝫ cause defectiue
minor ē manifesta in te-
ologia / et hc sunt quatuor
exempla in sacra scriptuā
pmum ē q deus potuit
suspende' ignem / qui re
ē causa efficiēs ab actu ca-
lefaciendi et comburendi
prout pzit de daniele
et suis sociis positis in
camino ignis quorū nec
vestimenta fuerunt ab

igne combusta / danielis
iiiº / Secundum est daniel vi
quod deus conclusit ora leo-
num et quantumcumque fame
sterent ceterorum tamen eis da-
niel in lacu non potuerunt
contingere cum sed inimicos sta-
tim devoraverunt Tercium
est de eo quod daniel xiiii
Quartum est de Iona in
ventre ceti Ione ii Sunt
etiam alia duo nec istis
minora de aquis ut non
fluerent nec suffocarent
filios israel scilicet in divisione
maris rubri et fluminis Jor-
danis Exodi xiiii et Josue
iiiº Et ita similiter potest fieri
de qualibet alia causa secunda
que suspenditur in actione
sua Cum igitur peccati nulla
sit causa efficiens sed de-
ficiens scilicet quod potest deus su-
spendere huiusmodi actionem
etiam esset aliquis genitus
nec contraheret o. p. Item peccatum
parentum imputatur filiis ex
voluntate principis potuit
enim quibusdam imputare
aliis permisisse Si ergo pe-
na o. p. est ex demerito
primorum parentum et imputatione
dei non coacta et necessaria sed
spontanea ac iustissima
dei voluntate / scilicet quod eadem
potest voluntate quem vellet
eximere ab huiusmodi imputa-

tione Unde dicitur in psalmo xxxi
Beatus vir cui non imputat
dominus peccatum Exempla de hoc
in sacra scriptura sunt multi-
plicia / videmus enim quod peccatum
Cham qui gravissime pro-
ut nobis apparet peccavit
non imputavit deus filiis
suis quo ad penam temporalem
quia quod in sacra scriptura exprimitur
se dicat venie / et tamen per cham
filii Noe imputatum est po-
steris suis Quarti libri hystoria
regum plena est exemplis huiusmodi
Exemplum accomodum de hoc
habetur in regum xiiii / ubi
legitur quod peccatum Jeroboam
Regis israel quantum ad penam
in ibi contentam imputavit
deus omnibus filiis suis / sed
ab hac pena unum ex illis
excepit Et hoc etiam facit quod
dicit glossa ad Romanos iiii et ha-
betur in ii dist. xxxii quod
peccatum o. sive concupiscentia
transit sive dimittitur in bap-
tismo non ut non sit sed ut non
imputetur in peccatum / hoc est enim
non habere peccatum non esse reum
peccato / videsis in p o vel quo-
cumque alio aliquid dici potest
formale / nam alia causat
divina potentia imputandi
et non imputandi peccata parentum

a Qz b. virgo maria potuit a pctō
originali pservari etiā de potēā
ordinata et declarat q sit potēcia
ordinata et absoluta Rē

filijs sit in ptate dei et sua
voluntate / manifestū ē q
petm pmi pentis potuit vgn
imputari b. virgini matri sue
a longiori probacōne huius
scolastici documenti ulterius lice
bat desiste Nam videt q
oppositum eet erroneū et
hereticum manifeste ac
directe repugnans articulo
fidei de omnipotencia dei
vz credo in deum patrem omnipo
tentem Et cum scribit aug
ptinū omnipotens ē deus
sup oia opa sua / terribilis
dns et magnus vehementer
et mirabilis potēcia ipius

a V Erum quoniā in re
solucōne sua qad
uerso dictum ē q
licet deus potuit hanc pse
uacōnem hominis matris sue
fac de potencia absoluta
non tamē de ordinata Rē
qm hec non omnibus videant
sufficē / de hoc q deus id
potuit de potēcia ordinata
oz pspicue ostendi Et qm de
hijs nominibus potēcia ordinata
et absoluta diuntes a diuersis
posite sunt declarācones / copio
no quantum brevius possum
sētencias eorum pro ut racio
nabilit applicari pūt ad
pns intentum Credo q hi

discimus provenerit ex hijs qe
agunt ab hijs per quas modo
gubernatur terrenis ptatibus
Cum .n. videamus q quam
libet quia suffragia potēcia
exequendi putant sibi licere
et sepe hoc quod licet dicit
eē contra recte iudicium racio
nis / Hinc est q multa dicunt
facē posse de potencia ab
soluta que tn non de potēcia
ordinata / et vocāt ordinatam
que se ht conformit ad
rectam racōnem / que autem
excedunt limitem racionis
de absoluta potēcia dicunt posse
fieri Est .n. huiusmodi accio ab
soluta a lege communi et a
iudicio racionis / Nam si
accio ē ordinata / licet princeps
dispenset contra legem vel pui
legium concedat aut debitam
penā remittat dummodo hoc
faciat recto iudicio racionis
pp urgente necessitate vel evi
dente utilitate huiusmodi de po
tencia ordinata dicit fieri
Omnis namque accio virtuosa
dicit recte procedere a potēcia
ordinata Dic igit quidam
voluerunt transferre notalia
hec ad opa dei Et qm po
tencia dei ē sua voluntas
que inordinata ee nō pūt

auctoritates de potēcia absoluta et ordinata

Ipsa est enim regula et mensura
omnium actionum humanarum
et non econtra. Nam quicquid est con-
forme divine voluntati or-
dinatum, quod autem deviat
inordinatum esse dicitur. Hinc est
quod si reservatur habet ad iudi-
cium humane racionis. Locum in
deo habere non potest. Unde sicut
dicit apostolus Ro. xiii: Non est
potestas nisi a deo, que autem a
deo sunt ordinata sunt et qui
resistit potestati, dei ordinacioni
resistit. Ut ergo in deo hec
diffinicio possit accommodari
refertur ad iudicium sue sa-
piencie. Ita ut quicquid a deo
fit potest quod conformiter se habet
ad iudicium sue sapiencie per quam
iam ipse dicitur ordinasse omnia
que facta sunt et facienda
id est de potencia ordina-
ta, quod autem potest facere non
ab eterno in sua sapiencia instituit
ordinatum sed potest ordinare
id est de absoluta potencia
dicitur posse fieri, et quia deus
nichil potest facere nisi ordina-
te. Hinc est quod eciam illud de
potencia ordinata dicitur fieri
Sed ut distinctio habeat locum
apparet quod omnia que deus providit
se facturum dicuntur de potencia
ordinata, que autem non dis-
posuit facere, si iam prout
quibusdam apparet noviter ordi-
naret est de potencia absoluta.
Unde quantum ad futura idem
est querere si potest deus facere
aliud de potencia ordinata, quam
si providit se facturum id de
quo intrat. Quantum vero ad preteri-
ta quia nichil deus fecit nisi
quod se facturum providit. Idem
est dicere, si deus potuit facere
de potencia ordinata quam si iam
fecit. Nichil enim umquam deus
improvise sed ordinate pro-
fecit et faciet. Unde in proposito
si isto modo tamen accipitur questio
hec utrum deus potuit preservare
virginem de potencia ordinata
non dicit a parte rei utrum fuit
vel non in originali concepta.
Sunt non obstantibus inducimus
plures alii doctores extendo
distinccionem theologorum
in processu utuntur hinc videlicet
dicitur vel quod id dicitur de ordina-
ta potencia quod fit secundum ordinem
prius institutum tam in rebus
nature quam gracie. De absoluta vero quod
potest deus aut supra illum ordinem
vel alio modo. Et dicitur potencia ordinata
isto referendo non solum ad
divine sed humane sapiencie iudicium

recta tamē fide et ōpacio the
ologico ac vnctione scti spus
illustratum / Et exemplifi
catur sp̄ar in duobus / po
in hiis que aspect deum nō
fecisse ut pote aliu mdm ali
quid deus fac̄e potuit / uel
in hiis que facta sunt et tn̄
de circumstancia scti pluimū
dubitamus / ut si fac̄e potuit
aut fecit deus hominē uel
angelum in gr̄a siu codicō
ne beatum / De hiis aut
et similibus / quia nō expsse
hetur in sac̄ scriptura d̄ hꝭ
auct̄s pm huana inqsitō
petit vtrum deus potuit
fac̄e grāca an decuit / deīn
si ita fecit Et ad hc̄ inducu
rationes qntum ex lumine
natue / et auctbus sacre
scripture intoꝝ pt attingere
Ista mō loquendo dicr̄ esse
post ordinata quedā scdm
congruenciam uel attingēciā
rationis nr̄e diuine boni
tatis decencia siue congruitas
in nullo arctās diuinā vo
luntatē qn̄ possit iuste et
racionabilit̄ oppositu faciare
Licet intellectus nr̄ non possit
eque perspe gr̄a. Cor. xiiii.
oīa honeste et scdm ordīe
fiant Itaqꝫ quicqꝫ ad hone
state siue condecentia ptiet

ad d̄ ordinate fieri Unde isto
poté vero de potencia ordi
nata deus potuit btissima
virgine pseruare Idem ē
ac si mtellexit si qntū intel
huanus ōfortatus in lumine
nāli ac illustratus fide pt
attingē congruū siue conde
cens fuit ut btissima vgi
nem matrem suā a p o
deus pseruaret Ita qꝫ non
repugnat fidei et sac̄ scrip
ture / ac rationi huane sed
potius hiis dicēr̄ queritur

Hic itaqꝫ pmissis in
tentū vz̄ qꝫ deus de
ordinata potencia po
tuit virginem pseruare ne
culpam originalē ctraheret
proba̅r multiplicit̄ / po ex
politica siue morali sciencia
Constat n̄ qꝫ epikeisia est quedā
contra dic̄r vtus sup legā
lem iusticiā / est vtus que
maxime decet supmum
pncipem ciuitatē vnius
itat Equid non ita legi
est limitatus execūtor qua
parū benignus interpres iu
dex et moderator Ita ut
quido racōni indicat legem
illa in cā obseruari non debē
ipse nedum nō puniat trās
gressores / sed iubeat non
obseruari siue declaret ptutus sꝫ

Ad pbandū pmissa auctā
po qm̄ scia po
litica
qꝫ sit epikeya

ia lex dicat constituta esse
metuu suanda unde au
gus de vera religione in
istis temporalibus legibus quamquam
de hiis homines iudicent
cum eas instituunt tamen cum
fuerit institute atque firmate
non licebit iudici de ipsis
iudicare sed secundum eas Con
ditor tamen legum temporalium
si vir bonus est et sapi
ens illam ipsam consulit eternam
de qua nulli animo iudicare
datum est et sic eius inco
mutabiles regulas quid sit pro
tempore iubendum vetandum
que discernat Ex quo ad le
gis conditorem quamquam plurimum
deceat non tamen ad consueta
legis quamquam ad iudicium racionis
attendere et cum sit super legem
dictat quia iuste et racionabiliter
id facit et ordinate
dicitur facere unde quando prius
utitur epikeya quod secundum iudi
cium recte racionis operatur non
ad absoluta sed ad ordinatam
dei potentiam Est igitur
quod huiusmodi decretum diuine le
gis de pena pro homicidio tu
ad sua posteritate propter peccatum
primum dicatur esse metuum nec
propterea sequitur quod in deo qui est
summus princeps omnium sit abdicata

epikeya Et quamuis cognoverit expe
dire eam legem nequeat
interpretari quod ad illum casum
non debet extendi vel dispen
sare aut singulare priuilegium
concedere ut enim de deo dicitur
ya iiij capitulo Vnus est enim le
gislator et iudex qui potest per
dere et liberare Et enim si hu
manus princeps qui habet iudicium
racionis obliquabile habet potestatem
facere de potencia ordinata
quanto magis deus cuius sa
piencia est infallibilis ac summa
regula omnium agendorum Nec
obstat si dicatur quod quia humanum
iudicium non potest prouidere de om
nibus futuris contingentibus Ideo
conceditur quod in casu de quo pro
non prouisum est epikeya
uti possit Sed quod deus eternaliter
omnia futura cognoscat id sibi
non competit quare si sta
tuit legem absque omni exceptione
ita est seruanda hec autem est ob
iectio locum non habet Nam
ut statim probabitur multe sunt leges
quas sine aliqua exceptione
deus statuit et tamen post in
ipsis dispensauit Unde pro
batur quod iustitia legali sed de
hoc quod notissima sunt exempla
allegaciones librorum hiis
satis superque reperies Primum

Epya pro eq
stia legali

aut exempli satis accomo-
dum habet de hoc in sacro
canone biblie hester iiii
et xv c historia est quod mar-
docheus significavit hester
Regine ut intraret ad asue-
rum regem supplicatura pro
vita iudeorum ipsa non ausa
sauit se allegans legem re-
gni et dixit omnes servi
regis et civitate que subdite
eius sunt novit provincie
quod sive vir sive mulier non vo-
catus intrus atrium regis int-
rauit absque ulla cunctacione
statim interficiatur nisi forte
rex auream virgam ad eum
tetendit pro signo clemencie
atque ita possit vivere Et cum
audisset istam responsionem
mardocheus replicasset he-
ster rursus sedo sic inquiens
Ingrediar ad regem contra
legem faciens non vocata
tradens me morti et periculo
Ex hiis patet quod hec lex erat
vniuersalis comprehendens eciam regi-
nam hester prout ipsa in-
telligebat Sed cum intraret
quia apparuit putans se cor-
ruisse in legem rursus dixit ei
rex quid habes hester ego
sum frater tuus noli metuere
non morieris Non enim pro te

sed pro omnibus hec lex con-
stituta est Ecce igitur manifeste
patet quod hec lex eciam si ex
fraccione verborum videtur
comprehendere reginam tamen
per hoc conditor legis extens
vero iudicio racionis declarauit
ad eam non potendi Ita tamen lex
dicta per hoc potest infringi nam
tamen per ipsius illius fuit spere
declaratus in huiusmodi excepcione
Ex dictis postea permanere
amplius in suo vigore secundum
illud vulgare iuridicum quod
declaracio confirmat legem hec
autem plenissime videtur decla-
re materiam de regine puri-
ssima concepcione Ita ut
ex hoc constet nec dum po-
tuisse preservare ac decuisse
preservari Sed et sic fuisse De-
inde quod in lege communi penali
ubi non nominatur regina expresse
ipsa non debet intelligi quia
non pro ea sed pro omnibus
aliis est lex constituta Atten-
to quod in lege dicitur de regina
Attento eciam quod promittitur
noli metuere ego sum frater tuus
non dubium autem quod mater xpi
et hominem sit maius vinculum
quam fraternitatis Nec obstat ex-
cepcio que in hac lege ponitur
nisi forte rex auream virgam etc

hec enim exceptio habet locum
in illis pro quibus lex erat
constituta. sed pro regina
declaratum est / quod lex non
militaret adversus eam. Si-
cut ergo prout infra plenius dis-
seretur decreto legis divine
contra Adam et posteros in
suo remanente vigore nichil-
minus beata virgo potuit preservari
ne contraheret non solum con-
cedendo sibi privilegium sive
dispensationem / sed declarando
quod ad eam huiusmodi lex pena-
lis non se extendebat. Unde
si argumentum ab exemplo
in sacra scriptura dicatur validum
esse / ex hac hystoria non mini-
ma trahitur evidentia ad
huiusmodi de qua agitur exceptionem
probissima. Et enim multo
rationabilissimum apparet
quod si princeps terrenus volt et
declarat reginam sub lege pe-
nali includi non debere quan-
to magis hoc pertinet ad re-
gem celestem qui statuit a
dextris suis stare reginam
perpetuo in gloria sua. Attento
quod secundum legem civilem non
solum augustus sive impera-
tor dicitur esse solutus legibus
videlicet quod sub illis non comprehen-
datur sed augusta sive regi-
na / Tercio probatur ex scriptura

3a probatio ex canonibus

canonica in qua pontifices
pontifices ut a pluribus dici-
tur plures quam in aliqua alia
lege dispensationes. Cum multo
quia regimen ecclesie non in au-
steritate dominii sed debet
esse in habundanti clementia
gratia et libertate / Sic Petrus
dicit / Non ut dominantes in cleris
sed forma facti gregis ex
animo. Nec tamen contra canones
dicitur infringi / dispensatio in-
ut beatus Hieronymus dicit aliquando non solum
non est illicita sed etiam est de-
bita. Cum igitur summus pontifex
in canonibus non resistenti-
bus dispensationi qui dicuntur esse
a spiritu sancto tamquam a principe
superiori instituti / de potentia
ordinata possit dispensare quan-
to magis deus in lege pe-
nali et opprobriosa quam ipse
constituit potuit cum beatissi-
ma virgine matre sua ne op-
probrium incurreret dispensare /
Ceterum vero de hac scriptura canonica
cupio reducere ad memoriam
quod tanta sit differentia de personis
que sunt relationis status et di-
gnitatis ad alias inferiores
/ quod tamen aliquibus sumptis penalibus
generalibus in quibus de ipsis
specialis et expressa mentio non
fit huiusmodi persone intelliguntur
excepte. quemadmodum est
de episcopis qui intelliguntur

conceptum in forma generali sub po-
ne suspensione et interdicti
de hoc ius comune et tamen notum
quod nullus competens in hac
scientia ignorat. si ergo forma
interdicti uel suspensionis
intelligitur episcopi concepti suarum
racione dignitatis. beata virgo
que tanta prerogatiua dignita-
tis super omnes creaturas continuas
resplendet multo concepta pos-
set intelligi ab hac lege pe-
nali Quod probatur ex lege
diuina. et primo ex hiis que
facta sunt in veteri testamento
Gen. xvii. dixit iterum deus
ad abraham. et tu ergo cu-
stodias pactum meum et semen
tuum post te in generacionibus su-
is. hoc est pactum quod obser-
uabitis meum inter me et
vos. et semen tuum post te
circumcidetur ex uobis omne ma-
sculinum. et circumcidetis car-
nem preputii uestri ut sit in
signum federis mei inter me
et uos. infans viii dierum
circumcidetur in uobis omne ma-
sculinum in generacionibus uestris
tam vernaculus quam empticius
circumcidetur. et erunt sunt
de stirpe vestra eritque pactum
in carne vestra in fedus eter-
num. masculus cuius preputii

Exº lege diuina

caro circumcisa non fuerit de-
lebitur anima illa de populo suo
quia pactum meum irritum
fecit. Ecce quod hanc legem de cir-
cumcisione masculi infra octo
dies deus sub graui pena
constituit inter omnium figurae de-
cuius obseruancia alias fre-
quentissime repetitur in veteri
testamento. Nichilominus tamen ut
legitur Josue v. suspensa fuit exe-
cucio eius per xl annos
quamdiu populus israel fuit in
deserto. Hec eciam lex fuit totaliter
renouata in nouo testamento
gal. v. Similiter dispensat
deus in precepto decalogi
non furtum facies cum filiis
israel qui dei mandato spolia-
uerunt egipcios. exo. xii.
Item in lege qua deus ma-
dauit quod nullus iudeus acci-
peret sibi uxorem de nacione
gentilium dispensauit cum
propheta osee primo. Similiter et
in lege matrimonii quod a prin-
cipio in lege nature fuerat in-
stitutum. ut unius unica es-
set contentus. dispensat cum
multis patribus qui licite
ac meritorie plures habuerunt
uxores. Ad hec eciam competit
est auctoritas satis clara de
heli summo sacerdote. quod eciam
si deus tanquam inter omnium du-
raturam legem constituisset

tamen quod causa revocavit po
so ij Propterea ait deus israhel lo
quens locutus sum ut domus
tua et domus patris tui mi
nistraret in conspectu meo us
que in sempiternum Nunc autem dicit
dominus absit hoc a me sed quicumque
honorificaverit me glorificabo
eum qui autem contempnit me
erunt ignobiles Ecce dies ve
niunt et precidam brachium
tuum et brachium domus patris
tui ut non sit senex in domo
tua Ex hiis aliisque pluribus
que brevitatis causa preterivit
satis patet quod deus sic statuit
legem ut nichilominus in ca
sibus quando vult possit dispensare
quod eciam frequenter legitur dispen
sasse

Preterea hoc idem probatur
ex hiis que leguntur
de tempore legis gracie
in novo testamento Lex enim
habet amplius quam peticio requirit
quod non solum in lege cadit
dispensacio ymmo quod non ex
tenditur ad eum casum in quo
evidencia racionis obsistit
Mathei xii In illo tempore abiit
per sata ihesus sabatho disci
puli autem eius esurientes ce
perunt vellere spicas et mandu
care pharisei autem videntes
dixerunt ei Ecce discipuli tui
faciunt quod non licet facere
sabatho Et ille dixit eis

Nonne legistis quid fecit david
quando esurivit et qui cum eo erant
quomodo intravit in domo dei et
panes proposicionis comedit quos
non licebat ei edere neque hiis
qui cum eo erant nisi solis sacerdo
tibus Ecce quod ubi racio in
oppositum evidencia racionis
lex non dicitur se extendere et
pro conservanda salute corporis
licuit non observari lex enim
propter hominem non homo propter legem
factus est Et hanc racionem
prout marcus evvangelista refert
assignat salvator dicens Sa
bathum propter hominem fac
tum est et non homo propter sabatum
Et hac autem habetur quod ad re
sponsiones proficiet in futurum
primum singulare de ducatore corp
tua cum licet quod ex rapto po
natur ita quod loquendo sit verus in
nichilominus ei non contradicit particularis
quo fulcitur contrario evidencia
racionis Certa et si sancti doc
tores quorum tamen auctoritas non com
paratur sacre scripture dicant quod
solus christus conceptus est sine
originali peccato non ei contra
dicit quod virgo fuit eciam preserva
ta cum ad hoc tanta evidencia
racionis assistat Sic hic quod
non licebat edere panes pro
posicionis nisi solis sacerdotibus quia
ut dicitur levitici xxiiii erat
sancta sanctorum et tamen salva

declarauit licitum fuisse dauid
et socijs suis qui non erant
sacerdotes / Hoc idem declarat
saluator in multis operibus
et qui sanauit aridam ma
num habentem / cecum / paliti
cum et alios multos in die
bus sabathorum / ondendo
iudeis qui non habent veram
intelligenciam circa illam legem
de obseruancia sabathi con
cludens sic quod licet sabatis
benefacere / Similiter eciam in pre
senti circa huiusmodi legem peccia
lem. licuit domino bene facere
honorando vitem suam in pre
seruacione / Ex quo quando cum
dencia racionis contradicitur non
standum est verbis legis sed
sensui racionabili considerato
/ et tunc faciendo contra legem
dicitur legem potius obseruare
Est hystoria multum ad hoc
aptabilis / primo machabeorum secundo de per
secucione que fiebat per an
thiochum regem contra obseruatores
legem diuinam quo multi
ex iudeis habentes zelum le
gis fugerunt ad loca occul
ta in deserto / persequtores
autem processerunt ad eos et di
xerunt / exite et facite secundum
verbum regis et viuetis Non
exibimus nec faciemus verbum
regis ut polluamus diem sabatorum

Et concitauerunt aduersus eos
prelium et non responderunt illis
nec lapides miserunt eis nec
oppilauerunt occulta loca dicentes
moriamur omnes in simpli
citate nostra / et testes erunt
super nos celum et terra quod
iniuste perditis nos / et intu
lerunt eis bellum sabato
et mortui sunt usque ad mille
animas hominum Et dixit vir
proximo suo / si omnes fe
cerimus sicut fratres nostri fecerunt
et non pugnauerimus aduersus
gentes pro animabus nostris et iusti
ficacionibus nostris citius per
dent nos / et cogitauerunt in
die illa dicentes Omnis homo
quicumque venerit ad nos in bel
lo in die sabatorum pugne
mus aduersus eum et non
moriamur sicut mortui sunt fratres
nostri / Unde legitur ibi quod sic fe
cerunt et prosperatum est adeo
opus in manibus eorum Ex
patet quod ubi euidencia racionis
concedit licitum est legem non
obseruare / ymmo non obserua
do obseruatur / Et de hac dis
pensacione vel declaracione quod sic
debet lex iam intelligi non legitur
quod isti qui hec statuerunt ha
buerunt super hec noua a deo
reuelacione iam legem per legem consequenter

dispensacionem a revelacionem
celestem quod sic ista lex debet
intelligi / sed innitande evi
dencia racionis processerit
ad opus intrepide Atten
dendum eciam quod fecerit con
tra legis scriptum que fuerat
lex observata iam fere per
annos duos mille Ita
eciam in ma de corpore christi
quod sufficit ostendere eviden
ciam racionis Attendere de
bet eciam unum verbum huius
auctoris ubi dicit moriamur
omnes in simplicitate nostra
Unde apparet quod simplici
tas reputatur esse velle inte
lligere legem absque omni excep
cione quodque ad omne casum
extendit eciam ubi evidencia
racionis obsistat Salvator
noster docet ewangelicos vi
ros esse non solum ut co
lumbas simplices sed ut ser
pentes prudentes Itaque
oportet non solum attendi
ad simplicitatem verbi et
aliam nudytatem intelligencie
/ sed ad intrinsecum legis sive
scripture intencionem et iudi
cium racionis / quemadmodum
sola inspiracione dante eis
intellectum hy macchabei fe
cerunt / contra Jo iii scri
bitur Nisi quis fuerit rena
tus ex aqua et spiritu sancto
non potest intrare in regnum
dei Et ita videtur quod sine
aqua baptismi homo non pos
set salvari Et tamen sic dicit
ista famosissima auctoritas au
gustini Et magister allegat in
quarto dis prima Constat omnis
sentencia omnium doctorum deus
non alligavit potenciam
suam sacramentis quin eciam absque
illis possit hominem salvare
Unde si deus non allega
vit potenciam suam sacra
mentis quo dicitur eciam alle
gasse illi generacionem carna
li / ita ut non possit hominem
genitum in fervore carna
lis concupiscencie preservare de
hoc est communis doctrina fere
omnium doctorum sed specialiter sancti
thome 3 p q 27 et ar 2
Ubi tractatur ista auctoritas
augustini ad dardanum Renasci
renasci non potest nisi nascatur
Dicunt quod augustinus loquitur secundum legem
communem sed quasi per facta
non reguntur eque non prius
nati / sed deus huic legi
sacramentorum potenciam suam non
alligavit / quin aliquibus ex
speciali privilegio graciam conferre
possit antequam renascerentur
ex utero Et hec doctrina ex
presse patet ad insultum nostrorum
adversariorum / quod licet hic ponatur excep
cio nichilominus excipit aliam
intelligenciam et sensum quam quod littera

videatur quia si intelligere
sic unde resistit evidentie
racionis Item quod salvator
sic precepit apostolis Luce x Nolite
portare sacculum ne-
que peram neque calciamenta
tamen ut postea legitur in eodem
xxii declarant hec non sunt
in omni casu esse observanda
Unde dicit qui misi vos sine
sacculo pera et calciamen-
tis numquid aliquid defu-
it vobis at illi dixerunt
Dei nichil dixit ergo eis
sed nunc qui habet sacculum
tollat similiter et peram et
qui non habet vendat tunicam
suam et emat gladium
Itemque ubi unque necessitas ad-
suadet evidencia racionis
dispensacio vel excepcio
aut interpretacio legi non con-
tradicit Item apostolis dictum
fuit Nolite possidere aurum
et argentum neque pecuniam
neque duas tunicas quod autem hoc
preceptum susceperit intelligen-
ciam in episcopis qui sunt aposto-
lorum successores omnibus
notum est Item omnibus supra-
dictis auctoribus et exemplis
nullatenus dubitatur quin pos-
sit notari aliqua dissimilitudo
sed applicando ad intentum
de quo agitur quo ad sui efficaciam
ut ex illis evidenter constat

quod lex divina ubi obsistit evi-
dencia racionis recipit dis-
pensacionem aut declaracionem ad id
non extendi Item quod nec re-
pugnat ordinate potencie
dei adversus legem suam
privilegium singulare concedere
Item enim dicit apostolus Hebr. ix
statutum est omnibus hominibus
semel mori et post hoc iudicium
post tamen deus non permittit mor-
te homines simul in anima et
corpore beatificare ac immortales
efficere sicut aliqui dicunt de
beata virgine Sed efficacius de
hoc habetur exemplum per
augustinum in libro de civitate dei
matheo declarando id apostoli prima
Thess. iiii Nos qui vivimus qui
residui sumus simul rapie-
mur cum illis obviam christo
in aera et sic semper cum domino
erimus dicit non sic Quod autem
dicatur in simbolo quod ad adventum
domini vivos ac mortuos
iudicaturus non iustos et
peccatores iudicatum sic duodecies
fore putat sed vivos eos
qui in carne inveniet sed dicit
qui adhuc mortui dicuntur
vel mutandi sicut alii voluit
et suscitati continuo ut refor-
mati cum iam mortuus iu-
dicetur Ecce quod non obstante
lege ita generali statutum est om-
nibus hominibus semel mori

Nichilominus pt deus concedere
aliquibus singulare privilegi
um ut non moriantur / et in
tinseat ad gloriam corporis sic
alii omnes iusti iam mor
tui / Unde quemadmodum
exposuit doctores ista refor
macio de qua hic loquitur
augustinus a statu mortis et
miserie in statum immortali
tatis / dicetur in illis loco
mortis / 3a si deus de po
tencia ordinata non potuit
virginem preservare quod hoc esset
racione sue sapiencie que est et
na et immutabilis quod racione
iusticie ad quam ptz quod de
decus peti non remanet
sine decore iusticie / quod racione
omnipotencie non aut racione
ultimi vtz omnipotencie quod
de racione ipsius est ad omnia
se potendere spectat ad opus
miraculi vel gracie / ut ii dicit
Apostolus ii Cor ix potens
est deus omnem graciam habun
dare facere in nobis Et hoc
purissima concepcio non agitur
tur sine gracia et absque mi
raculo / ymmo quod utrumque
creditur contulisse hec magis
decet divine omnipotencie Et
non racione sed vz iusticie
quod si hinc dicitur repugnare non
est ob aliaz causas / Et quia
deus dixit se reformare ordina
cionem divine sapiencie ut patet
sz cum iam sapiencie dei in sa
cra scriptura attribuatur omnipo
tencia scilicet quod illi nullos re
pugnavit / minor patet sapiencie
viii Sapiencia dei cum sit una
omnia pt et permanens in se
omnia innovat Et in eodem c
x omnium potencior est sapiencia Cum
ergo si aliquid dicitur deus de
potencia ordinata non pos
se / hoc est racione sue sapiencie
ad quam ptz ordinare sa
piencie aut dei attribuitur
omnipotencia / ergo non repugnat
potencie dei ordinate virginem
preservare 4 4a ut communis est
doctrina religionis christiane
pt aliqua si esset singulariter
privilegiatus nemo hic sine
peccato vivit quia ut saepe augustinus
inquit / omnes tenent ad oraci
onem in qua dicitur / dimit
te nobis debita nostra Et in
in canonica inde eciam sine
dicitur quod potens est deus servare
nos sine peccato / hoc eciam sic
factum fuisse firmissime creditur
in beata virgine que sine omni
peccato vixit in omni dei puritate
Ex quibus manifeste mo
stratum est quod non solum deus
sed et quilibet princeps pt dis
pensare in lege ab eo constituta

Et tamen ex eo non debet simpliciter
infringi. quia licet deus in mul-
tis legibus ab eo promul-
gatis etiam si dicetur in eo
quod essent in eternum duraturae
nichilominus post mutavit. Et
quod singulare est quod est ibi evi-
dencia racionis contradicit
ad huius tamen. lex non exten-
ditur sic de peccatoribus factum
Unde ex premissis omnibus
manifeste patet inferri quod non
solum de potencia absolu-
ta et ordinata deus potuit
preservare virginem suam ne con-
traheret originale peccatum. Verum quod de-
cuit ex multis convenienciis
superius signatis. attento quod post
infra declarabitur ad hoc
suffragatur multiplex eviden-
cia racionum. Hec igitur doctrina
potius quam ea contradicto videtur
religiose fidei rectius conve-
nire. Nam ut augustinus dicit
in epistola ad celestem pela-
gianum melius est non esse et non
posse infinita est distancia
de quo ipse adducit multa
exempla in sacra scriptura. Et hec
doctrina confirmatur per id quod
angelus dixit ad virginem
luce i. Non est impossibile apud
deum omne verbum. Ne ut
textus manifeste innuit lo-
quebatur de absoluta sed
de ordinata potencia. Dimum

et quod salvator predicavit in-
quid omnia possibilia sunt apud
deum. Item quod apostolus scribit
Ephesios iii deo qui potens est
omnia facere superhabundanter
quam petimus et intelligimus
sit gloria in ecclesia et in christo
ihesu in omnes generaciones secula
seculorum amen et hec de
primo scolastico documento videlicet
quod deus non solum de absoluta
sed ordinata potencia potuit
beatissimam virginem suam genitricem
preservare ne originale peccatum
contraheret

Erat secundum scolasti-
cum documentum quod
decens fuit beatissimam
virginem preservari a deo ne
contraheret originale peccatum super isto do-
cumento plura dicta sunt in pre-
missis que proxime ad id
pertinent. ut ipsius accedam
premittitur unum quod cum in po-
situ deus hoc suppono pro sum-
mili deductione racionum
videlicet quod minor racio si maior
non contradicat reputetur necessaria
et quod minimum deo inconveniens
est impossibile. Et n. sic. Dic in
deo quantulumcumque minimum inconve-
niens sequitur impossibilitas. Ita quod-
libet parvam racionem si maiori non
convincitur convincitur necessitas. Est
multo attendendum quod anselmus dicit
hic quamlibet parvam racionem si ma-
iori non vincitur convincitur necessitas

Secundum scolasticum documentum quod decuit beatam virginem preservari a peccato originali scripture consideratione

Unde et si plures ex racioni
bus hic inducendis aliquibus
videantur non militare nichi
lominus sunt acceptande cum nos eo
tradiderant maiores Item
pro eo quod licet non ex vna ex
omnibus tamen simul conclu
dentibus probatur plena probacio
et integer sensus Secundo
exponendum est quid per verbum
decencie intelligat sacra scrip
tura cuius intencioni in voca
bulorum significacione oportet
amplius conformari Et dicitur
quod decencia sit quedam decor
sive congruencia ornatus in
statu cuiuslibet vltra ea que sunt
necessitatis Unde sic dicimus
quod domum dei decet sanctitudo
ps xcij et eciam xxxij quod ma
iorem natu decet plus honorari
quod est ut dicit apostolus ephesiorum v
omnis immundicia nec nominetur
inter bonos viros quod sic decet
sanctos Sic eciam dixit saluator
quod decet eum omnem imple
re iusticiam matheus iijo Et tamen dicitur
quod in aliquo est expediens sive
congruens suo statui id dicitur
esse decens Et ita conuenit di
cimus quod alia sunt que pertinent
ad necessitatem status prela
torum alia ad decenciam
sive decorem Sic dicimus
de statu militum et quorumlibet
aliorum Unum tamen dico
pro dei gracia tamquam michi
videatur quod quelibet perfeccio simpliciter
sit vnum de hiis que maxime
concederent statum cuiuslibet
Vocatur autem perfeccio simpliciter illa
condicio sive status que melior
est quocumque sibi incompossibili
Et consuetudo exemplificatur quod perfecciones
nes simpliciter sunt quemadmodum
dicimus sapiencia bonitas sanctitas
innocencia benignitas et similia
Constat enim quod status prelati
in illis et alicuius alterius cuius
cumque decoratur sapiencia innocen
cia sanctitate ac similibus
Nam hec inter decencia ad
cuiuslibet statum precipue auctorum
multum non decet prelatos esse
sanctos et sapientes Decet
in illos benignos esse Hec ac
tenus Sic premissa signanter in
vocamus que statum pro
gratiam sive gradum dicitur
obtinet beatissima virgo Et lo
quimur hic de illis que con
tinent in sacra scriptura uel cont
raria vero Et quidem ea que att
ribuuntur ad a sancto patribus sunt quod
immutabilia dicitur non virgo glorio
sa sponsa dei benedicta in
mulieribus plena omni gracia
celi regina et super omnem lau
de dignissima celi regina
et super omnes choros angelorum
preeminenter exaltata Et prima
quia virgo virginum notis
simum est quod decet eam

prerogative b v
que 4 racione
debent esse in
muneri ap
ozla

incorrupta Una quod cuius cor
ruptio longe abfuit. non dici
mus de corruptione ista que
est contra integritatem corporis et vo
luntatis per actualem consen
sum corruptione libidinis hec
est non de necessitate virginitatis nec alia
virgo mente et corpore post vir
ginem / Virginitas est in carne
corruptibili incorruptionis perpe
tua meditatio Vel de incor
ruptione sive innocentia men
tis non solum a peccato actua
li mortali et veniali sed
similiter pro omni puritate que est ad
decorem status virginitatis
Ergo constituamus duas virgi
nes. de quarum altera est vin
dex. quod hec fuit pulcra in
nocens incorrupta nec umquam
peccato obnoxia. De alia autem
videtur quod aliquando fuit sub ma
cula turpitudinis et peccati nulli
dubium quin prima dicatur habere omnia
que pertinent ad statum sive
decorem virginitatis Nec ob
stat huic si dicatur quod sacra scriptura
vocat innocentes eos qui sunt
immunes ab actuali licet fue
rint aliquando sub macula originali peccati
Eqmodo sacra scriptura loquitur de
hiis que ut communiter in omnibus
accidunt. Hec autem cum beatissima
virgo sit super omnes puros cre
aturas exaltata Nec eius alia
similis umquam fuit nec erit
oportet omnia tribuere et attribuere

eius singularissimas prerogativas
qualis est innocentia de qua
loquimur ut numquam fuit sub ma
cula et feditate cuiuscumque peccati
Et istos beatus Ieronimus vult as
sumere nomen virginitatis in
sermone assumptionis dicens
quod angelis frater est cognata virgi
nitas Et sic beatissima virgo
non fuisset preservata eius virgi
nitas non summa sed diceretur
diminuta Nam sicut anima p-
ciosior est corpore Ita virgi
mentis prefertur virginitati corporis
Cuius autem virginitas anime potest
sive corrumpi per quodcumque peccatum
mortale Et sic quemadmodum
est in virginitate corporis Ita
est in virginitate anime. Sed virginitas
corporis quod semel perdita fuit
impossibile est recuperari / Ergo nec
virginitas anime recuperari potest
medium probatur quia famosa
auctoritas Ieronimi ad Eustochium
audacter loquor cum omnia
deus possit suscitare virgi
nem non potest ruinatam valet post (suscitare)
quamvis liberare de pena sed
non valet coronare corrup
tam Item Ecclesiasticus post amo-
rem cecidit non adiciet ut re
surgat virgo israel super quo
glosa dicit sic inquit Non ne
gat posse resurgere sed non re
surget virgo / prima scilicet ob-
curans et si reportet bo-
meritis pastoris non tamen habebit
coronam gloriam cum eo qui

nunquam oberrauit Item
Hugo de sacramentis li 2
p viii c iiii Dei virgo cu-
stodi diligenter quod habes
noli in spe perdere quia me-
lior futura eris / quicquid fe-
ceris facere tamen non po-
teris quin melior esses si hec
faceres et virgo esses Item
et in proposito consummata
beata virgo post purificationem
ab originali habuisset ple-
nitudinem gratie notissimum
est quod melior fuisset si eandem
plenitudinem haberet simul
cum virtute innocentie vir-
ginum ipsa non solum virgo
sed virgo virginum appellatur
decentius fuit quod eius sin-
gularis prerogativa virginitatis
super omnes alias resplenderet
Et hoc est quod dicit anselmus in
ea famosa auctoritate de con-
ceptu virginali / que nunc placet
in hac materia consuevit alle-
gari / decebat ut illius ho-
minis conceptio de matre puris-
sima fieret Item ipse decens
erat ut ea puritate qua
maior sub deo nequit in-
telligi virgo illa niteret cui
deus pater unicum filium quem
de corde suo equalem sibi
genitum tanquam seipsum dili-
gebat Item dare dispone-
bat ut naturaliter esset unus
idemque communis dei patris et
virginis filius et quam ipse

filius substantialiter facere sibi matrem
eligebat Et de qua spiritus
sanctus volebat et operaturus
erat ut conciperetur et nasce-
retur de quo ipse procedebat
Et ex hiis auctoritatibus constat
quod decens erat beatam virginem
nitere ea puritate qua ma-
ior sub deo nequit intelligi
/ sed hec puritas innocentie
sub deo potest intelligi / quare requiri-
tur in anselmo ergo ista est attri-
buenda virgini / Preterea negari
non potest quin innocentia que
est professio sanctitatis maxime con-
decet statum virginitatis sicut
et decet statum dignitatis pontifi-
calis ut legitur de benedicto fi-
lio suo hebreorum vii Talis nos
decebat nobis pontifex sanctus
innocens impollutus segre-
gatus a peccatoribus et excelsior celis
est autem quod hec innocentia
pro ut dixi dicitur non sumitur
qua vivimus innocenter post
culpas sed prout nunquam fuit sub
peccato Item igitur decet innocentia
virginem beatam quia ut dicit augustinus
in libro de bono virginitatis
certum est et virgo est / mater
nam caput corporis mistici corporaliter pe-
perit / certum spiritualiter membra
illius corporis / in utraque virgi-
nitas fecunditatem non
impedit Item in utraque fecunditas
virginitatem non adimit /

Certe q in ista auctte apparet
virgo et celia quia vtraque
virgo et mr. Sz celia ita
est virgo q nunquam fuit
nec in ea est macula et
ruga igitur nec in bta virgi
ne. Ad consideracionem au
tem quia virgo est mater
capitis / Vnde si celia
q est mater caput membrorum
sz fidelium quia virgo est
dez nunquam fuisse corrup
tam / ergo a fortiori hoc
dez de virgine que est mr
capitis / Item de eadem
cone bn in sermone qui inci
pit signum magnum apparuit
in celo mulier amicta so
le et luna sub pedibus
eius / dt. n. sic luna in
scripturis sit defectum corrup
cionis stulticiam mentis
eciam huius temporis / Hanc
propter variabilitatem ac per
mutabilitatem istam per su
sceptum a solide splendo
rem quibus hoc modo
luna fuit sub pedibus
marie vz tam defectus cor
rupcionis qz stulticia me
tis qua eciam huius temporis
Ex ista auctte manifeste
patz propositum pro qz
dt q defectus corrupcionis
e sub pedibus eius Vnde
qz si celia huius temporis
est sub pedibus marie

et hec fuit / est qz semper
immunis ab omni corrup
cione peti / ergo multo am
plius b virgo sub cuius ce
dia pedibus Si vero dicat
quis ista pt saluari eciam
si non ponatur in ea ista in
nocencia de qua agitur
quia pregna sanctificata
fuit in ea non fuit defectus
corrupcionis et stulticia
mentis Attendendum est q
sci laudantes virginem
conati sunt eidem attribue sin
gulares prerogativas gre
que non invenimus in aliquo
quia eum super ceteros mag
nificari oportz dia competere
sibi virtutes pro omnibus aliis
et sancte quia eidem competunt
in alto gradu / quemadmodum
si dicimus de aliquo q inter
alios est sapiens vel deu
tus intelligitur vel q nullus
talis aut ipse pre aliis /
Constat aut q non esse in
aliquo sanctorum defectum
corrupcionis vel stulticia
mentis comune omnibus sanctis
nec in istis pt notari gradus
Ita q in vno e minus de
stulticia mentis qz in alio
qz nullo est in aliquo tan
igitur b virgini attribui pro
laude q luna est sub
pedibus eius / ut eligendo

per lunam ita ea super posita et quantum ad id de ecclesia nulli sanctorum competit / Oportet intelligi de defectu corruptionis vel stulticia mentis / quod summa eo modo putatur attribui in laudem virginis quod aliis non competit / Hoc dicit etiam intelligendo quod in sponsa numquam fuit peccati corruptela nec mentis stulticia contradicendo aliorum / Et hec laus attribuitur beate virgini per ecclesiam / Cum ei dicit cantat Sancta et immaculata virginitas / Constat enim quod de virginitate intelligendo morum / In nullis aliis sanctis feminis reperitur immaculata virginitas / pro eo intelligi modo sublimiori / Et de hac reddit statim racio Cum sedit / Quia quem celi capere non poterant etc.

Secundo hic idem de sua semper innocentia patet ex alio nomine quia dicitur sponsa dei Nam pro ut legitur maxime in libro Canticorum apud xpi deus sponsam ornatus pulcritudine et immunitas ab omni feditate et macula / Et si futura corruptibilis sponsam et immortalis homo deus omnibus pulcritudo et decor / quibus deus beate virginem sponsam altissimi dei / Nec valet si dicatur quod satis est fuisse pulcram pro eo tempore quo assumitur in sponsam / nullus enim dubitat quin iam amplius sue sponse sit gratia que numquam fuit leprosa / ebria aut mendax quam ita que alia huiusmodi fuit sed iam mundata est / De pe enim de priore qualitate preterito perseverat nomen / quemadmodum Symon leprosus dicitur et Magdalena peccatrix / Inde pro eo quod non solum dicitur peccatum de preterito sed de presenti locum habet ita auctoritas augustini de natura et gracia quod excepta virgine si omnes sancti et sancte congregarentur in unum interrogarentur an peccatum haberent / unde vere si dixerimus quod peccatum non habemus / ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est / Constat namque quod sancti qui sunt in celo hoc nullum habent peccatum / sed illi peccatum quod aliquando fuerunt vocantur adhuc peccatores / Quomodo deus eam quam domina est sponsa principis numquam fuisse ancillam et famulam hostis / patet / Nam sponsam principis non tantum decet se maxime liberis et nobilis

in persona Ita quod sit virgi-
na non maculata ymmo sancta Ergo b
virgo in o concepta fuit Ymmo
est dicendum quod sponsa dei aliquando
fuit ancilla et filia diaboli
quod quidem obprobrium esset permanens
nimis mentum Sic legitur
Gen xx quod abimelech rex
gerare qui ceperat saram
uxorem abrahe quando resti-
tuit eam viro suo dixit ei
Ecce mille argenteos dedi
fratri tuo hec erit tibi in vela-
men oculorum ad omnes qui
tecum sunt et quocumque per-
rexeris memento te deprehen-
sam Non obstat si dicatur
quod aliquando bellum est iniustum
ecclesia si quis deprehendatur
non efficitur filius Constat
enim quod iusto iudicio dei ob de-
merita primorum parentum filii
qui nascuntur corporis generantur
originaliter et efficiuntur filii dya-
boli quod obprobrium longe
abesse decet a b v sponsa dei
Preterea ratum decet sponsam
que semper fuit a suo sponso
dilecta vel saltem dilectam
se exhibere non habendo in se
aliquid propter quod minus debeat
diligi patet cum dilectio magis
appetitur Ephes v sit latius pre-
cipua in coniugatis decet non
fuisse omne quod retrahit
ab amore sed sel peccasse

retraheret a perfecta dilectione
ergo b virginem sponsam dei
cum dignam dilectione de-
cuit numquam fuisse odibilem
nec peccasse Cum autem sel
peccasse retrahat a perfecta
dilectione manifestum est Con-
stat enim quod omnis peccator dis-
plicet deo Sapie xiiii similiter
autem odio sunt deo impius
et impietas eius Si ergo
peccatum displicet deo etiam
et peccasse Et quia deo adest
peccata ne dum presencia et fu-
tura sed preterita Cum igitur
nunquam aliis prioribus tamen sit
gratus qui aliquando displicuit
sicut ille qui semper placuit
sequitur quod hic dignius est ma-
iori dilectione Ita si b v
per peccatum semel deo displi-
cuit non est ita a suo sponso
sic amabilis quemadmodum
si numquam peccasset Ex hoc
etiam sequitur quod ipsam b virginem
non decet sponsum perfecte di-
ligere Voluntas enim sua
tunc est recta quando conformis
est voluntati divine Sed deus
non equaliter diligit peccatores et
innocentes Ergo b v non equaliter
perfecte se diligeret si semel per
peccatum corrupta fuit quam si
fuisset semper innocens Unde con-
stat ratione peccatorum minus
quam iusti debent se diligere

quia sic nec aput cohabitant
penes seipsos digni sunt ex
dilectione / primo ut infra
probabit / nullus filius tamen debu
it diligere matrem suam sicut xpistus
virginem hanc quia decuit eam
esse omni dilectione dignam

Tercio principaliter probatur quod
appellacione ia / quia
dicitur plena gratia Unde
in sermone assumpcionis ex
ponendo hec verba inquit Et bene
plena / quia ceteris per partes
prestatur / marie vero se totam
simul infudit gratie plenitudo /
Nam et si in sanctis patribus
patriarchis et prophetis fuisse
gratiam credimus non tamen catenus
plena Secundum in maiorem tocius
gratie que in xpisto est plenitudo uel
comparacionem aliter Contra auctoritatem in
ulterius similibus quibus omnium
sanctorum fuit plena satis
concludi posset quod in beata virgine
fuit virtus innocencie Est enim do
num divine gratie et fuit in xpisto
benedictissimo filio suo Et
aut preservatos a malo futuro
sit donum gratie loquatur illi
qui preservant ne incidat ali
quod periculum et tamen nullum pe
riculum maius mortali peccato /
Attendendum est ubi tamen
quod in marie tocius gratie est in
xpisto est plenitudo venit comparacione
aliter Vnde apparet quod ex intencio
ne sua est non comparacionem marie

defuisse sicut nec xpisto filio suo
Unde quod dicitur gratia pro apparens
ubi non fuit omnis gratia sed quod
non culpa Et quod hic pro eua
cuacionem argumentacionis que fit ad
ipsius contrarium fit / quod cum maxima
gratia sit carere penalitatibus huius
miserabilis vite / fame / siti
fatigacione / et aliis multis
quo ... decuit hanc virginem
gratiam concedi quod ergo ista non
concessa non fuit Respondetur in
opposito quod hanc virginem acceptum
fuit / sed etiam omnibus hiis ...
cat in ... ipsam filio suo
in penalitatibus huiusmodi fuisse
conformem et ei non debere pre
ferri Item quod dicta auctoritate
Domini ... quia in hac virgine
fuit virtus innocencie / quia non
infunditur a deo nisi disposicionem
subiecti quam disponit ipse deus
fecit Vnde primo statim est puris
a peccato tanto disposicius ad
donum gratie Et in virgine ut
dicitur fuit summe gratie ple
nitudo ergo secundum dictum ad ipsam
dispositissimam et per consequens ab
omni impuritate remotum fu
isse aut aliquid sub peccato ad im
puritatem comparacione saltem
mito reputatur Ergo omne peccatum
est vulnus quod ipsius anime
vulnerat in carne semel vul
nerata et si recuperat sani
tatem cicatrix manet / Item

in aia xpo q[uod] p[e]c[ca]tm gr[aci]a s[ub]-
uemente non yet in meo[rum]
q[ui] non tam displiceat. q[uia]
non deerunt habundancior gr[aci]a
confert[ur] ei in quo inuenit
macula / q[ua]m illi qui s[em]p[er] fuit
absq[ue] om[n]i labe / s[ecundu]m virgo
e[st] habundantissima gr[aci]a ergo in
ea nu[n]q[uam] fuit macula

Quarto p[ro]bat[ur] intellec-
tus eo q[uod] d[icitu]r benedicta
in mulieribus / vt in-
dicat Rom[anus] in p[re]dicto s[er]mone
assumpcionis / Tu namq[ue]
es benedicta int[er] mulieres /
plusq[uam] omnes mulieres / ac p[er]
hec quicq[ui]d maledictionis in-
fusum est per euam to[tu]m
abstulit benedictio marie / Ex
q[u]o eo sequi[tur] q[uod] b[ea]ta virgo non
caruit aliqua virtute q[ue] vnq[uam]
in mulie[re] fuit / quia ip[s]a dicit[ur]
benedicta plusq[uam] o[mne]s mulieres
Constat aut[em] q[uod] eua habuit v[ir]-
tutem innocencie q[uia] sine p[e]c-
cato creata fuit / ergo licet utraq[ue]
innocens fuit in b[ea]ta virgine
p[ro] status gr[aci]e excellencior
e[st] q[ua]m status na[tur]e / Et in 1o eua
que fuit p[ri]ma in statu nature
et m[ate]r cunctorum viuencium
Gen iii hac virtute resplen-
duit / ergo multo a[m]plius hec
virtus innocencie decuit b[ea]tam v[irginem] / q[ue]
fuit p[ri]ma f[emi]na in statu gr[aci]e
seu reparatum / quod scribitur
sapie[ntie] vii q[uod] e[st] m[ate]r omnium

bonoru[m] Et inde irradiable
sic de viro in utroq[ue] statu a-
dam sc[ilicet] et xpo / quorum utr[um]q[ue]
innocens et p[ri]m[us] p[ri]ncipium
alt[eri]us nat[ur]e / et alius inc[ep]it
gr[aci]e prout infra p[ro]babit[ur] Re-
dit in p[re]dicta auct[orita]te Romani
q[uod] quicquid maledictionis in-
fusum e[st] per euam totum
abstulit benedictio marie / Ex
quo inde[tur] q[uod] b[ea]tissima virgo
immunis fuit a maledic-
cione que per euam infusa
e[st] / p[ate]t quia d[icitu]r q[uod] eam ab-
stulit / quo namq[ue] i[am] abstu-
lisset si subiacuisset ip[s]a eid[em]
maledictioni / Et q[uia] male-
dictio eue et sue poster[itatis]
e[st] racio[n]e o[rigi]n[a]lis pe[cca]ti / si b[ea]ta virgi-
nea maledictio non tangit
q[uod] auct[orita]te aug[ustini] in s[er]mone
de natiuitate virginis dicentis
q[uod] maledictio eue in bene-
dictionem mutat[ur] marie / hac
similit[er] c[on]sideracione beatus al-
fonsus sanctus ep[iscop]us et confes-
sor qui fuit circa 11 magni
an[n]i tp[or]a d[icit] sic de b[ea]ta virgine
Constat mariam ab ip[s]o p[e]c[ca]to
o[rigi]nali immunem fuisse
per quam non solum eue
mulis e[st] soluta maledictio
verum in omnibus donata
benedictio / Nullus igi[tur] p[ro]x[imus] qui[m]
nata e[st] delectio sub iacuit
n[ec] o[rigi]n[a]l[e] p[e]c[catum] in utero sanctifica-
ta contraxit / Item an[te]

in de concepcion b virginis de
bonum ad quod homo conditus
fuerat perdidit in adam et id
ipsum bonum multum excellencius
recuperavit humana natura per ma-
riam quia eius recuperavit
per eam si ipsa caruit prin-
cipali virtute que erat in sta-
tu suo scilicet puritate innocencie
ab ista namque virtute et sta-
tus retinet principalem deno-
minacionem Ex quo vocatur
status innocencie unde glori-
osus debuit fulgere saltem in
re Et sicut supra commemo-
ratum est per totum o provenit
in genus humanum ex sentencia
divine maledictionis taliter
ut quicumque nascitur cum o pecca-
to a deo est maledictus ve-
lut infidelis sibi et inimicus
Est enim filius proditoris huius
de se inclinacionem ut secum imi-
tator patrum delicti Videa-
mus ergo nunc utrum de-
cens fuit virginem beatam esse
sub maledictione ista Scribitur
Exodi xxi et levi xx et
mat vii qui maledixerit patri
suo vel matri morte moriatur
et sanguis eius sit super
eum Item prov xx qui
maledicit patri suo et matri
extinguetur lumen eius in
mediis tenebris Cum deus
ipse tulit legem istam nobis
dibus observandam Decuit
ne quod ipse maledixit matrem
suam Absit hec cogitatio

ab omni pietate fidelium
Ioh xiii salvator dixit Io x-
iii Exemplum dedi vobis
ut quemadmodum ego feci
ita et vos faciatis Hec con-
sideracio inter alias satis mo-
net ad hanc pietatem fidei de
omnimoda puritate sanctissi-
me virginis Adversus hec pot-
est obici duo primum quod deus non
dicitur maledicere parentes o peccatum
sed ipsi ex ordinacione dei incur-
runt huiusmodi maledictionem
Respondeo Ideo quod si hec provenit
ex divina ordinacione decuit
huiusmodi ordinacionem sine effectu
illius racione ad opprobria infal-
libiliter dantem ad b virginem
matrem dei non extendi Secundo
quod communis sentencia est doctorum et
habetur in 2o dist 32 quod peccatum originale licet
iniquitatem culpa non sit a deo
est tamen iniquitatem pena quod omnis
pena iusta est a deo iusto iu-
dice Cum ergo huiusmodi maledic-
cio sit iusta pena racione peccati
primorum parentum dicitur esse a deo
Et si ita est decuit ergo matrem
dei immunem esse ab huiusmodi
opprobriosa maledictione Secundo
potest obici quod auctoritates sa-
cre scripture supra allegate vere
loquuntur sed non tangunt pro-
positum Nam pro parte quo ab
illis dicitur b virginem contraxisse
p o non dum erat mater
dei et non illi iniquitatem inr

presertim ab opprobrium diuine ma
ledictionis. Quartum sextum ... op
portet considerare sicut i plenius
ostenditur. Quintum tangit ad
pnis constat quod xpc non fuit actu
aginus ornisus ab origine mun
di d' ap viii. Erat tn in p
sciencia dei et omn fidelium
credulitate. Hic ergo intelligen
dum de b virgine quod fuit mr
dei ab origine mundi. Non enim
quando carnem ex ea assumpsit
tunc primo cognouit. Unde sicut
Augustinus super 10 do de ysido
dum vel hora mea s; ut
mater sua. ceiaz ab eterno cogno
uit et elegit eam an tpa se
cularia. Quemadmodum ergo no li
cuit maledicere redemptore p9
quam venit in carnem nec ante
Similiter videtur et indecens
deum maledixisse matrem
suam. ecia antequam sumeret car
nem ex ea. Scribat equidem sa
am et futuram mrem / ad hic fat
ge amor. Dicit in sermone apostolo
declarante id ewangelij. Hoc est
preceptum meum ut diligatis
inuicem sicut dilexi vos. Di
cit quod deus non nouit ex tempore
vel magis ... dilexit sic nec
potius cognouit sed ab eterno
cognouit et dilexit. De hac
etiam habetur in iii dis 19.
Magister dug non psgm adulta
facta est b virgo incepit diligere
eam ut sponsam. Sed ab eterno

preordinauit ad tam singularem
ministerium et sic eam disposu
isse creditur cum virtute deco
ratam esse ut filio suo digna esset
vir legitur Gen xxiiii. Hec est
virgo quam preparauit dominus filio domi
ni mei / quod verbum fuit dictum
de rebecca pro ysaac filio a
brahe. Et si hanc deus preparat
filio abrahe ab eterno quanto
magis b virginem pro filio
suo. Unde intellectum intelli
gendum est quod maledixit eam
quando omnes alios ex tunc adam
progenitores. Sed credendum est po
cius accepisse eam a bra cori
omn hominum maledictione. Et
hic videtur intelligi in verbo an
gelico. benedicta tu in mulieri
bus. hoc est tu sola benedicta
es. cum alie omnes sint ma
ledicte. Et hic verbum sic ex
ponitur a multis doctoribus.
Non enim dixit angelus benedic
ta tu in hominibus quia licet ipsa
sola non fuit maledicta sed
benedicta in mulieribus non tamen
in hominibus. Quia in hominibus
xpc verus homo fuit benedictus
Ab ista ut maledictione peti
originalis exceptus.

Quinto probatur intentum
ex eo quod quemadmodum
ecia canit ecclesia b
dici omni laude dignissima
laus n et vituperand dicitur
compositio propter vicia et de
fectus. Magis omnis qui habet

duplex vicium dignus e gemi-
nato vituperio et si plura
vicia h(abe)t in se dignus e vitu-
perio multiplicato Ita similiter
est de laude / in quo enim due
virtutes resplendent honoran-
dus est duplici laude Cui
n(on) desunt aliqua virtus non
attribuitur eius laus competens
illi virtuti nec convenit dicere quod
huiusmodi laus solum competit
racione virtutum quas ho(mo)
suo acquisivit exercicio Constat
n(on) quod virtutes quas salvator ha-
buit a primo instanti sue concep-
cionis nunquam acquisivit sua
operacione sed a deo sibi fuerunt
infuse Nec tamen propter
id minori dignus est laude
Gracia namque sive ab exercicio
sive provenit a dono gracie
reddit hominem de se lauda-
bilem Ita de quacumque alia
virtute Cum igitur certa constet
de b(ea)ta virgine quod e omni lau-
de dignissima Consequen-
ter dici quod nulla virtus sibi de-
ficiat Cui enim aliqua virtus
desit non est dignus omni
laude / sed b(ea)ta virgo non sola
digna sed dignissima esse
dicitur omni laude / ergo omnes virtutes
in ea resplendent Et quia
innocencia precellit inter omnes
virtutes ergo velud in b(ea)ta virgine
hec enim ut supra commemora-
batur maxime e de numero pre-
virtutum que cunctis decantat

statum Preterea sic laus
est nunquam peccasse ita
e vituperium peccasse aliquando
Sed vituperium cum perfectissima
laude stare non potest / ergo in
b(ea)ta virgine que e omni laude
dignissima nunquam fuit pecca-
macula / Item omnia que ad
laudem pertinent debent attribui
virgini nisi sinistrum contrarium d.
Cuiusque humanitatis post omnia verbi
minus e ad laudem eius red-
dens racionem sui dicti / quod di-
vinis e et angelicis laudata
preconiis Constat autem quod se
fuisse innocentem et nunquam
deo abhominabilem non parva
laus sed magna est / ergo debet
eam attribui virgini Nec va-
let si dicatur quod summo laus e b(ea)te
virgini fuisse conformem cum aliqua
alia persona sui generis sic
legitur de filio suo Heb. ii. quod
per omnia debuit fratribus assi-
milari argumentum trahitur
secundum responsum quod debuit
assimilari in omnibus / peccatum
autem non est de numero omnium / quod
nichil e et sine ipso
factum e nichil / id est peccatum
quia peccatum nichil est / et nichil
fuit homines cum peccant Vn-
de licet debuit assimilari
in omnibus non tamen in peccato
quia e nichil Item debuit
virgini per omnia assimilari et
tamen nunquam fuit subiectus peccato

virginali sic omnes fides sui-
sunt quod dicitur de beata virgine
Preterea nunquam laus stat cum
summo vituperio / sed summum
vituperium est peccatum quia pro
eo debentur eterne maledictio-
nis supplicium Mat. xxv. quod
racione peccati nunquam competit
alicui laus / Sed quedam repu-
tantur laudabilia apud quosdam
que apud alios maxime sunt
obprobriosa sicut comedere carnes
hungaris / Unde quid sit lau-
dabile aut vituperabile hoc solum
debet penes illud iudicium re-
putari quod nullatenus potest
errare sicut est divinum iudi-
cium / Constat autem quod divino
iudicio peccatores maledicti sunt
De viro xxxvii et ps. 96 / quod
licet quod apud alios peccatum
reputetur laus hoc nunquam erit
verum simpliciter / Si ergo aliquis
opponat hanc deductionem
vacuum non esse estimandam
quia fundatur super talibus insuf-
ficiencia Non est ecia cum
simpliciter et absolute quod beata virgo
est omni laude dignissima
Sed subiungit status causam d.
quia ex te ortus est sol iusticie
Christus deus noster Itaque non prophete
intendit in beata virgine fuisse
immensam omnium virtutum mul-
titudinem Sed quia dignitas
habet propter ypostaticam unionem
cum deitate excellenciam
est gloriosior hinc est quod omni

laude dignissima dicitur Sed
regina propter excellenciam sui
status laudabilissima dici-
tur tamen si careat aliquibus per-
feccionibus virtutum que flo-
rent in aliis mulieribus virgi-
nibus / comparacionem satisfacere
non videtur / hec namque racio-
sit quod reginali statui debetur
honor non tamen corpore laus que
simul non stat cum vitupera-
bili vicio / Unde sic attribuen-
do omnem laudem beate virgini
quia mater dei est / si ita se habet
sicut quod adversario dicebatur / quod non
repugnat divine maternitati
simul cum culpa existere
de sua prima racione dignitas
maternitatis divine non inclu-
dit omnem laudem / Immo nec
quia ut dixi potest stare cum
culpa / etc. Sed mater dei et om-
nibus carebit virtute quod non minus
reputatur inconveniens Ergo
erit multo racionabilius dicere
quod sic esse reginam et non lau-
dabilem eo ipso monstrare care-
re virtutibus ad statum reginalem
pertinentibus Similiter et de episco-
po si caret ad officium pastorale
virtutibus requisitis tamen
si verum est dicere quod huiusmodi episcopus
iuxta doctrinam apostoli prima Thi-
mo. non solum est irreprehensi-
bilis sed est omni dignissimus
laude / tunc sequitur quod in eo sunt
omnes virtutes que ad necessitatem

ac decenciam illius status
pertinent / Et si aliqua ei de
ficeret non diceretur omni lau
de dignissimus / Unde non
ex hoc quod est episcopus sequitur ergo est
virtuosus et omni laude di
gnus / Sed si est episcopus et omni
dignissimus laude / tunc ma
nifeste datur intelligi quod nulla
illius natura sive condecens sibi
deficit / Ita etiam de regina
si est omni dignissima lau
de dicitur in se continere virtu
tes ad statum huiusmodi pertinentes
Cum igitur cantat ecclesia de beata virgine
quod est omni laude dignissima
quia mater dei non est intel
ligendum quod de regina
vel episcopo qui tenent dignitatis
statum sed carent virtutibus que
condecent illum quod immo
est omni laude dignissima
quia mater dei hoc est quod in se
continet omnes virtutes que conde
cens est ad tam singularissime
excellencie dignitatem / Ideo
pro quocumque tempore fuit verum di
cere eam matrem dei esse pro
eodem enim fuit asserere in ipsa ta
quam non indigna sed digna
matre dei resplendere omnes virtu
tes que tante dignitati con
decet / Si autem concepta fuit in
originali ut quidam asserunt non
verum sit dicere quod semel ca
ruit virtute innocencie sed quod semper
caruit / Hec enim semel perdita
est irrecuperabilis / Unde tunc non
valet sit racionabile dici

quod est omni dignissima lau
de quia nichil dei deficiente
sibi proximissima hac virtute
Itaque manifeste apparet quod
ista dictio causativa quia quod
te ortus est sed et non est
que precedentem clausulam destruat
vel diminuat / verum omni lau
de digna / immo ex hoc quod
ista causa redditur multo plenius
confirmatur propositum / cum non
deceat matrem dei domine nulla
careat virtute / immo congruum quod
mater dei est iustum esse dicatur
quod resplendeat omni perfectione
virtutum etc.

Secundum probatur intellectus
ex hoc dicitur quod dicitur celi
regina / Omnis enim pre
rogativa et excellencie decor
quod potest ad aliquem statum spectare
reperitur in inferioribus decenter immo
messe ei qui supremum gradum
in eo tenet statu / Sic enim dicimus
quia papa est primus ac summus
episcoporum / quicquid potest ad decen
ciam status episcopalis et reperitur
in inferioribus episcopis multo decencius
esse in statu papali / loquor
autem de eo quod utrique est commune
non autem de eo in quo differunt
assignatur / Reperitur etiam com
parative decenciam in milite
et in rege / Cum igitur beata virgo
dicatur esse regina celi de
cens est quod in ipsa resplende
at omnis prerogativa dignitatis
que reperitur in inferioribus
statuum palam autem ipsa erat

est et ad decorem p(er)tz tam
regalis q(ua)m militaris status
Constat aut(em) q(uod) in angelis re-
pitur h(uius)mo(d)i p(re)rogatiua q(ui) f-
fuerunt innocentes nunquam
subiecti macule aut feditati
p(ec)c(a)ti / ergo in b(ea)ta v(ir)gine eo q(uod)
regina mu(n)do dec(et) resplendere
h(uius)mo(d)i p(re)rogatiua / Vnde dic-
tum e(st) Hec p(re)rogatiua fuit
in pa(tr)ia illius circa ac in p(er)-
sone qui dicu(ntur) sub ea milita-
re / q(uia) non dec(et) reginam
gracie fuisse aliq(ua)ndo ream cul-
pe et angelorum d(omi)nam fuisse
demonis vnq(ua)m ancillam et
ab eo ad p(er) pc(ca)t(u)m oppressam hu-
iusq(ue) obprobrium de oppressio-
ne regine Reges quidem su-
stinere non p(ossunt) / Vnde Hester
vii legimus de rege assue-
ro q(uod) cum vidisset Naaman
sup(er)stratum in lecto ubi Hester
regina iacebat ac detestissimo
furore indignatus dixit Eciam
reginam vult iacentem opprime-
re p(rese)nte in domo mea / Vnde
statim ob h(oc) eum mandauit
suspendi / Si ergo h(om)o morta-
lis pati non potuit q(uod) p(ri)nci-
p(is) dilectis suis assisteret lec-
to regine suspicatus ne vel-
let eam opprimere / Quanto
magis decuit regem regum
et d(omi)n(u)m d(omi)nanciu(m) p(re)seruare
reginam sponsam suam ne
a dyabolo inimico suo vnquam

fuisset oppressa / Vnde q(uia) ab
h(uius)mo(d)i dyaca oppressione
p(re)seruata non fuit v(ir)go re-
gina celi p(ro)p(ter)eas fidei c(on)-
suetudinis h(uius)mo(d)i audire mul-
tum abhorret

Septimo h(uius)mo(d)i decla-
ra p(re)seruacionis probat(ur)
ex eo q(uod) b(ea)ta v(ir)go dicit(ur)
exaltata sup(er) omnes choros
angelorum / Vnde allegat
mag(iste)r Simarum in ii° dist(inctione) ix
inter angelos constituta e(st)
superioritas ordinum p(ro)p(ter) c(om)parac(ione)m
ad excellenciores p(re)rogatiuas
gradus dignitatum ac p(er)-
fectionum / Ita q(uod) o(mn)is v(ir)tus
ac p(er)fectio que rep(er)it(ur) in angelis
inferioris ordinis ita est multo
maiori gradu in ordine sup(er)-
p(ri)mo / Vnde p(ri)mus angelus
superioris ordinis h(abe)t omnem
v(ir)tutem et p(er)fectionem quam omnes
angeli inferiores et eo eciam
alcius / quia p(ar)ticipat eam gradu
altiori / Ita eciam iux(ta) com(mun)em
sentenciam doctorum homines assu(m)unt(ur)
ad illos ordines angelorum
qui in se habuerunt statum
et v(ir)tutes quib(us) ill(i) resplen-
dent / Si ergo b(ea)ta v(ir)go sup(er)
omnes choros angelorum dicit(ur)
exaltata / oportet q(uod) omnes v(ir)-
tutes p(er)fectiones ac p(re)roga-
tiue angelorum in ip(s)a re-
splendeant / fuisse aut(em) sep(er)
innocentes et absq(ue) peccato
angelorum p(re)rogatiua e(st) singularis

Ergo decet eam veluti in b-
enigne que presidet dia super
angelorum ordines univer-
sos / Nec obstat huic con-
sideracioni quod idemtitatis ra-
cionis ad sanctos non possit
extendi qui licet fuerint su-
perato tamen super aliquos an-
gelos et inter alios collocati
Constat enim quod licet multi no-
tabiles defectus sic circa in-
feriores status / tamen statum
supremum plurimum obfuscat in-
mutis etiam quamque defectus
sic in magis perfecto quemadmo-
dum in perfectissimo persona
non tamen apparet defectus et
nescientia non tantum in sacer-
dote cuilibet quam in summo pon-
tifice imputatur / Verum b-
eata collocata sit super omnes
illas intellectuales naturas
que se resplenduerant inno-
cencia et puritate innocen-
tissimum apparet quod ipsa carebat
huiusmodi innocencia ¶ ut
legitur Apo xii Cum mi-
chael Archangelorum prin-
ceps ac ceteri strenuissimi
milites illius celestis au-
le duro certamine preliati
sunt cum dracone dyabolo
et sathana et angelis
suis apostatis triumph-
antes quam insignem victoriam
deuicerunt eum de sua sede
qua ipsis omnibus preside-
bat Non videretur quod

super eos omnes sedet maria
que supra fuisset aliquem et an-
cilla sui antiquissimi host-
per eos a beata suprema sede
in terram prostrati / Unde huic
consideracioni Bernardus super cantica
sermone xvm qui incipit Ole-
um effusum nomen tuum dicit
de isto lucifero sic potuit cogi-
tare si tamen non incredibile
putetur plenum sapientia et
perfectum decore hominem prescie-
potuisse futurum et non impa-
rem gloriam cum angelis
perfuturos / sed sciuit absque
dubio in dei verbo vidit et
inuidit et molitus est habere
subiectos suos / dedignatus
inferiores nec non debere
esse consortes nec equales in
gloria Et hec eadem est sententia ex-
clamationis in sermone de Colla-
tione s. bap. quod mulier an-
gelos de celo prostrauit / Ita
quod si tam excellentissima
fuit beatitudo huius mulie-
ris quod ei plurimum angelus inui-
dit sue excellencie / incredi-
bilissimum est intelligi nullam
eius capacem est in ea defensi-
se statum / Unde et sic dico
aliqui doctores subtilius sa-
cre scripture profunda rima-
tes dixerunt hoc fuisse cau-
sam quare dyabolus in paradiso tem-
ptare prius accessit ad temptan-
dum feminam / inviderat

namque quod ei possidere debuit, co-
que a principio voluit infirmare
genus humanum estimans
quod de potestate umquam filius
dei assumeret carnem. Ipse
ut dicit sedere ad dexteram
dei patris secundum humanitatem
quia potiora patris possidet
bona. Item beatus Hugo cum tan-
quam regina dicatur sedere a de-
xtris filii, videtur quod sit in potio-
ribus bonis patris filii nul-
lumque eidem concederet. Absit.
Puritas aut ab omni macula
careat nisi potissima bona.
Ergo videtur quod hac puritate beata vir-
go resplendeat. Unde Anselmus
in tractatu de conceptione beate vir-
ginis: O domina, est equale
nichil comparabile. Omne enim quod
est, aut supra te est aut infra
te est; quod supra te est solus
deus est, quod infra te est
est omne quod deus non est. Et
Bernardus in sermone: Signum magnum
apparuit in celo, mulier amic-
ta sole et luna sub pedi-
bus eius et in capite eius
corona stellarum duodecim.
Hec est, beatus Hugo, que sole perhibetur
amicta, quia profundissimam
est et divine sapientie ultra quam
credi valeat penetravit abys-
sum et quantum sine personali
unione creature conditio pati-
tur illi inaccessibili vi-
detur immersa. Attendens ergo verbum

quantum sine personali unione etc.
Unde non mirum si cogitata
et aliis multiplicatis sententiis
quibus multi doctores
habuerunt sufficiens mo-
tivum ad hanc piam doc-
trinam de preservatione ab
o. p. Unde Anselmus quod convenie-
bat, excepto quod ipso deus
non est personali unione
sed filius, sicut omnis excel-
lentia et prerogativa que
que in filio potuit resplen-
deret in matre. Et hoc supra
dicebat. Dominus quod in ma-
nam venit totius [illegible]
plendo que in ipso fuisse dicitur.
Item Augustinus in sermone
nativitatis virginis: Cuius potuit
in huius [illegible] vel carne lo-
cus ex virginum quod ad ce-
li vires continentis omnia domini
templum est effecta. Hec
est vera domus de qua
per Salomonem dicitur: Sa-
pientia edificavit sibi domum,
excidit columnas septem.
Septem namque virginis huius
domus columnis fabricata
est, qua veneranda his in-
dicitur spiritus sancti donis do-
nata fuit, quibus carnem assumeret
inestimabile pretium salutis
humane. Quid dignius virgi-
ne, quid sanctius in humani
generis semine potuit reperiri.

Notandum ē v̄bum quod po
tuit in huiꝰ mā esse locutꝰ vi
ciorum Item qd̄ nichil di
gnius et sanctius potuit po
rriri in hūano semīe Unde
dicitur cōz quātum ad sanctitā
pro adequare Constat em̄
qꝛ vt est ex humano semīe
vz ex purissimis sanguinibꝰ
v̄ginis Item Ans in oro
nibus ad v̄ginē benedicta sup
oīs mlīes que anglos mē
tis puritate, sanctos supas
pietate, anhelat moriundo
spūs meus ad tāte benigt̄
respectum, sed erubescat ad
tāti ītoris cōspectū Certe cla
rissima auet Nam si b̄ v̄go
angelos supat mētis purit̄e
et illi sp̄ fuerūt innocētes
nunquā subiecti culpe, igr̄
nc̄ b̄ v̄go que ios d̄ supāc
mētis puritate culpe vnquā
subiecta fuerat, qui n̄ peccō
aliqui fuit supare pot inno
centē in aliqua aā v̄tute
s̄ nunquā in puritate qꝛ ista
sibi deficit, et in eo in quo
quis deficit non pt̄ aliud su
pare Sic indoctus licz possit
supare sapientē in hūilitē
et castitate in sapīa tn̄ non
pot qꝛ ia caret Ita ergo si
b̄ v̄go caruit innocētia
et puritate quo in hīs
angelos pt̄ supare Unde si
mō doctinā Ans angelos
supat mētis puritate vide
qꝛ semper pura fuit et nū
quam subiecta culpe Ex p
missis iam euidētissime
pz qꝛ non solum decētissimo
decētissimum fuit qꝛ deus
pseruaret mr̄ē suā ab o
culpa ut esset in ea sūma
mētis v̄ginitas nūquā per
pctm̄ corrupta Decet deo gra
tissima sponsa Nunquā
odiosa s3 sp̄ xp̄o dilecta
plena oīm v̄tute et grā
benedicta plusquā oīs mli
eres, nc̄ a filio suo maledcā
obprobriose. oīm dignissima
laude, nā sibi nūquā defi
ciente v̄tute, Vere celi regīa
nc̄ vnquā diabolo subia ab
eo corā oculis sui sponsi
ignominiose oppssa, Unde
quēadmodum sup oīs
angelorum choros exalta
ta preminētia sedis Sic oīm
excellentia prerogatiuarum
q3 maxime puritate mēt
Nam cum ipa sordibꝰ purit
creaturā oīm pfectione reple
deat nā pfectio simpl̄r cuius
ipā capax sit dicat sibi de
ficere Et quia innocēcia mēt
bz̄ nūquā fuisse in cul
pa est pfectio simpliciter

sequitur quod semper in ea fuit
et per consequens non contraxit cul
pam originalem / est enim sibi
impossibile Nam si hec sibi de
fuit non dicitur habere omnia
que pertinent ad statum perfectis
simum omnium creaturarum quod
in ea perfectio aliqua scilicet inno
cencia deficeret que reperitur
in infinitis aliis creaturis
videlicet angelis Pro quo ne
ergo ultima / hec secundum scola
sticum doctorem sic de
ducitur (Iustum est filium
ad minus omnipotentem tribuere
matri quicquid pertinet ad decenciam
status sui inter omnes crea
turas simpliciter / sed christus filius
beate virginis est ad minus omnipo
tens ergo tribuit ei quicquid pertinet
ad decenciam status sui / patet
hoc quia ut scribit Math. in
[illegible] decet omnem iusticiam
implere Constat autem quod gracia
que maior est nunquam peccasse
fuisse a filio maxime ma
trem eiusdem statum / ergo hec
filius eius tribuit quod si ita est
nunquam contraxit culpam
[illegible] vult procedere opposite no
tis ad precedentes Nam
innocencia i. nunquam fuisse
in culpa et in odio dei qua
maiore decet ad statum [illegible]

Nec est attribuendum tantum ob
sequium ipso non concessisse
matri sue quicquid decens esset
ad statum sui Cum iustum
esse videatur et ipsum decet
omnem iusticiam implere Est
hoc est iustum ac decens / quod
et oppositum est indecens / Nam
aut deo indecens aut re
putat impossibile Cum autem
hic loquimur de iusto prout
id aut opponit immo est
de iusticia / prout est dive
bonitatis condecencia non autem
prout est mitorum exigencia
hoc non immo non licet asserere
quod iustum fuit omnem nigrum
hominem sic fuisse innocentem
Nam ut ipse hoc primo non
meruit nec alius nisi condignum
Ad Christi modo Non opponitur
iusticie //

Accedit iam tercium do
cumentum opponendo
scilicet quod deus debuit
beatam virginem matrem suam
preservare ab omni culpa Et la
hoc omnino debet una doctrina
magistri in 3a distinctione 3 non
dicitur deo propre convenire
tamen ut ipse ibidem declarat et
euidenter trahitur ex sacra scrip
tura debet in deo dici per
attribui / pro quo promisse et
significato ipse in spontanea

3m documentum scolasticum

Debet dici deo per attribui

voluntate non habens alicuius
indigenciam / quia bonorum
meorum non eget satietatibus
voluntatem patris sui sine
obseruantibus diuina manda
ta promisit se daturum vi
tam eternam Math xix et pro
Unde dicit quod suis sanctis debet
deus dare etiam mercede
Sed aut debitum venit ex
promisso non aut ex commis
so / quia nichil datum est co
missum est ei racione cuius
teneatur tamquam ex debito aliud
pro alio reddere Vnde apostolus
Ro xi Quis cognouit sensum
domini aut quis consiliarius eius
fuit aut quis prior dedit illi
et retribuetur ei Ideo dicit
quod debet deus suscitare corpora
mortuorum quia ipse dixit se
hoc facturum Item quod
2o deb' debet venire ad finale iu
dicium Alio dicitur deo com
petere hoc debitum debere quando
exigencia racionis dictat deum
aliquid debere facere De hoc
est auctoritas in re test. ysa v
Quid est quod debui vltra
facere vinee mee et non
feci Item in no heb yo
nusqm n angelos apprehen
dit deus sed semen habrahe
apprehendit Unde debuit per
omnia fratribus similari ut misericors
fieret Isto ergo dupliciter modo
assumitur hic debitum debere

in hoc meo documento Et
videatur hic modus disserendi
a proximo declarato ut ita
ut re congruenciam notet hic
aut quod exigentem euidenciam
racionis Est igitur secundum inten
cionis dicere quod deus debuit
hanc persuasionem facere quia
de hoc mencio fit in sacra scrip
tura que nunquam potest esse falsa
Et tunc in ista actione huius
materie fuerunt adducte auctoritates
super hoc sacre scripture numero
xxx sed ad ipsas post ex ad
uerso quod superfluum esset recitare
ne sperere visum fuit / Dicendo
quod non erant ex literali sensu
sacre scripture Nunc aliquis
ex eius oportet repetere omnino quo
dexipie prophecia intentum erat
ex literali sensu / Item quando
ex tunc fuit in medium posita
supposicio quedam / quod ex solo sensu literali
sacre scripture potest trahi
argumentum efficax ad destruccionem
errorum et faciendum fidem de
rebus dubiis in materia theologica
probanda ex auctoritate dionisii
quia symbolica theologia non
est argumentatiua Item
Augustinus in epistola contra vin
centium donatistam ut scias
quo augustinus hic non asserit ita
clare / auctoritas sua est ista in
forma Quis aut non impude

uitat aliquid in allegoria
positum pro se interpretari
nisi habeat et manifesta te
stimonia quorum lumine illu
strentur obscura. Hec autem
ipse Aug. dicit invehendo contra
Donatistas qui dicebant eccle
siam esse solum in af
frica et non penes alios qui
erant in aliis partibus mundi
interpretando pro se id quod
scriptum est Cant. 1o. Indica
Indica mihi quem diligit anima
mea ubi pascas ubi cubes
in meridie ne vagari incipiam
post greges sodalium tuorum
Dicit n. quia istud est alle
gorice dictum et ipsi pro se
non allegabant aliud testi
monium in re aliqua certo
que impudentissime nitebantur
Ecce hec sunt verba et intentio
augustini in predicta epistola que
licet non tamen in expresso continue
ant dictarum suppositionum super
hoc non est immorandum tamen
quia sic dictum est in prima al
legatione multa disputatione
discutiendum est ut accuratius
perveniamus in finem / tamen quia
in scola theologica habetur velut
communis regula, licet non ita genera
liter / multa n. dubia theologica
determinantur evidenter rationibus
etiam si non existet ex auctoritate

sacre scripture / sed contra dispu
tatio locum habet nisi quantum
ad ea que probantur solum
ex sacra scriptura. Esto igitur
quod ita se habeat quod ex solo litera
li sensu sit efficax argumentum
producens difficultatem, potest
stare quis sit sensus literalis
sacre scripture. Et quantum ad
hoc quia in isto puncto quasi
maxime videtur fundari radix
totius materie / veritas exigit ali
quid plenius dicere / quis et
si unus aut multi vel secundum
intentionem cuius actoris esse dicatur
sensus literalis / et ideo circa hoc
sunt duo dicta unum certum et
aliud dubium. Certum autem
est istud iuxta communem sententiam
doctorum specialiter augustini de
doc. xana vel 1o. quod ille est
sensus literalis sacre scripture
quem auctor principalis intendit
sic in v libris legis mosa
ice id est sensus litteralis quem
Moises intendit in libro psal
morum quem david et in li
bris aliorum quem ipsi prophete
Et ratio est quia creditur quod
hii auctores illustrati a spiritu
sancto et non ex proprio indi
cio hec scripserunt. Unde dicit
beatus petrus in sua ii canonica
c. i. hoc primum intelligentes quod omnis
prophetia scripture propria interpretatione

non sit Non enim voluntate
humana allata est aliquando
prophetia sed spiritu sancto inspira-
ti locuti sunt sancti dei ho-
mines. Secundum dictum
dubium quod venit ad de-
clarationem primi est istud quod
ille sensus dicatur esse de in-
tencione auctoris et principaliter
litteralis qui ex scriptura illius
auctoris elicitur consideratis
omnibus partibus eius Ita quod
ad habendum sensum litteralem
eorum que scripta sunt per
Moysen sufficit legere
libros ipsius nec oportet legi
alios libros canonizatos
quia sensus eorum que ab
uno auctore vel propheta predic-
ta sunt non dependet ab hiis
que post vel ante alius
prodixit Sic dicitur quod ad ha-
bendum sensum doctrine
Aristotelis sufficit legere libros
omnes quos ipse composuit
nisi fortassis aliorum libros
eciam necesse legere inquantum
de illis facit mencionem
Unde error sequebatur quod sensus
litteralis sacre scripture non potest
esse nisi unus ille scilicet qui est
ab eius primo auctore solum
intentus. Hoc dictum et
si primo videatur sufficienter
declarare de sensu litterali habet
tamen gravem dubitacionem

Videmus enim in novo adduc-
tas esse aliquas auctoritates
ex veteri testamento non ad eundem sensum
qui ex circumstancia scripture
illius auctoris habetur sed ad
alium satis distantem ab eo
ut apparet Johannis xix
ad literam autem cum venissent
ut viderunt eum iam mor-
tuum non fregerunt eius crura
sed unus militum latus eius
aperuit lancea. Et infra facta
sunt enim hec ut scriptura im-
pleretur os non comminuetis
ex eo. Constat autem quod sensus
litteralis huius scripture prout
habetur Exodo xii est de agno
paschali ne ossa comminuerentur
eorum que scripta sunt in libris
Moysi habetur in sensu ad quem
ab Evangelista huiusmodi auctoritas
inducitur. Unde si solum ex
sensu litterali illo dicta essent
efficacia probacio Constat quod
tunc probacio ab evangelista
dicetur invalida esse. Cum
ergo hoc nullo modo dici posset
sequitur quod sensus litteralis sacre
scripture non solum est ille
qui ex circumstancia scripture
illius auctoris patet hoc. Item
paulus apostolus i Cor ix
volendo ex scriptura veteri testamenti pro-
bare quod evangelizantibus debetur stipe-
ndium adducit auctoritatem que
scribitur Deuteronomii xxv Non

alligabis os boni tituraui
Et ita circumstancias illius
scripture ad propositum id non
videtur facere Vnde de eo quod
scribitur ij Re vij Ego ero
illi in patrem et ipse erit michi
in filium Constat enim quod
circumstancie littere in predicto
loco ac in tercio libro regum
viij Et paralipomenon xvij et x
xviij Sensus litteralis qui
ex intencione auctoris illius
sacre scripture patet hebreorum j est quod
auctor debet intelligi de Rege
Salomone filio dauid Et
tamen apostolus allegauit eum
epistola hebreorum j tanquam dic-
tum de christo filio dei salua-
tore nostro Similiter est de multis
aliis ut de ia de vtero vocem
prophetam suscitabit vobis deus
de fratribus vestris etc. quod ex sensu
litterali auctoris patet solum
dependere dicitur ex circum-
stancia illius scripture intel-
ligitur de Josue vel alio
iudice post istum Et tamen
petrus apostolus allegat eam
tanquam de christo actuum iij c.
Ex premissis igitur
videtur illud posse
quod non vnicus sed
sit multiplex sensus
litteralis sacre scripture Tamen quod
hic indistincte asserere est in-
mis periculosum Maxime
Sensus litteralis sacre scrip-
ture non est tamen vnicus sed
multiplex racione rei significate

posset obici quod nunquam ex sen-
su litterali sacre scripture est
efficax argumentum Cum
medium cuiuslibet argumentacio-
nis oportet quod sit vnicum et non
multiplex et sic diceretur
quod arguitur in equiuoco pro eo quod
quilibet de capite suo vellet
eidem scripture alium sensum
apponere propterea intel-
ligere aliquorum doctorum
qui in hac materia ex animo
insistere Vnde dicendum
quod vnus sit sensus litteralis sa-
cre scripture quem auctor ip-
sius principalis videlicet spiritus
sanctus intendit Patet quod spiritus
sanctus non per se sed per subiecta
creaturarum nobis pronunciat
sacram scripturam et sensum
illius id est dicere ex sensus
litteralis sacre scripture quem
intendit spiritus pronunciator
id est si de quo circum est quod non
scripsit ipse sed fuit a spiritu sancto lo-
quutus siue ille pronuncia-
tor sit primus actor illius
scripture siue alius qui eodem
spiritu loquutus fuit legenti
siquidem libros psalmorum
manifeste patet quod multa ibi
reuelantur de sensu eorum que
in libris regum inuenisse
per angelos malos propter hoc
Ps. lxxvij Misit in eos iram
indignacionis sue Vndi

gnationem et unam tribula
tionem et immissionem per
angelos malos Hec aut vir
aut nugella elicitur tamquam
euidens ex omnibus que scripta
sunt per moysen et ita est de
multis aliis Similiter videmus
quod alie prophete et auctores
sacre scripture multa ex da
uid dictis allegauerunt in scriptu
ris suis. Similiter apostoli in no
uo allegauerunt auctores ex ue
te Et quia non minus certi
sumus quod spiritus sanctus lo
cutus est per ipsos apostolos quam
per primos auctores siue pro
nunciatores sacre scripture
Hinc est quod non solum intelligi
esse sensus litteralis quem pro
ut ex tenore ipsius scripture
auctor illius intendit, sed etiam
ille quem intendit pronuncia
tor illius de quo sumus certi
quod fuit locutus per eum spiritus
sanctus Dic. ii. dicit apostolus
prima Cor. xii. Omnes sunt
potati eodem spiritu qui sunt me
bra eiusdem corporis et ipsi
apostoli professus quia acce
perunt primicias spiritus sancti vtrum
Quintum forte et eundem
sensum ille primus auctor
qui eodem spiritu erat potatus
intendit, vt augustinus dicit de doc
xpiana li. iij / sed esto quod ipse
intenderit potius inten-

disse. s. s. Dicit apostolus doce
videtur Primo Cor. ix. Cum non
dixisset dispendium euange
lizantibus debitum ait Numquid
secundum hominem hec dico an
lex hec non dicit Scriptum
est enim in lege moysi Non
alligabis os bovi trituranti
Et quia poterat dici quod non
probaret, quia ille non esset
sensus litteralis dicens quod
ille sensus esset ex intencione
auctoris subiunxit Numquid
de bobus cura est deo non
dixit moysi qui fuit auctor
scripture sed deo qui est principalis
auctor scripture, Unde sub
dit an propter nos utique di
xit nam propter nos scripta
sunt Ergo igitur patet quod et si sensus
litteralis dicatur esse ille quem pro
auctor ipsius scripture intendit
tamen quia oportet attendere ad sensum
principalis auctoris scilicet dei
non sufficit videre que ab ip
so assertore solum scripta sunt
sed etiam que ab omnibus illu
strium est quod eodem spiritu fuerunt
potati Verum est tamen
quod si sensus litteralis dicatur
solum esse ille qui est historia
tus aliquibus videtur sufficere
inspicere solum scripturam
illius auctoris, Utique pos
set fieri differencia istorum

inter sensum litteralem et hy-
storicum / Sed quia prout patet
ex libris Regum et parali-
pomenon hystoria in diversis
locis differenter narratur etiam
ad plene habendum sensum
hystoricum oportet inspici alios
auctores sacre scripture / Ad
hoc similiter est exemplum in
novo testamento actuum vii Et enim
angelus erat is cum quo lo-
quebatur Moyses in monte
Synai non videtur habere ex-
plicite ex libris Moysi Sed
declaravit hoc beatus Stephanus
nus in dicto capitulo (Itaque
ex predictis manifeste constat
non esse unius scripture pe-
nitus esse sensus litterales / Verum
Quoniam cum in dicta scriptu-
ra ex paucis verbis plures
intellectus veri et catholici
habentur / illum diligamus
maxime quem constat scrip-
torem sensisse / vel quem
non impedit circumstantia scrip-
ture si conveniat cum sana
fide quam false quam sana fides
prescripsit / Dicitur in maxime
videtur pertinere ad meum propositum
intencionis de conceptione
virginis absque peccato originali
enim quod illum intellectum debemus
sequi quem sana fides prescrip-
sit Et constat quod iam maior
multitudo fidelium hoc te-
nuit et asserit a tanto
tempore diutinitate que plus
quam sufficit ad inducendum
prescriptionem / et ad hoc pro-
positum recte adaptari
potest canon De consecratione dis. iiii
ex adverso inductum ubi
dicitur quoniam non aliter
intelligendum est quod ait
apostolus per hominem unum
intravit peccatum in mundum
et per peccatum mors Ita et
in omnes homines pertransiit
in quo omnes peccaverunt nisi
quemadmodum ecclesia catholica
ubique diffusa semper intel-
lexit Cum ergo sic se ha-
beat quod ecclesia catholica ut appa-
ret ex antiqua celebratione
festi conceptionis beate virginis
ex communi credulitate fere
omnium xpianorum que sepe ab initio
cio crevit in magnis intelli-
gebat beatam virginem fuisse con-
ceptam absque originali peccato Et
sub hoc respectu et nomine
solemnitatem suam venerantur
satis evidenter constare videtur
quod habet esse sensum sacre scripture
iam sana fides prescripsit
Constat enim multa hodie
pertinere tanquam de necessitate
ad fidem que olim pertinebat

pe edicionis dicti decreti fidei .n. ut habetur in iiijo dis 26 crevit in quatuor vz in maiori cognicione articulorum quantum ad constantia et devocione Tercium igitur sensus literalis sacre scripture dicitur esse ille quem sancta fides prescripsit Quartum autem concepto .b. virginis festa fuit comune sed a maioris partis omnium fidelium romanorum fidei Quinto quod huiusmodi sensus est diligendus Probatur quia non unus sensus tantum sed plures sint sacre scripture, patet ex doctrina sancti thome inducta ex adverso, ipsidem quoque 2o viij ar xiiij qui dicit quod auctor principalis sacre scripture est spiritus sanctus qui in verbo sacre scripture intellexit multo plura quam expositores sacre scripture distinguant Item dicit quod non est inconveniens quod homo qui fuit auctor instrumentalis sacre scripture in uno verbo intelligeret plura, quia prophete ut dicit super ozee ita loquebantur de factis presentibus quod etiam intenderent futura significare Sexto omnibus iam dictis manifeste patet quod divina scriptura

non tantum unum sed plures literales sensus veros et catholicos habet Septimo ad intelligendum quis sit sensus literalis in aliquo passu sacre scripture oportet recurrere ad totam eius continenciam inspiratam Item non tota sit revelata ab eodem spiritu sic ad habendum intelligenciam alicuius doctoris in uno passu multum proficit inde cum in aliis ubi de eadem materia loquitur Octavo quod et multo amplius notandum est quod totam sacram scripturam inspirare ad habendum sensum perfectum in quocumque eius passu Nonum quia omnes auctores eius locuti sunt uno eodemque spiritu, quod non sic constat de alio quocumque etiam sancto doctore qui potuit errare scribendo, et non sumus certi quod fuit loquutus eodem spiritu semper Unde augustinus 2o de doctrina christiana erit ergo divinarum scripturarum solertissimus indagator qui primo totas legerit notasque habuerit, et si non dum intellectu iam tamen lectione duntaxat eas que appellantur canonice, premissa atque de sensu literali dicta sunt prius inducta fuerunt, et

Litteralis sensus sacre scripture est quem de ipso ecclesia asserit

intelligam quod sensum litteralem sacre scripture illum esse quem auctor principalis principaliter, videlicet spiritus sanctus, intendit et quem pronunciat per ora illorum de quibus constat quod non voluntate humana sed spiritu sancto inspirati fuerunt loquuti. Nos quoque certi sumus quod in eo nullatenus erraverunt.

Unde applicando hoc ad intentum ponitur dictum quod ille etiam dicitur esse litteralis sensus sacre scripture quem spiritus sanctus pronunciat per os ipsius ecclesie. (Ideo quoque si ecclesia contentione fundans se innititur auctoritati sacre scripture ad aliquid probandum id ad quod inducitur dicitur esse sensus auctoris illius.) Patet hoc primo quia non minus certi sumus quod ecclesia regitur et illustratur a spiritu sancto ita quod non permittit eam errare quam quod mens cuiuslibet prophete. Credimus namque de eis quod et si non erraverunt potuerunt tamen errare sicut aliqui erraverunt, ut in scriptura que reputantur canonice. Sed in ea dicitur psalmista David fuisse et alios plures auctores sacre scripture qui non fuerunt in gratia confirmati ita ut non possent

errare aut peccare. De ecclesia autem credimus quod nunquam erravit sed nec errare potest saltem in fide secundum omnes. Est enim eius auctoritas etiam fundata super firmam petram. (Item Johannis xiiii: Ego rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum in eternum, spiritum veritatis quem mundus non potest capere et sic mentem sequi quod nunquam poterit. Luce x: Qui vos audit me audit. Et Mathei x: Non estis vos qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.) Item propter quod unumquodque tale et id magis. Sed unus illam famosam auctoritatem Augustini contra Manicheos: Ego vero evangelio non crederem nisi me ecclesie catholice commoveret auctoritas. Ergo ipsi ecclesie magis credendum est. Et si evangelio non creditur nisi ecclesie auctoritas commoveret idem est in epistolis. Item in credendo quod id est sensus litteralis sacre scripture ad quem apostolus in suis epistolis inducit. Quare sequitur non dicitur esse litteralis sensus quem de ipsa scriptura ecclesia sancta affirmat. Hoc etiam dictum patet ex postea conclusio quod in ea posita est premissa, scilicet... videlicet quod exponere

Qz nullus absqz diuina reuelacione
asseret spiritum sanctum non intellexis-
se aliud sensum in sacra scriptura
qz ipse dicat hec

et interpretari sacram scripturaz
in passibus dubiis pertinet
ad scitiz ecliam probatur
ex auctoritate Io xiiii paracli
tus autem spiritus sanctus
quem mittet pater in noie
meo ille uos docebit omnia
et suggeret uobis omnia
quecumqz dixero uobis
Item xvi capitulo dicitur docebit
uos omnez ueritatez

Quis autem hoc tante
presumpcionis fecit
qui in hiis que plex
sunt racionem dubitandi
audet asserere quod ille solum
est sensus uerus sacre
scripture quem ipse asserit
nec actor ipsius qui spiritus sanctus
alium unqz sensum habuit
de illo passu Attendendo
pro quod quamdiu indiuis durabit
eciam ab altissimo doc
tore suo vz spiritu sancto nouas
continue suscapit purgaciones
illuminaciones et perfeciones
attingendo nouerit et plenius
fidei et sacre scripture mul
tarum noticiam ueritatum
Unde considerandum foret
si et quis absqz speciali diuina
reuelacione in multis pas
sibus obscuris eciam hec as
seret vz quod spiritus sanctus nichil
aliud per illam scripturam
quam ipse exprimit uoluit

intelligere bene et aliquando
diligencia ac maxima per
scrutacione discussione
apud plures fidelibus sensum
sacre scripture sz non imperet
inconueniam spiritui sancto dicere
quod aliter non possit intelli
gi Sepe enim ut proxime dic
tum est in uno verbo plures
sensus intelliguntur quare quis
quis hoc predicans audebit
asserere quod aliquis passus
sacre scripture aliter quam ipse
a refert non possit exponi
Attento eciam scito quod angeli
de celo quantum est de naturali
intelligencia ipsius absqz
speciali reuelacione ut in hoc
audet asserere considerandum
est Et tamen in angelis sunt
sex quorum in nullum uel
saltem ita habundanter de
communi cursu in hominibus reperi
untur Primum est condicio spiritualis
nature que est uelut speculum
quoddam clarissimum in quo
relucent species intelligibiles
omnium rerum creaturarum Et
sic uniuersi excusi fuerant doctores
a primo sue creacionis habuerunt
inditas species omnium creaturarum
Unde minimus eorum habet
maiorem cognicionem quam unqz
habuit maximus phylosophus dum
in viuentibus vite quod fe

a Sex excellencie condicionis
ante supra humanam
noticiam quarum eciam que
profitet in cognicione

sunt sex milia annorum a
quo creati sunt usque totum
biblie computando Et quia
testante Iob 12 In antiquis
est sapientia et in multo tempore
prudentia / multo ex anti-
quitate proferunt hominibus
in cognicione Tercium est
continuitas doctrine Quia ab
inicio sue creacionis nec ab-
sorti potus a sompnus nec ab
occupacionibus quibus homines
a consideracione retrahuntur
in ipsis fuerunt / Unde licet con-
tinua continue consideracionis mul-
tum proficiat ad incremen-
tum scientie / angeli at nedum
ex consideracione eorum que
in se ipsis sed eciam ex hiis
que in hominibus cognoscunt
manifeste superat scientiam homi-
nis in corpore Quartum est
lumen divine glorie Nam
ab inicio sue creacionis beati-
fico lumine illustrati sunt ple-
ne beati / quod quidem lumine talium
rerum noticiam prestat quod beatus
Gregorius de ipsis dicit quid est
quod non vident qui videntem
omnia vident Quintum est
supernaturalis revelacionis quasi
continua influencia Quia an-
gelis mediantibus deus ut plurimum
cetera revelet hominibus secreta
sua ipsis etiam prius quam hominibus

sancte dei revelare habet
multa aliis revelat que per-
tinent ad operaciones suas
Sextum est quia continue
a superioribus in inferiores
fiunt usque similiter Dionisii
et omnium fere doctorum pur-
gaciones illuminaciones et per-
fectiones quas sic in se haberi
nos fieri notissimum est Ex
hiis manifeste patet quod si stanti-
bus omnibus supradictis in
continuum universitas angelorum
et singuli ex ipsis multa
nescirent diu et continue no-
va adiscant / quanto magis cum
ex omnibus constat pre-
de novo multa et plenius
scire vera In singulis autem
hominibus ipse consideraret quanto
amplius hec ipse est ipse
notum Tercia igitur continue
per sanguinem illuminari et perfici
novas veritates intelligendo
et antiquas veritates de novo
plenius Quemadmodum
angelus prodixit Danieli xii
ca. cui Daniel claude ser-
mones et signa librum usque
ad tempus statutum pertransibunt
plurimi et multiplex erit scientia
Et subditur insipientia porro docti
intelligent Circa quod dicitur
multiplex erit scientia manifeste datur
intelligi quod non solum unus

sed possunt esse plures sensus
eiusdem scripture. Cum sacra
solum sit verorum, quia non
fatur nisi verum. Ubi ergo
multiplex potest esse sententia sacre
scripture. Videtur quod si sacra
ubi prophetia dicatur, quod multiplex
potest esse eius vera intel
ligencia. Nec tantum in pro
phetis qui precesserunt sed
etiam in prophetis qui erunt
in ecclesia dei usque ad finem
mundi, quos Christus ut apostolus ait
ascendens in celum consti
tuit in opus ministerii in edi
ficacionem corporis sui. Unde
Crisostomus super Mat
xi tractans lex et prophete
usque ad Johannem, quia inquit
prophecia de Christo non erit
Doctores ecclesie sunt prophete et interpretes scripture. futura post eum ad. et
prophete fuerunt et sunt et non
sunt qui prophetaret de Christo, sed
qui interpretarent ea que
de Christo ab antiquis fuerant
prophetata, id est doctores
ecclesiarum. Nec enim quis potest
prophetas interpretari sensus
nisi per spiritum prophecie.
Ex quibus quod in ecclesia conti
nuo est prophecia non que
de futuris aliquid nouum p
nunciet sed que interpretatur
que ab antiquo prophetata sunt.
Tercio quia in huiusmodi prophe
tis ecclesia nouas determinac

a capite suo recapit purga
ciones illuminaciones et perfectio
nes. Et sicut hec confirmata
est in noticia veritatis fidei
ita quod non potest errare, me
rito etiam possidet supremam
auctoritatem declarandi quis sit
sensus sacre scripture. Et ideo
sic videmus plurimas esse
factas determinaciones per
ecclesiam inducendo ad id auctoritates
novi et veteris testamenti que tamen
ex circumstanciis litterarum
non videbantur prime ad eundem sensum
ad quem in proposito per
ecclesiam inducuntur, sicut de
duobus gladiis qui erant in cena
domini quod per eos intelliguntur
due iurisdicciones, et de
gladio quem iussus est petrus
in vaginam reponere quod sit
iurisdiccionem temporalem et est ad
nutum ac in potestate pape. Licet
circa preterire exempla de mul
tis aliis que in officio ecclesie
ad alium sensum quam in origina
libus reperiantur inducuntur, sicut
ecclesia dicit de Johanne baptista quod de
ysaia ac Jeremia dictum est
in pluribus sacre scripture
locis, et de petro summo
pontifice, quod sacra scriptura
dicit de Aaron summo sacerdote
ecclesiastici xlv. Item licet preterire
multa que in huiusmodi officio
ecclesie per ecclesiam asseruntur

de quibus michil in sacra
scriptura reperitur aduenerunt
que si quispiam publice predi-
caret minime forte non ob-
esset a iudicio fidei. Ex
hiis igitur patet non superfluum
esse respondere ad auctoritates
que ex sacra scriptura predicte
inducebant ad probandum
de omnimoda puritate sanctissi-
me virginis. Dicebatur enim
quod ex eis non esset argumen-
tum efficax quia non erant
ex literali sensu sacre scrip-
ture. Sed si ita est quod ecclesia
ipsarum aliquas inducat ad
laudem beate virginis non mi-
nus videntur ponderande et ap-
preciande quam si aliquis pro-
phetarum ipsarum uel sanctorum
doctorum ab ecclesia approba-
torum nominando beatam virginem
illas dixisset / quod enim si Augu-
stinus uel alius quicumque
sanctus doctor si allegat ex-
ponens auctoritatem sacre scrip-
ture tanquam de virgine ap-
pareret et oporteat respondere.
Non tamen si ecclesia allegat
a qua ipse quomodocumque habet auctoritatem
competit non videtur esse
minus responsionem racionem
Quando sancta mater ecclesia
uno eodemque spiritu qui in pa-
triarchis prophetis et apostolis
resplenduit illustratur et
regitur. Idcirco ad auctoritates

illas quas ecclesia super hec
inducat merito debet attendi.
Est etiam attendendum quod si ille
acceptatur tanquam sit sensus
literalis sacre scripture / quem
Petrus de Palude Nicolaus de
Lira Gorra et alii multi
expositores biblie asserunt / quanto
magis ipse dicitur esse literalis sensus
ad quem eo modo quo statim
exponitur ecclesia adducat auc-
toritates biblie in testimonium
laudem uel singularis mi-
sterii ex intencione hec per
ipsos proditur. Consequitur enim Gre-
gorium. Item Damasum papam
uel sanctos alios quos alicubi
per quos ante tempora istorum
uel in parte aut in totum of-
ficia ecclesiastica ordinata sunt
non esse minoris auctoritatis quam sit
sensus quem dant expositores literales
sacre scripture. Item ad quod dicitur
est esse literalem sensum sacre scrip-
ture ad quem ecclesia ipsarum in-
ducit satis responsum est
dicendo quod ecclesia easdem auc-
toritates inducit ad laudem
multorum sanctorum ut sic
quod sancti tot sensus literales. Et
quod sacra scriptura sepe non
ad probacionem veritatis sed ad
decorem inducit. Ideo vide-
tur inducendum quod ipse sit literalis
sensus ad quem auctoritates varie
frequenter inducuntur / licet

sedem

difficillimum sit hic resolu
te loqui / quod tamen dictum est
de auctoritate ecclesie in expositione
sacre scripture videtur quod
quod tunc habeat locum quando ipsa
aliquid finaliter diffinit sicut
in decretis Conciliorum vel
aliis diffinitionibus que per
sedem apostolicam fiunt et ab
ecclesia acceptantur Sed si ecclesia
auctoritates sacre scripture ad lau
dem dei . b. virginis et alio
rum spiritu sanctorum quandoque ad
ducit in officio ecclesiastico quod in
missa vel alias in horis ca
nonicis publice et alibi in toto
religione xana divina seu
anniversaria solemniter quandoque
fere ab origine nascentis ecclesie
cantatur / nec unquam sancti et
alii sacre theologie doctores in
suis scriptis illis contradixe
runt ymmo eas in suis operibus
ad idem propositum allega
verunt Et quod amplius in fa
cie ecclesie cum universis populi
veniunt ad divina conveniunt
communiter recitantur / nec ab aliquo
publice contradicitur communiter
non tamen ad ornatum sive
decorem sed in testimonium
probacionis laudis vel anno
ministerii huius auctoritates du
rante omnibus convenientibus indi
cessatur hic per ecclesiam ap
probari velut si promulgata

Libri ecclesie sunt maioris auctoritatis quam originalia sanctorum doctorum pro duci ratione

esset auctoritativa diffinitione
Cupio in hac re tamen cum
potius audire quam dictare
Dico tamen quod libri ecclesie
quorum usus est in cottidia
no officio celebri alicuius vel
aliorum quantum ad id quod in eis
reperitur conformiter apud
universas ecclesias religionis chri
stiane creduntur esse magis
approbati esse maioris auctoritatis
quam multa opuscula doctorum
que approbata nuncupantur Et hoc
duci ratione / probo: in huius
opusculis auctoritatis probacionis
fulcitur ex epistola unius summi
pontificis illorum vero auctoritas
per tot Concilia et summos
pontifices approbata esse censetur
per quod mandatum est missas
et officia eorum iuxta canonicum
ordinem celebrari / hic ex
sacrorum Conciliorum uniacum
aliis in decreto xxi sessio
nis eorum intelligitur approbasse
hoc Constat quod de horum
librorum usu et continencia
communior et evidencior certitudo
est in ecclesia / Iam enim verum in
omnibus librariis mundi reperiuntur
hec autem in quolibet ecclesia pro
villagio Ex quo videtur quod
tenent permaximi viri etiam
ad eorum multo expressiorem
noticiam Unde multo sunt
fundata que continentur ibidem

Euidencia probacionis per auctoritates sacre scripture est duplex

per magna veneracione
Quia igitur sic premissis pro
declaracione quinte esse dicat
sacre scripture litteralis sensus
Est eciam unum premittendum
de qualitate modi procedendi per
auctoritates sacre scripture Et ad
hoc declarandum adducam id
quod Nicolaus de lira supponit
questione in quo disputat utrum
per scripturas veteris testamenti a Iudeis
receptas possit probari in
carnatum Christo in lege et pro
phetis promissum iam esse
completum Dicit enim quod eui
dencia sive efficacia probacionis
potest intelligi dupliciter Uno modo quod sit
tam efficax probacio quod non
possit euitari sine euidenti
negacione vel contradiccione
scripture predicte Et isto modo
dicit quod non potest probari Nam
ut dicit de hoc misterio clarius
habetur in novo testamento sed tamen multi
fuerunt heretici qui nega
uerunt deitatem in Christo et huma
nitatem Confitendo nichilominus
veras esse omnes ad hoc induc
tas auctoritates novi et veteris testamenti sed
per quasdam extortas pos
tillas et exposiciones salu
abant eas Alio modo potest accipi
ut dicit efficacia probacionis
per scripturas sic quod scriptura
possit exponi salue ad cre
dendum absque contradiccione
manifesta Tamen simpli
citer loquendo non potest exponi sine
sic quin semper appareat exposicio
fidei catholice racionabilior Et
isto modo bene potest probari
Item dico in proposito nostro est enim
ut supra dictum est hec materia de
preservacione concepcionis sanctissime
virginis non est de hiis que
expresse et omnibus eui
denter sub specialibus terminis po
suit in sacra scriptura vel de
terminacione sive approbacione ecclesie
Item nec eciam est de hiis que
cadunt sub necessitate absolu
ta quod impossibile fuit oppositum
esse sicut est materia de omnipotencia
sapiencia et equalitate simplicitate
perfectione dei Trinitatis generacione
verbi et processione spiritus
sancti Nam sic impossibile est deum
non esse omnipotentem et omnis
cientem Ita non esse patrem et
filium et spiritum sanctum et filium a patre
et spiritum sanctum ab utroque non procedere
hec autem cum sit opus ad extra
procedens a dei spontanea
voluntate que pro racione est
contingencie Manifestum est
quod non potest demonstratiua racione
probari Item eciam non sit
de hiis que obiciuntur ad sensum
vel ipsi per euidenciam tamen
assentit intellectus ut possit intel
lectus nota animari Hiis quoque
conuenientibus apparet quod difficilium

sit nāria racōne posse pri
deducendo ad immediata
et inenasibilem gtradiccōz
Et n per additus oppositi-
nes postillas et modificacio-
nes aliquas subterfugii ali-
quibus potit locus eē Virum
pt probari sic̄o Ita qp fac-
ta cōparacōne ad materias
et auctes pro utraque parte
potit euident probari indi-
cari qp huiōi posicō de sp-
ulacōne / b/ primus a cōtradic-
tione ꝯ pti sit magis cō-
ueniens racōni nec repu-
gnans ymmo cōueniens
fidei atque sac scripture uel scto-
rum doctrine Et istos legis
factas cōn omīs determinaciōs

Ecclie auct est in hiis que non nccio ex sac scriptura eliciuntur

Non n ecclia cōuenit ad de-
terminand eē uera que expres-
se hent in sacra scriptura
Nec ad illa que ex ipsis ele-
ciunt nccio et in quolibet arto
omibus tanz doctis qz rudi-
bus euident noto Et eni se
omes id cōfitentur ut quid
cōgregarent tamqz sup du-
bio Vz ecclia cōuenit sup
cōclusionibus quarum occasio
non hetur expresse in sac
scriptura // nec qp ex ia nccio
sequitur euidencia ē omib
nota Ecclie namqz multo
maior credulitas auctas de-

a fidelibus debetur quam naturali
a' logico vel philosophi Quapropter
non credi' il omnibus euidenter
constet verum eē quod dicitur
Ecclie aut crede debemus etiā
si id qd ecclia asserit non cog-
noscamus eē nccio verum uel eui-
dent / si namqz alicui credimus
quia racionabiliter non illi cre-
ditur sed racioni / Nobis aut
articulus fidei ē sciētiz ecclie
credere (Utraque etiam ... ut va-
leat tantum qp determinat scita eē
Unde si ecclia michi aliud de-
bet determinare il qd omibus
constat nccio eē verum euidenti
racione (Tamen ego in quo gitur
ad ita dicet credi ecclie. Quin
ymmo dicet qp non est sz racioni
Credere namqz ē firmiter adhe-
re rebus sine ua cum dubio
ex auctate dicentis Unde te-
nem̄r ecclie credere ut dum in
hiis que ptinent ad fidez expli-
cite vel implicite id ē que
sequitur ex sac scriptura nccio
et inodinabili argumento q-
lis ut aliq dicunt ē auctas
sctorum doctorum que in hiis
que sunt parcendum uz qz al-
non sequitur ex cōtentis in
sacro Canone uel tum in
gma pli (Vnde aut pti-
pue uniuersaliter ecclie declaratur
qp quis sit due pones pbables

eligit alteram contrariis quarum
ipse iudicat probabiliorem
sic habetur in simbolo Cleme
tinarum de infusione virtu
tum in baptismo quod ecclesia tam
quam probabiliorem eligit
alteram partem. Similiter fuit
qui determinant de non rebaptizando
per ereticos baptizatos. Ad
quod prout patet ex doctrina augustini
in multis locis epistolarum suarum
non allegabantur nisi raciones
que non probabantur hoc re
putaverunt non minus cogentes
et ut autenticas suscepit
ex illis una que continetur in
epistola ad paulinum. Et sic
id membrum masculi semel
non est circumcisum circumcisi
onis. Ita nec aliquis duos
baptismos. Dicit enim sic quod si in
carne circumcisi hominis non
inveniretur locum ubi circum
cisionem repeteret quia unum
est illud membrum multo magis
invenit locus in uno corde
ubi baptismus non repetatur.
Ideo qui duplicare baptis
voluit necesse est omnino ut corda
duo requirat. Hec enim
racio probabilis facie videbatur pluribus
despectibilis. Et tamen quod ista
cum aliis multis in forma
ecclesia determinat. Ita etiam
pro, ut infra clarius deducetur.

ecclesia se habuit eliminando
aliquos errores qui in sancte
contra bellam regnare

**Ex posito quis et quam
multiplex sit litteralis
sensus sacre scripture**

Item de modo probacionis
accedit nunc ad principale in
tentum videlicet ad ostendendum
quod auctoritatibus sacre scripture pro
batum sanctissime virginis ab
omni macula originali. Et
inducuntur auctoritates scripture
quas quod de ipsa dicebat in
telligi ecclesia quod exordio sue
originis semper affuit. Prima
est xxiiii numeri. Orietur
stella ex Iacob et consurget
virga ex israel et percuciet
duces moab etc. Exponit
autem quod hec auctoritas non solum
intelligitur de christo sed etiam
ex circumstancia littere intelligi
de beata virgine. Stelle autem
proprie proprium est lucere. Dicit
namque ut apostolus prima ad cor
xv. stella enim differt a stella
in claritate. Illud autem
in quo aliquid differt ab alio
intrinsece in eo consistit et id
est sibi proprium. Unde si stel
la in se non est lucida de
sinit esse stella. Si ergo beata
virgo prenunciata est quod esset fu
tura velut stella oportet dici
quod in ea fuit claritas semper
et per consequens nunquam obscuritas

vii auctoritates sacre scripture per quas probatur de sancta concepcione beate virginis

sine macula o pctī Et at
tendendum ē verbum qd
dr oritur stella Unde
appz qꝫ a pmo sue origis
competit sibi claritas tanqꝫ
stelle / Bene aut aliquorꝫ
sanctorum virtutes et alio
rum condiciones compantur
stellis / sz istoꝰ ut credit
de quo vis dictum no ipi
Unde aut ē ipsa vi Ysaie
dicitur virga de radice yesse
et flos de radice eius as
cendet / que aucs eam sic
precedens imd sfm pphecie
et exte dicit de b virgine
Et quia ipa dicit virga / in
virga aut denota rectitudo
virgo id pnt plim / virga di
rectionis virga regni tui / sic
vide qꝫ nequaqꝫ in ea fuit
o pctm / Sm Ambro pnt
allatum reperitur in smoe
de Gabriel Dt hec est
virga in qua nec nodus orl
nec cortex vernalis adpe
suit Et hic simo tale aucts
et notabile ē qꝫ augꝫ eum
allegat ꝉ in 2o lib cōn pe
lagianum Item similiter
in hac aucte considerād
est verbum egredie vbi
euident notatur / qꝫ a pro
suo egressu sive ortu de
buit ee in ea tangꝫ in virga
recto Tercia aucts ē qꝫ
in ps lxxxvi Nunquid

syon dicet homo et homo
natus ē in ea et ipse fun
dauit eam altissimus hec
sūt imd sfm pphe et exte
intellige de b virgine Et
sic in pmissis aucts / Ita
etia in hac attendend ē qꝫ in
et ipse fundat eam altissi
Concordat n cum pdictis
vz qꝫ ipa · b · virgo a suo inicio
fundamentali dr ee spalit
opus diuinū Nam qn sacr
scriptura de pna aliquꝫ speci
ficat in bonū etia si utatur
vbo comi sz ibi intelligitur
vel ex mō opacionꝫ ad alis
aliquid speciale in quo ab
aliis notetr differre Unde
in pnti aucte que loqr de b
virgine dē qꝫ ipse fundauit
altissimus Dz ista fūdatio
concepcionꝫ sue in vtero debe
bat ee mō coi cum aliis et
quod fundacōꝫ ipsius pro sigo
singulari pcia expssꝫ Un
ergo hic positum sit tanquā
insigne pconium laudis sue
vz id ee tale per quod ab aliis
intelligebat differre Ideo
aute racionabilit dr esse
diuini concepcionꝫ ab omibꝫ
aliis Ita ut hec sola de nūo
om qui sīalit ppagant in
sua concepcione fundata sit
ab altissio absqꝫ o pcto

Quarta auctoritas est Gen. iii quando maledixit deus serpenti. Inimicicias ponam inter te et mulierem et semen tuum et semen illius. Ipsa conteret caput tuum. Ista autem secundum exposicionem multorum doctorum ac inductionem ecclesie intelligitur de beata virgine. Unde si de ipsa pronunciatum est quod contereret caput serpentis id est dyaboli, videtur quod nunquam illi subiecta fuit. De multis namque sanctis legitur quod vicerunt hostem malignum sed quod non fuerint capti illius unde quia hic tanquam pro singularissimo preconio ad laudem beate virginis hic exprimitur oportet intelligi id etiam singularissimo modo intelligi equidem fuerit in utero sanctificata. Et quia hec sanctificacio communis fuerat aliis multis non videtur satisfieri autem exponendo solum de sanctificatione. Ut ergo dicendum quod in ea fuit hec sanctificacio excellencior quam in aliis non prout dicitur usquequaque etiam non est sed argumentum a posteriori convincitur quia decuit eam habere super alios sanctificatos quandam prerogativam. Et hec specificatur quod sanctificata fuit statim post conceptionem in originali peccato. Cum in aliis non sit. Sed Ysaias et Jeremias paulo ante nativitatem et baptista per tres menses ante. Sed Maria statim. Hec vero non tam solide fundantur. De Ysaia et Jeremia dicitur in scriptura non exprimitur tempus sanctificacionis. Sed de Jeremia scriptum est Jer. i. Priusquam te formarem in utero novi te et antequam exires de vulva sanctificavi te. De Ysaia autem xlix dicit: Dominus ab utero vocavit me de ventre matris mee recordatus est nominis mei. Et infra: Et nunc hec dicit Dominus formans me ex utero servum sibi. Ergo verbo autem dicit formans me ex utero servum sibi videtur quod amphibologice quod dubia etiam eius sanctificatio ut potest quod a prima formatione in utero sit factus deo famulus spirituali modo. Et vel quod non acceptus sit in oculis quod nullus assit etc. quod immediate a primo instanti sanctificatus fuit. Formacio enim licet possit referri ad certe tamen congruit ad plures passus in sacra scriptura videtur se tenere cum primo etc. vel prout communiter. Et ex hoc si beata virgini de attribuitur prerogativa sanctificacionis super eum si idem in primo instanti actualiter post primum sanctificatus fuit statim vel quod beata virgo ad maiorem gaudeat prerogativa caruit totaliter omni culpa. Et primo instanti fuerit sanctificata

De hac vero compilacione s-
pientis loquitur beatus in presenti
sermone Dignum magnum re
sit dicens Insipia vero lege
sub pedibus marie et pe-
nitus absit hec ab insipia
mulierum mundo et collegio
virginum fatuarum / ymmo vero
ut ymeus id est stultus qui uero
imitatus ut luna sapiam
perdidit in decore suo sub ma
rie pedibus conculcatus et
contritus miseram pati servitu
tem Nimirum ipsa est quondam
a deo promissa mulier virtutis
pede caput calcata contritura
serpentis antiqui cuius plane
calcaneo in multis versucijs
insidiatum est Et sine ea
sola non contriuit vniuersam
hereticam prauitatem Quia
autem est fere totum tamen hu-
ius libri opus quod cantatur pro epistola
in festo Concepcionis et na-
tiuitatis beate virginis Ibi non dicitur
pro singulari preconio suarum
laudum Et Dominus possidet
eam in inicio viarum suarum
quoniam ab eterno sit ordinata et
ante abyssos concepta hec
autem cum per eam apparent
specialiter virginem decet intelligi
quod in ea quantum ad suam
concepcionem que ibi singulariter
specificatur sit aliquid speciale
respectu aliorum Ibi enim sunt

intelligendum esset de eterna
preordinacione cum ista in eodem
instanti eternitatis fuit simul de
omnibus ut quid singulariter de beata virgine
specificaret / unde uidetur quod sua
Concepcio fuit pre alijs si-
gulari modo Super hac au-
ctoritate que preordinacionem eterne
specialiter attribuit / beate virgini et
dicit prioritatem concepcionis
sue ante abyssos merito pos-
set considerari que est causa
quod singulariter attribuitur eidem hec
prioritas concepcionis ante abys-
sos Dicitur enim ut dixi intelligitur
de eterna ordinacione diuina
ab eterno in sua sapiencia / quia
hec fuit simul cum presciencia et
preordinacione omnium aliarum crea-
turarum unde uidetur quod hoc non
debet sibi attribui pro singulari
preconio sue laudi ut quasi
sonare in ipsa virgine ex hac auc-
toritate pre omnibus alijs notet
primum Hic enim pro regula
siue pro maxima generali quod
omne agens racionale siue intellectu-
ale primo intendit finem quem ea que
sunt ad finem et intencio que est
ad finem primo ea que proxima
sunt a fine et ea que magis ab
eo distant Complificatur
scolastice ordinata considera-
cione quoniam hoc cum desiderat
eciam doctor uel sapiens quod
quod considerat et cadit in sua

intencione uel consideracione est finis vz. ec sapientem. Secundo quia uidet se non posse ad hoc attingere nisi vacet consideracione sapiencie abstrahendo se ab aliis curis et occupacionibus vite tue inmerete elegit siue intendit se uelle uacare. Tercio quia uidet quod sua vacacio non sufficit nisi habeat qui doceat et instruat ipsum in ea sciencia quam habere cupit eligit a magistro doceri et illi subesse. Quarto quia cognoscit quod labilis est memorie ne retinere potest omnia que a magistro audierit vult habere libros in quibus sciencia conscripta eius reluceat quasi in speculo. Quinto quia ipsos habere non potest absque pecunia intendit habere eam ut libros emat. In isto ordine intellectualis consideracionis certum est quod iste ultimus plus distat ab intento fine quam aliquod aliorum. Ceterum magis propinquum est ad acquirendum scienciam habere libros quam pecuniam et vacare consideracioni quam solum a magistro audire. Nam sciencia in consideracione digeritur gustatur et incorporatur. Tunc ex hoc patet quod agens intellectuale prius intendit finem quam ea que sunt ad finem et inter ea que sunt ad finem prius ea que sunt illi propinquiora

et similiter alia magis distancia. Exemplum eiusdem prudens quis respiciet esse infallibiliter verum in quo auctor alio sic intento / Ut si vult ob ex vorionem edificare ecclesiam uel castrum pro defensione sua. Nunc super isto ponuntur quatuor dicta / primum quod cum deus sit agens intellectuale in eo est invenire hunc ordinem / vz quod prius diligit siue intendit finem quam ea que sunt ad finem et inter ea que sunt ad finem prius ea que sunt propinquiora quam magis distancia / Secundum muu bre de ordine prioris et posterioris non quidem temporis sed perfeccionis siue principalitatis creature intelligencie. Tercium dictum quod cum deus sit finis omnium unde id preterea uniuersa propter semetipsum operatus dominus quecumque magis ac perfectius participant suum ordinata sunt ad participandum diuinam bonitatem gloriam siue beatitudinem illa dicuntur esse huic fini scilicet deo propinquiora et priora / Similiter illa que minus participant dicuntur esse remociora ac posteriora. Tercium enim in creaturis ea que maioris dignitatis et nobilitatis sunt priora et maiora vomq Quartum dicitur per se secundum distinctates et similiter alias nobilitate excellencie racionis posteriora

Et hoc quia racionalis cre
atura amplius participat de
diuina bonitate et gloria quam
sensualis et corporalis. Hinc e
quod ista dicitur a deo plus intenta
tamquam propinquior deo qui est
finis omnium. Et sequitur ista corpa
lia que post racionalem crea
turam amplius de diuina boni
tate participat. Unde quia vi
cia et peccata sunt ea que minime
et nichil participat de diuina
bonitate et gloria etc. sunt ma
gis uel in totum distantia.
Hinc est quod a deo dicuntur postremo
permissa et cognita. Et quidem
unde peccatum. peccata deus a
longe cognoscit et abscondita
dicuntur esse ps. cxxi et ym
de hiis dicit in ps. dis. 3 e.
Sed et pene que nisi ide
peccati non esset. Et obicitur uidetur
quod gehenna fuit opus a deo
postremo intentum et ordi
natum. Responsio autem hic intel
ligendo nequitiam huiusmodi penalia
considerant sub et ra
tione beatitudinis ad partem
Et postea posset aliqualiter
declarari de ista parte illius
cum dicitur ante omnes col
les ego parturiebar scilicet an
gelos et alia que subsequn
tur. Item cum persona sit ra
tionalis nature et creatura ra
tionalis plus est a deo intenta
et ordinata bene potest

intelligi quod ex hoc sit persona
ipsam ante omnes colles par
turiri sive a deo intentam
et ordinatam esse. Secundum
quia istud adhuc est sibi
commune cum omnibus aliis
sed aliquid singularius quod
sibi nec aliquis competerit in ve
stigari a deo ponitur. Tercium
dictum quod primum opus a deo
intentum et ordinatum tam
quam propinquius sibi quod est
finis omnium est diuina incar
natio id est persona christus pater
patet quia hic plus ac perfectius
participat diuinam gloriam
quam alie omnes creature. Nam
ut dicitur Jo. in Rom. ad mensu
ram dedit ei deus spiritum sue
gratie et glorie. Unde quia plus
participat sequitur quod sit propinquius
fini suo scilicet deo et omnibus
aliis prius ac plus intentum a
deo et ordinatum esse debere
in universo. Item hec patet
de doctrina sancta apostoli in mul
tis locis epistolarum suarum qui
dicit quod christus est caput non so
lum supra omnem celum sed
super omnes principatus et pote
states etc. Item sicut hic dicit
quod omnia deus subiecit ei
sub pedibus suis et nichil
ei non subiectum dimisit. Et ex
hoc sequitur quod finis principalis
ac perfecte incarnationis filii
dei non fuit misterium rede
mptionis patet. plus quia nullum
maius bonum ordinatum

Utrum si homo non peccasset filius dei incarnatus fuisset

Ad opinionem doctorum quod si homo non peccasset adhuc filius fuisset incarnatus

ad minus bonum / Ergo non ordinatur aurum ad ferrum vel homo ad quodlibet brutum sed econverso Constat autem quod homines ordinantur ad christum non quod christus ad homines Ergo de racione finis est quod sit melior hiis que sunt ad finem Sed christus est finis accidencium non econverso / Ergo salus credencium non est finis christi nec incarnacionis sue principaliter et ipse Secundo finis enim legis christus est ad iusticiam omni credenti Tercio finis debet esse mensura illorum que sunt ad finem homines autem non sunt regula et mensura christi sed econverso christi accio est regula et instruccio omnium fidelium Quarto ille homo unus scilicet christus est maioris valoris quam totum genus humanum ut dicit [illegible] ergo videtur quod reparacio generis humani que est minus bonum non fuit finis incarnacionis sue Hoc eciam probat in libro Cur deus homo ubi dicit quod non ex merito illius hominis sit facta restauracio generis humani quod erat perditum / scilicet quod maioris valoris est unus homo quam totum genus humanum quod reparatur per meritum christi Item autem finaliter Augustini et plurimorum sanctorum doctorum deus summe dilexit istum hominem christum et ideo

homines diligit propter eum sicut autem supra habetur in 3° dist 32 ubi dicitur Et deus plus diligit unigenitum suum in quem omnia membra eius configuntur quam magis bonum est ipse solus quam omnes alii Et propter omnes ipse non est ordinatus ad eos sed econverso Circa vel contra consideracionem motum fuerunt plures doctores dicentes quod licet homo non peccasset nichilominus filius dei sumpsisset carnem ut completa esset perfectio universi Iuxta hanc consideracionem procedit glosa in hoc passu exponens totam istam auctoritatem de divina sapiencia incarnata id est de christo homine Constat enim quod hoc opus quia perfectius in universo et propter hoc principalius deo est ab eo primo intentum et ordinatum quare recte dicitur quod fuit in inicio viarum suarum et ab antiquis ordinatum a deo et quod si de sapiencia christi intelligitur recte sit [illegible] de sapiencia ipsa non quantum ad deitatem sed humanitatem patet ex duobus verbis que ponuntur in primo scilicet dominus et possedit Constat enim quod pater non est dominus filii quantum ad divinitatem sic nec est dominus spiritus sancti / ista inequalitas dicat subiectionem inter personas

vero diuinas est equalitas
omnia. Item quod eo quod dicitur
possedit eam racione unde
uidetur posse intelligi de sapiencia
incarnata que christus est. Ta-
men quia doctrinam magistri
augustini in hoc retracto et habet
in tractatu de fide. Christus non
congrue dicitur homo dominicus
quia proprie et est dominus.
Quomodo uidetur sequi quod
simpliciter et absque determinacione
non dicitur esse a domino pos-
sessus. Quemadmodum in
primo huius auctoritatis pre-
mitti dicendo dominus posse-
dit me. Tamen non uidetur
ipsa loquendo simpliciter dicens
quod est deus deus sapiencie
incarnate siue christi nec quod
est possessus a deo. Tamen
improprie sit eum possessum
nisi forte alio longe ex-
Item quia simpliciter loquendo
christus siue sapiencia incarnata
non dicitur creatura. Et sic
uidetur dici quod sapiencia sit
prima creatura ordinata
a deo. Unde cum iste tex-
tus loquatur simpliciter et abs-
que determinacione. Dominus
possedit me. Habet talis lo-
cucio absque determinacione
non uidetur congrua esse
verum quod christus qui est sapiencia
incarnata sit possessus a deo
vel quod dicitur deus sit dominus
eius nisi addatur determinacio
inferens hoc uel alia que-
cumque in distinccione similiter

deo uidetur compromissis posse
racionabiliter inferri. Et hec
est tamen dictum quod hec auctoritas si non
congrue uel absolute de perso-
na christi de nulla alia creatura
ita proprie sic de beata uirgine intelligi
potest, patet quod prima consideracione
quanto aliquod opus diuinum
perfectius, tanto est a deo principalius
et a deo magis ac prius inten-
tum esse debere ordinatum.
Sed post christum nulla est creatura
perfectior quam beata uirgo, quod patet ex
sui exaltacione super omnes crea-
turas non solum sui generis
sed angelorum, ergo est opus prius
a deo intentum et ordinatum.
Et probatur de ipsa dicitur quod sit
a deo possessa in inicio uiarum
et ad hoc pertinet quod dicitur
in sequenti secunda auctoritate quod beata
uirgo maria ab inicio et an-
te secula sit creata. Item hoc
probatur. Nam si diuina incar-
nacio sic declaratum fuit est
opus prius a deo intentum et or-
dinatum. Tamen beata uirgo specialiter
pertineat ad hoc opus incar-
nacionis quia est electa a deo
ut sit mater unigeniti filii sui
ergo dicitur uel sit cum eo a deo
intenta et ordinata uel sal-
tem propinque et prius quam omnia
alia. Unde patet quod auctoritas supra
posita recte per exposicionem de beata
virgine. Sed ad hanc ita non satis

faciat / quia per hec non proba
quod ipsa non debuit contrahere
originale peccatum. dicendum quod si attendamus
ad premissa inspiciatur / apparet
quod hoc idem de ipsa auctoritate
induca. Dictum est enim quod
opus incarnationis prout
consideratur quod in ipso est completum
primum est prius in divina in-
tencione quam prout est admi-
sterium humane redemptionis
quia humana redempcio
est ipse finis duntaxat
principalis. Non negat autem
quin misterium redemptionis hu-
mane sit finis sane intelli-
gendo multarum operacionum
ut doctrine passionis descen-
sus ad inferos resurrectionis
et similium Dicit / ita se
habet quod opus incarnationis
absolute est primo intentum quam
prout est ad misterium redem-
tionis / Beata autem virgo secundum
ad id pertinet / quod intelligitur
intenta prius et ordinata
a deo quam prevente priorum
parentum / filiorum et aliorum
consequentium / que ordinata
sunt a deo racione peccati ipsorum
videlicet decreti divine maledic-
tionis in contraccione originalis peccati
et aliorum que ordinata sunt
ad restauracionem humanam generis
Unde quemadmodum apostolus
dicit de christo hebreorum vii. quod ipse
fuit decimatus in lumbis abrahe

licet ipse esset tamen levi reddere
causam quia maior erat
quam Melchisedech Unde ex
hac eadem racione prout infra
clarius apparebit. licet per racionem
communis generacionis christus fuisset
genitus non debuisset contra-
xisse originale peccatum Tamen si de
virgine que sic genita est
hec astruat doctores quod
magis de christo esset id dicendum
Unde quod cum beata virgo
multo maioris dignitatis
sit quam primi parentes / non de-
buit esse inclusa sub lege pe-
nali / quia omnes sui filii
racione peccati eorum sunt conde-
nati ad contraccionem originalis peccati
et ad penam que ipsa contraxit
quemadmodum si aliquis regem
suum committit crimen lese
magestatis / et habet plures
filios quorum aliquis sit papa
vel episcopus / lex penalis de
pena filiorum non se ex-
tendit ad illum qui esset pa-
pa vel episcopus Constat autem
quod beata virgo multo maiorem di-
gnitatem obtinet super primos parentes
ac filios omnes descendentes
ab eis / ergo videtur quod nullatenus
includi debeat sub effectu illius
legis penalis que lata est
contra adam et filios suos
omnes descendentes ab eo. Hec
enim est maioris dignitatis

quod vult omnis / cum igitur initio a
lege communi excepta penali
intelligi debet. Cum ergo in
hac auctoritate dicatur quod nondum
erant abyssi et ipsa iam con-
cepta erat / quia per abyssum
ut a pluribus communiter exponi-
tur etiam glossa ei dat intelligi
intelligunt ignorantia et
vitium quod sua conceptio a deo
sit primo intenta ac ordina-
ta fuit ut ipsa conciperetur
absque omni tenebra igno-
rancie et infirmitate pec-
cati. Nam si aliquos creatu-
ras dicatur esse in infimo
gradu omnium creaturarum / unde
initio vocantur abyssus / patet igitur
quod initio ecclesia hac explana-
vit de beata virgine ad de-
notandum gradum preeminentie
que ipsa obtinet super omnes
puras creaturas. Unde sic
cantat in die nativitatis et con-
ceptionis sue ut intelligatur
nata et concepta esse absque
omni peccato / quia dicit pro sin-
gulari laude ipsius cantat
ecclesia: nec dum erant abys-
si et ego iam concepta eram.
Nec per hoc obviat quod eadem capitula
dicuntur ab ecclesia in officio vir-
ginis est. Nam grandis
differentia quia de alia que na-
tivitatis et conceptionis vir-

Beata virgo est maior omnibus
puris hominibus et meritis excellentior
naturis nisi deus primus [illegible]

illius aptam potuit secundum ali-
quam vel longe comparacionem
de hac autem exponetur secundum
proprietatem / sic etiam patet ex
textu immediate sequenti: Sa-
piencia edificavit sibi domum que
videlicet suam augmentum commen-
tatorem Beda exponitur de beata
virgine prout supra
commemoratum est in materia
de spiritu [illegible] sacre scripture
vel etiam alii statim incarnationem
deferens consideracio secunda
est. Tunc hoc autem deducere
unum restat probandum
videlicet quod beata virgo sit maioris
valoris et dignitatis quam
pater primus et omnes filii eius
sive eius aut descendentes
tantum est si ad medium
[illegible] reducuntur auctoritates sanctorum
Bede et Anselmi supra allegate.
Dicit enim Beda quod ecclesia triumphans
est sub pedibus Marie
quo manifeste constat quod
cum aurum in hiis rebus cor-
poralibus sit preciosius quam
celia / quia ut paulus dicit
videtur in [illegible]
ecclesiam [illegible] hec a deo sunt
ordinata, si ergo celia est
sub pedibus ipsius sequitur
quod maioris dignitatis est Ma-
ria quam omnes filii Adam

comiter descendentes/ Ho-
lic eudenauit pz p auctem
ansh dt. n sic Nichil tibi
dna equale/ nichil comparabile
est/ Omne .n. quod e et
sup te est et infra te est
Quod supra te e solus deus
e/ quod infra te est est
omne quod deus non e
Ecce nichil creaturis nichil
eudenauit dia pt Ad
dicebat Vey q spiritum si-
ne psonali unione cre-
ature redicio patri h lego
tua divine immensa da-
sit Exque pz q nulla
creatura propinquior huic
non sit comparatio ad aiaz
x/ quia ita tendat in x
suavitate/ mito ergo cu ipsa
promitat toti humano gnri
debz intelligi excepta ab
huius lege penali et ob-
probriosa de generatione o-
pti Iusta auctoritas que
testificari videtur de pulte
conceptionis scte virginis
e certa x x ini. cam qd
positum est in duabus
eplis p ecliaz ordinatis
in vigilia et festo assum-
tionis virginis vbi n pluri-
me et singulares laudes
attribuuntur b/ virgini vt q

creator requievit in taber-
naculo suo/ q ab initio et
an sla sit creata q e ex-
altata sicut cedrus cipresso
palma/ et oliua speciosa
q dedit suauitatem odoris
ut ciníre et Cinamomum
ac q in ea fuit omnis gra
vite et virtutis/ Hec aut lau-
dum insignia mariti no-
tant in b virgine sup ceteris
aliquid singulare Nerdum
psalm incepit vivere s
in suo initio vite Vltimo
vero in ead epla concludit
qui elucidat me vitam
eternam habebunt quod redu-
ni reputatur singulare sola
cum Cum h virgo asscri-
vat q qui elucidat eam
habebunt vitam eternam dicit
aut eam esse exceptam cum
splendore glorie et virtutum
videt ptinere ad ipsius cla-
rificationem/ ipsa aut psitetur
q qui elucidat eam vita
eternam habebunt Septima
auctoritas e Canticorum iiii
Tota pulcra es amica
mea et macula non e
in te/ que quid auctoritas a
multis sctis exponitur et ab
eclia inducitur tamquam dicta
de b virgine sit Et qui

sacra scriptura in sensu litterali
impossibile est quod sit falsa Tu
augustinus hic loquitur absolute
a prophetis omnia tempus omni tempore quod
intelligi quod verificatur de beata virgi-
ne sed contrarium o saltem
pro eo instanti in quo contra-
xit non potest de ea verificari
Unde pro tunc non est dicere
quod macula est in te / Augustinus
autem profitetur negative Ex
hiis septem auctoribus que
in sensu litterali intelliguntur
de beata virgine / manifeste pro-
prie volentibus accedere intelli-
gere quod ab inicio mundi ac
post multis temporibus succes-
sive deus providerit de puritate
sue sanctissime matris /
Et quoniam non solum decebat
sed quodammodo debitum est
deum visitare filium suum
licet quod hac consideracione
pro concludere tercium suppositum
documentum quod debuit deus
preservare beatam virginem matrem
suam ne contraheret originalem culpam
Item lex tercium documentum
patet ex secunda consideracione
videlicet de lege scilicet quia lex sic se
posebat quasi evidentis
racionis exigencia / quod quidam
multiplicat divina economie
precepti de honoracione parentum
Et ideo sic concludo filius
iuxta continenciam legis divine

debet exhibere matri honorem
qui sue non derogat digni-
tati Exodi xx deuteronomii v et ephe-
sios vi beata autem virgo fuit mater filii
dei ergo filius suus debuit
eam honorare Et quoniam hic
honor iuxta communem doctrinam
doctorum consistit in duobus in com-
binacione reverencie et debita
subvencione Si filius tenetur
sub pena mortis in temporalibus
multo amplius in spiritualibus
Unde si deus imminere viderit
pro eam preservare ne collapsa
deciperetur in lutum / aspersione
ne in peccatum quia casus gravior
et maius periculum Secundo
cum labes et vulnus anime quam
macula et plaga corporis / Tunc
ergo filius virginis ut supra
deductum est potuit facere
ut eam decebat ne contraheret
originalem culpam sequitur quod iuxta precep-
tum legis debuit preservare
eam Et autem christus debebat
implere hoc mandatum legis
divine quod patet quod erat sub lege
Galatas iiii At ubi venit plenitudo
temporis misit deus filium suum
natum ex muliere factum sub
lege Et mathei de se ipso
dicit v quod non veni
solvere legem sed adimplere
De hoc etiam augustinus de fide ad pe

dicit quod solutus corpus a pre-
et sic factus est ex muliere
ergo ipse factus est sub lege
quam dedit. Secundo quia filius
tenetur diligere matrem suam
ita tenetur precavere omnia
que sunt causa odii et impe-
dimenta dilectionis sed
constat quod peccatum omne est impe-
dimentum dilectionis divine
et causa odii ergo filius
virginis debuit eam ne ip-
sius incurreret odium preservare
Tertio nullus filius tenetur plus
diligere et honorare suam
matrem quam filius dei beatam virginem
ergo multo amplius ipsam
a tanto malo debuit preser-
vare. Maior probatur quia nulla
mulier tanta perfectione non
solum gratie sed nature fuit
mater filii sui quantum beata virgo
fuit mater christi. Quod probatur ex verbis
primo quia plus tempore fuit
perfectus homo in utero matris
alii enim suscepta anima rationali
fuit homines post xl v dies
hic autem a primo instanti concep-
tionis fuit homo verus et
stetit in utero sicut ceteri alii
per ix menses. Ergo quod sic
ex hoc sequitur plus tempore aluit
eum in utero suo. Tercio
quod alii generantur primum de substantia

patris et primum de substantia matris
filius autem dei humanitatem
totam habuit de sola matris
substantia. Quarto alie ma-
tres ad conceptionem filiorum
se habent in ratione principii
passivi et activi minus principalis
in hac autem cum ipsa concessit
quia sicut vir scilicet ad forma-
cionem prolis habundancius
ministravit. Item cum ea sola
non erat absque seminibus ceterisque
habundancius se habuit in
ratione huiusmodi principii principalis
active. Nullus sit videre
quod beata virgo se habuit contra ut
principium activum. Dicendum quod
in virtute operativa respectu
fetus concepta cooperante
spiritu sancto habuit vicem duorum
agentis et patientis scilicet
patris et matris. Nec tamen ob
hoc dicitur pater quia in illa
operacione activa que patri
competit et spiritus sanctus operatus
est ipsa habuit se ut cooperatrix
minus principalis. Hec autem de co-
operacione activa matris circa
fetus concepti non tamen sed
doctrinam [illegible] quia gallice
ni et aliorum communiter me-
dicorum quorum in via ad
physicam permitte amplius
vacasse et cetera dicta fuerunt

Quod sicut in virgine nulla fuit macula corporis ita nec anime

Quare ex hiis sequitur
quod ipsa dignius ac conformius
fuit matri Christi quam alia quecumque
suo filio. Item quam-
quam alius filius tam si-
milimus fuit matri sue. Ali-
qui propter similitudinem suam
quam de utroque habent
assimilantur patri et matri.
Christus autem cum totam
similitudinem habuit a beata virgine
racio ac conformitatis assimilacio
terminabatur solum ad matrem.
Ex hoc elicitur 3o quod ex quo
Christus inquantum potius fuit spe-
ciosus forma pre filiis hominum
quod beata virgo fuit speciosa mu-
lierum, patet quia inter eos
fuit maxima assimilacio.
Si ergo sic fuit speciosa
et per quem nullam habuit
maculam corporis / quo ergo
asserendum est fuisse in ea
anime o peccati maculam hec
enim multo horribilior quam quecumque
sputacio in facie reputatur.
Certo sequitur intentum quod
multo plus dilexit eam quam
quicumque filius matrem suam
seu patrem quia inter eos erat ma-
ior racio coniunctionis cum
tamen tenetur solum eadem quam alius
filius patri et matri racione
corpulente similitudinis tota ab
ea suscepte. Cum itaque

evidenter monstrat racionis
evidencia quod filius dei hanc
beatam virginem matrem suam decuit
conservare ne peccatum macularet
Cum ipse potius virginem quam
alius quicumque matrem suam de-
buit diligere et pre ceteris ho-
norare. Et in omnibus hiis
ad propositum non sit mencio de
illa singularissima plene
gracie in qua resplendente super
omnes creaturas mundi / que
multo enim causa extitit
perfectissime dileccionis. Non
enim videtur racionabile verbis id quod
tamen excellentissimis muneribus
graciarum erat decorata a deo
filio suo primitus labe peccati
pro fedari. Preterea cum actio-
nes ut species in Christo do-
manitur patet quod exaltavit su-
perlativum honorem referendo
omnia in gloriam patris. Unde dicebat
eo verum: Ego non quero
gloriam meam sed honorifico
patrem meum. Cum igitur ex-
tanto tempore honoravit patrem
in quo credendum est quod matrem
nunquam preterivit contra honorem
rem absit. Ipsam namque
continua respexit veneracione
Cum eam commemorando ut
matrem. Racio dei sic ac sermo
in nat filium virginis. Dicebat
enim patri filium hominis
filius hominis tradetur.

resurget ac venturus est
in nubibus celi / Unde si
confitens in cruce cognovit
matrem et providit de subven-
cionis remedio commendans
ipsam fratri Iohanni dilecto
suo / quanto verisimilius est
quod ab inicio sue concepcionis
eam cognovit providitque
ne contraheret peccatum cum
previdebat ad hoc ut semper
honorabilis et dilecta filio
suo esset eo magis racione vi-
deretur quod post mortem fi-
lii obsequium discipuli
Item dominus in sermone
assumpcionis de hac matris
honore sic dicit nulli dubium
est omnem curiam celestis ierusalem
inclitamque tuis exultasse ine-
stimabili leticia Et io-
cunditate ex inestimabili cla-
ritate tuique cum dei gratu-
lacione iubilasse / cum fe-
stivitas hec que nobis hec
revolvit / alia illis omnibus
facta est continua Nec immo
creditur quod salvator omni
gaudium dedit intelligitur ipse esse
totus festinus occurrit et cum
gaudio eam secum in throno
collocavit / Et quod imple-
visse creditur quod in lege
ipse precepit / honora igitur
patrem tuum et matrem tuam
Porro cum patrem honorat
ipse sibi testis est Cum ad
iudeos ait Ego gloriam me-
am non quero / est qui que-
rat et iudicet / sed honorifi-
co patrem meum et vos me
inhonorastis / De matre
vero Ewangelista cum de illis
loqueretur veniens ait et
erat subditus illis Et
quod dominus dicit hic dicendum
primum quod sacra scriptura de-
clarat christum debere honorare
matrem suam et virginem
quia erat subditus illi In-
sinuat de honoracione quod
si christus eam peccatum non ori-
ginale et quod in celos ascenderet
non implevisset legem ma-
terna honoracione Credi-
tur quod plus potest ad honorem
matrum mater sustentare
eam cum potest ne pareat fa-
me quod sibi contraheret peccatum
cum venit ad domum suam
Alias preservare eam ne incidat
plagam ad mortem corporis
ad servitutem / quam salvare
eam eius assurgere vel capti-
disposuit Et igitur quod ex violle-
cione dominum obligatus
erat contraxisse obrogandam mi-
honorando eam / quanto ma-
gis preservare ne eam incidat
ignominiosam servitutem
dyaboli mortis ac et culpam mor-
talem que omnia tormenta
in origin culpa / Unde dicit

quod multo amplius debuit
secundum legem dei abstinere tam
gravissimo malo eam ex
parte perservare per peccatum ut pre-
dictum est peccatum originale mest
omnibus filiis ade ex sua
divini decreti velut quoddam
debitum quod ab ipsis pro-
prio primi parentis exigitur
Cristus autem dixit mat
xvii quod tributum non
exigitur a filiis propriis set
ab alienis Et si non exi-
ditur tributum a filiis inquid exi-
gitur a matre videtur quod immune
fuit Unde concluditur quod tributum
sine debitum pro peccato primi
parentis esto quod ab aliis fi-
liis ade inquiunt tamen debuit
a sua deus exigere matre
imputando eius quod alienis
peccatum erile Proverbium
prov. xv Filius sapiens
letificat patrem stultus vero
despicit matrem suam Tu
autem Ihesus promisisset ma-
trem suam originali peccato fedari
videtur quod eam despexerit
sed hoc nullatenus est dicendum
ymmo irracionabilius est dicere
quod debuit eam preservare
quia ut prov. xv dicit auctor
stultus homo despicit ma-
trem suam Ad idem eciam
pertinet quod scribitur de vio x
ex vii Maledictus qui

non honorat patrem suum
et matrem Et dicit omnis populus
amen Cum ergo lex divina
non in uno sed in pluribus
libris tantopere iusserit honorari
parentes de Ihesu filio dei
qui voluit fieri sub lege
irracionabilissimum est di-
cere quod non adimpleverit
hoc preceptum de honore ma-
terno quinymmo quantum po-
tuit suam cum laude dig-
nissima honoravit matrem
precipue autem in eo quod ipse ho-
noravit integritate virginitatis
conservata obprobrium culpe
sed originali peccato Et hoc eciam vide-
tur quod dicit ambrosius
super luc quod maluit dominus de
suo ortu quam de matris pudore
dubitare Habebat enim tene-
ram et virginis verecundiam
et lubricam femine pudoris
ne putavit ortus sui fidem
matris iniuriis astruendam
Attendenda est hec doctrina
ex qua videtur sequi quod propter
conservandam honorem matris
sue eciam id quod pertinet ad
fidem et gloriam suam voluit
voluit preterire Unde non videtur
inconveniens quod propter honorem
matris dispensavit in lege
penali et obprobriosa de con-
traccione peccati Ad
hoc propositum confirmat ab
lege dei per doctores vim

salvatoris nostri de laude Jo.
bap. Mat. xi. Non surrexit
inter natos mulierum maior
Jo. baptista. Cum surrectio
dicatur proprie de eo qui iacuit
et levatus est. Josue vii. dixit
dominus ad Josue surge quare
iacet pronus in terra. Unde qui
semper stat et nunquam ceci-
dit licet ad alta non intendit
non sic proprie dicitur surgere.
Cum ergo dominus dixit quod
inter natos mulierum non sur-
rexit maior Jo. baptista etc.
hoc intelligitur de surrectione
in terra et in presenti vita. Dicta
quod omnium venientium ipse sit ma-
ior. Et hec stare non potest
quia b. virgo maior est eo.
Nec valet si dicatur quod intelligitur
de masculis tantum. Quia etiam
plures auctoritates que loquuntur
de congregatione [illegible] sunt in
masculino genere etc. compre-
henditur virgo et omnes mulieres
quod absurdissimum est di-
cere. Unde oportet dici quod loquitur
de surrectione que est eleva-
tio sive erectio ab aliquo
casu et tunc auctoritas habet veritatem
quod inter omnes qui contraxe-
runt originale peccatum et surrexerunt
ab eo Jo. bap. nullus est
maior. Vel si hic intellectus
non placeat sed tamen dicatur
quod maria contraxit peccatum te-
nendum ad illud magis quod
ista auctoritas nullos potest stare

in veritate. Cum non faciat
exceptionem de b. virgine
sed nec dubitante Jo. bap.
maior est. Aut si dicatur
quod intelligitur excepta ea
si non exprimatur. Tunc istos
potest vadere ad omnes auctoritates
in contrarium. Unde cum quelibet
pars sequatur minorem vir-
tutem propositum standum sit in
illo sensu qui consonat pie-
tati quod ea auctoritas intelligitur
de hiis qui surrexerunt ab
originali. Et ex hoc apparet dictum
quod etiam testimonio Jo. con-
stat de hac puritate sancte
virginis. Dico quod non solum
decuit sed etiam debuit preservari
licet dubitatio a quibusdam
dicatur non esse magni ponderis
quia hec auctoritas ut habetur
luce vii. videtur se extendere
solum ad prophetas. Dicitur enim sic
Dico enim vobis maior inter
natos mulierum propheta Jo.
bap. nemo est. Propheta si
[illegible] propheta refert se cum
Jo. id est sensus qui est pre
Et hec sententia maxime in eo
passu exponitur per docto-
res multos dicentes quod id verum
esse intelligitur quantum ad fi-
deles [illegible]
ut sic comparatur [illegible]
[illegible] est aliorum
fides omnis [illegible]
Preterea etiam sic ex fides de
resurrectione et amplius
quia in articulis [illegible]

et tamen non obstare ali
quos nunquam debere mori
et resurgere secundum comunem
intelligenciam loquendo / ad
uersus supradicta responderi
posset dicendo quod sicut deus
debuit preseruare matrem suam
Ita similiter arguetur de filio
qui sit filius sui deo .i. dedit
eis potestatem filios dei fieri
Item sicut deus in primordio
illos quos deus preordinat
ad aliquod supra ceteros
singulare ministerium sicut fecit
patriarchas prophetas et apostolos
Item pater magis filium diligit
quam filius matrem Contra hoc
quia tam dissimilis est comparacio
Ratio uidetur esse in aperto
Quia christus filius est natu
ralis et ipsa est naturalis mater
Illi autem adopcionis gracia
sunt filii dei unde iste
mutabiles illi promittitur
illis quod erunt in celis sicut angeli
dei Hec autem in excelso bo
no constituta est super angelos
hac inhabitat tota plenitudo
gracie illis distribuitur per
partes / licet desistere ab
assignanda huiusmodi diuersitate laz
rus creditur quod aliquis velit
inniti huic comparacioni Contra
ut equali liceat mensura
comparare beatam uirginem matrem
dei cum filiis adoptiuis
non solum in hijs que com
petunt ei de necessitate propter
statum quem tenet mater

que sed quantum ad statum il
lius decenciam et decorem
Tandem ergo duobus stantibus
supra dictis videlicet multitudine auc
toritate sacre scripture
que constat de puritate concepcio
nis sanctissime uirginis
Item ex precepto de honora
cione parentum doctorum sco
lasticorum videtur constare
quod filius dei debuit preserua
re beatissimam uirginem
matrem suam ne contraheret
originalem culpam

Explicit Allegacio secunda

Sequitur Tertia

Non licet Romani
patres inserere ex
precedentibus quantum
scolasticum docu
mentum videlicet quod
beata uirgo dei genitrix
Maria a
deo preseruata fuit
et potentiam contra prout
est deformitas
personalis nunquam
contraxit / Istud
documentum de
pedet manifeste

coprecedentibus / quia quicquid
deus facere potuit decuit
ac debuit id fecit et nunquam
omisit. Sed hac presumpcione
de virgine deus facere potuit
decuit ac debuit / ergo fecit
Maior patet Ysaie v° ex persona
dei quid est quod ultra fa-
cere debui vinee mee et
non feci q. d. Nichil de
hiis que debui facere omisi
/ Minor vero ostensa fuit ex
pluribus scolasticis do-
cumentis. Hec autem certum
determinatum etiam probat
specialiter per ea que Augustinus dicit
in sermone de assumpcione
virginis et incipit hic sermo
quia profundissime et sua
dignitate altissime sum
respositurus questionem de
/ que ma pro tempore io sunt
silencio disceptacionis ut puto
Et enim multa equalia con-
tineant in sacra scriptura ut
de reversione in pulverem
ac resurreccione omnium similiter
in fine mundi et videbantur
huic glorificacioni virginis con-
trarius quam ista de presumpcione
assignare. Ideo enim licet asse-
rendo sermone forsitan ma-
ne putabitur / ideo vel trans-
torie ut difficultas illius
questionis appareat inserantur
de hoc quedam testimonia
sacre scripture. Genesis iii° dicit

in sudore vultus tui vesce-
ris pane tuo donec revertaris
in terram de qua sumptus es
quia pulvis es et in pulverem
reverteris. Hec est sentencia divini
decreti de incineracione humani
corporis adeo promulgata
contra Adam et totam po-
steritatem suam. De hac
diffinicione sub alia forma
dicitur comprehendendo omnes. Et
ut dicit ecclesiasticus loquitur de co-
pore. Eccli xl° Occupacio
magna creata est omnibus
hominibus et iugum grave
super filios Adam a die exitus
de ventre matris eorum usque
in diem sepulture et omnium
cogitaciones eorum et ti-
mores cordis adinvencio
expectacionis et dies finicio-
nis. A presidente super sedem
gloriosam usque ad humilia-
tum in terram et cinerem ab
eo qui utitur iacincto et por-
tat coronam usque ad eum qui
operitur lino crudo. Et tum mul-
te penalitates ibi narrate
sequuntur. Omnia enim que de
terra sunt in terram convertentur.
Item Iob xix° Scio quod re-
demptor meus vivit et in
novissimo die de terra sur-
recturus sum. Et sic iam dicta
que loquitur singulariter de
David. Ecce in iniquitatibus
conceptus sum et in peccatis
concepit me mater mea

prout ex adverso dicitur corp
to nemine intelligitur velut
ad omnes Ita hec quod re
surget in novissimo die ma
nifeste cum in ewangelio
contineantur multe auctoritates
que loquuntur vel de resur
rectione omni in novissimo
die Jo vi hec est voluntas
eius qui misit me patris
ut omne quod dedit mihi pater
non perdam ex eo quicquam
sed resuscitem id in novis
simo die Et iterum hec
est voluntas patris mei ut
omnis qui videt filium et cre
dit in eum habeat vitam eternam
et ego resuscitabo eum in
novissimo die Item hijs
autem verbis cadent aperte quod
hec voluntas patris sepe no
bis per filium declarata est sperat
quod omnes dati a patre filio
et credentes in eum ipse
filius debeat dare eis vi
tam eternam et resuscitare
illos in die novissimo Con
stat autem hoc exprimere de nu
istorum Unde videbatur quod
eius resurrectio simul cum
aliis expectanda esset in no
vissimo die Item eodem etiam
capitulo subiunguntur plures
auctoritates ad istud intentum que
etiam vel possunt intelligi
similiter ut cum dicit filius
Nemo potest venire ad me
nisi pater qui misit me tra
xerit eum et ego resuscita
bo eum in novissimo die Et
manducat meam carnem et
bibit sanguinem meum habet vi
tam eternam et ego resusci
tabo eum in novissimo die
Item Jo v Nolite mira
ri hoc quia venit hora in qua
omnes qui in monumentis sunt
audient vocem filii dei et
procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem vite qui
vero male egerunt in resur
rectionem iudicii Item hec propha
Mat xxv ubi habentur
plene de modo illius iudicii
Cum venerit filius hominis
in magestate sua et omnes
angeli eius cum eo tunc
sedebit super sedem magesta
tis sue et congregabuntur
ante eum omnes gentes De
modo autem huius congregacionis
habetur Mat xxiiii Tunc vide
bunt filium hominis venientem
in nubibus celi cum virtute
magna et gloria et tunc mit
tet angelos suos et congre
gabit electos suos a quatuor
ventis a summo terre usque
ad summum celi Item et
clamat apostolus prima Cor xv
Omnes quidem resurgemus sed
non omnes immutabimur Et quod
loquitur de resurreccione fina
li omnium sic declarat inmete

subiugens In momento et
in ictu oculi in novissima
tuba canet n' tuba et mor-
tui resurgent incorrupti
et nos immutabimur Oportet
enim corruptibile hoc induere
incorrupcionem et mortale
hoc induere immortalitatem
Cum autem corruptibile hoc
induerit incorrupcionem
et mortale hoc induerit im-
mortalitatem tunc fiet
sermo qui scriptus est absorp-
ta est mors in victoria Ec-
ce quomodo ex declaracione apostoli
patet quod omnium resurreccio erit
simul in fine mundi Item ad
Item ead' s'nia dicitur prima thes-
salonicenses iiii Nolumus vos ignorare
fratres de dormientibus ut non
contristemini sicut et ceteri qui spem
non habent Hoc enim vobis dicimus
in verbo domini non preveniemus
eos qui dormierunt quoniam ipse
dominus in iussu et in voce
archangeli et in tuba dei
descendet de celo et mor-
tui qui in Christo sunt resur-
gent primum Deinde nos qui
vivimus qui relinquimur si-
mul rapiemur cum illis
in nubibus obviam Christo
in aera et sic semper cum
domino erimus Item in ista
auctoritate attenduntur duo primo
quod apostolus ista asserit cum
iuramento tanquam magis
pertinencia ad fidem secundo
quia loquitur specialiter
de tunc viventibus et dicit
eos non preventuros alios in
resurreccione Constat autem
sine dubio quod pro eo tempore ad-
huc vivebat in carne mor-
tali beata virgo mater domini ergo
ex ista auctoritate videtur eciam
non debere resurgere usque
ad finem mundi Et si iam
resurrexerat qualiter non preve-
nit eam Unde inde mani-
feste quod de intencione apostoli
est tam hic quam in predicta
epistola ad Corinthios asserere resur-
reccionem omnium futuram simul
Item patet hoc hebreorum xi capitulo
reddit racionem quare resur-
reccio electorum differtur
in novissimo die dicit enim
de patribus veteris testamenti Hii omnes
testimonio fidei probati sunt
non acceperunt repromissio-
nem deo pro nobis melius aliquid
providente ne sine nobis
consummarentur Item ii thi-
mothei ii contra fidem reputat
dicere resurreccionem iam factam
Item de resurreccione omnium
in novissimo patet legenti li-
brum apocalipsis ubi fit mencio
de resurreccione prima et secunda
et determinatur quod secunda erit
quia in novissimo tempore Item
quia ad hoc dicta forte
quod possent aliter intelligi non
certa sic declaravimus Ecce
ergo in hiis que evidentissima
sunt non videntur nova declaracio

Nam in incertis non incertus
locus est questionis Nichilominus de
hoc specialis et in expresso stat
declaracio ecclesie in simbolo
sancti Atanasii ubi dicitur de christo
Ad cuius adventum omnes homines
resurgere habent et reddituri sunt
de factis propriis racionem Ni-
chil clarius inter omnia veritatis
catholice fere dici posset Con-
promissit igitur pater iste de hiis
atque multis aliis sacrescripture
testimoniis non minoris dif-
ficultatis ymmo fortassis
maioris erat questio de glo-
rificacione corporis virginei pro
tempore augustini quo modo sit de
presumptione eius sanctissime
anime a passione et coniunctione
oracionis patri Quantumque de hiis
famose sibi mutuo adversa-
tes opiniones utique quod augustinus
in sermone de assumpcione vir-
ginis audacter hanc sine eciam pro
asserit ita declaracio ecclesie
in simbolo Athanasii Ita
de hoc habetur eciam per augusti-
num in libro de fide ad
petrum auctoritas tam clare
quemadmodum ea que allata est
est de coniunctione o patri
Dicat igitur pro sic firmiter teneo
et nullo modo dubito unigenitum filium
dei ad iudicandum vivos
mortuosque venturum ut hos
iniquos quos hic dono gracie
gratis iustificat sive per fidem

eisque iustificatis in fide et
caritate sancte matris ecclesie
perseverantibus donat in suum ad-
ventu resuscitet ac glorificet
Item clarius fuit et nulla
dubitacio omnibus bonis hominibus
et malis resurrectionem carnis
in adventu domini futuram esse
carnem, retribucionem vero iustis-
sime bonis malisque differentem
secundum quod apostolus ait omnia
omnes resurgemus sed non
omnes immutabimur Item augustinus
in enchiridion c lxxxviii contra
de resurrectione carnis non sicut
quidam resurrexerunt iterumque
sunt mortui sed in eternam vi-
tam sicut christus resurrexit quemad-
modum possem breviter dis-
putare et omnibus questionibus
que de hac re moveri assolent
satisfacere non invenio resu-
recturam tamen carnem omnium quicumque
nati sunt hominum atque nascentur
et mortui sunt atque morientur
nullo modo debet dubitare christianus
De hoc eciam habetur per augustinum
similiter in quarto dist. xlix
Dicat unus possit de hac materia
forte audacius quam de ea quam
est quod de hoc est communis sentencia doc-
torum et non minus assignata
trigenta ad fidem pertinentia quo
ut de ea Fere namque in
omni tractatu complectente dic-
ta sanctorum sanctorum quo omni doctorum

tonite in fine operis hec materia
de finali iudicio et omnium
resurrectione assignatur. cum vir
et iniquam de antiquis loqui-
tur ponit exceptio de b. virgine
dicentes eam iam resurre-
xisse. De hoc autem satis est
reple quas nos allegando sup-
per originalia sanctorum
sed non est singuli intencio
Tantum hec primum pertinet
ostensum fuisse quod hec materia
de assumpcione virginis in anima
et corpore attentis auctoritatibus sacre
scripture et sanctorum tamen multi-
plicatis testimoniis non reperi-
tur maior minoris difficul-
tatis quam ea de qua agitur
preservacione virginis ab originali pec-
cato ne minoris repugnan-
cie ad fidem sit pro ut expad-
uso dici vel ex auctoritatibus sacre
scripture de necessitate fidei sit intel-
ligere absque omni excepcione
Tamen tamen hec Augustinus in pri-
sermone ad probandum glo-
rificacionem b. virginis in
corpore et anima que materia ut pla-
fatie apparet tamen preiudicaret
est fidei et sacre scripture contra-
riaret fere unum assumit
fundamentale principium videlicet quod
quia de incineracione corporis
virginei non erat aliqua auctoritas
sacri canonis que expresse
hoc diceret. Et quia eidem
racionis oppositum suaderet

cand racione pro auctoritate
complexus estimavit credi
debere virginem assumptam
fuisse in anima et corpore. Et
quoniam sermo predictus prolixe ex-
tenditur eliciata sunt ex eo sep-
tem notabilia dicta que
videntur ad nostrum pertinere negotium
Primum est quod ubi scriptura non
commemorat de b. virgine
querendum racione quid conve-
niat veritati. Et si sic quid
ergo de Marie morte quid
de eius assumpcione. Secundum ubi
divina scriptura nil commemo-
rat ibi querendum est magis
quid consenciat veritati. Fiat
ergo ipsa veritas auctoritas sine qua
nec est nec valeat auctoritas. Hec
clare propositum questionis
nostre. Tercium de concepcione
virginis in peccato originali spar. et
expresse sacra scriptura nichil
commemorat. Quarto querendum
est racionem quid conveniat veri-
tati. Quinto videtur quod illa
pura suppositio quod adversario
posita est non sit loquen-
dum quod mortis in mi debemus
auctoribus quam racionibus. Sextum
est quod in simili de materia
assumpcionis ubi non erat
auctoritas sacre scripture Augustinus
dat et de veritate inquirenda
per evidenciam racionis. Septimum
documentum est quod ubi aliquid
omnibus hominibus est commune
tam voluimus attribuere

Septem documenta

Virgin deliberandum e
ínío si tante congrueniat
sanctitati / Dicat aut sic memo-
res eam condicionis humane
mortem illam temporalem su-
bisse dicere non metuimus
quam idem de filius eius
qui deus et homo lege
satis humana sustinui-
t et hec quia homo de eius
susceptus et profusus
e utero / Sz si dicas eam
mortis vinculis teneri et
solutam in commune putre-
dinem vermem ac cinerem
deliberandum e si tante
sanctitati conueniat tante
aule dei prerogatiue Dicta
ergo in primis questione
cum petitur utrum b virgo
contraxerit originale qd ceteri
bus hominibus commune non
absolute asserendum est
contraxisse / Sz pie deliberan-
dum e an contraxisse o-
sit conueniens tante sancti-
tatis. b. virgini id e attribu-
endum ipsa qd dicatur
conueniens tante sanctitati et
prerogatiue sue Constat aute
qui dicere eam conceptam in
peccato / hic nichil facit ad sancti-
tatem et prerogatiuam eius
super ceteros qui ymmo potius
contrariam vide Sed tamen
dictum e qui b. Virgo non
ymmerito qui capienda e ab
aliquibus regulis generalibus
sine et quibusdam gradibus
pene quibus subiacet omnes
mulieres et hoc propter mag-
nitudinem gracie et sue prerogati-
ue dignitatis / Vnde et
sic dictum quippe e / mu-
lieri quoque dixit deus multi-
plicabo erumnas et concep-
tus tuos in dolore paries filii-
os tuos et sub viri potestate
eris et ipse dnabit tui Er-
umnarum Maria sustinuit
cuius animam gladius pertrans-
iuit / Sz conceptus non
multiplicatur nec sub viri po-
testate restitit degrauit qui me-
diantibus misericordibus de spiritu
sancto verbum suscepit / et virginitatis
integritate manente absque
merito hoc / n potuit esse
de matre / qua sic elegit
deus nasci de homine quia
ra go et si conueniat eum
ius eme / non conueniat pari-
turiendo cum dolore / promer-
uit hec eam singularis sancti-
tatis et summe gratia / qua su-
per preter dei summe estimat de
dignitas Non immerito
excepit a quibusdam generalibus
libus sine eius gradibus mena esti-
mabile qua tanta summa gratia
et attollit dignitas prerogatiua
Erat quod autem hic dicitur qui
b virgo excepta a pena peccati primi

merito sue dignitatis et
prerogatiue / Cum ergo huiusmodi
pena proueniat infallibiliter
merito penitus peccati nec alibi in-
quam ita quod eo posito / hec
infallibiliter ponitur / et ideo non
conuenit nunquam in aliquo inno-
centi / unde licet se sic propria-
pao et scilicet communiter loquendo de
eo quod male est in peccato et
posito quod non est actuale pec-
catum aliquod ergo si ab huiusmodi
pena est excepta / videtur esse
quod a culpa a qua huiusmodi pro-
uenit pena quemadmodum dicimus
quod si in aliquo nunquam fuit con-
cupiscentia prout dicitur peccata
o peccati quod in eo nunquam fuit
originalis culpa / Non sic autem
est de fame siti ac fatiga-
cione et similibus aliis /
Hec non sic dicunt oppro-
brium condicionis humane
et quod sint quod carencia competenti
et in Christo fuisse dicitur / Ter-
tio sequitur quod dicto augustini
quod si hec virgo caperet ab huiusmodi
penalitate ex vi gratie ma-
gnitudinis et prerogatiue
dignitatis / ergo a fortiori debuit
esse excepta a culpa o peccati
que magis repugnat sue
gratie et prerogatiue / Cum
quod ab opprobrio humane con-
dicionis a qua vt est caperet
racionale est ut maria ex-
cipiatur / Dicit autem sic beati
virginis cum ipsum omnia posse

qui de seipso ait data est
michi omnis potestas in celo et in
terra / si ergo voluit integri-
tatem seruare pu-
dorem / cur non uoluit inte-
gram a putredinis seruare
fetore / Decet qui cognouit
sensum domini et qui consilia-
rius eius fuit / nunquid non
pertinet ad benignitatem domi-
nus seruare honorem qui
legem soluere non venerat
sed adimplere / Ideo sic hono-
rem matris capit ita inho-
noracionem dampnat / qui
in vita preterita gratia
conceptus sui honorauit
purum est credere suum saluatorem
eciam et in morte speciali gratia
honorasse / Potuit vero a putre-
dine et a puluere alienam
facere qui corpea nasciturus potu-
it eam germinem relinquere
putredo vero et vermis oppro-
brium est humane condicionis
a quo opprobrio cum ihesus
sit alienus natura marie
caperit quam de ea suscepit
pisse probatur Tad vero Ihesu
caro marie est et multo spe-
cialius quam Ioseph unde ex
tempore suum eius habet dicebat
Sicut vero et caro mea est Chri-
sta aucte et plurimum habet
interim pro modo procedi
supra positus hoc a probatur
per Augustinum / Dico vero supra
dictum est quia filius dei

potuit preservare matrem suam
et decuit quod faceret Ista autem
augustinus procedit in materia de
preservatione corporis virginei a
putrefactione Et hoc quia dicit
quod huiusmodi preservatio corporis a
putredine pertinet ad mater-
num honorem quem filius
debebat matri / quia non
honorare matrem secundum legem
divinam est dampnabile
Constat autem quod preciosior
est anima seu persona beate virgi-
nis quam caro / si ergo quia pertinet
ad honorem matris decuit
quod preservaret a putrefactione
corpus / quanto magis animam
a corruptione que non ut cor-
pus escam vermium sed autem
peccatricem efficit / si dicitur
peccatrix est abimum et escam
demonum Demones namque
delectantur quod reficiuntur peccatis
hominum famescunt autem constati
splendore virtutum Unde
indubie asseritur quod eius corpus
semper esset sub peccato origi-
nali fuisse quemadmodum pena mori-
la beis quia post mortem cor-
pus mansisse permeratum
per multa milia annorum
Ratio est in promptu / quia
nullum malum maius est in
mundo quam mortale peccatum hoc
enim magis contrarium summo
bono / quia nichil deus ita
abhominatur et odit sicut mor-
tale peccatum Dicetur autem
infra plenius Sed

oppositum unum etiam potest quod solu-
tio data ad adversum non videtur
sufficere Dico quod aliud est
de maneracione quia hec
subsequuta est post sanctificationem
virginis / originale autem peccatum
precessit sanctificationem Unde
post sanctificationem debuit esse
immunis a pena originalis peccati
Ex quo videtur concludi quod
sanctus vir indicans est de pena
quia dicunt originalis peccati contra
ad clausionem regni celestis
in quo tamen adversa positio
multum innititur dicendo / quod
si beata virgo maria mortua
fuisset ante passionem Christi
quod ratione peccati originalis etiam
sibi fuisset clausa regni ce-
lestis ianua Unde si sanctifica-
mentum huiusmodi non fuit in
ipsa causa liberationis ab
maneracione Nam oportet
sic dici in omnibus sanctificatis
ut Ieremia ysaia Iohanne Bap-
tista et aliis De quorum
glorificatione in corpore et anima
in celo non sic asserit Et
nec valet secundo in eo quod dicit
quod liberatio ab immaneracione
decuit beatam virginem sed non
preservatio a contractione originalis
peccati et ratio huiusmodi non decet
quia refert ad veritatem rede-
mptionis hoc ut infra probatum
est autem quod imitatur ab oto
Nam quod eo quod ut est preservatissima
redemptor decuit quod beata virgo

preservaretur ab omni pecc[ato]
Item quia dicit quod decuit preser
vari ab inquinatione scilicet no
a contractione orig[inalis] pecc[ati] Respon[sio]
non minus decere videtur inno
centie virginis matris dei quam
glorificatio corporis quia si
corpus non debuit esse cinera
tum ita nunquam decuit
se videtur quod aliquando sua pura
fuit ancilla demonum. Est
namque inquinatio corporis est
corruptio partis sed pecc[atum] o[riginale]
corruptio totius. Licet persona
quam omnis dignitas decet
illa vero corpus quod in compa
ratione excellentie multum
deficit. Hec inseparabilis illa
minime. Unde ex huiusmodi par
ticula sermonis elicitur tacite quod
si xpus honoravit matrem suam
in glorificatione preservando
ab opprobrio humane condicionis
quod est incineratio quod tamen ma
ius opprobrium potest dici de
virgine sit omni pecc[ato] videtur
quod a fortiori honoravit eam
preservando ab illo. Nullum n[amque]
opprobrium maius potest dici de
virgine quam quod in ipsa fuit aliq[ua]
vera culpa, templum dei habi
taculum demonum, celi regina
inferni captiva, domina an
gelorum serva demonum
et quod foret purissimi mat[er]
dei ancilla diaboli. Attendat
attendat ruminet quinque se
nus doctrinam apli v[e]l ceterorum

sit participacio iusticie cum ini
quitate vel societas lucis
ad tenebras, que conuencio xpi
ad belial vel quis consensus
templo dei cum demoniis
Sed quis tamen vellet diffitere
per ea virginis nomina ori[ginalis] ger
pecc[ati] opprobriis vituperata et com
parare ad excellentissimas
virtutes sive operaciones quas
sancti attribuunt mat[ri] dei facile
poterit inducere absurda ista
ex posicione contraria. Simil[ite]r
et si applicare vellet ea que
in prima allegacione de ma
cula turpitudine opprobrio ac
deformitate originalis pecc[ati]
dicta fuerunt etc. et si ca
racio unquam non urgeret
hec reputacio deberet magni
ponderis esse quod indecentissime
esse indicatur ut mat[er] dei fuerit
aliquando serva diaboli. Sed
aut racione o[riginalis] pecc[ati] efficiat[ur]
quis servus diaboli patet ex
doctrina com[muni] in 2o di. xx
Unde a multis estimatur
quod si de hoc titulo questionis
deliberarent tum quid facerent
et ponerent infideles qui
respondent in favorem pueri
et virginis eius etiam nostre
dignarentur non parum si
audirent quod quidam paciantur
de hoc infesse posse movere
dubium. Secundario si illis
prius ut verum esse creditur
exponeret quod hac preservatione

ab ignominiosa labe peccati
et seruitute dyaboli deus
filios suos potuit facere
absque iniuria iure fidei et
preiudicio sacre scripture Ter
ciam rationem aliam qua pro
sequitores aduerse doctrine hic
dicam considerationem de
puritate semine virginis de
hac autem Nicolaus de lira
dicit in quodam tractatu suo
qui intitulatur responsio fratris
Nicolai de lira ad quemdam
iudeum verbis euange
lii secundum matheum contra
christum nequiter arguentem
et incipit iste tractatus
potens sit exhortari in doctri
na sana etc. Ubi primo
quia iudeus arguebat in
dicendo contra christum varias
genealogie sue dicendo quod
mulieres ibidem recepisse fuisse
reprobatasque secundum scripturam
Nicolaus de lira respon
dit etiam de illis quatuor
ibidem nominatis et subiungit
Item in hoc quod de nulla sanctarum
mulierum ponit in genelo
gia iesu nazarenum filium
accepit Nam in eius fine
dicitur Jacob autem genuit
Joseph virum marie de
qua natus est ihesus qui vo
catur christus Ipsam autem
esse sanctissimam scriptura
noui testamenti et doctorum
katholicorum manifeste
proclamat Et quia hec est

sancte notum Ideo dimitto
et sanctitatem eius per scripturas
iudeorum et sarracenorum
declarare propono Circa ad
declarationem per scripturas
iudeorum sciendum est Conse
quenter declaratur sanctitas virginis
marie per scripturas sarra
cenorum Habetur enim in al
corano machometi Dixe
runt angeli o maria deus
utique elegit te et purificauit
te et elegit te clarificauit
super mulieres seculorum Item
ibidem dixerunt angeli
O maria deus annunciat tibi
verbum ex ipso nomine ihesus
filius marie et erit hono
rabilis in hoc seculo et in
futuro Item ibidem dixit
ipsa Deus meus quomodo mihi erit
filius et non tetigit me homo
dixit sic deus creat quod
vult cum decreuit utique aliquid
dicit ei esto et erit Item in
libro alkoran qui est autenticus
apud eos dicit canhoia quod
audiuit nuncium dei dicentem
nullus de filiis adam na
scitur quem non tangat sa
than et ideo plorat voci
ferans ex eius tactu preter
mariam et filium eius Et
iudicium autem dei intelligit ma
chometum Item dicit pro
phetam id est machometum
dixisse multi perfecti fuerunt
ex hominibus ex mulieribus
nunquam fuit perfecta nisi maria

Jesu Hec aut scriptura sa
cramentorum induxi quia secundum
apostolum Oportet sacerdo
tem testimonium ab hijs
qui foris sunt / patet ergo secundo
scilicet quod iudeorum impugnando ac
cepit filium / dicit Nicolaus
de lira ubi supra Ex hijs
manifeste patet quod dictum
est quod huiusmodi questio pro
adversa posicione tamen est
aliena ab humano sensu
multorum quod etiam in fide
les provocat ad deducta
cionem qui cum tante ex
cellencie credant esse deum
statim iudicant aliud de natura
dei aliud de quibus homi
nibus oportet / Item in hac
parte predicti sermonis per
fecta Augustinus dicit duo que
multum pertinet ad propositum
nostrum videlicet quod caro christi est caro
marie Et quod si natura
matris est filius convenien*s*
est ut sit et filii mater non quan
tum pertinet ad aquarum ad ministra
cionem sed quantum pertinet ad
carnis recipiorum substanciam non
quantum ad unitatem persone
sed unitatem corporalis nature
et substancie Unde evidenter re
cabimus augustinus unde mittitur
glorificacionem humani corporis
Sed autem singulariter
competit quod supra ostensum
est quo inquantum aliquis filius
tantum fuit de natura matris

sicut christus fuit de substancia virgi
nis quia totum quod erat hu
mano corpore substancie solum
ab ipsa recepit / Alii autem
suscipiunt illud partim a
patre et partim a matre
Unde ex hac forciori racio
ne germanitatis / merito
Sed Ergo supra ceteras de
buit grande prerogativa sin
gulari sui filii in preservacione
ac corrupcione corporis / et
multo efficacius a corrupcione
anime / Et etiam augustinus hic
unum aliud singulariter no
tandum videlicet quod pium est
credere singularem salvatorem
etiam in morte speciali gra
ciam honorasse / itaque re
ligio Romana ubi vitas [illegible]
sed non patet inniti[illegible] per [illegible]
Unde tanto sacrum Salvum
sub hac nominis appellacione
nobis committit a clerus
de hoc dubio videlicet utrum
magis pium sit credere virginem
gloriosam preservatam quam in o
riginali acceptam veterum
ut supra commemoratum
est / quia quod adversus super vari
tatis materia facta est instancia
ne credulitate pietas hinc
aliena iudicaret a racione
et auctoritate hinc oportuit etiam
super hoc multa inducere Cer
tum dictum est quod quod non
obviat expresse auctoritati sacre
scripture credendum est fuisse

glorificacionem digniori corpus
dt n sic tractando id ut est
p Johannis xvii pater quos
dedisti in populo ut ubi ego
sum et illi sint mecum
ut videant claritatem quam
dedisti michi. O magnam
et inestimabilem bonitatem
Dei qui Christus secum in gloria
vult suos ut sua claritate
fruantur quia Christus sua fi
de meriti una cum eo esse
digni iudicantur. Si ergo con
secum vult Christus ac per hoc
quia omnia potest. Quanto
estimandum est de matre ubi
digna sit Christus nisi in presencia
filii. Dominum igitur matri cor
poritum intelligo quantum cre
do cum matre fruitur claritate
Christi et gloriose conspectibus
eam videt semper sitiens
et semper possidens. Dum
inestimabilis prestat excel
lencia quadam specialiter
prerogativa a filio hono
rata possidens in Christo cor
pus suum quod genuit clari
ficatum in dextera patris
et si non suum per quod
genuit tamen suum quod genuit
vel genuit. Et quare no
stri per quod genuit sine
obviavit hic dicam presertim aut
vere credo et per quod gen
uit quia tanta sanctifi
cacio dignior celo est quam
terra tronus dei talamum

domum. Domus atque taberna
culum quod dignum ibi est esse ubi
ipse est. Tantam integritatem
intuitus incorruptibilitatis non
putredinis aliqua resolu
cio sequitur illud quod sacratis
simum corpus escam vermi
bus traditum. Quia senti
re non valeo dicere presume
re in quem sub sorde putredi
nis fugitivum de vermibus pul
verem. De quo si nichil ad
sentiens quam de ipso [illegible] dicere
si quemadmodum de ipso
quod absque ulla ambigui
tate solvendum est in presente
post mortem futurum est pu
tredo post putredinem verme
post vermem ut dignum est ab
iectissimus pulvis quod de
Maria non videtur conveniens
quod estimatur pro omnibus pollet
incomparabilis gracie munus
Ergo ista auctoritate
clare patet quod dictum est
quia id quod pertinet ad excel
lenciam corporis firmiter debuit
sibi attribui si non obviat
sibi auctoritate confessa satisfacere
et si debebat sibi attribui
quod pertinet ad excellenciam
corporis quanto magis quod pertinet
ad excellenciam anime. Sic est
puritas innocencie absque
unquam ulla labe peccati. Unde
ex summa Augustini arguit sic
Si tronus Dei talamum

domini domu atque taber-
naculum quod non decet manere
sub corruptione. Cum hec
verba dicantur de anima
vel de persona virginis vel
solum de corpore ipsius. Eo-
dem ut multiplicata sen-
tentiam doctorum ac eciam
cantica virginis ubi dicit
quia respexit humilitatem
ancille sue. humilitas ac
amplius quam pulchritudo corporis
et integritas carnis deo pla-
cuit / ut ipse ait ipsa multo
plus decuit incognitam fuisse
a vulgarium corruptione cul-
pabilem quam maxime. Sed
in hac auctore persone est
attendendum id dictum quod
si nichil aliud sentire
de virgine quam de propheta
Michael de ea dicatur quamquam
admodum de propheta. Cum quo
verbo aug. multitudinem
facere attentos omnes illos
qui de virginem noluit esse
inclusiva cum omnibus aliis
considerentur. Certe equi-
dem hic consideratione de
persona virginis ad personam
singularum altius sentire. Cum in
divina providencia sit al-
terius qui et singularissime re-
putacionis cuius non est ea
omnino pure creature
providere dicit Aug. quod
hec que estimationem percellit

gratus incomparabile infinitus
gratie. Et in considera-
cione hac de comparatione o-
peris et adversis quantum adhuc
non sit melior estimacio de
persona beate virginis quam
de persona cuiusque vel aliquo
cuiusque altius secreti qui infidelis
Tertium dictum est quod si non
ceterorum doctorum dubi-
tat de potestate quod quin potuerit
matrem proprio incorruptam
servare. Non est vero dubita-
dum voluisse quod potuit ad totam
gloriam benignitatis. Et quis
sic considerat, ergo hanc
… vera mater confitendum
… Mariam in Christo et apud
Christum esse in Christo quia Christum
manere … virginis et sim
apud eum glose ad …
gaudia assumpta benignitatem
Christi honorauit susceptam
ceteris qua hic que hono-
rauit preteritis atque ad ce-
… non esse adductam
post mortem putredinis ver-
mis et pulveris que sunt
et omnem genuit salvatorem. Unde
aug. si potestate est de sectoribus
capite capillum non perit
est et illa anima et corpore inte-
grum posse servare. Deo neque
potestate si nullus dubitat ecle-
siasticorum quin possit matrem
sine corruptione servare aut
dubitandum est voluisse

quod pertinet ad tante be-
nignitatis gratiam si elegit di-
uina uoluntas sola ipsa int
aespirantes uehementiu igis
flammas non solum pudice
corpora seruare illesa / tam
etiam ipsa vestimenta seruare
abuiat inusta. Cur abuiatum in uite
propria / quod elegit in ueste
aliena. Donauit seruare in
uentre. Et propter uolens ipsa
voluit incorruptum sola uita
Mariam incorruptam preter
naturam non seruat. Virgi-
seruatus est Daniel abs-
temperatissima fame leonum
Modo seruanda est Maria
tantis dotata meritis digni-
tatis quecunque modo que dignius
quia nam usus seruatus
non cognoscimus in Marie
dignitate virginitate integra
plus potuisse gratiam quam
natura non dubitamus. Diuini-
tatis enim sunt opera que dicas
et ideo possibilia quia sunt ipso-
tencia / opus autem dei uoluntas
est et dei sapiencia cuiuscunque
que prius sunt sua sunt et
velle. Velle autem omnia que
iusta et digna. Ecce ad hec
auctor euidentissime monstrat
quod ut attribuat b. virgini uir-
tutem dei excellens prerogatiua
super ceteras in dicto ad conserua-
tionem probare non que proprie salu-
tis hoc possit / et quod illud
pertinet ad gratiam benignitatis

Nam si posse et benignitatis est sequitur
quod hoc voluit concedere matri
quam super omnes puras creatu-
ras dilexit / primo inter meritorum
doctorum summam plurimum omnes
quia in ea sola fuit maior
habundancia plenitudinis gratie.
Cum ergo quod potuit prius sunt per-
uare ab eo peccato nulla racio
potest dubitare / Nunc inquit de hac
preseruatio huiusmodi pertinet ad gratiam
benignitatis / sequitur ergo quod voluit
et si potuit decuitque voluit
ergo fecit. Nam ut ipsa vbi
Deus inquit omnis voluntas
mea fiet. Attendendum est etiam vir-
ginem quod ea que pertinet ad ipso-
tentiam dei et ad deum excellenciam
gratie vere dignum et iustum est
quod filius dei et virginis adorat
suum sue et hec quod vnde cona-
mur pertinencia ad huiusmodi preserua-
tionis opus non pura sed natu-
ra peruenire ueit grandia et
magna ad ipsotenciam et gratiam
dictis pertinere. Hec enim etiam b.
virgo in suo cantico de diuina genera-
tione professa est dicens. Ecce
enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes / quia fecit in magna
qui potens est. Sed primum deum
beatam virginem in peccato similiter ex
quod ne deus sequitur conuenientiam
riam quia tanta plenitudo gratie ut
integra vnica deum genuit in-
tegram intactam. Dicit ad hec
per hec digne videtur beata

Maria benedicta inenarrabili
anima et corpore in proprio
filio cum proprio filio per pro-
prium filium. Hec ille. Sed cor-
ruptionis erumnam quam na-
scitura est ante filium integra
corruptio ut sit semper incorrup-
ta quam tanta profudit gratia
sit integer virginis, que eius
integritatem virtute et statu ge-
nuit. Sed quia ut dixi quod aliter
sentire non valeo audeo aliter
dicere non presumo. Contra
etiam particula manifeste per
intentum, quia si beatam virginem
non dicitur sequi corruptio neque
corporalis nec spiritualis. Nec obstat
si dicatur quod originalis corrup-
tio peccati non sequitur sed precedit
mariam, non est ita. Licet pre
verum est dicere quod aliquis est filius
Ade per naturam quam sit per culpam.
Et tamen quia ea presupponit specialiter
ea non loquimur de corporis cor-
poris sed nature. Contra etiam con-
siderandum quod dicit quod aliter sen-
tire non audeo. Cum Augustinus
non audebat dicere sentire
de corruptione virginis marie
corporis, quomodo multo minus auderet
de anime vel persone ipsius
culpabili corruptione sentire.
Ad hanc dicitur causa fuisse de
istum comparationem in hoc ... et
gratia que inter plures auctoritates
allegata ad hoc proponitur non sic
potest allegari in 20 dist. 70 Excepta
sancta Maria virgine de qua

propter honorem domini nullam
prorsus cum de peccatis agitur habe-
re volo questionem. Unde non scimus
quod ei plus gratie sit collatum ad vin-
cendum ex omni parte peccatum
concipere et parere meruit quem
constat nullum habuisse peccatum.
Ergo hac virgine excepta si omnes
sancti et sancte congregari pos-
sent et quereretur ab eis an peccatum
haberent quid responderent nisi quod
Johannes ait: Si dixerimus
quia peccatum non habuerimus
nos ipsos seducimus. Illa autem cuius
singularis gratia plena est
ad replendam ut ipsum haberet ve-
ntre sui fructum quem dominatio
est universitatis dominus. Hec ille.
Attendendum est primum singularis
gratia plena est hoc est non
quod ostendere intendimus perfecte
in ea dono singularis gratie
non corrupit de culpam. At-
tendendum est etiam specialiter considerare
quod hic Augustinus dicit quod de beata virgine
propter honorem dei nullam vult
de peccatis agitur vult habere questionem.
Unde patet contentione Augustini
quod non stant hec duo simul
honor dei nostri, et beatissimam
virginem matrem suam esse
reatum peccati vel pariter earum stat
alius quod hec vacua intelligunt non
solum in actuali sed de peccato et
fomite in originali et veniali, quia
ubi maior reatus culpe est.
Sed quod probare intendimus quod hec
materia concludit a beata virgine

omne peccatum. Item contra auctoritate virum spale ber qsi in hoc loco in quo quasi pre omnibus aliis augustinus ostendere nititur esse homines sub peccato inclusos esse hanc singularem exceptionem facit de beata virgine / quod contra de aliis dixerunt in materia peccatorum. Si mentionem faciat de beata virgine non est intencionis sue eam sub peccato quod ipsa culpabiliter sunt aliquando vera culpa peccati includere / et videntur possunt dicta sua exponi ad illum sensum quem sicut nititur defendere puritatem. Unde contra ista exceptione qua hic Augustinus fecit apparet sufficienter respondere posse ad omnes auctoritates augustini que in hac materia allegate sunt concludunt generali et specifico sermone. Alium quod et nullam prorsus questionem quare ne de eo voluit dubitandum esse. Est manifestum quod quando a generali dispositione fit semel specialis exceptio de aliquo id numquam sub generalibus verbis censetur includi quantumcumque eciam id ad usus hoc singulare quod exceptum est sicut tamen aliorum videatur imitare. Quandoiam semel non obstante ea vacatione indicatum est non includi debere nisi forte de pa exceptione expressa fiet mencio et renovaretur. Sed

hic augustinus nequaquam fecisse dicendus in suis operibus. Et satis est semel fecisse illam exceptionem in favorem prelatissime virginis. Sicut dicitur de professione que tamen emittitur semel et durat quoad omnes professi actiones ad vitam. Et in fine autem presentis sermonis sic augustinus concludit. Ostensa sunt ex parte que tota hortatio sermone dicere. Si autem quis respiciens ulterius querit cum non vult dicere primum hoc non posse profiteri quere non condemnat velle ac perficere non esse. Et cum videat dei consilium de hiis nosse se manifestavit incipiam credere de quibus non possum aliter sentire. Ammirabor illum altiorem divinum consilii investigasse quem me cum apostolo dignam veneranciam videor debere admirari dicere. O altitudo diviciarum sapientie et scientie dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles vie eius. Et quia si cum dicit apertum contra questionem et ex parte eius dixi dehinc et si non quemadmodum tu me debuisse credidi. Tu ergo vera sunt que scripsi presumpto contra ea / quod de sancta virgine matre tua non quod dignum et iustum est sentire non potui / si ergo dixi ut debui approba. Si non obsecro tu et tuus qui cum deo patre et spiritu sancto vivis

Non est credend' dicentib
b. virginem conceptam esse in
pecco nisi ostendat se fuisse
sup hoc reuelatam a deo

et regnat per omnia secula seculorum
amen Ecce quod augustinus dicit
quod non est credendum alicui
dicenti virginem non fuisse
exceptam ab exordio condicionis
humane in putredine con-
ceptionis nisi manifestauerit se
nosse consilium dei quod quidem ad-
mirandum est de tali quam
talia dicit. nisi non attribuere
b. virgini excellenciam sin-
gularissime gracie hoc est
proprium dignum et iustum
loquitur cum assertores huius
conformacionis non dicat nisi
id quod pertinet ad dei benigni-
tatem simulque prerogatiuam
b. virginis. Constat quod sentiunt
id quod de deo et matre sua
proprium et dignum et iustum
est sentire nichil credi debet. Con-
traria vero assertoribus sentire
credat ut hic augustinus dicit
debet eos manifestare se cogno-
uisse consilium dei quod non
est credendum dicentibus b. virginem
conceptam esse in pecco nisi osten-
dant se fuisse super hoc reuela-
tionem a deo, cuius iudicia
sunt incomprehensibilia et
vie inuestigabiles Non enim
augustinus loquitur de consilio
dei quod scriptum erat in cano-
ne biblie, quia id solum quod
ad salutem omnibus notum erat
Et videtur loqui de consilio
dei quod spectat remissum ad no-
ticiam, atque per diuinam
reuelacionem Et attendendum

est dictum Cuius iudicia sunt
incomprehensibilia. Augusti-
nus que militat in derogacionem
excellencie ac prerogatiue
b. virginis debet attendere in mag-
no diuino iudicio incomprehensibiles
Ecce quod non potest certitudo haberi de
ipsa nisi per reuelacionem tamquam de
re incomprehensibili, ecce in
hoc vltimo verbo maxime con-
fortantur fideles hanc tenentes
sententiam quia dicit eos sentire de
deo et matre sua que sunt
propria digna et iusta. Ac augustinus
ipse aliter potest sentire. Vnde nichil
aliud augustinus aliter sentire non potest
de virgine in hiis que ad cor-
pus pertinent nisi que propria
et digna ad excellenciam sua
Ecce non minus hec doctrina
de sua pulcre conceptionis pertinet
ad b. virginis insignem prerogati-
uam Vnde iam merito apparet
ostensum fuisse prefatum illi-
um scolasticum doctorem
verum quod b. virgo dei genitrix ma-
ria tot munera fuit a suo bene-
dictissimo filio. Nec virginem
contraxit originale peccatum Et non respl-
enduit in ipso omnis potencia
et benignitas quibus potuit decenter
honorauit matrem suam ne virginem
sed excellentissimam super om-
nes creaturas prerogatiua
quemadmodum nunc monstratum
est multiplicatis racionibus et
auctoritatibus in prefato sermone. Vnde
michi videtur quod et si alia insignia

racio vel auctoritates dicte deduc-
cio augustini in hoc sermone
satis operose presentibus metribus
suadet. Id autem unum pre-
terire nequeo sub silencio
quod in hoc sermone beatus augustinus
ad probandum hanc sin-
gularem sententiam de glorifi-
cacione virginei corporis du-
taxat hesitatus est ostendere
propriam et huiusmodi sententiam nec
unquam respondet ad auctoritates
foventes contrariam posi-
cionem que tamen ut supra
commemoratum est videba-
tur et non parum predicte
... etiam in multis locis pre-
dixerat in generali generaliter
sententiam / sed estimavit suffi-
cere ostendisse de b. virgine
matre dei aliter fuisse
quam de omnibus aliis. Et ideo
quod auctoritates que generaliter loquuntur
non se extenderent ad b.
virginem eandem concludendo sub
communi aliorum condicione. Ego
hec vel in parte considera-
da est responsio ad auctoritates
adductas in genere. Cum
ubi sive a suo ... distin-
guitur racione alicuius digni-
tatis vel prerogative que
illud genus transcendit /
non licet ab universali ad
huiusmodi particulare concludere
immensura descendere / sed de
hoc quod premiserit non agitur super re-
sponsione huiusmodi licet fuisset
ab ulteriori prosequende

Id autem ad presens dicere sit quod
propter unum aut duo que
excipiuntur a lege communi integra
ad omnes non dicitur extendi quod
aliqua causa singulari
que in aliquibus fuit non vero
lex ... hic non dicitur infirmata
sed adhuc permanet in suo
vigore. Sufficiat nunc quod de com-
muni in omnibus lex ipsa ver-
tetur. De hoc autem est auctoritas
augustini in libro de civitate dei
... capitulo quod sparsim sequitur
de hac materia de resurrectione
et tam clara est quod nullo sufficere
debet. Et nunc sic omnium com-
munis erit resurrectio quod omnes
moriuntur ut mors in adam
omnibus filiis dominetur et ma-
neat illud privilegium in duo
quod de eo sparsim dicitur Non
dabis sanctum tuum videre cor-
ruptionem / et caro eius non
videbit corruptionem. Hec nostra
maxima fidei tradente pa-
trum suscepimus. Unde quod
sunt et alii eque catholici et
eruditi viri qui credunt anima
manente in corpore simultaneos
dies ad incorruptionem et immor-
talitatem eos qui in adventu
domini vivi invenienti sunt
et hoc eis reputatur presum-
pcione quod mortuis quod mor-
talitatem immutatione deponant
in morte quorum quibus ...
non est hereticum nec con-
tencione hereticum fiat

Sufficiat ergo in certa legere
carnis resurrectionem et sedes
futuras de morte. Item quod
ista evidentissime patet fun-
damentale principium adductis
auctoritatibus auctoritates scriptorum
ac ceterorum sacre canonis que
adversus hanc primam doct-
rinam subtiliter quam labiis
inducuntur verbo quod loquitur
de communi lege / quasi singulare
ab omnibus distrahens de ra-
tione cuiusque privative ne
obviat licet dicere non melius
dici. Et quod amplius quod debet
intelligi consimiliter licet ab ra-
tionali regula non legitur
tam evidens exceptio /
Preterea non generaliter absque ulla
exceptione dixit omnes resur-
gemus / et concludebatur
quod nullus evadet mortem. Et
per nomen mortis omnes sumus
fieri separacionem anime a corpore
Et tamen hic augustinus dicit quod licet
mors istos non intelligatur in eis
nunquam, habet vim quod morientur
omnes sumendo nomen mortis
in adequatione que ab vita in-
tium distrahet / ergo quia
non prejudicat vel sinit
fulcita specialis privilegii ra-
tione. Item 2° quod augustinus in
prefato sermone respondet
ad auctoritates in quarum nondum deduci
posset filio et in primo de
qua agitur questione dicit quod
licet in adam omnes peccaverunt

Non tamen eodem modo sicut augustinus
dicit hic de modo mortis quod
plus distrahens est a com-
modo glorificationis est licet quod de-
mersa de peccato originali. Est
etiam aliud considerandum
in presenti sermone quod augustinus ad
probandum intentum suum
de glorificatione corporis
virginei fere non adducit
ex sacro canone biblie nisi
duas auctoritates. Unam Jo.
12. Si quis mihi ministrat me
sequatur / ut ubi ego sum
illic sit et minister meus. Al-
Jo. xvii. pater quos dedisti
michi volo ut ubi ego sum
et illi sint mecum ut vi-
deant claritatem quam dedisti.
Constat autem quod nec auctoritates
istarum nec sub sensu con-
stancia scripture nec sub [illegible]
intuitione aliqua apparet inde
inductione certe solem specialiter
et expresse loquitur de beata virgine
primo sed communiter ad homines.
Et quia ea que permittuntur
in predictis auctoritatibus similiter
modo reperiuntur in beata virgine
quam in aliis. Item 2° quod cum
ea que consequuntur singulariter
illi applicant. Dicit volo
continet prima auctoritas quod qui mini-
strat filio sequatur eum et
erit in gloria ubi ipse erit, cum
modus ministrandi eo filii
singularis pre omnibus aliis in
beata virgine. Item etiam et modus

essendi cum eo in celo aliud ac singularius siue excellentius debet intelligi quod illi in anima hec etiam in corpore specialius singularius Christo ministrauit. Unde que ipsum in utero gessit, natum aluit, reclinauit in presepio, fugit cum eo in Egyptum, et gratulatur quod ipsa ministrauerit et secuta fuit eum ab infancia et omni etate circa usque ad crucem. Unde merito debet ipsa cum Christo esse singulariori modo saltem in premiendo resurreccione sue. Item conuenit scriptura autem quod reddet unicuique secundum [illegible] quos Christus ei dedit, et quia data est mater sua Christo aperte singulariori modo quam alii, hinc est quod etiam ipsa speciali modo est cum Christo quo alii non sunt, scilicet in corpore et in anima, alii autem in anima solum usque ad diem iudicii. Ecce due auctoritates quibus cuiusque innituntur [illegible] doctrina [illegible] pluralitatem sacre scripture prout apparet supra. Si quis autem beniuole respiciat ad auctoritates superius inductas, quarum aliquas non [illegible] verbum sed sunt quasi integra [illegible] de biblia [illegible] et que in speciali [illegible] ex circumstancia scripture [illegible] plures. Alias [illegible] deductione [illegible] loquitur scriptura de virginitate et excellencia beate virginis merito possunt sufficere in scriptura ad credendum hanc piam

Esse matrem dei est priuilegium virginis ipsam eximens a peccato originali sic

doctrinam de puritate sue sancte concepcionis. Secundo potest faciliter intelligi quod quia sacra scriptura in tot locis specialiter tam singulari preconio laudum eam commendat, docuit nos debere intelligere a communi lege statutorum et exceptam esse.

Ostenditur per scripturam eam exceptam merito et singularissime. Attendendum quod ut videtur constare priuilegium dei [illegible] frequenter ac nimis anxie petitur. Cum non ab assertoribus huius piissime sentencie quod hec virgo non contraxerit originale peccatum, quia fuit preseruata eximio priuilegio, ab hiis qui sunt ex aduerso statim petitur unde habet priuilegium. Secundo priuilegium exempcionis, quia militat contra ius commune, quod se habet probari debet unde. Respondetur quod huiusmodi priuilegium non in uno articulo aut duobus qui mediocriter uel [illegible] possunt destrui, sed continetur in omnibus certis religionis pene. Exemplum in communi [illegible] quod nemo ignorat etiam rusticus. Item tamen hic robur et firmitatem quod [illegible] indignam mentem delebit. Est enim verbum euangelii quo facilius celum et terra transibunt quam iota hec aut priuilegium cadere [illegible] a p o et a multis aliis [illegible] condicionis [illegible] dcitur. Exemplum [illegible] vocacione

competit eis tot graciarum
progatiue specifice nominando
dicitur est / quia beata virgo maria
est mater eius · mater inmacula-
ta · mater incorrupta · mater
intacta / mater eius cuius est
mater dei vnigeniti domini
et regis omnium plasmatoris
et creatoris cunctorum illius
qui in celis sine matre et
in terris est sine patre / ipius quem
in celis secundum diuinitatem in sinu
est patris · et in terris secundum corporis
susceptionem in sinu est matris
O insigne admirabile gracia
O inestimabilis suauitas
O ineffabile magnum sacrum
ipsa eadem virgo ipsa et mater dei
ipsa et genitrix ipsa et eius ancilla
plasmacio eius ipsa que genuit
hec sunt verba origenis in
omelia vigilie natalis domini
Vnde a biblicum dicitur multo
tempore tam clarissime professio-
nis fidei saluatum fuisse / et
eum fertur dyabolum super
hoc interogatum respondisse
quod ille doctor qui dixisset
mater eius cuius eius non
esset apud eos / quia ex fidei
solum eum fecisset · huiusmodi
autem singulare vz esse matrem
dei tale est quod nunquam sibi
alteri creature a deo concessa
est · nec in futurum concedetur
Vnde quia tale ac tantum
est hoc priuilegium inmediate
et propterea beate virgini concessum
est prout legitur luce primo

Sancta elisabeth repleta
spiritu sancto intellexit eam fuisse
exemtam a lege communi quia
alias nisi mater dei foret deberet
teneri · et non valens in se
continere huiusmodi noticiam vt
ut nobis ipsos de hoc doceret
et non sermone communi sed ex-
clamauit voce magna et
dixit · Benedicta tu inter mulieres
et benedictus fructus ventris
tui / et vnde hoc michi · ut veni-
ret mater domini mei ad me etc-
ce quid beata elizabeth licet pro
quia ipsa antiquior et forte
maior reputata in cognacione
sua tamquam summi sacerdotis
et summi pontificis uxor zacharias
beata virgo prout ut lex dictabat
multo potcat alias et deberet
eam visitare / sed quod cognouit
quod erat mater dei sancti a
spiritu sancto huius intelligenciam
de excellencia huiusmodi priuile-
gii ipsa elisabeth exclamando
pronunciat ad id non teneri
quod ex hoc exemta foret a le-
ge communi qua omnes alie tenen-
tur mulieres / Vnde Ber beata
virgo tamquam mons altior inter
alios montes eminens ab an-
gelo salutata diuinis alloquiis
confirmata non timens sed
in meritorum altitudine se ma-
gis humilians ascendit in
montana Iudee cum festina-
cione ut salutaret Elizabet
Sciendum · n pia mater filium
suum Iohannem dicturum sine nido

Dic n decet me adimple
omnem iusticiam iam in hoc
filio suo / immo in suo cap-
tat conformari / dum deseru-
it maior ministrando mi-
nori hoc n felix animus
confitetur dicens / unde
hoc m ut veniat mater domini
mei ad me Nota tres iu-
sticie gradus habemus scilicet
maiori se subdere equali
non preferre minori sub-
seruire / primus inchoat
secundus promouet tercius con-
summat omnem iusticiam id est con-
summata in se b virgo iu-
sticiam dum ancille do-
mina dum militi suo re-
gina dum mater dei viuen-
tis mihi deseruit hominis
morientis hec Ber in
sermone de purificatione
marie b qui incipit ador-
na talamum Et hic pos-
set inferri quod sit intelligendum
eam exemptam ab hac le-
ge que tamen honorabilis est quan-
to a lege maioris est pena
qua nulla humilior et
ignominiosior reperitur
Certe attentissime et
deuote consideranda sunt
verba sacre scripture vbicumque
quod sit mencio de tam insi-
gni laudis pro me singu-
lari virgine scilicet quod ipsa est
mater dei / semper enim denotant
aliquid valde singulare

Vbi in biblia fit mencio
de matre dei fit aliquid
singulare supra leges omnes

ad excellenciam ipsius
super legem omnem / fit nam
mencio de ipsa Mathei primo
Cum esset desponsata mater
Ihesu maria Ioseph antequam
conuenirent inuenta est in
utero habens de spiritu sancto
Ioseph autem cum esset iustus
et nollet eam traducere
voluit occulte dimittere eam
hec autem eo cogitante ecce
angelus domini in sompnis
apparuit ei dicens Ioseph
fili Dauid noli timere acci-
pe mariam coniugem tuam
quod n in ea natum est de
spiritu sancto est pariet autem filium
et vocabis nomen eius Ihesum
Ipse n saluum faciet populum
suum a peccatis eorum Ecce
quomodo hic vbi nominata est b virgo
hoc nomine mater dei exprimitur
excellentissimum misterium
incarnacionis / Simpliciter
natura aliud in ea fuit
factum contra omnem legem
scilicet quod ipsa concipiebat filium in
utero non ex viri semine
que erat lex communis generacionis
sed prout angelus dixit
quod in ea natum est de spiritu
sancto est / hec n maxime
contra erat omnem legem
quam omnes alias feminas
erat constrictum Exemplo Ter-
cio consequenter fit mencio
Luce 2 / qui remansit puer
in Ierusalem Et dixit mater eius

ad eum / fili quid fecisti no
bis sic et ibi narrat quomodo
cum esset ihesus duodecim
annorum invenerunt eum
sedentem in medio doctorum
audientem illos et interrogantem
eos quod stupebant omnes / et ad
mirabantur qui eum audi
ebant super prudentia et
responsis eius / Et ad ma
nifeste est super et contra comunem
legem Subiungitur etiam quod
valde est ad excellenciam
huius hominis innuens scilicet quod
descendit cum eis et venit
nazareth et erat subditus
illis Hec autem quantum sit pre
singularis et supra legem
comunem deducere hoc audire
ben Octavo fit mencio
luce ij Erat pater eius et ma
ter mirantes super hiis que
dicebantur de illo et be
nedixit illis Symeon et
dixit ad mariam matrem
ihesu Ecce positus est hic
in ruinam et resurreccionem
multorum in israel et in signum
cui contradicetur et tuam ipsius
animam pertransibit gladius ut
revelentur et multis cordi
bus cogitaciones In hiis
manifeste aliquid sonare
esse vero nimis preter legem comunem
Et non ad purificacionem aut
matris secuta fuit reve
lacio cogitacionum ex
multorum cordibus non est genere
hec materia singularis /

Sed hunc ex parte dei indi
citur tanquam singulare
Nono de hac materia tracta
scribitur eo ij in hystoria
de nupcijs in Cana Ga
lilee ubi dicitur Et erat mater
ihesu ibi / Ubi enim legitur
de conversione aque in vi
num contra usitatam legem
et comunem cursum nature Nar
ratur quod ad singularem ad
excellenciam ipsius quod cum
ipsius respondisset ei vigide
dicendo / quid michi et tibi mulier
nondum venit hora / ipse
namque tanquam aliquid excel
lencius in ea latet / quod non
esset apparens iussit ministre
quod ad miraculum pertinere et
unde vide quod contra comunem
legem quia quod illis verbis
aliquis diceret eam retra
ab ea sollicitudine ipsa
pro ea quadam occulta excel
lencia que homines late
bat sine lege operata est
et precepit ministris facere dis
posicionem ad subsequens
immediate opus mira
culi Quedam unde singu
laritas annotantur contra legem
legem in domo aliena
ubi vinum deficeret proprie
ad quod videbat divinum vel
aquam fieri tam plena
vie fuit obediturum eius
vel eo Decimo eo quod pre
ponis in cruce dixit mun
sue Mulier ecce filius tuus

Et deinde dicit discipulo ecce
mater tua. Hic n singularis
excellencia virginis annota-
tur ut similitudine tactus et
dolore et ignominia imper-
rii, cum summi sacerdotes dice-
rent descendat de cruce
et credemus ei quod contra opus
deitatis, ipse tunc elegit osten-
dere humilitatem et nobis char[itatem]
destruere cognoscendo matrem
Secundo non filii matris sed
mater convertit diversos alios
filios filios suos, sed at filio
statuit mater alium filium preter
communem legem circa quandam sin-
gularem maniere de qua filia-
tione dicunt doctores quandam
quod non adoptivus hoc non
provenit ab adoptante sed
quod deo creata vere sicut per
gratiam factus filius virginis
etiam naturalis absque omnia
generatione deo causante su-
per naturaliter respectum maternitatis
et filiationis in fundamento
et huius scilicet eterna virgine et
Iohanne absque omnia generatione
que licet dicitur dispositio respec-
tu ad illum effectum, non tamen
est de illis dispositionibus que
permanent cum illo effectu
quia iste videntur quasi sub-
stanciales forme sed de transe-
untibus, et in scilicet habetur
communiter pro causa, quod quamquam ita
sit facere omnia dispositione

sit deus causa absque causa sic
quod non possit moveri de loco ad
locum transeundo per loca media
deus tamen subito potest ab uno
in aliud transferre. Secundo
virginis potest naturaliter generare
omnia destitucione et ge-
nerationne, et tamen deus subi-
to id potest, unde quemadmodum
deus potest facere quod licet alius
alium nunquam docuit quod
sit magister ipsius et ille suus
discipulus causando in potentia
respectum magistri et discipuli
Vel loquendo clarius impri-
mendo cordi ipsius magistri dilectio-
nem sive omnes illas affectiones
que in magistro remanet ex
diuturna instructione doctrine
Similiter in discipulo causare re-
verenciam et amorem ad illum
ac si fuisset plurimo tempore doctus
eum magister suus. Ita potuit
deus in virgine generare
in deo creata causare re-
spectum maternitatis et filiationis
sive loquendo expressius omnes
illas qualitates reverenciam ve-
nerationem pietatem, amoris
et omnes alias affectiones
sive notitias que est commune
inter matrem et filium. Hoc autem
non est in potestate hominis, potest
non autem aliquem adoptare
in filium sed quod eo ipso quod adop-
tat causat in animo ipsius re-
verenciam fidelitatem et amorem

que est filii naturalis discreti
et devoti ad cognitionem preci-
se non potest esse. Unde
hec potuit et intelligi ef-
fecisse in eo verbo cum di-
xit discipulo Ecce mater tua
Et ad hec concordat dictum
augustini qui dicit quod litteram
hanc Et ex illa hora accepit
eam discipulus in sua hec
obsequia et officia Una
quia iam ex verbo christi tanta
in animo suo inclinatio
fuit vera affectione ad
eam velut ad matrem quod
processit statim ad opus quod
filius debet matri sue ad
hec facit quod dicit Johannes bap-
tista mathei iii Quia potens est deus
de lapidibus suscitare
filios Abrahe et hec dicta
non repugnare sed convenire
sacre scripture que in multis
passibus attestatur de operibus
dei quemadmodum dominus simo-
in statim opus ad actum re-
spondet Dixit enim et facta
sunt psalmo C xlviii quia sermo
dei plenus est potestate Ecclesiastes
viii et ut communis est doc-
torum sententia velle dei est
suum facere potentie. De hoc
tamen [illegible] per illa verba re-
servata fuit factus filius
virginis naturalis velud ad
prius sufficit aperuisse mo-
tiva quantum vero ad primum

attingit satis sit ostendisse
quod utrumque. Si ergo nomina-
tur mater dei ibi aliquid signa-
factum fuit a supra legem
communem ratione quadam ita
singulari quod sit quadam in-
dicatione appareat eam multo
preeminentiam esse debere a com-
muni lege omni peccati que nec dum pe-
ccatis sed est ignominiosa
quod maxime ex hac ratione
quia est mater dei. Cum in
sacra scriptura quando fit men-
cio de hac dignitate refer-
tur aliquis forsan super legem
communem. Sunt tamen considera-
ri potest opponi de eo quod legitur
mathei xii Marci iii et luce
viii quod eo predicante vene-
runt ad eum mater et fratres eius
nec potuerunt eum adire pre
turba et nunciatum ei Ecce
quod erant querentes loqui ei
Ipse autem respondens dicenti
sibi ait Que est mater mea
et qui sunt fratres mei Et
extendens manum in discipu-
los suos dixit Ecce mater
mea et fratres mei quicumque
ergo fecerit voluntatem patris
mei qui in celis est ipse
meus frater et soror et mater
est. Ecce hic videtur quasi
non satis fuisse de matre
estimationem. Verum si
attendatur statim responsio in
capitulo [illegible] quod inicia debet

cam esti ee ut filiorum
alias comuniter matre Et
ut dicit doctores irrida
batur ro cpnniudia vo-
lens eum temtare si de-
sisteret a predicacione ver-
bi dominum propter aduentum
inris qui carnaliter ea dili-
geret / Ipius aut respon-
ca intendendum ee ad fa-
ciendum uoluntatem patris
Et in hec eciam non minus
ostenditur aliquid ultra
opinionem siue legem
comunem Cum vero dicunt
facientes voluntatem patris
sui vocari posse ipsius ma-
trem sorores et fratres quod
non sub lege comuni ee
denotatur prouenire de sin-
gularissima excellencie
racione / Unde eciam expres-
sius exprimitur intentum quod ubi
in sacra scriptura b. virgo
nominatur mater ut comuniter
denotatur excellencia sin-
gularis ultra comunem legem
Alii [illegible] putauit inter virginem
et virginem obseruari debere
legem comunem / pro ut ipse
carnaliter intelligebat de ma-
trio honore / Sed ad deuit
eum aliam legem sincerius
intelligendam esse / Sed circa
prime considerantibus apparet
quod eadem quasi modo ubi in
veteri testamento mento fit de b.

Virgine fiat aliquid de lege
et priuatiua singulari
vel ut supra contra legem
comunem / patet in auctoritatibus supra
inductis et infra dicendis
/ ut quod ipsa contereret caput
draconis / Oritur uelut stella
et egreditur recta ut ligo
quod Deus homo nasci natus
fit [illegible] ea / posuit in ea
vel in sole tabernaculum
suum / et processit ab ea
tamquam sponsus de talamo
Item quod concepta est in abis-
sis peccati peri et ignorancie
et vindicte priorum ac pene
sitis possessa adeo in
inicio viarum suarum ante
secla creata / et in ea omnis
virtus et gracia / Item quod sa-
piencia edificauit sibi domum
excidens columnas septem
/ sit sola benedicta inter
mulieres / sitque mulier amicta
sole sub pedibus eius luna
et dicat / et in capite eius
corona duodecim stellarum
Ut hinc quasi de singulari
loquatur premittitur quod signum
magnum apparuit in celo
/ Et hec et plura quod eciam in aliis
passibus vbi de accionibus
eius fit mencio non minus de-
notatur siue opera supra et pre-
ter cursum legis comunis / et
quod ipsa virgo concipit et

pareret / quodque iuxta vatici-
nium fecit in ea Dominus
nouum cum ipsa circumdedit
virum. Ita sunt de multis aliis
que licet scripture quia non credit
sufficienter consonum esse / quod in sa-
cra scriptura ubi fit mencio
de ipsa tanquam de matre domini
sed denotatur quod ipsa sit super excelle-
ne super legem totam. Hec autem
pro eo adducta sunt ut ex sa-
cra scriptura pateat evide-
ter quod sic raciones b. virgi-
ta nec ipsius personam in
hiis que culpabile vitupe-
rium aut excellenciam notant
non debet comparare sive iu-
dicare quorumlibet aliorum cum
una mensura / sed cum ea
super ceteros intelligatur esse pri-
vilegiata singulariter merito ra-
cione huius intelligatur exempta
fuisse a lege maledictionis
et obprobrii qua subiacent
alii omnes communiter. Et ex
ista consideracione augustinus
in prefato sermone assumen-
dus prout intuentes videre
possunt ad probandum fere omnia
que adducit pro intento suo
continue allegat privilegium
suum frequentius repetendo
asserens istam esse causam
quare credendum sit de b.
virgine quod regnet in celo cum
suo filio non solum anima sed et corpore
gloriosa. Item ex hoc quod est mater
dei respectus eius omni perfectione
dignitas et super omnes puras creaturas

excellencie munera consequi
debuit ut inquit augustinus filius
dei et suus qui non venit sol-
vere legem sed adimplere
debuit quod precinctis suam hono-
rauerat matrem. Unde
ex hoc privilegio et racione quod eciam
asserit de b. virgine septem
dicta quorum nullum habet
expresse et omnibus evidenter
saltem pro ab aliquibus asse-
ritur in sacra scriptura. Ymmo
ad aliqua ex illis quantum ad
apparenciam superficialem in contrarium
videtur accommodari posse
plures auctoritates sacre scripture
sed quia constat quod illud non con-
venit. Ymmo et quedam re-
pugnanciam sine [illegible]tem
huic privilegio et excellencie
prerogative quod est mater dei
Item est quod eciam respectum ha-
bens semper ad huiusmodi dignitatem
privilegii illud credit ac firmiter
tenet credit de b. virgine quod magis
congrue videtur. Huic sin-
gularissime gracie maternitatis
divine et ex hoc confutavit
omnem heresim in contrarium insur-
gentem tanquam asserentem ea
que non sunt conformia. Huic
excellentissime dignitati ma-
ternitati divine. Et eciam
racionibus indicio repugnare
videntur. Et propterea sicut
hec [illegible] quod b. virgo maria
fuit sanctificata in utero
ita quod plus sancta quam nata

Eciam attribuit virgini aliter ex dignitate maternitatis divine

Secundum quod nunquam pecca-
vit mortaliter tertium nec
venialiter / quartum quod Christus non
fuit filius Ioseph / quintum quod
Ioseph non genuit ex ea fi-
lios / sextum quod nunquam fuit
cognita ab eo / Septimum quod
exaltata in corpore et anima
super choros angelorum in
celo. Dictis autem septem
singularibus prerogativis
cognitum ad sanctos illarum veteru-
na inter fideles prout cre-
ditur hodie reperitur diffidentia
Sed quemadmodum ecclesia simpliciter
asserit ita absque limitatione
temporis vera omnia intel-
ligitur esse. Dicimus enim eam
virginem cognitam fuisse a
Ioseph nec ante conceptionem
verbi divini nec post ea.
Dicimus de eo quod est non pec-
casse mortaliter nec venia-
liter quia licet sanctificatam
fuisse in utero a persecutori-
bus adverse positionis sub-
trahitur per iniquitatem vite
sue / et dicitur quod fuit sanctifica-
ta, sed post immediate a
peccato contracto actualiter
sed doctrina mater ostendere
etiam ex praefati privilegii digni-
tate illam primam prerogati-
vam intelligi debere simpliciter
absque aliqua modificatio-
ne temporis sed quemadmodum
nunquam actualiter peccasse ita
semper sancta fuisse credatur
et immaculata nunquam

a peccato subiecta. Et sic
dicta septem dicantur conse-
quenter virginem in ratione praedicti
privilegii ostenditur et pro de-
claratione ultimo verbo quod glorifica-
ta sit in anima et corpore
esse quod multa prout supra
deductum est contraria videantur
testimonia sacre scripture quod
tamen congruit digniti matris
deo profitetur augustinus in praefato
sermone. Unde quia in sacra
scriptura non est in genere com-
mendat ex professo sed ipse hic probat
multiplici ratione innitendo
semper illi privilegio quia mater
dei est eo ipso sibi competere
dicit. De secundo quinto et sexto
narrat Ysidorus libro viii ethi-
mologiarum c. v. et ponitur in
volumine decreti totum de verbo
ad verbum xxiiii q. iii quidam
autem heretici. Et quod sic fotini-
ani a fotino gallo Grecie
nec episcopo nuncupato qui ebio-
nitarum heresim suscitans
asseruit Christum ex Maria per Io-
seph nuptiali coitu esse concep-
tum. Ad astruendum hac et
sequentes erroneas assertio-
nes potuit allegari quod scribi-
tur Mathei xiii Nonne hic est
fabri filius Luce iiº et erant
pater eius et mater mirantes super
hiis que dicebantur de illo et in-
de de eodem ex testimonio pa-
ter tuus et ego dolentes que-
rebamus te. Constat autem quod licet dicatur

de Ioseph Item math. primo Io-
seph accepit coniugem suam
et non cognoscebat eam donec
peperit filium suum primogenitum
Item in ewangelio sepe
nominantur aliqui fratres christi quod
maxime unde ebionite fomen-
tum huic errori Et hiis non
obstantibus hic error manifeste
convictus est per ecclesiam ex hoc
quod beata virgo dicitur mater filii dei
Nam cum christus sit filius dei sin-
gularis in eadem generacione cuius
precedens spiritualiter non habuit Et sic
quia virgo est mater filii dei sequi-
tur quod filius eius christus non fuit filius
Ioseph sed dei Cum namque christus
fuisset filius Ioseph naturali mo-
do generacione qua alii fuerunt putati
filii / et ultra hic dicitur
est filius dei equali causali-
tate / qua omnes alii / quo b-
virgini attribuentur pro singulari
excellencia quod ipsa fuit mater
dei Est namque intelligendum
in sacra scriptura tamquam pro-
prie dicatur quod christus est filius
dei / quod hic non debet solum intel-
ligi pro nomine commune / sed intelli-
gendo quod deus in generacione
filii ex hac matre se habuit spiritu-
ali operacione / et non concurrit
alia specialis operacio generacionis Ioseph
attribuitur / eo quod ipse quod dici-
mus filius dei dat intelligi
quod christus non fuit filius Ioseph
Contra hunc errorem sunt
multa testimonia in ewangelio
ex quibus evidentissime confutatur

Unde mat. primo quod in ea na-
tum est de spiritu sancto est Et
Luce primo spiritus sanctus super-
veniet in te etc. Item dicit
Isidorus ubi supra antidicoma-
rite appellati sunt eo quod ma-
rie virginitati contradicunt
asserentes eam post ihesum natum
viro suo fuisse commixtam
Sed eciam error fuit per ecclesiam
confutatus ex eodem privilegio
ut statim patebit ex auctoritate da-
masii pape Item sunt in eodem
elvidiani ab elvidio no-
minati qui dicunt post christum natum
alios mariam filios de viro
suo peperisse Contra hoc
coniugium integra fide credendum
beatam mariam dei genitricem virginem
genuisse et in hoc blasphe-
mie elvidii asserendum
qui dixit virgo ante partum virgo non
virgo post partum Augustinus de
ecclesiasticis dogmatibus capitulo xx-
vi Item quemadmodum dicit
etiam hunc errorem ecclesia eli-
minavit ex dignitate prefati
privilegii / quia mater dei fuit
patet de epistola damasii pape
que in libro epistolarum ambrosii
reperitur numero septuagesima
Et in hac epistola dicit contra
quod concilium Capuense totam
causam Bonosi episcopi commise-
rat episcopis Thessalonicensibus et
macedonibus cum iam synodus
non esset integra eo quod commisisset
de eius causa iudicandi for-
ma ipsi damasio pape

competere non posset sed putat
ipse dicit spectavit ad illos
determinacio qui receperint pr-
iorem sinodi in iudicando in-
fine aut hominis ecce Ecce 8o
legitur quod facit ad intentum
nostrum et dicit sic Sane non
possimus negare de marie
filiis unde reprehensimus me-
ritoque veram fidelitatem ab-
horruisse quod eodem utero virgi-
nali ex quo secundum carnem christus
natus est alius partus effu-
sus sit Neque enim elegisset dominus
Jhesus nasci per virginem si eam
iudicasset tam incontinentem
fore ut illud genitale domini
corporis illam aulam regis
eterni concubitus humani semine
coinquinaret / qui enim hoc ast-
ruit nichil aliud nisi perfi-
diam iudeorum astruitque
dicit cum non potuisse
nasci ex virgine Nam si hanc
accipiat a sacerdotibus auctoritate
et videat maria partus fu-
disse plurimos maiore
studio veritatem fidei pugna-
re contendet Et ubi est id
quod scriptum est / dicente do-
mino ad matrem de cruce
mulier ecce filius tuus Et
rursus ad Jo de maria
Ecce mater tua Quod sibi
uti cum in cruce dominus positus
cum pecierit mori tolleret pro-
nunciat etiam de integritate ma-
tris ut quid putet dicitur nisi
ut claudat sua ora perfida

obmutescat ne matrem domini
aliquo audeat temerare con-
vicio / Testis est autem eius ar-
biter eius matrii pudoris
custos / quod desponsata fuit
viro tuo Joseph / nam in
coniugalis castitatis consuetudine
thori cognovit / Nec enim eam
suscepturum filios quod deo
scriptis a viro suo separe
voluisset / sed si hoc parum est
addit testimonium ewangelista
dicens / quod suscepit eam disci-
pulus in suam Numquid enim
divorcium fecit Numquid a
viro abduxit atque abstulit
/ Ergo qui hoc legit quod quasi
naufragus titubat atque
fluctuat hic ergo testatum sibi
est de virginis integritate / hic
locuplex integri pudoris hec
dicas / hic totius sit firma
confirmacionis maxime de inquisitione
hec dixit et cum sit sanctorum
confirmacio et ministerium bene
sine preciatur Ecce epistola
Sancti Damasii pape satis
claret quod dictum est videlicet quod
ex hoc privilegio / quod b virgo
est mater dei omnes afficiones
ponentes maculam a dicendum
in ea sunt committere peccatum
Et attendendum est verbum
quod dicit claudat ora sua
perfida obstumescat ne matrem
domini aliquo audeat te-
merare convicio Constat
autem maximum esse convicium
et peius conquo ut supra commemo-

vatum est ratio ac eiusdem
ergo sequitur quod mater dei aliquando
fuit serva et ancilla diaboli
Domina angelorum serva demo-
num / celi regina inferni
captiva / mater gratie obnoxia
culpe / Item cum sua puritate ret
putari debet contrarium impo-
bonum virginem dicere asserere quod legiti-
timo matrimonio quamvis fuit
inter mariam et ioseph
ipsam genuisse filios post
christum / si hoc tamen ab ea quod ex tra-
ditur / quia non congruit
tante prerogative tante au-
ctoritate dei / quanto magis concipi
debet ab ignominiosa ma-
cula et obprobrio originalis peccati
Item viceversa considerandum
da in his argumentacionibus
in ista epistola dicit Dama-
scenus quod quia xpistus commendavit
virginem Iohanni dilecto
suo et concessit ei ipsum tamquam
filium / quod ex hoc sequitur
ipsam virginem habuisse alios
filios preter xpm / dicendo quod
non erat necesse attribuere sibi
denique filium si ipsa habuis-
set alios qui possent custo-
dire eam / Item quod puto quod
fuit sibi casta ut virgine iusto
cognita diceretur ab aliquo
ideo consequentia non valet
quia potuissent filii esse nati
et pro illo tempore iam mortui
fuissent et multo / sed hec duo
efficacia esse / quia ut pro-
prissimum est huius Dama-
scenus attendit potius ad convenienciam

sue prerogative et dignitatis
hec tamen est causa precipua
quare eciam si argumentaciones
non essent efficaces Richardus
eciam determinavit super huiusmodi
negativa que non poterat
aperte probari / Nam hoc dicit
esse tam honestum et racio-
nabile quod omnes pie mentes
non solum dicere sed audire
contrarium abhorrent Item eciam
omnis puritatis excellencia
et convenientia honestatis
hoc videtur docere quod hoc privilegio
similiter quod mater dei
Item eiusdem ante sanctum et primum
ex cetera attribuit virgini
ex eadem prerogativa privilegii
videlicet quod nata est cum sanctitate
ne in vita sua vnquam
peccavit mortaliter ne venialiter
de quo si non haberetur in sacra
scriptura expresse / ait sanctus
augustinus / Item hec debet
mariae dici Nam si multi
sancti fuerunt in utero sanctificati /
ergo et mater dei Item quod si
plures sancti vixerunt in hoc
mundo absque peccato mortali hoc
magis attribuendum est virgini
matri dei que omnium
sanctorum est excellentior Item
attribuunt eciam quod non peccavit
venialiter quod aliquando probatur
ex auctore Nam / quia maria
non per partes sed totaliter
simul se infudit gracia
plenitudo / etc cum fuit in
utero sanctificata quod ex plenitu-
dine gratie qua tunc habuit

semper fuit a pcto imu(n)is
Sz conme(n)t etiaz hic proba(r)i
po(tes)t p(re)dicto medio / quia lz
de no qui ad annos dis-
cretionis p(er)uenerit legat(ur)
aut creditur q(uod) fuit absq(ue)
pcto uemali / tn̄ quia m(ate)r
dei dz sup(er) omnes gau-
de(re) p(re)rogatiua potiori / hic
est q(uod) attribuit sibi innoce(n)-
cia(m) h(abe)re ab om(n)i culpa ue-
mali / Unde sicut dici pos-
set de pcto o(rigina)li q(uod) lz de
no n(ost)ra(m) p(re)rogatiua credat(ur)
non contraxisse o(rigina)le / tn̄ q(ui)a
mater dei gaude(re) debet
sup(er) ceteris maiori excel-
lencia q(uod) sic a uemali
etia(m) fuit immunis ab o(mn)i
culpa attento p(ri)mario
q(uo)d penitus e(st) uel p(ri)mo
instanti fuisse sub o(rigina)li
quam multa uemalia co-
misisse pcta / Eciam quod ve-
male pctm simul stat cu(m)
gracia et amicicia dei / no(n)
per illud quis efficit(ur) filius
demonis et filius dyabo-
li se(d) per o(rigina)le / unde sic pro-
gatiua huius p(ri)uilegii q(ue)
e(st) m(ate)r dei attribuit(ur) sibi q(uo)d
nu(n)q(ua)m in aliis fuit sz im-
munitas uemalis pcti cu(m)
o(rigina)le sit magis obprobriu(m)
et malum / a forciori
hec immunitas ab o(rigina)li
sibi d(ebe)t attribui / ut uidetur
sufficere visio p(re)dicta data
ad hoc arm(entum) Uerebar n(on)
q(uod) pena q(ue) debe(tur) p(ro) pcto o(rigina)li

vz carencia visionis diui-
ne / eciam culpa no(n) erit
causa totalis quare p(re)serua-
ta fuit a uemali et non
ab o(rigina)li / Sz quia pctm ue-
mali e(st) decordinac(i)o p(er)sone
o(rigina)le aut decordinac(i)o
p(er)sone nature / Ideo p(ote)st de-
cuit eam e(ss)e immune(m) a
uemali pcto in quo e(st) decor-
dinacio p(er)sone / sz non sic
ab o(rigina)li in q(u)o e(st) decordinac(i)o
nature / quoniam .b. eu(m)
obprobriu(m) e(st) h(abe)re decordina-
c(i)o(n)e(m) p(er)sone sz non nature / Hec
responsio non apparz effi-
cax / quia incidit q(uo)d uitare
intendit / d(icitu)r n(am) q(uod) indecens
e(st) attribue(re) .b. u(ir)gini decordi-
nac(i)o(n)em p(er)sone / Et q(uod) in pcto
o(rigina)li q(uo)d decordinacione nece-
ss(ar)io se(quitu)r decordinac(i)o p(er)sone
Item potius p(er)sona dicat(ur)
culpabilis q(uam) natura / Ite(m)
n(on) dicitur q(uod) n(atur)a humana
e(st) inimica deo et obligata
ad carenciaz visionis diui-
ne p(ro)pt(er) hoc / Sz h(om)o i(d est) qui (con)traxit
o(rigina)le pctm / Unde si q(uo)d decor-
dinacione nature no(n) e(ss)et
decordinac(i)o p(er)sone / possz q(uo)-
dam(m)o(do) h(abe)re locum p(re)dicta
responsio / Sz cu(m) in o(rigina)li p(ecca)to
e(st) multo maior p(er) maior
decordinacio p(er)sone q(uam) in
vemali / Hinc e(st) q(uod) si ve-
male non po(n)itur in u(ir)gine
quia e(st) decordinacio p(er)sone
ergo a forciori o(rigina)le pctm q(uo)d est

multo minor nec solum nec
sed persone decordinatus / Ergo
non sufficit predicta excusatio
/ quia multum maius est
istud opprobrium nec quam decor-
dinatus persone que mitigat
te in peccato veniali / Item
est per se notum / minimum op-
probrium reputatur dixisse unum
verbum otiosum et mendaci-
um iocosum pro confirmanda
vita proximi et spirituali
virtute / quin si nec obiciat
alicui quod est de genere prodi-
torum / et comprehendit filius
proditoris / Istud est op-
probrium o. peccati / Unde si de-
cuit comparem perpendi a mi-
nori decorpore venialis peccati
/ quo multo amplius a ma-
iori quod competit iure peccati
o. / Secundi autem quod in peccato
originali non solum est verum
dicere quod est filius proditoris
sed quod ipse qui contrahit est
proditor et infidelis sive ini-
micus suo domino / de quo nulli
dubium quod sit maius opprobrium
quam veniale peccatum / Declara-
tur / quoniam aliquis sive quicumque
alius commisit crimen lese
maiestatis et obligat perpetu-
um sua tota posteritate
a regno / de filiis qui nasce-
rentur et si verum sit dicere quod sunt
filii proditoris quantum ad
denominationem non tamen ad
infidelitatem cum potest. n-

ec quod multi ex filiis suis
bono ac fideli animo de-
siderant servire regi contra quem
pater ipsorum commisit crimen
lese maiestatis / Nec illos
habent inclinationem ut mandata
sua presentant vel in aliquo
agant contra honorem illius
/ Unde verum est dicere quod
sunt filii proditoris sed non
quod ipsi sunt vere et actu prodito-
res / In peccato autem o. non
solum est verum dicere quod qui
contrahit est filius ade pro-
ditoris / sed quod ipse proditor
est deo creatori suo / Ergo
tantam vel maiorem habet in-
clinationem ad committendum contra
deum peccatum infidelitatis vel quod-
quodcumque peccatum mortale
/ quam habuit adam pater suus
quando fuit proditor deo / Con-
stat enim quod nascitur cum intensa
inclinatione concupiscentie
ad malum et nulla vel
remissa dispositione ad ma-
lum bonum / esse enim filium
ade proditoris non constituit
quemquam culpabilem / Nam ut
pro suo peccato dicitur de adam
filius luce modo. Sed esse fili-
um proditoris et vel esse
de proditorem vel ad illud
habere intensam inclinationem
et pro tali a deo reputatur
hoc est quod reddit hominem
culpabilem / Quarto mota
dubitatione apostoli Ephe. ii. q.

Contrahentes peccatum originale por-
tant filii ire et vasa di-
vine indignacionis romanorum
ix. Cum autem baptisati
vel aliter sanctificati sunt posito
quod in ipsis adhuc permaneat
intensa que prius inclinat incli-
nacio ad malum quia per
graciam filii dei efficiuntur
tamen est quod obprobrium quod
prava natura contraxerit eis
ad culpam non imputatur
Et enim iam amicant in
filios vestros nec estimat
de familia nullatenus pro-
ditoris quamdiu autem re-
putantur solum ut de genere
illius ac quadam racione
originalis peccati eius delicti par-
ticipes manifestum hoc
esse maius obprobrium et
deordinacio persone quam
peccatum quodcumque aliud
veniale Ergo licet con-
cludi quod si ex hoc privilegio
quia mater dei est de qua
ro. virginis et quam firmi-
ter credimus fuisse immu-
nem a peccato veniali ergo
multo forcius ab originali peccato
quod est deordinacio maior
persone et abhominabilius
obprobrium Item dicebat
quod racio diversitatis est quia
in peccato veniali est actualis
deordinacio voluntatis
sed non in originali. Quod autem hoc
non ita sit patet sciencia intueri
quicumque legit librum Ansi

de conceptu virginali ex
adverso eodem allegatum
Quod vero in primo supponit
quod omne peccatum est in iusticia
et quia peccatum originale simpliciter
est peccatum ergo iniusticia ergo
quod iniusticia in aliquo sub-
iecto non est quam in voluntate
et quia iusticia est rectitudo
voluntatis iniusticia ergo
est voluntatis racionalis de-
ordinacio. Unde ex doctri-
na sua manifeste constat
quod p. o. est non solum po-
tencia sed actu voluntatis
deordinacio racionalis
Negare autem racionabiliter
non potest quin sit maior quam
in veniali racione opposicionis
quia simul cum gracia et
amicicia dei sed stat ve-
niale peccatum stare non potest
et racione pene que est care-
ncia divine visionis que
sic non debetur peccato veniali
ergo stat racio in suo robore
quod cum in hoc virgo sit deor-
dinacio voluntatis si ex
dono gracie quia mater dei
est preservata fuit a minori
malo venialis peccati ergo
a maiori malo quod est originale
peccatum eciam in eo sit actu vo-
luntatis deordinacio multo
amplius ignominiosa
et culpabilius quam veniale
peccatum. Item non videtur
sufficienter data excusacio
tunc ad hoc argumentum

Dicebat n licet pservavit
a dolore partus qd e mi
malum / tn non decuit
pservari a morte qd e mag
Item quia licet decuit eam
sanctificare per graz non
tamen per glam que e multo
excellencius donum gra
gracia Item quia non fuit
necesse ad maternitatem dei
pervenire per graciam ne contr
haheret ori culpam / quia iuxta
doctrinam ansh / etiam si ipsa
fuisset in p o et actuali
mortali / Nichilominus per eo
modo concepcionis fuere no
contraxisset petin ori hec ult
mu pie aures abhorrent
audire quod filius dei nascer
de matre peccatrice mag
Quod gloria est filio suis
habuisse matres et no me
diocre obprobrium de contra
rio Quod sicut non disceptavit
uterum potuit nasci de pe
ccatrice matre / sz uterum
decuit / qd aut dicit quod non
sanctificavit per glaz etiam
sz per graciam / Ideo de isto
hic agitur Dicificacio n
per graciam competit pro
omni statu etc in omni statu
reperiuntur multi sanctificati Sz
ethic beatitudis ut sanctorum
e doctrina tamen ante pa
sionem Ihesu Christi regni cele
stis / omnes sancti non fuerunt
participes / ut in ca magis
de baptismo et eius effectu
Ubi dicit usque ad mortem

Christi fuit omnibus observatum
non intrare regnum celeste
Conscia eius flammam
ex sanguine fidelibus sui
misericordia reseravit
Unde e magna dissi
militudo de uno ad aliud Ad
comparationem vero secundam
doloris partus ad mortem
prout iam dictum e b virgo
voluit esse immunis a pe
nalitatibus que fuerunt
in filio suo / sz gratissimum
sibi fuit in hoc eidem confor
mari Et non decuit
a morte quam filius suus
dignatus est sustinere
ipsam fore exemptam Sed
decuit eam esse immunem
ab illis penalitatibus que
dicunt ignominiam culpa
bilem sive contumeliam pen
et sub omni parte ec et
quod ipse dominus eidem Cum
mulier eo prima sive co
dicionis nature no utrum
alia sz creata e ut est
in adiutorium quia domus
sociam Ita sibi et quod dedit
in preceptum pare filios in
dolore quos concepit ma
xima cum delectacione
Itaque maxima videtur
differentia in hiis comparacioni
bus / Remanet igitur de
ductio in vigore suo quia
si racio dictat b virginem
pservatam fuisse a mori

Qr sacre scripture no
min9 repugnare
uidentur quod uirgo
fuisse immunis
ab actuali pecto
sicut ab originali

obprobrio scz uenialis pcti
ergo multum forcius psua
sum fuisse ab o pcto qd incō
pabilit' ē maius obprobriū

Attendendum ē eciā
qd huic ꝑtati fidei
vz qd b virgo fuit im
munis ab omni veniali pcto
testimonia sacre scripture no
nnullis repugnare uidentur
pa facie qz hunc doctrine
qua intendimus qd fuit ꝓ
uata ab o pcto ꝯ dico qd
non solum ad diminuta
tem uenialis pcti inde repu
gnancia / sz qd nata fuit ex
matris utero absqz pcto / si
dicamus prout ex aduerso
asserunt qd auctores dicto nō
recipiunt limitacionem / quod
quitum ē ex inductis pluries
auctes vel sermone asserunt
omnes homines ē pctores
et neminem sine pcto nasci
vivere quam sint ie que
asserunt de orili loquendo qn
tum ad ssm qui ꝯcitum
staturis scripture hēt ꝯ pe
de hiis testat' liber Job in
pluribus locis Job iiii° /
Ecce qui seruiūt ei non sūt
stabiles / et in angelis suis
reperit prauitatē / quanto ma
gis hij qui habitant domus
luteas qui terrenū habent
fundamentum consumentur
velut a tinea de mane us
qz ad uesperam succidentur
Et qz nullus intelligit in eternum
peribunt Item xv° / quid ē

homo ut immaculatus sit et
iustus appareat natus de
muliere Ecce inter sanctos eius
nemo immutabilis et celi nō
sunt mundi in conspectu eius
quanto magis abhominabilis
et inutilis homo qui bibit sicut
aquam iniquitatem Item xiiii°
Nemo mundus ē a sorde nec
infans unius diei / Hec
autem sic allegatur ab augno
et ab aliis antiquis doctoribus
quorum tpe eciam utebatur sacro
canone biblie secundum translacionem
lxx interpretum In mo der
na uero translacione Jeronim
mi dicitur sic / numquid iusti
cari pt homo compatus deo
aut apparere mundus natus
de muliere Ecce eciam luna
non splendet et stelle nō
sunt munde que in conspectu
eius quanto magis homo putre
do et filius hominis uermis
Item in Regum viii° et
in para vi° Non est homo
qui non peccat / Item pro
uer xx° / quis pt dicere
mundum ē cor meū mundus
purus sum a pcto / et pro
uer xxiiii° septies in die cadit
iustus et resurgit Item ysa
lxiii / Omnes nos quasi oues
errauimus unusquisqz
in viam suam declinauit
augᵒ Sup hec augᵘˢ in lᵒ de ba
ptismo paruulorum dicit qd hec uox
ē omnium hebreorum & et manife
ste apparet qd loquitur de pcto

actuali Unde dicit quod omnes
fideles indigent dicere orationem
dominicam cottidie petendo
Dimitte nobis debita nostra
Item in psalmo xiiii Omnes decli-
naverunt simul inutiles facti
sunt / non est qui faciat bonum
non est usque ad unum / sepul-
crum patens est guttur eo-
rum linguis suis dolose
agebant Venenum aspidum
sub labiis eorum / quorum
os maledictione et ama-
ritudine plenum est Contri-
cio et infelicitas in viis
eorum non est timor dei an-
te oculos eorum Item psalmo
c x v Ego dixi in excessu
meo omnis homo mendax
Item c xlii Non iustifica-
bitur in conspectu tuo omnis
vivens Item Marci x
Nemo bonus nisi solus
deus Item de hoc plenius
apostolus Romanorum iii Cau-
sati sumus Iudeos et gre-
cos omnes sub peccato esse sicut
scriptum est quia non est iustus
quisquam non est intelligens
non est requirens deum
omnes declinaverunt Et patet
in psalmo supradicto Et quia
in eodem ca⁰ subiungit Omnes
enim peccaverunt et egent gratia
dei Constat autem quod loquitur
ibi de peccato actuali Ille
Gallatas iii⁰ Conclusit
scriptura omnia sub peccato
Hec auctores tussitorie quod

dolose prout non agitur allega-
te sunt quod sacro canone
quarum testimonio evidenter testatur
dicitur nemine hic sine peccato
vixisse nisi unus xpus in salvator
qui concipitur cum de
usque ad unum Et quod am-
plius quia eciam manife-
ste iudent dicere quod nemo
nascitur mundus quod vtero matris
sue Unde et autem quod de ali-
quibus paucis sacra scriptura
facit mentionem quod fuerint
in vtero matrum sanctificati
inter quos velud sanctifica-
ta fuerat et ab iniciis quem-
admodum ex adverso in-
telligi non dubitat virgo
Ergo quod in multis locis
sacra scriptura confundit omnes
homines in mundo fuisse na-
tos et et vixisse cum peccato
Addit autem quod non tantum hec
apparent quod auctoritate sanctorum
volumina auctoritatibus pertinentibus
ad hanc materiam sunt plene
referta Et prius allegatur
auctoritas augustini de fide ad
petrum que eciam ad usum eciam
valet achilles pro mayorem
ali certo inducta sunt et
mirto nam prout Augustinus
in eodem li in pro et in fine
continet que in ibi ponit
quadraginta capitula ad fi-
dem maxime dicit pertinere
Unde glosa cam incipit fir-
missime tene et nullatenus
dubites Dicit enim sic

in primo Epistolarum fili Petre tue caritatis accepi in qua te significasti velle Ierosolimam pergere et scisti te libris meis instrui quia dixi in illis partibus vere fidei regulam tenere ut nullus tibi possit sensus subripere falsitatis / Gaudeo quod quod per fidem veram sine ullo perfidie vicio custodiendam sollicitudinem geris / sine qua nulla potest prodesse immo nec esse conversacio christiana quippe dicit apostolus quia sine fide impossibile est placere deo / fides namque omnium bonorum est In fine vero dicti libri sic concludit hec interim quadraginta capitula ad regulam vere fidei firmissime pertinencia fideliter crede fortiter tene pacienter que defende Et si que contraria dogmatisare cognoveris tanquam pestem fuge et tanquam hereticum abice Ita nam ista que posuimus fidei catholice congruunt ut si quis non solum omnibus sed eciam singulis voluerit contraire in eo quod singulis eorum contumaciter repugnat et hiis contraria docere non dubitat hereticus et christiane fidei inimicus / atque ob hoc omnibus catholicis anathema sandus appareat Ecce capitula nitebe sed interiori augustin

posita in predicto libro ad veritatem fidei catholice pertinere dicitur Et cum non in uno tantum prout de peccato allegatum est sed in pluribus absque omni excepcione asserit mater ecclesie esse omnibus hominibus penitenciam agere de peccatis suis / et sic parvulos absque baptismo ita maiores absque baptismo simul et penitencia salvari non posse / Dicit nam sic firmissime tene et nullatenus dubites / exceptis illis qui pro christi nomine suo sanguine baptisantur nullum hominem accepturum / vitam eternam qui non hic a malis suis fuit per penitenciam fideque conversus / et per sacramentum fidei et per penitenciam id est per baptismum liberatus / et maioribus quidem necessarium esse et penitenciam de malis suis agere et fidem catholicam secundum regulam veritatis tenere / et sacramentum baptismatis accipere / parvulis vero qui nec propria voluntate credere nec penitenciam pro peccato quod originaliter trahunt agere possunt sacramentum fidei quod est sanctum baptisma quamdiu racionis etatis eorum capax esse non potest sufficere ad salutem Ex hac auctoritate manifeste patet quod nullus adultus in hac vita est sine peccato / quia dicit quod sine penitencia pro peccatis suis non potest salvari ad huc forcius dicit quod non solum homines iusti vel vivunt

hic sine pcto sed q̄ in xp̄ue
possit / dt. n. sic firmissime
tene et nullatenus dubites
et iustos atq̄ sctos homines
exceptis hijs qui baptisati
pruli sūt sine pcto hic neīq̄
viuere posse / semp̄q̄ om̄
hom̄. esse necessariū pcta
sua usq̄ in finem uite p̄tas
elemosinis diluē. Ex quo
hijs apparet q̄ de necessitate
fidei ē̄ crede nullū adul-
tum hominem p̄ter xp̄m hic
vixisse sine pcto / immo nec
potuisse absq̄ pcto viuere
Unde si quēadmoḋ paradiso
factum ē si liberet contendi
in hc sermonem possz dici ēē
de necessitate fidei btām
b. virginem non fuisse absq̄
pcto actuali non solū veni-
ali sed mortali fortasse p̄-
penitencie moḋ qui p̄mīt
Itaq̄ si intelligātur ista vb̄a
absq̄ om̄ exceptione vt ēē
q̄ b. virgo nullum cōmisit pcīn
manifeste dicit militare con
fidei veritatē. Constat aut̄
q̄ vniuersitas fideliū firmissime
credit contrariū de b. virgine
hec n. vnū reputat̄ in religi-
one xp̄iana tamq̄ fidei ca-
tholica q̄ b. virgo vixit in hoc
mundo absq̄ om̄ pcto nō solū
mortali sed venali

Cū igit̄ in hac q̄one re
periatur dissentire fides
ecclie ex doctrina hec
augn̄. si dicimus q̄ doctrina
hec augn̄i in hc loco tam̄ ē
de necessitate fidei q̄ om̄ia
verba hic posita debeant
intelligi vniuersal̄r absq̄ om̄
exceptione / tunc dicemus
q̄ eccīa assendo b. virginē
absq̄ om̄ pcto vixisse ēēt
q̄ ē contra catholicam fidem
quo aliud absurdius dici q̄
posset. Si aut̄ dicimus
q̄ doctrina augn̄i / p̄ut vi-
nabile dicendum ē etiam
si vniuersal̄r loquat̄ / recipit
tn̄ in exceptione aliquā ra-
tionabilem intelligenciam
eoḋ mō cum de ap̄hensio-
ne om̄ sub o pcto vl̄r legit̄
etiam poterit recipe rationa-
bilem exceptionē / ut ipo re-
cidiuat̄ possit q̄ eccīa vere
credit et augn̄ vera dicat
Oportz intelligi dicta augn̄i
de cōm lege vera ēē / et
prout credit eccīa hec im-
munitas ab om̄ pcto veni-
ali in b. virgine fuit de pri-
uilegio singulari. Et hic moḋ
soluendi terz autenticus re-
putat̄ in doctrina thēca q̄
frequentissime inuenit̄ repertus
ab omnibus doctoribus et sp̄ua-
liter in mā de sctificacōe b. v.
in vtero ab om̄ orili pcto
fere nullus ē doctor qui non
respondeat hc mō. Quod p̄-
satis affuit causa adm̄-
rantes q̄ hic respondendi
modus tam aptus paradiso
sunt reprehensus. Ergo ēēt
p̄sumptuosus et temerarius
non admittendus s̄z conde-
nandus. Constat n. q̄ p̄dict

Autenticus est soluendi modus
q̄d est ēē de lege cōm
aliud est de p̄uilegio sinḡl

in s(ecun)da allegacione et in
ista q(uod) aug(ustinus) in p(rim)a de resur-
rectione [illegible] ursus fuit. Item
q(uonia)m ip(s)im om(ne)s fere theolo-
gie doctores ad intencionis no-
que in sim(ili) specialit(er) contra
eius mod(os) solvendi fuerunt
allegate infra erit responsio
specialis. Nunc v(er)o cum meo
magi libet q(uod) cum iste mod(us)
respondendi sit tam autenti-
cus et in theo(logi)a usitatus me-
rito p(otes)t admitti in ma(teri)a de
concepcione virginis absq(ue) pec-
cato orig(ina)li. Et q(uod) sacra scrip-
tura vel s(an)cti doctores quan(do)
assentes de concepc(i)o(n)e om(n)i(um)
ho(min)um in p(e)cc(at)o orig(ina)li q(uod) loquit(ur)
de co(mmun)i lege. S(ed) q(uod) b(eata) virgo p(re)-
servata fuit ex privilegio gr(aci)e
singularis. Item h(ab)et doc-
trina augu(stini) q(uod) nemo h(omo) vix-
it sine p(e)cc(at)o / non in h(oc) solu(m)
lo(co) s(ed) in q(uo)d(a)m multis suis opi-
bus co(n)tinetur / sp(ecialite)r in libro
de baptismo parvulorum ubi
per totu(m) p(ro)cessum libri
co(n)tinuacione p(ro)bare nititur
q(uod) solus x(ristu)s natus est sine
p(e)cc(at)o solus vixit sine p(e)cc(at)o
et solus mortuus est pro p(e)cc(at)is
om(nium) / Unde concludendo di-
cere amus fidei indeclina-
bilem confessionem viz q(uod) so-
lus unus est qui sine p(e)cc(at)o
natus est in similitudinem
carnis pecc(ati) et sine peccato
vixit et sine p(e)cc(at)o mortuus
est propter p(e)cc(at)a nostra /
Item docet in li(bro) de p(er)fectio-
ne iusticie ita inquiens esse
sine p(e)cc(at)o in hac vita de
solo unigenito dictum est

concludendo finaliter / q(uod) si
quis aliquem hominem dicat
cui non nec(essari)a sit remissio
peccatorum aliena dicit. Item
est co(mmun)is multorum exposi-
cio doctorum sup(er) id p(sal)mi [?]
om(ne)s declinaverunt simul
inutiles facti sunt non est qui
faciat bonum non est usq(ue) ad
unu(m) id est x(ristu)m. Constat q(uod)
auct(oritat)es hec prout ex precedenti-
et sequentibus patet loquuntur
in respectu ad pecc(atu)m actuale.
Item glo(sa) sup(er) ad Roma(nos)
viii ut sit ipse primogenitus
in multis fratribus. Et hic in-
telligi de x(rist)o quia primus
sine p(e)cc(at)o natus / primus impas-
sibilis resurgens. Dicunt [?]
ceterum sunt auct(oritat)es s(an)cti au-
gustini in aliis et aliorum
s(an)ctorum in opibus suis
q(ua)s licet allegaciones rescri-
bere ubi constat de veri-
tate rei. Hec aut(em) o(mn)ia pro
eo adducta sunt ut clarissi-
me omnibus constet / q(uod) que-
admodum non repugnabit
veritati fidei catholice b(eatam) vir-
ginem ipsam solam inter
om(ne)s homines p(re)ter x(ristu)m fuis-
se immunem ab omni pecc(at)o
actuali / Ita similit(er) non
repugnat fidei eandem ip(s)am
in o(rigina)li p(e)cc(at)o non fuisse concep-
tam. Et quidem notissimum
est p(re)missa considerando
q(uod) non pauciores immo for-
te plures sunt auct(oritat)es sacre
scripture et s(an)ctorum que
generalit(er) dicunt neminem hic

Virginem sine peccato / cum sit ille
que communiter asserunt sub
universali sermone omnes homines
concipi in originali peccato / Unde quem-
admodum non obstantibus
illis quibusdam credi etiam
finaliter beatissimam virginem
fuisse absque omni peccato ac-
tuali immunem / Ita et
credi ac dici potest a peccato originali
preservatam fuisse ratione
supra singularis / Est pre-
terea hic unum singulariter
attendendum quod inter cetera
fundamenta quibus adver-
sa posicio maxime innititur
unum precipuum et primum est / quod
scriptura loquitur dicendo
quod cum sacra scriptura et sancti
doctores loquendo de originali
peccato dicant omnes homines
sub eo comprehensos et exci-
piunt solum Christum / quod ergo
cum solus Christus excipiatur ab
originali peccato sit de necessitate fi-
dei credere beatissimam virgi-
nem in peccato originali concep-
tam fuisse / Nam alia
est persona Christi alia autem
huius virginis / Ideo si solus
Christus excipitur sequitur quod hec
virgo Maria comprehendatur
/ Dicitur ergo quod proxime
dictum oppositum quoniam
sic idem in proposito videtur
in actuali peccato / Et enim in
multis locis ubi sancti doc-
tores de eo loquuntur semper
excipiunt Christum / Unde si

ratio adverse posicionis mi-
litaret etiam diceretur esse
contra veritatem fidei esse
dicere quod hec virgo fuit immu-
nis ab omni peccato actuali
quod est manifestum est quod contraria
ad huiusmodi doctrine sanctorum non
de necessitate concludunt
/ Ergo finaliter videtur dicen-
dum in materia de originali peccato ut
etiam infra melius et plenius
explicabitur plurima suffra-
gantur / Ita quod in ea sep-
...ta fuisse puritas absque
omni macula / Nam quod hec
puritas ab omni peccato sive
culpabili macula resplen-
duerit in hac virgine preter
evidentiam probationis que
restabat quod supra dictis in secundo
tertio et quarto documentis
ad hunc probari potest alia
ratione non mediocriter as-
sumpta quod sacro canone
biblie / scientibus legem
loquor diligenter etiam
scribente fabricam vasa et
ornamenta templi / quod
deus mandavit per famu-
lum suum Moysen fieri
reperiet hac dictum quod licet
illa que pertinebant ad cul-
tum dei sic possent de
communi materia / tamen ea que spec-
tabant ad interiora templi
/ maxime id quod dicebatur
sancta sanctorum mandatum
est a deo fieri non de com-
muni sed de electa ac preciosissima
materia quam licet quod sic necessa-
ria

fit purior int' om̄s / tn̄ ad-
huc eligi oportebat ut
essz purissima / d'xe' uolo
altare holocaustorum
quod erat ante tabernaculum
erat constitutum ac omnia
uasa et instrumenta q̄
ad illud ptinebant man-
datum est fi' de mā eri
vz ere / Aliqn̄ eciā legit'
et altare factum d' ligno
uel in politis lapidibz
Propiciat tn̄ op' ppiciatorium
siue oraculum cherubin
sustinencia id candela-
brum cum omnibus ca-
lamis speculis et emunc-
torijs suis acceptabula
siue tubula et singula
q̄ erāt ad usum sacrificij
uel oracionis in taberna-
culo intus constituta
hec non de grauis mā
sz de preciosissima omnium
metallorum scz auro et
non de quouis auro sz
purissimo fi' mandatum ē
Item mandatu ē coope-
re altare auro preciosissi-
mo altare timiamatis
et mensam panis propo-
sicionis cum ciclis et
vectibus suis / que scz
spectabant ad usum interio-
ris tabernaculi / prout
de hoc mandato et execu-
cione q' sic factū ē Exo-
do · xxv · et xxxvii ·
leui xxiiii · et iij reg
vi · et vii · Si ergo tāt q̄
immediatius ac ppinquius
spectabat ad templum siue
cultum dei / mandatū est
de auro purissime quod
quid preciosissima ac puris-
sima materia ē int' omnia
metalla Considera licz
q' b' v'go que prout ecla-
mat fuit templum dei
sacrarium spūs sc̄ti multo
verius ac ppinquius q̄z male
antiqm̄ / fuit scā hoc enim
fetida et abhominabilis p'
labe repressa loquit' de eo
te' quo verum fuit dicē
concepta et iam hominē
ēē · ac huiōi mā̄ ad puri-
spūs substantiam ptinere
ipi multo racionabilius ēē
uidet' dicere q' eius corpo-
psonalis fuerit de mundis-
sima carne / et non p ut
q' adulso impon' q' b' v'go
mater dei non solum fuit
q' mā turpissima sz remet
que ad hoc concipiebatur ut
eet templum dei aliqn̄
insordut fetore pcti / Ita
ut eet in conspectu dei et an-
gelorum abhominabilior
q̄z templum horrendis
stercoribz plenū Certe q̄
attendit ad respectum legis
diuine merito credet p'
q' · b · v'go nunquam fuit alte-
rum ignominiosum et vile
tabernaculum Nam si ea
que instituebant' ppinquius
ad cultum dei in lege ca-
lis aptum ad emundacōz

carnis ptinente a deo ordi-
natum fuit tante maiestatis
preciositate fulgere / quanto ma-
gis . b. virgo quam illa misteria
in multis figurabat et que
sicut veneracione digna fuit
debuit nunquam fetida labe
peccati sordescere / sed omni semper
innocencia refulgere et pu-
ritate attento maxime quod veritas
creatura veritatis est sicut hec
que figura trahunt dignitatem
et excellenciam que figura-
to non aut econverso Etenim
licet iustum sit omnes alias
personas que racionem racione
dicitur templum dei ordina-
nte decreto divine iusticie
in pena primi peccati aliquando
quibus culpa sordescere Tamen
b. virgo que templum dei
fuit modo singulari quo
nulla alia creatura umquam
fuit aut erit dignior pro-
ut evidencia racionis demo-
strat non debet includi sub
communi aliorum mensura / al-
taris namque et vasa templi
que extra tabernaculum
instituta erant fieri poterat
de ere et ferro / que vero intra
tabernaculum non nisi de auro
purissimo / Ista autem virgo
non tantum intra tabernaculum
sed ipsa dei templum intus
fuerunt / et illud quod antiquitus
dicebatur sancta sanctorum Unde
quod sicut prout supra commemora-
tum est evidenter quisque in-
tueri potest / quod licet deus ab eter-
no preordinauit uiros sanctos

ad obsequium et cultum sui
tamen non imitatur eadem racio pre-
servacionis in ipsis que in
b. virgine cum ipsa singulari
modo nulli alie creature
communi fuit spiritus templum
et sacrarium spiritus sancti
Hinc deductio racionis mihi
spectare videtur ad illam
posicionem de purificacione se-
minum ex quibus beatissima
virgo concepta fuit Ita ut
non solum ipsa fuit in se
mundissima sed eciam materia
de qua fuit formatum sanctis-
simum corpus virgineum / que-
admodum ipsa templi
ex divino mandato fuerunt
formata de auro purissimo
Unde b. virgo que in se conti-
nuit xpm qui est primus an-
gelorum specialiter designatur
per urnam auream in qua
manna custodiebatur Hebr
ix Hanc autem consideracionem
habet ex glosa super illo verbo
canticorum ix murenulas
aureas faciemus tibi vermiculatas
argento Cassiodorus id est de
b. virgine dicit sic / murenule
sunt perplexa scripturarum
dogmata / aurum spiritus intelli-
gencie / argentum nitor elo-
quii et ornata eloquencia
Hoc sic exposuit per aurum
intellige intellectum perplexum
et profundum scripturarum
intelligas / per aurum vero virtu-
tum eminenciam et di-
gnitatem accipias quia

Non solum hec virgo prudens
secretis sanctis diuina pro
fundius intellexit / verum eciam
longe sup omnes in virtutibus
clarius effulsit Hinc ut aurum
inter alia metella precellit in
quodam condicionibus naturalibus
Sic b virgo antecellit omnes sanctos
in quodam preputium prerogati
tiuis spiritualibus / Ideo precellit
in puritate aurum utrumque
componencium scilicet argenti puri
et viui et sulphuris Similiter
et Maria in puritate scilicet anime
et corporis Vnde propiciatorium
et candelabrum et cetera va
sa tabernaculi que designant
Mariam de auro mundissimo
fieri iubentur Ideo magis lite
re hec in predicta glo Ex pre
missis igitur manifeste apparet
quod dicere b virginem fuisse a
deo filio suo preseruatam ne con
traheret o aliquam nedum non
sit contra veritatem fidei ca
tholice sed illi multum conforme
ac veritati sacre scripture Ita
quod quemadmodum non repu
gnat veritati fidei dicere eam
fuisse a immunem ab omni peccato
actuali Ita ab originali Consimiliter
gruitia qua mater domini est
preseruatam fuisse Quemadmodum prout
supra deductum est auctores
sacre scripture et sanctorum doc
torum de utroque loquuntur
indifferenter absque omni excep
tione Vnde sic b virgo quod
mater dei est rationabiliter
a communi lege de peccato actuali
Ita minus quod eadem prerogatiua
excipi debet a lege communi

de contractione o peccati et
sic de quinto et ultimo docu
mento / videlicet quod b virgo de ingre
nitis Maria a deo preseruata
fuit et peccatum originale prout
est deformitas personalis nun
quam contraxit

Explicit tercia allegacio
Sequitur quarta

Quoniam de
grauibus mate
riis theologicis
rerum inquisitionem
satis non ex
putatur vnde
quod ita verum
sit scilicet quoniam ma
xime conueniens dicitur ex
plicare modum veritatis
earum Quemadmodum multa prima
facie vera esse videntur in
quibus explicare modum veri
tatis impossibile frequenter annun
ciatur difficile et quando de
non explicat / concepta primum
fides plurimum euanescit / licet
in supradictis quatuor scola
sticis documentis veritas huius
doctrine de immaculata concep
tione sanctissime virginis satis
euidens appareat / tamen ad con
firmationem eiusdem quod proprium est

veritatis seipsam clarius o-
stendet ac maiori sue diffu-
sione firmat Nam ut dicitur
in Esdre iiii° et ps. cxviii
veritas manet et invalescit
in eternum. Oportet nunc comprehendere
narrande declarando modum con-
ceptionis / quo non in culpa
nec feditate peccati sed b. virgo
concepta fuit in gracia divinitus
decorata virtute. Sed quod
plenius intelligendum tene-
bitur ordo iste in allegacione
presenti / Primo premittetur in quo
due doctrine de puritate et
impuritate conceptionis sanctissime
virginis iam ab antiquo stan-
tes conveniunt et differunt
inter se Secundo preter illa que
supius sunt expressa aliqua
declarabunt in speciali circa
materiam de contractione originalis peccati
Tercio exemplariter adducet
quo sit contrahendi necessitas
ex parte nature, et tamen contra-
hatur actualiter. Quarto hec
declarando aliqua difficilia
intellectu Quinto ostendentur
quatuor modi circa preservacionem
beatissime virginis et fiet pro-
sequtio solum de altero / Sex-
to possibilitas modi huius
ostendetur multiplici theologica et
metaphisica consideracione
Septimo autem idem deducetur
multiplici sanctorum auctoritate
doctorum Et in hac prose-
qucione ut deducenda intel-
ligibilius capiant conatus
erit materiam reduci ad terminos

magis capaces Quantum ad
primum ne contra doctrinam
apostoli ii ad Tim. ii incidentium
contingat dicere / et quod aerem
per verberando pugnare sic-
moris est ordinari in gravi
materia disceptacionum per-
maxime in hiis que fidei sunt
esse dicit Oportet videre in quo
contraria asserencio de concep-
cione b. virginis in peccato origi-
Et sic doctrina de puritate con- doctrine de conceptione b. virginis in quo et sine quo conveniunt et differunt
ceptionis sue conveniunt et
differunt comparando ad invicem
non ea que longe distant
sed que sunt proxima / Po-
conveniunt impossibilitate Illa
utraque doctrina asserit quod
potuit sanctificari in utero non
contraxisset originale peccatum Quia
et sanctus Thomas quod b. virgo
sanctificari non potuit / quia
condicio personalis non transit
a parente in prolem et
gratificatiua sine gratia gratum
faciente que est in parentibus
per generacionem non transferunt
in filium / quia generacio est opus
nature Unde effectus solum
sequentes naturam transferunt non
autem personalis Unde sanctifi-
cacio parentum non potuit
transfundi in hominem nisi ac-
tuatum esset in eius non solum
quod persone sed quod nec ingentium
minor quod quid deus facere
potuit sed non decuit / quia
perfecta nec curatio pertinet ad per-
fectionem gracie vel glorie
Item Bonaventura in

prima conclusione qua petit/
Utrum caro virginis fuit sctifi
cata ante animacionem/ dicit
quod potuit sctificari adeo sed
non fuit quia sctificacio
fit per donum gracie et hec
gracia non esset in carne virgi
nis/ quia anima non fuit ante
animacionem Nec per graciam
que fit in anima parentum quod
gracia sctificacionis non
transfunditur de parente in
prolem Cum anima non sit
ex traduce Ergo quia si
posset esset transfundi/ queadmodum
originalis iusticia
in statu innocencie Hec tamen
nunquam esset mediante coi
tu libidinoso viri Ver
quod sctitas non inficeret se
cum peto Ymmo eciam si
libido defuit tamen non deerit
ut maneat sub legum viri
quod ipsa solum sine peccato
concepit et peperit absque
dolore Ex patet quod doct
rina istorum duorum doctorum
qui sunt principales inter omnes qui
posuerunt ordine scolastico
doctrinam sacre scripture et
sanctorum doctorum et as
sercionem contrariam tenere
videntur in quibusdam
possibilibus suorum operum
quod beata virgo potuit concipi
absque peccato Si autem
dicatur quod adverso quod non po
tuit de potencia ordinata
sed absoluta/ quia ut sup
commemoratum est de istorum
nomine declaracione sunt quam

tot sine quod doctores loque
res nec tam in sublimi con
sistorio et tam gravi materia
fidei/ Licet disceptata est de
significacione nominum im
posita ad significandum pla
citum/ sed de re ipsa disserere
Nam ut augustinus dicit contra super
Genesim ad literam Non est
laborandum de vocabulis dum
res cognoscantur/ Proinde
quocumque quod potuit hec non
dico intelligatur quod potuit deus
hoc facere si voluisset sufficia
at hoc profundo concordiam
Si autem dicatur quod non potuit
velle deus hanc puritatem su
matris/ quia talis assercio
videtur militare contra arti
de omnipotencia dei non cre
ditur quod aliquis velit hoc dicere
Si vero dicatur quod potuit deus
hoc velle sed non voluit hoc
est de quo agitur in presenti dis
ceptacione Nam si potuit
et voluit sequitur quod fecit/ quo
niam potestas/ Quia quecumque
voluit deus fecit Ergo iste
due doctrine concurrunt in hoc
quia beata virgo non de spiritu sancto
sicut filius suus sed concepta
est de semine libidinoso
ut communiter vocatur non commi
quo omnes alii filii Ade per
commixtionem seminis maris et
femine Aliud quod semen ex quo
formatum est corpus eius fuit
cursus nature et condicionis
quo est omne aliud semen ex
quo naturaliter propagatur omne ge
nus humanum/ De hac sola

suppositione tamen non oportet
allegare auctoritates et raciones
pro quo super ea non agitur
dubium / Tercium de hoc est doc-
trina cons de conceptu virgina-
li c xxx iij Circa id in quo con-
uenit est / quod beata virgo quia
mater dei est sicut loco ita
excellencie dignitate et pro-
sa perfectione statum super
omnes puras creaturas pos-
sidet Non sit comparacio ad
xpm nec ad aliquid quod in eo
esse dicatur quoniamque de huiusmodi
excellencia virginis sit sermo
in huiusmodi prosequtione materie
Item nec sit hic comparacio
si prerogativa est huiusmodi sic dicam
excellencias respectivas
prerogativas aut dignitates
Nam de huiusmodi respectibus
constat multos reperire in
aliquibus sanctis qui non repe-
riuntur in virgine / quemad-
modum si aliquis exempli-
ficaret quod non habuit illum
respectum accidentalis glorie
quem tobias quia vacavit
plurimum ad sepulturas mor-
tuorum Item de daniele in
elemosinarum largitione
et aliis operibus misericor-
die Nam hoc modo dicere
quod aliqua excellencia sive
prerogativa dignitatis eo
deficeret sufficit dicere quod ratione
gradum et excellenciam
essencialis glorie quem hij sancti
pro ipsorum merito operum
habuerunt ipsa possidet co-
piosius Nam in comparacione
respectu huiusmodi non attenditur

maior excellencia glorie
Constat enim quod prius in duo-
mis competit quare non filio
et tamen ex hoc non videtur
esse maior quam in omni eo
quod certam dicat excellencia
glorie sue equales Circa
dictum videtur constare ex sup-
inductis auctoritatibus Iohannis ans
et Ber qui conformiter
attestantur omnem plenitu-
dinem gratie que in xpo est fuit
communicatam fuisse in ma-
ria Si aut adversa posicio
tenens ex hoc inferri debere
de puritate innocencie in sua
concepcione sic recusset et dicere
velit quod aliqua pura crea-
tura in hoc virgine excedit
ipsam in aliqua prerogativa
excellentie et dignitatis ex
certe gradum inequalitatis
constituit ita quod ex ipsa maior
dici potest Nam in hijs que non
mole magna sunt idem est
maius esse quod melius esse
licet credit quod hoc nullatenus
velit asserere quia est contra
communem omnium fidelium piorum
intencionem / tamen ut supra eo in-
quo dicitur convenire ecclesia
non assit / presuppositum per hoc
illud tamquam sit dictum contra
quod credere beatam virginem esse glo-
rificatam in corpore et anima
ac nunquam periisse mortal
nec remansisse in et in utero
fuisse sanctificatam non repu-
gnat fidei nec sacre scripture
Et licet de hoc sacra scriptura
prout a multis dicitur non loquatur

expresse / immo quod plures
auctores prima facie repug-
re videntur / sed quoniam
evidencia racionis concludit
ipsam quia mater dei est
gaudens dote prerogativa
potiori certa hic quatuor
firmiter credit de ipsa cer-
tum dictum sit et istud
est tamen contrarium ad verum
contius sed non quo ad in-
tencionem sensum quod beata virgo
credi sanctificata fuis-
se in utero matris sue tem-
pore potuit sanctificacionis
gratia illi inesse / patet hec ex
communi doctrina ex adverso
qua dicitur quod ipsa et iheremias
fuerunt sanctificati paulo ante
nativitatem ioannes autem iohan
baptista in sexto mense quando
beata virgo visitavit elisabet
matrem suam sed ipsa mater
dei ex prerogativa potiori
statim post suam concep-
tionem etiam ab ipsis ex-
plicatur de iohanne statim et quod
fuit dictum in allegacione
ex adverso quod fuit in eodem
instanti vel post illud instan-
tis immediate sanctificacio
huiusmodi facta fuit Non est
intencionis sustinere hic
aliquam quasi interminabilem
disceptacionem / Utrum instans
sit immediatum istanti su-
fficiat dicere secundum eos quod
fuit facta sanctificacio post
conceptionem in esse nature
in tempore inperceptibili / instan

inperceptibili / quod prout refert
henricus de gandavo ponit
exemplum de si faba una
sursum proiecta moveatur
in altum et haberet obvium
lapidem molarem impe-
tuose descendentem statim
non contingeret cum ea
faba moveretur deorsum
Et quia iuxta doctrinam
aristotelis inter duos motus con-
trarios necesse est dare quie-
tem mediam illud tempus
sive instans in quo huiusmodi
faba dicitur quiescere quando
ex obviacione lapidis desistit a
motu in ascendendo et mo-
veri deorsum compellitur
indicaretur inperceptibile
sive indivisibile Ita di-
cit quod beata virgo in sua con-
ceptione contraxit originale peccatum
sed statim inmediate fuit
mundata ab eo / ne in illo
amplius stetit quam indica-
illud indivisibile sive imper-
ceptibile tempus de quo exem-
plificatum est in illa quiete
fabe inter motum sursum
et deorsum / Velut si dica-
tur quod aliquis pannum albissimum
de quo oportet fieri corporale
ad custodiam corporis christi
tenens in manu / est quod
in ipsius potestate retinere ne
cadat in lutum et postquam
ceciderit statim a contracta
macula purificare si de
manu sua relinquerit
inmediate macule Non
tamen non permittit amplius

stare nisi ingratum magis
contraheret statimque ele-
vans de illud efficiat mun-
dum Dictum prima sui facie
appareret non esse dignum
gratia consideracione. Ei-
dem minus racionabile
ac indecencius iudicatur a
pluribus quod si aliud non re-
pugnat sed liberi in libera
potestate dei fuit preservas-
se matrem suam ne in-
curreret macula cui pec-
cati quod ipse cum creavit animam
illam indifferentem relinqueret
eam dicto instanti et non
amplius quousque postea ac-
quinata et statim puri-
ficavit. Attento quod sine
preiudicio fidei et sacre scrip-
ture potuit eam preservare
ne contraheret maculam
sed post contractam in-
mediate statim purificare.
Attento eciam quod huiusmodi pre-
servacio multum dicit specia-
le ad graciam benignitatis
materne. Nemo enim est id est quod non
iudicat sibi graciam fieri quia
preservatur a peccato quod nunc ipse
incurreret nisi preservaretur
Sicut qui in aqua positus
liberatur ne suffocetur et in
igne ne combureretur prout
legitur de tribus pueris posi-
tis in camino ignis qui
de sua preservacione a periculo
combustionis magis fatentur
egerunt gracias omnipotenti
Istud tantum dictum sic

intelligendo quod compositum
est / non est contra utriusque
doctrine sed propter contrarie
assercionem. Unum tamen intel-
ligendo sanctificacionem ab-
sque mundicia actuali concor-
data possunt utriusque doctrine
esse contra. Verumtamen de-
claracione licet non sit de
intencione hic declarantis
negare illam posicionem
de purificacione secundum in
qua plures devoti huic
precepti fidei asserunt
quod in die concepcionis se-
minum Joachim et anne
parentum beate virginis qui
convenerunt secundo ad ipsius
generacionem fuit facta puri-
ficacio. Ita quod in vicesimo se-
cunda vel quadragesima sit
die quando anima infusa fuit
corpori quia iam caro
mundata erat non contraxit
originalem aut maculam
que posset prout ab
aliquibus creditur sustentari
possit absque preiudicio
fidei sacre scripture et sco-
lasticorum doctrine. Tamen
ut hic concordia possit
inter has duas doctrinas
de puritate et impuritate
concepcionis sanctissime vir-
ginis / posito et non conces-
so / quod ita purificacio in ea
carne ex qua fuit formatum
illud corpus virgineum prec-
essit / sed tempore infusionis
anime in corpore esset ea

illa contagione uel qualit-
ate nomenetur illa condi-
cione ex qua a pluribus con-
tracta est . o peccatum ita quod et
eius conditionis et qua-
litatis sic est omne aliud ca-
ro libidinose propagata
ex qua formantur omnia
corpora humana. Sed dicit-
mus diatur ex potuit hoc deo
in eodem instanti temporis absque
contractione . o peccatum post
suam conceptionem in esse
nature sanctificari . et ut cre-
ditur sanctificata fuit nec
actualiter peccatum originale
ingressum est desoriumpris
personalis contraxit . licet
ad illius contractionem fuit
in quadam possibilitate
nisi sive necessaria ac
proxima aptitudine con-
trahendi . si sive fuisset
dimissa nature . Ex hac
declaratione huius suppono
illud quod omnibus est no-
tum . et de quo supra in
parte commemoratum est videlicet
quod peccatum o non inest homi-
nibus ex specifica conditione
nature quia tunc impossibile
esset fuisse virginem et esse
hominem absque peccato originali
Sed dicimus quod eo ulterius con-
uenit homini quod sic ne spe-
ciem ideo impossibile est esse
hominem absque huiusmodi parte
Constat autem fuisse plures
homines absque peccato origi-
nali saltem de quibus

dubitat nullus adam et eva
et saluator noster christus . Et
patet quod non conuenit homini
ex sua specifica ratione . Se-
cundo quod peccatum originale non in-
est homini ex sua ratione
indiuiduali . Nam tunc
deus non posset creare
hominem qui non haberet o
peccatum quod est doctrinam
omnium . Quoniam si deus
miraculose et non per mo-
dum communem generatio-
nis aliquem hominem fa-
ceret id est non contraheret
originalem culpam . Tertia
si sibi competeret ratione
indiuidualis conditionis
sequeretur quod quamdiu maneret
indiuiduum hoc nunquam
posset ab eo separari peccatum
et quod est contra fidem
nullatenus posset per baptismum
dimitti . Quarto ergo nullus
quemadmodum supra ex-
positum est describendo
siue notificando quid sit
q d peccatum originale est
quedam irregularitas ac
ignominiosa conditio siue
originalis rebellio uel ca-
rentia originalis iustitie
inesse debite pro ut impu-
tatur in ad offensam ac
maiestate diuina conse-
quens omnem hominem in sta-
tu nature lapse ex decreto
diuine sine lege in huma-
nis ab eius seu magis

Quid sit peccatum
originale

ob demerita primorum parentum
Nec debet pro insfecto haberi
quod dictum est prout im-
putatur in offensam a ma-
iestate divina / quia ex hoc pos-
set aliquis forte putare quod of-
fensa dei sive originalis
culpa proveniret in homine
ex divina / non autem ex huma-
na actione / quam iniustum putat
quod propter delictum militis ad
illius regem / homines qui sunt
de progenie ipsius ex sta-
tuto vel diffinicione sive
publicent ut immunia nec in-
benivolentie sive amicitie
gratiam recipiant / nisi novo
eius supplemento auxilio sunt
eo ipso quod de illius progenie
fore noscuntur. reputantur in-
habiles ad feuda beneficia
seu officia que in regno be-
nivolis distribuunt et tamen tan-
tum defectus amicitie vel
gratie non dicitur esse rex qui
sententiam iustam tulit in vin-
dictam peccati / sed ille qui de-
lictum commisit Ita est de
filiis adam / Quod inste deus
ordinavit quod gratiam beneficiorum
maximum beneficium videlicet eternam
beatitudinem non commendaret
esse nisi bene meritis suis fi-
liis aut adde quia proditoris
sunt filii ex ipsius delicto
decreto divine sive in suo
vigore permanente nisi quod
suppleverit illius gratie auxilium
ut non benivoli computetur
Ergo quod pravitas culpa ex illius
effecta divine maiestatis offe-
sa id est divine benivolencie

carentia ex quo defectu divine
benivolentie multa illis in-
comoda sunt annexa Unde
patet quid sentitur cum dicitur
prout imputatur ad offensam
a maiestate divina / off-
ensa enim peccati originalis est defec-
tus benivolentie qui quidem
defectus maxime cum suis
annexis merito vocatur igno-
miniosa condicio Item oportet
intelligi quod hec ignominiosa
condicio sive originalis culpa
sic per generacionem contracta est / et
mensit homini perveniendo preter
ab eo separari per baptismum
vel aliud quodcumque sacramentum
omnis modum Ita si deus
voluit ab ipsa contagione
preservare preter a primo homine non
inesse Quemadmodum dicimus
de calore in aqua quod sic
postquam calida est preter caliditatem
perdere / sic primo patuit non
recipere Ita et de tyrannia
in homine vel alia quacumque
consuetudinali virtute Ea-
dem sic contingent permanet
Ita primo contingent adhesit
Tercio quod tamen contractio ori-
ginalis peccati proveniat ex necessitate
nature corrupte et ex decre-
to divine sive Hac dura
ratione sistendo nisi operatio-
ne dei a peccato relevari
homo non potest Illi nota propter
dispensacione competit qui est
legis moderator vel actor
Sicut autem est deus ut supra fuit
commemoratum ex declaracione
quando dicebat quod circumscriptio
decreti est dei non originali

Secundo licet persona singula-
ris potest aliquando superari con-
diciones que proveniunt vi-
ciacione aliqua individuali
non tamen super eas que
competunt toti humane nature
ex aliqua viciacione generali / ut
si dicamus quod ex patre pro-
podrigo vel [illegible] morbum
adductum ut frequenter generatur
filius non carens huiusmodi vi-
ciis Est quod auxilio medi-
cine vel alias potest possit
effici quod huiusmodi vicia que
proveniunt viciacione deordi-
nacionis sive defectus persone
sue non comitantur generacionem
prolis / non tamen potest quocumque
nature auxilio effici quod filius
ab eo genitus non nascatur
cum ponderosa gravitate
et passibilitate vel mortali-
tate / Hec enim sunt condiciones
que consequuntur naturam humanam
pro huiusmodi statu in sequela [illegible]
Et ideo persona singularis super
illas non potest Hic est dicen-
dum de originali peccato quod ex defecto
divine sine pro demerita
primorum parentum consequi-
tur in huiusmodi genus ab eis des-
cendens seminaliter propagatum
quod nisi respectu [illegible] auxilio
dei qui est lator sive et
conditor nature a peccato originali
homo liberari non potest Conse-
quitur ex hoc quod quicumque homo
descendit ab Adam per semina-
lem propagacionem quando [illegible]
divina non sustentatur sed
dimittitur sue nature statim
cadit in legem corrupcio-
nis nature et contrahit originale peccatum

Quemadmodum grave ex alto
dimissum nisi sustentetur
ex aliena actione quantum
est ex sua condicione nec stat
usque deorsum cadit pariter sicut
ut dictum est supra etc ad
sui liberacionem non sufficit

Posset in hoc poni ex-
emplum accommodum
velut si diceremus
quod ex patre et matre leprosis
generatur filius leprosus Et
enim dicatur in semine illorum
esse quedam vis causativa
lepre quantum ad prolem
inde nascentem Et ut asse-
ritur propterea semina iam sic
corrupta in utero matris
virtute nature et medicine vel
alio quocumque humano auxilio
purificari non possunt quod ad
hoc proles munda nascatur
Tamen quantum est ex condicio-
ne nature circa illam nature
hoc ut sit leprosus filius
inde genitus ac quod nascatur
sive decipiatur immundus / quia
ex immundo semine genitus
Constat tamen quod licet hec purifi-
cacio non possit fieri per natu-
ram potest fieri divina virtute
Et hoc dico quod enim illud semen
immundum sive caro ex qua
nasci debet proles purificari
potest ante infusionem anime rationalis
quacumque die vel hora per
seminum commocionem / potest enim
deus auferre illam qualitatem
morbidam sive illam cor-
ruptam disposicionem que est in
illo semine qua existente hic

qui inde generatur efficitur immundus
et ita non existente immundus na-
scatur quia nascitur ex semine
iam purificato quod tamen
primo erat immundum. Item po-
test intelligi quod purificatio istius
corporis post infusionem anime
eciam si conceptus sit intelli-
gatur ex immundo semine si
divina virtus preveniat et re-
tineat sua manu omnipoten-
te qualitas illa morbida
corrupti seminis cum contingit
actu sibi inherendo sed vice
illius corrupte qualitatis su-
inmunde deus perfundit illum
conceptum hominis contrarie
virtute mundicie. Et quoniam
due qualitates contrarie
non possunt insistere eidem subiecto
hinc est quod quamvis corrupti se-
minis que illum hominem per
contagionem haberet immundum
efficere quia iam expulsa
intelligitur esse per contrariam qua-
litatem mundicie qua deus
miraculose illi statim appo-
suit cum non possit sibi in-
existere resistente contraria qua-
litate mundicie verum est dicere
quod nunquam illum hominem infecit
Et quod personalis generatio sive
conceptio istius hominis munda
fuit licet intelligatur fuisse
ex immundo semine. Et racio
est quia postquam fuit verum
dicere istum esse hominem nunquam
fuit verum dicere istum esse
immundum sed mundum semper
Nam contagione immundicie
prevenit informacio statim con-
traria mundicie qualitas
a deo infusa. Primus

modus purificacionis intelli-
gibilior est. Sed iste secundus
possibilis est. Et licet non tam
faciale tamen est intelligibilis ple-
ne quod sic declaratur. Tertium
cum dicimus quod illud semen
immundum non purificatur usque
ad infusionem anime racionalis
tunc intelligimus quod illud corpus
formatum ex semine leproso
sic se habet quod nisi preveniretur
et purificaretur divina virtute
ex eo quod conceptum est ne-
cessario proles inde necessa-
rio esset immunda et necessitate ne-
inevitabili vicium sive ma-
culam immundicie contrahere non
posset. Et licet sit verum dicere
quod homo qui inde concipitur
est immundus hoc tamen verum
non est ante infusionem anime
cum adhuc homo non sit
sed in ipsa creacione qua animam
racionalem infundit et quando
est verum dicere quod iam est homo
statim est verum dicere quod est
homo mundus et quamvis hec
fiat in instanti eodem temporis
non tamen est verum dicere quod
primo sit immundus et postea
homo sed econverso. Nam racio
naliter dictat intelligere primo
illum esse hominem consequenter
hominem mundum esse. Sicut
de aqua balneorum possumus
intelligere esse aquam quam
esse calidam. Tamen illa
caliditas prius fuit pro existencia
propter substanciam aque. Aqua
autem ut sit non propter calorem

potest enim esse illa eadem aq
et non esse calida ut prius
frigida est et effecta Ita ergo
in proposito / licet in eodem instan
ti sit verum dicere quod est
homo et est inmundus / quia
tamen hec totum fiat in eodem
instanti non est ibi assigna
re prius et posterius in ordine
naturalis intelligencie Omne
enim quod est ad sui esse ad
quodam ordine naturalis intel
ligencie cognosci esse po
sterius illo Exemplificatur
in naturalibus Constituit enim
quod in eodem instanti est apertio
fenestre et illuminatio domus
et tamen illuminatio presuppo[n]it aper
tionem fenestre Hinc est
quod apertio fenestre intelligitur
esse prius Item in sensi
bilibus in eodem instanti est
tantus sonus sine voce /
et tamen quia vox aut cantus
non potest esse absque sono ymo
illum ad sui esse presuppo[n]it
prius intelligitur esse sonus /
Similiter in artificialibus scilicet
in eodem instanti sunt yma
gines perfectio et pulcritudo / quia
tamen pulcritudo ymaginis
presupponit eam esse quia
resultans comode post intelli
gimus ymaginem quam pulc
ram esse Hec eadem exem
plificatur in theologia Dicit Be
da et habetur in secunda di
stinctione quod celum Empire
um et mox ut creatum
est sanctis angelis repletum
est Ita quod in eodem instanti fu
it celum Empireum et in
habitacio angelorum

tamen quia inexistencia angelorum
presupponit esse celum Hinc est
quod ordine naturalis intelligencie
primo intelligimus esse celum
Empireum quam sanctis ange
lis esse repletum Cum ergo
homo immundus generatur sive con
cipitur ex immundo semine in eodem
instanti temporis intelligimus duo si
gna sive instancia nature
vel quod eius est naturalis intel
ligencie quorum primum refert
ad formalia secundum ad actualia
Quia in eodem instanti intelli
gimus esse hominem et mundum
vel inmundum esse scilicet in primo
instanti naturalis intelligencie in
telligimus hominem esse et in
secundo esse mundum vel inmundum
et sic quantum ad primum intelli
gimus ea esse in illo Ita et
alia tria quantum ad secundum
In hoc enim quod intelligimus
aliquem hominem esse necessario
intelligimus in eodem instanti
simul ea fuisse scilicet organisa
cionem corporis esse perfectam animam
infusam et coniunctionem anime
cum corpore illum hominem esse
Non enim dicimus quod prius est esse
homo et post anima coniungitur corpori
Sed ergo scilicet quod prius anima cor
pori coniungitur et tunc
est homo Item non dicimus
quod anima vitiatur prius quam
infunditur et deinde anima
in membra formatur / sed potius
quod primo est corpus organisa
tum et in membra distincta
formatum et tunc anima ei
infunditur Sic ergo in uno
et eodem instanti intelligimus

hec tamen est ut organisatio
corporis prestans esse anime
rationalem infundi corpori
et conuiuens unitione hominis
est. Et sic hec tamen intelligunt
quantum ad id quod est homini
substantiale esse in eodem instan-
ti. Ita in eodem instanti opor-
tet alia tamen intelligere
quantum ad id quod est sibi
accidentale id est quantum ad id
quod est mundum uel inmundum
esse et de qualitate alia que
ab homine separabili que con-
sequitur suam conceptionem
Item quod intelligimus in huiusmodi
homine sic concepto indifferentiam
sive possibilitatem non repu-
gnantie ad utramque conditionem
sive predictorum duorum contrariorum
scilicet mundicie uel inmundicie
et hoc respectu diuine omnipo-
tencie. Secundo intelligimus quod
alterum predictorum quantum est
ex uirtute nature habet maiorem
inclinationem sive propinquiorem
et quasi necessariam dispo-
sitionem intrinsecam quod nisi di-
uina uirtus ibidem miraculose
operetur retinendo uirtutem
nature ne influat uel infun-
dendo uirtutem contrariam imme-
diate ac ineuitabili quadam
necessitate nature inmundiciam
contraheret ex quo sua con-
ceptio dicitur ex inmundo semine
esse. Tercio intelligimus
illum hominem si diuina
uirtus non suffragata est
in mundum esse uel esse
mundum si deus miraculose suspendit
uirtute nature infundendo contrariam

qualitatem mundicie. Et hec
tamen sunt se ordine quodam
Hec n non dicimus prius mundum
esse quam illi assit qualitas
mundicie. Ita non intelligimus
prius mundum esse et post inec-
ius necessariam dispositionem nec
ad contractionem inmundicie
secundum eiusdem. Nam inmundum esse
presupponit prius inesse illi
corruptam dispositionem
nature ex qua sibi inmundicia
prouenit. Item non intelli-
gimus prius illi inesse necessariam
dispositionem completam ad contrahen-
dum inmundiciam et quamuis
ex hoc in illo esse inmundam est
diuine omnipotencie. Et quod
prius inest sibi mundicia respectu
diuine omnipotencie eius utramque
contrariorum et consequenter
ita necessaria dispositio ex parte
nature ad causandam inmun-
diciei morbum. Hic autem — duo dubia
se offerunt duo dubia que
nominatim petunt declarari
Primum cum concedatur quod est — primum dubium
necessitas ex parte nature
ad alterum contrariorum quomodo tamen
stat necessaria dispositione nature
simul stat in mundicia ad utrumque
Nam illud quod necessario est
non indicatur mouens sicut
motus lapidis deorsum
Respondetur uerum esse quod est
respectu omnium et eiusdem
ex diuisorum non est in genere
Sed exemplificatur de liber-
tate arbitrii in angelo et homine
referendo non ad conditionem
nature non repugnat sibi
in mundum esse a misericordia

vt flectatur in bonum vel ma-
lum / prout tn compit ad
esse glorie vel gratie consu-
mate quemadmodum e in btis
non in dcta sed ncitas dia
messe illi respectu boni Sicut
ut est comis Pr in 20 dis
vij ita necessario vult bo-
num quod flecti non pt in
malum Sic e in proposito
Nam illa morbida quas
siue corrupta condicio semis
immundi non intimius aut
magis intus adheret illi cor-
pori pro illo instanti nature
que aptitud siue necessitas
est ut inhereat illi homi con-
cepto ex immundo semine qm
po an aie infusionem et qm
ante infusionem aie inherebat
per accidens quia non poterat
ut dictum e purificari diuina
virtute / ita in ipso instanti in-
fusionis aie intelligitur inhe-
re per accidens et pt purifi-
cari deo infundente contra-
riam virtutem mundicie Et
licz respectu nature create di-
catur ee ncitas ad alterum
duorum scilz immundiciam
respectu tn diuine omnipotencie
intelligitur ee indifferencia siue pos-
sibilitas non repugnancie ad
vtrumqz Est n vtrumqz
sibi possibile vel qr permittat
sue nature ctc hoc concep-
tus erit immundus ex natu-
rali dispositione nre vel
qr suffragetur ad infundendo
gratiam virtutem mundicie ctc
sua conceptio intelligitur munda
esse Non igitur e inconueniens
in vno et eodem esse respectu
bus diuersis indifferenciam et
necessitatem Secundum du-
bium videtur magis difficile
scilz qr indifferencia hec vtri-
usque scilz extremi vz mundicie
vel immundicie intimius adhereat
qm illa inherencia dispositiones
per actiuus tantum Cum hec
dicatur habere causam necessit-
indicia ad contingenciam et
contingenti efficitur necessarium
sic ipsa racio que nccio inest
intimius dicitur inherere qz acci-
dens separabile quod contingit
Pro intelligencia oportz in-
telligere attendi / quod illud
dicatur intimius adherere quod
posterius est separabile / quod autem
primo separatur non adheret
intimius Sic dicimus qr
camisia intimius adheret
corpori qz tunica et clamis
illa n po induta vltimo
exuitur Cum ergo in homine
reperiantur tria accidencia al-
terum separabile per naturam
ut albedo vel color / alterum
inseparabile per naturam separabile
tn per diuinam omnipotenciam
vt passibilitas et mortali-
tas Tercium vero nec per naturam
nec per diuinam omnipotenciam
vt proprie passiones Certum
est qr hoc tercium quia minime
nec separabile est intimius dicitur
inherere Primum autem intimius
per primum quia minus siue po-
sterius separabile dicitur / Hic
autem manifestum e qr omnis
creatura eo ipso qr creatura
est intelligitur esse in obedien

potencia creatoris ut de ipsa
deus faciet quicquid uelit /
ut creatura fieri possit que
esset absoluta ab huiusmodi po-
tencia obediencialj. Est .n.
potencialitas hec ut propria
passio proveniens ex principiis
principiis intrinsecis sue nature
Et sic intelligitur esse in po-
tencia obediencialj quantum ad
esse substanciale ut de ipsa
faciat deus quicquid uelit
Secundum est in potencia obe-
diencialj ut in ea deus
infundat quodlibet accidens cuius
capacitati non repugnat
suum esse nature / et hec proprietas
a deo sibi inheret intrinsece
quod uidetur ab ea inseparabilis
Trinitas aut concretiuumque in
creature per causas secundas
Illa cum sit ab ea virtute di-
uina separabilis non tamen intrin-
sece sibi inest. Dico ergo est
quod indifferentia huiusmodi quantum
ad vtrumque terminum per
diuine omnipotencie dicitur
magis intrinsece sibi inherere
Exempli gratia in Ethiope
dicamus .n. quod si ethiopes mas
et femina in ethiopia siste-
re ad generacionem coniungat
qui ex semine ipsorum concipi-
tur filius naturaliter est ex parte nature
ut sit niger. Ceterum quia
respectu diuine virtutis in obe-
diencialj potencia est ut su-
scipiat illud accidens quod
deus in eo causauerit Sicut
est quod in illo intelligitur esse
indifferentia siue possibilitas non
repugnancie quantum ad vtrumque

scilicet albedinem et nigredinem
Potest enim cum albedine concipi
et quia quamdiu homo est ipse
respectu diuine virtutis est
in huiusmodi potencia obediencialj
nec ab eo est separabilis / dis-
posicio autem ex parte nature
concretiuumque nec enim dicta separabilis
est. Sequitur est ergo quod illa indif-
ferencia magis intrinsece sibi
competit. Similiter in Ethiope ergo
quemadmodum dictum est de hoc
concepto ex humido semine
inquantum ad esse accidentale
albedinis uel nigredinis
intelligimus ita tamen esse in
eo instanti concepcionis sue
secundum indifferentiam ex diuine virtutis
ad albedinem uel nigredi-
nem. Ideo nec tamen disponi
ex parte nature ad nigredi-
nem. Tercio aliud duorum
sibi actualiter inherere nigre-
dinem si dimittit suam dis-
posicionem nature / albedinem
si deus uelit supra naturam
operari / hec est quod omnes
audiuimus in minoribus ca-
tegoriam docemur / quod potest
alius intelligi albus et
ethiops [illegible] candore
Et .n. Nam quantumcumque ad
nigredinem habeant necessitatem
nature sue in potencia obediencialj
ut recipiat et retineat id
candoris quod deus in illis cau-
sauit / Posset eciam circa hec
poni exemplum / si quod in parte
supra tactum est in [illegible] bal-
neorum ibi namque possibile est considerare

substantiam aque secundum indifferentiam
sue possibilitatis non repug-
nantie ad utrumque extremorum
scilicet caliditatis et frigiditatis sub-
iessive virtutis divine omnipotencie
Tercio nichil habitudinem
ad calidam esse ex parte nec-
cessitate sed ex sulphurea eius
dispositione ex qua tamen imme-
diatum virtute dicitur esse ut aqua
inde exeat calida Quarto
intelligendum quod cum deus ibi
singulariter aliquid non operatur
sed dimittit cursum nature
suo ordine procedere quod aqua
inde exit calida prout erit
ad hoc dispositio necessaria
ex parte nature Constat
tamen quod deus posset facere
ut aqua illa exiret frigida
ut suspensa actione cause sed
ne calor qui provenit ex dis-
positione eius sulphurea
activat in habet aque sed loco
ipsius haberet frigiditatem Ne-
que tamen intelligendum est pro-
eo quod aqua illa sic quecumque
creatura est in potentia
obedientiali virtutis divine omnipo-
tencie ad recipiendum in
se quodlibet accidens cuius re-
pugnanti sua natura non
repugnat Sexto etiam ad
hoc aptari possunt exempla
sacre scripture Genesis xxx
de ovibus et capris varii
coloris Laban quod Jacob
de corticatis virgis et posi-
tis in conspectum ovium tempore con-
ceptus fecit quod nascerentur ma-
culose et ideo de hiis ge-
nerit diversi coloris fecit quod
fetus inde nati essent variis colore

Circa quod dispositio ex parte nec
non obstat quin superveniente
operatione alterius cause fetus
inde conceptus non conformetur
suo generanti proportio in ea qua-
litate que si alterius dispositio-
nis operatio cause non superve-
niret esset sibi conformis
quanto magis intelligibile est
quod hoc sit possibile divina providentia
mirabiliter operante, cum sic id
fieri non posset in virtute
nature Unde ex predictis ma-
nifestissime apparet quod concep-
tus ex immundo semine, quamvis
illud semen non sit purifica-
tum ante infusionem anime
tamen in eodem instanti infu-
sionis per purificationem et concep-
tio sua erit munda ex quo si
ex immundo semine facta esset
aut non est minus difficile
ad considerandum ei qui
potest intelligere quod ipsa passio
non competit homini propter
considerationem sue habitu-
dinis essentialis, sed propter ea
vel extra in quibus sibi compe-
tit cognitiones aliorum
essentialium vel proprie passiones
sue Constat enim quod prius est
hominem esse quam hominem esse non
asinum vel non leonem quia esse
ule cum negatio in affirmatione
firmiter fundetur et huma-
nitas non ex visibilitate sed ex
risibilitate ex humanitate pro-
veniat tamquam ipsa passio
ex suo subiecto Item quod homo potest
intelligi absque risibilitate est

tn est propria pp^o natio et
inseparabilit sibi inherens
sive ex condicione nature
spete ad realis ydemitib
Quanto magis intelligi pt hec
abs(que) ea qualitate immundi-
cie que inest tum semi-
ne hominis ex inde concepte p-
accidens / Decundo e attendu
in huiusmodi cas(u) q(uod) sic in pnte
apparet manifeste esse
distinctionem sive differen(tia)
ex parte nature rei / Ita
etiam e assignare distin(ctionem)
quantum ad denominatones
inde sequentes. Dicitur n(on) q(uod)
sit ita in eodem instanti ho(moge)nee
esse in potentia ad re-
cipiendum accidens / et id
accidens actuali sibi inhere
/ quantum ad pm compet
sibi denominaciones que pro-
ueniunt ex illis causis que
precedunt sive intrant sua
concepcionem sive concomi-
tantur in esse accidentali
Et sunt due, Primum e n(on)
dicere q(uod) est filius leprosi
/ q(ui)a conceptus e ex lepra
carne sive immundo semine
Hec n(on) duo precedunt sive
concomitantur suam concepcionem
quantum ad esse substanciale
Quantum ad secundum intelli-
guntur sibi competere pro eodem
instanti alie due deno-
minaciones vz q(uod) indignus
est ut d(omi)ni divine omnipotencie
ad mundiciam vel immundiciam
quodq(ue) alterum istorum immun-
diciae vz inest sibi necessario
contrahendi ex parte rei
Quantum ad tercium competunt

sibi alie due sed diuiter
secundum q(uod) contingit alterum
istorum convenientiorum actu
sibi inesse si n(on) dimittitur
sive nature. tunc verum est
dicere q(uod) sua concepcio est
immunda quamquam ipse immundus
est Quod intelligi immun-
dicia non aptitudinaliter ut primo
sed iam sibi actualiter inherente
Et hec aut etiam si per ca
immundicia separata ab eo
mundus fiat remanet eius
conceptio sub verbo preteriti temporis
denominaciones alie due
vz q(uod) concepcio sua fuit
immunda quamquam inde sive
immundus fuit conceptus
Et enim preeunte actu rema-
net respectiva denominacio / sicut
enim e dicere semper virginem et
crucifixus cum xpo fuit latro
et paulus Christianorum persecu-
tor. Sed non semen illud
non relinquitur sive mittitur
Sed assit divina bonitas pre-
ueniens et infundens gratiam
qualitate immundicie tunc
competunt sibi opposite deno-
minaciones vz q(uod) concepcio
sua e munda quamquam ipse mundus
est. nec unquam ipse ullo fuit
immundus Racio huius est
in promptu Constat enim q(uod)
omnis motus non a termino a quo
sed ad terminum ad quem suscipit
denominacionem Sic n(on) ab
prius existens frigidus cale
fiat quamquam recessit de frigiditate
que est terminus a quo recipit

motus ad calorem qui est
terminus ad quem tendatur, et
motus non frigefactio sed
calefactio a termino ad quem
denominatur. Manifestum est
autem quod conceptus in iniqua
dens sua mirabili operatione
sine dispositione et infun
dit creaturam virtute indi
cie / terminus ad quem huius
conceptionis contrarium ad esse
accidentale est mundicia licet
ergo immundicia seminis sit ter
minus a quo huiusmodi conceptio inci
pit / quia tamen immundicia intel
ligitur expulsa non ab ea
que non est sed a mundicia
ut est actualiter suscepta deno
minatur. Et quia ita immundi
cia seminis numquam actualiter
inhesit huic concepto homini
sicut est quod dicitur numquam
immundicie subiectum fuisse
retinebit tamen illas duas
priores denominationes videlicet
quod est filius leprosi et con
ceptus ex immundo semine.
Si vero aliquis instet Dictum
est supra quod persona est intelli
gentia hominis esse quam mundum
vel immundum esse / peto a
te pro ipso pro quo istorum
duorum intelligitur sibi
inesse Respondetur quod nullum
illorum Nam ad utrumque
indivisibiliter iudicatur Contra
exemplum est de catulo
ante novem dies infra quos
non denominatur videns
nec cecus Et non competit
ei esse cecum vel videntem
Et quod adhuc non dum ad
venit tempus quo alterum

istorum duorum debebat
esse in eo licet intelligatur
esse in dispositione propria
ad alterum similiter / De
puero ante annos discre
tionis quia non dicitur esse
discretus vel indiscretus
Sic est in proposito meo
nisi quod istud intelligitur
esse in uno instanti aliud
autem in tempore indivisibili / Sic
et homo in prima sua essentia
consideratione non competit
sanum esse vel egrum licet
non sit dare hominem in quo
non sit alterum istorum et
ab ea qualitate que actualiter
primo inest suscipit denomina
tionem licet ad alteram sit
inclinatio nature Similiter
hic intelligere quod denominatur
conceptus primum et conceptus
ab illa qualitate que ei do
minatur infusa fuit etiam
si ad aliam habet inclinationem
ex parte nature / Verum
est tamen quod adhuc retinebit
illas duas que in prima con
sideratione sibi competere
debebant denominationes videlicet quod
est filius leprosi quod etiam con
ceptus est ex immundo semine
Sed ex isto non infertur quod
fuit immundus / quia aliud est
concipi ex semine immunda
aliud est immundum esse
quia potuit per mundam
esse et in sua carne prout
declaratum est prius.

Ex isto exemplo iam
speciose exposito
evidentissime iam

quisque iudicare pot de eius
privacionis vel virginis a
contractione originalis peti et
non videtur necessaria applica-
cio ad intentum. Verum
tamen ita fiat ad finem ut
materia aptius intelligatur
Item quia ex applicacione
apparebit manifeste quo
respondere valeat ad ra-
ciones et in contrarium inductas
In applicacione autem fiet
mencio de originali peto ali-
quando quantum ad id quod
in eo est formale. Aliquando
vero quantum ad materiale et
concidencius intelligi possit
Et primo communiter erit de
conceptione prout dicitur compo-
sito naturarum potius quam seminum
Intelligendum ergo quod quodam-
modo dictum est peccatum
originale est quedam ir-
regularitas sive ignominiosa
condicio competens humano
generi non ex prima condi-
cione nature humane pro-
ut intelligitur a deo formata
esse sed prout fuit corrupta
ex peto primi parentis. Sicut
lepra convenit alicui genera-
cioni specialiter non ex condi-
cione humane nature ubi
quia non omnes homines
nascuntur leprosi sed ex ma-
la disposicione alicuius pri-
mi parentis in ista progenie. Ad
hoc dicitur in sacra scriptura
exemplum accomodatum de le-
pra Iesi iiii Reg. v. quem
propheta maledixit et Heliseus
propheta dicens ei Lepra

Naaman adhesebit tibi et se-
mini tuo in sempiternum. Lepra ergo
in filiis Iesi et aliis ab eo
descendentibus non conve-
niebat ex condicione sive
ex principiis humane nature
quia tunc omnibus hominibus
inesset, sed ex mala qualitate
sive corrupcione nature
que fuit in Iesi corpore pa-
rente. Hec ergo originalis
corrupcio que consequitur
infallibiliter omne individuum
generis humani quod dimittitur
sue nature prout apparet
ex sentencia multorum sanctorum
et doctorum per modum
similitudinis causative ori-
ginalis culpe videtur inherere humano
semini communi modo generacionis
protendenti se in humanam
propagacionem. Namque cum
huiusmodi penalis corrupcio
proveniat ex sentencia divini
decreti ob peccatum primi parentis
ad medium iusticie iuste
exigentis in eius pena
dampnacionem parentis simul
cum filiis eius exequitur
illius decreti et illativa
dampnacionis divine et via
communis propagacionis humane
Unde de lege ista more
dicenda sive originalis peccati
quomodo constituta sit in linea
generacionis humane, loquitur
Hugo li. iio de sacramentis
par. vii c. ultimo dicens
quia in hoc medio per quod
humana generacio transfunditur signum

inobediencie positum est dic-
tis per illud inscientibus ma-
nifeste ostenditur quomiam
cum culpa inobediencie ge-
nerant qui enim in hoc ipso
titulo qui in porta sceptus
est per quam qui nesciunt ago-
sciunt unde ueniant et quo
uadant / Unde quemadmodum
dictum est quod in semine lepro-
si est quedam uis causatiua
lepre inde insistente in pro-
le concurrente ad hoc divine
operationis influencia generali
Ita a multis doctoribus
intelligitur esse in semine huma-
no vis originalis peccati con-
tinuum ad prolem que inde
prouenit simul concurren-
te decreto divine sine ac
divine operationis influencia
generali Et sicut de semine le-
prosi uerum est dicere quod
est caro lepre siue inmundicie
Ita de humano semine quod
est caro peccati / tum quia fu-
it causa peccati in parente / tum
quia est causa peccati in pro-
le Sic autem semen humanum
a quo ut dictum est necessi-
tate quadam non creata non tamen
divine omnipotencie est causa
vi peccatum originale in prole / per
purificari dicitur quemadmodum
de semine leprosi dictum
fuit uel ante infusionem
anime / uel in ipsa instanti
infusionis divina potestate
omnipotencia Unde licet sit verum
dicere quod homo est inmundus
Et quamuis modo huiusmodi purifi-
catio fiat / proles inde

nata non contrahet originale
culpam Applicando hec
ad intentum magis sparce
et distincte intelligendum
est quod in beata virgine potuit
hec purificatio de qua est sermo
fieri / uno de quatuor modis
uel impressionis purgatorii
intelligendo quod semina paren-
tum ex quibus formatum
est illud corpus virgineum
fuerit purificata ante infu-
sionem anime racionalis in
ipso die quo conuenerunt ad op-
rus generationem / uel alio quo-
cumque et hic si intelligo pro-
ut magnorum sententia est
doctorum / quod sic in semine
leprosi Ita nunc in huiusmodi
statu miserie humano semi-
ni sit aliqua morbida quali-
tas uel inmundicia que tamen
non esset in statu innocencie
tamen quia cum generatur contrahitur
maculam et peccati / carne in-
anima agente non ad modum
actionis per influenciam aut
contaminacionis sic certa celestia
in inferiora uel ignis in
aqua quia sic non posset
tum quia sit maioris excellen-
cie et prestancioris uirtutis
Et omne agens prestancius
est paciente secundum Augustinum in-
mediate sed per colligantiam
sic uidemus quod racione cuiusdam
admirabilis colligencie vnum
aliquid dicatur in uno
Corpus inter animam et carnem
divinitate vinculo unionis
dicitur esse tamen / primum quod fedi

Attende hic concurrencia
inter animam et carne

tas peti pt facere carnem
rebellem spiritui ut patuit
in adam qui stati post cul-
pam sensit rebellionem et
erubescenciam Secundum est quod
aia corrupta carnem uel trahit
eam sursum ad condicionem
spus uel ab ea trahitur
deorsum ad modum bestia-
lis condicionis Tercium est
quod aia non pt regere carnem
rebellem propter virtute in
inuenitur peregrinum Quartum
cum corrumpitur eius ex fedicte
carnis et curuata dom gre
aia curuatur et flectitur sicut
ut in pmo dictum est punitur
Quintum aut ex parte carnis
aia contrahit passiones sen
sibiles / pz quod pb in carne
massa absque aia dolor non
est Sz cum aia venitur
statim est dolor Sexto ex dis-
posicione freneticam corporis
aia efficitur furiosa ad verecun-
dum corpus et causatiue
mebrorum tremulenciam
Ita ergo aia et corpus ex eo
quod collecta sunt ad unum suppositum
comunicant sibi sicut admo-
rem proprietates Unde sic
si inmundicia esset in semine
ex conuictione personali cum
eo ut alias purgare anima
contraheret originale peccatum Ita
cum in concepcione b virgi-
nis ex parte infusionis
aie racionalis in ferino il-
lorum seminum intellegitur
purgata esse / tunc quia
coniungetur non munde

sed munde carni non contra-
heret originale peccatum Et ex isto mo
fuit festum in b virgine videtur
dicere bona reputacio in festo
decima xxxj di iiij Ubi magister
contra Bethiam Huyone
ex quia aia venitur carnem
mortali et passibili Ideo
necessario efficitur concupiscens et
sic contrahit peccatum originale
Augustino dicit Sz hic non
videtur sufficere / ex in posi
it infirmitas et mortalis
in quo tamen non fuit corrupcia
ut macula originalis Sed si aia
vniretur carni ob a fomite
purificate ut in b virgine fuit
Non inde ex tlis aia origi
contraheret licet esset corpus mor-
tale et passibile Iste est
primus modus quo preseruacio
fuit de qua agitur in b virgine
potuit contingere Secundo pt
intelligi preseruacionem fuisse per
causalitatis ablacionem siue su-
spensionem Ita quod deus au-
fferret ab eo semine et suspen-
deret illam que in eo diceretur
esse vis causatiua peti ex
libidinose conceptum fuit
Et cum aia infunderetur
corpi illi quia iam in eo non
erat vis causatiua peti aia
b virginis non diceretur ex causa-
litate seminis contrahere peccatum
originale quemadmodum a vene
nata pocione que fit per dis-
tillacionem in qua licet non appa
reat aliqua inmundicia
est tamen in ea vis infectiua

complexionis equare sed deus
auferat huiusmodi vim inficiendi
licet libita fuit non infert
mortem prout legitur con-
tigisse de civitate Iohanne
Ista enim potio habebat vim
causativam mortis in aliis
duobus qui biberunt non
tamen in ipso Et isto modo
fuit preservatio facta quantum
ad tres pueros positos in
fornace Babilonie ne pos-
set comburi Tercio modo
potest intelligi hec preservatio per
specialem privilegii concessio-
nem concedente deo Anne
et Ioachim parentibus b.
virginis privilegium gracie sinnus
vel sanctificandi ipsos non
solum quantum ad eorum personas
sed vim nature ita quod pos-
set generare ipsam absque li-
bidine sine peccato originali
Sic deus tenens servum et
ancillam potest illis concedere
quod primus filius quem genue-
rint non computatur sive na-
scatur servus sed liber De
hac secunda via scilicet per sancti-
ficacionem parentum dicit sanctus
Thomas quod potuit contingere
Dicit enim quod si tanta suorum
parentum precessisset sanctificatio
quod in eis fuisset extinctum
non solum quod persone sed
quod nature inquantum huiusmodi
quod deus facere potuit tunc
per eosdem creari generaret prolem
absque peccato originali Quarto
potest intelligi huiusmodi preservatio
per graciam dispensacionis privi-
legii et sanctificacionis facte
non parentibus sed proli

Tum autem dicitur hic intelligi pos-
se per graciam dispensacionis
non est intencionis desistere ab
illa via que supra in parte
tacta est sed in sequenti plenius
declaratur videlicet quod beata virgo quo
lex de contractione originalis peccati ad
eam non se extendebat non
quod indigebat gracia per modum dis-
pensacionis sed quod ex intencione
legislatoris sufficiebat eius
sublimioris gracie sanctifica-
cionis preter gratiam non contrahere
debuisse Verum quod summa melior
devotorum huius doctrine est non
contraxisse peccatum ex gracia
dispensacionis ad quos istos
procedet declaracio Ita quod b.
virgini pro primo instanti sue
concepcionis fuit a deo graciose
concessum ut non teneretur
ad legem sive effectu illius
legis de contractione originalis peccati
sed divina voluntate preser-
vatur ne contraheret sive
quod idem quasi est quod sibi fu-
it remissum debitum id est
carendi originalis iusticiam vel
aliud equivalens quam perdi-
dit in suo parente et imputa-
cio voluntatis divine qua
homini imputatur ad culpam
quod caret originali iusticia magis
omnium principaliter videtur ad id
quod dicitur esse formale in peccato
originali et hanc imputacionem
sive voluntatis potuit deus
libere remittere sive mittere
pro primo instanti concepcio-
nis sue quemadmodum papa
potest dispensare cum concepto
ex adulterio ne irregularitas

nascatur / ita quod sibi non impu-
tetur gravaus illa que precessit
quod dampnato iam coitu qui-
tamen quod demerito sive consuo-
rum actione parentum irre-
gularis nascitur. Sed obquiz
dispensacionis quam habet a
principe qui legem condidit
ille dampnatus coitus sibi
non imputatur / in hoc quod hic
in adulterio concepto quan-
tum est ex parte parentum necessi-
tatis contrahendi irregula-
ritatem / et tamen facta com-
paratione ad legis conditorem
qui poterat dispensare non
est simpliciter et absolute ne-
cessitas / sed indifferencia sive
libertas ut cum irregularitatis
vicio sive absque nascatur
dependet enim / ex voluntate prin-
cipis utrum velit in lege ab
eo condita cum huiusmodi
spurio singulariter dispen-
sare / quando tunc non contra-
hunt irregularitatem. Si autem
velit hanc singularem graciam
concedere sed permittat quod lex
habeat effectum suum / tunc cum
non sit in alterius quam in potestate
principis dispensare fit con-
ceptus ex dampnato iam coi-
tu contrahunt irregularitatem
~~Si autem velit hanc singularem~~
~~graciam~~. ~~Et cum~~ contingat
fieri sibi graciam dispensa-
cionis verum est dicere quod
simpliciter non contrahunt sed
respiciendo ad parentum
actionem dicitur quodammodo
esse conceptus in irregularita-
tis vicio. ~~Et hoc~~ videtur esse

intencio venerabilis Anselmi libro
de exordio mundane salutis
alias de conceptione virgi-
nis. Et dicitur incipere principium
quo salus mundi processit
ubi etiam hanc materiam de con-
ceptione virginis ubi sic
ait: Si quid originalis peccati in
propagacione matris dei
extitit illud parentum non
propagate prolis fuit. Et infra
instantaneam nunc arte de
Si non clastane deus confert
ut infra feminas a feminis
remota concipiant ablatum
et fovetur formetur / potu-
it et sue matri conferre po-
tuit plane et voluit. Ergo
voluit et fecit. Contra hoc
exemplum de conceptione spu-
rii unum specialiter attendendum
est quod irregularitatem in ipso
causatur non infectio
sive immundicia seminis ex quo x
concipitur / sed legis ordinacio.
Et enim constat quod non est ma-
ior immundicia loquendo de
absoluta infectione in semine
adulterio quam legittimo ad
coniugii. Sed quod illa coniunctio
faciat irregularitatem et ita
non inductam solum aliquando
maxime provenire ex ordi-
nacione legis que propter bonum
rei publice iuste ac raciona-
biliter dictat sic esse debere.
~~Secundo~~ sic intelligendo quod in
humano semine non est ali-
qua nec absoluta infectio
anime per quam dicitur
ipsa pati a carne sua ab ea

veri per qualitatem aliquam
viciosam cum contrahet peccatum
originale. Sed quod ex decreto legis
divine peccatum originale con-
trahetur velut irregularitas
quedam sicut in spurio
Unde quod gratia dispensationis
sibi datur non contraxisset originale
peccatum declarationis modus
facilior. Verumtamen quia ut
dictum est iuxta sententiam
multorum doctorum in huiusmodi
semine dicitur immundicia quedam
et vis causativa originalis peccati
in anima rationali. Item
quemadmodum contingit in
actione naturali quod agente et
paciente debite approxima-
tis et dispositis necessario se-
quitur actio, sic in applica-
tione ignis ad combustibile,
Sic in unitione anime cum
immunda carne statim ex ac-
tione carnis in animam vel
anime in ipsam carnem con-
iungendo se illi vel que immun-
diciam per modum cuiusdam
communicationis naturalis causatur
originalis culpa. Unde
ab aliquibus ideo hoc peccatum
originale dicitur peccatum nature quia
naturaliter quemadmodum
alia queque naturalis qualitas
causari dicitur in anima. Hec
secunda via intelligendo
modum declarationis non appa-
ret ita facilis. Tum duo
ut videtur causa concurrat
ad contractionem originalis
peccati inquantum pena est. Nam
inquantum culpa potius dicitur
hic causativa effectivam
quam effectivam ex decreto
divine sentencie pollicita

actione et viciosa corrup-
cio seminis per modum nature.
Unde ad hanc persuasionem in hac
materie quam ostendere nitimur
etiam duo intelliguntur con-
cludisse sed dispensatio divine
voluntatis extra suam legem
et sanctificatio per donum gratie
actualem preveniens contractionem
peccati. Isto ergo modo sequendo
doctrinam antiquorum doctorum
quod possit clare intelligi non
contraxisse peccatum originale
licet de immundo ut ipsi dicunt
concepta sit semine ac in ea
dicatur esse vis causativa peccati
Processus declarationis est
et in hoc non tam attenden-
dum est ad exemplum de
spurio, qui pro eo quod ac-
cipitur ex damnato iam
coitu habet naturam quandam
contrahendi irregularitatem
quam ad exemplum supra
latius deductum de eo
qui concipit ex semine le-
prosorum

Et quoniam dictum est
potuisse inveniri
quatuor modos persua-
sionis de hoc quid sint ponere
et de illorum veritate vel
quis illorum cum primorum
illis invenerit ad prius de-
clarandum sufficit, quia pro-
modo principaliter intendit ad decla-
randum de illo quarto modo
sanctificationis qui presupponit
fuisse non ante sed in ipsa
infusione anime rationalis
in quo etiam potuit secundum
concedi. Et ad persuadendum

potius de isto modo sanctificationis movet quatuor evangeliasatis / nam quid prodest meditari de purificatione seminum per hoc improbando et mensurando profunditati divini iudicii quod nobis occultum est imponendo. Sed ut istum quod veracius appareat prosequendo / primum est quod in hiis que astruimus facta miraculose / quando de multiplicacione miraculorum non constat autentico testimonio debemus nos reducere ingenium possibilitatis ut de miraculo ibidem facto non asseramus nisi in medium id quod asserimus aliter quam per miraculum non potest esse verum. De hoc enim iuxta doctrinam aliquorum sunt nobis exempla duo de formatione coste ade in evam / et quinque panibus ordeaceis / declaratur enim quod huiusmodi magnificatio coste sive multiplicatio panum fuit facta per unum duntaxat miraculum scilicet per multiplicacionem vel in serpa ret per addicionem materie intra consistere. Iste namque non oportebat dici intercidisse plura miracula corporis creando materiam de novo convertendo in panem et in portando ad distribuendum tante multitudini intercessisset quod multum decepit. Si oportebat apostolos evacuatos cophinos continue redire ad manus christi qui benedixerat panes et implendo cophinos

et ipsum distribuendo. Cum ut legitur omnes ordinate discumberent. Similiter oportebat intelligi magnum cumulum multitudinis panum. Unde successive predicti cophini impleri deberent ad saturitatem tot milia personarum. Ita de multis aliis que absque miraculo considerari non possent. Est enim racionabilius dicere unum duntaxat fuisse miraculum per multiplicacionem illorum panum in scirpis in manibus christi discipulorum et ipsorum manducancium. Ita eciam legimus facta miracula non ad libitum sed ingenium urgente necessitate et suadente utilitate persona debat. Et christus post ordinat apostolos predicare post ea miracula facere. Et hoc fecit quod legitur actuum xiii et xiiii de petro paulo et barnaba qui non passi sunt de personis eorum credi quod non erat ex miraculum sed reduxerunt se ad condicionem nature. Unde quemadmodum in operacionibus non licet temptando deum committere se miraculose operacioni ubi refugium potest esse in virtute nature. Sic in assercionibus ad probacionem non licet fingi miraculum ubi aliter de veritate potest constare. Ita igitur in primis si ponamus purificationem seminum

ante infusionem anime b. virginis
Et quia contra communem
cursum nature erat unum
miraculum et aliud statim necesse
est poni / si diceremus prout
complete dicta oportet in sua
conceptione habuisse gratiam gratum
facientem. Et cum confitemur
omnes quod sanctificata fuerat in
sua personali conceptione et
immediate cum ecclesia de ipsa
credat quod fuit pro sancta cum
nata / ponendo autem sanctificationem
per gratiam preservantem in sua
conceptione sic non asseritur
fuisse nisi unum miraculum
Itemque videtur convenientior mo-
dus. Tho monet quod sic Mo
est maior conformitas doctri-
ne multorum sanctorum et aliorum
doctorum qui dicunt quod caro
sua fuit caro peccati et mortis
vel filia. Tertio quia sic po-
nendo sanctificationem huiusmodi est
facilius respondere ad auc-
toritates sanctorum que prout qui-
busdam apparet asserere videntur
contrarium. Quarto quia
doctrine ecclesie que apud plu-
rimos habentur pro legenda
in celebritatibus festivitatis
de puritate conceptionis b.
virginis prout intuenti apparet
videtur ultimate huiusmodi modum
prosequi referendo se ad gratiam
que fuit in sua personali con-
ceptione pro instanti sue anime
rationalis infusionis. Dico
ergo tertium modum perfec-
tum prosequendo declaro
quemadmodum de mundatione
feminis legitur pro instanti

primo infusionis anime rationalis
dicta est. Ita oportet intel-
ligi quod in conceptione personali
b. virginis fuerunt duo simul
in eodem instanti temporis scilicet
eam hominem esse et mundam esse.
Et sic in hoc quod est ipsam ho-
minem esse intelligimus tamen ita
quod est esse mundam vel deo
gratam. Intelligimus namque
quod in utero ante matris sue
ad modum cuiuslibet alterius
corporis feminei illo virgineo
corpore in membra distincta
formato. Et ad susceptionem
anime rationalis disposito natu-
rali in primo instanti sue complete
dispositionis animam rationalem
creatam a deo illi corpori
infusam eidem fuisse con-
iunctam, et ex hac coniunctione
ipsam b. virginem primo esse
hominem et personam. Et sic
quantum ad eius esse substantiale
intelligimus hec tamen esse in primo
instanti infusionis anime. Ita
quam cito est persona tam cito est
rationalis et grata / quantum ad
esse actuale in eodem instanti
intelligimus in ea fuisse mun-
diciam et gratiam Deo hec
intelligimus certo ordine quodam
Ex quo considerada est in
b. virgine in natura quedam fuit
possibilitas non repugnantie
ad alterum duorum oppositorum
scilicet ad actum incidendi peccati
originalis, vel alterum dei gra-
tione gratie gratum facientis hoc
est enim id subiectum quod est capax
utriusque. Nam sic primo est intellig-

aliquem filium esse naturalem ade
consequenter esse reum peti
Et non illud presupponit quia
si non esset filius ade non esset
filius ire in peto originali
Sic primo est intelligere ali
quem hominem esse per naturam
quam esse filium dei per graciam
Nam bene vel male esse
presupponit esse et esse naturale
presupponit spirituale esse Ulterius quo
habitudo capacitatis secundum
quam respectu divine omnipo
tencie intelligitur esse in potencia
obedienciali ad recipiendum
alterum duorum oppositorum
extremorum que hic vocatur
indifferencia sive possibilitas non
repugnancie consideratur inesse
secundum eorum ordinem prius Secundo
intelligenda fuisse in ea quedam
proximam et necessariam quantum
dispositionem quantum est ex pro
pria corrupcione nature huma
ne ad contrahendum originale peccatum
fuit enim concepta sua in
corrupcione omnium aliorum hominum
Nec erat in hominum potestate im
pedire quin natio contraheret
Sed quin impedire hic esset
in virtute dei qui unicam suam
voluit nunquam sibi esse odio
sam Intelligimus tercio quod
preveniente divina gracia non
contraxit originalem culpam quia
cum divina gracia potuerit
prevenire antequam originalis
culpa eam actualiter infecisset
facile est intelligere Sicut
enim in prima allegacione dictum
est spontanee divina vo

luntas concurrit in execucio
ne huiusmodi decreti sive legis
de contraccione originalis peccati
Nam constat quod quemadmodum potest
deus aliquem odire tam cito
potest diligere Cum non magis
necessitetur ad odiendum
quam ad diligendum Ulterius
enim libere a sua voluntate
procedit et quamvis si persona
ta fuit auxilio speciali divine
virtutis ex naturali necessitate
nature immediate contraxis
set peccatum originale et sic odio ha
beretur a deo in primo instanti
sui esse Ita oportet intelligi
quod quemadmodum si dimissa
fuisset sue nature eam in
telligitur contraxisse originale peccatum
fuisset adversa deo quod deus
odio habet peccatores Ita pro
eodem instanti preservando eam
infudit ei deus suam graciam
gratum facientem Cum quod
non potest simul sit stare originale peccatum
Et in eodem instanti fuit grata
et dilecta deo pro eo quod non
fuit dimissa sue nature adiuta
sed adiuta dono gracie
culpam preveniret Unde
cum fuit in aptitudine ad
utrumque quod tamen nunquam originalis cul
pa sed gracia actualiter eam
inhesit Hinc est quod simpliciter
et absque ulla limitacione
dicitur esse verum suam concep
cionem personalem fuisse
absque peccato originali Omnis namque
mutacio sive motus deno
minatur a termino ad quem et
quod licet huiusmodi concepto mater
fuit quantum ad abundanciam eorum

Illa tn̄ immundicia nunquam
inhesit b' virgini sed iuxta ex
mundicia aut splendor dīne
gracie Adeo semp munda
et deo grata dicatur fuisse
Non enim tm̄ a quo incepit
sz in quem mutacio tmatur
inspicit ut dometur sbiectu
tenguam a forma eius incohante
Actus est si denotetur fundo
tm̄ a quo. Illa n. denoiaco
eciam sibi dicitur competere
ut significetur a quo incepit
motus Sic dicimus qz mundus
et si per creacionem accepit
esse et simr̄ esse dicatur
quia in pmo non habuit ee
sine est qz eciā simpr̄ dicatur
qz mundus factus est omnchi
lo. sic eciā hō ex nō homine
et album ex non albo Nec
tamen ex hc sequitur qz mndus
sit nichil et homo sit nō hō
Ergo qz concepcō b' virginis
cepit ut comunter dicitur ab in
mundicia carnis uel seminis
sic concepcō cuiqz alterius ho
minis Et sic repitur in aliqui
bus dictis sanctorū qz con
cepta est ex carne pcti sive
de pcti propagacione Nec
tamen ex hc sequitur qz ipā
fuit peccatrix Esset namqz
equivocū atmo aquo ad tm̄
ad quem / sic mundus ē ex
nichilo qz ē nichil ex fuit
intelligendo positive Similr̄
et si ex non iusto uel nō
scō hō sit iustus uel scūs
non sequitur / qz aliquando
fuit iniustus uel pctor Sic
enim supra expositum est dua
sic denominaciones competunt
racōe diuersarū habitudinū

que in huiusmodi considerantur
Quo nunqz consideratur d'gne
fuisse hominem cuius concepcō
processit ex immunda carne sive
pcti Vado fuisse capacem
sive indiutem ad utruqz ex
morum scz pcti uel gracie
ex divine omnipotencie dicto
ad altm̄ pporum scz orile pcti
sumeē quasi disposita considerata
necessitate corrupcō
nis nature Certo divina
virtute potenter preservate a
corrupcōne pcti fuisse in eo
graciā dei scificantem / et
huiusmodi dicta habitudinum
et per quas denominacōnes
inde sequeretur non tam in
racōne considerate quam dicitur
esse ex nā rei / nisi fortasse
aliquis uelit dicere qz contra
cio o pcti ē solum scdm con
sideracōm racōnis Quid in
contraccōne prius eciā hec se
ordine intelligitur in esse pcti
ta aut in concepcōne b' virgine
quatuor consideratur ex parte
medii uel tm̄ ad quem Ex
parte vero tm̄ a quo intel
ligitur eciā diuersa habitudo
esse / ~~Unde patet~~ huiusmodi ha
bitudinem tm̄ a quo incepi
illa concepcō multa repiuntur
a scīs dicta que ex adverso
deducitur ad impugnandaz
hanc doctrinam / licet qz hnt
carnem pcti uel similia / con
tamen possunt sanam intelli
genciam recipere prout exp
netur infra Similiter per
habitudinem necessitatis qe inest
b' virgini ad contrahendū o pcti

ex parte corruptionis nature
ex quo via communi concor-
dium complebatur. Verum tamen
et si aliud factum fuerit
quam erat in natura dispositione
nature, non ex hoc iniuria
ipsi nature intelligitur esse
facta. Unde Augustinus de concep-
tu virginali c. xi. Cum omnia
que fiunt si diligenter conside-
rentur fiant ex sola volun-
tate dei, et non secundum vim
illi a deo inditam, et volun-
tate creature, et ea que nec
voluntas creature nec natura
sed solus deus facit semper
miranda sint. Apparet quod tres
sunt cursus rerum scilicet mira-
bilis, naturalis, voluntarius. Et
mirabilis quod aliis et cor-
pori nullatenus est subditus
sed libere dominatur, nec
illis facit iniuriam cum illis
obviare videtur, quia nichil
habent nisi quod ab illo accepe-
runt, nec ille dedit eis ali-
quid nisi sub se. Ex premissis
iam manifeste apparet modus
conceptionis beatissime virginis
que in originali non est aliqua-
liter fuisse concepta. Non
solum intelligendo quod peccatum
originale contrahunt ex decreto divine
sententie qua deus genus huma-
num maledixit propter peccatum
primorum parentum. Et ab hac
maledictione beata virgo excep-
ta intelligitur. Sed etiam si iuxta
sententiam multorum doctorum
intelligimus quod racionalis anima
originale peccatum contrahit ex in-
mundicia carnis quadam naturali ne-
cessitate per modum contagionis
peccati originalis dicatur

provenire ex ipso quod quis
concipitur per medium commixtionis
propagationis humane.
Quia primo quamvis huiusmodi
que ponitur viciosa corrup-
tio nature intelligatur
eius actualiter inesse preser-
vante omnipotencia dei
et causante per eius gratiam
sanctificationis et expulsa est
quevis corruptio peccati que
in illo semine aptitudi-
naliter dicebatur inesse. Ita quod
licet ex immundo semine
sua conceptio dicatur fuisse
sua tamen conceptio munda fuit.

Verum libet confir-
mationi quod respiciens
scripta multorum
doctorum qui contrariam
tenuerunt assertionem reperiet
fundasse doctrinam suam
in opposito istius consider-
ationis. Dicunt enim quod ante
creationem virgo sanctifica-
ri non potuit quia non-
dum erat anima que est subiec-
tum capax gratie, nec
in ipsa conceptione, quia
cum sit ex semine libidi-
nose concepta necessario inest
peccatum. Dicentes quod illa
[illegible] causativa peccati que est
in semine necessario cum con-
iungitur anime illud peccatum
infert. Sive quod ipsa anima
ex coniunctione sui cum
immunda carne necessario id
peccatum originale contrahit. Hec
reputabat quod impossibile
est [?] contrahere ex se [?]
libidinose concepto et

non contrahet o petm Be
ne aut quida eoru posue:
runt / q illa si primo fuisset
purificata ia pcti carpo an
infusione aie racionalis
tue quia aia coniugetur
munde carni q non contrahet
Et ita uide Bona ventura
dicere prout sup allega
tum contiit q sem fuerit
in b virgine uel alios uiri
doctinam sup allegatam
sctd thome q si in parti
bus bte virginis tanta p
cessisset sctificacio q in eis
fuisset curatum non solu
quod psone sz quod ne
ingentum huiusmoi qd deus
facere potuit. te ipius pa
rentes curati genuissent
hanc prolem sine pcto
ori li hec aut doctrina
asserit q nullo istorum
existente qm ymo posito
q sua conceptio fuit co
mundo semie uel hnte
vim infusimam o pcti
q qz ante infusionem aie
racionalis nuqua purifi
catum fuit q precise
pro pe instanti sue concepci
onis . b virgo potuit no ptra
here petm o tue racionat
de facto creditur non con
+ traxisse / quod apparet
euident ex quarta illa thea
consideracione pa de qua
supra commemoratum e
Etiam deus spontanie
et non necessario psistat
in lege sua potuit libere
dispensare cu sine ne

+ Apparet ex quadrupli thea
consideracone b virginem
non contraxisse petm o

cessitas dicte legis cam
comphenderet eid non
imputante deo qd aliis fi
liis ade imputabat Tercia
est quia si agens nale con
tinuacu potenti virtute et
necio operatur / ex subtraccione
tn diuine influencie gna
lis pt suspendi a sua acci
ne / sic patz in camino
ignis babilonie qui danie
lem et socios suos no com
bussit / quia deus retraxit
sue continuit in se gnalem
influenciaz sue operacionis
no voluit cum virtute ignis
in illa accione concurre / qu
tam ignis hebat in se cau
re effectu dr ipius effectus
si sue nature fuat dimis
sus / quanto magis nis causa
tiua vrlio pcti / que pocius
defectiua qm effectiua dici
mari debz cum dica ee
in illo modo semie pse non
est sufficiens causa ut co
inquinatur oculis culpa si de
uellet subtrahere influenciam
gnalem operacionis sue qz
in hac concepcione no so
lum possibile sed uide de
centissimum fore Nam si de
corporu illorum hum suoru
fidelium fructorum subtraxit
deus gnalem influenciam
suam ne comburerent multo
decentius subtrahere ne mater
sua inquinata aduretur
in petm ab illo igne libidi
nose concupiscencie / vnde
patz manifeste q si nullo

serme est uis causativa ne-
cessaria peti ita necessitas
est de virtutis create non aut
divine omnipotencie quoniam
sublata illa immediate con-
ceptio eius qui sit corrupti
munda erit Quod illud
impedimentum intelligitur
inesse racione illi semi
et quoniam sublato eo quod re-
trahit ut est commune pluri-
mis defacili ad suam nam
reverteretur Sunt est ipsum spa
naturalis condicio hominis est
ut ipsius conceptio non inmunda
sed munda esse intelligatur
sublata iam mala disposicio-
ne que inesse debat racione
conceptio illa munda et
absque vicio esse dicetur
Tercia consideracio est quia
potuit deus infundere gra-
tuitatem nunc dicit predonum
gracie gratum facientis cum
qua non potest esse simul originale peccatum
Iste modus dicendi videtur
esse pivos quod considerata ex-
cellencia maternitatis di-
vine potuit eam nunquam
deo fuisse odiosam semper
autem acceptam et gratam
licet quamquam plures doctores non
tam ad predictas consideracio-
nes quam ad necessitatem medi-
tam nature corrupte ha-
buerant respectum prout ip-
sis videbatur conquam nondum
concluserunt quod beata virgo
non in sua personali con-
ceptione sanctificata fuit sed
post quam contraxit originale peccatum
immediate dicetur dece-
tissime esse quod beata virgo tanquam
filia specialiter dei patris
mater unigeniti filii dei
et sponsa spiritus sancti ab
initio sui esse debuit deo
preservata et dilecta que
racio prout ut infra clarius
deducetur non parum mili-
tat ad tuendum beatam virginem de sua
puritate concepcionis doctrina
Constat autem ex predictis cla-
rissime ad oculum quod est
dandum medium Ita
quod licet corruptio necessaria
peccati consequatur omnem humanam
generacionem et inseparabiliter
respectu virtutis create non
tamen respectu virtutis divine
quoniam sed deus potest huiusmodi
corruptionem peccati potentiam
inest tollere per sanctificacionem
in utero vel sacramenti
baptismi ita preservando ac
premuniens informando sub-
iectum cum gracia sua per-
fectus ne actualiter eidem subiecto
inhereat cum sit in potencia
vel in gracia ad utrumque con-
trariorum Sed non distinctum
de dicta possibilitate sal-
vator docuit nos Mathei 19
cum de salvacione hominis
dixit apud homines impossibile
est sed non apud deum
omnia autem possibilia sunt apud
deum Ad intelligenciam
huius doctrine quarto conferre
facit quod supra commemo-
ratum est quod beatus Thomas
et alii multi doctores te-
nent quod deus creavit primum
hominem cum gracia gratum
faciente Ita quod in prodimisti
sui sive creacionis in quo
fuit Verum dico quod licet

esset fuit etiam verum asse-
vere quod homo gratus et a-
micus deo esset Adiudem
etiam est commune doctrina
sanctorum et doctorum
de anima christi quod in eodem
instanti in quo fuit creata
et corpori infusa habuit
dei perfectam graciam in consu-
matione et hoc fuit in ini-
cio conceptionis sue Dic
ergo intelligendum est in hac
virgine fuisse que a sanctis
doctoribus collaudatur
tanquam fuit inicium repara-
cionis nostre Etiam dicitur
eam non inmune a corrup-
cione peccati cuius ipsa dicitur
reparatrix Equidem cantat
ecclesia Auctor culpe Eva
auctrix meriti Maria
Quarta ad intelligentiam
huius glose conceptionis
huius virginis quo fuit ingenita
et absque peccato facit qua-
druplex alia consideracio
methaphisica prima est com-
munissima et quasi per se nota
quod summa philosophi quod substantia est
prior accidente natura tempore
et diffinicione unde potest
considerari nuda absque omni
accidente quo ipsa potest
dici esse et sic dicta esse
intelligitur in potencia
ad recipiendum accidens
illud quod sibi inest vel
suum contrarium utpote in
anima sanum vel egrum
Sic ergo persona huius virginis
consideratur prius ut capax
ad habendum graciam vel cul-
pam et quod inest sit prius
gratia fugavit alterum

Secunda est quandocumque aliqua
sic se habent quod ad unum sive
esse aliud presupponit et non
econverso presupposito non repu-
gnat esse sine presupponen-
te Exemplum cum est de pa-
riete et fundamento hic non
absque eo potest esse licet non
econverso Constat autem quod pe-
catum originale ut sic presupponit
hominem esse / equidem absque ho-
mine esse non potest / ergo cum
peccatum originale presupponit hominem
esse / et homo ad suum esse non pre-
supponit peccatum originale manife-
ste intelligi potest hominem esse
prius aliquo priori ordine sa-
tem naturalis intelligencie an-
te inherenciam actualem peccati
Tercia consideracio est de
privacionem ordine nature
sua adversa positiva condicio
essencia antecedit Est enim con-
maxima quod omne quod ponitur
in diffinicione alicuius est prius
natura ipso diffinito Sic
animal et racionale que po-
nuntur in diffinicione hominis
sunt eo priora ordine nature
et merito Nam prima que
in esse aliquid constituunt sunt
priora eo sed quodlibet privatum
est plus principiato Consta-
tat autem quod omnis privacio diffinitur
per subiectum et suum oppositum
Sic dicimus quod cecitas est ca-
rencia visus in oculo et igno-
rancia carencia sciencie in
intellectu Unde manifeste
omnis privacio debet intelligi sui
subiectum et oppositum Non enim
potest intelligi ignorancia nisi

Item alia quadruplex con-
sideratio methaphisica
quod hec virgo non contraxit peccatum originale

cognito quid est scientia Recitu-
cum est vidisse siue colligi
Non est intencionis dicere
quod prius tempore in illo subiecto
fuit sua aduersa positiua con-
dicio sed quod dat intelligi po-
tuisse prius inesse sicut non oportet
esse videns prius quam cecus et
audiens quam surdus licet
per accidens contingat quod nun-
quam prius fuit videns vel au-
diens Cum ergo peccatum originale in
filiis ade sit carencia origi-
nalis iusticie inesse debite non
dat intelligi aliquem primo
esse filium ade cui ista ca-
rencia dicatur inesse quod non re-
potuit antequam careret ori-
ginis privacionis habitu Unde
ex hoc satis euidens apparet
intelligencia de modo possibi-
litatis in concepcione beate virginis
que fuit cum gratia et absque
originali culpa Circa considerandum
est qualem ordinem habent
aliqua inesse eidem essent-
aliter in subiecto cui insunt sic
secundum dicitur quod prius est esse quam etiam
quam corpus animal quam homo
Et quando ista sunt in aliquo
homine individuo consent-
etiam habere ordinem istum
Cum ergo sit prius subiectum
esse quam habitum sibi inexiste-
tem vel privacionem in quo-
cumque hec duo sint etiam
servat hunc ordinem Itaque
manifeste intelligendum est pro-
fuisse personam beate virginis
quam esse informatam quouis
accidente vel ea privatam esse

maxime de accidente ab
ea separabili creata vel di-
uina virtute quale est in-
mundicia illius seminis que-
cumque dicatur in ibi esse Et
est ita altissima prophecia qua
nos sanctus Iob docuit cum
ad deum loquendo dixit facere
Quis potest mundum de im-
mundo conceptum semine
Nonne tu qui solus es
Nam cum hic loquatur per
modum expressiue admira-
cionis videtur non loqui de
communi modo mundificacionis
currente tempore suo quo ipse
sanctificabat filios suos in
diebus conuiuiorum Iob primo
Sed de singularissimo et
insolito modo sanctificacionis
qualis est per persuacionem
ut conceptum de immundo
semine mirabiliter operante
diuina omnipotencia de
immundicia seminis non con-
tingat quod quid est ex eo se-
potest quia huiusmodi contagiosa
corrupcio dicatur esse velut
accidens separabile a subiecto
Unde quia huiusmodi accidencia
que reddunt hominem iustum
vel iniustum sanctum vel pec-
catorem sunt ab homine sepa-
rabilia vel in eo possibilia esse
contingenter Hinc est quod sacra
scriptura quando de huiusmodi lo-
quitur utitur verbo induere
ut denotet quod tanquam ve-
stimentum tale actus potest
non inesse vel separari

esse creata vel celesti letitie
decorata sunt auctoritates tam multi-
plicate in biblia quod allega-
ri non videtur necesse. Da-
vid ps. cxxxi sacerdotes
tui induantur iusticia Et
luce xxiiii dixit ut ad di-
scipulos vos autem sedete
in civitate quousque indu-
amini virtute ex alto. sed quan-
tum tangit ad materiam pec-
cati originalis vel aliorum ex eo se-
quentium videntur esse due
auctoritates apostoli ephe. iiii
deponite vos secundum pri-
stinam conversacionem vete-
rem hominem qui corrumpitur
secundum desideria carnis
Renovamini autem spiritu mentis
vestre et induimini novum
hominem qui secundum deum
creatus est in iusticia et
sanctitate veritatis Romanorum
xiii Induimini dominum ihesum chri-
stum Ex qua auctoritate licet
sic arguitur Conclusio hec virgo
potuit esse induta veterem
hominem sine indumento
dyaboli per culpam tam ci-
to potuit esse induta christum
per gratiam hoc sed si contraxisset
originale peccatum in primo instanti con-
ceptionis sue diceretur in-
duisse dyabolum ergo in
eodem instanti preveniente gratia
potuit esse induta christum be-
nedictissimum filium eter-
ne inter alias decencias su-
perius assignatas hec non
aliena putavit ex hoc

Virginem matrem dei
que de suo corpore ministrat
vestimentum unigenito
filio dei suo nunquam de-
cuit indutam fuisse vesti-
mento dyaboli ymo quod nunquam
indutam quod fuisse dyabolum
si contraxisset originale peccatum
Tamen ergo ex predictis mani-
feste apparet modus sin-
gularitatis a peccato origi-
nali qui fuit in gloriosa concepcione
hec virginis sed per gratiam
prevenientem inhereditatem
actualem viciose corrup-
cionis originalis peccati Quam
licet fuit necessaria dispositio
ex parte viciate nature per
communem modum sue con-
ceptionis cum aliis Tamen
quia fuit indigna ex parte
divine omnipotentie per gratiam
prevenientem sanctificata
nullatenus in sua personali
conceptione contraxit originalem cul-
pam. Unde istos processus
esse intelligitur ex radice
viciata sine vicio Et hanc
doctrinam singularius con-
sideracionem istam confir-
mat plurium auctoritas b. Ana-
stasii qui sic dicit Auctor
mortis dyabolus per evam mi-
diam mortis intravit in
orbem terrarum omne huma-
num genus in primo parente ve-
neno nequicie sue potat
et quasi arborem in radice
cum prole propagine polluit

viciauit Unde est quod radix
uiciata quottidie frondet
frondes quod eius indesinenter
per mortem marcescunt et
sepe contingit quod aurum pre-
fulgens repiatur in luto
et refulgente spina pul-
cre rubeque oriatur rosa
Sic enim operante providencia
divina ex radice uiciata
sine vicio prodiigit virga
que intelligitur b. virgo ma-
ria attestante ysa propheta
qui et dixit Egredietur virga
de radice yesse et flos de
radice eius ascendet Virga
enim glose virginis id est sancte
Marie figura tenuit virga
ia que in ministerio aaron
sacerdotis iubente domino
a sancto moyse in taber-
naculo posita atque altera
die sola fronduit nuces
quod protulit que procul
dubio sola virgo maria fuit
que dominum peperit et post
partum virgo permansit Et
sicius ex dominus in sermo-
ne assumpcionis sancte marie
et incipit Cum aliquid
dilectissimi in amore cre-
atoris in creatura eius
dignis laudibus predicatur
et colitur ad eius procul
dubio laudem refertur
qui auctor ipsius operis in-
venitur Concordat doctrina
huius sancti maximi id quod ecclesia
vniversalis cantat de virgine

Sicut spina rosam genu-
it iudea mariam Nec
satis facit huic responsio
data quod adusque dicendo
quod debet intelligi per racionem
sanctificacionem quia tunc
sed rosa sine spina fuit
extincta iam fomite Con-
stat enim quod hec auctoritas loquitur
de generacione qui dicitur ge-
nerat Generacio autem dicit
primum inicium esse rei quia
est processus de non esse
ad esse Unde potenter
nomen generacionis ad duo-
decimum annum vite eius
ab eius dicitur sanctificata fuis-
se patet quod sit exposicio dis-
trahens a communi sensu
et intelligencia auctoritatis
Unde modus ponendi san-
ctificacionem per graciam preventam
pro ut doctores sancti tenent
videtur racionabilior multo
quam ille supra expositus ex
adusque Patet quod dei et b. vir-
ginis filius potens eam
preservare modo premisso ne
inquinaretur dimisit eam
nature sue usque tempore plene
et integre inquinata esset
in peccato originali Ita quod verum fuit
dicere matrem aliquando fuisse odi-
osam et abhominabilem filio
suo Et ipsam huiusmodi affec-
cione prima sui consideracione
non apparet consona iu-
dicio racionis Hinc ab eius
dicatur quod licet hoc verum fuit quod

aliquando huius sanctissime
odio habuit hanc sanctissimam
virginem / tamen in hoc odio
et abhominatione non misit
per unicum instans eam
permisit stare Nam statim
cum ipso potuit eam mundare
ut a macula levando sive
erigendo ipsam a ceno
fetido .i. peccati in quod ipse
potens redimere eam facile
ter et sponte permiserat
cadere Nonne apparet
multo rationabilius dic-
tum esse quod beatissima virgine
que futura erat mater
sua deus hominis aliam
quam de ceteris hominibus con-
sideratione voluit eam
dimittere nature sue ne
sibi dimissa foret quem-
admodum omnes alii homines
contraheret comune obprobrium
originalis peccati et ignominiosam
servitutem dyaboli Cumque cupit
ipsa debebat contrahere sed
quod decorans ipsam cum
gratia gratum faciente pre-
servavit eam a peccato / semper
quam ab initio sui esse eam
dilexit Sic iustum est fi-
lium quemadmodum suam dilexit
matrem et eam a cursu
ignominiose mortis sue con-
tinue periculi preservare Attende
tamen quod quod preservatione ip-
sius a peccato nullum sequitur
preiudicium fidei aut dei gratia
ad sacre scripture Nec aliquid
inconveniens in deo po-
nimus ut supra deductum
est / ad hec assignatur multarum
virum doctissimorum evidentia
ratio iuvamen et suffragium
copiosa multitudo auctorum
supra dicto ergo modo intel-
ligendo sanctificationem per
gratiam preveniantem ac-
tualem contractionem originalis peccati
Quartum dictum in pro-
batum allegationibus convenien-
tium possumus concludere ex utraque
doctrina videlicet quod beata virgo credi-
tur sanctificata fuisse in utero
matris sue ab initio sue
conceptionis quia per gratiam
sanctificationis potuit sibi in-
esse Ita quod licet quod inmunda
concepta fuit semine sua
tamen conceptio preveniente gratia
fuit absque omni culpa Tamen
cum quod adverso dicatur quod ab initio
suo sue conceptionis sancti-
ficata fuit id ipsum hec doc-
trina confitetur videlicet quod sancta
primum conceptionis in esse re-
ceptum ad esse sive personale
et substantiale existens in
utero matris sanctificationem
accepisse creditur ita filia
in eodem instanti fuit filia
ade per naturam et amica
dei per gratiam Nec quod ipse
fuit concepta quam sancta
sed simul concepta et sancta
Unde licet fuit unum dicere
quod non sancta negative

facta est sancta. Non tamen
ex peccatrice. Patet enim ut infra
plenius declarabitur. Ad
sanctificari etiam si prius
non fuit peccatrix. Et talis est
modus sanctificationis
ut nunquam eius persona
fuit sub peccato potius quam
ille qui presupponit culpam
fuisse convenire videtur
beate virgini quadruplici ra-
tione. Primo ratione puri-
tatis. Quod ceteris paribus
maiori puritate resplendet
quod nunquam fuit clari sor-
dida immunditie. Hec maioris
scientia in quo nunquam
fuit nescientia. Secundo
cum beatissima virgo sapientia
fuit singularis munifi-
centie super omnes creatu-
ras. Inde decuit eandem
singularis modus sancti-
ficationis potius quam ille
usitatissimus quo passim
per omnes dies horas et
momenta tam publicani quam
ceteri qui flagitiosi sunt
peccatores post immi-
nentes reconciliati dum
a deo sanctificantur et per hoc
quod a peccato purificantur. Tertio
quia hic modus sancti-
ficationis reperitur in sanctis
et amicis dei qualis fuit
fuisse creditur beata virgo.
Quarto magis hic modus
eidem competere dicitur christo
filio suo qui dicitur in sacra
scriptura sanctificatus

et tamen pro primo nunquam
fuit sub peccato. Ergo quia
tamen omnes qui profiteantur
quod beata virgo sanctificata fuit
gratia primum sanctificatio-
nis gratia illi potuit inesse.
Constat quod hoc modo intelli-
gendo sanctificatio primo
eis infuit quam culpa eius
ipsam actualiter sua labe
contaminasset. Sicut
intelligimus quod sapientia potest
clari ante omnem ignorantiam
inesse ut in angelis, et
pulchritudo prius quam turpitu-
do, et anguina cegdo sani-
tas et lux prius quam tene-
bre. Illa autem sanctifica-
tio per quam beata virgo puri-
ficaretur a macula contracta.
Quod potuit primo inesse
sanctificatio hec de qua
agitur per quam sancti-
ficationis preservationis que
nulla alia homini concepto vel
in mundo semine potuit inesse
per ipse dicta sanctificatio.
Quod autem huiusmodi sanctificatio
absque presuppositione sui con-
trarii tamquam pro subiecto
in existente fuit in beata virgine
probatur multipliciter. Primo
ab auctoritate beati bernardi in sermone de
nativitate Johannis baptiste qui incipit
hodie dilectissimi dies il-
luxit etc. Dicit enim sic. Cum
ergo homines in iniquitatibus
concepti sint nemini vero
mortalium infra matris
viscera sanctificatum le-
gimus preter Jeremiam et

et Johannem baptistam
quemquam et de singulari virgi-
ne nulla sit ambiguitas quin
ipsa maternis concepta vi-
sceribus sublimiori sanc-
tificationis genere mundata
sit ut puta sacrarium illud
in quo deus et dei filius
carnem fuerat susceptu-
rus / Contra hoc Ro dicitur quod sub-
limiori sanctificationis genere
Constat autem acceleratio tem-
poris in sanctificatione non
constituit speciale et aliud ge-
nus sanctificationis / quia
sanctificatio que fit mane ab
ea que fit vespere / vel que fit
in pueritia ab ea que in
senectute non differt in genere
specie sed nec specie Cum ergo
hic dicatur quod in Maria fuit
sublimius sanctificationis
genus / Videtur necessario
intelligendum quod fuit alius
sanctificationis modus quam
communis omnibus prophetis
ac aliis sanctificatis in
utero / Unde non mediocris
datur nobis instructio intel-
ligere preservatum modum sancti-
ficationis absque presupposi-
tione peccati Cum dicitur
sublimiori sanctificationis genere
Secundo idem inducitur ex doc-
trina augustini in sermone na-
tivitatis domini Hoc est ut
virgo in nidum proveniret perfecta
omnis boni virtute splenduit
Item illud puella ea de
peccatrice nata propagine

subito versa vice maledic-
tionis ewe benedicta facta
est Nec obstat quod dicit de
peccatrice nata propagine
Est namque non mediocris
differentia de peccatrice nasci pro-
pagine et peccatricem esse
Illud enim denotat tantum a quo
incepit conceptio / hoc autem
tantum in quem completur qui
in conceptione beate virginis non
culpa sed fuisse gratia creditur
Cum ergo hic dicatur mox et
subito datur intelligi quod per-
fecta omnis boni virtutis sive
benedictio affuit illi quam
primum potest intelligi Et ter-
tio inducitur ex doctrina hen-
rici de Gandavo qui in
theologia doctor solemnis vo-
catur qui in sua summa quod-
libeto xv q xiii sic dicit Sed
decens erat ut ea puritate
virgo niteret qua maior sub
deo nequit intelligi Ita
decens erat ut eam deus
tali puritate quantocius posset
preveniret Attendenda sunt
duo verba hic posita scilicet
quantocius deus posset et pre-
veniret / Hec enim valde con-
formia sunt ad propositum
propositum supra declaratum
Quarto hic inducitur ex doc-
trina sancti Thome in tribus
passibus Primo in suo scripto
super primum sententiarum in
iii parte dist xviii ar iiii
ubi ponit tertium argumentum
ad contrarium Licet aliquem

tum Et tamen augetur de b.
virgine de qua dicat ansh. quod
ea puritate nituit qua maior
sub deo nequit intelligi
Respondet sic ad illud quod
obicitur de b. virgine dicendum
quod differt puritatis augmentum
et caritatis augmentatum nam
puritatis est fieri recessum
a contrario Et quia in b.
virgine fuit de puritate ablatio
peccato ideo pervenit ad summum
puritatis sub deo tamen
in quo non est aliqua potencia
deficiendi que cum
qualibet creatura contrarium in se
est Caritatis autem augmentum
est per accessum ad divinam
bonitatem et ideo non
habuit virgo summam caritatem
qua maior non possit intelligi
quia eciam profecit in
dei te et gracia Item sicut in
eodem scripto dist. xliiij ar.
iijo Ubi respondendo super
intelligencia predicte auctoritatis
Anshelmi dicit quod puritas attenditur
per recessum a contrario Et ideo
potest aliquod creatum inveniri
quo nichil purius esse potest
in rebus creatis si nulla
contagione peccati inquinatum sit
Et talis fuit puritas matris
que ab originali et actuali
immunis fuit tamen sub
deo inquantum erat in ea
potencia ad peccandum Sed
bonitas intenditur per accessum
ad terminum qui in infinitum
distat scilicet summum
bonum Unde quelibet sic

bonitate potest deus aliquod
melius efficere Ecce quam
evidentissime sanctus Thomas
asserit de beatissima
virgine quod continetur in
supra posita declaratione
videlicet quod nulla peccati contagione
inquinata fuit Unde patet
quod inquinata peccato originali et
actuali non fuit et non satis
fuit ei hoc dicere sed addidit
quod nichil clarius dici
potest quod immunis ab originali
et actuali Inter omnes autem
ex his iam adductas auctoritates
sanctorum doctorum nulla
tamen expresse contrariam
posicionem asserit quam
hic sanctus Thomas evidenter
loquitur pro hac doctrina
de sancta concepcione
virginis glose Ad
doctrinam vero Ver ad lugdunenses
que amplius
Et quibusdam apparet videri
expresse dicere talis infra
scribit intelligencia quod non
solum non repugnare set
hanc doctrinam expresse
confirmare videatur Nec
videtur sufficere allegacio
eorundem quod ad ipsos facta contra
intencionem glosare hec verba
sancti Thome Dico ad hec
duo primo quod quia sanctus
Thomas dicit in responsione
quod quanto nobiliori comparatur
aliquid in deum refertur
nobilius est Et humana
natura in Christo nobilissima
est quod per unionem comparatur ad deum

et post b. virgo de cuius utero
caro divinitati unita as-
sumpta est / quod ergo de ea
nobilitate loquitur quam
in secunda sanctificacione ha-
buit / quando verbum de ea
carnem assumpsit et pro
eo tempore fuit purissima et
immunis totaliter ab omni peccato
et fomite peccati Dicit quod
quod intelligencia doctorum pro-
cursus est assumenda Ut
quod sanctus Thomas movet
questionem an fuit concepta in
originali Et an aliquid
melius beata virgine deus
facere potuit Ergo ma puri-
tas intenditur per recessum
a contrario / et in statu secunde sancti-
ficacionis fuit totaliter ablatus
fomes quod tunc purior fuit
quam in prima / et quod loquitur
de tempore secunde sanctificacio-
nis quando concepit verbum
dei Et isto modo auctoritas dicit
intelligenda Et auctoritatem
Ambrosii in sermone de
[illegible] qui ut supra
allegatum est de b. virgine
dicit quod hec est virga in qua
nec nodus originalis nec
cortex venialis culpe fuit
Item Hildefonsi episcopi de
eius auctoritate et responsione
ad eam contradicitur insuffi-
ficit mento Item Anshelmus qui
dicit quod b. virgo nituit ea pu-
ritate qua sub deo nequit
maior intelligi Item dicitur
puritas in b. virgine de
qua loquuntur doctores

debet intelligi solum a tempore
concepcionis filii non ante
Sed ista responsio non satisfacit
Nam si verba subsequencia
que faciunt mencionem de aliquo
facto vel personam contingen-
te pro isto tempore limitantur eciam
prius dicte et preaccione il-
lius que in esse illi stabant
ad plures auctoritates sacre scripture
que attestantur innocenciam
Christi dicerent non concludere
Dicitur enim prima Petri ii In hoc
enim vocati estis quia
et Christus passus est pro nobis
nobis relinquens exemplum
ut sequamini vestigia eius
qui peccatum non fecit nec inven-
tus est dolus in ore eius qui
cum malediceretur non male-
dicebat cum pateretur non com-
minabatur Sed iam valet res-
ponsio dicetur ad hanc auc-
toritatem quod illud verbum peccatum
non fecit debet referri ad
tempus passionis / quia tam in
predictis tam in subsequen-
tibus de sua passione loquitur
Item ad auctoritatem apostoli Hebre-
orum vii Talis enim decebat ut
esset nobis pontifex sanctus inno-
cens impollutus segrega-
tus a peccatoribus et excel-
sior celis factus qui non habet
necessitatem quottidie quem-
admodum sacerdotes primum pro
suis delictis hostias offerre
deinde pro populo / hoc enim fecit
semel se offerendo / Dicetur
igitur quod tunc Christus solum fuit

innocens et impollutus qui
seipsum obtulit sacrificium
Nam in hiis sequentibus
ac etiam in precedentibus lo
quitur de oblacione ipsius
Unde verba que ponuntur ad
specificandum amplius vz
de qua est sermo et faciunt
sensum aliquod contingens
in tempore si secundum mensu
ram illius temporis debet li
mitare precedencia in quam
multis fiet fundicio ultati
Ita quod hic quia sanctus thomas
dicit quod post illum nobilissima
creatura est b. virgo de cuius
utero caro divinitati unita
assumpta est / et quia hoc
factum dicitur in principio
quod usque ad hoc tempus ista verba
debebat limitari quod in se
quentibus dicit vz fuit immu
nis a peccato originali et actuali
facile patet quamvis etiam adulte
quod non satisfiat Nam sic
dicitur quod usque ad illud tempus
fuit in originali Et quia hic
etiam glosatur modo quod non de
p.o. in se sed loquitur de
fomite / actuale peccatum non
dicitur hic fomitem / Dicitur
ergo quod in eo fuit usque ad predic
tum tempus quia de utroque fecit
mencionem Verbi causa ita
argumentacio consimilis videtur
esse Iste fuit immunis
a lepra ergo non fuit le
prosus / non dicitur quod iste est
immunitus si fuit Similiter
de quolibet viro et virtute
fuit immunis ab adulterio
ergo adulter non fuit / fuit
immunis a sapiencia ergo non
fuit sapiens Ita ergo hic
sanctus thomas non dicit
tamen dicit quod b. virgo est im
munis a peccato / sed quod nihil
purius potest esse in rebus cre
atis ideo quod nulla contagione
peccati inquinatum / et quod talis
fuit puritas b. virginis que
a peccato originali et actuali
immunis fuit quod clarius
dicitur post Et nota ad hoc di
citur quod potest limitare con
tempus Attendendum est quod
contingit aliqua condicio
nata esse messie certo pro certo
tempore et nunquam in alio /
si simpliciter est verum dicere
utrumque non fuit in eo alia con
dicio sequitur quod nunquam fuit
Exempli gracia masculinitas
et femineitas nata sunt
primo messie homini pro tempore
sue concepcionis et nativitatis
et non in alio quocumque / cum
enim non est natus et concep
tus masculus nunquam fuit
masculus Similiter est de fi
liacione et paternitate pro tempore
sue generacionis Nam si sor
pro tempore sue generacionis non
fuit filius / filius platonis
nunquam fuit et ergo Unde
ista illacio nota putatur Iste
non fuit masculus / ergo nu
nquam pro tempore sue nativitatis
que nata erat pro messie
masculinitas nec alio quocumque
fuit talis Similiter iste non fuit

filius platonis / g° pro tpe
generacionis sue uel quocu(m)q(ue)
alio nunquam fuit filius
eius Nunc aut(em) in p(ro)posito
nostro manifestum e(st) q(uod)
condicio que nata e(st) solu
primo inesse et aduenire
homini in sua concepcione
et si tunc non aduenit nu(n)
quam p(ost)ea inest / Cu(m) ergo
iste non est conceptus in
o(riginali) p(e)cc(a)to / g° nunq(uam) fuit
uel erit sub eo Similit(er)
iste non fuit sub o(rigina)li p(e)c(cat)o
q(uia) fuit immunis ab ip(s)o
g° nunq(uam) fuit conceptus
in eo Non dico non est
in o(riginali) p(e)cc(a)to s(ed) non fuit &c
g° stat in verite q(uod) s(an)c(t)us
Thomas d(icit) de b(ea)ta v(ir)gi(n)e
q(uod) fuit immunis ab o(riginali) p(e)c(cat)o
g° sequi(tur) q(uod) non fuit con-
cepta in eo Cum h(ec) di-
cit absolute non aut(em) cu(m) mo-
dificatione t(em)p(or)is &c Et cu(m)
dicit(ur) iste non fuit mas(cu)l(u)s
g° in sua natiuitate no(n)
fuit / Hic aut(em) non impo(ssibi)l(i)tas
diuine omnipotencie
Nam quemadmod(um) sup(ra)
tractum est p(otes)t deus fa-
ce(re) filius aliq(uem) qui non
fuit ab eo genitus &c Et
aliqui dicunt de cur(r)anta
Johanne d(e) B(ochtop)... Aymi-
ni(us) posset face(re) ma-
sculum qui non fuit na-
tus masculus / s(ed) isto mo(do)
non tangit propositum
q(uia) miraculose operacio(n)es
diuine non applicant(ur) ad
remissio(n)em culpe siue p(e)cc(a)ti

Deus aut(em) ad remissio(n)em
p(ec)c(at)i n(on) deo(rum) aug(ustinus) in lib(ro) lxx
octuaginta triu(m) q(uestionum)
ut habet(ur) in p(rim)o d(istincti)o(n)e pl(ur)i(m)i
Nullo sapiente homi(n)e auc-
tore fit homo deterior / tanta
enim est ista culpa q(uod) in sa-
pientem hominez cade(re) ne-
quit Est aut(em) deus om(n)i
homi(n)e sapiente p(re)stancior
Multo igit(ur) minus deo auc-
tore fit homo deterior /
Multo n(am) p(re)stancior e(st) dei
uoluntas q(uam) homi(ni)s sapi(enti)s
Itaq(ue) si homo non fuit
conceptus in o(riginali) p(e)cc(a)to nunq(uam)
ne racione sua ne op(er)a(n)te
deo id habuit uel habebit
Verum q(uia) q(uam)uis aliqua
propositio non p(otes)t v(er)ificari
nisi cum modificacione
si absolute proferat(ur) i(n) sim-
plici e(st) falsa / ut ista Ethi-
ops e(st) albus quia nunq(uam)
vera est nisi cu(m) mod(ificacione) ista
v(idelicet) s(ecundu)m dentes Constat
aut(em) q(uod) nota m(en)tem posi-
cionis aduerse ista dicatur
cathol(ic)a Nullus homo fu-
it immunis ab o(rigina)li p(e)cc(a)to
nisi p(er) Ista g° duo filij
ho(min)is (sancti) cristus fuit immu-
nis ab o(rigina)li p(e)cc(a)to / et b(ea)ta
v(ir)go a p(e)cc(a)to o(riginali) fuit immu-
nis / manifeste s(e)c(un)d(u)m
eos uidentur contradice(re)
&c g° i(st)a e(st) cathol(ic)a quid
erit dicendum de ista &c
In hac p(ro)clamacio(n)e s(an)c(t)us
Thomas asserit &c um

dicat quod debet referri ad
tempus conceptionis. Ubi/ isto
modo erit verum dicere quod
omnes Christiani fuerunt immu-
nes ab originali peccato et quod nullus
Christianus fuit sub originali peccato
postquam iam per baptismum
sit remissum. Nam Christus
quod fuit immunis ab originali peccato
numquam fuit sub eo. Dicitur
qui immunis fuit a ser-
vitute numquam servus
fuit. Aut si dicatur ipsum so-
lum verificatur quod limita-
tione temporis tunc sequitur quod
simpliciter falsa est. Quomodo non
proferatur cum ista notata
modificatione sed absolute.
Itaque in hanc sententiam in-
telligencie raciocinacio
producit vel quod dictum
sancti Thome non est
verum, quia quod beata virgo non
fuit concepta in originali peccato
Item dicit simpliciter et absque
limitacione temporis quod
fuit immunis ab eo. Unde
si non est dicendum, tamen
sequitur quod stat in veritate
secundum. Considerandum
autem merito est quam pericu-
losum sit admittere modi-
ficationem temporis in hiis que
absolute in eorum conceptu
et ab eorum auctore dicuntur,
quia isto licet asserere
opposita articulorum fidei.
Credo quod non semel conti-
git alicui non potest dici quod
ab eo fuit immune. Verum
si aliquis fuit infirmus
non est verum dicere
quod fuit immunis ab infir-
mitate. Item de vulnera-
tione et morte et tamen
quia ita contingit pro Christo
tempore si admittatur quali-
ficatio temporis poterit asseri quod
Christus fuit immunis a pas-
sione et morte. Verum
est non dicere quod in xii aut
xxx anno non fuit pas-
sus aut mortuus, sed non
stat ut in tricesimo anno
non fuit mortuus aut
fuit immunis a morte ergo
fuit immunis vel mortuus
non fuit. Ita dicitur de
ipsius resurrectione et as-
censione. Dicimus ergo non
valere huiusmodi illaciones. Di-
misso hic dicitur quod quamvis
secundum eos beata virgo in xv
anno fuit immunis ab
originali, tamen sanctus Tho-
mas dicit quod fuit immunis
sic ergo ut tactum est dicere
quod omnes Christiani fuerunt in-
munes ab omni peccato. Quod
non simul stat Christianissimus
et originale peccatum, et tamen
nemo dicit ab aliquo in-
munis fuisse qui aliquando
fuit eius particeps. Ergo
immunis et expers in
hac significatione sunt
idem. Item in secunda utrique
satisfacere videtur dicen-
do quod propter quod causis diversis
sumenda est intelligenda
verborum, et sanctus Tho-
mas non quod ipsa fuit con-
cepta in originali, sed utique
aliquid melius beata virgine

deus facere potuit Ideo quod
non dixit sic ut verba son-
ant intelligi sed referendo so-
lum ad secundam sanctifica-
cionem / Hec autem quantam
evidenciam faciat notum est
secundum hec dicemus quod doctri-
nam dictum aliorum doctoris po-
situm in tractatu immuni-
tatis quod ad aliam pertinet
careret validitate ut potest
qua tunc non agebatur
de titulo quomodo illius Isto
eciam modo possunt dici ad
doctrinam sancti Thome po-
sitam in 3o dist. tercia et
in aliis locis Nam ibi mul-
tum questiones sub hoc titu-
lo ponit utrum b. virgo fuit
concepta in originali Sed quo
intitulantur de materia sancti-
ficacionis Item 3o dicit
quod est plus intendi per recessum
sum a suo contrario / et b.
virgo in secunda sanctificacione
immunis fuit a fomite
et non in prima quod tunc puer
ad summum puritatis Ideo
est intelligibile dici in tempore
pro ut autem infra dicetur
in hac materia non est opus
dicere sed probare dixit quod
ex adverso hec de ablacione
fomitis in secunda sancti-
ficacione Sed multis apparet
dici hec et non probari Ratio
non allegata non videtur
sufficere fuit 3o sanctifica-
ta / quod tunc fuit in ea ma-
ior puritas / Et Christus in
passione ac resurreccio-
ne sua fuit sanctificatus
quo tunc et tamen non erat ea

primo fuit maxima puritas
in eo Constat hoc non esse
verum Item quia dicit sub
deo tamen Constat enim quod hoc
modo eciam puritas ange-
lorum est sub deo Nam
substancia quia non sunt
impeccabiles per naturam
Item licet ex hoc concludit
quod puritas b. virginis fuit
sub deo i. sub Christo non se-
quitur contrarium originalis peccati
Ceremonia prout infra de-
claratur Est quod fuit immunis
a peccato originali in multis tamen
est circa privilegium b. virginis
cuius deductione contradi-
cens ex adverso responsiones
desistent / quia in mentibus
non est sic difficile intelligere
quod non satisfaciunt Et si
verba sancti Thome hic po-
sita apparent iam ex au-
tentica dissimulacione esse
aliud dicendum esset Nam
autem dici hic potest quod cum
ex adverso invenit quod predicta
sua responsio et dicta sancti
Thome eciam est ad auctoritatem
Anselmi qui dicit Nempe decens
erat ut ea puritate qua
maior sub deo nequit
intelligi virgo illa niteret Cum
sub Christo omnes ut premis-
sum dictum est apostolus attestatur
de innocencia b. qui inquit
Talis decebat ut esset no-
bis pontifex sanctus innocens
Et sic Doctrina Anselmi li-
mitatur ex tempore ideo Christo
Christum a principio sui esse

sed per XII articulos vz con
cepcionis verbi Ita sicut
ad auctem apostoli de inno
cencia quod poterit dici Non
ex hiis manifeste apparet
quod nec simeon Thomas uel quis
in istis passibus est illa
intencio prout ponitur
ex adverso / Sed ut Thomas
sentit Thomas hic id est de immun
itate b virginis a peccato o
dicit in exposicione saluta
cionis angelice quam cum
aliis pluribus opusculis scilicet
simbolo / preceptis et oracione
dominica fecisse dicitur quam
in fine suorum operum
fecit n dicit quod b virgo excedit
angelos in tribus primo in
plenitudine gracie que
maior est in b virgine
quam in aliquo angelo Secundo
in divina familiaritate
quia ipsa est deo familiarior
quam angeli Tercio quan
tum ad puritatem quia
b virgo non solum fuit
pura in se sed procuravit
puritatem aliis Ipsa enim
purissima fuit quantum ad
culpam / quia nec originale
nec mortale nec veniale pec
catum incurrit Item quantum
ad penam Tres enim ma
ledictiones date sunt homi
nibus propter peccatum / prima
data est mulieri scilicet quod cor
rupcione conciperet in gra
vitate portaret et in
dolore pareret Sed ab hiis
immunis fuit b virgo

que sine corrupcione con
cepit in solacio portavit
et cum gaudio peperit sal
vatorem ysaye Germi
nans germinavit Secunda
data est homini quod in sudore
vultus vesceretur pane suo
Ab hac fuit immunis beata
virgo / quia dicit apostolus Cor
virgines solute sunt a cura
huius mundi sed soli deo vacant
Tercia fuit communis viris
et mulieribus scilicet ut in p
ulverem reverterentur / ab hac
fuit immunis / b virgo quia
cum corpore assendit in
celum Credimus quod post
mortem suscitata fuit et
portata in celum Psalmus
Surge domine etc. Sic ergo
immunis fuit ab omni
maledictione / et ideo be
nedicta in mulieribus
quia ipsa solum maledic
cionem sustulit et bene
diccionem portavit et ia
nuam paradisi aperuit Et
ideo convenit ei nomen Ma
ria quod interpretatur stella
maris / quia sicut per stel
lam maris navigantes
diriguntur ad portum Ita
per Mariam diriguntur
ad gloriam / Hec de primo
ad verbum sancti Thome
in predicta exposicione
qui prout ad oculum patet
manifeste dicit quod
in eadem videlicet quod beata
virgo nunquam incurrit peccatum

Quod eciam deducit a
posteriori quia immunis fuit
ab omni maledictione la-
ta in homines racione o-
peracionis Ex premissis plena-
riam deductione probatur
duo prima intenta euidenter
constant modus et intel-
ligencia huius gloriose con-
cepcionis quo fuit cum
gracia et absque originali p-
eccato et similiter quod ap-
tatur reputari eciam ob
adusio esse commune dictu
nec est b virgo dei genitrix
Maria in matris utero
ab inicio sue concepcionis
sanctificata fuit qua primis
sanctificacionibus gracia illi po-
tuit inesse Intelligendo
ad sensum supius expositum
de sublimiori sanctifica-
cionis gracie actualis contrac-
cionis originalis culpe preuente
sicut et sic de ea simpliciter
canit ecclesia intelligendo se fu-
isse sanctam et immaculatam
ac iuxta verbum angeli
sola in mulieribus be-
nedicta nunquam male-
dictioni subiecta etc.

Explicit quarta allegacio
Sequitur allegacio quinta

Circa determinacionem
graujum
questionum
consueuit
modus te-
neri ut po-
stquam ad cuta
in contrarium
uim respon-
deatur declarentur
occurrentes in materia dif-
ficultates que nisi explica-
te resoluantur animos audito-
rum solent in suspenso
tenere ne ex integro asse-
ciant intento principali
Quoniam igitur ex premissis
duo iam constare uidentur
probacio conclusionis intente
sensus et clara intelligencia
veritatis illius ut plenior
certitudinis firmitas ex omni
parte assistat Nunc oportet
est intendere ad declarandum
illas secunda ponens que ab
insigni theologie sacre professo-
re reuerendo patre petro pe-
querii ordinis minorum mini-
stro acquitanie in prima au-
cione huius materie collateral-
iter deductione etc. Sed remo-
uendo contra auctorem fuerunt
veritate Circa preceptum est
multis ex patribus sacri co-
alii gratum esse clarum specia-
ficatam declaracionem fuit et
prima proposito quod b virgo de
gentibus petin originale non contra-
xit sed a contraccione illius
per deum filium suum sin-

dotata p̃uilegio et done
gracie p̃ueĉta fuit p̃suã
ta Sup̃er hac proposito
ne quia plura suprius
deducta sũt Ad hue ec̃ia
infra suo loco idem per
auct̃es siue canones oste
detur non dec̃z ad p̃ns
insistere Erat 2a p̃po
q̄ non obstante huiꝰ di
p̃suac̃one mater domini
p̃t dici pc̃m orile con
traxisse qm̃ hec p̃a facie
videt̃ repugnare p̄oi et
ut vitatem in se hĩe cre
datur magna induxet mo
di ficac̃one Item q̄ opor
tunius ad ip̃ius declarac̃ez
se offert locus in matiã
responsionum eo usq̄ ĩn
differt Tercia fuit p̃po
q̄ non obstante huiꝰ di
p̃suac̃one . b̃ virgo plus q̄
alii homines a xp̃o redempta
dici p̃t Et qm̃ hec mediũ
de effectu redempc̃onis q̄t
virtutu uel m̄t ad tagũ
p̃ncipalissimum fundatũ
p̃ aduerso frequenter induc̄t
cont̃ hac doctrinam de pu
ritate conc̃epc̃onis s̃cissime
v̄ginis Propt̃ea ea ip̃
sius prosequar ex amio
intendendũ ẽ Et q̄ nim
vrgens racio efficaciꝰ
aperit intellectum / ex huiꝰ
deducc̃one apparebit q̄
abiectio ipa de m̃a rede
c̃onis p̃edum nõ obstat
huic doctrine s̃z eam q̄m
maxime confirmat Staz

ut dici possit eciam b̃ virgo
p̃fectissimus redemptor as
signandus ẽ in ea ẽ s̃up
p̃positus modus sanctifi
cac̃onis per donum gracie
p̃ueniente actualem ĉtrac
c̃onem culpe orilis Et s̃c
intelligendo s̃cificac̃oz b̃
virgo non solum redempta s̃z
p̃redempta p̃fectissime dici
p̃t Hec aut̃ deduci septe
plici mõ / p̃ distinguẽdo
sex mõs redemptionis
a p̃c̃to / qui manifeste put
notari ex auct̃ebꝫ s̃. ac scrip
ture Scd̃o racionibꝫ sum
ptis ex ordine vniũs Tercio
ex comm oim̃ fere hom
consideratione Quarto
manuductione exemp̃ Quĩto
ex inductione ex fide ca
tholica racionum Sexto
multitudine aucte s̃cõr canonũ
Septimo ex consideratione
eorum que de x̃po eccl̃ia et
angelis dicũr Quintum
ad p̃m ex aduerso con hac
doctrinam opponit̃ dicẽdo
q̄ quia xp̃c ẽ vlis redem
ptor oim̃ fidelium Et redẽ
cio non ẽ nisi respectu il
lius qui tenebatur in cap
tiuus / ut virgo ab ea redempta
dicatur / oz intelligi q̄ fuit
aliquando subiecta peccato
a quo per graz sue rede
ctionis xp̃c eam liberauit
Etiam id non sit actuale
mortale seu veniale s̃eqꝰ
q̄ fuit orĩle Vnde dicit
consequentẽ q̄ xp̃a quia aliaꝰ
nõ indiguisset gr̃a redempc̃onis

contraxit pctm originale
Alio modo dicitur qm si
b'virgo fuisset modo supra
dicto pservata ne contraheret
orile peccatum qr ipsa non
diceretur pfectissime redeta
nec xpc diceretur pfectissimus
redemptor eius Sexto
in sacra scriptura possumus
intelligere sex modos re-
dempcionis / quorum quinque
videmus ac omnes fuerunt
credimus completos esse Sex-
tus vero cum sit pfeccior vi
detur qd potissime xpo conveniet
redemptori / Primus modus
est quo quis redimitur post
lapsum in mortali pecto
ita qd absolvitur ab eo sic
dicetur effectus huius rede-
mpcionis De quo concilio per
penitencie sacramentum / Unde
apostolus ad Titum 2o / qui
dedit semetipsum pro nobis
ut nos redimeret ab omni
iniquitate et mundaret sibi
populum acceptabilem
Item 1 petri 1o Scientes
qd non corruptibilibus auro
et argento redempti estis
de vana vestra patrie con-
versacione tradicionis Sed pre-
cioso sanguine quasi agni in-
contaminati et immaculati
xpi Secundus modus est
quo quis redimitur post
lapsum in veniale pctm
quod dimitti contingit per
tunsione pectoris et alia
remedia instituta ad de-
lecionem venialis pecti
Tercius est quo quis redi-
mitur post lapsum in orile
peccatum quod delet vel
per baptismum aut per sacrificium
in utero / De hiis duobus
modis videtur loqui David
ps cxxix Copiosa domino
misericordia et copiosa apud eum
redemcio Et ipse redimet
israel ex omnibus iniquitatibus
eius Est enim in baptismo
copiosa redemcio qr non
solum orile sed omnia pecta
actualia absque satisfactione
dicuntur per baptismum dimitti
Quartus modus redempcionis
est / quo quis redimitur sive
per graciam redemptoris pserva-
tur ne prolabatur de cetero
in mortale pctm / De hoc
in ps xxxiii Redimet
dominus animas servorum suorum
et non delinquet omnes qui
sperant in eo Sive ut alia
littera dicit et non delinquent /
Hoc utique enim sequitur qr
ista redempcio extendit
se ad pservacionem a pectis
quia si dicitur qd non delinquent
patet quia sic redimuntur et
non peccent / Si vero dicitur qd
non delinquet eciam idem
sequitur / quia videtur qd deus
ipsos custodit non delinqu-
ere eos sive nature eorum
sunt inclinacioni peccandi et
peccarent si magis tenentur
dono divine gracie pservante
Et isto creditur redempcio
fuisse in apostolis post diem pe-
tecostes Nam xpc promiserat
daturum se eisdem spiritum sanctum

qui cum eis manet me'm
Johannis xviij. Cum at hec
spectet ad gratiam redemptio-
nis creditur neminem debere
dubitare / plus n. in apostolis
resplenduit fructus sive
effectus redemptionis qui
nunquam peccaverunt mortaliter
quam in multis discipulis qui
a gratia ceciderunt et post per
penitentiam conversi sunt. Quanto
enim quis amplius dilectus
est deo tanto magis participat
redemptionis effectum. Unde apostoli
in tanta habundancia re-
ceperunt spiritum sanctum quod pre
habundancius domini dicuntur
suscepisse primicias spiritus
sancti. Rom. viij. ca. glossa. Et expletius
efficacius censentur redempti.
Cum amplius gaudeat
gratia spiritus sanctus que
est fructus redemptionis
velut si dixerim de Johanne
ewangelista de quo communiter dicitur
quod semper fuit innocens absque
omni peccato mortali
quam de zacheo qui fuerit
princeps publicanorum luce
xix. / Unde si de ratione
redemptionis prius est fuisse
sub peccato / et ab eo liberari
quanto persona fuit amplius
involuta peccatis et ab eis li-
beretur / tanto una doctrina
contrariam diceretur magis
redempta. Et maria ma-
gna que ut communiter asseritur
nec dum sub originali sed plu-
ribus venialibus ac multipli-
catis mortalibus fuit diceretur
amplius redempta esse a
Christo quam b. virgo. Et tamen
ergo doctrina supra commemo-
rata apparet manifeste contrarium
videlicet quod id quod amplius parti-
cipat de bonitate finis est
propinquius eis. Sicut in naturalibus
dicimus quod propinquius est
igni quod amplius participat
de caliditate. Et in moralibus
quod propinquior est ad herpicam
virtutem in gradu quod continens.
Item in civilibus propinqui-
or regi qui plus participat
de gloria regni dominii in
causis / propinquior esse dicatur
pape qui potest cum maiori
gradum optinet ecclesie dignitatis.
Cum ergo manifeste constet quod
nulla creatura propinquior est christo
redemptori quam sit b. virgo
sequitur quod ipsa multo amplius
participat de redemptionis
fructu / et per consequens magis
redempta dicitur / non autem
ergo hic quod magis fuit sub peccato
quam alii quia firmiter credit
ecclesia contrarium esse / ergo videtur ergo
hic quod minus sub peccato fuit
vel quod habundancius partici-
pat donum gratie. Sicut ergo per ergo
va communiter. Sicut simpliciter ad
simpliciter ita magis ad
magis maxime ad maxime.
Dicimus n. quod si calidum calefacit
ergo magis calidum magis et
maximum calidum maxime
calefacit / Unde si dicitur magis
redempta quia minus fuit
sub peccato ergo si nunquam fuit
et potuit esse maxime rede-
mpta dici debet. Si non dicatur

quod non ex hoc sed quia habu-
dancius percipit gracie do-
num. Cum multo habu-
dancius sit donum gracie
nunquam sub peccato esse quam
aliquando fuisse et liberatum
esse. Sicut maior sanitas
reputatur nunquam infirmari
quam post infirmitatem conualescere.
Item maior fama
reputatur fuisse semper sapi-
entem / quam aliquando stul-
tum et sapientem postmodum.
Ex quo videtur quod ecciam ex hoc ma-
gis redemptus dicitur si nun-
quam fuit sub peccato. Cum hoc
sit magis gracie donum / for-
tasse autem dicet aliquis quod
presupponitur tamquam verum id
quod restat probandum.
Scilicet quod donum gracie cum salute
spirituali siue iustificacione
et redempcione simul con-
curat. Certe intuenti
doctrinam apostoli qui fuit pre-
cipuus in auctoritate sacra
nominis in commendando
graciam dei hoc manifestissimum
est quod communiter et frequentissime
vbicumque nominat graciam qua
iustificamur et salui vel
redempti facti sumus siue re-
conciliati statim fit mencio
de ihesu nominando eum sal-
uatorem redemptorem vel
iustificantem / et ita de aliis
nominibus que conueniunt
sibi racione misterii rede-
mpcionis humane. Vnde
nemini videtur esse dubium
quod quanto quis participat de dono

gracie per tanto magis spec-
tat ad fructum redempcionis.
Quamuis eciam vnum duntaxat
siue duo et plura peccata
remittantur / quia hoc contingit
per accidens. Secundum hoc non est
precipue attendendus redempcio-
nis fructus. Minima enim
gracia expellit omnia peccata mi-
ni reperiant in vno homine
quia gracia et peccata sunt incom-
possibilia eidem subiecto. Ideo
ex multiplicacione vel magni-
tudine peccatorum que non in-
sunt homini iustificato non
attenditur maior appropinquacio
ad redemptorem. Sed ex eo
quod gracia vberior inesse intelli-
gitur / tanto enim reputatur
conformior redemptori quanto
plus participat de dono gracie
que illi est data super homines
non ad mensuram. Io iii et
de cuius plenitudine nos omnes
accepimus / quia gracia et veritas
per ihesum christum facta est. Io
primo / hoc enim videtur esse per se
notum in omni sciencia quod licet
inutricio presupponeret tamen aliquod
oppositum prefuisset in subiecto
/ tamen non ex comparacione priua-
cionis que abicitur sed ex ac-
cessu vel vberiori participacione
forme ad quam attingitur
aliquid esse tale magis de-
nominatur / vnde in naturalibus
aer non ex eo quod primo aut
magis tenebrosus fuit luci-
dior dicitur / sed quia de luce
participat amplius. Item in
moralibus non dicitur doctior

vel sapiencior qui fuit prius
a magis ignorans sed qui
plus participat de sapiencia
Hec in civilibus et eccle-
siasticis de dignitate excel-
lencior qui primo despectus
vel abiectior fuit sed qui
potiori gradu fulget honore
Ita ergo magis redemptus
dicitur qui prius a multipli-
cioribus delictis actu pre-
servatur tamen qui habundan-
ciori fructu redempcionis
congaudet In hac conside-
racione non licet protendere
quia sacra scriptura plena
est huius veritate Dicit enim Augustinus
et in Enchiridion scilicet
gracia redemptus dicitur
a peccatis Itaque expresse
predicatur redempcionis mo-
dus cum quis tamen parti-
cipat de gracia quod preservatur ne
deinceps labatur in peccatum
mortale Et iste modus
redempcionis patet eciam ex
doctrina ex adverso que expo-
nendo auctem Bernardi
de redempcione angelorum
dicit quod in sceptris vel in dex-
teris fuit redempcio per
ipsam preservacionem ut in an-
gelis Ergo habetur proposi-
tum quod redempcionis effectus
non solum consistit in li-
beracione iam capti a
peccato sed in preservacione ab
eo Est autem quintus modus
preservacionis quo quis pre-
servatur non solum quod non
peccet mortaliter sed ne venialiter
quod peccant multi De

Johanne baptista propter
id quod ecclesia de ipso canit
Ne levi saltem vitam ma-
culare famine posset Quod
autem quis sic preservatur ne
venialiter peccet maiorem
assequatur fructum redemp-
cionis quam ille qui preservatur
ne cadat in mortale cre-
ditur nulli dubium esse Nam
cum omnis gracia a deo no-
bis donetur in fide redemp-
toris quanto aliquis maius do-
num recipit gracie tanto
copiosius gaudet fructu re-
dempcionis De hoc modo re-
dempcionis videtur intelligi
quod scribitur psalmo xviii Domine
adiutor meus et redemp-
tor meus Oraverat enim ne
in superioribus versiculis Si
mei non fuerint dominati
tunc immaculatus ero et em-
undabor a delicto maximo
Et erunt ut complaceant elo-
quia oris mei et medita-
cio cordis mei in conspectu
tuo semper Et statim subdit
Domine adiutor meus et re-
demptor meus Hec eciam patet
ex racione finis Finis enim
evangelii est perfectio imita-
cium perfectionem divine ymo
doctrinam salvatoris Mathei
v. Estote ergo perfecti sicut
pater vester celestis perfectus est
Hec fuit doctrina apostoli Hebr
vii ubi ponens doctrinam
evangelii ad legem moy-
si dicit quod neminem ad
perfectum adduxit lex

Constat aut qp pfectio hec
attendit respectu caritatis
in augmento profectis
tum augmentum prepu
signum est virtutu pctoru
uenialium / prout e comu
doctrina doctorum spalit
sancti Thome Cum ho
sint duo modi pseruandi
ne quis in culpam actua-
lem prolabat comprehen-
dantur sub redemptionis
effectu Aliquid scdm mo
vz quo aliquis pserua nei-
peccatu veniale cadat ptine-
bit ad redemptionis grām
Quomaz aut tanquam
beneficiu singularissimum
creditur hic fieri psupplabu
dantissimu donum gratie
Et omnis gratia que a deo
hominibz infundit pz statum
nature lapse prouenit ex
effectu redemptionis / et hoc
uidetur maxime ptine ad
redemptionem Et quia sin-
gulare est et potuit a deo
concedi decentissimum
iudicat ut hec spalissim
donu redemptor ipse ptri-
buerit mri sue / quia nisi pro-
hibuerit ipsa non dicit pfecti-
ssime redempta a filio suo
Potuit namqz hic singlaris-
simo mo redimere pse-
uando eam ne incidet i
pctm sic fuit redempta ne
incurret pctm quodlz ac-
tuale Et quia potuit sic
redimi si non redempta
fuit sequitur qp ipa caruit
pfectissimo redemptionis
effectu Item sequi qp filius

suus non fuit pfectissimus
redemptor ex eo qp deficit
ipi / uel saltm non operatus
pfectissimum redemptionis
mod Et si obiicit qp cum
pt hunc redemptionis modu
face potuerit, etiā si non
effecit satis e ut pfectissi
redemptor dici possit Resp
qp non satis facit Nam
si deus non creasset, mdu
licz potuerit bene possz
denominari pfectissimus crea-
tiuus non tamē pfectissi
creator / quia hic psuppoit
nedum potentiam sz opus
et solum ex ope competit
deo / prout de hec e doctrina
comis in pro dist ppo Ita
pt si hic mo potuit redime
et non fecit Dici possz p
fectissimus redemtiuus no
tn redemptor hic em nome
dt exercitu opus ex hita in
se uel in effectu Equid
in fide et spe redemtois
hominibus gra fuit concessa
ante xpi passionem Si ideo a
opponat dicendo ipo hec op
redemptionis cum sit pfecti
decuit ut xpc inde hominis
dicet ex ead ratione Cre-
dend qp non ex multiplicatoe
indiuiduorum opus cuius
speciei sz ratione differe
dicat esse pfectio artificis Si
quis nesciat depingere
ymaginem nisi sm vnico
mo et hec replicat centu
milesies / non ex hoc dicet
e pfectior sz ille qui scit fa
cere et alio modo pulchri

Eciam si ea que sut diuse
forme non faciat nisi secū
dum q̄ si ostendit opus ar
tificy sui / et sciat cum in po
testate sua e quecumq̄ vo
luerit aliud simile facere
sufficit ut dicatur hec in co
pficio illius modi Similiter
se h3 de scriptore qui nescit
facere n̄ vnam formā lre
et illam sepe replicat / aliq̄s
vero scit facere diuersas formas
prout iam semel ostendit
et pt quecumq̄ voluerit ias
replicare satis e ad osten
sionē suam nō ꝑfcōe ar
tis / Sic eciam p3 in ꝑdica
tore uel doctore qui nescit
ret nisi tm̄ vnam lectōz
lege uel vnicū s̄monē
facere Ita eciam ꝑpositolicā
cm̄ xp̄c potuit redime re
multos h3 mō et nō fecit
quia tamen in vno iam
fecit / et scimus q̄ in ptā
te sua e facere qūcumq̄
velit sufficit ut hec ꝑfctis
simus modus redimendi
dicatur sibi competere / y
mo quia ꝑfectissimū e co
ꝑs a paucis e attingibilis
Et n̄ id qd̄ summū in qua
cumq̄ arte officio aut ꝟtu
te paucissimis conuenit
Dicimus e in n̄ralibus Natz
mediocra et in terrā nasce
cia sepe n̄ra producit ꝑfcta
uō et magna ipā raritate
commendat Sicut iste mōꝰ
redēcionis ꝑ ꝑseruacōz a p̄
o e ꝑfectissi9 oīm e pluīm

decuit et solum decuit b
virginem matrem dei ge
scola sine q̄o placuit do
mino ihū xp̄o Dic eciā dici9
de mō redempcōnis in ꝑfi
rmacione a pcc̄o mortali q̄
est singlarior et ꝑfccior / q̄
solum aplis uel alijs pau
cis fuit hec grā ꝑ rede
mcionis concessa / quia tn̄
iam in aliquibus aparuit
iste modus redempcōnis in
dicatur in xp̄c fuisse / Vnde
et si adhuc paucioribus
creditur ꝯcessisse ꝑseruacōz
a pcc̄o veniali / tn̄ quia
alicui ꝯcessum e illud
sufficit Dat eciā dicimꝰ
de io pti mō redemcōnis
com̄ v3 ꝑ mundacōnem
com̄ v3 ꝑ mundacōnem
a pcc̄o oīli mortali et
veniali hc eciā xp̄c nō ꝯcu
it in singulis suffi venia
tis indiuidui oīm nacōn
Et quia in aliquos xp̄ ꝯ
nacōne ꝯcuit / illi redēp
cōnis modi dicitur sibi competere
Vnde apoc 9 / dignus
es dne accipe librum et
soluere signacula eius qm̄
occisus es et redemisti nos
deo ꝑ sanguine tuo ex
oīm tribu et lingua et
pplo et nacōne Ex hijs
Pʒ iam oñsum e ꝑ distic
cionem modorū redēpcōnis
ꝑ b virginem xp̄m maxime
competit redempcōnis mōꝰ
ꝑfectissimꝰ ꝑ grā ꝑseruā
cōnis a pcc̄o oīli / poterꝗ
ꝗz si ab eo actuali ꝯtracto

mundata fuisset modo sanctifi-
cationis aliis multis etc. /
Item secundo quod iste modus
redemptionis per passionem
actu fuit in christo videtur ra-
tionibus sumptis ex ordine
universi. Et primo quia ut sci-
tur. Nam si unum oppositorum
est in natura et medium ergo
et aliud extremum maxime
si sit excellentius. Hec exem-
plificatur in rerum natura
est invenire creaturam pu-
re corporalem et creaturam
constitutam ex corporali et
spirituali ut hominem, ergo et cre-
aturam pure spiritualem ut
angelum. Ita in proposito ma-
nifestius dicit ad Ro. ix. quod deus
ab eterno preparavit quosdam
in vasa misericordie et su-
stinuit alios in vasa ire. Re-
periuntur autem homines qui semper
fuerunt et erunt in vasa
divine iracundie ut qui nunquam
baptisati sunt et peccata addentes
peccata peccatis decesserunt in mor-
tali peccato. Reperiuntur alii qui
aliquando fuerunt vasa divine
iracundie et post miseri-
cordie ut qui deciderunt in gratia
et fuerunt concepti in originali
culpa / ergo est dandum ali-
quod extremum excellentius
scilicet aliquod vas quod nunquam
fuit vas divine iracundie
sed semper misericordie.
Et si sit aliquod de nullo
decentius asseritur quam quod fuit
de virgine. Item ex eadem regula
quia si est reperire extrema
ergo et medium reperitur. Christus
qui ex primo conceptionis sue
nunquam contraxit nec potuit

contrahere peccatum originale
ut patet. Reperitur qui potuit
et contraxit ut est omnis
homo / ergo est dandum medium
scilicet quod aliquid est quod in primo con-
ceptionis sue potuit contrahe-
re sed nunquam contraxit sicut
declaratum est de beata virgine.
Et quia sic preservari est multo
maius donum gratie quam a pec-
cato contracto mundari. Sic
est quod magis hic spectare debet
ad redemptionis misterium.
questio
Collatione qua tertio pon-
ante oculos nobis questio scilicet
utrum per passionem suam
sic redemisset nos quod restitu-
isset genus humanum ad
primum statum innocentie
in quo fuit adam quando primo
creatus est. Fuissetque preterea
sic homines per donum gratie
in bono confirmati in tantum
ut peccare non possent. Filii
etiam nascerentur cum iustitia
originali quemadmodum dicit anselmus.
Nam si primus homo non pecca-
set fuisset factum in eo statu
innocentie. Non asseritur
quod debuit sic fieri sed posito
quod sic factum fuisset nunquam
iudicaret quod homines minime
fuissent redempti per passionem
ut videtur hic esse quasi per se
notum / quod tunc multo effi-
cacius a multis reputaretur
communiter fuisse facta redemp-
tio / Unde plures ut videtur
hoc dicunt ob hanc causam
ad hunc venisse redemptorem
quia vident homines sectores
de eisdem penalitatibus quas
ipsi patiebantur etiam ante re-
demptoris adventum. Item quia in

dicimus de beatis quod quia
iam non possunt peccare nec
alicui pene subiecti esse in ipsis
multo amplius resplendet
fructus redempcionis. Et sic
ex adverso in quadam declara-
cione mea prius dictum fuit
quod cum prius redempcionis ac-
tualiter solutum dicebatur non
fuisse redempcio, quia non dum
habebatur ultimus redem-
cionis effectus qui est apercio
ianue regni celestis, et sic
quanto plus appropinquata
plus fini perfecto ad quem
est facta redempcio, tanto
magis percipere dicitur redem-
cionis fructum. Non est
intencionis approbare indocte
erroneam consequenciam circa
adventum messie. Sed dicitur
quod iuxta communem modum lo-
quendi redempcio non tam
dicit liberacionem a malo
preterito quam preservacionem a futuro
in quod ex necessitate nature
vel alias non perveniret incidere.
Item cum redempcio quodammodo
opponatur peccato, quia est ab-
olenda peccata vel preservando
ab eis, redempcio esse perfecta
dicitur, quanto amplius quis
distat a peccato tanto magis
appropinquat ad redempcionis
effectum, et ipsa redempcio
quanto amplius elongat ho-
minem a peccato tanto effi-
cacior dicitur, et per consequens
quis copiosius intuemur.
Et quis magis distat a
peccato qui nunquam fuit sub
eo quam qui fuit et liberatus
est. Nam cum verum est dicere
scilicet convictum peccato fuisse
quod non verificatur in illo qui
nunquam fuit sub eo. Sed
ergo quod iste plus distat a peccato
et per consequens magis appropinquat
ad illud quodammodo consequitur isti
redempcionis effectum. Primo est
de perfecto utique capaci quod autem
magis distet patet etiam mente,
quia enim aliquando fuit sub
peccato et modo non est distat
a peccato per unam tantum nega-
cionem, qui vero nunquam
fuit distat duplici negacione
patet quod non est et quod nunquam
fuit. Unde apparet quod huius ra-
cione maioris distancie et
participacionis gracie magis
appropinquare dicitur ad rede-
mpcionis effectum. Hoc eciam
et exemplo patet exemplariter.
Redimens enim aliquem
de servitute dicitur redimere
omnem illius futuram prolem
que nisi redemptus parens
fuisset nasceretur in servitute.
Sic etiam captivato parente
dicitur esse captiva proles
inde futura. Similiter si
fructus agri sint dati pigno-
ri ad duos vel plures an-
nos, qui pro anno redimit
agrum dicitur redimere fructus
non dum natos sed nascitu-
ros. Sic enim civitas que
nunquam fuerat sub alieno
dominio actualiter sed habitualiter
tamen ut fructus futurus ita
etiam possunt redimi. Redemp-
cio enim potest dici liberacio
a subieccione servitutis ut
quovis malo quod inest
vel quod dispositum est inesse
seu ad id sit necessitate.
Similiter dicitur quod cum aliquis est
indicatus ad mortem si ipse

altius suffragio libetur ne
paciat mortem ad quam
iudicatus e dicat ab eo
redemptus Unde comm fmo
ne dicimus in simili vel ab
quouis casu mortis qn quis
liberat ab alio iste dedit vi-
tam illi vel redemit eum
a morte Sexta qz redem-
cio dicat pseruacionem a pec-
cato siue malo futuro De
hec e commis doctrina sanctorum
et omn fere theoe doctorum
et habet in 3o di xx
Item namqz dicit qz xpt rede-
mit nos a pena etna Et
ut in eo passu doz richar
dus de media villa redi
mi ab etna pena contingit
et vel ab ea iam incursa eri-
pi vel ab illius reatu ab-
solui vel ab illius reatu
pseruari Constat aut qz si
redemcio de necessitate si
gnificacionis sue ut ex adu
so intit e liberacio a ma
lo Dubitabat qz actuale
meritum e tuc nullus pa-
nus dicitur a pena etna
per xpm redemptus Nisi
forte troianus Impera-
tor qui dicit ad preces bti
Gregorij de inferno esse
liberatus et in mamila
e doctrina sanctorum in qua
dicitur in prallegata disti
nctione dei filius hominem
passibilem sumpsit in quo
et mortem gustauit quo
celum nobis aperuit et
a seruitute dyabli id est
a peto seruitus n dyabli
petm e et a pena redemit
pena vz tpali et eterna
ab etna quo relaxado debitu
a tpali vero penitus liberabit

nos in futuro quando nouissi
ma mors in imitata destru
etur Adhuc enim expectamus
redempcionem corporis Secundum
animas vero iam redempti
sumus ex parte non ex toto
a culpa non a pena Ac
omnino a culpa Non enim
ab ea sic redempti sumus
ut non sit sed ut no ducat
Sexta autem que ambro
sio attribuitur multi affir
mant pro quo laboramus
intentum Ibo enim dicit qz
redemcio ee dicat relaxa
re debitum hec e quod sup
dicebat qz debitum siue reatum
tum qz a filiis adam co
mittitur propter suum peccatum
unigenitus dei et hominis
filius libere relaxauit
mat sue beatissime virgi
ni etc pctm orile quod
e in pena pcti sicut pon
non contulerit Secundo
dt a pena tpali penitus
liberabit nos deus in futu
quia expectamus adhuc re
dempcionem corporum iuxta
id ad Ro viii Expectantes
redempcionem corporis nostri
Et sic habetur qz redemcio
assumitur pro liberacione a
malo corpali futuro et non
solum pro absolucione a
peto pterito Tercio dt qz ex
quantum ad animas non ex toto
e pfecta redemcio Et patz
qz sup dicebatur qz quanto
aliquis appropinquat amplius
sum pfecte redempcionis tanto
magis redemptus dicitur ee In
b. Ergo cum per quam ob
uantez fuit confirmata i bonu

ne vnquam peccaret sic et
iam sit beati sequitur quod ma
gis redempta dicatur patet Secundo
dicit quod redemptio a culpa dicitur
duobus modis vel non ut sit
vel non ut dominetur Et
nunc habetur secundo modo sed
non primo quia licet culpa potest
nobis inesse non tamen dominari
Cum ergo dicamus non solum
non dominantem fuisse cul
pam in hac virgine sed nunquam
fuisse patet manifeste quod perfectis
sime redempta dici potest
praedictorum exemplorum manu
ductione Nunc sequitur hoc idem
probandum Quarto induc
tione ex fide catholica ra
tionum videlicet quod ex huiusmodi praeven
tione beata virgo non solum re
dempta sed magis redempta
dicatur patet quia efficacius re
dimitur qui magis a servi
tute liberatur magis autem li
beratur qui praevenitur ut nun
quam serviat quam qui post servi
tutem coeperit ut postea li
beratur Constat enim quod iste lon
gius distat a servitute patet
in domino manumittente om
nium postquam serviunt et quam
postquam nascetur Istud etiam Eliz
eus propheta docet amplius redi
misse duos filios mulieris
viduae ex olei concessa mul
tiplicatione quam si semel fuis
sent servituti creditoris subiecti
et postea liberati Creat
namque eius naturas subiciende
servitutis nisi ad liberationem
praeventum esset De hoc habetur
hystoria iiii Regum iiii capitulo
Quinto redemptio parva est ac
celeratior tanto dicitur efficacior
sicut motus velocior tanto
intensior sive quam bene aut

sicut communiter patet si Exemplum est
de sanctificatis in utero et
baptisatis in infantili aetate
Sicut illis enim redemptio dicitur
efficacior dicitur enim tamen accelerata
quod servitus et subiectio cuicumque
malo aliquando contingat praeveniet
tanto dicetur intensior et
ita liberatus dicetur ma
gis redemptus Ad hoc possumus
adaptare magnum exempla
riter quod scribitur in Regum
Cum enim ex maledictione
divina lepra Giezi deberet
inhaerere omnibus filiis ab eo
descendentibus in sempiternum
tollens huiusmodi maledictionem
diceretur a lepra redimere omnes
illius posteritatem attento
quia maledictione existente
in vigore suo quicumque ex eo
nascebatur necessitatem habe
bat inevitabilem ut nasceretur lep
rosus et quilibet filiorum non
minus immo amplius esset
gratus ex eo quod liberabatur
a lepra prius quam contingeret
eum quam si contractus ab
ea mundaretur Unde ex hoc
diceretur magis redemptus Sic ista
virgo beata virgo magis redempta
dicitur patet quia ex necessitate ne
cessitate sine legis divinae erat
mensura peccati originale nisi ex
dono gratiae praeventa fuisset pro
ut dicitur Actuum xv beatus apostolus
nisi fuit iugum tam grave
quod nec patres nostri nec ipsi apostoli
potuerant portare Et iuxta
doctrinam apostoli ad Gallat
tertio Christus redemit nos de ma
ledicto legis factus pro nobis
maledictum Nunc autem
hoc videtur ex dictis multos
qui de tempore apostolorum fuerunt bapti

ex iudeis et eos qui nunc bap
tisant ex xpianis nati qui illi
fuerunt subiecti pro seruituti
illius legis. Nos aut nuqz
fuimus sub seruitute ia sed
liberati sumus ab huiusmodi s
uitute et one legis per
meritum passionis x̄i in
nos puenient. Nequid ergo
nos minus sumus redempti
qm Iudei qui fuerunt pro
eo tempore / quia nuquam
fuimus sub ista dura seru
tute actuali exhibite dicit
non quod tantam ptatem
in eos qui sequunt aduentu
x̄i sic adusus illos qui an
fuerunt. Nam ius dictum
saluatoris luce xi. Cum ta
qm armatus fortior sup
ueniens uicit demonem
et abstulit ei omnia arma
in quibus confidebat. Ite
Ioh. xii. Nunc princeps huius mu
ei eiciet foras. Cum ergo pre
nit antequam nati essemus
meritum passionis xpi q
liberauit nos ab hac dura
ptate ne tm uexet nos sic
priores. Ergo gra puenie
ntis nuquid dicemus minus
redempti / immo efficacius
quia minus subiecti illi sumus
Attento quod nisi puenisset
nos ex necessitate quadam
eramus sicut et priores subiec
ti illius pessime seruituti.
Cum ergo hoc ergo quia
puenientibus nuquam fuerit
subiecta seruituti dyaboli
maxime redempta dici pt
Et eciam quod eo perfectissimus re
demptor dicitur. Conmiss
ergo quod qualiter placaremus mag

Quod aut dicebat. Secūdo
vz quod redemptio se extende
bat ad preservationem / Ita quod
dicitur redemptio respectu eorum
qui numquam fuit in seruitu
te uel in aliquo malo tempora
li et spuali / sed erat futuri
nisi redemptio et liberatio
precessissent. Nedum rationes
supposite sed suffragant
plurime auctes sacre scripture
Sed Reg. vii. dicebat Da
uid gracias agens deo quę
e aut gens ut populus isrł
in terra propter quam iuit deus
deus ut redimeret eam sibi
in populum et poneret sibi nomen
faceretqz eis magnalia et hor
ribilia super terram a facie
populi tui quem redemisti
tibi ex egipto eo deus eius
et confirmasti tibi populum
isrł in populum sempiternum
et factus es tu deus eius in
deum. Dicit hec ecia habet
Daniel ix. Cum in hac
auctoritate appareret quod populus isrł
existens de presenti Dauid
tempore dicebatur redemptus ex
Egipto / et tamen constat quod
nullus erat qui tunc uiuebat
fuerat tunc in Egipto cap
tiuus / sed tm priorum et anti
quorum eorum progenitorum
Vnde docemur quod non solum
dicitur redemptus qui fuit cap
tiuus sed qui nisi fuisset rede
ptus erat futurus captiuus
De hoc aut clarius habet
Exo. xiii. Cum introduxerit
te deus in terram Cananei
sicut iurauit tibi et patribus
tuis et dederit eam tibi

separabis omne quod aperit
vulvam domino et quod primi-
tivum est in pecoribus tuis quic-
quid habueris masculini se-
xus consecrabis domino. Primo-
genitum asini mutabis ove
quod si non redimeris interficie-
tur. Omne autem primogenitum
hominis de filiis tuis pretio re-
dimes. Cumque interrogaverit
te filius tuus cras dicens
quid est hoc respondebis ei
In manu forti eduxit nos
dominus de Egypto de domo
servitutis. Nam cum indu-
ratus esset pharao et no-
luisset nos dimittere quibus videor
quadraginta per mille annos
ab egressu Egypti debebat
professus se esse redemptum
vel eductum de domo ser-
vitutis egyptiace non quidem
quia ibi unquam fuisset sed
quia nisi redemptus fuisset tempore
patrum suorum ipse fuisset
subiectus eidem servituti. Et
patet quod redemptio extendit
se ad preservationem. Item
Psalmo xlviii Deus redi-
met animam meam de ma-
nu inferi cum acceperit
me. Strabo id est quod continet
ne descendat in infernum
redimet me dicit. Nec potest
dici quod intelligitur de limbo
quia dicitur in psalmo lxxxv
Eruisti animam meam ex
inferno inferiori. Item ibi-
dem Salvasti me a descen-
dentibus in lacum. Propheta
hoc autem sane intelligitur
in preservando. Et ita dicitur
proverbiorum xxiii Cum percutit pu-
erum liberat animam eius
de inferno. Et hec etiam iuxta
glosam de Abraam dicitur

Genesis xv Ego dominus qui eduxi
te de Ur Chaldeorum quod
preservavit eam ab igne mi-
raculose ne combureretur.
Item Genesis xv dicitur ab igne de-
ducta quia licet alia eius
fuit victa secundum conceptio igne
libidinis fuit preservata ne
adveniret peccato. Item Psalmo
ciii Qui propitiatur iniquita-
tibus tuis qui sanat omnes
infirmitates tuas qui re-
dimit de interitu vitam tuam.
Glossa super dicit qui propitiatur
iniquitatibus tuis quantum ad
peccata que invenerat deinde
subiungit qui redimit de in-
teritu vitam tuam non quia
permisit intrare sed quia con-
tinens preservat ne intraret.
Item Ysaie xliii Et nunc
hec dicit dominus deus creans
te Jacob et formans te Israel
noli timere quia redemi te
et vocavi te nomine tuo
servus meus es tu. Cum
transieris per aquas tecum
ero et flumina non operi-
ent te. Cum ambulaveris
in igne non combureris
et flamma non ardebit
in te. Ecce in hac auctoritate
quo redemptio extendit se
ad preservationem a periculo
quod aliquis non custodiretur
sed erueretur. Nam ad trans-
ire per aquas sine suffocatio-
ne et ad ambulare in
igne sine combustione. Hec autem
dicit quod ex redemptione preserva-
tus ab huiusmodi periculis. Item
Osee xiii De manu mortis
liberabo eos de morte
redimam eos. Et hec

non pt conuit intelligi de
morte pma que est disso
lucio corpis / go de morte
scda vz inferni quam
nullus efficacit redempt
fuit / Item 2o machabe
orum cto legit / quo Gor
gias assumsit quinqz milia
virorum et mille equites el
ectos / con Judam macha
beum qui duntaxat ha
ba milia virorum non
habencia tegumenta nec gla
dios Et machabeus hor
tans suos int alia dixit
Et nunc clamemus in celum
et miserabitur nri dominus
et memor erit testamti prim
nrorum et conteret exercitu
istum ante faciem nram
hodie scient omnes gentes
quia deus est qui redemit
et liberat isrl Ecce in isto
clare habetur qd redemcio se
extendit ad liberacionem a ma
lo futuro Judas namqz et
sui nunquam fuerunt sub s
uitute istius Sz si vicisset
erant subiacendi seruituti sue
Sic aut dicit qd deus redemit
eos quia miraculose concesso
auxilio non ab ipis victi
sz fuerunt victores eorum de
est in ppoto Nisi n bta virgo
fuisset pseruata diuina virtute
ipsa quo omnes alii fuissent
subiecta per orile petim dyaboli
ptam Sz nec unquam summo
efficacius eo hec redempta di
cuntur unquam fuit subiecta ho
sti suo Sic Judas macha
beus et sui qui honorabilius
dicuntur redempti quia non fue
runt ab hostibus victi sz eorum
victores / Et n dt ysidorus
lib 2o de summo bono cap
20 iii melius e periculo
care qm emendare faci
lius n resistimus hosti a quo
non victi sumus qm ei a
quo iam victi cognoscimur
Considerate auctes satis evi
dent patz qd redemcio aliquid
assumitur pro liberacione
a malo futuro Est aut
considerandum qd si non omnes
sup inducte auctes tamen
oppositi hec dicunt sufficit qd
uel ipsarum altera Inutile
e n fundari posse quod sic dicere
non solum non repugnat
sacre scripture sed est illi co
forme / Unde non e dubi
um qn multe auctes reci
piantur in biblia et doctor
ibus que dicunt qd redemcio
sit liberacio a malo siue
pcto sub quo quis subiectus e
Et qm plures sunt que sic
liberant Et a pluribus aucto
ritatibus sicut patz de nomine
xpi hec multe auctes de hu
modo redemcionis reperiu
tur Et cum sacra scriptura de
hec loquitur in aliquo suo
passu ad hoc propositum suf
ficere videtur supra in tractatu
est Cum ab aplo ad Galatas
iiii et colo iiii docetur redi
mere tempus quo hec intelligi
nunquid eo eo qd tempus fuit
aliquando sub nobis captiua
tum Glosa ordinaria aliud
docet intelligendum Quintum
ad septimum non libz assere

nona dominica Item si rede-
ᷓo prout ex sup̄ dictis colligi-
ridetur est liberatio a malo
futuro per concessionem cele-
stis auxilii et muneris
gr̄e non afficitur Item secunda-
rie diffiniendo considerando
ꝯponit xxvii pt secundum hu-
manitatem uel aīa ipsius no-
quod a culpa uel pctō seu
ab aliquo malo temp̄ali re-
dempta dici possit Attento ꝑ
ꝙ multe auctes reperiuntur
a sacro canone spat in ps
que de ipso per modum orationis
dicuntur petentes liberari a
malo futuro Item Erue a fr-
amea deus animam meam
de ore leonis libera me
domine Eripe me domine
ab omni malo Eripe me de
inimicis meis deus et alia
multo plures Ipse etiam
dixit ex quodammodo querendo
clamans ꝙ non esset ꝑseruā-
tus a malo Deus deus
meus ut quid dereliquisti
me Ipse etiam orauit pro
humanitate ut transiret ab eo
calix Attento 2o ꝙ de hoc
modo redemptionis ex auc-
toritate sacre scripture constat ꝙ
redemptio actiua et passiua
simul se compatiunt in
ead ꝑsona Gen xxxxix
et duodecim ꝑpharum ossa
pullulabant de loco suo
Hii corroborauerunt Iacob
et redimerunt se et uirtute
sua uii pāt ꝙ id pt dici
redimens et redemptus Item
ꝙ de ipso legitur ꝙ sanctificatus est
a patre et sanctificat se ipsum

Io x et xvii Et quia non
solum redemptor dicitur xpus
sed pr et spus sanctus Nu-
quid possit dici idem de re-
demptione et liberatione de
malo futuro et ꝑseruatione
considerandum est Atten-
to primo quod dicit ps liiii
Redimet in pace aīam meam
ab hiis qui appropinquant m-
ihi inter multos erant mecum
Item ps xxv Ego aut in i-
nocencia mea ingressus sum re-
dime me deus et miserere mei
Iste aut ps secundum intencio-
nem loquitur de xo dicitur
in ipso Ne perdas cum
impiis deus aīam meam
et cum viris sanguinum
vitam meam Et hic versi-
culum ecclia de xo cantat
tempore passionis Ubi similiter
attendendum est quod dicit
Ego aut ic Unde patet
manifeste ꝙ innocencia et re-
demptio simul se compatiuntur
in eod Item dicit ps xxx
In manus tuas commendo
spm meum redemisti me dne
ueritatis Plurimi aut expo-
nunt hos ps tamquam dictos
de xpo Verum pcto exponitur
de ipso sed quod caput Sed
isti ps in intelligunt de
ecclia que est corpus suum
et similiter alie multe auctes
sacre scripture que loquuntur
de redemptione Etiam hoc
hic uidetur constare intentu
propositi Numquam enim fuit uni-
uersaliter ꝙ ecclia non fuit sancta
omnium namque hora et momento
possimus dicere symbolum

in quo continetur pro articulo
fidei ecclesiam catholicam sanctam
esse Si autem aliquando sub
peccato dampnabili posset esse
iam tunc pro illa hora die
aut momento quo ecclesia erra
ret culpabiliter confitens
simbolum non assereret vni
cam sanctam ecclesiam quod dicere
maxime est absurdum non
est sermo de membris de quorum
multis nulli dubium quoniam
subiaceat frequenter peccato Ergo
ergo de ecclesia stante ordina
cione diuina non sit vere
dicere quod aliquando dampnabi
liter erret quia iam desineret
sancta esse quod est impossibile
Sed non propter peccata patres sua sic
esse vnam et catholicam Nun
quid audebit aliquis asserere
quod ipsa a christo non redempta fu
erit vel quia ipsa subiecta
peccato non est Ideoque non
indigeat christo redemptore
certe non videtur simile quia
ymmo quia per superhabundantem
donum gracie preseruatur ne in
currere a peccata probabatur
Sed amplius dicere possumus
gracia redempcionis peccata
quod redempcio dicitur esse preseruacio
a peccato futuro / est auctoritas
Bernardi qui in sermone xxij
super cantica aptissime con
firmando hoc propositum sic
dicit Nam qui ad incarnacionem
fuit angelis redempcio / post
incarnacionem factus est
hominibus redempcio / qui enim
erexit hominem lapsum dedit
stanti angelo ne laberetur sic
illum de captiuitate eruens
sic hunc a captiuitate defendens
Et hac racione fuit ecclesia
vtrisque redempcio soluens im
et seruans istum Et quasi vt
dicat redemisse angelos quia
preseruauit eos ne in culpam
caderent ad quam non erant
eius indicta ex condicione nature
necessitas / ymmo aliam mereri
non poterant nisi ex spontanea
arbitrij libertate / quod ergo preser
uacio a peccato originali non dicatur
esse redempcio in quod non
spontanea arbitrij libertate
sed morum ineuitabili necessitate
nature Et est multo aptius dicere
verbum a captiuitate defen
dens Constat enim angelos
ante peccatum nunquam fuisse
captiuos / tamen dicit hic beatus
quod vt redemit angelos bo
nos defendendo eos a cap
tiuitate Nonne euidentius
intelligitur defendi a captiuitate
beata virgo que preseruata fuisse
se credit ne moreretur post peccatum
Cum ad merendum hanc
captiuitatem necessitas incur
rere ex condicione nature Ho
minibus ergo premissis licet in
manifeste concludere primam supra
positam racionem videlicet quod re
dempcionis misterium sit eui
dentissimum testimonium quod
beata virgo nunquam contraxit o
riginale peccatum sed quod per graciam redemp
cionis preseruata fuit / quia alias
nec ipsa perfectissime redempta
nec christus respectu eius perfectis
simus diceretur redemptor Se
cunda racio ad idem medium cui aduersa pro
ficio potissime innititur in
mediatam sed parumper confirmat
hanc doctrinam de puritate con
cepcionis sanctissime virginis
procedo circa tamen redempcionis

qui ipsa frequenter repetit Ideo
loquam non subdit vocabulo
redemcionis sed liberacionis
a malo erepcionis educcionis
aut similibus multo plenius
se cohibet sacra scriptura
quando extenditur ad futura
mala Sed quantum ad primum
sufficiat allegare doctrinam
salvatoris dicat vt Cum
docuit nos orare dicendo
Sed libera nos a malo
Nam prout beatus Thomas dicit
in exposicione dominice oraci
onis hic deus preservacionem a ma
lo Item secundum augustinum est
peticio generalis contra omnia
mala contra peccata infirmi
tates adversitates et afflicci
ones et dicit quod deus liberat
nos a malis quadrupliciter
Primo ne subveniat afflic
cio etc patet ergo quod liberacio
a malo extendit se non quan
tum solum ad mala preteri
ta sed futura Conclusio
eciam declarata et monstrata
nona proposicio in ordine ce
lebrium sedecim quod si sic virgo
non fuisset preservata ab omni
peccato non fuisset perfectissi
mus mediator perfectior
enim mediator est inter dominum
et servum qui preservat servum ne
incidat in iram domini quam
ille qui postquam incidat recon
ciliat Cum ergo sit perfectis
simus mediator sic inter dominum
et servum si nullum absurdum
servabit non mediabit perfectis
sime quia melius est servum
nunquam offendisse quam
post offensam reconciliari et

Exemplum est in eadem luce
xv de duobus filiis quorum
alter devoravit substanciam suam
cum meretricibus et alius ser
viens patri nunquam man
datum eius preterivit Ideo gra
ciorem duxit ad graciam tale
dicitur perfectior ergo est perfectis
simus qui a principio intelligendo
quod super diceba si fuerit
operis non repugnat in tecto
sumi sed in ea reperitur aliqua
racio potoris decencie Tercio
laudabilior est mediator inter
amicos et concives qui pa
cem semper servat quam qui inter
ruptam reconciliat Certo
quia de eorum ausu cum
rixa est inter competitores me
lior dicitur esse ille mediator
qui litigium prohibet inter eos
quam qui litem natam sedat
hec sunt de se nota Sed eciam
sacra scriptura hic dicit
de moyse qui ut dicitur de ver
gente fuit sequester et medi
us inter deum et populum iude
orum nunquid non perfectius
mediavit qui pedibus suis
pervenit iram domini ne caderet
in populum vindictam quam per eum
pitulli etc sic Item sacerdos
qui est mediator inter plebem
et deum sibi commissam
exhortacionibus oracionibus ut
alis quocumque modo debito preservet
peccata in plebe Nonne dicitur perfectior
mediator quam qui facta hic di
ligencia non adhibet et procura
pro commissione peti sacrifi
cia offert Ideo adversus hic
evidenter impugnari posse

quia statim dicetur quod christus
debuit preservare omnes a
peccato ex quo est perfectissimus
mediator Item ex auctoritate
augustini et gregorii quas
magister allegat in 4° dist.
27 Amplius iudicavit deus
bona facere quam mala nulla
permittere Ad primum iam
supra responsum est in materia
de redemptione quod ut perfectio
artificis ostendatur sufficit
semel perfecisse opus Nec
multiplicatio individualium
operationum eiusdem speciei
arguit perfectionem maiorem
Ad secundum non licet de profun
ditate divinorum iudiciorum
temere iudicare Sed aut dico
dicitur decentissimum videri
quod deus etiam beatissimam
virginem matrem suam optime
ad opus sive ordinem pro
videntie sue tam in preservando
a malo quam in promovendo
ad bonum aliam quam de homini
bus ceteris habuit consideracionem
Secundo dicitur quod cum ad perfectio
nem mediatoris spectare
videatur preservare filium ab ira
domini quia hic decentissimum
videtur potius debere etiam illam
ancillam domini cuius humilitatem
prospexit et quam beatam di
cunt omnes generationes

P ex premissis iam suffi
videtur constare quod
dictum est de redemptione
matris quod perfectissimus modus eius
fuit per preservacionem ab incursu
in peccatum quali modo dicitur
redempta fuisse virgo Nam
quoniam ex adverso prout tac
tum extitit maxima importunitas
vehementia ad astruendam

contrariam positionem de i
puritate conceptionis sancte
virginis ratione redemptionis
Et inquantum sunt allegatio
nes frequenter hoc repetitum
invenitur Ita etiam dicere pu
tatur in huiusmodi allegationibus
quia nulla facit de redemptione
specialis fit mentio respon
dere ad inductas de contrario
rationes Ad autem vero
infra excluditur suo loco Inter
ea aut videtur argumentum
fuisse quadrifaria inductione
ex eo quod timore presertione Secundo
ex decencia rationis Tertio
ex quadam necessitate Quarto
ex intentione Vexmy Quinto
ad primum dicebat quod redi
mere est emere iterum quod
fuit suum Item quod dicit alienum
esse ex parte tenentis a quo et suum
esse ex parte tenentis ad quem
quia nullus redimit quod suum
possidet Et quia virgo
fuit a christo redempta ergo aliquando
per peccatum fuit a christo aliena
et sic non preservata In hoc
etiam subiungebat quod preserva
cio non potest dici redemptio
quia numquam in tota sacra
scriptura nec in iure cano
nico vel civili hec preservatio
reperitur nisi forte in proposito
et hoc non valet quia de hoc
queritur et hic negatur Item
quia expositio qua unum
oppositum exponitur per
aliud oppositum est nociva
Preservatio aut excludit servitu
tem et redemptio presupponit
Tertia ubicumque in iure agitur
de redemptione vel manumis
sione semper presupponitur

Quid est redimere secundum interpretacionem vocabuli et secundum rem

de facto pro quo allegatum
fuit dictum Gregorii pape
quod ipse enim redemptor ad hoc
propiciatus humana vo-
luit carnem assumere ut
divinitatis sue gratia dirup-
to quo tenebamur captivi
vinculo servitutis pristine nos
restitueret libertati. Circa
respondet primo quod inter exposi-
tores timorum qui prima loco
apud multos reputatur catho-
licon et ipse ponit plures
significaciones huius vocabuli
dicendo quod redimere est ei per
salvare et recuperare et iterum
emere. Constat quod de primo
nullum est dubium intuenti per
auctores sacre scripture quo se
extendunt ad preservacionem
mali futuri, et quia hoc per
se notum reputat non licet
multiplicare quotas allega-
ciones de redempcione. Nam
eciam sub hoc vocabulo in
plerisque supra positis per multa
plicatas auctes, et sumitur
aliquando pro preservacione
a malo futuro. Quantum ad
secundo dicit quod redimere est iterum
emere quod suum est vel quod
dicit alienum esse ex parte eius
a quo. Attendendum quod non
suum aliquid eciam dicitur ali-
enum. Et ut in hac tante
latitudinis materia liceat re-
stringi. Certe quod aliquid dei
esse vel suum esse possit dici
multiter. Tamen prout ex
adverso eciam accipi videtur
suus esse dicitur homo per graciam

gratum facientem, et quamquam
non habet hanc graciam donec
habeat suum non dicitur. Si
autem vacat ne predicte gracie
redimere est quod suum fuit
iterum emere. Dicere velit quod
homo fuit suum per graciam sed
perdita ea iterum habet. Et tunc
dicitur redimi, quia si primo
fuit suum ex quadam emcione
et postquam desierit esse suum per
peccatum sed iterum emit cum gracia
illi confertur et redimi dicitur.
Isto modo loquendo ex intencione
ne adversa nullus homo dicitur
redemptus per Christum nisi solum
duo scilicet Adam et Eva. Hii
enim primo dicuntur habuisse graciam
quia creati cum ipsa et erant
dei, pro peccatum illo recuperata
gracia dicuntur redempti quia secundo
empti. Omnes itaque alii preter
beatam virginem concipiuntur
in originali peccato et iniquitate prius
sui fuerunt. Unde cum sic dicere
absurdum putetur oportet hoc ali-
am sanam intelligenciam
videlicet quod deus homines cum sint
sui per naturam et tamen hoc dem-
eritis primorum parentum tradi-
ti sunt in servitutem dyaboli
per culpam, quod quemadmodum
subveniente gracia liberantur a ser-
vitute in quam actualiter
ceciderunt. Ita eciam preservare
ne in eam cadat. Et sic
in hoc casu quis dicitur redemp-
tus quia ex non suo dei factus
est suus servus. Ita eciam in hoc
secundo sed est diversa, quia ibi non
solum non est servus dei

sed actu huius dyali Et que-
admodum supra exempli-
ficatum e non in q dub
vedimi fructus ex agro su-
tur qm actu sistentes este
q nunquam actu fuerit sub-
altius dominio sed erat
futur nisi et fuisset re-
demti et n aliquid vendi-
matur suffit in contingeret
non sum pete a possessio-
ne fuisse ipse enim d a deo
possideri qui particeps e
gracie et qm diu no cum
gra considerat non dicit
a deo possessus hec tute
in b virgine ad dicetur
posse verificari vz q cum
considatur pro in puris na-
turalibus quia ad hunc no
intelligitur hec graim dei
non dici ee sua p gram
Et quodamo pro non sua
efficiat sua prout debet pa-
tebit in ma de sanctifica-
cione Constat enim q gra
non debebat ei nec alicui
alii pro sua condicione ne
Et unq a quo in redemcio-
nez hic non videt obstare
Sed aut dt trio nunquam
reperiri in tota sacra scriptura
nec in iure canonico nec
civili sic accipi redemcionez
pro preservacione patz pro auc-
toribus supra inductis mate
inductum Quantum ad pm
ad qd pnr intendi debet i
arduis questionibz ad fidez
ptibz Quantum vo tangit
ad ius civile vel canoni-
cum id veni dici pt tantz

esse latitudinem utriusqz qm in
materiis de quibus ibi trac-
tatur diffuse asserere fionj
aliqui probabilr vel in pticu-
lari ibidz nullatenus reperiri
de levi fortasse non iudica-
vet qui dicit hec omnia iura
in scrinio pectoris sui Nega-
tive namqz Juris et facti
quo ex omnibus individuis
sufficiet materia ad plene debet
constare non facile sunt
comprehensibiles Et quod sub-
iungit pro ad ipso aliunn no
posse assignari casum nisi
qui ad hunc doctrina affirmav
s hunc negari qz de hic de-
quiesctur dicend e non fa-
cis se negari sz utz ve a
racionabiliter neget potius
ee considerand Nec enim
obstat e casus singularis ne
alius unquam assignat ideo
non e verum Constat p
q preservacio a pecto vengli
bet comune e determinatio docto-
rum solum reperitur in b vir-
gine Nec in puero hoc iam
adulto alio nisi in ca som
non exemplificat Nec ideo
tamen non e vm Vel ppt
ea e negand Item e de
multis aliis prerogativis
in vo b virgine et pluribus
sanctis Unde patet ab as-
sentibus hanc doctrinam q
ostendat auctez dicentez
huiusmodi graciam preservacionis
fuisse in aliquo alio cu
sibi attestentur hz fuisse
singularissimum privilegium

Redemcio et preseruacio non contrariantur sed vnum pertinet ad alterum

b[ene] d[i]cimus quia mater dei est
nec vnquam aliis concessum
fuisse non racionabiliter mul
tum ab eis petitur Est
namque oppositum in obiecto
satis est ipsis ostendere quod hic
modus preseruacionis non repu
gnat ymmo conformatur sacre scrip
ture / quod est patet confideli ipsi
us intelligencia in multis
locis expressa / Quintum
vero quod non liceat oppositum
exponere pro eo quod sibi oppositum est
dicetur pro eo quod non facile esset
assignare inter redemcionem
et preseruacionem esse ex aliqua
ex quatuor opposicionibus con
traria contradictoria priuatiua
et relatiua quorum noticia
satis communissima est in dyalectica
ymmo preseruacio videtur quo
dammodo pertinere ad ipsius rede
mcionis racionem vel saltem
ad effectum inseparabilem / Omne
namque quod redemitur rede
mptum est liberatum a captiui
tate vel preseruatum / quicunque
etiam liberat a captiuitate
presenti preseruatur ne futuram
incidat Ex qua racione ansa
qui redimit iam effectiue est
cautior ad preauendum peccatum
Hoc autem licet in corporalibus
non sic apparet notum tamen in
spiritualibus certum est quod effec
tus gracie per quam remittitur
peccatum se extendit eciam ad
preseruandum / Vnde eo ipso
quod quis redimitur a peccato pre
senti preseruatur etiam a futuro Ita
quod licet respectu peccati presentis rede
mcionis gracia in eodem subiecto
non sit preseruacio quia esset op
positum in obiecto tamen

manente capaci quod gracia redem
cionis dicit preseruacionem a cap
tiuitate futuri peccati / et sic videtur
sibi inesse esse primo et ante
/ quam liberet a captiuitate
presentis peccati Sic videtur sibi quod
modo pacius competere a pre
racione disposicionis subiecti
videlicet quia pro tempore sue infusionis
reperitur culpa in subiecto Est
statuens enim gracie esse sibi compe
tens est gratificare subiectum
et in eadem gratitudine conserua
re / Cum a forma prouenit
esse rei et conseruari Et quod
eo ipso quod conseruatur in esse gra
tuito intelligitur preseruari a suo
contrario siue opposito videlicet peccato
Cum est corrupti gracie pro aut
consequent esse videtur competere
preseruare a captiuitate futuri
peccati et ab isto effectu in gracia
quod constat subiecto non absol
uitur / sed tamen inesse gracia ali
cui absque effectu remissionis
peccati presentis ut in christo et in ange
lis ac in primo homine et ideo
creditur in hac regine Ergo
ergo gracia redemacionis quando
aduenit subiecto sit liberacio
a captiuitate presentis peccati
et preseruacio a captiuitate
futuri iniam tamen est quod hec semper
esse et omni tempore competit sed non
pro racione culpabilis dispo
sicionis in qua reperit subiectum
cum contingit ipso infundi graciam
alicui subiecto in quo non est pecca
tum gracia operatur in subiecto
effectum illum qui esse videtur
competere videlicet preseruacionem a
captiuitate futuri peccati nec opera
bit aliud quam pacius sibi debebit

compete a posteriori racone
condicionis subiecti. quod autem
racione gratia redempcionis fi-
at huiusmodi preservacionem a cap-
tiuitate futuri peccati patet per
augustinum in libro de libero arbi-
trio et habetur de consecracione dis-
tinctione iiij Gracia que per xpm da-
tur non solum peccatorum remissi-
onem faciat sed eciam ut liberi-
mplicatur ut natura liber-
ne peccatum domnetur Item con-
cilium milirano et habetur
de conse dis v placuit ut qui-
cumque dixerit graciam dei qua
iustificamur per ihesum xpm
dominum nostrum ad solam remis-
sionem peccatorum valere que iam
commissa sunt et non eciam ad
adiutorium ut non committantur
anathema sit Ex hiis ma-
nifeste quilibet cognoscere potest
quod gracia redempcionis et preser-
uacio a captiuitate futuri
peccati non sunt opposita ita
ut in eodem subiecto simul stare
non possunt ymmo ut apparet non
possunt abinuicem separari Er-
go positio quam hec doctrina
facit quod gracia redempcionis
se extendit ad preseruacionem a
captiuitate peccati futuri non debet
reputari inconueniens eo
quod ponitur vnum oppositum pro
alio Licet enim duo scilicet iustifi-
cacio et preseruacio a peccato
non tamquam opposita sed uidentur
tanquam consequentes se Quinta
ratio hec idem apparet per al-
legacionem contrarie assercionis
que dicit quod ipsi preseruacio a capti-
uitate futuri peccati in angelis
dicitur redempcio esse Credimus quod
quis non negabit preseruacionem ab omni
peccato mortali et veniali dici
posse ac esse redempcionem

⁋ potius dicitur redempcio preser-
uacio a peccato originali quam ab
actuali

prout patet ex auctoribus et racio-
nibus supra inductis Ex
quo preseruacio a peccato actuali m-
ortali dicitur redempcio preseruacio
a peccato originali redempcio dici non
possit non uidetur racionabilis
contradiccio Attento hoc quod cap-
tiuitatem que futura est racione
peccati mortalis non aliter quam
ex spontanea liberi arbitrii
voluntate quis potest incurrere Cap-
tiuitatem vero racione originalis
peccati oportet incurri de necessitate
nec tamen omnibus viribus creata
impedire non potest Ideo quia ista
captiuitas est futura tamquam
possibilis esse potencia valde
remota hec autem in potencia
valde propinqua ymmo quasi actu
denarite quieta Tercio quod ad
illam ut incurrat subiectum est
indifferens vel saltem ad eam
incurrendum est culpa nec potencia
eciam diuina cogi potest Ad hanc
vero subiectum est tam in proxima
ac necessaria disposicione quod nisi al-
gratis nature est incurrere nisi ceeli
singulare assit preseruans au-
xilium Quarto quod captiuitatem
que prouenit ex peccato actuali ipse
sibi peccans facit quodammodo
et producat hanc vero captiuitatem
peccati originalis non faciat sed pa-
titur ab extrinseco acsi dicitur pati
est inuite recipit Vnde cum
inuite eciam paciatur et recipi-
at magis proprie captiuitatis
dici potest quare manifeste
racio militat in parte quod si preser-
uacio a captiuitate que futura
est racione peccati actualis rede-
mcio dicatur ergo a fortiori preserua-
cio a captiuitate originalis peccati
redempcio dici potest hinc ergo patet
quod huiusmodi opposicio videlicet quod redempcio

dicatur preservacio a captivitate fu-
tura racione originalis peccati non
inconveniens est sed maxime
reperitur conformis intencioni
sacre scripture / et ex doctrina
adversarii posterius concludi potest
Quod autem subiungitur quod rede-
mpcio presupponit servitutem in eo
qui redimitur patet quod si loquamur
de servitute in actu non est
verum / quia angeli in quibus
dicit esse redempcionem nunquam
fuerunt servi Si autem presupponit
servitutem in potencia vel apti-
tudine ex parte nostra sic non
negatur fuisse in beata virgine Et
constat quod sancti doctores dicunt
Iohannem genitum fuisse et esse
captivum racione peccati originalis
Manifestum est autem quod hec
captivitas vel omnium hominum ex
filiacione non est in eis actu
captivitatem sed dicit obligacionem
ad illam pro tempore quo contingeret
eos esse Unde communiter quod dicatur
quod omnes in adam peccaverunt
quia omnes fuerunt in eo unus homo
tamquam in principio Ideo dicet
secundum presentem racione modi sue
concepcionis in ipso parente capti-
vam fuisse quo omnes alii
non singulariter ac personaliter Et
nunquam antequam nati erant ex
sentencia dampnacionis iam late
intelliguntur esse captivi fuis-
se Et cum ista obligacio dicatur
ad transisse in [illegible] ex quo
preservata est ab hac originali
captivitate que ab inimicis medi-
ante dicatur fuisse ipse vere
redempta dici potest Constat
enim aliquem dici esse libe-
ratum a servitute non in qua
ipse aliquando actu fuit sed illa

parentes et ipse futurus erat nisi
liberacio processisset Micheas
vi popule meus quid feci tibi
aut quid molestus fui Responde
michi quia eduxi te de terra
egypti et de medio servitutis
liberavi te Manifestum
est autem prout in suo prologo
legitur micheam prophetam fuis-
se tempore ezechie regis Iuda
Et loquebatur ad populum tunc
existentem qui nunquam fuerat
in egipciaca servitute / quia
ab exitu filiorum israel de egy-
pto usque in illud tempus fluxerant
plusquam septingenti anni Et
tamen ille populus dicitur per prophetam
esse eductus de medio egyp-
ti et liberatus de domo ser-
vitutis Itaque in parte apparet
quod aliquis potest esse liberatus a
servitute in qua nunquam actu
ac personaliter fuit sed in paren-
tibus earum obligatus ut esset
nisi liberacio processisset / Decre-
tum vero Gregorii quod alle-
gat loquitur generaliter Et
posito quod exprimat certum modum
redempcionis non est exclusive
negando alium modum quemcumque
Item aut dicitur licet quod eadem
racione reperitur in titulo de liberatis
et libertis ad hanc materiam
proxime spectantes videlicet quod filii
nostri dum nati licet nascantur
ingenui tamen in suis parentibus
obligantur ad certum obsequium
servitutis et in preceptum Et con-
stat quod sic in eis obligantur
licet illi nunquam actu intrarent
illam servitutem prout ab ea
redimi vel liberari Ita quem-
admodum cetera mar[illegible] intellexerunt

pres liberat eos a iugo ser
uitutis Ita posset eciam filius
comodum concedere redemptor
a quibuscumque obsequiis que
deberent eciam racione libertatis
in parentibus suis acceptare
Hoc est enim commune notum in
iure quod patronus potest ab ope
libertum eximere Si autem
alius dato precio eximeret non
inconveniens ipsum redimere diceretur
Et cum in proposito non dum
nata iusto obsequij a qua ser
uitus non actualis contracta
diceretur esse patet quod redimi diceretur
a seruitute non qua actu inerat
sed qua incurrisset nisi redemptor
preuenisset Secundus quod pertinet responsio
ad primum modum argumentandi
in materia redempcionis conpad
isto racione scilicet racionis timoris

Erat secundus argumenta
di modus ex decencia
racionum presuppo
nendo enim decens et congruum
esse quod est ad honorem dei
Set illud esse decencius et ma
gis congruum quod magis cedit
ad honorem Christi Hoc sic autem
inferebatur esse decencius et
magis congruum beatam virginem
contraxisse originale peccatum quam
fuisse immunem ab eo Primo
quia tunc verum est omnes
homines concupiscencialiter
propagatos indigere Christo redemptore
Secundo quia tunc ipse solus fu
it mortuus non debitor mor
tis sed ab ipsa liberator beate
autem virgo non contrahendo non
indiguisset redimi nec a mor
te liberari etc ipse non fuis
set vniversalis redemptor nec libe
rator Tercio quia magis
est ad honorem Christi quod pertinet ad
generalem influenciam boni

diuine quantum ad collacionem
boni et remocionem mali
Sic est generalis redempcio omnium
nullo excepto quam pertinens
ad dignitatem cuiuscumque persone
ne contineretur sibi secundum hu
manitatem ut beata virgine
Quarto quia hec immuni
tas pertinet ad honorem Christi
secundum quod homo Influencia
autem generalis redempcionis et
liberacionis ad eum secundum quod
deus et sic magis est ad ho
norem suum Quinto quia
quamvis sit a deo est decens
Set a deo factum est quod ut
esset redemptor et liberator
generalis omnium Et hic esse non
potuit prout diuina scriptura
determinacio sanctorum doctorum
et ipsius ecclesie ac aptitudo secundum
redempcionem sumunt nisi virgo
esset in originali peccato concepta Sed
autem iste raciones fundantur
in doctrina sancti thome in tercio
Dicit enim quod sanctificacio beate virginis
non potuit esse decenter ante
infusionem anime quia gracie non
dum capax erat Set nec in ipso
instanti eciam infusionis ut scilicet
per graciam tunc sibi infusam
conseruaretur ne culpam originalem
incurreret Hoc enim hic singulare
in humano genere sit ut redemp
cionem non egeat quia ca
put nostrum est Set omnibus conuenit
redimi per ipsum Hoc autem
esse non posset si aliqua anima
inveniretur que nunquam originali
macula infecta fuisset Et ideo
nec beate virgini nec alicui preter
Christum est concessum Ad istas
raciones respondeo quod prima generalis
responsio esse quod fundamentum

alit se habeat quam presuppo-
nit Nam ut frequenter com-
moratum est non minus im-
mo pocius dicitur xpc redem-
tor ex hac presuposicione qua hec
posito ipse perfectissimus redem-
tor et b virgo perfectissime re-
dempta dici pot Sed dicitur
et offert aduerse posicionem ad con-
siderandum quod ex allegata
doctrina sequi videtur quod xpc
non est vniuersalis redemtor
Dicit enim quod omnibus conuenit
redimi per xpm sic hec esse
non posset si aliqua anima
inveniretur que nunquam
originali macula infecta fuisset
Nunc aut omisso loqui de
via b quia constat originali
macula nunquam fuisse infec-
tam Hec due proposiciones a
pluribus reputarentur catholice
et salubriter dicissime vere prima
quod adam et ewa fuerunt
redempti 2a quod ipsorum anime
nunquam originali macula fue-
runt infecte et hec prout sacra
scriptura ecclesia et communis doc-
trina sanctorum assumit originale
peccatum Licet enim peccatum eorum
fuit causa originalis peccati deme-
ritoria non tamen fuit origina-
le proprie sumpto Cum hec con-
trahatur a concepto per libi-
dinosam propagacionem
Primi aut parentes non
sic facti fuerunt Vnde nec
contraxerunt nec contrahere
potuerunt Si vero dicatur
quod peccatum ipsorum fuit originale
quia primum Ita dicetur de peccato
lucifferi et angelorum Sed
si replicetur dicendo ibi peccatum
originale sumi equiuoce pro eo quod
fuit causa demeritoria aut peccati

hinc obstat quia verba non
sic sonant Et cum non pos-
se aliquam animam inveniri
que nunquam originali macula
infecta fuit Vnde apparet
quod loqui de peccato originali pro-
prio Si aut dicatur quod anime
ipsorum eciam fuerunt peccato
actuali infecte acsi contra-
xissent originale tunc propositio ha-
betur intentum quod magis
xpc dici potest vniuersalis re-
demtor eciam si vnus aut
plures nunquam habuerunt
originale peccatum ipse dictum est
pro manebit vniuersalitas
redemcionis a peccato originali
vna vel pluribus personis
exceptis Sed si replicetur
et tamen ille persone non dice-
rentur redempte nisi saltem
in eis fuisset peccatum actuale
In contrarium est virgine nullo
peccatum fuisse asseritur ergo
xpc eius non est redemptor
Super hoc aut disceptare est
altius speculatoribus Satis
sit hic manere in veritate quod
xpc est vnus redemtor eciam
si vna aut plures anime
a peccato originali fuerunt immu-
nes Tercio de peccato pro prole
vel inproles quod b virgo non
indiguisset xpo inquantum re-
demtor est intelligendo pro-
ut aduersa posicio quod redemcio-
nis se extendit nisi ad eos
qui contraxerunt originale peccatum
Reddi aut eo suprahabunti
vel commiserunt actuale ut e-
xcedent primi parentes et
fuisset prout fuisse credit
virgo cuius hec est immunis
ab omni peccato originali et actuali

virginem fuisse immunem
ab o p no de-
rogat digni
xpi nec desinit
esse redemtor
vniuersalis

Nunquid ex eo xpc desineret esse
vlis redemptor vel pro eo q
q̄a semp̄ fuisset innocens
hic nunq̄ eet ad gl̄iam dei et
honore ꝯ Constat enim q
redemcio ꝯ non solum se
extendit ad remissionez pcti
oīalis s; actualis Immo
sacra scriptura de redemcōe
loquens plerūq se offert de
huius sepe cōmemorādo re
missioe a multitudīe pctor
sic dicit in c maiores de
baptismo et eius effectu hic
intelligit qūtum ad pcta ac
tualia Immo dt q huiusi auc
toritates que loquunt in plu
de multitudīe pctorꝫ non pnt
intelligi de puulis qui tm
oīali pcto tenētur Xpc
etiam dixit non veni voca
iustos sed pctores ad peni
tenciam penitencia aut nō
ē effectus oīalis pcti ꝯ igno
ia a qua xpc cepit sue pdi
cacōis exordium dicendo
penitenciam agite appropinqua
uit enim regnum celorum Itaqz
cum xpc dicat vlis redemptor
hic non solum ē racione oīi
pcti s; actualis Ad vidend
igr quō b ꝯgmen fuisse
immunem derogat glorie
dei et honori xpi redem
toris et intantu derogat
dicetur q xpc pdat digtz
et excellenciam suam vez
q desineret ee vlis redem
tor oīm videnda ē primo
compaco qūtum ad actuale
pctm et ut non refutet ro
nam q pro casu poni q reli
gio xana pro fide cathoīca
s; vz q plures fuerūt q nunq̄
commiserunt actuale dānabi
lius pctm et sic fuerunt in
statu ita de pnti et in futuro
potuerunt ee quia non est
abreuiata manus domini Itaz
q isti sic innocēs ꝯ actua
lis pcti non indigent rede
cōne xpi qūtum ad remis
sionem pctorum actualium
quia in eis nullos fuisse d
Nunquid ergo xpc desineret pp hc
ee vlis redemptor vel hc de
rogaret sive diminueret dig
tatez et gl̄iam suam pro eo
q effectus redempcōis put
ē in iustificando a pctis ac
tualibus non extenderet ad
illos qui nunq̄ commiserunt
actuale pctm Addito in isto
casu put rei veritas est q ꝯ
iunctim innocencie et graui
sctitatis qua pollet solum
a xpo redemptore et non ab
alio obtinent q ex quemadmo
a primo indigebant xpo ut ha
beret sctitatez et innocenciaz
quia ista non competunt ei
ex sue condicōne nature s;
ex liberali dono grē Et sic
etiaz ꝯtinue ꝯ indiget ut re
cepta dona grē conserueret
in eis Nam si manus dei oī
potentis se subtraheret scti
et innocencia immediate ab
eis deficeret

Pro intelligencia huius dic
to et offertur exem
plaliter considerandum
est in ciuitate ꝯ regno ali
peritissimus medicus potens
curare omnes infirmos Ita ut
omnes ad se venientes ac quo
cunqz ipe velit curat pserua

q̄ pseruare a malo futuro
est glose singularis cuius rō

Esto ergo quod in civitate sit
unus vel plures qui a prin-
cipio nativitatis ipso mediante opera-
nte acceperunt virtutem ut num-
quam infirmarentur et nunquam inf-
lati sunt et medico ut cure-
tur ab infirmitate dicuntur non
egere. Nunquid propterea esse desinit
esse medicus universalis ac
perfectus vel hoc minus pertinet
ad honorem et gloriam sui propter-
ea quod dedit eis virtutem ut
nunquam essent infirmi et sic
medico non egerent. Manifest-
um est autem quod perfectior medicus
reputatur qui sic omnes cura-
ret ut eos redderet ininfirma-
biles. Nam iuxta doctrinam
Augustini in de doctrina christiana
operatio medici proprie est in
conservando. Simile est de magistro
potente docere quoscumque si aliqui
qui ipso operante nascentur
docti nec doceri indigerent, num-
quid propter eo desineret esse perfectus
et universalis omnium illorum ma-
gister vel hoc minus pertinet
ad sui laudem et honorem.
Ita exemplificari posset in
gubernatore vel iudice civ-
itatis si ipso exhortante aut
alias operante duo vel plures
in civitate essent ita iusti
quod nunquam alios traherent in
iudicium nec ab aliis traherentur
et diceretur quod illis non esset
opus iudice. Numquid propter hoc ideo
desineret esse iudex universalis
vel propterea derogetur sue di-
gnitati et honori quod ipse fecit
ita iustos ut nec traherent alios
nec ab eis traherentur in iudicium.
Consimilis fiat etiam comparatio
in quocumque artificio vel virtute
velut si rector civitatis faceret
homines locupletes ut nunquam
mendicarent, fortes ut non
timerent, temperatos ut nichil inor-
dinate concupiscerent, vel si non
hoc sed inordinatos corruptos
reformaret ista viderent pre[?]no-
ta esse. Unde ex hiis infer-
tur comparacio ad tertiam conclusio-
nem quod magis pertinet dicatur
ad gloriam dei vel auxilio dei
peccasse nunquam et se innocen-
cia perseverasse aut post pecca-
ta penitentiam egisse perfectam.
Notum est autem ceteris paribus
quod multo melius est fuisse in-
nocentem. Quod autem melius
dicitur magis spectat ad gloriam
dei non sit hec comparacio ad
valorem[?] ordinem divine providen-
tie. Et satis est constare de
quo est sermo pro uno vel pau-
cis singularibus. Hec manifesta
esse dicuntur ex doctrina evange-
lica xv in parabola de filio
iuniore prodigo et seniore
semper manente cum patre. Hu-
ic enim dictum est quod omnia
bona patris sua erant, pro
conversione autem alterius festum
dicitur esse convivium in significando
quod debet esse nobis spirituale gau-
dium ex conversione peccatoris ta-
mquam ex novitate operis. Et
non propter hoc dicitur magis pec-
catori quam innocenti esse
premium. Non enim sic dicitur
quod omnia bona patris sunt pecca-
toris conversi sicut de innocente.
Nec etiam voluit omnino peccatorem
conversum preferre nonaginta novem
iustis qui penitencia non indigent

Melius est fuis-
se innocentem
quam conversum pe-
catorem

sed quoniam in consummacione vite in-
nocencium sive iustorum non
sit reluceat novitas operis. Hic
et quod racione conversionis peccator
dicitur esse angelis specialis materia
gaudii cum primo non esset qui-
tum aut ad vitam iustorum
quia continue gaudent non ex-
primitur speciale gaudium. Ex pre-
missis iam videtur constare no-
torie quod duos et plures fuisse
immunes ab actuali peccato
non diminuit excellenciam christi
Nisi fortasse quis dixerit quod
Johannem ewangelistam fuisse
innocentem et apostolos ex confir-
macione gracie non peccasse mor-
taliter derogat glorie dei et
dignitati christi vel propter hoc ip-
sis singulare collatum benefi-
cium ut desinit esse aliis reden-
tor omnium. Credimus autem neminem
studiosum resipiscentem ad conti-
nenciam legis divine vel pie-
tatem fidei sane hoc asserere
velle. Et enim si redemcio pro-
ut ex paradiso instatur non di-
citur nisi respectu remissionis
licet innocentes non dicantur
indigere christo tanquam rede-
more hoc est remissore peccati
et doctore indulgencie sive
actore misericordie. Indi-
gent tamen christo tanquam
gratificatore et conservatore
donorum gracie ab eodem a primo
recepte et continuo dependente
prout autem infra plenius ex-
plicabitur ex auctore augustini
licet celi non indigeant
misericordia quoniam in eis nulla
est miseria omnia tamen indi-
gent deo et misera et fe-
licia quia sine eo miser non
relevatur et felix non regitur
Unde dicit apostolus cetera non
mediocri argumento predicta de-
ducis. Quanto enim maius est do-
num gracie quod largitur
deus tanto magis videtur
spectare ad ipsius gloriam et
laudem. Constat autem ma-
ius esse donum beatitudinis sive
eterne glorie quam gracie confir-
mantis ne quis in via peccet
Et maius hoc esse quam gracia
solum a peccatis preteritis liberans
nec tamen in iusticia confirmans
Itaque multiplici confirmacione
comparacione manifestatur non
derogari glorie dei et honori
christi redemptoris ex gracia preservacio-
nis ab omni peccato mortali qua
deus ipse sua ingenti munifi-
cencia concedit suis amicis
specialibus et dilectis. Applica-
re hec ad intentum nostrum de
gracia preservacionis in beatissima
virgine a peccato originali. Nunquid
ex eo derogatur glorie dei
et honori christi vel ut propterea
desinit esse aliis redemptor omnium.
Constat enim tam ex communi cre-
dulitate totius sane religionis
quam etiam ex intencione assercionis
contrarie quod gracia preservacionis ab
omni peccato mortali que fuit in beata
virgine non derogat dignitati
christi vel ex eo ipso desinit esse
redemptor omnium aliorum. Sic nec
ex eo quod huiusmodi gracia fuisse creditur
in apostolis et aliis pluribus sanctis.
Ideo etiam non derogat digni-
tati ex eo quod ipsa habundancior
dono gracie quod nulla sic gressu
dicatur esse fuit immunis ab
omni veniali peccato. Tercio nec
ex eo quod in tota intencione ad-
verse posicionis sanctificacio

sua in utero p omnibus ante
intentum accelerata est dy
quod quasi in primo instanti vel
saltem post primu instans sui
esse habuit immediate illam
sanctificationem / videndum
est igitur quo quis hec diminu
tio divini honoris proue
niat ex ea quod deus per unum
instans vel saltem per tempus
imperceptibile voluit permanere
inconferendo gratiam b. virgini
matri sue / Ita ut in peccato
unquam fuisse dicat Ideo
quod non dicat esse ratione te
poris si prout dicitur ratione
in observancie legis de contrac
tione originalis peccati per omnes
homines ab adam seminali
ter descendentes / vel qua
dam contradictione auctoritati apostoli
pauli frequenter repetite in
huiusmodi allegacionibus / omnes
in adam peccaverunt / hec
aut secundum fundat se in pe
Et quoniam ad istud multiplex
probabit responsio infra ad
previs precium censetur Sed
dubium vertitur prius supra po
nis / nunquam proceo quod in con
ceptione b. virginis non obs
ervata esse dicat lex de con
tractione originalis peccati Ideo
derogatur dignitati b. / ac
ipse desinit esse omni ulte
riori / Istud prout sup
in parte commemoratum est
et infra explicabitur potu
it duobus modis contingere
Aut propterea quod ipsa licet ex / esse
ibus legis videtur obliga
ta ad contractionem non tamen
ex intentione legislatoris

Aut quia licet ex utroque ob
ligata esset ad contrahendum
tamen ex singularis gratia privile
gii ac dispensacionis exemptionem
habuit ne contraheret Con
tum ad primum nulli dubium
esse creditur quod non deroga
bat dignitati assueri Reg
nec ex eo quod ipse desinebat esse
rex universalis omnium / quia de
claratum est reginam hester
non comprehendi sub illa g
ul lege de intrantibus ad
regem ipsum absque vocatione
quod stati inficiretur hester iiij
et xv capitulo prout in
iure civili habetur non de
rogatur dignitati Imperiali
quod cum princeps solutus sit le
gibus augusti eodem privilegio
gaudeat Si vero loquendo
de secundo modo prout ad
so intendit presupponat quod
excellencie privilegia exemp
tiones ac cetera munera di
gnitatum que reginis competunt
non dicantur b. virgini att
buenda esse nisi a tempore quo
concepit filium dei licet hoc
videtur aliquibus grave et con
tumeliosum esse b. virgini
quod cum ipsa sit regina regina
rum / ita ut honoribus et
privilegiis gaudeat attendatur
exceptionis filii tempus quod in aliis
non computatur tamen posito
sic esse quod erit Vnum decens
fuit ab initio sui esse dispen
sare cum hac b. virgine quam
deus sciebat et disposuerat
futuram matrem suam regi
nam angelorum et homi
num / Secundum dicitur se offerat et ob
servancia legis de contraccione

originalis peccati et exempcio matris dei ab huiusmodi lege qua nulla obligacior inter omnes leges reperitur. Quod autem huiusmodi dispensacio fieri potuerit et ipsa concipi absque peccato originali iam est dictum huic doctrine et assercioni contrarie. Que ergo duntaxat est de racione decencie. Et quoniam de hoc in superioribus plurimas raciones decencie quas satis credimus constat ostensum fuisse, non restat nisi respondere ad adversas in contrarium raciones. Nam totum pondus questionis iuxta intencionem adversariorum in hoc dependet, utrum decens fuit deum cum beata virgine iure sua dispensare super lege de contraccione originalis peccati, quoniam ut dictum est non dubitatur de possibili. Id autem

Dispensacio legis non derogat divino honori

primo commemorandum est quod licet iuxta doctrinam communem sanctorum et aliorum doctorum ubi necessitas urget vel utilitas suadet dispensacio non solum non est illicita sed est laudata et debita. Quod quidem secundum augustinum in de vera religione. Deus rector multitudinis est conditor legum supremus non tam ad institutam legem quam ad equitatem racionis. Ex qua lex divine figuram inspiracionis dicit et in consuetudinem ipse legum circa personas subditas in multis casibus prout racionem videbitur dispensare. Constat autem quod huiusmodi gracia dispensacionis quando recta racione fuit nullo modo derogari dignitati rectoris multitudinis aut conditoris legum nec quod propterea desinit conditor superiorem esse universalis gubernator.

Secundo commemorandum est quod absque omni derogacione glorie et honoris divini in ea lege que ab inicio mundi usque ad finem immutabilis permanet quo ad precepta secunde tabule, circa que cadit dispensacio, legimus dispensasse deum loquendo quantum ad acciones exteriores ubi absque deordinacione animi potest opus fieri. Et enim de duobus preceptis Non mechaberis et non furtum facies quantum ad filios israel et osee prophetam exemplificat augustinus in libro contra faustum. De aliis vero duobus scilicet non occides et non dices falsum testimonium videtur eciam dispensatum cum Samuele et helia sacerdotibus. Et de decima prout aliquibus videtur quod sacerdotibus in veteri lege non licebat prophanare ac cedere. Et exemplum. Sicut de david pro eo templum non fecisse, ac cum abraham et iacob. Genesis xx et xxvii. Circa vero preceptum de honore parentum non sic legitur, immo hoc maxime Christus in nobis defendit redarguendo phariseos et sacerdotes quod honorem parentum commutabant in cultum divinum. Circa vero ergo ut supra dictum est ipse honoravit matrem suam concedendo sibi huiusmodi exempcionem satis videtur racionabile ac plurimum decens. Quantum vero ad alia precepta iudicialia et cerimonialia quia non constante stabilitate prout quilibet reputat de dispensacione circa ea non exemplificatur. Constat

alit cra hc attendendu q
gtumamqz cra legem diuina
multi x interfessit dispensatio
non q eo dicta lex e infringi
bz q impmutabilis sit puta
sit Tercio prout infra pzbt
cra accidens et psonaz b v
ginis fuit multarum excepcio
legum Ac racione dispensa
cionis diuine cra huioi tez
plurimas excepciones a multi
plici lege comm dicit derogari
glorie dei et honori x Dicto
to q lz dispensatum fuit
a deo cum b virgine matre
sua sup lege de contractu
onibus pcti prout factu fuisse
se creditur non propterea ipa
dicitur non indigere xo rede
tore, vel q ipse desinit ee
redemtor vniuersalis a q eo
hc derogatum glorie et ho
nori diuino Sicut pati
exemplis supra commemoratis
quia non mi9 dicitur indigere
medico qui ab eo accepit cau
tem ut ab infirmitate pser
uaretur et hec virtus pserua
cionis continue ab eo depe
det qz ie qui in infirmitatez
incurrit et ab eo sanatus
e Simile e de magno a
quo ipa virtus sic dependz
continue Sic em videmus
q ex subtractione solis a
nro emisperio statim pelli
lumen et obtenebrescit Vn
nos qui alterna vicissitudie
illuminamur a sole dicimus
nos eo indige ad nostram
illuminatoz posq simus in te
nebris Ita et illi quos sol
dicitur illuminare continue ceteris
q numquaz fuerit in tenebris

non mi9 dicitur ipso sole indigere
Nam si quemadmodum in nobis
contingit sol retraheret se ac
cidentaliter Verum sit dice
q semp fuerit in lumine sicut
minus ipi manent in tenebris
Unde pro omni hora et mome
semp verum e dice q indigent
sole Sic ergo licz b virgo nu
quam fuit in tenebris igno
rancie et pcti sz semp ei
illuxerit sol iusticie xps deus
nr, non mi9 etiam ipsa dicitur xo
indige Hec quod sua vero
et sanctitas gra que in ipa re
splendet dependet a xo illu
ante et sanctificante continue
Si vo ergo insistat dicendo
q huioi exempla non tangunt
propositum / quia redemco gloria
solum xo competit racione pcti
dimittendi non aut ab eo pser
uandi / quemadmodum cirurgica
opa sm se extendunt ad vul
nera iam inflicta non ad infli
genda Dicendum q ex hoc dicto
manifeste videtur detrahi
sapientie potencie et benignitati
xi hic quid nos reputamus pfectus
medicus qui sic pt et vult cu
rare ab infirmitatibus iaz incursis
et pseruare a futuris Item
si aliquis cirurgicus excogi
taret et posset ita consolidare
humanaz cutem ut etiam
percussa non reciperet plagam
nos dubitamus q talis reputaretur
magis pfectus sic et medicus
qui scit et pt a futuris infir
mitatibus pseruare Sic em dt
Jo damascenus li ii c xii q
lz caro ade nalis fuisset
mortalis tn ex dono iusticie origi
nalis iusticie non potuit sub di

uel ledi Non ergo dicitur quod tota
sapientia et potentia siue gratia christi
se extendit et ex hauriatur
ex hoc solum quod sufficit et potest
curare a peccato originali iam con
tracto non tamen preseruare a
contrahendo non mediocriter
detrahitur honori diuino Non
fit autem hec inuentio de peccato
actuali quia in hoc etiam ad
uersa positio prout presumit con
uenit quod gratia redemptionis
christi extendit se in preseruando
a peccatis actualibus Ex ista
deductione manifeste uidetur
constare quod ad hoc quod christus dicatur
perfectus redemptor necesse est dicere
quod gratia siue opus sue redemptio
nis se posset extendere ad pre
seruationem peccati originalis Al
terius fortassis dicitur quod non
esset uniuersalis redemptor quia
assignatur certus morbus peccati
scilicet originalis quem ipse preserua
do non posset curare et quia
redemptio se non posset extendere
ad omnes morbos tamen in sapientia
do quod in preseruando non compe
teret sibi uniuersalis redemptio
sicut ex predictis dicitur quod quia non
sanguit morbum originalis peccati
in beata uirgine remittendo eius
Ideo desiit esse redemptor uniuersalis
Nam quemadmodum uniuersali
tas redemptionis requirit omne
subiectum ita omnem morbum
et omne tempus Et si enim christus
diceretur solum redemisse eos
qui secuti sunt passionem suam
et non eos qui precesserunt quia
curatio sua limitaretur ad certum
tempus non diceretur uniuersalis
redemptor quod quidem contingeret
non solum ratione temporis sed
subiecti et morbi quia non cu
rasset homines illos quos prece
serat ut ipsorum uulnera Et
ex hoc apparet quante efficacie sit

argumentatio quedam facta ex
aduerso quod beatissima uirgo preserua
ri a peccato non potuit quia tempore
sue conceptionis nondum facta
erat redemptio Cum non esset
per passionem saluatoris atto
solutum pretium redemptionis Ex
ponebat ergo ex hoc dicere quod non
fuerunt redempti patres ueteris
testamenti Cum christus sit uniuersalis
redemptor est omnium hominum qui
precesserunt et sequuntur Nec ob
stat resolutio dicentis quod ideo dicitur
non esse facta redemptio quia
ante passionem christi non dum erat
aperta ianua paradisi De hoc enim
non agitur sed de gratia preseruati
onis a peccato originali que si in uir
gine non potuit esse quia iam
christus non esset uniuersalis redem
ptor ex eo quod redemptionem sue pro
ut dicit unum subiectum subtra
heretur quod ut ostensum fuit non
concludit quia beata uirgo diceretur
indigere redemptore Cum
per gratiam sue redemptionis redi
preseruata fuisse Contra per
hanc doctrinam obuiatur quod ipso tunc
christus ex defectu modi redimendi
quia magis detestatur ut sup
dictum est preseruationem actoris Non
fuit perfectus ac uniuersalis re
demptor quia uel sapientia pote
stas uel benignitas ei defuit Cum
non se extendat ad certum mo
dum curationis morbi Et si con
ceditur hoc non prouenire ex
defectu scientie potentie et bo
nitatis ipsius redemptoris sed quia
non decet preseruare Omnis
loqui de hac decentia que sa
tis omnibus intuentibus se mon
strare uidetur quod sic decens
fuit multos a peccato actuali de
inde preseruasse Ita ab orcli
culpa uirginem matrem suam

Tamen quod huiusmodi responsione constare videtur tanquam verum quod in dubio dicebatur utrum si licet unus aut plures fuissent preservati ab originali peccato non propter hoc ut desineret esse omnium universalis redemptor / quia dicitur quod hoc non provenit ex defectu potentie sapientie aut benignitatis redemptoris sed decentie et congruitatis. Stabunt ergo hec duo in veritate possibile est unum aut plures non contraxisse originale peccatum quod quia ex eo ut non desinit esse universalis redemptor omnium quia etiam competit hic redemptionis modus in preservando quod videtur satis rationabile / quia esse a peccato actuali ita ab originali. Preterea quod ex huiusmodi preservatione non necessario sequitur ipsum non esse omnium redemptorem patet ex ratione doctorum sub quibus de hac questione tractatur. Allegatur enim ex adverso ratio quam decens fuit beatam virginem contraxisse peccatum originale. Decens enim commune dicitur cuius contrarium aut ipsum non reputatur absolute impossibile vel necessarium. Non enim dicimus quod deceat deo eternitas infinitas et omnipotentia quia ista sibi ex necessitate competunt et impossibile est ea non inesse sibi sed bene dicimus quod deceat deum hominem in se suum / ut quod per deum omnem iustitiam implere hec enim non fuit de necessitate. Similiter vero non dicimus quod deceat hominem mobilis visibilitas possibilitas et alie passiones nostre inseparabiles tes. Sed quod deceat deum collaudacio aut in sacrificiis dierum solemnium meminisse tempore [illegible] Machabeorum .xii. Unde tamen hac materia agitetur sub tione decentie esse ipso supponi videtur quod sine conceptu dicendum fuit in originali peccato ut non desinit esse omnium universalis redemptor. Dicere enim impossibile est deum non esse benefactorem omnium etiam si pauci salvantur. Ita etiam de redemptore dicitur

quod esse subtractione unius aut plurium ut non desinet esse universalis redemptor

Unde pro maiori declaratione intelligendum est quod denominationes relative que competunt deo ex operatione sunt in duplici differentia. Alie enim deo competunt quantum ad primum esse creaturarum et tales relationes denominationis in deo dicunt respectum actualem in termino. Ita quod si unum ex subiectis deficeret tale deo non competeret huiusmodi denominatio. Creatio dei sive factio dicitur pertinere quantum ad primum esse omnium creaturarum et dicit respectum actualem in termino id est in creatura / Unde si aliqua creatura posset dari que non facta aut creata fuisset a deo non diceretur deus realis omnium creator et factor. Non sic autem in aliis denominationibus que competunt deo quantum ad bene esse aut qualiter esse creature in quo simul concurrit operatio dei et creature. Nec communis operatio dei effectum producit nisi coniuncte cum opere creature. Talis enim huiusmodi denominatio dicit in deo plenitudinem sufficientie ad hos effectus producendi posse / Non tamen in termino dicit respectum actualem attingentie sed aptitudinalem propter defectum operationis nature subiecte non concurrentis. Et hec iusta subiecta deficiant subtrahi ab effectu huiusmodi universaliter

tamen denominacio in deo permanet, nec ex defectu attingencie virtutis eius multorum perditur. Exempli gracia Thomas in invagnati libro dicit esse deus universalis conservator et provisor omnium creaturarum. Constat tamen quod multe sunt creature que ex quibusdam aliis causis frequenter carent huiusmodi provisione, ut multos dicimus mori fame non ex defectu divine provisionis sed ex aliis causis ipse a peccatis concurrentibus vel sectatis actus. Nec si huiusmodi provisio actibus in eis non constat, propterea desinit esse deus omnium universalis provisor et gubernator. Insuper bus autem hec evidencius patet in quibus ad bene esse concurrit libertas arbitrii. Juxta illam notissimam augustini auctoritatem qui fecit te sine te, te sine te salvare non potest. De hoc est communis doctrina in sacro dis[putaci]one. Dicit namque deus esse universalis beatificator omnium hominum illuminator sanctificator gracie largitor. Et ita de multis denominacionibus manifestum est tamen quod hec pauci sunt qui salvantur et ut dixit christus, Mathei xx. Multi Deus dicitur esse universalis beatificator omnium. Et ita de aliis nominibus que sub hoc respectu sibi competunt. Nec potest dici quod hec nomina in deo dicuntur ab aptitudine. Nam ea que dicuntur aptitudinem iam competunt deo ab eterno. Hec autem solum ex opere sibi competunt. Fuit enim deus ab eterno beatificativus et illuminativus omnium hominum. Non tamen nisi ex tempore beatificator et illuminator que tamen denominacione competunt eis certa si non beatificen-

tur sint illuminati omnes homines. Dicit ibi Io. Sed quod illuminat omnes homines venientes in hunc mundum, non quia nullus est hominum qui non illuminetur, sed quia ab ipso nullus illuminatur. Augustinus in Enchiridion. Et inter nos primo. Item in eodem loco dicitur de hoc quod deus est salvator omnium hominum per illam auctoritatem apostoli ad Thimotheum ii, quod deus vult omnes homines salvos fieri non quod nullus sit hominum nisi quem salvum fieri velit, sed quod nullus fiat salvus nisi quem velit. Ad idem eciam ad longum ponitur alius sensus istarum auctoritatum videlicet quod intelliguntur pro generibus singulorum, non autem pro singulis generum. Item et si non omnes homines sint actu illuminati et salvi, tamen deus dicitur omnium illuminator et salvator. Nomine autem redemptoris de quo ad presens est sermo similiter dicitur competere. Unde licet pauciores hominum sint redemptionis actu participes, non ideo propter desinit esse redemptor universalis, quia veritas redemptionis dicit in eo plenitudinem sufficiencie ad redimendum, non autem dicit efficaciam redemptionis in actu omnium qui redimuntur. Ad propositum ergo quod nullatenus est intencionis determinate dicere ad presens prout ex adverso instatur quod specificacio huiusmodi nominis redemptor universalis non includitur sub effectu operis sine gracia redemptionis. Propterea quia pro tunc ex adverso dicitur non esset redempcione. Cum dicat nunquam habuisse peccatum. Itaque non habet respectum ad ipsum tanquam redempta ad redemptorem su-

Hulor aut[em] p[ro]uario dicitur
contineri sub gr[ati]a dei inq[ua]ntu[m]
est gratificator illuminator sc[an]ti
ficator et beatificator Esset q°
nunc ergo questio si pro eo q[uod]
b[ea]tissima virgo gratificata s[an]cti
ficata et beatificata e[st] a deo
non tamen inq[ua]ntum e[st] re
demptor Sed eo mo[do] quo ange
li qui iuxta intencionem doc[toris] ad
verso p[ro]p[ri]e non dicu[n]tur redem[pti]
Numquid ex h[oc] x[ristu]s desinit e[ss]e
universalis redemptor om[n]i[um] Esse
tot milia n[ost]ri sexu hominum qui no[n]
saluant[ur] subtrahant ab effec
tu redempcionis et maxime
x[ristu]s dicitur e[ss]e redemptor
universalis pro eo q[uod] q[ui]libet
una p[er]sona singularis no[n]
participat illius redempcionis
effectum desisteret ne[c] e[ss]et v[er]e
redemptor Dicetur fortasse
aliud e[st] in illis nulle milli
bus quia et si non redem[pti]
q[ua]ntum ad efficaciam sunt
tamen q[ua]ntum ad sufficienciam
Hoc etiam dicetur ro[tun]de p[ro]pter
respectu beatissime virginis
Equid in ipsa suffic[ienti]a e[ss]e inte[l]
ligitur ad redimendu[m] si ia[m]
habuisset p[eccatu]m Unde sic
ipsa dicetur redempta q[ua]ntu[m]
ad sufficienciam Si vero
adhuc instetur dicendo q[uod]
non e[st] simile quia in illis
e[st] materia redempcionis sc[ilicet] pe
catum non aut[em] in b[ea]ta virgine
Nec istud etiam obstat Nam
q[uod] in ea non fuit peccatu[m]
oritur h[oc] non e[st] ex parte sui
quia ita habuisset sic et alii
sed ex singulari gr[ati]a redem
toris Et q[uod] ipsa no[n] fuerit
redempta eo mo[do] quo ab illis
instatur redemptor ip[s]e fecit
Nec imponi p[otes]t b[eate] virgini
q[uod] ipsa quia concepta fuisse[t]
dicitur absq[ue] p[ecca]to fuit in ea
q[uod] x[ristu]s redemptor esse desinit
Sed ip[s]e fecisse dicitur tamen
alteri mo[do] p[re]ctis volens ea
saluare vel redimere quia
non ex h[oc] suam dici p[ote]st
dignitatem Esto enim q[uod] rex
de regno subiecto Imperio obti
neret ab Imperatore exem
pcionem a regia Jurisdiccione
Ita q[uod] non e[ss]et sub rege tam[en]
sub Judice ut remitte[re] a pu
nire possit delictu[m] suum
Numquid p[ro] eo rex p[er]deret
dignitatem regiam q[uia] de
sineret e[ss]e rex universalis
om[n]ium suorum Item si papa
sic frequenter consuevit co[n]
cedat g[ra]ciam exempcionis alicui
clerico Ita q[uod] ep[iscop]us suus de
fectus q[uod] delictis suis no[n] va
leat se intromittere Numquid
p[ro]pterea ep[iscop]us desinit e[ss]e
universalis ep[iscop]us Judex et
gubernator om[n]ium de sua dio
cesi ymmo nec desine[re] dicitur
exempti huius ep[iscop]us Similiter
si papa concedet alicui ex
empcionem etiam a seipso
non propterea desinet e[ss]e Ju
dex et pastor universalis om[n]ium
fidelium Simile factu[m] videtur
per Concilium Constan[ciense] in
quadragesima sessione Grego
rio Duodecimo Cui p[ost]q[uam]
renunciat papatui concessa fuit
exempcio a summo pontifice
Nec tamen propterea summu[s]
pontifex p[er]didisse dicitur deno
minacionem dignitatis sue q[ui]n
fuit pater Judex et pastor
om[n]ium universalis Esto q[uod] q[ui]
q[uod] g[ra]cia redempcionis prout ex
adverso dicitur no[n] p[er]tinet ad
redempcionis opus sed h[ab]ere se

Velut quedam exemtio a deo concessa beatissime virgini a peccato qui a se ipso meritum remis sor peti originalis sic eciam fuit aliud duplex sibi concessa exemcio meritum e remis sor venialis et mortalis peti Quemadmodum quod hec dua exemcione potest non desinit esse vniuersalis remissor a venie largitor peccatorum actualium quorumcumque Sic eciam videtur dicendum quod non perdet suam dignitatem quantum ad hoc quod est remissor originalis peti uel quocumque alio nomine appellet racione huius effectus / utpote deletor iniquitatum / ereptor / saluator et liberator / uel si dicat redemtor Precipue deus potest destruere mundum cras uel quando ei placeat sicut habetur in legenda beati dominici quod aliquos volebat destruere mundum / nisi beatissima virgo se opposuisset orando Unde pro hoc maximo beneficio omnes fideles quibus vita nobis sunt dei concessa esse Inspirare merito deberet ad omnem fauorem sue glorie et honoris et nescitur si hec fuit causa Tamen ab eo tempore circa cultus honor et deuocio ad beatam virginem dicitur creuisse Inter ceteros autem status religionis dominorum precipue professores ordinis predicatorum videtur ad hec potius obligatos esse Nam ut in eadem legenda dicitur hec fuit causa institucionis ordinis et a beata virgine dicitur recepisse habitum predicatorum quod fuit ad preces beate virginis nec fuit facta prorogacio

durationis mundi iam fuisse pauciores homines et sic pauciora substancia redemtoris capacia Aliquid quod potest ea desinet esse potest vniuersalis redemtor 4 Quarta posito quod deus miraculose crearet homines plures homines illi non nascentur et concipent cum peccato originali et tamen possent habere graciam dei et esse saluati Aliquid ergo quod in istis gracia redemcionis non diceretur esse liberando eos a peccato originali sed alias gracia dei adiuti fierent salui Ideo potest non esse vniuersalis redemtor quia unum esset dicere quod gracia sue redemcionis non se ad eos extenderet Et dubie dicatur redemtor bonus vel hoc dicitur quantum ad efficaciam Et patuit quod non impedit multa scelera non esse actu participacia Si vero quantum ad sufficienciam hec eciam non auget nec diminuit quod magna parte hominum quia siue mundus adhuc durat per centum vel per centum milia annorum Ita quod multo plura sint subiecta redemcionis capacia siue infra determinata etc paucora esse intelligant / non dicitur propter magis esse minus quantum ad sufficienciam vniuersalis redemtor Quottidie namque dicitur in sermonibus ad populum quod minima gutta sanguinis sui sufficiebat ad redimendum infinitos mundos Quemadmodum ergo iam ostensum fuisse videtur / quod licet beata virgo prout creditur preseruata fuit a peccato originali nichilominus indiget

dicatur ipso redemptore quod
ipse vere dici potest omnium
universalis redemptor. Quod
autem quod ista dispensatione
non derogatur honori divino
patuit supra multiplici
exemplo. Verum circa hoc
proximius attendendum est
quare in hoc dicitur derogari
honori divino, etiam non
propter hoc quia diceretur non
indiguisse redemptore nec
quod ipse desmeruerit esse re-
demptor omnium universalis. For-
tasse id esse dicitur quia per
huiusmodi dispensationem de-
rogari intelligitur legi di-
vine de contractione originalis
peccati. Vel quia per hoc dice-
tur iniuria fieri nature
cum sua conceptio et sancti-
ficatio preter solitum cursum
que est ut ... quod libidine
parentum concipiantur in
originali peccato. Circa hoc tamen
non oportet multum immora-
ri, quoniam ut supra declara-
tum est quod auctor cursus na-
turalis cursus divine pro-
videntie subiacet et sub-
ditus cursui nec est voluntati
humane sed libere dominationi
utrorum. Nec illis facit iniuria
quando de illis obviat, quia
nichil habet nisi quod ab eo
acceperunt nec ei dederat
aliquid nisi sub se.

Circa hoc quod Ambro-
sius in libro de sacra-
mentis exemplificat
multis de virga Moysi
que conversa est in colubrum
et ego de fluminibus Egypti
conversis in sanguinem. Et di-
visione maris Rubri

Immutare cursum nature
pro gratia singularis persone
est ad gloriam dei divinum
et peccatum non imputare

De dulcoratione aquarum
mararum in deserto et simi-
de aliis multis. Et hab-
emus hec de conse. dist.
ija Revera et legitur cont
in festivitatibus corporis christi.
Inter alia autem habet unum
exemplum satis accomod-
um pro recuperanda re non
eximii valoris sed vilis per-
fuit aliquando mutatus cursus
nature. Ut pro recuperatione
ferri vilius securis quod
in aquam ceciderat ipsum
ferrum contra cursum nature
dicitur in aqua supernatasse.
Et de huiusmodi quorum multi-
plicata sunt exempla in
sacra scriptura enumerare
superfluum quia eius sanctitu-
dinem virtutibus est ipse
notum. Et iam ideo totiens im-
mutatus est cursus nature
ob gratiam personarum non
maxime reputationis quod
deus immutavit ad gratiam
hominis matris sue que
omnes puras creaturas ex-
cellit. Ita ut non incepit
a peccato que ordinata fuit
sanctitas et quod principium esse
rationabile ac decentissimum
est iudicatur. Nec per huiusmodi
immutationem cursus nature
dicitur derogari honori
divino, quemadmodum nec dero-
gatum est in omnibus mira-
culis que facta sunt propter gratiam
illarum personarum de quibus in
sacra scriptura narratur, ymmo
per illorum operatione laudatur
deus ab omnibus et laudi-
tur magisque fiducia ob-
venit fidelibus deo qui ...

p(er) o(ratio)nem v(e)l gr(ati)am vnius hum(an)i o(mn)is
alius immutatus est cursus
nature. Q(ua)ntum v(er)o ad p(ri)mam
questionis mat(er)ia(m) e(st) ista. Cu(m)
deus in vlc(i)onem siue penam
pe(ccat)i p(ri)mi parentis ordinat
q(uod) filij ab eo formaliter desce(n)-
dentes eciam ipsi p(er)sonaliter lue(n)-
do penam pro illa culpa na-
scentur inclinac(i)onem h(ab)entes
ad malum et difficultatem ad
bonu(m). Est ergo dubiu(m) q(uod) cor-
reccionem istius pene prout
credit non facit in d(i)c(t)a p(er)sone.
Etiam ipsa no(n) obs(er)uata e(st) di-
uina ordinacio de contrahendo
or(igina)le pe(ccat)um. Nu(m)quid q(uod) h(abe)t q(uo)d
deus istud fecit ob gr(ati)am nullius
sue derogatum e(st) suo hono-
ri et dignitati. D(ic)i q(uod) quis q(uod)
animo p(er)fecte velit co(n)tine(n)-
tiam sacre scripture rep(er)iet
non semel (vel) bis sed freque(n)-
tissime deum ob complures
aliqu(os) amici sui p(re)ces inte(r)-
mentis non vni sed multis
remisisse penas pro pe(cca)to p(ro)p(ri)e
debitas. Sepe aut(em) non inte(r)-
ueniente alio sed p(ro)p(ri)o motu
q(ua)nto magis (et) hoc intelligi
fieri posse de pe(ccat)is alienis.
Voluit deus p(ar)ce(re) Sodomitis
Abraham deprecante si ibid(em)
vsq(ue) decem inventi fuissent.
Remisit deus ad p(re)ces Moy-
si populo suo pe(ccat)um de ado-
rac(i)one vituli. De petic(i)one
regis ad orac(i)onem Samuel.
Suscepit eciam deus faciem
Job orantem pro amicis. De
q(ui)b(us) aut(em) exemplificari p(ar)ticu-
latim non conueniret, q(uonia)m om(n)i
fere sermone ad p(ro)p(osi)tum deseruit
co(n)tinue. P(re)dicat(ur) q(uod) exaudit
d(omi)n(u)s depr(e)cac(i)onem suorum
seruorum pro se et aliis orantium

Ulterius nimis notum e(st) q(uod) deus
debet propt(er) se iniquitates ho-
minum ac pe(cca)torum m(e)mo(r)e no(n) re-
cordat(ur) et parcit omnibus q(uonia)m
sua sunt. Vere p(ro)p(ri)um et sapie(n)-
s. Dic ergo deus tam liberal(iter)
remittit penam pro peccatis
debitam, p(ro)p(ter) t(ame)n in eo derogat(ur)
intelligit(ur) honori suo, ymmo q(uonia)m
in eo misericordie agit potissime
laudatur ab omnibus q(uod) h(oc) ag(it).
n(on) mat(er) sue remitteret in gen(er)e
cum tangeret penam pro pe(cca)to
p(ri)mi parentis debitam. Non
videtur q(uod) eo tam diuinam ut
aggrauauerit gl(ori)am et honore(m)
suu(m). D(ic)o v(er)o dica(tur) q(uod) aliud
e(st) in pe(cca)to actuali de q(u)o nu(n)c
exemplificatum e(st). Dicit en(im)
quacu(m)q(ue) hora ingemuerit
pe(cca)tor vita viuet et non mo-
rietur, om(n)iu(m) i(n)iquitatum eius
non recordabor d(omi)n(u)s. Aliud
e(st) aut(em) in pe(cca)to or(igina)li q(uod) q(uia) dele(re)
non sit p(e)nit(enti)a requiritur, s(ed)
sic p(re)ter actualem consensum
contrahitur, ita eciam dimitti(tur)
p(otes)t v(idelicet) in paruulis. Vnde no(n)
plura s(ed) nec p(ri)mu(m) dumtaxat
reperitur exemplum v(idelicet) q(uod) deus
remisit alicui filiorum ade h(oc)
debitum pene a(n)tiqua contraxerat.
Quemadmodum supra dictu(m)
e(st), de alio vnquam exemplo
non oportet inquirere a p(er)sequuto-
ribus huius doctrine, q(uonia)m
ipsi eciam commu(ni)ter asserunt nullu(m)
aliud seruatum p(ro)pagatum excep-
tum fuisse a contraccione ori-
ginalis pe(cca)ti p(re)ter illam sola(m)
de (qua) loquim(ur). Ergo in aliis
exemplificac(i)o ip(s)is laborandu(m)
non e(st). Nec eciam de hoc
dubitat(ur). D(ic)o q(uod) deus q(uod) ipsam
eximere ab huiusmodi peccato

Testimonia sacre scripture sunt quosdam filios communi a pena propter peccata suorum parentum

est derogare honori divino quod ita non sit. Ostendebatur per multa exempla etiam in peccatis gravioribus. Huic enim vero omni peccato prout est doctrina communis sanctorum et aliorum doctorum levissima pena debetur. Ostenditur etiam idem per alia sacre scripture huic rei valde similia. Hic enim dicitur quod in penam peccati primi parentis originale peccatum contraxerunt omnes sui filii ab eo seminaliter descendentes. Ita legimus in pluribus locis sacre scripture quod maledictione vel sententia dei incidunt ecce filii luere penas pro suorum peccatis parentum. Et tamen consideratione circa singulares aliquos quod ipsi ab huiusmodi penis exemptos fuisse. Et secundo quod in principio sacre scripture ponitur quod maledixit Noe Chanaan [?] tori filii sui tam subiciendo eam servituti aliorum filiorum. De hac servitute quod fuerit in omnibus filiis suis non tamen legitur manifeste. Tercium ad hoc aliud suffragatur exemplum Numeri xvi. Quando propter sedicionem Core Datan et Abiron contra Moysen et Aaron fuit lata sententia a deo quod ipsi et omnia que ad eos pertinerent perire deberent inconsueta morte. Et sequitur quod stabant [?] cum uxoribus et liberis sub omnium [?] frequencia quidem disrupta est terra sub pedibus eorum et devoravit ~~eos~~ eos et tamen a debito pene debite pro peccato istorum ne illis imputaretur excepti sunt filii Core. Unde legitur Numeri xxvi quod factum est grande miraculum

ut Core pereunte filii eius non perirent. Doctores autem exponentes rem gestam dicunt eum aperta esse terra sub pedibus eorum ipsi divina virtute sustentati remanserunt in aere usque hiatus terre clausus est. Dicit autem in proposito nostro etiam si factum sit grande miraculum quod propter peccatum proximorum parentum suorum [?] patris et filiis originali peccato pereuntibus sola eternitas [?] divina virtute sustentata est ne periret. Non quod sit dictum derogari honori divino. Hic nec in illo grandi miraculo de filiis Core resignatis pereunte patre cum omnibus aliis. Ad hoc etiam videtur facere quod scribitur ij Regum xxi de filiis Saul quod propter peccatum eius nemo residuus stirpe eius debet remanere in cunctis finibus Israel. Tamen quod causa speciali resignatus est Mifiboseth nepos illius et alii fuerunt suspensi. Et licet in isto quod dispensacione speciali non fuerit facta execucio pene pro peccato patris sui debita non sic ut de hoc regime imponitur divine gratie derogari. Exemplum autem satis accomodum huic deductioni est illud de quo in secunda allegacione facta est mencio tercio Regum xiiij. Ibi namque de Rege Jeroboam qui peccare fecit Israel in vitulis aureis in persona dei dicitur. Ecce ego inducam malum super domum Jeroboam et percutiam de Jeroboam usque mingentem ad parietem clausum et novissimum in Israel et mundabo

reliquias domus Jeroboam
sicut mundari solet fimus usque
ad purum. Qui autem mortui
fuerint de Jeroboam in civi-
tate comedent eos canes / qui
autem mortui fuerint in agro vo-
rabunt eos aves celi quia dominus
locutus est. Et cum hec sententia
lata fuit contra totam suam po-
steritatem de alia vno eius fi-
lio eius subiungitur morietur
puer et planget eum omnis
Israel et sepeliet. Iste enim so-
lus inferetur de Jeroboam in
sepulcro / quia inventus est super
eum sermo bonus a domino
deo Israel in domo Jeroboam.
Ecce manifeste patet quod licet
sententia condempnacionis fuit la-
ta contra totam posteritatem
Jeroboam tamen quod est ex causa
vnius eius filius suus exceptus
quia inventus est super eum
sermo bonus a deo. Numquid
ex hac singulari excepcione
a communi pena omnium aliorum
derogatur honori divino
certe non / quia solum super
eo inventus sermo bonus. Non
minus dicitur de beata virgine
super qua non vnus sermo sed
plures inventi sunt boni sermo-
nes singulares pre omnibus aliis
filiis ade. Unde cum eciam in
ipsa multa sinvia resplendu-
erunt que numquam in aliis
ex quibus non diminuitur sed
augmentatus est divinus ho-
nor. Ex hac eciam singulari
opere divine gracie quo deus
fecit illi filio Jeroboam non
imputaret peccatum in delictum
merito dici potest non derogatum
honori divino. Tum eciam
pocius sunt acrescat materia
laudis quod in beata virgine mira
sua magna fecit deus qui
potens est et sanctum nomen eius.
Tamen ergo manifeste patet quod vnumquodque

habeatur respectus sive excepta
ergo intelligitur quod intencione
legislatoris excepta esse a com-
muni lege de contrahendo originale pec-
catum sive quod singularis gracia differ-
encionis preservata fuit quod in sua
concepcione immutatus fuit
solitus cursus nature. Ex
predictis satis probatum videtur
esse quod ex hac sancta et mun-
dissima concepcione non solum
modo derogatur divino honori
sed pocius tamquam quod mirabili
opere singularissima gracia
facto omni fideli populo ma-
teria divinarum laudum offertur.
Ex quibus itaque tribus presuppositis
tamquam veris ostensis videtur
quod preservacio beate virginis a peccato
originali stat simul cum gracia
redempcionis. Ex quibus ipsa peccato
non desinit esse ex universali
salis redemtoris a derogat
divino honori, sed singularis
pocius acrescit materia laudis.
Ad quartam in contrarium clare iam
patebit responsio. Ad primum
namque dictum est quo non sub-
sistit huiusmodi preservacione eciam
verum est omnes concupiscencia
propagatos indigere redemp-
cione. Ad secundum quia tangit
materiam de penalitatibus patebit
responsio in declaracione tercie
proponis. Ad tercium presupponit
quod dicit augustinus et allegat
in tercio libro xiii capitulo in rebus
pro tempore exortis ea summa
gracia est quod homo in vni-
tate persone coniunctus est deo.
Unde communis est doctrina in theo-
logia tam practica quam speculativa
quod maius est opus redempcio-
nis quam creacionis / et quod hic
deus est a nobis magis glori-
ficandus / vel saltem si in hoc
maioritas non est assignanda

Responsio ad quartam

videtur racionabile non esse fa-
ciendum quemadmodum argu-
mentum pretendit taliter dicendum
ut debemus considerare b.
virginem tanquam ad humani-
tatem solum pertinentem. Ergo
ipsa prout super hoc declaratum
fuit in concilio ephesino declara-
ta est mater dei. Hoc est enim maxi-
mum fundamentum cui potis-
sime doctrina de puritate concep-
cionis sue innititur. Et quia tan-
te excellencie est dignitas huius
maternitatis divine, ideo ex-
empta fuit ab ignominiosa le-
ge de contractione originalis pecca-
ti. Item apud humanum iudicium
vel saltem apud plurimos
fidelium prout hodie iam mo-
strat communis credulitas asserci-
onis videatur constare quod in hiis
que tangunt honorem digni-
tatem et gloriam non liceat
matrem dei et matres nostras
comparare equali mensura.
Preterea istud argumentum vi-
detur ostendere quod hec duo sint im-
possibilia universalitas rede-
mpcionis et dignitas maternitatis
divine videlicet ipsam conceptam
absque peccato originali et ipsum esse
omnium redemptorem, propterea
aut declaratum est simul sta-
re posse. Itaque alias non habet
vigorem nisi quod a presuppo-
nat quam doctrina hec nititur
veram non esse. Primum autem
singulare ex hac argumen-
tacione concipitur etiam
adversa posicio in hoc argu-
mento confitetur competere
beatissime virgini absque peccato
preservacionem ad dignitatem ipsius.
Tercium autem dicitur non
esse dubium quod quamvis pertinet
ad dignitatem alicuius illud
sibi decens esse putatur. Et ita

cum ex pari confessione con-
stet possibile fuisse concipi
absque peccato originali. Nunc autem
etiam contraria assercio dicit
quod concipi b. virginem absque
peccato originali est pertinens ad ipsius
dignitatem, super quo tota dia-
lectatur esse disceptacio. Postea
quod nunc ex communi consensu in-
ter illam racionem in qua pro
magna parte probacio istius
doctrine dicitur dependere. Cumque
quod possibile fuit et decens ad
honorem b. virginis matris
sue unigenitus dei et filius
concessit. Ad quod et cum concipi
absque originali peccato possibile fuit et
decens, ergo hoc deus concessit
b. virgini. Patet quia decet
filium honorare matrem quan-
tum est possibile et decens. Ex-
stat vero minor continuacio doc-
trine communi sensui. Ad quartum
quia videtur se fundare in
universalitate redempcionis sicut
precedens idem dici possit. Cum
quoniam in probacione addit
quod universalitas redempcionis po-
cius quare persona verbi
fuit incarnata, de hoc supra
in parte commemoratum est
ac eciam infra dicetur. Sed
posito sit esse dicatur pro quod hec
non contradicit quin virginis di-
gnitas non preiudicat christum sua
dignitate quod sit redemptor omnium.
Item enim ut pretactum est hec
iniuria concederet terminos sub
quibus loquimur. Nam cum
hec non possit destrui esse ut
ab adverso dicitur universa-
litas redemptoris frustra investi-
garetur. Quicquid decens fuit
pro virgine b. virginem. Item cu-
ius reputaret necessarium
et hoc impossibile quod nunc absurda
fidei christiani mente possit

dicere quod deus non potuit preservare matrem virginem matrem suam ab originali culpa. Itaque constabilitate oppositi argumenti omnia argumenta hec videntur assentire. Ad hoc argumentum respondetur quoniam dicit quod generalis influencia redempcionis et liberacionis pertinet ad honorem christi secundum quod deus. Sanctificacio autem beate virginis a peccato originali pertinet ad honorem summum ... hoc est non potuit stare cum universali influencia redempcionis. Item hec questio est ad seriem rerum gestarum post dispersionem apostolorum ad predicandum per orbem usque ad hec tempora nostra, quia non habemus historiam tam autenticam quemadmodum de gestis in veteri testamento in canone biblie ubi enarratur quomodo deus rexit populum suum ab inicio mundi. Ideo de modo regiminis utrum humani influencia generalis redempcionis immutando que constituta sunt ad optinendum redempcionis effectum aliquando interpolata sit ob graciam alicuius persone singularis, vel non, tam autentice deduci non potest. Verum tangendo istam questionem in simili ad ea que scripta sunt in veteri testamento.

Secundum dubium est videlicet utrum aliquid deceat deum permittere vel immutare aliquando ordinem generalis influencie sue institutum ad gubernacionem mundi ob graciam alicuius singularis persone, presupponit autem unum secundum philosophum Aristotelem quod inter cetera que maxime pertinent ad generalem influenciam ordinis universi ex qua dependet omnis generacionis corrupcionis et motus omni naturalium rerum est regularis motus solis et aliorum corporum celestium. Etiam motus primus dicitur esse causa omnium motionum in inferioribus. Secundo presupponit in inferioribus secundum principia theologie quod inter omnia opera que deus instituit quasi immutabilis ordinis ita est motus celestium corporum. Propheta enim: Statuit ea in eternum et in seculum seculi, preceptum posuit et non preteribit. De hoc eciam clarius Jeremie 33: Si irritum potest fieri pactum meum cum die et pactum meum cum nocte ut non sit dies et nox in tempore suo, et pactum meum irritum esse poterit cum David etc. Hiis tamen non obstantibus constat immutacionem ex ordine generalis influencie ad obsequium unius persone. Iosue 10 quando dixit: Sol contra Gabaon ne movearis et luna contra vallem Haylon. Steteruntque sol in medio celi et non festinavit occumbere spacio unius diei. Non fuit ante nec postea tam longa dies obediente domino voci hominis. Attendendum est verbum obediente domino voci hominis. Unde patet quanta sit benignitas dei quod leges suas quandoque instructus committit ad obedienciam sui vel unius hominis specialis et tamen specificare. Constat autem quod hoc factum magis videtur repugnare administrationi universali providencie dei in gubernacione mundi qua beate virgini concessam fuisse preservacionem a lege contrahendi peccati. Et si dicatur quod hoc factum est non

tractatur ob gratiam unius ho-
minis sed totius populi Jude-
orum. Sicut placuit sibi se
de terminis suis dedit stati-
aliud simile factum ad con-
firmandum fidem solum regis
Ezechie cum sol retro rediit
per x gradus ut patet Regum
xx Ysaie xxxviii. Similiter
aut dubium quoniam ista mu-
tatio cursus solis cum homines
habitantes terram contigerit
non omnibus sunt communes
et sunt tamen ordine universa-
lis providencie. Deus im-
mutavit ob gratiam sui [illegible]
quod eo ubi potuit et pre-
videbat pro dignitate sue ma-
iestatis ob cuius gratiam dispen-
savit deus in hac lege
penali non videtur tamen
iudicari debere preiudiciale
divino honori. Committi-
tur hic dico de multis
aliis miraculosis operacionibus
que licet redundaret in pre-
iudicium multorum etiam inno-
centum. Deus tamen fe-
cisse legitur ad suorum pre-
ces amicorum. Sic habetur
Jacobi quinto Helias homo erat
similis nobis passibilis et
oratione oravit ut non plu-
eret super terram et non plu-
it annos tres et menses vi.
Et rursum oravit et celum
dedit pluviam et terra dedit
fructum suum. Unde si eo
generali influencia ordinis in
administracione mundi licet ar-
gue ad generalem influenciam
in redempcione. Ex hiis ma-
nifeste apparet quod generalis in-
fluencia redempcionis et li-
beracionis non probat illa de-
cretam salvacionis [illegible] peti-

[illegible] virgine prout argumen-
tum ostendere intendebat. Se-
cunda hec non est magna dif-
ficultas quoniam ut ostensum
fuit persuasio [illegible]
o nullo genere oppositionis
contrarietatis redempcioni. Ad ter-
ciam facit quod proxime
allegatum est quod ad preces
[illegible] virginis deus pro-
rogavit duracionem mundi. Pre-
ceptum ad generalem influenciam
redempcionis institutum fuisse
creditur adeo ut effectum
cuius nos obtinere possimus
in ista lege et non [illegible] subiace-
re nos sacramentis. Nam
tamen exhibitum sub aliquibus
doctoribus plures in veteri lege
in utero sanctificatus fuisse
post legem istam de baptismo
nobis insinuatam a quo nisi
quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto non potest intrare
regnum dei. Quarto non ab-
breviavit deus potenciam suam
sacramentis. Unde videtur quod
loquendo sic communiter potest ordine
huius generalis influencie non
institute deus aliquid operatur
et facit. Tercio dicitur ad ar-
gumentum quod maior premissa sub
generalibus terminis sumpta veri-
videtur pati posse multas
instancias. Dicit enim quoniam
quod potest ad honorem dei quod
pertinet ad honorem eius sed
quod est deus ergo quod potest
ad honorem eius sed quod
est homo pertinet namque ad ho-
norem dei sicut quod deus quic-
quid possibile est fieri per virtutem
deitatis et est laudabile ad
honorem dei eius sed quod
homo quod fiat vel pati valeat
[illegible] sicut hec pertinet
ad honorem dei magnitudinem deus

Comparacio
dei homini est perti-
net ad hono-
rem dei magis
deus vel
[illegible]

creare de novo unam formi-
cam et ne exemplificetur in
minimo partz ad honore dei
quia quod sit laudabilius est cre-
are unum aut decem ange-
los vel dare gratiam uni
peccatori dolenti se peccasse / Fa-
ciamus ergo comparacionem ad
omnia que in articulis fidei
continentur / que verificantur
racione humanitatis ut quod
conceptus de spiritu sancto et
natus sit ex maria virgine
quod uno et amplius fuit factus
innocens / impollutus segrega-
tus a peccatoribus et excelsior
celis factus / Et iuxta dem-
iam sapiens fuit / et tam-
quam rex regnavit / Item quod
passus et mortuus pro nobis
quod resurrexit et ascenderit
in celum / postremo quod ven-
turus sit iudicaturus vivos
et mortuos / hec enim sibi att-
ribuntur quia homo / unde ipse
de proprio effectu suo dixit
Iohannis v°. Et potestatem dedit
ei iudicium facere quia filius
hominis est / Numquid omnia
ista vel saltem aliquod ex
ipsis que competunt sibi ex ra-
cione humanitatis decre-
minus pertinet ad honorem
suum quam creare mundum vel
angelum / quia ex huiusmodi
operibus factis in humanitate
deus a multis sanctis di-
laudabilius magis est / Quod
apparet cum ecclesia potius ista
quam illa que sunt deitatis
in laudibus et oracionibus suis
replicat / videtur concludi in-
tentum huius doctrine quia
ex operibus factis in humani-
tate potissime deus laudetur
Et quicquid pertinet ad honorem

Due confessiones assercionis grave in favorem huius doctrine specialis

b. virginis a qua accepit id
in quo plurimum laudetur deus
ipse suam ingentissimam boni-
tate liberaliter manifestat sue con-
cessit / Certo dicitur ad hunc
quod hec doctrina de puritate con-
cepcionis sanctissime virginis
multum congaudet de duobus
in hoc argumento contentis primo
quod de exempcione ad significan-
dum maius. b. virginis a peccato
originali utitur absolute loquen-
do termino isto videlicet immunitas
/ quia dicit quod immunitas matris
a peccato originali pertinet ad honorem
filii / hic aut termino utitur. Sanctus
Thomas loquendo quod fuit im-
munis ab omni peccato originali et
actuali sanctus Hieronymus et sanctus Ilde-
fonsus. Et tamen prout sup-
ra est commemoratum prius glosare
istum terminum qualificando ex-
Et circa termino in pluribus lo-
cis suarum allegacionum alii
et frequenter fuit usus ve-
nerabilis prosequitur dicendo
quod non potest ex tota sacra scriptu-
ra trahi b. virginem fuisse
a peccato originali immunem et ipse
in multis aliis locis congaudet
et similiter pro eo quod hic confitetur
quod immunitas b. virginis matris
dei a peccato originali pertinet ad
honorem ipsius filii quod homo
unde ex hoc evidenter patet ex
duobus racionibus fundamenta-
libus huius doctrine videlicet quicquid
pertinet ad honorem filii et dignitatem
b. virginis deus concessit ei
Quod immunitas a peccato originali
est huiusmodi ergo sibi concessit ma-
ior est nota de se / minor con-
stat quod concessio in istis terminis
et in isto proximo argumento

Tenet etiam ista deductio quo
quod etiam per assertionem diuinam
conceditur quod valde sunt ex
decens b. virginem super ali-
os honorari. Secundum autem
hec multa attendi possunt vz quod
sit intelligencia et sensus ...
quod presupponitur in hoc articulo
de immunitate matris a p(ecca)to
orig(ina)li pertinet ad dignitatem
... et honorem filii quod hoc
et non secundum quod deus qui
honor et iniquitum hoc et in-
iquitum deus repugnare vi-
deantur. Super hoc autem non
est dicendum ad presens velim
quedo lectori iudicium et exa-
men. Tercio vero quod deum
in sanctis suis laudare iu-
betur honorando sanctos
honoramus deum. Ideo vero
honorando eum iniquitum hoc
sanctus est honor hic in deum
non redundet quenda est
valde dubitatur. Nec dicitur
obstare additamentum quia
stante dei ordinacione sentencias
videtur sibi non parcius con-
venire. Ad quintum argumentum
quod fundat se in ea qua
dicit significacione contrarium ex
sacra scriptura etc. Etiam
supra ostensum videtur fuisse
satis evidenter oppositum. Et
ut dicebat Aug(ustinus) de voca-
bulis quorum de re constat non
tamen est curandum. Similiter
quia negare videtur potenciam
dei contra huiusmodi preservacionem
quod non bene sonat in auribus
fidelium. Nec puta racioni
congruum. Ideo amplius
in responsionibus sistitur. Id tamen
iam potest manifeste apparere quod

raciones adducte ad graui-
decenciam originalis peccati contra
... in b. virginem in hoc que
presupponit peccatum recipere secundum
intelligenciam et ad sensum con-
clusionem que faciunt responsi-
onem quarundam

Restat nunc videre ad ra-
ciones contra hanc doc-
trinam tercio ordine mi-
litantes in quibus non tam
decencia ad contrahendum origi-
nale peccatum quam necessitas videtur concedi.
Et impugnatio causa tendit
contra secundum modum deducendi
quam huiusmodi preservacionis a peccato
continens sub redempcionis ef-
fectum. Fuit enim dictum quod cum
fuit aliquis qui non conceptus
est in originali peccato nec potuit ut Iesus
Christus qui potuit et conceptus est
ut conatur omnibus hoc dandum esset
medium vz quod potuit concipi sed
non conceptus est. Et sic b. virgo.
Contra hanc racionem allega-
do doctrinam Egidii de Roma
in sexto Quodlibeto suo dice-
batur quod adversus quod istud me-
dium non esset dandum quia
duplici racione probando non
est possibile, quia non est dandum
medium inter affirmacionem et ne-
gacionem. Omnis enim qui conci-
pitur et concipi non naturaliter et
iste non potest contrahere, qui super
naturam et opere divino est sua
conceptio. Qui concipitur naturaliter
et non potest non contrahere quia
necessario contrahit eo quod
sua origo est secundum racionem se-
minalem. Secundo quia nullus
fit ... nisi qui ab
originali peccato liberatur per eum
sive Augustinum quod oppositum

ysaac Quia nos qui oues quasi
curamus dicit hanc esse vo-
cem omnium membrorum christi.
Tercio quia cum aliquid est
laudabile in inferiori quod
non est in superiori in proposito non
laudabile in originali peccato
conceptum fuisse / quia non
ex amplexu maritali con-
ceptus tamen in virgine et
in aliis qui maritali ample-
xu concepti sunt licet non
sit laudabile secundum se esse
in originali / tamen prout per
hoc fiant membra christi ad lau-
dem pertinet. Quarto quia
alias conceptio christi in ratione
conceptionis privilegiata non
diceretur / ut distinguitur de
privilegio conceptionis explicite
vel ratione concepti filii
et quia solus christus fuit sancti-
ficatus dicitur sua privilegia-
ta conceptio / vel ratione
concipientis. Et concep-
cio ysaac et Johannis bap-
tiste et beate virginis quia absque
parente vel altero sterili.
Tercio modo ex parte concep-
tionis scilicet quia conceptio est
munda. Et dicit conceptio
virginis fuisse absque peccato
Tamen ergo conceptio alias
privilegiata non diceretur quia
non apparet aliud in quo
conveniret posset assignari
excellencia privilegii nisi in-
mundicia a peccato originali

Predicta quamvis non
obstant quoniam da-
dum sit probatum
medium scilicet quod beata virgo ex
modo sue conceptionis po-
tuit concipi in originali peccato
et non concepta fuit. Nunc
de christo quod possibile fuit eam non
concipi in originali peccato patet

in sequenti allegacione loquendo
non solum de absoluta sed
de ordinata dei potencia.
Item de modo huius possibilitatis
plenius declaratum est in quarta
allegacione adducendo mul-
ta exempla tam sacre scrip-
ture quam creature nature / De
huiusmodi possibilitate modi quo-
niam sacra scriptura testa-
tur quod fieri deus facere mun-
dum de immundo conceptum se-
mine. Et si ibi ponitur
aliqua necessitas contrahen-
di ea est ex parte statuti
creature non autem divine
potencie / Unde non credit
quod doctrina ex adverso velit
hoc posse contra argumentum
istud procedit scilicet quod beata virgo
non potuit non contrahere
peccatum originale sed ex necessitate con-
traxit. Quintum autem scilicet
quod contrarie originalis peccati sit
ut suppositum videtur velut
quedam necessaria dispo-
sicio efficacius quia membrum
christi aliter effici non posset
nisi christo in originali peccato sit con-
ceptus hoc non videtur posse
stare / quia primo cum christus
sit caput angelorum / Colo. ii
ipsi dicuntur membra eius / quia
ipse non est caput nisi suorum
membrorum / Unde si caput
christus dicatur et angeli sua
membra dici / et tamen con-
stat quod non precessit in eis peccatum
originale. Si vero dicatur quod licet
racione excellencie et in di-
gnitate in causalitate et
regimine hoc competat christo
tamen non dicatur prope caput an-
gelorum / quia non convenit in

Septem quare non est necesse
pro membrum fuisse primo
in originali peccato

conformitate nature Tunc
secundo constat quia in statu in-
nocencie si primus homo stetisset
cum omnes haberent graciam dei
essent membra christi Certo ponit
multorum et solempnis posicio
quod filius dei fuisset incarnatus
et tamen non quam eis fuisset pec-
cati originale peccatum Tercio prout
dicitur prima Cor xi omnis viri
caput christus est / Caput autem mu-
lieris vir Caput vero christi deus
Unde ipse diabolus sunt membra
prima Cor xii Vos autem estis
corpus christi et membra de
membro Et prout glossa ordi-
naria intelligit vel dicit come-
brum nostrumque / quod ergo de
racione membri christi esse quod
fuit sub peccato originali Quarto
prout dixit Johannes baptista
Mat iii / potens est deus
de lapidibus suscitare fi-
lios habrae Constat autem
quod huiusmodi essent membra christi
Tales enim iuxta apostolum Ro
i et ipsi filii habrae dicuntur
et tamen nullum in eis pec-
cati originale peccatum / Quinto a-
dam et ewa pro tempore quo
fuerunt in statu innocencie se-
cundum communem sentenciam ha-
buerunt graciam gratum facientem
et pro tunc erant membra christi
tamen in eis tunc nullum fuit ori-
ginale peccatum Sexto secundum
doctrinam Augustini in libro de civitate dei
homo Adam et ewa fuerunt
predestinati Et de hoc est communis
credulitas in sancta religione
quod fuerunt salvati / Unde post-
quam conversi sunt ad deum post
suum peccatum per graciam dei
fuerunt membra christi / et tamen in
ipsis prout supra tactum est non
fuit originale peccatum Septimo iuxta

doctrinam apostoli prima Cor xii
ubi copiosius tractat ma-
teriam de membris christi ..
est quod non sanctitas originalis peccati
sed unitas quam spiritus sanctus
est illud quod efficit nos mem-
bra christi / dicit enim sic / hee autem
omnia scilicet divisiones graciarum
operatur unus atque idem
spiritus dividens singulis prout
vult Sicut enim corpus unum
est et membra habet multa /
omnia autem membra corporis
cum sint multa unum corpus
sunt Ita et christus Etenim in
uno spiritu omnes nos in unum
corpus baptizati sumus / Unde
apparet manifeste quod unitas spiritus
est que efficit membra christi
non autem macula originalis peccati
In nono quia illud repugnat
videtur quod nullorum possit dici
necessaria requisita condicio
Sicut ad hoc quod manus sit cali-
da non est condicio necessaria et ab-
solute quesita quod primo sit fri-
gida / nec quod aliquis sit primo
ignorans quam sapiens efficia-
tur / Hec enim sibi invicem
repugnare videntur et ita de
lege originalis peccati vel ipsius con-
trarius secundum expositionem doc-
torum / Dicit apostolus ad Ro
vii video aliam legem in
membris meis repugnantem
legi mentis mentis mee tan-
quam de contrario spiritus vel retra-
here / Et Gal v. caro
caro concupiscit adversus spiritum /
non negatur autem quin peccatum originale
sit ut communiter velut condicio
previa in sancto prius quam homo per
graciam dei efficiatur membrum
christi Sicut dicebatur de frigiditate
et ignorancia que contingit post esse

in subiecto / vz quod originale peccatum
sit velut causa seu dispositio
necessaria. Ita quod nullus homo
possit effici membrum christi quin pri-
us fuit sub originali peccato adiustus
assercionem huiusmodi militat supe-
riores instancie. Ad auctoritatem ver-
o augustini dicendum est primo quod quia
universaliter loquitur ammittenda
est inter alias plurimas auctoritates
que generaliter loquitur tam de
actuali quam originali peccato omnes
homines concludendo sub eo /
A quibus tamen regulis generali-
bus propter multa super iam re-
memorata et infra dicenda
non licet descensum fieri ad per-
sonam beate virginis. Secundo
dicitur quod ista auctoritas ysaie super
quam opponit augustinus quantum
ad sensum litteralem prout glosa
ordinaria exponit loquitur de
peccato actuali creaturarum et
unde allegatur in concordan-
ciam quod scribitur primo c. xxiiii
Erraverunt sic omnes que periit.
Tercio dicitur quod etiam si generaliter
de omnibus loquatur ratione non
intelligi debet potius de peccato
actuali / tum quia dicit quod unus-
quisque in viam suam de-
clinavit / etc et dat intelligi va-
rias declinationes in peccato
hoc autem non est verum de originali peccato
quod uniformiter se habet ad
omnes contrahentes. Tum
quia sicut prout dictum est non
potest esse membrum christi nisi qui
peccavit originaliter. Secundum
hoc adam et ewa non
potuerunt esse membra christi
Unde etiam videtur quod non di-
cat universalitatem absque omni
exceptione / patet manifeste hoc

¶ fuisse primo in originali peccato non disponit ad esse christi membrum ymmo retrahit

respectu originalis peccati propter adam
et evam. Primum vero actua-
lis propter parvulos qui efficiuntur
membra christi et tamen nunquam
peccaverunt actualiter. Et videtur
dicendum quod sit propositio accom-
moda. declarans quod illi qui prius
fuerunt in peccatis et postea efficiuntur
membra christi confitentur se er-
rasse. Constat enim duo hec
vera esse / vz quod aliqui sunt et
fuerunt membra christi qui nunquam
contraxerunt peccatum originale. quod quidem
multi contraxerunt originale et ac-
tualiter commiserunt actuale qui non
fuerunt aut sunt membra christi
ut infideles adulti et eorum
filii. Itaque patet evidenter
quod quod huiusmodi auctoritate non habetur
quod intendit prepositio quod ad-
verso / vz quod beatissima virgo
non potuit esse membrum
christi nisi fuisset primo in originali peccato

¶ Esset hic unum specialiter atten-
dendum quod originale peccatum
ponit plura dispositiva
et quasi media ut quis efficiatur
membrum christi. Itaque sic homo originale
peccatum est dispositus ut sit me-
mbrum christi / et si non habet quod dicitur
quod esse contra viam obtinende
salutis / quia per illam viam
originalis peccati oportet intrare ad gratiam
dei. Cum non sit preceptum gratie
nisi qui sunt membra christi.
Et nullus potest effici membrum
nisi qui contraxit originale peccatum
Contra hoc sunt duo contraria et
unum medium. esse membrum christi
per gratiam et esse membrum
dyaboli per originale peccatum / duo hec
sunt contraria / esse hominem est me-
dium inter ista. Est enim scitum

capax utriusque successive. Non
ergo considerandum occurit. Si
subiectum quod intelligitur esse ac-
tualiter sub altero contrariorum
dicatur esse amplius dispositum
ad susceptionem alterius contrarii
quam quando intelligitur esse velut
indifferens ad utrumque, ita quod
sub neutro istorum est actualiter,
quoniam de ratione contrariorum
est maxime a se ipsis distare.
Certum est inde quod quando subiectum
est actualiter sub altero illorum
magis distare ab altero dicitur
quam quando intelligitur sub neutro
esse. Sic igitur apparet quod
originale peccatum dicitur dispositio ad
esse membrum diaboli, quod enim facit
magis distare subiectum a
suo receptibili non dicitur
esse dispositio ad illud. Sic de
frigore respectu caloris et
stoliditate respectu sapientie. Stoliditas
namque magis distat a
sapientia quam simplex nescientia.
Cum ergo peccatum originale ratione
cuius efficitur homo membrum
diaboli velut alterum contrario-
rum maxime distat a
gratia dei per quam quis ef-
ficitur membrum Christi, quomodo dicitur
esse velut conditio disponens
subiectum aut dispositio previa
de necessitate ad illud. Item iuxta
doctrinam apostoli oportet prius spoliari
hominem veterem ut induamur
novum, scilicet dominum Ihesum
Christum. Non autem oportet de-
sinere esse hominem cum efficiatur
membrum Christi. Cum ergo esse
hominem sit medium inter illa
duo, ex hoc intelligitur in eo
non esse peccatum originale

quo efficiatur membrum diaboli quod
originale peccatum dicitur esse vel
necessaria ad illud. Cum ne-
cesse sit procedere hac viam ut
in terminum illum perveniat. Ex
quo in hoc themate apparet non
fuisse necesse primo habere actu-
ale peccatum ut efficeretur membrum diaboli.
Et namque gratia dei est id quod
efficit homines membra Christi.
Et hac potuit habere infusam de-
claratum iam contiit absque ac-
tuali contractione originalis peccati.
Non ergo fuit necesse per viam
originalis peccati ad illam transire,
cum eo ipso quod quis contrahit
originale peccatum ad hoc ut membrum
fiat magis inhabilis et in-
dispositus. Item nec ratio ob-
stat quod obiciebatur de lau-
dabilitate. Concedendum fatetur
prout verissimum reputat
quod contrahere sive habere originale
peccatum secundum se non est lauda-
bile. Et cum id habere non sit
conditio necessario requisita ut
per gratiam dei efficiatur quis
membrum Christi, sequitur quod etiam
sub hoc respectu laudabile non
dicetur. Si vero dicatur quod licet
non sit conditio necessaria prius, est
tamen precedens, et ex hoc
dicetur laudabile. Obstat
primo quia sic etiam non po-
test dici quod est laudabile esse
in peccato actuali quoniam Ma-
theus illud potest per gratiam baptismi
efficere membrum Christi. Secundo manifestum
est quod per sacramentum
penitentie efficiuntur fideles
membra Christi, et istud habere lo-
cum in hiis qui commiserunt
actuale peccatum. Dicetur quod committere

Nam nec fuisset laudabile virgini contraxisse originale peccatum

vel hic actuale e laudabile
pro quo hic illud et non aliud
efficitur per sacramentum
penitentie membrum x Con
stat enim q innocentes non te
nentur confiteri pecta que non
commiserunt Et hinc sacramenti
na dicit esse pecta Dado ob
stat quando laus competit alicui
pro eo quod ipse non agit pro
eo quod contingit per accidens naz
si laus tribuitur alicui psone
vel operacioni pro bono quod occa
sionaliter inde sequutum e et
proditor inde dicitur lauda
bilis Constat tamen q licz ad
vendicionem inde proditoris
de psona x sequuta sit rede
mpcio generis humani non tamen
accio sua nec ipsius psona
pro hic absolute nec in respectu
ad illud laudabilis dicitur Con
si paulus et magdalena
sint laudabiles non tamen pro eo
q ipse psequutus e ecclesiaz dei
et hec fuit peccatrix Sz pro
aliis virtuosis accionibus que
suis non obstantibus pectis in
ipsis fuerunt Preterea id quod
simpliciter ac summe e vituperabile
nullo modo e laudabile Nam si
aliquid est laudabile iam non
vituperabile summe Constat
aut q pectm orle sic quod sz
pectm mortale e vituperabile
infinite Tum quia e priva
cio eterne beatitudinis que
infinite e duracionis Tum
quia e offensa dei quo nichil
e peius et ita nec in se nec
in respectu ad efficere membrum
x contrahere seu hic orle pectm
dicetur esse laudabile quando hic
bonum sequitur valde per accidens
ad illud malum quantum ad hic

quia videtur satis notum ipse non
putat necesse multiplicari ra
ciones Ad vero dicat q non sic
intelligendum e q vel psona
contrahens vel ipsa contraccio
orilis pecti dicatur esse laudabilis
Sz q divina providencia q
huiusmodi ordinacione sua vz q
contrahentes orle pectm efficiantur
membra x dicitur esse lauda
bilis sic dicere non e aliquid
singulare Nam sic eciam de
actuali pecto hic erit verum quia
laudatur deus pro sua ordina
cione qua peccatores recipit et
eos efficit membra xpi Pa
divina providencia quamvis
laudabilis dicitur laus non parti
sed ipse attribuitur eius Con enim
simpliciter laudabilis non aut
secundum quid quid enim e lauda
bile secundum quid solum id vitu
pabile et non laudabile dicitur
Racio vero qua allegabat non
videtur satisfacere vz quod aliquid
e laudabile in inferiori quod non
est in superiori ex contrahere
orle pectm in aliis hominibus
sed non in xpo Constat nam
magnam differenciam esse in appli
cacione Sed enim coniunctim exempli
ficatur inter diversas naturas ut
in cane esse iracundum non
in homine Hic aut non e sic
Sz quando eciam respectu diversorum
hominum id possit exemplificari ut
magnificencia cuius e distribuere
magna donalia condecz re
gem non aut pauperem merca
torem videtur q ex hic non
habet locum Nam sic magnificencia
in rege Ita peccatas suo modo
laudabilis vel saltem non re
prehensibilis e in inferiori Tamen
illa laudabilitas vel reprehensibilitas

Responsio ad illud felix culpa
quod beatum sit contrahere peccatum

ad contractionem originalis pecca-
ti et hoc non, quia simpliciter ac sim-
pliciter est malum, vel ad bonum
quod per consequens contingit, utputa efficitur me-
ritum. Secundo dicitur etiam ut ratio-
ne istius quia contingit valde
parvus vel ad modum concupisci-
ad quod videtur se resolvere
quia alii homines complexio-
nis materialis, et ideo non sic
conceptus est, et sic videtur
destitui a principali proposito, quia
non contrahere vel hoc originale
peccatum non dicitur laudabile
sed concipi modo communi generationis
humane. Sed ad ista doctrina
de sancta conceptione beate virginis
non impugnat. Namque hec
est via ad esse membrum christi-
anum, sed ego eo modo concepta
sit nil dicetur obstare quin,
si non contraxit peccatum, efficiatur
membrum. Tertio Ex predictis etiam
manifeste se offert responsio
ad tertium argumentum, quod
pridem verbo contrario fuit fac-
tum confirmante ut dicebat Gre-
gorius in prefatione ad benedictionem
cerei paschalis: felix culpa
que tantum ac talem meru-
it habere redemptorem. Dicitur
primo quod hoc non est dictum Gre-
gorii sed alicuius diaconi prout
in eadem prefatione apparet. Secundo
dicitur quod in modo arguendi in materia
Communissime denominationes
sepe attribuuntur oppositis licet
hec non recipiat denomina-
tionem sui immediate. Et enim
[illegible] dicitur quod aliquis avarus
est largus vel castus
luxuriosus, sed bene dicitur
quod est homo avarus et bonus
luxuriosus. Sic etiam dicimus
iste est homo latro et misera-
bilis predo seu felix tirannus.

Ita similiter poete dicunt felices
errores. Hec namque denomina-
tiones aliquando attribuuntur
non ratione sui sed alicuius
quod pactus contingit cuius
rei concomitantur vel consequuntur,
Similiter enim latro simpliciter dicitur
malus licet aliqua ratione a
qua valde a longe bona pos-
sit dici. Peccatum vero Ade lo-
quendo de suo peccato personali
eo effectu apparuit, quantum fuit
felix. Cum deiecit actores
suos a felicitate paradisi in
hanc vallem miserie. Di-
citur dicitur felix hoc est valde
parvus ratione misterii re-
demptionis. Tertio dicitur quod lo-
quendo de hoc peccato prout a
nobis attrahitur apostolus excla-
mat Romanos vii: Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore
mortis huius. Quo hoc peccatum
dicitur felix quod facit omnes
homines infelices. Quarto
dicitur quod si peccatum originale deerit
contrahere beatam virginem esset
felix tunc ergo ei qui non con-
traxit aliqua felicitas defuit.
Et qui postea baptisantur effi-
ciuntur infelices, quia tollitur
ab eis felicitas originalis peccati.
Tertia hec non licet concedere
quia notorium quod est falsum,
loquentibus non valet argumenti
modus. Ad quartum vero
obicitur quod aliarum conceptio christi
privilegiata non dicetur. Et
exemplificat de privilegiatione
dicendo quod non solum in ca-
rnem iudicia. Dicitur est primo
quod simmodo eo modo quo ex ad-
verso sumitur exemplificatio
sua non concordat intento.
Constat enim quod opacum recipit de

nominacionem a termino. Unde
dicimus cogitacionem esse malam
vel bonam racione boni vel
mali quod ruminat in cogi-
tacione / sic dicimus de locuci-
one et via vel quacunque opera-
cione alia. Nec ergo conceptio
Christi dicitur esse munda
hoc est racione tantum vel mundi-
cie que intelligitur isto con-
cepto inesse. Utrum enim mundi-
cia dicat esse qualitas absoluta
subiectiva non potest in actione
que est respectus transsicionis / et
fundamentum hoc oportet esse
maioris entitatis quam illud quod
sustentat in eo. Unde isto
hoc tercium membrum concor-
dat cum primo. quia mundicia
concepcionis est racione mundicie
fetus concepti. Equidem stare
non potest quod conceptio personalis
alicuius sit immunda et fetus
conceptus sit mundus nec
econverso nisi forte per accidens
quia ut dictum est operacio
accipit denominacionem specialis
a termino. De respectu vero qui
racionis provenit ex racione
racione animi sermo non agi-
tur prout quadruplex exempli-
ficabatur ex qualitate tantum
ad quem. Secundo dicitur quod isto
modo accipiendo potest denominari
per aqualite inmonte termino
manifeste apparet multiplex
excellencia concepcionis Christi
ad conceptum beate virginis. Con-
stat enim quod conceptio Christi dicitur
esse beata et gloriosa et divina
et ita de multis aliis que
non sic attribuitur in concep-
cione beate virginis. Tercio dicitur
quod accipiendo denominaciones
que dicuntur fundari in concep-
cione Christi eo modo quo facta
fuit. Primo multiplex excellencia
sibi competit super conceptum

Concipi Christum absque omni peccato non debet reputari ei ut pri-
uilegium

beate virginis. acceleracio enim et
tarditas sunt denominaciones
competentes actioni. Primo
vel instantaneam vel successivam
naturalem et miraculosam quam
Et constat quod conceptio Christi fuit
magis accelerata quia in pri-
mo instanti fuit perfecta non sic autem
aliorum hominum que in quadra-
gesima sexta vel octuagesima
diebus completur. Fuit eciam
subita loquendo simpliciter de ma-
teriali et personali conceptione
et fuit miraculosa. Nec sic
autem de conceptione beate
virginis saltem quantum ad id
quod in ea fuit substanciale.
Unde cum conceptio Christi fuit
accelerata subita et miraculo-
sa non sic autem conceptio beate
virginis. Eciam preter aliam pre-
rogativam mundicie multiplex
excellencia sibi competit. Tercio
dicitur et hoc est contra commu-
nem adversarii intencionem quod loquen-
do proprie conceptio Christi nullatenus
potest dici privilegiata racione mun-
dicie a peccato originali. Constituti-
o privilegium dicitur quasi legis
privacio. vel saltem effectus
cuius inventum tangit privilegia-
tum. Cui autem est exemptus
a lege nec lex communis ad eum
se potest extendere in eo casu
non habet gracia privilegii. Mani-
festum est autem quod stante indicta
lege de contraccione originalis peccati
spectantem ad eos qui fuerunt
in adam non solum secundum
corpulentam substantiam sed secundum
racionem seminalem. Concep-
cio Christi prout est communis dictamen
doctorum Et specialiter secundum
doctrinam anselmi in de conceptu
virginali nullatenus poterat
esse cum peccato originali / quod conceptus

fuit supra naturam et preter mo-
dum communem generationis hu-
mane. Tum quia sua conceptio
non fuit subiecta legi communi
de contractione originalis peccati nec po-
tuit subici, quod potest dici privile-
giata radice iudicii ab origi-
nali peccato. Tum non potuit illi
subiecta esse. Itaque videtur fuisse
conceptum absque originali peccato
proprie loquendo non debet
dici quod sit privilegium competens
sibi soli et propterea quod non de-
buit aliis communicari, quia
hic nullatenus videtur competere
Christo tanquam privilegium. Verum
si quemadmodum etiam dicit
Bernardus hoc privilegium debuit
alicui concedi, et non videtur
fuisse concessum nisi ratione
iudicii vel concessum fuisse
beate Marie virgini matri sue.
Et namque ratione evidenter
quod iudicia conceptionis in
peccato originali in beata virgine Christi diu-
erant sive rationem privilegii
non autem sic in conceptione
Christi. Et hac declaratione plu-
rime rationes adducentes hu-
ic doctrine possunt sanam recipere
intelligentiam, plurime enim
innituntur huic fundamento
quod decuit eam esse citra pri-
vilegium Christi, et cum manifeste
appareat verum hic esse etiam
si sua conceptio fuit absque
originali peccato.

His itaque premissis pro
intelligentia rationum
ex opposito que vide-
bant necessitatem pretendere ad con-
tractionem originalis peccati in beatis-
sima virgine. Restat nunc
ultimo dicere ad ea que contra
intentionem Bernardi alle-
gata fuerunt in materia de rede-
mptione angelorum. Dicebatur

Replicatio contra dicta contra auctoritatem Bernardi de redemptionem angelorum

enim supra dictam auctoritatem
magis contra hanc doctrinam
facere si diligenter verba
Bernardi inspiciantur. Nam dicit
sic: Ac angelis inquit quomodo
fuit redemptio non video. Ne-
que enim auctoritas scripturarum usque-
quaque assentire videtur aliquos
a peccato eripuisse captivos ac
morti obnoxios ut necessariam
haberent redemptionem. Et quod
dubius vero dicebant hic duo
primo quod secundum auctoritatem scriptura-
rum redempti proprie dicuntur
qui aliquando captivi fuerunt
peccato. Secundo quod redemptio facta
per Christum duobus modis su-
mitur. Uno modo prout est generis
humani lapsi ex peccato primi
parentis et liberati de cap-
tivitate, que redemptio ad
omnes respicit generaliter et beatam virginem
per quam se extendit cum ex vi-
tiata radice primi parentis
seminali ratione concepta
fuit. Alio sumitur prout est
spirituum angelorum quibus stan-
tibus per gratiam in qua fue-
rint creati ut communiter tenent doc-
tores datum est ne laberentur
et ut fuerint a peccato actuali
et defenderentur a captivitate
quam ex illo incurrissent. Sed
tamen ista sit alterius generis ab
alia ex hoc primo quia presuppo-
nit gratiam in illis qui fuerunt
preservati. Secundo quia est solum
respectu peccati actualis. Tum
angeli non sunt producti per
generationem sed a deo immediate
per gratiam. Tertio quia non
expectato precio sanguinis Christi
agni immaculati preservationem
ipsorum mox fuerunt beate Marie
constat quod talis redemptio nulla
de genere humano potuit

conuenire seminali racione pro-pagatos, primo quia in gratia non concipiuntur, Secundo quia non solum in humano genere reperitur peccatum actuale sed etiam originale quod in angelis locum non habet. Tercio quia nullus umquam saluatorum hominum ianuam regni celestis ante passionem christi introiuit. Unde his concludebatur quod cum de redemptione generis humani non angelorum sit nostra materia ad quod venimus non autem ad ipsos angelos spectat hec ergo. Alii ergo contendentes vel dicit quod redemit ipsam et alios seminaliter propagatos totam nostris captiuitatem presupponit omnino et seruitutem. Sed aut hec non obstent patet ex racione et ex intencione vel dicti que euidentissime seipsam manifestat in preallegato sermone.

Rndo ad primum dicta quod non est diuersum angelorum et hominum in genere sed vnita tamen redemptio

Primo namque hoc quod presupponit quod duo sunt genera redemptionum, alterum hominum alterum ad hominum non videtur usquequaque verum et ne sit equiuocacio sermo est de redemptione facta per christum effuso sanguine pro nobis in sua passione. Certum namque putatur esse quod non sint duo genera passionis et mortis christi, ita quod altero genere mortis passus et mortuus fuit pro angelis, alio pro hominibus. Et cum sua mors et passio dicatur esse nostra redempcio non videtur esse dicendum quod sint duo genera redemptionum. Ultra si redemptio angelorum est distincta genere a redemptione hominum, cum genus dicatur sub se continere plures species oportebit tunc assignari multas species redemptionis in angelis. Ita ut diuersa sit redemptio superiorum et inferiorum vel qualitercumque multiplicari dicatur. Similiter etiam modo oportebit assignare diuersas in hominibus redemptiones, ita quod alia redemptione isti et alia illi dicantur esse redempti. Preterea cum constet de unitate redemptoris actionis mensure formalis et finis, quo hec redemptio distinguatur genere non videtur quod facile assignari. Nam quando una est eadem ratio obiecti formalis licet materiale sit de genere diuersum, non ideo distinguuntur genere motus. Unde dealbacio in homine equo et pariete, cum albedo que est formalis terminus specie non distinguitur. Licet ergo angeli sint distincti genere ab hominibus non propterea redemptio angelorum est distincta genere a redemptione hominum. Sicut sapientia aut beatitudo dicitur in utrisque distincta genere. Ultra de hac unitate redemptionis euidenter testatur doctrina apostoli hebr. ix dicendo non enim in manufacta sancta christus introiuit nec ut sepe offerat seipsummet. Quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione seculorum ad destitucionem peccati per hostiam suam apparuit. Item decimo capitulo et omnis quidem sacerdos presto quotidie ministrans est et easdem sepe offerens hostias que numquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet in dextera dei de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos.

Ex hiis videtur consequens fuisse
quod non sit aliud redempcionis genus
respectu angelorum et aliud respectu
hominum. Que enim genere distin-
guuntur differunt specie et numero.
Dicere autem quod per duas aut plures
fiet non videtur convenire
cum premissa doctrina apostoli
quod una oblacione consummavit
in sempiternum sanctificatos. Nam
et si prout supra declaratum
fuit sint diversi gradus aut
modi participandi sive attin-
gendi effectum et graciam
redempcionis. Non tamen ex eo sequitur
quod sint plures, quemadmodum
illuminacio solis est una sed
modus participacionis luminis
et caloris diversificatur multipli-
citer. Est enim doctrina communis
quod modus non solum extrinse-
cus sed nec intrinsecus variat
speciem rei. Raciones quibus
nititur probare hanc diversitatem
premissa non videntur concludere.
Nam sic dicit quod preservacio pre-
supponit graciam in angelis.
Licet eciam hec preservacio b. virginis
dicatur facta esse presupposita
convenienti gracia. Item
diversitas peccati non facit diversam
redempcionem. Nam oporteret
assignare aliquam aliam redemp-
cionem respectu venialis peccati
quod genere distinguitur ab aliis
duobus. Et oporteret multi-
plicari respectu carnalium et
spiritualium peccatorum. Et cum
sub hiis tribus sint plura
genera vel species eo modo
quo in peccatis ista assignare
contingit diceremus similiter
redempcionem multiplicari.
Quod autem subdit angelos
esse creatos a deo immediate
per graciam et supra dixerat
quod fuerant in gracia creati

loquendo de gracia qua pos-
sent mereri et proficere. Con-
trarium tenet magister in secundo
distinctione v et multi in ibi doctores.
Sed quia de hoc non agitur
dimittendum est. Quod vero dicit in eo
quod non competat peccato seminis.
Videtur tangere illam viam
de qua supra actum est quod quasi
redempcio non fuit ante passionem
Christi. Constat tamen quod plures
ex patribus veteris testamenti in fide
et spe redempcionis ex respectu
dicerent passionem Christi plus forte quam
sub evangelio multi. Similiter
nec alia subsequencia obstant.
Si enim in gracia non conciperentur
homines de communi cursu non impe-
dit quin b. virginem matris sue
vel alii potuit deus graciam
pro primo instanti sue concepcionis
conferre. Nec ut dictum
est diversitas originalis peccati constituit
differenciam generalem redempcionis
quia sic dictum est. Ulterius eciam
dicendum est de veniali peccato.
Dicimus cum redempcio se extendat
non solum ad peccatum contingens
sed ad penalitates iuxta doctri-
nam apostoli Ro. viii quod exspec-
tamus redempcionem corporis
nostri et ipsa creatura libera-
bitur a servitute corrupcionis
in libertatem glorie filiorum
dei. Constat ergo quod huiusmodi pe-
nalitates in angelis non repe-
riuntur. Oportebat necessario ponere
in hominibus aliud genus redemp-
cionis respectu huiusmodi penali-
tatum. Dicimus nec clausio
ianue regni celestis. Nam
et sanctis et peccatoribus quantum ad
actum equaliter non patebat
sed aut de spe. Quod aut

Omnia videntur se tenere ex par-
te termini a quo Et cum posito
quod de racione redempcionis pro-
ut ex paradiso dicatur captiuitas
esset peccati licet ab hac esset inma-
non tamen in id terminaretur
redempcio Constat autem quod omnis
motus et operacio non a termino
a quo sed a termino ad quem
suscipit esse et denominacionem
Et unum quoque a quo habet con-
titatem ab eodem recipe dicatur
unitatem et pluralitatem Nec
certe in redempcione loquendo
prout ab eis assumitur sunt duo
Loca captiuitas peccati tanquam
terminus a quo et gracia siue
gloria quam assequimur cum
sit terminus ad quem terminatur
Concludendum igitur si redempcio
sit differens genere in ange-
lis et in hominibus Attendendum
ad donum gracie siue glorie
Incipiendo ab inferiori certe
Aliter esse notum in theologia quod
gracia per quam remittitur
peccatum originale non differt gene-
vel specie ab alia qua re-
mittitur actuale peccatum / una
etenim eadem gracia delentur omnia
peccata Est igitur questio de racione
preseruacionis ab originali si differt
genere vel specie ab illa a qua
quis preseruatur ab actuali pec-
cato Cum autem sit ydempti-
tas gracie in remittendo
quod alia specie distincta requiratur
in preseruando non videtur esse
facile assignare racionem diuer-
sitatis Gracia enim Christi non
dicitur differre specie a gracia
suorum membrorum Constat
autem quod in illo habuit effectum
preseruacionis qui fuit in gracia
confirmatus et consumatus in gloria
Dimittimus nunc gracia confirmacionis

apostolorum dicetur differre specie
ab ea gracia que in eis primo
fuit quamuis dicatur augmentata in
confirmacione Racio autem au-
gmenti denotat ydemptitatem
speciei Item in nobis effectus
gracie non solum est in re-
mittendo sed a peccatis preserua-
do prout supra commemoratum
est Similiter ergo possit dici de
gracia preseruacionis a peccato o-
quod non sit distincta specie graciam
vero ad donum glorie numquid
differat a dono gracie per
essenciam Multorum doctorum
determinacio est in sedo dispo
vnde quod non differt per essenciam
prout dicitur apostoli prima Corin-
Caritas numquam excidit / utique
caritas vie et caritas patrie
sit una et eadem Sed differunt
quantum ad statum et consu-
macionem Nec incorruptibili-
tas facit differre genere cum
proueniat gracie ab extrinseco
et non ex principiis nature /
Ex hiis ergo patere potest quod si
gracia vie eciam a dono
glorie non differt specie Cum sit
idem terminus scilicet gracia vie in
ipsis angelis Si intelligatur
prout racionabiliter intelli-
gendum est quod preseruacio saltem
ordine naturalis intelligencie
precessit in eis donum beatitudinis
Siue eciam dicamus preseruacionem
in ipsis per donum glorie quod
non sequitur / propterea esse aliud
genus redempcionis Cum terminus
terminus redempcionis non dicatur
differre specie ubi terminus qui
dicitur esse in redempcione hominum
Per hoc autem iam evidenter
manifestum est quod gracia preserua-
cionis in beata Virgine non dicitur

esurge vacationem redemptionis
de proximo simul stat preservatam
fuisse et redemptam / quia gratia
preservationis redemptionis vel pre-
servatione a gratia remissionis
a peccato non dicitur specie differre
Et aut remissio vel preservatio
sit respectu originalis peccati hoc est
a parte termini a quo secundum quem
non debet attendi ad specifica
vel generum rationem / hec aut
dicta sunt faciendo comparationem
ad redemptionem passiue sumptam
De actiua aut non dicitur hic
pro dubio quin sit una ergo
go sequi videtur quod si redemptio
non multiplex ex parte sed una
specie et numero esse dicitur / non
debere ad inconueniens imputari
Et sic in angelis redemptio
non dicit liberationem
a captiuitate peccati iam incurrente
sed defensionem a futura que
prouenire posset / Beatissima
virgo etiam si nunquam contraxit
peccatum originale verissime ac perfecti-
ssime redempta dici potest Eius-
dem patet ex expositione contraria
quod redemptio in angelis fuit
preservatio per gratiam confirmatio-
nem ne laberentur in peccatum sed
ut seruaretur a peccato actuali
et defenderentur a captiuitate
quam ex illo meruissent si commisis-
sent Et patet quod licet de ra-
tione redemptionis secundum al-
legationem suam sit liberatio
a captiuitate tamen hoc non solum
quam quis meruit sed quam
prius meruisset nisi preservatus fu-
isset / Quod vero quod post
dicebatur esse de intentione Ver-
onensis secundum auctores scripturarum illi
solum proprie dicuntur redempti qui
fuerant aliquando captiui peccato
statis offert in hoc non persona
attentionis causa ut verba

Declarat intencionem Ver[onensis] quod
in angelis dicitur redemptio
proprie

que recitat / Ver arguendo ex
contraria parte et ipse illis
obstantibus determinant declaran-
do contrarium quod dixerit
quia que sunt aduersarij ar-
guerant esse de sua intentione
Et aut hoc euidenter pateat po-
nuntur verba Ver in forma
Exponens enim illam auctoritatem
apostoli prima Cor primo Ex ipso enim vos
estis in Christo Ihesu qui factus est
sapientia nobis a deo iusticia et
sanctificatio et redemptio Et ponit
exemplum de pastoribus / enim licet
verbum hoc erat apud deum
tamen eo tempore factum est pastoribus
quando vel reuelatione fama
venerat vide verbum quod fac-
tum esset et deus ostendisset
eis immediate / post hoc con-
tinuando et sic loquendo de
Christo In principio sapientia erat sancti-
ficatio et redemptio scilicet angelis
et esset et hominibus fieret cum
hec omnia pater et fecit quod
prius / Deinde qui factus est vel
nobis sapientia a deo et non aut
semper qui factus est sapientia
sed qui factus est nobis sapientia
Et quia quod erat angelis fac-
tum est et nobis Et ange-
lis iniquis quoniam nondum re-
demptio fuit non videtur Nec
enim auctores scripturarum usquam
assentire videntur eos aliquando
a peccato contraxisse captiuos
aut morti obnoxios ut necessaria
necessariam haberent redemptionem
Exceptis dumtaxat illis qui
superbie lapsu irremediabili
corruerunt redimi deinceps
non merentur / Sic itaque nunquam
angeli redempti sunt alij utique
non egentes alij non prome-
rentes illi quidem quia non lapsi sunt

Dm aut quia irrenocabiles
quo pacto tu dicis domin
istum eius fuisse redemcom
Audi breuiter qui erepit ho
minez lapsum dedit stati
angelo ne labetur / sic illu
de captiuitate eruens sic
hunc de captiuitate defendens
Et hac racione fuit eque vtriꝰ
redemcor soluens illum et
saluans istum / Libet ergo sal
bis angelus dm xpm fuisse
redemtorem sic iusticiam
sic sapienciam sic sanctifi
cacionem / Et michi ming hec
ipa quatuor ee factu propter
homines qui inuisibilia dei
per non nisi ea que facta sunt
intellecta conspicere pnt. Er
go omne quod erat angelis
factus e et nobis / Hec ille
Ecce manifeste intuentibus
patz omnibꝰ quo incongrue
imponebat / Ver nō esse
de sua intencione redempcio
ne vere et proprie angelis
sanctis competere / Inde
manifeste confirmat hanc doct
rinam ꝙ pfirmacō b ꝯgue
ab ori li presto includit quē
admodum in angelis sub
effectu redempcionis / Et atten
dendum e verbum qd dicit
Et hac racione fuit vtriꝰ re ap
demcō scꝫ homi et anglo
specificando causaz uel mo
dum soluens illum et se
uans istum / Itaq3 si fuit a
gelis et homi eo equo rede
cio / Jam ergo non ut psup
ponebatur redemcō compe
tens ipsis distinguit quē
ssa ꝙ Dementacione Ver fuit
in hc sermone xx iiii speale
aliquid dicere / patꝫ ꝯcione
dracione mixtie qua ne dum
in isto sꝫ in supius proxime
fecit satis plene / Debit en
in specti sic / tpus esse ut p
solucem ꝙ de vngentis spō
si longe supra promisisse
me mem si non hūg sermo
nis latitudo uetaret / Diffe
ratur nam et matie digni
tatis molesta breuitate
non patitur / In hc aut sermo
ne dicit sic / Decet aliquis
desine iam comendare / satis
cum ea apcius assignare
apparebit quid sint / postqꝫ
aut dicit multa ad comen
dacionem matis comemorando
suos labores et fatigacōes
ac desiderium ad contempla
cionem tue incipit exponere
predicta uerba apli et e inte
cionis sue ꝙ ia sint quatuor
vngenta sponsi / Nonnul aut
ꝙ hc sermone maxime atte
dendum e ad sublimetum
hung dotthe / dt em sic / sꝫ
lig suauis donug vnuisꝫ
maxime domesticis / tam
et / gusto quib ei familiaris
pro uite mitis ac mentis
puritate apciat appetat / tato
cum arbitror recencior glo
matum et magnis suā
uioris sentire flagrancia
Hec e quod supra dicebā
ꝙ redempcionis effectus dicā
interior e racione plenius
vis gratie non aut racione
maioris subiectionis ad cul
pam subesto incipientē pꝫ
Item Ver id De hac ma
redempcione angelorum et
homi specificat amplius
in sermone de exaltacione
sancte crucis / qui incipit
Cristus fuit mortuus
pro angelis et homībꝫ

Virga nesse sic dicens De
celum igr spiritum volueri
bus non mediocr. Gyganti
bus impressio facta e. Hec
turalis que xpo conugente
ita e resarcita ut nichil
videatur celinificum inesse
Ps. aut in verbis et pro vi
visibus confirmus vtrosque cla
no corpis sui validus nec
tit et corpus proprium inc
turis opponit ne valeat
resilere Terra vero rugit
celum et terram, et in ete
trahit omnia, Per premissa
aut evident consusez intuici
pt, quo racones ex adūso
impugnates hanc doctrina
de sancta conceptione btis
sime virginis racone redem
tonis dicentes sequi redem
tam non fuisse non obstat
quinymo ut iam dudum modo
ostensum e racione huiusmodi
preservacionis nobiliori ac pfecti
ori modo redempta dici pt
fuit aut necesse sup hoc
plenius dici qm ut memo
ratum e hec medium de
redempcione ex adūso velut
inconvinabile reputa Jam
ergo preservatis declaratis tria et
nona proposicionibus vzt
quod ex hec b virgo preservata fuit
ab omni peccato ipa perfectissime
redempta et pt perfectissimus
dici pt redemptor ac me
diator Accreditur ad decla
randum alias restantes pro
posiciones in quarum expositione
racione facilitatis materie
Vel quia sup ea non tanta
sit dissensio non tam im
morandum erit

Restat quarta proposicio
Quod non obstante huiusmodi

Quod aliquid dicitur esse
purgatum quod aliquando
fuit immundum

preservacione

preservacione beatissime dei ge
nitricis virgo maria ne credi
fuisse purgata, purgacio
in sacra scriptura et si fre
quenter sumatur pro emunda
cone ab aliqua immundicia
corporali vel spirituali prius ex
in subiecto Levi xiiii de
emundacione lepre Prover. 20
per miam et fidem peta
purgantur, tn eciam aliquando
competit ei in quo nec ignora
cia vel immundicia culpabilis
dicitur esse Jo. xv Ego sum
vitis vera et pr meus ag
ricola e Omnem palmitem
non ferentem fructum tollet
ea et omnem qui fert fruc
tum purgabit eos ut fruc
tum plus afferat Constat
aut quod palmes qui fert fruc
tum in ro nullus habet culpabile
vicium et tn ut dicit quod pat
ruus celestis purgat huiusmodi
palmitem, Pa. clarius de hoc
habetur Luce 2 et ad presentem
spectans materiam Luce ii°
postquam impleti sunt dies pur
gacionis marie secundum legem
moysi Constat aut quod b
virgo ex eterna concepcione
filii nullam incurrit maculam
sive immundiciam, ymmo ha
buisse creditur maiorem
ex primo excellenciam gracie
Et sic dicitur quod ideo dat intel
ligi nullam pfuisse impul
litatem qui subiungit secundum le
gem moysi Ergo multo
amplius probat intentum
quia tunc temporis concedit quod
multa dicebantur purgare in
lege moysi in quibus aliqua
macula sive immundicia ante
non processerat Sic legimus

carnis xpi quod paulus puri-
ficatus est ut intraret in tem-
plum Constat tamen in paulo
non fuisse maculam culpe
Item nec potest dici illam
purificationem factam ad dele-
cionem venialis culpe quia
cum cerimonialia veteris legis
in passione christi perdiderunt virtu-
tem continuacionis primo in illis
ab huiusmodi effectu ... Et quod pre-
cepta dampnabilia non essent
quibusdam utentibus Preterea
dicitur ab aug. in de conceptu
virginali quod beata virgo per fidem
incarnacionis christi dicitur munda-
ta et tamen constat quod tunc
nullam habebat culpabilem
maculam Quod angelus
prodixit salutando Ave gratia
plena Preterea christus filius virginis
dicitur segregatus a peccatoribus
ipse tamen magnam peccatori-
bus fuit coniunctus nec loquitur
hic de segregacione corporum
ad locum quia de hoc ma-
xime murmuravit phariseus
quod peccatores familiariter reci-
peret et manducaret cum
illis luce xv. Preterea in an-
gelis eciam secundum dyonisium
de angelica Ierarchia dicitur
esse purgacio et tamen nunquam
in illo fuit aliqua infec-
cio sive inquinamentum Item
ad videndum quomodo beata virgo
purgata dicitur in qua tamen
nullum fuit peccatum oportet
intelligere de modo purga-
cionis in angelis Propter cuius
evidenciam intelligendum
est quod in ipsis dicuntur esse tres
actus Ierarchici scilicet pur-
gare illuminare et perficere Et
omnes isti tres actus generantur

De purgacione angelorum erudicio et eluciacio

quando angelus superior docet seu
revelat aliquam veritatem
inferiori angelo quam primo
nesciebat dicebatur In huiusmodi
autem mocione qua habetur
nova noticia veritatis Sicut
in quolibet motu est ita consi-
derare terminum a quo terminum
ad quem et medium dispo-
nens ad assequendum terminum
ad quem quem prius intendit
Terminus a quo id est illud a
quo ille incipit motus con-
dicionis aliquid contingit quod
sit error vel ignorancia
ut patet si ille cui docetur
habebat primo erroneam
opinionem contrariam veritati
Quemadmodum est in conversio-
ne infidelis ad catholicam
fidem primo enim credebat
opposita fidei vel si nescie-
bat et tenebatur scire id quod
docetur de novo sicut est in
quibusdam adultis qui nesciunt
symbolum Aliquando vero terminus
a quo non est error vel igno-
rancia sed est simplex ne-
sciencia veritatis Hoc est quan-
do ille qui docetur nullam primo
habebat opinionem de pro-
posito vel de opposito illius
de quo instruitur nec illud sci-
re tenebatur sicut est in pueris qui
primo incipiunt addiscere nichil
enim primo habuerunt contra-
rias opiniones Nunc autem
sic est quod in angelis bonis non
potest esse error sed nesciencia
simplex potest esse et est in eis
quia non omnes omnia sciunt
Terminus autem ad quem in
purgacione angeli intenditur
est ipsa cognicio veritatis de novo

revelate per quam intellectus
perficitur. Tercia vero ad hoc
disponens vocatur lumen
ostendendo nomine luminis
ad omnem manifestationem ve-
ritatis. Unde dicit apostolus Ephe-
sios v. Omne quod manifestatur
lumen est. Hoc etiam dicimus
quod lectio magistri est lumen di-
scipuli. Et predicatio doctoris
lumen populi. In angelis ergo
dicitur purgatio expulsio tenebrarum
a quo id est illius simplicis ne-
sciencie que erat primo in eis.
Illuminatio est inquisitio medii
predicti. Perfectio autem vocatur
assecucio notitie veritatis per
quam scilicet ius perficitur intellectus.
Tercio quia in angelis est pur-
gatio absque omni macula scilicet
inmundicia. Prius autem loco
absque omni errore vel igno-
rancia prava. In nullo enim
angelorum dicitur esse ignoran-
cia vel error, sed intelligun-
tur tanto magis purgari
quanto amplius efficiantur confor-
mes illi purissimo enti scilicet
deo in quo ita nesciencia
esse dicitur. Purgatio enim de
sua racione licet purgacione macule
non dicit depurgationem
a contrario sed illud quod de-
puratur potest esse quod magis
sit mixtum sive coniunctum
Et dicit regressum approquia-
tionem vel assimilationem
ad illud quod est sine tale.
Quod patet in hiis quatuor
exemplis. Dicimus enim in lumine
quod istud lumen est minus
et illud maius, non tamen
ideo dicitur illud minus quia plus
habet tenebre admixtum

et aliud maius quia ...
de tenebra minus. Quia ...
plus accedit ad naturam pu-
ri luminis. Constat enim
quod lumen et tenebra
eodem subiecto sunt impos-
sibilia contineantur. Et dicitur in
gradu remisso sicut calor
et visus. Omnis enim vel parum
videt simpliciter cecus non est.
Similiter est in motu intenso
et remisso. Nullus namque
motus compatitur secum in quo-
cumque etiam minimo gradu
contrariam sibi quietem. Di-
cimus enim quedam specula
munda et quedam mundiora.
Et hoc modo sic habet in illis sanctis
spiritibus, et quanto sanctiores
et doctiores sunt tanto dicuntur
esse purgatiores, quia simplicitati
divine sunt propinquio-
res. Ex predictis manifeste
intelligere possumus quod
in hominibus potest esse purga-
tio non solum quo ad intel-
lectum sed etiam quo ad af-
fectum et tamen quod numquam
in intellectu prefecerit igno-
rancia nec in voluntate
inmundicia. Unde quamvis nulla
creatura est ita perfecta que
in se habeat nullarum perfectionum
defectus. Unde dicitur quod licet
in anima Christi esse creditur
omnis cognitio veritatis et
omnis affectio caritatis cuius
capax esse potest, quia datus
est ei spiritus non ad mensuram,
tamen ei deficit immensitas eterni-
tas omnipotencia et similia
que sunt perfectiones simpliciter.
In aliis vero creaturis quarum
perfectiones deus in numero pondere
et mensura disposuit. Nam

[illegible] in hominibus purum proficere.
Non est intentionis dicere de spiri-
tuali caritate in beatis sed
quantum ad alia multa in
angelis et in quibuscumque
beatis continue potest fieri pur-
gacio in intellectu et affectu
absque omni precedente ignorancia
vel vicio. Et ideo dicimus quod
omni die purgantur studentes
et eciam doctores in studio quia
proficiunt in sciencia. Religiosi
autem in claustro quia proficiunt
in sanctitate. Et quia Non in-
de hic dicimus quod doctores prius
fuerunt ignorantes et religiosi
culpabiles. Applicando hec ad
intentum de purgacione virginis
manifestum est quod in anima
eius prout consideratur in pu-
ris naturalibus erat simplex
nesciencia multarum veritatum
non tamen ergo sua natura ei com-
petit altiorum meritoriam ca-
ritatem. Fuerunt autem hec insi-
ta sibi a deo ab initio sue
originis. Constat ergo intelligi
purgatam et a nesciencia et
a defectu caritatis que eam non
inerant ergo sua natura. Sed
ultra hec additur quod beata virgo
specialiter purgata esse dicatur
scilicet ab ignorancia et inmundicia
non que actu sibi inheserunt
sed que racione sibi debebant
inhesere ergo modo sue concepcio-
nis eam cum omnibus aliis
hominibus si dimissa fuisset
sue nature et non deo purga-
ta fuisset, pervenisse in ipsam
dono gracie et sapiencie.
Constat enim quod omnis homo con-
ceptus in originali peccato necessario
necessitate virtutis caritate contraxisset
ignoranciam in intellectu

Beata virgo purior angelis
et dicitur ipsos purgare

et inmundiciam in affectu.
Unde si beata virgo peccatum originale
contraxisset ista duo eam ne-
cessitate sibi inhererent. Recte
ergo purgata dicitur postquam fuit
preservata ab ignorancia et in-
mundicia que sibi necessario
inhesere debebat. Sic nos
dicimus quod unus homo per aliud
vere a morte liberat non quod
eripuit eum a morte que si-
bi primo actualiter influisset a
qua solus deus potest homines
suscitare sed quia nisi liberas-
set necessario mortem incurrisset.
Tamen ergo ex dictis evidentissi-
me patet dicta questio proposito
quod non obstante preservacione ab
omni peccato nichilominus virgo beata
vere dicitur esse purgata. Pos-
set autem aliquis dicere hanc
deductionem non esse congruam
pro eo quod non facienda sit com-
paracio de purgacione angelorum
ad purgacionem hominum. Cum
illi sint substancie spirituales pu-
rissime absque omni labe inmundi-
cie homines vero absque de-
ficiat exemplum. Verum ista
obiectio commemorare possit
super positam doctrinam beati an-
gelici sancti Thome qui dicit quod beata
virgo excedit omnes angelos me-
rito puritate. Itaque comparacio
ad puritatem angelorum non
impedit. Cum ipsa purior il-
lis esse dicatur immo ergo hec
singulariter confirmat intentum.
Constat enim quod quanto sup-
eriores sunt angeli tanto mino-
rem habet locum in ipsis purgacio
quia superiores dicuntur purgare
inferiores et non econverso pro eo quod
in illis maior et in istis minor
puritas reperitur. Purgacio ergo
que fit in superioribus angelis

ca multo sequestratior est ab im-
puritate / quia quanto sunt superio-
res tanto accedunt magis ad
divinam puritatem. Cum ergo b(eata)
virgo purior angelis esse dicatur
declaratum est quod purgatio sua
multo longius abest ab omni
impuritate quantumcumque purgatio
fiet in angelis / Unde merito
ad declarandum de puritate sua
comparatur deducatur de purgatione
angelorum. et ergo hoc sufficiat
cum in ipsa multo maior resplen-
deret puritas. Addit ad hoc quod
non solum ipsa purgata dicitur
per ad modum angelice non est
purgationis humane quod fit
ab immundicia contracta actualiter
Verum quod ipsa purgare dicitur
omnes angelos multo perfectius
quam inferiores a superioribus pur-
gari dicantur / Hoc autem facile
deducitur si sequamur illam doc-
trinam que dicit quod quilibet angelus
ab alio differt specie. Et
cum tot sint species sicut numeri sequitur
quod primus angelus supremi ordinis
maioris perfectionis est in esse nec
quam omnes simul inferiores. Et
secundum istam doctrinam communem
secundum Dionysium et novem quanto
magis sibi alte et sapiencia
amplius perspicaces creati sunt
et etiam maioribus gracie mu-
neribus sunt prediti. Unde dicit me-
lior natura quibus amplius
fuit collatum de sapiencia et
gracia / Unde in superioribus
omnis perfectio que est in inferiori-
bus relucet multo plenius.
Cum autem in ibi maiori sapientia
pollet alios dicitur magis pur-
gare / ergo supremus angelus
dici potest purgare omnes infe-
riores. Et quoniam beata virgo

exaltata est super omnes choros
angelorum. Cum in ipsa multo
habundancius omnibus ange-
lis reluceat sapientia quam ipsis
conveniat / Sequitur quod ab ipsa po-
cius dicuntur purgari. Non
ergo reputari debet absonum quod
ad declarandum purgationem
suam deducatur de purgatione
angelorum. Cum ipsa etiam illis
purior ac ipsos purgare dicatur
Est autem de sapiencia et gra-
cia amplius sit in beata virgine
quam in omnibus simul angelis
consistere potest. Notum est etiam
corporalia considerantibus. Unde n(on)
magnitudo molis non affert
ad vastissimum virtutis. Sed potentia
maior esse dicitur in attingendo
plurium obiectorum et perfectiori
omnium impositum subiectorum
in huiusmodi excessu non compar-
patur in opulencia diviciarum
Secundum unus solus dicior est
potest quam mille si plura possideat
in pulchritudine ut infra exempli-
ficatur de Dyana si una
sit mulier in qua nulla defor-
mitas sed omnis assit pulchritudo
in suavitate colore proporciona-
ta commensuratione nasi colori
oris et ceterorum partium corporis
ipsa pulcior dicitur quam alie
licet quam singule aliquid
de pulchritudine deficit. Nam sue
pulchritudini nichil addi potest etiam si
omnes congregate in unum vir-
tute soli adequantur / In visi-
in perspicacitate amplius est de
visiva virtute in homine qui habet
oculos claros sua virtute per-
fectos quam in centum et mille
lipposis qui hic plura contra
minima a longiori percipit
quam illi simul omnes. Unde sola
aquila plus videndo solem

quod in sola virgine est plus de sapiencia et gracia quam in omnibus sit sanctis

attingit de ipsius splendore
quam homines multi. Similiter
est de vi adoratiua in so-
lo vultu quam in animalibus
ceteris. Hoc etiam patet in
spiritualibus multo plus et
de scientia gramatice in solo
magistro docente quam in audi-
torib(us) puerulis nouiciis vel medio-
criter doctis. Quamuis amplitudo
sciencie grace consistat in
attingencia plurium a perfecto
multorum magister plura in-
telligit vocabula et doctius
scit distinctiones a peruulis co-
ponere, nec multitudo disci-
pulorum confert ad magnitudinem
sciencie quoniam nichil ad-
dit ad unius vel plurium
a perfectiorem attingenciam
obiectorum in quo dicitur consi-
stere perfectio sciencie. Similiter
est intelligere de sciencia lo-
gice et musice vel alia q(ua)-
libet etiam theologie veritatis
facultate. Et enim unus so-
lus plura de deo cognoscit
et quodlibet illorum perfectius quam
multi qui non sunt tam scho-
lastice docti vel adeo in-
genui. Et in ista similitudine co-
gnicionis simul cum dilectione
perfecta dicitur maior et minor
glorie esse in eterna beatitudine.
Docet etiam sacra scriptura
tradit nobis doctrinam. Nu-
meri xi dicitur quod auferet deus
de spiritu moysi et ponet in
septuaginta senioribus israel.
Ubi enim commentator exponit moy-
ses nichil perdidit de spiritu
prophetie siue intelligencie
qui primo in eo fuisset. Sed
intelligencia illorum com-
paratur ad spiritum moysi sicut
partes ad totum. Nam

ad quecumque intelligenda atti-
gerit illorum spiritus attinge-
bat spiritus moysi et ultra
hec alia ad que illorum
spiritus non attingebat. Si-
militer est intelligere de pro-
cessu vel magnitudine ca-
ritatis. Quia quid amplius
diligit deum et multo in-
dissolubilius unitur ei
habens caritatis gradum ut
decem quam centum quorum
quilibet habet caritatis gradu-
um tria vel quatuor. Sic ergo
intelligere possumus quod in
anima christi fuit non ad me-
suram spiritus quia de ipsius
plenitudine nos omnes acce-
pimus graciam pro gracia
Ioh. primo. Et ideo quia in sola
anima christi est amplius
de sapiencia et gracia quam in ce-
lis. Unde communiter dicitur
quod ab ipso tamquam capite in
omnia membra sua deriuatur
sensus et motus. Omnibus gra-
dus caritatis et sapiencie
in aliis omnibus comparantur
ad id quod est in christo velut
partes ad totum. Sic ergo
quantum ad nostrum intentum
possumus intelligere in beata
virgine plus gracie et sa-
piencie consistere quam in omnibus
simul angelis et sanctis
atque omnibus aliis. Sicut
dictum est de spiritu moysi
et septuaginta seniorum
ad graciam virginis comparantur
velut partes ad totum. Et
ista videtur sententia Ieronimi in
supradicta ubi dicit ceteris per partes
prestatur marie vero totam se infudit

gracie plenitudo. Secus
manifeste licet concludere quod
tempore purgationis ange-
lice non accidit ymmo infer-
tur ad hoc argumentum quod me-
rito dicat pater circa etiam ange-
los purgare quam ipsa eis mi-
nistrante multa novit prius
cognoscere. Licet etiam concludere
id quod in tota deductione
ista prius intenditur quod cum
hec virgo tam incomparabiliter ex-
cedat omnes sanctos in eo quod
huiusmodi excellencie contrariatur
nullatenus decet iudicare
de ipsa aliorum communi men-
sura. Constat autem quod peccato
originali ad huiusmodi excellenciam
non conferre sed contrariari
vel distrahere.

Erat quia propositum
quod non obstante huius
preservacione hec virgo sancti-
ficata esse dicatur. Sed tunc
insurgit questio quomodo dicatur
esse sanctificata cum ipsa semper
fuit sancta. Respondetur
ad contrariam legis divine
nullam hic ingerit dubita-
cionem. Sancti enim dicuntur sancti-
ficari licet actualiter sint sancti
apocalipsis ultimo: qui sanctus est
sanctificetur adhuc. Item
deus qui est sanctus sanctorum
dicitur sanctificari ysaye v°
deus sanctificabitur in iusti-
cia. Cotidie etiam dicimus
sanctificetur nomen tuum quod
tamen constat semper fuisse
sanctum. [illegible] deus dicitur
a nobis sanctificari ysaie
viii dominum exercituum sanctificate.
Ipsa per iii. deum. Iohannis x°

sanctificate in cordibus vestris
ipsa vero dicitur sanctificari Jo.
x quem pater sanctificavit
et misit in mundum. Item xvii
ego pro eis sanctifico me
ipsum. Unde cum in scrip-
tura sanctificacio multi-
pliciter dicatur pro deputacione
cultum dei et dignitas sancti-
ficata est diem sabbathi
anni iubilei templum sacer-
dotes decimas et primici-
as. Item pro mundicia ve-
stium et abstinencia a cibo po-
tu et coitu cum uxoribus
quo erat sanctificatio in le-
ge veteri Exodi xix Num. vi
pro mundacione a peccato Le-
vitici [illegible] de ventre
sanctificavi te. Vel pro
ostensione commendacione et
predicacione sanctitatis et ita
mundatum est nobis. Dominum
exercituum et xiii sanctificare
ex provocate sanctitatis infu-
sione qua [illegible]
primum ex deo magis grata
efficitur et competit xpo
in predictis autem hec. Secundo
hec virgo dicitur sanctificata
qui per donum sanctitatis
infusum in sua personali
conceptione deo primum et
postea magis grata fuit.
Et dicitur sanctificata duplic-
uel a carencia sanctitatis
que sibi ex sua condicione
nature non inherebat. Vel
ab immundicia vel macula
que sibi naturaliter inherere debe-
bat nisi per sanctificacionem
huiusmodi in sua personali con-
ceptione fuisset preventa

Sanctificacio dicitur multis

De no sancto
sctm fi cor-
grie puatiue
et negatiue

Intelligencia huius patz in su-
priori propositione. Circa aut
singulari attendendum qꝫ
prout habetur ex doctrina sctī
Thome in tcio dis tcia in ia
questione Utrum xᵒ conuenit
sanctificari / sctificatio non ne-
cessario presupponit culpam fuisse in eo
quod sctificatur. Nam sctificari
dicit ex sancto magis uel
ex non scto sctm fieri et in sctī-
tate continuari. Cum aut di-
cit ex non sancto sctm fieri hoc
pt intelligi tripliciter / vz contrarie
et sic ex peccatore sanctus fit.
Vel puatiue ita qꝫ ipso non
ens in subiecto culpa vel gra
Et de hoc pt exemplificari
in primo homine / scdm illos
qui dicut qꝫ non fuit creatus
in gra gratum facientem / sic
videt tenere magr in 2ᵒ dis
xxiiij et in tcio dis xv
Similr posset exemplificari in
angelis quos etiam dicit
non fuisse creatos in gra
de in 2ᵒ dis v et xxviij
Tercio modo dicit qꝫ pt de no
sancto sctm fieri non quidem
contrarie et puatiue scdm
contingenti et vocat incomn-
ctens quod simul cum termino
stare non pt quod non solum
est contrarium et priuatio sed
negatio. Et ipso tenet qꝫ xᵒ
conuenit sanctificari / loquen-
do de creata sanctitate / qꝫ
de non sancto factus est sctus
sic de non homine factus
est homo. Ex quo patz qꝫ si in
xᵒ sanctificatio habet locum
intelligendo qꝫ de non scto
factus est sanctus euidenciā
rationis demonstrat qꝫ sctifi-
catio de sui ratione non presup-

ponit culpam in subiecto fuis-
se. Ex quo ad istud dicitur sanc-
tificatus in quo nulla fuit
nec stante diuina ordinatio-
ne potuit esse pctm / Unde
ex hiis manifeste concluditur
qꝫ b virginis sanctificatio
non arguit in ea fuisse pctm
origīle. Sexta propositio fuit
qꝫ non obstante huiusmodi preserua-
tione b virgo fuit subiecta
siue affecta multis penali-
tatibus que prouenerut ex
primo peccato / Dicitur enim qꝫ
fuit affecta non tm volunta-
rie sed necte nature / pro
declaratione huius in quo ma-
xima ex aduso fit refragatio
est oportebit recitatis compli-
care radicitus / presuppone id
quod Itemq in symbolo fi-
dei ab eo composito professa
est ab omnibus fidelibus de ne-
cessitate est credendum. Dicit
enim symbolo sumpta est illa
auctoritas famosa decreti xxiiij
q 1 hec est fides papa btīme
dicit aut fere circa medium illius
Hic aut confitemur in xpo
unam filij esse psonam ut
dicamus duas perfectas atqꝫ inte-
gras esse substancias id est
deitatis et humanitatis que ex
anima continetur et corpore
atqꝫ ut condemnamus fortius
qui solum et nudum hominem
confitetur esse in xpo. Item ana-
thematisamus apolinarem
et eius similes qui dicunt
dei filium minus aliquid su-
scepisse de humana natura
et uel in carne uel in aīa
vel in sensu assumptum hominem
huius propter quem assumptus
est fuisse dissimilem qm

absq3 sola peccati macula ra-
lis non e nobis conformem
fuisse confitemur. Illud qz
similit' peccaramus blasphe-
miam ic. Circa auctoritate
textum habentur duo q' vi-
dentur spectare ad nrm inte-
tum. Primo quoniam in omnibz
que spectat ad condicionem
nature humane xpus fuit
nobis conformis pt' solam
maculam oribus pcti. Et ita
videtur ex doctrina apli hebr
secundo ubi loquendo de xpo dt
debuit per omnia fratribus as-
similari. Ideo qz conceptis q'-
tuitis omnia alia que insut
omi homi et vniusalit' per
prodium poterie hitus et pas-
sionis pter pctm nalia dur
Patz clare ex eo qd Iohannes
docet supra. absq3 sola pcti
macula que ralis nc e nob
conformem fuisse confitemur
qz qz minus aliquid suscepis-
se de natura humana asse-
vere hereticum est. Hoc etiam
idem docet aug9 in Enchi-
dirion c iij qita dis. Nichil
nature humane in illa su-
sceptione pcias est dice defu-
isse. Istis premissis dicit
primo qz mortalitas siue aptido
moriendi famescendi siciendi
fatigacionis et alia multa
que penalia dur sut nobis
naturalia. Patz quia dt Iohannes
qz xpus assumpsit totum quod
est de humana natura. et co-
stat huiusi in xpo fuisse et sic
dicuntur hec partine ad condi-
cionem nature. Secundo quia
iuxta sententiam augni in po
retractationum. naturale dicitur
dupl' Vel a natura prout
consideratur in statu insti-
cie seu innocencie. vel prout
ut nunc e in statu corrupcio-
nis inito primi pcti. Secundo con-
dicuntur ista nalia a condicione
nature corrupte. Et ex hec
penalitas vocantur. sed ut
plenius intelligere liceat quo
hec sut nalia. dicit secundo
qz huiusi passiones aptitudi-
nes mortis famis sitis et
sut nales non solum pro
statu nature corrupte s3 inte-
gre. non quidem prout hec e ex
intencione forme aut particu-
laris agentis sed uel ex condi-
cione nre aut intencione agentis
vel principii uel cause gnalis
ad ce omni intendentis et opera-
ntis ita qz huiusi et etiam erat
in statu innocencie in paradi-
so terrestri sed dr inter Ista naqz
in aptitudine. hic aut in sta-
tu miserie insut de necessitate
Et declaratur quantum ad pble
s3 de hominis mortalite est
comunis doctrina augni et om-
fere doctorum dis xix in secundo
qz primus homo in statu in-
nocencie erat mortalis et
inmortalis. Ita qz ad vtruqz
habebat in se aptitudinem
sed erat mortalis ex condicione
nature et poterat ee inmor-
talis ex dono gracie et au-
xilio nature. Mors enim pt
homini contingere triplicit' scilicet ex de-
ordinacione complexionis sic
ex sup habundancia cibi et po-
tus nimia fatigacione quu-
dine uel ex similibz Tale
enim accelerat mors homi con-
hec genus mortis in statu in-
nocencie erat scilicet concedendo
s3 indiciud racionis qo poterat

Loquitur de condicione pe-
nalitatum in homine

homo omnem contrariam deordinationem vitare. Verum quia hoc non sufficiebat Erat etiam super hoc auxilium ex dono gratie originalis iustitia que habebat rectificare omnes actiones suas et passiones ne ulla deordinatio eis contingeret. Secundo contingit mors ex defectu humidi radicalis ut patet in longissima senectute. Ad hoc erat speciale remedium uti cibo qui ibidem est maxime virtutis ad vite humane sustentationem. Sed quia hoc non sufficit quia continue fit deperditio et diminuitur paulatim vigor complexionis humane. Aderat super hoc auxilium gratie sumere de ligno vite quod restaurat in totum humanam virtutem. Ita ut si senex comedat statim iuvenesceret in complexione. Tercio contingit mors ab extrinseca lesione ut ex percussione suffocatione combustione vel similibus aliis casibus. Hoc erat remedium naturale prudentie virtus qua poterat cognoscere ut precaveret sibi nociva. Verum quoniam dormiens uti auxilio uti non posset in parvulis etiam nondum capacibus rationis istud defecerat. Aderat auxilium gratie scilicet divina providentia assistens homini quamdiu homo vellet innocentiam custodire se servaret cum ab omni nocumento nec permitteret quodlibet sibi lesionem inferri. Unde ysidorus Si homo non peccasset nec ignis eum ureret nec aqua mergeret nec aer suffocaret nec omnia que nocent

mortalitatibus eum impediret. Sequitur manifeste apparet quod immortalitas solum competebat ex dono gratie. mortalitas vero ex conditione nature. Et hoc est quod dicit augustinus super Genesim ad litteram quod sic fuit conditus israelitis quod quadraginta annis vestimenta eorum non veterascerent. Ita Ade fuit conditum ut non moreretur. Unde dicit sic Quis enim dubitat homini obedienti et pie vivere deum prestare potuisse quod credimus cum non dubitet vestibus israelitarum impertitum decorem in suo genere statum ut per annos quadraginta nulla vetustate detrimenta paterentur. De hoc autem sacra scriptura loquitur specialiter deuteronomii viii. Ex hiis apparet quod cum hec auxilia gratie contra triplicem sufficienciam causativam mortis eciam hoc quasi totaliter in paradiso inessent. Ergo quod aliquis contra peccat originale peccatum et fuisset nudatus ab eo si ibidem poneretur et hiis uteretur remediis vel aliquo equivalenti adderetur hoc propter iustitiam originalem non diceretur quod perpetuo viveret sed viveret tamen diutine quod quidem reputantur etiam. dummodo deus larga mortis suffragia eciam cum continuaret. Exemplum ad hoc habemus unum exemplum de duobus Enoch scilicet et Helia quorum alter plus quam duobus alius plus quam tribus milibus annis ibidem vixit. Et quod hoc sit verum patet quia cum homo ex ipso paradiso fuit eiectus

apposita e custodia reddendo
causam ne forte mitet man
et sumet de ligno vite et
comedet ac viveret inetnu
Gen iij Et ex hoc aparz quo
intelligenda sit doctrina apli
Ro viij Corpus propt
petm mortuu e quod aug
exponit id e neccitz morie
di hz in se Item eni insit
hoim apdo nalis ad mortem
nec ex vtute nec pt resiste
ex quo propt petm dictus
est a padiso terrestri / vbi
suffragabat ei sufficient
contra mortem multiplex
tam nale qz diuinu au
xilium / Et nunc in statu mi
serie qntum ad hoc dimissi
est sue nature manifeste
constat qz propt petm in
flicta e ei necessitas morie
di Ex predictis dicit tertio qz
mors ac huiusmodi prie pena
litates non vident eundem
testimonium contrahendus orl
peti / patz ex iam dictis
ex quadruplici consideratione
Prima e si deus quando for
mauit primu hoiez extra
pdisum ut dicit comuniter
in agro damasceno non
posuisset eum in padiso te
stri sz in hoc mudo dimisisz
eum qz vtetur cum aere
et cibo sic nos vtimur nec
dedisset ei originalez iustciaz
vl sibi quod declatum assi
stet spal diuina prouidecia
tam ei deficeret ptatum
auxiliu nature in magna
parte et tum hoc deficto
illud auxiliu gratie quo
spal pseruatur a morte quo

non sequitur mors eius etiam
si contigeret eum non peccasse
Secda e si hodie ut pdicauit
Jo baptista qz deus poterat
suscitare de lapidibus filios
abrahe uel de digitto aut
costa hoiis / sic formata fu
it prima mulier deus faceret
vnu vl plures homines mira
culose isti licet non contraherent
orle petm / tn sibi illa tria
sibi deficerent et in hoc mudo
et in hoc mudo ut nos comuniter
viuerent tum mortales essent
non ne moveret de loco an sic
alij qui contraxerunt orle
petm attento qz sibi eius ne
tum omnibus alijs contrahenti
bus Tertia consideratio e quo
qz ratione peti orlis sit debita
mors hoim ab isto debito ob
soluitur quando iam quis fit
mortuus Quartus igitur et qui
qui fuerunt per xpm et aplos
suscitati videbant iam in
munes ab ista pena orlis peti
Tum non sit dicendum quod
resuscitati noviter contraherent
orle petm / et qz se impli
cauit grauibus pctis / ymmo
assitur eos post suscitationez
sancte vixisse quo ergo contingit
ac nunc eos sedo mori Quar
ta consideratio e ex eo quod dicto
qz si xpc non ex passione mor
tuus fuisset senio defecisset
de quo ut assitur fuit dec
tum in concilio editum sub
anathemate contra hoc non
credentes Item de hoc aug
lio xo de baptismo puulorum
dicit / qz si xpc non fuisset cru
cifixus et mortuus inueniss
senio defecisset et mortuus fuisset

Dixerat aut est doctrina commo
ta dixi prius quod quid christus
tum nisi voluisset conseruare
vitam suam miraculose sic
quando ieiunauit quadraginta
diebus in deserto et erat cum
bestiis que ut exponit glosa
non ei nocebat sed magis appla
udebat marci i et marci
primo verum si miraculo
uti voluisset ut communiter asse
ritur natura nature oporte
bat eum mori / vnde augustinus
in tractatu de decem cordis
Nonne ex quo homo incipit viue
re iam potest et mori / possibilitas
mortis initium vite facit in
hac terra Et in hac quod hu
manis Ille solus non du
mori potest qui non dum cepit
viuere Ex patet quod mors
et alie pure penalitates
non sunt euidens testimonium
contractionis originalis peccati Ex
missis declaratur quartum dic
tum et est istud quod huiusmodi
mors et huiusmodi pure penali
tates fuerunt in christo et in b
virgine que non contraxit ut
creditur originale peccatum / in ipso
namque fuerunt voluntarie as
sumpte / in virgine aut de
necessitate / quia christus plus quam
est homo erat persona et per
fectus deus / sic voluntarie
assumpsit humanitatem Ita
voluntarie assumpsit huiusmodi pe
nalitates / poterat namque
assumere naturam huma
nam in statu conditionis il
lius quo erit post diem
iudicii glorificata et impas
sibilis Sed quia ut communiter
monitum doctrinam apostoli de

rent eum per omnia sibi
assimilari Hinc est quod ipse sua
spontanea voluntate di
gnatus ac est assumere naturam
nostram huiusmodi penalitatibus
subditam Virgo aut virgo
quia non potuit ante suam
personalem conceptionem non
dicitur assumpsisse eas volunta
rie antequam conciperetur elegit
esse hominem aut mortalem vel
immortalem esse / quia nec
tunc fuit nec voluntatem
habuit et ideo tam naturam
suam quam alia que eam
infallibiliter sequuntur necessario se
cum recipit Sed est dicendum
de b virgine et quia peccatum
non solum dicitur culpa sed
pena pro eo debita Et
ut predictum est ex peccato primi
parentis processit quod quod huiusmodi
pure penalitates que me
rant aptitudinem ex conditio
ne institute nature non
insunt nobis ex necessitate sic
est quod solus christus in quo ista non
necessario sed voluntarie fue
runt dicitur esse natus in simi
litudine carnis peccati Hinc non
homines qui miraculose ut
proxime dictum est de digito
a costa hominis facti innocen
tes in hoc modo positi essent non
videtur inconueniens dicere quod haberent
in se non solum similitudinem
sed carnem peccati non quia vnquam
sub peccato fuerunt sed quia necessario
in se reciperent effectum illum qui
non consequitur ex ordinatione
dei naturam humanam nisi
ex demerito illius primi peccati
Sed ad aliud Dubium assit quod
si homines de particula cor
poris vel aliter miraculose

effecti videantur pertinere ad con-
dicionem filiorum ade. At-
tendat quod adam etiam si
non fuit genitus ex carne hu-
mana est tamen eiusdem ge-
neris cum aliis. Similiter et cetera
lis facta miraculose. Atten-
dat etiam id quod sacra scriptura
asserit quod homines de lapidi-
bus suscitati essent filii abra-
he. Quanto magis hii qui de
particula carnis essent facti.
Attendat etiam quod proprie
dicitur filius ade abraham
et dauid et tamen non fuit
genitus ex virgine secundum con-
suetudinem humane suscep-
tione virilis seminis. Unde
quia primus fuit in genere
humano dici etiam potest adam
pater omnium tam eorum qui secundum
seminalem rationem in eo fue-
runt quam omnium aliorum. Ex-
tra dubium asserit quod iustum
sit innocentem affligi mor-
te et aliis penalitatibus. Ad-
vertat quod multa intendant
sacre scripture in multis pas-
sibus filii portant penam
peccati suorum progenitorum et pa-
rentum a quibus nullum
peccatum traxerunt. Trenorum v. Patres
nostri peccaverunt et non sunt
et nos iniquitatem eorum por-
Io. 9 tavimus. Advertat etiam ad
doctrinam christi quod absque merito
peccati parentum fuit cecus
natus ut manifestaretur
gloria dei in eo. Similiter
de paulo Job et Tobia
quod ut posteris daret exemplum
Tobie ii° vel ad gratie cu-
stodiam et incrementum vir-
tutum. Tercium quod in isto proposito
militat alia specialis ratio
quare potius homines in hoc
mundo positi dicantur porta-
re penam illius peccati. Quod
effectus iste scilicet necessitas mor-
tis et aliarum penalitatum
videntur consequi naturam
humanam ex condicione origina-
li quia cum primo ex sua in-
stitutione ordinate deo com-
petenter omni homini habitatio pa-
radisi terrestris ubi suffraga-
retur eius sufficiens reme-
dium contra mortem. Sed si
cum exilio cum ea remedia
deficiat quicunque in eo poni-
tur ex quo iam natura humana de-
ceptum lege racione peccati primo-
rum parentum non est digna ha-
bitatione illa felici ubi est
perpetuitas seu diuturnitas vi-
te ipsa ratio subicitur illis pe-
nalitatibus que ex peccato illis
provenerunt. Unde merito dici
potest christus in se carnem illius
peccati non sic autem in veritate
quo non fuit hec necessaria sed
ratio sed voluntaria assump-
cio. Unde existente huiusmodi
voluntaria assumptione a prin-
cipio et similiter voluntarie subpor-
tata continuatione videtur quod mor-
talitatem suam et huiusmodi pas-
siones suas quas sic volun-
tarie assumpsit. Ita volunta-
rie sustinuit fuisse. Quemad-
modum dicam separationis
unius ad alterum. Sed cum
ipse poterat ab hiis liber esse
quandocunque vellet et ideo di-
missus in similitudinem car-
nis peccati. Videlicet eum scilicet
aliis in supportando huiusmodi
penalitates quam de necessitate
sustineret. Sed alii sic regu-
le sic fuit alius ad omnes
sic ab initio huiusmodi penalitates

in anima sui exceptione que necessitate insunt. Ita ea de necessitate in eis continuant. Unde nunc carnem ipsorum et huiusmodi passiones non inde sic anima passibilis separavit propria virtute sicut erat in carne Christi in qua etiam si actu inhererent sic in eo tamen propria virtute poterat separare et sustinebat eas voluntarie. Merito ergo caro nostra tamquam necessitati subiecta est illis penalitatibus istis que sunt pene peccati dicitur caro peccati. Non sic autem caro Christi. Et attende dubium est singulare quare in nobis potius dicitur caro peccati quam anima peccati, ex hoc enim non mediocriter edocemur quod peccatum ibi sumitur non pro ut dicit fuisse a messe culpam sed penam. Nam culpa potius in anima quam in carne dicitur esse. Et licet pena proprie dicatur ad animam pertinere, tamen huiusmodi penalitates proprie respiciunt carnem, sicut tristitia et alie pene spirituales ad animam dicuntur pertinere. Non enim mors ratione anime dicitur competere sed corpori quod corrumpitur de die in diem et de fame siti fatigatione et aliis multis que gravitate dicuntur ad conditionem carnis. Unde ex premissis apparet manifeste quod huiusmodi penalitates dicuntur in nobis ex defectu nostri triplicis auxilii nature et gratie que in nobis non adesse cum simus in hoc exilio et in quod sumus deiecti in ratione peccati primi parentis

quare in nobis dicitur caro peccati et non anima peccati

possumus dare exemplum accommodum. Si quis castrum in quo ob temperantiam aeris et aliarum circumstantiarum diu manere homines vivere possent. Rex autem tradidit illud custodiendum militi, sed ipse negligentia sua qui castrum non custodivit sed permisit hostem intrare contra regie lese maiestatis cum tota sua posteritate damnatus et a castro eiectatus est et pro vita ipsius ac omnibus ab eo descendentium assignatus est carcer vel insula in qua tam ex corruptione aeris quam ex defectu remediorum contra mortem non nisi brevi tempore homines vivere possunt. Constat tunc quod quilibet filiorum eius etiam illi qui non fuerunt participes criminis qui non voluntarie sed propter voluntatem suam in ea insula ad habitandum ponerentur merito dicuntur portare in se peccatum illius quia necessario subiciuntur pene inflicte propter illud peccatum. Hic enim in proposito nostro ipse cum tota sua posteritate in hoc exilium damnatus est, ubi tam ex conditione aeris soli ac terrena sterilitate quam ex defectu remediorum contra mortem homines in eo viventes necessario subiciuntur morti et aliis penalitatibus carnis. Merito ergo quicumque in eo vivit etiam si non contraxisset culpam deberet portare sive habere in se carnem illius primi peccati. Cum exprimitur etiam in hoc statu

miserie cognoscatur quod licet
in omnibus equaliter contraha-
tur peccatum tamen quod solum et
aeris dispositione mala
in quibusdam regionibus
ut plurimum est breuior uita
humana quam in aliis Et
ut ab aliquibus asseritur
in quibusdam insulis aut
regionibus quod temperata dispo-
sitione aeris et uirtute re-
nascencium infantum pro-
rogatur uita hominum quod pre-
nimia senectute tedet eos
iam uiuere Et oportet eos
transferri in aliam aeris dis-
posicionem ut ualeat mori
In paradiso uero tiresis et
ex sumpcione cibi de ligno
vite restauratur et quasi
iuuenescit humana complexio
hic est quod ibidem non est aeterna
senectus Itaque apparet
quod ex condicione anime in quod
recidimus ob peccatum primum pa-
rentis huiusmodi penalitates
mortis et aliarum passio-
num nobis insunt Fuit enim
peccatum primi parentis causa
istarum penalitatum non quod
per se sed per accidens scilicet
tanquam remouens prohibens
siue impedimentum ne hu-
iusmodi passiones de ne-
cessitate et actu nobis in-
hererent videlicet originalem
iusticiam aliaque supra
dicta que prohibebant ne
huiusmodi penalitates domina-
rentur in nobis Et quamuis licet
causa per se habeat conformiter
tamen quod variacione cause
per se contingit variacio in
effectu unde si supra co-
lumnam sint diuersi lapi-
des licet remouens unum sit
et equaliter se habeat tamen
lapis qui grauior est cicius
Ita est quod licet peccatum primi pa-
rentis quod est causa pena-
litatum tanquam remo-
uens prohibens se habet uni-
formiter ad omnes ex eo descen-
dentes tamen quod variacione
aliarum causarum huiusmodi
penalitates ut communiter
cernitur est in hominibus di-
uerse se habent

Peccatum primum hominis causa est penalitatum et mortis non per se sed per accidens

Prime est contrac-
tio penalitatum
et mortis quam
ex originali peccato

Posset autem unum multo
speculatiue considerari
omnibus equidem uenienti-
bus consistent quod contractio originalis
peccati et istarum penalitatum
mortis et similium in homini-
bus ut considerantur singilla-
tim concomitant se simul
Ita quod simul et semel non
est dicere quod homo contrahit ori-
ginale peccatum ut culpa et pena
sed etiam in eodem instanti efficitur
homo culpabilis ac mor-
talis et passibilis de necessitate
Dico igitur quod hec insimul simul
considerandum se offert
quod istorum duorum et si non
tempore tamen ordine nature
intelligencie dicitur primo in-
esse homini quibusdam apparet
quod cum huiusmodi penalitates
non insint nobis nisi racio-
ne originalis peccati quod ordine
nature primo insit nobis ori-
ginale peccatum ut culpa est quam ut pe-
na Quamuis aliqui immo et
dicentur sine culpa puniri
Sed scolastice dissendo
contra videtur quod generaliter
Et enim magis generalia sunt
que habent universaliter po-
ra ad deum ut et ac quam homo

qua pluribus communicabile/
Constat autem quod nullus est
qui contraxit peccatum originale
qui habuerit huiusmodi pena-
litates / et tamen aliqui habu-
erunt qui non contraxerunt
videlicet christus adam et eva
Non autem hic fit mencio
de brutis quibus etiam huiusmodi
pure penalitates videntur
inesse Ergo id quod precedit
alterum et ab eo presupponi-
tur esse prius eo ut patet de si-
no et voce ac multis ut supra
exemplificatum est Constat
autem quod in carne ita cum vin-
tur anima quando contrahit
originale peccatum est intelligere
huiusmodi penalitates scilicet mor-
talitatem et passibilitatem
Et cum anima advenit non
desinit esse Certum quod per ad-
ventum suum dicant de no-
vo causam sed intelligunt
eodem ordine inesse homini
per adventum anime unum in
esse personali quo prius inesset
ipsi carni sive concepto se-
mini Cum ergo contractio originalis
peccati presupponat in carne
huiusmodi penalitates et hoc
non mutat ordinem essendi
etiam in anime adventu quando
peccatum originale contrahitur
Sequitur quod subiecto hominis
contrarium ad has penalitates
inest illi prius quam ad originale
peccatum Unde dicit hugo
in tractatu coniunctionis originalis
peccati erat quia anima cum uni-
tur carni passibili non
potest eam regere Item pas-
sibilitas carnis primo in-
esse homini intelligitur Cum

quandocumque aliqua sic se habent
quod unum dependet per se ab
altero et non econtra de-
pendendi repugnat esse
sine secundo et non econverso
Si ergo passibilitas et mor-
talitas sic se haberent ad originale
peccatum quod dependerent ab eo
per se tunc impossibile erit hec
posterius inesse absque illo
Constat autem quod in christo fue-
runt assumpte penalitates
absque peccato originali / ergo sequitur
quod non dependent ab eo per se
tamquam posteriores / immo cum
hec separentur ab eo et non
econverso manifestum est prius
inesse Nam prius natura est
a quo non convertitur subsi-
stendi consequentia / hec enim
est necessaria in isto est peccatum
originale ergo est passibilis / sed
non valet econverso ut in christo
Quinto hoc evidentius patet
commemorando dicta su-
perius videlicet quod illud intimius
ac primo inheat subiecto quod
ultimo separatur ab eo Con-
stat autem quod separatione facta
originalis peccati ab homine ut per
graciam baptismi vel aliter
adhuc remanet in eo ille
pure penalitates que pre-
cesserant Et cum ex modo
originali peccato remaneant pena-
litates in originali peccato subiecto
manifeste docemur quod huiusmodi
penalitates intimius ac prius
insunt eo quo ultimo separan-
tur immo ut communiter remane-
ant / et propter passiones
inseparabiles a subiecto in-
tellecto semper aptitudinaliter
et quod non sit compassio rei

miraculosa dei operacione
Considerandum est ergo quod
peccatum originale dicitur esse
positiuus huius penalitatibus
quod potest dici causa earum
siue per se et per accidens / Immo
est de peccato originali non pro-
ut dicitur fuisse in primo paren-
te voluntarie commissum
quia illud communiter non vo-
catur originale peccatum. sed prout
dicitur esse a quolibet suorum
filiorum singulariter et per se
contractum / et quod ipsi con-
traxerunt Quamuis enim causa
in genere sub habitudine
cause consideratum possit
esse dici suo effectui ¶ Et
ergo peccatum originale positiue
dicitur esse penalitatibus
huiusmodi · quod intelligitur causa
esse earum siue dicatur
causa per se siue per accidens
ut removens prohibens
Nam huiusmodi causa que re-
movet impedimentum
suo etiam effectui dicitur
esse prior Ex hoc autem evi-
dentius manifestatur quod
supra dictum est scilicet quod
inexistencia penalitatum
in homine non est eviden-
ter de necessitate testimonium
contractionis originalis peccati quia
videntur inesse puero io
et potest plus inesse subiecto
absque hoc quod numquam fuit
positiuus Itaque ut conside-
rantur in hoc homine peccatum
huiusmodi penalitates ad originale
peccatum non etiam videntur se habere
ad id velut ad causam effectiue

Quoniam ista occurrit non parua
difficultas soluenda
Omnes namque rationes
supra quod posse insistat et
de illis penalitatibus que
non pure sed quodammodo
fede et obprobriose vocantur
sicut de fomite concupiscencia
ignorancia malicia et ali-
is que nobis videntur inesse
racione originalis peccati vel siue
primi parentis Nam cum non
dicatur quod iste non sufficit suf-
ficiens testimonium contrac-
tionis originalis peccati Constat
enim quod remoto originali peccato per
graciam baptismi adhuc iste
penalitates remanent in
homine / ergo videtur quod nimis
ac plus insint et per consequens quod
peccatum originale non sit causa
fomitis et concupiscencie et
aliarum similium passionum
in nobis ut tamen dicatur non
positiue sit causa per se
vel per accidens Ob huiusmodi
huiusmodi difficultatem libenter
audirem Verum quoni-
am velut ex parte quantum ad
hec fortiter doctores quidam
tangere videntur, sicut bona
lectura in sexto dist. xxxi
Dicit enim quod licet prima pena-
litas carnis non sit causa
contractionis originalis culpe in
corrupta massa que ex culpa
ade est sequuta et fuit non
solum dissolucionem corporis
ad mortem / immo eciam re-
bellionem carnis ad spiritum
et necessitatem concupiscencie
Et est via ad culpam et per
esse eius causa quod huiusmodi

necitas concupiscendi procedit
ordine nali carencia de-
bite iusticie et non econuerso
eo q̄ cum puatur aliq̄s debi-
ta iusticia quo necitas con-
cupiscendi est ex carne
soluta. Ecce q̄ hac doctrina
apparet manifeste q̄ orne
nalis intelligencie primo
inest homini feditas carnis
siue necitas concupiscencie
q̄ peccatum oile. Constat n.
q̄ si necitas concupiscencie
precedit carenciam originalis
iusticie. Cum peccatum oale
prout dicitur formaliter describi-
tur sit carencia oalis iusticie
manifestum est q̄ positiue
intelligitur inesse. Item
quia dicit q̄ est vicarius
oalis peccati. Verum q̄ tales
raciones superius exposite q̄
iste concludunt peccatum oale
positiue inesse homini quo ad
necessitatem concupiscendi
loquendo scolastice videndum
videtur q̄ sic proprie possunt
vocare penalitates. Item
huiusmodi ignominiose passiones
vz fomes concupiscencia et de
similes sunt euidens ut de
necessitate testimonium sub-
iecto quo insunt inesse tunc
aut prius infuisse oale peccatum.
De primo aut nulli dubium
debent esse. Nam in baptizato
nullum est oale peccatum et
tamen fomes et concupiscencia
inesse dicuntur. Verum quia
iuxta doctrinam augustini in secundo
dist. xxxii. Et videtur se
fundare in doctrina augusti-
ni de baptismo paruulorum
oale peccatum dicitur in nobis di-

mitti dupliciter racione. q̄
per graciam baptismi vicium
concupiscencie debilitatur
et extinguitur. Et quia re-
atus ipsius soluitur. Secundum
hoc oportebat dici q̄ licet
remaneat huiusmodi penali-
tates. tamen quia tunc re-
manent sub gradu remis-
so. q̄ fomes et concupiscencia
prout sunt in intenso gradu
sunt testimonium primo con-
tracti et tunc inexistentis
oalis. sz prout sunt in re-
misso. non quia ut sic
remanent post baptismum.
Ista doctrina videtur esse
communis aput multos doc-
tores sz per alios non te-
netur primo exemplariter demo-
strando. Videmus enim q̄
iudeus baptisatus si prius
erat auarus aut luxuriosus
huiusmodi habitus inclinatos ad
malum manet etiam post
baptismum nec de ipa gradus
remissione quantum ad vi-
cium concupiscencie euidenter
apparet. Item si ita se haberet
tamen ipo posset quis scire
se baptisatum esse quia
sentiret huiusmodi diminucionem
concupiscencie. et ita quan-
tum ad hoc pueri xpianorum
distinguerentur sensibiliter
a pueris iudeorum. q̄ in istis
videmus nimis esse decli-
nacionem ad malum quod
multis non ita esse videtur.
Sz quoniam ad hanc instan-
ciam de pueris posset dici
q̄ cum ipi nescirent se habuisse

fomes concupiscencie vel quo
intensa foret post baptismum
sentire non posset. An in-
esse eius in gradu remissiori
Sexto exemplificatur in adulto
in casu quo fomes per ipsum
baptismum dormiens vel in
amenciam conversus bapti-
satus est. Si per gratiam evigi-
lavit et de furia sanatus
est. Utrum absque aliqua
revelatione posset per se ipsum
sive baptisatum se fuisse
multis de isto non parvum
dubium esse videtur. Tercio nullus
de communi lege potest scire certitu-
dinaliter se esse in gratia dei. Sed aut
in baptismo pro dono gracie
esse ita diminucio concupiscencie
cum hanc quilibet in se ipso sen-
tiret manifeste. Sic videmus
de habituatis ad vicia vel
virtutes. Iam per huiusmodi posset
quis certitudinaliter hoc cogno-
scere. Quarto quia fidei tunc
deesset meritum. Tale enim certi-
tudinaliter posset haberi de illa
coniunctum. Si enim infide-
lis veniens ad baptismum sen-
tiret immediate in se dimi-
nucionem concupiscencie et
malorum habituum sive incli-
nacionum quas in se habuit
primo et hoc eciam valet in ad-
ultis baptisatis iam ergo fides
manifeste probaretur conveniente-
r. Hic autem quod ut communiter non
contingit non negatur quin
hoc posse contingere quemadmo-
dum in primitiva ecclesia de
globo igneo descendente super
baptisatos vel confirmatos per
manus apostolorum et de dono

linguarum sed hec fuit re
singulare et miraculosum et
ita posset hodie in baptismo
fieri de remissione concupiscencie.
Sed ut dicit augustinus in libro contra Iul-
iano non itaque hoc efficitur
in baptismo nisi forte mira-
culo ineffabili creatoris
ut lex peccati que est in membris
prorsus extinguatur et non
sit in homine. Ex quo patet tunc est
quod huiusmodi remissio concupiscencie
potest inesse hominibus eciam
absque baptismo sine gracia
gratum faciente. Unde in mora-
libus philosophi dicunt fuisse virtu-
tes non solum et purgatorie
sed eciam purgati animi
ita ut per consummata divinis
conformatione virtutum passioni-
bus mitigatis vel quasi in totum
extinctis videntur novi ho-
mines esse. Unde apud eos
vocate sunt virtutes heroice
quia homines ipsas attingentes
reputabant quasi divinos. Patet ergo
quod ista intensio vel remissio
non sit sufficiens testimonium
patet manifeste. Nam si post
baptismum quis multo tempore perma-
neat in viciis constat quod
habet multo maiorem concupiscenciam
et inclinacionem ad malum
quam ante baptismum. Item ipsa re-
missio vel intensio non est
sufficiens iudicium innocentie
aut non culpabilis peccati. Secundo
in aliquibus ante baptismum
potest esse minor concupiscencia et
inclinacio ad malum quam in
multis baptisatis et in ali-
quibus post baptismum vigor
concupiscencie est maior quam
ante frequenter. Per hec autem

non est intencionis asserere quin
in baptismo prout supra dic-
tum potuit conferri gracia
non solum valens ad re-
missionem peccatorum sed ad-
iuvans ad bene operandum
Similiter quod compescitur concu-
piscencia ne prolis noceat bap-
tisatis / Verum quod regulariter
in omnibus baptisatis sit ta-
lis remissio et debilitacio
concupiscencie cognita sive
percepta sensibiliter quo ad to-
tum remissionis gradum
multis non videtur Aliquan-
do quod superhabundanciori do-
no gracie quod vel ex ma-
iori disposicione hominis ad
alias contingit potest hoc fieri
Et quod tamen in baptismo quam
alias deus potest immutare cor
hominis auferendo habitus
viciorum sive omnem concupi-
scenciam sive inclinacionem
ad malum / et infundendo
contrarios habitus virtutum /
Unde subito de nimio ama-
tore facit temporalium conte-
mptorem et de superbo humi-
lem / sic paulum persecutorem
subito convertit ad zelatorem
fidei / Nam statim dixit
domine quid me vis facere
tanquam omni de serviendo pro
obsequio etc. Etiam tamen ad sta-
stat tum primo fuerat spirans
minarum et cedis in disci-
pulos domini / Similiter lege
de privacione libidinum in
aliquibus sanctis ad firma-
cionem in eis castitatis virtute
Ita ut non sentirent promo-
concupiscencie carnalis sti-
mulos / Verum hoc fuit sin-
gularissimo dono gracie non
aut quod communi virtute baptismi

et fomes et concupiscencia non su-
fficient attestari fuisse
originale peccatum

Hic ergo apparet quod non fit ista
mencio de singularibus
et miraculosis operacionibus
sed de communi lege fomes et
concupiscencia in gradu in-
tenso vel remisso non sunt
testimonium sufficiens actua-
lis inexistencie aut non origina-
lis peccati / Et vero eciam non
sunt sufficiens testimonium
tanquam de necessitate se-
quatur quod ille in quo sunt
contraxerit originale peccatum
Videtur ex dictis constare
quod utrumque enim aliqua duo
sic se habent quod unum potest ab
alio separari et non econverso potest
unum inesse subiecto absque
alio Constat autem quod nititur
concupiscendi potest separari ab
originali peccato ut in baptismo
quod manet absque eo ergo et
peccatum potuit eciam absque illo
inesse subiecto patet quoniam
dicatur esse prior et quod ambo
causa illius / Item manifestum
est quod se habet ut quid communius
et universalius Nam in quo ali-
quo est peccatum originale inest ne-
cessitas concupiscendi sed non
econverso ergo est illo prius et
potest separari ab eo / patet in
baptisatis in quibus est fo-
mes et concupiscencia nec tamen
est originale peccatum ut culpa dicta
Item in adam et eva in
quibus hec fuerunt absque ori-
ginali peccato / Videtur ergo quod quemad-
modum contingit separari
mortalitatem passibilitatem
et alias plures penalitates
ab originali peccato / Ita quod manet
in subiecto ubi tamen nunquam
fuit peccatum sicut fuit in christo
Hic videtur quod possit eciam
fieri de concupiscencia et

¶ Prima consideratio quod possit fieri personalis conceptio absque originali peccato

fomite. Unde sic dicimus quod
beatissima virgo aut alius
quicumque potuit concipi absque
originali peccato manentibus tamen
penalitatibus predictis quia sunt
peccato dotes et possunt ab eo
separari. Ita similiter videtur
quod possit personalis conceptio
fieri absque originali culpa / etiam et
si in eodem subiecto maneant
fomes et concupiscentia ac
alie passiones similes / Hoc
autem quod rationabile sit videtur
multiplici consideratione. Et
primo cum est iuxta sententiam
magnorum doctorum quod carentia
originalis iusticie prout di-
vina voluntate imputatur ad
culpam / dicitur esse forma-
le in originali peccato / fomes autem
et concupiscentia quasi materiale di-
citur. Unde cum materiale quod
privatur quoddam potencia-
le precedat suum constitutum con-
cupiscencia dicitur precedere originalem
culpam. Item constat quod post-
quam quis contraxit originale peccatum
et ab eo mundatus est per gratiam
baptismi licet careat iusticia
originali / quia tamen habet
equivalens donum et maius
videlicet gratiam gratum facientem
hinc est quod non solum concupiscen-
cia fomitis que erat materiale
originalis peccati sed eciam carencia
originalis iusticie ad culpam
imputatur eius. Et causa
est quia in subiecto cum concurrit
dei gracia qua inexistente
quicquid penale fedum aut
deforme in homine reperitur
non imputatur ei ad peccatum.
Itaque minima gracie gratitudo
quamvis minima sit delet omnem

culpam quam in subiecto
invenit. Et quamdiu ipsa inest
homini longe abest omnis ra-
cio culpe / posito ergo quod equa-
lis gracia quemadmodum
in baptismo confertur con-
cedatur alicui in sua personali
conceptione ante contractionem
originalis peccati sic supra locutus
propositum est posse fieri
tunc quia iste habet graciam gratum
facientem carencia originalis
iusticie sive fomes et con-
cupiscencia non imputabitur
sibi ad culpam. Et nullo
dicatur contraxisse originale peccatum
propter preveniens gracie do-
num / et tamen manebunt in eo omnes
penalitates tam pure quam
alie sicut post graciam baptismi.
Et sic pure penalitates
dicuntur sibi inesse eo modo sicut ne-
cessitate et alie / et sic illas non
voluntarie assumpsisse sed naturaliter
ex sua conceptione contraxisse
dicatur. Primum de istis alie
iudicabuntur. Tercium ergo aliquis
quem nunquam contraxisse
originale peccatum prout culpa est
/ et tamen ex sua concepcione
contraxisse ac habere in se de
necessitate predictas penalitates.
Secunda consideracio est peccatum originale
sive concupiscencia iuxta com-
munem doctorum ut supra
tactum est dupliciter considerari
scilicet inquantum culpa est et inquan-
tum pena est / quia omnis pe-
na est a iusto deo iudice de-
um habet actorem. Nunc autem
concupiscencia et fomes que
videtur inesse tam baptisatis
quam non baptisatis cum sit pena
peccati. Considerandum est cum
peccati dicatur pena esse videlicet et

peti primi parentis hoc est illius
inobediencie sue et voluntarie
transgressionis quam fecit in pa-
radiso terrestri / vel peti originalis
prout per vias seminales propa-
gatus dicitur contraxisse Ea-
dem questio etiam visitatur
de necessitate mortis et pena-
litatibus aliis Nam ista sicut
etiam dicuntur pena peti Di-
cimus enim quod necessitas mortis sive
concupiscencia est pena vel
originalis peti prout proles
dicitur contrahere / constat quod
pena nominum pena dicitur
culpa posterior / Dictum est autem
quod necessitas mortis sive con-
cupiscencia prius insunt homini quam
petm originale ergo videtur quod
non sunt pene eius peti quod
posterius illis dicitur esse / immo
prout aliquorum est sententia
doctorum / petm originale causa-
tur eis / et cum omnis pena
respectu peti cuius est pena di-
catur esse effectus quidam illius
culpa enim dicitur esse causa me-
ritoria vel alias pene et non
econverso Apparet ergo quod ista non
dicent esse pene respectu peti
originalis / prout personaliter
illud quis contrahit cum
dicant esse illo priores Sermo
est de pena et peto loquendo
respectu cuiusdam non autem dicitur
verum et de pena prout sit
ex ordinem pene non autem disci-
pline Nam hec in multis
precedit / Unde si iste pena-
litates non proveniunt ex de-
merito peti originalis prout sin-
gulariter contrahitur in singu-
lis Oportebit ergo inquirere
de alio peto quod dicatur esse
causa illarum penalitatum
sicut est nostra est petm primorum

parentum quia ista non absunt
in omnibus reperitur / Dice-
ndum ergo in hac conclusione
quod mors passibilitas et alie
huiusmodi Similiter concupiscencia
et fomes et alie huiusmodi
penalitates insunt omnibus
parvulis non quidem merito o-
peti prout unusquisque illud
sigillatim ac personaliter
contrahit / sed merito transgr-
essionis et inobediencie primi
parentis Ita quod huiusmodi sunt pe-
ne peti illius quod fuit in
primo parente et ipsas causavit
non autem respectu originalis peti
prout contrahit proles illud
quia istud dicitur esse illis poste-
rius Nec illas efficit et intro-
ducit potius vero sententiam mul-
torum ab illis causatur Et
quia omne prius quod a posteriori quan-
tum ad suum esse vel existere
non dependet Nec in hoc
ydemptificatur cum per absque illo
esse cognoscere patet quod huiusmodi
penalitates possunt inesse homini
absque hoc quod contractio originalis
peti prout culpa est in ipso preex-
stiterit Tercia consideracio est
communis modus loquendi Et
namque communiter dicitur quod pena
originalis peti est carencia visionis
divine / mortem et famem et
sitim ac alias plures penali-
tates quas patimur ex peto
primi parentis Similiter etiam
dicimus concupiscencia et fomes
et similia nobis insunt ex eo
peto / Verum est autem quod racione
equivocacionis unum ab alio
non distinguitur Nam cum dicitur
quod ista habemus et patimur ra-
cione peti primi parentis vel

¶ Contrarius ordo peccati et pe-
nalitatum in primo parente
et in nobis

racione originalis peccati. Multi
hec quasi pro eodem assumunt
et aliquando etiam in allega-
cionibus poterit reperiri. Con-
stat tamen quod est in hac mag-
na differencia. Nam dicimus quod mitis-
sima est pena originalis peccati
prout attrahitur a parvulis et
si ex merito illius ultra ca-
renciam divine visionis di-
cimur pati mortem et omnes
alias penalitates similiter
concupiscenciam fomitem et ali-
as sibi similes non tamen mi-
tissima sed potius gravissima
appellatur. Nam videtur probare
intentum huiusmodi ex doctrina
apostoli ad Romanos v. dicit enim sic
sicut per unum hominem peccatum
intravit in mundum et per peccatum
mors. Ita et in omnes homines
mors pertransiit in quo omnes
peccaverunt. Item in unius
delicto multi mortui sunt et
iudicium ex uno in condempna-
cionem quia in unius delicto
mors regnavit. Unde concludo
dicat sicut per unius delictum
omnes homines in condempna-
cionem. Sic et per unius iusti-
ciam omnes homines in iu-
stificacionem vite. ¶ Verum ad ¶
hec dicendum est quod respici-
ens attente continenciam
sacre scripture videre potest contra-
rium ordinem fuisse in peccato
primo parentum quod fuit causa
demeritoria vel alias peccati
originalis ac fomitis et ne-
cessitatis moriendi in nobis. Et
quod legitur quod statim cum come-
derunt cognoverunt se esse nudos
et senciendes rebellionem car-
nis fecerunt perisomata ad
cooperiendum veranda. postquam
eiecti sunt de paradiso interdicto
eis regressu ne sumendo

de ligno vite in eternum viverent.
Unde ex hoc fuit eis necessitas
moriendi. Primum igitur quod
fuit peccatum secundo rebellio ex
ipso tanquam ex causa pro-
cedens effectus. Tercio necessitas
mortis. Fetiditas namque sive
rebellio reddidit eos indign-
os in felici habitacione. Con-
trarius autem ordo in nobis ser-
vari videtur quantum ad con-
tractionem originalis peccati. Et vice
dumtaxat differencie assigna-
ri possit quoniam id quod
in primis parentibus videtur
se habuisse tanquam effectus
ad causam in nobis se habet
econtra. Primus namque peccatum
fuit causa rebellionis carnis
et causa necessitatis mortis.
In nobis autem necessitas moriendi
primo inest. Secundo necessitas
concupiscendi. Tercio ipsa
macula originalis peccati. Unde
videtur hoc ultimum tanquam
effectus duorum precedencium
cum ab eis dependere dicatur.
Unde ex hiis patet quod licet huiusmodi
penalitates non possint
absolvi saltem in viventibus
demeriti a peccato primi paren-
tis quod ipsis precessit et de-
meruisse dicitur. tamen
patet separari ab originali peccato
prout parvuli contrahunt et ut
culpa consideratur. Itaque cum
sint in aliquo non inferunt
de necessitate in eo precessisse putant
culpa est originale peccatum quia
non illius sed racione peccati
primi parentis inesse dicuntur
et pena inflicta sive con-
tracta in nobis pro peccato ideo
absque admixtione culpe
potest nobis inesse. ¶ Quarta
consideracio contra morando dicta

supius Quod ex doctrina sancti
thome in prima allegacione
allegabatur quod lex fomitis et
concupiscencie in homine dicitur
habere racionem legis non quod
directe quasi dirigens hominem
ad operaciones que sibi compe-
tunt secundum primarias condiciones
sue nature respectu finis sui
principalis videlicet beatitudinis sed
indirecte in quantum destitutus
a lege superioris status secundum
quam datum erat ipsi vivere
secundum iudicium racionis
imparere sensualitati quia
subire eam noluit incidit in
legem inferioris status videlicet
bestiarum et impetus sensua-
litatis sicut in illis quemadmo-
dum homo dominatur Unde
secundum psalmistam, homo cum
in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis insipie-
tibus · et similis factus est
illis Itaque ob demeritum pri-
parentis non autem filiorum
suorum sentencia dampnacionis
a deo lata est in descendentes
ab eo seminaliter, ut lex sen-
sualitatis sive fomitis que
dominatur in eis videlicet ergo
concupiscendi prevalens iudi-
cium racionis est pena inflicta
nobis, non quidem propter peccatum no-
strum sive demeritum sed
primorum parentum eiusque
quemadmodum in penalitate
mortis et aliis penalitatibus
Ita eciam portant filii in le-
ge membrorum repugnante
legi mentis quam incite
patiuntur fomitis et concupiscencie
et sic ab ipsa ita et ab ista
nisi miraculose preservati absolui
Unde manifeste patet quod cum
necessitas concupiscendi que

ꝫ quod penalitates pure inessent
eciam non contrahentibus peccatum
o, non sic de penalitatibus
viciosis

operatur lex fomitis non sic
designatur sed precedat in nobis
contraccionem originalis peccati
potest fieri quod hec sit in homine
absque hoc quod unquam originalis
culpa fuit ei et sequitur de
necessitate quoniam alias posset
fuit fomes et concupiscencia
non est irrefragabile testi-
monium contraccionis origi-
nalis peccati prout culpa dicitur et Ad
illud hec proxime dicta si
aliquis surgeret Nonne ergo
ista videlicet fomes et concupiscencia
non merito originalis peccati sunt
in singulis contrahentibus
sed propter parentis nobis inflicta
Unde sic supra dictum est
quod quia pure penalitates
provenerant ex condicione quorum
libet Et ideo eciam si aliqui
non essent ab adam seminaliter
propagati nichilominus mortales
les et passibiles essent de
necessitate Ita ergo hic dicatur
de lege fomitis et concupiscencie
quod ipse inesse possunt homini
innocenti eciam si non sit fi-
lius ade communi modo propa-
gacionis humane Ad hoc
respondetur non esse simile
iudicandum Constat enim ut
supra in parte tactum est
inter istas puras penalitates
et huius ignominiosas passio-
nes magnam distanciam esse
De huius namque dicitur quod incli-
nant per se ad malum sive peccatum
De illis vero quod sunt ad graciam
meritorum Unde quemadmo-
dum doctores petentes quare
in baptismo tollitur plenius
declarant in quarto dis. iiii. ymix
quod illis proveniunt illis utilibus
Itaque licet possit haberi natura
pene tamen huiusmodi malum per
multa bonum quod huiusmodi quod inde

proueniat compensatur. Non sic
autem in huiusmodi viciosis passi-
onibus que frequenter ac multum
diriniunt siue impediunt al-
tissimarum contemplaciones virtutum
primo hic vero esse impedita
constitutum. videtur sibi conueni-
re ex sua et propria condi-
cione nature, eo quod viri sancti
in illorum tollerancia gau-
dentes in statu sensacione
quam plurimum dolent. quare vi-
detur huiusmodi proprie dicantur
habere respectum ad illud primi
peccatum corporis iam non sentire
debere nisi illos qui quodammodo
participes fuerunt vel quos
habitudine quadam videtur
contingere, sicut sunt filii eo-
rum parentum ab ipsis
procedencium racione communis pro-
pagacionis humane quia
tamen filius sit pars, primo
quemadmodum scilicet parentum
illos eciam qui ex lumbis
suis exierunt contingere videtur
paciunt delictum. et quoniam se-
minaliter ab adam descendit
propterea dicuntur filii sui. Non
sic autem qui aliter inuarum
non autem de semine ipsius
erunt formati. Hinc est quod
licet ille penalitates pro-
eciam ad alios se exten-
derent non tamen huiusmodi
passiones viciose. et cau-
sa sunt superius declarata
quoniam opus a deo imme-
diate factum ab eo non
procedit cum opposita incli-
nacione siue repugnancia
sui finis. Pro adhuc
eciam apparet alia racio
specialis Constat enim ex
communi doctrina quod adam

pro se ac filiis suis ac-
cepit donum originalis iu-
sticie, pena vero directa contra
illi virtuti que est concupiscencia
siue fomes ad illos se so-
lum extendit. quibus ipse
poterat committere donum origi-
nalis iusticie. hii autem erant solum
qui ab eo seminaliter descendebant.
Sanctificacio autem a morte et
aliis penalitatibus ut decla-
ratum sunt non tam ex origi-
nali iusticia quam ex assistencia
diuine prouidencie vide-
batur pendere. Vtrum pura
penalia non videntur tam
proxime pertinere ad pe-
nam pro peccato primi paren-
tis. quemadmodum huiusmodi
passiones viciose. quia vere
per hoc videtur penam sentire
in eo in quo delinquit. Ideo
mortalitas et alie plures
penalitates videntur homini
competere ex sue condicio-
ne nature. quia est quid
compositum ex elementis
contrariis. fomes autem et
concupiscencia cum dictat quo-
dam modo dominium sensua-
litatis supra iudicium racio-
nis. non secundum naturam sed
contra naturam videntur
inesse. Etenim racio racionalis
dictat id quod nobilius ac
dignius est aliis dominari
debere. Sic homo naturaliter debet
dominari pecudibus. Con-
trarium autem contingit in concu-
piscencia et fomite cui racio
continueque sit forma nobilior
absque auxilio gracie dei in
totum dominari non potest.
Inde apparet hic esse quidam

vituperabilem inordinacionem nature et quam in
inordinatum a deo inmeste
procedit hinc est quod homines
inviabilit facti penalitatibus
forent subiecti non tamen
fomiti et concupiscencie
Ulterea quod istis seminaliter
propagatis fomes et concupiscencia insint non aut
aliis racio quedam ostendit
videlicet quia omnis res que generari
videtur retinere in se modum
generacionis sue et quod inest ei
a prima generacione videtur
sibi naturaliter inherere et quoniam
seminaliter propagatus generatus
est in fervore libidinis
et concupiscencie hinc est
quod fomes et concupiscencia
huiusmodi sic propagatis quasi
naturaliter videntur inesse
Si quis aut diligenter attendat ad hanc racionem videbit
eam frequentissime repetitam a sanctis et aliis doctoribus quibuscumque qui reddentes causam contraccionis
originalis peccati dicunt esse fervorem libidinis in concepcione Et ideo dicunt quod omnibus
seminaliter propagatus habet
in se necessitatem concupiscendi
ex modo concepcionis sue in
libidine Unde Christus dicitur
quod solus fuit absque concupiscencia et fomite quia
fuit conceptus sine libidine
Patet aut intuentibus
sentenciis quod ipsi in hac loquuntur
de peccato originali quantum ad id
quod est in ipso male Et
quam pront dicit augustinus due sunt
matres filiitatis videlicet filiado

et convictio quod enim est alteri
simile idem reputatur frequenter Exemplificatur communiter
in duobus quibus est in duobus gemellis Item quod est
alii intime coniunctum quia
sepe ad differenciam non attenditur
Etiam aliquando esse idem creditur
sicut albedo et dulcedo in
lacte Constat aut quod hoc
malum videlicet concupiscencia et fomes
in originali peccato ita est eidem intime coniunctum quod quasi reputatur pro eodem et unum sibi
vendicat nomen alterius Unde
peccatum originale fomes vocatur
et econverso hinc ergo sancti
doctores et precipue maxime sanctus
Augustinus dixerunt quod sic sine libidine non est parentum concubitus Ita filiorum ex eorum
carne nascencium non potest
esse sine peccato conceptus
Restat ergo ibi peccatum non solum
culpa originalis Nec unquam
non dicatur esse impossibile quia
hominem absque culpa originali
habere fomes et concupiscencia
que videntur esse porta
in contraccione originalis peccati et
hoc quia intimius inherent
homini quam originali peccato hinc est
quod inseparabilia quodammodo
iudicantur Quod aut fomes
et concupiscencia sit peccatum
suffragatur multorum sanctorum
doctorum doctrina Videlicet adprius allegari potest maioris
quibus testimonium videlicet apostoli pauli qui inter omnes auctores sacre scripture de materia originalis peccati
amplius declaravit Dicit namque ad Romanos vii Non enim quod

¶ Quatuor sut dicta doctrie
amplectende hic

volo bonu͞ h͞c ago. sed qd' odi
malum id facio. Si aut qd'
nolo illud facio non eo ope-
ror illud s͞z quod habitat
in me pctm̄ / non em̄ h͞itat
in me h͞ est in carne mea
bonu͞ / hic aut pctm̄ sumitur
co͞mit pro concupiscencia et
fomite. ut statim in seqnti-
bus declāt / qm̄ id quod hic
dicit pctm̄, vocauit legez me-
brorum. Circumissis que et
si diffuse / tamē urgente
necessitate deducta fuerit. eli-
citur quatuor dicta que
doctrina h͞ec maxime ample-
ctatur pro responsione ad
obiecta ex aduerso / Primu͞ est
q͞ pure penalia vz necitgo
mortis fames sitis et alie
similes que fuerunt in b͞ vir-
ne. non sut euidens ac de-
necessitate testimonium con-
tractionis ori͞lis pcti. patz h͞
manifeste ex declātis in hac
propositione Secundum est
posito per casum qd' tn̄ non
asseritur in b͞ta virgine fuis-
se concupiscenciam et fomitz
non ideo de necessitate sequi-
contraxisse ori͞le pctm̄. prout
culpa dicit' / hec etiam euide-
ter patz ex iam facta p̄dictis
declāacione concupiscencie et
fomitis ad contractionem
ori͞lis pcti / Tercium gracia
preueniens prout creditur
in p͞o instanti sue concep͞co-
nis contractionez pcti / causa-
uit ut q͞ huiusmoi pure pena-
litates siue passiones ignomi-
niose non habuerit racionē
culpe / qm̄ gracia dei effecit
q͞ na penalitas siue pas-
siones uitinqz defformis et

feda uideatur qm̄ ipi gracie
simul coniuncta consistit in pec-
catum debeat reputari / Quartum
est q͞ dato casu p̄dicto
stat b͞ virginem habuisse
carnem pcti. et tamē nunqz
contraxisse ori͞lem culpam
patz ex p̄dicta auctē aplī
qui vocat pctm̄ concupiscenciam
et fomitem / Et qm̄ in con-
ceptione hominis contrahi p͞t
necessitas concupiscencie
absqz culpa ori͞li / sequitur
ergo q͞ etiam si dicatur habuisse
carnem pcti. non id de ne-
cessitate ostenditur in ea
fuisse ori͞le pctm̄ intelligen-
do propter culpa dicitur / Quin-
tum est q͞ in p͞missio cas-
stat b͞ virginem esse sancti-
ficatam / Dum ei sanctificacione
ac in p͞ma consopitum fomi-
tem. Et in s͞cda extinctum
fuisse. nec tamē contraxis-
se ori͞le pctm̄ / Hec deducitur
manifeste ex tribus p͞missis
/ quia si contractio fomitis
et concupiscencie non arguit
de necessitate pctm̄ ori͞le fuisse
/ ergo sanctificacio in qua debi-
litari siue extingui fomes
dicitur non probat fuisse ori͞le
pctm̄ / Nam si contractio et
inobediencia fomitis non argu-
it hoc fuisse / ergo eius deter-
minacio uel abolicio multo
minus / Hec aut licet ex p̄dictis
videantur satis constare / tn̄
pro maiori euidencia qꝛ pal-
pabili intelligendum est q͞
quandocumqz plura accidencia sunt
in subiecto et h͞nt ordinem
inter se / eodem ordine etiaz sua
contraria intelliguntur inee-
sse de sanitate et egritudine

Ad declarandum premissa quomodo ordinate intelligenda esse in conceptione hominis

vel alia contrarietate Dicitur
est autem supra primus inesse
timor pravas penalitates
ac passiones ignominiosas ac
originale peccatum Erit ergo
ordo iste attendendendus
in conceptione hominis quidem
contrahit originale peccatum primo
est intelligere esse hominem
ipso esse mortalem et passi-
bilem de necessitate Tertio
inesse sibi necessitatem concupi-
scendi sive concupiscentiam
et fomitem Quarto autem peccatum
originale Hic autem ordo naturalis
intelligentie patet quoniam quod
ultimo necessario consequentia inse-
runtur priora, sed hic non con-
tingit in contrario ordine
Dicitur enim iste est in peccato o-
riginali ergo est in eo concupiscentia et
fomes et est in ipso fomes
ergo necessitas moriendi inest
Est necessitas mortis per
separationem anime rationalis a
corpore ergo homo est, omnes iste sunt
consequentie de necessitate
stante tamen divina ordina-
tione sed e converso non valet
deductio. est homo ergo est
mortalis de necessitate patet
consequentia in hominibus glo-
rificatis. est mortalis ergo
inest sibi fomes / Similiter
non valet quia oppositum
fuit in Christo et in beata virgine
prout dicitur ex adverso post
secundam sanctificationem. Est
habet fomitem ergo peccatum originale
Constat de contrario de bap-
tisatis patet ex eo ergo cum ulti-
mum in ordine isto naturalis
intelligentie dicatur esse peccatum
originale quod ultimo inest homini
Et quoniam oppositum peccato
est gratia gratum faciens / sequitur

etiam quod gratia ultimo ordine
inest homini / primo namque
dicitur homini competere quod in-
est per se quam quod inest per acci-
dens Illa enim quodammodo
per se inesse dicuntur quia neces-
sario, gratia vero non sic
dicitur competere Et licet ordo
huius non sic appareret huic or-
dinem naturalis intelligentie
intuenti evidenter / tamen
manifestum est quod gratia et
fomites in isto statu simul
infunditur adeo homini propter
insit ei necessitas mortis
et concupiscentie / dato ergo
casu predicto possumus intelli-
gere conceptionem beate virginis
sic fuisse intellectam eam primo
fuisse hominem hoc enim esse
quia substantiale precedit
accidentale Secundo intelligitur
eam fuisse mortalem de necessitate
Tertio etiam accidens commune
est nature humane iam per
peccatum corrupte scilicet hominem
esse mortalem de necessitate
cum hoc necessitatem concupiscentie
prout intelligitur esse in conditione
fomitis / Unde hic tertium quod
possumus intelligere in ea fuisse
post illud secundum ordinem tertio /
Quartis positis adhuc non intelli-
gitur habere peccatum originale prout
culpa dicitur quia licet ista duo
vel alterum ipsorum dicitur esse
originalis peccati / tunc ut supra
declarabatur intelligitur cuilibet
ex humano semine concepto
inesse necessitas contrahendi quod
tamen cum hoc intelligitur esse
in differentia ad divine virtutis
quamquam effectus id est originale peccatum
ex ea causa sequetur in beata virgine

Deus mirabiliter ipse operando
preter cursum nature preveniens
prout creditur domum sue gratie
infundendo Et quia gratia
et qualis culpa sit incompa
tibilia Hinc manifeste apparet
quod sic necessitatem mortis ita
et necessitatem concupiscendi sive
fomitem potuit contrahere
absque contractione originalis cul
pe Racio autem propria dicitur
quoniam huiusmodi duplex ne
cessitas scilicet moriendi et con
cupiscendi prius dicitur inesse
quam contractio originalis peccati
et manifeste potuit absol
ui ab eo Dicere sanctificatione
aut dicitur quod potuit inesse
absque contractione orlis pcti
manifestius patet Nam si
gratia preveniens contractio
nem culpe originalis que
iuxta hanc doctrinam potest sa
sanctificatio appellari non
fuit in tanta plenitudine
quod prout quidam dicunt com
primeret totaliter scilicet extenuavit
fomitem Ita ut iam non
inclinaret umquam ad ma
lum nec mortalis nec ve
nialis peccati Secunda vero
propter maiorem plenitudi
nem gratie beatissime virginis
superveniente in actuali con
ceptione filii dei fomes
ipse dicitur totaliter extinctus
fuisse Evidencius apparet
quod nec huiusmodi sanctificatio
demonstrat fuisse in ea orle
pctm Itaque iam manifeste
concludi potest quod sic penali
tas Item posito quod beata virgo di
catur habuisse concupiscenciam
et fomitem vel carnem peti
vel dicitur sanctificatione

sanctificatam fuisse non
de necessitate concludit fuisse
in ea originalem culpam Vel
aut verum vel verisimile fuit
ipsam habuisse concupiscenciam
et fomitem sive carnem
peti Quod autem in contrarium
aliquid fortasse dicitur Hoc autem
de fomite oportuit hic inseri
quia magnam questionem
facere videtur cum ista de pe
nalitatibus Et declaraveris in
una est evidens manifesta
tio difficultatis in alia Si
vero quis obiciat dicendo quod
ex hoc similiter potest concludi non
hominem contraxisse petm orle
Etiam si videas illis inesse
concupiscenciam et fomitem
Dicendum est quod ut non esse et
non posse est infinita distan
cia Eciam de beata virgine matre
dei ad illos homines maxime alios
attendenda est dicitur Non re
peritur in sacra scriptura de
aliis scriptum Unde sicut
de ipsis sic de beata virgine
dici possit non contraxisse
petm orle cuius non licet in
huiusmodi comparare Item in
aliis nichil singulare quod sit
expositum distrahens vel diu
sum ab hac lege communi omnium
hominum scriptum autentice re
peritur Unde oportet assumere
de ipsis iudicium commune Patet quod
secunda propositio de qua supra primo
fuerat exordium assumpsit quod non
obstante preservatione a culpa
beata virgo fuit subiecta sive affecta
multis penalitatibus que prove
nerunt ex suo peccato Et occasione
huius fuerit ita declarata de fo
mite carne peti ac dicti sanctifi
catione que in hac materia

Licz non contraxit pctm̄ virgo
sz tn̄ est citra privilegium
xp̄i in spo

Vacantur non puram in-
gerere difficultatem

Septima propositio
fuit q non obstante
huiusmodi preservacione btā
1o virgo fuit citra privilegiū xp̄i
patz primo quantum ad miste-
rium passive generacionis sue
quia ipsa non fuit concepta
de spū sancto sicut xp̄s Sed
de semine concepto libidino-
se. sic est nālis conceptio o-
2o mnium aliorum hominum Secūdo
quantum ad misterium preservacō-
nis quia xp̄s non indiguit pre-
servari pro eo q xp̄us ex modo
sue concepcionis non debuit
nec debuit potuit contrahere
pctm orle. Beata autem virgo
ad contrahendum habuit
maximam ac summam nētem
quantum est ex parte nature
nisi fuisset preservata ex dono
3o gracie gratum facientis. Et
ex hoc sequitur tercio q bta
virgo indiguit gra redemptivis
ab o peccato quia ipsa necessario
illud erat incursura nisi fuis-
set preservata. xp̄s autem eciam
si non fuisset preservatus nec
habuisset aliquam gram sed
prout ille homo ingenitum
homo consideraret in puris
naturalibus non contraxisset
orile pctm quia modus
sue concepcionis repugnat
4to contractioni orl pcti Quarto
bta virgo fuit citra privilegiū
xp̄i quantum ad misterium sctifi-
cacionis quia xp̄i sctificacio
multo fuit plenior Cum
ab inicio sue concepcionis ei
datus sit non ad mensuram
spūs Ita q de eius plenitu-
dine nos omnes accepimus pātr
ideo primo et tercio Beatissima

autem virgo licz habuit gratiam
in sanctificacione prima id est
in sua passiva concepcione
personali tamen per aliquos
dicitur adhuc fuisse sanctifica-
ta uberiori dono gracie ab-
solute vel respective in acti-
7 va concepcione filii Quinto
quantum ad misterium glorificacō-
nis quoniam aīa xp̄i ab instan-
ti sue concepcionis fuit perfecte
beata Ita q hodie quantum
ad id quod est essenciale lo-
quendo non habet amplius de
gloria in celo q habuit in utero
virginis primo instanti concep-
cionis sue De aīa vero btme
virginis licz credatur q a primo
instanti sue infusionis habuit
graciam consummantem non
tamen sic asseritur de gloria
consimilate Et patz q adhuc
preter id in quo xp̄s incomparabiliter
excellit btissimam virginem
scz in personali unione cum
deitate etiam excedit a digni-
tate excellencia et in pluribus
aliquorum enumeracione quia
facile videri potest non licz conte-
di et quia iam de hoc supra
distinguendo circa huiusmodi preser-
6to vacionem dictum fuit Sex-
to eciam excedit xp̄s virginem
quia in eo penalitates pure
nature humane voluntarie fue-
runt assumpte. In btissima autem
virgine fuerunt de necessitate quan-
tum est ex parte nature humane
Idem dicit de necessitate concupie-
scencie lege fomitis prout con-
sideratur absque culpa orili quia
btissima virgo ex singulari suo
dono gre vel non contraxit
vel ab eo sanctificata est Sed

Ubi in scriptura fundatur decimacionis cõmatia

Octaua proposito erat quod non obstante preseruacione predicta b. virgo potest dici in lumbis habuisse decimata fuisse. pro intelligencia terminorum sciendum quod apostolus in epistola ad hebr vii ex condicione huius decimacionis probat sacerdocium christi esse excellencius quam sacerdocium aaron siue leuiticum. Nam sicut scribitur Gen xiiii quod abraam reuersus a victoria Regum dedit decimas de omnibus que habuerat melchisedech sacerdoti dei summi ipse benedixit abrahe. Et quia ut dicit ibidem sine contradiccione a maiori benedicitur. ideo quod abraham fuit benedictus a melchisedech sequitur quod melchisedech et maior erat quam abraham. Item quia tunc in lumbis abrahe erat leui patriarcha de cuius stirpe fuit aaron tanquam filius ab eo descendens. Si melchisedech erat maior abraham ergo erat maior quam aliquis filiorum ab ipso descendencium quia qui maior est patre maior est filio. Item ergo abraham tunc fuit decimatus censetur eciam decimatus leui qui erat in ipsius lumbis et per quem melchisedech intelligitur esse maior esse leui. Sacerdocium autem christi cuius mysterium est in offerendo sacrificium eucaristie ex pane et vino confectum prout dr xpc e ipse fuit secundum ordinem melchisedech qui obtulit panem et vinum. Non autem secundum ordinem aaron qui erat in offerendo animalia in holocaustum. Hinc ergo dicit apostolus quod sacerdocium christi in nouo testamento quam sacerdocium aaron in veteri testamento. Et quoniam contra hoc statim arguitur. Christus ergo ut erat in lumbis abrahe quia filius eius futurus secundum carnem ipse sicut leui tunc fuit decimatus. Respondet augustinus dicens x super Gen ad litteram quod quia alio modo in lumbis abrahe erat leui scilicet secundum racionem seminalem tanquam futurus hoc communi modo propagacionis humane. Christus autem non sic. sed duntaxat secundum corpulentam substanciam. Hinc est quod leui fuit decimatus et non christus.

Bonaventura in iii⁰ arguit quod ista responsio non videtur sufficiens. dicit namque quod multi filii abrahe creduntur esse maiores quam melchisedech et expresse de moyse dauid et beata virgine.

Unde resoluit se ad primam racionem apostoli quod quia melchisedech benedicens abraham significabat christum a quo omnis prouenit benediccio. Hinc est quod abraham minor esse dicitur inquantum ipse melchisedech figurabat christum quia nullum dubium quod christus est ipso sic omnibus aliis filiis abrahe maior. Ex omnibus predictis adhuc non reprobatur materia de preseruacione virginis a peccato. Sed quia dicit augustinus ibidem quod id quod decimabatur curabat et omnis qui fuerit in lumbis abrahe secundum

Decimacio sumitur tripliciter

seminalem racione fuerunt
decimati ergo fuerunt curati
Hoc autem ergo fuit in lumbis
abrahe quo omnes alii filii
levi ergo curata fuit. Si cura-
ta ergo fuit primo per peccatum
infirmata. Unde ergo adverso
hac racione concludit quod fu-
it in originali concepta. Pro
responsione sciendum quod decima-
cio sumitur tripliciter. Uno modo
actus moralis, sacramenta-
lis et figuralis. Moralis
est prout est donacio decime
partis omnium bonorum nascencium ad
sustentacionem ministrorum
qui vacant semper ad cultum
gracie dei / et est decimacio
nunc in lege gracie et fuit
in lege moysi / prout est ac-
tus sacramentalis fuit de
tempore legis nature. Hec enim
nunc in recipiendo servata
eciam ex opere operato pur-
gant peccata et in lege veteri
per oblacionem sacrificiorum
erat quedam expiacio peccati
saltem ex opere operante. Item
in lege nature in decimacio-
ne / quia quando annuatim da-
bantur decime sacerdotibus
intelligebatur esse quedam con-
demnacio peccatorum sicut modo per
ordinacionem ecclesie in confessio-
ne sacramentali semel in
anno fit absolucio a peccatis.
Dicitur autem opus operans fides
et devocio. Opus operatum
sacramenti suscepcio. Itaque
sacramenta veteris legis non
habebant efficaciam ex se
sed si qua sanctificacio ibi
fiebat illa erat merito fidei et
devocionis in ipso suscipiente

Opus operans
Opus operatum

Sacramenta autem ecclesie habent
ex se efficaciam intrinsecam
quod eciam si in recipientibus
non sit tanta devocio, tamen
eo ipso quod humiliat se ad su-
scipiendum dummodo non ficte
accedat ex virtute sacramenti
infunditur gracia. Tercio modo
decimacio dicitur esse actus fi-
guralis / decimarius enim di-
citur numerus perfectus quia est per-
limes inferiorum. Unde post
decem numerum fit replicacio
eorum que sub eo continentur.
Novenarius ergo numerus in com-
paracione ad denarium intelligitur
esse imperfectus / et quia quando
decima solvitur aufertur a numero
id quod faciebat perfeccionem
scilicet unitas illa et remanet
decimanti id quod est imperfectum
scilicet novenarius numerus / hinc
est ergo quod quicumque decimat
sive dat decimas quia illa
decima pars que faciebat
perfeccionem numeri non est sua
sed est debita deo et sacerdotibus
profitetur se imperfectum esse et
perfeccionem suam a deo vel
sacerdotibus qui vicem dei te-
nent et ministerialiter conferunt
dare spiritum sanctum esse expec-
tandam. Dicit ergo si levi ergo
fuit decimatus sequitur quod
fuit curatus quod scilicet quantum est
ex se erat imperfecta ac sua
perfeccio erat expectanda a Christo.
Responsio ad ista attentius su-
pra declaratis non est nimis
difficilis. Quemadmodum
enim concedit quod purgata fuit
non a peccato quod infuit sed
quod inesse debebat nisi preventa
fuisset per graciam. Ita de cu-
racione quod curata fuit non
ab egritudine peccati que umquam

actualiter inhesit sed que
erat inhesura si primo per
ctum non fuerit curata
quemadmodum si quis mala
dispositione complexionis co-
firmit quis sto tpe anni
infirmari. Et tum ect ad hec
non minus qz alias dispos
tus oritur medicus aut du-
cibus pservatus est ne unqz
infirmitas illi adveniat. no
minus dicetur quod huiusmodi pservati-
one curatus // Quarta secundo
dicitur quod in eo quod dicitur esse
decimata habitur pfectionem
suam a deo esse expectan-
dam. et gratiam quod se est im-
pfecta esse nisi pficiat gratia
dei pro ut creditur hec fi-
delium negat nullus. Unde
iam manifeste patet quod ipsa
si fuit pservata non contra-
dicit quod decimata fuit. Non
sic aut de xpo quia ab ipso
inicio dicitur deus est omnis per-
fectio. Nona propositio
quod si b. virgo non fuit pserva-
ta ab omni peccato fuisset, xpc
non fuisset pfectissimus me-
diator declarata fuit iam
in superioribus etc.

Erit decima propo-
sitio quod si beata virgo
contraxisset peccatum orig-
nale fuisset in eo nisi pro tpe
imperceptibili vel in unico
instanti, quod peius ei esset
quam si fuisset dampnata et
realiter quantum ad penam
dampni. Undecima propo-
sitio quod peius fuisset mi dm ha-
buisse culpam oralem per
unicum instans tm, quam esse eterna-
liter in pena sensus. Pro
declaratione istarum duarum
propositionum presuppono
due communes conceptiones, quarum
unum una est per se nota apud
omnes scias et notiones. Alia
vero est firmissime credita
in religione xpiana. Prima
est quod illud dicitur esse minus ma-
lum quod est eligibile minus
patet ut est vulgare provrbi-
um de duobus malis mi-
nimum est eligendum. Secunda
est quod deus semper re-
munerat ultra condignum
et punit citra condignum punit.
Hec enim pertinet ad clementissi-
mum principem et piissimum
iudicem, sic omnes confiten-
tur unanimiter deum esse.
His duabus maximis quarum
per se notis, infertur ratione deum
esse quod consistere in minimo pec-
cato mortali vel per unicum
instans, est maius malum
quam eterna damnatio in inferno
patet. Nam deus iuste conden-
nat ad penam inferni homines
qui in mortali peccato decedit.
Etiam si in illo non nisi per
unicum instans fuit, tunc ergo
aut est maius malum eternus
cruciatus inferni aut peccatum mor-
tale. Si dicatur quod pena eterna
est maius malum, tunc mani-
feste concluditur quod deus non est
iudex iustus, quia pro mino-
ri malo reddit maius ma-
lum. Item tunc non diceretur
punire citra condignum, sed mi-
nus ultra, si culpam ergo dicatur
esse minus malum, ipse vin-
dicat in maiori malo quod
est eternus cruciatus. Cum ergo
impossibile sit deum non esse iustum
iudicem, ratione oportet fateri
quod etiam supplicium est minus

Due propositiones
per se note apud
... rineo

malum qz minimu morta
le pctm Ex hoc declatur qz maius
malum est etinus cruciatus
inferni siue purgatorij qn
tum ad penam sensus qz
carencia visionis diuine
siue felicitatis etne / addit
qntum ad penam sensus
Nam cum in inferno sit ca
rencia etne beatitudinis et
pena sensus Notum est qz
hoc duplex malum prepon
derat alteri eorum per se so
lum considerato / proba inte
tum. Illud e maius malu
quod magis est oppo le summo
bono Nam maximo bo
no opponit maximu malu
Unde dicit qz virtuti heroice
que e virtutum optima op
ponit bestialitas que est
pessima omi viciorum Nunc
aut sic e qz beatitudo et pe
na sensus qntumcunqz acer
bissima sunt eid subiecto
compossibiles / patz Nam
xpc existens in cruce erat p
fecte beatus / habebat enim
tunc tantum gaudiu loque
do de essentiali qntum ho
die ht in celo Nichilominus
tn paciebat grauissimum
tormentum et hoc totum erat
in eod subiecto scz in anima
in qua tunc simul erat ga
udium et dolor / Ideo dicit
qz possz aliquis puniri acer
bissime in purgatorio et sil
habere gaudiu beatitudis etne
Cum qz pena etna sensus
sit compossibilis cum bone
Carencia aut diuine visio
nis tanquaz sibi opposita p
uatiue simul stare no pot

Euidenter concluditur qz carencia
visionis diuine sit maius
malum qz etinus cruciatus
solum qntum ad penam sen
sus. Hec enim pt simul stare
cum beatitudine illud vero
minime Item qz carencia
visionis diuine sit maius
malum patz qz doctrina aug
in li. Cur deus ho. vbi dt
qz pro conseruanda destinacione
sue domus attingendo omi
angelorum demonum hominum
et tocius vniusi nullus dz
velle peccare culpabiliter ad
quod sequitur carencia visio
nis diuine Constat aut
qz multo maius malum e
destructio vniusi tocius qz
pena etna sensus vnius
anime Hec e doctrina salua
toris Math xvj Quid pro
dest homini si mundu totum
lucraretur anime sue vero det
rimentum paciatur / aut quam da
bit ho comutacionem pro aia
sua / Tanqz pro lucrando ea
bona mundi nec pro conserua
do eam casu quo contingeret
ea perdi non debet quis elige
re detrimentum aie sue
Nullum aut maius detrimetu
qm perdere vitam anime / Et
augu et habetur in 3o de
p d. j. mors quam timet ho
mines separacio e aie a
carne / mors aut quia non
timent separacio est anime a
deo / Ex premissis infertur
tanqz manifeste euidens
et semper retinendo memorie
bonu qd maximu om bo
norum hominum terre possibilu
est amicicia dei sine cuius

¶ Quid est summu bonu hois
et quid summum horribile

dilectio Et nullum est homi
ni maius malum siue horri
bilius quam ira dei et sua in
dignacio quam incurrit quis
in omni peccato mor
tali Et quoniam in duobus
malis minus malum est
eligendum Cum minus malum
sit carencia visionis divine
quam culpa mortalis Nam id
tamen sit minus malum red
ditur pro pena mortalis
peccati sequitur quod quilibet homo
debet diligere potius carere
perpetuo divina visione quam
semel dumtaxat mortaliter
peccare vel in peccato mortali
solum per unicum instans
esse Hic autem est quod omni die
dicimus nec tamen advertimus
vulgari sermone quod melius
est omnia mala pati quam ma
lo culpe consentire Propterea
quicumque iustus eligeret po
tius omne malum pati et
omni bono alio carere quam per
gratiam dei et ipsius inimicum
constitui Illud autem est ab
omnibus eligendum quod eli
geret vir sapiens bonus
et iustus Iam ergo ex teno
re premissorum manifeste patet
dictorum evidencia propositum
scilicet quod peius fuisset beatissimae virgini
matri domini vel eternaliter
dampnatam esse quantum ad
penam sensus et perpetuo
visione divina carere quam
per unicum instans esse sub peccato
originali Etiam si permissum et
dimissum fuerat in optione
sua quod amplius eligeret
vel carere divina visione et
peccare mortaliter seu per unicum
instans in eo esse Nulli dubium

quod quemadmodum quilibet vir iu
stus ipsa potius omnes penas
tanquam minus malum eli
geret Hic autem cum in sua con
sideracione quis revoluit et
eligit per hoc incomparabiliter
magis dignum efficitur ad ha
bendum eternum premium quia
verus amicus dei esse proba
tur ipso quod potius eligit omni bono
carere quam perdere amiciciam de
hac sublimiorem adhuc tenacitatem
habebat paulus cum dixit
Ro viii Certus sum quod nec mors
nec vita nec angeli nec principa
tus etc. poterunt nos separare
a caritate que est in christo domino
ihesu nostro Simile et iste fuit
vir Eleazar qui ut legitur
ii Machabeorum vi o dixit se
potius promitti in infernum
velle scilicet porcinam carnem
manducare contra divinum man
datum De hoc autem quod carencia
visionis divine maius malum
sit quam eternus cruciatus inferni
manifeste loquitur Crisostomus
in de reparacione lapsi Multi
enim plura genera tormentorum
complicantes inferni subiungit sic
dicens Verum non hec so
lum que diximus monet nos
mala que in gehenna perfe
rimus si negligimus vitam nostram
Tollendi enim a bonis et aliorum
beneficia ab hiis que preparata sunt
sanctis tantum generat cru
ciatum tantumque dolorem ut et
si nulla extrinsecus pena torque
ret hec sola sufficeret Omnis
enim gehenne superat cruciatus
carere bonis quibus in potestate
habueris perfrui Nec puto ita
acerrima esse gehenne supp
licia ut sunt ea quibus torquetur

Replicatur con responsione ex adverso

qui caretur a conspectibus xpi
hic crede mihi penis omnibus
gravius est hoc est quod supe
rat et gehennam Et infra
Sed sufficiat nobis inquis
evadere gehennam et digni
os non fieri tanti regis
conspectu quid illa anima
cui hoc sufficit infelicius
quid miserius Ecce clare
patet ex hac auctoritate quod su
pradictum est maximum ma
lum esse carentiam visionis
divine quam perpetuus cruciat
tus inferni Quo auctorita
non contrariant auctoritati au
gustini qui dicit penam pu
erorum qui cum peccato originali
moriuntur mitissimam esse
Alitus esse inquisitionis
Verum intueri doctrinam cri
sostomi in predicto libro
apparet quod loquitur de hiis
qui sua sponte peccata morta
lia committendo suis deme
ritis illam penam meruit
patet etiam ex hoc quod in pro
subiunxit Si negligentia
vitam vitam Pauli at
non meruit illam penam
ex aliqua negligencia Sed
usus istam deductionem ex
adverso videbatur quod esse in pe
ccato dupliciter potest accipi absolu
te vel perseveranter Dico at
modo nec absolute nec perseve
ranter secundo respectum ad
sequentia scilicet ad remissio
nem et ad esse in gracia
ac tandem in gloria Et tunc esse
damnatum sit peius ma
lum quam esse in peccato absolute
et perseveranter tamen damna
tum esse est peius malum
quam esse in peccato sed post in
gratia et tandem in gloria

et probat quia aliquis diceret
quod hominibus viventibus et ho
minibus sanctis qui aliquando
fuerant in peccato originali melius
fuisset damnatos esse quam
non fuisse quod reputat absur
dum Unde ex hoc conclu
dit quod melius fuisset b. vir
ginem fuisse in o conceptam et
esse inimicam dei quam non fuis
se vel damnatam esse quia
quando erat mater dei iam erat
extra peccatum originale etiam
antequam nata esset Respon
sio ista vel implicat in se
contra non desinit Nam absolute
et perseveranter dicitur esse in peccato
cum nunquam remittitur Nam
esto quod aliquis esset in peccato
per c aut m annos si post
remittetur eidem non dicitur
in eo fuisse absolute et perse
veranter Et si hoc ita se
habet nullus de hac dubitat
questione Nam cum est quod
duplicatum malum peius esse
dicitur quam alterum ipsorum
Si enim quicunque alius quam virgo
virgo de qua sermo est fuisset
in originali peccato absolute et perseve
ranter tunc nulli dubium quod ca
ruisset eterna visione Et sic
dicitur utrumque malum scilicet
ne immo non solum caru
isset visione beata sed incurreret
gehennam Nam quemadmodum
infra declarabitur primum peccatum
quod adultus existens commit
tit in originali committit non est peccatum
veniale sed mortale Et sic
iuxta doctrinam communem
theologorum Fratris Augustini de Anchona
dei gratia nullus possit di
vina mandata implere sal
tem secundum interiorem mandantis

oportebat dici si beatissima
virgo in peccato originali fuisset
perseverans et commisisset
multa peccata actualia
mortalia et Iehennam in-
currisset. Dicitur consentientibus de
congruo disposita non esset
ad divinam maternitatem imo
quodammodo diceretur inhabilis
Unde de hoc nullatenus
est questio. Dicimus non est quod
quid sit melius simpliciter
Hic enim novit ille qui nichil
ignorat. Sed quid sit melius
vel eligibilius alicui. Christus
namque de Juda proditore
non dixit simpliciter bonum
erat si natus non fuisset
homo ille. sed dixit bonum
erat illi. quasi hoc tamquam
minimum malum sit eligibi-
lius. Et ergo melius videatur
magnum bonum reipublice
quam singularis persone. Ponitur
aut in gravamen alicui maius
equidem apparet hominum salus
omnium animarum quam vivere suum
Constat tamen quod pro hoc bo-
no nulli est eligibile esse in
mortali peccato per unum mome-
ntum. Hoc enim non videntur
dubium. Hic iam facta de-
claracione sue mentis a sal-
vatore nostro in premissa auctoritate
Quid prodest homini si uni-
versum mundum lucretur
etc. Patet namque quod nulla co-
mutacio est proporcionabilis
propter anime detrimentum. Nullum
est autem eius maius detrimentum
quam mors eius que ut dictum
est infallibiliter contingit in omni
peccato mortali. Unde ex istis
apparet quod non solum absolute et
perseverantem esse in originali peccato

est homini ineligibilius sed
nec per minimum momentum
Et aut dicat melius fuisse
in peccato et post remissionem
esse in gracia et matrem dei
fuisse tandem in gloria. Dicitur
melius esse hominibus viven-
tibus ac pluribus sanctis fu-
isse in peccato originali et post glo-
rificatos fuisse quis dubi-
tat de providencia divina
quod operatur meliora Nam
ut supra allegatum fuit
melius iudicavit deus ex
malis bona facere quam mala
nulla permittere. Sed esto hoc
melius. questio est utrum quid
hoc sit homini eligibile. Unde
posito quod deus diceret alicui
se velle remittere peccatum quod
faceret. et post eum glorifi-
care. utrum eligere deberet
peccare. Constat quod deus hoc
respondet minime eligen-
dum esse. Quod malum cul-
pe nec per se nec per accidens
et condicionaliter est homini ut
illud committet simpliciter eligi-
bile. Itaque si homini se fue-
rit positum in opinione quod
amplius eligeret. eciam com-
parando ad divinam materni-
tatem credit quod eligeret non
aliud quam quod vir bonus
et iustus. Quod enim est per se
malum et ab operanti irre-
parabile committens illud non
iustificat se ex bono quod inde
venire dicit. Nec racionalis
homo exponit se huic periculo
[illegible] aut grado bonum quod
inde sperat est multo minus
quam bonum quod perditur. Nec
enim racione vteris bibit venenum

mortiferum pro multo auro
adipiscendo nec enormiter
iniuriatur pri aut regi pati-
endo alapa ut acquirat pe-
cuniam nec mortem suscipit
pro quocumque bono temporali Ex isto
etiam quod dicitur ei de reme-
dio optinendo quia homini
remedia malorum non in
propria sed in aliena est pote-
state reposita. In nostro autem
casu non sic est Nam ut dic-
tum est dei amicicia est ma-
ximum absolute bonum homini
commiter possibile. et hoc potest
per quodcumque peccatum mortale
Istorum vero amicicia dei
fuit maius bonum beatissime
virgini quam respectu solum ma-
ternitatis divine cuius res-
pondet in libro de bono virginitatis
Hec autem omnia manifestant
sunt clare quod auctore apostolo Ro-
mano docentium illorum damna-
cionem esse iustam qui dicunt
faciamus mala ut eveniant bo-
na quibus autem intelligit quid ista
conferunt doctrine huic de sancta
concepcione beatissime virginis
Conferunt quia declaratur abho-
minabilis horror cuiuscumque
peccati etiam originalis et videtur quod
racione tante abhominabilitatis
beatissima virgo fuit immunis
Item quia cum ipsa nullatenus
elegisset pati hoc malum pro
quocumque bono. creditur quod cu
tione sue altissime dignitatis
nunquam hoc malum eidem quasi
invite fuit illatum sive ab
ea contractum sed potius quod
ipsa plus hoc abhorruit quam
quecumque pura creatura ab
hoc fuit immunis et libera
Hec autem quod ipsa plus abhorruit
malum manifeste patet quod suo oto

Cum constet racione maioris
caritatis multo ceteris ardencius
adhesisse bono

Duodecima proposicio
fuit quod si beatissima
virgo peccatum originale
contraxisset non pervenisset
ad ultimatam innocenciam
ad quam fuit producta Terde-
cima quod nec pervenisset ad su-
mmam sibi possibilem graciam
De istis duabus fuit supra
commemoratum satis inferius
que dicta sunt super secundo scho-
lastico documento De quarta
decima vero et quindecima
quod asserere beatissimam virgi-
nem fuisse preservatam a peccato
originali non est contra auctoritatem
sacre scripture nec intencionem
sanctorum doctorum Non per-
tinet specialiter aliquid nunc
dicere quoniam ad hoc intendit
tota huius dicti prosequicio multi-
farie inducendo nec dum non
refragari sed illi maxime
esse conforme ut patet et hoc spe-
cialiter apparere potest in responsione ad
in contrarium auctoritates et racio-
nes Dicere namque verbo non
contrarium facile est ut autem
facto demonstretur oportet
discurrere per singula obiectorum
Super sextadecima vero pro-
posicione quod non sit contra
intencionem Ecclesie in prima
allegacione huius prosequcio-
nis dictum fuit Ex premissis
dictis iam manifeste patet
declaracio dictarum sede-
cim proposicionum que vi-
debantur magnam ingerere
difficultatem ac in suspen-
so tenere animos fidelium

ne ex integro assentirent h
uic doctrine de sancta con
ceptione beatissime virginis
Primum habemus et aliud
singulare quam ex superius de
claratis iamiam aperta inde
ad obiecta in contrarium res
pondendum est

Explicit quinta allegacio

Sequitur sexta alle

Respondit iam de
reverendissi
mi patris
voltimum
in huius
prosequcio
ne materie
exponend
9z^e respon
sio ad auc
toritates et
raciones contra
hanc doct
rinam de sa
ncta concep
cione beatissime virginis vi
debantur acriter impugnare
et fuerunt duo modi opponendi
Unus generalis allegando quedam
racione quorum non decebat
asseri hanc piam doctrinam
Alius vero principaliter inductus
specialiter impugnando materiam
huius assercionis auctoritatibus sacre
scripture et sanctorum doctorum
multiplicatis. Et quoniam
iuxta doctrinam philosophi primum
communia specialia vero consequen
ter speculari oportet in scientia
inquisicione hic eciam est mo
dus cognoscendi nobis insitus
naturaliter Ideo ad generalia
primo respondendum erit Fu
it inter alia vigens ex adverso
oppositum / ex quia hec doc
trina prius innititur b. virginem
ex gracia singularis privilegii
a peccato originali preservatam fuisse
velut contemnenda foret / quia
contra communem legem allegati
privilegium credi non debet nisi
id ostenderit Iudicando ad hec
ex volumine decreti dis. e. et
morem Gregorii Epistola ffe

Racio ex ad
verso contra privi
legium preservacio
nis beate marie v.
ab originali peccato

ductam Johanni Epo Ra
uenati / qd cum esset vniuersa
lis consuetudo eccle palio
non vti nisi in misse celebra
tione / Ipse Johannes epus
tenebatur ostendere priuilegi
um quo contra missarum
solemnia palio vti sibi lice
bat / Unde descendendo sup
hc ad particularia quedam fuit
dictum qd in hac materia fides
non posset fides / nisi tripliciter
auctte sacre scripture a' sctorum
vel celesti reuelatione / Sed
nec primum nec secundum
erat ut supponebatur / ymmo
contra / quia dicebatur qd
in sacra scriptura inuincibili
argumento probatur
oppositum / qd qz sci doc
tores omnes conformiter es
sent pro parte ista nec vnus
solus contra / Si aut aliqui
alij hoc dicerent non esse
credendum eis nisi primo
facerent fidem ostendendo
se habere commissionem a spu
sancto quo ipsis competeret
auctas aliter intelligendi sa
cram scripturam quam eorum
ipso doctrina presupponebat
fore intelligendam / Tercium
ad tercium vero de re
uelacione dicebatur non esse
credendum nisi primo de hoc
constaret debita eidem
eccle / vz qd huiusmodi reuelacio
esset a spu bono / quia sepe
angelus sathane transfigu
rat se in angelum lucis
2a cor xi allegando
ad hoc doctrinam thomistarum
et sci Thome in 2a 2e
Subnectabatur aut in hoc
quasi innuendo qd huiusmodi
reuelatio non posset esse a
spu bono quia suspecta esset
Cum sit contra omnes doc
tores et sacram scripturam
que est a spu sancto / Unde
reuelacio celestis non mili
taret contra veritatem fidei
et sacre scripture pro ut erat
hec de conceptione virginis
in peccato originali / fuitque dictum qd
tantum assertio contraria
esset de veritate fidei qd pro
blemma neutrum hec quod
dici non posset / fuit confir
matum hoc argumentum ex
eo qd cum xpus non fuit con
ceptus per seminalem pro
pagacionem nunquam dubita
dum erat de ipso qd contraxis
set originale peccatum sed de gloriosa
virgine / Et cum per sacram
scripturam et doctores fit
de ipso specialis excepcio que
cum non fiat de virgine di
cebatur contenta esse sub lege
com(m)uni / 2a quia si aliquibus
hoc priuilegium reuelatum esset
hoc precipue esset sanctis doc
toribus expositoribus sacre scripture
qd si ita fuisset huiusmodi priuilegi
um non negassent et tamen
hoc negant dicendo qd nullus
sanctus est immunis a peccato
originali / Ad hanc deductionem
argumentorum multiplex suf
fragatur responsio / Primo iuxta
intencionem augustini in supra
exposito sermone de assump
cione virginis dici posset qd
tenentes hanc doctrinam sena
ut de beata virgine que tam
digna et iusta fuit vz qd ab
obprobrio humane condicionis
a deo ut filius suus corripi

¶ Prima responsio qd aduerse
parti inanis erit ordo probandi

Etiam mater eius concepta
esse intelligitur. Ideo quod
non ipsius sed contra sen-
cientibus incumbit onus pro-
bandi se cognovisse consi-
lium dei ad oppositum esse.
Itaque de beata virgine non
que propria digna iusta se
ciendum sit sed huius contraria
Pertinet namque ipse dixit aliter de
virgine unusquisque quia de
se ipso debet sentire in hiis
maxime que semper ad lau-
dem vel vituperium pertinent.
Etiam beata virgini cum sit omni
laude dignissima non ca-
que quandam culpabilem
vel obprobrium sed que laude
dicitur attribuendum esse / ac
quod filius suus quecumque ipse
potest et ad benignitatem matris
ne pertinent gratiam / hec illi
contulerit credendum est /
Itaque cum evidencia racio-
nis suffragetur huic doc-
trine / asserentibus aliam
factum esse quod se habet contra
iudicium racionis incumbit
probacio ostendendi. Quod
autem hec sit iuxta commune
iudicium racionis patet ex com-
muni credencium assercione. Ne-
mo enim fere est qui si pro
non haberet contrarie opposi-
tam racionem opinionem si
statim cum hec proponitur
et asserat quod hec potuit fi-
eri absque preiudicio fidei et sacre
scripture quin statim fateatur
volens esse conclusionem quam
hec doctrina intendit de
concepcione beate virginis hec
est ipsam semper fuisse sanctam
et amabilem deo / Numquam
autem sibi odiosam et dya-
bolice servituti subiectam

Quod dicitur ad predictum cum
quod evidentissime constat de
huiusmodi privilegio. Illud namque
privilegium quod est inclusum
in iure communi ostendere non est
necesse. licet aliquid esse dicitur
in privilegio de quo mencio
non fit in corpore iuris. Etiam
quia in eadem cartha vel libro
ius commune et privilegium reperitur
Etiam utrumque ibi constet non
est necesse privilegium exhibere
Ita est de privilegio beatissime
virginis racione cuius attribuitur
sibi quasi infinite prerroga-
tive. Ex hac solum racione
quia est mater dei / de hoc
quod privilegio ut predictum est com-
memoratum est mencio fit in
pluribus locis ewangeliorum
et tantam denotat excellenciam
quod ipsam in dignitate constituit
supra omnes puras creaturas
Unde merito eidem competunt
omnium excellenciarum munera
graciarum. Et ex hoc patet quam
evidentissima sit auctoritas
doctrina supposita quod asseren-
tibus in beata virgine fuisse hu-
mane condicionis obprobrium
incumbit probandi onus
Nam cum de hoc pro tam no-
torie constet in iure divino
asserentes contra huiusmodi excellen-
ciam privilegii debent probare
quod rex regum et dominus domi-
nancium qui hoc privilegium sue
matri concessit tamquam pe-
nale et odiosum restringendum sit
intelligendum et non tamquam
graciosum favorabile ampli-
andum. Quod humanum
iudicium aliud sentire non potest
quam quod odia restringi et favores

Quia quod de privilegio beate virginis constat in iure communi

conuenit ampliari et hoc
tamen insinuatum est racioni
humane quod eciam a proge-
nitoribus nostris datum est
pro regula iuris et com-
munis maxima per se nota. Ita
quod aliunde probatione non
est sed statim cum profer-
tur omnis homo iudicat esse
verum. Constat autem quod qui
dicit deum odisse aliquando
matrem suam odium am-
pliat et restringit maximum
fauorem. Econuerso autem deo
qui profitetur matrem suam
esse semper dilectam a filio
summo est de virgine que uere
est mater filii dei. Hoc autem
dicitur ut uitetur abiectio
de deo patre et filiis per adop-
cionem qui prius sunt alieni
et post per graciam adopcionis
efficiuntur sui. Verissima ut
virgo transsiendo et natus est
mater filii dei. Unde in hac
credulitate quod ipsa sit mater
dei saluati sunt ab inicio mun-
di fideles. Forte ad hec
dicet quod fauores conuenit am-
pliari sed cum debita mode-
racione. Dicere autem virginem
fuisse preseruatam ne contraheret
originale peccatum hoc excedit limites
communis legis. Nec enim sub
lege sed dicetur esse supra et
contra legem ipsam. Respon-
detur hoc non debere tan-
quam inconueniens reputari.
Nam racio priuilegii excedit
limites iuris communis quod enim
ipsa concepit gestauerit nouem
mensibus in utero peperit
et ablactauit deum hoc non
virtute erat nature sed excedit
mensuram communis intelligencie

Quod ex successu temporis semper ac magis claruit hec prerogatiua beate virginis

Unde merito prerogatiue que ra-
cione huius priuilegii competunt
eis nec mirum si excesserunt
limites iuris communis. Sed ad hoc
statim obicitur. Si hec prerogatiua
competit beate virgini racione huius
priuilegii maternitatis diuine
quomodo sancti patres non ita expres-
serunt. Respondet primo quod
multi hec clare dixerunt ut in
hiis allegacionibus frequenter
commemoratur. Secundo videtur quod sic
expressio dat intellectum. Ita
plurima excitacio aperit verbo
et alias occultum iudicat. Ea-
dem dignitas huius priuilegii
non sit tam diligenti et exac-
ta discussa siue ruminata
consideracione sicut a posterioribus
a C C iam annis racione tam
grandis controuersie et continue
permanentis actum est. Nec absurdum
est nouum quod veritatis exercicio
reperitur. Sic enim contingit
in principiis omnium scienciarum
quod in prima earum adinuen-
cione quia quedam principia no-
ta fuerunt primis tractatoribus
aliqua licet pauca ex ipsis pro-
bauerunt. Post vero succedentibus
temporibus quia prima scienciarum
euidencius nota fuerunt mul-
to plura ex ipsis constant pro-
bata et quottidie quamdiu mun-
dus durabit semper adinuenientur
conclusiones noue. Ut enim ait
dicat primo Ethicorum. Tempus
est omnium optimus doctor. Eo
quod artes et sciencie temporis processu
magna quidem et maxima
suscipere incrementa. Seneca
enim dicit in de naturalibus questio-
nibus. Illud autem ostia michi
dicendum est opiniones veterum
parum exactas esse noua

omnia erant primo temptanti
bus postea ita limitata sic
dum nulla res consummata est
dum incipit. Veniet tempus
quo nihil tam apta nos ne
scivisse miremur. Unde n
os ipsi experimento cognoscimus
non parum multiplicatate
adaucta esse volumina illarum
scienciarum quarum exercitium
amplius frequentatur, econtra
de hiis quas dissuetudo
quasi diminuit. Exemplifi
cari posset de sciencia iuris
canonici et civilis in com
paracione ad artes vel naturalem
aut philosophiam moralem.
Sic vero noticia dei fidei
et sacre scripture sicut in omni
alia sciencia et arte contingit
per incrementa temporum
semper amplius augeatur.
Docet Gregorius super Eze
chielem omelia xvi ita
inquiens: per incrementa
temporum crevit sciencia spiritualium pa
trum. Plus namque Moy
ses quam Abraham, plus
prophete quam Moyses, plus
apostoli quam prophete in divina
sciencia eruditi sunt. Unde
scriptum est: pertransibunt plu
rimi et multiplex erit sciencia.
Dixit enim dominus ad Moysen:
Ego sum deus Abraham,
deus Ysaac et deus Iacob,
et nomen meum Adonay
non indicavi eis. Ecce Mo
ysi quod Abrahe inno
tuit, quia illud de se Moy
si indicare quod se Abra
he non indicasse narrat.
Item David dicit: super omnes
docentes me intellexi, per
quod testatur divinam

sapienciam se plus quam
sanctos recepisse. Plus enim apostoli
quam prophete de divina sciencia
noverunt, quia quod illi sa
cro spiritu noverunt ipsi etiam cor
poraliter videbant. Unde Christus
dicit quod multi reges et prophe
te voluerunt videre que videtis
et non viderunt. Unde quanto
mundus ad extremitatem ducitur
tanto nobis eterne sciencie aditus
largius aperitur. Ex illis
ergo expeditis manifeste con
stat quod pie ac devote intuen
tibus sacram scripturam cottidie
aperitur uberior intelligencia.
Ad hoc facit quod angelus
precepit Iohanni apostolo
dicens: Ne signaveris verba pro
phecie libri huius, significans
quod magis et magis aperta
semper esse debet intelligencia.
Non autem quod dicitur Ysaie
xxix quod liber erat signatus
ut in eo poterat legere tam
doctus quam indoctus. Ex ista
auctoritate Gregorii satis apparet
quam efficacie sit illud argumen
tum: non revelavit deus Hy
lario, Cipriano vel alii sancto
quod beatissima virgo fuit concepta
absque originali; ergo verum non est
aut novum esse nulli alii post.
Patet enim quod quanto mundus ad
extremitatem ducitur tanto
nobis eterne sciencie aditus largi
us aperitur. Unde infinitas
determinaciones theologicas op
ortet hic modo repellere, de quibus
sancti doctores vel nullatenus
aut contraria dixerunt seu du
bitasse leguntur. Ut enim non
solum de tempore apostolorum vel
aliorum sanctorum sed usque ad con
summacionem seculi dixit se futurum

necessarium esse. Et quod unus-
quisque hoc apud semetipsum
exemplariter expertus quod
quanto amplius se exercitat
ac magis exacta diligencia
intendit circa noticiam alicuius
rei, tanto evidencius et plu-
ra cognoscit de re illa. Sic
modo se habet religio sa-
na quantum ad catholicas
veritates et scola sacre pa-
gine quantum ad theologicas
inquisitiones. Unde quemad-
modum in noticia multorum
que fidei et theologice inqui-
sicionis sunt continua exercita-
tione proficit, ita se habere
videtur in consideratione
huius privilegii maternitatis
divine. Hoc enim audacter
asserendum est quod quanto am-
plius quis perfecte in scriptura
ruminabit huius privilegii
dignitatem tanto reperiet
maiores virtutum prerogati-
vas et excellencias laudum
attribui debere beate virgini
matri dei et causa est quia lector
ac multociens sacra scriptura
reperit de ipsius amplissi-
ma dignitate, que quanto
sincerius consideratur tanto
apparet sublimior, prout
enim infra explicabitur. Sane
sive dignitas alicuius persone
in sacra scriptura contenta am-
plissime est intelligenda.
Exempla de hoc accommoda
se offerunt duo, primum est de
dignitate excellencia et po-
testate summi pontificis quanta
namque et in quibus de fide
ampliacione potestatis noticia
convenit licet particularia pre-
terire exempla. Verum si
quis legat hystoriam Dama-

si pape de gestis Roma-
norum pontificum similiter
et gesta antiquorum Concili-
orum reperiet quod multa hoc
nemine fere resistente fide-
lium dicuntur pertinere ad
eum supra omnes Episcopos et
archiepiscopos fratres suos de qui-
bus in preterito tempore non medio-
cria dubia fuere. Verum
quoniam de dignitate petri
et suorum successorum sacra
scriptura exhibet testimoni-
um, sine est quod de ipsius plenitu-
dine potestatis amplissimo fa-
vore consideratur. Secundum
exemplum est de excellen-
cia et potestate generalis Concilii.
Cum enim reperiatur quod in plu-
ribus locis ewangeliorum de
ipsius potestate universali expressa
fiat mencio quantum noticia de
huiusmodi excellencia potestatis super
omnes fideles convenit sine
multiplici incremento contra
alias multorum opiniones a
triginta annis fuit adaucta
antiquia imitando, testimonium
perhibet Concilia nostri temporis.
Unde manifeste intueri quisque
potest quod continua exercitacio mul-
torum aperuit intellectum.
Similiter apparet fuisse actu
circa noticiam de huius excellen-
cia privilegii dignitatis ma-
terne in beata virgine. Constat
enim quod adhuc tempore Jeronimi
quod ipsa foret glorificata in
corpore et anima non omnino
firmiter credebatur, ymmo ipse
determinavit magis fore pie
dubitandum quam temere indi-
candum. Hoc augustinus in om-
nibus suis de ipsa loquendo
resurrectionis sepe dixit

omnium resurrectione de
bere simul futuram esse
in fine mundi absque aliqua
excepcione Et aliquos sermo
nes fecit in die assumpcionis
in quibus nichil de hoc expres
sit Sed cum requesitus ut
ipse profitetur super hac materia
debet specialiter iudicium suum
dicere profunda considera
cione speculatus hoc privile
gium divine maternitatis ad
dixit quod fortassis primo unquam
docuisset et determinavit ra
cione huius privilegii de glori
ficacione corporis virginei
quod putabatur primus sacre
scripture et sacre fidei repu
gnare Hoc eciam modo ex
cellencia maternitatis nominis se
habuit in determinando ali
quas prerogativas singula
res que attribuuntur eidem ut
quod nunquam mortaliter et veni
aliter peccavit Et quamvis anti
quitus prout apparet ex scrip
tis libris tempore eo hoc non esset
tam notum Constat enim
intuenti originalia docto
rum eciam sanctorum quod
in materia virtutis hominum sub
peccato eciam actuali loquendo
solum excipitur christus / post
vero exacta magis diligencia
considerata est hec dignitas
maternitatis Et ab actuali
peccato simul excipitur corpus
et beatissima virgo / quamvis
enim doctores de hac materia
loquuntur hac privilegii dignitatem
assignant pro ultima ac
diffinitiva racione Sic e
tiam in iure divino cum
constet de huiusmodi privilegio
multo fortasse evidencius

quam de illa generali lege igno
miniosa contraccionis originalis
peccati a cuius effectu defendit
quod hoc privilegium ipsam virgi
nem eximat non videtur ab as
sertoribus huius doctrine tam
importune expetendum quod
privilegium debeant ostendere
tum de ipso quia sufficienter
in sacro canone biblie testi
moniis evident quam ymmo quod
huiusmodi preservacionis propugna
impugnantes asserant de lege
non aliud in hoc quam de le
gibus sentiendum Ad uno
doctrinam augustini non est iu
stum ex diglim sentire ipsis
incumbit onus probandi
quo huiusmodi innocencia sive
puritas repugnat / non autem
conveniat huiusmodi beate virginis ma
tris dei Et licet hec ad ista
generalium deduccionem argume
torum videntur sufficere
Tamen ne ex hiis credatur sub
terfugium quesitum dicitur quod licet
de ostendendo privilegio nunquam vo
imperatur tamen aliud esse quam
petitur respondere ad auc
toritates et raciones quibus
probari videtur huius contrarium
privilegii non tam debere
fundabiliter auxiliari / et sic
intenditur auxiliante deo
ad omnes in contrarium adduc
tas raciones et auctoritates spera
et simul respondere Sed ex
hiis patet responsio ad illud
tam aparens argumentum
quod videbatur urgere de pri
vilegii ostensione Respon
sio quod in adverso posita
divisio non est sufficiens cum
dicebat quod hoc privilegium aliter
ostendi non poterat quam aucte

ra racio omnis
esse peccatum quantum
ad formam et
materiam in arguendo

sacre scripture a sanctorum
doctorum uel celesti reuela
cione Nullam etiam fecit mē
cionem de quarto membro sc̄z
euidēcia racionū / de qua ut sup
commemoratum est augꝰ dicit
Et ubi diuina scriptura nō
comendat querendum ē racione
quid conueniat veritati / fiatqꝫ
ipa vitas aucꝰ sine qua nichil
est nec ualeat aucꝰ Itaqꝫ
non solum aucte sed racione
in hac matia procedendum ē
sub cuius dignitate priuilegij
hanc prerogatiuam debere cōtinet
Sed nec verum supponebat
qd hec priuilegiū probari non
pt aucte sacre scripture et doc
trina sanctorum Constat enim
his duobus hec priuilegiū di
gnitatis matrie frequentissime
replicatum fore ultra hoc / pro
ista parte fuerūt supra allega
ta multa sacre scripture testi
monia / ex quibus collectus in
vnū prout etiam clarius dedu
cetur licz ex alto sigillati nō
sequetur magna euidencia
probacionis ad matam de qua
agit volentibus intelligere
satis aparet / De illo vero
quod ecia hoc inferebat qd om̄s
sancti doctores uniformiter
contrariam assercionem intende
rent Et nullus eorū in suis
scriptis hanc priam doctrinaz
expressit nec innovandum ē
quia de contrario iam costare
ostensum est Similiter dis
cuiendum ē de altero sub expres
so quod credendum non ē as
sertoribus cuius pne doctrine
donec ostendat se hēre commis
sionem a spu sancto et de
ea fidem faciat qd ipsis aucꝰ
competit ad intelligendum

sacram scripturam que nō ē ut
dicebat nisi ex canonisacione
psone uel approbacione doctrine
Licet enim vicio dicetur militare
aduersus vtramqꝫ partem vel
arma cius / quia nec ipsius oste
dit se hēre commissionem a
spu sancto ad declinandum
quo ipsi fuisse dicūt intencionē
sacre scripture et sanctorum doctorum
oportebat suscitare sanctos iam
mortuos ut de hac questione
loquentur quia fortasse hodie
non viuit in quo hec duo uel
alterum reperiatur Eomodiqꝫ
censetur ommisse his que
prīnat tangit considerando qd
cuicumqꝫ data sit gracia secundum
mensuram donacionis xpi proce
datur cum omni modestia et
caritate ad exponendum in ma
fidei sensum qui iuxta capa
citatem intellectus ac donū gracie
a deo concessum cuicumqꝫ videt
Nam ut dicit Ambrosius sup
tum ꝯ verbum apli Nemo pt
dicere dominus Ihesus nisi in spu scto
Omne quod verum ē a quocumqꝫ
dicatur a spiritu sancto est Au
gustinus de vera religione dicit
est a prima veritate Quātum
enim ad id de reuelacione si ge
in ista matia fuisset presumēd
esse potius a spu malo qui se
transfigurat se in angelum lucis
hec nec mirum sic dictum fuisse
se quia racionabiliter ex necto
consequebatur / fuerat enim dictum
qd omnis assercio esset veritas fi
dei ab uniuersis fidelibus cre
denda de necessitate Credi at
ex supra inductis contrarium eui
dent constare vz qd omnis assercio
non sit veritas fidei catholice
quia explicite credere teneamur

de necessitate ymo quod ex mo-
tis iam in unum ad par-
tem oppositam conuenientibus
Doctrina hec de sancta Con-
cepcione b. virginis transierit
iam in pietatem fidei. Unde
super hoc de possibilitate re-
uelacionem a spiritu sancto non
est amplius innouandum
Item diuinis actionibus
non non est mensuram impo-
nere quia sapienciam dei
precedentem omnia inuestigat
nullus. Et ex hoc respondetur
ad racionem in fine submixam
videlicet quod si aliquibus deus reue-
lasset hec debuit esse doctori-
bus sanctis. Et si illis hoc
fuisset reuelatum non neg-
assent illud priuilegium substi-
ciando. sed sic constare opposi-
tum ex eo quod generaliter loquuntur
de conceptis de o peccato neminem
excipiendo. De hoc ultimo
quantum valeat argumentum ab auctoritate
scripture neue inferendo dicitur
quod non expedit quia omnibus
est quasi maxime notum. Con-
stat enim multa esse vera
et a fidelibus tenenda non
dicta de creaturis sed de deo
de quibus tamen in sacra
scriptura mencio habetur. Ipse
enim dixit apostolis Jo xvi
Multa habeo vobis dicere
que non potestis portare modo
Cum enim venerit ille spiritus
veritatis docebit vos omnem
veritatem. Et manifestum est hanc
auctoritatem intelligi non solum
de apostolis sed de aliis disci-
pulis et filiis mutuo succede-
tibus usque in finem mundi
per quod videtur ad id de re-
uelatione. Tercium neque

ex verbo christi premisso multa fu-
isse reuelata posterioribus fidelibus
que dicta non fuerunt apostolis
patet eciam ex alio quod scribitur
Jo xiiii. Paraclitus autem spiritus
sanctus quem mittet pater
in nomine meo ille vos doce-
bit omnia et suggeret vobis
omnia que dixero vobis. que
quidem sic proxime dicta intel-
ligitur quo ad discipulos et
futuros usque ad consummacionem
seculi. Ad tercium vero argu-
mentum pro oppositione quod mul-
to maioris apparencie aliquibus
visum est videlicet quod nunquam dubitandum
erat de christo non contraxisse
originale peccatum quam de beata virgine
et tamen de hoc fit mencio in sacra
scriptura et sanctis doctoribus
Et sic cum de virgine conceptio
non fiat videtur comprehensam
intelligi debere sub aliorum com-
mensura. Responderi ad hoc
pro posse intricando unde licet
in sacra scriptura expressa habetur
conceptio. Item habemus verba
angeli dicentis quod enim ex
te nascetur sanctum vocabitur
filius dei. Sed subterfugere
volens dicet natiuitatem intel-
ligi debere modo communi scilicet que
est exitus in lucem ex utero
matris. Et si replicatur de
verbo ad Joseph dicto de christo
adhuc existente in utero quod
primo Quod enim in ea natum
est de spiritu sancto est. quia ap-
paret hoc dictum esse post tres
menses ab angelica nunciacione
quando fuit primum christus conceptus. di-
cetur sic ex adverso exponi
de virgine quod fuit sanctificata
post tempus animacionis in utero et
similibus variis diffugiis dicetur
ad alias auctoritates sacre scripture

Secundo tenet adducta fuere ad
ostendendum quod forte non tam
habetur expresse in sacra scriptu-
ra sicut asseritur huius exceptio
ab originali peccato precipue maxime sub ter-
minis de quibus loquimur Con-
stat tamen quod de hoc satis lo-
quitur evidenter Nam cum ibi-
dem contineatur quod christus conceptus
est de spiritu sancto et cum non
huiusmodi opus a deo factum esse
immediate Cum tanta repu-
gnancia ad finem incarnacionis
scilicet redempcionem generis humani
hec est cum macula originalis peccati
Multaque sunt alia ut statim pa-
tebit evidenter hic demonstranda

Responsio ad forcius articulum et de vii consideracionibus prehabitis

Unde pretermittendo similes
respondendi modos ad
veritatem rei in se propi-
quius accedendo pro responsio-
ne ad hoc argumentum tenebi-
tur iste ordo / primo namque ostende-
tur non fuisse necesse fieri mencionem
de beata virgine in hac excepcione
Etiam si ipsa a peccato originali fuit
immunis et hoc racione exem-
cionis suarum operacionum et
ydemtitatis cum christo Secundo
racione sue excellencie quia est
sponsa christi Tercio racione sue
fecunditatis et prolis quia
mater omnium filiorum dei Et in
prosequcione eiusdem proposi-
tionis declarabitur multiplex excel-
lencia eiusdem super ecclesiam mi-
litantem Quarto deducetur
quod non tam ex privilegio quam ex
intencione legislatoris exempta
intelligitur ab originali peccato Quin-
to declarabitur de concursu sue
causalitatis cum christo ad nostre
reparacionis misterium Sexto
ostendetur quod attendere ad diccio-
nes multum proficit ad so-
lucionem prefati argumenti
Ultimo dico quoniam ex

responsivis racionibus ad dictum
argumentum hec doctrina plu-
rimum sic confirmare nititur
ne dicatur quod hec doctrina solum
firmatur racionibus et sanctorum
auctoritatibus doctorum Adducentur
plura testimonia sacre scripture
que de hac sancta concepcione
beate virginis satis manifestam
pie volentibus intelligere faciunt
evidenciam Dicatur ergo primo quod
in huiusmodi exceptivis loquucionibus
in quibus christus eximitur ab originali peccato
non fuit necesse de beata virgine
expressam facere mencionem excep-
cionem / quia sicut operacio sua
respectu christi est excepta incarnacionis
Item quod non includitur sub lege
communi ita de persona sua di-
ci posse Nam cum persona
eius sit multo maioris dignitatis
sit quam operacio ipsius Si actio
dicitur exempta a lege communi
multo amplius videtur persona
esse Contractus factus inter
clericos qui est opus eorum dicitur — clericos
exemptus esse a seculari iudicio
Nunquid a fortiori persona clericorum
que maioris dignitatis est dicitur
exempta fore notorium est hoc
de iure communi Cum ergo operacio-
nes huius virginis respectu christi
scilicet ipsius activa concepcio et par-
tus aliaque similia multa sint
excepta a communi omnium aliorum
lege videtur quod persona sua non
minus dicatur exempta Re-
plicari ad hoc posset quod simili
racione diceretur quod cum operaciones
miraculorum et alia multa
que in sanctis fuere sint preter
et supra legem communem quod ergo
persone sue similiter fuerunt ex-
empte a lege communi de contractio-
ne originalis peccati Et quid non
persona sed maxima dicia
parva

Quia enim constet miracula
duntaxat posse fieri diuina
virtute. Cum sancti dicuntur
miracula operari, hoc dicitur esse
suppliciter vel quia se habent ad
ea per modum meriti rogan-
do deum sic facere, vel ad
amplius per modum instrumenti que-
dam quandam participare
virtutem ab agente principali
per modum transitus aut in respectu
permanentie, seu quod diuina pro-
uidencia ipsis quemadmodum
sacramentis assistens operetur
miracula huiusmodi. Verum quo-
cunque modo hec fiant notissimum
est quod racio principalis seu ta-
lis agentis quod virtualiter dicitur
in se effectum continere secundum
non competit in huiusmodi opera-
cionibus miraculosis. Constat
autem quod beata virgo in actiua
conceptione se habuit non so-
lum in racione instrumenti sed
in racione veri agentis quia
illius hominis concepti non est
intencionis dicere respectu vere
persone aut nature diuine sed
humane. Nam licet operacio
ista fuit instantanea non
propter hoc concluditur quin
etiam naturalis virtus concurrerat
et operacio actiua ipsius virginis
respectu fetus concepti. Et qui-
dem licet de costa ade mira-
culose formata sit ewa et
ex purissimis sanguinibus
virginis miraculose forma-
tus sit ille homo cristus, aliter
tamen et aliter. Nam in illa
formacione Eve adam non
concurrit naturali virtute et
actiua operacione, sed habuit
se duntaxat passiue mini-
strando materiam illius.

Beata autem virgo in conceptione
filii dei et sui non solum se ha-
buit passiue ita quod corpus quem-
admodum ex adam sumpta
sit materia ad formacionem illius
corporis humani, sed concurrit
cum etiam naturali virtute et actiua
operacione. Beata enim virgo
non erat sterilis ex condicione
nature ita quod inhabilis esset
ad generacionem quia erat non
defectuosa sed mulier etiam
in esse nature perfecta et etiam erat
in etate qua poterat generare
quia iam quando concepit de-
sponsata fuerat. Unde que-
admodum si concurrisset
semen viri poterat naturaliter
generare, ita quod ministerium spi-
ritus sancti pro virili semine
eius fuit. Ita quemadmodum
sic ac perfectius quam omnis mulier
in generacione filii actiua con-
ceptione concurrit. Et ex hoc
merito naturalis filius eius dicitur.
Non sic autem dici potest proprie
ewa filia ade. Hoc autem
manifeste videtur significasse
angelus cum dixit ad beatam
virginem: Ecce concipies in
utero et paries filium. Non
dixit in te concipietur filius
quia solum se haberet passiue sicut
adam ministrando materiam,
sed manifeste datur intelligi
quod in huiusmodi conceptione con-
currit naturali operacione virtute
et actiua operacione. Idem
patet ysaie vii: Ecce virgo
concipiet et pariet filium.
Itaque manifeste apparet quod in hac
operacione miraculosa aliter
se habuit beata virgo quam alii sancti
in operacionibus illis que ab
eis mirabiliter dicuntur fieri
in quibus videntur se habere

quasi per modum passionis/
unde remanet racio in suo
vigore / viz quod si operacio virginis
respectu filij dicatur correpte ac-
cionis quod a fortiori persona
sua / esset non fuit necesse oppliari
quod peccata foret a predicta le-
ge communi de contraccione o-
peti. Attento maxime quod quam
si operacio sua non esset corrp-
te accionis quia ut supra
commemoratum est. Hec est lex
ignominiosa et penalis. Et de
huiusmodi lege communiter dicitur nullatenus
potendi debere ad personam
cuius dignitas est maior quam tocius
multitudinis que subiacet illi
legi communi et solum ab ea
quantum ad regimen id dependet
Sic patet de lege prisfami-
lias de familie sue non enim
ipse nec uxor sua subiacitur
legi penali per quam ipse in-
stituit familiam regi debere
Similiter se habet de lege qua
alia quecumque universitas sive
communitas regeretur si ita in totum
vel par ab ipso regente publice
dependeret. Secundo videtur
quod eo ipso quod in sacra scriptura
exceptio est de persona christi
intelligitur etiam esse de beata
virgine saltem quantum ad ef-
fectum huiusmodi Racio est in aperto
Constat enim quod nulla pars
excipit contra sive totum ut
legis. Cum enim dicitur quod solum
genus humanum est racionale
non excipitur quod sortes racionalis
non sit. Est enim pars huma-
ni generis nec e converso ab
huiusmodi parte excipitur totum
Exemplum accomodum
dicitur homini inter virum et uxo-
rem qui non duo sed una caro
sive unum totum esse dicitur
ut si dicamus iste est filius
talis patris. Hec dictio excep-
tiva addita parti non ex-
cludit totum quin sit filius
utriusque scilicet patris et matris. Hec
si addatur toti non excludit
partem. Applicando ad in-
tentum nostrum intencionem
augustini in prefato sermone de
assumpcione. Caro filij est
caro virginis matris / unde
se habent sicut pars et totum
Cum ergo excipitur filius non
intelligitur excludi matrem a
re significata per huiusmodi ex-
cepcione ymo tamquam ambo
sint quoddam corpus totum
videtur manifeste contineri
sub ista excepcione. Si vero
aliquis opponat ex similitudine
huius racionis extendendo
ad qualem matrem et filium
ut si dicamus solus filius non
habet peccatum originale ergo et mater [illegible]
non habet / evidenter iam constat
consequenciam non valere
Reducatur ad memoriam quod
ex speciali racione dicitur filius
virginis nec unquam alius sic
fuit vel erit filius sue ma-
tris. Totum enim quod fuit sub-
stancia humanitatis christi fuit
solum de substancia virginis
quod nullatenus reperitur in
alijs filijs. Unde cum spe-
cialis racio hic militet nec
mirum si specialis resultet
effectus. Hec solucio prout
clare inducit in de concepcione
virginali per fulciri auctoritate
sacre scripture. Dicit enim quod
peccatum originale sic proveniat ex
transgressione simul adam
et eve / sed nominatur

solum primus parens quando
adam cum costa sua coniugis
edificata in mulierem dici
poterat adam sic legitur
Gen. v. Hic est liber generatio-
nis adam in die qua crea-
vit deus hominem ad yma-
ginem et similitudinem dei
fecit illum masculum et
feminam creavit eos et vo-
cavit nomen eorum adam
in die qua creati sunt Ecce
ergo ista auctoritate manifeste habetur
quod adam et eva cum totum
quod ipsa sunt fuit ex adam re-
putantur in sacra scriptura a quo
unum totum et vocantur
uno nomine cuius totius quilibet
eorum sit pars Ita ut quod
de uno dicitur de alio etiam
intelligatur Sic ergo in pro-
posito videtur dicendum quod conceptio
si qua exprimitur in sacra
scriptura vel sanctis doctoribus
de christo quia caro christi est specia-
lissimo modo caro virginis
et econverso quod conceptio huiusmodi
debet etiam intelligi dicta
de virgine etc.

Preterea in materia huius
conceptionis interius
considerando merito
potest attendi quod quemadmo-
dum dicimus quod tota caro
eve fuit caro ade et assu-
mebatur ut socia sive spon-
sa eius Ideo sancto prophetico
spiritu dictum est Hoc nunc
os ex ossibus meis et caro
de carne mea quamobrem
relinquet homo patrem et ma-
trem et adherebit uxori
sue et erunt duo in carne
una Ita in proposito quantum
ad christum et beatam virginem
potest merito considerari

Constat enim quod christus et beata virgo
in sacra scriptura non solum
comparantur ut filius et mater
sed ut sponsus et sponsa
Quod autem christus vocetur sponsus
habetur in multis locis sacre
scripture sed specialiter ad hoc per-
tinens est auctoritas psalmo xviii
In sole posuit tabernaculum
suum et ipse tanquam spon-
sus procedens de thalamo
suo Ipse etiam vocavit
se sponsum mathei ix quando
respondit pro apostolis contra
quos murmurabant iudei
quod non ieiunarent dicendo
Numquid possunt filii sponsi lugere
quamdiu cum illis est sponsus
Quod autem beata virgo dici pos-
sit sponsa christi et quod ratione con-
nullus dubitaret Nam si
quelibet virgo sancta dicitur christi sponsa
quanto amplius beata virgo sed
specialiter Ita quod multi alii con-
veniunt patet ex dicta auctoritate
tanquam sponsus dominus proce-
dens de talamo suo Continu-
enti enim officia de solemnitate
natalis domini apparet quod ipsa
beata virgo etiam ratione huiusmodi
professionis dicitur sponsa conve-
nienter hec ad beatam ut communiter
exponunt doctores et ecclesia
attribuit beata virgo sponsa huius
sponsi christi singulariter dicitur
canticorum iiii Tota pulchra
es amica mea et macula
non est in te Veni de liba-
no sponsa mea veni de
libano veni coronaberis
pa hermanite patet ex de-
lionnacionibus quas ecclesia
ac tota universalis et quasi particularis
religio romana attribuit beate vir-
gini Constat enim quod due

psone compant solum ut mr
et filius. Denominatio que
competit filio ex aliqua pre-
cellenti dignitate respectiua non
dicitur matri competere. Naz
si filius sit Rex non prop-
terea mater regina dicitur nisi
iam fuit uxor regis uel alias
regina primo. Exemplis exem-
plificatur in qualibet alia di-
gnitate / ut si filius est dux
comes uel baro. Ita etiam
se habet ex opposito. Ut si mater
regina uel ducissa non co-
ipso communiter rex quilibet filiorum
uel dux nominatur. Sed uirum
aut et uxorem siue sponsum
et sponsam mariti huiusmodi
sunt communes denominationes.
Unde si uir est Rex et uxor
regina. Si dux et ipsa du-
cissa. Si dominus et ipsa
domina. Et communiter de qualibet
alia denominatione dignitatis
respectiue. Et causa dicit prove-
nire ex eo quod ratione matrimo-
nialis copule iam non duo
esse intelliguntur sed velut
sint una persona dicuntur esse
una caro. Nunc applicando
hec manifestum est huiusmodi deno-
minaciones respectiuas digni-
tatum communes esse christo et
beate virgini. Ut enim dicit Rex
apocalipsis xix. Ita beata virgo regina
dicitur primo psalmo. Astitit
Regina a dextris tuis. Et
dicitur rex celi et hec. Ecclesia
cantat de virgine Regina
celi letare. Primo dicitur
dux angelorum hebreos ii. Bea-
tissime virgini quotidie
dicimus Aue domina ange-
lorum. Hec autem denominatio
beate virgini specialiter debet competere
similiter
respectu hominum. Ecclesia si xpus
dicitur dominus noster. Et ipsa etiam
domina nostra. Item si est
dominus angelorum ergo et hominum
ut dicatur plena gracie et mi-
sericordie. Communiter autem
cantatur in ecclesia Maria mater
gracie mater misericordie.
Et dicitur mediator noster / et
unus Bern et ceteri ancti deuotorum
sanctorum beata virgo dicitur media-
trix nostra. Christus dicitur
interpellator intercessor et dep-
recator noster apud apostolum et aduoca-
tus. Harum denominacionum
est particeps beata virgo. Defi-
ceret me tempus enarrante
huiusmodi denominationes / sed qui
deuote intuebitur reperiet
quod omnes fere huiusmodi dignitates
et denominaciones que xpo
possunt competere preter unionem
cum deo personalem et eius
non repugnat capacitati co-
petunt eidem beate virgini. Ille
aut que primo respiciunt et es-
senciam deitatem nec alicui
sunt communicabiles creature illarum
denominacionum non est parti-
ceps beata virgo. Hinc ipsa non
dicitur creatrix mundi nec infi-
nita uel omnipotens. Et quod sunt
considerandum est quod in omni-
bus huiusmodi denominacionibus
excellencie respectiuis non solum
debeat absolute dicuntur sed cum
habitudine summitatis et pri-
mitatis. Hic enim ut dicitur
primus et summus rex celorum
Ita beata virgo prima et summa
celorum regina. Prima domina
prima mater gracie prima
mater misericordie. Prima

Mediatrix et prima advocata Cum ergo reperiamus quod hee denominaciones competunt simul christo et b. virgini Et non eis competunt incongruum considerantibus solum ut mater et filius ut statim patet oportebit ergo dici quod conveniunt non solum in habitudine filii et matris / sed sponsi et sponse / quod manifeste demonstrant huiusmodi denominaciones communes Ex istis infertur sic Si b. v. quo ad quod sponsa christi est dicitur gaudere eadem prerogativa cum christo in hiis que spectant ad dignitatem eminenciam excellenciam et honorem / quod si christus Rex virgo regina / christus dominus virgo domina Licet in hiis que pertinent ad exemcionem ab opprobrio et ignominia dicatur etiam participare eadem denominacione Si enim Rex dicitur exemptus a iurisdicione alterius regis sive imperatoris videlicet a lege suorum tributorum et vectigalium et aliis onerosis Numquid uxor eius regina ab huiusmodi non dicetur excepta Ita quod excepcio unius non sit exclusio alterius sed inclusio potius manifestum est quod sic / Simili modo si dicamus quod dux est exemptus a rege et ducissa dicetur excepta posito etiam quod dicatur cum dictione exceptiva unde si dicamus quod solus Rex francie vel polonie est exemptus a iurisdicione Imperii

vel est exemptus a lege tributoria regni sui uxor eius scilicet eciam non est ipse Rex et tamen dicitur exempta esse Ita ut dictio exceptiva addita uni alteri non excludit sed potius includere debet Ad hoc facit supimus expressa consideracio de lege quo non extendetur ad Reginam hester Et quidem merito quia ex natura matrimonialis vinculi debuit quia vir suus exemcione gaudere Et ex hoc respondetur ad obiectionem que ex levi fieri posset Nam ex hoc sequetur quod etiam ipsam deberet ab originali peccato exempti esse sic omnis vasalli Regis francie a iurisdicione sive lege tributoria Imperatoris Oportet ad memoriam reduci quod in principio commemoratum est quod lex de contractione originalis peccati non est chirographum dyaboli sed decretum dei verum exemplificare oportet in eundem tione Et quidem Regina non solum a lege contrahendi sed sui principis sive regni dicitur exemcione gaudere / quemadmodum hic Regina hester a lege viri sui principis Assueri Ita ergo in proposito si ut sponsus christus dominus et mediator dicitur exceptus esse a lege penali sive tributoria et ignominiosa contractionis originalis peccati Numquid b. virgo que ipsius sponsa ac perfecta domina regina et mediatrix

dicitur etiam excepta esse mal
bigitur Certe si aliud eviden
tius non ostendatur quia hic
quasi per se notum est humane
racioni nullus contra racio
nabiliter obsistere potest Aperi
to ipse clamabat augustinus in presa
to sermone assumptionis quod
asserens beatissimam virginem
non corrupi debere a communi
in exordio condicionis
humane a quo prius corrupi
oportet quod ostendat se fuisse
consiliarium dei aut sciuisse
consilium ipsius quod non ad hoc
quod racionabilissimum est divino
consilio est conforme secundum mi
litat in oppositam partem Ta
lis namque non sentit illud
quod racionabiliter consentien
dum est de sponsa cuiusque
principis Nec de virgine sen
tit que propria digna et iu
sta sunt quemadmodum decet
sentire de sponsa dei / Vn
de ex hac consideratione ma
nifeste patet quod in corrupcione
a lege contractionis originalis peccati
quia xpc et beata virgo se habent
vt sponsus et sponsa et
non sunt duo sed vna caro
corrupcio vnius est corrupcio
vtriusque Ita quod non concludi
ditur sed potius sub eodem
includitur predicato

De tercia consi
deratione xpi
et virginis tan
quam sponsi et
sponse divini fi
delium in esse
spirituali

Vlterius etiam tractam
materiam prosequendo
quo ad istam vnio
nem siue habitudinem spon
si et sponse inter xpistum et
beatam virginem que non so
lum sponsalicii sed coniugii
tenet racionem ex parte pat
ernitatis respectu prolis inde
multiplicate Considerare

oportet maximam esse differenciam
istarum vnionum vz sponsi
et sponse de cuiusque communi inter
quemlibet virum et vxorem a
de et eve xpisti et beate virginis
In prima est habitudo vnio
nis ad vnam fidelem indi
uiduam consuetudinem
vite que vtrique viuente est
inseparabilis et communiter fit
racione prolis inde procre
ande In adam enim et eva
non solum erat hec habitudo
sed maior quia nedum erat
coniuncta viro quo ad predictam
triplicem vnionem sed quod
non est in aliis ipsa erat de
viro formata In xpo vero
et beata virgine constat quod quelibet
habitudo istarum vnionum
dicatur esse multo maior tanto
quanto pocior racio germanitatis
est inter xpm et beatam virginem quam
inter adam et evam ex eo
formatam Item ex alia
differencia constat enim quod in illis
tribus que dicuntur bona matrimo
nii scilicet fides proles et sacra
mentum Inter coniuges potest
venire saltem de facto contra
rius effectus / potest enim esse quod
nulla sit coniugibus proles vel
quod alter deficiat debita via
vtriusque vel alterius eorum prolem
suscipiat Item habitudo
coniunctionis ad legittimam
prolem inest aut inesse potest
cuius valde pacidens in fi
de seruanda vnius ad alterum
Quomodo contingit oppositum
quia alter alterius maculat
thorum quo ad indiuiduam
vite consuetudinem Etiam

sepe evenit ut nunquam ve-
lint simul cohabitare In
xpo aut et virgine ita tam bona
coniugii racione cuius dicitur
sponsus et sponsa mani-
festum est semper integra
permanere Nec alter ipsorum
oppositum effectum exime-
posse Est enim inter eos per-
petuo inseparabilis unio indiui-
due vite / quia xpi et bte v-
irginis est vita eterna non
temporalis Ita ut per mortem
alterius coniugium possit dissolui
Item et defectu habitacio ut-
riusque est simul Nam ut dicit
Jeronimus in sermone assumpcio-
nis xpc assumpsit btam virginem
matrem suam secum in
throno / de fidelitate frangenda
dicere superfluum putat quia
non iterum debet sponsum
suscipere alium Item respectu
prolis tam inseparabilis est
habitudo unionis ut quocun-
que xpc dicitur esse pater et
bta virgo dicitur mater Nec ab
homine est vel nunquam erit
filius dei / qui sit virginis fi-
lius et econverso / Restat nunc
probare que dicta sunt de
huiusmodi coniugio sive matri-
monio spirituali inter xpm
et btam virginem regenera-
cione sive maternitate inde
sequente respectu omnium filiorum
dei. quod quidem utique dicatur esse
quod unum et primum principium
dum que ad nostram salutem
pertinet sive ad misterium
redempcionis et recuperacio-
nis omnis boni quod perdi-
tum fuit in primo parente
ut Ber in sermone virgo

magnum est vehementer
quod nobis dilectissimi vir
unus et mulier una nocue-
re Sed gratias deo per unum nichilo-
minus virum et mulierem
unam omnia restaurantur
nec sine magno feniore gra-
ciarum Nec enim sic delic-
tum ita et donum Sed ex-
cedit damni extimacionem be-
neficii magnitudo Sic in-
nivium prudentissimus et
clementissimus artifex quod
quassatum fuerat non con-
fregit sed refecit ut videlicet no-
vum nobis adam forma-
ret ex veteri / et evam
transfuderit in mariam Qui-
dem sufficere poterat xpc /
siquidem et nunc omnis sufficia
ex eo est / sed nobis bonum
non erat esse hominem solum /
congruum magis fuit ut ad-
esset nostre reparacioni sexus
uterque quorum corrupcioni neuter
ter defuisset Item in ser-
mone de adventu qui inci-
pit Gaudete fratres in domino
prosequendo quandam consi-
deracionem subiungit sic
dicens / queritur modus re-
dempcionis et status de throno
divinitatis marie nomen
expolitur et per ipsam et
in ipsa et de ipsa et cum
ipsa totum hoc faciendum de-
cernitur Et sic sine eo
nichil factum est Ita sine
illa nichil refectum sit Hec
hec idem docet ans in libro de
conceptione bte virginis
dicens Dicit omne bonum

feniore

ad quod homo conditus fu
erat perdidit in adam et idem
bonum multum excellencius
recuperavit humana natura
per mariam Item dicit in
oracionibus ad xpm et virginem
per plenitudinem gracie tue
beata virgo et que in inferno
erant se letantur liberata et
que supra mundum se gaudent
restaurata O femina mira
biliter singularis et singulariter
mirabilis per quam electi re
novantur inferna remediantur
homines salvantur reintegrantur
Item idem in simone nata
virginis cyma res meum subli
mi contemplor marinam loca
tam Nichil equale marie
nichil sublimius maria nisi
deus Omnis creatura a deo
est creata et dei natura ex
maria est nata Deus omnia
creavit et maria deum ge
neravit deus qui omnia fecit
ipse se ex maria fecit et sic
omnia que fecerat refecit
qui potuit omnia de nichi
lo facere noluit ea viola
ta sine maria reficere De
us igitur est pater omnium consti
tucionis Maria est mater
restitucionis omnium Et infra
O domina mater es iusti
ficacionis et iustificatorum
genitrix es reconciliacionis
et reconciliatorum parens
es salutis et salvatorum
Hec ille Ex quibus manife
patet quod beata virgo est mater
omnium regnatorum per xpm

ipsum Item quod ipse pater beata
virgo dicitur mater Unde
cum habeat omnes filios ne
cesse est dici inter ipsos fore
legittimum coniugium quia non
posset dici de illato torubi
tu genitam Unde de beata
virgine iuxta exposicionem
multorum sanctorum doctorum
dicitur quod omnium bonorum mater
est sapiencie xxiiii Item de se
dicit Ecclesiastici xxiiii Ego mater
pulchre dileccionis et timo
ris et agnicionis et sancte
spei Item hec dignitas
maternitatis respectu omnium
filiorum dicta ingeritur sicut
in premissa auctoritate Canti
corum in qua beata virgo sponsa
vocatur Ecquid cum hec
sponsa non debebat intelligi
sterilis sed cum fecunditate
quorum deus sponsus sinus
est pater ipsa dicetur et mater
Et quia sic sponsus regis
in esse spirituali regeneracionis
dicitur esse pater omnium filiorum
fidelium eorundem eciam mater
dicetur beata virgo licet non
coniux sed sponsa nominetur
Nominatur autem in sacra scriptura
potius sponsa quam coniux vel
uxor quoniam sub nomine
sponsi vel sponse communiter
purus amor Sub nomine
vero coniugis frequenter intel
ligitur et libido Et quia
hac fecunditatem maternitatis
non libido sed caritas fecit
hinc non coniux sed sponsa
potius nominatur Ergo quod
vacat sine misterio quod

sponsalitii b virginis ad xpistum non in sterilitate sed prolis fecunditate intelligi. Vel etiam expresse habetur prouerbiorum vltimo et canticorum vi Cum dicatur quod filii et filie sue laudauerunt eam et beatissimam dixerunt Similiter et laudauit eam vir suus Fortasse aut aliquis diceret quod beata virgo dicatur esse mater omnium filiorum dei qui sequuti sunt aduentum xpi Virgo est mater omnium bonorum qui ante et post aduentum eius aut qui precesserunt Tunc nullus filius suam matrem precedere dicitur Oportebit filios dici de natiuitate ipsius xpi Nam ut xpc non fuit actu conceptus natus a matuus a mundi principio Vn ista ratione concludet quod fideles [illegible] in celo essent pupilli et orphani absque patre et matre Cum subsequentes et non ipsi dicant hic xpm patrem et virginem matrem Racio que ydemptitatis compellit dicere beatam virginem esse matrem non solum istorum sed vniuersaliter omnium filiorum dei Quia sicut xpc est pro restitutionibus omnium qui in eum crediderunt a mundi principio Sic et virgo mater est eorundem fidelium Evangelistis aut ad priorem sermonem non est [illegible] que prima facie notari potuit videtur licet concludere duo Primum est quod quemadmodum in naturalibus iuxta

Et virgo simul cum xpo est prima primum in esse spiritualis vite omnium ideo immunis ab omni peccato

doctrinam Boecii Non ex diminutis inchoat natura rerum cepit exordium Sed ab integris et absolutis procedens hec in extrema ac effeta dilabitur quod nullius rei natura suo principio melior existere potest Itaque in spiritualibus omne quod dicit esse principium est perfectius omnibus que sub eo militare dicuntur Communiter enim videmus quod primi legislatores fuerunt sequentibus sanctiores Vnde Abraham omnibus qui in lege nature usque ad Moysen Hic aut omnibus usque ad Dauid Vnde rationes horum principantium diuerse etates annumeratur Hoc etiam videmus in apostolis et in primis fundatoribus ordinum religiosorum communiter consuetudinum Primi enim patres sanctiores fuerunt Et ergo Adam et Eua fuerunt omnium principium omnium in vita seu generatione carnali Ita xpc et virgo fuerunt in regeneratione spirituali quemadmodum dicitur quod in nullo homine reperitur aliquid quod spectet ad perfectionem nature quod in illis non perfectius fuerit Vt enim communiter dicitur Adam creatus fuit in tanta perfectione spirituali [illegible] naturali tamen est capax sibi desiderare Sic ergo oportet dici in xpo et in virgine respectu vite spiritualis Ita quod in utroque respectu omnium qui sub eis militare dicuntur puritas maior et caritas

pstinor hec sunt que proprie
ad vitam pertinent spiritua-
lem. Item ergo in multis
reperiatur puritas que est
evidencior ab omni peccato
quia beata virgo cum christo simul
suo modo est commune principium
omnium in esse spirituali oportet
quod in ea puritas maior re-
splendeat. Et autem dicendo
potest nisi quod ipsa subiecta non
fuit. Item non videtur
convenire ordinatissime dis-
posicioni divine providencie
Et cum christus et virgo sint omnium
principium in huiusmodi rege-
neracione spirituali quod in eo
in quo convenit eius racio
participandi in altero prin-
cipantium antequam principa-
re incipiat, ymmo quod sibi
per maxime competit prin-
cipandi racio oppositum re-
periatur. Quemadmodum si
diceremus quod adam et eva
qui creati erant ut essent
principium in vita carnali
quod alter eorum prius quam principa-
ret mortuus fuisset ac per-
didisset carnalem vitam
quam aliis prestare debe-
bat hoc modo paradiso dicat
contigisse beate virgini. Item non
creata sit ut tamquam femi-
nina sit principium omnium
in vita spirituali, asseritur quod
quantum actu ipsa principium cepit
esse personaliter primo spiritualiter
mortua fuit quod non mi-
nimum videtur absurdum
Item sponsum et sponsam
multum decet conformitas
sic in nobilitate pulcritudine

virgo

sapiencia ingenia et ad
condicione qualiter pertinere
ad similitudinem vel conju-
ges vel equalitatem. Item
christus semper fuit innocens
hic maxime decet beate virgini
sponsam suam que in
regeneracione spirituali dicitur
esse fidelium mater et ipsa
in huiusmodi regeneracione filiorum
merito absque inspiracione
aqua vel defectu posset
dici principium. Item quod si
adam et eva qui a deo
creati sunt ut essent principium
vite carnalis omnium ab ipsis
descendencium fuerunt a deo
creati cum virtute innocencie
quanto magis beata virgo que
suo modo cum christo debuit esse
principium in vita spirituali omnium
fidelium a deo creata fuit
cum virtute innocencie. Item
ad esse principium quantum ad
esse carnale non sic apparet
repugnat culpa sicut
principio quantum ad esse spiritua-
le. Unde ex hoc patet quod co-
gnicio facta de christo a contra-
ctione originalis peccati non dat
intelligi beate virginis in eo conceptam
fuisse, ymmo quia ipsa
simul cum christo est principium
et mater omnium in regenera-
cione spirituali eo ipso quod christus
concipitur ipsa eciam concepta
intelligitur, ut racio principii
spiritualis in utroque principio
quantum ad hanc puritatem re-
periatur conformis. Per hoc
autem evidenter monstratur quod racio

infusionis o p a primo
parente in illam futuram
posteritatem non potuit
vel non decuit se extendere
ad xpm nec beatissimam
virginem Ergo qd eius
conceptus fuisset communi
modo propagationis huius
Secundo de xpo et b v non
tam est consideratio qd sit
effectus illius cause vel prin-
cipiatum descendens ab
illo corrupto principio scilicet
parente primo sed est sub-
limior consideratio qd sint
principium contrarie regenera-
tionis illius et omnium aliorum
filiorum dei / Adam enim
dicitur generare filios genitum
ad esse naturale subiectum
corruptioni et quasi mortuum
quoniam corpus propter peccatum
mortuum esse dicitur / xpus autem
et beata virgo dicuntur regenerare
in esse altiori quo sunt re-
genitum ad esse spirituale et
vivum ac permanens in eternum
Quod aut xpc et b v huius-
modi habeant rationem principii
de xpo patet Io xi Ego sum
resurrectio et vita qui credit
in me etiam si mortuus
fuerit vivet / et omnis qui vi-
vit et credit in me non mo-
rietur in eternum / Item Io
x Oves mee vocem meam
audient et ego vitam eter-
nam do eis / De beata aut
virgine etiam dicitur proverbiorum
viii Qui me invenerit
inveniet vitam et hauriet
et salutem a domino

Qui aut in me peccaverit
ledet animam suam omnes
qui me oderunt diligunt mor-
tem / Item ecclesiastici xxiiii In
me omnis gratia vite et ve-
ritatis In me omnis spes vite
et virtutis / Item quia sibi
competat ratio principiandi re
omnium filiorum dei patet ibidem
Qui creavit me requievit in
tabernaculo meo / et dixit
in in electis meis mitte ra-
dices / non dicit in istis vel
in illis sed absolute et uni-
versaliter in electis qd ex hoc nullum
accipiens hic de petro in-
telligitur vbi oves meas ex-
cas indistincte oves sibi deus
commisit Hic aut sensus patet
ex verbo sequenti / et in plen-
itudine sanctorum detentio
mea / plenitudo namque evi-
denter demonstrat in hoc
neminem excipi / Item de
huiusmodi principiatione subiungit
et radicavi in populo ho-
norificato Item dicit Ego quasi
vitis fructificavi dicit enim
salvator de se dixit Ego
sum vitis et / Itaque ex in-
tentione sacre scripture apparet
qd xpo et beate virgini compe-
tit ratio principiandi respectu
spiritualis et eterni esse genitum
ad omnes electos sive filios
dei Quod vero huiusmodi deno-
minationes competant b v
ex attributione eterne manifeste
patet intuenti officium de virgi-
ne Ibi enim dicitur vita data
per virginem gentes redemptae
plaudite / Item vitam prestat

Nota in naturalibus quod primum principium nunquam subiectum suo contrario

puram et similia Et si quis diligenter respiciat operationes sanctorum reperiet beatam virginem appropriari omnes operationes meritorias aut dispositivas que christo attribuuntur / Unde dicitur quod ipsa maledictionem abstulit et benedictionem portavit Ianuam celi aperuit quod illuminat quod initiat etc de operationibus aliis preter eas que solum virtute deitatis fiunt a christo Tamen ergo christus et beata virgo prout patet sunt primum principium omnium viventium in esse spirituali sive gracie et sempiterno causalitas corruptionis primi parentis huius esse contraria non potuit vel non debuit se extendere ad christum et beatam virginem quibus econtrario ratio activa principiandi competit respectu omnium qui ab ista corruptione liberantur et attingunt esse incorruptibile illi contrarium / Item primum principium in quolibet esse nunquam primo fuit subiectum contrario suo Unde cum quia ignis est primum principium in genere calidorum ipsum nunquam fuit subiectum frigiditati / Secus autem est de lignis que nos calefaciunt Licet enim primo potuit esse frigida et consequenter cum ignita et calefacta fuerint possunt nos calefacere Ita est de candela / potest enim primo sub tenebris esse et postea luminosa effecta aliis reddere lumen / Non sic autem de sole vel de celo Empireo sive stellato quod dicitur esse primum principium in genere omnium corporum illuminancium / Ita ergo cum christus aut beatissima virgo sint principium omnium viventium in esse aut vita spirituali non est dicendum quod huiusmodi primum principium fuit primum mortuum spiritualiter Ita quod fuit primo subiectum suo contrario / et ex hoc sequitur quod cum dicendum non sit primum principium in aliquo esse primo subiectum fuisse suo contrario / manifeste datur intelligi quod licet dicatur omnes in adam peccaverunt non propter hoc sequitur quod in eo peccaverunt christus et beata virgo ex ea propter rationem quod sunt primum principium illius esse quod est contrarium huiusmodi corruptioni peccati Et patet quod generalitas nullo extendi debet ad beatam virginem in qua suo modo reperitur prima ratio principiandi quantum ad contrarium esse / Preterea omnis ratio effectuationis / nunquam ab effectu in causam sed a causa in effectum descendere dicitur / non enim dicitur quod calor ab aqua in ignem sed econtra ab igne in aquam Unde dicimus de doctrina magistri ad discipulum et non econverso Et de vita patris ad filium Constat autem quod sicut christus quantum ad esse spirituale dicitur pater ade primi parentis Ita et beata virgo dicitur mater suo modo Unde ergo dicatur quod adam potuit alterum istorum principiorum corrumpere in esse spirituali iam haberet habitudo

effectuacionis non descendet
a causa in effectum siue a
principiante in principiatum
Sed quia procederet a filio
in matrem diceretur ascen
dere ab effectu in causam et
a principiato in suum princi
pium / principium enim vite spi
ritualis est xpc. et beatissima
virgo in primo homine / preterea
nullum agens per influen
ciam a suo passo recipit
contrariam qualitatem sue
actioni seu virtuti respectu
cuius actio ista sibi competit
hoc enim est contra intel
ligenciam naturalem quod sol
obtenebretur ab aere quem
debet illuminare, et luna
corrigetur a terra quam facit
humidam / Item quod aqua
frigefaciat ignem a quo
debet calefieri / filius primo
mortificet patrem a quo de
bet vitam assumere Et
discipulus primo efficiat suum
magistrum ignorantem a quo
debet edoceri Simile in
proposito asseritur / diceretur
enim quod beata virgo que est mater
ade et principium eius quan
tum ad esse spirituale et in
corruptibile / primo corrupta
et mortificata fuit ab eo
in huiusmodi esse / Oportebit igitur
quod dicere vel quod ipsa non sit
mater ade in huiusmodi esse
spirituali / vel certe quod de co
rupcione eius nunquam
contraxerit originale peccatum / ne
passivum dicatur influere in
agens contrariam qualitatem
sue actioni Sextus arguitur
de habitudine esse corrupti
bilis quantum ad carnem
Hoc enim potuit ab eo virgo
contrahere quia quantum ad
hoc adam reputatur causa et
principium ipsius / Ita huiusmodi
corrupcio non opponit dir
recte quantum ad esse spiritua
le in quo beata virgo dicitur
mater ade Est ergo summa
huius consideracionis quod pri
mus parens suo peccato bene
potuit corrumpere primus qui
dicitur filii sui Nec convenit
eius racio principii respectu eius
in aliquo esse Sic enim non
filius ade dicitur pater eius
quantum ad esse corporis Ita
pater quantum ad esse spirituale
Sed aut virgo licet dicatur
filia ipsius quantum ad esse
corporis in quo potuit ab eo
corrumpi / est tamen mater
eius in esse spirituali Ergo
manifeste patet ab ipso cor
ruptam non fuisse Hec est
euidentissima causa quo
et si xpc non communi genera
cionis humane fuisset
conceptus nunquam contra
xisset originale peccatum / quia in
ipso est prima racio principi
andi respectu effectum con
trarium Et sic iam liquet super
hoc conclude quod exceptio in
sacra scriptura de xpo a con
traccione originalis peccati est illa
excepto virginis ex habitudine
huius spiritualis matrimonii et
fecunditatis inde sequentis
racione cuius xpc et virgo spon
sus et sponsa pater et ma-

cum conveniat in esse spirituali
dicitur. Item predicta con-
sideracio patet ex eo quod Christus
non tantum comparatur ad A-
dam sicut filius sed ut dominus
eius. Unde quia dominus
ipsius nunquam debuit sue
corrupcioni subiectum esse
sic Christus dixit ad Iudeos
Mathei xxii quando ab eo interroga-
ti responderunt quod esset filius
David. Quomodo ergo David in
spiritu vocat eum dominum
Et non solum secundum deitatem
sed secundum humanitatem
Christus prout dicitur Mathei
ultimo. Data est sibi omnis
potestas in celo et in terra
Item si beata virgo dicitur domina
angelorum quanto magis
etc. et si angelorum ergo et ho-
minum ac precipue David et
aliorum patriarcharum. Unde
quia Christus erat dominus David
videtur significasse in verbis
predictis quod de ipso non erat
iudicandum mensura com-
muni aliorum filiorum ut solum
filius et non dominus pu-
taretur. Sic ergo posset hic
dici de beata virgine quod si ipsa
est non tantum Ade filia
sed domina, quia dicitur
esse domina angelorum
et hominum. Non est de ipsa
iudicandum solum tanquam
de filia Ade sed tanquam
de domina ipsius. Et ideo
quod lex servilis de contraccio-
ne originalis peccati lata in
personam Ade et filiorum
suorum non extendit se ad

¶ Qui dicit beatam virginem contra-
xisse cum Christo spirituale coniugium

beatam virginem que non tam
filia quam ipsius dicitur domina
Lex enim sive sententia de peccato
servi non extendit se ad perso-
nam sui domini. Tercio ex parte matri-
monii licet concludere. Ut
enim declaratum est in hoc
sponsalicio sive matrimonio
spirituali inter Christum et beatam
virginem, multo maior ac
indissolubilior est fortitudo
unionis quam inter quemlibet
virum coniugem et uxorem
ac etiam inter Adam et Evam
in quibus tamen adhuc spiritualis
racio militabat. Et ut dixit
Salvator Mathei xix. Qui
fecit hominem ab inicio ma-
sculum et feminam fecit
eos. Et dixit propter hoc re-
linquet homo patrem et matrem
et adherebit uxori sue et
erunt duo in carne una. Ita
quod iam non sunt duo sed
una caro. Quos ergo deus
coniunxit homo non separet.
Cum ista ergo auctoritate Christi ma-
nifeste apparet confirmacio
omnium doctorum. Nam ut
Augustinus dicebat. Sicut ex eo quod Christus
est filius beate virginis caro
virginis est caro filii et
econverso. Tum nec se habent
ut filius et mater sed sponsus
et sponsa. Sic hac auctoritate
evidenter probatur quod se habent
velut unum. Dicit enim quod
iam non sunt duo sed una
caro. Secundo ex dicta auc-
toritate licet considerare quod
si iuxta sententiam salvatoris
matrimonialiter coniunctos qui

aliquando de facto leviter se-
parant nullus debet ab in-
vicem separare Quis est
iste qui audebit separare
xpm a beata virgine qui in
huiusmodi matrimonio spirituali
indissolubiliter sunt coniuncti
Illos enim quia deus con-
iunxit nullus separare audeat
xpi enim et b. v. quia con-
iunctio multo singularius
a deo esse dicitur multo
minus esse poterit separacio
Qui autem asserit quod in con-
cepcione b. v. a contractione
originalis peccati non includit
b. virginem separare ipsos dicitur
quod militare videtur contra
divinum mandatum / Hec
autem ex premissis unico verbo
monstratur, proxime namque
dictum est quod b. virgo non
quia mater dei filii sed quia
eius dicitur sponsa compe-
tit esse reginam Si regina
ergo exempta ab eo a quo
ipse rex exemptus dicitur que-
admodum ergo assendo re-
ginam subiectam esse impe-
riali iurisdicioni a qua rex
ipse exemptus dicitur est separare
a regis matrimonio separare
vel dicere eam esse indi-
gnam a[d] incapacem huiusmodi
exempcionis seu aliquid in-
dignum commisisse racione cuius
prerogativa exempcionis non
debet gaudere Constat nam-
que quamdiu regina si aliquid
predictorum non obstat ma-
trimonialiter coniuncta est exem-
pcio regis sibi competit
Ita ergo videtur esse de beata
virgine / qui enim dicit ipsam
aliquando fuisse subiectam
dyabolice potestati per peccatum
originale / dicit eam aliquando
non fuisse reginam, vel sal-
tem aliquando indignam fuis-
se Et cum secundum racio-
nabiliter dici non possit quod
hoc asserit videtur eam
separare ab huiusmodi cum xpo
coniunccione matrimoniali, quod
dictum non mediocriter videtur
absurdum Si vero ad obiectio
hoc refragetur dicendo quod
huiusmodi evidencia racionum
concludere Si beata virgo ab
inicio sue passive concep-
cionis sponsa et regina
fuisset / sed hoc dumtaxat
dici ei competere a tempore
quo filium dei concepit et
potius nullus est qui asserat
eam fuisse peccato subiectam
sed quod ab omni servitute a
qua rex immunis dicitur ipsa
etiam exempta fuit / Unde
ex hoc omnes raciones supra
posite videntur deficere pro
responsione ad hanc obiec-
cionem que frequentissime
huic prosecucioni se immi-
scet offertur exemplariter
considerandum Si miles
ob lese magestatis crimen
cum posteritate sua a re-
ge in exilium dampnatus
esset / Ipse tamen rex sci-
ens illum militem ac eius
ab eo descendentes non posse
alias salvari nisi in huiusmodi
exilium descendens filius

filius qui simul regnat cum
eo contrahet matrimonium
cum vna ex filiabus illius
Vnde tanquam misericors
pater et benignus dominus
disposuit sic de hoc factum
in tempore oportuno Itaque ipse
filius regis et ista filia mili-
tis tanquam sponsus et
sponsa debebant esse pri-
mum principium liberacio-
nis omnium ac reduccionis ad gra-
ciam principis offensi ex cri-
mine militis Nunquid tu
in potestate regis esset illam
filiam militis futuram spon-
sam filii sui ab inicio filio
suo ac sibi efficere gratam
Dicendum est quod non dispen-
sauerit cum ea super de-
fectu natalium sine paterno
crimine Sed permiserit primo
seruilem induere personam
ita ut non ingenua sed
manumissa, non nobilis
sed plebeya, non dilecta
sed odiosa fuit Cum tamen
ut supra commemoratum est
nobilitas a natali multum
conueniat dispensacioni pro-
ut que modo manumissa
est sed nunquam fuit ancil-
la, semper autem nobilis et
libera a viro nobili eligi
in sponsam, de consideraci-
one hac inquirere hec tan-
git profunditatem diuini
iudicii nobis occulti sermo
non est sed plurimorum de-
votorum beatissime virgi-
ni maioris partis fidelium
iudicium esse videtur, quod hu-
iusmodi filia militis a primo

principio sui esse debuit dis-
pensari ne patrum crimen
imputaretur eius vel quod lex
ista seruilis comprehenderet
militem et ceteros filios
suos, ad hanc filiam liber-
tatem tam prius quam omnium
filiorum non extenderetur
Attento primo quod illa que de-
buit esse prima mediatrix ad
reconciliandum omnes populos
in graciam principis non de-
buit primo incipere ab offen-
sione Ita quod post contractam
offensam indiguerit recon-
ciliacionem Secundo vero ex
ante Nam quia intelligitur
esse filia principis prodito-
ris indiguit dispensacione
a defectu natalium ne crimen
ei patrum imputaret Ergo
quod si hec filia militis nedum
in sponsam sed in matrem
principis est assumenda cum
multum spectat ad gloriam
filiorum semper nobilitas
sanctitas et innocencia matris
Tercio huius dispensacionis quod
fuit a primo sui ortus facta
multo euidencior se offert
intelligencia Tercio quod si ista
filia militis non solum spon-
sa et mater sed eciam domina
et principans ipsi filio regis
qui vna cum patre rex est,
esse deberet quod ex hoc eciam
si sola esset consideracione iu-
dicari euidenter posset nun-
quam subiectam fuisse
inimico hosti seu aduersario
dicti principis Equidem quam
ingenium non attingit regem

velle subiacere illi que iam fu-
it serua vilissimi hostis sui
Attento quarto si vera hec
ponat in casu quod primo ante-
quam miles peccasse intellige-
tur disposuerat rex filium
suum illam debere assume-
re in sponsam / Dispensacionis
racio euidencior suffragatur
ymmo quod lex iam similis lata
contra dictum militem pro-
ditorem et filios ipsa ad
vnicam filiam non extende-
tur. Tum quia ad hec coniugium
ordinata erat ante promis-
sum peccatum parentis. Tum
quia maioris dignitatis ex
eo quod daret nobilius esse pro-
quam ab eo reciperet. Compa-
racionis huius ipse nota videtur
esse intelligencia / Ita quod co-
gnitis terminis immediate hu-
ius euidencie intellectus
assentit. Significantibus rege
deum patrem ipsius filio xpm
vnigenitum deum, milite
adam transgressorem et eius
filia assumenda in sponsam
a rege etiam hymenem / quod
aut ad que sacra declaratur
/ attendendum esse duo que illis
frequenter commemorant in
prima allegacione / De tercio
vero sicut dictum in allega-
cione secunda super auctoritate ia
Nec dum erant abyssi et
Creatum aut probet sacri eo
auctoritate ver et cum applicacio
hec videtur notissima esse
tercium est / Dicetur tamen
aliquid in resolucione quando
declarabitur utrum filia
vt immunis esset a peccato

crimine indiguerit qua dispen-
sacionis vel legis declaracione
Nunc aut terminando
inceptam materiam
concionis materie ab ori-
peccato scilicet de quod dictio
exceptiua addita proposicioni
in qua xpc excipitur a peccato
non ex eo beata virgo dicatur
includi. Sed quod exceptio vnius
sit etiam aliorum / Intuendo
profunda sacra misteria
sacre scripture magnam fidem
ad hec videtur facere auctoritas
apostoli ephe quinto Cum dicit
viri diligite vxores vestras
sicut et xpc dilexit ecclesiam et se-
metipsum tradidit pro ea
ut illam sanctificaret mundans
lauacro aque in verbo vt
exhiberet ipse sibi gloriosam
ecclesiam non habentem macu-
lam et rugam aut aliquid
huiusmodi sed ut sit sancta et im-
maculata / Ita ut viri debent
diligere vxores suas ut cor-
pora sua qui suam vxo-
rem diligit seipsum diligit
Nemo enim umquam carnem
suam odio habuit sed nu-
trit et fouet eam / sicut et
xpc ecclesiam / quia membra sumus
corporis eius de carne et de
ossibus eius / propter hoc re-
linquet homo patrem et matrem
et adherebit vxori sue et erunt
duo in carne una / Sacra-
mentum hoc magnum est
Ego aut dico in xpo et in
ecclesia Verumtamen et vos sin-
guli vnusquisque suam vxorem
sicut seipsum diligat /

Hec doctrina apostoli
quod ecclesia est sancta
et sine macu-
la quo et virgo
absque culpa

Ex quo ista audite manifeste pa-
tent tria / primum quod quilibet debet
diligere uxorem suam sicut
semetipsum Constat autem quod b.
virgo est sponsa christi / ergo xpus
dilexit eam summe / possibili
ac decenti modo dilectionis
quali seipsum diligit Manifestum
est autem quod sic dilexit seipsum
quod preservatus est a peccato ergo et
etiam virginem sponsam suam
sic dilexit quod a peccato preservat
Constat enim quod qui potest preserva-
re uxorem suam ne in cul-
pam incidat et non preservat
non sic metipsum diligit eam
Item secundo hic dicitur quod nemo
unquam carnem suam odio
habuit Constat autem ex te-
stimonio augustini et ex super-
ius adductis quod caro virginis
est caro filii / Vel ergo beata
virgo contraxit unquam origi-
nale peccatum vel non Si contraxit
ergo xpus habuit eam aliquando
odio quod est contra doctri-
nam apostoli quod nemo unquam
carnem suam odio habuit
Verum enim esset dicere quod et
si nullus homo tamen potest contra
omnem naturam hominis habuit
aliquando odio hanc utique
carnem suam / quod sic di-
cere manifeste repugnat e-
videncie rationis / ergo dabitur
aliud scilicet quod nunquam eam
odio habuit etc quod nunquam
contraxit peccatum originale Est at-
tendendum est hic quod apostolus
singulariter loquitur de
carne uxoris dicendo quod
vir debet diligere uxorem quia
iuxta doctrinam auctoritatem
iam non sunt duo sed una caro

Constat autem expressissime quanto
maiori habitudine unionis
est caro virginis et caro xpi
quam loquendo communiter caro u-
xoris est caro viri Etenim
supra omnem habitudinem
unionis que inter virum no-
tari potest inter virum et uxorem
Immo sunt due singularissi-
me uniones quas inter alias
quoslibet nisi nova iterato
incarnatio fieret impossibile
est reperire multo ergo verius
ac verius potest ac beata virgo
dicatur esse una caro Et
iuxta doctrinam salvatoris
ita una caro quod iam non
sunt duo / De hac autem ydem
loquitur doctor in sermone Na-
tivitatis virginis / quatuor
modis deus inest omnibus
creaturis scilicet communiter operative
et illuminative / et specialiter
uni soli creature scilicet virgini
virginum identice / quia id
est quod ipsa hic taceat et con-
ticescat omnis creatura
et vix audeat inspicere tan-
te dignationis immensitatem De-
minus tecum inquit archan-
gelus habitat deus in ange-
lis sed non cum angelis
quia cum illis eiusdem non
est essencie / habitat deus in
virgine habitat cum illa cum
qua unam habet ydemp-
titatem / Hec autem carnem suam
nimis munit quo tronus
vestitus est / quia tali modo deus
virginem induit et virgine
indutus est ut melior non
posset Ecce ex ita auctoritate

satis patet quanta sit ydemptitas
Christi ad beatam virginem / De
hac eciam ydemptitate iuxta
exposicionem allexandri
super lucam hec verba luce ii
quido symeon loquendo
ad virginem de christo dixit
Et tuam ipsius animam pertransi-
bit gladius / tanta enim
erat ydemptitas virginis ad
christum et econverso quod anima christi
reputabatur et dicta est esse
anima virginis Nunquam enim
fuit nec erit tanta ydemp-
titas alicuius matris ad fi-
lium suum quanta fuit virginis
ad christum Itaque multiplici
habitudine unionis sive
ydemptitatis ac multo ma-
iori quam inter quemlibet virum
et uxorem mutuo convenire
inter christum et virginem caro
virginis dicitur esse christi / et quia
sua dicitur manifeste ex hoc con-
cluditur inferius quod conceptio
christi a contractione originalis peccati
non includit virginem sub
eius peccato fuisse / ymmo quia
christus diligit eam sicut metipsum
et nunquam suam carnem
odio habuit dicendum est quod
ab omni culpa preservat eam
et quantum ad hoc conceptio
virginis est conceptio alterius
racione tante ydemptitatis
que inter eos esse dicitur Ter-
tio hic dicitur quod matrimonium
magnum sacramentum
est in christo et in ecclesia iuxta
communem sentenciam sanctorum et
omnium quasi doctorum christus
coniunctus est matrimonialiter

ecclesie dum sit natura et cari-
tate Est enim nobis conformis
in natura et diligit nos sua gratia
Unde ex hac coniunctione ma-
trimoniali christus sponsus et ecclesia
sponsa christus pater ecclesia vero
mater omnium vocatur fidelium
Et tam intrinseca et insepara-
bilis dicitur esse ista habitudo
unionis racione huius spiritua-
lis matrimonii inter christum et
ecclesiam quod omnes filii christi dicuntur
esse filii ecclesie et econverso Nec
christus habet alios filios nisi quos
in ecclesia sua sponsa generat
nec ecclesia ex alio viro nisi
ex solo christo suscipit filios
Unde dicit augustinus in libro de sym-
bolo quod nunquam habebit
deum patrem qui ecclesiam no-
luerit habere matrem Hec
autem ut supra deductum est
competunt eciam beate virgini
respectu omnium fidelium quia
omnes filii christi sunt omnes fi-
lii sui Unde sicut ex hoc quod ecclesia
est sponsa christi et mater omnium
fidelium iuxta doctrinam
apostoli dicitur esse sancta et
immaculata non habens
maculam vel rugam aut
aliquid eiusmodi / Hoc etiam
similiter dicetur competere
beate virgini sponse christi et matri
omnium filiorum dei

Contremiscit animus
humanus explicare
secretum huius ma-
trimonialis coniunctionis que
est inter christum et beatam
virginem Nam expando

De septem excellenciis b. v. super dignitatem militantis ecclesie

Etiam et btam virginem vi-
dentur eid' ratone huius
matrimonij et maternitatis
diuine competere septez
excellencie que non commo
dicuntur compete ecclie Et
est smo de eccla huius
tpis / non aut de trium-
phante in celis · maxie
secdo intelligetur xrc capt
includi / Primo prout eccla
cotidie cantat / beatissia
virgo dicit regina celorum
et domina angelorum
hec aut de eccla sic no dicit
ergo eccla coniuncta dr xpo
natura et caritate / hoc
aut bte virgini excellencia
dicitur conuenire Constat
enim qz naturam humanam
scdm quam xpc dicit coniunc-
tus ecclie xpc assumpsit im-
mediate de virgine Itaqz
si coniunctus est ecclie natura
hoc e mediante virgine Et
illud per quod vnu con-
iungit alteri coniunctius e ei
Vnde qz hec caro matris
est caro filij et ergo etiam
racone matrimonialis con-
iunctionis dicuntur ee non
iam duo sed vna caro
Item quantum ad vinculum
caritatis intelligit esse ma-
ior coniunctio Nam iuxta
sntam sanctorum doctorum
et ut supra deductum fuit
in parte · in bta virgine ma-
ior plenitudo est gracie
scte et carit quam in omnibus
angelis simul et sanctis

Vnde Ber in smone nat-
iuitatis virginis qui sic inci-
pit de gaudijs ad gaudi-
quantum alie stelle velud ecat-
lucatum et magnitudine
preminet et splendore sic
vtramqz natam angelicaz
vz et humanam virgo sin-
gularis excuperat et in
inensitate gratie et splen-
dore virtutum Itaqz cum
in ea plus sit de gracia
quam in tota eccla et in me-
tro ipsa filius dei carnem
assumpsit merito sibi prer-
cellencius competit hec scdm
magis ee coniunctam xpo na-
et caritate Tercio ex istis
sequitur qz officium ecclie con-
fidelium sit mediare et recon-
ciliare ipos deo siue prop-
rijs intercedo eisd' suarum ma-
bronum obtinere graciam
et remissionem peccatorum
aliaqz bona pro quibus int-
uenit Cum in bta virgine
sit maior plenitudo gracie
et carit / ex eo qz psona sua
deo e magis dilecta et
grata / sequitur ergo qz sua
intuencio erit acceptabilior
et per quens ipa magis pce
siue efficacius quam eccla dr
advocata recocialiatrix et me-
diatrix nra Itaqz positoin
casu qz tota eccla militans
de qua sermo e pro aliquo
ad deum intueniat et ex
alia parte btissima virgo
eius intercessio digna dan-
dicione amplius ee videt

Quarto iuxta doctrinam ver-
sipius commemoratam luna
sub pedibus eius / quia eccl(es)ia
p(rese)ntis t(em)p(or)is dic(itu)r consistere sub
pedibus marie manifesta
primus ad alteru(m) maio(re)m excel-
lencie demonstrat(ur) Cu(m)
eccl(es)ia militans sub pedi-
bus eius esse dic(itu)r / Quinto
b(ea)ta v(ir)go dic(itu)r mater dei
eccl(es)ia vero dic(itu)r filia et spo-
sa x(pisti) / Sed q(uod) eccl(es)ia dicat(ur)
mater dei proprie loquendo
considerandum esset / Hec
enim non videtur sibi com-
petere quantum ad esse n(atur)e
humane immo(r)te et sin-
gul(ar)e b(ea)te v(ir)gini competit / q(uia)
non eccl(es)ia sed v(ir)go x(pistu)m
concepit et peperit / Secunda
aut(em) v(ir)go eccl(es)ia non dicat(ur)
nec quantum ad esse gr(aci)e
qui per fidem eccl(es)ie a deo
gr(aci)am recipiunt illi dicunt(ur)
esse filii eccl(es)ie quantum ad
e(ss)e gracie / Et aut(em) no(n) in
fide eccl(es)ie sed eccl(es)ia in fide
x(pisti) dicitur vivere / et ab
eo graciam recipit / vnde
videtur q(uod) esse matrem dei
non competit eccl(es)ie Igit(ur)
ut supra allegatum est
Aug(ustinus) dicit in lib(r)o de bono v(ir)-
ginitatis q(uod) maria capit(is)
corporis mistici corporalit(er)
pe(pe)rit / eccl(es)ia sp(irit)ualit(er) me(m)-
bra corporis Si vero re-
perit(ur) q(uod) sinagoga vel
eccl(es)ia dicatur mater eius
fortasse exponendum erit
s(ecundu)m aliquam opi(ni)o(n)em

Quemadmodum Ruperto(?)
super apoc(alipsim) videtur
re q(uod) quilibet vir bonus d(icitur)
mater x(pisti) iuxta doctrinam
saluatoris math(ei) xii Quicu(m)q(ue)
fecerit voluntatem patris mei
qui in celis e(st) ipse meus
frater et soror et mater
est Non e(st) aut(em) ad p(rese)ns s(er)-
mo de maternitate huiusmodi
Sexto eccl(es)ia dicitur s(u)biecta
x(pist)o iuxta illud ap(osto)li Eph(esios)
v° Mulieres viris suis
subdite sic(ut) sint sic d(omi)no
q(uonia)m vir caput est mulieris
sic(ut) x(pistu)s caput e(st) eccl(es)ie ip(s)e
saluator corporis eius e(st) s(ed)
sic(ut) eccl(es)ia subiecta est x(pist)o
ita et mulieres viris suis
in omnibus / Vtrum vero
b(ea)ta v(ir)go x(pist)o subiecta dicat(ur)
merito videndum e(st) et loq(u)im(ur)
de x(pist)o s(e)c(un)dum humanitatem
Nam de subiectione s(e)c(un)d(u)m
deitatem nulli dubium esse
dicitur Item dicit ap(osto)lus p(rim)a
cor(inthios) xv Oportet aut(em) x(pistu)m re-
gnare donec ponat omnes
inimicos sub pedibus eius
Nouissima aut(em) inimica de-
struetur mors omnia enim s(u)bi-
ecit sub pedibus eius Cu(m)
aut(em) dicat omnia subiecta
s(un)t ei sine dubio p(re)ter eum
qui subiecit ei omnia Ite(m)
Heb(reos) ii° de x(pist)o inquit ap(osto)l(u)s
omnia subiecisti sub pedib(us)
eius Si eo enim q(uod) ei omnia
subiecit nichil dimisit no(n)
subiectum ei Ergo videt(ur)

aliter dicendum est quod beata
virgo subiecta est christo sicut
ecclesia ymmo respiciendo
ad auctores apostoli quod subiecta
subiecta est sub pedi-
bus christi / pro alia parte videtur
quod non quia repugnat con-
decencie racionis quod sponsa
ponatur sub pedibus sponsi
Christissima autem virgo est spon-
sa christi et non videtur ad
pedes eius subiecta esse
Item quia mater non vi-
subicienda esse pedibus
filii Item quia sponsa et
mater numquam non est computan-
da inter inimicos illius /
Hic autem dicitur quod inimici
sunt ponendi sub pedibus christi
Racionabiliter autem non videtur
quod beata virgo cum sit mater
et sponsa christi dicatur aliquando
inimica eius fuisse Item
quia beata virgo cum sit
domina omnium inimicorum
christi non videtur cum eis annu-
meranda esse Ad hec autem
suffragatur testimonium
evidens sacre scripture dicitur
enim psalmo xliiii de beata
virgine respectu christi Astitit re-
gina a dextris tuis Cum
enim alius locus superior
isto non assignetur quo
dici possit de beata virgine
quod subiecta est sub pedibus
christi ex quo dicitur a dextris
eius astare ipsa vi scribit
Vidi dominum sedentem super
solium excelsum et elevatum
et plena erat domus a
magestate eius / et ea que
sub ipso erant replebat templum

Beata autem virgo non sub ipso
sed dicitur sedere a dextris eius
Unde videtur quod non sicut
ecclesia subiecta christo dicatur
Et de huius excellencia sin-
gularis prerogative hec in
sermone assumcionis virginis
sic dicit Sublimis ista dies
et splendor sole refulgurat
in qua virgo regalis ad tro-
num dei patris evehitur et
in ipsius trinitatis sede reposi-
ta / angelicam etiam natu-
ram sollicitat ad videndum tota
conglomeratur angelorum
frequencia ut videat reginam
sedentem a dextris dei vir-
tutum in vestitu deaurato
in corpore sine macula immaculato cir-
cumdatam varietate multipli-
citate virtutum distincta / Ad
auctores vero apostoli dicendum possunt
primo quod quia evidencia racio-
nis repugnat Ideo beata virgo
non dicitur connumerari cum hiis
que subiecta dicuntur pedibus
christi dicatur secundo quod beata virgo
non includitur sub universi-
talitate ea quia sacra scrip-
tura etiam hoc quod non facit de
omnibus aliis aliquid speciale
commemorat Unde quia in
expresso dicit quod astitit a dex-
tris christi videtur quod non dicatur
subiecta pedibus eius Hec
autem ecclesie non dicitur competere
Nam si iuxta doctrinam doctorum
Ecclesia primitus tempus subiecta est
sub pedibus Marie quanto
magis ipsius christi Ergo tanta
prerogativa posset inferri

Utrum beata virgo fuit sub-
iecta petro summo pontifici

collerarie quod si ab hac gene-
ralitate que intimius omnibus
creaturis videtur competere
excipitur beata virgo Nonne ra-
tionabilius videtur eximi ab
illo subiectionis vinculo
quo dicitur omnes in adam pec-
caverunt / ut que non est subpe-
dibus ipsi etiam sub pedibus
ade sive corrupta peccato ei
subiecta esse non dicatur Ex
hiis posset considerari an
beata virgo post ascensionem
salvatoris nostri fuit subiecta
petro summo pontifici quo ad
alii fideles tamen ex respectu
ipsius specialem fecit commis-
sionem Johanni evangeli-
ste et non ipsa ecclesie sed etiam
eius pedibus subiecta esse
dicatur / Unde si ecclesia sibi su-
biecta quanto magis quilibet minister
eius etiam si fuit primus
sicut erat petrus / Hec enim
maior petro ac omnibus apostolis
et angelis predicatur / quoniam ut et
dicebat ante solus deus est
maior virgine quod quia omne
quod deus non est infra
ipsam est / De quo etiam
Ber in sermone de nativitate
virginis qui incipit de gau-
diis ad gaudia Attende
seraphim et in illius sup-
erioris nature supereola di-
gnitatem et videbis quicquid
maius est et minus virgine
solumque opificem opus
istud supergredi / Item idem
Ber in alio sermone nativitatis

virginis et incipit secundum
virginis / que ista que ascen-
dit sicut aurora consurgens
p. n. l. e. n. f. t. x. c. i. a. ordina-
ta ascendit plane super
humanum genus ascendit
usque ad angelos / sed et ipsos
quoque transcendit / et celestem
omnem supergreditur creatu-
ram inmirum super angelos
hauriat unde est quia refun-
dat hominibus aquam vivam

Et quoniam hic fit men-
cio de exemcione beate
virginis ab hac subiec-
cione que est subpedibus
esse esse / attendendum quod
non solum ab ista sed etiam
a multis aliis legibus su-
onerosis subiectionibus et
obprobriis que in scriptura divi-
na aliis mulieribus attribu-
untur / exempta esse dicitur / po-
namque exempta esse dicitur a le-
ge divine maledictionis generali
promulgata in omnes mulie-
res / unde supra dicebat Ber
et sanctus thomas quod sola est
a generali maledictione libera-
ta ipso spiritu ab ista lege obprobri-
osa data in personam eve
contra omnes mulieres mul-
tiplicabo erumnas tuas et
conceptus tuos Gen in Ter-
cio a sequenti ista immediate
In dolore paries filios tu-
os / quia ut dicit augustinus in ser-
mone nativitatis virginis Ista
in leticia domini peperit / quia
legem similiter commemoravit
ut in ewangelio Jo xvi mulier
cum parit tristiciam habet

quod beata virgo ex-
empta dicitur pre
a xii legibus
singularibus

Quarto quia cum ipso fuisset
magna gloria mulieri quia
creata in adiutorium viro in
penam peccati dictum est eius
et sub viri potestate eris. Quin-
to ab ea que comminatur isti et
ipse dominabitur tui / quia
sicut exempta a superioribus
ita et ab hiis que obvene-
runt mulieri in penam primi
peccati. Circa quod considerandum
offertur quomodo Joseph compe-
teret quod sub eius potestate
ad modum quo in penam
peccati est inflictum mulieri
beata virgo diceretur subiecta esse
ita ut Joseph dominatus
fuerit eius / pocius autem videtur
oppositum. Circa quod sciendum ut ait m-
ultis de ipsa exponitur quod
scriptum est Ecclesiastici xxiiii in
omni populo et in omni
gente primatum habuit /
Item si ut fuit dictum ipsa
spiritualis omnium fidelium domina
creditur esse / ergo et ipsius Jo-
seph / unde ex hoc sequitur
supposito quod ibi respectu Joseph
viri sui non videtur com-
petere illud quod scribit ap-
ostolus prima Cor. xi omnis
viri caput Christus est. Caput
autem mulieris vir / quia ipsa
pocius caput Joseph quam econverso
Licet enim iuxta doctrinam beati Ber-
nardi et Anshelmi declaratum extitit
beata virgine solus deus ma-
ior est / quia omne quod deus
non est infra ipsam est / Hoc
posito ponitur statim septima
exemptio a quodam generali
mulieris obprobrio. De quo

scribitur Ecclesiastici xxv Mulier
si primatum teneat contraria
erit viro suo / Nec enim dicen-
dum erit quod inter Mariam et
Joseph contrarietas talis fuit.
Octavo exempta esse sive
non comprehensa creditur ab
eo gravissimo improperio
omnium mulierum Ecclesiastici vii
virum de mille unum reperi
mulierem ex omnibus non
inveni. Nono etiam non com-
prehendi intelligitur sub illa
condicione omnis mulieris
coniugate prima Cor. vii Et
innupta et virgo cogitat que
dei sunt ut sit sancta corpore
et spiritu / que autem nupta est
cogitat ea que sunt mundi
quomodo placeat viro. Maria
autem si nupta fuit viro non
creditur quod in ea fuit tanta
affectionis altitas quanta hic
ab apostolo intelligi datur de al-
iis nuptis virginibus. Deci-
mo exempta esse creditur a le-
ge visitationis parentum sicut
supra allegatum est quod sancta
elizabeth proclamavit unde
hoc michi ut veniat mater domini
mei ad me / de quo dictum in
sermone purificationis / Unde-
cimo a subiectione mortalis
peccati / et quia hic dicitur in antea
fuisse commemoravi de venia-
li peccato / quia ut communiter dicitur
ipsa sola preter Christum fuit
immunis ab eo / Duodecimo
a lege resurrectionis omnium
novissimo die quia sua
resurrectio accelerata est

Et circa hoc similiter ab ista com
lege omnium hominum de re
uersione in puluerem terre ut
patuit supra in sermone au
gustini de assumptione uirginis
Hee autem exemciones diuinis
uidentur sibi competere ex ista
progatiua que finis omnium
dicitur quod ipsa super omnes choros
angelorum exaltata fuerit
a dextris unigeniti filii dei
et sui Circa hec autem specialiter
attendendum esset quod licet omnia
ista dicant competere beate
uirgini / nec tamen de ipsius
exemcione qualis in nostro pro
posito ex aduerso petitur sit
specialis et expressa mencio
in sacra scriptura / nullus tamen
dicit sapiens eas esse repugnan
ciam fidei De exemcione
uero a lege de corrupcione o
peris aduersa posicio quantum
insistat ne exemcio huiusmodi
dicatur sibi competere noui
mus omnes De istis etenim
omnibus uel ipsorum quibusdam
si quis aggrauare uellet in
ducendo contra auctores sacre
scripture et sanctorum Hec
supra uel in parte actum fuit
in materia resurreccionis et ac
tualis peccati fortasse non repe
riet minus ut diceret militare
contra ueritatem sacre scripture
et sanctorum doctrinam in m
ultis passibus si iam nollet
acquiescere sano iudicio ra
cionis / Verum quod super materia
de peccato oculi et non super
hiis tam sit dominia con
tencio que extiterit causa
scitur Id autem notum est quod
plures controuersie non tam

rerum difficultate quam ex stu
diis prosequencium pacem
desideratam non capiunt Sed
de hiis omnisso dicere
iam ex predictis quanta sit ex
cellencia beate uirginis que cun
cta ac omnis creatura dicitur
subiecta pedibus uel ipsa sola
sedere creditur a dextris eius
Septimo beata uirgo nec deum non
dicatur subiecta sub pedibus
Christi sed dicitur eius quemadmodum
preparari quia ipsius mater
Beda dicit in omelia super
missus est tractans illud
Luce secundo Et erat subditus
illis dicit sic quibus quibus de
us hominibus / deus cui angeli
subditi sunt erat subditus ma
rie Nec tantum Marie / sed
eciam Joseph propter Mariam
Admirare ergo utrumlibet et eli
ge quid amplius miraris si
filii benignissimam dignacionem
ac matris excellentissimam
dignitatem / utrumque stupor
utrumque miraculum et quod deus
femine obtemperet humilitas
sine exemplo et quod femina
precipetur sublimitas sine
socio In laudibus uirginis
singulariter cantitur quod sequitur
agnum quocumque ierit quibus
ergo laudibus indicatis dignum
que eciam precit christum Ecce
ex ista auctoritate Bede manifeste
monstratur quod beata uirgo non deum
non subiecta est sub pedibus
Christi quod sit quod agno illi preparari
et ipsum precit / quod ergo intel
ligencia racionis attinget de
um subiectum esse ipsi quod ad
perpetuam uenerancionem illi

De incomparabili excellencia divine maternitatis et epiloguntur ex proxime dictis xv raciones de sua excellencia

plane que aliquando fuit se
dia peti Non licet introrsum
amplius hec introire sanc
tuarium dei sive dic divi
ne incarnacionis profundum
misterium considerando pro
gativas que racione ipsius
bte virgini competunt Ego
quanto amplius quis intuet
dignitatem huius misterii
maternitatis divine semper
reperiet beatam virginem
dignam esse maiori excelle
cia et veneracione Et ideo
expavescit quis homunculus
considerare quanto hono
re digna est que deo quodamodo
participat et quam deus sive
debet quia sua mater est
deus omnipotens ipse hono
rare Vt enim dicit Iohannes
in sermone assumpcionis gra
cia plus est inventis et na
tura virgo et homo vincula
Ita sunt mira verba hec
ut liceat considerare beatam
virginem singularem et spe
cialem aut sub communi omnium
aliorum mensura que eciam
hinc similis assignari
potest persona que tot et tam
singulares possideat pro
gativas Vnde eciam racio
nabiliter posset inferri quod
licet sacra scriptura singu
et ab expresso quod tam
satis evidenter fecit non ex
cipiens beatam virginem a
contraccione originalis peti
tamen eo ipso quod nobis de
monstrat tam singulares
de ipsa prerogativas satis
videtur ostendere ipsam

fuisse exemptam a contrac
cione originalis peti Etenim
asserere quod contraxit originale peccatum
multis passibus sacre
scripture non videtur esse
conforme Immo et videtur
repugnare evidencie raco
nis satis manifeste Nec non
excellencie illarum denoia
cionum quas ecclesia de beata
virgine continue commemorat
Virgam si beata virgo non
sub eo locata esse sed a dex
tris dei cuius sedere dicitur
in perpetuo trono quid hac
que dicitur sedere a dextris dei
potuit vis corruptiva cor
parentum attingere Tamen
illorum non tamen filia mere
corruptibili quia ipsa illorum
vere dicitur esse mater quantum
ad esse incorruptibile et spiritua
le Vis enim causativa num
quam quod priora ordine et
sensuali sed duntaxat ad
posteriora subiecta sibi pt
potendi Considerantibus
premissa iam manifeste patet
quod excepcio est a contraccione
originalis peti non racio datur in
telligi beatam virginem in peto
conceptam fuisse Et quid
apparet oppositum esse verum
multiplici consideracione pro
quia beata virgo est excepte
accionis et ideo sic eius opera
cio a communi lege ita et pena
dicitur exempta Secundo
pb quia nulla excipit contra
totum et racio est racio
virginis et eius Tercio quod
est regina ideo a subiecte

qua vero etiam ipsa gaudet
exempta Quarto quia sponsa
sa christi unde competit sibi
omnis denominatio excelle-
tie que utique ratione matrimo-
nii sive ad illud decens alicui
coniugi dicitur esse Quinto quia
prima mater quantum ad esse
spirituale omnium filiorum dei et
a suis filiis in nullo ad huius-
modi partinente dicitur corre-
cta Sexto quia cum in ea
suo modo reperiatur quantum
ad huiusmodi esse prima ratio prin-
cipiandi nunquam post fuit
subiecta effectui causalitatis
contrarie Septimo quia sic
agens per influentiam nun-
quam a suo paciente recepit
qualitatem contrariam actioni
Octavo quia prima media-
trix et nunquam indiguit
reconciliatione Nono quia
prima mater gracie et mise-
ricordie et nunquam ire et of-
fense Decimo quia sine
ipsa nichil refectum est ymmo
per ipsam omnia sunt
refecta et ipsa non indi-
guit refectione Undecimo
quia ipsa est mater rerum
creatarum unde creatio
non fuit ei opus Duode-
cimo quia est mater restitu-
cionis omnium ergo non fuit ipsa
aliquando aliena Iste tres
alienationes illationes te-
nent quia nichil in quantum
tale est causa sui ipsius in
aliquo esse Est enim maxi-
ma communis in philosophia Omne
quod movetur movetur ab
alio Primarie quando

illud esse non est in propria
virtute sic est refectio recre-
atio et restitutio de quibus
Ricardus et Anselmus loquitur presup-
ponendo sicut concluditur de
quo tamen non asseritur ad
prius refectionem recreationem
et restitutionem contrarie re-
cipi ita quod presupponunt factio-
nem in extitisse sua contra-
Tredecimo quia christus sicut
semetipsum semper dilexit ea
tanquam corpus coniugem
suam et preservavit a culpa
Quattuordecimo quia christus habet
suam spiritualissima ratione
carnem nunquam habuit odio
et ideo non permisit contrahere peccatum
Quintodecimo quia si celum
huius temporis preservat se immu-
nem ab omni culpabili
macula ergo et hanc longe
perceptibili ostensa excelle-
tie consideratione Ex pre-
dictis licet inferri corrolarium
singulare videlicet quod cum supra
ostensum sit unum privilegi-
um sive prerogativa excel-
lentie ratione cuius dicebatur
beata virgo exempta esse a con-
tractione originalis peccati videlicet
dignitas maternitatis divine
Primo nunc se offert duplex
aliud considerare videlicet quia
sponsa dicitur esse christi et ma-
ter omnium filiorum dei Unde
ex primo ipsam decet quia spon-
sus suus eadem exemptione
gaudere et ex secundo omni tempore
quo filii sui graciam sentit
habent nunquam eadem
carere etc.

de quo excepte
virgo ius a peccato
ex intencione
legislatoris

Nunc autem procedendum
est ad ulteriora et ap-
parebit evidencius quod
beata virgo racione huius quia
est mater omnium filiorum dei
competit exempcio a con-
traccione originalis peccati / non tamen
dispensacionis gracia quia quoad eo
quod ipsa ab hac ignominiosa
lege intelligi exempta fu-
isse / quod sic declaratur de-
tum est supra in exemplo
de filia militis proditoris
quod indigeret indulto dispen-
sacionis super defectu natali-
um ne patrium crimen
eius imputaret / vel daret
intelligi quod lex de damna-
cione prius cum sua poste-
ritate ingnitum tangeret
personam
suam ignominiose sine culpa
ad eam non se extenderet
/ et ita de beatissima virgine
sponsa et matre dei uni-
geniti ac matre omnium filio-
rum dei in esse spirituali ex
hoc enim respectu quod mater
dei est quia ex adverso dicatur
quod non repugnat beate virgini
eciam racione maternitatis
divine in ea getura futura
fuisse aliquando sub peccato ¶ Si di-
catur non contraxisse originale peccatum
oportet dicere eam indiguisse
gracia sive indulto dispen-
sacionis a predicta lege de con-
traccione originalis peccati ita quod
licet obligata esset tamen ex
gracia singularis privilegii con-
cessa eius non contraxerit Et
istud se habent multe ex consider-
acionibus superius commemoratis

¶ aliud esse iudicium ex verbis
legis et intencione conditoris

Verum ex isto alio respectu quo
ipsa dicitur esse mater omnium
filiorum dei quantum ad esse
spirituale / et ex eo quod suo me-
dio in ea recipit prima racio
participandi in huiusmodi esse
raciones supra posite con-
cludebant ad eam extendi
non posse sive non debere
penam transfusionis originalis peccati
¶ hic autem intelligendo quod cen-
setur non fuisse obligata
ex lege ita dicitur non in-
diguisse dispensacione ta-
men declaracione opus esse
videlicet quod lex de contraccione
originalis peccati licet ex verbis suis
includi videtur sub ea
tamen ex intencione legislatoris
ad huiusmodi personam se non
extenderet ¶ Multa etenim
videntur ex verbis legis conti-
neri sub lege que tamen ex
intencione legislatoris non
dicuntur esse / quemadmodum
exemplificare consueverunt de
lege Romanorum dictante
navem pro derelicto qui extra tempore
tempestatis exiret et esse dere-
lictam vel plurium in ea rema-
nencium / contingit autem claudum
omnibus aliis deserentibus
pro eo quod exire non poterat
remansisse et casu in navi
liberatam fuisse a periculo ex
legis verbis huiusmodi claudo erat
navis adiudicanda qui re-
manebat tempore periculi remansisse
constat tamen intencio legisla-
toris qui licet eciam non ex-
pressit tamen presumitur habere
intencionem dandam esse
navem non illis qui exire

inde non possent sed qui
exponent periculo vitam suã
pro naue custodienda / et ex
hac intencione manebat In
milit' exemplum ponit' de
ciuibus Athenarum a fa
cie hostiu suoru per occasu
solis confugientibus ad por
tam ciuitatis que ex lege
dictante illa hora milli ap
eriri debebant / Isto modo
dicimus quod regina Hester non
indiguit gracia dispensa
cionis ab ista lege que sub
pena mortis dictabat omnẽ
virum siue mulierem qui
vocatus intraret atrium
regis absque ulla cunctacione
statim mori deberet / Ipsa
enim ingrediens intrauit absque ulla
dispensacionis / Et declaratum est quod ad eam quantum
est ex intencione legislatoris
lex predicta non se exten
debat / Unde dictum est ei
Non enim pro te sed pro
omnibus hec lex constituta
est / Si aut contigisset de
aliqua alia oportebat hic
graciam dispensacionis videlicet
quod rex auream virgam ad
eum tenderet pro signo
clemencie / Supra enim de hoc
etiam exemplificatum est in
Machabeis / Ideo pugna
re die sabbathi ad suam
defensionem licet videtur
repugnare verbis legis est
tamen secundum intencionem legis
latoris / Idem de panibus
sacerdotibus sacerdotalibus
quos non ex verbis legis sed
ex intencione legislatoris
comedere licuit David

et sociis suis / Sic igitur in
proposito videtur dicendum quod
etiam si ex verbis sacre scriptu
re de contractione originalis pec
cati ipsa et in ea reclu
sive illis omnes in Adam pec
caverunt / Ipsa ad contrahen
dum videtur obligata non
tamen ex intencione legislatoris
propter excellencias et
prerogativas quas sacra scrip
tura loquitur de beatissima
virgine et ecclesia sibi attribuit
Maria / Et hoc quod ipsa dicitur mater
omnium filiorum dei siue
advocata reconciliatrix et me
diatrix nostra / Et ad hoc decla
randum oportet primo intelli
gere duo / primo quod ex sanctitate
filiorum ecclesie concluditur
etiam ipsam fuisse et esse sanctam
Secundo quod etiam hoc idem est
intelligendum dixi / Primum
ad primum iuxta doctrinam plurium
sanctorum et aliorum doctorum
principaliter Augustini in multis
locis constare videtur quod omnis
sanctitatis gracia que est in
omnibus prouenit illius ecclesie
ad hoc instrumentaliter et merito
rie concurrente / Quoniam qui
paruulus baptisatur recipit gra
ciam a deo concurrente ad hoc
ecclesia per operacionem suam ex
teriorem / Ita quod peccator soli
tarius existens qui nunquam
fuit in conversacione hominum
sed illuminatus mirabiliter ad
lacrimas compungitur et per
graciam infusam remittitur
eius peccata / Ad hanc remissionem
etiam ecclesia concurrit per
modum meritorie actionis

Et ecclesia
nunc est sancta
et nunquam cul
pa vel de macula

Equidem rogat continue pro pecca-
toribus et quia digna est cum
sit sponsa sua meretur a
deo in suis petitionibus ex-
audiri tanquam mater in-
uehemente pro filiis iustis et
racionabilibus petitionibus
et sic meretur primam graciam
in peccatoribus ita continue me-
retur illius conseruacionem in iustis
quod si ecclesia desineret pro iustis
orare forte illi incurrerent gratiam
perderent presupposito quod deus
disposuerit ex merito ecclesie
graciam suam peccatoribus conse-
ruare. Ita ut quemadmodum
a principio gracia infunditur ecclesia
instrumentaliter uel meritorie
concurrente sic continue con-
seruetur. Verum uero quod continue ab
ecclesia dependere non in prin-
cipio velut ad causam efficientem
principalem sed instrumentaliter uel
meritorie operantem. gracia
siquidem se habet in anima non
velut sciencia in intellectu di-
scipuli in comparacione ad
magistrum qui docuit. Equidem si
ille qui desinat esse magistri
sciencia remanet. Ita est
de domo et artifice quod et ipso
mortuo si iam edificata est
permanet domus. non sic modo
sed gracia se habet in voluntate
racionalis creature velut lu-
men in aere quod nec dum in-
diget agente quantum ad pri-
mum fieri sed quantum ad con-
tinue conseruari in suo esse.
Eo enim ipso quod subtrahit se
corpus luminosum aer redditur
immediate obscurus quemadmo-
dum enim est impossibile quod si ad

lumen non recipit aer sit lu-
minosus et sol obscurus uel
quod diminuitur corpus illuminans
illum. Ita uidetur dei ordi-
natione existente. quod aliqui ho-
mines existentes sint sancti
et ecclesia que eciam concurrit
in conseruacione sanctitatis illorum
sancta non sit. Etiam quem-
admodum dictum est nullos
filios deus habet nisi quos in
ecclesia sponsa sua et illorum
matre et per eam nutrit
fouet et generat. Hec est causa
quare necesse est dicere quod ecclesia
ex quo primum incepit semper
sancta fuit nec a sanctitate
decidit. Nam cum a principio Abel
iusto aliqui iusti et sancti
viri fuerunt semper in ecclesia. Itaque
cum ipsa sit mater omnium iusto-
rum et salus ipsorum ab ea
suo modo in fieri et conseruari
dependere dicatur. Certum est quod
ipsa existentibus filiis sanctis
non potest desinere sancta esse
Et super possibile uel impossibile est
desinere sancta esse nisi deus
alium ordinem mutasset. vide
septem maxime inconuenientia
sequi ex inde. Primum quod ecclesia
diceretur filia diaboli et fusa
peccati patris ex doctrina euangelii
qui facit peccatum seruus est
peccati. Secundum ecclesia desineret esse
sponsa christi patet quia christus
non est sponsus ipsius illius
que esset filia diaboli. Tercium
ecclesia desineret esse
mater omnium filiorum dei. patet
quia ad esse matrem primo
intelligitur sponsam esse.

Quartum deus etiam desi-
neret ee pater Nam si nullo
deus e pat' nisi cum ecclia
est mater cum ipsa desinet
esse mater eo ipso q peccauit
tunc etiam deus pr non desi-
neret dicetur Quintum tunc
omis boni viri etiam parvuli
baptisati desinent esse filij
dei Cum filius ad patrem
sive ad matrem dicat' relatiue
et tunc nec deus pr nec ecclia
diceretur mater Sextum tunc
contingeret involuntarie pec-
care mortal' et namque nullus
desinit ee filius dei nisi per re-
cessum a gratiam gratum facientem
~~et sic merito peccaret mortal'~~
tunc omnes desinent esse fi-
lij dei et careret' per re-
cessum gratiam gratum facientem et
invite peccare mortal' Et
ex hijs sequitur septimum q
omnes esset digni damna-
tione absque peccato voluntarie
commisso / et e sermo non de
orali sed de actuali peccato de-
cuius ratione dicat' voluntarium
esse iux commun doctrinam augi
Omnia hec proveniunt ex ne-
cessitate a post Item q pro
eo q in ecclia semper fuerunt
sunt et erunt aliqui boni et
sancti viri ipsa semper fuit
et erit sancta Quod autem
ecclia nunquam defuerint
nec deerunt aliqui boni usque
ad finem mundi hoc presuppono
tamque verum Et facile pos-
set probari ex verbo salvatoris
Mat' ultimo Ecce ego vo-
biscum sum omnibus diebus

usque ad consummationem secli
et ex multis alijs etc Patet
primum presuppositum q sancti-
tate filiorum ecclie apparet
manifeste necessitas sancti-
tatis ecclie Secundum vero de ne-
cessitate sempiterne maxime
sancti in xpo etiam manifesti
homo clarius quam de ecclia
constare videt' ipse namque
non solum magistrum deus
sed magistrum homo dicat' caput
et pater hominum Cum enim
sit sponsus ecclie et hec
erit mater nostra vere e ipse
pr nr Est autem pr nr secundum
q ho non q ipse per modum
efficientis causet in nobis
gratiam quia hec effective cau-
satur solum a deitate Xpi
te / sed dispositive et meri-
torie Nam iuxta doctrinam
pauli et Iohannis ewang'te
Est mediator redemptor recon-
ciliator et advocatus noster
Vnde cum intelligimus q vnus
e pr omnium hominum quantum ad
esse nature scilicet primus adam
Sic et novissimus adam quantum
ad esse gracie Ista e doc-
trina apostoli pa' Cor' xv fac-
tus e primus homo adam
in animam viventem Novissi-
mus adam in spiritum vivifi-
cantem / primus ho de terra
terrenus / secundus homo de ce-
lo celestis / qualis terrenus
tales et terreni / qualis cele-
stis tales et celestes Et sic
dictum e q gracia suo modo
dicat' ab ecclia dependere

q xpc nullo si-
et sanctus ne-
unquam potuit
esse in peccato

in fieri et conseruari multo
amplius hec competit xpo tan-
quam agenti principali et di-
gniori Cum ipse sponsus
ecclesia vero sponsa dicatur
Unde si consentibus viris
sanctis in ecclesia ipsa non
potest desinere sancta esse a
forciori xpc minime hoc non
potest desinere esse sanctus Sit
enim pater et mater in esse gracie
et spiritualis vite respectu omnium
filiorum dei Nec enim xpc
et ecclesia se habent ad filios in
genere esse spirituali sicut se habet
pater et mater quantum ad esse na-
turali Enim filii possunt viuere
mortuis progenitoribus su-
is quia esse nature quod dat
ipsis per generacionem depen-
det solum ab eis quantum ad
fieri sed non quantum ad con-
seruari Esse autem spirituale
gracie dependet sumo tempore
a xpo et ecclesia quantum ad fieri
et esse Et hinc est quod nullo
consistente diuina ordinatione
xpc et ecclesia possunt desinere
esse sancti Est autem intelligen-
dum quod licet xpc non fuit homo
ab inicio mundi sicut ecclesia
dicitur fuisse Nichilominus ea ra-
cione qua competit sibi esse
patrem omnium filiorum dei
post aduentum suum in carne
Eadem racione competit esse
patrem omnium filiorum dei post
aduentum suum in carnem
Eadem racione competit esse patrem
omnium bonorum qui precesserunt
suum aduentum Hinc namque
ecclesia ab inicio mundi fuit
mater filiorum dei quia sponsa
sua Cum ipse xpc sit eius spon-
sus a forciori sibi xpo ipse
competit esse patrem Hic enim
in fide ipsius est nobis sa-
lus a deo Ita et antiquis
patribus qui precesserunt eius
aduentum Quemadmodum
supra allegatum fuit quod de
hoc est communis doctrina in textu dis-
tinctionis xxv Ex premissis duo li-
quidem euidenter inferuntur primum quod xpc
non potuit peccare mortali-
ter Secundum quod non potuit concipi
in peccato originali Primum autem constat
propterea quod iam septem modis
inuencio supra deducta de
ecclesia multo euidencius sequitur
si ponatur uel per vnicum mo-
mentum xpm fuisse aliquando
in mortali peccato Illud autem
primum humane aures
supra modum abhorrent
audire quod filius dei fuit
aliquando filius dyaboli et dubi-
um vnde fructus peccati quis hoc
excogitare ut possit Secundum
ac similiter sequitur quod matri-
monium xpi et ecclesie iuxta
apostolum ephesiorum v dicitur esse ex
eo quod ecclesia coniuncta est xpo
natura et caritate Unde si in
xpo desineret caritas iam
deesset vinculum huius singu-
laris coniugii et ecclesia absque
sponso diceretur vidua esse
Tercium autem etiam est eadem
causa notum esse quia de-
sineret sponsus esse Hec quoniam
quod si ecclesia non esset sponsa Nec

xpc pater ipsa etiam mater
non esset Nam ipsa non posset
esse aliorum filiorum mater
nisi quorum pater est xpus Pa
tunc omnes fideles absque
pre et matre dicuntur orpha
ni et pupilli Et ita quinto
dico patet de quinto sexto et sep
timo que evidentem racio
ne respectu xpi consequuntur
Tercium patet ista etc patet ex m
ultiplici dignitate et primo
ex condicione sui pontificatus
Ut enim apostolus docet in Epistola
ad hebreos septimo / pontifica
tus sive sacerdocium in veteri
testamento erat ut sacerdo
tes quia erant peccatores prius
deberent pro suis delictis
hostias offerre deinde pro
populo / xpc autem fuit pontifex sanctus
et innocens et ideo pro ali
is non autem pro se ipso quod
pontifex in veteri testamento
Ex hoc autem sequitur alia racio
Tum enim in eodem capitulo
assignet hec dua quod xpc
sempiternum habet sacerdocium
Illi autem erant temporales
Si ponatur vel per momentum
xpm fuisse in peccato tunc vel
sacerdocium suum non est
sempiternum vel non erit cum
sanctitate et innocentia quod
est contra aliam assigna
tam racionem Tercio ex eodem
capitulo xpc dicit esse primus
mediator absque alio medio
/ quia ut dicit apostolus sal
vare in perpetuum potest accedens
per semetipsum ad deum

semper vivens ad interpel
landum pro nobis / qui autem
primus mediator est non in
diget alio reconciliante
ipso id est alius e reconcilia
esset primus et inconveniens
est maximum quod qui debet
mediare incipiat ab officio
eius cum debet alios reconcilia
re Sic enim efficitur mediator
indignus aut aliquando per
deret nomen mediatoris /
apostolus autem dicit de xpo quod acce
dit ad deum semper vivens
ad interpellandum pro nobis
Quarto racione de advocatione
Quia ut docemur prima
Jo ii ipsum habemus aput
patrem semper advocatum
pro nobis Et idem patet ex
dignitate sui officii quod est
redemptor iam Sunt alia m
ulta sed in hec quia tamen que
dubia non videtur hec tan
go transire Si vero adversus
hec obicitur dicendo quod cum
xpc non acceperit officium pre
mie redemptionis nisi in pas
sione et morte quod tunc bene
competebat ei hec scilicet
innocenciam ac ceteras virtu
tes primo autem tempore sue con
cepcionis a infancie vel iu
ventutis non fuit sic necesse
Secundum hoc oportebat dicere quod
iudiciariam potestatem xpc hec
non debuit usque ad finem
mundi Et tamen ipse de seipso
Jo v dicit Et potestatem dedit
ei iudicium facere quia filius
hominis est Constat enim quod

Hanc accepit a primo instanti
sue conceptionis licet gradatim
illius refulcetur usque ad con-
summacionem seculi ¶ Tercia
innocencia est altius inveni
rabilis quam semper semel post
in fuit qui enim fuit pec
cator nunquam est verum dicere
quod semper fuit innocens
pontificatum autem quod decuit esse
in virtute innocencie cogi
non potuit simul esse cum actu
peccato ¶ Quarta quia dignitas
officii redemptoris nec media-
toris non tunc primo competit sed
quando passus est sed ab ini-
cio mundi fuit semper de
eo fides tamquam de huiusmodi
unde est quod virtutes sibi convenientes
ac plenitudinem gracie ad hoc
opus requisita non post tunc
habuit quando passus fuit sed
ab instanti conceptionis sue
Quando credebatur de ipso no
tam quod futurus erat redem
tor scilicet redemptor sanctus et
innocens pro omnibus filiorum
dei generatum ad esse spirituale
Unde quamquam fuit verum
dicere graciam et sanctitatem
in filiis esse nature est dici pro
tunc sanctum fuisse prius
in existencia rei aut fidelium
credulitate Nam in ipsius
fide et merito omnibus san
ctitatis gracia infundebatur
a deo Est impossibile unigeni
tis filiis in esse spirituali
sic reliam matrem Ita
multo minus prius ipsorum
principium huiusmodi vita carere Itaque
semper fuit verum dicere

¶ Differentia inter principiatorem
ade respectu esse nature
et christi respectu gracie

ab inicio sue conceptionis sed
in eo fuisse plenitudinem
gracie et virtutum que conde-
cebat eum ingenitum futurus
redemptor et mediator fuit
pro omnibus filiorum dei et ideo
non potuit peccare mortaliter
pro aliquo tempore vite sue nec
fuisse conceptus in originali peccato
¶ Et quoniam fortasse posset
aliquis dicere quod ista non con-
cludunt Nam iuxta doctrinam
apostoli proxime adductam per
adam et novissimus scilicet christus
adinvicem comparantur Sed
constat quod adam licet fuerit
primum principium omnium hominum
generatum ad esse nature hanc
vitam corporalem respectu cuius
erat ipse primum principium peccare
potuit quia mortuus est cor-
poraliter ergo similiter dici videtur
de christo quod licet ingenitum homo
in eo dicatur esse principium
respectu esse gracie generatum ad
omnes fideles hic tamen esse
gracie peccare potuit etc et
in peccato concipi vel peccare
mortaliter ¶ Responsio ad istud
argumentum confirmat pro-
positum Manifestum est enim
quod primus homo sic fuit adeo
ordinatum esse principium alio-
rum hominum quod non immediate
ab eo sed successive per gene-
rationes generationum a filiis
et nepotibus aliisque ab eo
descendentibus acciperet esse
omne genus humanum ¶ Christus
et si fuit principium aliorum
generatum ad fieri non tamen

qntum ad conseruari in suo
esse / Quod licet uita filio-
rum dependeat a patre ipso
tamen mortuo eo possunt filij
viuere / Patet autem sic dicit pater
et primum principium omnium
fidelium quantum ad esse gratie
quia ipse immediate non autem
per generacionem filiorum et
nepotum sit principium aliorum
vite / Ipse enim immediate est
pater omnium filiorum dei non
autem concluditur in hoc instru-
mentalis operacio ministrorum
ecclesie / quamvis etiam suo modo
concurrit in huiusmodi regeneracione
spirituali / Patet etiam quod non solum
dicitur principium quantum ad
esse gracie in fieri sed in con-
seruari / Vnde ex hac simi-
litudine tantum deest arguere
quod sic adam pro tempore quo
competijt eius principium esse
filiorum ab eo immediate
descendencium nunquam perdit
racionem actualem principiandi
ymmo uidetur esse repugnan-
tia impossibilitatis dicere
pro tunc perdidisse esse nature
quia sic nullatenus diceretur
esse principium eorum cum
mortuus generare non possit
Ita ergo cum christus immediate
sit principium omnium filiorum dei
quantum ad esse gracie in
fieri et conseruari pro omni
hora et momento ab inicio
mundi usque ad finem impossibile
est dicere quod perdiderit hoc esse
gracie / Ex quo manifeste patet
quod non potuit peccare

nec originaliter nec actualiter
Cum autem in ista deduccione
aliquis sit usus verborum de-
notancium impossibilitatem
et necessitatem est intencionis non
aliter accipiendi quam declaratum
causa in isto / Cum deus di-
citur necessario in deo non sit defe-
ctum potencie sue in ipso uel
respectu eius superhabundan-
ciam potencie in alio ut
cogi possit ab eo / Sed neces-
sitatem in eo intelligere
debemus immutabilitatem
honestatis seruande / Quod
in eo quod dixit facturum
esse immutabiliter persistens
absque variabilitate facit nec
adhuc impediri ab alio potest

Applicando ad nostram
intentum constat
ex premissis quod sicut
ecclesia ymmo forte
excellencia potiori beata virgo
dicatur esse mater omnium filiorum
dei non solum qui fuerunt
et erunt post passionem christi
usque ad consumacionem secu-
li qui fuerunt ab ipso mundi
exordio / Nam ipsa est sponsa
christi / Et ut fuit sponsus ab
inicio mundi in credulitate
omnium fidelium / Ita et beata
virgo sponsa eius / Et sicut
dictum est quod gracia sanctitatis in
filijs dependet suo modo ab
ecclesia matre omnium fidelium
in esse et conseruari propter
merita ipsius que continue pro
ipsis intercedit / Cum beata virgo
consistens in celo in eodem [illegible]

tyone cum filio pro peccato-
rib; ut concertantur et iustis
ut in sanctitate permaneat
iuxta sententiam omn sanct-
orum papue aug et ber-
nardi intercedat suaq; int-
uencio plurimum efficax ee
credatur suo mo non minus
gracia sanctitatis filiorum qua-
tum ad fieri et conservari ab
ea dependere dicitur / Unde
sic ex sanctitate filiorum dei
concluditur eciam esse sancta
Similiter erit dicendum in b
virgine que fortassis racione
precipua dicitur mater nostra Et
sic xpc ante adventum suum
eciam si non actu esset rede-
mptor pater noster et mediator p
humanitatem / tamen quia in fi-
de nec unquam aliquo tempore
vel momento absque patre
vel redemptore dicemur ee
Decuit ut in pa sui concep-
cione sanctus esset et inno-
cens Sic et beata virgo cum
omnium filiorum illorum qui preces-
serunt adventum et qui fue-
runt tempore sue concepcionis pos-
sunt usque quo concepit filium
dei dicitur esse mater spiritualis
sic omnium qui post fuerunt Ita
et tunc xpc in universitate omnium
fidelium erat sponsus et ipsa
similiter sponsa oportet dicere
quod ipsa quocumque fuit habuit
sanctitatem Et in primo insta-
nti prime concepcionis sue / nec
unquam sic de xpo dictum est
habuit contrarias condiciones
quibus desineret ee mater omnium
filiorum dei / cum ipsa in uni-
versitate omnium fidelium fuit sp

sponsa Ideo sequitur illa
impossibilia supius declarata in parte
de eclesia et xpo specificata
Prima satis patet ostendendum
auribus fidelium quod sponsa
et mater dei necnon mater omnium
filiorum dei fuit aliquando
filia diaboli / ac domina
celi et mater gracie serva pecca-
ti et ira culpe Secundum
ipsa cum desineret racione
peccati ee xpi sponsa dicetur
esse vidua Tercium iam con-
sequens dicere quod b virgo non esset
mater spiritualis omnium filiorum
dei nec illorum qui erant
pro tempore sue concepcionis quo
contingit ipsam fuisse in mor-
tali peccato quod non parum
dicetur esse inconveniens pro
eo quod homines de suo tempore vi-
ventes reputarent ex deterio-
ris condicionis quia contingit
eos vivere pro tempore quo an-
cipita fuit Quartum fuit et
alia ea sequencia b virgini
et eccle videntur esse contraria
Ergo intencionis dicere quod quia
fides antiquorum patrum
quam habuerunt de xpo et
de redemptore et pre omnium
non potuit falsa esse sive
nunquam falsa fuit Ita et ex
hoc xpc in primo instanti sue
passive concepcionis dicitur
sive graciam habuisse Nam
quamdiu ipsi dicebant filiis suis
in esse gracie Cum filius
ad patrem relative dicatur
oportet eciam quantum ad hunc
esse eum intelligi habere
patrem ipsorum patrem

Intencio deductionis
et applicacio racionum

Dic ergo de virgine eo modo
quo sibi competit cum xpo
tanquam sponsam suam esse
matrem gracie respectu omnium
filiorum dei quantum ad esse
restitucionis quia iuxta ans(elmum)
ipsa est mater rerum crea-
tarum et restitucionis omnium
Et iuxta Ber(nardum) sicut sine deo
nichil factum est Ita sine
maria nichil refectum est
quia totum quod partum ad re-
dempcionem per ipsam et in
ipsa faciendum decretum fuit
Item sic nunc post adventum
xpi non est assignare tempus
quantumcumque minimum in quo
non liceat confiteri beatam virginem
actualiter esse matrem omnium
filiorum dei per fidem Et
ergo sic in ipsa nunquam defecerit
gracia sed semper est sanctam
et immaculatam quia si ta-
lis non esset iam desineret
esse mater omnium filiorum dei cum
et ipsi filii sint sancti Ita et
ante adventum xpi sicut con-
fiteri Accipiamus ergo nunc
ultimum instans sive illud
quodammodo indivisibile tempus
quod precessit infusionem anime
beate virginis in corpore suo in
isto sicut illis fidelibus qui
tunc vivebant profiteri beatam
virginem tanquam matrem
filiorum dei sanctam
et immaculatam esse Consi-
gnamus secundo illud tempus mo-
dicum quod secutum est post
instans infusionis anime
ipsius In hoc etiam tu doc-
trina ergo adverso confiteatur

quod immediate post con[...]
in peccato originali sanctifi[...]
fuit Etiam sicut dicti[s]
fidelibus eandem fidem q[...]
primo confiteri videlicet quod tunc
mater omnium filiorum dei s[...]
et immaculata esset Et Licet

qu 3cio

virgo merito integrative pre-
veniri nequid in eo tempore pre-
sive in eo instanti infusio-
nis anime beatissime virginis
in corpore in quo asseritur
ab adverso contraxisse originale peccatum
et in eo fuisse sicut eandem
fidem de sanctitate et innocen-
cia beate virginis fidelibus tunc viven-
tibus confiteri sic et sicut per
unum instans ante et per
aliud post Si autem sicut con-
fiteri cum fides illorum vera
esset beata virgo pro eo instanti
sive tempore sancta fuit Et sic
non contraxit culpam originalem
Si autem contraxit iam non
fides illorum qua confitebantur
eam velut matrem filiorum
dei fore sanctam erat falsa
Sic ergo non videtur conveni-
ens dicere quod sperabat de xpo
quod esset venturus in carnem
ad perficiendum opus humane
redempcionis credetur de ipso
omnis sanctitatis et gracia qua
futurus erat redemptor et pre
omnibus Sed quod primo assumpsit
carnem convenerit ea gracia
et sanctitate que decebant
eum ad perficiendum opus
sui adventus Ita quod quando
primum incepit esse homo desi-
vit esse redemptor et pater
omnis sed post ea iustificatus

vera pr[e]nunt illud Ita videt[ur]
de beata virgine inducent[ur]
asseri / q[uod] quando p[ri]mu[m] incep-
pit esse tunc carauit o[mn]i fe[li]ci-
tate et gracia que eam
condecebant ut digne esset
mater om[n]i[u]m filiorum dei
s[ecundu]m statum obtinuit Jam e[ni]m
pro i[st]o i[n]stanti fides susce-
pit mutatonem a verite
in falsitatem / falsum e[ni]m
e[ni]m esse[t] pro illo instanti
eam confitea[ri] matre[m] om[n]i[u]m
filiorum dei et s[ecundu]m statum de-
cen[tem] que potuit esse muta-
cio Sed quoniam arguo
her in theo[lo]gia pue estima-
cionis esse putaret Nam
cred[er]e non agnu[n]t post de ia
hora uel momento in quo
x[ristu]s natus uel mortuus e[st]
a[u]t resurrexit p[ri]mo e[ni]m fide-
les credebant eum nasci-
turum morituru[m] et resu-
recturum s[ed] cum natus
e[st] oportuit fi[er]i mutatonem
in confessione fidei cre[den]do
eum iam natum et mor-
tuum / Hec e[ni]m d[iffere]ncia t[em]p[o]ris
assignatur int[er] fidem n[ost]ram
et antiquorum patru[m] / quia
q[uo]d[cumque] illi credebant futurum
de x[rist]o nos credimus iam fac-
tum p[re]ter[quam] de adventu ad
iudicium Advertendu[m] est
pro intelligencia istius Est
namq[ue] magna d[iffere]ncia q[uan]do scrip-
tura de aliquo sim[ili]t[er] v[er]ita[te]
et expresse ante ipsius esse
promiciat accionem uel pas-
sionem que est complenda in
t[em]p[or]e oportuno et raptim a[ut]
successiue transit nec vltra

veritatur vel quando promi-
ciat aliquam passionem s[eu]
qualitatem que diu[tius] compe-
tere abs[que] abs[que] d[iffere]ncia t[em]p[or]is
p[ro]p[ter]q[uam] p[ri]mum incepit esse
P[ri]mu[m] e[ni]m n[atur]aliter q[ue] sim[ul] com-
pleto recipit diu[tius] eam no-
minacionem / alterum vero
semper inesse dic[itu]r / Exempli
de x[rist]o p[ro]nunciatum fuit q[uod]
esset futurus iustus et sa-
piens Je[remie] xxiij / Item q[uod]
sic[ut] ovis ad occisionem duc[etur]
et tamq[uam] agnus coram to[n]-
dente se obtumescet ysa[ie]
liij et de multis sim[i]l[i]b[us]
De p[ri]mo e[ni]m quia sacra scrip-
tura falsa e[ss]e non p[otes]t sic
ante suam concepcionem cre-
deba[tur] sapiens et iustus
futurus sic in sua concepcione
et p[ost] semper oportuit credi
quia e[st] qualitas sive passio
que non respicit t[em]pus a[ut] mu-
tacionem suscipiat de futuro
in p[rese]ntium Sed de s[ecun]do opor-
tuit sequi mutacionem ex
d[iffere]ncia t[em]p[or]is Non e[ni]m pro q[ua]l[ibet]
hora sive momento debuit
tamq[uam] ovis ad occisione[m] duci
sed in t[em]p[or]e oportuno q[uan]do erat
complendum Item de b[ea]ta
virgine pronunciatum fuit q[uod]
virgo futura eet ac q[uod] conciperet
et pareret / p[ri]mu[m] e[ni]m s[ecundu]m virginitatem
esse quia ab a[n]te inerat
oportuit credi ante suam
concepcionem in concepcione
ac per vitam totam suam / alia
vero duo quia respiciebat
t[em]p[or]e potuerunt suscipe mutacionem

que potuit q[uod]
esse mutacio
confessionis
fidei in x[rist]o v[ir]-
gine

ut q conceptura eet et pari
tura / post vero non concep
tura esset, sed q concepit et
peperit. Non aut sic e de
sancte q respicit diversitat temporis
in mutatione. Unde si ante
suam conceptionem q per
fidem iam erat omnium filiorum
dei sancta credebat, similiter
et post creditum e. Etiam
in hora conceptionis sue
fides hec de sanctitate ipsius
vera est et non desinerit etiam,
videtur q tunc illud idem po
tuit credi vel debuit. Hec con
deracio que conformis e fidei
antiquorum et modernorum prin
manifeste unde videtur q doc
trina hec de sancta conceptione
b. virginis non solum non e
contraria pietati fidei, verum
eciam ipsa pietatis fidei ad
confirmationem huius doctrine
non exiguum prestat auctoritatis ful
cimentum. Et ex hoc manifeste
apparet evidencia illius que
supposite vz q qui dicit
btam virginem non fuisse
exemptam ab omni peccato separat
coniugium quod est inter xpm
et virginem. Hic enim ab initio
cio mundi nunquam fuit tempus
in quo non liceat credi et
profiteri btam virginem ma
trem filiorum dei omnium
sic et xpm patrem esse quia
se habent ut sponsus et sponsa
et quemcunque pr e pr bta
virgo est mater. Etiam b. v
exeo q e sponsa p dicitur
regina, sic omni tempore intelli
gitur fuisse sponsa p ita

ita et regina, q si fuit sp
regina quo intelligit tempus
exempta. Unde quicumque
dt btam virginem ab omni
non fuisse exemptam intel
ligit aliquod tempus prefixum
in quo regina non fuit
et sic dicitur separare qd in
ipsos fide actu semper fuit
coniugium, quod tamen spe
cialissima racione plus
qz omne aliud dicitur a do
esse. Unde dicitur multo am
plius inseparabile nisi quis
velit impertinenter dicere ecm
aliquid indignum commisisse
propter quod non meruit exem
ptione gaudere, eciam si semper
fuit coniuncta ex matrimonia
in existencia vel a credulitate
fidei. Si vero dicitur q p
facta deductio magnum inniti
fundamento, quia nescimus
qualis fides de beatissima
virgine fuit in patribus illius
temporis, ymmo dicetur
q credebat de ipsa futurum
sic hodie aliqui asserunt
credere vz q semper fuit
sancta preter in primo mome
nto sue vite. Hec adversativa
responsio satis e digna at
tencione. Etiam cum a pat
riarchis regibus et prophetis q
de misterio incarnacionis fue
runt loquti ex parte dei de
hac sanctissima matre sua
non nisi que sancta et omni
digna laude dicta e creda
tur in toto vel tempus saltem in
finem usque hoc apparz allegatum
p adverso, in sacra biblia indicat
tiva spiritualis auctoritas que de

Antiqui patres
no crediderunt
de conceptione
virginis in peccato

exceptione istius momenti
a sanctitate uite sue loquar
expresse ymmo contrarium quod
a quibusdam adducitur ut
infra ostendetur allegatur
constituitur. quod ergo iste dicit
quod credebat eam sanctam
semper futuram esse preterquam
in primo momento sue concep-
tionis haec tamen tenuissima
et minimum qualificata fides
Tamen in patribus antiquis in
populo illius temporis fuit non
est facile assignare Sed
hic omisso subtilissima virgo
dicitur esse mater omnium filiorum
dei qui fuerunt ab initio mun-
di et erunt usque ad finem
sequitur ergo quod fuit illorum qui
fuerunt tempore suo. Cum illi
non intelliguntur esse deterioris
conditionis quia contingebat
in tempore nascendi Si ergo fuit
mater illorum etiam in primo
momento conceptionis sue sicut
ante et postea nec quantum
ad esse spiritualis uite modo quod
est primo poterat dici illorum
mater si ipsa ea uita careret
sequitur quod ipsa nunquam mortua
fuit pro tempore quo uerum fuit
filios suos uiuere ea uita
respectu cuius creditur ipsa
fuisse mater eorum Ulterius
considerandum offertur
Si iuxta sententiam doctorum ipse
est nouus adam et maria
nouissima ewa. Apostolus
autem dicit quod primus adam de
terra terrenus et secundus de
celo celestis Nunquid ergo
dicemus quod nouissimus adam
Christus celestis fuit et nouis-
sima ewa maria terrena
unde in hoc proueniret tanta
disproportionis euidencia seu
diuersitatis uero ut incongrui
esse uidetur quod nouissimo
adam celesti in spirituale fe-
dus matrimonii copulari non
debuit que fuit sibi nouissi-
ma ewa celestis sed que aliquando
fuit terrena et peccatrix Ita
quod alias nisi terrena seu pec-
catrix primo fuisset sic con-
ducto dicitur membrum nouis-
simi ade non potuit esse
et per quas nec eius in spon-
sam coniugi que causa assi-
gnabitur quia nulli possunt
esse filii huius ewe nouissime
nisi qui deinde sunt celestes et tamen
illorum non potuit esse mater
ipsa si primo fuisset terrena
Ad laudabilem conuictionem
matrimonii qualis predicatur
inter Christum et uirginem non
diceretur tam sensibiles due
partium ut haec de necessitate
primo esset terrena et cetera celestis
esse deberet Ex quibus ista
ex considerationibus manifeste
dicitur iam constare quod haec sit
doctrina de contractione originalis
peccati per omnes filios ade
licet ex lege quia uel lex
uideatur beatam uirginem includere
Tamen ex intentione legis-
latoris non se extenderet
ad eandem pro eo quod ipsa ab
initio mundi semper fuit
est et erit mater filiorum
dei omnium Haec etiam uidetur
constare ex eo quod ipsa dicitur pla

Multiplicata testimonia sanctorum quod de beata virgine fuit fides ab antiquo et ipsa sit vivificatrix omnium bonorum

mediatrix et reconciliatrix nostra
Nam hec ante adventum
et post de ipsa creditur / Ipsa
numquam deerit eam que
futura erat omnium mediatrix
nostre ab offensa dei quem
ipsa debuit omnibus reconci-
liare / quamquam ipsa reconciliatrix
indigeret reconciliante Bernardus
ex eo quod dicitur prima mater
gracie ac misericordie et
ita de aliis consideracionibus
supra positis

Quoniam tota de-
ductio supra posita
videtur in duobus
fundari quod de beata
virgine tanquam futura
redemptrice fuit fides apud
patres veteres / quamquam ipsa fuit re-
paratrix et vivificatrix qui fue-
runt ab inicio mundi et erunt
usque ad finem licet ista ex
supra dictis constare videatur
specialiter primum ex auctoritatibus Primum
supius commemoratis quod cre-
dita fuit a patriarchis figu-
ris et enigmatibus prefigurata
et prophetarum oraculis emi-
nenter Vocatur etiam de hac
loquitur Petrus in sermone de
sanctitate virginis Ex regibus
orta ex semine Abrahe
generosa ex stirpe David divi-
nitus concessa celitus pro-
missa / misticis prefigurata
miraculis / oraculis promi-
nata propheticis Item hec
est sola cui nulla virgo potest compa-
rari quia tanta est ut quanta sit
non possit enarrari Hanc
sancti expectabant patriarche
hanc sancti preminebant prophete

Omnes quoque quos spiritus sanctus
attigerat optabant videre
Item circa propositum pertinent
auctoritates sacre scripture que de-
clarabant desiderium sanctorum
patrum de adventu Christi et ipsam
Christi Utinam dirumperes
celos et descenderes Item
de Symeon Luce ii / qui re-
sponsum acceperat a spiritu
sancto non visurum se mor-
tem nisi videret Christum Domini
Item doctrina salvatoris
Luce x quod multi prophete et re-
ges voluerunt videre que vi-
derunt apostoli Itaque manifestum
est quod ante nativitatem beate
virginis de ipsa tamquam de fu-
tura matre redemptoris ac om-
nium matre fidelium fuit fides et
desiderium antiquorum patrum
Qualem autem fidem circa eius
sanctitatem et innocenciam habere
possent patres respicientibus
auctoritates superius adductas ac
inducendas infirius ex ve-
teri in quibus omnis laus
sanctitatis et gloria fertur
nulla autem culpa vel repre-
hensibilis macula Videtur
enim ante suam concepcionem
fuit de ipsius sanctitate
et quia apud predictos fidelis
noticia quod in primo instanti
sue concepcionis ea noticia
mutari debuerit non videtur
ratio ulla racionis Ad probandum
secundum videlicet quod beata virgo fuerit
spes ac reparatrix omnium
et vivificatrix preter supposi-
tas auctoritates sacre scripture veteris
et nove offerunt se etiam alie

multe spar ipius Ber qui
int' ceteros deuotissimus
fuit bte Marie virgini In
primo in sermone de annūcia
cione dt Quā familiaris
deo facta es domina quā
proxima immo quā intima
quantam inuenisti graciam
apt deum graciam plenam
graciam singularem Nam
sola omnibus graciam inue
nisti Item in exposicione
super missus ē Admi
randam et omni honore
dignissimam btam virgi
nem carne virginem mente
virginem professione
feminam singulariter mi
randam parentum repa
trem posterorum viuificatri
cem Item in sermone de
natiuitate qui incipit de
gaudiis Hodie nata ē ea
per quam omnes renasci
mur Eius spem concupit
omnipotens et in qua deus
posuit tronum suum Item in
alio sermone Nat et magst
fecit de virginitate redemturus
deus humanum genus pan
uniuersum totulit in mariam
Altius ergo intuemini quanto de
uocius affectu a nobis eam
voluit honorari qui totius
boni plenitudinem posuit
in Maria Vt si quid spei
in nobis est si quid gracie
si quid salutis ab ea nouc
rimus redundare Tolle
Mariam hanc maris stel
lam quid nisi caligo inuol
uens et umbra mortis ac
densissime tenebre relinquitur

Et quis iustus nisi Maria
iusta de qua sol iusticie or
tus ē nobis totis ergo me
dullis cordium precordiorum
affectibus et votis omnibus
Mariam hanc veneremur
quia sic ē voluntas eius
qui totum nos habere voluit per
Mariam Ea inquam volun
tas eius ē sed pro nobis
Item in sermone de assumpci
ne Denique omnibus omnia
facta ē omnibus sinum mi
sericordie aperit et de ple
nitudine ipsius accipiunt
vniuersi et infra ut non sit
qui se abscondat a calore
eius Item in sermone de
festo pentecost ad manum
enim sic ad medium sicut
ad archanum dei sic ad
rerum causam sic ad nego
cium seculorum respiciunt et qui
in celo habitant et in inferno
et qui nos precesserunt et
qui sumus et qui sequuntur
et qui nati natorum et qui na
scentur ab illis Illi qui sunt
in celo ut resarciant et qui
in inferno ut eripiant et
qui precesserunt ut prophete
fideles inueniantur qui se
quuntur ut glorificent et bea
te dicunt omnes generacio
nes genitrix dei domina
mundi celi regina que omni
bus generacionibus vitam
et gloriam peperit remanet
inueniant inclitum Merito
in te respiciunt oculi totius
creature quia per te et in te
et de te benigna manus

omnipotentis quicquid creaverat
recreavit. Item hec est ergo
domina regum decus mu-
lierum gemma virginum
refugium peccatorum dumque
reparatio credentium. Cunc-
ta quid ergo boni mundus habet
ubi ea habet / ex qua salutis
nostre initium habet manet.
Item hec est que sola meru-
it mater et sponsa Christi voca-
ri. Hec prime matris dampna
resolvit. Hec hominem perdito
redemptionem adduxit. Item
Augustinus in libro de agone christiano
ubi tractat de hiis que fidei
catholice contrariant et im-
pugnant inter alia pertinentia ad
fidem sic dicit. Deus autem
Ihesus Christus qui venerit ad
homines liberandos in qui-
bus et mares et femine
pertinent ad salutem / nec
mares fastidivit quia ma-
rem suscepit. Nec feminas
quia de femina natus est.
Huc accedit magnum sacra-
mentum ut quoniam per fe-
minam nobis mors acci-
derat vita per feminam
nasceretur / et ut de utraque
natura id est masculinum et
femininam victus diabolus
cruciaretur / qui de amborum
subversione letabatur cui
parum fuerat ad penam
si ambe nature in nobis li-
berarentur nisi etiam per
ambas liberarentur. Ecce
in hiis auctoribus satis mani-
feste patet quod secundo presuppone-
batur tamquam verum ad sin-

dandam presumptionem
nem incorruptam. Item
evident quisquis intue-
tur quod quia in antiquis
fuit fidelis notitia de-
itatis et innocentia b.
Item iuxta sententiam sancto-
rum doctorum fuit unificatrix
et reparatrix omnium non
solum qui sequuntur post
adventum Christi sed qui prece-
sserunt. Tamen et eorum qui
fuerunt tempore conceptionis sue
sanctitas et gratia tunc
non defuit in illis / ergo nec
in beata virgine prout credi-
tur unquam defecit. Cum dicatur
esse illorum spes et vivi-
ficatio in esse spirituali gratie.

Quo ad premissa se
offert unum merito
considerandum. Cum
enim ex eo quod beata virgo
mater dicitur omnium filiorum dei
videtur sibi repugnare fu-
isse aliquando sub peccato. Sed
semper decuit sive debuit
sancta esse ut sancti filii
nullo tempore dicantur habuisse
matrem peccatricem. Et beate
virgini competat ista triplex
esse matrem omnium filiorum
dei esse sponsam Christi et
esse matrem dei quod istorum
trium ratione quorum omnes
dignitates et prerogative
sibi attribuuntur in ecclesia dicatur
excellentius. Et videtur
quod quia esse sponsam prece-
dit et se habet ut causa ad
esse matrem filiorum ex ma-
trimonio descendentium ma-
gis esse sponsam quam matrem

quod magis est esse
matrem dei quam sponsam
Christi et matrem omnium
filiorum dei
unde ex hoc magis
excipi ab o. p.

filiorum putat^r prim(us) regu
lo dixit alchana p(ro)pt(er) dam(p)n(um)
ual ad annam Numquid no(n)
ego melior sum tibi q(uam) dece(m)
filii / dicimus q(uod) cera(m) q(uod) ho-
norabilius sive excellencius
est esse sponsam regis q(uam)
matrem Nam si sit mater
regis non eo ipso regina vo-
catur quo si esset co(n)iunx
honor et regalis ei tribuit(ur)
Secundo vero v(idelicet) q(uod) sit excelle-
ncius b(ea)te virgini vel e(ss)e ma-
trem filiorum dei / vel esse
matrem dei ipsius h(ec) ausu-
it omnis comparacio ut etiam
dicat ipsa p(ro)ph(et)a omnes gentes
q(uasi) non sint sic sunt cora(m)
deo et quasi nichilum et
inane reputate sunt ei Igitur
racione inco(m)mensurabilis
excellencie dei supra om(n)e(m)
dignitatem creaturarum sue(rum)
incomparabiliter maior excel-
lencia est b(ea)te virgini esse
matrem dei q(uam) esse matrem
om(n)ium filiorum dei Unde
Beda in sermone assumpcionis
est quod miremur sc(ilicet) cum vir-
ginitate fecunditas A seculo
non e(st) auditum ut aliqua
simul e(ss)et mater et virgo
Et si cum mater attende-
ris que te tua super e(ss)et mira-
bilia celsitudine ducat ad-
miracio(n)em H(ic) etiam appa-
ret q(uod) dignitas sive excelle-
ncia b(ea)te virginis transcendit
dignitatem maternitatis ecclesie / qua
hec solum mater filiorum dei
Illa simul licet differenter mater
filiorum et patris sc(ilicet) v(erbi) incar-
nati eo q(uod) b(ea)tissima virgo dicat(ur)
esse mater om(n)ium filiorum dei

qui fuerunt ab inicio mundi
et erunt usque ad consummacio(nem)
seculi videatur sibi repug-
nare unquam fuisse sub
peccato et sanctitate carere vel
solum pro uno momento
multoque maior eius simp(liciter)
sit excellencia predicta v(idelicet) e(ss)e
matrem dei licet prima facie
aliquibus non videat(ur) tamen
intrinsece considerando multo
amplius sibi repugnare videtur
unquam sub peccato fuisse racione
huius dignitatis sive habitu-
dinis ex eo q(uod) dicat(ur) esse m(ater)
dei / Unde quia hec e(st) po-
tissima dignitas et excellencia
in beatissima virgine / h(ec) m(ater)
int(er) ceremonias ecclesie ordi-
natum reperitur q(uod) quociens
nominat(ur) dixi(m)us debent
inclinare caput fideles sicut
ad nomen salvatoris q(uo)d co(n)-
dicat(ur) quando pronunciat(ur) pro-
ut in hoc sacro concilio fuit
decretum

Quia vero dictum est supra dignitatem b(ea)te virginis
esse matrem dei
sponsam ipsius et matrem
om(n)ium filiorum dei Ad confir-
macionem huius doctrine possit
de ipsorum ordine considerari
Et sic supra commemoratum
est quanto e(st) deo aliquid propin-
quius et excellencius tanto
dicit(ur) esse ordinatum in divina
intencione p(ri)us in execucione
aut ut plurimum id dicitur esse
posterius patet manifeste in ope-
re glorificacionis et glorificato-
rum Prius nanque deus ordinat

Intelligencia declaratis quod
virgo et si non tunc dei genitrix
tamen ab inicio sue concepcionis
fuit mater om(n)ium filiorum dei

datiuum se hominibus gliam
que maius et deo est pro
pinquius bonum est gracia que
non tam diuine glorie
proxima e / in execucione
tn prius dat graciam qz glo
riam Nunc igitur cum deus
disposuerit de btā virgine
q futura esset mat et sponsa
xpi et mater omn filioru
dei Cum id primu sit excel
lencius hic dicit primo fuiss
se ordinatum consequenter
alia duo Nam ex hoc q el
ecta e ad excellenciam donu
vz maternitatis diuine co
petere sibi videntur alia
duo Nulla enim dignior ut
esset sponsa x et mat omn
filiorum dei q que ordina
ta erat ut esset mater diuina
Quod cum xc dicatur esse
frat noster non ex parte patris
sed matris virgo mater eius
eciam mat nostra dicetur
Et quia in hic respectu mat
ernitatis habitudo filiacionis
nre ad beatissimam virginem
non dicit n quedam respectum
similitudinis qui a longe Nec
aliquam causalitatem graci
ne actiue Vnde mater
nitas sibi competeret ita
ffe vo un credit concessu
ei a deo / q sic vere dicit
mater respectu dei causalite
Ita et vo nri / Dicunt tamen
quia dicatur mat dei causa
litate nature / nra aut mr
respectu gracie meritoria cau
salite nimirum magis proprie
sic prius e mat in gracie

filiorum Sicut enim deus fi
lius suus per ipsam factus
est homo nalis siue per
naturam Ita et nos pa
intercessione efficimur filii
spuales dei et sui p grā
Itaque manifesta apparet
congruencia maternitatis sue
respectu omn filiorum dei
ex eo q ipsa mater dei dici
hic enim ex illo et non ecōuerso
dependere videtur Et cu
illud suo mo dicat causa
litatis ac per hic excellencia
apparet q illud in diuina
intencione sit prius ordina
tum In execucione vo qn
tu ad actualem existenciam
videtur contrarius fuisse ordo
Vnde cca hic scolastice co
siderando mr esse matre
dei et esse sponsam xpi
siue matrem omn filioru
dei que duo nunc pro eod
assumimus videtur hec dicta
/ qm ad illud prius fuit requisi
tus virginis consensus precu
illud enim et fuit donu gre
et opus nature / fuit donu
gracie ex eo q ad concepcione
spus sanctus copulatus
est virgini pro viri semine
fuit opus nature q ut supra
declaratum fuit Virgo copulata
est spiritui sancto ad concepcionem
filii naturalis virtute et actiua
operacione Secundum e ergo q hic
donum siue opus maternitatis
diuine non debuit siue potu
it ee nisi eo tpe quo virgo ad
ulta esset ad pariendum conpetens

Dīa mr esse matrem dei et sponsam xpi siue matrem omn filioru dei

et in conceptione filii nascitur
orandum in ea quidem etate
qua naturaliter femina apta
dicitur esse ad generacionem pro
lis. Aliud vero scilicet esse spon
sam dei sive matrem om
nium filiorum potuit eidem
competere eciam antequam
consensum prebuit. Ea enim
que sunt dignitatis et gracie
prius videntur constare ex con
sensu ac voluntate conferentis
non autem recipientis. In
beneficiis autem ecclesiasticis sive aliis
officiis que requiruntur in
recipiente iudicium racionis dicitur
requiri consensus. Sed ex alio
respectu / dignitas vero regia
ducalis et alia similis ita
potest alicui competere ante
iudicium racionis ut in filiis
Regum ducum et comitum
post mortem patrum suorum.
Et sic ex successione ita eciam
ex donacione potest dignitas
ducalis sive competere. Ecce
rex potest conferre ducatum ab
lactanti parvulo / ymmo huius
modi dignitates possunt competere
alicui in primo instanti concep
cionis sue / Ut si regina re
licta post obitum viri regis
maneat de primo vel secundo
mense pregnans. Constat
quod ille idem fetus generatus a mor
tuo iam vivo succedit in re
gnum. Operaciones enim compe
tentes ad regiam dignitatem
non necessario precedunt vel coro
mittant inexistenciam prima
eius in subiecto ymmo subse
quitur et spe istarum operacionum
donacio ad utilitatem et reg

subditorum que debet fieri
per eum honores regni defe
runtur ei qui adhuc non est
aptus ad operandum appli
cando hec licet possit aliquis
respectus distinccionis notari.
Tamen loquendo plane be
nigne dignum competit ad
quod racione esse sponsam et
matrem filiorum dei omnium et
reginam celi sive dominam
mundi / ac similes dignitates
et excellencie denominaciones.
Manifestum est autem quod hec
pocius dependet ex divina
concessione sive commissione
quam ex virginis voluntate. Et
a principio graciose sunt concessa
ei a deo istarum munera
cionum. Sicut ergo ad esse re
ginam sive dominam mundi
non requirebatur antecedens
consensus ipsius. Ita nec ad
istud quod est sponsam vel e
quo sibi provenit dignitas
matris respectu omnium filiorum
dei. Constat enim quod anima
in utero sanctificata ut communiter
est doctrina corpore dicitur fieri
sponsa dei hec tamen est preter con
sensum actualem ipsius. Ergo
ergo ad esse sponsam dei ex
racione ac singulari fortassis
non requiretur consensus ipsius
nunquid hec potuit sibi concedi
in exordio vite sue ita ut si
verum dicitur sponsam dei
reginam celi et dominam
mundi. Ergo quod tunc actu non
dicitur esse mater dei quoniam
ad hec requirebatur consensus
et operacio. Est ergo intencionis

dicere quod liceat esse matrem di-
sit dominum maius et excel-
lencius ac in divina inten-
cione primo ordinatum / tamen
dicere quod esse sponsam dei et
matrem suorum filiorum omnium
quod tante dignitatis non est fu-
it pro lege virgini gloriose con-
cessum ut ea continue maria ex
in hoc instanti visitet ea que
sunt propria intencione postquam
sit in execucione. Et quia ista
gloriosa concessio fuit in hoc vir-
go a primo instanti personalis con-
cepcionis sue / quia ad hoc
non sic requirebat consensus
presens et operans / quemadmodum
in alio excellenciori instanti.
Et quia esse sponsam dei et
matrem omnium filiorum dei
non dicitur competere ei
quamdiu foret subiecta peccato
originali et inimica dei / quia
de racione actu sponse dei
est esse amicam eius non
autem inimicam ipsius et in
mortali peccato. Hinc ergo apparet
quod decentissimum fuit hanc
graciam gratum facientem
in primo instanti concepcionis
sue esse et creditur numquam
conceptam fuisse in originali
culpa / quod cum in toto statum
sequenti vite sue habet gra-
ciam sue dignitatum mu-
nera et non in primo inicio vi-
te sue fuerit sibi concessa
multum contradicit racionis
evidencia prout supra de-
ductum est quod regina celi et
domina mundi incepit a

servitute peccati / et hec [...] de quo
supius vel in parte [...]
batur quod non videbatur [...]
dia beatissimam virginem
non gavisam fuisse privi-
legiis ac prerogativis vir-
ginalis excellencie usque ad
actualem concepcionem fili-
Cum in aliis ut excellenciis
ac honoribus simul gau-
deant cum regibus vxo-
ribus non expectetur tempus
usque ad concepcionem pro-
lis. Si autem ex adverso dica-
tur tam huius excellentissime
regine incepisse a servitu-
te peccati / proximo repugnare
videtur ex eo quod ut supra
fuit deductum et stati ple-
nius declarabitur virgini bene-
dicte competit esse ma-
trem omnium filiorum dei / hec
est enim excellencia sue
dignitatis sue maternitatis ip-
sorum filiorum. Unde de
ipsa cantat ecclesia quod cantat cum
deo cuncta componens. Et ut
racione huius omnium composito-
ris cum deo repugnare est
fuisse aliquando in peccato cre-
datur eadem oracio significat
nobis quod tempore complectitur imme-
diate et delectabatur per sin-
gulos dies. Itaque non est
assignare diem in qua be-
atissima virgo non dicatur
cum deo delectari / qui autem
in peccato est non sic delectari
dicetur in deo. Et quoniam
dicendum erat ex adverso
posicione quod omnibus diebus
beatissima virgo delectata

Tria testi-
monia sacre scripture
cum datam res-
ponsionem virginem
in peccato fuisse
brevi durans
at tempore

sit in gracia dei sed non in
omni tempore quia in exordio
vite sue antequam daret[r] ei gratiam
in originali peccato stetit saltem
per minimum quod momentum
temporis / etc sicut tamen in die con-
cepcionis sue quam in omnibus
aliis delectata sit non tamen
in omni tempore / non tamen ab
hac delectacione subtrahunt[ur]
omnes dies sed parvum quasi
momentum temporis fortasse
ex hac causa spiritu sancto
providente pre ista responsio
habet locum sacra scriptura / in-
venit ex templo ludens cora[m]
eo sue cum eo omni tempore
Nam si primum inicium vite
sue subtrahitur dicendo eo
in peccato quam in gracia fuisse
quo non erit verum quod ultima
virgo dicitur delectatum per singulos
dies et ludere cum deo omni
tempore Adde etiam facit quod
proverbiorum ultimo exponitur de
beata virgine Confidit
in ea cor viri sui et spoliis
non indigebit reddet ei bo-
num et non malum omnibus
diebus vite sue / Unde videtur
quod deus nunquam afflixit
hanc suam beatissimam matrem
pena originalis peccati nec per mo-
mentum temporis Etenim origina-
le peccatum prout pena est a deo in-
fligitur et parvuli qui concipi-
untur in peccato in hoc a deo
propter peccatum primi parentis
dampnantur puniri / Vir autem
suus huius beatissime sponse
nunquam reddidit malum om-
nibus diebus vite sue Item in
sacra scriptura nos docet

delectata est per singulos dies
ludens coram deo omni tempore
Hec autem auctes nimis vide-
tur favere illi quam racionabiliter pos-
sit dici de illustracione intel-
lectus et appetitus inflam-
macione beatissime virginis ac
sanctificatione personalis sue concepcio-
nis in utero matris Etenim
si Johannes baptista adhuc
in utero matris intantum illu-
stratus est quod actu cognovit
filium dei existens in virgi-
nis utero Item exultavit in
gaudio ex caritate procedente
ut sic scriptum est luce po
Ecce enim ut facta est vox sa-
lutacionis tue exultavit in
gaudio infans in utero meo
quanto racionabilius est consi-
derare de beatissima virgine quod ad-
huc existens in utero matris
archana sapiencie dei ex divina
revelacione cognovit et ha-
buerit erga deum ardentissi-
mos caritatis affectiones / Ver-
sum hec posteriora admittat non
quam difficultatem habent que
de excellencia et dignitate
beatissime virginis a primo instanti
sui esse inde proxime dicta
fuerint verum etiam non
admissa nichilominus suscipiunt
ut commemoratum est in lectionem
declaracionem Ne autem cogi-
tacio aliqua subrepiat dicendo
hec non posse intelligi de
beatissima virgine que non fuit
a principio mundi et sic non dicitur
ludere omni tempore coram deo Ad-
vertat quod hec scriptura ab aliquibus

exponitur de esse inquantum
est homo de quo manifestum
est non fuisse ut sic ab inicio
mundi Unde multe difficul-
tates in hac materia prima fa-
cie apparentes dissolui possunt
faciendo comparacionem
de ex quantum est homo Ex
premissis igitur constare ma-
nifeste videtur quod racione huius
triplicis dignitatis priuilegii
siue excellencie vz quod beatissima
virgo est sponsa christi et mater
filiorum dei / et quod amplius
mater dei ipsius / quantum pape
pt ex reuel reuelatis a deo licet
ex verbis legis videatur pa-
sciue comprehendi / tamen
ex intencione legislatoris mater
eligitur excepta esse a lege
de contraccione originalis peccati
Itaque redeundo ad principa-
le intentum de dictione
exceptiua euident iam quisque
intelligere pt quod excepcio b
in contraccione originalis peccati
non includit virginem sicud
aliquod fuisse / ymmo intuisse
considerantibus apparet quod excep-
cio unius est excepcio utriusque
ex premissis consideracionibus
Resolucio ergo istius deduc-
cionis redigendo ad minima
stat in hac Constat ex sacra
scriptura doctrina sanctorum
et officiis ecclesie quod beatissima
virgo est sponsa christi et pri-
fidelium omnium qui fuerunt
ab inicio mundi et erunt usque
ad finem Et quia nec per
horam fuit mundus absque
bonis et sanctis uiris

Resolucio argumentorum et
pro deuotis inciata consi-
deracio

ergo est dicenda mater illorum
qui fuerunt ab inicio mundi
et de tempore sue passionis crucifix-
ionis Cumque non posset
dici mater nisi actualiter fecit
fuit Oportet ergo intelligi
pro illo instanti eam sanctam
fuisse / et si sancta quod
originali nunquam infecta /
depriti non sit deuacio corporis
illum respectum quem facit
hec in sua consideracione tamen
magnificat quod deceat deum
quia filius suus est obtem-
perare huic matri et ipsa
ex hoc respectu principatur deo
Et quod competat sibi proprium
pire Et nanque beatissima
virgo dicitur principans deo quo
fuit adam subiecta dyabolo
per peccatum Item sicut supra
deductum ipsa est domina an-
gelorum videtur eciam di-
cendum quod sit domina de-
monum / tum quia illud est
excellencius et tamen sibi compet
Tum quia ut sponsus suus
dicitur dominus demonum / Omnia
enim ut dicitur in psalmo viii sub-
iecit deus sub pedibus eius
Et quia ut et virgo tanquam
sponsus et sponsa participes
sunt in huiusmodi denominacionibus
excellencie eciam beatissime
virgini huiusmodi denominacio
competat Et ergo est domina
demonum quia est illis sub- fuit
iecta aliquando per peccatum Et
de hac consideracione quo ex
hoc quod ipsa sit domina dicatur
esse a peccato exempta ad primus

non est intencionis prosequi /
Quamvis non sit mencio de illa
alia consideracione partim supra
commemorata / quod beatissima
virgo in mente divina preordina-
ta fuit ante omnem creaturam
nec decuit fore et expressio
subiciat inferiorum id est primorum
parentum legi penali et
contumeliose sive culpabili ma-
cule in eo quod sue detraheret
dignitati Quamvis sit hec tres
consideraciones quod beata virgo
prout dicit Bernardus fuit principalis
eo / quod sit preordinata ante
omnem creaturam in mente
divina / quod quod sit universorum
domina pie intelligendo ve-
lut quibus prosequi creditur quod
multa decencia ymmo decen-
tissima possent adduci ad con-
firmacionem huius doctrine de
sua purissima concepcione
Verum hec perscrutanda re-
linquitur suo pie intelligere
devotorum Et quia contradi-
co contra supra dicta respon-
sa qui potest assendere ex hic multa
absurdissima sequi Etiam
si ponitur quod beatissima virgo
dicitur mater omnium fidelium
et mediatrix nostra decuit ipsam
sanctam esse et absque omni
peccato nasci / tunc ergo cum quilibet
sacerdos curatus sit pater eorum
qui sub sua cura consistunt
Et omnes plures ex illis sal-
tem parvuli semper sunt in gratia
dei oportet dici quod ipse sacerdos
qui dicitur pater eorum ipse sit sa-
nctus ymmo quod natus fuit
absque omni peccato qui erat fu-
turus pater ipsorum / multo

Responsio ad obiecta in contrarium

eminencius intelligitur de sum-
mis pontificibus qui dicuntur
patres omnium christianorum / et virge-
nibus de sanctis apostolis qui di-
cuntur patres omnium nostrum in fide Res-
pondendo ad hec existimo
de intencione respicientis esse
nolle iustificare dicta esse fa-
ciendam inter omnem mediatorem
scilicet mediatricem vel huma-
nam et inter curatos sa-
cerdotes Christus etenim est primus
et summus mediator et si im-
pingeret in peccato fuisse per quem
alium debuit reconciliari / pasto-
res vero qui sunt mediatores
inter deum et populum si quid pecca-
verint patet per omnem summi et
primum mediatorem decuit
non nasci ab offensa dei
Item ut multorum est sententia doc-
torum mediatio istorum stat
simul cum peccato / accepta
enim deus sacrificia eorum qui
offerunt in fide certe que intel-
ligitur sicut intercedere sacerdotum
sit et in eius aliis fide de-
bent acceptari Item hii dicu-
ntur patres fidelium specialiter ad quos
curam pastorale de suo tem-
pore extendit non autem omnium
filiorum dei ab inicio mundi
usque ad finem Item dissi-
milia valde remote deducendo
non dicuntur fuisse ab inicio et
communis fides quemadmodum de
hiis predictis Item paternitas
huiusmodi in istis mediatoribus est
valde contingens per accidens
possunt enim parochiam esse non
istius pastoris sed alterius filii
Item ipse aliorum pater filiorum

Habitudo vero filiacionis fidelium
ad xpm patrem siue ecclesiam ma
trem presuppositis fundamento
et termino cum inexistencia cor-
relatiuorum quia non est ad
alium relatiuus ex hac racione
inesse sibi competit Et
et alie plures dicte quibus
ad obiectiones in contrarium videtur
posse Et applicando ad beatissimam
virginem constat etiam esse
relatiuus que beate virgini con-
petit respectu omnium filiorum
dei ad illam que competit
beate Clare vel monialium
de ordine suo siue cuiuslibet
abbatisse suo tempore respectu filia
rum illarum modo Quarto funda
mentum est tamquam quod beata
virgo est prima et summa me
diatrix fidelium Item mater
filiorum dei quia vnica
induuendo racione sponsa
et sua mediacio magna fuit
nec erit macula peccato Ipsa est
mater filiorum dei eorum qui
ab inicio mundi inceperunt vsque ad con
summacionem Item habitudo
filiorum ad eam non quemadmodum
in aliis dicitur inesse per natu
ram Ergo concludendo hanc con
sideracionem patet inenarrabilis
dicta quod multiplex excellencia
suffragante beate virgini excepta
est ab omni peccato non solum
ex gracia singularis priuilegii
sed quia lex ad ipsam ex
intencione legislatoris non
se extendit

Quoniam premissa fue
runt sufficienter videntur
quintum est ad deducendum

Quod non contradicit theologice
veritati virginem cum xpo con
currisse victoria causaliter
ad reparacionem humanam generis
ita ut vere posset dici mater
omnium filiorum dei

intenti propositi ...
frequenter contingit ...
magnis quando non ...
intelligencia quod principalis ...
causa rerum facile ...
conuertitur Valete ...
auctores apud verbis suppositi
aut quod beata virgo fuit ca
restitucionis refeccionis repa
racionis et redempcionis nostre et
tollitur hac racionem cum fa...
dicendo quod sic per deum omnia
creata Ita per beatissimam
virginem omnia sint recreata
omnemque plenitudinem boni deus
in Maria posuit Ita ut quic
quid boni mundus habeat
per ipsam habet Huiusmodi autem et
similes locuciones pro affectu
pluribus non videntur bene so
nare tamquam apparentes dero
gare dignitati excellencie
et honori xpi qui semper in
religione xpiana ab omnibus
fidelibus creditur et predicatur
fidelium deus omnium conditor
saluator et redemptor Nunc
autem si dicatur quod per beatissimam
virginem facta sit restitucio
et reparacio fidelium quod ergo
commune non virgo sed xpc ut talis
nominatur Item licet non
prius sed simul cum xpo dicatur
hec competere virgini videtur
ergo quod soli xpo non debet attribui
sed cum eo simul tamquam comparticipi
virgo nominari Item igitur conte
tur apparente repugnancia
supra inductis racionibus ple
na fides non adhiberetur

Unde pro intelligentia rei ne-
cessitas compellit aliquid dicere
Quoniam enim omnes induc-
tis auctores propter difficultatem
illa dicere . beatum in sermonibus
de communione et adventu
[illegible]raut ad nostram reparationem
... eum et virginem sic inter-
venisse et eciam esse spirale
conceptum quod misterium rede-
mptionis nostre per ipsam et in ipsa
et de ipsa et cum ipsa deceret
ut deus fieret. Ita ut quemad-
modum sine eo factum est
nichil Ita sine ea nichil re-
factum sit . licet contum et
ad habitudinem duarum prepositionum in et de faciliter
videre auctores possunt eo quod
Et primo dicitur in evangelio ...
hac de ipsa factum misterium
redemptionis / quia in utero
et de utero ipsius sumptum
est corpus illud quod fuit pre-
cium salutis Ecce tamen
due vel cum ipsa et per ipsam
quia manifeste denotat cau-
salitatem ac simultaneam
concursum virginis cum eo
ad redemptionis misterium
non tam leuem intelligen-
ciam recipiunt / pro eo igitur
ad declaracionem huius duplicis
habitudinis oportet intendere
alteram quarum in aliam re-
funditur. Item si beatae
virgini per attributum aliqua cau-
salitas simul cum eo ad
nostre misterium reparationis
adest simultaneo concursu fa-
ciale per intelligi unde tota
dubietas resolvitur in hac

declaracione qualis causali-
tas per attributum beatae virgi-
num dicatur quod per ipsam facta
est restitucio sive nostra repara-
cio Et omisso dicere de
multiplici habitudine alia
istius prepositionis per sic ar-
guendo componitur cum alia dic-
tione quia tunc facit variare
Item si non componitur quia
aliquando facit mensuram temporis
vel continenciam loci / ut cum
dicitur lego per diem et vado
per campum / tamen propter
quia videtur in nostro proposito
significare causalitatem de huius
solum intenditur Et est
advertendum circa hanc causa-
litatem communis modus loquen-
di namque quod ut sive deus
reparavit et succurrit perdito
mundo per virginem Item
aut virgo prout quod eo quod
virgo subvenit mundo et re-
paravit per eum Et ergo quod
qualis modo causalitatis
notatur Cum dicit sancti
quod deus reparavit mundum
per virginem Certum ad
hoc intelligendum quod quater
modo potest intelligi unum
agere per aliud et sic per
principium productivum sic
Quemadmodum dicimus quod ignis
calefacit per calorem qui
est in eo formaliter Secundo modo
sic per instrumentum veluti
faber fabricat per manum
Tercio modo agit aliquid per
aliud sic per causam secundam
sic deus movet celos per
angelos et illuminat orbem
per solem Quarto modo sic per
illud cui communicat effectum

Unum per aliud reparari con-
tingit quadrupliciter

et eandem vim productivam
Hic dicimus quod a deo patre
omnia sunt facta per verbum
suum Ex primo Applicando
hec constat quod primo modo non
intelligitur redemisse mun-
dum per virginem quoniam
virgo non fuit ex sapiencia et
gracia sive virtus informan-
tis animam ipsius quarum
vigore ut dicitur nos rede-
misse Ex sapiencia namque
et caritate diligente et pro-
vide scivit ac voluit processum
redempcionis nostre misterium
in tempore oportuno Nec eciam
intelligetur secundo modo sicut
per instrumentum Et namque
in operacione instrumentali
instrumentum semper est coniunctum prin-
cipali agenti Sic calamus
cum manu scriptoris vel
martellus cum manu fabri
Virgo autem isto modo coniuncta
non fuit persone redemptoris humanati
Cristi Nec quando predicabat vel
curabat que fuerunt opera
ad nostram reparacionem et libe-
racionem ordinata Nec quando
passus fuit et mortuus Et
isto eciam modo dicimus quod Christus mun-
dum redemit per lignum
crucis tanquam per instru-
mentum et cantat ecclesia quod
per lignum servi facti sumus liber.
et per sanctam crucem liberati
sumus Et cottidie eciam
dicimus Adoramus te Christe
quia per sanctam crucem tuam
redemisti mundum Item
nec intelligetur quarto modo
Cristi namque et beate virginis
non est eadem modo cerne secunda

virtus et operacio quemadmodum
est inter deum et verbum su-
um Verbum est autem
in supra commemo[rata auc]-
toritate inter patrem et virginem de-
cebat esse ydemtitatem et
essencie singularissimam
inter omnes ydemtitates Nec
quod inter ipsas esset ydemtitas
operacionis alicuius communis
nimium racionabile videtur
esse Tamen utrumque singulari
ydemtita intelligetur inquantum
latenus posset attingere
ad ydemtitatem substancie
et virtutis divini verbi cu-
pere Ideo tercium mo-
dum est intendendum Ergo quo
ut dicatur liberasse mundum
per virginem tanquam per
causam secundam simul
convenientem cum eo in me-
ritoria operacione ad libe-
racionem generis humani
Intelligendo circa hoc quod
de causa secunda intelligitur
quod omnem suam virtutem habet
a prima et quod in effectum
suum non potest nisi prima prius
concurrente Item quod quicunque
effectus sit a causa secunda
principalius a prima depen-
det pro eo quod plus in causato
influit Tercio quod causa secunda
quanto maioris est virtutis tanto
ad plura influit ut sol
respectu aliorum planetarum
Item quod in aliquo non dero-
gatur prime cause pro concausa
secunda Et quod non detrahit
honori divino quod voluit tri-
buere tantam virtutem

soli aut aliis corporibus cele-
stibus quod per ea illuminat mundum
et operatur alios multos eff-
ectus Nunc ergo queritur utrum
virgo concurrebit cum Christo in
meritoria operacione generis
humani Ita quod non solum Christus
nisse dicatur redemptor
generis humanam sed etiam virgo
[illegible] ipse Christus reparator ita et
ipsa reparatrix suo modo dicatur
Talia vero questione utrum
per hoc derogaretur honori
Christi non est necesse multa dicere
Nam ut exemplificatum est
non derogatur excellentie Christi
ex concessa causarum secundarum
in causalitate eius operis
cum omnibus suis ac causali-
tas que sibi competit illis
a deo concessa est et continue
dependet Scolastice loquendo
quemadmodum est de inte-
ncione hic allegantis in du-
biis magni ponderis quibus-
cumque dicitur non detraccio-
nabile sit intelligi posse /

Prima considera-
cio quo potest
intelligi virginem
reparasse mun-
dum [illegible]

Prima ad hoc suffragatur
consideracio ex parte ecclesie
Dicimus namque quod deus re-
mittit peccata et salvat
suos fideles per ecclesiam me-
ritorie quia meretur remis-
sionem peccatorum sed hec minus
principaliter quam Christus Unde salvat
per eam tamquam principaliter
hec merentem per seipsum ac
remittit deus peccata et sal-
vat effective Constat autem
quod ecclesia simul cum deo con-
currit in hiis operibus que
soli deo et racione deitatis
competunt / quod ergo in merito

ad liberacionem generis huma-
ni virgo sub cuius pedibus
ecclesia dicatur cum Christo concur-
rere meritoria operacione sed
minus principaliter quam Christus et apparet
non esse dissonum racioni

2a Secunda consideracio est
ex auctoritate sacre scripture dicitur
enim Cor iii dei adiutores
sumus Ita quod deus dig-
natur ministros suos as-
sumere sibi quodammodo in
coadiutores / ut a deo et
ab ipsis unum et idem opus
dicatur procedere et [illegible]
concurrere in eadem causalitate
intelligunt Unde statim
in eadem auctoritate subiungitur
de conversis ab apostolo per predi-
cacionem dei agricultura estis
dei edificacio estis Nunc
autem cum unusquisque minister
dicatur adiutor ipsius
quanto operacio ministri ad plu-
ra se extendit tanto magis
dicitur concurrere cum Christo
in causalitate Unde summus
pontifex qui homo est inter
omnes ministros ecclesie principalius
dicitur adiutor dei Hic autem
intelligimus quod aliquis est
adiutor dei in disposicione opera-
cione precipiendo et ordinando
que pertinent ad regimen
fidelium Ita se etiam intue-
tur ut adiutor intercedendo
tamquam dignus ex suis me-
ritis exaudiri Quod hac
consideracione Christus est advocatus
noster et intercessor ad patrem
Quanto ergo in aliquo maior
caritas est et continue intercedit
pro aliorum salute tanto magis

intelligitur cum xpo concurrere
in eadem operacione et esse par-
ticeps eiusdem causalitatis Er-
go in beata virgine dicatur
maior fuisse habundancia
caritatis et gracie quam in omnibus
hominibus qui fuerunt de tempore
suo / nec caritas in ea ocio-
sa fuit sed continue ardebat
ad deum pro salute fidelium
Ipsa ergo merito quod fuit tunc
adiutrix xpi dicatur et per
ipsam tamquam per adiutricem
et participem eiusdem aliter
dicitur quod xpc sucurrerit mundo
perdito in restaurando illum
Tercia consideracio est ex
parte status quem nunc obtinet
in gloria beatitudinis nam
eius doctrinam multorum doctorum
permaxime Thome Ber et
Ans in qua pluribus locis
manifeste cognoscet ex demon-
cione eorum quod omnia dona
graciarum ac virtutum et
quicquid boni obtinemus
a deo totum ad nos prouenit
mediante beata virgine vnde
appellatur vestibulum gracie
Est quod in amori omni commu-
nicabili ac eadem digna opera-
cione gratuita respectu fide-
lium que racione deitatis
non competeret solum con-
currit cum xpo Causa vero
huius est Nam si ut tactum
fuit in beata virgine fuisse ha-
bundancius dicitur esse donum
sapiencie caritatis et gracie quam in
omnibus hominibus et angelis
simul sumptis Tunc ipsa
plus cognoscat de secretis
diuine prouidencie quid

plena
deuocione
et spe
culacio
ne

deus velit magis [illegible]
uine voluntati v[illegible]
cedi potest sumique [illegible]
ciedatur intuemur [illegible]
pro omni salute fid[illegible]
cta hec que ad su[illegible]
cium pertinet vide[illegible]
conformius intantum diuine
voluntati quod concurrit
cum xpo in omni volito et
beneplacito suo eciam nichil
si quis ad ipsius vel alterius
intercessionem sed proprio
motu xpc facere intelligit
Ergo omnia beata virgo co-
gnoscit et nichil primo de-
sideravit et sic gracia se-
ei quod pro eis obtinendis
primo intuemini / vnde
vndo intelligitur quam ex ad
xpo in omni causalitate gracie
Hec aut non videntur
nimis exprimere nimis de
excellencia beate virginis
si attendamus ad auctoritatem
Thome Bern Anselmi Ber
dicit quod totius gracie que
in xpo est plenitudo venit
in Mariam ac quod proxime
personali cum deo vnione
creature condicio patitur luce
diuine immersa videtur
fuisse / ac hoc quod beatissima
virgine solus deus maior
est Ex quorum dictis ma-
nifeste sequi videtur quod
hec virgo cognoscat ac velit
quecumque xpc inquantum homo
vnde ex hiis manifeste ap-
paret concursus virginis in omni
causalitate graciarum ad xpm
non quidem effective quia
nec sic xpc inquantum homo
concurrit sed meritoria dispone

intuemendo pro salute fide-
lium apud patrem Constat
autem quod homo non competit
sanctis petro et paulo nec
alicui angelorum / De n° nag(is)
loquitur quod in eo fuit omnium
plenitudo gratie que in pro-
vide lis parti pro aliquibus
non tamen sic intuemini
vel pro omni dono gratie quod
hominibus conceditur a deo Nec pre-
termisse illud omne cognoscunt
Non enim omnia que deus opa-
tur sanctis omnibus nota sunt / ex-
citum autem quod nota sint beate sa-
cre maxime illa que pertinent
ad sui dignitatem officii
quod est advocata omnium fide-
lium et mediatrix Nam quo-
nimus Dicitur vero mediator apud
patrem communis est apud ipsum
beata virgo Et ut est doctrina
communis in sco dictorum / vero dicitur
mediator non secundum divinam
sed humanam naturam Dicitur
est de hoc quod est pro nobis advo-
catus et intercessor Et vero
omnia que dicit ipsius michi
non secundum divinam sed
humanam naturam cui competit
Et si per possibile vel impossibile
deus esse desineret / hec non
sibi videtur competere Ergo
in huiusmodi que dicit respectu
causalitatis meritorie non vi-
repugnans quod beata virgo cum
si parva sit creatura possit
dici vero cooperari magne ple-
nitudinis gratie sibi compe-
tentis in maiori excellencia
quam aliis quibuscumque sanctis
Ita quamvis plura concurrunt
similis ad eundem effectum
si in uno assit virtus que in

omnibus illis et habundan-
cius de concausis coniunctim cau-
salitate non tamen sit comparatio
gradum et si stelle concurrant
ad illuminationem diei et magis
retinet candorem claritatem quam
in nocte / tamen in illuminatione
huiusmodi non comparantur stelle
soli pro eo quod sol habet tantum
de lumine quantum omnes ille
et habundancius plene Et ideo
ait scriptura in pluribus locis
et specialiter Dan xii et Eccl xl
sanctos comparat stellis et
beate virginis attribuit lunam sub
pedibus eius esse / Hinc con-
sideracionem plurium cupio audi-
tores omnes esse fideles ut indi-
cent quantum infra ipsum digna
sit omni veneratione beata
virgo supra omnes sanctos
Et in hiis que tangunt laudem
vel obsequium non reputet eam
aliis esse comparandam exim
mensura / Lucifer quo sing-
ulariter et dominum supra dicta
quod lucifer invidens excellentie
huius beate virginis dedi-
catus patri superiorem in regno
prostratus est Commemorat
hoc per aliquos theologos
decem excellencie que in
primo angelo aptitudinaliter
fuerunt ex parte nature fuis-
sent autem perfecte ex parte gratie
si perstetisset / ut de potencia
quod cum ex deputatis angelis
singula possint movere
singulos orbes secundum mag-
nitudinem sue virtutis ipse sua
virtute posset motu recto pari
totum universum movere
Primi r de pulcritudine quod esset

manus gaudium ipsius vi-
de quod eius mundana feli-
citas / de excellentia sapien-
tie et aliarum virtutum sin-
gularia enarrant Conclude
quod post deum ipse futurus
erat primus patriarcha in
spiritualibus et temporalibus
Item quod omni quo respectu actionis
universalis posset nec in ore ope-
re divino esset cooperator Con-
stat autem quod beata virgo quia
exaltata est super omnes choros
angelorum assistatque a dextris
et in gloria patris multo
excellencius domum glorie possi-
det quam ille obtinuisset Non
est ergo absonum rationi si intel-
ligatur in omni causalitate
gratiarum supra exposito modo
esse cooperatrix ut Notant doctores
in causalitate gratiarum Ergo
beate virgini non sic ut doct-
rina sanctorum tenetur iudicium
condempnacionis impiorum quia
reparacio refugium et consolacio
peccatorum Illud namque non
ex meritis peccatorum virginis aut
sanctorum conceditur gratui-
te sed infertur iuste ex ipsorum
demeritis Ex his appa-
rere potest quod in omni gratui-
ta operacione ad salutem
ut sedens nunc in gloria patris
dignatur habere secum in palacium
matrem suam beatam virginem
quod autem quondam in hoc mundo vi-
xit dignatus sit operari salu-
tem in medio terre per virgi-
nem / quid plurimum inconvenabile
esse videtur intelligendo quod me-
ritoria dispositio ex parte virginis

simul concurrerit cum merito
et ad humanam generis sa-
lutem / Quarta consideracio
ad hoc est ex parte introductio-
nis peccati Constat enim quod ad
ingressum peccati in mundum
atque reparacione dicitur esse fac-
tum redempcionis misterium
non solum concurrit ad-
primus parens noster in esse
nature sed Eva que mater
esse dicitur cunctorum viven-
cium Gen. tercio Sicut autem
dicebat Beda quod vehementissime
nobis vir unus et mulier
una nocuere Sic per unum
maximum virum et mulierem
unam omnia restauratur quia
sic nimirum prudentissimus
et clementissimus artifex quod
quassatum fuerat refecit ut no-
bis novum adam reformaret
ex veteri et evam transfudit
in mariam Nam licet suffi-
cere posset christus tamen nobis bonum
non erat esse hominem solum
et congruum magis fuit ut
adesset nostre reparacioni sexus
utriusque quorum corrupcioni
nemo defuisset Ex hac materia
apparet ratio convenientie quare
virgo possit et deceat nominari
cooperatrix christi in restitucione
nostre salutis videlicet ut confor-
mitas esse intelligatur in cau-
salitate dampni et eius repara-
cione Ideo ut incongrue ad
hoc pertinere videtur dictum
Symeonis ad beatam virginem
Luce ii Et tuam ipsius animam
pertransibit gladius ut revelentur
ex multis cordibus cogitacio-
nes Unde iuxta Bedam

Consideracio quarta similiter movetur ad veneracionem b. virginis

et per intelligitur de gladio
passionis. Cesti qui dicunt quod
simul fuit passa cum Christo
sic ut quemadmodum in commis-
sione primi peccati et ipsius
delectationem simul concur-
rentium vir et mulier sic
etiam ad ipsius reparationem
et virgo in passionis tor-
mento. Ut quid enim fuit ne-
cesse quod virgo conveniret Christo
assisteret / quia ad huiusmodi
spectacula ire non debebat
ut mos erat. Unde cum
doctrina est in sana religio-
ne sperare in sermonibus ad
plenum quod beata virgo dicatur mar-
tir ex dolore eo quem ipsa
passa fuit in morte filii.
Sicut dicit Alexander super
lu. quadruplici ratione hoc
martirium suum prefert aliis
/ quia martires quidem in
corpore ipsa in corde passio-
nem sustinuit. Alii quos
mortis instrumento ipsa eo
quo Christus. Item ipsa cum Christo
simul et in Christo. Certo quia
alii pro fide / ipsa iuxta con-
siderationem Bernardi pro ca-
ritate et maius est donum
caritatis quam fidei. Hoc autem facia-
le declaratur reducendo predicta
in memoriam. Etenim dicendum
est quod multiplici ratione con-
currente nunquam aliquis
filius tantum dilexit suam
matrem quam Christus hanc suam
genitricem / credendum est
de reciproco amore ita quod
virgo plus dilexit Christum quam quecum-
que mater filium suum. Et quoniam
ut dicitur Anima verius

est ubi amat quam ubi animat
sequitur quod urgente caritate
compaciendo filio pacienti
et morienti ipsa passa
fuisse singulare martirium
merito dicitur / attenta
maxime plenitudine caritatis
de qua supra expositum
est fuisse in beata virgine / et
quanto ferventior amor ur-
gens intensior dolor. De
hoc autem martirio Ieronimus in
sermone de assumptione sic dicit.
Beata dei genitrix et mater
et virgo fuit occisa in pace
vitam finierit / Unde Syme-
on: et tuam ipsius animam
pertransibit gladius. Ergo con-
stat quod alii sancti et si passi
sunt pro Christo in carne tamen in
anima que est immortalis
pati non potuerunt / Beata
vero maria dei genitrix quia
in ea parte passa est que
impassibilis habetur. Ideo
ut ita fatear quia spiritualiter
et atrociter passa est gla-
dio passionis plusquam
martir fuit / Unde constat
quia plus omnibus dilexit
propterea et plus omnibus do-
luit intantum ut animam
ipsius totam pertransiret et
possideret vis doloris ad
testimonium eximie dilec-
tionis / que quia mente pas-
sa est plusquam martir fuit /
Nimirum et eius dilectio
amplius fortis quam mors quia
mortem Christi suam fecit / Hec
ille. Unde cum ratione pleni-
tudinis gratie intelligat
meritoria dispositione virgo

Martirium virginis quod fuit in passione filii quadruplici ratione prefertur martiriis omnium martirum

cooperata fuisse xpo ad nram
salutem · simili etiam ex ea
cum xpo passa fuit · merito
pt intelligi conuenisse cu xpo
in causalitate ad reparacom
generis humani · Et Sicut
qr xpc reparauit humanum
genus per virginem / Sic ad hoc
spectare videtur doctrina
ansl[i] in pe · Cur deus homo
allata in pmo · Et si primi
parentes pstetissent nec suc-
cubuissent illi temtacoim pe
suo merito descendentes ab
eis omnes ita essent in bono
confirmati ut peccare non pos-
sent / quemadmodum et ipsorum
demeritis infirmati sunt ut quam
in ipsis est sine pcto ee non
pnt · Unde subiungit dicens
Deus enim audeat dicere pl[us]
vale iniusticiam ad illigan-
dum in seruitute hominem
in prima suasione sibi con-
senciente q[uam] valeret iusticia
ad confirmandum eum in
libertate sibi in ead temta-
cione adherentem · Ex quo
mani te apparet q[uod] vo le sit
intelligere q[uod] sic non solum
primus parens ymmo sic
ambo ordinata coniuncte
si pstitissent meruerunt nobis
confirmacionem ad bonum
in statu innocencie / q[uod] eodem
duo primi progenitores nri
in esse spualis vite si xpc
et virgo concurrerunt ad reparacom
nre salutis in hoc statu mi-
serie / non solum meritorie
sed per passionem dispositive
Et de huiusmodi concursu operis
ad nostram restauracom

int[er] alia singula[illegible] que ca
attribuit competere [illegible]
ei videtur intelligendi [illegible]
Cum de ipsa dicat [illegible]
vim Cum eo etiam [illegible]
compotens · Itaque com[illegible]
et reparare cuncta cum x[illegible]
ad virginem spectare di[illegible]
Concordat quod quod supra [illegible]
cebat ansl[i] / Deus qui pot[illegible]
omnia de nichilo facere no-
luit ea violata sine ma[illegible]
reficere · Ad hoc etiam sine
videtur partinere tamquam sit de
intencione sacre scripture quod
de bta virgine scribit · Gen iii
Et ipsa conteret caput
antiqui serpentis · Constat
enim quod supra allegatum
fuit q[uod] xpc dicitur nos redemisse
se a dyabolo / quia superauit
et vicit eum · Sic etiam at-
tribuitur virgini contriuisse caput
vel principatum eius / Unde
racione dictante possumus
intelligere concursum virginis
in ead operacione meritoria
ad destruccionem pcti / videlicet
enim ead opereris tenuit
De hac aut meritoria opera-
cione beate virginis ad sal-
uacionem mundi / quoque piparum
caput serpentis contritum
est · Bernardus ipsa salutando
eam sic dicit · Salue sancta
parens omnium pro te sub la-
be carens · Salue virgo in-
clita · Aue virgo nudo ipsi ?se
cuncti mundus saluus esse
meruit per merita · Salue
mundi salus et vita preciosa
margaritha per qua sinceris cadit · Salutacio bte

Que inter gloriosi xxv quam
capud venenosi serpentis co-
culcavit. Item de hoc videtur
esse doctrina sancti Thome
super Ave Maria dicit enim
quod Maria plena fuit gratia
quantum ad se / pro quantum ad
animam qua habuit plenitu-
dinem gratie / Item quod fuit ple-
na gratia quantum ad reflux-
um anime ad carnem. Ter-
tio quod plena fuit gratia quantum
ad refusionem in omnes ho-
mines / Magnum enim est in quo-
libet sancto quod habet tantum
de gratia quod sufficit ad salu-
tem multorum / sed quod haberet
tantum quod sufficeret ad
salutem omnium hominum de mundo
hoc maximum est / et hoc
est in Christo et in beatissima
Maria virgine / Nam in omni
periculo potes salutem obti-
nere ab ipsa virgine gloriosa

Lancea

Unde in cantica mille clipei
id est remedia contra pericula
pendent. Item in omni ope-
re virtutis potes eam habere in au-
xilium. Et ideo dicit ipsa ecclesiastici
xxiiii. In me omnis gratia
vie et veritatis. In me omnis
spes vite et virtutis sic ergo
plena est gratia et excedit
angelos in plenitudine gratie
Et propter hoc convenienter vocatur
Maria que interpretatur illu-
minata in se / Unde ipsa habet.
Et implevit splendoribus
animam tuam / illuminatrix
in alios quantum totum mundum
Et ideo assimilatur soli et
lune. Hec ille / Item ad hoc
non mediocriter spectat quod

dicitur de beata virgine ecclesiastici
xxiiii. Transite ad me omnes
qui concupiscitis me et a
generacionibus meis implemini
tamquam ex intencione sacre scrip-
ture soli competit sibi ple-
nitudo gratie quantum ad
redundanciam in alios sive
diffusionem / Nunc autem
tamquam sic dicendum videatur
se offert / quod cum redemcio
et communiter dicat solucionem
precii et hoc precium iuxta doctrinam
Petri prima sua canonica c. i.
dicitur esse sponsus preciosus
sanguinis agni incorrupti et
inmaculati Christi / Nec fuit eius
sive sanguis Marie sed Christi
/ quod licet alie denominaciones
sibi competerent / non sic autem
sub vocabulo redempcionis / unde
communiter in doctrinis sanctorum
dicitur vivificatrix reparatrix et similibus
libus aliis denominacionibus
non tamen sic frequenter reperitur
dictum quod sit redemptrix / Verum
si reperitur eius actum quo
superius in auctore veret probat inter
legi sub racione qua alie de-
nominaciones conveniunt racione
disposicionis meritorie et simul
tanee passionis Christo appro-
ciudentem quam racione superius
expositum fuit quod denominaci-
ones excellencie que Christo compe-
tunt conveniunt eciam virgini sed
illas que solum racione dei
quia Christus sponsus et ipsa spon-
sa vocatur / Nunc autem ostensum
fuisse videtur quod huius de-
nominaciones competunt beate
virgini non solum racione huius

¶ 4 Si virgo fuit restauratrix quo non peccavit et de concordia istorum cum antedictis

sed etiam ratione eminentioris opera-
tionis in eadem causalitate que
tamen xpo semper principaliter
attribuitur. Cum namque sit
auctor ecclesie in divino offi-
cio sanctorum et aliorum
doctorum que de beata virgine
vnanimiter dicunt quod per ipsam
facta sit humani generis
reparatio reserata ianua paradisi
ablata maledictio Eve quod
ipsa sit vita salus et spes
nostra et de multis aliis de-
nominationibus que in ea te-
denotant in ipsa causaliter
vel rem respectu istorum effectuum

Que aut premissa fuere
Deo sine deputata sunt
ut non absurdum pu-
tetur dicere immo consonum
fidei et sacre scripture quod beata
virgo simul cum xpo sit prima
et causa spiritualis omnium fide-
lium qui ab initio fuerunt
et erunt usque ad finem mundi
quemadmodum Eva
mater cunctorum viventium
generatum ad esse nature
ipsa intelligitur mater omnium
filiorum regeneratorum ad esse
vite spiritualis / eo quod cum ipsa
sit principium et causa vite in
aliis pro tempore sue conceptionis
quo alii ab ipsa vivificari
intelliguntur ipsa fuisse mor-
tua non dicitur. Sed si
per ipsam ut prefati sancti doc-
tores dicunt omnia sunt refec-
ta et restaurata sive resti-
tuta / et prout apparet intelli-
gi loquuntur de statu peccati

/ ergo ipsa non fuit illo modo
refecta sive restituta / quia que-
admodum augustinus in pluri-
bus locis arguendo contra arrianum
dicit / quod quia omnia per ipsum
facta sunt / sequitur quod ipsum
non sit factum / cum nulla
res faciat seipsam / si enim
verbum factum est iam non
omnia facta sunt per verbum
quia non factum est per seipsum.
Sic vero arguitur quod xpc est
per semetipsum sanctificatus /
ecclesia dicitur etiam peccata
remittere et tamen fuit rede-
mpta quemadmodum supra dictum est beatam
virginem perfectissime redemptam
dici posse et si redemptam
ergo restitutam sive refectam
quod licet hoc quod est esse matrem
fidelium sive principium spiritua-
lis vite eorum competeret ei
a tempore quo fuit xpc conceptus
quia simul dicitur habere causa-
litatem cum eo tamen non ante
cum ponatur concurrere ut agens
minus principale cum xpo
si alia non obstarent responsio
non erit multum difficilis
pater enim sanctificavit filium
ab initio conceptionis sue ple-
nitudinem gratie eidem conferendo
xpc aut dicitur seipsum sanctifi-
casse offerendo se sacrificium
pro nobis in cruce et
ecclesia dicitur redempta forte sed
hoc nomine non reperitur in
sacro canone. Sed si redempta
dicatur a peccato in actu intelligitur
membrorum si persuadendo a
futuro competit ipsi corpori

per eadem ad tiqi de beata
virgine racione persuacionis
Videtur firma intuendum
proponitur quo ad beatam
virginem deceat pertinere gra
redempcionis si prout po ad-
verso dicitur de necessitate eius
est habitudo ad peccatum Et
quia ut premissa ostendunt
libera seu immunis a pecca-
to non per graciam dispe-
sacionis aut privilegii quod primo
dicitur inducere sed quia ex
intencione legislatoris sub
lege non includitur / ex quo ra-
cione causalitatis predicte quo-
dammodo non potuit eam con-
tingere peccatum Beatus autem
est de gracia sanctificacionis
illuminacionis et beatifica-
cionis quas supra exposuit
fuit Hec enim etiam Christo
competunt Postremum vero tan-
gens difficultatem temporis sol-
vitur mitigando quod ex tum
quod nasceretur a moreretur
dicebatur vivificator et pre
omnium fidelium Et per
quorumque ex est per beata
virgo intelligitur esse mater
Sunt est tempore non obstante
dicitur dura temporis precedentis
oportebat attendere quod
nunc ex dicitur in celo suis
meritis intervenire pro nobis
Similiter et omnes sancti cum
iam sint extra statum vie
in qua fuit tempus meriti
Sed in statu glorie tempore est primum
refertur consideracio ad mag-
nitudinem meriti quod quisque
in via habuit / Unde antiquis patribus in fide futuri

† Epilogacio probatuarum
infimis ex supius dictis sanctorum
testimoniis

meriti per ita et precium salutis
nobis dicitur esse Iam ergo
epilogando sanctorum docu-
menta de beata virgine quam
sic fuisse sanctam defende-
mitur patribus doctrina ut iudicas
ex ipsorum intencione procedo
quam intendimus conclusione
Ex deductis apparet quod sicut
xpc fuit novissimus adam
celestis ita et virgo maria
novissima eva intepositum
fore spirituale coniugium et no-
bis fuisse magis congruum
utrumque simul quam solum
primum nunc adesse reparacionem
quam decrevit deus per mariam
fieri totum redempcionis in-
steraud et immensum precium re-
dempcionis contulit in eam /
ac totius boni plenitudinem
in ea disposuit et per eam
nos habere voluit / accipimusque
de plenitudine eius universi
et qui precesserunt et qui se-
quuntur / Hec est que se abscon-
data calore eius Hec enim
stella sublata mundus in calig-
involuentis umbra mortis
ac densissime tenebre reli-
quitur / Per ipsam omne vera
scimus et ipsa sola omnibus
nobis graciam invenit Et
sola sponsa et regina celorum
domina angelorum sola
hominum domina demonum in-
gracie mater misericordie mater
pellatur advocata et media-
trix una mater omnium rerum re-
creatarum et restitucionis omnium
parentum reparatrix posteriorum
vivificatrix / Cum patriarchis

pecc[at]um

presignata et expectata a
prophetis enunciata a regi-
bus et prophetis ac omnibus
in quibus sanctus spiritus erat
videri desiderata, celitus
promissa, divinitus concessa
immunis ab omni maledic-
tione quia ipsa sola male-
dictionem sustulit benedictionem
portavit, et ianuam paradisi
aperuit. Ergo omnium reparatrix
credenda quia per eam ma-
nus omnipotentis quicquid
creaverat recreavit. Ita ut
sic deo nichil factum est, ita
sine maria nichil refectum
sit, quicquid ergo boni mundus
habet ab illa habet. Constat autem
quod in istis doctoribus sanctorum
ac in aliis multis ecclesie
in ecclesia lectis et repetitis
sepe cum oratione conceptiva
attribuitur virgini que principa-
lius competit Christo causativa
in ordine comprehendentes virgi-
nem ab eodem opere non excludit
summo ratione coniugii et con-
iunctionis conamensus in causali-
tate necesse est virginem includi. Non
enim valet, ianuam paradisi
aperuit sola virgo ergo non Christus
Sic etiam conceptio Christi a contrac-
tione originalis peccati sub eodem
peccato virginem non includit quin-
immo ... multiplici ...
tatis ratione sistens conceptio Christi
a peccato est virginis ab eodem exclu-
sio quod sit esse verum in primi al-
legatione ostensum iam fuit
multiplici documento

Ultimo vero pro respon-
sione ad praefatum in quo

Distinguendo tempora concordant
scripture quare in materia peccati
non fuerit ita semper facta
conceptio de virgine

adversa positio p...
nitur argumentum ... pluri...
oportet attendere ad ...
tempus. Quod plures ex sanctis
doctoribus quorum doct...
super hac dictione tempore
in materia originalis peccati fuerunt
tempore quo ecclesia ab hereticis fuit
maxime infestata, caute
tacuerunt quia non omne verum
scire omnibus expedit multa
in disputationibus contra ipsos
subticuerunt vera ne illi su-
merent occasionem amplius
malignandi. Constat namque
pro tempore sancti opere augustini contra
hereticos sparsa in libro contra quosdam
hereses quod non facile sed plu-
rimum difficile fuit defen-
dere fidem catholicam adversus
hereses imponentes Christo macu-
lam ex incarnatione huma-
na dicentes quod non potuisset
incarnari absque inquinatione
sue persone. Unde tunc si
frequentatius dixissent quod beata
virgo non solum in con-
ceptione activa filii sed imma-
culata fuit in sua conceptio-
ne passiva multo maioris
difficultatis fuisset hoc defen-
dere. Non enim eo fortasse
tempore de beata virgine tam
in multis clara erat fides. Et
enim circa tempora augustini videlicet circa anno
cccc xviii Theodosio iuniore
... et valentiniano ... consulibus
contigit celebrari
concilium primum ephesinum
in quo fuit primum per ecclesiam
declaratum diffinitione quod beata
virgo fuisset theotocos id est ma-
ter dei. Unde cum de hiis quid Theotocon

sit mater dei multo euiden-
cius sacra scriptura loquatur
quam quod non fuit concepta
in originali peccato et tamen adversus
hoc erant impugnaciones here-
ticorum quanto amplius fuisset
si sancti doctores quociens
de christo ita similiter de virgine ex-
pressissent huiusmodi concepcionem
de mundissima concepcione
sua Et tamen hanc doctrinam
non tam sustinuit augustinus et-
enim professus est quod cum de
peccatis agitur nullam de beata
virgine volebat prorsus fieri
mencionem Similiter et alii
sancti quorum testimonia in
huiusmodi allegacionibus sunt expres-
sa et merito debet venerari
pro singularissima attestaci-
one Nam tunc temporis ecclesia labo-
rabat contra hereses affirman-
tes homines non egere gracia
dei et absque peccato originali nasci
Nullus tamen confessi sunt
quantum sentiebat de sanctitate
beate virginis veritatem non ex
condicione nature ut heretici
opinabantur Sed dono singularis
gracie prevenientis Unde cum
ut supra allegatum est dicit
augustinus quod illa virgo singulari
gracia preventa est atque repleta
Sic utique temporibus illis non se
habuerit credendum est fidei
quod divina providencia que
ecclesiam sponsam suam mode-
racione gubernat dubia fidei
permittit eo tempore insurgere
quo fideles suos sat constan-
tes esse in aliis veritatibus
catholicis ex quarum deduc-
cione dubium fidei quod nouiter

pullulat possit manifestari
quemadmodum est in nostro tempore
reputatur enim quod pro eo tempore
sunt non dum erant multa
de virgine tam manifesta fide-
libus universis sicut hodie ut
quod sit mater dei glorificata in
anima et corpore sanctifica-
ta in utero numquam peccauit
mortaliter nec venialiter et ita
de aliis que supra deducta
fuere Nostro autem tempore ad
omnipotentis gloriam hec sub-
iam pro fide firma Ideo
permisit deus hoc dubium
exoriri ut iam ex iam cre-
ditis predictis numquam ca-
tholicis veritatibus quid super co-
credendum sit per ecclesiam
determinari possit Quamvis
iam evidentissime pateat uni-
versalia argumenta asser-
cionis contrarie videlicet de privilegio
beate virginis de sua concepcione
ex intencione legislatoris com-
dicto excepta a peccato originali
dicta de christo sed etiam intelli-
de virgine sua beata matre
necdum manifesta est responsio
ad dictum argumentum sed ex
deductis in eisdem sanctorum
documentis et racionibus predictis
intentum de sancta concepcione
beate virginis amplius con-
firmari videtur

Ut autem quemadmodum
supra dictum est hec
doctrina non tantum racio-
num evidencia resplen-
deat Sed quod supra quedam
testimonia sacre scripture de-
ducta fuerunt hic autem eis-
denter commemorat vel

De probacione conclusionis
intente per multiplices auctoritates
sacre scripture

varione alia introductis nova
superaddendo ad eius probacionem
intendendum est / Ad ordi
nem vero processus huiusmodi
exigit necessitas responsionis
Ut enim patet ex adverso alle
gaciones inducti omnia auta
affectionis innituntur generalibus
duntaxat aut huiusmodi sacre scripture
ex illis / quemadmodum in pro
dictum fuit applicando ad bea
tam virginem nullo in hoc ha
bito respectu domine de concep
cione ipsius et aliis huiusmodi
hominis Et quoniam in quantumque fa
cultate ab universali ad sin
gularem propositionem arguere non licet
ubi de eadem singulari exprimit
propositio et consequenter oppositum
distrahens vel diversum
Sacra autem scriptura in multis
locis loquendo specialiter de beata
virgine tale ac tantum testi
monium profert quod ultra propositiones
inducte ex adverso ad eam non
extenduntur / Proinde ut via
pareretur responsioni specialia
argumentorum ad hoc ostenden
dum pro intendimus / Pro in
ductione aut predictorum specia
lium auctorum premittuntur due
regule generales quia satis vi
dentur intersere ad partem utramque
pertinere / Prima est quod in sacra
scriptura universalis propositio limi
tatur ad particularem et pro
veritate iudicii ad hanc precipue
est attendi / Prima est / Sunt loca
que tangunt personam quam
laudabilem a semel a plures
comendat sacra scriptura huius tenor

conspexerit attribui singulari
persone de ipsius laude pro
tuenda innocentia contra ma
liciam peccati / Secunda regula et
si posset induci in multis alle
gationibus satis clare tamen in materia pec
de qua est sermo exemplificat
ab augustino in epistola contra he
resem pellagianam et dicit Si
ei quibus id sancti Iob pro
bavit quo continetur / quis mun
dus est a sorde / nec etiam si
unius diei sit vita hominis
super terram / legat et illud
quod de seipso dixit Iusto
enim vir et sine querela fac
tus sum in derisum / et item
scio quia iustus inveniar / et
iterum non reprehendit me cor
meum in vita mea / Si autem
proposuerit se castum habe
re cor quis gloriabitur / quis sedet
de quibus dictum sit / Beati
mundo corde quoniam ipsi deum vi
debunt / vel de quibus scriptu
ra ait / quis ascendet in mon
tem domini aut quis stabit
in loco sancto eius innocens
manibus et mundo corde / Si
quis autem dixit id quod dominus ait
Nemo bonus nisi solus deus
Et illud legat quod ipse dominus dicit
bonus homo de bono thesau
ro cordis sui profert bona
Et item qui solem suum oriri
facit super bonos et malos
Hec autem modo augustinus in eadem epistola
protendit adducendo ipsius
dicto regulas generales de con
clusione omnium sub peccato et sub
iungendo statim suas certas
singulares propositiones de quibusdam

Veritatem iudicii non tam ex universali quam singulari propositione

immunitate Utrumque licet in sacra
scriptura aliquid dicat gene
raliter omnes comprehendendo
non intelligitur extendi ad
eos de quibus alibi contra
asserit sacra scriptura Unde
Job ex singulari propositione
innocens iudicatur contrariumque
vel dicat omnes homines
immundos esse et peccatores Et
est in hac re singulariter attendendum
quod in sacra scriptura non licet
querere contradictionem eo modo
quo in logica non dicuntur
contradictorie nisi universalis affirmativa
et particularis negativa que est
sub eiusdem termini respectu eiusdem
predicatis substantivi Ita quod de
bet esse omnino et eiusdem subiecti
et predicati non solum rei sed
nominis ad idem et secundum
idem etc. Nam isto modo contrarium
ad tempus sub quibus sacra scrip
tura loquitur vix aut rarissi
me dicitur una alteri contra
dicere. Sed intelligendum est
pleniori modo ut Augustinus exempli
ficat in dicta epistola ad Cele
stinum pelagianum Unde ex
hiis patet quod universalis propositio in
sacra scriptura limitatur per
propositionem particularem sic
quod ad eam non dicitur extendi
Et aut secunda pars regule
dicit ad particularem propositionem
pro habenda veritate iudicii pre
cipue attendi debere tamen esti
matur per se notum in omni scientia
quod probatione opus non est In
certum namque demonstrative
arte comparatione et deceptacione
medium quod est particularis
propositio per quam universalis ap
plicatur ad conclusionem dicitur

totius iudicationis virtus etc.
Si enim inquiratur de ali
quo utrum sit ignorans
vel doctus non oportet instare
universaliter quod omnis homo
est naturaliter capax disciplinae
quod omnes homines naturaliter
scire desiderant vel quod omnis
homo in ortu primi peccati nascitur
ignorans etc. et quod anima est
tamquam tabula rasa in qua
nichil est depictum quod homo
se habet ad manifestissima
in natura sicut oculus nocticora
cis ad lucem solis Similiter
de bono et malo quod omnis homo
presumitur bonus vel quod sen
sus et cogitacio hominis pro
na sunt ad malum et ita de
multis generalibus que nisi
applicata fuerint per debitas
particulares propositiones ad conclusionem
non possunt ostendere iudicare
quam de ipsa re scire cupi
veritatem Sic ergo in proposi
to nostro quando scire cupimus
de beata virgine an sicut eius
ex adverso opponitur concepta
fuerit in originali peccato ad cognoscen
dum de conclusione huiusmodi
veritatem non tam ad universales
propositiones de quibus assercio
contraria in totum confidit
quam ad particulares propositiones
quas sacra scriptura de eadem
singulariter asserit precipue oportet
attendi quod sit investigare
est intencionis presentis Erat
secunda regula quod in hiis que
tangunt personam lauda
bilem quam commemorat sacra
scriptura animus favor astrict
attributi singulari propositione de
ipsius laude ad tuendam

immunitatem peti Ratio huius
est in aperto Cum enim coram
aliquo iudice fit processus
super meritis vel demeritis
alicuius minima laus que pro-
fertur a sapiente recto iudi-
ce sententialiter est multo maioris
ponderis quam omnes laudes
que ab advocato vel ab ora-
tore allate sunt in processu
illius cause / Deus autem sa-
pientissimus est et rectus iu-
dex omnium Et cum ipse cogno-
scat omnia merita hominum
omnis laus que attribuitur homini
in sacra scriptura que prolata
sit ex ore dei merito debet
favorabiliter ampliari Dicto vero
ante nativitatem illius non
semel aut bis sed frequentissime
a pluribus ex ore dei pronunci-
ata sit eius laus qua favo-
rabiliter hec laus amplian-
da sit merito potest intelligi
De hoc autem sunt exempla multi-
plicia in novo et veteri test.
quia enim semel sacra scriptura
dixit de Abraham quod esset
perfectus Gen. xvii dixitque ad
eum Ego deus omnipotens
ambula coram me et esto
perfectus hic dicitur generaliter ps. cxv
quod mendax est omnis homo Et
ps. v perdes omnes qui lo-
quuntur mendacium / tamen quando
dixit de Sara uxore sua
quod eius soror esset / defenditur
eius innocencia a peccato posse-
ex communi quasi sententia doctorum
antiquorum presertim quod vel
non dixit falsum vel quod non
peccavit in dicendo Constat autem

illos apud quos ipse loque-
batur alio modo intelligere nomen
sororis Et ut dicit Augustinus in
libro de ci. xxxviii verba non
sunt instituta ut per ea homines
invicem se fallant quare ver-
bis uti ad fallaciam peccatum
est Et nota communem maxi-
mam quantumque arte abscondi-
tur videt deus qui conscien-
tie testis est ita hoc accipit sic-
sicut ille cui iuratur intelli-
git Idem etiam sit quantum
ad innocentiam Iacob et re-
becce matris sue ex cuius consilio
dixit se esse Esau / et cum
non sit hoc verum in propria
defenditur a peccato dicendo quod
esset Esau quia accepturus erat
illius benedictionem eo modo
quo assertio negativa et confessio
Christi et Iohannis Baptiste salvatur
Unde autem sentire est in huius
exemplo advertendum quod cum
difficillimum sit defendere
Iacob non peccasse in illa sub-
reptione benedictionis fraterne
et in mendacio quo asser-
uit se esse fratrem suum cum
intentione fallendi patrem
pro habenda benedictione et
nichilominus immunis a peccato
credatur Augustinus dicit et alle-
gatur a magistro [illegible]
in libro de ci. xxx[illegible] hec non
fuisse mendacium sed myste-
rium dicendo quod mater ipsius
Rebecca habuerat super hoc
familiare consilium spiritus sancti
et tamen de hoc in textu biblie
nichil exprimitur Sed alia
causa fortasse allegatur

Lex qua benigna est interpretata
ad doctorum in favorem il-
lius quem sacra scriptura co-
mendat Infantium quod ubi
alias a peccato non potest defen-
di asseritur ibi intercessisse
miraculum ut sic a peccato
immunis dicatur Numquid
non sic dici posset de beata
virgine ut sua innocencia de-
fendatur ab originali peccato cum
laudibus sacra scriptura plena
sit ab initio usque ad finem
De Iacob aut propria laus
congruum ad hoc propositum vi-
detur ia mal 1° Iacob di-
lexi et primo Item Iacob
electi cuius quociens beata
virgo in sacra scriptura dilecta
et electa vocetur satis est
att de salua cione saul et Salomonis
notum Item quia sacra scrip-
tura comendauit Saul et
Salomonem primo Regum x° 2° pa-
ralipomenon xxviii Hinc quod licet
sacra scriptura commemorat
ipsos postea multa comisis-
se peccata Nichilominus doctores
intuitu possibilitatis declarare
quod non fuerint dampnati sed
saluati videlicet de Salomone
per ysidorum in libro de obi-
tu sanctorum et de Saul
per Nicolaum de lyra primo
Regum ultimo Et cum de hoc
legitur primo paralipomenon x quod
mortuus sit propter iniquitates
suas eo quod preuaricatus sit
mandatum domini Et nico-
laus exponit istam auctoritatem
de morte temporali Item dici
posset de Gedeon Samson
et Iepte quos commemo-
rat apostolus Hebr xi in catha-
logo sanctorum et de conuer-
sis tamen multis personis
sicut de Iob Item in nouo
testamento quia ut dixit apostolus suis
Ego rogabo patrem et alium
paraclitum dabit vobis ut
maneat vobiscum in eternum
spiritum veritatis quem mundus
non potest capere Ideo beatus
petrus defenditur et a peccato
in materia fidei quando gentes
cogebat iudaizare contra
quod tunc erat ipsum facta
declaracio in concilio generali
actuum xv Et dicit apostolus de
ipso quod erat vere reprehensi-
bilis Gal ii° Possum enim re-
spondere ad predictam auc-
toritatem dicendo quod gracia
illius spiritus manentis in eter-
num referri ad eternam beatitudinem
et non ad interim presentem quando
quis vellet subterfugere At-
tento quod dicit alium paraclitum
Ipse paulus apostolus non erat
inter discipulos quando hec dic-
ta fuerunt a Christo et tamen defen-
ditur a peccato dissensionis que
facta est inter ipsum et Bar-
nabam Item in facto circum-
cisionis Thymothei et sue
purificacionis quod intrauit tem-
plum actuum xvi et xxi
Nunc vero satis singulare
in hac deductione commemorare
decet quod eciam si scriptura ut
laudabile de viro parum de
aliqua persona comendat quam
uel ex racione aut coniectura
in fauorem ipsius aliquid
deducat per quodammodo fit vio-
lencia sacre scripture ut persona
huiusmodi a culpa credatur im-
munis de hoc sit nobis
Duo exempla in euangelio
Mat xx legitur quod venit

ad ihesum leprosus deprecans et genu flexo dicit Si vis potes me mundare. Ihesus autem misertus eius extendit manum suam et tangens eum et ait illi volo mundare. Et cum dixisset statim discessit ab eo lepra et mundatus est et comminatus est statimque eiecit illum et dixit ei vide nemini dixeris et egressus cepit predicare et diffamare sermonem. Ecce quod ex verbo salvatoris constat huic leproso fuisse iniunctum retinendo secretum. Inde cum hic ut legitur statim contrarium fecit videtur peccasse / tamen quia nichil de eo est de isto preter quod excepto beneficio non statim fuit ingratus preterimendo mandatum sui benefactoris iniunctum. Ideo mira sinistra auctorum et allegatur in presenti dicto plus sit corporis violencia littere et in favorem innocencie huius leprosi glosatur verbum salvatoris dicendo quod licet illud fuit preceptum quantum ad exteriorem significacionem non tamen quantum ad intencionem / et quod christus tunc precepit aliquid cuius contrarium volebat fieri quod non persona nota videtur / sicut in ma iactancie sive maxime gloria qualis erat in proposito quod verbo ab extra dicebat nolle publicari virtutes et mirabilia opera sua tamen ipse contrarium in mente tenebat. Ecce quod non solum fieri violencia videtur sacre scripture ut iste leprosus revelletur a peccato relevetur sed videtur quasi omnibus in forma esto quod verbum suum non

non fuit sue intencioni conforme. Et tamen de isto leproso aliud laudabile non legitur nisi quod demonstravit in hoc facto videlicet quia presumitur habuisse tantam fidem quia credidit a lepra mundari. Sic legitur Mathei ix de duobus cecis quorum christus aperuit oculos et comminatus est eis dicens illis videte ne quis sciat. Illi autem egressi diffamaverunt eum per totam terram illam. Ecce premissis igitur evidentissime patet quomodo sacre scripture et sanctorum exposicio doctorum benignissime offert se ad defendendam innocenciam cuiuscumque persone quia ipsa sacra scriptura uno vel pluribus locis commemorat laudabilem esse. Item quod omnis favor in eo quod dubie et absque expresso non repugnat veritati fidei dari debet pro tuenda immunitate peccati. In hiis namque duobus exemplis manifeste constat de mandato ipsius christi et aliis non observato nec tamen fere quod certe de contrarietate verborum et ipsius intencione. Primo quoniam iudicium vacimus sic dictat intelligendum esse in favore innocencie istorum sacra scriptura quam violenter exponitur. Huic autem deductioni quod iure divino plurimum magis integre consonat ius humanum civile et canonicum. Dicitur enim quod promtiora sunt et debent esse iura ad absolvendum quam ad condempnandum. Et quod melius est reum sui nocentem

De plenissima commendatione virginis in sacris scripturis

absolvere quam innocentem condempnare.

Nunc autem applicando huic ad intentum nostrum videamus utrum in sacra scriptura beata virgo vel semel commendata fuisse reperiatur. Ad hoc videtur sanctus Jeronimus in sermone assumpcionis qui sic dicit, ut refatear quicquid humanis potest dici verbis minus est a laude eius qua beata virgo divinis et angelicis predicata et laudata, promissa a prophetis quod promulgata, a patriarchis figuris et enigmatibus prefigurata, ab evangelistis exhibita et monstrata, ab angelo venerabiliter salutata. Aliis si[illegible] in sanctis patribus patriarchis et prophetis fuisse gratia creditur non tamen catenus plena, quia ceteris per partes prestatur, in mariam vero totius gratie que in christo est plenitudo venit, quamquam aliter. Quod autem alii sancti doctores specialiter ambrosius et bernardus dicant de huius virginis laude quia vel in parte supra est commemoratum et compendii gratia subsistitur. Sed cum Jeronimus dicat quod a prophetis est prenunciata et a patriarchis figuris et enigmatibus prefigurata, si liceret per singula prophetarum oracula patriarcharum figuras et enigmata discurrendo applicare manifestissime appareret que qualia quot et quanta sint que de beata virgine sacra scriptura commemorat. Sed autem cum creditur apud omnes homines vel saltem pro maiori parte esse in communi concepta quod auctores sacre scripture et alii doctores sacri omne quod ad laudem et gloriam spectat, non autem que ad beate virginis denigrationem in peccato sive venialem et culpabile obprobrium commemoravit. Attento quod beata virgo dei mater et sponsa dignissima ac ad [illegible] principans est, quod quia omnium fidelium et bonorum qui a principio mundi fuerunt et erunt usque ad consummationem seculi quantum ad spirituale esse genitrix est mater, de matre ac filia non libenter vel honeste quis predicat ignominiam, unde et deus ipse de matre sua si alia nobis non revelavit nisi que digna sunt laude. Immo attendendum est quod cum sacra scriptura equaliter recitat generationem que patri suo maledicit, et que matri sue non benedicit. Attento etiam quod ecclesia omni die cantat eam omni laude dignissimam. Omissis autem que ad beate virginis laudem in communi dicuntur et que interpretando figuras et enigmata patriarcharum super hac materia de ipsius immunitate adduci possent pro eo quod in scolastica disputatione dicetur adduci

De modo consueto in probando per auctores sacre scripture

non debere Item quia ad hec multiplices ab impugnantibus solucio dari consueret et posset Item quia de huiusmodi continue fit mencio in sermonibus declaratoriis ad populum et compendiosa racione licet nunc vel leviter comemorentur que ad litteralem prout catholice attribuit et multi sancti exposuit doctores De bta scripture scripta sunt in sacro canone biblie ¶ Secundum ut clare videatur quanta fides eis sit adhibenda Primo autem doctores modus reputandus est modus quem sacra scriptura et canonice sancti doctores tenent in confirmando ac probando catholicas veritates Non enim ab expresso de verbo ad verbum sub eisdem terminis unam vel plures quas in affirmacione adducunt auctores Sed sicut quod ipsi probare nituntur sed etiam si vel pro parte vel in toto sic dicta videantur Sed enim supra comemoratum est ex doctrina Nicolai de Lira modus probacionis iste et certe non est ita efficax ut evitari non possit absque evidenti contradiccione vel negacione sacre scripture Secundum quod ex postea catholica veritas apparebat quod oppositum Et nam licet non expresse et sub eisdem terminis sacra scriptura nobis confirmet quod volumus tamen non mediocre sed maximum reputandum est testimonium veritatis

quod sacra scriptura plus ante duo vel tria milia annorum fuit loquuta vel in parte de illo quam investigamus contingencia veritatis Certum enim sacra scriptura que ex ore altissimi prodiit et cuius mentiri non potest de illo facto loquatur sparsa eius de racionibus demonstratur favorabili consideracione intelligendum esse id de quo dicitur per multa tempora dictum est loqui antea Sed enim modo reperimus allegata ab evangelistis et ab apostolis divina testimonia de quibus unum vel duo liceat specificare in huiusmodi doctrine Dicat nostro in testimonium de morte innocentium facta per Herodem allegat Mathei auctoritatem Jeremie xxxi vox in Rama audita est ploratus et [illegible] Certe minus introrsum oportet speculari mutaciones Jeremie quod ex ista auctoritate dicatur sufficienter probari huiusmodi factum cum suis circumstanciis Item Jo xix Evangelista volens ex veteri testamento adducere testimonium de perforacione lateris et modo crucifixionis Christi allegat scripturam Exodi xii de agno paschali Os non comminuetis ex eo Item apostolus in epistola ad Romanos volens ostendere quod ex operibus legis scripture non esset iustificacio fundat quod totum processum

... Gen. xv. Credidit
Abraham deo et reputatum
est ei ad iusticiam. Ite(m) sic
tor. volendo probare sti
pendium esse debitum evan
gelisantibus allegavit. Non
allegabis os bovi triturati
de huiusmodi allegacionibus
que prima facie non tam vi
res videntur probando ex
certis tres catholicas veritates
etiam multa patet intuenti
librum actuum apostolorum
et alios novi testamenti libros. Et
etiam non minus patet con
sideranti factus per ecclesiam
determinaciones ut legenti
symbolum fidei in Clemen
tinis in volumine decreta
lium .c. Solite de maiorit(ate)
et obediencia .c. Cum mar
the de celebratione missarum .c. Maiores
de baptismo et eius effectu
et ita multa similia quibus
scriptura sancta est plena. Et
licet possit dici quod alia plu
ra testimonia quam ea que
in dictis capitulis ponuntur
pro determinacione adducta
fuerint / tamen credendum est
ea que reputabant non
minus sed magis evidencia
fuerint expressa. Non est
autem dubium quin ad contenta
in dictis capitulis et arte
inexpugnabili concludere non
videntur possent multa
subterfugia inveniri. Sed quando
ex sacra scriptura habentur fun
damentum amplissimo fa
vore considerantur / ma
xime quando ad hoc sic asseren
dum militat quod principue
iudicium racionis. Patet
hoc idem partim consideranti
doctrinas sanctorum docto
rum qui ad determinandum
theologicas questiones ad
ducunt auctoritates sacre scriptu
re / quod enim hodie creditur
in religione christiana quod animas
hominum creatas esse
a deo ex nichilo nec aliquo
ex traduce parentibus sicut
corpora nasci. Augustinus tamen
de suo tempore confitetur se hoc
numquam certitudinaliter cogno
visse ut infra dicetur. Et
in responsionibus ex epistola
ad optatum. Ieronimus etiam
probat quod anime non ex tra
duce sed fiunt per creacionem
ex auctoritate psalmi xxxii. Qui
finxit sigillatim corda eo
rum tamen ad istam auctoritatem
et ad alias que ex sacro ca
none inducuntur quod ex illis non
sit efficax probacio. Respon
det augustinus in dicta epistola.
Gregorius vero sinarum in 20
libro confirmat se predicte
allegacioni Ieronimi qui dicit
anathemate vinculo esse con
demnandos qui animas
ex traduce esse dicunt. Et tamen
vivebat augustinus qui assere
bat se non credere oppositum.
Item de hac questione quod ange
li sint incorporei augustinus plu
rimum dubitavit et in ali
quibus locis dixit ex sua vel
aliorum sententia angelos cor
poreos esse. Post Richar
dus de sancto victore alia
super hoc auctoritate que habet

Ad probandum sanctam fuisse
concepcionem virginis sacrascrip-
tura plurime est fecunda quod
multiplicibus sanctorum testimoniis

Marci v de eo obsesso a demone
qui dixit quod haberet nomen
legio quia multi essent Ex hoc
alias probatur quod sex milia
demonum non possent intra
corpus unius hominis esse nisi
demones essent incorporei
multo ergo a forciori angeli
boni Et super hec allegantur
alique raciones Sed ad hoc
eciam dicitur non concludere
Nam constat quod multa cor-
glorificata possunt in pun-
ctissimo loco existere et sola
corpora que haberent angeli
et maxime quia dicebant quod
essent corpora aerea Et ita de-
tum est de multis aliis deter-
minacionibus theologicis ad quod
probandum aliquando non
principue sed magis se offerunt
aliter scripture sacre

In proposito autem mo-
ple ac devote qui-
bet scolastice et fortia
ffe catholice conside-
rantibus non exigue sed im-
minimum fecunde sacrescriptu-
ra nequaquam multis prophe-
tibus se offert ad probandum
quam intendimus conclusionem
de sancta concepcione beate
virginis / fuerunt namque ad-
iecte quamplures auctores sacri
canonis ex quibus manife-
probatur intentum / Sapien-
cia num xxiiii orietur stel-
la ex Jacob que intelligitur
de beata virgine iuxta spiri-
tualem ex intencione ecclesie
et sanctorum ac multorum
doctorum Investiget quis
velit omnes libros et volumina
de interpretacionibus simbolicis
et transsumpcionibus vocabu-
lorum nunquid in eis reperiet

quod per stellam
immundicia vel
manifestum est quod
positum / scilicet quod p
denotat lux clarit-
dor mundicia sublim-
ita de multis aliis
tibus laude dignis / Com-
paracio enim fit ad c
luminare racione alic
splendoris vite virtu-
acionibus laudabilius
aut racione sui opposit /
aut in sacrascriptura d
aliquam stellas obtenebr
vel humor hec est pacien-
Item cum laude virgini d
dictum est quod sit stella / quod
contra intencionem sacrescrip-
ture que intendit ipsam
per hoc nomen laudare /
et quis per stellam intelligeret
tenebram ignorancie vel
immundiciam originalis peccati Ita-
que si in concepcione beate
virginis nullus fuit splen-
dor vel mundicia sed obscu-
ritas vel feditas originalis
peccati quo ipsius ortus com-
paratur stelle Sic enim quando
scriptura dicit de christo vicit
leo de tribu iuda / vel
ecce agnus dei qui tollit
peccata mundi / vel ego sum
vitis et pater meus agricola
est Non licet per ista interpre-
tari condiciones et proprietates
indignas deo / quare tamen
multe potius imperfecciones
quam perfecciones dicentes pos-
sent annotari in hiis nomi-
nibus / sed annotantur duntaxat
ille proprietates que perfeccionem
indicant absque omni imperfeccione

annexa In dicendum in p-
senti videtur Attendendu
etiam quod ut filius beate virgi
stella vocatur apocalypsis xxii
Et in sermonibus dicere quod si-
cut autem sic specificaret virgo
conceptura filium eminenti-
e id est salvatorem incipie-
nasceretur sive orietur splen-
dida sic stella manifestum
est quod particularem propositionem
limitaretur ita universalis
Omnes Rom v omnes in adam
peccaverunt quoniam de illa
que nascitur sive concipitur
lucida sic stella non est ver-
dicere quod actu sive personaliter
in adam peccavit Est enim
contradictio quod concepta est
personaliter in peccato et lucida
fuit in suo ortu Unde ex
hic sequitur quod quia aliud
de beata virgine sacra scrip-
tura sonat asserit ex dicta
universali non licet inferre
quod beata virgo in adam peccavit
et per consequens peccatum originale
contraxit Et quoniam vicario
intelligendo idem est dicere
orietur stella et dicas quod
quod beata virgo in suo primo ortu
sive in prima origine sicut
stella lucida erit Argumentum
ergo quod ex illa universali omnes
in adam peccaverunt non
necessario concluditur sicut
asseritur ex adverso quod con-
ceptio personalis beate virginis
fuit in originali peccato Et ra-
tio est quia sicut scriptura
singulariter de beata virgine
contrarium asserit sic etiam
de christo quod licet scriptum sit
Rom v in quo omnes peccaverunt

Tamen ampliari hic christo non
potest quia de eo specialiter scriptum
est prima petri ii qui peccatum
non fecit nec inventus est do-
lus in ore eius Item quia
de christo dictum est luce primo quod
enim ex te nascetur sanctum
vocabitur filius dei Sic
probatur quod sua conceptio fuit
absque peccato nisi forte aliquis
zophistice loquens et per hoc
odibilis Nam qui zophi-
stice loquitur odibilis est eccl
xxxvii velit ampliando
terminos dicere sic sanctum
nasceretur id est quod tempore sue
nativitatis et postea sanctum
erit Item hic orietur illa
que tempore sui ortus vel precedit
erit stella hunc obstat quod
sic convincetur tota quasi
sacra scriptura Nec enim oppo-
nit Ecce virgo concipiet
Obstat secundo quia predicatum
subsequitur verbum et tunc
non licet ampliare Unde
ex hiis apparet considerandum
esse cum sacra scriptura et
ecclesia quod beata virgo a prima
origine sua fuit stella Hec
enim pro singularissimo in-
sertio fidei catholice sententiarum
de beata virgine pronuncia-
tum a quadringentis fere milibus
annorum Idem etiam mo-
stratur in ecclesia auctoritate ysa-
ie Egredietur virga de ra-
dice iesse quicquid per virgam
connotare quis velit quia
hec sacra scriptura non ad
ignominiam sed ad laudem
beate virginis exponit notum
est confiteri quod beata virgo

egressa est in hunc mundum
recta sicut virga / non autem
per peccatum curva. Hic
de ipso dicitur ysaie lxii propter
syon non tacebo et propter
ierusalem non quiescam donec
egrediatur ut splendor iustus
eius. Et quoniam per splen-
dorem ratione subiecti et
materie de qua loquitur oportet
intelligi non ignominio-
sam sed condignam pro-
prietatem. Ita ergo hic nec
curvitas sive nodositas
que peccatorum convenit virge
sed rectitudo est annotata.
Unde Bernardus in sermone de ad-
ventu qui incipit Gaude-
te fratres similat virgam yesse
et de radice generis humani
et de putridissima arbore
in altitudinem et rectitu-
dinem erumpens omnem
ignorat nodositatem foliorum
tenebras nesciat fructuosa
quemque non habet. Concordat
huic quod supra dicebat
Ambrosius. Hec est virga
in qua nec nodus originalis
nec cortex venialis cul-
pe fuit.

Preterea considerando
dicta david prophete
valde notandum est
quod de ipsa dicitur
ps xviii In sole posuit
tabernaculum suum et ipse
tamquam sponsus procedens
de thalamo suo. Beata
virgo itaque in sacra scriptura
non solum nomine stelle sed

commendatur p[...]
bis. loquendo d[...]
nunquam deus a[...]
lencius ordinavit [...]
cionis misterio ad q[...]
humana puritas [...]
esse putatur. Ecce [...]
scriptura tacendo n[...]
ciam de beata virgin[e ab-]
solute et absque aliqu[a li-]
mitacione specificavit [...]
vocando nomine solis. [...]
go nobis licet limitare
mensuram temporis quantum [...]
huiusmodi puritatem Dicendo
verum est beatam virginem
sicut sol splendidam sive
mundam fuisse sed non pro
primo instanti sue concepcio-
nis quia tunc beata virgo non
sol sed fuit tenebra per pecca-
tum. Item sicut deus per multa
tempora ante ipsius nativitatem
sive suo Christo absolute laudat
matrem suam comparando
eam soli / nos divine lau-
di subtrahamus primum
instans sue originis / Non
sic autem est de aliis personis
sed quas laudat sacra scrip-
tura comparando soli / quia vel
hic est cum dictione diminu-
ente vel infra ad certam acacio-
nem et non sic absolute nec
ante suam nativitatem quo
in hoc primo sua mater lau-
datur ab omnipotente deo / Nec
de aliis huiusmodi personis dicitur esse si-
cut ante suam nativitatem
Item non modo comparatur
sed valde maxima differencia
aliqua persona appellari

nomine solis in vita vel
post mortem vel ante suam
nativitatem Constat
enim quod in scriptura non peccatores
et iniqui sed iusti appel-
lantur nomine solis Eccli
xxvij Homo sanctus in
sapientia manet sicut sol
[illegible] xiij fulgebunt
iusti sicut sol / Unde quod aliquis
[illegible] post mortem vocetur
nomine solis in hoc nullus
veritatis defectus esse
quoniam iusticia est sibi iam perpe-
tua et immortalis In
vita etiam quando sol nomina-
batur qui potest scire utrum
sit in gratia dei nec ipse
declarare potest a veritate testi-
monium est quod pro eo tempore
iustus sit / Unde quando quis vere
ipse appellatur nomine solis
signum est sanctitatis in
eo permanentis / Nunc ergo
quando ante suam nativitatem
sol dicitur et preterea aliquid
de ipso contrarium non as-
seritur / ymo hystoria nar-
rans vitam et actiones ip-
sius nunquam aliquid quod
peccatum sive culpam di-
cat sed asserit in eo omnem
sanctitatem et gratiam / in
simili quid iudicandum
erit merito considerari potest
Quando enim quandoque alias in vi-
ta dicitur vere nomine solis
tanquam pro ipsius laude
non tenebra ignorancie
vel culpe sed sapiencia et gra-
ciarum in eo Ergo cum

ante nativitatem suam hoc
significatum est videtur sic
simpliciter esse intelligendum
maxime quando prout dictum
est idipsum in vita comprimitur
hoc autem manifeste de dicitur
in beata virgine de qua ne
dicatur quod ista aucto[ritas] [illegible]
ad tempus concepcionis sibi
Quia dicit in sole posuit
tabernaculum suum et non ante tabernaculum
si de materia odiosa esset
sermo dicit vestigii / manifestum
est quod de ipsa scribitur Can-
ticorum vj electa ut sol
et apocalipsis xij Mulier amicta
sole et videtur non qua-
lificare limitando differen-
ciam temporis sed absolute
intelligendum esse / Item
psalmus xliiij de beata virgine
dicitur Et concupiscet rex
decorem tuum quoniam ipse est
dominus deus tuus Consi-
derandum se nobis offert
quantus sit decor istius bea-
tissime virginis quem deus
ipse concupiscit / et racio
intelligere hunc esse maximum
qui potest esse decorem Ex
predictis autem evidentissime
constat quod maior est puritas
innocencia pulcritudo aut
virtus que nunquam fuit sub
suo subiecto contrario In
speculando decorem beate
virginis huius / quomodo hunc
ipsum Et concupiscet rex
decorem tuum / dicit nobilis
glo[sa] et antiqua super psalterium
quod quod cuilibet anime volen-

ad facere statuam quanto pulcrior
fieri posset / Ponamus sic hic ar-
tifices responderunt ei quod faceret
ante ipsos pertransire omnes pulcerri-
mas mulieres que erant in
provincia ut quia unaquaque
eius non poterant quin careret
aliquo gradu pulcritudinis vel
in oculis naso aut ceteris par-
tibus quod omnibus pulcritudine
considerata ipsi possent facere
statuam dyane pulcerrima
prout ipse desiderabat / Sic
hec glosa considerat quod omnium
creaturarum decores qui
in eis dispersi reperiuntur po-
suit deus in beata virgine
que mater sua erat futura
Et ideo dicit Concupiscet rex
decorem tuum Nam in est
aut quod decor prout intelligitur
purificatio a peccato contracto
actualiter / Ille cum multis
milibus sanctorum competit
non dicitur singularis in
beata virgine nec maximus
esse ut dicatur deus eum multo
concupiscere / Unde intelli-
gi videtur decor purissime
quibus nunquam fuit sub con-
traria turpitudine / Ter-
cium in ista quod in aliis
autoritatibus preter absolute dicitur
quod sanctificavit tabernaculum
altissimus / quod beata virgi-
nem domum dei decet
sanctitudo in longitudine
dierum / Nunquid ad nos
pertinet limitare tempus / Re-
quod ista non absolute ut
prosequitur sed condicionate
pro primo instanti sue con-

ceptionis debent [intelligi]
Secus autem est de [aliis per-]
sonis que non sunt tan[te excel-]
lencie / Itemque racione
persone de qua hominis …
tes intelliguntur sa[ncti-]
ficationi cum applicatione si[bi con-]
derande / Item cum dica[tur]
hic sanctificavit taber[na-]
culum suum altissimus …
dignitas que attenditur
subiecto videlicet beatam virginem
debemus racionabiliter intel-
ligere sublimius illud genus
sanctificationis de quo supra
commemoratum est quod competit
pro sanctis et amicis suis
Non autem de eo communissimo
quo barsabee post adulte-
rium et alii peccatores post
offensam sanctificati sunt / Ad
iiii Ro x Tercio quia de mo-
dum huius sanctificationis subditur
adiuvabit eam deus ma-
ne diluculo in quo datur
manifeste intelligi quod illam
sanctificationem peregit deus
accelerata esse pro eo quod dicit
diluculo / Et quoniam posset putari
quod adusque extenditur dicta quod
satis diluculo esse intelligi-
tur qui post primum instans tem-
poris asseritur sanctificata
fuisse / ne responsio ista suf-
fragari posset / Primo sit autem
dicendum mane diluculo
quid enim celerius quam primo
potest / ut non sufficeret
dixisse adiuvabit eam
diluculo sed etiam quod dicatur
quod diluculo mane / Unde
evidenter patet quod cum de beata

... dicatur. Beda sicut
... um suum altissimus
adunavit eam mane. Ru-
... preventa sit in illa
sanctificacione tam celeri-
ter ... in ea nox peccati non
debebat intelligi / sed ipsa pe-
nitus dia vite sue initio
consecrata deo fuisse / Pa-
dicatur de beata virgine quod
homo natus est in ea et ipse
fundavit eam altissimus
... David in hoc psalmo
singulariter laudando beatam
virginem loquitur / videtur
quod non intendit de modo fun-
dacionis communi sibi et omni-
bus aliis videlicet quantum ad esse
nature / ut quod enim sicut
supra tactum fuit hoc compre-
hensis pro singularissima
laude sue pro singulari
misterio operacionis divine Ergo
tanquam singulare miste-
rium hoc videtur intelligen-
dum esse attento primo quod
premisit in psalmo predicto Gloriosa dicta
sunt de te civitas dei / unde
apparet quod non continet sine glo-
riosas condiciones intende-
bat specificare / scilicet que erant
insignis glorie et excellencie
singularis Item secundo quod verus
sacra scripturarum cum hoc verbum
fundare deo attribuit communiter
semper dat intelligi mirabilem
dei operacionem supra communem
cursum nature videlicet in qua
deus operatur immediate
ut cum dicitur / qui fundasti
terram super aquas qui fun-
davit celos intellectu / et ita in
multis aliis passibus Et sic
hec fundacio virginis a deo
facta gloriose non naturaliter
sed miraculosa debet intelligi
Tercio oportet attendere quod fun-
dacio cuiuslibet rei que absolute
de ipsa dicatur ut communiter
dicatur primum inicium sui esse
Et tamen primum inicium esse cuius-
libet hominis qui generatur per com-
munem propagacionis hu-
mane sit in sua concepcione
Hec autem dicat quod altissimus
fundavit beatam virginem /
ergo videtur quod concepcio sua
que est primum fundamentum
et inicium sui esse sit velut
mirabile / et gloriosum divine
providencie opus Quarto
applicando hec dicta considerare
quid gloriosum et quale mira-
culum in sua fundacione
sive concepcione fuisse intel-
ligitur / si ipsa persona quo-
cumque alia concepta est in peccato
originali / ipse enim tale non dicit
deus eam fundare Nam
opus quod immediate a deo
procedit ut supra declaratum est
nunquam fit cum opposito sine
repugnancia sui finis Sed
ipsi autem in originali peccato est de
se contrarium ad finem debitis
absolute intelligendo videlicet
ad beatitudinem / quo autem
non repugnans sed ut conceden-
do dicit sic operans in beata
virgine ad dignitatem maternitatis
divine videlicet quod primo fuit nate
capi in o p non finale co

copulari posset [illegible] stantibus
itaque predictis que in hac
auctoritate evidentius intelligi a-
uerbis ista non mediocriter
dicitur limitare illas quo ad ipso
allautes generales propositiones quod
omnes in Adam peccaverunt
et gratia conclusit scriptura
sub peccato Nam cum fundacio
beate virginis sit et dicatur
a deo / et ad laudem sui non
sic nabuchodonosor ut concipere
absonum est intelligi quod deus
fundavit eam cum peccato / ymmo
quia in huiusmodi fundacione
significatur invenisse mi-
raculum / potest dici quod eam
a deo fundata fuit sine peccato
et de communi lege contraxisset
peccato autem sed gratiam dei quod
huiusmodi fundacio fuit cum
singularissimo dono gratie
hec est auctoritas quod ab hac doctrina
intenditur beatam virginem
ab inicio sue concepcionis numquam
fuisse subiectam peccato sed
per gratiam fuisse confirma-
tam in bonum Contra ita
duo non videntur simul sta-
re quod a sua origine fundata
gloriose altissimus virgo
et quod ipsa tunc actualiter
in adam peccavit / sive quod
sub peccato a sua prima origi-
ne actualiter conclusa fuit
Tum deus non dicatur ali-
quem in peccato fundare Si
vero aliquis dicat huiusmodi fun-
dacionem beate virginis ab al-
tissimo non ab inicio sed

post primum in[stans] [illegible] per-
sonalis concepcionis [illegible]
intelligi erit dictum [illegible]
ne / Nam funda[cio] [illegible]
racione dicit primam [illegible]
habitudinem / et iam [illegible]
datum fundari non [illegible]
nisi forte alio quodam [illegible]
de quo hic non exprimitur /
Nec potest dici quod hic intell[igitur]
de fundacione pro eo quod
quam ut dicitur in actiua concepcione
filii in bonum confirmata
fuit Tunc enim dicitur spiritus
sanctus superveniet in te
etc apparet quod primo fundata
fuit / forte quod hic eciam posset
contra superius commemorata
quod beata virgo in sua persona
cum concepcione constitucione
sic sanctificata non fuit
Nam quod racione primitatis
fundamenti videtur quod fetus
sua fuit in prima commixtio-
ne seminum Responsio
est quod tunc non erat capabilis
gratie quod defectu anime
nec tunc persona dici potuit
Et sic beata virgo non autem
femina pretium sicut funda-
ta Cum dicitur fundavit eam
decet hic unum congruum
quia quod ista et alie duabus
supra inductis auctoritatibus Orietur
stella ex Iacob et egredietur
virga de radice yesse videtur
sufficienter constare ad unum mira-
culum quod fuisse a deo fac-
tum Hec doctrina asserit omnium
ad eos fere laudes absolu-
tas sive personales beate virginis
Nam cum dicatur quod in ortu

Testimonium sapien[tie] h[ic] pl[ur]es et c[etera]

suo debent esse lucida sicut
stella et recta sic figura ac
q[uod] altissimus fundavit eam
satis divini denominacio[n]is
sine excellencie attestantur
in suo p[er]sonali conceptu fu-
isse inviolatum / Unde hanc
mirabilem op[er]acionem co[n]ve-
nienter p[re]venientis graciam in
sua p[er]sonali concepcione f[u]-
isse asserimus q[uo]d p[re]dicto
[...] videtur fulciri aucto-
[ritatis] testimonio

Hec designata et sancta
conceptio b[ea]te virginis
fulcitur eciam testi-
monio sapientis spe-
cialit[er] ex supra inducta aucto-
ritate p[ro]verbio[rum] viii et eccl[esiastic]i x-
xiiii q[uod] ipsa beata virgo
sit possessa adeo in inicio
viarum / q[uia] q[uo]d ordine intel-
ligencie p[ri]us q[ua]m in divina
providencia esset prius
abyssi pecc[at]i et ignorancie
esset dei concepta / ac ab
inicio et ante secula crea-
ta / D[e]i[n]de primi[u]s consendo ad
assimilaciones que in ibi
de ipsa traduntur / v[idelicet] q[uod] sit
q[uasi] cipressus palma q[uasi]
cedrus et oliva (In quibus
hoc advertendum / q[uod] eciam
in sacra scriptura huius di-
op[er]aciones p[er] modum laudis
non sunt nisi de p[er]sonis
quibus eciam e[st] sanctitatem
inesse et g[ra]ciam ac gl[ori]am
q[uo]d hec verificantur de ipsis
Cum ergo de beata virgine
hec dicta fuerit ante suam
nativitatem abs[olu]te et absq[ue] t[em]p[or]is
qualificacione seu alia q[ua]

distrahenti vel opposita limi-
tacione ac per modum lau-
dis plurimum confert ad testi-
monium de sua semp[er] g[ra]cia
et sanctitate quarum men[ci]o-
ne in sacra scriptura fiunt
h[uius]modi op[er]aciones / De hoc q[uod]
q[ua]si concepta fuit ante abys-
sos pecc[at]i et ignorancie q[uam]
superbe vel ex parte ea[rum]
speculativa iam supius
dictum e[st] lic[et] ad alia p[ro]-
tensive / Unde aut[em] de quo
preceptum e[st] apud quosdam
ex p[ro]bus dubitacionem sci-
licet nunc ad intelligenciam
plenius declarare Cum eni[m]
dictum fuit q[uod] misterium
incarnacionis prout ad gl[ori]am
dei spectat in complemento
universi est opus adeo inte-
ntum p[ri]us et ordinatum q[uo]d
prout esse intelligi[tu]r ad re-
dempcionis effectum / qua
sacra scriptura in qui[bus] multis
passibus non illorum finem
in plecionis universi s[ed] ad re-
dempcionis graciam / siccans
de hoc misterio incarnacio[n]is
frequenter loquitur Unde e[st]
q[uod] pluribus ita esse verum dic-
tum videbatur / dicitur eni[m]
Gal[athas] iiii / Misit deus filium
suum natum ex muliere factum
sub lege ut eos qui sub lege
erant redimeret Simile ha-
betur in pluribus aliis locis
Responsio ad hec non e[st] in
theo[logi]a multum difficilis Cu[m]
constat unde et cuius operis

esse plures interioris esse
fines. Ecclesia enim edificatur
ad cultum dei ad defensio-
nem et custodiam ministrorum
ac aliarum rerum que in
ea ponuntur ad sepelienda
corpora defunctorum / et ita
de multiplici alio honesto
fine in hoc et fere in omni
virtuoso opere concurrere po-
tuit. Ergo misterium incarnatio-
nis sine multiplici utili-
tate opus eius a deo ordina-
tum fuisse ad diversos fines.
Preterea dominus anselmus in de con-
ceptu virginali memorat pluribus
eiusdem rei rationes plures
esse quarum unaqueque per se
sufficeret sola. Tercio quam sacra
scriptura revelata est in sta-
tu nature lapse. Unde est
quod ille finis frequencius in
ea exprimitur qui magis
necessarius et expediens
hominibus peccato subiectis
quibus revelata est videbatur.
Quod etiam secundo huic
consideracioni quod licet sacra
scriptura et communiter glo. et
doctores super 1 thi.
id est dicunt nulla causa
veniendi fuit Christo nisi pecca-
tores salvos facere tollere
morbos etc. hoc intelligitur
de adventu Christi eo modo quo
fuit in carne mortali immo
quasi mortua et passibili de
necessitate. assumpsit enim
has penalitates que nunc
sunt in statu miserie et

de adventu hic [illegible]
omnino loquitur. [illegible]
ex hoc concludit quod [illegible]
decessisset in statu in[illegible]
si homo perseverasset [illegible]
quemadmodum in statu [illegible]
nature veniens assum[illegible]
naturam humanam [illegible]
eo tempore esse contingeret
et tunc eandem omnibus aliis
similem accepit. Item
ea que singularia sunt [illegible]
omnium scientia non tam clare
nec tam repente dicuntur.
Et tamen ad hoc videtur satis
manifeste suffragari eiusdem
racionis supposita. Cum
nam ipse ordinatur ad
minus bonum et excellen-
cius bonum est ille homo vel
quam totum residuum universi
preter deum. Item suffra-
gatur doctrina apostoli Ephesios
qui de patre deo inquit grati-
ficavit nos in dilecto filio
suo in quo habemus re-
dempcionem per sanguinem eius
in remissionem peccatorum secundum
divicias gracie eius que super-
habundavit in nobis in
omni sapiencia et prudencia
ut notum faceret nobis sacra-
mentum voluntatis sue secundum
bonum placitum eius quod propo-
suit in eo in dispensacione
plenitudinis temporis et instau-
rare omnia in Christo que in
celis et que in terra sunt in
ipso. Item eiusdem capitulo 1°

[...] imago dei invisibilis primogenitus omnis creature / quia in ipso condita sunt universa que in celis et in terra sunt visibilia et invisibilia sive troni sive dominaciones sive principatus sive potestates / omnia per ipsum et in ipso creata sunt et ipse est ante omnes et omnia in ipso consistunt et ipse est ecclesie caput corporis qui est principium primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus ipse primatum tenens quia in ipso complacuit omnem plenitudinem habitare / et per eum omnia reconciliare etc. Ex verbis autem hiis que de christo non solum quo ad divinitatem sed etiam ad humanitatem loquitur / apparet manifeste doctrina Ber[nardi] superius commorata quod christus fuit redemptor angelorum ac pro ipsis fuit crucifixus. Apparet etiam quod quia christus est finis omnium Cum tamen finis sit primo in intencione sequitur hic quod quid supra declaratum est misterium incarnacionis fuisse opus primo ordinatum a deo. Constat autem quod beata virgo spectat ad misterium incarnacionis quo ordine essenciali. Et dicitur prevista esse ante personas primorum parentum et ipsorum corrupcionem. Unde eccli in oribus ad christum et virginem Ecclia quid dicemus quali gaudio hac vel quali iubilo etc.

dies complevimus quantum tibi debemus / Unde quamquam perlucens minimum est et quasi nichil ad ea que per quo ergo debemus / tu namque ante omnem creaturam in mente dei preordinata fuisti et omnium feminarum castissima deum ipsum verum hominem ex tua carne procreans / ut hominibus per deum regni celorum aperta gloria regressus / ut perdito mundo reparares aditum et vite perhennis et emolimentum reparares / De hac etiam virgine possit intelligi quod scribitur in Ecclesiastico 24 Ego ex ore altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam. Et vocatur quod solum redempcio est finis misterii incarnacionis tunc etiam ex hoc sequitur interim quod angeli quorum finis est christus quia caput ipse dicitur esse redempti ex fide incarnacionis / Et virginis misterium dicitur pertinere ad gloriam dei angelorum / unde ex hoc modo satis competet denominacio supradicta esse angelorum domina. Quod si obiciatur quod hic modo erit etiam de david abraham et adam quorum filia fuit virgo non licet contendi sermonem sed libeat considerare quo simus ex premissis in statu innocencie idem homines qui modo salvantur erunt tunc salvandi et tamen non fuissent

cosd' pred / quia frequenter
aliquis predestinati pater
prostratus dicitur esse / Unde ali-
quis oportet intelligi habitu-
dinem essencialem huius myste-
rii incarnacionis divine quod
intantum actam singula-
rissime significat humanam
naturam ut patet hic quod enim
desiderabilius esse est et pro-
prium bonum deus propter
homines fecit videlicet regnum
celorum / hec est doctrina Jo
Crisostomi in tractatu de
reparacione lapsi / propterea
enim creavit nos deus et
esse fecit qui non eramus
ut eterna nobis conferat bona
et preberet regna celorum / Jo
non ad hoc fecit ut Gehenne
nos tradat ignique perpetuo /
Regnum celorum propter nos
Gehenna propter dyabolum
facta est / Et hec ita esse
ex ewangelio docebo / Dice-
t enim dominus ad hos qui a
dextris eius sunt / Venite
benedicti patris mei percipite
regnum quod paratum est
vobis a constitucione mundi
Illis enim qui a sinistris sunt
dicit Discedite a me male-
dicti in ignem eternum
qui preparatus est / non dixit
vobis sed dyabolo et ange-
lis eius / Sic ergo propter
dyabolum Gehenna ignis
propter homines regnum
celorum a constitucione seculi
paratum est hec ille / Ex hac
auctoritate videtur significari

quod deus primo disposuit da-
turum se hominibus eternam
gloriam quam angelis / Unde
ex hoc videtur alia posse quod
angeli priores dicuntur con-
cives hominum in beatitudine
quam econverso quod apparere
significari in verbo angeli
ad Jo apo xix dicit con-
servus tuus sum et fra-
trum tuorum et angeli reputant
se esse conservos nostros non
autem econverso Non fit
tensio ad excellenciam nature
ut natura est propter in in-
statum miserie sed quantum
ad divinam reputacionem
videtur iuxta doctrinam apostoli heb
ij et iiij quod homo sit ma-
ioris dignitatis quam ange-
lus triplici racione / primo quia deus
nusquam angelos apprehendit
sed semen Habrahe apprehen-
dit / Secundo quia angeli
non fratres sed dicuntur solum
filii dei Job xxxviii ho-
mines vero non solum filii
dei sed dicuntur eciam sui fratres
Tercio quia non homines
ad ministerium angelorum
sed angeli ad ministerium
hominum ordinati sunt Quid
omnes angeli sunt administra-
torii spiritus in ministerium hominum
missi propter eos qui heredi-
tatem capiunt salutis / Quarto
ad considerandum dignitatem
hominis spectat quod homo ultimo
a deo post alia omnia fac-
tus est tanquam ex qui sunt

Homo est maioris dignitatis angelo triplici racione

Ex eo quod virgo dicitur possessa a deo in initio viarum suarum ideo concepta est absque o[riginali]

plurimum in executione que fuit primum opus in intellectione a deo ordinatum esse Verumtamen hoc non obstat quod confirmat intentum quod angeli primo gloriam assequi fuerunt. Item ad hoc facit quod ad obsequium hominis sive utilitatem omnia videntur ordinata esse ut dicitur eciam in secundo dist. 1. omnia secundum apostolum 1 Cor. 3 nostra sunt superiora ad fruendum equalia ad conuiuendum inferiora ad fruendum. Preterea doctrinam philosophi politicorum tropicorum que nota sit melior et excellencior simpliciter alia. Comparandum est optimum individuum unius ad optimum alterius et illa species cuius optimum individuum excedit illud simpliciter dicitur melior. Ut cum dicimus quod equus est melior asino quia optimus equus prefertur optimo asino. Videmus autem manifeste quod homo optimus scilicet Christus prefertur optimo angelorum. Et ne dicatur quod racione deitatis preponitur angelis beata virgo declarauit quod nullus angelorum est caput et dominus hominum, sed homo est dominus ipsorum. Ad hoc eciam beata virgo dicitur domina eorum. Cum ergo tanta sublimitas excellencie hominibus competat ex misterio incarnacionis diuine beata virgo que ordine quodam essenciali ad hoc misterium pertinet est sine dubio in leo

prior ac perfectior primis parentibus unde intelligitur nunquam fuisse corruptam peccato. Concludendo igitur cum beata virgo dicatur a deo esse primo possessa ab inicio et ante secula creata in isto ab huiusmodi peccato considerata exempta. Studiosius considerandum esse oportet quo intelligendum sit cum dicitur beata virgo possessa a deo in inicio viarum suarum Vie enim dei communiter dicuntur misericordia et iusticia ps. Universe vie domini misericordia et veritas. Cum autem dicitur a domino possessum in inicio viarum suarum nunquam fuit possessum ab alio prius. Et quod non dicitur a deo possessum in principio uiarum suarum quin enim omnibus viis dei incohatur deus solum dicitur esse prius. Et ante huiusmodi inicium non potuit primo ab alio possideri. Si ergo beatissima virgo contraxit originale peccatum utique fuit possessa a dyabolo quam a deo. Et non erit verum quod sit possessa a deo in inicio viarum suarum. Si vero respondeatur quod si possessa est in inicio viarum dei, ergo possessa fuit ante opus diuine misericordie vel iusticie quod non est verum, quia nullum opus dei anterius dicitur esse. Respondetur quod imo ante opus misericordie vel iusticie est opus potencie vel bonitatis diuine. Unde augustinus

ut habetur in quarto dis. xlvi
ad miam pertinet quod captivis
subvenit et de miseria liberat
Ad bonitatem vero quod celum
et terram et omnia valde
bona creavit ut essent id est
celi non indiget mia ubi
nulla est miseria Infra
omnis habundat miseria
et superhabundat misericor-
dia Miseria ergo hominis
et misericordia dei plena
est terra non celi quia non
indigent mia Indigent
tamen regente domino Omnia
enim indigent domino et mi-
seria et felicia quia sine
illo miser non sublevatur
et felix non regitur Tunc
ex hiis apparet quod opus bo-
nitatis vel divine gratie
precedit opus iusticie et mie
De primo autem manifestum est
Nam iusticia dicitur committi
respectu iusta vel demerita
quorum alterum non est sine
precedente gratia aliud habet
antiquam miseriam Item
opus iusticie presupponit opus
gratie vel misericordie Miseri-
cordia autem presupponit opus
gratie sequitur enim est opus
mie ergo opus gratie sed
non econverso Nam in suscepto
gratie in angelo vel in primo
homine constat quod creati erant
cum gratia gratum faciente
non est opus misericordie
quia adhuc miseria non
inesse erat intelligi dicit
considerant in pluribus na-
libus Ex peccato enim miseria

secundum augustinum augustinus dicit ista
in nono et pietate [illegible]
vivis facit ipsos [illegible]
premissis manifeste [illegible]
responsio ad dictum [illegible]
quis an opus divine mie
vel iusticie Est assignatum
opus divine bonitatis
vel gratie Et quod amplius
ex huius visione argumentum
sicut videtur constare intentio
huius doctrine Nam si omnes
sunt vie domini sunt misericor-
dia et iusticia ergo aut per
non in aliqua istarum sed
in ipsarum initio fuit posses-
ssa a deo Tunc an opus
iusticie vel mie non sit
nisi opus gratie vel nature
Hoc ad ultimo convincit non
dicitur opus a deo possideri
apparet ergo dicendum quod tan-
tum consideratur in beata virgine
fuisse meritum vel deme-
ritum id est peccatum fuit ipsa posse-
ssa a deo Si vero dicatur contra-
xisse originale peccatum et post fuisse
illud per gratiam remissum
Tunc veritatem a quocumque
peccato sit opus divine miseri-
cordie Iam ergo non ab ini-
tio viarum sed in ipsarum
altera id est in misericordia
fuit primo a deo possessa Hec
autem sacra scriptura tan-
quam pro singularissimo
divini muneris beneficio de
beata virgine testatur quod deus
possedit eam in initio viarum
suarum Unde apparet quod pos-
sessio hec debet intelligi pro
put

solum est opus gracie prout quod
[illegible] opus misericor-
die [illegible] Intentum hec indu-
[illegible] aucte sapientis proverbiorum
Sapiencia edificavit sibi
domum excidit columpnas
Item iuxta sinam [?]
[illegible]ni Revera hec domus
beata virgo dicitur in qua au-
[illegible]te mundum est verbum
edificavit sibi. Unde patet
quod a prima edificacione sua
beata virgo fuit domus deo
consecrata. Cui autem pror-
rumpitur cum originali peccato non
deo ut sic sed dyabolo adoptatur
dicitur enim habitaculum
dyaboli non dei. Quia dicitur
esse natura filius ire non gracie
dei. Sed de beata virgine
hec pro singulari dono
scribitur quod divina sapien-
ciam sibi edificavit domum
Et de qua edificacione intel-
ligi debeat statim subiun-
git quod excidit in ea colum-
nas septem. per quas misterio
sinam [?] augm[?] intelliguntur
septem dona spiritus sancti
prout supra dictum est. Et pro
ad intelligenciam huius
specialiter pertinent ille due auc-
toritates david supra induc-
te quod sanctificavit ta-
bernaculum suum altissi-
mus. et quod domum dei de-
cet sanctitudo in longitudine
dierum. Unde utique apparet
quod hec domus singulariter
edificata et consecrata deo
nunquam fuit habitaculo
demoniorum culpabiliter
deturpata originali peccato. Sed
potius racione sue singula-

Testimonium dei quia virgo
contritura erat caput serpentis

rissime dignitatis a labe
de contractione originalis peccati
creditur preservata fuisse. Et
sic contencione fuisse sa-
cre scripture considerari valet
per quemcumque fidelis. Nam
in sui exordio de hac beata
virgine stati pronunciavit quod
ipsa deberet conterere caput
serpentis. Ista enim duo non
bene se compaciuntur quod
ipsa fuit subiecta peccato originali
et contrivit caput dyaboli
aliud est enim dyabolum
vincere aliud ipsius caput
conterere. Est autem multo [?]
attendendum quod sacra scriptu-
ra in eodem contextu ubi
mencionem facit de iniuria [?]
originali peccati statim in eodem contextu
immo ante de hac beata
virgine mencionem facit
tanquam de destructrice ipsius
peccati ac reparatrice eorum qui
per eo essent corrupti. Preterea
dixit enim quod ipsa contereret
caput dyaboli et dyabolo
insidiaturus esset calcaneo
suo. Unde manifeste datur
intelligi quod corrupcio peccati non
debebat attingere virginem
id est animam sive mentem
huius beate virginis. Sed dumtaxat
erat insidiaretur calcaneo
id est parti inferiori que caro
sive corpus dicitur. Et hoc
est quod supra declaratum
extitit quod caro virginis con-
cepta quodammodo dici fuis-
se in peccato originali sed eius anima
nunquam fuit subiecta
peccato. Unde racionabiliter

intelligitur quod dyabolus in
hoc insidiari ipsius calca
neo dicitur. quia iam caro
ex qua formatum est corpus
virginem iuxta multorum
sententiam erat infectura animam
ipsius sic animas omnium alio
rum in originali peccato, sed non
attigit vitam quia gratia
divina prevenit, non enim
ea carnem in originali culpa
sed caro dicitur inficere animam
Ita quod huiusmodi corruptio asscen
dit a calcaneo usque ad uterum
non ergo descendere dicitur
pie itaque ac devote consi
derantibus satis ex hoc appa
ret quod beata virgo continuare
sacre scripture a suo initio
excepta dicitur ab originali peccato
Item enim cum deus malediceret
hominem ex qua maledic
tione dicitur provenisse o
peccatum status ut nobis sonaret
penitentiam esse virginem dicit
quod ipsa conterere debet caput
serpentis. Unde hec auctoritas non
mediocriter nostrum confirmat
propositum. Considerandum
dum enim se offert. Cum
in ista auctoritate iuxta commu
nem doctorum dicitur
quod dyabolus deberet insidia
ri calcaneo beate virginis
quod in tota ipsius vita nec
etiam in apocriphis legatur
de temptatione dyaboli ad
ipsam ut sic referri possit
ad peccatum actuale, legitur
de salvatore nostro filio scilicet
eius suo quod dyabolus insidiatus
est ei temptando ipsum

sed illud non [illegible] insidi
ari calcaneo sed [illegible]
dixit. Hec omnia [illegible]
dentes advertimus [illegible]
ad hec enim e attende[illegible]
quod sacra scriptura no[illegible]
in sui initio hac de[illegible]
probare videtur sed in[illegible]
passibus ubi tractat de[illegible]
stio de loquitur etiam in[illegible]
de hac excellentia virginis
ut in [illegible] supra com
memoratis. Oritur enim [illegible]
stella et consurget [illegible]
Egredietur virga et flos
ascendet. Item [illegible] sum
clara de lumine sed scendens
de Christo intelligitur. Ita cog
nitum dicitur homo natus est
in ea et ipse fundavit eam
Item de Christo. Item de virgine
exponitur quod enim nostri reperitur in
libro canticorum et aliis locis
sacre scripture presertim in an
gelica salutatione. Ita
intentum probare videtur pri
mo quadam singulari de
nominatione que beate virgini
duntaxat attribuitur in sacra
scriptura videlicet quod ipsa est bea
tissima et hoc excellentie
nomine predicat et laudat
eam omnibus suis filiis et fine
prodit ultimo canticorum
hic de nullo namque alio [illegible]
denominatio quod sit beatissi
mus de beata maria vir
gine in sacra scriptura dicitur
Unde quemadmodum supra
commemorabatur sic minima
laus ex ore dei est magni
ponderis. Ista que sunt

Item testis in sapiente

attribuitur virgini et pulli an
nito [?] intelligi favorabi
li ampliacione. Et quoniam
hec non excellentissima
denominacio videlicet quod in sacra
scriptura non scitur quamquam
determinate nec angelus nec homo
forte in ea nec deus dicitur
beatissimus, sed virgo sola
denominatur beatissima
ideo in huiusmodi allegacionibus
communiter sic fuit de mente
omnes allegantis eam bea
tissimam denominare. Et
illa denominacione manifeste
considerare licet quod cum ad
beatitudinem concurrat duo
privacio omnis mali et ad
epcio omnis boni, utique ut
communiter dicitur. Virgo non fuit
beata in sua concepcione
admodum quo tenemus scilicet
statum viatoris et compre
hensoris, cum in ea non fu
it secundum videlicet adepcio omnis
boni. Similiter si nec primum
quod est omnis mali remocio
hominis prout conclusum dicitur
in eo primo instanti sue con
cepcionis habuit culpam que
est summum malum et caruit
gracia dei que est maximum
bonum, quo ergo tunc [?] dicta
quod beatissimam eam predica
verunt virginem et filii sui sa
Salomon ex parte dei nobis
repetitis vicibus pronunciat
Singularis autem et
ab expresso scitatis
et iudicia concepcio
nis beate virginis pri
us commemorata auctore can
tico Tota pulcra es amica

Simile testamentum
Tota pulcra
es

mea et macula non est in te
nec videlicet responsio predictam an
uerso data quod hec intelligit
post purgacionem ab originali
peccato, quia prout stetit in dubia
asseccio catholica iam pro ali
quo tempore esset falsa. Nam in
eo primo instanti sue concep
cionis non pulcra sed deform
turpis et cum macula esse
originalis peccati. Secundo quia
ut immerite prebit hic videndi
modus si admittatur est in
nimis periculosus catholice fi
dei et veritatibus sacre scriptu
Tercio quia prout supra decla
ratum est ad tuendam iniqui
tatem peccati in prelarchica [?]
ubi scriptum manifeste vi
contradicit prohiberemus pre
ipse miraculum et dispensa
re deum in lege quam tra
de mendacio. Similiter et m
quodammodo omnis pro ut falle
a peccato leprosus ac sit vio
lencia sacre scripture hic ubi
deus de matre sua absolu
et sine qualificacione tem
dicit. Una est tota pulcra e
macula non est in ea. N
dendum est etiam decreat
nos limitare hac laude ad
do condicionem temporis et eam
quia sacra scriptura singul
rem commemorat dicendo
est tota pulcra et non macul
la est in ipsa. nos volumus
concludere sub aliorum comm
mencium in aliis sanctis
ut supra commemoratum est

qualescumque investigamus
possibiles glosas ut de
ipsarum potiora innotescere
credantur / Quod ergo facere
decet in laudibus matris dei
ubi scriptura absolute eam
sine macula commemorat
Quarto quia ut declaratum
est non tam scriptura que quandoque
de omnibus loquitur quam illa
que specialiter quandoque de aliquibus
loquuntur attendenda esse dicitur
ut veritas inveniatur Nam
ex communi regula generi
per speciem derogatur sive
ut dicitur prohemio clementinarum (?) sale
limitatur a suo parte ut
In hac autem lectione quia specialiter
et frequenter fit mentio de
beata virgine intuendum est quod
antecedenter ad hanc auctoritatem
et consequenter dicitur Ante
cedenter ad hoc dicitur in persona
christi et virginis Ego flos
campi et lilium convallium
sicut lilium inter spinas
sic amica mea inter filias
Idem dicitur proverbiorum xxxi
Multe filie congregaverunt
divitias / tu supergressa es
universas Ex quo sacra
scriptura hanc dei amicam
non vult comparare aliis
communi mensura Dicit enim
quod ipsa supergressa inter omnes
dei filias est universa
sicut lilium inter spinas /
Unde a primo sui esse odor
bonus gratie non autem
putrido culpe debet intelligi
sic in aliis Consequenter vero
una est columba mea perfecta
mea / Viderunt eam filie et
beatissima predicaverunt regine
que est ista que progreditur
quasi aurora consurgens
pulcra ut luna electa ut sol
terribilis ut castrorum acies
ordinata Ex quo verba au
rora consurgens dicit doctor
in libro quem fecit de virginis
laudibus / aurora id est ori
ginalis culpe terminativa
Et quam decet fieri mentionem
de hiis que antecedunt seu
communiter ad hanc dicitur auc
toritatem / Attendendum quod de
beata virgine iuxta multorum
expositionem doctorum in presen
ti libro Canticorum attribuuntur
plura nomina que evidenter
manifestant in ea esse debere
omnem puritatem et gratiam / et nullam
aut culpabilem maculam vel
turpitudinem Dicitur namque soror
sponsa amica formosa spe
ciosa suavis decora pulcra
dilecta electa perfecta imma
culata pulcerrima carissima
et beatissima Hec autem specialiter
quod sit pulcra quam pulcra et pul
cerrima repetitur ibi plus [illegible]
beate virgini satis ac plenis
sime nobis evidenter declarant
de sanctitate et mundicia sua
in ea sistente absque omni limi
tacione temporis / Decimum ad hoc
dicebatur in tercia allegatione
ex adverso quod predicta auctoritas
ad quam iste alie de eodem libro
referri videntur Tota pulcra
es amica mea et macula
non est in te non tollit intentum

Denominacio beate virginis ex libro Canticorum xv

Replicatio

qua [illegible] nat et macula no
fuit / [illegible] propt̄ orile petin qd
/ sꝫ non ē in te / Re-
[illegible] etiam ꝙ dicta iustes
[illegible] atur pro eccl'ia d'qua
d[illegible] aplus non habens
[illegible] lam nec rugam nec
[illegible] aliquid huiusmodi post sꝫ regene-
[illegible] ationem in xo / ante eñ
[illegible] a erat propt̄ petm hoīs
[illegible] in qd omis trahitur qui
ꝫ ea seminalit̄ ꝑpagantur
Ista responsio quantum ad cō-
sumationem quaꝫ in fine hēbit
de eccl'ia adducit multū ab-
ducit dicendo eam scilicet ipm
matrem etiam ante tempus
passionis x̄ fuisse fedam
Contra hec quia non ē pre-
sentis speculationis nō licet
ex animo sistere Sꝫ memo-
randa fuisset communis doctri-
na sanctorum ꝙ eccl'ia cepit
a primo iusto abel et dura-
bit usqꝫ in finem mundi / ꝙ
eꝫ huiusmodi non malignantium
sed dicitur eccl'ia iustorū Et
qm̄ sit mat̄ omī bonorum
quorum deus pr̄ esse dicit
Nec unquam fuit tempus in
quo mundus fuit absqꝫ bo-
nis viris / Mirandum ē ꝙ
sancti et immaculati filii
dicatur etiam fedam in
matrem hēre / Ad ꝫ dicit
aplus xpm tradidisse seme-
tipm pro eccl'ia
ut exhiberet sibi gloriosam
eccl'iam non habentem macu-
lam vel rugam considera-
dum erit / Verum ut pro
sola eccl'ia que ē post pas-
sionem suam / Verumtamen

pro ea que fuit ante tempus
passionis / Et eñ sunt due
eccl'ie hec et ista non fcialer
quis dicerē considerata cepi
gratie et fidei preter vnita-
te statu vero est aliud Nam
et alius fuit status primitiue
ꝙ moderne eccl'ie / Quotidie
dicitur ꝙ ordo predicatorum mino-
rum aut carthusien bonus
et sanctus sit / Constat tamen
in eisd' multos non sanctos
esse / Eccl'ia aut sup hab e
congregationes comites mi-
tam in se aliam statutem pos-
sidet / quar' ex peccatis hom
indignat non dicitur ut sca
ullo tempore desinat esse / Nam fu-
erit et catholica sic eccl'ia
dicit sancta / Dicen eñ videtur
esse eius prope passiones
Ante assere' etiam sponsam
dei fedam q' nullam aliquam
fuisse non conuenit religiose
doctrine / Dicitur aut et primo
fedam propt̄ peccatum primi
hominis / nunquid post passionem
qui seminalit̄ propagatur
id non contrahunt / Verumtamen
uerum in xo ista conferuntur sin-
gulis per baptismum Sic
aliquis in estimatione dei
ꝙ ante deceptionem patri ou[illegible]
feda dicitur eccl'ia tunc ex fe-
ditate illorum cum ad ipsā
ut actu membra non pertinet
Videtur etiam uerū cad' in
eccl'ia nū temporis militare Contra
ad primam partem solutio-
nis mamte apparet ꝙ respon-
sio videtur non conuenire pro-
posito procedit namqꝫ

ac si pyraretur quia auctas
dicta fuit in vita et post
mortem beate virginis Cuius
innuit quod et si tunc in vita sua
et nunc liceat asserere in ea
non esse maculam quia iam
glorificata in celo nullam
nec etiam in vita sua post
sanctificationem preterquam in primo
momento vite sue maculam
habuit Et ideo quod in auctoritas
et macula non est in te pro
tempore quo dicta fuit scilicet in vita
et post mortem beate virginis
verum dicit Secundo si dicatur
in predicta auctoritate Et macu-
la non fuit in te tunc dare-
intelligi quod ipsa nec pro parte toto
tempore vite sue ita ut in
primo momento maculam ha-
buit quia negacio adiuncta
verbo preterito negat omne tempus
antecedens Sicut si dicimus
iste non est leprosus non ne-
gamus quod non unquam sit sed
non negamus quod fuit Sed
aut dicamus non fuit signi-
ficamus quod nunquam aliquo
tempore lepra in ipso fuerit
Ad hoc ergo responsio predicta vi-
detur significacione de premissa auc-
toritate et macula non est
in te Quod autem prefata solu-
cio non satisfaciat maxime
quia Constat enim hanc auctoritatem
dictam fuisse a Salomone
qui precessit tempus concepcio-
nis beate virginis plusquam
per octo C annos Quo ergo
nunc referendo se quasi ad pre-
teritam actionem posset dici

et macula non [illegible]
Non enim fuerat ipsa [illegible]
virgo in qua fuisse [illegible]
opponitur Et [illegible]
probat ut est commune in
dicta quod licet prophecia [illegible]
futuris tamen propter [illegible]
tudinem sermo propheticus [illegible]
de preterito ut denotet [illegible]
impossibile est preteritum non
esse preteritum Ita aliud [illegible]
quo loquitur eciam si fu-
turum propter certitudinem [illegible]
debet reputari tanquam si e[illegible]
preteritum Ad hec manifesta
est responsio quod et si de fu-
turis rebus prophete aliqui aliquando
fuerant loquti per verbum pre-
teriti temporis tamen hoc est in pau-
cioribus Et constat quod cap-
ciatur que dicuntur pro verbum
futuri Cum deus in suis
testimoniis deficere non possit
habent infallibilem certitudinem Si
si solum ea que dicuntur per verbum
preteriti temporis intelligentur habere
certitudinem et non alia fides
nostra multum periclitaretur
licet omittere que dicitur sub
verbo futuri de christo Ysaie vii
ix xvi xxxv xlv lv lx
lxii lxv lxv lxvi Et ita in
multis libris aliorum pro-
phetarum Cum enim dicat
Ieremias xxiii de christo quod sapiens
erit in futuro nec dicitur
fuit in preterito quod licet ne di-
minuere a veritate sapiencie
aliquo tempore vite sue asserere
est hic religiose fidei non
convenire De beatissima
autem virgine quod dicitur in futuro

Et concupiscet rex decorem
tuum / Ecce virgo concipiet
vel mulier circumdabit vi-
rum non ideo minus veritatem
dicit intelligi / Ecce enim notissi-
mum est quod verbum divinum
sive per modum preteriti temporis
presentis vel futuri dicatur videlicet
habet in se certitudinem veritatis
Unde si in ista auctoritate dicitur
Tota es pulcra amica
mea et macula non erit in
te Cum deus affirmet
quod macula non erit futura
in beata virgine matre sua ali-
quid quod nos debemus li-
mitare temporis / Ecce de christo
scribitur ysaie xlii iudicium
gentibus proferet / non cla-
mabit nec accipiet personam
non erit tristis nec turbulen-
tus / poterimus ne ad hoc
tempore limitare dicendo quod verum
est pro tempore isto sed non pro
illo Ergo verum est dicere
quod ista auctoritas etiam si fuisset
pronunciata per verbum futuri
temporis satis perfecte ostenderet
de beata virgine nunquam in
ea futuram maculam esse
Cum loquens per modum pre-
sentis permanenciam et con-
tinuam inexistenciam dicit
ideo hic quod in presenti dicatur multo
efficacius doctrine huius pro-
batur intentum videlicet quod beata
virgo semper fuit tota pulcra
absque culpabili macula
Attento maxime quod totiens
de ipsa in libro predicto hoc
verbum quod fuit quam pulcra
et pulcerima mulierum
frequentissime replicatur

Attento etiam quod cum in canti-
co a christo virgini sponse dica-
tur tu pulcra es amica
mea / et ipsa econtra dicit spon-
so christo Ecce tu pulcer es di-
lecte mi / quod christo similiter licet
glosare in christo tempus pul-
critudinis Ecce enim in eodem
cantico canticorum a spiritu sancto
nobis revelata fuit unani-
mi sermone significando ne-
pulcritudinem christi et virginis
ymmo quia in eodem libro
decies et plus replicatur de
virgine verbum pulcritudinis
Decies autem non nisi semel
tasse in hoc spiritus sanctus
providere voluit Ecce quam
sciebat futuram dubitatione
esse ut totiens iterata repe-
ticione pulcritudinis diceret
nos intelligere debere in
beata virgine sponsa et ma-
tre dei resplenduisse sem-
per omnem pulcritudinem gracie
a nullo aut peccati turpitudine
nec per momentum temporis in ea
unquam fuisse / Attento
similiter quod cum pulcritudo et
macula opponatur si hec au-
toritas intelligi debet de co-
pulam pulcritudinem per gra-
dacionem ut opponitur ab ori-
gine sufficeret in ea dicere pulcra
es amica mea sed spiritus
sanctus addidit dicens To-
ta pulcra es / et ne ali-
quod dubium remaneret expressit
statim et macula non est in
te / Premissis itaque considera-
tis separatim quod cum de re fu-
tura deus refecta loquitur

quantum est ad veritatis firmitatem
non naturaliter ex dicta modorum
verbi responsio iam / quod si auctor
hec dixisset macula non fuit
/ tamen quia dicit non est non con-
cludit eandem efficaciam sit intuenti
quibus patet exponenti namque constitui
verbum Salomonis esse propheti-
cam de futura pulcritudine
beate virginis Et quoniam loquitur
per verbum presentis temporis sed dicta
prophecia est potius quod per verbum fu-
turi datur intelligi hinc dicit
pulcritudinem absque macula
fore debere eius in esse Est
est qualitas absolute que non
refertur ad determinacionem temporis
dicitur quod de ipsa beate virginis loquitur
in statu seu clavis et tamquam
de persona speciali ante suam
nativitatem ac pro singularissi-
ma excellencia et per modum
laudis De talique persona cui
omnis humana impar est laus
Et de qua tamquam de futura
matre redemptoris eciam futura
ac salvatorum fuit fides iam
presignata et confirmata temporibus
intellectis (Item constat quod sub
verbo presenti temporis de ipsa dicitur
proverbiorum ultimo et canticorum
quod filii et filie sue lauda-
verunt eam et beatissimam
predicaverunt (Item quod vir suus
laudavit eam (Itaque iam
oppositi non quod per verbum presen-
ti temporis de sua laude vel
beatitudine sancta scriptura non
fuit loquuta / et ut per hec intel-
ligatur quod predicta dictio omni
tempore influerit eius Conceditur
aut quod non minus attestentur

immunitatem cum a peccato
hec duo videlicet laus et beati-
tudo quam pulcritudo / non enim
stant simul proprie [illegible]
tum cuilibet peccato / De [illegible]
per modum presentis [illegible]
supra inducte auctoritatis
fundavit eam altissimus
/ sanctificavit tabernaculum
Et Dominus possedit me in
inicio viarum suarum /
ex hiis iam manifeste patet
et in beatissima virgine
perficitur tanta formositas
speciositas suavitas decor
pulcritudo ac perfectio / de quibus
in predicto libro in tantum lau-
datur quod denominatur bona
sponsa amica electa di-
lecta pulcherrima carissima
et beatissima / et sic talis qua-
lis describitur / et per consequens
sine macula fuisse et esse
dicatur non sufficit quemad-
modum sepe e contrario reperitur
purificatio per contractum ori-
ginalis peccati Nam sic ab asserentibus
contraria dicta redarguendo
illud dictum de macula
Est verum est dicere quod ob-
iecti sine macula fuit ante
thronum Dei Apocalipsis xiiii Verum
est eciam quod quondam fuit in hoc
mundo et habuit graciam similiter
dicitur esse absque aliqua
macula Quod ergo tamquam
singularissimum et excelle-
tissimum sue laudis proprium
hic de beata virgine totiens
replicatur quantum ad hanc
pulcritudinem / si prout e con-
trario glosatur aliquid non intel-
ligitur nisi hic quod mater Dei
in isto mundo et in celo

quod esse sine
macula per
remissionem
est commune multi-
bus sanctis

non debuit esse peccati. Hec
laus competit mille milibus
sanctorum qui de hac vita
per innocencie ad beatitudi-
nem transeunt. Unde potuit
hec dici in communi laude
sed de aliis. Ecce deus in
ve[teri] tes[tamento] instituit sacerdotes
et animalia que offerentur
sibi in sacrificium et holo-
caustum absque ulla macu-
la esse omnino. Quid igitur
sancte matrem dei cuius mi-
sterium illa significabat ac
de ipsius pulcritudine futu-
ra tociens adeo verificatum
fuit, potuit sive decuit a
culpabili feditate et turpi
macula maculare vitam sua.
Item quod hec puritas absque
omni macula debent intel-
ligi in beata virgine videlicet
esse de intencione hec
assumencium. Exponendo
namque de ipsa quod scribitur
Canticorum iii "Que est ista
que ascendit per desertum
sicut virgula fumi ex aro-
matibus mirre et thuris"
dicit sic in mirra continenciam
in thure devocionem intel-
lige. Tamen enim virginibus ce-
cedam sumpta maculas
ade non admisit, sed sin-
gularis continencie puritate
in candorem lucis eterne con-
versa est. In hac auctoritate
satis possit notari contra
illud quod opponitur beate virgi-
nem fuisse in ea concupiscen-
tiam et fomitem usque ad
tempus sancte sanctificacionis. De
hoc in sermone Nativitatis
virginis qui incipit fe

eiusdem virginitatis puritas s-
quod humanitas in maria
non modo pura ab omni
contaminacione sed et puri-
singularitate nature. Ecclesia
merito dei ad puritatis eius
ciam auctis. Quod ecclesia
in officio canit sancti fe-
omnes ac quicunque alii do-
ctores communiter opponunt hanc
auctoritatem de beata virgine.
Cum ergo auctoritas hec non vo-
luntate humana sed spiritu sancto
inspirante fuit dicta tam-
quam prophecia de hac beata
virgine, et si sit dixisse
deus "Tota es pulcra
amica mea et macula non
erit in te" quia negat omne
tempus futurum. Ostenditur di-
cit macula pro nunc unquam
tempore eam deberet contingere.
Hoc autem quia dicitur in presenti
preterito tempore. Et ut patet et hec ut
communiter dicitur cum aliquid asse-
ritur magis determinate cog-
noscitur veritas. Iuxta commu-
nem maximam, "Omne quod est quando
est esse licet." Studiosius inve-
nitur quod contraria assercio fit
conformis nec repugnans hu-
ic passui sacre scripture. Ecce
tamen hic asseritur nullam ma-
culam unquam futuram in
beata virgine. Qui autem dicit
eam fuisse in originali peccato con-
ceptam manifestum est quod asserit
in ea fuisse aliquam macu-
lam. Stantibus ergo istis
in veritate quod auctoritas hec
fuit prophecia de futuro quod ne-
gat omne tempore quod nullus

de circumstanciis ad predictam
auctoritatem et macula non
est in te

ad literam de beata virgine
et ipsa iam in mundo fuit ac
de ipsius persona et gestis in
que sancta et laudabilia
fuit in sacro canone non repe-
ritur quod quia non reperitur de
expressa qualificatione huius
temporis in toto Canone
biblie / nec aliquo miraculo
vel diuina reuelatione constat
vel in hystoria autentica aut
ex necessitate eciam in religio-
ne xpiana seu ex speciali ex-
pressa determinacione ecclesie
aut communi approbacione et pro-
fessione ipsius seu fidelium
[illegible]tur aut nec per dicta
qualificationes temporis demonstrari
euidencia racionis etiam
innixa fidei / quo stabit quod
sacra scriptura in sensu vero litterali
non sit falsa / si aduersa
positio dicatur esse vera / re-
sultat quod positio uel intelli-
gencia huius doctrine de sancta
et immaculata conceptione
beate virginis / potius quam ad-
uersa positio sit verisimilior
uel conformior intencioni sa-
cre scripture / tam in isto quam
in aliis passibus ubi non
[illegible] sed singularis mencio
fit de laude pulchritudine bea-
titudine et plenitudine gracie
sanctificatione uel sanctitate beate
virginis / fidelis quilibet ad hec
racionaliter aduertere potest [illegible]
aut quarto affirmatiue pre-
missa quod sic se habeant
manifestum est intuentibus
Cum enim auctor sit dicta a

Salomone qui [illegible] precessit
natiuitatem beate [illegible] virginis
multo ante tempore [illegible] ipsa
intelligitur Cum non loquatur
de suo presenti aut preterito [illegible]
dum est esse prophetia de
futuro / quod intelligatur ad lit-
teram de beata virgine [illegible]
genti ecclesia officia ins[illegible]
ad laudem eius sermo[illegible]
et omelias sanctorum ac [illegible]
aliorum expositiones docto-
rum super libro Canticorum / de
hoc non est aliquod dubium
quod beata virgo fuit hec ex
catholica fide iam ex mil-
le quadringentis triginta
sex annis virum genuisse re-
demptorem Hec aut particula
fuit addita Nam sic dicat
in textu nostro de antixpo quod erit
homo peccati et filius perdicionis
antequam ipse sit hec scriptura
stat in veritate Si aut possum
verum sit dicere cum fuisse
aliquis asserat quod antixpus non
fuit homo peccati et non filius per-
dicionis / si alia scriptura li-
mitans istam contrarium ad hoc
non detur uel aliquid expressi-
ssime manifeste huiusmodi asser-
cio repugnare diceretur predicte
auctoritati apostoli Sic ergo licet non
fuisset beata virgo scriptura hec
stabat in veritate / Nunc
aut cum iam fuit et sacra
scriptura asserit quod erat futura
sine macula dicere eam fuis-
se / sed cum macula non vi-
detur passui sacre scripture as-
sercio predicta in ipsa ponens
maculam concordare Ergo
dico de ipsa pronunciata fuerit

a spiritu sancto quod erat futura
et quod erat futura tota pul-
cra in ea sistente macula
Nec dicendum erit quod hec
singularis propositio limi-
tatur per illam universalem
Omnes in adam peccaverunt
Non enim est de natura uni-
versalis propositionis limitare par-
ticularem que loquitur in casu
speciali expresso. Sed ego ut iam
dictum est declaratum. Item non
dicitur quod debet limitari, quia
et si per modum gracie fu-
erit de ipsa prophetatum et
predictum, tamen gesta ipsi-
us demonstrant quod non sit
tam favorabiliter intelligendum
sicut de Salomone. Dicat
negatio absque limitatione
quacumque posita ante verbum
negat omne tempus cui con-
iungitur, reputatur maxima
propositione nota cum dicitur illud
non fuit, intelligitur quod numquam
fuit, quia si est assignare
tempus in quo dicatur aliquid
fuisse iam non est verum as-
serere quod non fuit. Ita simi-
liter est, cum de futuro dici-
tur non erit intelligitur quod n-
umquam erit. Secus autem esset
si diceretur cum modificatio-
ne ut non erit tale, vel
in hoc aut illo mense, tunc
iuxta qualificationem addi-
tam oportet intelligi nega-
tivam. Nunc ergo, quia hic
dixit deus ad beatam virginem
absolute et absque aliqua
modificatione quod tota erit
pulcra hec amica sua et
macula non erit in ea. Cum
sit hec prophetia de futuro

ante tempus conceptionis ipsius
semper verum fuit hoc dicere
asserere et credere. Unde sic
absolute loquendo a tempore Sa-
lomonis usque ad conceptionem
virginis fuit verum dicere quod ma-
cula non erit in virgine, post
suam vero conceptionem si
ita est ut asserunt quod contraxit
originale peccatum immediate fuit
ac hodie est et semper verum
erit dicere quod macula fuit in
virgine. Nunc autem loquendo
de hoc duplici tempore contin-
gentium sunt hec duo ma-
cula numquam erit in virgine
et macula aliquando fuit in vir-
gine, manifestum est quod ista duo
contradicunt. Nam si verum est
dicere quod macula fuit in virgine
ergo cum contraxerit maculam
falsum fuit dicere quod macula
numquam erit in virgine. Nec
obstat si dicatur quod non fuit con-
tradictio non contradicunt ...
hec n. facile reperitur quod propheta
Salomon hoc dixit prophetice
tempore ante conceptionem virginis
petentes utrum sit verum
quod aliquando esset futura macu-
lam et si dicitur quod non ha-
bet propositum. Si dicatur
quod sit, tunc ergo dictum Salo-
monis non fuit verum dicendo
quod macula non erit in ea. Et
cum duo manifeste opponuntur
macula non erit in hac virgine
et macula erit in hac virgine
stat ergo deductio vacantis in
hac verbi oppositione ante
conceptionem huius beate
virginis de qua sermo est

Aut fuit vera hec proposicio
absolute loquendo macula
non est in ea / et sic habetur
intentum quod nunquam habuit
aliquam maculam originalem / si fuit
falsa hec proposicio macu-
la non est in ea / ergo fuit vera
sua contraria macula erit in ea
Et sic conuincitur eum sepe
dicta auctore fuisse scriptura
reuelata ante suam concep-
cionem / Tota pulcra es
amica mea et macula non
est in te / que cum sit prophetia
de futuro tantum stat ac
si dicatur Tota erit pulcra
amica mea et macula non
erit in ea / Macula non est
in hac amica dei et macu-
la erit in hac amica dei / at-
tendatur verum sit vera
contradictio / ad hec respondere
potest primo / cum macula non
vnico sed multipliciter dicatur
stat hec simul quod macula
originalis culpe fuit in ea / et tamen
nunquam in ipsa fuit multiplex
alia macula / velut si liceret
exemplificare de maculis
corporis leui xxi quod non fuit
ceca vel clauda nec paruo
vel grandi et torto naso /
nec fracto pede vel manu
nec gibba vel lippa seu albu-
ginem habens in oculo nec
iugem scabiem ac impetigi-
nem habens in corpore / has
enim omnes maculas aduersa
posicio confitebitur non fuisse
in beata virgine sed non sic de
macula originalis culpe / Vel
vt propinquius accedamus

ad responsionem consequenter
ipsius / dicit non fuisse in
beata virgine maculam mor-
talis et venialis culpe
bene maculam originalis peccati
responsio non sufficit
Constat enim quod in quocumque
est macula aliqua non est
pulcritudo tota / hec namque di-
cuntur opposita inuicem
quod dicatur beata virgo tota
pulcra intelligendum est non
vel illam maculam solum
ab ea excludi sed vniuersaliter
maculam omnem que oppo-
site detrahit turpitudinem
ut integra siue tota non sit
Et ex hoc patet quod exemplifica-
cio sua de mortali et veni-
ali peccato non sufficit ad ple-
nam intelligenciam huius
passus / Si enim dicat quod quia
veniale peccatum est macula
ideo in ipsa non ponitur Cum
multo maior ut supra declaratum
est sit macula sit originale
peccatum quam veniale / sacra scriptura
intendit hec potius excludere
Secundo ponderandum est quod cum
premissum de tota pulcritudine
futura in beata virgine ad-
didit et macula non est in te

Secundo ad predicta res- | De alijs iiijor
pondere potest dicendo | ex sacris vij
quod prefata duo non contra-
dicunt quia diuersitas temporis sal-
uat contradictionem / Stat enim
hec duo simul vera esse /
macula erit in virgine in pre-
instanti siue in exordio vite

sue / et macula non erit in ea
in continuacione vite sue nec
post mortem / ad tollendum hanc
responsionem dictum fuit sta
tim supius / quod ultra illa
quatuor affirmative posita
videlicet quod hec auctoritas fuit prophecia
de futuro quod de beata virgi
ne ad literam intelligitur quod
ipsa iam in mundo fuit, et
negacio negat omne tempus
sequentis alia quatuor eciam
sunt vera / videlicet quod de quali
ficacione huius temporis faciendo
etiam de exordio vite ad
continuacionem non reperitur
in sacro canone biblie nec
de hoc constat miraculo aut
revelacione divina / nec habetur
in historia autentica cui
de necessitate debeat credi
nec in aliqua expressa de
terminacione ecclesie vel expres
sa fidelium communi approba
cione seu professione / hec
autem quatuor ita esse arguit
diuturnitas temporis Nam cum iam
a ccc fere annis super hac
questione tam urgentis et
continue disceptatum sit / po
tuit de hoc investigari / ad
versa tamen posicio confite
tur quod pro sua parte non est ex
pressa auctoritas sacre scripture
nec determinacio ecclesie / sed
quod ex illis arguendo eliciat sua
opinio de miraculo autem et
revelacione non expedit mul
ta dicere nisi in favorem
huius doctrine adversa enim
nec de hoc usque hodie ut asseritur
presumpsit dicere / de communi
eciam approbacione vel professione

ecclesie seu fidelium non licet
multa dicere Nam adversa
posicio confitetur quod maior pars
fidelium credit esse veram
hanc doctrinam de sancta
concepcione beate virginis / Et
vero ultimo dicebatur de ta
li qualificacionem temporis nec appro
bari posse evidencia racio
nis / hic fundat se in suppo
sicione posicionis adverse / Dicit
enim quasi de hoc defendo
quod in hac distinccione magister
in initio dicit auctoribus quam racio
nibus hic ergo remanet pre
missa deduccio in suo vigore
quod cum prophetatum fuit ma
culam non esse futuram
in beata virgine ergo in ea nunquam
macula fuit / tenet quod uterque
Luce xxi / potius est celum et
terram transire quam verbum divi
num preterire a veritate Unde
quemadmodum iam dictum est
de verbo preteriti temporis Ita et nunc
de futuro dicitur / quod si admitteretur
vel minima qualificacio temporis
que ex sacra scriptura vel hiis
que sunt fidei speciali deduccione
haberi non potest / esset maxime pericu
losum fidei quia facile esset dicere
dicere contra omnes catholicas veri
tates ut si dicatur quod antichristus non
erit scilicet in isto mense non peribit
unquam scilicet in isto anno Ita de
die iudicii et resurreccione ac
omnibus aliis futuris Nam enim est
propositio que non falsificetur a veri
ficacione aliquo addito vel dimi
nuto ut homo est lapis negative
homo non est aliquis asinus / hic ergo cum
sacra scriptura dicat macula

non erit in hac virgine si ad
mittatur hec qualificatio
adversae positionis quam ut
dictum est non probat aucto-
ritas videlicet post sanctificationem
ita dicitur quod nullus praedestina-
tus habebit maculam scilicet post
glorificationem quia licet enim veri-
ficat dictum prout allegat
Augustinus quod nemo mundus a
sorde nec infans unius diei
tamen dicere quod sanctus baptista
natus fuit in sorde peccati
manifeste militat contra
veritatem sacrae scripturae et
intentionem ecclesiae celebrantis
ipsius nativitatem et ratio est
quia sparsit de ipso fuit dic-
tum ab angelo Lucae i et spiritu
sancto replebitur adhuc ex utero
matris suae unde hec sin-
gularis laus limitat id co-
mune obprobrium omnium hominum
item cum dictum sit de eodem
vinum et siceram non bibet
asserere quod aliquando bibit vinum
manifeste est falsum et tamen
si admittatur qualificatio temporis
potest verificari quia aliquando
bibit videlicet non in infantia sed
in pueritia vel iuventute ita
similiter destruetur hec ecce
virgo concipiet scilicet in primo anno
non tamen in duodecimo
sed ex hac tamen auctoritate
si in novo testamento non tam clare
repiatur scriptum quod peperit
virgo tamen quia prophetatum
erat et pariet hinc est quod
contra favorabili hac amplia-
tione considerando prout in textu

Maria debet intelligi [illegible] non
solum quod concepit et [illegible]
virgo sed quod virgo [illegible]
partum ad quod tamen [illegible]
posita significatione [illegible]
non extenditur hinc [illegible]
auctem et macula [illegible]
in te adversa positio [illegible]
favorabili ampliatione [illegible]
considerat sed contra [illegible]
sue significationis [illegible]
addendo duplicem quali[illegible]
tionem temporis scilicet et macula
quia dicat intelligendum
esse de mortali et veniali
sed non de originali macula et
de toto tempore vite ipsius sed
non de primo momento Sic
aut omnes auctoritates que lo-
quuntur de Christo per verbum futuri
temporis si admittatur limitatio
penitus destruuntur fortasse adhuc Contra maculam re
potest textus respondere allegando sponsionem ad dicta
quod scriptura non dicit macula sanctorum
non erit in te sed macula non
est in te propositio autem cum verbo p-
sentis temporis ad sui verifica-
tionem non requirit continuam
permanentiam veritatis sed sufficit
ad significatum ipsius veritas
unius momenti ex parte temporis
cum dicimus iste moritur legit
vel praedicat item iste est sanus
vel eger et similia Si sic
ffitt praedicte imponat aucti
tuc oportebit dare tempus in
quo verum sit dicere quod macula non
fuit in beata virgine et per inde
si illud verbum non dicit continu-
am permanentiam veritatis
sed solum pro uno tempus in quo
verificatur et si ut extenditur
debeat intelligi non favorabili

sed stricta significatione termino-
rum tunc erit dicendum quod beata
virgo fuit absque macula
pro aliquo tempore, sed quod ante
vel post semper sub macu-
la fuit. non sic autem videtur
esse de intentione sacre scriptu-
re que dixit futuram esse
totam pulcram absque ulla
macula. Certe contra omnia
hec adducta ex libro Canticorum
potest etiam arguendo dici
quod quia ut communiter liber iste
quantum ad significata termi-
norum consuevit exponi de
ecclesia vel anima sancta vel
de beata virgine. Cum ibi dicitur
et macula non est in te dicat
carentiam omnis peccati tunc
ergo nulla anima cui hec
scripta attribuuntur contraxit
originale peccatum. Responsio
est in limine. Non enim de
quavis anima vel pro quo-
cumque tempore sed de anima sancta
et duntaxat quando est in gratia
dicuntur verba huiusmodi. Talis
autem manifestum est quod
non est in ipsa macula nec
mortalis nec originalis culpe.
Quando tamen est in originali vel
cadit a gratia et committit in
mortali culpa dictum istud
de ista non verificatur. Magis
hoc dictum nulli competit anime
nisi quamdiu in ipsa est carentia
omnis culpabilis macule. Unde
quod hac obiectione valde con-
firmat intentum nostrum
quia si de nulla anima
hoc verificatur nisi que et so-
lum quamdiu caret omni culpa-
bili macula. De beata autem virgi-
ne hec dicuntur absolute ergo semper
caruit omni macula culpabili.
Est enim maxima differentia
sacram scripturam alicui persone
per proprietatem competere vel
per appropriationem tantum ratione ali-
cuius convenientie appropriari vel
attribui. Hoc autem attento quod singu-
laria que ex intentione aucto-
ritatis ecclesie ac maioris partis
doctorum et aliorum fidelium
habentur de beatissima virgine
fuit dicta tanquam propria.
Que vero appropriata fuit de anima
petri martini et Johannis
seu cuiuslibet alterius fidelis deter-
minate intelligentia hec et
similibus quibus non reperi comparatio
ergo quanta differentia sit propter
intelligentie cum hec scrip-
tura exponitur de beata virgine
vel de anima sancta alterius
cuiuscumque. Etiam quia ipse de
ipsa loquitur oportet intelligi
simpliciter non autem cum tali
modificatione. Quod nullus
ratione audet asserere quod in
alia quantumcumque pura creatura
sit tota pulcritudo quemadmodum
in ea esse dicatur. Cum in
singulis ceteris actis per partes
data fuit huic autem tota simul
infusa. Cum ergo non obstantibus
in oppositum argumentis ex
predicta auctoritate licet abso-
lute concludere quod singula
pulcritudinis culpabilis opposita
pulcritudini que numquam fuit in
beata virgine toto tempore ante sui
nativitatem in hoc libro vocata to-
ta pulcra et dei semper amica.
Et advertendum quod si in pro-
positionem adversam hec

auctos non intelligitur proprie
loquendo nisi de eclia milita-
te et beata virgine Cum sim-
ilis eccia ante passionem fuit
feda Item nec intelligi pt
de anima cuiuscumque iam non
intelligitur de ea Nam quando
hec fuit pronunciatum eius esset
feda non erat tota pulcra
nec etiam post quia aliquando
fuit feda Item nec intelli-
gi pt de anima cuiuscumque
quia aliquando fuit sub macu-
la omnis anima preterquam xpi
et virginis / vel ergo ista auctos
de nullo verificatur et si to-
pulcro absque ulla macula
dz intelligi proprie ac solum
si eclie non competit oppo-
situm de beata virgine Secunda
auctoritate unum singulare haber
sz quod cum hic separ de ipsa
negative dicat quod macula
futura non esset in beata virgine
onus probandi in ea fuisse
aliquam maculam transfertur in as-
sercionem contrariam Cum er-
go absolute dicatur et macula
non erit in te / ad eos qui spec-
tat probare contrarium quod affir-
mat fuisse in ea maculam
pro primo instanti concepcionis
sue Nec ad istam probacionem
sufficere videntur dicere generalia
quia Nam generalia quecumque
limitata iam fuisse dicuntur
inquantum ad eam partinet
per istam et alias particulares
de ipsa propones oportebit assi-
gnare documentum autenticum
et expressum quod de hac limi-
tacione operis specialiter dicere vide-
atur / quoniam propone-
actionem in medio [illegible]
ta sit generis probacio sus-
ficit Advertendum est [illegible]
eta premissa quod huiusmodi [illegible]
vencia seu evidentia [illegible]
git contradictionis pt [illegible]
dictum in aliis auctoritatibus sacre
scripture / que ad hoc pro-
verificantur de beata virgine
In hec autem quod negativa est
et evidencius apparet exem-
plificatum fuit / Unde pro
hac auctem inter alias pro-
positis que supra non medio-
criter probat doctrina hec de
sancta concepcione beate virginis
Probatur consequenter — Testimonia de libro sapiencie
ex libro sapiencie
primo c In malivo-
lam animam non intra-
bit sapiencia nec habitabit in cor-
pore subdito peccatis Et intel-
ligendo hac auctem de xpo
et virgine sic docet ambro-
sius in sermone nativitatis
virginis Et incipit approbate
consuetudinis est apud plures
sanctorum patrum duos nata-
licia observare diligenter Et
cum sic Dicit quibus intelligere debemus
Qualis olim in anima
fuit vel nunc sit hec persona
que omnibus spectanda atque
miranda proponitur videat respon-
dentibus quia longe preciosior
est nostra oratione demonstrari
possit / tamen ne ibi nichil dicere
arguamur ubi maior affuit
copia dicendi resonantes mul-
ta atque magna facundis

salte pauca dicamus super
hec que facile probentur au-
ditu / Hoc igitur in primis asse-
rere prius est quod anima virginis
et caro quam elegit et habi-
taculum sibi fecit sapiencia
dei prius ab omni malicia
et immundicia purissima fu-
it affirmante scriptura quod
in malivolam animam non
introibit sapiencia nec habi-
tabit in corpore subdito peccatis
Item contra confidenter asseri-
mus quia nullo virtutum gene-
re carebat cui plenitudinem gracie
dei nuncius asseruit inesse
Et attestante archangelo
cui nemo sane mentis dis-
credet / tamen si quis adhuc prius
desideret querere argumenta virtu-
tum ex verbis et factis eius
que scriptura commemorat facto
sibi facilius occurret quanto in se
fidelior erit credendo hec re
Quia hec satis manifeste
confirmat intentum huius
doctrine ad quod probandum
solum allatum innatam auctoritatem
sacre scripture / quid ergo nunc
dicam petit quando per illam tota
suffragatur aliarum copia
Attendendum est autem huius
auctoris ultimum verbum quod
tanto argumenta virtutum in
beata virgine facilius occurrit
quanto quis in se fidelior erit
credendo Unde apparet ex
intencione eius quod illi fide-
liores efficiuntur qui de beata
virgine absque cuiusque defectu
maiores virtutum excellencias
credunt Et zelus fidei
movere debet ad inquirendam
huius doctrine de sancta concep-

cione beate virginis que pro-
bare nititur in ea fuisse vir-
tutem innocencie absque omni
umquam tempore subiectione culpe
ut nulla virtus ei defuisse
credatur / Ita hec deducitur
ex dicta auctoritate sapientie vii Nichil
inquinatum in illam incurrit
hac enim auctoritate scilicet Thomas
et alii multi doctores in diver-
sis tractatibus exponit de
beata virgine Et videtur
ad oppositum potius ad immuni-
tatem peccati originalis quam actualis
duxi quo communiter inducatur / quia
enim nullum peccatum actuale
incurrit in personam cuiusque
sed potius personam committere
peccatum quam peccatum hec in ea
incurrere dicatur / peccatum autem
originale cum nobis insit absque
nostra voluntate vel accione et
culpabili commissione nec
possumus vitare illud sed
de necessitate incurrit / id
ergo proprie magis dicitur
incurrere hominem Quod
invadit omnes homines ine-
vitabiliter Denique cum alia
committantur hec incurrit / Unde
hec auctoritas cum dicit de beata
virgine quod nichil in illam inqui-
natum incurrit proprie dic-
tum potest referri ad immu-
nitatem originalis peccati Et in
hac significacione sacra scrip-
tura utitur hoc verbo de-
utero xxviii Obsecra diligen-
ter ne incurras plagam le-
pre Item ecclesiastici xxxviii da
locum medico quia opera eius

sunt necessaria Est enim
tempus quando in manus eorum
manavit / si autem hec intel
ligitur ad literam de beata
virgine quod assercione contraria
evidenciaus apparet repugnan
cia sacre scripture sicut supra
exemplificatum est / et ma
cula non est in te que est ne
gativa filii et hec loquitur
prout adversa postea peti
in preterito tempore

Conclusio intenta com
probatur ex libro evan
geliorum et primo
ex angelica salutacione Et
cius pro singularissima lau
de dictum fuit benedicta
tu in mulieribus (Intellige
do prout supius sanctus
Thomas exposuit / quod ipsa
sola fuit immunis ab omni
maledictione data in gener
racione originalis peti Et de
exemptione ista ab huiusmodi
maledictione evidenter doc
net Beda in sermone de vi
giliis domini Beata sola
inter mulieres benedicta so
la a generali maledictione
liberat et dolore parturicium
aliena Item in sermone
assumpcionis Maria virgin
tate prima sine corrupcio
ne fecundatur sine gravia
mine gravida sine dolore
puerpera / sola inter mulie
res a communi maledicto et do
lore parturientium aliena Et ne
dicat quod hoc intelligitur solum
de dolore partus Subiungit

statim Si verum specia de
virtutate pensamus nichil
possent varius invenire sig
dem in hiis omnibus nec
primam similem visa est
nec habet sequentem Ecce
quod non solum in dolore par
tus sed in exemptione a ma
ledictione communi nunquam fuit
nec erit alia sibi simi
lis Hec est aut pro quo hec doc
trina laborat / quod sola beatis
sima virgo a peccato originali ex
cepta esse credatur / hec
aut due auctoritates Bede satis
manifeste concludunt intentum
reducendo ad memoriam que
in prima allegacione dicta
fuit / quod peccatum originale comprehendit
omnes homines ex sua ma
ledictionis divine Et ita
supra sanctus Thomas dicit
— unde ex hoc quod beata virgo dicitur
a generali ac communi maledicto
libera et aliena fuisse ex
cepta intelligitur ab originali
peccato / Item ex dictis verbis
benedicta in mulieribus pro
ut supra commemoratum est
beatus Illefonsus docet beatam
virginem a peccato originale imm
unem fuisse Sed ad hanc
auctoritatem ex adverso in tercia al
legacione imponit responsio
dicendo quod vincenaus hysto
rialis libro vii capitulo liber recitat
tantum sic Beata virgo mala
misit in utero matris sancti
ficata est unde cuius na
tivitas colenda esset /

Racio adversarii contra auctoritatem sancti Illefonsi

Nec aut quia auctor totius gr̄e
veneraturi. Constat eam ab
om̄i pcc̄o orili immunē fuis-
se per quam non solū ma-
ledictio Eue m̄ris soluta est
verum etiam et omnibus be-
nedictio redonata est. Aut
illo q̄d quādo nata est delic-
tis subiacuit / nec orile
pctm̄ sanctificata in vtero
contraxit dicebat namq; qd
causis dicendi ista auc-
tor clarissima merita men-
tem aliorum sanctorum
tam introducta in robur
veneracionis natiuitatis sue
Qualr̄ aut intelligatur qd
ab om̄i pcc̄o orili fuit im-
munis scz post sanctificacōz
statim subdit qd quādo nata
est nullis subiacuit delictis
Nec pro tūc scz quādo nata ē
iam in vtero sanctificata
et mundata o. p. qd vtero co-
traxit et hoc verissimum
est Et aut sancti doctores
sumat quoq; contractionem
o. qd vtero patz p augm
in li. de fi. ad pe. et trāsu
tūc habetur de conse dis.
iiij / Firmissime tene in fi.
c. vbi dt in vlā xx iiij que
incipit firmissime / de puer
ante baptismum mortuis
loquens quia et si pctm̄
ppe actionis nullum habz
tn̄ ltem / tn̄ pcc̄i dampnacōz
carnali concepcione et na-
tiuitate contraxerunt Ecce qz
expresse ponit augus qd con-
traxerunt orile pctm̄ nati-
uitate Dic qd intelligēdū
est qd qn̄ nata est non co-
traxit quia sanctificata

¶ replicacio cōtra responsioneꝫ pcs

erat Hec in aduersa respon-
sione verbaliter ¶ Aduersus
hoc primo dicendum erat
intueri merito debere sup
huiusmodi responsione ad pdicta
doctrinam sci Illefonsi qui
tam euidentissime dt b̄tam
virginem fuisse immunem
ab orili pcc̄o / et nec dum
ab eo fuisse immunem sed
illud in vtero non contraxisse
illud in vtero non contraxisse
quia clarius dici potuit / Nec
aut esse tam dubia datur
responsio qd fuisse immune
ab orili pcc̄o intelligi dz
p9 sanctificacōnem ac post
non contraxisse orile pccātū
Aliud qd magni dicitur cōtra
ergo qd vtero nō contraxit orile
pctm̄ / p̄ola non qd vtero sz
in vtero contrahē orile pctm̄
dicitur Equid non cōgrua
esse dūa int trahē et con-
trahere / quiaq; eīm habz
in se orile pctm̄ non so-
lum quādo egreditur de vte-
ro m̄ris de quācūq; Ciuitate
vel domo exeat secum trahit
orilez culpam donec fuit
dimissa / Hoc aut non est
intelligencia vbi contractionis
o p. qm̄ nam tum ē qd co-
trahere quis dicat o pctm̄ so-
lum in primo inicio vite sue
Nec vnquam post in quacū-
qz hora momento vel die dr
illud contrahere Tunc eīm
nāz simul cum pcc̄o trahit
et qd hic dicitur contrahē nāz
sed quāri quis nō dicat p̄m in
p̄o instanti vite sue tamē
contrahē o p n̄ cū p̄o concipi

Et ut communis doctrina multorum est quod anima illud contrahit quia corrumpitur carni immunde. Unde quia tunc nondum creata fuit semper est verum dicere quod ab eo fuit immunis. Sequitur quod illud in prima sua conceptione nec alias virgo contraxit. Si autem verum sit prout hic videtur ostendi quod ipsa fuit immunis ab originali peccato qui illud non contraxit consequenter sequitur quod Jo. baptista Jeremias et alij in utero sanctificati a peccato originali fuerunt immunes. Non credit quod adversa posicio consenciat in hoc proposito quod aliquis homo sit vel fuit immunis ab originali peccato. Est autem doctrina asserit eciam de beata virgine hoc eius statum ubi contrahere quod reservat ad mensuram immunitatis non autem ad estimacionem. Patet exemplariter in alijs materijs ad quod significandum hoc vocabulo utimur. Dicimus enim quod contrahit quis matrimonium irregularitatem notam infamie vel maledictionis inhabilitatem similiter ignobilitatem. Item contrahit quis mutuum et ita de alijs contractibus vel quasi. Manifestum est autem quod non certa hora die vel anno dicitur quis contrahere matrimonium sed in primo exordio licet per contractum matrimonij quando egreditur de ecclesia domo vel in civitate in qua contraxit secum trahat obligacionem et debitum matrimonij

quod primo contraxit tamen in ubi egressus non dicitur matrimonium contrahere. In sponsa de presenti professione quibus contrahit matrimonium dicitur. Sic est in mutuo vel in alio quolibet contractu. Sic ipse licet quando quis non est sanctificatus in utero quando nascitur dicatur trahere utero originali peccato non tamen verum est quod contrahit in egressu utero sed in utero. Sancti autem Alefonsus non dupliciter contrahit contraxit de utero sed in utero. Hec autem est immediata contradictio non contraxit in utero originale peccatum et contraxit de utero originale peccatum. Constat autem quod si concepta fuit in originali peccato verum est dicere quod contraxit. Et tamen hec doctrina que iam fuit in ecclesia sit plurissima verum tamen dicit quod non contraxit. Est autem dicit probabile quod aucte augustini patet eciam in adversa allegatione quod non bene contrahere sed trahere. Augustinus dicit et racio ut iam patuit est magis evidens. Est autem dicere beatam virginem fuisse immunem ab originali peccato post sanctificacionem sed alio non imponat similiter quod ista verba ostendunt hoc non negavit. Item quemadmodum dictum supra integre declaratum extitit inveniens ipsa actualem contractionem turpe tamen extitit quod beata virgo illam non contraxit quia vero non

contrarium dicitur ab originali peccato
immunis fuisse Cum enim
affirmacio natura sit prior
negacione tanquam illius
fundamentum Hinc est quod
ordine naturalis intelligencie
sanctificacio prout ibi
intelligitur fuisse precedens
dicitur esse prior quam non con-
traccio sive immunitas
ab originali peccato Unde hac secunda
intelligencia non negare
quod beata virgo post sanctifica-
cionem fuit immunis ab
originali peccato tamen estimatur quod
illius fuerit contrarie po-
sicionis sensus videlicet quod post
sanctificacionem prout intel-
ligitur purificacio post peccatum
originale actu contractum pre-
dicitur immunis ab originali peccato fuisse
Sed isto modo ut supra deduc-
tum fuit diceretur quod omnis
baptizatus fuit immunis ab
originali peccato quia peccatum originale et
baptizatus[?] verus non sunt
compossibilia in eodem subiecto
Ista enim illacio est evidentissime
Iste est verus christianus ergo
non est in originali peccato Circa
primum vero quod contrarius dicitur
de Ita et hec doctrina de-
claratur intuentes ad illud
intendere Item attenta di-
gnitate persone de qua ser-
mo est sanctus Illefonsus
ex eo quod ecclesia venerabatur na-
tivitatem beate virginis dixit
eam ab omni originali immunem
fuisse quid hic sanctus dixis-
set si suo tempore audisset ve-
nerari ab ecclesia prout
nunc celebratur ipsius concep-
cio Manifeste quisque intel-
ligere potest quod si racione ve-
neracionis sue nativitatis
dicebat eam ab originali peccato
fuisse immunem quanto am-
plius racione celebritatis
de concepcione ipsius Sed
ne opponatur quod ergo simile
dicetur de Johanne baptista cuius
nativitas veneratur ecclesia At-
tendum quod beatus Illefonsus
ad probacionem sui intenti
non solum allegat illam
causam sed aliam que Johanni
baptiste et aliis sanctificatis
non est communis videlicet quod per
beatam virginem non solum
eve matris soluta est ma-
ledictio sed omnibus donata
benedictio patet autem quod hoc
quod hic sanctus ad tuendam
innocenciam beate virginis
favorabilia amplius consi-
deracione intelligit dicta sa-
cre scripture ad laudem ipsius
quam faciat adversa posicio
que nedum non favorabili
ampliacione sed qualicumque exposi-
cione tam dictta ut supra
commemoratum est intelligit
Hec aut devotissimus sanctus
quatuor intelligit in verbo
predicto benedicta tu in mu-
lieribus videlicet quia ipsa est be-
nedicta quod maledicta non fuit
quod primam maledictionem absolu-
it quod omnibus benediccionem
donavit Hec eciam eadem quatuor

supra sanctus Tho intelle-
xit in compositione salutacio-
nis angelice idem. Ver
prout patz ex supra inductis
auctbus / Eudent namqz
indicare quilibz pt q respectu
matis et aliarum concurren-
tium stanciarum de quibz loq-
mur sepissime eadem verba
fauorabilius interpretantur
Unde in nostro proposito cum
ut legitur Iudic iiij et v.
delbora prophissa in cantico
post victoriam cont' regez
Sisaram de ea que ipsum
interfecit dixit benedicta
inter mulieres Iahel uxor
Aber cinei Et angelus in
annunciatone excellentissimi
misterij incarnacionis dixit
ad btam virginem eam lau-
dando benedicta in mulieri-
bus. creditur nulli dubium
esse q huiusmodi laus multo a-
plius fauorabili consideraco-
ne debeat intelligi quam
sit alia que competit bte
virgini q uxori predicte Item
q intelligencia huius clau-
sule sit fauorabili amplia-
cone consideranda, patz ex
alio diuino testimonio quod
scta Elizabeth in spu dei
loquens ad beatam virginem
dixit voce magna excla-
mando. Benedicta int' mulie-
res. statimqz subiunxit Et be-
nedictus fructus ventris tui
Et cum in ead ordine ungant

uidetur rationale saltem quantum
ad hoc. ut omnem maledic-
cionem huiusmodi excludat be-
nedictio conformiter est intel-
ligendum utrumqz verbum
et fortasse primo premisit
benedictionem matris quam
lib. ut sic de secundo .. .
de primo quantum ad istum
conclusionem maledictionem
apud nos esse dubium vel
ineptam Ver Et int' hec de
sit effectus ad causam ex
habitudo necessaria illacoun
Comendatis igitur compone
contraria non obstante ma-
nifeste patz q ex predicto verbo
benedicta tu in mulieribz
no mediocriter iuuet finalez
intentum huius doctrine pa-
tris deducitur ex predicti
verbo in salutacione ange-
lica. gracia plena intelli-
gendo prout supra dicebat
Ver q fuit adeo gracia ple-
na q omnem boni plenitu-
dinem deus posuit in ea
Et quicquid boni mundus habet
p ipsam habet Item sicut
dicebat ambro q nullo ge-
nitum vacauit cui plenitu-
dinem gracie dei numquam
asseruit interesse Cum aut
innocencia sit precipua virtus
videtur ex doctrina predicta
beate virgini non defuisse
Et quia in sacra scriptura ex
legitur de bto Stephano
q plenus gracia et fortitudine
faciebat prodigia Similit

437

Plenitudo gratie qm ad 4 gradus differtur

de isto iudicium cum sit unige-
nitum a patre plenum gratie
et veritatis. Similiter et angeli
dicuntur esse gratia et gloria
pleni. Item quia de hac ple-
nitudine gratie in beata virgi-
ne supra omnes sanctos sepe
habita fuit mencio in superio-
ribus. Ideo pro intelligencia
advertendum quod plenitudo gratie
dicitur predictis competere quadru-
pliciter modo iuxta complementi
diversos gradus in sanctificatis.
Plenitudo namque videtur
dicere complementum capaci-
tatis nature in ipso recipiente.
Hoc autem in sanctis est sed in
primo gradu videlicet capacitatis
non diminuta et improporciona-
ta. Quilibet enim sanctus est capax
maioris gratie si ei donata
fuisset. Est etiam improporcio-
nata. Nam aliqui sancti
precedunt alios in naturalibus qui
de gratuitis sunt minus et econverso.
Secundus gradus est a capa-
citate nature diminuta sed
non proporcionata. Et hec est
plenitudo gratie in angelis
quia licet quilibet angelus pos-
set recipere maiorem gratiam
tamen proporcionabiliter ad naturam
qui sunt meliora naturalia
plus sunt de gratia. Et magis
qui non tantum resplendet
in naturalibus. Tercius gradus
est a capacitate nature non
solum proporcionata sed adequa-
ta ita quod non est capax naturaliter
maioris gratie. Et asseritur
fuisse in beata virgine pleni-
tudo gratie iuxta verbum
angeli predictum gratia ple-
na. Ave enim non plena esse
dicatur, quando eius capaci-
tas est adequata. Sic dicitur
vas plenum liquore quando
non potest amplius recipere.
Et isto videtur intelligen-
se Ieronimus quod ceteris per par-
tes gratia prestatur Marie autem
tota se infudit gratie ple-
nitudo. Quod etiam videtur
probare quod sua exaltacio-
ne supra omnes puras crea-
turas a dextris Christi tamen ei
equaliter vel quasi sedens in
gloria creditur. Cum isto
intelligi potest de plenitudine
gratie adequata capacitate.
Nec enim isto alius locus est
in glosa superior. Unde ple-
nitudo gratie in beata virgine
non debet equali mensura
comparari cum aliis sanctis
cum in ipsa dicatur proporciona-
ta et adequata, sed in aliis
vero minus. Quartus gradus
est a capacitate non solum
adequata sed et simul consuma-
ta. Ita quod habet tantum de
gratia quantum deus creare
et aliqua creatura potuit re-
cipere intelligendo prout aliqui
racionantur quod anima est cuiuslibet
capacitatis respectu gratie sic ange-
lus. Et fuit plenitudo gratie
in Christo. Cui ut dicitur Io iii
non ad mensuram deus dedit
spiritum gratie. Vel prope dicitur fuisse
in eo maior plenitudo propter

principalem redundanciam que
habet eo in membra sua Et
hic manifeste significatur eo
primo Nam cum dixisset ple
num gracie et veritatis infra
statim subiunxit. et de ple
nitudine eius nos omnes acce
pimus In allegacionibus autem
predictis nominando Virum
autem. etiam hic verbum de
beata virgine recipitur quod fuit
plena gracia plena deo ple
na virtutibus De cuius plenitu
dine omnes accepimus graciam
pro gracia. hoc verbum affi
cionis contrarie non medio
criter spectat ad materiam su
pra tractatam de maternitate
virginis vel omnium filiorum dei
Intelligendo ut supius de con
cursu causalitatis in quo prelib
atum est Et sic in eo absque
limitacione temporis Ita videtur
respondendum de virgine. primo
sit autem hec manifestat quod
plenitudo gracie differenter
intelligitur fuisse in beata
virgine et omnibus aliis sanctis
scilicet in capacitate adequata
Itaque oportet intelligi beatam
fuisse in summa disposicio
ne sibi possibili. aliter si
non fuit summe disposita
iam ergo capacitas non fuis
set adequata Et constat
quod persona que semel actu
peccavit non est tam disposita
ad habendam graciam quantum illa
que fuit innocens semper

Ergo intelligendum est magis
subiectam peccato originali fuisse
Sic ergo intelligendo hanc ple
nitudinem gracie in beata
virgine quemadmodum racio
dictat favorabiliori ex parte
virginis quod hic quod dicta ple
na gracia. creditur quod fu
it immunis a culpa. Preterea
intentum videtur ex cantico
beate virginis Et exultavit
spiritus meus in deo salutari
meo. quia respexit humi
litatem ancille sue. Ecce
enim ex hoc beatam me dicent
omnes generaciones. Quia
fecit michi magna qui potens
est et sanctum nomen eius
Intelligendo quod dicitur ex hoc
causaliter non temporaliter Atque
ex hoc omnes generaciones eam
dicunt beatam. quia respexit
humilitatem suam. et quia
fecit deus magna Et iste
intellectus ponitur a pluribus
expositoribus. videturque ra
cionalis. primo quia constat
quod hanc matrem dei beatam
predicat non solum generaci
ones que subsequuntur. sed
que precesserunt Cum enim
credat dei et omnium fidelium
matrem Unde merito ab om
nibus filiis beata dicitur Et ideo
cum de ea ut ex allegatis
iam constat in libro patrum et
canonis sub verbo patri temporis
quod filii et filie sue beatis
simam dixerunt. apparet
quod hec laus extenditur ad
omnes filios suos tam

ptitos qm futuros Tercio
si hanc ut pdictum e expec-
tabant patriarche et prophete
et omnes in quibus erat
spus sanctus Nonne crede-
bat et laudabat tanquam
beatam quam cum tanto
desiderio expectabat Certo
et manifestius qz hec clau-
sula non p intelligi pro a
itaqz ex tunc et non ante
ceperit eam pdicare beataz
patet manifeste in eod textu
hanc racionis Nam utrqz
beata virgo protulerit hec
vba Ecce enim ex hoc beataz
me dicent omnes generacones
G sancta Elizabeth dixit
ad eam Beata que credidi-
sti et iste sensus verificatur
ex auctte ver supra inducta
in simone penthecost Item
in expositione sup missus e
virgo fecunda casta puerpa
mater intacta ab angelo
benedicta et a cunctis generaco-
nibus terre beate merito
pdicaris Circa qz laus sue
beatitudinis sive pdicacio
non solum se extendit ad
eos qui sequti sut eam sz
etiam qui pcesserunt vide-
notari in auctte pti quiz
eccia solempnit de ipsa in of-
ficio misse cantat dicens
Vultum tuu deprecabantur
omnes divites plebis Con-
stat enim qz hec fuit prophia de
bta virgine et non sic prophe-
ac spalr exponitur de alia
psona singulari Unde

si vultum virginis deprecari ptz
ad omnes virtuosos vane ple-
bis / ergo et ipsam beataz dice-
tam futuras qm preteritas genera-
cones Galienus infert qz si virgo
dicitur beata a cunctis generacionibus
tre ergo ut frequenter deductu
est ab illis qui fuerunt tpe
sue concepcionis / Et sic si tpe
concepcionis sue beata pdicat
sequitur qz concepcio sua no fuit
in pcto / qm ex dim esset in orili
non beata sed misera dici
deberet / Nulla enim miseria
maior culpa / Sic aut prophecie
denunciatur qz beataz eaz di-
cent omnes generacones Non est
intencionis deducere acionem sem-
piternam in via laudancium
sed dignitatem laudabilitatis
in sbcto Nam ubi dicit poria
ad dignitatem sbcti qm refertur
ad dicencium actu sermonem vera-
lem Quid si nullus virginem
actu dicat beatam beatitudo
in ea nichilominus pseverat
Pro hec excellencia beate virginis
fuit supra deducta ex doc-
trina salvatoris Inter natos mu-
lierum non surrexit maior
Iohanne baptista

¶ Similiter inducebam supra
et ex debito propter prop-
tum de honoracione
parentum allegando ad hoc
plures auctes sacre scripture
Aucto pmaxime qz ius dine
legis cotinenciam Stultus
dicitur filius qui despicit matrem suam

¶ De testimoniis enim legum
quibus precipitur de hono-
racione parentum

Et maledictus qui no(n) hono-
rat Ad hac aut(em) propositio(n)e(m)
facit singularis auct(oritas) venerabilis
Richardi de s(an)cto victore in
sermone qui incipit Nondum
erant abyssi. Dicit enim sic Non
decuit q(uod) ut claro illa beate
Marie virginis aliquando obno-
xiam se cognouit s(ed) electa
est ab inicio Nam dei sapie(n)cia(m)
indignu(m) esse credimus ut q(uo)s
ad lumen gracium p(re)destinat
tenebris prauitatis sineret
inuolui. et sequitur infra Et
ne ingratus prope(r) mat(rem) qui
p(at)r(em) et m(at)r(em) honorem p(re)cepit
exhiberi Et ad id quod circa
hec ex aduerso replicatur co(n)struitur — q(uod) hec replicatio ad quaor
dico q(uod) si hec racio concluderet
oporteret dici q(uod) xps p(re)seruasset
a p(ecca)to orali. Omnes auos
et parentes eius et ipsorum pro-
genitores Similiter et uxores
istorum q(ui) censentur matres
prius Responsio e(st) in fonte
hoc intelligendum est Verum
in lege reperiatur expresse
preceptum de honorando auos
et proauos sic de honore
maiorum tenemus replicatur non
dicitur quin et istos teneamur
honorare quia eciam multas
alias p(er)sonas p(re)ter p(at)rem et ma-
trem diuina lex dictat ho-
norare ut senes viduas p(re)la-
tos et sapientes. sed e(st) d(iffer)encia
int(er) honores Unde legenti
omelias et sermones beati
augustini et leonis pape doc-

decreta plurimorum doctorum
omnium reperitur frequenter repli-
cata hanc esse veram fidem
q(uod) filius dei sic in celis ab-
sque matre Ita in terris absque
patre natus est Itaque pater
suus solum e(st) deus. et mater virgo
quos ergo alios tamquam patres
et matrem honorare tenetur
Sub quo aut(em) respectu dicatur
xps filius abraham et da-
uid Cum in eis non secundum
seminalem racionem sed sum(ptus)
secundum corpulentam substanciam
spectat ad difficultatem aliam
Tercio quantum valeat hec
racio arguit declarat primo Aug(ustinus)
ubi inquit aliquid beneficii
eius qui felix dicitur dat
se potende ad amicos ami-
corum filios filiorum et ne-
potes nepotum. Ex intelligi
q(uod) sic omni na(tura) constancius ...
est et racio magnitudinis
Ita et amplius forte mora-
lia qualificatus tamen sunt
melius Omnia enim deus con-
stituit in pondere numero et
mensura Ecce ergo hec sequeretur
q(uod) nullus eorum qui animant
in generatione ... debuit contra-
here p(ecca)tum originale ut ipsorum
uxores q(ui) dicuntur esse cista pro-
genitores Et quidem animant
in generatione ... usque ad adam
primum patrem Unde si debuit
ergo hec p(re)seruare a p(ecca)to adam
et euam primos parentes
et filios suos ab eo descendentes

quia eius progenitores, ut quid
in dubium vertitur de beata
virgine Si nullus parentum
inchoabat peccatum virile quod huiusmodi
propter honorem parvuli preser-
vatione. Et si virginem ma-
trem suam collocavit ad dextram
tamen illi quod hoc respectu quanto
fortius tanto maiores. Et
quod debuit Christus hos vocatos
fratres suos supra virginem col-
locare oportet quod quemadmo-
dum angelos et mariam non
mensura communi sed in sublimi
contemplari. Est enim magna
diversitatis ratio ipsius ad alios
singularis prerogative que immuta-
biles et excellentiam munera
graciarum que eius competunt
sibi singularia soli. Non et
sunt communia aliis quorum
mensura comparationis non
licet eam metiri. Ex hoc quod
patet responsio ad dictum
quorundam ex adverso quod sic
gloria fuit Christo ex peccatoribus
nasci. Ita quod beata virgo contra-
xit originale peccatum immo quod sic opor-
tebat concludi quod de Magda-
lena vel Iezabel debuit
nasci quia fuit maxima pec-
catrix. Unde si hoc dicatur prop-
ter humiliationem cum sit
magis obprobrium contraxisse
originale quam subire crucis tor-
mentum concludetur de Christo
quod decuit contraxisse vel com-
misisse peccatum. Est autem rationa-
bilius multo differenter considerare
principiata et prima principia
et causat et virgo ut declaratum
extitit se habuit ut primum princi-
pium sanctitatis et perfectionis om-
nium fidelium in esse spiritualis gratie
Unde illis gratia singularis

magis in dissera competit ra-
tione non solum quantum ad
continuationem vite sed exordi-
um sui in prima creatione. Et
de creatione beate virginis quod
specialiter consideranda sit pre gra-
tionibus aliorum. loquitur Bernardus
in sermone assumptionis. Sermo
magnum. Dicit ut sit ita
sicut singularis rutilat ful-
gor primo quidem in marie gra-
tione. Est in angelica saluta-
tione, 2o in spiritus sancti superventione
ne, 4to in filii dei incarnatio-
nis conceptione. et cetera. quid ergo
sidera mutat in creatione ma-
rie. plane quod ex regibus orta
quod ex semine Abrahe quod generosa
ex stirpe david. Si id parvum
videtur adde quod generationi illi
ob singulare privilegium sanctitatis
noscitur accessisse quod longe eis
temporibus ante celitus repromissa
quod misticis prefigurata miracu-
lis quod oraculis prenunciata pro-
pheticis. Hec ille. Si autem in con-
ceptione marie prout adversa
positio dicit non fuit nisi opus
nature et onus culpe, quo ergo
dicatur rutilare singularis ful-
gor in ipsius creatione. Atten-
dendum est etiam cum dicit adde
quod generationi illi et singulare
privilegium sanctitatis et cetera. Dicit autem
quod hec doctrina firmare nititur
in conceptione beate virginis
fuisse sanctitatis singulare
privilegium patet ergo quod hoc privi-
legium sanctitatis quod contradicitur
tam importune iactatur osten-
dendum. Per asseruit sic fuis-
se a multis iam annis bis decem
Et hoc dictum prout ad mitto

ad corona redigatur. Additur
quod quotlibet aliorum licet que a
Deo simul specificantur cum
isto est insigne miraculum et
si miraculum fuit sua generacio
ergo hec dicitur fuisse digni-
tatis expers nature vel culpe
Hec ergo patet sublata contrarie-
tate opponencium quod generacio
beate virginis prout concepta
creditur ab originali peccato non me-
diocri racione probatur ex
capto de Honoragine parte-
lium. Nam in generacione sua
singulariter rutilare fulgor
et accepisse videtur singu-
lare sanctitatis privilegium
Preterea idem probatur quod auctor
Apocalipsis xii. Signum magnum
apparuit in celo mulier a-
micta sole et luna sub pedi-
bus eius, que auctoritas ut supra
deductum est quod auctore Beda
intelligitur de beata virgine
dicentis quod luna per quam intel-
ligitur defectus corrupcionis
est sub pedibus Marie. Supra
autem dicebatur hoc singula-
riter debere intelligi, et quod hec ita
sit ex intencione Bede patet
manifeste ex eo quod statim sub-
iungit in eodem sermone, dicit enim
sic. Nam et defectus omnis
sub ea, et quasi singulata
seu corrupcionis excellen-
tissima quadam sublimitate
preciosis omnibus precedit ut supra
greditur creaturas, ut merito
sub pedibus eius luna esse
dicatur. Alioquin nichil ma-
gnum dixisse videbimur ut sit
luna ista sub pedibus eius
quam super omnes angelos

choros super ethera erigit que
exultatam nephas est dubi-
tare.

Attestatur pro parte septem
auctores sacre scripture filius
suus quatuor prelates et cum
cor sancti doctores ecclesia ipsa
et racionis evidencia.

Ecce iam comprehensis
E facile intueri fideli-
bus quibus possunt xx iiii
testimonia sacre scripture con-
firmancia singulariter hanc
doctrinam de sancta concepcione
beatissime virginis quibus in
persona dei angelus quidem vel
ipse deus per subiectam creatu-
ram in prologo libri vite Moy-
ses David Salomon Ysaias
filius suus angelus Gabriel
sancta Elizabeth et Zo-
charias septem testes omni ex-
cepcione maiores attestantur
de sanctitate ac innocencia
beate virginis pro omni tempore vite sue
ipsam namque fundatam ab altis-
simo fuisse conceptam ante
abyssos peccati et ignorancie
et possessam a deo in inicio
viarum suarum. Attestatur
eciam verbum et sapiencia
divina unigenitus dei patris
et ipsius virginis matris uni-
cus filius dominus noster Ihesus
Christus tanquam pro titulo sin-
gularis glorie sue, tam fre-
quentissime nominans se fi-
lium virginis, et in crucis tor-
mento ipsius memor committens
a subiectione commisit ac post
mortem super omnes creaturas
collocans eam ad dexteram
suam. Attestantur eciam

de hoc quatuor sancti docto-
res eccl(es)ie Gregorius Ieroni-
mus et ambro(sius) pter hos
attestantur etiam sancti doc-
tores maximi Ildefonsus
Beda et ans(elmus) attestatur ecc(lesi)a
de h(a)c que non pot desin(er)e
sancta esse catholica et vn(ivers)alis
eccl(es)ia iugiter in officijs can-
tionibus part(ibus) et diurnis
dicens eam incorruptam et
immaculatam ac om(n)i laude
dignissimam attestatur
de h(a)c vniu(er)sitas ipsa xpianorum
que profitetur eam matrem
om(n)ium fidelium et bonoru(m) spon-
sam xpi et genitricem dei
firmissimam anchoram
spei et tutissimu(m) co(n)solacio-
nis refugiu(m) et singulare
p(re)sidiu(m) om(n)ium ad se recurre-
ncium attestatur etia(m) ipa
in nixa fidei racionis euide(n)cia
que speculum clarissimu(m)
est lumen indeficiens est
ad inuestigacionem cuiusl(ibet) ve-
ritatis ostendendo q(uod) innoce(n)-
cie puritas ab om(n)i culpa ac be-
niuolencia siue amicicia
tanquam p(er)fectiones simpli-
cit(er) decent statum huius bte
virginis pro om(n)i tempore
iustusq(ue) esse q(uod) vnigenitus
dei et sui qui e(st) ad nutu(m)
om(n)ipotens / omne q(uo)d ad sta-
tum suu(m) pertinet eid(em) co(n)cedat
Et non fit h(ic) mencio de
alijs attestacionibus sacri
eloquij q(ue) huius beate v(ir)ginis
excellenciam ac dignitatem
excellit intim(am) q(uod) iuxta se-
tenciam Ieroni(mi) in s(er)mone
assumpcionis sive om(n)is scriptu-
ra sacra nobis de ipsius laudi-
bus indicat Et cum sint tot
et tanta suauium testimonia
laudum credit nullum rep(er)ire
posse in quo singulariter
de ipsa loquendo expressa
euidencia monstretur de
cuius turpitudine in aliquo
ignominia p(e)cc(a)to sine quolib(et)
culpabili obprobrio Certe
non mediocre indiciu(m) sin-
gularis innocencie et p(ro)xime
sanctitatis e(st) / tanquam om(n)i
laude dignissimam ab initio
mundi semper commemoratam
fuisse ab omnibus testibus
veritatis qui reputant om(n)i
exceptione maiores Si vero
obiciatur dicendo q(uod) intellig-
enciarum auctum prout sup(ra)
deductum e(st) non e(st) sic expo-
sita ab aliquorum sa(n)c(t)orum doc-
torum Ad hoc respondet(ur)
q(uod) immo intellectus sup(er)ius
expositus procedit ex inten-
cione s(an)ctorum doctorum put
supra in multis allegatu(m) e(st)
/ et intuens originalia s(an)ctor(um)
ipsorum ad huiu(s) sensum multo
plura reperire pt ad confir-
macionem huius doctrine Et
esto q(uod) aliquid noui putetur
non ea racione contempnendu(m)
est / vt enim d(icit) Ier(onimus) omelia
e(st) Non sine tam sane intel-
plex spus a sapiente desid(er)at
pro eo q(uod) sacra scriptura sub
vno litt(er)e cortice diuersos ple-
rumq(ue) saple intellectus tunc
constringit Item Ier(onimus) in
registro in intellectu sacre scriptu-

vespui non debet quicq sane
fieri non resistit Sicut enim
ex uno auro inuenculas alij
anulos alij dextralia ad
ornamentum faciunt Ita ex
una scriptura sacre sine expo-
sitores quicumq in nuos intellectus
quasi varia ornamenta con-
ponunt que tamen oia ad
decorem celestis sponse pro-
ficiunt Supra etiam dice-
bat Gregorius quanto mun-
dus ad extremitatem ducit
tanto diuine scientie aditus
nobis largius aperitur
Pa ad intentum huius doctrine
non mediocriter facit et pla-
cuit de conse. dis. iiij allatum
ex aduerso Ibi enim finaliter
dicitur quod auctoritates sacre scripture
intelligenda est quemadmodum
ecclesia catholica ubique diffu-
sa semper intellexit / nulli
autem respicienti ad ea que in
ecclesiasticis officijs nocturnis
pariter et diurnis omnia ubique
diffusa de beata virgine
cantat dubium non est ob
auctoritates predictas et alias multo
plures ecclesiam de ipsa beata
virgine a prima origine sua
semper intellexisse Itaque ne-
gari non potest quod hec auctoritates
ad intencionem ecclesie et in
sensu spiritu quem deus habens eam
volt de ipsa non loquuntur
Non autem cum intelligen-
do predictas auctoritates supra expo-
sito modo sensus illarum sit
ita proprius vel appropriatus beate
virgini quod nulli alij persone
aut ita perfecte conpetit In-
telligendo vero prout in
tancia assercio imponit ex
sensus illarum omnium vel plu-
rium ex ipsis est communis
virgini et alijs omnibus sanctis
Differtur igitur considerandum
quis sensus reputari debe-
at accepcior siue racionabi-
lior vel proprius et communis Ex-
emplificatur de hoc dicitur
in ea auctoritate pluries comme-
morata Tota pulcra es
amica mea et macula non
est in te intelligendo eam
prout supra exponitur
quod beata virgo non contraxit
originale peccatum de nulla alia
persona exponitur ita proprie
sicut de ipsa / et tunc simpliciter
et absque limitacione temporis ab
macule Auctoritas ea intelligi
potest Si vero intelligatur
prout ex adverso exponitur
tunc ista auctoritas non dicit veri-
tatem de ea simpliciter / sed cum
limitacione primo temporis et
volunt quia verum est dicere
macula non est in te concepto
in primo instanti vite sue
Sed prima limitacio Secundo
est alia multum quia solum
una concipitur macula scilicet
actualis peccati et ponitur alia
que ex sui diffusione veri-
ficatur fortassis in pluribus
quam ea que concipitur scilicet
actualis peccati Secundo verum
sunt dicere macula est in te
originalis peccati macula est in te ex
omnium ignominiosarum et fedarum

sciarum passionum et pugne
fuit verum dicere in virgine est
macula ignorancie malicie
infirmitatis ad bonum pruris
ad malum sive fomitis Et
ista eciam durasse usque ad
vij annum Utrumque Dicendum
Scriptura macula non est in te
Hic autem sensus non tam videtur
racionabilis esse quemadmodum ille
quem doctrina hec pretendere nititur
intelligendo quod in ea non
fuit originale peccatum et talis simul
ac pro omni tempore verum est et
fuit de ipsa dicere, et macu-
la non est in te Tum vero
dicitur quod hoc debet intelligi post ab-
olucionem originalis peccati hic sensus est
tam communissimus quod competit
ut dictum est mille millibus
immo loquendo vel omnibus
sanctis ad minus innocentibus
qui ante annos discrecionis
mortui sunt Ergo beate virgini
de qua ista auctoritas a sua origine
ne in ecclesia dei, et forte quod
ad hunc sensum in synagoga de
tempore suo commune cantata est
tercio tria sensus et intelligen-
cia equaliter se omnibus post
baptisatis Dicendum non videtur
verum referri ad magnitudi-
nem gracie quia ita intelli-
gitur per accessum ad terminum
non autem per recessum a contrario
prout hec auctoritas significare
videtur Exemplum quod cantat
ecclesia in festo cathedre sancti
petri specialiter in officio sibi
appropriato, Ecce sacerdos magnus
qui in diebus suis placuit deo Cantat
etiam hoc in et omni festo de
quolibet Episcopo Nonne cum specialiter
ecclesia et primo hoc attribuat
beato petro, intelligendum est vocari
illo sensu qui sibi proprie non
sic autem competit aliis, Dicitur
de sancto laurencio in epistola
Qui parce seminat parce metet
Cum ibi dicitur dispersit dedit
pauperibus Ecclesia singulariter
hoc de ipso intelligit in tali
sensu qui de aliis ita proprie non
dicitur ut de thau thesauris
ecclesie quos Sixtus papa
reliquit Ita cum ecclesia auctoritates
sacre scripture premissas simul
attribuat beate virgini decet
sive ecclesia hoc sensum singularem
eius competentem non autem
communem sibi et aliis Constat
stat enim quod ecclesia ubicumque diffusa
sit ab inicio sui semper intel-
lexit istas auctoritates de beata
virgine Contra unitatem auctoritatis
tradiciso d po mstari degno
in o p quadrupli
Esset eciam hic nimium
merito attendendum quod
cum hactenus fuerint
due doctrine tractantes ad minus
de sanctitate vel originali peccato in con-
cepcione beate virginis quarum
utraque confitetur eam fuisse
sanctificatam ab inicio sue
personalis concepcionis Sed ia
que est preclusa ab hoc inicio
concepcionis unum minimum instans
vel brevissimum tempus concludit
Et de conclusione huius instantis
usque modo nullam auctoritatem
sacri eloquii singulariter ab
expresso hoc attestantem in pre-
senciarum audivimus allegari
hec autem doctrina allegat plura
testimonia sacre scripture que

absque conclusione illius insta-
tis affirmant beatam virgine
a prima sua origine personali
fuisse lucidant veritatem do-
ctrinam adeo fundatam et sibi
soli sanctificata Non autem ut
contradicendo dicitur quod primo fuit
habitaculum demoniorum
Tertia ut supra tactum est
iuxta doctrinam apostoli ij Cor
vj Nulla societas est lucis
ad tenebras Nec consensus
templo dei cum demoniis
Verum est autem quod in doctrina
nominis contradicendo pro illa
assertione prius repultati ad te-
stimonium conclusionis huius
instantis allegatur auctoritas
Job iij Expectet lucem et
non videat nec ortum surge-
tis aurore Quarto quod ubi
a sancto Job fuit dictum cum
malediceret nocti conceptionis
sue / et exponitur secundum
intelligentiam hic allegantibus de
dyabolo dicentes quod per lucem
intelligitur christus et per auroram
virgo Contra contra hic probari
dicitur quod dyabolus non vidit
conceptionem christi qui lux dicitur
fuisse in originali peccato Nec ortum
id est nativitatem ex utero sur-
gentis aurore id est virginis
fuisse in peccato originali / sed bene
vidit conceptionem virginis
fuisse in peccato originali quasi
ibi negativa inferatur hoc
dicendo / dyabolus non vidit ortum
virginis ergo vidit conceptionem
Ad hoc esto quod ortus solum
significaret nativitatem ex utero
dicitur pro quod cum ab auctoritate
negative non tenet / nisi

tam loquendo foret cum taxa-
tiva dictione / et tunc sicut
supra dictum est et infra
probabit oportet orationem intel-
ligi non tam secundum regulas
logice quam sane theologice intel-
ligendam / fit autem hic ex
le argutum / non vidit dyabolus
nativitatem virginis fuisse
in peccato originali ergo vidit eius
conceptionem Dato dicatur
quod sit virginem absque peccato
originali vidit solum tunc et pro
quando oriebatur ex utero / ipso eo
eadem ratione sequitur quod tunc
primo sanctificata est et
fuit per novem menses in
peccato originali quamdiu in utero fuit
Hoc autem est contra communem dic-
tum positionis adverse que di-
cit sanctificatam fuisse prius
quam Jeremias et Jo baptista
Tertio dicitur quod in sacra scrip-
tura ortus sive oriri ut co-
muniter dicit primam originem
nascentis vel sive incipientis
esse / quod ergo trahatur hoc
verbum ad nativitatem ex utero
que subsequuta fuit primum
esse beate virginis ad plus
quam sex menses non videtur con-
veniens rationi Tum non de
eo dicitur Aperiatur terra et
germinet salvatorem et iustitia
oriatur simul ergo duo continui
cum / sic intelligendo dicitur
quod iustitia non est orta cum
eo nisi quando natus fuit ex
utero Constat autem hunc
sensum non esse catholicum
Quarto dicitur quod Ber docet etiam
in sermone nativitatis virginis

De gaudijs ad gaudia lo-
quens enim de beata virgie
dicit sic / Hec est aurora de
qua nascitur sol iusticie / Hec
e aurora quam non
vidit ille qui vidit oe sublime
et orat beatus Iob ut ei
multa suffusione claudatur
dicens Non videat ortu sur-
gentis aurore Ecce ubi ma-
nifeste Ver attestatur qd dya-
bolus qui dicitur oe subli-
me in petito videre nunquam
vidt beatam virginem / ymo
qd hac aucte affatur vnu
aliud singulare testimo[niu]m
huic doctrine v[idelicet] sancti Iob
qui orauit ut multa suffu-
sione claudetur dyabolus ne
vnquam quemadmodum vide
omne sublime videt hac
beatissimam virginem et sunt
qd audita eius oracio / ut hic
attestatur sanctus Ver Tum
quo cum ab assercione contraria
huic doctrine non allegetur
ad suam intentionem auctas
alia specialis nisi ista Et hec
qd multiplici defectu non pro-
bat intentum repugnatque
illi multis euidencia racionibus
Huic aut doctrine que multa
fidei eccle sacre scripture ra-
cionu et sanctorum suffra-
gantur testimonia Et qd
appciandu de ipsa sic esse
intelligendum dictat racio-
nis manifeste iudicium Ma-
nifestum e itaque intelligere
doctrinam hac de sancta
concepcione beate virginis multo
appciari debere attento ma-
xime de ipsius gratitudine

fere apud omnes fideles in to-
tiana religione pro zelo
fidei ac deuocionis absque ei
adimptione ipsi inesse no-
torium enim est omnia que
ad laudem beate virginis de-
uotissime audire omnes fide-
les / que vero in obprobium nec
dici pacientur Et fortassis
ad hoc inclinat nature iudicium
racionis absque passionibus
liberum Nam moralis phi-
losophus docet ... de hijs qui sunt in
sublimitate principatus consti-
tuti non debemus prauia de
facili existimare Tum sa-
cra scriptura docet principem populi
non maledicendum esse
Hec aut beata virgo princeps
populi fidelis esse creditur
ab inicio mundi usque ad finem
ymmo cum filio suo in secula
seculorum / qd non sic contingit
in principibus alijs qui ad
tempus et actu super populi pre-
profunda diuine sapiencie
quibus perscrutabitur Ex premissis
enim constare dicitur fere omnem
fidelem populum pocius contra-
ri ad vendicandas blassemi-
as matris quam filij / nunquid deus
voluit qd cordi fidelium pia inte-
cione intelligi debere inuenien-
tiam ab eius obprobrio culpa-
bilem excitando Tum ad
hoc nec fides nec sacra scriptura
repugnat ymmo conformia
videtur multa racionum eui-
dencia suffragante et sanctorum
testimonijs Ex omnibus pro-
missis licet iam in fere

vij memorabiles propones
prima in favorem b(ea)te v(ir)g(inis)

vij in hac m(ate)ria memorabi-
les propones / pr(im)a q(uod) in sac(ra) scrip- pa
tura quemadmodu(m) in omni
alia sciencia universalis p(ro)po(sitio)
limitatur sive modificatur
p(er) parte(m). Secunda q(uod) ad indica- 2a
dum vere de re aliqua sin-
gulari plurimu(m) attendi debet
ad ea que de ipsa affirma-
tur circumstancias parti(cu)lares
Tercia q(uod) in hiis que tangunt 3a
p(er)sonam quam laudabiliter
commemorat sacra scriptura
omnis favor attribui (con)suet(us)
singulari p(ro)poni de ip(s)ius lau-
de ad tuendam innocenciam
contra maliciam p(e)cc(at)i Quar- 4ta
ta q(uod) attento modo probacio-
nis quem auctores sacri ca-
nonis eccl(es)ia et sancti doc-
tores in probacione aliquo(rum)
dicti catholici (con)sweverunt
tenere hec doctrina de sancta
concepcione beate virginis ad
sui probacionem plurim(um) r(ob)usta
est / cum sacre scripture et scto-
rum auctoribus doctorum ac
multi evidencia vacuum Quin- v
ta q(uod) sacra scriptura ab inicio
sui usq(ue) ad finem mistice
vel litteraliter (con)siderata plenis-
sime offert se commendantem
loquendo beate virginis. et ita
ab eccl(es)ia attribui. nec n(on) a sanctis
ac doctoribus aliis (con)suet(um)
p(ro)p(ositi)o(n)em Et hunc (con)sideracionem
fidelis populus devotissime
acquescit Sexta q(uod) sacra vj
scriptura in q(ui)b(us) multis passib(us)
nedum mistice sed l(itte)raliter
intellecta. p(ro)hibet nobis doc-
trinam de sua sancta et
concepcione immo(rum) s(er)ma
Septima q(uod) in n(ost)ro passu vij
loquendo ab expresso et spe(ciali)
de beatissima virgine sac(ra)
scriptura tradit nobis doctri-
nam de eius culpabili im-
mundicia pro eo v(er)o q(uod) ig-
nominia reprehensibili ob-
vio sive p(e)cc(a)to Ex pos(itis)
patet q(uod) supra dictis / hec
aut ultima, quia negatio
est iuris et facti / et ut q(uod)a
dicit directe probari non
p(otes)t / t(ame)n constare certa(m) sem-
dicatur, q(uod) p(ro) adverso doct-
na que iam a tanto t(em)p(or)e
in hac re obsistendo laborat
de hec nullum hactenus
demonstravit singulare
et expressum testimonium
cui ex necessitate fideles
credere teneantur Absit na-
q(ue) a sanctitate eccl(es)ie. q(uod) et
si fideles de necessitate sa-
lutis tenentur crede(re) contra-
rie assercioni Nam tamen
diutine eccl(es)ia non obstetit
huic de sancta concepcione
beate virginis credulitati
quam scit fuisse et crebre
scit (con)tinuo in maiori parte
fidelium Unde hiis septe(m)
suo stantib(us) in vigore ad
argumenta p(ro) adverso spe-
cialia quecumq(ue) integra
fiducia respondere potest
Sic in p(re)missis actum e(st)
q(uan)tum ad generalia pre-
maxime q(uan)tum ad id
tante apparencie de excep-
tiva dictione Et cetera
Explicit allegacio sexta

Incipit Allegatio
Sexta decima (?) Septima et Ultima

Ostensa iam in superioribus quadrupliciter via probacionis huius doctrine de sancta conceptione beate virginis scilicet ex racionum euidencia sctorum doctrina pietate fidei antiquorum et modernorum patrum et sacre scripture multiplici testimonio facta eciam responsione ad argutam quamvis impugnanciam restat nunc respondere ad specialia in contrarium adductas racio[n]es et auctoritates quibus aduersa pars multum innititur Et licet iam in declaracione quarundam ex supra dictis pro propositionibus responsum fuit ad principalia fortasse ex dictis plus vel saltem apta fuit via ad tamen quoniam ut dictum est ad specialia specialiter descendere oportet

Ideo singillatim sequendo ordinem suum primo introductum respondendum restat

Conclusio aduerse posicionis

Posuit namque in principio suarum allegacionum pro conclusione quam dixit fundamentalem quod beata virgo

Cx auctoritates sacre scripture contra inducte cum auctoritatibus doctorum super eisdem

et gloriosa Maria in peccato originali concepta fuit / quemadmodum et ceteri qui ex adam carnali origine propagantur Cum in hac conclusione pateat de quo frequenter supra dicebatur quod aduersa posicio quantum ad suam personalem concepcionem maiorem estimacionem non facit de beata virgine matre dei quam de aliquo quocumque homine / sed equali mensura eam omnibus aliis hominibus comparat Ad hanc autem conclusionem probandum duxit nouem auctoritates sacre scripture et super hiis ac per se quasdam sanctorum et aliorum doctorum auctoritates et raciones /

Pro inductione vero auctoritatum preambule racionando dixit sic Omne id quod ex auctoritatibus sacre scripture clare concluditur firma fide est tenendum / quia conclusioni est assentiendum propter principia et utrumque adherendum est Sed beatam virginem esse conceptam in originali peccato concluditur efficaciter ex auctoritatibus sacre scripture / ergo etc. / probatur minor multipliciter / Primo Ro iii Iusticia dei est per fidem iesu christi in omnes et super omnes qui credunt in eum Non enim est distinctio Omnes enim peccauerunt et egent gloriam dei Iustificati gratis per graciam ipsius per redemptionem que est in christo iesu quem proposuit deus propiciatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iusticie sue et sequitur

post pauca ut sit ipse iustus
et iustificans Christum aucte
arguebatur dupliciter primo quia
omnes homines qui credunt
aut crediderunt in xpm pecca-
uerunt et beata virgo credidit
in xpm luce primo beata que cre-
didisti Quod dicit constare
ex apostolo dicente Non est distinctio
illorum scilicet qui credunt omnes
enim peccauerunt Secundo quia
omnes iustificati per christum
peccauerunt. Remisit namque eis
peccauerunt / et sequitur immediate
iustificati Sed beata virgo
iustificata fuit ergo peccauit
non peccato actuali ergo originali
Super hac aucte allegabatur
augustinus in libro de gestis pelagian-
is blasfemijs ex peccato
prothoplausti omnes trahi-
mus non morum imitatione
sed seminis conceptione et
peccatum eius non solum ipsum
sed omne nocuit genus hu-
manum Cum eius dam-
nacione simul et culpam
sustepimus. quod vas elec-
cionis probauit cum dicit Non
enim est distinctio Iudei et
Greci omnes peccauerunt
et egent gloria dei dicendo
omnem nullum excepit hic
Et ex hoc dicebatur quod omne
genus humanum suscepit
dampnacionem et culpam
/ ergo similiter beata virgo que
est de genere humano
Item augustinus in de natura et gratia
quicumque non putant pertinere
ad homines hos qui pecca-
uerunt et egent gloria dei / pro-
fecto nullam necessitatem habet ut

christiani fiant / quia non est
opus sanis medicus sed
male habentibus / unde non
uenit ihesus vocare iustos sed pec-
catores / ex quo arguebatur
hominem fuisse in omnibus qui
habuit necessitatem ut chri-
stiana fieret Secunda aucte
Ro v per vnum hominem
in hunc mundum peccatum
intrauit et per peccatum mors
Et ita in omnes homines
mors pertransijt in quo omnes
peccauerant Ex qua argue-
batur quod cum sit omnes ho-
mines ab adam carnaliter pro-
pagati in peccato ipsius pecca-
uerunt / ergo et beata virgo ab
adam carnaliter propagata
peccat. et consequenter originale
peccatum contraxit. Fuit etiam
allegata super hec doctrina
augustini in enchiridion c xxviii
qui de adam dicit sic hic
post peccatum exul effectus stir-
pem quoque suam qua pec-
cando in se tamquam in radice
viciauerat pena mortis
et dampnacionis obstrinxit
/ vt quicquid prolis ponit et sit
dampnata per qua peccauit
coniuge per carnalem concu-
piscenciam in qua inobediencie
pena simul retributa est
nasceretur. traheret originale peccatum
Et sic per vnum hominem
peccatum intrauit in mundum et
per peccatum mors. Ita et in omnes
homines mors pertransijt in quo
omnes peccauerunt. Adam quip-
pe appellauit eo loco apostolus
vniuersum genus humanum

Ex isto dicebatur beata virgi
nem contraxisse peccatum quia
venisset per concupiscenciam
carnalem Et quia in vni
uersum genus humanum
peccatum intrauit hoc est in stir
pem suam carnaliter propa
gatam ad quam beatissi
ma virgo pertinet ut ab ali
quibus concedit. Tercia auc
toritas est ibid. Sicut per vnius
hominis delictum in omnes
homines in condempnacionem
processum sit. supple: sic
et per vnius iusticiam in
omnes homines in condempna
cionem vite Ex hoc arguc
batur omnes per christi
iusticiam iustificati per delic
tum ade fuerunt condem
nati / et beata virgo est iusti
ficata / ergo aliquando con
dempnata non alia con
dempnacione quam originalis peccati
/ et maiorem dicto constancior
predictis. et ex eo quod subdit
vbi habundauit delictum
habundauit et gracia / ut sic
regnat peccatum in morte ita
et gracia regnat per iusticiam
in vitam eternam Super
hoc allegauit augustinus ad optatum
de ordine anime dicentem
Illud enim vbi uel maxi
me fides christiana consistit
quod per hominem mors et
per hominem resurreccio mortuo
rum. Sicut enim in adam
omnes moriuntur / et per
vnum hominem peccatum intra
uit in mundum etc. Et se
quitur Et si qua alia testimo
nia declarat neminem
nasci ex adam nisi vinculo
delicti et condempnacionis
obstrictum. neminemque inde
liberari nisi renascatur per
christum / tam inculcasse debere
tenere ut sciamus eum qui
hoc negauit nullos ad christi
fidem et ad eam que per eum
datur pusillis et magnis
dei graciam pertinere Ex hiis
arguit nemo contrahit ex adam
actiue uel seminaliter nisi
vinculo delicti et condem
nacionis obstrictus. sed virgo
nata est ex adam actiue
ergo etc. Quarta auctoritas est
gal. iii conclusit scriptura
omnia sub peccato ut promis
sio ex fide ihesu christi daretur
credentibus. ex qua arguit
quod omnes preter christum / et sic
virginem conclusit sub peccato
Dicit enim preceptum ..... in
textu quod dicit ut promissio etc.
inducens glo. brevis conclusit
id est ostendit omnes homines
conclusos esse sub peccato Non
enim est lex data ut peccatum
auferret sed ut sub peccato omnes
ostenderet Quinta auctoritas est
mat. ix Non est opus valen
tibus medicus sed male
habentibus Et tamen christus fuit
medicus necessarius virgini
aliquando infirma fuit non alia
infirmitate quam peccati originalis /
Allegat de hoc augustinum in tercio
... fidelis sermo et omni
acceptacione dignus dicentem
Qui dicit ego non sum peccator
vel non fui ingratus est sal
uatori Nullus homo in illa
que fluit ab adam massa
mortali Nullus omnino homo

non egrotus, nullus sine
gratia Christi sanus. Nemo
nobis insinuet doctrinas alie-
nas et falsas. Hec ecclesia semper
habuit et tenuit hec maio-
rum fide percepit, hec usque
ad finem perseverant custo-
dit, quoniam non est opus sanis
medicus sed egrotantibus.
Ex hoc arguit quod si virgo ali-
quando non peccavit fuit ingra-
ta salvatori. Item quia
omnis homo egrotus peccato sive
Sexta auctoritas Luce xix. Venit
filius hominis querere et sal-
vum facere quod perierat. Et
quia venit ad salvandam
matrem suam ergo perierat
super quo allegavit glo(sa) ordinaria
que dicit et quid me dampnant
si vestitus peccatores, tamen enim
procul est a me odium pec-
catorum cum eorum causa
advenerim. Nam medicus
veni non invideo ob hoc corrupta
sum languentium pacior
quod fetorem ut prestem sanitatem.
Septima auctoritas prima ad Thi(moteum) primo
fidelis sermo et omni accep-
tacione dignus, quia Ihesus
Christus venit in hunc mundum
peccatores salvos facere sed
venit salvare matrem suam
ergo peccavit non alio quam peccato
originali. Octava auctoritas prima ad
Thi(moteum) ii. Unus enim deus unus
est mediator dei et hominum
homo Christus Ihesus qui dedit re-
demptionem semetipsum omnibus.
Ex hac arguit omnis redemp-
tus fuit per eum in servitute
sed virgo fuit redempta ergo fu-
it in servitute originalis peccati.

Induxit etiam glo(sam) ordinariam que
dicit super hoc nullum excipit
qui velit sed ut dicit virgo
voluit ergo redempta fuit.
Nona auctoritas ii Cor v. Caritas
Christi urget nos existiman-
tes hoc quoniam si unus pro omnibus
mortuus est ergo omnes mortui
sunt, et pro omnibus mortuus
est Christus ut et qui vivunt iam
non sibi vivant sed ei qui
pro ipsis mortuus est et resur-
rexit. Ex hoc sic arguit pro
quocumque Christus mortuus est mor-
te corporali ipse mortuus est
morte spirituali, ergo et virgo
pro qua Christus mortuus est mor-
tua fuit morte spirituali in-
alia quam peccato originali, quia ut
dicit non potest intelligi de mor-
te corporali. Super hoc deducit
doctrinam Augustini libro vi contra
pelagianum qui de duabus
auctoritatibus apostoli videlicet de predicta
et Ro v. Commendat autem
deus caritatem suam in nobis
quoniam cum adhuc peccatores esse-
mus Christus pro nobis mortuus est.
Ex quibus probat contra ipsum
Iulianum omnes parvulos trahe-
re originale peccatum, allegando quod
Christus non nisi pro peccatoribus
mortuus est propter illa verba
apostoli. Si unus pro omnibus
mortuus est ergo omnes mortui
sunt. Etiam pro parvulis mor-
tuus sit, ergo negare non pot-
terit Iulianus parvulos contra-
here originale peccatum. Ex quo arguit
quod beata virgo sit mortua in originali
peccato. Item pro mortuis pecca-
toribus Christus mortuus sit. Item
quia pro solis peccatoribus

orile hic augustinus etiam si longe
adduxit non longe ponitur
quia ut ipse dicat in duobus
dubiis tantum ad suum propo-
situm vero tota consistit ista
est relacio argumentacionis prin-
cipalis pro opposito. De ix me-
diis racionum pro adversa ad
probandum suum intentum
Perierunt autem adducte ex
P alie auctoritates sancto-
rum et determinaciones
aliorum doctorum quo-
rum ut dixit apostolus erit dica-
... ita quorum vita et doctrina ve-
rum approbata et vita nec
doctrina vel neutrum horum
auctores adducuntur sub scola
... probacionis per medium
racionum et conformiter ad
medium suum allegacionis
auctorum inducuntur. Sub nove
racio nisi adversa namque
posicio nititur probare virgi-
nem fuisse conceptam in
originali peccato quia fuit con-
cepta in libidine quia dicta
est habere carnem peccati, quia pur-
gata decimata et sanctifica-
ta, quia habuit fomitem
et concupiscenciam, quia mor-
tua quia redempta quia ad
privilegium est constituta quia
comprehensa sub univer-
salitate hominum, quia in ma-
peccati, quia solum facta re-
peritur excepcio. Primo igitur
tractatur de libidine. Libi-
do enim ut multis videtur est
quoddam medium transfusionis
originalis peccati tam necessarium
et immediatum quod ubi ipsa
intervenerit ille conceptus non
potest esse absque originali peccato
... apparet esse doctrina
augustini in libro de fide ad pe-

Ubi sic dicit licet caro et
et omnium hominum unius eiusdemque
est nature sint, hec tamen
qua deus verbum ex maria
virgine sibi unire dignatus
est sine peccato suscepta, sine
peccato nata est, utpote secundum quam
deus eternus et iustus miseri-
cordie et conceptus et natus
est. Reliquorum vero omnium homi-
num carnem per humanum coitum
est nasci contingit viro se-
minante femina vero con-
cipiente et pariente. Et quia
dum sibi mulierem vir in
miscentur ut filios generet
sine libidine non est parentum
concubitus. Ideo filiorum
ex eorum carne nascencium
non potest sine peccato esse concep-
tus. Ubi peccatum in parvulos
non transmittit propagacio
sed libido. Nec fecunditas nature
humane facit homines cum
peccato nasci sed feditas libidinis
quam homines habent ex illius
primi iustissima condempna-
cione peccati. Ideo beatus david
genitus de legittimo matrimonio
iustorumque natus coniugio in
quo scilicet nec infidelitatis culpa
nec fornicacionis macula po-
terit inveniri, propter originale ta-
men quod nature obsistit super filios
ire non solum impiorum
filii sed omnes etiam qui de
iustorum sanctificata carne
nascuntur clamat et dicit
Ecce in iniquitatibus conceptus
sum et in peccatis concepit me
mater mea. Sanctus etiam
Job dicit nullum non esse
a sorde hominem nec si unius

dici sit vita eius superbag
Ex hoc medio pro adversa
posicione efficacissimum dici
tuum argumentum Et cum
beata virgo concepta non fuit
absque libidine parentum
Etiam si parentes fuerint
sancti ergo ipsa sine concepta
fuit in originali peccato / Unde multi
doctores reddentes causam quare
christus non contraxit originale peccatum
dicunt ideo fuisse quia conceptus
suus fuit absque libidine que
contingit in seminum commixtione
Hec enim ut dicunt est via per
quam originale peccatum transit
a generacione in generacionem
Et firmat augustinus in eodem libro
de fide ad petrum et sic Concep-
tus est novo more deus mag-
natus in matre virgine sine
coitu viri sine libidine conci-
pientis virginis / ut per deum
hominem quem absque libidine
conceptum inviolatum edidit
virginis uterus abluetur peccatum
quod nascentes trahunt omnes
homines quibus in corpore mor-
tis huius talis est nascendi
condicio / ut matres eorum fe-
cunditatis opus implere non
possint nisi prius virginitatem
carnis amiserit / Solus igitur
abstulit peccatum concepcionis
atque nativitatis humane dei
unigenitus qui dum totaliter
veritatem carnis accepit ex
virgine Etiam nascendo inte-
gritatem virginitatis servavit
in matre Ergo arguit quod cum
beata anna mater beate virginis
non fuit virgo in concipiendo
ipsam et pariendo / ergo ipsa

contraxit originale peccatum
Prima ad hoc fuit allegata
doctrina augustini in libro de fide
ad petrum firmissime tene
et nullatenus dubites
hominem qui per concubitum
viri mulierisque conceptus
cum originali peccato nasci iniquitati
subditum mortique
subiectum / et ab hac necessario
ire nasci filium de qua dicit
apostolus Eramus et nos filii
ire sicut et ceteri a qua
nullus liberatur nisi per fidem
mediatoris dei et hominum
hominis iesu christi qui sine pec-
cato conceptus sine peccato
natus sine peccato mortuus
peccatum pro nobis id est sacrificium
factus est pro peccatis nostris
In veteri quippe testamento
peccata dicebantur sacrificia
que pro peccatis offerebantur
et in quibus fuit significatus
christus quia ipse est agnus
dei qui tollit peccata mundi
Super hec allegavit venerabilis
doctor opiniones Canonistarum
et nominat Raymundum
Iohannem theutonicum Archidiaconum
hostiensem Innocencium
Iohannem andree et Speculato-
rem Secundum medium
est de carne peccati Dicit enim
carnem ~~peccati~~ virginis fuisse
carnem peccati / quod aliter
dici non posset nisi racione
peccati originalis quod ipsa in suo
conceptu traxit Nam licet
habuit mortalitatem et
alias multas penalitates
non tamen fuisse in eo dic-
ta caro peccati sed similitudo carnis peccati

Secundum medium de carne peccati

Aug9 in lio ij de baptismo
pvulorum solus ille homo
factus manens deus petin
non habuit nec assumsit car-
nem peti quis de matria
carne peti. Item lio decimo
sup Gen ad litam non erit
quis ut per illius hominis
inobedienciam cetus ipse
pctor costituar / per cuius vnius
obedienciam ab eo reatu
liberati iusti costituunt multi
Et quid coquinatius illo vtero
virginis cuius caro etiam si
de peti ppagacione venit
non tamen de peti propa-
gine concepit / nec ipsum qd
corpus q ea lex seuit in vte-
ro Marie que in membris
posita corporis mortis repu-
gnat legi mentis quam
sancti spus coniugati non
quis quousque nisi licebat eo
impetum protulerit Hec
aufuit sic in omnibus carnem
que de peti propagacione
venit ea lex seuit que in
membris posita corporis mortis
repugnat legi mentis
et quit petm orle. Cum
dicatur lex membrorum
Et caro virginis de peti pro-
pagacione venit / ergo in ea
fuit petm orile. Ita aug9
in eod. proinde corpus
cuius ex carne femine assu-
tum est / que de ea carnis
propagine concepta fuerat
tamen quia in ea non sit con-
ceptum e / quo fuerat ia
concepta nec ipsa erat caro
peti sed similitudo carnis
peccati. Non enim accepit inde
reatum moriendi qui apa-
ret in motu carnis non

voluntario cuius voluntate
superando aduersus que spus
concupiscit. sed accepit inde
id quod Stagiom puarica-
cionis sed soluende inde debite
morti et ostendende promisse
resurreccioni sufficit quorum
vnum nobis ad non timendum
alterum ad sperandum valeret
Hec dt clarissime habere
suam intencionem quia dicit
aug9 qp xpc non accepit in
utero virginis reatum mori-
endi qui aparet in motu
carnis / quia ut dt. talis rea-
tus moriendi propter dicatur
petm orile. et hinc dt fuisse
in virgine. Vnde ex hoc colliut
qp iam dcit sed pur maria
et vera infallabili qp in oibz
vtilibus ppombus aug9 de
matia orilis peti / etiam si
de ea non faciat mencionem
b. virginem intelligendum
est inclusam ee. Item in
eod aug9 Cum enim sit in
semine et visibilis corpulea
et invisibilis racio vtrumque
cucurrit ex habraam vel ex
ex ipso Adam usque ad corpus
Marie / quia et ipsa eo mo
concepta et exorta est. xpc
aut visibilem carnis substanciam
de carne virginis assumsit
Racio uo concepcionis eius
non a semine viri sed longe
alit ac desuper venit. Item
in eod aug9 cuius nullius ho-
minis anima sit in lumbis
pris sui secundum carnem. tamen
in lumbis abrahe dicimus
costitutum leui decimatum
et ibi costitutum secundum carnem

pm non decimatum secundum ra-
cionem quippe illam semina-
lem ibi fuit levi qua racione
per concubitum venturus erat
in matrem secundum quam maria
non ibi erat per quamvis secundum
ipsam ibi fuit marie caro.
Item augustinus in libro secundo contra
Iulianum quid est quod laboras
magnis argumentis pervenire
ad impietatis obruptum / ut per
caro quia de maria nata
est cum virginis caro sit ce-
terorum hominum quod adam fuit a
propagata nichil distet a car-
ne peccati et sine ulla distinc-
cione apostolus dixisse credatur
eum fuisse missum in simili-
tudinem carnis peccati. ymmo
potius instas ut vera sit caro
peccati ne hec sit. Quid est ergo
similitudo carnis peccati si vera
est caro peccati Sed hanc apostoli
sinam me non intellexisse
dixisti / nec eam tamen expo-
suisti ut te docente noscamus
quod aliqua res possit esse similis
rei que non est. Est si demen-
tis est dicere et sine dubio
caro christi non est caro peccati
sed similis carni peccati / quid
restat ut intelligamus nisi
ea excepta omnem reliquam
humanam carnem esse
peccati Et hinc apparet illam
concupiscenciam per quam christus conci-
pi noluit fecisse in genere
humano propaginem mali
Quia habuit corpus quamvis
inde venerit tamen eam non
traxit in corpus quod inde
concepit Ceterum corpus
per inde dictum esse in simi-
litudinem carnis peccati
quia omnis alia hominum
caro peccati est Hec augustinus Et
ad declarandum quid intel-
ligatur per carnem peccati
fuit allegata doctrina augustini
in libro de baptismo parvulorum
Et habetur in volumine
decreti. et dicit sic / per
baptismum id agitur ut
caro peccati euacuetur. Sed
non sic euacuatur ut in carne
concupiscencia non sit innata sed
ne obsit. Nam si post ad ra-
cionalem etatem pervenerint
ibi huic cum qua pugnent
causa adiuvante domino
superent si non gratiam in va-
cuum susceperunt Nam nec
adultis id prestatur in baptismo
nisi forte ineffabili miraculo dei ut
lex peccati repugnans legi
mentis penitus extinguatur
et non sit / sed ut quicquid ab
homine dictum factum co-
gitatum est cum eidem concu-
piscencie mente subiecta ser-
viret totum aboleatur et
quasi factum non sit habeatur
Item augustinus ps xxxiiii
Ego autem cum mihi molesti es-
sent induebar cilicio Ci-
licium inquit fortasse
appellat carnis sue morta-
litatem quam accepit per simi-
litudinem carnis peccati Apostolus
enim dicit misit deus filium
suum in similitudinem car-
nis peccati ut de peccato damna-
ret peccatum in carne hoc est fi-
lium suum induit cilicio ut
de cilicio damnaret hedos
non quia peccatum erat non
dico in verbo dei sed nec

ipsa quod cum anima sancta et mente hominis que sibi ad unitatem persone verbum dei et sapientia coaptaverat. Sed nec in ipso corpore peccatum ullum erat. Nam nisi mortale esset non moreretur si non moreretur non resurgeret si non resurgeret exemplum vite eterne nobis non demonstraretur. Ergo sic dicitur mors peccatum que facta est peccato quomodo dicitur lingua greca lingua latina non ipsum membrum carnis sed quod fit per membrum carnis. Nam lingua in membris nostris unum est sicut oculi nasus aures etc. Lingua autem greca verba facta sunt non quia verba lingua sed quia verba per linguam. Dicis de aliquo agnovi faciem ipsius de membro corporis loqueris. Dicis ergo agnovi manum ipsius absentis non manum in corpore sed scripturam que est per manum facta que erat in corpore. Sic ergo peccatum domini quod factum est de peccato quia inde carnem assumpsit de massa ipsa que mortem meruerat de peccato. Et ut celerius dicam Maria ex Adam propter peccatum ade. Adam mortuus est propter peccatum, et caro domini ex Maria mortua est propter delenda peccata. Hoc pallio induit se dominus, et ideo non est cognitus quia sub pallio latebat. Hec sunt omnes augustini auctoritates allegate contradicentes in quibus mencio fit de beata

Tercium medium racione purgacionis decimacionis et sanctificacionis

virgine in materia originalis peccati. Et plurium evidencia et precipue constare opinionem suam. Tercium medium probacionis de concepcione beate virginis in peccato originali quod contra adversarii inducitur est racione purificacionis decimacionis et sanctificacionis. Dicunt enim quod purgacio presupponit immundiciam, quoniam id quod est mundum non est purgandum. Nunc de Maria autem legitur purgatam fuisse a spiritu sancto, ergo sic necesse est dicere aliquam immundiciam fuisse sed non immundicia actualis peccati ergo originalis. Allegando doctrinam leonis in sermone de Nativitate domini. Sine virili semine editus est ex virgine quam non humanus coitus sed spiritus sanctus fecundavit. Et cum in omnibus matribus non fiat sine peccati sorde concepcio hec inde purgacionem traxit unde concepit. Quo enim paterni seminis transfusio non pervenit peccati se illic origo non miscuit. Specialiter autem ad probacionem huius allegatus fuit textus magistri sentenciarum in tercio distinctione iij c. j. Ubi sic dicitur queritur quoque de carne verbi an priusquam conciperetur obligata fuit peccato et qualiter talis assumpta fuit a verbo. Sane dici potest et credi oportet iuxta sanctorum attestaciones convenienciam ipsam prius peccato fuisse obnoxiam sicut reliqua virginis caro sed spiritus sancti operacione mundatam ita ut ab omni contagione immunis uniretur

verbo pena tamen non necessitate
sed voluntate assumentis remanente
Mariam quoque totam
spiritus sanctus in eam perveniens
a peccato prorsus purgavit et
a fomite peccati etiam liberavit
vel fomitem ipsum penitus
evacuando ut quibusdam placet
vel sic extenuando et debilitando
et ei postmodum peccandi
occasio nullatenus competit
Item 2o dicam post consensum
autem virginis spiritus sanctus supervenit
in ipsam secundum verbum domini
quod dixit angelus purgans ipsam
et potencia divinitatis
verbi receptivam preparans simul
aut generativam Item Augustinus
co[ntra] hereticum ex spiritu fit quod ante
diximus carnem ibi simul
conceptam et assumptam eam
denique inmo totam virginem
spiritu sancto superveniente ab omni labe
peccati castificatam cui collata
est potencia more novo generandi
Ut sine coitu viri sine libidine
concipientis in utero virginis
celebraretur conceptus dei et
hominis Ex hiis duobus dictis
et argumentis premissis patet non solum
quod petebatur de purgacione
sed etiam de fomite
et concupiscentia quod erat tertium medium
Quia si in virgine fuerunt
fomes et concupiscentia ergo
ut dicebatur originalis culpa
Item hic tertium medium fundatur
in racione decimacionis Ipsa
enim virgo fuit decimata in lumbis
Abrahe sicut et Levi unde
Augustinus super Genesim Sic Adam peccante
qui in lumbis eius erat
peccaverunt Sic Abraham dante

decimas qui in lumbis eius
erat decimati sunt Unde non
sequitur in xo. Licet in lumbis
Ade et Abrahe fuit quia
non secundum concupiscentiam
carnis inde descendit Cum
ergo Levi et xc secundum carnem
esset in lumbis Abrahe
quando decimatus est Adeo tamen
pariter decimati non sunt
quia secundum aliquem modum
non erat ibi xc quo erat ibi
Levi secundum illam quippe seminalem
fuit ibi Levi qua racione
per concubitum venturus
erat in matrem secundum quam racionem
non ibi erat caro xc
quamvis secundum ipsam fuit ibi caro
eius caro Ille ergo decimatus
est in Abraham qui sic fuit
in lumbis Abrahe sicut ipse
fuit in lumbis patris sui
qui sic natus est de patre Abraham
Sicut ipse de suo patre natus
est scilicet per legem carnis
et vilem concupiscentiam Sicut
ad hoc fuit allegata doctrina
Gregorii super Ezechielem omnes
viri dicentes quid enim lumborum
nomine nisi propago mortalitatis
exprimitur propter quod
eciam de Levi dicitur quod adhuc
in lumbis patris erat cum ei Melchisedech
occurrit Abrahe
de lumbis vero Abrahe ergo
Maria genuit in cuius utero
unigenitus patris per spiritum incarnari
dignatus est Ex hoc
arguit dicendo quod propago
mortis sumitur pro vicio originali
peccati Item arguebat racione
sanctificacionis Constat enim quod
Maria sanctificata fuit ut supra

allegatum est quod sanctificavit
tabernaculum suum altissimus
Et quia secundum doctores sanctitas est
libera ab omni immundicia in
maculata mundicia et per consequens
sequitur quod Maria aliquando
sub immundicia fuit. Cum de
racione sanctitatis sit liberacio
ab immundicia. Sic dicimus
quod illud quod resurgit aliquando
mortuum fuit quia resurrec-
cio est illius quod per mortem
cecidit sicut reparacio surrectio. Et
ex hoc aliqui doctores dicunt
quod in Maria duplex fuit sancti-
ficacio. Prima in utero matris
quando mundata fuit ab originali.
Alia in concepcione actiua
filii quia propter plenitudinem
gracie in illa sanctificacione
fuit in ipsa totaliter extinctus
fomes ita ut non posset am-
plius peccare mortaliter nec ve-
nialiter. In prima autem fuit li-
gatus fomes ne eam tra-
heret ad peccandum quemad-
modum in aliis hominibus vel
quod in prima sanctificacione fuit
purgacio a malo inquantum
respicit personam. In secunda
vero inquantum respicit naturam.
De hac sanctificacione et pur-
gacione fuit allegata doc-
trina Bernardi in sermone assump-
cionis. Contrarium [illegible] et
incipit. Hic in hoc in loco for-
te [illegible] quisque requiret.
Cur in [illegible] lectio-
ne [illegible] prorsus Lazari [illegible]
cio fiat arbitror sine
ne id quod a [illegible] filius
dissidere. Originalem etenim
dominum intelligens spiritus
sanctus silvit non magis sine
penitenciam que malum
utrique committatur. Absit enim

[margin: contra fomitem sive fontem a gratia]

[margin: contra mortem et de morte et aliis penalitatibus]

ut propter quemque inquinamenti
dominus hec aliquando fuisse
credatur ut in ea proinde scrip-
ta Lazari querretur quod si ori-
ginalem a parentibus macu-
lam traxit. Sed vel magis a ce-
teris sanctificatam a non
magis a deo spiritu sancto reple-
tam credere prohibet preclara
gracia. Habet enim festus laudi-
bus nascens honoratur. Po-
stremo cum omnino confiteor ab
originali contagio sola gracia
mundatam esse Mariam. Et
sicut omnino pium est credere pro-
pterea Maria delictum non ha-
buit. Quantum medium
est de fomite et concupiscen-
cia dicitur enim quod cum ista fuerit
in virgine veraciter post suam sanctifi-
cacionem in utero usque ad con-
cepcionem filii dei quod eiusdem
testimonium est fuisse in ea
peccatum originale. Nam fomes et
concupiscencia dicuntur esse quedam
passiones peccati originalis. Ergo
posito peccato originali remoto omni
alio posito ponitur et eo remo-
to posito omni alio posito non
ponitur. Sic dicitur de utilitate
et quantitate. Et autem ista
fuerint in virgine probatur per
supradicta auctoritate Damasceni et
magistri sententiarum. Quantum me-
dium de morte et penalita-
tibus multis que fuerunt in
virgine quia cum ista fuerunt
in virgine dicebatur processisse in
ea peccatum originale non sic autem
in Christo quia ipse eas volun-
tarie assumpsit quod nullus
de virgine asserit. Et ad proba-
cionem huius fuit adducta glossa
Damasceni super de eo c. per baptismum

q quadruplex e pena origi.lis
pcti excludit damnat a celesti
spectaculo dampnat et causa e
mortis temporalis et impotentia
resistendi viciis. Dicitur etiam
ad hec quod si bta virgo
fuisset mortua ante passione
x q ipsa non intrasset padi-
sum quamuis caruisset visione
diuine glie. Tertium me- xj mem e d' redemptore
dium e cui prout dictum
e multum innititur assertio
contraria e de redemptione
Dicit enim q quia xpc fuit
vniuersalis redemptor oportet
intelligi etiam ipsam re-
demptam fuisse. Et quia re-
demptio e liberatio a seruitu-
te quam quis incurrit sequitur
q maria fuit aliquando sub ser-
uitute pcti. Nam ab hac
seruitute pcti xpc nos redemit.
Ad probationem cuius fuit al-
legata doctrina augni in li
de pfectione iustitie dicentis
Quisquis ergo fuisse vel esse
in hac vita aliquem hoiem
vel aliquos homines putat
excepto vno mediatore dei
et hom quibus non fuit ne-
cessaria remissio pctorum
contrarius e diuine scripture
Vbi aplus ait per vnum
hominem pctm intrauit in mundum
et per pctm mors. Itam
omnes homines mors ptransiit
in quo omnes peccauerunt. Et
necesse est ut impia contentione
asserat esse posse homines
qui sine mediatore xo libe-
rante atque saluante sint liberi
saluique a pcto. Item re dixit
Non e opus sanis medicus

sed male habentibus. Non
veni vocare iustos sed pec-
catores. Item doctrina sancti
Tho in opere contra gentiles
c xxiiij in determinatione
qua Concilij sic habetur
Sequimur per omnia sctos
patres et doctores eccle atha-
nasium. Hilarium. Basi-
lium Gregorium. Theolo-
gum. Nisseum. Ambro-
sium. Augustinum. Theo-
filum. Iohannem. Con-
stantinopolitanum. Ciril-
lum. Leonem. proculum
et suscipimus omnia que
de recta fide et condemna-
tione hereticorum exposuerunt
dicentes omnes homines
nasci cum pcto origli. Ex quo
infert q ex quo augs et
alij quos ipse ibi allegat
de pcto origli contra pelagia-
nos exposuerunt dicentes
omnes homines nasci cum
pcto origli. Cum bta virgo
fuit homo ergo contraxit
o pctm. Item hec q pro inco-
parabili arto super materia
redemptionis q presupponat
seruitutem pcti allegauit doc-
trinam augni in ep ad op-
tatum epm de origine ani-
me dicit enim sic Nam ut iam
verbis vtar que de ipsa epla
beatissimi antistitis zozomi
leguntur Fidelis dominus
in verbis suis eiusdemque bapti-
smus re ac verbis id e opere
confessione et remissione pec-
catorum in omni sexu etate
et conditione omnibus humani
generis plenitudinem tenens
Nullus enim nisi qui pcti

hanc est liber effectus, ne re-
dentus dici potest nisi qui ve-
re per peccatum fuit ante captiuus
sed septimum est si filius vos
liberauit vere liberi eritis
per ipsum enim renascimur spiritualiter
per ipsum crucifigimur mundo ip-
sius morte mortis ab adam
omnibus nobis introducte atque
transmisse vinculu anime illud
propagatione contractum cyro-
graphum rumpimus quo nullus
omnino natorum antequam per
baptismum liberetur non tene-
atur obnoxius In hiis enim verbis
apostolice sedis tam antiqua
atque fundata certa et clara est
catholica fides ut nephas sit
de illa dubitare Item
supra fuit allegata epistola Bernardi
ad Innocencium papam contra
Petrum Abelardi qui dicit Christum
non venisse in carnem ad
liberacionem humani generis

Septimum medium de impeccabilitate virginis ad Christum

Septimum medium est pro
contraria assercione de impecca-
bilitate virginis ad Christum filium
suum quia esto quod potuit
preseruari ne peccatum originale
contraxerit tamen nullatenus
hoc decuit quia iustum erat
Christum conferri debere eidem in aliqua
prerogatiua priuilegii et hec
est prerogatiua Christi quod cum
ipse redemerit omnes redimendos
a peccato ipse solus absque peccato
venit in mundum Accedunt
eciam quia ex hoc prouoca-
retur Christo contra sic hono-
rantes eam Nam quanto am-
plius vir extollit filium quam se
et hoc esset quasi contumeliam
quandam facere sibi dicendo
honorem priorem suam in hoc
casu participari Tum nullo
dubitet iustum esse persuasionem
creaturam honorari debere
creatorem Et ex hoc dicebat
Bernardus quod regia virgo regia falso
honore non indiget quia re-
gine honor iudicium diligit Sicut
per hoc quod medio et deliberacio-
ne fuit allegata epistola Bernardi
ad Canonicos Lugdunenses et
in totum lecta que doctrina
sanctis apostolis prius et in totum con-
firmavit contrariam assercionem
Et quia contrarie habet hic ut
insistitur prout inducta fuit supra
in responsionibus que ex illa
hunc doctrine contrariari dicuntur
allegabuntur

Octavum medium e racione veritatis

Octavum medium
e racione veritatis Est enim
contraria assercio nimis confi-
dit ac sepe reperit Et cum
determinatum sit omnes prolos
contrahere peccatum originale et virgo
puella fuit ergo contraxit Di-
cendum quod hic tenet ex regula
infallibili sanctorum scolastica-
rum quia dicitur quod si uniuersalis
est vera seu catholica negacio
eius sua particularis sub-
alterna erit vera seu catho-
lica et dicitur quod per hunc modum
loquendo conclusio sua funda-
mentalis est iam determinata per
ecclesiam et eam tamquam catho-
licam defendere tenentur omnes
fideles Exemplificat de ista sic
omnis homo vite baptisatus
plenam consequitur et omnium suorum
peccatorum remissionem ista
est determinata ergo et ista aliquis
baptisatus plenam consequitur
et remissionem omnium suorum pecca-
torum quod infert negacio contraria vel

in forma silogisata cuius mi-
nori quia ponit quod sit bapti
satus parvulus aut dicat quod sua
conclusio non reperitur declarata
quia non complicate nec in premis
sis. Ad probandum autem
hanc veritatem adducit plura
sanctorum originalia doctorum
Et specialiter placuit de conse-
cracione dis. iiii et est concilii mile-
tani. placuit ut quicumque parvulos
recentes ab uteris matrum
baptisandos negat aut dicit in
remissionem peccatorum eos bap-
tisari. sed nichil ex adam
trahere originalis peccati quod la-
vacro regeneracionis expietur
unde sit consequens ut in eis
forma baptismatis in remis-
sionem peccatorum non vera
sed falsa intelligatur ana-
thema sit. Quoniam non aliter
intelligendum est quod ait apostolus
per unum hominem peccatum intra-
vit in mundum et per peccatum
mors. et ita in omnes homines
pertransiit in quo omnes peccave-
runt. nisi quemadmodum ecclesia
catholica ubique diffusa semper
intellexit per hanc regulam
fidei et parvuli qui nichil pec-
catorum in semetipsos adhuc
committere potuerunt. Ideo in
peccatorum remissione veraciter
baptisantur ut in eis regene-
racione mundetur quod genera-
cione traxerunt. Item leonis
pape in sermone nativitatis
domini. Dominus noster peccati
mortisque destructor sicut nul-
lum a reatu liberum reperit. Ita
pro liberandis omnibus

venit. Idem in sermone vii
nativitatis domini. In tantis
quam quibus contra unum solum
fuit remedium quod posset
subvenire prostratis. Si
aliquis filiorum adam ori-
ginalis prevaricacionis alienus
atque innocens nasceretur qui
ceteris exemplo prodesset et
merito. Sed quia hoc naturali
generacio non sinebat nec po-
terat viciate radicis sine
semine propago esse. De qua
scriptura dicit. Quis potest
facere mundum de immundo
conceptum semine nisi tu qui
solus es. Dominus david factus
est filius david. et de pro-
missionis germine fructu proles
orta sine vicio in unius persone
gemina coeunte natura ut eodem
conceptu eodemque partu gigne-
retur dominus ihesus christus. cui
et vera inesset deitas ad
miracula operum et vera
humanitas ad tollerandum
passionum. Item ambro-
sius super lucam. omnes in adam mo-
riuntur. quia per unum ho-
minem peccatum intravit in mundum
et per peccatum mors et ita in
omnes homines pertransiit in quo omnes
peccaverunt. ergo culpa mors
omnium est. Item Crisosto-
mus. adam peccavit et grande
peccatum et omne genus humanum
in commune dampnat. Item
Augustinus in quo ceterus deus ho-
minem ... licet ipsa causa hominis
concepcio sit nuda et absque
peccato carnalis delectacionis

virgo tamen ipsa unde assumpta
est in iniquitatibus concepta
est et in peccatis concepit eam
mater eius et o peccato nata
est quoniam ipsa in adam peccavit
in quo omnes peccaverunt Et licet
dictum istud sit Basso discipu-
li sui tamen ex adverso inducitur
quod hec sit de intencione augustini
ex pluribus dictis in eodem c. et
xvi Et in de concepcione virginali
c. xvij Item sanctus thomas in plu-
ribus libris suis Item aliorum
quorundam doctorum quorum
nec vita nec doctrina est approba-
ta Nonum medium proba-
cionis ex adverso est de excep-
tiva dictione allegando quod
in nullo peccatum reperitur solum
de christo et non de virgine facta
excepto hoc medium fuit supra
allegatum inter generalia aucto-
ritates aut speciales referuntur
auctores super hec exposite inducte
ambrosius super lucam dicit solus ex
natis de femina sanctus dominus
ihesus qui terrene contagia cor-
ruptele immaculati partus
novitate non sensit et celesti
magestati depellit Item augustinus
de natura et gratia cum alios
quociens in scripturis invenimus
homines dictos esse sine quere-
la non tamen invenitur qui
sit dictus sine peccato nisi unus
solus de quo aperte dictum est
eum qui non noverat peccatum
Et alibi expertus est omnia pro
similitudinem absque peccato in
carne que habebat simili-
tudinem carnis peccati quamvis
non esset caro peccati quam tamen
similitudinem non haberet nisi
cetera esset caro peccati
Ex hoc conversa posicio dt

x membrum est de dictione exceptiva

ex absque ulla tergiversatione ut
evasione sequitur virginem esse
conceptam in peccato originali
si preter carnem christi omnis alia
est caro peccati Item Gregorius in xi
moralium beatus Job incarna-
cionem intuitus redemptoris
solum vidit in mundo hominem
de inmundo semine esse concep-
tum qui sic in mundum venit
ex virgine ut nichil haberet
de inmunda concepcione Nec
enim de viro et muliere sed
de spiritu sancto et maria virgine
processit solus quoque in carne
sua inmundus extitit qui delec-
tacione carnis tangi non potuit
quia nec per carnalem hanc
delectacionem venit Item
leo in v. sermone Nativitatis
domini nisi in eorum creature re-
creator ipse descenderet et
vetustatem humanam ad no-
vum principium sua nativitate
revocaret repugnaret mors
ab adam et super omnes eodem
nexu insolubilis permaneret
Cum de sola condicione nascen-
di una cunctis esset causa pereundi
Solus itaque inter filios homi-
num ihesus innocens natus est
quia solus sine carnalis concu-
piscencie pollucione conceptus fuit
ex homine non generis ut nos
divine nature possimus esse con-
sortes Hec sunt communiter omnes
auctoritates sanctorum per quas confirm-
am de qua in responsionibus men-
cio fiet inducte ex adverso in
materia peccati Sed alique reperiuntur
que satis longe fuerunt exten-
sum in ista recitacione fuerunt
abreviate Quedam autem

alia testimonia fuerunt adduc-
ta super ista redemcionis.
Et quia putatur sufficere ad
responsionem que iam premis-
sa fuerunt in recitacione sistat.

De responsione ad auctoritates sacre scripture et premitti unum irrefragabile dictum

Quemadmodum argu-
mentandi duplex
assignatus est ordo
distinctus. Ita et conformiter
respondendum erit. Et pro
evidencia responsionum huius-
modi arguendi videlicet ad auctoritates
sacre scripture premittit unum
satis notabile ymmo irrefraga-
bile dictum, quod sic sacra scrip-
tura pro sui concordia et sa-
na intelligencia in passi-
bus ambiguis libenter admit-
tit qualemlibet racionabilem distinc-
cionem. Ita et adversa po-
sicio merito dicit in hac materia
de sancta concepcione beate
virginis. Constat namque quod in
sacra scriptura multe auctoritates
reperiuntur inter quas prima facie
videtur repugnancia esse. Et
quia auctor sacre scripture spiritus
sanctus sibi ipsi non potuit
esse contrarius, ut omnis appa-
rens contrarietas procul habeatur
multiplex assignatur intellectus.
Et quantum tangit ad presens spe-
cificatur quod admittit distinc-
cionem quadruplicem, videlicet in
dicta / temporis / officii / persone / et
disposicionis. De singulis bre-
vium licet allegare vel unum
exemplum dicitur in Regum
viii. et ii paralipomenon v. quod in ar-
cha testamenti nichil aliud erat

nisi due thabule lapidee quas
posuerat in ea Moyses in
oreb. Apostolus vero ad hebreos ix quod in
eadem archa erat virga aurea urna
habens manna, virga aaron
que fronduerat, et thabule
testamenti. Ecce aperta contra-
diccio, oportet ergo intelligi dif-
ferenciam ~~temporis~~ esse ex temporis
videlicet quod adhuc tempore Salomonis
non erat in archa nisi ta-
bule testamenti prout manda-
tum fuit in ea custodiri Exo
xxv. Postea autem quia etiam
mandatum fuit custodiri
in tabernaculo testimonii
duo videlicet virgam aaron et man-
na Exo xvi et numeri xvii in
sequenti tempore potuit contin-
gere quod intra archam illa
duo posita fuerunt. Et ita
hec due auctoritates concordant
ad invicem assignata diversitate
temporis, ut non dicatur eodem sed tempore
diverso loquantur Salomon
et apostolus paulus. Secundo de
persone vel aliarum singula-
rium condicionum per quam una
ab alia discerni potest. Et quia
de una eademque persona nec de
una officium potest contenditur
ad qualitatem vel similitudi-
nem officii. Et de hiis duo-
bus facit nobis noticiam Sal-
vatoris doctrina. Cum enim
ut dicitur Jo primo interrogatus
fuisset Johannes bapti-
sta de se ipso quis esset dicentibus
Helias es tu respondit non
sum. propheta es tu respon-
dit non. Salvator tamen

Adhuc ei hec duo affirmauit
de ipso dicens et plusque pro
Dicit ipse est helias quia
venturus esset / primum autem
verificatur quia propheta dicebat
dicipulis vel antecessor .i. propha
quidam de quo credebatur
per Iudeos quod esset quidam
magnus propheta ventu
rus ante messiam et de
quo habetur de vt° xvij
et sic Io negauit se prophetam
talem qualem ipsum esti
mabat iudei esse / vel di
cebatur communiter pro quolibet vi
dente qui a deo suscipiebat
reuelaciones Et isto modo
saluator dixit eum plusquam
prophetam quia quod alii spiritualiter
ipse eciam corporaliter demon
strauit In 2° erat maior
repugnancia quia helias
non est nisi vnus persona
et Iohannes negauit se
sunt asseruit eum heliam
esse / ne tamen scriptura
paciatur calumniam reci
pit hanc intelligenciam
quod licet non esset helias in
persona erat tamen in simili
tudine videlicet in austeritate
vite constancia doctrine et
auctoritate officii sic dicimus
de vno ad simili paulus
est iste Symon in maliciis di
cimus iste est nero Ex
quo nedum in vniuersali
proposicione copulata ad par
ticularem / sed de singula
rissimo significato indi
uisibili nichilominus scriptura
sacra patitur intelligenciam
extendendo nomine persone
ad dignitatem officii vel

similitudinem vite Vnde
et si simpliciter verum esset
dicere quod Io baptista non esset
helias tamen vicibile vnius vel
plurium condicionum que inter
eos similes repiebantur vim
recipit denominacionem alterius
Certo eciam sacra scriptura
recipit intelligenciam ut id
quod dicit actum de omni signo
ibi referatur non ad actum
sed habitualem disposicionem
illius et preteriti vel futuri / et
de hoc modo intelligendi sacra
scriptura plena est dicit pro
omnes omnes declinauerunt simul
inutiles facti sunt etc que
aucte ad literam videtur omnes
comprehendere sub peccato actua
li Constat tamen in inuenti
contineri sacri canonis
multos in eo vocari bonos
et innocentes / Ergo vtrumque
eorum habeat intelligi illa
vniuersalis non de actu ma
lo sed de habituali siue ne
cessaria disposicione et incli
nacione nature corrupte ad
illud Ita eciam intelligi
illa Ego dixi in excessu
meo omnis homo mendax
quantum enim est ex pietate ne
communiter omnibus sed talis est. Et Is
et id ipsa liber omnes nos
quasi oues errauimus vnusquisque
in viam suam declinauit
Ita hic modus respondendi
habetur iam in ecclesia pro veri
tate fidei catholice ut in supra
allegata decretali Cum adi

tiij dicta Archiepiscopo Cantu-
arie que incipit maioris ecclesie
causas de baptismo et eius ef-
fectu in volumine Tu vero nunc
dicitur duo primo quod auctores sa-
cre scripture que loquuntur quod per
caritatem vel penitenciam fit
remissio peccatorum quia nec
in paruulis potest esse prima vel
consensus Vnde etiam in illis pre-
dicta vel peccata esse qui peccato
tamen actuali tenentur predictas
auctores ad vnum sive intelligen-
das esse tantum de adultis Quod
quia saluator dixit Qui cre-
diderit et baptizatus fuerit
saluus erit etc. / qui vero
non crediderit condempnabitur
Cum non possint credere
paruuli sed adulti Et quod dicit
tota auctoritas intelligenda est
de adultis ne ad alios prima
et ad adultos secunda etiam refe-
ratur / quamuis non nulli con-
cedant quod paruulus credat non per
vsum sed per habitum fidei
quem suscepit in baptismo
Et alia multa verba
secundum communem vsum loquendi
non ad actum sed ad apti-
tudinem referuntur Quod ma-
nifeste constat ex determinacio-
ne ipse que hic habetur pro
causa Affirmacione / et ponitur
tanquam regula generalis
quod multa in sacra scriptura
etiam si videantur dicere
actum pro habenda ipsorum
vera intelligencia debent
referri non ad actum sed
ad aptitudinem Vnde ha-

bemus quod iste modus sol-
uendi est valde auctenticus
quia non solum in sacra
scriptura vsitatus sed per
Augustinum quod sit conueniens est
approbatus Ergo ista regula
sic declarata applicando ad
intentum nostrum dicere possu-
mus secundum quod virginis concep-
cionem fuisse in peccato aut
non fuisse cum petitur fa-
cienda est distinctio quantum
ad dictam temporis peti conci-
cionis et dispositionis Si
respiciamus ad tempus conce-
cionis sive prout dicit con-
cio seminum scilicet ad illud dic-
gno ad cuius generacionem con-
uenerunt parentes ipsius
Et si peccatum prout hic vide-
tur dicere accipitur pro fetore
libidinis et viciosa corrup-
cione carnis. Sane intellige-
do non est inconveniens dici quod
in peccato concepta fuit Et sic
intelligitur auctor hic ad
longitudinem prout supra declarabitur
plenius Vnde istud sic dici
repugnaret ad illam positio-
nem de purificacione seminis
in matris vtero Et quod di-
cere eam isto modo conceptam
fuisse in peccato idem est ac si
dicat quod concepta fuit com-
muni modo propagacionis humane
Si vero ad illud tempus respi-
ciamus concepcionis sive quando
fuit vnitio anime racionalis
cum corpore tunc quia loco peccati
gracia infuit sic non dicitur
concepta in originali peccato

Item secundo quia peccatum originale dicitur vz pro pena peccati id est viciosa corrupcione nature que nobis omnibus inest ex mixto primi parentis / aut pro originalis iusticie carencia prout dicit [illegible] sive indignacionem divinam / primo modo non negetur sane sentiendo quod fuisset concepta in peccato sed non asseritur simpliciter quia ipsa numquam fuit vas divine iracundie nec culpe sive odiosa deo vel abhominabilis. Sic enim quia propheta dicebatur equivoce Iohannes dictus est propheta unus et negatus alius. Item tercio potest distingui contitum ad condicionem similitudinis. Sic enim Iohannes dictus est Helias quia habebat aliquas condiciones sibi similes ut austeritatem vite etc. Ita ergo cum beata virgo habuerit multas condiciones illis similes quas habent omnes qui contrahunt originale peccatum. Ex hac intelligencia esto consimiliter dicendum est non concepta fuisse tamen racione assimilacionis possit concedi. Constat enim ut communiter dicitur quod concepta fuit in libidine et habuit naturalem mortis famis sitis et alias similes penalitates que reperiuntur in illis qui contraxerunt. Hec autem habitis distinctionibus esto quod ad ea de quibus sic non loquitur scriptura divina quo de beata virgine locum habent non dicant tamen in ipsa peccatorum possent admitti ut liceat scripturis scripturas concordare. Secundo materiam

Hic dicere prout de conceptione beate virginis loquimur secundum disposicionis nature regulas / prout autem refertur ad divinum propositum aliud esset dicendum. Item quarto modo et de isto erit prosequucio potest distingui quia conceptionem beate virginis fuisse in peccato potest intelligi dupliciter aptitudinaliter vel actualiter intelligendo. Sane nullus negaret. Nam ex communi modo conceptionis sue cum omnibus aliis aptitudinem immo necessariam disposicionem contitum est ex virtute nature habuit ut peccatum contraheret / et aptitudinaliter solum intelligendo dici habet quo posset concepta fuisse in originali peccato prout originale peccatum large dicitur vz pro necessaria disposicione ex parte nature corrupte ad id. Sed actualiter numquam in eo concepta fuit / quia ut supra declaratum est in primo instanti sue personalis conceptionis contraxisset actualem culpam o pugnant gracia [illegible] sic sanctificans [illegible] cum culpa et gracia pro eodem instanti non possint simul inesse eidem sublato hoc [illegible] quod sua personalis conceptio fuit actualiter absque peccato originali. Et autem iste modus sic accipiendi conceptionem pro actuali disposicione contrahendi fundatur in sacra scriptura patet ex doctrina Anselmi in tractatu de conceptu virginali c viii / dicit enim sic Et si non statim infans per ipsam conceptionem habet peccatum Quid est quod dicit David Ecce [illegible] Et quod dicit Iob Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine Nonne tu qui solus es. Et quid vero

est quod dicit david Ecce in iniqui-
tatibus conceptus sum et in
peccatis concepit me mater mea
Quarta quaestio si possit quomodo
quis non statim ab ipsa
conceptione sit in infirmitatibus
peccatum de iniquitate tamen scire
iniquitatibus est in peccatis con-
cipi dicantur. Respondeo utique scrip-
tura divina asserit aliquid
esse quod non est. Quod est
certum et futurum esse. Dicit
quippe deus ade de ligno ve-
tito dicit Ecce in quacumque die
comederis ex eo morte morieris
non quod ea die mortuus sit cor-
pore sed quia ea die necessitatem
accepit aliquam moriendi. Et
paulus similiter ob necessitatem
moriendi aliquam aut quam aut
ut aliquid in nobis est corpus
quidem mortuum est propter peccatum
spiritus vero vivit propter iusti-
ficationem. Non enim corpora
eorum quibus loquebatur mortua
erant sed moritura per peccatum.
Quia per unum hominem in
hunc mundum peccatum intravit
et per peccatum mors. Sic in ada
omnes peccavimus quando ille peccavit
Non quia tunc peccavimus ipsi
qui non dum eramus sed quia
de ipso futuri eramus et tunc facta
est illa necessitas ut cum essemus
peccaremus quando per unius ino-
bedientiam peccatores sunt con-
stituti multi. Dicitur de imundo
semine in iniquitatibus et in peccatis
concipi potest homo intelligi
Non quod in semine sit immundicia
peccati et peccatum sive iniquitas
sed quod ex ipso semine et ipsa con-
ceptione ex qua incipit homo
esse accipit necessitatem ut cum habebit
animam rationalem habeat peccati

immundiciam que non est ad
ipsum peccatum et iniquitas. Ex hac
auctoritate anselmi manifeste patet quod
dictum est videlicet posse dupliciter
intelligi conceptionem hominis
in peccato esse aptitudinalem vel
actualem. Item patet 3o quia
peccatum accipitur dupliciter scilicet large
et ita vocatur peccatum quod est dis-
positio ad peccatum sicut qualitas
morbida sive infectiva que
a quibusdam in semine esse
dicitur ex qua causatur in anima
peccatum. Secundo peccatum accipitur stricte
et solum est in voluntate
rationalis creature. Patet er-
tio quod illa auctoritas apostoli ro-
mani in qua totus fundatur
a contraria assertione professio
non dicit actualem contractionem
peccati sed aptitudinalem sive ne-
cessariam ad contrahendum
dispositionem. Sexta modo
gloso dicit ro. v. allegatur ab
hugone in ii dis. iii dicens. Alia
sunt ipsa peccata in quibus tamen
peccaverunt quorum peccata sunt. Alia
hoc unum in quo peccaverunt quia
omnes in uno hoc fuerunt. Alia
manifestum est itaque omnes in ad-
am peccasse quia in massa
hoc at uno non negaret in
carne beate virginis fuisse pe-
catum. Item et ipsa fuit in
adam tanquam in massa cor-
ruptionis omnes alii homines et ita
fetus ille ex necessitate nature ha-
bebat inclinationem ut peccatum
originale contraheret tamen beata virgo nun-
quam contraxit preveniente gra-
tia sanctificante. Octavo patet
quod auctoritas ille que loquitur
de conceptione in peccato originali
intelligi potest de conceptione

peccatum accipitur dupliciter large et stricte

prout est commixtio seminum
viri et mulieris Ecce in iniqui-
tatibus conceptus sum etc.
ps l dauid ut fiat mun-
dum de inmundo conceptum
semine Item et illa omnes
in adam peccauerunt et per
vnius inobedienciam pecca-
tores constituti sunt multi Hec
eciam est doctrina magistri in iii
dist xxxi vnde et hiis mate-
rialiter concepcio sumitur dupli-
citer pro semini commixtione
et naturarum coniunctione scilicet
anime et corporis De vtraque
uero legitur in sacra scriptura
Gen xxxviii legitur de tha-
mar quod ad unum coitum con-
cepit etc conceptus accipitur
ubi pro seminis infusione Item
ii Reg xi de Bersabee quod
cum dauid dormiuit cum ea
statim reuersa est in domum
suam concepto fetu Item
clamus ad hebr xi fide et
ipsa sara sterilis virtutem
in concepcione seminis accepit
Et iste modus accipiendi sic
concepcionem fundatur philosophica
scientia que docet ix mensibus
in vtero communiter consistere fetum
conceptum Constat autem quod post
anime racionalis infusionem
que ut communiter dicitur infun-
ditur masculis xl die, mulieribus
de [illegible] casu est in vtero
matris per nouem menses Est
eciam in hoc conformis ciuilis
scientia que partum in vtero
post mortem viri de consuetudine
dum usque in ix mense et
post minus qui nascatur mense
x non admittens ad hereditariam

successionem animatur Et
vero concepcio sumatur pro
naturarum coniunctione siue pro
hominis constitucione personali patet
Gen xxi de agar que conce-
pisse se uidens despexit do-
minam suam/ quod non po-
terat potuit hec videre sed per
corporis formacionem manife-
stius De hoc luc primo dicit angelus
ad beatam virginem Ecce con-
cipies et paries filium Con-
stat autem quod in instanti sue
concepcionis xpc fuit animatus
Et iste modus concepcio prout est per-
sonalis hominis constitucio aliquando
vocatur natiuitas in vtero
Math i Ecce [illegible] in ea natum
est de spiritu sancto est et tamen
adhuc xpc tunc erat in vtero
Item Magister sententiarum in iii
dist xxxi vtrumque vocatur con-
ceptus s. ut cum caro coagulatur
formamque humani corporis re-
cipit/ et cum anima infunditur
quod eciam aliquando dicitur nati-
uitas vnde quod natum
est in te

Ista ergo distinctio satis
autentica est ergo continet
sacri canonis quod dupliciter
dicitur concepcio hominis materialis
scilicet et personalis Materialis
illa est que est in seminis
infusione et completur usque
ad perfectam organisacionem
corporis in membra distincta
Ita quod iam intelligitur in eo esse
completa disposicio ad suscep-
cionem anime racionalis Per

Ad concordiam dubitatis
de concepcione virginis

sonalis vero conceptio dicatur
quando primum ex coniunctione anime
cum corpore verum est dicere
iam personam racionalem et ho-
minem esse. Et attendendo in
presenti nostra distinctione ista ma-
net hec doctrina de sancta
conceptione virginis in suo vi-
gore. Et auctores quorundam
sanctorum et aliorum que
dicuntur esse in contrarium intro-
ducuntur veneracione. Dico quod
beate virginis conceptio perso-
nalis propter dignitatem et
prerogativas que eidem competunt
fuerit sancta pura et munda
absque peccato, tamen conceptio ma-
lis illius fetus qui forma-
tus fuit ex semine Ioachi-
im et Anne quia communis
cum omnibus aliis eo modo
quo aptitudinaliter in semine
dicitur peccatum contraxisse quod in peccato
fuit. Unde isto loquendo intel-
ligi possunt et valent exponi
auctoritates sanctorum si qualitercumque
quod dicant videantur oppositum.
Quia sic intelligendo salva
excellencia ac dignitas beate
virginis de qua loquitur con-
tinentia veritatis sacre scripture
et doctrina sanctorum in vene-
racione tenetur. Omnes enim
raciones et auctores que pro-
bant concepcionem beate virginis
fuisse absque peccato, fundant
se precipue in excellencia ip-
sius virginis ex personali dig-
nitate arguendo quod numquam decuit
illam sublimissimam ~~po[illegible]~~

personam fuisse deo odiosam
sed dilectam et gratam tan-
quam futuram matrem et
sponsam suam. Raciones
vero sanctorum et et auctores
et aliorum doctorum que in
contrarium inducuntur omnes
innituntur naturali corrupcioni
nature, quod quia ex semine
libidinose concepto generata
fuit, ideo dicatur concepta in peccato
sive habere carnem peccati.
Constat enim ut supra decla-
ratum est utrumque simul posse
stare quod de immundo semine
materialiter concepta sit et tamen
personalis conceptio sua ipsa
fuit munda et sancta. Et
numquam actuali peccato subiecta.
Et sic quod aliquid propter dispo-
sitionem que inest ex parte
nature dicatur retinere de-
nominacionem que vigore illius
dicitur sibi competere. Ergo
consideranti sacram scripturam
patet quod quando aliquid uno modo
stat in dispositione cause etc.
et alio modo in divina preordi-
natione. Nichilominus etiam si
numquam fiat prout stat in
dispositione causarum ~~[illegible]~~
inferiorum, tamen propter illam
aptitudinem sive necessitatem
quam habet ut sic fiat dicitur
aliquid retinere denominacionem
ac si actualiter ita futurum esset.
De hoc nobis sunt exempla in
sacro canone biblie iiii Regum
xx°. In diebus illis egrotavit
Ezechias usque ad mortem

et venit ad eum ysaias dixit
q3 ei / hec dicit dns / Dispo-
ne domui tue / morieris em
tu et non vives / ecce quo qz
infirmitas illa qntum est
ex virtute nature non poterat
suscipere curacionem / signo
sic futurum erat qui diuina
virtute liberatus est a morte
miraculose / tamen dicitur
q erat mortuus. non quia sic
erat futurum / sed quia sic
erat sede cause disposicio Di-
vi liber legitur de ciuitate
diuine q respiciendo ad cau-
sam scdam vz demerita
ipsorum infra pl dies sub-
vertenda erat / sic tamen ad
futurum esse q diuina dis-
posicione Ione iii c. Ita
dz hic e autor eiusdem tissime
Sermo xvm Ita e de bta
virgine q licet dicitur ab
aliquo scto doctore conc-
epta esse in pcto hoc pt refer-
ri ad diposicionem cause scde
sz virtutem siue disposicionz
nature q modo com sue
concepcionis Comparando tn
ad diuinam virtutem pser-
vantem tamquam ad causa
superiorem nunquam in pcto
concepta fuit Et quoniaz
fortasse potest quis dicere
q illud sit verum in futicio-
ne rei propter contingenciam
et indeterminacionem sed ancta
Non tamen in pcto hic e
de beate virginis concepcione
quia in pcto vel puri a qua-
litate que e in actu non ast
in aptitudine dicit aliquid

denominari Ideo dicimus q
quando huiusmodi disposicio inest
ex virtute nature absolute ex
si contraria insit nichilominus
quia illa remanet in quadam
ipse aptitudine adhuc reti-
net illam denominacionem nec
Constat enim q angelis btis
est confirmacio in bono ita
ut diuina illis providencia
assistente iam non possunt in
malum flecti Nichilominus
tn quia ex condicione sue
nature psonalis arbitrii pro
ut in nudis naturalibus considera-
tur possunt verti ad malum reo
retinent illius naturalis condicionis
denominacionem Unde Iob
iiii de angelis btis dicit
Ecce qui seruiunt ei non sunt
stabiles Ex hoc eciam p thi
vi aplus dicit q solus deus
habet immortalitatem / quia ipse
solus ut Greg exponit in-
mutabilis est sua condicione
nature Item Iob iiii aspe-
xi terram et ecce vacua erat
et nichil Additur etiaz ad
hec ex doctrina saluatoris
lu vii Et aug sup eod ewe
xxiiii / q cum homini ex condicione
nature inclinacio et quedam
necessitas inest ad commissio-
nem culpe nec vitare illaz
possit nisi sustentante spiritu
et gubernante deo q vel
commissa erat et sibi dimissa
eciam si nunquam commisit
imputatur Dicit enim saluator
Cui plus dimittitur plus di-
ligit / et cui minus dimittitur
minus diligit Ex hoc videbatur

sequi quod plus diligit deum
maximi peccatores venit ad de-
um conversi quam innocentes qui
diu in sanctitate vite perseuera-
uerunt quia istis minus di-
missum videtur / et illis mul-
ta et maxima peccata dimis-
sa sunt / ergo oportebat multa
mala committere ut multis di-
missis amplius deum pos-
semus diligere. Absit
hoc sana autem intelligencia
super hoc passu est ista / declara-
ta enim qualiter regente deo pec-
catum ab homine non committi-
tur dicit sic Jam ut modo solu-
ta questio est hic multa com-
misit et multorum debitor
factus est. Ille gubernante
deo pauca commisit cui depu-
tat iste quod dimisit huic
deputat ille quod non commisit
Adulter non fuisti in ista vita
tua priora plena ignorantia
non dum illuminatus / non dum
bonum malumque discernens
non dum credens in illum
qui te nesciente regit sic tibi
dicit deus tuus. regebam te
michi seruabam te michi
ut adulterium non committeres
suasor defuit / et ut suasor
deesset / ego feci locus et
tempus defuit et ut deesset ego
feci affuit suasor non defu-
it locus non defuit tempus
ut non consentires ego
terrui Agnosce ergo gratiam
eius cui debes et quod non
admisisti michi debet iste quod
factum est / et dimissum vi-
disti michi debes / et tu quod
non fecisti nullum enim est
peccatum quod fecit homo quod

non possit facere alter homo
desit rector a quo factus
est homo. Ecce quod hic ma-
nifeste apparet quod omne pro-
tegente deo speciali gratia sua
quis non committit peccatum re-
putatur acsi commisisset et
ei dimissum fuisset. Ex
quo bene sequitur si necesse
sitas quod tunc est quod corrupcio-
ne nature ut contraheret o-
peccatum / sed deo singulari preserua-
te non contraxit nec immu-
ni ab aliquibus doctoribus dicitur
quod mundata vel sanctifica-
ta est in utero ab originali peccato
quia quod doctrina ista salua-
toris quando quis preseruatur
ne committat peccatum pro-
inde reputatur acsi contrac-
tum fuisset et dimissum
Et hic non possent eorum
dicta sanam recipere intelligen-
ciam quod proinde habeatur
illa preueniens sanctificacio ac-
si post contractionem mundata
fuisset cum nullo esset in
potestate sue nature resistere
Et hoc potuit notari in
secunda parte illarum xxi pro-
posicionum contra allegacionibus
quod non obstante huiusmodi per-
suasione etc. Ecce iam ma-
nifeste patet quod conceptus ma-
lis corpus illius virginis pro-
ut conceptus assumit pro co-
mixtione seminum quod respi-
cit solum id quod est nature cui
inest naturalis disposicio ad con-
trahendum peccatum. Amplius

Ad concordiam utriusque doctrine

dicatur in peccato fuisse accidentaliter
peccatum pro dispositione ad id
Conceptio vero sua personalis
sive eius nativitas in
utero quia respicit digni-
tatem et graciam hic dicitur
esse absque culpa Et hec
distinctio manifeste videtur
colligi ex doctrina sancti Thome
in expositione super Ave
Maria ubi dicit quod fuit
in originali concepta non nata
Prima etenim conceptio sic con-
ceptio vocatur quod communiter
non recipit denominacionem
nativitatis Secunda vero pertinens
est conviccio naturarum vel perso-
nalis constitucio conceptio
simul et nativitas appel-
latur Unde intento eius dicit
quod est concepta in peccato quia
odiosa est referendum dicit ad pri-
mum statum conceptionis
quod ita dicatur conceptio quod
nativitas non appelletur Se-
cunda vero quod sit nata absque
peccato debet intelligi simi-
liter referendo ad nativitatem
que dicitur in utero Similiter
etiam illud quod dicit eam esse
a peccato mundatam Munda-
cio enim a peccato non dicit culpam
prefuisse in subiecto Aliquan-
tum Nisi dicat eam mun-
datam per conceptionem verbi
intelligeretur tale in peccato
fuisse quod absurdissimum
est Et quod hec sit intencio
sua patet ex duobus quia
ut supra commemoratum
est dicit in eadem expositione dicit

enim in primo quod purissima fuit
quantum ad culpam quia
nec originale nec mortale nec
veniale incurrit peccatum quo in-
clarius dici potest Secundo quia
dicit quod purissima fuit quan-
tum ad penam quia tum
tres maledictiones date sunt
hominibus propter peccatum prima
mulieri secunda homini tercia
utrique beata virgo immunis
fuit ab omni maledictione
Et ideo benedicta in mulie-
ribus quia ipsa sola ma-
ledictionem sustulit et be-
nedictionem portavit et ianuam
paradisi aperuit Isto igitur
modo intelligendi de duplici
conceptione potest esse concordia
utriusque doctrine videlicet quod respectu na-
ture conceptio materialis illius
fetus sive corporis virginei di-
catur fuisse in peccato Con-
ceptio vero personalis ipsius
semper munda fuit vel secundo
quod eius conceptio quantum ex
virtute nature est aptitudine
cum peccato fuit sed singu-
laris gracie convenientis be-
neficio non contraxit peccatum
Et ponendo prout dicit Bona-
ventura in iii° dist iii Hec
doctrina de puritate concepcio-
nis beate virginis non repu-
gnat sacre scripture immo
convenit quia beata virgo fuit
sanctificata per archam
chonsi in qua posita est ur-
na plena manna Sic anima
virginis plena gracia dei
fuit posita in carne Item
non repugnat fidei quia dicit

virginem liberatam a peccato
sive immunem non esse ex
condicione nature ut Juli-
ana et pelagiana heresis
affirmabat tamen quam hac
ex intencione arguit augustinus
sed dicit eam liberatam
per graciam virtutem ortu
a fide et carite christi sic gratia
omnium aliorum sanctorum Et
Hiis aut respondetur ad
ea que contra hoc ipse
doctor bonaventura dicit quod
assendo immundam esse con-
cepcionem virginis modus
dicendi est communior quia omnes
fere illud tenent. Hoc aut
si fuit verum erat fortassis
de tempore suo et solum quan-
tum ad illos quos prout
ipse dicit audivit auribus
suis Constat aut oppositum
iam fuisse Ita eciam se
habet quantum ad doctores Nam
licet antiqui aliud dixerunt
doctores novissimi ut an-
thonius de butrio et franciscus
de zabarellis sunt pro hac
parte ut et eciam questus de
ferrariis Item et alii plures
novissimi doctores faciunt
Sed aut comparacionem inter
doctores veteres nulli du-
bium quin multo maior sit
numerus tenencium hanc doctrinam
de sancta concepcione beate
virginis quam contra Senciunt
enim tenentes assercionem con-
trariam quod ab omnibus et
circa multum desit in cordi-
bus fidelium opus ipsorum
Sunt vero commemorari libri

Rao ad tertiam racionem

quod in Simbolo Clementi-
narum dicitur quod cum respicit
super effectu baptismi videlicet an
in baptismo simul infun-
dantur gracia et virtutes doc-
tores theologos opiniones
contrarias habuisse Nos
extimantis racionem inquit
Nos attendentes generalem
efficaciam mortis christi que per
baptismum applicatur pariter om-
nibus baptisatis opinionem
secundam que dicit tam par-
vulis quam adultis conferri in
baptismo informatem graciam
et virtutes tanquam proba-
biliorem et dictis sanctorum
ac doctorum modernorum
theologie magis consonam et
concordem sacro approbante
concilio duximus eligen-
dam Ecce patet quantum ad
diffiniendum catholicas ve-
ritates doctorum theologie
modernorum sit aptianda sima
Tunc quod dicit Bonaventura
de tempore suo et cum limita-
cione non est extendendum
in aliud tempus quia veri-
tates theologice continue
magis manifestantur Et
ipsemet dicit in iiii dist. xxx
Racio vero quam allegat
super hec dicens quod propter
multiplicem penalitatem que
fuit in virgine superius declara-
ta concludit quod potuit esse
quod non contraheret peccatum et
tamen haberet multas penalitates
provenientes ex peccato primi parentis
non assumitas ingressu sed ex
tractas Dicit eciam quod est
racionabile quia esse naturale

precedit esse gracie tempore vel
natura. Unde augustinus dicit quod
prius est nasci quam renasci et
prius est animam uniri corpori quam
graciam infundi. Utrumque sic
tamen apta nata erat infici
anima, ergo non inferat con
secrationem, patuit de hoc
contrarium evidenter. Quia non
plus esse necessitatur Deus ad
odiendum racione culpe peccati
quam ad diligendum racione gracie.
Et sic potuit si voluisset
in primo instanti odire, ita
potuit diligere. Et ex hoc ar-
gumentum non facit demon-
strationem, dicit quod est securior,
quia magis consonat fidei
pietati. Dicit hoc quod quia magis
consonet sanctorum auctoritati, ita
quod maxime intelligenti doctrinam
quam non allegavit auc-
toritates sanctorum deductas
supra aliquas forte contrarium
dixisset, quinimmo absque for-
te. Sed nulla est res consuma-
ta dum incepit quin tota
illo hec questio cepit esse in
disceptacionem doctorum.
Unde nec mirum quod non omnia
visa fuerunt a principio. Et-
enim ad intelligenciam veri tamen
multum facit diversa temporis
iuxta commentatorem prout distinguere
tempora et concordabis scriptu-
ras. Augustinus de verbis Domini
sermone xvi ipse etiam la-
mentat se in dicendo de uni-
versalitate doctorum. Non in-
dit absolute omnem sed cum
modificatione satis temperata
quos omnibus meis audiuis.
Sequitur circa quante sit effi-
catie omnes nominis. Ita
doctorum quos ego audivi dicit
hoc, ergo nullus dicit, quemad-
modum namque in principio
dictum fuit. Affirmacio negativa
super contentis in originali-
bus doctorum non est faci-
le comprehensibilis. Ex premis-
sis iam manifeste patet
quam racionabilis sit ita quadru-
plex distinctio in hac materia declara-
ta, scilicet temporis peccati, conditionis
et dispositionis, et specialiter
hec ultima de aptitudinali
et actuali conceptione.
Cum sacra scriptura et
sancti doctores in pluribus
materiis hac utuntur dis-
tinctione. Utrumque licet concludere,
quod presupponebatur irre-
fragabile dictum, quod sic
sacra scriptura pro sui con-
cordia et sana intelligencia
in passibus ambiguis li-
bent admittit, quamlibet ta-
lem distinctionem. Ita
et adversa posicio merito
debet admittere in hac materia
de sancta conceptione bea-
te virginis. Responsio specialis
pro ad supremum 2o ad auctoritates
scripturam
Hoc autem premisso ad
racionem auctoritates sacre
scripture adversario indu-
ctas respondetur. Respon-
sio ad plures sequitur ra-
cionem prime consideracionis,
quod beata virgo preservata sit
a contractione originalis
peccati ex singulari gratia pri-
vilegii specialiter refentem considera-
tamque ad naturam que quo modo

sue conceptionis inerrat / Ali-
quando etiam sequitur alteru-
tram quod ex intencione legis-
latoris intelligitur excepta
fuisse / primo ergo ad racionem
introductam auctorum dicitur
quod non est verum. verum probacionis
affirmo ergo enim ut ali-
quid firma fide credendum
sit tanquam de necessitate salu-
tis per omnes fideles non
sufficit dicere quod illud ex auctori-
bus sacre scripture clare con-
cluditur / requiritur namque ut
in prima allegacione deduc-
tum fuit quod concludatur necessario
et inconvincibili argumento
evidenter omnibus ut communiter
noto / vel quod sic verum constet
esse ex affirmacione ecclesie catho-
lice quam credimus in hiis
que fidei sunt errare non
posse. Oportet namque primo
constare quod id concludatur
ex auctoribus sacre scripture et de
hoc non constat assertum sed cre-
ditur iudiciis determinacionum /
Item enim supra deductum fuit
ex symbolo Clementinarum
declarare dubia fidei ad eccle-
siam generale concilium et
ad apostolicam consideracionem
duntaxat pertinet / Item
magna differencia est concludere
si probatur sive dyalectice aut
demonstrative resolvendo
ad apertam contradiccio-
nem aliquid dicatur concludi
assumptum vero pro minori
videlicet quod virginem esse conceptam
in originali peccato clare concluditur
verum / non sic patet ex supra

deductis et ex responsione
ad inductas contrarias racionibus
et auctoritatibus ad primam dicitur
iuxta doctrinam augustini in
de natura et gracia excepta specia-
lis ex intencione apostoli in
eo passu cum loqui de peccatis
actualibus iudeorum et gre-
corum / premisit namque ante
ad causativi namque primo iu-
deos et grecos omnes sub pec-
cato esse et continuando pro-
bacionem suam infra subdit
omnes enim peccaverunt et egent
gloria dei / Quod autem sit
sensus litteralis patet manife-
ste intuenti omnes glosas et scripta
super hac epistolam ad Romanos di-
cunt enim quod apostolus in hac
epistola intendit reducere ad con-
cordiam iudeos et gentiles
qui contemnebant se ad
invicem alii aliis se ma-
iores preferentes. dicentibus
iudeis se et non grecos fu-
isse dignos ad graciam christi
quia illis fuerat lex data
et ex eorum semine erat de-
scensurus secundum carnem
gentilibus econtra redar-
guentibus eos quod cum non
observassent legem datam
quanto plura beneficia perceperis-
sent racione ingratitudinis
magis indignos se reddide-
rant ad christi graciam / apostolus
autem ostendit in primo capitulo
huius epistole gentiles propter
multa et enormia peccata
de quibus ipsos redarguit in-
dignos fuisse gracie dei

hc etiam ostendit de iudeis
in xpo c Nunc autem in hc tercio
ostendit simul de vtrisqz
vnde illud additum quadru
so in augendo eum dt qz
omnes scz credentes in xpm
peccauerunt et probat eo vbo
sequenti Non n e distinc
cio prout ipse glosat illorz
scz qui crediderunt patz ad
ducumentum esse Dicit
namqz aplus clare in tex
tu Non enim est distinctio
iudei et greci et quadruso
glosatur illorū scz qui cre
diderunt Si enim pmitta
tur vnum scz et tn non
est ppositio falsa que no
efficiant vera et contra
vt si dicam qz ista e fla
deus e scz angelus et ita
vera deus non est scz cor
poreus Et ex hc patz qz
ille primus modus argume
tandi ex hac auctē non
sit tante efficacie qua sup
ponebatur quia aplus no
ita gnalit loquitur Sco
quia hic loquitur de pec
catis actualibz illorū quorz
redarguit peccata et reducat
ad concordiam Tercio
quia non e bona consonacia
qz de racione credentie in
xpm sit primo fuisse in peccato
Cum nullus habens da
pnacionis peccm credat in xpm
licz enim mens paciendens hc
sit verum qz quia omnes
nascuntur in origli peccato io
communit omnes qui credunt in
xpm aliqn peccauerunt Et
non tn hc simi bzt noticiā qn
xpionem Nam angeli
crediderunt in xpm ante

suam beatitudinem et tn
nunquam peccauerunt Certo
aut illa maior intelligitur
de peccato actuali etc non hz
verum in innocentibus q
ante adultaz etatez moriunt
absqz actuali peccato vz qz omnes
qui crediderunt in xpm pec
cauerunt Nam paruuli saluā
tur in fide xpi et baptizātur
diu in xpm credere aut intel
ligitur de peccato origli et tunc
est iusticia de adam et eua instancia
qui non fuerant concepti in o
peccati et tn crediderunt in xpm
Qualit aut quantum ad hc
pont dici que supra dicta
fuerunt de membris ex quo
non e nce primo fuisse me
brum dyali Inde cum n
aplus hic nec diuina scrip
tura alibi dicat illam
vlem assumptam propositionez
prout quadruso sumit non
e nce nec hz annexam
certitudinez neqz veritatez sume
do peccatum conformit patz
ergo qz primus suus modus
argumentandi non concludit
Et io licz beata virgo credidit
in xpm non tn sequitur qz con
cepta fuit in peccato origli
Similr nec concludit secundus
cum dt qz omnes iustificati
per xpm peccauerunt patz
enim ex dictis qz hec auctas lo
quitur de multitudine in quibus
dam personis Sed esto qz
gnalr de omnibus stat ali
quem iustificatum esse et
nunquam peccasse quecad
modū stati dicē et supius

declaratum fuit de sanctifi
catione quod accipitur contrarie
privative et negative. Est
ultimo modo competere potest illi
qui semper per originalia iustus
aut nunquam fuit peccator
vel iniustus. Verum licet
hec se ita habeat intuendo
ad intentionem apostoli, tamen
quia augustinus in allegata ex
adverso auctoritate que partim
in glosa ordinaria ponitur. Dicimus
quia glosa ordinaria super textum
tantum extendit ad originale
peccatum. Addo quod omnes peccaverunt
vel in seipsis vel in Adam
Adam quia sine peccato non
fuit / vel quod originale contra
xerunt / vel quod malis mori
bus addiderunt. peccatum enim
primi hominis non solum ipsum
sed omne nocuit genus
humanum. Dicitur quod ad hanc
auctoritatem et sequentem que est ex
intentione apostoli prout com
muniter exponitur loquitur
de originali peccato. est eadem re
sponsio. Verum autem hic com
memorari libet quod si hec
auctoritas prout dictum est loqui
tur de peccatis actualibus
Et est hic apostolus quod omnes
Iudei et greci peccaverunt vitio
tamen facit exceptionem de
beata virgine si velit propositio
in sacra scriptura prout de
fendere nititur adversa posi
tio non admittit partitionem
ab ipsa distrahentem quod
ergo erit. Dicitur. Dicit enim quia
omnes in Adam peccaverunt
concludi debet quod peccavit originaliter

Circa ex hoc concluditur quod pec
cavit actualiter. Attento quod
premisit, causati enim sunt
iudeos et grecos omnes sub
peccato esse. Et constat quod
beata virgo fuit de semine
iudeorum / pro responsione
vero ad auctoritatem augustini
in de natura et gratia
et ad alias multas que
ex adverso contra hanc doctrinam
generaliter allegant / quasi di
cere velit quod hec doctrina
quia asserit in beata virgine
nichil peccati aut culpe fu
isse. Dico contra ipsam
militat predicte et similes
auctoritates. Attendendum
est quod de tempore augustini contra
gratiam dei insurrexerunt
Iuliana et pelagiana here
ses, que ut ex summa augustini
refert in 2o de hr xxviii et
xxx sic asserebat inimici ex
tollentes voluntatis arbi
trium et gratie dei non re
linquerent locum. Dicebat quod
sine gratia posset homo
implere divina mandata
et obtinere vitam eternam
Nec oportebat quod gratia ad
deum porrigeret orationes pro
infidelibus et peccatoribus
ut converterentur sive ut pro
gratia augeatur quia asse
ret quotidie auxilio gratie
ex sola virtute nature
et libertate arbitrii pote
rat si vellet conari / asse
bat etiam parvulos omnes
sine ullo vinculo pecca
nasci. Adversus huiusmodi hereses

Esse aque
immunem a peccato
ex gratia dei fi
dicit augustini

perversitatem fidei destruentes
augustinus in multis locis doctrina
vero suavium vehementissime
arguit. Et specialiter in libro contra
Julianum et in isto de natura
et gratia. In hoc autem libro declarat
augustinus intentionem suam dicens
quod illa disceptatio adversus eos
non est super hoc / quod reputetur
impossibile hominem sive naturam
humanam esse sine aliquo
peccato. sed super hoc quod auxilio
hoc possibile est, scilicet nature et gratie
Etenim si ipsi confitentur quod au-
xilio gratie dei hoc possibile est
ut quod iam est pax inter ipsos
Nam sic ipsi componunt se
dicendo velle defendere naturam
Ita et augustinus defendendo gratiam
Equidem deus simul est creator
et salvator. Unde in c. xx
j. vehit contra eos dicens
quod in nostra iustificationem et gratiam
contradicit. De hac intencione a-
ugustini habetur in predicto libro
de natura et gratia c. xxxj
dicit enim sic in persona adversa-
rii ... in nostra non peccandi pos-
sibilitate contendit in qua
nec nos adversus eum certare
opus est. Unde nec illud ni-
mis curo utrum fuerit hic
aliqui vel sint vel esse pos-
sint qui perfectam cui nichil
addendum esset habuerunt
vel habeant vel habituri
sint caritatem dei. Ipsa
enim verissima plenissima
perfectissimaque iusticia. Quoniam id
quod voluntate hominis adiuta per
dei gratiam fieri posse con-
fiteor et defendo quando

vel ubi vel in quo fiet ni-
mium certare non debeo nec
de ipsa possibilitate contendo cum
sanata et adiuta hominis vo-
luntate possibilitas ista simul
cum effectu in sanctis proveni-
at. Cum caritas dei quantum
plenissime natura nostra sanata atque
purgata capere potest diffunditur
in cordibus nostris per spiritum
sanctum qui datus est nobis / me-
lius itaque dei causam ago quam
semper dat agendo et defen-
sare naturam. Item c. xxxiiij
proinde si medice sentimus
sic pro membris sanatis gratias
agere ita pro sanandis ora-
re debemus / ut absolutissima
cui nichil addi possit sanitate
perfecta dei suavitate plena liber-
tate perfruamur. Non enim ha-
beamus naturam posse esse sine
peccato humanam / vel nullo modo
negare debemus perfectam posse
quam perfici non negamus. Set
gratia dei per ihesum christum domi-
num eo adiuvante sic dicimus
Item c. xxxv. Et ad contra
eos disputat qui dicunt quod
quis nolit sine peccato esse si hoc
in hominis esset positum potestate
recte quidem disputat hec ipsa
eos confiteri non esse impossibile
quia hoc vel multi vel omnes
volunt sed hoc unde sit possibile confi-
teatur et pax est. Ipsa est enim
gratia dei per ihesum christum domi-
num. Et infra ipsa nostra gratia
dei per ihesum christum domini nostri
vel sanatur quod viciata est / vel
quod sibi non sufficit adiuvatur

Utrum enim in hoc seculo fuit vel sit
vel possit esse aliquis ita iuste
vivens ut nullum habeat omnino
peccatum potest esse aliqua questio inter
veros pios que vanos posse tamen
esse etiam post hanc vitam
quisquis ambigit desipit Et co
ut de vita ista volo contendere
Ecce in hiis patet clare
de intencione augustini quod prius di-
sceptacio sua erat super absencia
gracie non autem super
immunitate peccati dumtaxat hec non
virtute nature sed attribueretur
dono divine gracie Unde quia
hec doctrina asserit immuni-
tatem peccati originalis fuisse in beata
virgine non quidem virtute nature
sed singularissimo dono gracie
huiusmodi auctoritates generales augustini
contra eam non militant
Quod ipsemet dicit penes se
nullum esse dubium quod in hac
vita cum auxilio gracie dei
possit homo esse a peccato immunis
Sed aut illi heretici conabantur
defendere virtutem et sa-
nitatem nature hec doctrina
maxime redarguit Confi-
tetur enim cum sanctis augustino al-
legatam cum adverso quod nullus
sine gracia dei est salvus Et
ideo dicit quod quomodo sue con-
cepcionis comuni cum omnibus
aliis nativitatis incurrat beata virgo
in contrahendi culpam ori-
ginalem sed auxilio divine
gracie preveniente non contraxit
Dicit enim auxilio divine
esse quod fuit specialius in beata
virgine quam in aliis quantum fuit
racionale asserere que supra

fuere habundancius comme-
morata satis demonstrant
Nec si non contraxit ideo non
dicatur inde non egisse au-
xilio gracie immo hoc idem
suffragante non potuit
Constat enim quod doctrina augustini
in ii di xxiv quod primus homo
in statu innocencie egebat
auxilio gracie similiter et angeli

Respondetur ad auctoritates fundamentales
pro contraria assercione

Ad secundam auctoritatem omnes
in adam peccaverunt
secundum modo racionem
omnes concupiscencialiter propagati
peccaverunt peccato ipsius ergo et
maria quia concupiscencialiter propagata
contraxit peccatum originale Et prima
responsio quod quia auctoritate doc-
trina quod adverso modificat
verbum apostoli quod generaliter loquitur
dicendo quod non omnes peccave-
runt sed solum carnaliter propa-
gati quod facit quod necessitate quia
constat tres esse qui non contra-
xerunt adam eva et christus
quorum nullus fuit concupiscencialiter
propagatus Eadem auctoritate hec
doctrina potest modificari dicendo
omnes concupiscencialiter propa-
gati nec privilegiati ut subsequenter
respectu beate virginis concipiatur
Et ut patuit quod doctrina au-
gustini in libro de ecclesiasticis dog-
matibus Item et solum
in epistola ad innocencium non
repugnant hec in lege divi-
na omnium hominum futuram esse
mortem loquendo communiter et
non de speciali gracia privilegii

aliquos non debe' mori Ule
rius dicit q non e' nte' ut si
doctrinam ho adversso addi con
cupiscien' propagati · ut scdm
istam privilegiati / quia licet
Sic valet non qualificat' ex
quo in sacrascriptura ad spale
de istis vz xpo et virgine comme
morat' hic sufficit sic ut nate
est infra in capitulo xl omnia
que determinata fuit vz etiam
convertant' adde qualificacionem
que denotet causam p sub
illa non includi, quia spaliter
in sacrascriptura de hec alibi
commemorat' Non vid dabis
sanctum tuum vide corruptoz
ps xv Secda responsio e' cuius
supra fuit declaratum silr mul
ta que obstant huic descen
su ab universali iam omnes in
Adam peccaverunt ad hanc
ptinez maria peccavit / Primo
quia ubi singularitate a suo
vli distrahit racione alicuius
dignitatis et prerogative que
et genus transcendit non
licet ab vli ad huiusmodi particulare
ex eo cum omni mensura descende'
maxime in eo qd detrahit
illi prerogative Dicimus enim
q omne corpus humanum est
destructivum corruptibile et po
derosum tamen sub ista vli
non licet descendere ad cor
pus xpi vel virginis nec ad ad
quodcumque glorificatum · etiam
si particularis premissa sit
vera q corpus glorificatum
e' humanum corpus Et hinc
obstat descensui quia in ipsis
est prerogativa spalis que tran
scendit omne genus corporis

2m ob
vo pe

Corruptibile enim et incor
ruptibile plus differunt quam
genere Circa possz dici de hac
virgine Nam in ea excepta
dicta v plus e' de excellencia
et gratia quam in omni humana
creatura et angelica Tercium
est q lex ignominiosa et pe
nalis nullatenus extenditur
ad personam cuius dignitas
est maior quam tocius multitu
dinis que subicitur illi legi
com Exemplificari potest
de lege discipline sive penali
quam paterfamilias ponit in
domo sua, utpote q nulli
de nocte aperiatur porta vel
in simili Constat enim q non
est de eius intencione sibi et
uxori ea hora portam non
aperiri / licet sub hac lege de
familia dicatur compre
hendi / tamen quia ipse respectu
huius regiminis in domo maio
ris dignitatis est quam omnis fa
milia hinc e' q sub lege
universali non comprehendit
ipse Item exemplificatum
est supra de regina Hester
quo sub lege vli no comprehen
dabatur Esto q tam dignitas
sive dignitatis non dicetur
fortassis aut supra deductum
fuit q dignitas sive excellencia
gratuita beate virginis e' ma
ior quam omnium hominum qui subi
ciuntur decreto divine maledic
tionis ob peccatum primorum parentum
Quartum qd impedit descensum
huiusmodi est q primum principium
in quocumque esse iniquaz dicitur cc

subiectum qualitati contrarie
siue habitudini participandi sic
primum corpus luminosum nunquam
fuit subiectum tenebre Bea
tissima autem virgo ea habitudine
que cum christo sibi competit dicitur
esse prima mater gratie ex
omnium hominum siue prima primum
in huiusmodi esse spirituale Sine
ergo nullatenus est concedendum
fuisse unquam subiectum
contrarie qualitati siue habitudi
ni videlicet corruptioni peccati Nec
obstat et cetera quia vis cau
satiua nunquam a posteriori
in prius sed a priori in posteri
us descendere dicitur Beata
autem virgo non tam filia ade
quam nos sumus dicitur mater Sic ergo
inconveniens est dicere christum etiam
si esset communi via propagatio
nis cum sit pater ade quantum
ad esse spirituale licet filius
eius dicatur quantum ad car
nem fuisse corruptum eius
peccato quia sic vis corrupti
ua per causativa diceretur ascen
dere a filio in patrem Et ita
sermo inconveniens est dici de
virgine Nam ipsa tam ade
quam aliorum filiorum dei in
regeneratione spirituali vere dicitur
esse mater Unde sic vis cor
ruptiua ad hanc etiam virgi
nem priorem primo parente
et mediatum ipsius non dicitur ascen
dere Respondetur tercio quod licet
hec quatuor fuerunt multa com
memorata superius quod hec
corruptio peccati non se extende
bat ad beatam virginem

quia mater et sponsa dei Re
gina celorum Domina ange
lorum et hominum ac etiam
demonum Quando ea que sibi
competunt ratione sue mul
tiplicis excellencie in istis
et in aliis denominationibus
sufficiente manifeste repug
nant corruptioni peccati preter
ista que in toto sufficiencia
reputari possent Certe
adhuc suffragari respon
sio potest quia peccare in adam — peccare in adam sumitur dupliciter
potest sumi dupliciter vel
quantum ad penam vel quantum
ad culpam quantum ad pena
lia intelligi potest Sic enim
filii peccare dicuntur in suis
parentibus quando luunt penas
pro peccatis parentum debitas
Thre. v. patres nostri peccaue
runt et non sunt et nos in i
quitatem eorum portauimus
Sed quantum ad culpam sola
reputatione filii in et cum
parentibus suis dicuntur pe
care Dicit enim David de
patribus qui fuerant in egypto
Peccauimus cum patribus nostris
iniuste egimus iniquitatem
fecimus ps. C.v. Item dicitur
Judith vii Dan iii et vo
Omnes enim qui ex eodem genere
sunt quasi comites reputantur in
peccato Constat tamen quod peccatum non
eodem modo dicitur respectu omnium
Primi namque proprie et absolute
dicitur peccasse propter volun
tariam transgressionem que in
eis fuit filii autem licet dicantur
non culpabiliter peccasse quod

in eis nulla fuit voluntaria transgressio / tamen quia sunt de genere illorum et ipsorum portant penam. peccatum patrum eis imputatur. Et patet quod in sacra scriptura dicitur peccasse illos qui nunquam commiserunt peccatum sed luunt penam ipsius. Cum ergo ut supra declaratum contingit beata virgo contraxit penam mortis et aliarum passionum que obvenerunt propter peccatum. Ista ratione pene dicitur in aliquando peccasse ~~Et si obiciat~~ ergo ita erit dicendum de aliis non valet. Constat enim quod ratione subiecta sepe variatur significatum predicati. Ita ut aliter in isto et aliter in alio intelligatur. Declaratur per hoc quia Ro vi Quid ergo dicemus permanebimus in peccato et gratia habundet absit. qui enim mortui sumus peccato quid adhuc vivemus in illo. Et infra. Qui enim mortuus est peccato iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum Christo credimus quod simul vivemus cum eo scientes quod Christus resurgens a mortuis iam non moritur. Mors illi ultra non dominabitur. quod enim mortuus est peccato mortuus est semel. quod autem vivit, vivit deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato viventes autem deo. Ecce patet quod esse mortuum de peccato dicitur de Christo. et dicitur de hominibus. differunt tamen quia Christus dicitur mortuus peccato id est pro peccato hominis

aut dicuntur mortui peccatis quia fuerunt aliquando sub eis. Apostolus ~~Cor~~ xv. Christus dicitur mortuus semel pro peccatis nostris et corpus nostrum dicitur mortuum propter peccatum Ro viii. aliter tamen ~~In Christo~~ enim mortuum esse dicit actualem carenciam humane vite. ~~In~~ nobis autem non dicit actualem carenciam sed aptitudinem sive necessitatem ad illam ~~Item~~ dicit apostolus Ro iii. Est autem deus verus verax. omnis homo mendax ~~Item dicitur~~ Io viii. quod dyabolus est mendax et pater eius. Constat autem quod ratione diversitatis in subiecto in istis propositionibus predicatum non univoce sed diversimode supponitur. Sic enim deus dicitur verax quod nunquam mentitur nec mentiri potest nec de potentia ordinata nec absoluta. Dyabolus autem sic dicitur mendax / quod licet ratione obstinacionis nunquam posset converti a mendacio. quia cum mendacium loquitur ex propriis loquitur / tamen aliquando verum dicere potest / quia demones crediderunt et contremiscunt ~~Ita~~ ~~Item~~ dicebant Christum esse filium dei ~~Item~~ de potencia absoluta potest deus dyabolum beatificare etiam dicitur verax. Cum autem dicitur quod omnis homo mendax aliter de eo qui est beatus in celo aliter de eo qui nunquam mentitus est sed verax tamen reputatur simpliciter / aliter de parvulo baptizato vel recenter nato absque baptismo. ~~aliter~~ de assueto mendaciis per totam vitam suam

Si vero dicat q de omnibus
intelligatur vnoo. hic e qd
inquiritur / tunc oportz opponere
re in tam tenui sufficacio-
ne racone mediacis vz pro
disposicione ad deficiendum
ex parte nature sue pro mu-
tabilitate ut glo or opponit
Et istomo cum eciam dulce
dicatur bris sane intelligen
do non negaret de bta virgine
Dicto prout supra comme-
ratum est in tcia allegacione
q in biblia reperitur multe
auctes comprehendetes omnes
homines sub peto actuali quas
absq aliqua excepcione virgo
Et cum iam sit firma fides
eam actuali nunquam peccas-
se / dicendu erit q si vna par-
ticularis excepco pro ut asserto
contraria ptendit falsificat
vlem q ille non sit vere cu
non fiat in ipsis mencio de
innocencia beate virginis Aut
si prout oms confitemur auctes
ille gnalit loquentes vere sit
Ex hic habetur intentum q
tunc ipam veritati non preiudi
cat excepco vnius persone ob
puritatem que est in ipsa
et nullo alio singularissime
reperitur Aut dicendum erit
tcio prout e exposicio aliorum
doctorum / q iste auctes dicunt
non actualem obligacionem
in petis sed disposicionem habi
tualem ad ipa ex parte cor-
rupcionis nature intus q absq
gra dei ab illis non pt esse
immunis / et aucte huiui ppo-
nitur de petoribus et de sctis

Et aut mte sit istam vel
aliam sanam intelligenciam
hic cta huiud auctes de petis
actualibus vniusalit loquitur
Ita q non eodem mo quantum ad
omnia subiecta intelligi petm
patz sepiur ex doctrina apli
in hac epla Ro vt enim pro-
xime adductum est dicit sic
causati eim sumus iudeos
et grecos oms sub peto esse
Constat aut q non eadem
peta intelligit de vtrisq Nam
alia attribuit gentilibus in pmo
capitulo Alia iudeis in 2o
Cum go dicat oms iudeos
fuisse sub actuali peto ma
nifestum e q si ista auct
comprehendit omnes q alit
erit intelligendum de sctis
in gra et virtutibus confirmatis
et alit de aliis De tcia
aut forme dicendum erit ut
supra adducebatur vel q
dicte vniusali ppone in sua
veritate ipsa intelligitur excep-
ta / a q sub peto esse et sonu
ad id disposicionem ex parte
nature que disposicio cum
virtute innocencie simul pt
stare Hec autem ut in quarta
allegacione plenius fuit de-
claratum sane intelligendo no
erit inconveniens dicere virginem
in Adam peccasse / quia modo
sue concepcionis comuni cum
omnibus aliis necessitatem ha-
buit ad contraccionem oralis peti
Et prerogativa non contraxit
Ad auctem vero augni in Enchi
allegata sup hic q petm adeo
no solu ipsum sed et nocuit

genus humanum. Cum sit
de illis que vniuersaliter loquitur
non faciendo mencionem de
beatissima virgine. Differt
responsio usque ad viii medium
ibi enim declarabitur de huius
vniuersalitate proposicionum
sed ut et quod quia Adam sibi
suam penam mortis et damna
cionis obstruxit / et quod omne
nocuit genus humanum
negatur illacio. Ergo eodem
obstaculo dicitur comprehendi de
superiori generis humani Racio
autem negacionis de superioribus
nota esse creditur, corpus
namque est superior generis hu
mani. Responsio multorum
ad tertiam auctoritatem

Ad tertiam inductam auctoritatem
sacre scripture dicitur
primo quod respondet ad hoc
apostolus in capitulo supponitur
immediate vz ad Ro vi Cum
dicit Quid ergo dicemus permanea
bimus in peccato et gracia
habundet absit. Sic enim
glosa dicit et alii expositores
dicunt hoc capitulum continuat
ad immediate precedens. Nam
cum apostolus dixisset vbi ha
bundauit delictum superhabun
dauit et gracia / ex hoc pseudo
apostoli imponebant quod docuisset
permanendum esse in peccatis
ut gracia habundaret. Apostolus
autem remouet errorem istum
dicendo quod absit hic sensus.
Nam de racione gracie siue ha
bundancie ipsius in homine
non est permanencia peccati. Ergo
non est de intencione apostoli dicere
quod ad existenciam gracie sit
habundancia illius / pre
cedens inexistencia peccati in ho
mine requiratur quia hec sit
necessaria ex disponens condicio
ad id cum sit contrarium postposicio
quod peccatum reddit indignum gracie
dei. Hec. Hec eciam hic dicitur
super tercio capitulo eiusdem epistole
apostolus docuit quia cum dixit
quod ex quorundam hominum peccatis
deus redditur commendabilis
cum inde bona eliciat insurre
xit error quod peccata ipsi faciunt
ad gloriam dei. Apostolus autem
reprobat hunc errorem epistola
racione / quia si sic deus esset
iniquus inferendo penam pro
peccatis que faciunt ad gloriam suam
Secundo non esset peccator quia facit
quod pertinet ad gloriam dei /
Et 3o in peccatis esset commendandum
quod ad gloriam dei ordinari
debent omnes actiones humane
dicit enim sic Si iniquitas
nostra iusticiam dei commendat
quid dicimus nunquid iniquus
est deus qui infert iram. Si
enim veritas dei meo mendacio
habundauit in gloriam eius
quid adhuc et ego tanquam
peccator iudicor et non sicut blas
femamur sicut quidam aiunt
nos dicere. Ergo ex hiis apparet
iuxta sententiam apostoli intelligimus
superius deductum fuisse quod
non sic contraria assercio pre
tendit laudabile aut necessarium esse
in peccato o eciam virginem concep
tam primo fuisse ut efficeretur
membrum Christi. Item si dicatur
prout hic aliqui pretendit allega
cio de virgine in via peccati / Vbi
habundauit gracia delictum

superhabundavit delictum et
gracia Conceditur ergo quod in
Magdalena habundancior
gracia fuit quam in beata virgine
patet quia delictum in ipsa
dicitur habundasse Et cum
hoc sit absurdum esset ergo intel-
ligendum sane quod dicit
Dicitur secundo quod ut docet augustinus
in de natura et gracia per hoc
quod apostolus dicit Sicut per unius
delictum in omnes homines in
condempnacionem Sic et per
unius iusticiam in omnes
in iustificacionem vite homines
Non est intelligendum quod omnes
homines per graciam christi sint iu-
stificati / sed quod sic omnes qui sunt
iustificati sunt iustificati per
graciam christi Sic omnes qui
sunt condempnati fuerunt con-
dempnati non alitur quam ex de-
licto primi parentis / Atque sic
nullus est iustificatus nisi
per graciam christi Ita nullus con-
dempnatus nisi per delictum
illius / Sermo est de condempna-
cione non accepta aliter quam
loquitur apostolus in predicta auctoritate
secundum istam intelligenciam
augustini quam ipse Hic et in
aliis pluribus locis suorum
operum ad istam et ad in-
tas similes auctoritates unius sen-
loquentes frequentissime dedit
manifestum est quod argumen-
tacio ex adverso non concludit
Tertio dicitur quod magna differencia
est inter sentenciam condempnaci-
onis et illius execucionem Sic
enim supra commemoratum est
in via redempcionis a sentencia
condempnacionis lata contra

aliquam multitudinem fre-
quenter deus misericorditer agit
cum una vel pluribus personis
multitudinis illius usque adeo
non se extendit execucio Sic
de filiis Core Conarche et
Ierobeam Esto igitur quod in-
cione peccati primi parentis contra
omnes descendentes ab eo fuit descen
lata sentencia condempnacionis
quod nascentur in macula delicti
et condempnacionis obstante vel
sine gracia dei Et beata
virgo unacum omnibus aliis
condempnata fuisse dicatur
Non ex eo sequitur necessario
quod in personam cuius sic aliorum
illius sentencie fuit facta exe- sentencie
cucio Licet enim non tam filia
primi parentis in esse nature
quam illius mater dicatur in esse
gracie Atque est magna differencia
istius ad alios primi parentis
communiter filios Stabit ergo
iuxta doctrinam apostoli quod delic-
tum illius est in omnes homines
in condempnacionem Et tamen
execucio huius sine gratia ad
effectum reatus culpabilis
non attigit beatam virginem
Nec ista duo contradicunt con-
dempnatam fuisse communiter
simul cum omnibus aliis et
non fuisse factam execucionem
quantum ad aliquem effectum
vel cuius ex dispensacionis
beneficio Hec autem loquendo
iuxta doctrinam illorum qui
dicunt beatam virginem fuisse
exemptam ab originali peccato ex gracia
dispensacionis a privilegii sin-

Modus vn dr̄ aliud esse iudiciu ex v̄bis legis et aliud ex intencione auctoris quod vsitatissime ē in oi facultate

Nam prout declaratum ē aly
niths'cz cosiderantes dicut
sinam sinam condemnacio-
nis ad eam se non potende
ex intencōne legislatoris/ Et
hic respondendi modus quod
aliud iudiciu frequenter habe-
tur ex verbis legis aliud ex
intencōne legislatoris aucto-
ris et vsitatissimus ē in
omni facultate/ Primo in mo-
rali phia quantum ad epikey-
am Secundo in ciuili scia
quantum ad interpretatorem qui
contendit se ad mentem legis
Tercio in scia canonica
quantum ad declaracionem mentis
sine intencionis summi pontificis
per quam uisum ē frequen-
ter multos a causa cadere
Quarto in sacra scriptura et
exemplificatum ē supra de
leproso ac duobus cecis quo
ad quod ex verbis et aliud iudicat
ex ipsius intencōne/ Hec enim
ab omnibus conceditur esse
verum quod frequenter verba
legis prout communiter intellige-
tiam accepcrunt contrariantur
intencōni legislatoris prout
racionabiliter dicit intelligi Ex-
empla legis diuine circa
hec fuerunt commemorata
superius in primo scolastico
documento quod pugnare
est laborare in diebus sa-
bathorum et de miraculis
per xpm sabatho factis Ex
to dicitur quod auctor augmentum ad
optatum super hec inducta
aperit uiam huic respon-
sioni dicit enim quod manifeste
tenemus debemus neminem ex
hasti ex adam nisi vinculo
delicti obstrictum/ neminemque
inde liberari nisi renascatur
per xpm vnde apparet quod lo
quitur de lege communi Item
plures fuerunt ab hoc liberati
sanctificati in vtero antequam
in baptismo renascerentur
per xpm Tercio quod hic secundum dicit
pertinere ad fidem loquendo
de lege communi et non quoad aliquo
singularis gracie priuilegio
Sicut augustinus in hoc non fidei
loqui videretur Ita et pre-
cedens potest intelligi quod loquitur
de lege communi/ Et hec sic de
de lege communi verum/ doctrina
hec de sancta concepcione beate
virginis infallibiliter confitetur
Et quia contraria assercio maxime
confidit in hoc quod quod beata
virgo iustificata dicitur sequitur
fuisse aliquando in peccato Et
memorandum ē quod in hac
sacra scriptura ē aduersa Con-
stat enim euidentissime con-
tencōne ipsius quod iustificacio
potest in aliquo esse absque pre-
supposicione peccati/ Primo quia
deus dicitur iustificari ps. l.
Iustificeris in sermonibus tuis
et vincas cum iudicaris
quia auctoritas loquendo de deo
allegat eciam apostolus Ro iij
Tercio eciam xpm deus solus
iustificabitur et manifestatur in
victus vos meterum Item quod
eciam xc ysa l. iuxta est
qui iustificauit me/ Lu vij
omnis populus audiens et pu-
blicani iustificauerunt deum
Tercio sapiencia dei dicitur
iustificata Lu vij Iustificata

est sapiencia a filiis suis
Ra. Cori iij Magnum est
pietatis misterium quod ma-
nifestum est in carne iusti-
ficatum est in spiritu Et constat
inspicienti quod loquitur apostolus
de verbo incarnato Christus
qui homo iustus apud deum
fuit iustus iustificatus ad-
hunc Augustinus tamen de racione
iustificacionis non sit quod
culpa prefuit in subiecto. cuius
intelligencia patet in hiis que
que supra commemorata
est in materia de sanctificacione
beate virginis Et tamen quo
ad materiam quam ad formam
patet iam responsio materie
ad terciam auctem Responsio ad quartum

Ad quartam auctoritatem
tum dicit quod omnes con-
clusit scriptura sub
peccato addita glosa patet enim
super materia huius conceptionis
supra plenius fuit dictum
cum multis consideracionibus
et patet iam hic aucoritas habet
specialem responsionem cum
glosa et que dicit quod hic intelligitur
de scriptura legis Moysi
que ostendebat peccatum sed
non iustificabat Et loquitur
de peccato actuali unde dicit
quod hic idem est dicere sicut quod
scribitur Ro. xi Conclusit
enim deus omnia in sub incredulitate
tate ut omnium misereatur Et
hunc esse intellectum docet glosa
et aucoritas inducta cum adverso
ubi dicit Non enim est lex da-
ta ut peccatum auferret sed ut
sub peccato omnia ostenderet

Hec autem apostolus Romanorum docet
competere legi Moysi peccatum
non cognovi nisi per legem
et concupiscenciam nesciebam
esse peccatum nisi lex diceret
Non concupisces. de lege
autem contractionis originalis peccati
utrum solum ostendat homines
sub eo esse vel efficiat ha-
bere quantum ad penales effec-
tus sine obligacionis reatu
quo vis causativa legis po-
tentie sibi competenti aliquid
possit efficere aliud fortassis
considerandum esset Ad
quintam auctem dicitur quod beate
virgini opus fuit medico
et maxime opus Christo
si probatur est sic dicere plus
indiget medico qui cum natura
nature infirmabilis est et
ab infirmitate ne unquam
incurrat curatur quam qui li-
beratur Illi vel necessaria
est omni tempore assistencia me-
dici ut preservare doceat a
contrariis sanitati Huic autem
convenit assistere tempore me-
dico videlicet usque quo ab infirmi-
tate curatur Unde ma-
gni principes et alii qui pos-
sunt continue habent prope se
medicos ut ipsorum auxi-
lio preservati nunquam aut minus
incurabiles infirmitates
incurrat Nec ut allegabatur
cum auctore Augustini beata virgo
nisi cum hic salvatori magis
quam omnibus aliis
ymita quia maximo benefi-
cio sanitatis potita fuit
de hoc proposito plenius fuit

supra deductum Unde ex quo
hac auctoritate attendendum est
augustini Nullus omnino hominum
non egrotus nullus sine
christi gracia sanus Itaque
contentione ipsius est quod quia
non est sanus gracia christi ille
est egrotus Dico aut aliquid
semper fuisse sanum gracia
christi non repugnat huic quod
absque gracia dei ita omnis homo
est egrotus Hec aut doctrina
confitetur beatam virginem fuisse
sed semper sanam non aliter
quam quod dei gracia Unde in hoc
non computatur inter illas doc-
trinas quas augustinus vocat alie-
nas et falsas ut ex adverso
contenditur Sed potius ut in
prima allegatione dictum est
matrem dei sanctam esse et
immaculatam ecclesia semper tenuit
sicut maiorum fide recepit sicut
usque in finem perseveranter
custodit Ad septimum unde
quod pure intelligi ibi apti-
tudinaliter Nam constat quod
filius hominis venit querere
et salvos facere homines non
solum tempore sue predicationis vi-
ventes sed futuros usque ad
finem mundi Et ut supra de-
claratum est non minus salvatur
qui preservatur per graciam dei
ne in peccatum cadat quam qui li-
beratur a culpa commissa
Ad 9 vero dicebatur ex glo
Crisostomum quod non venerit
iudex sed ut medicus patu-
it iam superius quod per multo
preservans fuit medicus homo
quam altius curans Ad 10
dicitur auctoritas ewangelii tam
ex serie textus quam contentio-
ne glo Item cetera auctoritas

ex adverso inducte intelliguntur
de vocatione et admissione
peccatorum ad penitenciam Con-
stat aut secundum omnes quod beata
virgo nunquam fuit istorum pec-
catorum actualium ut intelligat
prima indigere Et ita ex inten-
tione hic non videntur virginem
in hac materia de sancta concepcione
beate virginis Ad 11 quod
christus venit peccatores salvos facere
Constat quod hic loquitur plu-
rimum salvari per in tota multi-
tudine licet unus duo vel
plures non fuissent actuales
peccatores ex gracia preservante

Respondetur ad 8 et 12 auctoritates
reputatas [?] principales

Ad octavam de redemptione
Ad ne responsio satis patet
ex deductis in quinta al-
legacione Ad glo quod nul-
lum recepit qui voluit et quod
ergo voluit redimi ergo redemp-
ta fuit Dicendum est quod velle fu-
it dupliciter actualiter vel aptitudinaliter
Si intelligatur de velle actuali
contrarium est verum Nam pue-
ri sanctificati in utero vel bapti-
zati et statim mortui nunquam ac-
tualiter voluerunt redimi et
tamen tanquam veri redempti gaudent
in celo beati Si aut intelligatur
aptitudinaliter non dubium quin
cum omni homini et per consequens
beate virgini tanquam propria
passio proveniens ex principiis
sue speciei insit aptitudinaliter
desiderium eterne beatitudinis
Unde et ipsa aptitudinaliter desiderat
redimi intelligendo de redemptione
ut modo supra exposito Glo-
riam namque aptitudinaliter desiderat

hic graciam confirmantem a culpa Constat autem quod filius christus voluit actualiter domini intelligendo quod maxime desideravit in gracia confirmante conservari et illius finem scilicet eternam beatitudinem obtinere Ex hiis infertur Correlarie quam necessaria sit et autentica ad intelligenciam sacre scripture illa distinctio superius preposita de actualitate et aptitudinalitate sive habituali Et eam ponit in quam multis passibus Unde et sic modo intelligo auctoritatem augustini que habetur in 3o distinctione [illegible] Sic condita est mens humana ut numquam sui non meminerit, numquam se non intelligat numquam se non diligat Constat autem quod quando homo dormit vel est in [illegible] sive ante usum liberi arbitrii actualiter se non intelligit Sed quod sic habetur quod dictum est de virgine non reputari inconveniens quod ipsa aptitudinaliter voluit redimi eciam in primo instanti concepcionis sue Ad nonam auctoritatem dicendum quod cum glossa exponat intelligenciam huius auctoritatis quinque modis doctrina ex adverso solum assumpsit unum contra eos, Primo enim intelligit quod si christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes in adam mortui sunt in peccato et inducebatur Secundo exponitur quod si christus mortuus est pro omnibus ut salvaret omnes ab onere legis moysi, ergo omnes mortui sunt illi legi quia iam non debent amplius ea uti Sicut religiosus dicitur mortuus mundo, quia amplius non debet uti eo Tercio quia si christus mortuus est pro omnibus, ergo omnes in casu ubi convenit pati esse debent pro christo mori Quarto quod debet mori sibi et vivere christo quia non per iactanciam sibi sed soli christo debet attribuere vitam virtutum Quinto exponitur quod omnes mortui sunt et vivant non sibi id est sue private voluntati sed voluntati christi qui pro omnibus mortuus est et resurrexit Et sicut postremo sentencia multum favet etc communiter exponitur a doctoribus Dicit enim sic apostolus Caritas christi urget nos estimantes hoc si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt et pro omnibus mortuus est christus ut qui vivunt iam non sibi vivant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit Ex hiis quinque modis quibus ipsa glossa exponit ad intelligenciam huius auctoritatis quatuor possunt competere beate virgini ut faciliter applicare quilibet potest Manifestum est autem satis esse ad responsionem quod ex adverso inducta auctoritas sacre scripture racionaliter exposita non contradicit Ad auctoritatem vero augustini contra Iulianum intelligendus esset primo ubi adversa posicio specifice loquitur quod christus pro homine matre sua tamquam pro peccatrice mortuus sunt contentum est de allegatis

per eum in omnibus non repe
ritur Secundo commemorandu
est quod supra contra aucte ber
fuit deductum quod pt eam
pro angelis fuit contrapositus
hoc quod pro solis peccatoribus
intelligendo de peccatoribus
actu prout aduerso dicat
Angeli nunquam fuerunt pec
catores Adhuc aut quod Ran
gelus dicatur partime uidetur
supra posita aucte pauli
eph ij et Colo pro tex
to dicitur quod cum sub illa
gnalitate qua dicitur omnes
homines esse peccatores Augus
tinus semel professus fuit
virginem non comprehendi
sub hac deductione / contra
Julianum non fuit de eius
intencione b. virginem intel
ligi peccatricem Item in libro
de natura et gracia esto quod
augustinus multas auctes adducat
de peccato o tamen prius refert se
ad illam omnis in adam
peccauerunt Unde si abstrahat
gnalitate racionis intelligitur
conceptam fuisse b virgine
prout iam constat ex dictis
Similiter hec intelligenda est
conceptio ab omnibus auctoritatibus
que gnaliter in sacra scriptura
de o peccato loquitur Eadem
namque militat in omnibus racio
Tercio dicitur quod mortuum ut p
xime declaratum est non
solum dicit actu carenciam
vite sed aptitudinem ad carenciam
et necessitatem Sicut corpus nostrum
dicitur mortuum quia necessitatem
moriendi habet in se Unde
si multum ex aduerso fiat
instancia quod beata virgo mor
tua fuit quod supra in contra
allegacione propositum est
de aptitudinali morte sane
potest intelligi possit. Verum
cum ipsa a sectis denominetur
tanquam omnium reparatrix et vi
uificatrix mortua fuisse in
peccato a prefata denominacione
multum abducit

Duo responsa generalia ad omnes auctes sacre scripture

In premissis iam ma
nifeste patet responsio
ad omnes auctes sacre
scripture contrario induc
tas peremptorie quod supra
dictas responsiones speciales pt
duplex assignari responsio
generalis / prima est faciendo dicat
in tempore scilicet quod ut supra
tactum est conclusio quia assercio
contraria asse intendit possit
sane intelligendo hic locum
quantum ad primam conceptionem
virginis que dicitur materialis siue
commixtio seminum Conclu
aut quam intendit hec doc
trina locum habet pro tempore quo
fuit sua personalis conceptio
Et enim cum dicat in sua propositione
fundamentali quod beata et gloriosa
virgo Maria in peccato originali con
cepta fuit / quemadmodum et
ceteri qui ex adam carnali pro
pagantur origine Respondet
doctrina hec illud verum esse
ex modo sue concepcionis intel
ligendo pro tempore quo fuit sua
concepcio prout dicitur commixtio
seminum id est eo die quando conuene
runt parentes ad ipsius generan
tionem / intelligendo etiam de
peccato prout in eo tempore potest intelli
gi Nam iuxta famam ante
pro eo tempore dicitur omnis in nostris
tatibus concipi Dicit enim pro dis
tinctione ex diuersitate opinionum

ex ad ups̄o datur responsio ad
auctes Aug. Ylefonsi Am
brosii et Seti Ego Cum
eni aug dicat q resplen
duit ea puritate qua sub
deo maior intelligi. Sz vm
est sed non in principio sui
esse nisi pro tpe concepto
nis filii Dimi' cu a predicto
sanctus dicatur q immunis
fuit a peto orli' ecuz dia
bolu esse / sz p9 cotractiōz
et emundacōnez Ita en
tum dicatur q concepta fuit
in peto dicetur vm e sed sz
tpe quo in sua gñacōne
fuit libido parentu non
aut tpe infusionis anime
in quo fuit plenitudo grē
Et hec responsio p dictum
tpus attentis sup dictis
multo racionabilis gz sua
pt admitti Est alia et
que sufficit sola credit gna
lis responsio ad predictas et
quascumq alias gnales
auctes vz q cum gnaliter
loquatur nulla facta me
cone de psona beate virgis
non obstant Cum doctrine
de sua sacta conceptione ge
mittitur auctb specialib sacre
scripture ex quibus huioi ge
nerales merito recipiunt li
mitacōnem Et ex hoc iam
manifesta e illa modifi
cacō posita in primo scola
stico documento q bta vgo
dei genitrix Maria potuit
pseruari a deo ne contraheret
o petm Stāte [illegible] in
suo vigore verite fidei et
sacre scripture Cum oibus
que inducebant contra ea

sanam recipientibus intelli
gencia patz q hec doct
na non contradicit fidei
auctb sacre scripture ymmo
ut supra fuit deductum
illis sapue conformatur
et ex ipsis elicitur

Incipit visio ad ix media
racionum

Post hec respondendu
est ad illa nouem
media quibus plu
nui innititur contraria
assercio Et pro euidencia
responsionu premittitur hoc
scolasticum documentum q
hominez esse conceptum
modo com̄ gñacōis huane
non e cans inferens de nēte
ad cotractionez o peti / ymo
e ad istam in inferendo gsequens
patet hc commemorando ex
ptitis quedam Etem ex
sup deductis colligi pt q
sūt quatuor cause quare — Cause quatuor quare vg nō potuit contrahere petm o
vg non cōtraxit nec illis
obstantibus potuit contrahere
o petm vz quia ex sctifica
ta mire / et quia non mo
com conceptus / Et quia no
tam filius ade gz pr fuit
Et quia in comiō sanctitas
cum filiorum dei nō ex
p̄posito ab eius sanctite
dependz Iste go stantibz
patz q esse conceptu mo
com gñacōis hymane no
est quo ntie inferens con
tractione o peti ymmo est
ad illam consequens Etem se
quitur iste contraxit o petm
go e com modo conceptus
patz quia non alia quam
ista dia' via esse transfusio
nis illius Ex apposito aut

non sequitur iste e concepto mo comi go contraxit o petim

patz. hc in po go doctina an sinn in Cum deus bo et de concep. Virgi Nam ecia si fuisset conceptus modo coi quia po scificata fuit in non contraxisset o patz hc scdo doctina comi quia si scificant parentes ecia si ad vnu ne proles inde concepta non contraxit petim o. Ita quia pt supra dicta adhuc est alia causa non contractionis o peti qm si ut declatum e contigit hoim concepto in fervore libidinis in po instati sue concepcionis ase nalis infudatur a deo gra pveniens contractionez o peti talis est conceptus mo comi et in libidine et absqz sanctificatione parentu tamen contraheret o petim

Item hc patz euident / pus em natura dicit a quo no convertitur subsistendi gnatum go sequit iste gnit o go e conceptus mo comi et non econverso. euidens fit qp conceptum ee e pg natam lz contrahe petim o. Ite alias ut pmo supra declatum fuit pt intelligi quia pus est subale qz accidtale vt esse hominez qz sanctu vel pctorez. Vnde aut coi stetibus manifestum pt ee cuilz intueti qp ctra istam matiam de scta conceptone bte virginis in argumentationibus que fuit go adduco sequet se immiscet falla consequetis Ergo cum dicitur si iste contraxit petim o fuit conceptus mo comi go si fuit conceptus mo comi sequitur qp contraxit petim o no valz quia e falla consequentis vt si dicamus si iste e homo go e al go si est al e ho Esse em animal e quid ac pus na qm esse hominem. Primus et esse conceptu mo comi e consequens in essendo ac pus natura in essendo ad contractionez o peti Eodem mo se hz arguendo cu distinctione ali / ut quia iste contraxit petim o fuit conceptus mo comi / go quia conceptus fuit mo coi contraxit o tm vz sic ita. quia iste fuit ho fuit al go qp fuit al fuit ho (Item eodem mo in negatiuis Sicud namqz pnncipium e quid ac pus ad esse gnatum Vnde sic arguat sic hic qd hz pncipium gnatum e hzt pnm qd non hz pnm non e gnatum. intelligendo de gnatione prout in nalibus hc arm tnc vz Sz non vz Vnde sic ome gnatum hzt pncipiu cua hzt pncipiu go e gnata (Ita in pposito Si omnes qui contraxit o petim fuit conceptus mo comi / go qui non fuit coi modo conceptus non contraxit o petim Hic bn vz Sz non valz Vnde Omnis qui contraxit o p e conceptus mo comi iste conceptus fuit mo coi go contraxit manifestu e no vale Etiam mi conapi et contrahere euidetissima e dña

cralis quia licet se ut sub et
positiue paradens in uno
concreta subiecto Unde plu-
rimum cupio attentos esse eos
qui legerint tractatus de
peccati originali pro aduerso compo-
sitos a doctoribus et concilia mul-
torum doctorum reperiet
numquam in illis frequentissime
repetitum quod solus christus fuit
sine originali peccato quia non ex fer-
uore libidinis conceptus
fuit patet manifeste quod licet
inter alias multas causas ista sit pa-
causa ex hac tamen non infertur
necessario quod omnis concep-
tus in libidine contraxerit
Quia ut dictum fuit possent
esse alie cause quare non
contraxerit Et cum quod inser-
tur ad probandum in beata
virgine contractionem originalis peccati Ideo
quod ista fuit et non potuit esse
illa causa quare ipsa non
contraxerit Unde patet quod licet sancti
doctores in hac materia dicant quod
illa fuit causa Adversa tamen
posicio videtur a racione mul-
tum deficere cum quod illorum
doctrina infert quam in qua
est falla contra vel ante Et
si reperiatur quod sancti doctores
hoc dixerint cum dictione taxa-
tiua tunc manifestum est quod
loquuntur de cursu communi nec
per hoc intendunt secludere virgi-
nem ad singularem graciam dei
vel miraculosam operacionem
Responsio ad primum argumentum
fundatum super materia libidinis in
auctoritate augustini

Hoc igitur scolastico
documento presupposito
respondetur ad primum
medium de libidine et

dicendum est primo quod libido
sumitur tripliciter primo enim ut augustinus
dicit xiiij de civitate dei libido est
generale vocabulum omnis cu-
piditatis Nam ira nichil aliud
est quam ulciscendi libido et
auaricia libido habendi pecu-
niam et iactancia libido
gloriandi etc et vocatur impro-
ba voluntas Unde augustinus
de libero arbitrio nichil aliud uideo
in toto malefaciendi genere nisi
libidinem dominari Secundo
dicitur libido inmoderata
delectacio sic dicimus quod ma-
ior est libido in opere generacionis
quam alterius cuiusque potencie quia ibi
est delectacio vehemencior
Tercio dicitur libido viciosa
corrupcio nature quia in hu-
mano semine iuxta sentenciam aliquorum
doctorum dicitur esse uis corrup-
tiua siue infectiua carnis que
ad peccatum originale Ideo dicitur quod licet
hiis tribus modis possit con-
currere libido in actu generacio-
nis humane tamen constat quod
a duobus primis potest absolui
Quando parentes aliquando
conueniunt meritorie ad genera-
cionem prolis etc nec est ibi vo-
luntas improba Secundo quamuis
licet difficile sit intelligibile
potest tamen esse generacio absque in-
moderata delectacione Unde
legitur de loth viro quod non
sensit quando filie concubuerunt
et tamen conceperunt ex eo Item
communis opinio est de merlino
qui dicitur esse generatus per
infusionem humani seminis
operacione maligni spiritus in
muliebri vasculo absque hominis

Libido sumitur tripliciter

Exemplum de merlino per aurum Regis britannorum

cuiusmodi contribuitur. Sed quod libido est causa transfusionis originalis peccati hoc solum erit tertio modo prout dicitur viciosa corruptio nature de qua dicit Augustinus aliqui quod ita est annexa actui humane generationis quod impossibile sit absque huiusmodi libidine intelligi. Ita quod est habitudo necessaria concomitancie libidinis et contractionis originalis peccati. Sed quantum ad dictum tertio quod ut supra declaratum est sine causa transfusionis dicatur peccatum parentum primorum demeritorie aut vis infectiva existens in humano semine materialiter corpus operans sive quantum ad culpam vel reatum lex divini decreti quod permittentis et disponens / constat intelligere posse quod homo sit conceptus ex immundo semine et tamen eius conceptio non immunda sed munda dicatur. Ergo potest deus infundere contrariam munditie virtutem per donum sue gratie vel in lege ab eo instituta prout voluit dispensare. Certo dicitur ad auctoritatem Augustini quod semine libidinoso non potest sine peccato esse conceptus de. Quod cum dicitur possibile vel ex virtute nature et divine omnipotentie intelligitur de possibili quantum ad veritatem virtutis. Sic quotidie quod impossibile est virtute pane hominem absque cibo vivere / et tamen sacra scriptura asserit quod in verbo dei absque pane homo vivere potest / hic autem modus loquendi satis est usitatus in sacra scriptura

Io. iii. Dixit Nicodemus ad Ihesum Nemo potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo. Dixit primo Nemo potest et post addidit que tu facis. Manifestum est enim quod secundum intelligeretur virtute nature secundum virtute omnipotentie. Origenes agit in hac auctoritate non intendit concludere omnipotentiam dei. Dicebat non ut creditur scriptum in Iob et deus potest facere mundum de immundo conceptum semine. Ista manifeste apparet intuenti doctrina salvatoris Math. vii ubi dicitur Non potest arbor bona fructus malos facere / neque arbor mala fructus bonos facere. Et aliquid possibile et impossibile refertur quantum ad potentiam propinquam sive proximam dispositionem. Non autem quantum ad eam que aliquam nisi posita illa non potest inesse. Constat enim quod bonus homo qui in ibi vocatur bona arbor quamdiu est in statu viatoris potest peccare et tunc perdet gratiam sive virtutem quam tamen in eo permanente dicebatur facere non posse fructus malos. Sic etiam de peccatore quamdiu in peccato manet non potest fructus bonos facere. Sed si attingat aliam dispositionem scilicet doni gratie tunc potest facere fructus bonos. Quod ex lino dectham ar lib dicitur esse in potencia ad pallium quod in id potest transmutari unica transmutatione. Sic lignum dicitur in potencia ad cinerem / quia unica mutatione per combustionem potest in cinerem converti. Non sic autem terra dicitur in potencia ad hominem licet ex ea nascatur panis

quo homo nutritur et inde
generari alius pt quia nature e
multas prius interuenire trans
mutaciones Sic igitur quia
existente mala disposicione
in humano semine que a mul
tis dicitur vis causatiua o
p contrahit se in prole inde
nascente tatur o p Et hec se
contingit nisi alia mutacio
interedat puta infundendo
graciam hec pueriencis in a
niam non patit scam o p
Hinc e qd dicitur non posse
genitorum ex libidine sine pe
cato esse conceptum quia ut
aliud esse possit requiritur qd
precedet alia mutacio qua gt
attedendum qd quacumque dispo
sicio siue mutacio que requirit
ut sequatur effectus non e in
virtute nature nec ad illam
ipse totus conatus nature atti
gere pt in sacra scriptura sim
dicitur ad id non posse Est
enim magna differencia in hiis
duobus qd arbor bona possit
malos fructus facere vel ma
la arbor bonos primum enim ipse
pt hec aut secundum non potest
nisi adiuta dono diuine gracie
ad quam tota virtus nature
attingere nequit Unde ex
hec saluator dixit Jo vi Ne
mo pt venire ad me nisi pr
qui misit me traxerit eum Et
ibidem Nemo pt venire ad me
nisi fuerit ei datum a patre
meo Item Jo xv Sicut
palmes non pt facere fruc
tum a semetipso nisi man
serit in vite Sic et vos n
in me manseritis Et infra
quia sine me nichil potestis
facere Hec eciam doctrina e augustini

in lo Retractationum Hec enim veritas
augustini in ii de xxviii quia so
doceret in lo de li ar quod
putat in eo quod nullos dicit
pt peccare aut cauere ignorans
pot ex quo verbo pelagianus
confirmabat heresim suam qua
qd sola voluntas ipse sufficit
ad recte viuendum et peccato
resistendum Ideo augustinus re
tractans dicit sic In huius
modi verbis meis qz gracia
dei commemorata non e de q
tunc non agebatur putant
pelagiani nos suam tenuis
se sentenciam sed frustra hoc
putant Voluntas quippe e qua
peccatur et recte viuitur qd
hiis verbis egimus sed ipsa n
gracia dei liberetur et ut vi
cia superet adiuuetur recte a
mortalibus viui non pt Ecce
vbi augustinus expresse docet qd
vbi requiritur donum gracie
non commemoratum id fieri no
posse dicitur Constat aut de
immundo semine concipi gen
tium concipi absque o peccato
non posse si nisi singulariter
suffragetur eis auxilium
diuine gracie ad quam tn
tota vis nature non attingit
Quamuis qz petitur Utrum
genitus ex libidine possit con
cipi absque omni peccato si non
fit mencio de diuina gracia au
xiliante loquendo modo pre
supposito dicitur simpliciter qd non
pt Ita hec augustinus qz non
fecit mencionem de dono diuine
gracie ideo simpliciter dixit qd
quia sine libidine non est
parentum concubitus ideo filius
eorum inde nascencium non pt e
sine peccato conceptus Ista

tamen duo non cõtradicat
Genitus ꝙ libidine non pt
cõcipi absq̃ pctõ orli. et ge
nitus ꝙ libidine cũ auxilio
diuine grẽ absq̃ pctõ o. con
cipi pt. Itaqȝ doctrina hec
de sancta conceptione beate
virginis non repugnat doctre
augni quia non vtute ne
quod augus dt impole sed
opacõne diuini muneris sin
gulari asserit virginē b. fuisse
absq̃ o. p. conceptam. Ad
scdam auctem augni in cõ
li. de fi ad pe pat. sobr. mjso
Quod loquitur de cõm cursu
scdm quem oms nascentes
per concubitum cõtrahũt o
petm. Non aut ipe ꝙ pnsse
dicit ꝙ bta virgo et si sic mo
concepta ẽ petm o cõtraxit
Qd' aut infertur arguendo
qm anima mr bte virginis
in concipiẽdo et pariendo
eam pdidit virginitatẽ. go
ipsa virgo cõtraxit orile pe
ccatũ. ꝙ pmisse scolastico do
cumeto ꝗntum valz hc arm
Argui' ꝙ cõsequi. ad aut' stat
possibilit' hec duo in verite
conceptus et natus ꝙ huma
no semine mre in cõceptu
et partu corrupte virgine cõtraxit
petm o. Et conceptus modo
cõm ac natus ꝙ matre cor
rupta non cõtraxit o culpã
Sic eni dicit augus stat nãr
ꝙ semine humano feminã
concipe posse i corporis inte
gra manente virginitate. Co
stat etiam ꝙ opacõne mira
culosa pt parẽ absq̃ cor
rupcõne virginitatis vel ptus
inde cõtrahi sic firmatur
actum de Cesare prolcõ
tu inde concepta quia ꝙ secc

libidinoso. Sic dicit anselmo
cõtrahũt o culpam. Contra
essz in concepto et nate ꝙ ma
tre corrupta gra diuina pue
niete cõtractionẽ o peti. Sic
go notum ẽ hec non esse
ncciam hitudinẽ infendi. an
na mr bte virginis nõ fuit
virgo go ipa cõtraxit o petm.
Ad etiam auctẽ firmiter
tene rc. manifeste scriptam
declat ꝙ loquitur de cõm lege
alias certum ẽ ꝙ non hẽt
veru. dicit eni omẽ hominẽ
qui p concubitum cõcipi' nasci
cum orali pctõ. Constat eo
baptam Ieremiam et alios su
pra nominatos de quibz cõmit'
tenetur ꝙ fuerũt in vtõ scti
ficati non fuisse natos cum
ori li pctõ. Et iam dõ oms
si sub hc signo vbi cõcludent'
etiam pnilegiati. id r firmis
sime no dicetur regla fidei
Item cõstat etiam ꝙ assitõe
cõtraria bẽtam virginem nõ ẽ
natam cum o pctõ et tam
ex ipsa ꝗ in hc passu nõ fit
exceptio. Intelligendum ẽ
igitur ꝙ loquitur ut dictum
est de lege cõm. Unde sic
in natiuitate aucs hec no cõclut
singularis grãm pnilegii tã
nec in conceptione. Uñi aut
ꝙ hec aucte concepit' ꝙ petm
sumit' satis in distrahente
significacõne ab intellegẽcia
cõm vz pro sacrificio et sic
hc caro sacrifici vocari pt
caro peti etc caro peti non
sp dat intelligi culpaz sub
iecto pmfuisse aut inesse
Sed tamen significacio

q sacrificium pro peccato vocet
peccatum ex novo habetur ac ea-
iam ex veteri testamento Verum quod
istud est firmissime debeat
intelligi de lege communi non exclu-
dendo privilegium patet commemo-
rando que fuerunt deducta su-
perius in materia de resurrectione
omnium simultanea in novissimo
die et actualis peccati immedia-
te immunitate Eciam sicut fue-
runt allegata quatuor capitula
firmissime que oportet intelligi
de lege communi nec illis repu-
gnare graciam singularis
privilegii Ita sicut intelligi de-
beret absque ulla exceptione
de ecclesia dicitur quod firmiter
crederet quod esset contra catholicam
fidem quo nichil absurdius
dici potest Hic ergo in illis quatuor
capitulis firmissime doctrina
augustini recepit limitacionem in-
cidenter et Hic attento quod for-
tasse multo amplius a veri-
tate sacre scripture ea quatuor
capitula sive in eis contenta
prima facie videtur firmari et
exceptio ista de immunitate
originalis peccati in beata virgine non minus
quam ea de glorificacione corporis
fovetur multiplici auctoritate sacre
scripture Apparet quod doctrina au-
gustini recipiat limitacionem in
aliis firmissime nimirum quod consideratur racionem
vel qua facta sit determinacio
ecclesie patet quod capitulo firmissime
ad hoc sequitur et habetur in
decreto dist. iiii Firmissime et fir-
missime tene et nullatenus
dubites non solum homines
iam racione utentes Verum
eciam parvulos qui sive in ute-
ris matrum vivere incipiunt et
ibi moriuntur sive iam de

matribus natos sine sacro sancti
baptismatis quod datur in nomine
patris et filii et spiritus sancti de hoc
seculo transierunt ignis eterni sem-
piterno supplicio puniendos qui
si peccatum proprie actionis nullum
habuerunt originalis tamen peccati damna-
cionem carnali concepcione et nativitate
traxerunt Quod autem hec non sit
pena originalis peccati sed actualis
habetur in decretali predicta
ta maiores de bapti et eius ef-
fectu cum sit prima pena originalis peccati
est carencia visionis dei ac-
tualis vero pena peccati est gehen-
ne perpetue cruciatus Et idem
ipse augustinus in enchiridion determinat
hoc dictum sive veritatem dicens
Mitissima sane pena erit eo-
rum qui preter peccatum quod originaliter
traxerunt nullum insuper addi-
derunt Et augustinus in ii° dist. 33
ubi allegatur de hoc determinat
quod pro peccato originali nullam ignis
vel consciencie vermis penam
sensuri sunt parvuli Est autem atten-
dendum super correctione et con-
tentis in predictis quatuor capitulis
non fit expressa mencio in his
verum racionem Et hoc capitulum
de sempiterno ignis supplicio cum
parvulos inmerite convictum est dicto
capitulo firmissime de concepcione
omnium hominum in originali peccato ut bonum dominum
canoniste legendo et comparando
ad dictum causam maiores sicut
in aliis faciunt videret quod doctri-
na augustini posset recipere sanam
intelligenciam continuamusque vi-
deatur dicere necessitas fidei Hic ergo
in dictis quinque firmissime li-
mitatur non immerito in hoc
uno de originali peccato pro sancti virgine intellectum

Augus cõfu
tando hereticos
aliqñ q̃ de
clinavit in al
terum extremum

Est etiam circa hoc advertendum
q̄ augus cum fuit vehementissi
mus hereticorum cõfutator qu
ãdoq̄ invehebat contra aliquem
errorem ut efficacius improbaret
aliquid videbatur decli
nare ad alterum verit⁹ extremũ
Equidem cum pelagianam heresim
affirmaret p̄vulos nullum
contrahere or̃ile p̄ augus
imitatus dicerebat illum erro
rem q̄ in pena o. p. videtur
excedere Similis etiã reperit
in quibusdam aliis operibus
suis Et hec etiam p̄z legen
ti librum retractationum ubi
profitetur se aliqua amplius
dixisse ex causa dicendi
Itaq̄ cum pro tpe suo ere
busset ille error pelagia
norum in loquendo de o. p.
ut de directo illis cõtradiceret
cõmunis loquitur sub cunctis
verbis frequenter adhuc nõ
concipiendo hõm veru quam
in aliquibus dicere pot intelligi
sic fuisse suam intentionem
Et ita ut iam dictum ē intel
ligi posset de bta virgine ex
quo semel concepit Et aut
q̄ sepe contingit subtrahi veri
tatem p̄ doctoribus et q̄ decli
nentur in sentencias contrarium
ut heresis confutetur manifeste
p̄z in ex̄o de bta virgine q̄d
enim hodie magis catholicam
reputatur in eccl̃ia dei q̄ q̄ b
virgo sit genitrix dei Et tamen
quia pro tpe fuerunt heretici
asserentes virginem esse geni
tricem x̄ s̄z non matrem dei Multi
doctores docuerunt btam virgi
nẽ appellandum esse x̄ geni
tricem matrem xp̄i licet hoc sit

verum ut sit nec essemus hereticis
conformes in verbis illis quod
ipi ex sensu damnabant Prop̄
ter dam li iij c xij Theotoco
id ē deigenitricem principaliter
et vere sanctam mariam predicamus
Vere enim deus ē qui ex ipsa
natus ē xp̄ictoco i. x̄ genitricem
non dicamus Ierony⁹ aut
in simone de assumcõne con
formans se catholice veritati
contrarium asserit Dicit enim
btam virginem theotocon ve
raciter cõfitemur i. deigenitricem
necno et xpcon Ecce quod ex
causa subtrahetur aliquando ve
ritas Et fortassis ex ead
intencõne ad confutandum
hereticos augus in simone de
fide et incipit Credimus in
verum deum dicit sic Si quis
dixit atq̄ crediderit filium dei
deum passum anathema sit
Ecce q̄ expresse negat verita
ne hereticis detur occasio mali
gnandi Unde Romanus dicit q̄
cum hereticis vel infidelibus ne no
mina debemus hẽre cõmunia Ne
go mirum cum de tpe suo augus
nostr invehebat contra hereticos
illos negantes o. p. si ut plu
rimum generaliter absq̄ exceptione lo
quatur Ad opinionem duorum
Canonistarum fundantes se sup
hoc c q̄ in cõtraria assertione
veritatum ē in prima allegacõe
responsum fuisse inde Secundo
quem post replicatum ē ad duos
Canonistas hic pertinere quia
materiam istam determinatam dicit
esse p̄ eccliam et ipi hinc respon
que iam per sanctos doctores
potissime qui recipiuntur

q̄ potius ad theologos q̄
ad Canonistas pertinet
declarare de mã concep
cionis bte virginis etiam
ex contrariis

in corpore iuris et per ecclesiam aut
summos pontifices et per glosas
iuris determinata fuit et ita te-
ne' amaduitatur Quoniam prin-
cipales determinaciones ecclesie que
in iure ponuntur volumine decre-
talium Sexto et Clementinis
sunt de summa trinitate et fide
catholica Notum est tamen de com-
muni sensu si ad hec intelligentiam et
legenda kathedrales potius
insudant Secundo ut videatur
quia ex parte assercio contraria
potius se iuvat abstrahat
ex suis locucionibus que de
theologia et iure Canonico ibi
ponuntur facta determinacione com-
paracione patebit ad oculum
super quo principalius fecit funda-
mentum fortasse sunt dicte
pro uno hec simul patet in trac-
tatibus de materia ista compositis
hactenus Tercio litigantes
experimur quod ad determinacionem
litis super una prebenda
non acquiescit gloriamini ex
theutonia archidiaconi ac om-
nium quos allegavit sed noue
decisioni rote et noue allega-
tioni unius advocati qui indica-
ret sue iure esse Et in hac
materia de sancta concepcione beate
virginis matris dei super qua
tam diutine et vehementer
disceptatum est in omni fere
populo religionis dane stamdu
erit glo in c promiciandum
que prosequi non allegavit nec
racionem nec textum Item quod
dicit omnes non est verum quia ut supra
dictum est non sunt minus solem-
nes qui tenent oppositum contra
in ipsa contraria assercione

prout supra commemoratum est
contineatur quod ista questio non
est determinata per ecclesiam expli-
cite et in propriis terminis Item dicit
quod sequitur ex iam determinatis
per regulam iam infallibilem
subalternatam propositionum Ergo
ad decisionem huius questionis
oportet silogistice applicare vita
dicta ad hanc singularem asser-
cionem de beata virgine Et
dicta huiusmodi generalia principaliter
sunt contenta in biblia Et si
que in iure fortasse non
prius ad hoc intentum sed propri-
mam de baptismo Item et si
iam determinata est ut quod ad
missa dicitur tamquam non inter
determinanda Non enim vos agi-
tur inter fideles et scismaticos
vel hereticos quoniam innumeras fat
iudicia reverendissime huiusmodi
siquis semel iudicata aut
vere disposita revolvere et pu-
blice disputare contendit ma-
xime si prout ex adverso preten-
ditur hec constare dicatur nisi
iam forte dubium esset de intel-
ligencia determinatorum et si
hec si conclusio hec de qua agi-
habetur pro dubia Tamen
ergo prout ex adverso dicebatur
sua conclusio non est reputanda
pro fide catholica Item si
est ut dicit de necessitate fi-
dei quo ergo ut communiter ipsum
nominat opinionem quoniam fides
et opinio ex opposito distin-
guntur Possent eciam considerari
de prosequtoribus hactenus
et in presenti in qua facultate
professores dicuntur Sed dimissis
istis que necessitas replicari

compulit dicere. Nam utrumque elucidat vigorem fidei acceptandum est prosequendo inceptum manifeste iam apparet responsio quod primum medium de libidine in conceptione non est sufficiens prout deducitur ad de necessitate concludendum in beata virgine actu fuisse operatum. **Ad secundum medium de carne peccati visio quomodo dicitur septem modis**

Ad secundum medium de carne peccati primo considerandum dum offertur utrum hec racio valeret: est similitudo carnis peccati, ergo non est caro peccati. Veritas enim et similitudo non semper concludendo se specie opponuntur. Nam ut dicitur factus in similitudine hominis ad Philippenses ii et tamen est verus homo. Item dicit Crisostomus super illo verbo salvatoris Mathei xxii quod homines erunt sicut angeli dei in celo, quod cum similitudo permittitur veritas non negatur. Sed isto modo non curando pro eo quod sancti doctores aliquando visi fuerunt opposita consideratione dicendum esse videtur quod caro peccati non uno sed multis modis dicitur. Primo dicitur caro peccati que actu peccato subiecta est sic est in pueris ante graciam baptismi. Secundo modo dicitur caro peccati que etsi actu subiecta non est peccato fuit tamen aliquando et in eodem supposito sic est in omnibus baptisatis et de carne peccati sumpta. Hoc modo loquitur apostolus ad Romanos vii. Si autem quod nolo hoc ago non ego operor id sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quod non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Nam velle adiacet michi ... le. Item de hoc modo sumpta carne peccati intelligitur allegatum ex adverso illud ... baptismi nulle istorum modorum hec doctrina prout supra deductum est concedit in beata virgine fuisse carnem peccati. Tercio dicitur caro peccati quia ista caro fuit aliquando sub peccato non in ipso supposito sed in parentibus qui eam genuerunt. Nam caro filii dicitur hoc specialiter ... cum carne parentibus et aliqui sunt denominaciones que perpetue inherent subiecto ... si res penitus sanata desit quemadmodum in ewangelio Symon dicitur leprosus et Magdalena peccatrix Mathei xxvi et Luce vii. Ciprianus tamen ... a lepra et hec a peccatis dicatur mundati et quod amplius quia intelligitur habere contrariam qualitatem illi denominacionem. Unde iuxta doctrinam magistri. Quarto dicitur caro peccati quia dicitur quod obnoxia fuit peccato reliqua virginis caro pro de hoc distinctione ... in iii sententiarum. Sed quam inconveniens videtur quod caro beate alicui peccato subiecta fuit tenendo quod hec doctrina asserit isto modo caro Christi non potest dici caro peccati quia numquam in beata virgine peccato actualiter subiecta fuit. Sed hoc dicetur si vera esset contraria assercio quod beata virgo fuit in originali concepta ut dicitur. Unde tanto plures inconveniencie accumulanda est eciam omnibus supradictis

Tercio dici possit caro peccati quia
fuit causa peccati futuri in ypo-
stasi quantum est ex aptitudine
siue necessitate nisi di-
uina gracia in preseruando pre-
uenisset. Unde iste anselmus
dicit in de conceptu virginali
quod peccatum est in semine. Item
ambrosius de verbis apostoli et
habetur in xxx dist. xxxi Non
habitat peccatum in anima sed
in carne, quia peccati causa
est ex carne non ex anima
quia caro est ex origine car-
nis peccati et per traducem omnis
caro sit peccati. Anima vero non
traducitur et ideo in se cau-
sam peccati non habet. Quarto
dici possit caro peccati quia secundum
doctrinam aliquorum [illegible] ex aduerso
licet beata virgo post sanctificacionem
a peccato fuit in utero sanctifica-
ta quantum ad personam non
tamen quantum ad naturam.
Vel ergo dici posset iuxta quo-
rundam posicionem doctorum
licet beata virgo fuit sanctificata
quantum ad se ut non contraxit
originale in primo instanti concep-
cionis sue non tamen quantum ad
vim nature quod si ex semine
humano modo communi concepisset
filium vera generacione contraheret
peccatum originale. Et caro virginis di-
citur caro peccati non quia un-
quam sub peccato fuit sed quia
in ea esset vis causatiua peccati
quantum ad prolem inde na-
scentem. Et ideo post baptismum
caro peccati dicitur manere in ho-
minibus mundatis a peccato origina-
li. Nam parentes coniuges licet ipsis
non sit peccatum originale tamen generant filios

cum originali peccato. Huius exempli-
ficat augustinus in libro de baptismo
paruulorum et habetur in decreto
dist. xxxi dicens quod sicut prepuci-
um per circumcisionem ablatum est
manet tamen in eo quem genuit
circumcisus, quod eciam palea
que opere humano tanta di-
ligencia separatur manet tamen
in fructu qui de purgato na-
scitur tritico. Ita per quod in pa-
rentibus per baptismum mundatur
manet in hiis quos genuerit.
Itaque licet in aliquo peccato originale
auferatur quantum tangit ad perso-
nam non tamen quantum ad vim
nature. Et ista videtur doc-
trina anselmi in de conceptu
virginali qui dicit quod [illegible]
non contraxit originale peccatum Duns
Scotus. Vel quia in virginali conceptione
se et non concubitus est modo
communi, vel quia beata virgo in-
mundata est ut proles inde
nascitura non contraheret.
Unde ad euitandum hoc
fuit dictum supra in tertio
scolastico documento capitulo 6
virgo peccatum originale quantum est
de deformitate personali nunquam
contraxit, secus autem forta-
ssis secundum aliquos dici pos-
set de deformitate nature.
Nam ut aliquibus dicitur si
quis homo in hoc mundo miracu-
lose a deo fieret licet ipse non
contraheret, filii tamen qui ge-
nerarentur ab eo nascerentur
cum peccato originali. De hoc autem
quid videtur tenendum non
constituitur. Unde hic modus di-
cendi carnem peccati apparet sa-
tis racionabilis et distinctus
ab aliis. Nam sicut pom-
po [illegible] quod nunquam quibus

orile peccm fuerit gracia
sanctificacionis persone non
autem nature. tunc ita tamen
nunquam fuit actu sorbta
peccato, et tamen esset causa
peccati in prole inde nasci-
tura per modum communem
generacionis humane. Ideo
quod iste modus concipiendi est
velut instrumentum conse-
tivum divine sive late in
personam Ade contra totam
suam posteritatem, et quia
quilibet homo concipitur nisi de
singulari gracia preserva-
retur contraheret originale peccatum
Et autem hoc sit intelligibile
patet. Nam sanctificacio
ab orili peccato sive fiat sta-
tim post contractionem aut
post ad longum tempus hoc non
facit quin ut ab huius-
modi sanctificato generentur filii
cum originali peccato. Quia tamen sancti-
ficati in utero quam bapti-
zati sive maiores omnes
generant prolem cum
originali peccato. Ecce constituamus
duos quorum alter sanctifica-
tus est inmediate post primum
instans contractionis originalis peccati
Alius vero in instanti sue
personalis concepcionis etiam
non contraxit. Numquid
propter hoc quod sanctificacio unius
pressit sanctificacionem alterius
per unum momentum temporis
erit differentia quantum ad gene-
racionem prolis. non vide-
tur. Nam quod non contraxit fuit
gracia personalis non naturalis
quia contulit gratia gratum fa-
ciens personam respiciat non
naturam. Secundum autem vera
doctrinam differencia gracia

ab hac personali sanctificacione
esse indicitur quando sanctificacio-
nis donum se extendit quantum
ad vim nature. Ita quod non solum
sanctificat personam sed natu-
ram. Ideo manifeste apparet
esse quod beata virgo nunquam
contraxit originale peccatum intelligendo
sane in eo sensu isto modo
caro sua poterat dici caro
peccati quia erat causa fu-
ti peccati in prole inde nasci-
tura per modum communis genera-
cionis nisi aliud sanctificacio-
nis genus eius fuisset con-
cessum quod non solum ad
proprietatem persone sed ex-
tenderet se ad vim nature
Et hoc a pluribus sanctis
et aliis doctoribus dicitur esse
inter alia effectus fide sanctifi-
cacionis in beata virgine qui
filium concepit et vocatur
purgacio quia ab hoc vicio
nature quod omnibus homi-
nibus inest ut ipsa omnino nu-
de conciperet filium purgata
esse dicitur ut indicaret de isto
assumendi carnem peccati si pos-
set in homine esse absque
aliqua contractione originalis peccati
Attendendum cogitandum est
fortius si deus immobiliter
absque semine humano sed
de lapidibus vel aliis fe-
cisset virum et mulierem hu-
iusmodi non dicuntur hii originali peccato
si generent naturaliter filios ut
nascerentur cum originali peccato sic filii
eorum qui traxerunt originale peccatum
in utero matris. Ex hiis ha-
bere possumus unam singulare
responsionem et solam
ad allegata. Ad primum q

dictorum intelligencia
ex quod doctrina ans

int omnes allegatos doctores
huic doctrine principaliter
contrarius esse dicebatur oppo
nebatur enim in pluribus lo
cis dixisse quod beata virgo
mundata fuit a peccato tempore fidei
incarnationis vocando car
nem illius massam pecca
tricem adhuc tempore angelice
nunciationis et namque illud
intelligi sane si enim dicat
quod tunc i. pro tempore angelice
salutationis nunciationis
beata virgo mundata est a po
testate quod primo sub eo sit fuit
hec minime contrariat fir
mitati fidei ecclesie que con
fitetur eam in utero sancti
ficatam fuisse et nunquam
peccasse mortaliter vel venialiter
Nam si dicamus quod b. virgo
ut quibusdam videtur quod
dicat ans. fuit usque ad con
ceptionem filii in o. peccato
tunc necesse est ponere peccasse
non solum venialiter sed
mortaliter. Nam iuxta doctrina
sancti Tho. pa. 2e q. 22 pri
mum peccatum quod adultus
existens in o. committit esse mor
tale ratione negligentie culpa
bilis sive dampnabilis om
missio quia solicitus non
fuit ad inquirendum questionem
de statu salutis anime sue
Et cum beata virgo eo tempore esset
adulta si adhuc erat in
originali ergo iam commiserat
mortalem culpam. Erit
ergo intelligendum sensu sa
niori quo predictum est ipsa a
peccato mundata esse dicatur

quia mundata est a vi infec
tiva peccati quantum ad prolem
inde nascentem. Unde im
posito dato si per naturam
concepisset eo vivo quod filius
quantum ad vim nature mun
datus esset proles inde na
ta non contraxisset o. Et
ita videtur intelligentia ad doc
trinam ans. qui dicit quod cor
si Christus non communi fuisset con
ceptus quod iam caro virginis
mundata erat non contra
xisset o. peccatum. ut quid n
aliter oportebat virtute huius
prolis mundari virginem. Na
etiam si tunc fuisset in o.
et mortali peccato prout ex
adverso allegatum est Christus quia
miraculose fuit genitus
ex modo sue conceptionis non
contraxisset o. peccatum. Pre
mittentibus doctrinam ans.
apparet quod massam peccatricem
de qua Christus assumpsit carnem
pluries vocat genus humanum
ut in li. ii. Cur deus homo c.
xvi de de conceptu virgina
li c. xv. stat autem hec duo
simul in veritate quod genus
humanum dicatur esse peccato so
ditum et tamen aliquod indi
viduum eius esse et fuisse
absque omni peccato. sicut patet
de Christo. sicut stat omne huma
num genus mortale esse et
tamen multos homines esse im
mortales nec posse mori utpote
de Christo et virgine et si qui
alii sunt in celo glorificati.
ti Verum si positio ex adver
so nimis innitatur aucto
ritatibus imponendo quod ipse

copresse dicat btam virginem fu
isse conceptam in o peto et
alleget qd dicitur in yo lbo
ans cur deus hõ c xvi q
bta virgo in iniquitatibus conp
ta e et in petis concepit ea
mr eius Attendat q hoc no
e vbum ans sed boso discipli
sui eum introducentis Nec ans
in pdicto lbo nec in alio pe
de cceptu virginali ut quibus
dam videtur vnqz copresse
hc dicit ymmo contrarium qz
dicit q decuit ut ea puritate
niteret qua maior sub deo
nequit intelligi Si aut hoc
non reputet satisfacẽ et in
uitatur q dictum pfati boso
discipuli eius e de intentione
sui magri ans prout de hoc
commemoratu e p adverso ca
pitula alia quedã inducede
Attendat q totum dictu no vide
catholicum Nam dicit q ipa
concepta et nata cum o peto
Et hoc manifeste limitatiue vi
detur contra fidem eccle que
celebrat bte virginis natitez
Et ut dicit ber ipus fuit scta
qz nata et de hoc firma fides
est eccle Sexto possit dici
cavo peti pter necessitatẽ mor
tis et alias puras penalites
in ea existentes que proueni
ut ex primi parentis peto Con
stat q em q in sacra scptura
petm sepe accipitur pro pena
peti Ro viii de peto dam
pnauit petm in carne vsqz
l in ysa petm multoru tulit
Et prout sup declaratu fuit
isto o xpo non competet qz
penalitates in eo fuerunt vo
luntarie assumte sed beate
virgini inerat q natitẽ ne
[?] tamen cuius in

autcte supius inducta sup
ps xxx iiii videtur appinqua
re ad istam significatonez
de corpe mortis sine peti in xpo
fuisse propt mortez que ret
de peto ade Et exemplisica
do quo effectus aliqn denoiat
eod nomine quo causa ipsius
dicit q vba vocatur lingwa
greca et lingwa latina Et
scptura aliqn dicit ee manus
ipius quia facta e p manum
eius Sic ergo q mors dicit
petm quia facta e ex peto
Septima doctrina manifeste
apparet q necessitas mortis
sive alie penalitates que
sunt in nobis pupt petm pri
parentis dicitur petm quia facta
sunt ex peto et cavo subiecta
illis ex natitẽ mito dicit caro
peti Unde ex hoc evident
apparz responsio ad vltimaz
partem cuiusdã auctis induc
tam contra opposita ex
adam mortua pupt petm
ade Sic em sup dictum e
q quamqz innocens in hoc
exilio positus moriturus esset
de natitẽ pupt petm illius
Itaqz illatio no sequr Maria
e mortua e pr petm ade
ergo contraxit petm Sic etia
ut supra dictum e xpc se no
mortuus fuisset nisi voluisset
vitam suam p viam mira
culi ppetuare De hoc aut
tractare e oportunu qz multa
supius dicta fuerunt patz
etiaz responsio ad illas auctez
in lbo de baptismo pvuloz
Solus ie hõ factus manes

Caro humana dicitur esse caro peccati multis modis

deus peccatum non habuit nec assumsit carnem peccati communis de materia carne peccati Ego non tamen est illam carnem beate virginis posse dici carne peccati contraria subiacione penalitatum communis nunquam contraxit p o Ponere etiam communem potest intelligi auctoritas augustini contra Iulianum Constat nam quod multis modis omnis alia caro humana dicitur caro peccati et tamen non sic dicitur de carne christi Et licet hec attendi potest quod licet in ista ac in aliis ex adverso inductis auctoribus mencio fiat de peccato nominande virginem Nunquam tamen sumitur ut intelligatur culpabilis ipsius persona vel anima sed duntaxat de anima te referendo se ad mortem vel ad carnem In carne autem certum est non esse peccatum pro culpa dicitur quo persona deo est odiosa et abhominabilis deo quod nunquam fuisse beatam virginem vel eius animam hec doctrina defendit De carne vero an et si fuit subiecta corrupcioni vicositatis et mortis sive peccati circa reatum culpe non est mea presentis disputacionis ... sed de peccato sive culpa obligua omnis qui contrahunt originalem incipit esse vinclus possidere Contrarius potest dici caro peccati ea que necdum subiecta est necessitati et aliis penalitatibus prius scilicet que actu est vel aliquando fuit subiecta aliis passionibus viciosis sive ignominiosis ut fomiti et concupiscencie

et similibus et hoc absque vel cum aliqua contractione originalis peccati prout supra declaratum esse potest Vel enim asseritur a multis de aliquibus sanctis quod in hac vita ad tantam devenerunt perfectionem ut attingerent totam et fere puritatem status innocencie Et si probabile est sic intelligere in eis fuisse extinctionem fomitis et concupiscencie Esto quod eis actu non infuisset fomes et concupiscencia quia tamen in eis semel fuit caro vocatur dicetur caro peccati Et etiam sic fuisse constat contraria assercio in beata virgine post secundam sanctificacionem Sic ergo carne que semel fuit subiecta fomiti et concupiscencie dicitur carnem peccati erat aut subiecta fuit modico tempore vel multo hoc nulla divinitas dicitur facit in huiusmodi denominacione Nam esto quod huiusmodi extinctio fomitis in aliquo facta fuit statim post contractionem originalis peccati vel post ad xl annos nichilominus caro retinet eandem denominacionem Cum autem ut supra declaratum fuit necessitas concupiscencie et fomitis inesset illi carni beate virginis ante sanctificacionem ordine naturalis intelligencie sive ut quidam dicere voluit quod fomes manserit post primam sanctificacionem sive non manserit iam ergo satis infuit sane intelligendo dici posset caro peccati Constat namque eandem fuisse carnem

ante infusionem aie rationalis
et postea Et tn ut declaratum
contigit nunquam in carne illa
actu intelligitur fuisse aliquis
culpa quia primo non erat
anima rationalis sive voluntas
in qua solum culpa esse pos-
se dicitur / vel absque ipsa nul-
latenus Sic ergo licet non
sit intencionis hec asserere Dato
esto quod ab aliquibus sanctis
vel aliis dicatur in beata virgine
vel in eius carne fuisse fu-
concupiscenciam et fomitem quibus
possit dici habuisse carnem peccati
et tamen non propterea sequitur in
ea fuisse originale peccatum

Responsio ad dictas validio-
res auctoritates quas aug. dicit sup gen ad litteram

Ex isto septimo modo
Assumendi carnem evi-
dent apparet responsio
ad auctoritates augustini sup Gen
ad litteram quibus assercio con-
traria maxime confidebat
Ad primum enim oportet dicere
sup io Et quid incoinquina-
tius ce patet quod augustinus hic
duo dicit que aliquibus pa-
ciunt faciem huic doctrine videntur
contrariari primum est quod caro beate
virginis venit de propagatione
peccati Secundum quod corpus christi non
fuit conceptum per legem con-
cupiscentie Ex primo non sequitur
intentum assercionis contrarie
Dicit enim carnem virginis ve-
nisse de propagatione peccati
et animam eius sive person-
am nunquam infectam fuis-
se originali culpa Dicitur enim dictum
est quod ita caro poterat dici ca-
ro peccati quia in ipsa in multo
vivus sanam erat vis tras

fusiva ex illis peccati tamen contigit
potuit contingere nunquam tras-
fudi Et ulterius sequitur ex
fide quod christus non fuit conceptus
per legem concupiscentie / ergo beata
virgo contraxit originale peccatum Ad
rationem aut quam facit augustinus
non dicit sed esto quod diceret
etiam non infest inter ea habitudo
necessaria potuit enim esse in vir-
gine vel in eius carne lex
fomitis et concupiscentie et tamen
nunquam peccatum originale Et hoc patet
ad sensum Nam quod caro virginis
fuit concepta aliorum quam dicitur
non arguit in ea fuisse originale
peccatum ut ipso Et aut dicitur christum
non accepisse reatum mori-
endi et quod hic presupponit quod
tamen augustinus non dicit habuisse reatum
moriendi fuisse in virgine in-
concludit quod quia hic reatus
proprie dicitur peccatum originale ergo sequitur
quod virgo fuit concepta in originali peccato
Sicut supra patuit quanta sit
distancia inter necessitatem morien-
di et peccatum originale. Cum enim hec
in christo fuit sine proprie dicitur virum
alterum infectum ergo de ipso decet
potius hoc intelligere iuxta
sententiam augustini superius positam
in prima parte quod peccatum primorum
parentum et reatus moriendi
in omnibus filiis suis considerentur
ut causa et effectus Ex hiis
potest quilibet intelligere quantam evi-
denciam habeat quod ex hiis
auctoritatibus pretendebat assercio con-
traria scilicet quod pro vera infal-
libili esse hec habendum in
omnibus operibus augustini sic
debet intelligi virginem inclu-
sam in [illegible] prioribus

augustini loquentibus de maria
o peti potest n intelligi in
illis que loquntur de pena
p o prout intelligi potest pate-
tis. sed in hiis que de culpa
hic non dt in peti et quod
amplius ut iam patuit ne
ex dictis sive sequit necessario
Ad tertiam auctem leviore
responsio dt n qd virgo con-
cepta e modo comuni propagacio-
nis humane qui descendit
ex habraam secundum corpulen-
tam substantiam. et secundum racionem
seminalem / vel aut fuit con-
ceptus miraculose quia so-
lum descendit ab eo secundum
corpulentam substantiam hic ac
nullus negat Et attendum
qd in omnibus hiis auctoribus
augustini id videtur solum aut
prius intendere / qd differens
modus e concepcionis virginis
et aliorum a modo quo fuit xpus
conceptus Si vero omnino insiste-
re qd augustinus hic intendit de p
o. ac ex sua intencione fu-
isse qd ad virginem aliquo
partem o peti dicendum e qd
ad aliquem pertinere o petum
intelligi potest quadruplex vel quan-
tum ad reatum et contrahen-
di modum etc partem comunit
ad omnes ex habraham semi-
naliter descendentes aut nec
quantum ad reatum nec contra-
hendi modum sic refertur
ad xpm Tertio in ipso nec
fuit reatus culpe nec contrahen-
di modus / quia modus sue
concepcionis de comuni lege repu-
gnat contractioni originalis peti

Vel tertio pertinere dicitur quantum
ad reatum sed non contrahen-
di modum etc partem ad pri-
mum hominem in quo fuit reatus
culpe sed non modus contrac-
cionis / Vel quarto quantum ad
contrahendi modum sed non
quantum ad culpe reatum Et
intelligendo sane posset dici
pertinere ad beatam virginem
Cuius etiam modus concepcio-
nis erat modus contrahendi
o p nisi subvenisset divina
virtus cum singulari dono
sue gracie preveniendo contrac-
cionem o culpe Et de isto
pertinendi possunt intelligi ob-
iecte adducte auctoritates hoc
enim sicut videtur in omnibus
qd modus concepcionis beate
virginis fuit comunis cum omnibus
aliis hic aut satis e come
in theca qd participabat aliquo
modo qd pro eo deputatur Sic
de Iacob quia pilose manus
expresserunt similitudinem esau
Gen xxvii. et thamar me-
retrix quia ad modum meretricis
in bivio sedit Gen xxxviii
Et david stultus pro Reg xx
i / xi leprosorum ac publica-
norum et peccatorum amicus
ipsa lun. et lu vii Sic quod
modus intrinsecus ut comunit
indicat de forma sive substancia
rei Sed modus extrinsecus
raro et nunquam similitudinem
Concipit aut ex libidine no
se hic ut modus intrinsecus
ad contractionem o peti Est
enim primus ordine nature et se
consequitur accidens Itaque et
si modus concepcionis cuius

fuit velut contrahentium o
petm quod contraxit no ni
sequitur. Adhuc eciam sum
tendit sequens auctoritas augustini
que facit mencionem de limi-
bis Habrae Ita eciam intel-
ligitur auctoritas anshelmi de con-
ceptu virginali c xxiii quam
ad hoc induxit quod virgo pro-
ducta sit per viciatam origi-
nem sic omnes. Si hoc intel-
ligit de concipiendi modo sic
anselmus negat nullus quia ipsa
ut dicebat augustinus concepta
est modo communi cum aliis Si at
ex hoc velit inferre quod contra-
xit culpam originalem patet quod non
vale Adulterorum eciam est viciata
ta origo. et tamen quod beati ipsi cul-
pabiles non censentur quemad
ad modum contingit in filiis
genitis ex adulterio vel ab
quovis dampnato coitu. Ad
eum quod dicere fuisse per viciatam ori-
ginem. Aliud viciatum in se
culpam esse. Vnum autem aduisa
mentum pro responsione ad
huiusmodi auctoritates augustini de libro
super Gen. ad literam quod ipsemet
attendi voluit commemoran-
dum est videlicet inter alios libros
sue doctrine istum non esse
tante auctoritatis. Dicit enim in libro
retractacionum Titulus horum
librorum inscribitur de Gen. ad
literam in quo opere plura
quesita quam inventa sunt Et
eorum que inventa sunt pauco-
ra firmata Cetera vero
ita posita velut adhuc re-
quirenda sunt Aliud eciam co
memorandum est quod post compo-
sitos istos libros de genesi
ad literam augustinus composuit

librum de natura et gracia
in quo profitetur cum de peccatis
agitur nullam prorsus de
beata virgine propter honorem domini
velle habere questionem. Vnde ex
hoc patet quod illatum contrarie
assercionis procedit que dicit
verba augustini posita in hoc
libro de Gen. ad literam debere
teneri pro vera infallibili ut
virgo comprehendatur sub omni-
bus vniversalibus locucionibus in
quibuscumque libris suis ubi
loquitur de originali peccato Cum augustinus
dicat quod ubi de peccatis agitur nullam
vult de ipsa questionem habere quam
quod in hoc libro pauciora inventa
quam quesita. et de hiis pau-
ciora firmata sunt Et in ex
adverso dicitur quod pro vera infal-
libili sit tenendum Credendum
est pocius ipsi auctori operum
augustino profitenti qui in ma de
peccatis nullam vult habere quem
de beata virgine Consideracio
speculativa quod beata virgo sit omnibus
puris creaturis purior

Nunc autem data visio
ne ad premissas auctoritates
augustini per modum con
sideracionis dicendum sic a'd
esse et super iam verbo fine auctoritatis
Et quid in mora in quinatoribus in
utero virginis, videtur mihi
sub deo non fuit quicquam in-
maculacius sacratissimo virginis
utero. Dicit enim augustinus quod in
io conmiquatus Ex hoc autem
maximo te sequi videtur quod beata
virgo non contraxit originale peccatum Nam
si contraxisse dicatur tunc aliquid
reperitur incoinquinatius illud
videlicet et pro eo tempore in quo nulla

macula fuit Et primo ange-
lus dicitur semper ingenuior
sive purior quia in eo numquam
fuisse macula intelligitur
Secundo angelus pro tempore creationis
sue quia nec tunc fuit in
eo macula culpabilis Tercio
primus homo eciam pro tempore status
innocencie nullius affuit
inquinamentum ergo eius macu-
le prima mulier Cum ergo hic
dicitur quod nulla est incoinquina-
cius beata virgine oportet intelli-
gi eam immunem ab omni
macula et pro quocumque tempore
Alias iuxta doctrinam sancti
Thome superius commemora-
tam non diceretur precedere an-
gelos in puritate Huius quo-
tiens in angelis tanta intel-
ligitur puritas quod numquam fuit
in eis macula intelligendum
se offert quo sit verum quod prece-
dit in puritate angelos et
intelligere possumus quod nichil
est eo vere incoinquinatius Quia
ad hec omisso dicam de multi-
plicibus puritatis qui in sacra
scriptura notatur ut puta quod
in oratione debemus levare
puras manus sine ira et dis-
ceptatione et invocare deum
de corde puro Tamen ad pre-
sens puritas de qua intendit
Bernardus videtur in auctoritate su-
perius commemorata Proverbiorum
xx quis dicere potest mundum
est cor meum purus sum a pec-
cato Ergo puritas a peccato hic
dicitur quamdiu secundum intelligi
omnino immunem ab eo fuisse
Et quia ut dicit ecclesiastes vii
Non est enim homo iustus in terra
qui faciat bonum et non peccet

Et quia nescit homo utrum sit
dignus odio vel amore Et
ut dicit apostolus Nichil michi conscius
sum sed non in hoc iustifi-
catus sum Hinc est quod ut com-
muniter hec puritas non reperitur
in puris viatoribus nisi ut rationem
esset in gracia confirmati ut
nec venialiter peccare possint
Hec enim puritas videtur accede-
re terminos vie et appropinquare
ad immunitatem peccati que
est in patria beatitudinis Hoc
ergo modo accipiendo puritatem pro-
ut dicit immunitatem bino
peccati Item quod quanto a possi-
bilitate peccati remocior tanto
puritas dicitur maior Atten-
dendum quod de hac puritate
potest mater notari quadruplex gradus
puritatis primus in deo secundus
in homine Christo tercius ut credi-
tur in virgine quartus in angelis
sive in primis parentibus pro
statu innocencie Et enim
quilibet istorum poterat dicere secu-
re mundum est cor meum purus
sum a peccato Est autem in deo
puritas ita quod est immunis a
defectu peccati actu et potencia
Etiam nullatenus ut de ordinata
nec de absoluta potestate in
peccando potest deficere non quidem
ex dono gracie sed absolute ex
sua condicione nature Solus
enim deus dicitur remotissimus
ab omni possibilitate peccandi
quia ipse solus habet immor-
talitatem Hic ponit Gregorius
in moralibus Huic puritati
nulla creatura potest accedere
Job iiii Numquid homo dei

communicacione iustificabitur a
factore suo purior erit vir quam
et hic est summus gradus puri-
tatis. quanto ad huc magis ac-
ceditur tanto maior esse intel-
ligitur puritatis gradus / Et
aut secunda per quem modum
ad gradum istum plus acce-
ditur intelligendum quod hic
summus gradus puritatis deo
deo competere racione summe
simplicitatis que in eo absque
omni composicione intelligitur Ergo
nulli alii per respectum rei
qui in eo sit ab alio composi-
tus sive coniunctus esse dicatur
vt in dissolucione huius con-
iunctionis dicatur culpabiliter
a quolibet deficere. sic contingit
in peccato hominis vel angeli
quia quando peccat perditur ea
coniunctio que inerat sibi cum
deo. similiter quando peccatur contra
proximum / Unde quanto homo
vel angelus in composicione est
simplicior tanto a culpabi-
litate remocior / patet considerando
ordines angelorum loquendo
simpliciter quo ad causas et fun-
damentum quibus ex hoc dispo-
nitur quod quanto pluribus co-
niungitur quam equaliter et inordi-
nate per amorem cum ad om-
nimode coniunctus esse non pos-
sit facilius ab ea multiplici
coniunctione deficit / non sicut
quando ad vnum principalissime
Tunc enim in eo pauciores co-
niunctiones intelliguntur et dicitur
a composicione remocior et
simplicior / vnde tunc intelligi-
bilis esse purior Nam purum
dicitur quod aliene rei non est
admixtum sive coniunctum

alicui aut humori omnino ad
intelligitur nisi solus deus
et illa que coniungit ipsum cum
de Et quando quanto quis ampli-
us coniungitur deo tanto est a
peccato remocior hinc est maior
simplicitas et puritas in eo
tunc enim dicitur omnino composit
est quia non censetur habere
multitudinem coniunccionum amo-
ris inordinatam vel equalem
ad plures Unde hec coniunccio-
ne in eo perseverante non con-
iunccione multiplici oneratus
sed incompositus simplex
et purus erit a peccato remocior
intelligitur Cum autem a deo
per peccatum disiungitur tunc ef-
fectus simul in multa inordi-
nate dispergitur et quia mul-
tis multiplex coniunctus non simplex
nec purus ac per hoc intelligitur
ad peccata proclivior Si vero
in ea plura racione vnius feratur
sic contingit in caritatibus deum
et alia propter cum non illius propter se
sed deo racione cuius in ea per
amorem tendit coniunctus esse intel-
ligitur Sic ergo tunc maior puri-
tas hic dicitur maior remocio
a peccati defectu sive a possibili-
tate peccandi Et hic tanto ma-
gis inest quanto amplius con-
git illi in quo est summa puri-
tas scilicet deo secundum gradus coniunc-
cionis qui magis distat a
divina separabilitate intelligitur
maior puritas racionalis crea-
ture inesse / quanto enim quis amplius
coniungitur et ydemtificatur cum deo
tanto magis participat de ipsius
perfectione et per consequens de sua simpli-
citate et remocione a peccandi

inclinacione sine possibilitate
Constat aut coniungi deo
et per donum glorie et donum
gracie confirmantis in bonum
per donum gracie absque huiusmodi
confirmacione sic contingit
in viatoribus contingit / Primo
fuit coniunctus christus deo quia a
primo instanti sue concepcionis
fuit beatus per donum glorie Et
sic quia remocior a possi-
bilitate peccandi in mor in eo
intelligitur fuisse composicio
et per consequens maior simplicitas
et puritas Item licet quia
coniunccio fuit ab inicio sui esse
et quod ab inicio ac inseparabiliter
alicui rei inest dicitur sibi in-
esse a natura vel quasi per modum
nature Hinc est quod in christo maxima
puritas intelligitur Secundo
assimilatur in hoc deo cui sim-
plicitas et puritas non ex do-
no sed ex condicione nature
probatur inesse Maria
aut virgo ut creditur fuit co-
niuncta deo secundo modo scilicet per donum
gracie confirmantis et hoc a
primo instanti sue personalis con-
cepcionis / Et quia nullo modo
poterat deo preservante a deo
separari nec deficere in peccato / quia
in ipsa iam erat remota ab
omni possibilitate peccandi Hinc
est quod in ea non multitudo sed
paucitas composicionis ac per consequens
maxima simplicitas et pu-
ritas esse intelligitur Nec tamen acce-
dit ad christi puritatem / quia cum
christus pro omni hora et momento
actu fruebatur in deum intel-
ligendo ipsum et amando cum
aut virgo si beata hic in via
fuisse non dicitur manifeste

quod non tante coniunccionis cum
deo fuit Nam dormiendo non
actu per cognicionem et amorem
ut in vigilia fruebatur in [illegible]
inde ex hoc evidentissime [illegible]
quod puritas sua sub deo [illegible]
intelligitur non solum [illegible]
illius puritatis que racione
deitatis ei competit sed respectu
illius que fuit in deo homi-
ne christo Angeli vero sequendo
sentenciam illorum qui dicunt eos
ante casum beatos fuisse gratum gra-
tum facientem fuerunt coniuncti
deo per donum gracie absque con-
firmacione Nam aliqui ipsorum
separati sunt a deo per peccatum
Ceteri etiam fuerunt coniuncti
deo primi parentes in statu
innocencie / Ex premissis
infertur quod in angelis pro
tempore sue creacionis cum adepcione
glorie non fuit tanta simpli-
citas et puritas quanta fuisse
creditur in beatissima virgine post
post ex iam facta declaracione
elicitur quia in ea intelligitur
esse maior remocio ab omni pos-
sibilitate diffugiendi et separan-
di se per peccatum a deo qui est sum-
ma simplicitas et omnino abs-
que admixtione puritas Ecclesia
fuit confirmata in bonum ut
iam peccare non posset Angeli
aut in principio sui esse licet
dicantur habuisse donum gracie per quam
fuerunt coniuncti deo non tamen inse-
parabiliter quia poterant peccare
Et plurimi ipsorum peccaverunt
Unde propter hanc confirmacionem
in bono dicitur esse a salvatore
Math. xvi de hac petra quod maior
est in regno celorum maior est
illo Hec possibilitas separacionis

quod pro tempore sue
creacionis non
fuit tanta puri-
tas in angelis
quanta est in virgine
in sua concepcione

a deo vel necessitas co[n]iu[n]ctionis
cum deo non mediocriter p[er]tinet
ad maioritatem vel minoritatem
creature racionalis Secundo eciam
intelligitur in beata virgine ex
maior puritas quia sic de pu-
ritate v[ir]ginis dictum est cum maiori
puritas dici competere virgini ra-
cione confirmacionis in bono
a primo instanti sui esse et inse-
parabilitas videtur sibi inesse non
solum per modum gracie sed per
modum nature Non sic est
in angelis quia primo intelli-
guntur p[ro]stitisse in via ante
casum vel confirmacionem in bo-
no et in eius p[er]cessisse meritum
confirmacionis Et tamen non sic
in beata virgine hec fuit ab inicio
sui non sic videtur ipsius com-
petere per modum nature non est inten-
cionis asserere quod per hoc quod beata
virgo dicatur confirmata fuisse in
primo instanti sue concepcionis
ideo gloriam non meruit Nam
in primo meritum hoc dici potest quod
gloriam meruit eciam si in primo
instanti beatus fuit / Sed est inten-
cionis quod sibi in primo instanti
fuit collata confirmans in bono
gracia non autem sic angelis
Tercio eciam intelligitur maior puri-
tas in virgine quam in angelis
racione habundancioris gracie
prout supra declaratum fuit
Quarto et ultimo sequitur racione
maioris conformitatis ad christum
in plenitudine gracie et omne
tempus quia habet puritatem habuit
sicut ipse in primo instanti et
in maiore plenitudine quam
angeli hec immo videtur intelligi
debere doctrina anselmi in alia supra
nominata auctoritate Nempe decens
erat ut ea puritate qua sub deo
nequit maior intelligi virgo

a niteret Primo sic intellige-
da est auctoritas sancti Anselmi allegata
supius in tribus passibus super
operum quod beata virgo precedit angelos
singularis puritate Si vero dicatur ut
contraria opponit assercio beatam vir-
ginem fuisse conceptam in origi-
nali Et in sola sanctificacione fomitem
contractam fuisse manifestum
est quod non solum puritas dei et
anime v[ir]ginis sed eciam angelorum
ipsum precedere dicatur incipiendo
a posteriori / Primo quia angeli
ab inicio sui esse conformes
deo fuerant in statu innocencie
et per donum gracie Virgo autem virgo
difformis quam maxime in peccato
et reatu culpe Secundo quia nec
habundancior eis de angelis
meruat gracia ymmo nec vlla Tercio
quia puritas illis tunc competeret
saltem per modum gracie Virgini
autem nec per modum gracie vel
nature Quarto quia illi coniunc-
ti deo ipsa autem diabolo quin eciam
et peccato Quinto illi separabiles
a deo posse ipsa vero separata ac-
tu intelligitur Sexto illi a deo
removibiles solum sponta[n]ea
libertate arbitrii Septimo illi
coniungibiles deo potentissime ad
statum hec volens / ipsa autem ne
velle tunc posset Itaque propter ista
et aliis multis consideracioni-
bus assercio contraria manifeste
videtur contradicere predicte auctoritati
anselmi Quod autem adducit alliendo
doctrinam Bonaventure pro res-
ponsione ad auctoritatem istam qui
dicit tunc esse attendam / Primo quod
dicit sub deo Et ideo quia desit
virgo a puritate virginis sequitur quod aliqui
nam maculam habuit originalem
vel actualem Secunda sit ne-

cessitas illacionis huius manifesta
est exemplaris et arguat sic
Angelica puritas deficit a puri
tate virginis quia in angelis fuit pec
catum originale vel actuale certum
est non valere. Eciam quod osten
sum fuit tunc proxime quod per
gradus diuersos esse in hac pu
ritate. Et simul quod racionabile sit
intelligere virginem in gradu
puritatis constitutam citra filium
et supra angelos. Quod autem
secundo dicitur quod id intelligi dicitur
quod racionaliter cogitatur, et quod ra
cionaliter non cogitatur maculam de
voluptate viri carnis peccato originali est
multum contraria preallegate sup
posicioni assercionis contrarie
in qua dicit quod non multum est
racionibus de hac materia considerandum.
Eciam multiplicium evidencia
racionum supra deducta evidenter
monstrat quantum sit racionabile
hoc intelligere quod mater gracie
nunquam fuit rea culpe, mater
misericordie filia miserie
nec regina celi ancilla dyaboli
nec domina demonum huius
sponsum. Nec domina mundi
sua peccati. Nec filia sathane
mater dei omnipotentis, quod
autem de consideracionibus auctoritatum
sacre scripture nunc supersedetur
ut quod benedicta non maledic
ta, tota pulcra nunquam
peccati feda, beatissima numquam
miserrima et de multis aliis
racionum evidenciis supra comme
moratis. Utique hoc generale dic
tum quod illud intelligi dicitur
quod racionabiliter cogitatur doctor
hec de sancta concepcione beate
virginis acceptat libenter. Ad
dictum vero cum dicit quod

illa puritas debet intelligi a
tempore concepcionis filii dei quod
sit de matre purissima suf
ficienter dictum est satis in superiori
bus quo si liceret admittere quali
ficacionem temporis que alio non
probatur facile est destruere omnes
articulos fidei. Nam sic dici
posset quod christus non fuit mortuus
quia non in xxx anno nec re
surrexit quia non secunda die
nec veniet ad iudicium quia non
infra annum. Constat ergo quod
antequam esset actu mater dei dic
ta est plena gratia et in mulie
ribus benedicta, propter hec mate
patet quod anselmus loquitur de absolute
de illa decencia non autem
limitando ad maternitatis tempus. Unde
contra est preter suam intencionem
videtur ad singularissimam
laudem temporis limitari. Item
constat quod vox loquende sicut
dicit faciendum esse maximum
est quod status puritatis sive mundacie
decet mentes esse non solum qui
gignunt sed antequam ad hoc opus
assumantur. Non enim assumitur
ad matrimonium que secrete de
bet effici in generando sed ad ge
neracionis opus que secrete iam
non sit perpetue eligitur. Hoc
eciam modo ut supra dictum est
limitando temporis assercio contraria
dicit intelligendum de dictis
auctoris Ambrosii in sermone
de purificacione. Hec est virga
in qua nec nodus originalis nec
cortex venialis culpe fuit vero
a tempore concepcionis verbi dum
ipsa illacio nostra putatur fuit
in virgine originali et veniale peccatum
usque ad concepcionem filii sui
in primo instanti concepcionis sue

ergo aliquando fuit / aliquando fuit et non fuit opponitur evidenter Cameracensis aut dicat absolute quod non fuit. Iam quod primissimo matre parte potest cuilibet intuenti quod auctoritas augustini de Gen. ad litteram non probat contrarie assertionis intentum, scilicet originale peccatum unquam fuisse in beata virgine / immo quia augustinus dicit quod michi incognita cuius illo virgineo utero prout deductum est sequi videtur quod sua puritas fuit maior quam angelorum et per consequens quod nunquam fuit in ea peccatum originale. Unde tamen evidenter constat non obstante huius doctrine secundum medium de carere peccati

De purificatione virginis ad doctrinam magistri

Ad textum de purgatione sanctificatione et decimatione dicendo quod sic fuit purgata quod primo fuit per peccatum immunda Iam supponitur contra declaratum fuit in contra positione quod purgatio potest esse in hominibus et in angelis absque errore vel ignorantia in intellectu et absque macula sive culpa in affectu. Et ad allegatur magister Sinodis qui inquit sane dici potest et credi oportet iuxta sanctorum attestationis convenienciam. Constat quod in hac diffinitione dicta et tamen nullum sufficienter probare videtur de convenienciam sanctorum et tamen non allegat nisi Io Damascenum qui non dicit ad nisi quod spiritus sanctus pervenit in mariam purgans ipsam et dei filius non seminavit carnem antique transgressionis sed per spiritum sanctum creavit. Constat autem quod ex istis non sequitur mariam fuisse conceptam in originali et tunc purgatam a fomite. Tradit magister et quod beata virgo immunis extitit a peccato post conceptionem filii et etc dicit intelligi quod non ante conceptionem quia dicat quod tunc fuit debilitatus fomes vel extinctus. Ita quod per quemmodum non fuit ei occasio peccandi. Constat autem quod si non intelligat positive tantum a quo prout videtur innui quia alias non faceret hic esse contra fidem ecclesie que firmiter credit beatam virginem nunquam peccasse. Tercio auctoritatem augustini in libro de natura et gratia in qua dicit quod de peccatis agitur nullam prorsus propter honorem domini de maria volo habere questionem. Magister dicit intelligendam esse post conceptionem filii. Ita quod dat manifeste intelligi quod primo fuit in peccatis. Et tamen augustinus dat absolute nullam de peccatis habere questionem de beata virgine non determinando aliquod tempus / immo dicit quod beata virgo singulari gratia preventa est atque repleta. Magister hic subtrahit xii annos sic doctrina eradicasse recapit mysterium primum. Ita quod assertio contraria et magistri similiter in hac materia de innocencia matris dei adiu ampliat et restringit favores quod inter absurdissima computa humano iudicio. Pro dicta ex adverso dicit hanc auctoritatem non posse intelligi de peccato originali ad hoc oppositum inducte patet predictum librum de natura et gratia considerandi. Hoc autem sic allegare oportet remittendo ad librum 4 credebatur sufficere pro contra assertio contraria de prefato libro quedam allegat

ad intentum suum ut videba
quod de intencione augustini fuit
etiam loqui de peccato originali
necessitas compellit que etiam
ipsius propositum augustini et
pro hac doctrina facitur allegare
Ut x in c scdo Si iustitia
per legem iustitia ergo christus gratis
mortuus Hoc ex forciori intel
ligitur de natura humana gene
ratur primitus sine ullo vicio
creata tamen natura hominis qua
unusquisque ex adam nascitur
iam medico indiget quia sana
non est Item ibidem Si enim iam
sumus in christo nova creatura
tamen eramus natura filii ire Item
iuste dampnatur parvuli vel
alii non accipientes lavacrum
regeneracionis quia sine peccato
non sunt vel quod originaliter
traxerunt vel malis moribus
addiderunt Omnis enim peccavit
sive in adam sive in seipsis
et egent gratia dei universa
igitur massa penas debet
Item contra pelagium quem
disputans conari demon
strare nec in parvulis medico
indigere quia sana est et
in maioribus sibi ipsi ad iu
sticiam si velit posse sufficere
Item in c in et allegat illa
auctoritas in qua totus sudat
contra adversarios processus quod ad
mortem de o peccato per unum
hominem peccatum intravit et mors in
quo omnes peccaverunt Porrigo
ita dampnacione que per unam
secundum massam et non ad
mitti in regnum celorum omnes
dampnamus non solum non sunt sed
nec esse potuit Item in
vi ponitur id dictum contra adversarios

allegatum Cum aliquociens
in scripturis invenimus ho
mines dictos esse sine querela
nemo invenitur qui sit dictus
sine peccato nisi unus solus
de quo apte dictum est
qui non noverat peccatum nec
non fuerit nulla in illum
ne actuali peccato Idem in
ix et xii facit mencionem de
peccato o Item in c xvii po
ta auctoritate de qua agitur
diximus quia peccatum non habe
mus nos seducimus et veritas in
nobis non est Subiungit de
adversario porro autem quod deus
causam sibi agere videtur de
fendendo naturam attendit quod cum
naturam sanam esse dicit
medicinam repellit misericordia
Ipse autem est creator eius qui
salvator eius non ergo debemus
sic laudare creatorem ut coga
mur dicere immo convincamur
dicere superfluum salvatorem
Item et in c xxxvi Cum invasisset
xxii sanctos et sanctas
de quibus dicit Si illi sancti
et sancte congregarentur etc
et in xxxvii reddit ipse causam
quare illos sanctos nominasset
quia scriptura eorum virtu
tes nullum autem vicium comme
morat Item vi arguit
augustinus quod illi potuissent pec
care vel malle Exemplifi
cando de abel Si parvulo
immoderacius aliquis risit tamen
in xix et xx subiungitur sic
dicens contra adversarium magis
plane sua conclusit hunc
locum cum ait Credimus ergo
quod legimus et quod non legimus
nephas est credere vel asserere

qd' de cetis etiam expresse suffi
cit Contra ego dico et e dicti
augni Nec omne quod legimus
credere nos debere propter id qd
ait apostolus Omnia legite q bona
sunt tenete Et adhuc etiam
aliquid quod non legimus ne
gas non esse possumus n ali
quid bona fide teste astruere
quod experti sumus Et si forte
non legimus Et sequitur Expo
sic forte respondet adversarius
Ego cum hec dicam de scriptu
ris sacris agebam augus re
plicat utinam non diceret ad
quam in illis libris legit utinam
contra id quod legit nichil
vellet astruere sed fidelis
et obediens audiret qd scrip
tum est per unum hominem pec
catum intravit in mundum et
in quo omnes peccaverunt et non
infirmaret tanti medici gratiam
dum fateri non vult naturam
humanam esse viciatam Et
hec etiam circa item replicat
promissam autem dicens scilicet
plane id quod commemoravi per
unum hominem et per mundum et
per peccatum mortem et infra in
hoc scilicet in p in quo omnes pecca
verunt et antiquos et recentio
res et nos et posteriores nos
summa ista complectatur Item
de hoc in c xxi xxix et xxx
Et multis interctis predictum libri
eadem hystorie similes possunt
vide intueri intencionem augni fuis
se arguere contra illos qui asse
rebant naturam humanam non esse
viciatam ac infirmam sed esse
sanam et non indigere medi
cinam salvatoris Itaque prin
cipalius de peccato originali quam de ac
tuali loquitur patet etiam
ex titulo libri Vt enim dictum

fuit ex adverso peccatum originale dicitur
peccatum nature actuale vero persone
Augus autem intitulat librum
non de persona et gratia qui
principaliter de actuali tractaret
peccato sed de natura et gratia
ut de vicio nature intelligatur
per maxime loqui Quod est
de natura viciata peccato primi
hominis et per gratiam sanate ipsam
Vnde ex hoc apparet quod incidenter
supra in mea allegacione in
serebatur quod cum in hoc libro
in quo quod pro omnibus aliis aug
onde intitur omnes sub peccato
inclusos esse Beatam singu
larem exceptionem faciat de
beata virgine quod non est intentionis
sue eam comprehendi sub generalibus
eius in materia de peccato verbis
premissis Et licet prout ex ad
verso exponebat augus non di
xisset vbi Si omnes isti sancti et
sancte congregarentur et sed
de illis duos aut commemo
raverit patet materie quod loquitur
vbi Nam cum illi commemorati
fuisset tamen sancti qui reputabantur
innocentes Et hec augus re
prehendit sub peccato qd de omnibus
aliis dixisset nisi quod de istis pre
omnibus aliis reputatis sanc
tis Expressisset que contra
morem fuit non est ad longum
deducere ut videtur de intencio
ne augni Nam maniste patet
quod non ex vi anno ut augus
in libro dicit sed simpliciter de beata
virgine Cum de peccatis agitur
nullam dicet fieri questionem Et
quia questio est dubitabilis pro
posicio apparet amplius videlicet quod
augus voluit nec esse aliquod
dubium beatam virginem non includi

sub peccato Quod vero ad confir-
macionem sensus sui pro uni-
verso obiciatur hanc conclusionem
augustini intelligo solum de ac-
tuali peccato ex eo quod dicitur ad
vincendum ex omni parte peccatum
quia actualia que sunt in po-
testate nostra non autem originalia
vincimus Manifestum est quod ex
dicto verbo ex omni parte peccatum
non mediocriter fulcitur hec
doctrina de sancta concepcione
sua quia datur intelligi quod
nec ex parte peccatum Sicut etiam
nec ex parte nec quod est originale
nec ex parte persone potest esse
actuale Nec obstat verbum
ad vincendum Nam in sacra
scriptura vincere reperitur attribui
parvulis nullius est usus liberi ar-
bitrii et vincere originalis non actua-
lis peccati prima Io v: hec est vic-
toria que vincit mundum fides
nostra Item ibidem omne quod
natum est ex deo vincit mundum
Constat autem quod tam sanctificati
in utero quam baptizati ante usum
liberi arbitrii sunt nati ex
deo et per consequens attribuitur eis
vincere mundum plus enim quam
quod libero arbitrio attribuitur vin-
cere mundum Unde non ob-
stante quod beata virgo in primo in-
stanti sue concepcionis non
habuisset usum racionis Nichilominus
racione gracie actualis in ea existe-
ntis dicitur peccatum vicisse ex omni
parte Eciam ille dicitur vic-
tus a mundo qui est in peccato
qui autem non est in peccato sed
habet graciam dei ille dicitur mundum
vincere Non enim stant simul
hec duo quod aliquis sit dei amicus
et victus a mundo Con-
stat quod si omne natum est ex deo

vincit mundum et parvuli sancti-
ficati ex deo qui vincerunt mun-
dum non racione actualis
sed tantum originalis peccati Unde quod sin-
gulare ad confirmacionem huius
doctrine habetur ex doctrina do-
minis et Io Damasceni ex adverso
inductis quod cum purgacio
in beata virgine refertur ad
tempus concepcionis filii Con-
stat etiam per confessionem
ex adverso quod tunc in ea nullum
erat peccatum nec originale nec actua-
le Unde manifestum quod pur-
gacio competere potest absque primaria
sentencia peccati videtur etiam in
suis dictis intelligi quod hec pur-
gacio fuit non respectu persone
sed nature scilicet ut conciperet
filium absque peccato Concordat
hec cum doctrina anselmi qui
dicit quod ex sanctificacione mundata
est ut conciperet absque omni peccato
Ecce patet hec quod vel concepcio est
per modum communis humane
generacionis Et ideo huiusmodi
secunda sanctificacio in ea fuisse
eciamque singulari priuilegio data est et de-
dicata tunc ad hoc dubium
fructum in concipiendo filium
Quod autem dicebat de declama-
cione ex inde inferendo in beata vir-
gine fuisse originale peccatum contrarium
ei deficiat efficacia probandi
supra dictum est in declaracione
octave proposicionis Quod autem
dicitur ex auctoritate Gregorii quod virgo
possit de lumbis habuisse a
de propagine mortalitatis
doctrina hec istud non admittit
sed illacionem si et quam inde
fieri contingit contra de pro-
pagine mortalitatis ergo

potius originale Est enim etiam sen-
sibilis in hec verba Nam sub-
lata culpa originali manet in quo-
cumque homine in hoc exilio vi-
vente propago seu necessitas
mortalitatis Similiter etiam
ex dictis in quarta propositione patet
responsio ad aliud de sanctifi-
catione Ad eam vero que dicitur
esse dionisii diffinitionem
manifestum est quod non diffinitio
sed dicitur accidentalis quedam
notificatio Nam constat quod
nullum absolutum in sua
diffinitione essentiali inclu-
dit suum contrarium sive oppositum
Et quod non constituit ex illo sed
maxime ab eo distat Et unum-
quodque per illa diffinitur ex quibus
constituitur Vnde loquitur de
aliquo sanctificationis non tamen
de omni sanctificatione absolute
Ad auctoritatem Ber in sermone
de assumptione dicendum pro quod
Ber non asserit virginem tempore
se originaliter a parentibus ma-
culatam sed dicit conditionaliter
Vndo ad hoc respondet prout
augustinus vult Ad auctoritatem Ci-
priani sancti episcopi et martiris in
epistola ad bonifacium episcopum et
incipit Cum ceteris a me Vtrum
parentes baptisatis proli-
bus noceant cum eos demo-
niorum sacrificiis sanare
conantur De hac questione ibidem
augustinus determinat quod ex mala
actione parentum quedam filii
eorum proli sunt non possunt
perdere gratiam quam in baptismo
receperunt Et quia Ciprianus
videbatur contrarium dixisse expo-
nendo dictum Cipriani ad bo-
num sensum ut doctrina eius
in veneratione maneret

Ita in eadem epistola inquit Cipri-
ani tamen recte dicuntur parentes vel
quicumque maiores filios seu
quoslibet parvulos baptisatos de-
moniorum sacrilegiis obligare
conantes spiritualis homicide Non
in illis quidem interfectionem non
fecerunt sed quantum in ipsis inter-
fectores fuerunt Recte illis dici-
tur quando ab hoc scelere prohibentur
Nolite occidere parvulos vestros Dicit
enim et apostolus spiritum nolite extin-
guere Non quia ille extingui
potest sed quantum in ipsis est extinc-
tores eius merito dicuntur qui sic
agunt ut extinctum velint Sic
sensu recte intelligi potest quod
scripsit beatissimus Ciprianus
in epistola de lapsis cum eos
qui tempore persecutionis ydolis
ymolaverunt arguens ac ne
quid deesset inquit ad crimi-
nis cumulum infantes quoque pa-
rentum manibus impositi vel
attracti amiserunt parvuli quod
in primo ortu statim nativitatis
exordio fuerunt consecuti amiserunt
dixit quantum ad tunc
ad illorum scelus a quibus amit-
tere coacti sunt amiserunt in
eorum mente ac voluntate qui in
illos tantum facinus commiserunt
Ecce ubi augustinus dicit posse attribui
filiis id ad quod parentum
actiones conantur Cum tamen
nichil eos tangat de effectu
huiusmodi actionum Et quod amplius
quia hoc attribuitur in bonis ex
que voluntaria aut personalia sunt
quanto magis in bonis que per-
sonalia naturalia Constat igitur
quod dicatur absolute beatam

virginem traxisse petm o a
parentibus non propter hoc
sequitur quod ipsa personaliter
in peto o concepta fuit sic
quod ipsa contraxit Tercio dicit
quod magna est differentia inter trahere
et contrahere / qui enim generatur
ex semine leprosi generatum
est ex actione parentum lepram
traxit Et si contraria qualitas
immediate eidem infundatur a
deo quod supra declaratum est
ante infusionem anime vel in
ipso instanti infusionis verum
est dicere quod nunquam iste fuit
leprosus licet traxit a paren-
tibus lepram generatum est ex
actionibus eorum Ita potest
dici de beata virgine quod licet o
petm traxit a parentibus tamen
propter gratiam eidem peto contra-
riam in eandem preuenientem nun-
quam petm o contraxit Et
licet dicatur contraxit quod tamen
non dicatur posset saluari sic
dictum Septimo de amissio-
ne gratie in prolis Hec autem
videtur doctrina anselmi supra
allegata quod si quid o peti in
propagatione matris dei exti-
tit / illud parentum non pro-
pagate prolis fuit Octavo
dicit quod auctoritates hec Bernardi
videntur facere ad confirmationem
huius doctrine Dicit enim absit
ut proprii quicquam ingenuitati
tibi domine hec aliquis habuisse
credatur hoc est autem pro quo
insistimus ut nunquam in ipsa
credatur fuisse proprium inge-
nuitatem Sermonem predicatur
non dixisse abbatem sed glorificate
dei in eo proinde scio pa le

zari queretur et per scriptura
dixit stare primo Contra
ad hoc est communis doctrina [illegible]
pro peto orli non debetur [illegible]
pena que sit contricio [illegible]
fessio et satisfactio [illegible]
tum adultus qui habet notitiam
de o peto et venit ad baptismum
debet habere displicentiam [illegible]
de eo pro quanto est in offensam
magestatis diuine Et hec
displicentia posset intelligi
nomine penitentie Decimum
ne super hac controuersia assit suf-
fragatur manifeste ultimum
dictum ut omino primum est credo
proprium Unde delictum non
habuit quid clarius dici potest
Si vero dicatur quod proprium de-
lictum intelligit actuale petm
obstat quia credo quod beatus ugo
non habuit actuale petm tamen
hoc non sub pietate sed adhuc
sub fidei necessitate Est enim
de hoc firma fides in omni xpia-
na religione Et tam frequen-
tissime ac solemniter predicatur
quod nullus doctor potest pretendere
ignorantiam Si etiam dicat
quod obstat huic sensui quia — petm o pro
o petm non sum vel propriu — lem non dicitur
illius qui contrahit sed dicitur — sum parentis
petm nature vel primi parentis — sed suum
actuale vero quia ab eo vo-
luntarie commissum dicitur proprium
vel suum Secundum hoc nichil
quod contrahit quis a parentibus dicitur
suum puta nec corpus vel
anima seu alia quevis accidentia
conueniencia nam manifestum
est contrarium esse verum dicitur
enim ex quibus habet proprium
intellectum memoriam Vel

voluntatem. Hec enim unius-
cuiusque dicit esse sua, licet neces-
sitate trahat. Simile est de
lepra nigredine vel alio quo-
libet accidente quod trahunt ab
origine nativitatis. Sic ergo
licet peccatum originale non sit com-
missum sponte sed contractum
ex necessitate suum dicitur.
Item constat quod parvulis in
baptismo proprium peccatum non
alienum dimittitur, et tamen non
in illis remittit nisi peccatum
originale. Item peccatum originale non est suum
nisi proprium quo pro alieno
peccato deus parvulum non bap-
tisatum haberet odio. Item ut
dicit apostolus Gal. vi. unusquisque
onus suum portabit parvuli autem
in iudicio non aliud portant
peccatum quam originale. Ergo suum dicitur esse.
Dubium ad hoc videtur nimis
immorandum. Nam in capitulo
nisi quod peccatum originale dicitur parvuli
contrahentis et non Ade
ita quod dicitur suum et non pa-
rentis manifeste decla-
ravi in de conceptu virgina-
li c. xxvi. Declaraverat autem
in capitulo precedenti quod filii non
portant peccata proximorum
parentum sed sua ac propria
solum. Consequenter ad dicitur sic.
At si obiciatur quod omnes qui non
salvantur per fidem que est
in Christum portant iniquitatem et onus
Ade ut per hoc velit probare
infantes aliorum quam parentum
iniquitates debere portare
et illius non debere. Con-
sideret diligenter quia non por-
tant infantes peccatum Ade sed
suum. Nam aliud fuit Ade peccatum
et aliud est peccatum infantium

quia differunt ut dictum est.
Illud non fuit causa illud est
effectus. Adam caruit debita
iustitia non quia alius sed
quia ipse deseruit. Infantes
carent non quia ipsi sed quoniam
alius deliquit. Et infra.
Quapropter cum damnatur
infans pro originali peccato non dam-
natur pro peccato Ade sed pro
suo. Nam si ipse non haberet
peccatum non damnaretur. Ita
ergo non portat iniquitatem
Ade sed suam. Hec ille. Cum
hic dicat hoc omnino pium
est credere proprium maria
delictum non habuit. Originale autem pec-
catum habuit suum ac proprium dicet-
ur. Si ergo numquam habuit proprium
delictum sequitur quod numquam
habuit originale peccatum. Dubium autem peccatum
vocetur delictum, quod adhuc
allegatum fuit iuxta Augustinum
in epistola ad Optatum. Et
attendendum est verbum omnino
itaque. Hec voluit de hoc ne-
minem fidelium dubitare sed
omnimode credere.

Quod super materia fomitis et aliis
communiter theologus non est opus di-
cere

Ad certum medium de fo-
mite et concupiscentia
presupponitur pro funda-
mentali principio ad totam proces-
sionem istius materie, quod ut dicit
Augustinus quando agitur super inquisicio-
ne catholice aut theologice veritatis
non est opus dicere sed probare.
Communiter autem theologice veritates pro-
bantur multipliciter: auctoritate scripture,
determinatione ecclesie, communium
fidelium assertione, usu vel
approbatione eiusdem, racionibus

miraculo aut reuelacione
celesti / vel per modum hysto-
rie sic Eusebius et Ieronimus
texuerunt hystoriam de rebus
gestis tempore suo / de illo modo
probandi videlicet quod sanctorum auc-
toritate qui tamen doctrinam
suam non probat nec auctoritate
sacre scripture nec euidencia
racionis nec miraculo aut
celesti reuelacione nec affir-
mant loquentes hystoriace
Ita quod non dicunt se habere no-
ticiam illorum a deo vel ex-
periencia aut ex altius fide
sed tanquam sibi videatur
De hoc genere probacionis ad
presens non est intencionis dicere
Est enim auctoritas satis notoria
illa Ieronimi ad damasum
papam allegata ex aduerso
Non credas inquit quod dixero
tibi nisi probero de nouo et veteri testamento
Itaque Ieronimus etiam erit contra
augustinum in hoc quod circa theorice
inquisiciones non est opus
multa dicere sed probare
Nec igitur cum dicitur in beata
virgine fuisse fomitem et con-
cupiscenciam asserens hoc
vel confirmat ex celesti re-
uelacione quam dicat se super
hoc habuisse / vel quia vidit
a deo miraculum fieri ad hoc
probandum Et quantum est
de adductis in contrarium
nullus est qui sic dixit / vel
affirmet ex auctoritate sacre scrip-
ture et hactenus in processu
et specialiter loquens de virgine
nulla potuit allegata Nec
etiam per modum hystorie /
Ita quod aliquis asserat se vi-
disse beatam virginem habere

fomitem et concupiscenciam
vel legisse in autentico vo-
lumine alicuius qui texuit
hystoriam de tempore illo Nec
de hoc constat per determinacionem
ecclesie / quia etiam prout ex
aduerso dicitur nulla super
hoc est expressa ecclesie determina-
cio Nec ex communi fidelium asser-
cione immo contrarium ut similis
assercio contraria profitetur quod
quod fere credunt beatam in origi-
nali peccato non fuisse conceptam
Si ergo asseritur in virgine fuis-
se concupiscenciam hoc erit racio-
nis euidencia non absolute sed
iuxta auctoritatem sacre scripture
Et quia sicut supra dictum
est non allegatur auctoritas spe-
cialis inter predictis auctoritatibus
que loquuntur generaliter de peccato
et quantum ad omnes homines
Ergo igitur efficacia racionis
asseritur in beata virgine fuisse
concupiscenciam et fomitem in
magistro et in pluribus aliis de
suo tempore / hoc autem quantum no-
uacio sit solum generaliter me-
dio probacionis asserere satis
constat ex predictis / quibus eui-
denter probatum est quod habere que
tamquam laudem vel obprobrium
ignominiam et culpam non
licet iudicare de virgine mensu-
ra communi beata hoc spe-
cialius considerandum dicitur propter quod si
iuxta doctrinam augustini in ma-
teriis theorice non est opus mul-
ta dicere sed probare similiter
hoc requiritur in nostro proposito
racione rei de qua agitur sanctis-
simo et de re excellentissima
in vniuerso post deum quia
omne quod deus non est minus est

Et ipse solus deus est maior
Unde si qui agitur sup kathe
drali eccia uel ipsius pben
da diligencius attenditur ad
ꝯminut propt excellenciaz rei
de qua agitur / nec tame atte
ditur ad assercionem actoris
quantum ad probacionem fun
damenta probacionum diligen
ter inspiciendo / quanto magis
dect hoc ubi de tali et tanta
re agitur Primi respondeatur
cause de qua uersatur iudi
cium Secundo agitur de semp
sanctitate et innocencia bte
virginis matris dei et ipius
aliquando culpa uel mortali
peto In criminalibus aut
p maxime probaciones oz
esse luculenciores Et spal
qui agitur contra psonam que
in sublimitate principatus e
constituta racione superius
allegata ex pha morali et
sacra scriptura qui de principe
non est maledicendum nec
de facili praue existimandum
Unde in iure ordinatum esse
dicitur ex hac racione qd psul
non damnetur nisi cum l
xx ii duobus testibus psbit
aut Cardinalis n cum lxx m
te Constat aut in hoc p illo
maioris dignitatis esse quam
aliquem illorum qui in dicto
capitulo nominant Quod pro
co qd hec sponsa r regis
regum et dni dicantur spa
cialiter cod nomine glorificat
Tercio dicit qd assendo in bta
virgine fuisse fomitem et con
cupiam non mediocriter ut
videtur pluribus detrahitur
honori suo patri qui sic in
sua allegacione deductus fuit

Lex fomitis est velut lex iu
mentorum et pecudum cui
hd subiectus dicitur quasi impi
te iusto primi pcti Unde sic
nobilissimo et potentissimo
principi qui nobilibus et li
beris principat ignominia no
psona opponitur quam dicit
aliqn fuisse ignobilem et
plebeyu siue seclaru Cum
tam bta virgo principari dicat
sup angelos qui sp fuere
nobiles et liberi nunquam
aut fui dicere qd ipsa aliqn
fuit ignobilis et plebeya
siue famula et istorum legi
vilissime subdita pluribus
videt ad sui laudem hoc mi
nime partinere Quarto dicit
qd inspiciendo ad ea que aut
per uniuersitatem fidelium
creduntur de bta virgine et ad
ea que sacra scriptura et co
mis scola theologie dicit
de lege fomitis minus ad al
terum consonancia non facile
iudicatur quid e fomes Nam
dicit inordinata concupia
sensibilis appetitus repug
nans racioni faciendo dif
ficultatem ad bonum et pro
nitatem ad malum hoc aut
prout fomes e habitualis
inclinacio nra actualis pecim
dicit Et omisso dice alia
multa que asseruntur de fo
mite allegantur duo que
de fomite comuniter exponunt
Scribitur em Genes viii Sen
sus et cogitacio homis prona
sunt in malum ab adolescencia
sua Item Ro vii Ego aut
carnalis sum venundatus

sub peccato. Quod autem operor non
intelligo. Non quod volo bo-
num hoc ago sed quod odi
malum. Nunc autem iam non
ego operor illud sed quod habi-
tat in me peccatum. Scio enim
quod non habitat in me hoc est
in carne mea bonum. Nam
velle adiacet michi perficere
autem non invenio. Invenio
ergo legem volenti in facere
bonum quoniam malum michi adia-
cet. Video autem aliam legem
in membris meis repugnan-
tem legi mentis mee et cap-
tivantem me in lege peccati que
est in membris meis. Infelix
ego homo quis me libera-
bit de corpore mortis huius. Gratia
dei per iesum christum. Applica-
do hec ad beatam virginem patet
quod sensus et cogitacio ipsius
prona fuerunt in malum
ab adolescencia sua quoniam
fuit carnalis venundata sub
peccato. Habitavit in ea peccatum
videns legem in membris su-
is contrariam legi mentis ad
captivitatem ipsius in lege peccati.
Et tanquam infelix clamat
ad deum quod liberaret eum de
corpore mortis huius. Huiusmodi
assertiones utrum scandalo-
se aut bene sonantes repu-
tarentur in auribus fidelium
delinquitur audientium iudicio.
Si quis vellet ultra proten-
dere ad ea que communiter doctores
dicunt de quadruplici pena ex
peccato ignorancia malicia inf-
irmitate concupiscencia. Similiter
ad ea que dicit in assercionibus
preadiectis et in huiusmodi allega-

cionibus deducta fuerunt a
principio. Cum homo ille sit
unus de principalibus magistris
sive instrumentis cum quo
et per quem dyabolus fuerit ma-
lam in hominibus prefuit vo-
luntatem contumaciter dicetur
quod esset litigatus vel concate-
natus ne in doctrina produceret
tamen dicendo stabat in corde he-
reticus a multis reputaretur
non bene consonare laudibus
et prerogativis que sacre scriptu-
re de ipsa promulgavit. Non
enim apparet michi bene quod ipsa con-
trivit caput dyaboli, et tamen pec-
cato sine inclinacione habituali
peccati continue sua habitaret
in carne quod ipsa omni bono-
rum dicatur mater spiritualis
et tamen fuit carnalis, quod ipsa
fuit demorum angelorum et
hominum domina, tamen sub pec-
cato captiva quod fuit infelix
et tamen dicatur beatissima et ita
de multis aliis que facilem
esset inducere. Et preter hec quod
beata virgo mater dei fuit ab
inicio sue vite sanctarum sanctis-
sima credulitas, hec in cor-
dibus fidelium omnium plenissimo
fervore sentitur. Unde quoque
dicat nedum contrarium sed velle
distrahentes ab huiusmodi communi
conceptu nec bene sonans
ac curatum fortasse reputare
videtur asserere in ea fuisse fo-
mitem et concupiscenciam usque ad
tempus concepcionis filii fidei
sacre scripture iniquitur eandem
scriptorum testimoniis et ut dicit
summe credulitati omnium quasi fidelium
satis consonum non videtur.
Unde ex hoc manifeste apparet

quod in tali et tanta materia non
sufficit dicere sed probare. Con-
stat autem intuenti quod magister sen-
tentiarum qui non fuit de tempore
beate virginis ut hystoriam de
tribus gestis texere pos-
set asserendo fomitem et con-
cupiscenciam fuisse in virgine
usque ad concepcionem filii
dei. Ad probandum hoc non
adducit determinacionem ecclesie
aut etiam sacre scripture narra-
cionem hystorie miraculi aut
revelacionis divine, nec ex-
perimentis evidenciam vel ad
quodcumque sufficiens testimonium
consuetum induci ad pro-
bacionem theorice veritatis. Cum
autem sit intencionis et docto-
rum auctenticorum loqui secundum magistrum
cum veneracione. Constat
cum legentibus librum sentenciarum
quod in multis aliis passibus
etiam in non preiudicialibus non
tenetur. Si quis vero inspi-
ciat doctrinam sancti Thome, Bo-
naventure et communiter aliorum
doctorum succedencium reperi-
ret assumpsisse ad preiudicium
super huiusmodi preiudiciali dubio
simpliciter narracionem istam
magistri sentenciarum. Certo dico quod
stat de possibili quatuor ista fuis-
se in beata virgine, penali-
tatem fomitis, carenciam peccati et
duplici sanctificacione sanctifica-
tam fuisse, et tamen nunquam
prout culpa est contraxisse pec-
catum originale. Itaque maculam
fomitis et concupiscentie, esto quod
tamen non asseritur vel creditur
in ea fuisse, non testificatur
evidenter maculam fuisse concep-
tam in originali culpa. De hoc
autem quod plene supradictum est

att quod magister sentenciarum non tenetur

in sexta propositione transitur ad pro-
bandum quod non sit verisimile fu-
isse in ea concupiscenciam et fo-
mitem peccati ex proxime dictis.
Primo ex racione, ut quid enim
huiusmodi fomes remansisset non
valens exire in aliquam opera-
cionem cum frustra potencia
huiusmodi dicitur inesse. Item
si quanto quis habundancius
possidet donum gracie minus
habet de inclinacione fomitis. Et
Johannes Baptista fuit repletus ex u-
tero spiritu sancto multoque ha-
bundancius beata virgo. Videtur
ergo quod nulla remanserit fo-
mitis inclinacio. Item inclina-
cio fomitis non videtur stare
cum perfecta impeccabilitate.
Beata autem virgo creditur in prima
sanctificacione esse perfecte confir-
mata in bonum. Item incli-
nacio fomitis non videtur sta-
re cum illo puritatis gradu
qui excedit puritatem angelo-
rum, talis autem puritas dicitur
fuisse in beata virgine. Item
et si iuxta sanctum Thomam in
virginem totam simul se infudit
gracie plenitudo, cum hac simul
stare non posse videtur eciam
habitualis fomitis inclinacio.
Item quia dicitur quod mansit li-
gatus fomes quo intelligi
debeat hec ligatura fomitis
fortassis non est facile expli-
care. Differencia nam ut communiter
dicitur exivit adam in peccabi-
litatem sive in bono confirma-
cionem, ligacio fomitis ple-
nitudo gracie et consuetudo
providencie divine per duo
sufficere non videntur. Constat
enim in primo homine pro statu

innocētie non fuisse ut loq
imur concupiam et fomitē
et tn̄ peccauit Nec dubiū est
qn̄ minus sit non hēre fo
mitem qz eum ligatū hēr
Simil' arguitur de angelis
in quo fuit fomes nullus
Preterea vō de aliquibus le
gitur qz fuerunt plem vtu
te gracia a spū scō et po
ea peccasse dicatur in spirita
entī continenciam sacre scrip
ture pate pt / Unde videt
principue ad hac impeccabi
litatem ut firma in hoie
maneat ptine assistencia
diuine prouidencie pseruās
ne committat culpam q' id
quod facere dz̄ omittat pri
intellige li3 p quedam no
cursum gnalis influencie
cum cooperacione li arbitri ad
malum Secundo per quenda
spontaneum ipi libero arbi
tro impulsum ad bonū Ita
qz ob defectum concursus ge
neralis influencie li ar no
operatur malum / et p singu
larem mocionem a deo opa
bitur nec vnqua culpabilit
omittet quod opari dz bo
num Circa illos vero di
uina prouidencia quo ad
hac psuacionem magis as
siste' creditur in quibus ma
ior habundancia est plem
tudinis grē et vtutum Ita
go in beata vgine ab inicio
sui creditur fuisse hec ple
nitudo grē et vtutum Et
ut conuit dici nunqua in ea
fuit actualis inclinacio fo
mitis ad malum diuina
qz prouidēcia vgini fuit' im

qntum ad hanc psuacone
uidet' considerius specialius
astitisse impeccalitg hec no
ligature fomitis sed assiste
cie diuine hmoi uidetur ass
benda esse Nec propt hac
impeccabilitz que de ea credi
astime debemus fuisse in
ea fomitem a pno q' post
ligatum Nunc vero circa hu
mam dicendum se offert
qz ia doctrina de ligato vel
consopito fomite in b vgie
non uidetur plene concordare
/ tn̄ doctrina que vbiqz fere
in religione xana in sermo
nibus ad clerum siue ad po
pulum pdicatur asserentiu
em communiter int' alias excelle
ncias bte vginis hanc fuisse
Unum qz ipa pulcerima fuit
nunquam ab aliquo viro co
cupita fuit / qnymo intuitu
faciei sue venerande sin
gulari quadam vtute reprī
mebat intuencium lasciuos sui
inordinatos fomitis et con
cupiscencie motus Ecce si ta
te vtutis bta vgo fuit qz in
alys reprimeret fomitem quo
go in ea dicitur fuisse Ad
hec eciam singular' facit testi
monium illorum scōrum q
fuerunt de tpe suo / ut non tm
de dictis qm̄ de rebus gestis
plena nobis assit fides Ut
em ygnacius in illa epla satis
notam ad Io ewangelistam que
incipit Io scō seniori Et hec
a fide eodugimus percepimus
in maria ihū nature huma
ne nā sanctitatis angelice socia'
attendendū z vbium natura
sanctitas angelice Equid

tanta fuit ut non gracia aut
virtus sed natura vocaretur
Ex predictis licet duo concludere
primum q in existencia fomitis
et concupiscentie esto q sic diceretur
de necessitate non attestantur
in ea fuisse o. petm secundum q
quod in ea fuisse non e veri
simile nec bene consonant
sacre scripture et evidencie ra
cionis Et si virgo mortua fuis
set an xpm nec paradisum intra
asset dicet no sequitur fuisse o p
Ad oppositum medium de pe
nalitate et morte q qz
ipse fuerunt in bta virgine
attestantur fuisse concepcionem
in orili quo argumentu no sit
efficax ad hoc probandu pleni
us supra declaratum extitit in
secunda proposicione Et quod peti
ade vel proli dicant debitum
esse pene q qz magna sit fa
ciencia dria int pemus quia
alique sunt ignominiose et op
probabiles quia in virgine non
fuisse dictat evidencia racio
nis ut perpetua dampnato et
in potencia resistendi viciis
De clausione vero regni celestis
prout distinguitur a perpetua
dampnacione Constat q an
adventum xpi erat specialis
causa quia tunc nec sctis nec
peccatoribus erat aperta Quid
aut etia hic sit dicendum de
bta virgine ad pns sufficiat sz
constat ex com doctrina q non
sec vidit deum clara visio
ne in vita pnti et pt fuit
ab instanti concepcionis beatus
tn adhuc pctm redemcionis
non dum erat solutum actu
alit prout pcca fuit in cru
ce tpe passionis Quod eni
deus fecisset talem virgine

matrem suam novit ipse filius
qui legem implens de ho
nore matris sup oms ange
los collocavit eam secum in
perpetuo glorie trono Sed in
conveniens videt esto q deus
ipse immediate fecisset unu
vel plures homines ita q
non fuissent concepti p modu
com generacionis humane et
non contraxisset orile pctm
si isti mortui fuissent ante
adventum xpi utrum fuissent ap
ta illis ianua paradisi Dic
enim oportunum se offert con
siderare utru medictum hoc
de clausione ianue paradisi ce
lestis intelligi solum possit vel
debeat respectu psonaru sive
contrahencium o. pctm a pmi
illius vz pmorum parentum a
vel tpis ita q oim hom
absolute sed determinato tpe
donec unigenitus dei agnus
sinus celi deo quia ipm con
stituit heredem universorum
Ro vm et hebr pro esset in
regressu primus adepta pse
primi corporali possessione
ab eo inite hereditatis pro se
et omnibus fratribus suis Et
quis scit si a statu innocencie
primus ho non cecidisset Et
sic magnorum e consideracio q
tunc dei filius homo erat futurus
si ad ingressum eterne beatudinis
oportuerat similiter expectare
dei filium primum heredem Sz
omisso de hiis iudicio maiorte
tibus. dixi ad glo r p. kapm
de orili pcto q ex dictis in vi
sione visio patz qz orile ibi
respectu illius quadruplicat pene

dicatur errore Eciam ab morte
non pena peti o prout p
voli sz prout primi parentis
dicitur esse Et de impotencia
resistendi vicijs Hec tamen
ut ibidem commemoratum est ra
cionabiliter complectitur illos solum
qui contraxerunt orige peccatum

Responsio ad auctoritates supra inducta vero

Ad secundum medium de re
dempcione iam supra
multa dicta esse con
stat quo eciam ex isto medio
hec doctrina de sancta concep
cione beate virginis validissi
ma racione fundatur quia
alias nec ipsa diceretur perfec
tissime redempta Nec xpc per
fectissimus redemptor aut
mediator quod quia alia conside
racione potest dici eciam si non
redempta sed alias admodum
nature angelice vel huma
nitatis xpi beatificata ex dei gracia
dicatur Nec ob hoc xpc poterit
ut opponitur honorem suum
et nomen omnium vilis redemptoris
De hijs autem quia iam satis dic
tum est putat transeundum esse.
Et respondetur ad illa quare
commemorata in hoc argumen
to Ad primum augustini de perfec
cione iusticie partz contra
quos loquitur vz contra eos
qui in propria intencione asserit
homines posse esse qui sine me
diatore xpo liberante atque sal
vante liberentur a peccato et salui
fiant absque redemptoris gracia
Sed autem doctrina de sancta con
cepcione virginis et eam libe
ratam ne peccatum incurreret non
sine mediatore xpo sed per eius
singularissimam atque ha
bundantissimam pre omnibus

alijs graciam Ita ut in ipsa
amplius resplenduerit fruc
tus redempcionis quam in quibus
cumque alijs quod quia fuit sibi oportunior
mediator quia ipso operante
preservata labe quam alias
ex necessitate sue nature
oportebat incurrere morbum Ita
quod doctrina hec non contradicit
dicto augustini sed est illi con
formis

Pro responsione ad secundum ob
icitur considerandum primo quod licet
et et suscipimus omnia et ut
illis adhibeatur fides sed
oportet primo assignari spe
cifice que sunt illa omnia que
fuerunt ab eo concilio suscep
ta et istud ex adverso ad
huc non fuit factum Ergo
non ostendit que sunt illa
ex operibus sanctorum doctorum
que tunc dixit concilium se
acceptasse Constat autem
intuenti actiones conciliorum
in quibus sacer Canon biblie
acceptus est pro scriptura ca
nonica quod in ibi intitulantur spe
cifice omnes libri biblie qui
tunc erant accepti Nec alij ac
cipiebantur admissi et suscep
ti nisi qui fuerunt specialiter
nominati Sicut quo in approbacio
ne Canonis sacri de qua
sancta ecclesia sic credidit quod
non voluntate humana sed
spiritu inspirante tradita est co
numerati sunt libri et non alij
nisi nominati censentur admissi
Numquid ergo de originalibus
doctorum oportet similiter
assignare Hec sunt ea que
fuerunt per Concilium suscep
ta Atento quod de libris

Quomodo intelli
gendum sit
Concilium su
scepisse omnia
que sancti opo
fuerunt docto
res

Canonis de novo et continencia ipsorum, que in ecclesia sunt minor noticia quam de originalibus quorumcumque sanctorum. Si vero respondeat quod iam se limitat concilium cum dixit et suscepimus omnia que de recta fide et condempnacione hereticorum composuerunt. Contra hoc offert se considerandum quod istud qualificatum est magis ignotum ut compositum dicitur ignotum per ignocius. Quod minus notum est. Certum omnia composita que sunt in omnibus voluminibus augustini sint de recta fide intelligendo quod contra adverso innuitur quod de necessitate credenda ab omnibus fidelibus. Quamvis quod aliqua composita ipsius opera suscepta sint ab ecclesia. Et ita similiter de operibus Anathasii, Ylarii et aliorum ibidem nominatorum. Verum autem hoc adverti posset quod si omnia opera istorum sanctorum in omnibus et singulis contentis sunt de recta fide. Cum multa de huius voluminibus non vel vix habent in ecclesia nec de in ipsis contentis noticia, ymo credit dicatur a multis non apud nos quedam inveniri. Tamen quod a multis temporibus multa perisset de recta fide in ecclesia dei. Velut si dicamus quod liber ewangeliorum in quo est recta fides si iam non inveniretur apud fideles, nec de ibi contentis memoria vel noticia esset, diceretur aliquid de fide nostra perisse contra doctrinam salvatoris: Amen dico vobis donec transeat celum et terra iota unum vel unus apex non preteribit. Si vero respondeat non sic

intelligitur illud verbum de recta fide tam stricte ut scilicet omnia et singula contenta in voluminibus doctorum predictorum sint ab omnibus credenda fidelibus de necessitate salutis, sed quod ipsorum doctrina ut plurimum est consona recte fidei et vel in nullo vel in paucioribus a rectitudine fidei seu ab ipsa non contra intencione discordat. Nam ut libri hereticorum contencione nituntur astruere falsum, ita sanctorum doctrina contra intencione conatur contraponere catholicam veritatem et falsitatem hereticam impugnare. Veruntamen quod ipsorum doctrina potuit esse in omnibus non conformis recte fidei subiaceat examini et iudicio ecclesie ut possit declarare que sunt illa contra omnibus contentis in ipsis de rectitudine et fidei necessitate vel probabilitate. Contra potest considerari contra istos intelligendo quid desint illa qualificacio que de recta fide et condempnacione hereticorum composuerunt. Nam omnia opera augustini et aliorum prout composuerunt intencione credunt fuisse cum ad hunc finem. Cum constat ad hunc dubium si hoc ad quod doctrina ipsorum contra adverso inducatur sit de illis que sunt contra necessitate vel probabilitate vel continentur sub illis de clausula ut plurimum vel alia ut in paucioribus. Non enim usque hodie ut a pluribus asseritur ista diligencia per ecclesiam facta fuit scilicet quod examinacione et discussione previa

Ut in mā fidei contingeret fieri
determinatum auctentice fecit spe-
cifica declaratione que sint opa
augni ambrosii etc Ita ptine-
ntia ad rectam fidem ut omnia
et singula contenta ibidem ha-
beatur pro catholicis veritatibus
ab omnibus credenda fidelibus
de necessitate salutis / quod quia alia sint
velut probabilia et econtra
et fideles ex necessitate non te-
neatur ad ea Itaque etiam si
in dicto Concilio fuit sic dic-
tum ut originalibus istorum
doctorum quando allegantur ex
necessitate credere tenerentur / At-
tendendum est si oportebat spe-
cifice ostendere que sint illa
ex operibus sanctorum predictorum
que tunc suscepit Concilium
Constat enim aliqua dici opera
augustini que plures doctores
dicunt non sua fuisse Sicut
liber de spiritu et anima qui inti-
tulatur augustino Item Bona-
ventura in tertio dist iij dicit
id de quibusdam no et ve tu Con-
stat etiam multa conficta ab
hereticis intitulata nominibus
sanctorum doctorum ut in ve-
nenaia habentur Sicut etiam
fuit de tempore apostolorum quia pse-
udo apostoli aliqua sub nomine
ipsorum composuerunt Augus-
tinus etiam libro ij retractationum Ho-
rum dicit quod ipse in libro de na-
et gratia defendit verba sixti
pape putans ea esse Sixti Ro-
mani Et aut que sint de necessitate
fidei infallibili certitudine
dicuntur constare / Unde ex generalis-
sima generalissimis argumentando
ad particularem conclusionem

in applicatione ut dictum est
quod multos defectus inveniat
contingit frequenter Ulterius est
considerandum si quod quando po-
pulatione dicitur scripsimus omnia
scriptos pies et doctorum Atha-
nasius Item ut et suscepi-
mus omnia que de recta fide
etc Aliquid acceptatio dicti
Concilii extendat se ad ea que
singulariter singuli dixerunt
Ita quod si unus solus id dix-
erit censeatur esse pro recta fide
vel requiritur ad hoc quod dictum
ipsorum recta fides existimet
ut omnes conveniat in unum
Ita quod nemine discrepante
ab omnibus tanquam verum et
pro recta fide fuit rationibus
et auctoribus demonstratum / Se-
cundum hoc etiam considerationibus
non admissis videtur
quod cum ibidem dicantur
suscepta fuisse omnia que de
recta fide exposuerunt / asser-
tio in contrarium nequit esse unde
ubi in operibus sanctorum ipsorum
expresse sive in pluribus tamen
contineat hoc tanquam de recta
fide et condemnatione hereticorum
determinatum quod beata virgo ma-
ria fuit in peccato originali concepta
sive stetit in ipso duntaxat
per unum momentum prout ab
ipsis dicitur Aut si fortasse
aliquam de tempore illorum doctorum
aliqua heresis super hoc insurre-
xit Quam persecutores illius
allegassent ad ostendendum
de sancta conceptione beate virginis
Alia aut ex ipsis plura que
supradicta fuerunt commemorata
Nichilominus tamen prefati sancti

Doctores in suis scriptis respondendo ad raciones in contrarium et auctoritates determinauerunt concorditer prout assertio contraria pretendit quod beata et gloriosa virgo in peccato originali concepta fuit / quemadmodum et ceteri qui ex adam carnali propagacione allegando pre ista parte tanquam pro catholica veritate scripture raciones et auctoritates sacre scripture Isto enim modo reperitur in operibus augustini quod ipse hereticos confutauit in confirmacionem recte fidei Secundum assertio dicendum est quod in omnibus contrariis allegacionibus hec non inuenit non solum quod omnes illi sancti doctores nominati hec expressisse dixerit Sed nec illorum aliquis tanquam dictum spectans pertinens ad rectam fidem et hereticorum condempnacionem / quinymo non solum ibi non reperitur hec tanquam ex principali intencione operis determinatum sed nec expressisse pro circumstancia recitatum Et aut ab ecclesia usque hodie reputati sit tanquam heretici qui crediderunt et credunt huic doctrine de sancta concepcione beate virginis siue eam prosequuntur assertio contraria hactenus nunquam ostendit nec unquam ostendet ut confiditur in futurum Nam quod verum non est non potest veraciter demonstrari Tercium quod nullatenus sit verum est persimile quod dicta sunt in prima allegacione contra prosequtores veritatis assercionis que si in tercia vel aliter fuit hec fuit

Non omnia que dicuntur sequi ex doctrinis doctorum determinaciones fidei esse censentur

quod factum pro honestate sic dicitur Ex hiis itaque apparet quantum esset euidenciam faciat quod assertio contraria de perfecta super hec facta determinacione cum in mittitur huic dicte determinacione doctorum facto per concilium Si vero dicatur prout asserit quod et si prefati doctores non dicant expresse tamen quia generaliter loquitur sequitur ex eorum doctrinis Cum enim dixerint omnes homines concipi in originali peccato et virgo fuit homo ergo concepta in originali peccato Attendendum est quod aliud est sequi in quantum necessaria aliud in quantum probabili Ergo assertio contraria non sequitur necessario ex dictis predictorum doctorum consimum est in superioribus fortis se aut nec in consequencia plane Itaque pocius sequi non inde Attendendum etiam est super hec cum id quod a concilio de susceptiuis que de recta fide et contraria que de recta fide et condempnacione hereticorum expositum fuit Ex ratione n in sacra scriptura dicitur declarare siue manifestare aliquid lucide et aperte prout legitur ex odi xvio Et moyses conuocatis maioribus natu populi exposuit omnes sermones quos mandauerat dominus Et iudicum xivo Samson exposuit problema uxori sue de fauo mellis ex leone Et marci iiij. Et exposuit parabolas principibus / apostolis Itaque ea que dicti sancti doctores lucide exposuerunt declarantes specifice suam intencionem Concilium dicitur suscepisse Non autem ea que arguendo in quantum non necessaria

ex dictis suis assertio contraria
conatur elicere. Sed quod talia
alii sancti doctores non exposuerunt
quia non expresse declaraverunt
sed in hoc ab aliis exponuntur
Sed tamen ipse concilium suscep-
isse dicitur que si ipsi exposuerunt
non autem alii que exponunt
ex dictis ipsorum. Unde et si-
liter dicitur ex sensu doctorum
eruendum est. Ita quod omnia
que sequi dicuntur ex eorum doct-
rinis censentur esse de fidei ne-
cessitate. Fortasse non medio
cre inde periculum eminet per
incommensurabilem extensionem
fidei, et sacrum concilium non
sic dicitur suscepisse. Et si hic
sensus acceptari debet omnia
que sequuntur ex determinatis cen-
seri determinata. Hec doctrina de
sancta conceptione beate virginis
posset dici convenientius quod
assertio contraria confutata et repro-
bata ... firmata fuit in predicto concilio
Ephesino. Ubi autentica diffi-
nicione ecclesie declaratum est beatam
virginem vere fuisse et esse theo-
tocon id est deigenitricem. Sed hec
enim quod vere est mater dei consequens
est constare quod in toto est gloriosa
in corpore et anima fuitque immunis
ab inquinatione que est pena
omnis corporis humanam. Sed hec
communis doctrina ... asserit
ipsam nunquam peccasse mor-
taliter aut venialiter, nec fuisse na-
tam cum originali peccato sed sancti-
ficatam in utero. Sed ergo ratio
militat ut supra ostensum est
quantum ad sanctitatem conceptionis
sue. Itaque ex generalibus licet
dici particulares assertiones
que sub illis continentur possunt

etiam tunc determinate fuisse.
Conclusio principalis quam
hec doctrina de ipsius sancta
conceptione ostendit igitur pos-
set dici determinata fuisse per
ecclesiam autenticam. Ex quibus
ergo iam manifeste patet responsio
ad eam quod tante allegabatur
efficacie quia de ... ex declara-
cione concilii. Ad ... tamen
verbo de epistola augustini ad optatum
quod hec dicitur vigorem ex
auctoritate duorum conciliorum
dicitur quod quod augustinus ex intencione
arguit in ea contra heresim pe-
lagianam et celestinam que
negabat ut dictum est gratiam dei
asserens homines absque gratia
posse implere divina manda-
ta et iustos esse ac mereri vi-
tam eternam / dicebant etiam parvu-
los non nasci cum originali peccato /
Cum igitur hec doctrina asserit
beatam virginem non habuisse pe-
catum et fuisse preservatam
non ex condicione nature sed ex
singularissimo dono gratie dei
nichil est commune cum huius con-
dempnatis. Sed dicitur quod augustinus
in predicta epistola in quinto et sexto
locis intencione fatetur quod nemo liberatur
ab originali peccato nisi renascendo per
xpm in baptismo et hic id conti-
netur in epistola zozimi pape.
Dicit enim quod omnis qui tenebatur
in peccato obnoxius antiquitus
per baptismum liberetur. Unde manife-
ste patet quod loquitur de lege communi.
Non ... sanctificatos in utero
potuisse liberari ab originali peccato ante
baptismum prout de aliquibus utique fuis-
se factum in ecclesia nulli est du-
bium ... ad beatam virginem

pertinet utraque doctrina continetur
quod fuit sanctificata ante bapti
smum. Unde si ista epistola esset
fides catholica prout asse
rebat cum sequitur qui opponit quod debet
intelligi absque omnia comparatio
ne. Nam credere virginem sanctifi
catam fuisse in utero esse beati
tum iohannem dicendum esset quod iam
fuerat in peccato per xl annos quot
tot et plures annos habuisse
creditur quando precepit instituit bapti
smum debet intelligi quod loquitur
de lege communi et quod non excludit
privilegium singulare. Et similiter
id quod dicitur quod videtur dici non
potest nisi qui secundum rem peccatum fuit
ante captivus dei. Ubi fuit
dicat actum intelligitur de lege
communi et de communi modo redemptio
nis iam supra exposito. Si vero
dicat aptitudine etiam posset
competere virgini. Nam in aptitudine
... in natura erat ut sub pe
ccato esset fuisset captiva nisi ex
dono gratie fuit preservata. Tercio
dico quod doctrina beati augustini in
dicta epistola non est multum tene
nda. Nam hodie est certa fides
catholica de eo quod ipse in dicta
epistola dixit sine fidei labe pos
se dubitari scilicet anime rationales
non esse create per creationem
ex nichilo sed esset propagate
ex anima primi parentis. Unde dicit
quod nunquam de hac questione in
suis operibus determinavit nec
aliquid certum de origine anime
adhuc ex tempore in canonicis scrip
turis reperit. Et quod valde du
bitat quid sit causa anime subeundi
originale peccatum si anima tamen proli
nullam ducit originem de anima
peccatrice primi parentis. Et post

patet quod augustinus in suis operibus
magnam deservit necessitatem
contractionis originalis peccati in omnibus
propagatis a primo parente. Et
in predicta epistola augustinus dicit quod quamquam
non dicam esse animam separatim ve
nientem sed fluere et unius cum
prole trahunt ab eo originale peccatum. Hec
etiam ibidem dicit per ipsum in epistola
superius commemorata ad Bon
ifacium episcopum. Ubi enim inquit nescis
causam quare parvulis bapti
non noceat parentes qui eos offe
runt sacrificiis demoniorum. Et
tamen a parentibus trahunt originale peccatum
dicit esse rationem diversitatis
quia ut dixit deus in Ezechiele ut
anima patris ita anima filii mea
est. Anima que peccavit ipsa mo
rietur. Quia ergo anima patris tunc
alia est ab anima filii. Hinc est
quod anima patris que offert filium
sacrificiis demoniorum moritur
sed non anima filii que in hoc non
peccat etiam ab anima patris est
distincta. Non sic autem cum eo
trahunt originale peccatum quia quando
contrahunt anima filii non est alia
ab anima patris. Dicit autem sic: anima
enim patris mea est inquit et anima
filii mea est. Anima que pecca
verit ipsa morietur. Non autem
peccat ipsa cum parentes ei vel
nesciente vel ... quilibet alius ad
hibet sacrilegia demoniorum.
Sed ideo ex adam traxit quia
non dum erat anima separatim
vivens id est altera anima de qua
diceretur et anima patris mea est
et anima filii mea est. Tamen itaque
cum homo per se ipsum est ab eo qui
genuit alter effectus peccato alieno

sine sua consensione non tene
obnoxius / traxit ergo peccatum
quia unus erat cum illo etiam
ille a quo traxit quicquid traxit ad
missum est Item leo de vatio
ne anime ad dominum super hoc
de traduce animarum sic dicat
de hac questione Clementissime
domine multa dicere non audeo
quia a sanctis doctoribus in
inde eciam est diffinitum nec sac
rarum scripturarum auctoritate ma
nifestius promulgatum Item
in prologo libri retractacionum suarum dicit sic
certum Nam quod attinet ad
anime originem quam sit ut sit in
corpore utrum de illo uno sit qui
primum creatus est quando factus est homo
in animam vivam an sibi fiat
singulis singule nec tunc scie
bam et nec adhuc scio Ecce ergo
ex hiis patet quod dicebatur doctrinam
augustini contentam in dicta epistola
non debere multum potenter
Equidem iam gloriam et laudem
deo non ut de tempore suo dubium
nunc consistit sed inter certissima
fidei parte certissimum hoc habetur
quod anime racionales non sunt producte
a parente primo sed creantur
de nichilo et iam manifesta est
causa contractionis originalis peccati / cum sto
quod anima filii tempore contractionis di
catur esse alia substancia prius
in quo plurium opinionibus multum
opposita est adversa doctrina Nam
propter hanc declarandam concep
tionem beate virginis a contractio
ne originalis peccati Contra de o
peccato a tempore huius introducte con
troversie incomparabiliter crevit
in evidentissima cognicione
Unde ex hiis et multis aliis
que rectitudine ex causa dictum
est supra quod prius oportet attendi

questionum non generaliter sed specialiter
absque pressio utriusque doctrina racio
nis evidencia aut sit auctoritate
sacre scripture firmata Ex quo
apparet quanta evidencie sit induc
tum ex adverso argumentum Quod
vero sumitur ab eius auctoritate ne
gative Et quia ipse dicit quod de
tempore suo non audivit aliquos
auribus suis dixisse virginem
a peccato originali fuisse immunem / quod
ideo debeat sic reputari per veri
quod aliud ondi non possit Etiam
licet augustinus dicat quod ex sacra
scriptura non habetur sufficiens
testimonium quod anime sint
per creationem non ergo eo sequitur
aliud unquam fuisse dicendum
Constat enim posterioribus et sancte
dei ecclesie que hoc firmiter credit
super hac questione aliud visum
fuisse Et namque supra comme
moratum est dubia multa
nova fuerunt primo temptatibus
postea limitata sunt / quia nulla
res est consumata dum incipit
Item apparet quod Bonaventura
non audivit in hoc sanctum Thomam
qui scripsisse dicitur eam ab origi
nali fuisse immunem Ceterum sanctos
Clementinum et maximum et ali
os supra positos Unde ipse val
de modifice hoc dicit Non n
negat quin aliquis hoc dixerit
sed quod ipse suis auribus non au
divit Nulli autem dubium mul
to plura esse vere quam ea que ipse
corporaliter audivit / per hoc autem
non est intencionis asserere uno
anime sue tempore esse doctores aliquos
sed quod multo immo plura re
periuntur in scripturis sequencium
doctorum magna specificata
et resoluta quam in quibus dam

originalibus antiquorum sic
dictum de Glo. Augustini super
epistolas Pauli vel omeliis ip-
sius et aliorum doctorum
super ewangelia nec tamen dicimus
Augustinum doctiorem Paulo vel
ceteros doctores ewangelistis. Im-
mo tales expositores plurimum com-
mendantur quando apparet atti-
gisse illorum sensum ad quem
tamen non quod deducebatur ex
epistola. Ut ad Innocentium pa-
pam patet responsio quod nichil
hec doctrina habet commune cum isto
errore. Hec enim doctrina confitetur
Christum fuisse redemptorem et
liberatorem humani generis quod
negabat ille, ac genus humanum
fuisse captivum. Hiis non
obstantibus stat beatam virginem
per singularissimam graciam
sui redemptoris nunquam incurris-
se peccatum originale. Nec istud est ut
imponitur incidere in errorem Ce-
lestii dicentis quod cum sanguis
Christi effusus sit in remissionem
peccatorum virginis et si ipsa est
preservata sequitur quod non fuit
sanguine Christi mundata. Quid
supra in questione de purgacione
beate virginis patuit quantum sit
hoc validum argumentum. Oportet
enim ut Ber. ait in beata virgine
intelligere quoddam sublimi-
us quam in aliis sanctificationis
genus. Tercio attendi potest quo
assercio contraria affirmet san-
guinem Christi effusum fuisse spe-
cialiter in remissionem peccatorum
virginis. Hec enim non videtur con-
cordare determinacioni dicente
in c. maiores quod in parvulis non
potest dici plura peccata esse qui pec-
cato tantum originali tenetur.

De imparitate virginis ad Christum etiam si fuit absque peccato et de differentia honoris utriusque

Nono autem respondetur
ad septimum medium
de imparitate virginis
respectu Christi. Et presupponit sup-
posita declaracio quod non ob-
stante hac preservacione ineffa-
bili virgo est citra excellenciam
Christi etiam meritum ex multis
casus preservacio huiusmodi nullatenus
illam que pretenditur efficit
paritatem. De quo lectio autem co-
reptionis absque peccato cum debuit
soli Christo reservari patuit supra
quod hec immunitas attento
modo sive conceptionis non habet ra-
tionem privilegii sed in beata vir-
gine potuit habere, eo quod si de-
cuit aliquem in hoc privilegiari
ipsam decuit proxime. De dic-
tione vero exceptiva quod ipse
solus absque peccato venit habet ipse
responsionem cum aliis huiusmodi
locucionibus specialem. De pro-
vocacione virginis contra sic ho-
norantes eam quia uestiuere
plus honorant creaturam quam
creatorem. Hec doctrina de sancta
Conceptione beate virginis non
asserit equaliter et contra vel
supra Christum eam esse honorandam
iudicium quod diligit ho-
norare reginam. Hec doctrina semper
attendit. Dicit enim quod honor latrie
debetur soli deo non autem crea-
ture. Et hunc dicit exhibendum
filio et non matri. Attendit
etiam quod supra omnes puras cre-
aturas inconsolabiles et virgini soli
debetur quidam scilicet adoracionis
yperdulie singularis honor ra-
tione proximationis ydemptitatis
cum filio. Attendit etiam quod

Ad auctem Ber ad lud intel
ligencia et quo fuit confor
mis huic doctrine

Hec singularissimo honore
vz quod ipsa fuit semper sancta
et immaculata a deo funda
ta gloriose Nam concepta
eam abyssos peccati et ignorancie
Hugo glosa non libenter careret
quem filius suus de hac loquens
prolibus in prophetis tali pro
ut creditur ipsam voluit in
muneris privilegium gaudere
Circa vero ad epistolam Ber
clarum est intuenti duo in ipsa
primo suadere vz ne sequi no
uitatem tunc dictam ad invehen
dam celebracionem festiuitatis
de sancta concepcione beate virginis
Et eciam credulitatem ipsius ab
iurandum a fide non esse
quantum ad primum quia in prima
allegacione satis est dictum si
militer Sed id unum puta sub
te credendum est celebracionem
huius sancte solemnitatis ap
pellari hodie non posse de
qua Ber opponit nouitatem
presumpcionem Cum iam pro
a nostris annis quatuor ab ad
uerso resistencia non obstan
maiori aducta cultu reue
rencie et deuocionis sic occult
caque fere vbique locorum cu
tus celebrat populus Romanus
Ro eciam et generalia Conci
lia Constanciense solemniter et au
tentice confirmata inter maiores
festiuitates sancte ecclesie ca
tholice Unde circa hec non
decet amplius insistere Sed quo
quantum attestacione satis
notum est deuocioni simpli
cium potius quam sapiencium go
uernata tunc redarguendo di
uinam prouidenciam fauor

bus cumuisse cumisse du
plicis vz de falsa intimanda
credulitate manifeste pz respi
ciendo dictam Epistolam quod Ber
in ipsa ponit quatuor assercio
nes quarum tres ipse respondet
quia fortassis in quibusdam
tunc fuerunt et potuerunt vero
di pro causa huius celebracionis
festiuitatis Prima quod beata virgo
quemadmodum filius suus credi
tur nata sit ex matre virgine et
concepta de spiritu sancto Dicit
enim hec esse solius priuilegii
beate virginis respectu filii sui
Istud hec doctrina non asserit
prout patet ex prima allega
cione in qua dicitur quod concepcio
beate virginis quantum ad esse
nature fuit commune ad modum
aliorum hominum Ita quod non pro
fitetur ipsam peccatam fuisse
ex matre virgine et concepta
de spiritu sancto Etc non ob
stat primum Secundum est Concep
cio celebranda erat quod sancta
natiuitas fecit sanctam concepcio
nem et prius mutuauerit
sanctitatem a posteriori Sed
aut non dicimus quod sancta con
cepcio virginis si sancta non fuit
eam sanctam natiuitatem sancta
fecit quod retrorsum sanctitatis
rediuit quod Ber merito re
putat absurdum sed cum ipso
quod sancta concepcio fecit sanctam
natiuitatem ex quo gracia semel
habita in utero non fuit
perdita Hec enim et Ber dicit
quod virgo concepta sanctifica
ta est etc reddidit sanctam

Natiuitatem Unde hec doctrina
nimis longe abest illi inconue
menti quod si postquam sanctifi
cata fuisset oportebat quod festorum
honores agi de annis et paruis
virginis etc tendet in infinitum
et festorum non est nimis du
pla enim de hoc dictum est quod vni
cus est pater vel vz deus et vnica
mater scilicet virgo Et quod magna dif
ferentia sit huius patris et matris
ad omnes alios qui communicant in
generatione Nec licitum esse
hac mentem equali mensura
omnibus aliis comparare Utique
non est racio paritatis ut coguntur
dicendo de multiplicitate conceptione festo
rum Tercia assercio est quod
beata virgo gloriosa libenter hoc
carebit honore quo vel peccatum
honorari vel falsa indicari vi
detur sanctitas Hec similiter doctrina
ista non asserit quod peccatum
honoret aut falsa sanctitas
pretendatur Non enim falsa sed
vera sanctitas indicatur per eadem
que et statutum que in anima
beate virginis in primo instanti
sue personalis constitutionis a
deo infusa esse creditur Nec
hec hanc reprehendit sed racio
que a quibusdam simplicibus
et deponentibus sine probatione
fortassis dicebatur vz quod virgo
sancta esset prius quam concepta
aut in ipso conceptu sanctitas
se immiscuisset inter muita
les amplexus Unde super
quarta assercio hec quod virgo ante
sui conceptum sanctificari non
potuit cum non erat Nec in
ipso conceptu propter peccatum
quod incurrat sed iam conceptus in
utero sanctificationem accepisse
creditur Hanc quartam assercio
nem que est quarto a hec inserta
ta per totam epistolam doctor
hec credule asserit dummodo
ut racio dictat intelligi peccatum
in probatione et conclusione inte
ligatur vnice Absurdum enim
putatur quod peccatum aliter in premis
sis quam probantur et aliter ac
cipiatur in conclusione quam eliciatur
Tunc enim probacio esset de vno
et conclusio de alio etc in tali
probatione dicetur de intento
Secundum patet reducendo ad me
moriam quod declaratis iam quod gloriosa
vz quod conceptio virginis potest
sumi dupliciter pro conceptione
seminum vel coniunctione naturali
sive quod pro eodem dicitur materialis
et personalis prima fuit in eo die
quo ad ipsius generationem conue
nerunt parentes eius Secunda in
eo die sive in instanti quo anima
fuit infusa corpori Item quod peccatum
iuxta doctrinam anselmi supradictam
positam dicitur dupliciter vz pro
ipsa carencia originalis iusticie
sive diuine beneuolentie que
formaliter culpa dicitur Aut pro
quadam viciosa corrupcione
sive deordinatione nature
Constat vero quod peccatum non sump
pro culpa dicitur sumitur immo
se habet ista per ordinem peccatum
verum culpa et demeritum De
demeritum est culpa et omnis cul
pa vicium omneque vicium peccatum
sed non econverso Nam peccatum dicitur
esse in naturalibus sic in mon
strosis Unde quia ibi fuit de
ordinacio nature et contra naturam peccavit

Citata in hac Epla Ver mani
feste assumit petm vz pro
viciosa corrupcone nature
siue deordinacone dt enim
sic Verde qui conceptionem S
sctitas an dici sctificacone
pueniat quatenus vim sacta
conciperetur ac p hoc fetus
fuit ac conceptus quemad
modum sctificata iam in vtero
dicit ut fetus sequetur ortus
Sz non valuit ante scta ee
qz ee Siquidem non erat antequam
conciperetur An forte int am
plexus maritales sctitas se
ipsi concepcioni immiscuit vel
simul sanctificata fuit et
concepta Nec hoc quantum ad
mittit racio quo namque aut
sctitas absque spu sctificante
Aut scto spui societas cum pcto
fuit Aut ccte petm quo non
fuit vbi libido non defuit
Nisi forte quis dicat de spu
sancto eam et non de viro
conceptam fuisse Ecce ma
nifeste patz qz Ver loquitur
de pcto prout dicit interuenire
in concepcione que dicit commix
tio seminum Constat autem qz
hoc non dicit culpa quia hec
nullatenus e nisi vbi e aia
Et in ita prima commixtione aia
virginis non dicit adhuc esse
Sz pt ad lxxx in dies siue
quinqua organisato iam feico
corpe dicitur infundi nisi for
te quis dixit petm de quo Ver
loquitur culpam fuisse Co
actiuum et anime parentum bte
virginis Sed nullatenus credit
hoc fuisse de intencone Ver

vz notare voluisse parentes
b virginis qz ad ipsius genera
conuenisset culpabiliter Sicut
ut enim dictum e absque libidine
prout culpa parentum actu
generacionis posse compleri hoc
etiam aduersa posicio confitet
qz parentes virginis eam gene
rando nullum commiserunt pctm
Cum ergo petm quod e in semi
na generacione prout culpa
dicitur non pt ee nisi in aia
racionali Hec aut dicit non erat
aia racionalis bte virginis in q
fuisse dicitur Nec fuit in aia
bus parentum / et tn fuit ibi
petm prout Ver dt int ma
ritales amplexus oportet
ergo intelligi qz accipit ibi petm
vt commiter dicit pro viciosa cor
rupcione nature ex feruore li
bidinis in qua dux concipi ob
qm ex adam humano mo
seminaliter propagant / ecce
apparz qz ipse probant primis
sas ee veras qz an concepcionem
sctificari non potuit / qz no
erat Nec in ipsa concepcione
propter petm quod inerat sumen
do petm pro viciosa corrupco
ne que in libidine fuisse di
cit int maritales amplexus
Hac igitur probacone scta pre
sas consentiente conclusio quam
Ver elicit nullatenus obuiat hu
ic doctrine de scta concepcione
bte virginis Concludit enim ergo sic
Si ergo an conceptum sui sanc
tificari minime potuit quoniam
non erat Sz nec in ipso quidem
conceptu propter petm quod inerat
Restat ut post conceptum in vtero

iam existens sanctificationem
accepisse credatur. Istud etiam
hec doctrina confitetur quod loquitur
de sanctificatione que est per gratiam
dei gratum facientem. Certa ergo
ante sui materialem conceptionem
id est antequam conveniret ipsius
parentes ad eius generationem
sanctificari non potuit quia non
erat. Nec in eorum conceptio-
ne inter amplexus maritales
sed quod postquam animata in utero
quando anima fuit infusa corpori
sanctificationem accepisse credi-
tur. Est autem facile intelligi. Con-
stat namque primo intelligi ali-
quem esse hominem per naturam quam filium
dei per gratiam et dyali per culpam.
Unde sic quicumque homo seminaliter
propagatus intelligitur contrahere
peccatum originale prout culpa est postquam
in utero. Et constat quod pro quo-
cumque instanti potest homo intelligi
esse posse filius dyali per culpam
pro eodem potest intelligi potest esse pos-
se filius dei per gratiam, quia
ut supra dictum est non incitatur
plus deus ad odiendum hominem
in primo instanti sui esse quam
ad diligendum sed pro quocumque
instanti potest odire potest diligere.
Dicendo ergo quod deus cum sua gratia
non prevenit sed homo dimmittitur
sue nature existens in utero
pro primo instanti sui esse con-
traxit originale peccatum. Ita beata virgo
iam concepta ut dictum est et exi-
stens in utero preveniente divi-
na gratia contractione originalis peccati
sanctificationem creditur accepis-
se. Itaque in hoc nullatenus contra-
dicit hec doctrine
nisi ut dictum est quod intelligitur

modum intelligendi quibus dic-
tat de peccato aliter premissas aliter
intelligendum esse conclusionem.
Nec obstat quod dicit existens
Scientia enim est modus intel-
lectus qui primo intelligit in esse
rei quam quodcumque accidens separa-
bile. Item quod dicit in conceptione
inter amplexus maritales sancti-
ficari non potuisse dicit sane
intelligi ut de cursu communi. Etiam
absolute verum est deum potuisse
facere quod parentes eius convenissent
ad ipsius generationem absque vi-
tiosa libidine corruptionis
prout convenire poterant in statu
innocentie. et potuit pro illo
momento semen illud dedicare
ad cultum dei. Sed doctrina hec
ipsa fuit verbo hec contradi-
cat quicumque ad predictum explana-
tat diligenter et reperiet de intentione
hec fuisse asserere. non quod
quod persona beatissime virginis
in sua personali conceptione
fuit culpabilis et odiosa deo
sed quod sua conceptio fuit ad mo-
dum aliorum hominum in fervore
libidinis et vitiosa corruptione
nature. Unde concludit quod
solus itaque Ihesus de spiritu sancto
conceptus, quia solus et ante
conceptum sanctus quo concep-
to de ceteris universis respicit
ex adam natos, quia omnis
humiliter de semetipso ex vacat
confitetur in iniquitatibus in quibus
conceptus sum et in peccatis con-
cepit me mater mea. Et sic autem
ut supra exposuit oportet intelligi
de quocumque generato in propria commix-
tione seminum. Et quod ita debeat

sive possit intelligi maiorz
apparet quod intencione predicta
quam. Hec in principio in medio
et in fine Epistole habetur. Sua
etenim intencio fuit exortari
de non celebranda festivitate
concepcionis beate virginis eo die
quo celebratur. Verum quia primo
convenerunt parentes eius ad
generacionem ipsius. quod hac causa
quia tunc nulla sanctitas inerat
virgini racione cuius debuit ce-
lebrari ipso die. Et tamen si fuis-
set primo sancta antequam con-
cepta conceptio sua sancta
fuerat. Sic et de filio suo be-
nedicto quod solum conceptus
sanctus fuit sanctus quia ipse
solus fuit ante conceptum sanctus
et istum modum sanctificacio-
nis conceptus quod sanctitate po-
preexistente persone que concipi-
tur attribuit soli Christo. Constat
enim quod solus conceptus est sanctus
fuit sanctus in primo instanti quo eum
sua concepit mater quod sanctitate
ut dicit que primo inerat perso-
ne sue. Non autem sic de con-
cepcione virginis cuius persona
ante primam concepcionem non
fuit sancta sed post tempus ad
multos dies. patet igitur iam
dilucide quod predicta assercio hec
intenta ab ipso in predicta Epistola
non solum habetur non contradicit
sed eius doctrina hec nosceretur
esse conformis. Posset autem
aliquis dicere Si contentis
in dicta Epistola est hec doctrina
conformis. Stat ergo adhuc racio
vero quod cum in eo die non
fuit nisi opus carne cum libidine

simul peccati simul festum concep-
cionis eo die non debeat ce-
lebrari. Ad hec respondendum
ce non videtur duplicia racione
Prima Concilium non super con-
gruencia vel incongruencia de
celebracione festi dicte S. quod de
sanctitate vel culpa in sua
concepcione credere sit maior omnis.
Et enim prout in principio dictum
est in huiusmodi institutis ab ecclesia
per ipsorum institucionem contra
congrue vel incongrue factum
sit non licet venire in disputacionem
tacionem. Sufficit enim sic ac-
cepisse a prioribus nostris. Con-
stat autem hanc festivitatem ce-
lebrari ab ecclesia eo die quo primo
concepta fuit a tanto iam tempore
quod non licet in contrarium proba-
tiones admitti. Verum ut Augustinus
de incarnacione verbi. nullus
quippe damnum dicit disputare
quo quod catholica Ecclesia corde
credit et ore confitetur sit sed
semper eandem fidem indubitanter
tenendo amando et secundum eam
vivendo humiliter quantum potest
querere racionem quibus sit. Si potest
intelligere deo gracias agat
Si non potest non admittat contra
ad ventillandum summittat ca-
put ad venerandum. Elicitur
enim potest in se confidens humana
sapiencia impingendo cornua
sibi evellere quam innittendo
petram hanc evolvere. Sic er-
go cum videmus quod Ecclesia
hac solemnitatem eo die confitetur
et tenet non licet contra dis-
putare sed humiliter de hoc
ipso querere racionem. Secunde

presupposito pro firmo fundamento quod licet hymo decentissimum est sicut ecclesia iam instituit hanc solemnitatem die primo sue naturalis conceptionis celebrandam esse, videtur posse dici quod licet eo die quantum ad infusionem gratie in anima beata virgo sanctificata non dicatur. Nichilominus multiplici ratione festivitas potest coli. Primo per modum dedicationis. Constat enim quod in sacra scriptura aliquid festiviam dicitur quod dedicatur ad dei cultum. Esto quod vero adhuc perfecta non sit sed solum habeatur eius inicium. Sic videmus quando ponitur lapis primarius ad edificium templi vel ecclesie. Et quando benedicatur et cum solemnitate ponitur lapis primarius huius beate virginis que fuit templum domini sacrarium spiritus sancti et corpus Christi, ex quo incepit structura totius domus, pro huius ergo dedicatione primarii lapidis conceptionis festivitas coli potest. Secundo licet non sit intencionis id asserere vel negare, tamen cum noverimus non aliter quam operante divina clementia providencia cuius occulta inspiratione ecclesia in hiis que ad divinum cultum spectant regitur hunc diem institutum ad celebrandam festivitatem de conceptione virginis quis scit si eo die factum sit adeo aliquod singulare miraculum circa purificationem seminum ex quibus formatum est illud virgineum corpus ex privilegio et exemptione vel dispensatione super

preservacione beate virginis a communi lege de contractione originalis peccati. Tercio ut communiter legitur posito quod Rome asseritur. Eo die facta fuit revelacio Ioachim et Anne super eius futura conceptione. Unde mixto ratione celestis miraculi dies festivus coli potest. Quarto ... de conceptione virginis ... sepe scriptura divina asserit aliquid esse quod non est actu quia tamen est futurum esse. Et sic exemplificatur de conceptione hominis in peccato non quia tunc sit sed quia cum advenerit anima futurum est. Et sic ergo hoc primo die generationis sue dicatur in peccato conceptus propter certitudinem futuritionis peccati cum anima advenerit. Ita cum per... ut hec doctrina ostendere nititur ex patriarcharum dictis et eloquiis prophetarum inspecta ordinatione divine providentie circa conceptionem beate virginis personalem conceptionem in gratia esse futuram ante eo die sue conceptionis festivitas potest coli. Ad hoc etiam facit quod supra dictum est conceptationem nominari debere ab eo in quod ultimo terminatur. Et quia totus progressus generationis humane usque ad esse perfectum in substantialibus sive personale dicitur unus motus potest denominari ab ea qualitate sive habitudine que tunc sibi dicitur competere. Item quia tunc in reliquis hominibus terminatur conceptio sub habitudine peccati pro die secundo et tercio et aliis omnibus hoc dicuntur in peccatis concepti. Cum ergo

terminus ad quem terminata e co
ceptio bte virginis sit gracia vel
sanctitas ut supra declaratum
Potest hac consideracione tan
quam unus et id motus sit
a commixtione seminum usq ad
concepcionem naturam iuxta concep
cio ipsius in festitate fuisse dice
tur et sic festiuitas eo die
potest celebrari / Hec aut racio
non sit de maxima estima
cio hui posset vz de reuela
cionibus illis que quantum ad
celebracionem festiuitatis hec
die in multis eclesiis leguntur
autentice Creditur enim q qn
eclia instituit celebrandum
hanc solemnitatem huic debet
quantum sufficit noticiam Dic
enim ut dicit Ambro in sermoe
de Natiuitate beate virginis
fuit instituta ipsa solemnitas
vz ad reuelacionem viri iusti
qui dixit se audiuisse singu
lis annis illa nocte dulce armo
niam in celis resonare et inqre
ti causam / responsum e eo
ia nocte natam esse mariam
et ob hec esse angelis celebre
Simili eciam p reuelacionem
instituta est de die dominico
obseruancia / et de in eo cele
brando pascha Itaq cu vi
deamus eciam huiusmodi festu
celebrare non amplius licet
in dubiu reuoluere de ipsius
celebracione Nec ut dictu e
iam hodie est contrarium q prout
ipse Ber dicitur nouicia presum
tio Et q in predicta epla d
de errore pz q ad priudes tres
assertiones non aut quo ad quan
tum qua ipse intendit Et cu

hec est doctrina conformis debet
referri Iam ergo ex hiis respon
sionibus patet responsio ad epistolam
Ber que ab assercione contraria
allegabatur
Duplex veritas logica et politica
et hac 2a frequenter vtitur
omnis scientia ac sacra scriptura

Pro responsione ad tercium
medium qd e de veritate
presupponitur una distinctio
quam omnis ars et omnis scientia
practica logica vel zophistica ap
probat Et licet communis omnium hominum
loquendi modus vz q duplex
est veritas politica et logica /
politice vniuersalitati non contra
dicit ab ipsa distrahentes vna
vel plures particulares Sed
in veritate zophistica vnica
particularis vlem dicit intime
respiciens ad communem modum
loquendi recipit q ut plurimu
vtitur veritate primo et non dicta
scdo mo Similiter se habet omnis
ars et omnis sciencia ac eciam
de qua intendimus sacra scriptu
ra Vnde hec distinctio ta
quam vtilima ab omnibus fa
cultatibus acceptatur / dicitur
enim communiter q omnes de tali ciui
tate sunt sciam diuites pulc
sine audaces Ubi tamen aliq
ymmo multi sunt infirmi pauperes
difformes aut timidi De
exemplificacione vero in aliis
hiis pertransitur Verum quantum
ad sacram scripturam quo ad actum
in doctrina Nicolai de lira
reperiet q non in vno decem ac
viginti passibus / sed in quantum
multis aliis vtitur hac distinc
tione et commune exemplum sum
est Hic dicimus q eo Ciuitas

concurrit ad spectaculum cum
multi in domibus manent. Isto
dicitur quod egrediebatur ad eum omnis
Judee regio et Jerosolimite universi
quia scilicet omnis Jerusalem turba-
ta cum Herode Mathei 2° et 3°
Item universitas non semper procedit
omne contentum. Et licet inde
aliqua particularis rationabiliter
intelligitur concepta non contra
sed ubi dicitur ipso. Et ut in sa-
cra scriptura de hiis contrarie
indicatur licet in quibusdam
exemplificando ut Levitici primo
ubi dicitur in principio sic fa-
ciamus hominem ad ymagi-
nem et similitudinem nostram
ut presit piscibus maris et vo-
latilibus celi et bestiis terre
universisque creature. Nunquid con-
tra hic intelligitur quod preesse debet
angelis. Item Genesis vi videns
deus quod multa malicia hominum
esset in terra et cuncta cogita-
cio cordis intenta esset ad ma-
lum. Nunquid contra hic cogitatio
Noe intenta esse ad malum
dicitur. Ideo intelligitur nec ipse
et filii sui. Item dicit omnis quip-
pe caro corrumpit viam su-
am. Et tamen dicit Apostolus prima Co-
rinthiorum xv quod non omnis caro eadem caro
sed alia hominum alia pecorum
alia piscium. Quia dicitur omnis caro
intelligetur ne de istis omnibus.
Similiter in prophetis quia iste mo-
dus loquendi dicitur psalmo lxviii
In me psallebant omnes qui bibe-
bant vinum et exponitur ad litte-
ram de Christo. Et per mortem suam
ad complacentiam sacerdotibus et pha-
riseis viles homines affirmati (?)
in tabernis vinum composuerunt

de hoc cantilenas irrisorias et
cantabant eas. Nunquid hoc
quia dicitur omnes qui bibebant
vinum debet intelligi quantum
ad omnes bibentes in toto mundo.
Item Ysaie xl videbit omnis
caro quod os domini locutum est
vel sic dicitur Luce iii° vide-
bit omnis caro salutare dei.
Item dicitur Jeremie vi et viii omnes
avaricie student et omnes avari-
ciam sectantur. Nunquid de Jere-
mia, Daniele et aliis sanctis viris
qui pro tunc fuerunt hoc verificatur.
Item Ezechielis xxviii dicitur de primo
angelo omnis lapis preciosus
operimentum eius et tamen non
numerantur nisi novem cum sint
multo plures lapides preciosi.
Item in evangelio circa iste mo-
dus loquendi reperitur Johannis ii
omnis homo primum vinum bonum ponit
quotiens veritas deficiat plures
sunt contingentiam (?) Item Sal-
vator in hoc modo loquendi usus
est dicens Mathei ix Nemo mit-
tit vinum novum in utres vete-
res. Si unquam contrarium est factum
multis est notum. Item Mathei
viii de Centurione cuius fi-
lius infirmabatur. Amen dico
vobis non inveni tantam fidem
in Israel. Quod contra dicendum est
de fide virginis Marie vel aliorum
apostolorum et tamen hoc exceptum
cum iuramento. Quod oportet ulla
huiusmodi sane intelligere. Dicit
etiam Mathei xv quod in os intrat
in ventrem vadit et nichil de ali-
mento in corpore retineat. Ite-
rum dixit omni petenti te tribue
et omnia quecunque vultis ut fa-
ciant vobis homines et vos fa-

cite illis Et de phariseis
omnia que cumque dixerit vo-
bis servate et facite Et cum
apostolus dixit omnia quecumque
audivi a patre meo nota feci
vobis Item omnis qui acce-
perit gladium gladio peribunt
instances quod istis sylogistice
sequitur quod petrus gladio periit
Et apostoli noverunt diem iudi-
cii, ymmo oportebat dicta iuxta
predictum adverso modum arguendi
quod iste singulares sunt cathoice
et ab omnibus de necessitate
credende Constat tamen quod omnia
hec non absolute absque mo-
dificatione sed cum magna
moderatione racio dictat intel-
ligi Nec propterea tamen doctrina
quam ad quedam contraria non conce-
ditur falsificari dicitur Sed
et propositiones universales que loquuntur
de universalitate temporis oportet
intelligi cum modificatione /
et cum dicitur omni tempore benedic deum
benedicam dominum in omni tempore semper
laus eius in ore meo, beati qui
custodiunt iudicium et faciunt
iusticiam in omni tempore Debet
enim modo loquendi ita quod universalis
politica et non logica sicut in
multis locis habet intelligi dicit
sacra scriptura plena est si-
cut autem exemplificare in princi-
cipalibus videlicet in lege prophetis
et ewangelio In epistolis et
non pauciora reperientur contra-
ria cum constat notorie licet
allegaciones restringere. Ad
unum dicendum videtur quod in hac
Epistola textus ex qua contraria consi-
deracio sylogistice dicit inferendo
contra sententiam conceptionis
beate virginis Apostolus ista utitur
politica in pluribus locis ubi
dicit enim quod omnis homo mendax
quod quod cunctus est omnis iudeos et
grecos esse sub actuali peccato
et quod omnes declinaverunt / quod quod pro
iusticiam et in homines omnes
et in iustificationem vite et
tamen pauciores sunt iusti, quod omnis
creatura ingemiscit Nec non
est istud de propria sua et non ...
quod in omnem terram exivit sonus
apostolorum, quod simus tanquam
nichil habentes et omnia possi-
dentes / quod omnis anima potestatibus
sublimioribus subdita sit / et
etiam quod salutabat Romanos
omnis ecclesie et Ergo hys mate-
riam quod prout ex adverso pre-
ditur regula infallibilis sub-
alternarum propositionum Ita quod
si universalis est vera seu katholica sua
particularis subalterna erit vera
seu katholica, licet locum in omnibus
universalibus propositionibus sacre scriptu-
re Velut si dicamus quod ista
sit vera seu cathoica petrus
gladio periit, quia constat in
sacra scriptura de duabus pre-
missis videlicet quod omnis qui acceperit
gladium gladio peribit / quod quod
petrus gladium accepit Sed
de ista quod nunquam aliquis
misit vinum novum in utres ve-
teres Item constat de maiori
quod nemo mittit vinum novum
in utres veteres Et similiter
de multis aliis que et si inve-
niuntur contineri sub universalibus ve-
ris seu cathoicis Item tamen
non est facile dubitabile quod

particulares sunt vere seu ca
tholice Erit igitur intelligendu
potius quemadmodum dictu
est quod sacra scriptura frequenter
utitur universalitate politica vel inte
dit includere sub universali
unam uel plures particulares
ab ipsa distrahentes sufflati
racione quinymmo fortassis in
multo pluribus passibus sub
utitur potius ista politica quam
universalitate logica Equidem respiciens
continenciam sacre scripture re
periet quod preter vniversales proposicio
nes in quibus est respectus ad
deum sub racione omnipotencie
et omnium speciei siue essencialis de
pendencie ad causas suas me
riti et demeriti in comparacione
ad eternam recompensacionem et
in quibusdam aliis paucis fere
omnes recipiunt limitacionem un
exigenciam racionis per fidem
illuminate Ne autem aduersa
posicio insultet quod ergo eo modo sit
intelligenda auctoritas apostoli cum
dicat omnes in adam peccaue
runt Sic dictum architriclini
qui fortassis potilarator eo po
tu optimi vini a christo miracu
lose effecti ad tantam adulaci
onem dixit quod omnis homo primum
vinum bonum ponit non est inten
cionis dicere quod doctrina huius apostoli
que ut dicit augustinus pertinet ad fu
damenta fidei debeat tantam
limitacionem recipere sicut ista quod
homo primum bonum vinum ponit
vel Nemo mittit vinum nouum
in utres veteres et similia
Dicimus quod quemadmodum multa do
cumenta sacre scripture recipiunt
sanam intelligenciam Et lic
et loquantur non tamen dubium
contenendi ad casum ubi repu
gnat evidencia racionis vel
de quo sacra scriptura alias
talem facit mencionem quod
ad de ie et aliud de aliis dicit
intelligi Ita eciam huius auctoritas
apostoli omnes in adam pecca
uerunt multiplicia auctoritate sacre
scripture preclarate fidei et mul
tiplicia evidencia racionis in
contrarium obsistente ad beatam
virginem non dicit extendi Sic
eciam dicimus quod multa dicta
apostoli eo huiusmodi verbis intellecta
iuxta communem sensum ad ipsam
non extenduntur Exemplum quod
Omnes inutiles facti sunt et
viam pacis non cognouerunt
quod omnes que sua sunt querunt
non que ihesu christi Nam ubi si
debilis evidencia racionis obsistit
universalis proposicio non applicatur
Itaque hiis premissis respondet
ad auctoritates inductas super hoc
speciali ad Capitulum plantauit
ut supra commemoratum Respondeo
quod hec doctrina nullum se ad
iuuat eo verbo ibidem posito quod in
telligendum est auctoritas sacre
scripture quemadmodum ecclesia
sua intellexit Et quia auctoritates
supra inducte manifeste de
clarant de semper innocencia et
sanctitate beate virginis et hoc
semper ecclesia intellexit de ipsa
Sicut est quod sub illa auctoritate omnes
in adam peccauerunt prout pe
care dicit actualem contraccione
originalis culpe ipsa non debet in
telligi Si vero assercio contraria
huius non sit contenta sed dicat

q̄ e placuit hoc singulare nō
dicit Et illud vl'e vz quod
p̄oli contraxit or[i]ale pctm
et hoc sit credendu esse de
necessitate quia Ecclia vbiqz
diffusa non alit intellexit
Offertur vnum simile co-
siderandum vtrum Ecclia
alit in p̄terito tp̄e uel intelli-
gat hodie nisi q° ad aduen-
tum x̄pi omnes homines re-
surgere hnt cum corporibus
suis Constat em de hoc esse
fidem katholicam et mul-
to amplius diuulgatam qz
om̄i dominica et apud mul-
tos om̄i die hoc cantat so-
lempnit' in Ecclia Nec e ali-
quis compos de noticia istius
Symboli ad noticiam e pla-
cuit Aliquid non obstante
q̄ de hoc vniu'sali sit fides
catholica et tam solempniter
publicata et fortasse quia
om̄s fideles tenentur expli-
cite credere stant simul duo
hec in veritate ad aduetu
x̄pi om̄s homines resurgē
hnt et v'go non resurget
ad aduentum x̄pi Hec em
singularis quia speciali e
fulcita ratione et hc conuenē
ti que non reperitur in aliis
hmōi e q̄ illi vli non contradit
Ita g° possunt stare hec duo
in veritate Omnes homines
cunctissi sue nature peccauerūt
in adam et contraxerunt p̄c-
o Et bta v'go p̄ueniente dono
gracie non actu peccauit in
adam nec contraxit peccatu
o Et Causa e propter

racionem sp̄alem mea ad
hc concurrentem que non
reperitur in aliis Ex isto ma
nifeste datur vna gnalis re
sponsio ad om̄s auctes sctorum
que sub gnali verbo loquūt
dicentes q̄ si auctes sacre scrip-
ture p̄dicta ad btam v'gine
non se extendit Similit nec
auctes sctorum que loquūtur
vlr de pcto nullam de ea
q̄ntum de hc mencionem spāt
faciendo Verum q̄ singu-
singulis responsio suffragā-
ri pt Et p̄mo ad illam leo-
nis pape q̄ x̄c nullu a rea-
tu liberum reperit dicen-
dum e q̄ int' pctm orīle et
reatum notissima e dīta
Constat n' q̄ pro tp̄e q° x̄c
natus e bta v'go Jo bapta
Symeon et alii plurimi sc̄ti
viri non erāt in pctō orīli
Et sic si reatus duntaxat
ibi dicetur o' pctm nō esset
verum q̄ neminem liberu
a reatu reperit Intelligen-
dum g° erit q̄ reatus ibi
dicit' necessitas mortis aut
quelz alia penalitas contracta
siue obligacio pro pcto p̄me-
parentum vel int'dictu r'g
celestis Et isto mō nullum
reperit liberum a reatu Ne-
rum q̄ sic declaratum potest
Esto q̄ bta v'go non eet li-
bera ab hmōi reatu nō sequ'
q̄ p̄to contraxit o p Beda aūt
leonis hz clariorem intel-
ligēciā Illud n' id hic expli-
catur doctrina sup̄ in quarta

allegacione quod naturalis natiuitas
non sinit aliquem absque originali
peccato nasci. Sed quod supra hunc
cursum naturalem cui post di-
uina voluntas ipsa mira-
operante beata virgo preseruata
est ne contraheret originale peccatum Vlterius
concedit auctor Ambrosius quod
omnes in adam moriuntur et
culpa illius effectiue sine de-
meritorie est mors omnium patet
namque magnam esse differenciam
inter mortem et peccatum originale
Idem etiam sensus potest esse
Jo Crisostomi quod peccatum ade
nocumentum fecit eius et toti
humano generi Eciam ra-
cione sui peccati fuimus in hoc
exilium deiecti Est namque
differencia inter nocumentum et
peccatum Ad doctrinam ansel-
mi Boso discipuli sui constat
quod quantum ad secundam partem
non bene concordat cum re-
ligione Romana que natiui-
tatem beate virginis celebrat
annuentibus omnibus dicere non
quod cum originali peccato nata est mater
repugnat fidei quam omnis
populus Romanus de ipsa credit
videlicet quod primo fuit sanctificata quam na-
ta Si vero dicatur quod ibi
sumitur pro natiuitate in
vtero obstat series auctoris
dicit enim quod in iniquitatibus con-
cepta est et in peccatis concepit
eam mater eius Certe hic dicit
quod est in peccato concepta et peccata
subiungit et cum peccato originali
nata est Vnde apparet quod
tamquam de diuerso loquitur Responsio
Si aduersa posicio hoc dicit
intelligendum pro Natiuitate
in vtero Tunc ergo intelligat
communis doctrinam sancti in exposi-
cione Aue maria Cum dicit
quod beata virgo in originali fuit concep-
ta non nata et hec est quod ista
doctrina de sua sancta concep-
cione ostendere nititur quod licet ut
supra expositum conceptio sua
naturalis que est in modo communi generacionis
humane fuit in peccato et in li-
bidine ad modum aliorum hominum
tamen personalis sua concepcio que
dicitur natiuitas in vtero ita fuit
immunis ab originali peccato Vnde si co-
dicimus consenciat accipi natiuitatem
in doctrina sancti Thome sic est intel-
ligendum esse in doctrina anselmi
et velit sic creditur acquiescere
doctrine sancti Thome nulla discep-
tacio erit Responsio ad hanc alle-
gacionem ex doctrina anselmi datur
alia communis responsio quod hoc dic-
tum non est anselmi sed Bosonis dis-
cipuli sui Et si dicatur quod est ipsius
anselmi Nam ibi ipse loquitur sibi
admodum discipuli interroga-
tis et magistri respondentis Tunc
eciam suffragatur responsio quod hoc
dictum ex quo se habet per modum
interrogacionis et ad id non respon-
debit respondisse conformiter non est de in-
tencione anselmi ex quo sic est quod
proponit in interrogacione et illud non
asserit in responsione Si vero
adhuc insteteur prout ex aduerso
allegatum est quod licet id non
asserat tunc tamen in sequentibus
asserit Etiam in diuersis respon-
sionibus dicit quod virgo fuit de illis

qui ante adventum x̄ p cum
mundati sūt a petis Item q
per fidem mortis x̄ future v̄i
go et multi alij mundati sunt
a pctō Item q v̄go p fidem
mundata est facta ut de ia
posset homo p̄r assumi · q̄n
tum ad hec non erit difficil
responsio p̄tita commemora
da Equidē supra declaratum
est q nec purificatio nec sctifi
catio p̄supponit de necessitate
subiecto aut infuisse tm̄ aq
oppositum contrarie s₃ nec pua
tive Vnde dicet' v̄go munda
ta fuisse per fidem x̄ non
a pctō q̄d' infuit sed q̄d erat
futurum de nc̄c̄te n̄ purga
cio p̄fuisset Nec obstat si
dicatur q v̄go sic erit intellige
dum de alijs eciam quibus
v̄go amatur v₃ q fuit mu
dati per fidem x̄ a petis nō
in existentibus sed futuris de
necessitate Responsio ad
hec supra patuit in solucōe
ad secundam auctem q racōne
dignitatis in subiecto aliquādo
recipiat p̄dicatū Et tp̄e non
dicetur obstare ex eo q sctifio
fuerit in v̄gine et nō in alijs
Nam lic₃ omēs dicat' mūdati
a petis p fidem x̄ nō tamen
equal' in eod' tp̄e Aliqui eīm
mundati fuerūt in utero alij
in infancia alij in senectute
vel tp̄e medio Similr' nec
obstat q̄d dicat' per fidem xp̄i
q dicetur q p actum credēdi
que v̄go habet de xp̄o Sic eīm
pueri in utero sctificati vel
in infancia baptisati nō dice
rent' mundati p fidem x̄ Ista

eīm fidēs prout dicat actum
credendi referenda ē ad Eclia
m militantem Et si dicat'
in sb̄iecto vel in carne v̄ginis
ante p̄fuisse pctm̄ non obst
habetur intentum intelligendo
pctm̄ prout in p̄ceo istarum
responsionū ex doctrina v̄pud
ensis inductum patuit Dicit
eīm q p̄ma hora cōceptionis
malis qui ē commixtio semi
nis dicat' in inquitatibus et in pctō
conceptus Sic go dicitur q
conceptionem p̄sonalem v̄ginis
a pctō defendit · nō obstat
q a pctō n̄ viciosa conceptio
ne nature que pctm̄ dicit' c
inerat illi concepto fetui
ante infusionē aīe munda
ta fuisse p fidem x̄ Equidē
dicat' posset dupl' mundatam
fuisse · vel tenendo ista posi
cionem de purificacōne semi
nis q̄ mia illius corporis facti
fuit deducta ad cultū dei
p aliqua miraculosam lic₃
secretam operacōm · vel de mū
dacōne in conceptione p̄soli
non a pctō inexistente sed q̄d
debebat inesse nisi gr̄a pre
venisset · Vnde et si quis
dixerit mundatam eē a pctō
p fidem x̄ non racīo semīs
suam conceptionem p̄sona
lem fuisse in o pctō Ad
doctrinam scī Tho p₃ iam
ex dictis responsio qm̄ pūt
reptitur ex allegacōnibus ex ad
uso in plurib locis ipē nominan
do v̄ginem tenet pro asserctio
ne contraria dicere eam concep
tam in ori' pctō Et prout

commemoratum e in alijs lo-
cis tenet contrarium et dicit
manifeste pro doctrina ista
Item ut supra dictu e concor-
diam accipit prout pro adverso
intendebatur pro causis dicendi
Ad doctrinam vero aliorum doc-
torum quorum nec doctrina nec
vita e approbata putat suffi-
cere ad ipsorum in contrarium
rationes iam responsum fuis-
se Item pro responsione
ad secundum medium de veritate
quam pro adverso arguebatur
non solum in hijs terminis
distributiuis omnis quilibet
sed universus et cunctus ut
quia cuique supra dicebat
quod peccatum intrauit in universum
genus humanum etc in regi-
nem Item arguebat quod si
xpc redemit universum genus
humanum ergo redemit fuit
virgo Ad dictum dicitur sic dice-
batur de alijs signis distribu-
tiuis Ita multo plenius
in sacra scriptura reperitur de
hijs quod non comprehendant omnia
supposita multitudinis illius
que per huiusmodi termines significat
Levit xxiiij precepit deus moy-
si Educ blasphemum extra
castra et lapidet eum uni-
versus populus Item ibidem
xx dicit quod convenerunt univer-
sus israel ut pugnarent contra
Gabaa Constat autem quod
in ista nec in precedenti non
comprehendunt parvuli et mu-
lieres nec etiam omnes viri
Ita sicut habetur in alijs
locis sicut vult ab allega-
tione inductione compendij Iam
vero circa hoc est considera-
dum quod pro hac causa vere

quod aliqui intendebant ea que
particuli pant canonizacionem
equari in omnibus et universaliter
intelligi debere absque incomparabili
intelligentia differentiae non re-
spiciendo ad gradum sive ad
singularia que de xpo affir-
mant quod ipsi hodie plures
assignent periculose legitur
fuisse legitur num xvi quod
quia moyses et aaron
erant priores in populo israel sur-
rexerunt Chore et cetera viri
proceres synagoge dicentes
ad eos sufficiat nobis omnis
multitudo sanctorum est et in
ipsis e deus cur elevamini super
populum dei Ecce isti qui vole-
bant equari comparare moyse
et aaron cum multitudine
reliqua dicentes quod omnes erant
sancti sic et ipsi Damnati sunt
quam periculosa fuit disceptatio
et quomodo assertio ista fuit clara
Et quod cum de istis duo-
bus semper deus loquutus fuis-
set non sic autem de alijs
non erant equari comparandi
Aliquid etiam de virginem de
qua totiens ante suam nati-
vitatem deus fecit mentionem
predicendo pulcritudinem et beati-
tudinem suam licet quantum
ad id quod manifeste contrarium
e pulcritudini et beatitudini equi-
alijs omnibus comparare atten-
dentibus relinquitur iudicium in
nostris Constat hereti[c]i acto[r]es
super materia veritatis in-
duxisse duas assertiones
contrarias vicz ex parte iudeorum
observandam esse totam legem
moysi simul cum lege xpi

Et ex parte gentilium ergo videlicet
incolis de ista cum ista fore
servandum Constat autem ex de
terminatione Concilii apostolorum
quod ex causa racionali media
fuit inter utraque Et licet
talis racio dictaret ad onera
legis mosaice in nullo teneri
cum ex causa racionali fuit
declaratum omnibus hec legis mo
saice gentilibus tunc imponi
ut abstinerent a suffocato
et sanguine quo plurimi
erant assueti gentiles et quod
plurimi abhorrebant iudei
Sic ergo consistere tam multiplici
causa racionabili de quibus
supra commemoratum est de
clararet illam vocem omnes
in adam peccaverunt differenter
ab aliis intelligendam esse
respectu beate virginis satis
videtur consonum racioni Tale
factum legitur quod licet Christus do
cuerit formam baptismi
esse hanc In nomine patris et
filii et spiritus sancti tamen ex racio
nali causa in primitiva tempore nascen
tis ecclesie baptisati sunt fide
les in nomine Christi de hoc in Decreto
distinctione iii Pe si quis attendat
ad ea que contigerunt post scriptu
canonem periculose assertiones
periculose insurrexerunt ex hoc
quod voluerunt multa de hiis que
vere dicuntur intelligenda esse
absque ulla limitatione sive
exceptione ad intelligenciam racio
nabilem Exemplificatur primo in
magistro sententiarum qui illa
verba supius allegata anima
vero omne in os intrat in ven
trem vadit et in secessum emit

titur asseruit quod nichil de
alimento homine transit in veri-
tatem substantiam que per propaga
cionem descendit ab adam
Sed quod illud modicum quod de
massa substancie eius divisum est
per multiplicationem sui in se
ipsum sine adiectione vel
coniuncte adauctum est et
inde formantur corpora posteriorum
Constat autem quod quia magister
hec verba absque omni limitacione
intelligi voluit in isto articulo
non tenetur Quociens autem
contra vicarium petri vel sum
mum pontificem insurrexe
runt quedam assertiones aliquas
omnes vel multos ex ipsis singu
latim intelligendo esse sibi pa
res et ipsius ad alios equalem
mensuram esse debere pretextu
quod omnibus est notum Cer
tum de ipso singularia in
Evangelio confirmant non
clarum videtur eius dignitatem
aliis et singulis equaliter
omnibus commensurari Antiqua
ora dimittendo Si quis inspi
ciat articulos ad fidem pertinentes
in Constantiensi Concilio decla
ratos quosdam ex ipsis reperiet
eodem motivo fulciri commemo
rando novissima attente re
spicientibus quatuor articulos
Bohemorum pertinaciter ac ffiut
per illos expositos fortasse co
gnosceret hac via veritatis
nullam volendo recipere
modificacionem limitacionem
vel fomentum suscepisse Cu
sacris quo ad alium Consta
ciensi Concilium veritatem illorum

Magister sententiarum
non tenetur

defendit intelligendam ex ra-
cionabili et sana limitacione
Non licet descende amplius
ad particularia vz ad actuet
nisi quis renunciauit omnibus
que possidet non pt esse me-
us discipulus / et nisi mandu-
caueritis carnem filij hominis
et biberitis eius sanguinem non
habebitis uitam in uobis /
Constat enim qz licz hec loqua-
tur vlr / tn quia euidencia
racionis contradicit ro vlr
ad ffm qui p rō nullos pe-
ccabat / sed prout dictat il-
luminata fide racionis intelli-
gencia tenetur ab ecclia Non
licet eciā hec compare sz eciā
e qz plures auctes sacre scrip-
ture coartare ad ista plenar
omis racionis intelligenciam
quod hec doctrina hīr comuniter
desiderat sup ia auctē apli
omis in adam peccauit / ne
btam virginem quātum ad
actiā contractionez o culpe
dicat comprehendere Utique
licz pdicta auctes omis in a-
dam peccauerunt vlr loquat
/ tn pro tam multiplici causa
ut supra commemoratum e
merito sicut alie auctes sacre
scripture racionabilem intellige-
ciam recipe pt Ad aut vm
dici posset qz sicut quemadmodum
innititur aduersa posicio ita
auctes quia vlis est non dz
recipe racionabilem ffm forte
pro hec ipso non mediocris dare
occasio pro aliis auctibus vlibus
sacre scripture tam plurimas
qz periculosas insurgere asserció-
nes Et de hec sufficiat comme-

morari satis e ostendisse qz
modum vtilitatis si alio non
fulciat in sacra scriptura non
sp habet stabile fundamentu
Dicit in fine huius responsionis
laudati pt qz hec octauum me-
dium inductum pro aduersa non
mediocres militat pro hac doct-
na si eo modo quo assercio qria
arguit vti quis velit ut pote
dicendo qz quia sacra scriptura
et doctores vlr loquit de o-
ptō non excipiendo virginem
yo propt id tenemur credere
qz ipsa in o peccato concepta fuit
Dicitur ergo non pauciores ymo
fortasse plures auctes sctorum
doctorum reperiuntur comedantes
btam virginem de omi vtute
dicētes qz omēs vtutes in ea
fuerunt Item et qñar attesta-
tes in ipsa nullum fuisse viciu
et pctm / tūc licz cicā pro hec me-
dio vtilitatis concludere ipam ha-
buisse vtutem innocencie qd
hec doctrina intendit hec enim
non minima int omes vtutes
dici ee Et loquendo de inocencia
quam hec doctrina intendit put
e immunitas ob pcti si fuit
in ipa innocencia sequit qz
nunquam o culpa qui enim sp e
innocens nunquam peccator fuit
De hec aut compendij gra rō exem-
plificat sz attentes doctrina hec
cupit efficaciter intuentes cum legere
vint sctorum sermones de lau-
dibus hymnis et experimente co-
gnoscent hec ita se hre

Ad nonum et vltimum
medium de concepcione
pter supius commemorata

de hac re que videntur sufficere
ad responsionem. Intelligendum do occa
quod in sacra scriptura frequenter dic-
cionis exceptiue non accipitur
ita stricte quemadmodum gradu
sed doctrina velit intelligere istorum
sanctorum auctores. Est enim unus
modus intelligendi ut id cui ad-
iungitur exceptio debeat accipi
principaliter. Alia enim principaliter
dicitur deutero vi. Et mat. iiij.
deo soli seruies. unde sufficien-
ter videtur quod nulli alii quam deo
sit timendum. Verumtamen
apostolus precepit etiam timendum
hominibus ad thi. vi. qui fide-
les habent dominos non contemnant
quia fratres sunt sed magis ser-
uiant quia fideles sunt. Est
autem tercia hec communis intelligencia
quod timendum est soli deo prin-
cipaliter sed minus principaliter etiam aliis. Et
est similiter cum salvator dixit
mat. xv. Non sum missus
nisi ad oves que perierunt domus
israel. Et cum apostolus dixit
act. xxviii loquens ad Ro.
Notum sit vobis quoniam gentibus
missum est hoc salutare dei
et ipsi audient. Sic ergo pos-
sumus intelligere quod solus christus
est immunis a peccato et princi-
pio beatissima virgo minus principaliter.
Est secundus modus intelligen-
di ut aliud per se aliud vero
ex dono gratie intelligamus excipe-
re. Exemplum est de deo Mathei
decimo. Nemo bonus nisi
solus deus. Et ad thi. vi. qui
solus habet immortalitatem. Apoca-
lypsis xv. Tu solus pius es. Con-
stat autem quod hac dictione exceptiua

non obstante. Nichilominus in
sacra scriptura et alias ho-
mines vocamus bonos et pios sim-
pliciter etiam absque aliqua li-
mitacione. Sed est communis sensus
et intelligencia quod solus deus
est bonus immortalis et pius
et a seipso et per se. homines vero
non alias quam ab ipso et ex do-
no gratie. Sic etiam dici potest
quod solus christus est conceptus sine
peccato quia ex se sibi competit
non contrahere. Beatissima
autem virgo et si non contraxit
hoc est ex dono gratie (Et hec un-
um alteri non contradicit. Etenim mi-
nima addicio vel modifi-
cacio tollit apparentem contradiccio-
nem. Tercius modus intel-
ligendi est quod diccio exceptiua
in sacra scriptura non se ex-
tendit ubi oppositum urget
evidencia racionis. Exempli-
ficatum est supra allegatum
Mathei xii de panibus
proposicionis quos non licebat ede-
re nisi solis sacerdotibus. et tamen
christus declaravit hic licitum esse
david et sociis suis qui non
erant sacerdotes quia sic exige-
bat sua evidencia mandatis.
Ita hic doctrina sanctorum pre-
ter naturam intelligenciam quia lex
divina. Et quia evidencia
racionis dictat beatam virginem
conceptam fuisse absque
originali, ipsorum doctrina non
intelligatur ex contraria. Certo
intelligendum quod in hiis que
sunt facti cuius contrarium potuit
fieri a deo ex causa singulari
que latet preter omnem complectionem
si divina revelacio non

suffragatur imitatur aliquam
verisimilitudinem in contrarium
crevit occulta sibi rei veritate
De hoc est nobis exemplum
notissimum in iii Regum xix de
Helia propheta Cum esset in monte
Oreb quodammodo proponens
querelam deo, dixit zelo ze-
latus sum pro domino deo exerci-
tuum quia dereliquerunt pac-
tum domini filii Israel altaria
tua destruxerunt et prophetas
tuos occiderunt gladio et relic-
tus sum ego solus Et videt
ei dominus quod non esset verum / quia
adhuc tempore quo ipse ita
loquebatur erant vii milia
virorum quorum genua non
fuerant curvata ante Baal
Item erant centum prophete quos
pavit Abdias Ecce quo in
rebus occultis que alias putat
contingere Judicium certa propheta-
ni non est spiritu illustratum
a deo non veritate sed imita-
tur verisimilitudini de quo est simi-
liter iiii Regum viii capitulo ibi
ipse patet Sic ergo ab una parte
modus conceptionis est virginis
quod est communis cum omnibus aliis
Ex quo assertio contraria imita-
tur sicut ostendere propositum
Ex alia vero assistunt omnia
superius commemorata que
manifeste demonstrant rationi
intelligentia matris dei pro-
priam esse a communi obligatione
et culpa aliorum hominum / quibus
hodie quantum est ad questionem
facti tante audacie forent
quod auderet certitudinaliter de facto
asserere contraria ratione communi

quod ipsa concepta fuit in peccato
originali obstantibus aliis sup-
radictis Quarto est intelligen-
dum quod dictio exceptiva que
coniungitur termino cui competit
predicatum aliqua ratione com-
muni sibi et aliis alia quibus hec
ratio competit non intelligitur
excludi et una de qua in po-
dist xxxi dicitur Matthei xi Nemo
novit patrem nisi filius Numquid
et pater non novit seipsum et
spiritus sanctus non novit eum
Constat quod sit ratio notitie que
est communis filio patri et spiritui sancto
exceptio dicta de uno non ex-
cludit alios Et quia fortasse
huic quis refragari posset dicendo
quod inter duas personas est uni-
tas essentialis ideo est ibi sin-
gulare Adducatur aliud levi-
tici xiii dicitur quicumque maculatus fuerit
lepra et separatus ad arbitrium
sacerdotis omni tempore quo leprosus
est et immundus solus habitabit
extra castra Numquid dictio
exceptiva hec excludit alios
leprosos et cum eis non habi-
tent manifestum est quod non quia
etiam eisdem eadem ratio competit
extra castra habitandi Ita
est in proposito suo Ratio quare
Christus debuit esse absque peccato est quia
mediator dei et hominum unde necesse
debuit esse deo inimicus Hec
eadem ratio militat in virgine
quia etiam ipsa est quod ratione
matrimonialis connubii cum
Christo sponso suo prima media-
trix et reconciliatrix eo quod similiter
eam decuit esse ab omni peccato
immunem Sexto in materia con-
ceptionis huius tenendum est

in memoria de qua supra
dictum fuit quod manifestum
est intuenti doctrinas sanctorum
quod nec dum quando loquuntur de
originali sed etiam de actuali
non exceperunt nisi xpm cum compre
hendendo omnes homines
generaliter sub actuali peccato ut patet
in auctoribus supra deductis
specialiter de baptismo parvulorum
et de spiritu et littera Et cum ecclesia
firmiter credat beatam virginem
ab omni peccato actuali semper fu
isse immunem ideo huiusmodi auc
toritates de exceptione solius
xpi a peccato actuali per doctrinam
ecclesie econverso debent exponi
~~Et~~ Secundo exponi possit iste
de originali peccato ~~exponi~~ etiam inspi
cienti originalia sanctorum quod dicto
hec exceptiva attribuit xpo
peccati originalis non solum quantum
ad conceptionem sed quantum ad
nativitatem Septimo est intel
ligendum quod in ista exceptio
nis habet pro regulari quod
exceptio de aliquo quod non sub
generalitate sermonis comprehenditur
pro non adiecta habetur Unde
dicendo omnes homines preter ange
los sunt corruptibiles quia
cum angelus non comprehen
ditur sub homine nec sub cor
ruptibili homine est ista exceptio
de nichilo ac si posita non fuisset
suffragatur Sed exceptio debet
esse de contentis sub subiectis
but cum peccato preter predicatum
Constat autem quod xpus non potu
it concipi sub peccato originali
et ergo quod exceptio de ipso non
esse includit omnes alios sub
peccato originali Sed iste exceptiones

in sacra scriptura sepe posi
tur ad manifestius decla
randum propositum de re excep
ta non autem ad amplius
restringendum velut exponi
tur est de illa quod preter subiect
omnia sunt preter seipsum patrem co
ro Constat namque quod insu
bicibilis est filio ipse pater et
non potest comprehendi sub illa
subiectione Sed hec ponitur ad
magis declarandum preemi
nentiam dei super omnia esse
Constat enim quod excipitur pater filio
ingenitum huiusmodi prout textus
loqui videtur non dicitur subiec
tus esse sponsum sanctum et si ibi men
tio non fuit de eo Esset
etiam considerandum prout
supra commemoratum est si ad
beatam virginem hec subiec
tio sabellarius debet extendi
quando ita eam militat ratio
specialis Unde ergo cum dicitur quod solus
xpus est absque peccato tamen ipse
non sit de contentis sub pos
sibilitate peccandi secundum statum dei ex
ordinatione debet intelligi quod ipse
precipue est absque peccato Sed ista
exceptio excipit id cui ex ratione
speciali a culpa immunem
esse competit non dicitur comprehen
dere quia habetur quantum ad
hoc quod non adiecta sit pro eo
quod ad rem sanctam pertinet excep
tionis non potest extendi hoc
itaque supposito manifesta
est responsio ad allegatas
in contrarium auctoritates sanctorum
que cum dictione exceptiva
loquuntur ~~ad~~ primam Ambro

quod loquitur de tocius cursu Ergo
reddit causam quod tvene contagia
corruptele immaculati partus
novitate non sensit Constat
autem ex superioribus quod etiam si non
fuisset in xpo partus novitas
non contraxisset originalem culpam
Ergo respondetur quod hec auctoritas
non contradicit huic doctrine
dicit enim quod solus xpc tvene contagia
corruptele non sensit et celesti
sic maiestate hec depellit contagia
Utraque duo attribuuntur
xpo cum ita dictione exceptiva
nullus autem dicit quod beata virgo
celesti maiestate depellit hec
contagia corruptele Et bene
auctoritas hec sonat quod supra dictum
est videlicet quod xpo proprie competit
contagia non sentire sic ea
depellere Unde non concludit
virginem que hec habuit ex
dono gratie Et si quis vel-
let ad verba insistere diceret
quod differentia est inter contagium tvene
corruptele et peccatum o hec in
loquciones poetice multiplicat
puit et construxerit composuit Ad
secundam augustini pro secunda parte
manifesta est responsio hec
in auctoritate continetur in c v sed
ipse potius fecit illam de qua
supra plures commemoravi
est exceptionem ut cum loquitur
de peccatis nullam prorsus
propter honorem domini de be-
virgine volebat fieri mencionem
Itaque cum ipsam specialiter excepit
ex intencione sua non intelle-
xit inclusam Quantum ad se-
cundam partem de carne peccati
iam supra ostensum est quod
corpus si dicitur habuisse car-
nem peccati non ideo concludit
ipsam in peccato originali conceptam
fuisse / quantumcumque quod adverso
imponat huic doctrine quod non
potest perguisiari sed hec et alia
interrogationibus est magis consentire quam
obiectis repellere Aliis etiam
Gregorii racionalis intellectui
non contradicit Quando vocat
mundam solum exceptionem iam
que de mundo semine est facta
Hoc autem modo ut supra exposi-
tum est non asseritur munda conceptione
sed nec negatur Per
hoc constat quod Gregorius hic asserit
mundiciam sive immundiciam
de tempore a quo superius exposi-
tum fuit quo omnibus motus non
a tempore aquo sed a tempore in quem
suscepit denominacionem Et ita
hec doctrina intelligit munda
fuisse beate virginis conceptione
Item attendendum quod in hac auctoritate
non fit mencio expressa de im-
mundicia culpe sive mundicia
que sed solum carnis non ne-
gatur aut quin aliquibus modus
mundicie carnis fuit in xpe que
non fuit in aliis Item si auctoritas
reflectatur ad immundiciam peccati
attendendum est si possit applica-
ri septima consideratio ad res-
ponsione huius medii expo-
sita proprie / videlicet quod dictio ex-
ceptiva addita subiecto cum omni
repugnat predicato Adeoque
non corpore virginem dicatur incedere
dere sub peccato cum ad hanc
immunitatem sibi competat spe-
cialis racio Ad auctoritatem leonis
quantum ad primam partem in qua
dicit quod de sola condicione na-

scendi vnq actis est causa
peccandi / Hec doctrina sup con
firmauit ex documento aug
in tractatu de ρ cordis qua
possibilitez mortis initiu vite
fecit et ie solus mori no pt
qui no dum incepit viuere
Si vero dicat prout quadra
so innuit qp ibi solum fuit
peccandi pro morte o. p. Obstat
quia supra simr fat men
cionez d' morte et no videtur
stati transscendum ad culpa
Sz ommisso de hac maiori te
patz non debe intelligi / qr
dt qp de sola condicione na
scendi e causa peccandi prive
tur in o. p. non condicione na
scendi sz ρ mo concipiendi
attribuit commt Beda ps auct
petit coponi etia ρ aduerso
quia si ut sotendit includit
virginez concludetur qp ipa na
ta est in peto quia dt qp solu
inter filios hom dus ihus in
nocens natus est Nec videtur
posse racionalr referri ad na
tiuitatez in vtero / qm de hoc
spiar fecit mencionez tanquam
de causa illius Vbi qp ex sine
polucione fuit conceptus io in
nocens fuit natus / cit ρo auct
hec melius da aliqua ex dictis
septe consideracoibus exprime
declaratis Item attendendu
e ad causam que reddit qua
solus dicat innocens natus
vtz ut nos sine ne possim
consortes ee Hec aut qp spa
li mo competit ρo non sit ρ
giui non e difficile intelligi
Et referendo ad totu dictu

manifestum e non contradi
ce Vel respondo conformiter
ad supra dicta dici pt qp
loquitur de lege comi non
concludo singularis gracia
priuilegij Jd hac aut auctc
vnu est commemorandu qp
in ipa maioi te agitz id qd
supra dictu e / vtz qp in doc
tria sctoru fere cquat vni
tur conceptio posita ad xiiij vi
o. p. non solum quo ad con
ceptionez sed quitu ad natiui
tatez et nisi intelligatur de
lege comi prout priuilegiu
non concludit Jam ρo leo
et alij multi dixissent con
fidem ecclie que firmiter
credit btam virgine prius
fuisse sctam antequa natam
vnde ex hec patz euidenter doc
tria superius posita qp concepc
o in ma peti non includit
virginem sub eod' quinymo mlti
plici vrgente racone conceptio
prius in hac se cotendit ad
alteru Similr oportz intelligere
doctrinam ansi in de concepu
virginali c ix° vbi dt qp fuit
solus int homines filius dei
in vtero matris et nascens
de matre sine peto In sine
aut huius responsionis docta
hec attentos cupit efficia in
tuentes Sz id quod in princo
canius responsionu declatu
fuit vtz qp in hac materia cu
aligni firmat pro cunti qd e
natura prius et qm quo in
huioi auctibz ponitur conceptio
dicio quantum ρo natiue dicat
concludere arguum Sz ab appli
catione in responsione ad dictas

auctor bono respectu facta
non est mencio attendentibus
ad hec omittendo iudicium et
applicacione. Quantum vero ad
doctrinam aliorum doctorum
quorum nec vita nec doctrina est
approbata maniste dici pt quod
doctrina plurium corporis parisius
fundata apparet in dicta consi
deracione. quod de necessitate inferat
eo modo carnalis concepcionis
inesse dubitavit peccatum originale. Omit
tendo aliorum scripturam pz
in altisiodorensi qui primus
pro adverso allegatus est in isto
ordine dicit n sic. quod beata virgo
seu eius corpus per actum corrupcie
non de spiritu sancto concepta
fuit et ideo contraxit peccatum originale
Constat autem quod declarato do
cumento in primo harum respon
sionum quod contraccio originalis peccati est
antecedens in inferendo non
consequens prout hic assumit
Cetera maniste considerari pt
de pluribus aliis

Hec iam in fine huius
responsionis commen
randa esse videtur
distinctio quedam que in al
legacionibus assercionis contra
rie frequencius repetita inve
nitur. Cum enim arguitur quod
maximum esse et videtur inconve
niens dicere matrem dei in originali
peccato fuisse conceptam quia
tunc sequitur quod fuit filia ire
divine et in eo peccatore in
dicitur. Respondet quod adverso re
rum esse quod fuit filia ire sed
non finaliter et cum finali
effectu sed secundum presentem iusti
ciam originalis peccati. Et quod hec inducit
argumentis huius doctrine fuis
se satis factum absurda hec
et multa alia concludentibus
Concedit etiam quod virgo fuit cor
rupta id est privata originali iusticia
et quod hec non est absurdum dicere
ymmo necessarium. Quantum ad hoc
ultimum quia dicit consequenter ad
suam posicionem non est insi
stendum. Et quid multo plures
assertiones que veritati videntur
contrariae in ibi continentur
Sed quod duobus presuppositis suis
videlicet quod deus de potencia ordinata
non potuit preservare matrem
suam ab originali culpa et quod ne
cesse eam in originali peccato conceptam
fuisse est de necessitate fidei. Nec
mirandum si hec et aliaque
dam eliciant quod assercione
contraria. Verum etiam potestas
distinccionis finaliter attendi pos
set quod distinccio hec nullatenus
satisfaciat nec congruit. Etiam
non facta mencione quod conclusio
quam hec doctrina intendit
catholice et probatur confirmetur
auctoritatibus sacre scripture cum ad ista
questionem intenditur iudicio meo
huius prout inimitur lumini fidei
difficultas disceptacionis stat
in hoc verum decuit beatam virgi
nem preservatam fuisse a con
traccione originalis peccati. Hec enim doctrina
asserit decens fuisse, illa negat
Ad probandum vero decenciam
hec procedit sumens pro funda
mentali racione doctrinam anselmi
quod nullum inconveniens est deo
impossibile et dicit quod si personaliter
corpus virginis fuit in originali peccato
ex hoc sequitur multiplex inconveniens

Ut quod mater christi fuit filia ire et filia dyaboli et mater misericordie fuit rea culpe et digna eterna dampnatione et ita de multis aliis. Hic autem pro adverso videtur ad hec quod verum est virginem fuisse filiam ire. Sed talem fuisse intelligitur dupliciter vel finaliter et cum finali effectu et non sic verum. Aut non finaliter et sic est verum quod fuit filia ire divine hoc est ut supra commemoratum fuit in xi et xii propositionibus quod non fuit filia ire finaliter quia eternaliter in peccato non permansit. Ideo non est finaliter effectus eius peccati eterna dampnatio ut dicit glosa pro adverso allegata est probare.

Ut ergo hec solutio dicatur ad intentum congrue oportet intelligi cum applicatione ad argumentum. Ideo non dicatur quod indecens est matrem dei aliquando fuisse filia ire et suam dyaboli. Sic autem videtur quod decens est aliquando talem fuisse sed non eternaliter. Contra hec dicitur primo quod distinctio ista quantum ad illud secundum membrum in quo dicitur eternaliter sive finaliter videtur superflua esse. Quia nullus unquam homo vel parum intelligens dubitaret ~~etiam de hoc dixo~~ debuit quod deus matrem suam eternaliter odio haberet et perpetuo condempnaret ymmo hec nec in primam cognitionem se offerre intellectus assentit decens unquam posse intelligi quod mater dei maneret condempnata perpetuo cum dyabolo in inferno. Ista ergo de isto modo agitur. Sed hoc omisso quod nullatenus de ipsa dubitatur respondendo ad primum quem intendit adversa positio. Dicit enim quod nunquam deus odio habuit suam matrem quia pro tempore quo fuit mater sua iam erat plena gratia. Dicitur secundo quod nec etiam de hoc est dubium. Nam vix aliquis unquam reperietur qui dubitaret non solum de hoc quod non est decet deum matrem suam eternaliter habere odio sed nec per minimum momentum. Ista quod est verum dicitur pro odio habet suam matrem. Cum non sit actio in christo que imitari nos conveniat sit nostra instructio / quia ipse dixit Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis quid ergo precepit nos venerari et honorare matrem si est verum dicitur quod ipse odio habuit suam matrem ~~unde~~ videtur quod hec mea sub istis terminis stante divina ordinatione quam similiter procedit timor decens et incedit sub necessitate. Quilibet non dicat hoc est possibile deus odio habet matrem suam / ymmo hoc necessarium videtur esse deus diligit matrem suam et creditur quod in hoc sensu deus odio habuit matrem suam ~~ymmo hec autem~~ sit verius impossibile ergo quod adversa positio conatur defendere quod non potuit eam opprimere a peccato originali. Hic ergo non solum quod finaliter et cum finali effectu sed nec per minimum momentum

xpc odivet actu matrem suam
hoc no fuisse decens ymo forte
fuisse impossibile imo et vix vnqz
dubitaret Sed tota disceptacio
e Vtrum hanc btaz virgine
que ordinato xpe futura erat
mat dei decens fuit qz ipse
deus futurus filius suus ea
aliqn habuerit odio Itaqz
petitur nuqnid decens fuit
virgini et simr aliqn deum
offendisse siue incurrisse o
diu et iram dei / resoluitur
qo questio ad terminos generales
nuqnid decens e cuiqz hoi
aliqndo peccasse siue mane
in pcto per aliqd tpus Et
cotraria assercio in nro spali
casu respondet / qz licz non
eternaliter merisse tn aut mane
in ira dei pro aliquo tpe de
cens fuit / virgini Contra hoc
dicitur quo qz solucio ista non
satisfacit ymo nec congruat
Et hoc manifeste patz intue
tibus om principia scienciaru
ymo tam suspecta et distra
hens est hec responsio qz in
multis facultatibus non adm
ittetur pro dubio In moralibus
namqz phia quis vnqua pos
uit pro cclusione vtru decens
sit aliqndo habuisse vicium
bestialitatis licz non eternaliter
Patim aut .o. ut fuit commemo
ratum in principio dicitur hec pe
tudinum et bestiale viciu Itez
in politica vtru decens sit
aliqndo fuisse seruu prout
ibi de seruitute tractatur qz est
destitutus intellectus ad dirigen
dum actiones suas in finez
debitum Tercio vero ciuili
sicuti quidam et tusca

bilis ygnorancia contrahitur
Item in Ciuili sciencia vtrum de
cens sit aliqndo comisisse c
rimen lese mayestatis de q
aut ciuili supra dictum e
ab hoc crimine non multu distat
Item in Canonica sciencia v
deceat aliqndo fuisse in ex
communicacione et p o excomunicatos
quedam intelligitur quia qui
cotrahit alienus iudicatur
a consorcio filioru dei Con
stat aut qz de huiusmodi hominibus
in pfatis scienciis non solum iudi
caret non decere sed dedigna
rentur illaru artifices hoc
apud eos ee admittendum
pro dubio In theologia vero cu
ctum sit dauid adam ma
gdalenam et paulum in p
non pseuerasse si petatur
vtrum decens fuit semel illos pec
casse qualis refutacio uel res
ponsio sup hoc daret omnibus
fere e notum Nec obstat qz
dicitur de pctis illoru bona ali
prouenisse hoc enim agit sa
piencia et potencia dei que ex ma
lis bona elicit sed hoc no dicit
ex comissione mali procedere
nisi valde p accidens Vnde
si dicatur fuisse decens pec
care attendendu eet si cadent
sub iam commemorata reprehen
sione apli Ro iiio qz pcta
pertineret ad gliam dei Itaqz
pdicta solucio non uidet pos
se stare qz matrem dei et si no
eternaliter fuisse tn aliqndo s
uam pcti et filiam dyaboli
decens debebat iudicari / quin
ymo cotra hec qsto dicitur qz indecor

indicatur oppositum scilicet quod nun-
quam fuit decens virginem
que futura erat mater dei
in peccato aliquando permansisse
Et licet quantum ad hoc suffi-
cere videntur que supra co-
memorata sunt tamen nunc offert
se etiam alia consideracio
quod certa sciencia sive expectacio
de obtinendo beneficio et memo-
ria de iam obtento pariter
videntur concurrere ut beneficiatus
honoret sive diligat benef-
actorem Hec enim communis est
maxima quia recipiens be-
neficium tenetur suo benefacto-
ri benivolus esse Est etiam
aliud commune quod dicit parenti-
bus et magistris plurimum tene-
mur condigni Nunc ergo ma-
nifestum est quod sperans ob-
tinere beneficium ab alio quantum
se illi facit magis tantum potest Et
quanto eius maior est spes et fi-
ducia tanto plus ad illius ho-
norem aspirat eidemque benivo-
lus est et ipsum diligit quod diligere
deberet Sic etiam id facit qui
ab aliquo iam beneficium recepit
quinymo et si humana infir-
mitas attendatur numquam
beneficium recipiat futuro ben-
factori plus dileccionis et ho-
noris aliquo impendit quam de
preterito beneficio Non est intencionis
dicere quod beneficium cadat sub mer-
cede quia iam perderet nomen
beneficii Sed quod quemadmodum
quis cupit honorem benefacto-
ris a quo iam recepit benefi-
cium illumque diligit et ho-
norificat magis tamen credit debere
abstinereque ab ipsius nocumen-
to et iniuria sive lesione

Ita similiter quivis faceret si sci-
ret certitudinaliter ab aliquo
certo tempore beneficium se recepturum
Exemplum hic patet in homine qui facit
se ad optandum ab eo quem ipse
diliget vel ei gratissimum
fovet Et quis umquam recipit
beneficium gratum futuro patri
seu benefactori reddet se gra-
tum et obsequiosum ipsum
a modo iusto et possibiliter
perservando Simile est de illo
qui sciret se futurum filium
adoptativum alicuius mulie-
ris de qua sibi acceptissi-
mum esset Constat autem quod
filius dei sciebat se futurum
filium virginis et hoc certitudine
infallibili Numquid ergo de-
cens indicatur quod a principio dilexe-
rit eamque sibi gratam effece-
rit a qua susceptum sciebat
se naturam humanam in qua
deus ipse singularissima ho-
norificencia glorificandus
erat attento quod erat futurus
filius non adoptivus sed
naturalis et hinc multo am-
plius dicitur teneri ad maximum
honorem Si vero insistetur
Nos ergo secundum hoc etiam de-
cens indicabit quod deus ab
initio dilexit etc perservavit
a peccato omnes sanctos patriarchas
prophetas et apostolos quos certi-
tudinaliter sciebat suo nomini
futuros Et iam notum est
esse magnam differenciam
Quod in eo mercedis debet
pro beneficio aut ad modum mer-
toris benefactor non recipit
mercedem Sed dumtaxat ho-

nobis mittitur. Unde et si
in servicio commune mutuum sequitur
premium. In beneficio nec fu-
tura remuneratio nec ante-
cedens meritum attenditur
sed iudicium rationis. Quia

p. susceptio hu-
manitatis a virgi-
ne habeat rationem
beneficii dei vel xpi

decens et dignum sit liberaliter
exhiberi. Nunc ergo dignum
et decens omni fere huma-
no sensui intimus cogitanti
esse creditur, cum dilectio
amicis ex naturali etiam procedit
iudicio rationis, deum numquam
habuisse odio virginem que sua
mater futura erat. Ergo quod
hoc singularissima ratio-
ne tribuerit ei quod non aliis
speciale donum gracie. Deum
tamen vera sermo non audet
asserere quod susceptio nature
humane in filio dei vel
virginis habeat rationem bene-
ficii. Ita quod ipse dederit ei.
Unde apostolus Ro xi clamat:
Quis cognovit sensum domini
aut quis prior dedit illi et re-
tribuetur ei, quasi velit dicere
quod deus a nullo unquam
prius aliquid recepit ut te-
neatur danti retribuere de
necessitate. De hac acceptione
et retribucione quod quis prius
deo dedit et ipsi teneatur
deus ex necessitate nullus
intelligit. Sed considerandum
offertur. Tamen deus unquam
ab aliquo dicitur aliquid re-
cepisse quod in se ipso dignius
sit personaliter constitutum per
naturam humanam quam
assumpsit seu recepit a vir-
gine. Et sic ipse ab ea recepis-
se dicitur nichil quod ipse dedisse

intelligitur saltem aliquo do-
nacionis modo qui in deo
non reperitur, ut quod enim
angelicis exhortatus est eam
pro habendo consensu ita
ut in ipsa quemadmodum ben-
ficere decet fuit benivola
actio tribuens gaudiumque ca-
piens in exhibendo, ac in
id quod faciebat fuit prona
et prompte sua parata. Unum
commisso de istis dicendum. Christum
est omnem filium teneri ad di-
lectionem et matrum hono-
rem. Item Christum est personalem
filium virginis. Item
Christum est plus accepisse ob-
ea quam unquam alius filius
accepit a matre sua. Item Christum
est de quo agitur quod ante con-
cepcionem virginis ipse certitudinaliter
sciebat eam ipse futuram ma-
trem suam. Ex quibus ma-
nifeste constare videtur quod decens
fuit non solum pro tempore quo
actu fuit mater eius sed pro omni
vita sua quod nunquam eam
odio habuerit sed semper dilexerit,
nec permiserit eam que futura
erat mater sua quod aliquando fuit
diaboli filia sive serva quia
racionabilissimum est quod voluit
suam futuram matrem semper
liberam potius quam in manu pos-
sessam fuisse per ignominiosam
et culpabilem servitutem. Ita
quod cum responsio ex adverso
dicit decens non fuisse quod virgo
fuerit sive existeret fuit filia
ire et in iudicio condempnacio-
nis, quia hoc tam absonum videtur

q nec ad primam cognicionem
admittit racionis iudicium
~~Dico~~ dici q nec pro minimo
momentum fuisse in peccato
et ira dei racionabilissimum
est mito iudicari prout hec
doctrina defendit **Epilogacio
de quatuor scolasticis doctoribus
pro intencione et qualificacione
quo ad scripturam et fidem**

Ex predictis iam mani-
feste patent illa quatuor
scolastica documenta
posita in principio istarum allega-
cionum ~~scilicet~~ q beata virgo
dei genitrix maria preservari
a deo potuit debuit ac decuit
Et quartum quod principaliter
intenditur preservata fuit ne
umquam pro aliquo tempore vel
momento actu contraxit vel
fuit in originali peccato. sed pro omni
tempore vite sue fuit sancta semper
et immaculata deoque filio
suo semper dilecta / patet
eciam ex qualificacione super-
ius posite q hec est credi ra-
cionabilius verum esse stantem
concordancia in rigore suo veri-
tate fidei et sacre scripture
sanctorumque et aliorum doctorum
recta ac finali intencione
~~De primis~~ duabus qualifica-
cionibus scilicet fidei pietate et ve-
ritate sacre scripture iam sup-
positum est Sed fortassis
questium ad hec tercium scilicet quantum
ad intencionem sanctorum et
aliorum doctorum refraga-
ri quis posset dicendo / q hec
non ita sit secundum intencionem
doctorum illorum qui contrariam
assercionem in suis doctrinis
racionibus et argumentis
firmavit ~~et~~ resolvere du-
bitant dubitacionem sunt re-
ditum recta et finali inten-
cione ~~pro quo~~ intelligencia
ponitur hic unum documentum
quod est inter priores scolasti-
cos reputatur communis tempore
q scilicet intencio finalis et recta
omnium expositorum sacre scripture
ac omnium fidelium doctorum fuit
non proprio sensui sed inniti
velle catholice veritati per
ipsos declarare sive per alios
quoscumque manifestande Primo
est de illis doctoribus de quibus
non est dubitacio q deus in illis
fuit loquutus / quemadmodum
multifarie multisque modis
olim fuit deus loquens
patribus in prophetis / hoc atte-
statur primo ingenium singu-
laritatis Tercio habebat eque ut
essent prudentes doctrinam
suam a quam multis ingeni-
is revidendam / et quam plura
ingenia equaliter concertata multo
profundius veritatem specu-
lantur Ideo suam doctrinam
non tanti estimaverunt q a
tam multis ingeniis quod
quam ipsis videri non possit ~~at~~-
~~tente~~ q nesciebat si aliorum
ingenia sunt futura ad cont-
rariandum vel illustracio-
nem sententiam ~~Attento~~ eciam
q ipsi non in omnibus mate-
riis ex animo institerunt Scilicet
ut de more magna compo-
nentium est multa circumstancia
pretermisisse creduntur ut adicerent

pueniretur Nam si que cumque
adhibentur ad unum singulare
intentum probandum sic et
illud in quolibet opere conamen
deberet nunquam perueniretur
ad intentum finem Unde
ob istam causam in prefatione
predictarum allegationum premis-
sum est quod eciam si plura se
offerent digna redargucio-
ne adversus principale duntaxat
insistendum esset Non
enim omnia decuit aut potuit us-
que ad minima resoluisse
Secundo hoc attestatur temporis
diuturnitas Etenim quemadmo-
dum supra commemoratum
est omnes artes et sciencie cum temporis
successu incrementa susceperunt
Unde dicebat Seneca
veniet tempus quo posteri
nostri nos tam in aperta ne-
scivisse mirentur Sic enim
ut dicitur ammirati sunt ipsi de an-
terioribus suis Item ut
dicebat Gregorius quanto magis
ad consummitatem durat tanto
divine sciencie nobis aditus lar-
gius aperitur Itaque cum hoc
ita esse futurum crediderent
ac in suis scriptis de hoc nos
docentes relinquerunt prefati
doctores manifeste cognoscimus
de ipsorum intencione
quod non fuit proprio sensui
inniti sed veritati catholice
utrumque manifesta fieret
Tercio hoc attestatur compara-
cionis inequalitas Equidem
comparando humanum inge-
nium ad angelicum intellec-
tum tamquam singularis videtur

concessive quod quam primum compa-
re incipit non ultra tendere
sed tanquam incommensura-
bile sit immediate retrahit se
et tam insensata considera-
cione nisi forte in aliquo sin-
gulari per accidens Hoc patet ex
iam commemoratis in secunda
allegatione Cum ergo firma
fide teneamus in angelis
multas nesciencias continue
purgari et quotidie magis
proficere in cognicione quanto
magis ipsi doctores hoc scien-
ter nullatenus voluerunt
concludere in posterioribus suis
futuras esse illuminaciones
quam ad quas suis scriptis relin-
querunt verum esse futuris
temporibus videtur Quarto ecclesie
dignitas Constat enim non
decentem esse comparacionem ecclesie
ad quemcumque consilii sui con-
tinuus doctissimus sit de ea
namque certum est non posse
errare in veritate fidei Ac
de ipsa sancti doctores scripserunt
continue futuris temporibus suscep-
turam illuminaciones a Christo
capite suo Nullatenus ergo
fuit de eorum intencione
ipsam coartare ut acquiescere
deberet sensibus doctrinarum
suarum et non illuminacionem
quam pro tempore determinande
veritatis susciperet a sponso
suo sive a spiritu sancto quod enim
ecclesie legit tue congregate
verum videtur id eciam spiritui
sancto autem de hoc noticia co-
munis et appreciacione sin-
gularis est illa sentencia

aplorum actus xv visum
est spiritui sancto et nobis. Quin-
to conpigentie multiplicatores
est et fere omnium idem sensus
et communis doctrina multiplici
ope approbata quod summus ponti-
fex non potest imponere legem
successori suo quin et ipse et
aliud ordinent ac in emergen-
tibus dubiis circa ordinata
sive asserta per predecessores
suos non declaret intencionem
et sensum aliquando aliter
quam ipsorum verba pretendunt
Hoc eciam idem generalia con-
cilia faciunt. Cum ergo hic sa-
pierit ac docuerit doctores po-
ver. Manifestum est de ipso-
rum intencione nunquam fuis-
se quod suo sensui prout verba
eorum pretendunt Ecclesia genera-
lia Concilia ac summi pon-
tifices aquiescere tenentur Cum
si aliud eis pro tempore contingit
maius. Sexto idem attestatur
professionis humilitas viro-
rumque aut nullus doctor re-
peritur qui suam doctrinam
non sine miserit sapientiorum
iudicio et quam maxime iudi-
cio et correctioni ecclesie ac de
suo tempore fervientes instituerunt
apud eos quos doctiores com-
stimabant deprecantes pro
suam correctione doctrine
Ex qua manifeste patet quod nun-
quam suo sensui summitti vo-
luerunt veritati utrumque mani-
festande Et hec de ipsorum
recta ac finali intencione
Septimo idem attestatur
sacre scripture veritas Dedit

Daniel xii Tu autem Daniel
claude sermones et signa
librum usque ad tempus statu-
tum. pertransibunt plurimi et
multiplex erit sciencia. Hoc autem tempus
statutum dicit fuisse tempore ad-
uentus Christi In hoc enim non esse
claudenda sive signanda
verba libri mandatum est Io-
hanni per angelum Apocalypsis xxii Et
dixit michi ne signaveris
verba prophetie libri huius tempus
enim prope est Utraque sacra
scriptura testatur quod in posteri-
oribus multo esset futura
sciencia et sensus Unde quem-
admodum in aliis conclusum
est cum hic crederem scivisse
posteriores doctores evidentissime
patet prefatum documentum
quod intencio finalis et recta
omnium compositorum sacre scrip-
ture ac omnium fidelium doctorum
fuit non ipso sensui sed
inniti velle catholice veritati
utrumque per ipsos iam ac per
alios manifestande Mani-
festum est autem insufficienti alle-
gaciones assercionis contrarie
quod doctores qui allegant
eam dixisse sunt in duplici
differencia quidam enim ipsorum fuerunt
sancti et per ecclesiam canoni-
sati alii autem non habent
hanc dignitatem Et cum posset
aliquis dicere quod prefatum do-
cumentum habet locum dum-
taxat in illis compositoribus
seu doctoribus qui ut sancti
non venerantur quod hic non sit
verum patet racione et eorum attestacione

De testimoniis
sanctorum quod doctis
suis non adhi-
bere certa fides

Nam enim supra posita quantum
ad omnes militat Et quanto
sanctiores tanto humiliores
et a tumore elacionis magis
immunes etc in scripturis il-
lorum qui doctissimi reputantur
humilis professio quantum adhuc
replicacionis invenit Unde ra-
cione premisse obieccionis ad
prefatum documentum additur quod in
hac exposita reputacione a scriptis
dem sancti doctores et ab omnibus
fuerunt tenti et reputati verum
quod noluerunt infallibiliter credi suis
documentis tamquam veritatibus
catholicis sed velut quod emendanda
relicta fuerunt suis posterioribus
De hoc attestatur Ieronimus
in illa acceptate quod adverso allata
Ieronimi ad Damasum papam
Non inducas si tale aliquid
dixero quod de veteri vel novo tes-
tari non possit Item augustinus ad
Ieronimum Ego solis libris scriptu-
rarum qui iam canonici ap-
pellantur didici hunc timorem
honoremque deferre ut nullum
eorum scribendo errasse audeam
credere Ac si quid in eis invene-
ro quod inde videatur contrarium veritati
Nichil aliud existimo quam vel
mendosum esse codicem vel non
esse interpretem assecutum quod dic-
tum est vel me minime intelle-
xisse non ambigam Alios autem
ita lego ut quantalibet sanctitate
quantaque doctrina polleant non ideo
verum putem quod ipsi ita asserunt
Item idem in epistola ad vincen-
cium donatistam Noli fra-
ter Divina tam multa tam
preclara tam indubitata testi-
monia colligere velle ca-
lumniam ex episcoporum scriptis sum-
quam hoc genus litterarum ab auctoritate
canonis distinguendum est
Non enim sic leguntur tamquam
ex eis testimonium proferatur
ut contra sentire non liceat
sicubi forte aliter sapuit quam
veritas postulat In eo quoque
numero sumus ut non dedignemur
eciam nobis dictum ab apostolo
accipere et si quid aliter sapitis
hoc quoque vobis deus revelabit
Item in libro secundo de baptismo
parvulorum Quis nesciat sacram
scripturam canonicam tam veteris
quam novi testamenti certis terminis contineri
eamque posterioribus omnium episcoporum
litteris ita preponi ut de illis omnino
dubitari et disceptari non pos-
sit utrum verum vel utrum rectum sit
quicquid in ea scriptum constiterit esse
Episcoporum autem litteras que post cano-
nem confirmatum vel scripte sunt
vel scribentur et per sermonem for-
te sapienciorem in ea re cuiuslibet periciorem
et per aliorum episcoporum graviorem auctoritatem
doctiorumque prudenciam et per con-
cilia licere reprehendi si quid in
eis forte a veritate deviatum est
Item in epistola ad fortunatum Neque
quorumlibet disputaciones quamvis catho-
licorum et laudatorum hominum velut
scripturas canonicas habere debemus
ut nobis non liceat salva ho-
norificencia que illis debetur hominibus
aliquid in eorum scriptis improbare atque
respuere si forte invenerimus
quod aliter senserint quam veritas habet
divino adiutorio vel ab aliis
intellecta vel a nobis Talis
ego sum in scriptis aliorum

Quod etiam pt approbationem
ecc'e omnia documenta sctorum
non sint tenenda pro catholica
fide

gnalis volo ee intellectores meorum
hec oia continentur in decreto dis xv
Item de hoc id' aug' in de na
et gra c xxxi. In quorumlibet ho-
minum scriptis liber sum quia solis
canonicis debeo sine ulla re-
cusacione consensum. Si vero
contra hec prout innuit quod ad-
verso doctrina dicat quod hec auc-
tes aug' locum non habuit post
approbationem eccle de qua in c sancta
ro dis xv dicit pro sco ca gnre
quod non eo ipso quod approbat gnaliter
doctrina alicuius sancti doctoris
censetur approbatum quodlibet sigillatim
ipsius documentum. Certa ut sit
nece illud tanquam pro catholica
fide tenere sed de hoc quia ord
prius non agit nec in prio loco
dictum est sufficit. Est namque non
mediocris differentia inter approbationem
Gelasii leonis pape in qua sub
anathemate resolvit approbatio ista
quo ad vim contra non disputacionem
et approbationem illorum ibid nominato
rum. Sed quando ecclesia recipit
auctorem alicuius sancti doctoris
fundans se in ibi in declarando
dubium fidei vel statuendo aliqua
circa mores vel quando ut ibi de
gnaliter oia recepit. Ita responderi
erat si tot ac tam grandia vo-
lumina et tam numerose eple aug
Ieronimi et aliorum qui in ibi speci-
ficatur continent sub clausula
Ite opuscula ac forte magister sym-
boli prius qui incipiunt sub nomine
horum doctorum de hiis que credi
oportet et dicuntur sub authentice
sic dicit aug' in 2o de doctrina xpiana
na verum ad quem sacre scripture

primo ex totas totas scripturas
canonicas legere. Si quid opera
omnium nominatorum in approbatione
allegata nece est pro legere
vide quis posset etiam si divi-
nior fauet hominibus salutem
si ipsimet dixerunt non ee doctos
suis infallibiliter adhibendum quo ge-
neralis approbatio sine potius
dicta recepcio absque specifica
discussione omnium contentorum con
eorum intencionem cavit tam
insuperabilem necessitatem. Item
est magna differentia ee recepta
opuscula ipsorum vel ad hoc ut
in ecclesia tamquam doctrina catho-
licorum legantur vel ad hoc ut ipsis
de necessitate credatur. Quid
dogmatisaciones hereticorum non
solum illis non credere sed nec
licet legere et inde. Item prout
tactum est tum multa quod origi-
nalibus doctorum catholicorum corpus
et nugna reperitur si sunt de
fidei necitate ita multa dicentes
quod fide perisse. Item de hoc quod
doctrine sctorum eccle doctorum
non faciat in theologia necitatem sed
tamen probabilitatem stat optima
doctrina sancti Thome in pa parte
q. 1 ar 8 utrum theologia sit
scientia argutia. Etenim in fine
dicit. Sacra doctrina auctoribus
phorum utitur quasi extraneis argumentis et
probabilibus auctoritatibus tamen canonice
scripture utitur proprie quod necitate arguendo
auctoritatibus aut aliorum doctorum eccle
quasi arguendo quod propriis sed probabiliter
innititur enim fides nostra revele-
lacioni apostolis et prophetis facte
qui canonicos libros scripserunt

Non aut revelacom signa
fuit alijs doctoribus scti ut
dt augs in epla ad Vinu
Ego solis libris scripturaru
ecia prout supra allegatu
est Certe qz eciaz si scti docto
res eac que relinquerunt in
scriptis suis habuissent a deo
p revelaconem suis docut
non nciis sed tm probab
esset credendum / et sic esset
quia de huiusi revelacone
eccia non ht certitudinez ꝯsto
maxime ubi ipimet dicunt non
habuisse ex revelacone no
debetur fides ꝯmunitate Constat
aut qz hec determinacio scti tho
non fuit qz cm ꝯditu e scta
Ro sed pt tpe multo Ad hec
eciam multum facit ꝯsidare
modum loquendi quez in su
is libris relinquerunt aucto
res canonice scripture et p
fati scti doctores illi dicebat
hec dt dns Et si quis addi
derit uel minuerit addet sup
illum deus plagas et dimi
nuet cum de lib vivencium
Item si quis vobis aliud ewa
geliz aut eciam si angelus
de celo anea sit Unde pau
lus faciens dicam int ea qe
dicet ex parte dei uel que a se
videbantur dixit p̄ co vii hijs
qui matrimonio iuncti sut pre
cio non ego sed dns uxo
rem a viro non discedere
Et in co de virginib autez
preceptum non heo consiliu
aut do te Corinthiis Hoc
bonu esse propter instante necite
Ite alibi co dico non dns te

Constat aut intuenti doctrinaz
pdictorum doctoru qz aut
nulla vel paucissima dixis
se pro parte dei / et ita se pfi
teri ymo oia opera sua su
miserunt correctioni et iudi
cio uel eccle et cuiuslibz sanius
sapientis et deprecabant se
qui invenirentur errores in
ipis corrigi / qui aut ex pte
dei loquitur non summittit id
qd certitudinalr scit dixisse deu
correctioni homi Et eni ut
aplus Ro iii Est aut deus
verax ois aut homo mendax
Eccia aut cu diffinit sup ali
verite fidei videtur tenere eudem
modu quem auctores sacre
scripture Capitulo cois ꝯ in sile
reddit eciam qz nec liceat quiu
dogmatisare uel pdicare Et
impot simiz anathema pz in
pio concilio Niceno ubi statuit
post edicionem symboli sequit
Eos aut qui dicunt erat hoc
qn non erat et te anathema
tizat catholica et apostolica eccia
Ite Grego in registro in dicen
do Epla xxiiii unde fuit contrac
tum id e positu in decreto
dis xv Sic scti ewangelij qtuor
libros te in fine ponit dicit
et ligare quos absolvunt seu
gitur immerito quisquis ꝯ aliud
sapit anathema sit Ite dnt
Innocencio tercio cum ect in gnali
concilio Clemens v in c
ad nrm decbe Sic eciam reperit
in multis alijs eccle decreto
rib Extat nobis licet ante
oculos ꝯtemplarit determacoes

facte de fide in Constan et
hr sacro gnali concilijs Et
qm ea que necessitate credenda
traduntur nobis ab eccli*a* con
cluduntur sub anathemate vel ad
simili · reperiuntur aut sub noibus
Augustini Rom*ani* et quorundam
aliorum novatorum in c*asu* sta Ro
pera quedam opuscula de ma
fidei sparsa et cum intencione
directa ad modum symboli
que sunt sub anathemate vel ad
simili concluduntur Hinc di
cebat considerandum esse si re
ceptio de qua loquitur sancta Ro
eccl*es*ia extendit solum se ad ista
opuscula vel ad tanta diffusa
compendia et immensa volumina
que sub nominibus eorum osten
duntur vel composita esse dicuntur
Itaque ad intelligendum quanta
sit necessitas vel qualis et quanta
conveniencia ut credantur omnia et
singula que in sanctorum doctrinis
continetur non mediocre partem
inspice modum tradicionis
eorum comparando ad modum
quem tenuerunt auctores ca
nonis biblie qui professi sunt
dicere se nobis ea ex parte dei
et dicere aliud nemini licere et ad
modum quem eccl*es*ia tenet in de
terminacionibus fidei Constat
namque hoc non dixisse summit
tendo ita correctioni et iudicio
cuiuscumque senioris sapientis quem
admodum sancti et alii quicumque
catholici doctores fecisse legitur
Et non fit hic mencio si in huius
sanctorum doctrinis plures contrietates
inveniantur non solum usque ad alterum

sed in eadem solum Et specialiter
in multis facte sunt contrarie
declaraciones utz intueri decla
racionem factam in concilio lateranensi
c*ontra* dampnamus et doctrinam Ri
chardi in deffinitate Ubi et
invectis a magistro sententiarum induc
tas in primo dis*tinctione* x · Verum doc
tores eciam non sancti subse
quentes non sequti fuerunt doctrina
ipsorum per omnia sed in pluribus re
dunt si. eciam doctrina in scola
theol*og*ie exponat ipsorum auctores
et dicat esse aliud sensum quam
illorum verba pretendunt verum
de hijs ad presens non agitur Ad
aut solum dixisse sufficiat
quod ex predictis iam verum esse ma
nifeste apparet id quod dicebatur
superius vz de sanctorum intencio
ne recta et finali consistere non
sunt scriptis de necessitate sed veriti
catholice utrumque manifestare
innitendum esse Et quamquam hec ge
neraliter dicta sunt ac per hoc
dicetur quod in hac materia de sancta
concepcione beatissime virginis
magis fidei possent hic alle
gantur sparsa testimonia ipsorum
non quidem omnium sanctorum doctorum
quia hic excedet finis propositi
sed quatuor ex illis vz augusti
ani Ber et sancti Tho Hop
ri doctrine assercio contraria
magis innititur quod in materia pecti
sparsa nominaverunt virginem
Ista quod ut supra propositum
est numquam ipsi omnes assercionem
contrariam expresserunt composite nec ex
ipsorum doctrina potest concludi Et
fiet ad maiorem satisfactionem

de finali inten
cione sanctorum
qui contraria vide
dixisse in ma
concepcionis vide
bantur

Ut intencione ipsorum opposita
doctrina eo adversis racionab
quiescat. De augustino autem ut
commemoratum est hic non vide-
tur neccesse quia professio sua que
de virgine propter honorem dei
nullam cum de peccatis agitur vo-
lueri mencionem fieri satis esse vi-
detur pro doctrina sua ubicumque de
beata virgine peccatorum loquitur quod non
intendit includere eam esse beatam
virginem. Verum quod sue inten-
tionis fuit multa in scriptis
suis contineri que ab aliis ra-
cionabiliter reprehendi possent
seu aliter quam verba sonant
intelligi, patet in epistola sua
ad vincencium victorem ubi
sic inquit negare non possu-
mus debeo sicut in ipsis maio-
ribus ita multa esse in tam
multis opusculis meis que
possunt iusto iudicio et nulla te-
meritate culpari. Item in epistola
ad marcellinum dicit sic de se
ipso. Augustinus qui me multum
diligitis si talem asseritis ut
me nusquam scriptorum meorum
errasse credatis frustra labo-
ratis non bonam causam su-
scepistis facile in ea re me
ipso iudice superamini, quia non
mihi placet cum a carissimis meis
talis esse existimor qualis non
sim. Hec enim laus potius de
hominibus dei qui spiritu sancto acti
loquti sunt. Unde et si aliud
vel incautius vel indoctius
a me positum est quod non solum
ab aliis qui vident id possunt me-
rito reprehenditur verum eciam
a me ipso nec mirandum est
nec dolendum sed potius agno-
scendum atque gratulandum
non quia erratum est sed quia
improbatum nimis enim perverse
se ipsum amat qui et alios vult
errare ut error suus lateat
quanto enim melius et utilius ubi
ipse erravit alii non errent
quorum admonitu errore careat
quod si noluit saltem comites erro-
ris non habeat. Hec ille. Augustinus
professiones summittendo doct-
rinam suam correctioni frequen-
tissime reperitur in eius operibus
intantum quod ut ipse scribit ad auxilium
episcopum ipse licet senex episcopus pa-
tus erat edoceri a iuvene et
collega in episcopatu annuculo. De
de hoc est autem eius satis vulga-
ta in prologo dicti. Non pigebit
me inquit sicubi hesito querere
nec pudebit sicubi erro discere.
Item idem augustinus in epistola ad
ieronimum. Ledet me si tacuero for-
te tacueris errorem meum que
forte in libris meis inveneris
Nam si ea in me reprehen-
das que reprehendenda non
sunt te potius ledis quam me quod
absit a tuo proposito tuo pe-
nitus fiet ut tibi videatur aliud
quam veritas habet. Ecce igitur patet de
doctrina augustini quod sue finalis
ac recte intentionis fuit non
suo sensui sed innitti velle
catholice veritati utrumque manife-
stande. Unde et si in scriptis
suis contraria assercionem quod vir-
go nunquam fecit firmasse et ... quoniam
expressit sua doctrina non vide-
tur obstare qui ad quod ipse dixit
verum esse et declarari inito deat

et racionabilius possit quicumque vi
deat eclie Quantum ad corp ans
intencionem ans quod talis sic
dignio fuit videtur sibi non
nocere Nam ut asserebit idem in
Epla de solemnitate huius sancte
Concepcionis bte virginis ac
in alio quodam opusculo in
titulato de concepcione virginis
quod incipit phariam quo salutis
eundem tenet hanc doctrinam
de sancta concepcione sua Sed
utrumque manifestum est intelle
ti opera sua convenientia fide
quod ut communis in prologo suo
et in fine fecit humilis pro
fessionem suam submittendo
doctrinam correctioni sancte matris
ecclesie Et quia pro eius con
traria assercione non allegata
est doctrina sua nisi in
duobus libris quid super hoc
in hiis dicat licet referre et
in fine libri Cur deus homo
Si quid diximus quod corrigendum
sit non renuo correctionem
si racionabiliter fit Si cui vero
testimonio roborat quod nos ra
cionabiliter invenisse existima
mus deo non nobis attribuere
debemus qui est in secula benedic
tus amen Item in fine libri
de conceptu virginali dicit sic
Hec breviter de opere pro capaci
tate intellectus mei non tam
affirmando quam coniectando dixi
donec michi deus melius aliquo
revelet Si cui vero aliter visum
fuit nullius respuo sinam si
vera probari potest Item Ber
in Epla ad ludunenses que ut
oppositum fuit huic doctrine
non contradicit in fine dicit sic
Hec autem dixi absque preiudicio
sane dicta fuit sanioris sapie
tis Romane presertim ecclesie co
ndicti atque eorum totum hoc sic
et cetera que huiusmodi sunt univer
sa resigno ipsius si quid aliter
sapio paratus iudicio emendare
Item sanctus Tho eam causam
reddens quod in loco proxime dic
ta fuit in tractatu ex concor
dia quorumdam dictorum suorum
que fecit Et incipit prohibet
plurimi et multus erit scientia
in fine plagi sui supplicat
lectoribus scriptorum suorum sic
dicens Si quis aliud inve
nerit a nobis non concordatum
si non sit manifesta causa
diverdi ex qua sumpta clarius
accipienda est intelligencia
dictorum discrecionem et ma
gis concertatum consulat Si vero
non fuit inventum quo utrumque
simul stare possit id illorum
eligat quod magis consonum
veritati iudicavit Clarum vero
nos ipsi revocaverimus si tal
discordia nobis occurret Ex
quibus iam evidentissime nostrum
apparet intentum videlicet quod recta
et finalis intencio sanctorum
doctorum et singulariter istorum qui
fuit non proprio sensui suarum
in libris expositarum doctrinarum
sed acquiescere voluisse catho
lice veritati utrumque manifeste
fiet Quantum vero ad alios doc
tores quorum nec vita nec doc
trina per ecclesiam est approbata

sic Altissiodoren postici Allex-
andri de hallis bonauenture
Egidij de roma Scoti et alio-
rum similium duo sunt notissi-
ma primum est quod huiusmodi summis-
siones doctrinarum in ipsorum
scriptis apte inueniuntur
Sed de hoc quo non tam liceret
extendi scitur in allegacione
et refert solum quod in prologo
sui operis scripta repit possessa
summissio magistri bernardum quod
tanquam inter illos principalis ab
assercione contraria allegatus est
Dicit enim sic In hoc ac tantum
non solum pium lectorem sed et
liberum correctorem desidero
maxime ubi profunda versatur
veritatis questio Secundum est quod doc-
trina horum doctorum prout assi-
tur a diebus priorum morum et
nostris temporibus usitatum est quod parte
in hac reputacione fuit et est
quod vel in ecclesiis quantum ad ser-
mones vel in scolis theologie
quantum ad disputaciones generaliter
credunt per magistros et doctores se-
per baccalarios et studentes in ac-
tibus publicis ponuntur et su-
stentantur doctrinis ipsorum totue
conclusiones Eciam in generali-
bus studijs pro mortuis iam
patribus filij cotidie nascuntur
et preponuntur alti qui maiori utuntur ven-
eracione propter quod et patri propo-
nitur filius sic docet augustinus
libro de unico baptismo et habetur
in q. vii querit seruamus
honorificenciam patris que debetur
a filio non equamus filium
patri in honore sed preponimus
filium patri in veritate / etc tribui-
mus honorem debitum ut non
perdat equitas meritum Cuius-
admodum aut supra declaratum

quod doctrina Catholicorum docto-
res ecclesiarum ad quos ex offi-
cio pertinet dubia fidei et sa-
cre scripture declarare ab apostolo vo-
cantur prophete Et de huiusmodi prophetis
potest intelligi doctrina ipsius apostoli prima
Corinthiorum xiiii prophete duo aut tres
dicant et ceteri diiudicent quod si
alij reuelatum fuerit sedenti prior
taceat potestis enim per singulos
prophetare ut omnes dicant et omnes
exortentur et spiritus prophetarum
prophetis subiecti sunt Non est
enim dissensionis deus sed pacis
sic in omnibus ecclesiis sanctorum
docet Itaque doctrina unius
prophete non dedignatur ymmo tenetur
alteri cedere quando euidencius fult-
catur racione vel auctoritate Vt enim
augustinus docet humana racio quanto
ad perspicuam veritatem peruenit
ei nullo modo auctoritas humana prefe-
renda est Vnde quia auctoritas huiusmodi
doctorum multum deficit ab auctoritate
generalis concilij cuius in conspectu
allegaciones huiusmodi fuit licuit
non semper in omnibus et singu-
lis specificare nomina illorum
ex quorum doctrinis multa postsup-
dictis excerpta fuere Etenim
sacri generalis Concilij auctoritas
maior est quam omnis humani
ingenij perspicuitas hinc in huiusmodi
allegacionibus non per modum
determinacionis sed quod sic videri
probabiliter et verisimiliter credidissent
et plurima ex eis fuere Eciam si
vellet videri sapiens in mediis
preborum non reputaret prudencie
quod dici potest in conspectu generalis
concilij Conclusio manifeste
constare videtur quod tam sanctorum

q3 etiam fidelium doctorum quorum intencio finalis et recta fuit non sensui suo prout in scriptis eorum verba pretendunt sed veritati catholice quocumque eviadari contingeret standum esse. Itaque si prout credit concilius intencio ab hac doctrina conformis est perfecti fidei et veritati sacre scripture merito esse dicitur de predictorum doctorum recta et finali intencione. Tamque intrepide licebit concludere quod beata dei genitrix virgo maria sancta fuit et erit nec peccatum originale in vtero sanctificata contraxit. stante minimus in suo vigore veritate fidei et sacre scripture sanctorum que et aliorum doctorum finali ac recta intencione. Ex hiis iamque euidencia proxime et ... videlicet quod asserere beatam virginem fuisse preservatam a peccato originali non est contra auctoritatem sacre scripture nec sanctorum doctorum intencionem. De hiis n... in quarta allegacione fuit usque veniessimum docens attestaret opus quem in huiusmodi non est opus dicere sed probare. Quinto vero contra hac doctrinam illorum doctorum qui pro assercione contraria mouentur singulariter aduertendum est. Saepe contingit quod doctrina unius vel plurium doctorum ... studiosis ac fideli populo cum publica tam accepta persistit et grata quod fere a pluribus auctoribus inrefragabilis persistit nec ut cum reprobata inuenitur sed in subsequentibus potius

sumpta pro parte ad alia secundam que ipsa prodium. Assercio autem contraria siue que aduersa doctrina de macula uel in culpa origine sanctissime virginis non asserit quod fuerit a principio sed a magnis temporibus et pluribus diebus nostris tam infesta seu odiosa est communiter populo christiano quod nec usque ad auditum deferri patiuntur inter viros nedum scolares sed eciam alios multos tam graues tractatus super hoc disceptationes fuerunt quod merito dicitur defecisse ab acceptacione sua tamquam pro doctrina catholice veritate catholica. Et cum non mediocriter spectet ad ut dictas catholice reputentur ipsius acceptatas siue approbatas a maioribus uel populo christiano seu illis ad quos spectat communiter ... catholice vel auctentice diffinite huiusmodi aut ut premissum est ... aut numquam fuit uel accepta ... stit. Manifestum ergo erit quod assercio contraria plurium doctorum prout que aduerso opponebatur a catholica veritate. Equidem numquam fuisse creditur expresse determinata pro tali nec in scolis vel in ecclesiis acceptata ... sed impugnata a quam pluribus. Et quod notorie constat a fideli populo illa communiter repudiata. Sed doctrina de sancta conceptione beate virginis cum omni sinceritate credita et clari deuocione semper accepta

Respiciendo ad primam sta intueri manifeste

quibus patet multiplicem contrariam compa-
racionis harum duarum adinvicem
doctrinarum que super statute gracie
et immundicia originalis peccati concurrente
in personali conceptione beate virginis
hactenus fuerunt graviter discep-
tantes. Est autem prima differentia in ra-
dice. Hec enim doctrina de sancta
conceptione beate virginis innititur
gracie singulari, alia de sua immunda
conceptione innititur originali cul-
pe. Hec enim dicit eam a peccato originali
singulariter preservatam. Illa in eadem
condemnacione peccati equaliter aliis
omnibus comparat. Item hec cre-
dit beate virgini in sua personali
conceptione donum singularis
gracie concessum fuisse ut non
contraheret originalem culpam ondens
aliam debere habere de ipsa conside-
racionem quam de omnibus aliis.
Illa vero asserit nullam esse dif-
ferenciam virginis in sua concep-
tione sed equaliter esse considerada
cum hominibus universis. Et
hec est causa disceptacionis quia
illa doctrina de sua immunda
conceptione concorde asserit quod
beata virgo dei genitrix maria
primo fuit deo odiosa quam gra-
ciosa quam dilecta, ira filia
quam plena gracie, ignorans quam
sapiens, infecta malicia quam
bonitate refecta, turpis quam pul-
cra, fetore horribilis quam odore
suavis, maledicta quam bene-
dicta, dignissima vituperio
quam laudis preconio, serva quam
libera, ancilla quam domina sub-
dita quam regina, demonis
ancilla quam angelorum domina
et filia diaboli quam dei. Hec

autem doctrina de sancta conceptione
credit ipsam fuisse deo semper gra-
tam, dilectam, plenam gracia,
sapiencia et bonitate refertam,
pulcram, suavem, benedictam
et omni laude semper dignissi-
mam, semper liberam, semper
dominam, semper reginam, semper do-
minam angelorum, hominum et de-
monum, filiam semper et amicam
dei, nunquam autem diaboli nec
subiectam alicuius harum creatura-
rum statu. Unde ex ita ma-
ne plurium hec doctrina congaudet
quia de gloria matris dei regina
celorum et domina mundi que de-
cencia ad statum ipsius iusta et
digna sunt cogitat. Secundo ab-
sonum videtur racioni cogitare de
principe equali comparacione cum
subditis maxime quantum ad id
in quo illis principatur et preest.
Constat autem beatam virginem fide-
lium esse reginam et matrem quantum
ad esse spirituale gracie. Tercio imbi-
precedit mensuram comparacionis
secundum in necessitate mortis ac pena-
litatibus aliis. Et ex hiis apparet
secunda differentia istarum doctrinarum videlicet
in mensura temporis. Hec enim immipa
sacre scripture dictis hanc beatissi-
mam virginem fuisse posses-
sam a deo in inicio viarum
suarum credit eam a primo inicio
sue momento vite sue semper
fuisse plenam gracia et virtutibus.
Illa vero subtrahit instans
primum. Item supra dictum fuit
dumtaxat quod super uno instanti
laborat pro quo et plurimum
deficere a racione videtur. Tercio
a pluribus videtur quod ridiculum

asserere quod deus potens virginem
matrem suam futuram preserva-
re a culpa permisit eam in fe-
ditate peti non amplius nisi
in primo instanti dont plene
culpabilis et maculata fuit
sed immediate purgauit a sorde
Hec aut doctrina ydemptitati
racionis in ipsa attestatiua
fuisse racionabilius multo
nunquam fuisse infecta peto
Equidem quod deus in tanto opere
excellencie talem et tam insta-
taneam permisit quod ipse absque
cooperacione creature fecit muta-
cionem fortassis nullum sacre
scripture suffragaretur exemplum
Contraria doctrina conspecta pureit in
conformitate fidei Hec enim
doctrina videtur conformis perfecti
fidei antiquorum et modernorum
primum Etenim b virgo quia spon-
sa xpi est non sterilis sed fecun-
da plenitudine gracie spiritualis
mater esse dicitur omnium filiorum gracie
patris et xpi Et omnium fidelium qui
fuerunt sunt et erunt ab inicio
mundi usque ad finem Si at
ipsa virgo aliquando fuit filia dyaboli
ut asserens doctrina defendit
iam non diceretur mater omnium fi-
liorum dei fortes aut fideles
ante aduentum xpi ipsam ut credi-
sse et nos tamquam spiritualem matrem
sponsam futuram crediderunt Item
non subtrahendo forum instans
vite sue prout assercio contraria
ostendit sincera et simplici
fide crediderit de ipsa prout cantatur
a baloe ex parte dei prophe-
tatum quod licet debet tota pulc

et iniquia in ipsa futura ma-
cula quod ita in ea fuisse doctri-
na hec nobis ondit manant
Et hec aut sequitur quia doctrina
in intelligencia sacre scripture
Etenim quemadmodum super de-
clatum extitit in sacro cano-
ne biblie reperitur plurime
auctoritates que specialiter non generaliter
de pulcritudine suauitate dilec-
cione benedictione beatitudine et sancti-
ficacione beate virginis loquuntur
simul Hec aut doctrina intelli-
git ipsas de ea virginal absque
diminucione siue limitacione
temporis Item in tali sanctificacione
quod de b virgine esse non aut ex
parte siue communiter ut de multis
alys dicatur corporaliter assercio
vero contraria eas auctoritates non
semper sed cum subtractione primi
momenti vite sue non esse sed
appropriate sibi attribuit et alys
sanctificacione communi De hoc aut
latissime supra deductum est
specialiter in hac auctoritate Tota
pulcra es amica mea et ma-
cula non est in te Equidem dicitur
ex aduerso quod competit b post
purgacionem a peto actu co-
tracto Hec aut non competit
omnibus sanctis hominibus qui sunt
vel erunt in paradiso et specialiter
omnibus paruulis baptisatis Immo
inter cetera motiua que huius doc-
trina hec ex quo instat prohibendo
da huiusmodi determinacione est defen-
sio veritatis sacre scripture non in
uno solum aut duobus sed in
multis passibus ubi ad literam quod
suo oppositum loquitur de hoc
facto ne hac racione liceat passim
corrumpi catholicas veritates

addita modificatione temporis
que nec spali diuino testimonio
nec racione probat Quarta
dna est in compacione Eciam
doctrina hec compat virginem
excellentioribus creaturis a
deo factis quantum ad virtutes ge
neris conaisse a deo singu
repitur vz primis parentibus
quantum ad virtutem innocencie
Et mitis si pt huius compacio
Nam si ad statum siue ad de
corem legis ne deus iudicat
q primi progenitores aliorum
in ro esse resplenderet virtute
innocencie Cum lex gracie
maioris perfectionis sit et quia
illius finis et quia p ipam
reparatur omne omne qd de lege
ia erat corruptum non ne
magis decuit q in huiusmodi lege
gracie inicio etiam ipa mater
specialis simul cum prole virtute
innocencie resplenderet Ite
compatur angelis quantum ad ea
dem virtutem innocencie siue
immunitatem pcti Nam cum
sit eorum dna et regina Ecce
de ipa a multis exponitur
in omni pplo et in oi gente
primatum tenui Cum enim
insuper in ea resplendeat
quicquid pertinet ad decorem
status sui qd reperitur in sub
ditis suis Et quia innocencia
siue immunitas pcti in illo
aliqn fuit in angelis aut
semper competit merito in b virgine
hec dicitur fulgere Quarto et
contraria hec refugit compacionem
sed adequat eam dampnatis
hominibus in pcto a quo tn ipos
auxilio et precibus liberat
Item quarto ponitur vz dna in concor
dia sui officii officium nauque

bte virginis ecce dicat q ipa est
aduocata et mediatrix nra
tanquam mater gre et mater mie Et
quia mater misericordie non
videtur racionabiliter dici q fuit aliqn
sub miseria pcti ne rea cul
pe cum mater gre Et quia media
trix omni nunquam decuit q in
icium vite sue incepit ab offen
sa dei que hec ipa nobis re
conciliare Et quia aduocata
omni in iudicio dei indecens
videt q ipa in eodem iudicio pro
in famis et rea ac competit eo
dempnata Itaque doctrina hec
cum asserat b virginem habere
tanti dignitatem officii credit
in ea pro fuisse ea que adipis
competit congruum vel saltem q
nunquam illi officio contraria
fuerunt in ipa Contraria vero
assercio cum hoc officium dicat esse
in bta virgine dicit eam pro fuis
se ad hoc indigna et inabilem
Nam dici q aliqn non ipa
fuit q hoc assercio necessario Est
maxima diuersitas inter actum
et exitum eius congruum vel diui
Item dna est in misterio redem
cionis Etiam hec doctrina atte
statur b virgine redemptam fuisse
perfectissimo redemcionis modo
vz p preseruacionem Itaque sicut ipa
singularissima dignitate
prefulget super omnes creaturas
mundi sic eius assignat singu
larissimus modus redemcionis
assercio vero contraria minitur ea
cum omni aliorum mensura Et
q eam ad modum peccatorum rede
mptam Item doctrina hec in
sublimi contemplando mariam

et eam redemptam redemptione
que angelis competit Illa
ad summa redemptionem comparat
ad hec inferiora duntaxat Sep.
Octava differentia est in acceptibi-
litate Conmictis namque non
paucis constat hanc doctrinam
de sancta conceptione beate virginis
cum omni leticia et devocione
accepta et gratissima esse
vniuersis fere populis xpianis ipsam
quasi assentiendo publice vel occulte
audire libenter et ad hec cum suffra-
sione cum affectu esse Opposito
ne vero contraria eiusdem in statum
fere prosam quod prout supra
commemoratum est nec vsque ad au-
ditum pacitur deferri et stita
commemoratis notum esse dicat
hanc doctrinam non violatis
mandatis principum nec comminati-
one prorsa sed cum quadam
sinceritate ipsa persistere in omni
populi devocione Quod si deus
ut sapiens hanc doctrinam et
veritatem tantum plantare vellet
cepit ab primo effectu vt intima
inspiracione devocionem istam
fidelium cordibus imprimendo
Contra vero doctrinam oppositam ho-
nesta nullis eget sed sua pro-
pria condicione accepta sunt
et ingerit concupiscencia sui
Hec autem doctrina ut intuentibus
honesto innititur attestans in
hiis que tangunt laude vel
vituperium de gloriosa matre dei
sonat aliud quam de actibus hominibus
communibus faciendum Et qui ma-
xima honestate fulcitur hec
putatur causa quare doctrina hec
de sancta conceptione beate virginis

tam accepta est fidelibus populis
Nona differentia est in credulitate
Quamquid omnes fere xpiani credunt
hanc doctrinam de sua sancta
conceptione contraria vero et si non
pssta inauinaadne plena cum
omni displicencia impugnatur
Hec autem via pradusto doctri-
nate Et nunc quamquam iam cum in multis
locis celebratur fere omnes credunt
ut virginem non fuisse con-
ceptam in peccato originali Et hec
videtur esse causa precedentis differentie
Quamquid omnis hic operatur com-
muniter ad credulitatem quam hec
Et quia ut asseritur omnes fere
credunt hanc doctrinam de sua
sancta conceptione esse veram hinc
est quod omnibus acceptata est et
atque grata Decima quia unus-
quisque maxime delectatur in eo
quod maxime diligit contrarium autem
sine retrahens super modum ab-
horret consequitur igitur ut hanc
doctrinam cum omni auiditate
audiat differentia opposita illis non
grata sistente Undecima differentia
hec commemoral libet primo
quod intuentes doctrinam contrariam ipsi
multis voluminibus sunt sed pre-
cipue in populis repperit hec cum
potime replicatum eo ipso omne
contra quos arguebat non iusta
fouet tam ac iudicare esse de illo
aput eos veritate quia separa-
bat se a communi vnitate fidelium
populi xpiani Circa et quod nunquam
heretica ausi sunt vsurpare nomen
catholice ecclesie ut apte se dicerent
vlem eciam esse Nulla autem differentia
asserto consiteri quod fere omnes cre-
dunt virginem non fuisse con-
ceptam in originali peccato

Item et legens hystoriā imptitam reperiet pro tpe illius psequcionis ariane qn prīcipes violent conabant nomē catholice fidei potinguere doctrinā athanasii qui pro fide certabat tam accepta fuit ppl'o ingratu comode poterant ipsum defendebant Simile ecclā legit de ambro in libro Epistolarū suarū. Hec aut doctrina fuit pluim grata iam cc et omib at in maius semp pcrevit non obstate ecias quatuqz si vehemeti asscionibs ctrie impugnacōne Tercia dicta ē in defensione denominacōnis csuetudis a' institucōs ecclie negari quod non pt qz in religione sana celebre sancte concepcōnis festiuitas pp institucōne ecclie sive pp consuetudie vel pt tygruerans dicta' utroqz cōcurrente Cum aut petitur causa huius celebracōnis doctrina hec respondet ex sctam fuisse ut supr ppositum est suam concepcōnem Hec aut causam asscio contraria reddere nequit que assit ipam in culpa fuisse conceptam Et bn reddit causam de ea que non sit intēcōne Dō qz non de sua concepcōne sz sollemitas agit'' de sua sctificacōne Hec aut doctrina cōformit' ad quesita respōdet Unde vide qz hec defendit racōnal' institucōnz a' eccle consuetudinem Illa aut cum non ad concepcōnem sz ad sctificacōnem se cōvtat tacite reprehendi videt' qz nō sub noīe sctificacōnis sz concepcōs fiat hactenus et

pseuerat consuetu ab eccla sive institutu Itaqz doctrina hec laudat comēdat extollit ac magnificat ecclie insigna catholice que militat in cultu dei Undecia dicta ē in doct' ne antiquite Equid asscio contra pluim insultat huic doctine qz qn nouicia psumcio sit et pagina. simulqz decima dicat ad antiquo fundatu Circa hec qz sim'' et vlis negatiua facti ubi non est essencial dependēcia sive pse ordo nō multum disfacte assit' et ipo qz nuquam ducte proba nō luz sim'' ecia hec ubi asscie' Et vim dicat' qz in allegacōnibz cōtrio in quibz ut dixit studio so labore sui ppoti cat intēta cōtrem auctz sctorum funda re nō repit' qui poposse illas asscionez suam dixit an tpe ansi baso conde discipulo eg hec primo dixit in sua intēcōde ad anssm tangz ad magm suu Circa qualē huit iniciu dictu ymo discipli vel mgri contrz se p modu quentis et intēfantis Etem sicz vba hec assitie videat posita tn insspecto ordie libri dictu istud intēracō potuit qz asscio videa Quid aut ansi sup hc asstie dica' videa' ut ex adūso doctrina colligit pro vltia resolucōne ē istud qz p fide future mortis x̄pi et multi alii mādati sit a' pcto Ergo p fide modo sctā ē ut caro x̄pi de ea posset assumi sed qz hc non cotradicat fuit ppositu in racōne ad vim mediu purgacio namqz nō tacite psuppt pō fuisse

culpam uel errorem pg tpub
augi de hac ma dixit Ber
in Epla ad lugdunen et pro
ut declaratum patuit no passioe
cotraria loquitur at p ita doc
tria Secundo doctrina ista co
sistit conclusione sua q b v
an conceptionem sicut qe per
cum dicit commixtio semini
sctificari non potuit nec in ipa
conceptione sctificata fuit sz
postens in utero sctificatonez
acce pisse creditur Dein fuit
sctus Tho qui sic allegatu
est pro assertione cotraria dt
in tribus locis et in aliis tm
pro doctrina ista tam expsse
ut declarauit dici non possit
vz q bta ugo fuit immunis
ab omi peto orili et actuali
et q nunquam o nc veniale
nc mortale petm incurrit De
augno vo que assertio cotraria
allat plurim non fit mencio
Nam hspitieti supius que alle
gata supius fuerunt ex adiuso
pz q nequa expsse dixit co
clusione qua assertio cotraria
intendit ymo b ugiez dixit
ex ceptam intelligi in ma o
peti De aliis vero sanctis
doctoribus allegat tam ma
nifestissime patz q in ma
o peti prout culpa e gntu
ad hc no nominauerunt expsse
ugmem plures aut dixert
de gnalite o peti sb timis
vilibus a cum dictoe excepta
sola exado pm verum ads
responsio e satis cois q q spa
li fuit digna comemoratone
no uenniut sub clausula gna
li Sta aut ugo e prius et re
gina supma om nec in hmo
que dicitur subiectione ignoro
sam vel culpabilem statute
aminanda esse uidet Sub lege
vel regula subditoru Ergo
ab ipis in hc disiungun uin
unto no intelligit inclusa sub
clausula gnali Ecce hij dubita
pat fuit vel duo ul tres sacti
qui in ma peti o videt facere
mencionem de ugme talez qle
supra expositum est Vnde sco
in hc assertio cotraria dubitaui
ortu habuit a dictis augi ghmo
si augi et Ber non dicat expsse
se · sz sctus Tho qui tn ut dic
tum e in ultimo uite sue te
nuit pro hac doctrina appare
q taz diutina antiquite non
polleat Secundo aut doctrina d sctta
conceptone b ugis multo pori
fundat antiqte et sollenniori
publicatone Equide de tpe
augi uel ante reperitur multipx
autenticum testimonium d publi
catone ipius no quid anyni
te sz expsse et sub specialib
bus timis Dicit namqz sctus
Illefonsus q bta ugo maria
ab om peto o impunis fuit
nc o petm in utro sctificata
cotraxit Item sctus Maxi
mus qui fuit cotepornaneus
augno Sepe cotingit q auro
fulgens repiat in luto Et ex
pungete spina pulare rube
oriat rosa Sic n opante p
uidens diuina ex radice vi
ciata sine vicio prodit virga
que intelligit bta ugo ma
ria attestate ysa pphta
Exiet virga de radice yesse
Item Ambro sup ad ante

Vero ligā in qua nec nodus
originalis nec cortex venialis
culpe fuit Item idem dt q
aīa v̄ginis et caro qua elegit
et habitaculum sibi fecit sa-
piēcia dei prius ab omi mali-
cia et inmūdicia purissima fuit
Item augꝰ de maria propt
honore dñi nullā cū d'pctis
agitur prorsus hr̄i volo questi-
onem. Sed ipa excepta omēs
alii se profitetur pctores Itē
in allegacoib3 paduso re-
pitur allegata auct' Cirilli
quem augꝰ in suis comēo-
rat scptis Et dt sic post filiū
remēravim̄ ē pone in v̄gine
maria maculā aliquā ex
pctm / Dat aūt ibi cta solu-
tio paduso sed quia nō vi-
sum ē originar' ubi hr̄ Ciril-
lus dt qualis fuit eius scp̄
copliare non insistit Certe
patz q̄ doctīa hec de scta ocep-
cōne bte v̄ginis ē multo āti-
quior fuit q̄m asscō otraria
de inmūda concepcōe sua lo-
quendo ut dictum ē ex pssē
et sub specialibus t̄mis Nam
si sub gn̄alibus t̄mis loquimur
quelz doctīa assseret fuisse
publicatam a tpe moysi vz
stati cum scta ē mencio de
o. pcto. sine pena pulvis pul-
vis et in pulverē reverteris Et
prout supra deductū ē de o-
ceptione bte v̄ginis. ab eo po-
sita ē mēcio cum deus dixit
Et ipa coteret caput tuū Vero
de hoc non ē questio sed de
expressa mencione ac sub
specialibus t̄mis Et illud ma-
nifeste patz ex nominacōe docto-
rum qui hanc in suis scptis
reliquerūt q̄ ita fulciz pcī-
puā antiquitate Quo ecam
hanc doctrinam tradiderūt aūs
hec et istud Ergo qui pro otria
asscōne allegant / quia sup
comemoratū ē non lz ꝯpetē
Equidē nō de hoc agit' sed de dīa
antiquitatis huius doctrine et
asscōnis otrarie Quodcūa
dīa ē int' has duas doctinas
est in mō probandi q̄ntum ad
duo / pa quia hec in mō pbati-
onis sic dt utendū ex racōni-
b3 evidēc et auctē testimoniis
Illa vero p̄m refugisse videtur
sed de hoc in p̄o q̄ntum sit
inconveniens vel in pte fuit
comemoratū Alio ē dīa q̄m
ad media probacōnum Etenim
cum utraqz referātur cta con-
clusiones particulare nō velem
Nā hec dicit v̄ginis cocepcio p-
sonalis facta fuit et in ḡra
Illa asserit de eadē q̄ inmūda fu-
it et in culpa / probacōnes tu
sumte ex auctē sacre scpture
sūt diūse. quia hec probat
suū intentum p auctē singulis
v̄gini pp̄e vel appate ꝯpetētes
Illa p illas que ad plures ma-
terias et omibus hoībus pos-
sent compētē Ergo q̄m vis totiꝰ
probacōnis non in asscōne
vlis sed in applicacōne partīla-
ris potius consistē dīa' hinc ē q̄ istis
doctrine pndi modus dīa' ē ꝯ-
uenienciā Vt aūt hr̄ exar' co-
gnoscat' inducī' ꝯtrarie sm via
probacō adusa cōmd posicio
utitur isto vel simili sinalit'
silogismo Omēs homies crede-
tes xpm et iustificati per eum
Et qui in adam peccaverūt
Et in quos delictum pi hoīs
pertransiit Et quos scptura
conclusit pcto Et illi ex inmudicia

opus e Et quos vt ret que
et saluos faceret Ac pro q̄bus
dedit semetipsum redemcio-
nem Et pro ipsis mortuus
est. Sy omnes concepti sūt actu
alit in o pcto prout culpa d
Ista e tota uis probacionis
ptis aduse in q̄ntum innititur
auctbus sacre scripture Constat
aut q̄ licz in sacra scriptura o̅g
hmoi auctes cotinet no tn̄ si
cotinetur ia coclusio vz q̄ o̅s
illi de quibz hec verificatur
contraxerunt o̅ pctm Nam ut
sup declaratum e adam et
eua crediderut in xpm et iusti
ficati sunt no tn̄ fuerut concep
ti in o pcto Ulr notu e q̄
plures pro hys auctbz intelligū-
tur de pcto actuali Ecce go
q̄ adhuc ita vlis no pt̄ē no-
ta e sz hzt plurimaz dubita
cionem et non veritatz Cu vo
descendit ad minore dicen b
virgo credidit in xpm et iustifi-
cata e go concepta fuit in pcto
orili notissim hac quaz no
vale Item de alys applica-
cionibus quedam negant contrar
rio non concluditur intentum
Et patz q̄ assercio contraria in-
titulr medio probacōnis contra mul-
tiplici parte deficiente Secco pa
patz q̄ ad probacōnez suam
non allegat c̄ uno una aucto-
ritatz sacre scripture que in pticu
lari intellecta de virgine et de-
notet in ea fuisse maculam
sine orili culpa pro qua osten-
denda assercio contraria labo-
rat Hec aut doctrina de sua
scta conceptione innititur no quib
gnalibus auctbz sed pticulari
bus que de sanctitate ac pulcritudine

btē virginis loquitur et exponunt
singulariter Et ut liceat magis in
dere imitr sumatissime loquendo
hunc uel sibi simile sylogismo
Illa prima de cuius laudibus scri-
tate et excellencia in ipsa futu-
ra singulariter ad hec que scripta sub
sunt ante sua natiuitatz sacra
scriptura ex parte dei testimo-
nium phibuit volunt credendum e q̄
nunquam fuit peccato a inimica
deo sine culpa vinita magis
aut dilecta deo et sp̄o amica
de btā virgine hec scripta sunt
et de ipsa vsificant go nunq̄
fuit in pcto o sine quocumque
alio vicio culpabili Ista minor
premissa deducitur Credit cm̄
nulli de hoc ēē dubiū q̄ de b
virgine an suam natiuitatz
hec oia scripta sunt q̄ ipsa contra
ecct caput dyabli / q̄ oritur
lucida sicut stella / q̄ cgnderet
necta sic virga / q̄ in ipsa sole
vocata deus posuit tabernaculu
sui / et tanquam virgina asta-
re debet a dextris xp̄i / q̄ Rex
celestis concupiscet decorem sui
q̄ hoc tabernaculum sctificauit
altissimus / et hanc virginem
fundauit glose / q̄ istaz domui
decet sanctitudo / q̄ fuit a deo
in inicio viarum suarum pos-
sessa / q̄ an abissos concepta
q̄ luderet coram deo omni
tpe / q̄ delectaret p singulos
dies / q̄ omnibus diebus uite
sue vir suus reddet ei bonum
et no malū / q̄ hanc domū edi-
ficauit sibi sapia dei / q̄ hanc
virginem filij et filie sue lau-
dauerunt et btīmaz predicauerunt

Et meroni inquatum in illam
mauit. q erat futura quasi
oliua speciosa in campis Et sic
cinamomu et balsamu aro
matizans et tbuens qi mirra
electa dedit suauitez odoris.
Et q in ipa erat futura gratia
om vite et vitatis. ac spes
spes vite et virtut. quia sicut
liliu int spinas Ita hec amica
dei int filias Item q erat fu
tura sponsa et amica dei for
mosa speciosa suauis et decora
pulcra dilecta electa pfecta in
maculata clarissima carissi
ma et beatissima Ac similr
q erat futura tota pulcra
nulla in ead sistete macla
Et sic addicones quas futu
ras esse in b vgine sacr scriptu
ra ex parte dei nobis testata
est an ipius natiuitatez que
manifeste ac deducto no solu
peto. v. sed repugnare videt
condicoibus ac deformitati
bus que preuenit corpo Ita
q cum hec non sine grandi
mistio ab inicio mundi totiens
nobis deus reuelauit futura
esse in vgine matre sua mito
a nobis fauorali considerace
possit intelligi et ab huioi
inexistencia statutum cu scrip
tura non dicat immo ut inde
contradicat non decet sub tegi
primu inicu vite sue quad
modum asscio contraria me
tum instat. forte aut aliquis
dicet q et si hec dicta sint
an virginis natiuitez. tn debe
hec intellige modo ea que post
scripta sunt de ipius gestis et
vita hanc copertom doctna
ista pluiu desiderat et accep
tat videas a q° inicio sacr scr
ture in no tes pricipiat cum
ipius gesta comemorat Ostedit
quod q angelus ex parte dei
profiteur eam plena gratia
et dnm secum ac in mulierib
bndicta. q concepit filiu dei
q btam dicit eam ob gratias
et vnigenitus deus seipm quis
cet notificauit vocando se fili
um huius virginis frequetissie
ac moriens in cruce no veli
quens in eo cum alijs spar
cam comisit eo quem dilige
bat ipe Scriptum e em tanqua
pro signo magno q apparuit
in celo hec mulier amicta
sole et luna sub pedibus
eius Hec aut no discordat
sed qm papue firmant que
de ipius laudibus pbata fue
rat Ubi em dicitur q pulc
cet ut luna Dic aut propt
excessum q luna e sub pedi
bus eius Ubi etia dicat specio
sa et amica dei Dic autez
ipius dei dignissima mat
Et ita de multis comparacomb
alijs Ita multiplici pagina
testat Stat alia vehemend
consideracio de honore miro
que debuit vnigenitum dei
exhibe hanc virgini qm ditur
stiebat futurez esse matrem
suam Et ut dici hest vi pa
qua ipo voluit honorare dig
nom vestibus regijs. ho aut
vestis regia e innocet Hic
igi multo considare decet Hec b
virgo de qua tatos excellecia
laudum nobis reuelata fuit
ante ipius natitez ac in eius
vita et pos publicata si contrayt

o petm quo auctores supposite
virginal intelligendo de ipsa
verificentur Primo videntur
quod non solum similiter de ipsa non
verificant sed pro tempore quo in
peccato fuisse e contrario opponit
contraria sibi competunt Nam
pro illo tempore sive pro eo puncto
momento quo fuisse in originali peccato
contrario asseritur verum fuisse dicere
quod hec virgo beata non solum
tunc non contrivit caput dyaboli
vel ad hoc fuit digna sed eius
servituti misera fuit subiecta
quod orta est non lucida sicut stel-
la sed tenebris ignorancie
plena nec egressa est recta
sicut virga sed per peccatum curva
non habuit splendorem solis
sed obscuritatem densissime nu-
bis nec ut digna astare
a dextris eius sed conculcata pe-
dibus dyaboli / quod non cepit
eo decore suo sed abhorruit
fetorem ipsius / quod hoc tabernaculum
aliquod non sanctifica-
vit altissimus sed fedavit
inimicus eius / quod hac domui aliquando
non decuit sanctitudo sed in ea fuit
maxima turpitudo / et maior
ac inintelligibile est quod cum
altissimus fundaret hanc
virginem glorie prostrata eius
palam potuit quod sic possessa
a dyabolo per peccatum est a deo
in inicio viarum suarum non
tamen abyssus peccati et ignorancie
sed concepta in ipsius non gau-
dens coram deo omni tempore sed tristis
ac non leta tempore concepcionis
sue nec delectata per singulos
dies quia non in die sue concepcionis

Nec eciam die sponsus suus
non bonum gracie sed reddidit
ei malum multiplici corpora-
bilis pene / quod hanc domum
non primo edificavit sibi gra-
tiam sapiencia dei sed potius
fuit habitaculum peccati / quod hanc
virginem pro tempore sue concep-
cionis non laudaverunt filii
sui et filie nec beatissimam
sed predicaverunt infelicissi-
mam ac miserrimam / preterea
etiam non fuit quasi oliva spe-
ciosa in campis nec aroma-
tizans odorem sed horrifice
exalans fetorem in conspectu
dei Nec in ea tunc omnis gracia
vite et veritatis sed reatus
culpe et tenebra ignorancie
nec fiducia spei et virtutis sed
multorum viciorum quod etiam tempore sue
concepcionis non fuit sponsa
et amica dei vel ad hec
digna sed quasi diaboli serva
ad hec indigna et fuit
tunc deformis feda horrida
polluta turpis exosa abiecta
imperfecta contaminata turpis-
sima abhominabilis et mi-
serrima ac postremo quod fuit
tota turpis nullo in ipsa de-
core sistente Attendat ergo ad-
vertens et rumineris considere-
ret fidelis scriba doctus
in regno celorum ac de thesa-
uro suo proferat nova et
vetera quedam de beata virgine
nobis ex parte dei offerunt
scripta conferat hec ad veli-
tacionibus e contrario productis
et sperat illa que iusta se
sunt talem de peccato orili

amp dicere uidet' cuius dada
peccauerunt copare possimus
ad tam inuosas auctes que
sacra sc'ptura nobis offert sin
gulares intelligendas de bta
virgine Et quia zelus vite
quosdam solicitac' dicatur ut
ipa sub peto comphendatur
ac p hec resistunt ne pdicta auct
cum raro li limitatione ali
quam recipiat intellig'ntias
sedem etiam zelus solicitet ne
comphendendo virginem sub
peto manifeste fiat pudiciu
tot et tantis auctbus que no
gualit de ipius psitone et
sanctite sed loquitur singu
lar quemadmodum dicis op ia
auct et si vniusal loquat
non tame cophendit ipsum
qua in aliis locis sacre sc'ptu
ra profert propt qd ab illa
vniusalite debeat exceptus
intelligi Ita go de bta virgine
dici possit propt tot et tanta
testimonia de ipsa expressa
in sacra sc'ptura que merito
hanc virtutem ade uidentur
excipe ab ia ignominiosa et
culpabili vniusalitate de fi
liorum suorum condemnatione qm
vt supra declaratum extitit no
ab vna solum sed a qz plu
mis ignominiosis legibus vli
bus que aliis competunt ipa
excepta intelligi Hec igitur
sapua e dna huius doctrine
et assignomis contrarie qz hec
inmitit testimoniis pticlari
bus que sacra sc'ptura profert
de virgine Et hec ad hec inti
me consideranda et intueris
cupit attentas esse[illegible] ista

Certo dutaxat arguit eo vli
bus que cuncta et qz frequen
tissima in sacra sc'ptura
recipiat limitationem prout
supra expositum e manifeste
quibus pot uide Vnde et sic
in pnti mataria pmissa vlis
auct absque pudicio fidei et
sacre sc'pture sana posset intel
ligentiam recipe et ctra lege
de contractione o' pcti Alia con
sideratio de beata virgine que
regina mr et domina ac
separatio ipius ade ex dicit alia
de ceteris filiis ada hri possit
et debeat attente q declaratio
legis ut non se extendat ad
aliqua racionablem exceptionem
non insurgere sed potius d'
legem firmare q aut abia
opprobriosa lege sit racionalit
excepto de psona virginis b
patz iam euidentissime ex co
sideratonibus supra dictis
patz et hec singlr ex doctrina
augni in smone xx'm ad
fres heremitas monachos dt
em sic Maria genuit quam
a corruptione liberandam erat
Ideo ptim redemcionis incorrup
tum esse debuerat propterea
Maria mr est electa et sup
omes creaturas pelata omnibus
graciis fecundata omni sctite
et vtute in vtero matris reple
ta ut de mundissima matre
mundissimus nasceretur filius
Et sic in celo filius habet prem
inmortalem etnum hic et in tra
habet matrem om corruptione ca
rentem Igitur in celo glis e pat
q talis est filius et in terra

qualis est mat' talis e scdm
carnem filius In celo cum
pre est immensus et in tra e
cum mre immaculatus Et i
hec e femina tocius mudi mr
et domina que virgo pmanens
pepit hodie filiu stella pro
tulit solem creatura genuit
creatorem etc Hec sut xvi
copacones duarum quibus doctri
hec de scta conceptione beate
virginis. et assrao contraria hac-
tenus motiuem repugnavunt
Et contingere potuit a prio vtius
qz prosequutores meritorie dis
ceptasse Sic etiam legimus
Dan. x angelos sibi inuicem
restitisse sup optinendo i diuino
iudicio fauorabiles promo
cones custodiarum que eisdem
commisse sut quadiu ipsis occul
tum e veritatis iudicium aut
diuine beneplacitu voluntatis/
Unde ex hac racone sup dicte
duae plenius fuerut opposite
vt quantum doctrina hec de scta
conceptione b. virginis assertione
sibi opposita racionabilius videa
euidentius iudicari merito pos
sit Certum ad hanc compara
cionem posset exemplificari
in sacra scriptura de disceptacio
ne que fuit int' Iob et tres
amicos suos Ipse enim dicebat
se innocentem et punitum
a deo pt suorum demerita pecca
rum Et ad hoc pbandum alle
gauit suarum virtutum singu
laria opera in quibus ab inno
cencia fuerat conuersatus Iob
xxxi assendo constat prout
patz intuenti librum Iob

qz hec duo stat simul in veri
tate aliquem ee innocentem
et iustum et tn fuisse pu
nitu a deo in hoc mudo Et eo
aliquem fuisse peccatorem et in
hoc mudo no sic punitu fuisse
quia multi nimpth ducut in
bonis dies suos et in puncto
ad infra descendut Iob xxi
Illi aut videbat ab contra tam
grauissimas penas in corpe
pnis et damna que fuerat
passus in rebus estimabant
hec eid' pro suis demeritis sibi
peccatis fuisse a deo illata quia
pena sp sit euidens testimoniu
precedentis culpe Ad qd' pndu
ciat pmus corpis in fine disp
utacionis videns se de fine cgda
ebicat quorum contrarias virtutes pd
in ipso laudat / tn ut qm' nu
quam allegauerut aliqd' sine
manifestum petm qd' vnqua
dicerent eum ante fecisse sed
dubitarat quedam quedam vt po
te qz sidera in angelis suis
repit prauitatem quanto magis
hij qui habitat domus luteas
consumetur velut a tinea Et
qz si celi non sut mudi in con
spectu dei / quanto magis inuti
lis hō qui bibit quasi aquam
iniquitatem Et tm quatalia hec
applicates pticular ad psonam
Iob per modum afflictionis te
poralis penemitebat concludere
ipm Iob fuisse maximum
peccatorem Et in hoc qz pro magno
zelo diuini nominis dicebat
se defendere pte dei dicendo
qz solus deus eet mudus et

innocens et nullius hec in hac
habet comparacionem Et aut
racionem habet equales et aucta
ipsorum defecerunt in applica
cione ad personam Iob compellit
ducitur principiis vz Et quia
omnis homo est immundus et illa
cio pene est testimonium peccati
culpe ex quo Iob punitus fu
it ergo peccavit manifeste ostendit
diuina scriptura que declarat non equo
qui equaliter equalia sed Iob
qui sinu testabatur dixisse ve
rum coram deo Iob xlii post
quam autem dominus loquutus est verba
hec ad Iob dixit ad Eliphat
Themanite iratus est furor
meus in te et in duos amicos
tuos quoniam non estis loquuti
coram me rectum sicut servus
meus Iob Ita ergo in meo
proposito apparet Quod asso
ciatoria dicit equaliter omnis homo
qui concipitur ex libidine et
habet mortis necessitatem ac ali
as penalitates est conceptus
in originali peccato sed beata virgo est huiusmodi
ergo etc. Nichil aliud in simi
li profert ex sacra scriptura quod
trahit illas plures ad eiusmodi
ipsorum conclusionem quam facit
Et prout supra demonstratum est constat
dandum esse medium
quod ut quis concipi de immundo
semine et tamen mundus erit
Ite constat aliquem puniri a
deo absque sui peccati demerito
ut de ceco nato Io ix dicitur
ergo equaliter loquitur quemadmodum
amici Iob ... doctores
ad ostendendam innocenciam beate

virginis non quod equalia sed
inducit que sunt de ipsa a
deo nobis fuerunt reuelata de
speciebus sancte et pulcritudine
absque macula Et constis contra
defendere ipsam fuisse semper
innocentem. Spectat ergo super
hec quemadmodum post disputa
cionem Iob et amicorum suorum
sentencia divini iudicii loquentis
per ora prophetarum sacri concilii
Et in hac deductione non fit
prius mencio de illo celebri
dicta huius doctrine ad assercionem
contrariam vz de miraculorum
attestacione pro hac parte
Nempe ultra iam tacta contenta
in epistola anselmi que in quamplu
ribus ecclesiis pro lectionibus ad
matutinas de festivitate sancte
huius concepcionis solemniter
decantatur aniuersaria revolucio
ne coram hoc sacro concilio in
sermonibus et aliis in ipsius presencia
multa enarrata fuerunt per
quosdam ex patribus quibus credi
iuste posset Reperiuntur eciam
scripta in libris editis iam
a pluribus annis Verum ista
hec prout a primo fuit dictum
non insistit De sanctis autem
per dictos ille et quod dictum
est de auctoritate sine reputacione
doctrine sanctorum doctorum non
tam seriose et plene coram
patribus verbo fuit expressum
sicut hic in scriptis redactum
Item cum per convenienciam non
confusa relacio hec distincta
sit in vii allegacionibus quemadmodum
tres sublime in magna quantitate

pro adiut pones quatuor Causa
disputatis fuit quia copleta
relatione coram sacro Con
cilio uenit ad manus refe
rentis scriptura allorum pro ad
uerso Et quia sine quatuor
verba et nullius partis addito
uel mutatis sic verbo pronuncia
te Ita in scriptis redacte fue
rit in quinta allegatione fuerit
addita ita que continentur
in quadruplici modo argumentorum
pro adverso et ad eorum rursionum
Item aliqua in materia de pena
litatibus Hec autem due ultime
processerunt etiam quia cum
alie allegationes fuerunt oppo
site in singulis audientiis co
tenta in hiis duobus ultimis
allegationibus non in duabus
sed in tribus audientiis proposita
fuerunt Quinimmo ut et rursio
nes quedam plenius fuit redac
ta calamo quam dicta verbo
Quare vero tam habunde verbo
et scriptis oppositio huius ma
teria fuit ea potuit defensio
fidelis populi cuius fides ad sanc
tam conceptionem beate virginis
tam dure redarguebatur verbo
quod sic credere quod esset hereticum
vel erroneum Item scite causam
quam tamen hactenus non restiterunt
quinimmo ut predictum fuit huic
doctrine multum assistat huic
contra fidem approbasse diceret
errorem Item honoris virgin
Item cum in possessione huius
laudis fuit a mille se ante
tuenda esse in possessione sua
a quibuscumque fidelibus

iuxta ratio posse sibi Cum
in omnibus necessitatibus fiducia
omnes eius implorent auxilium
Item divini nominis cuius omnipo
tencie non mediocris derogari
uidetur Cum assertio quia deus
opus de potencia sua ordinata
deus non potuit a peccato o
preservare matrem suam Unde
quia de tam rebus magis
hec doctrina loquebatur Et sic
supra dicebat videlicet materie dignitate
actual molesta breuiter non
patitur hinc tam in longum
processit sermo qui et pro
continue multa etiam si sint
pertinencia quam irrequesita se offe
rebat ex intentione resan
dens breuitati studuit prout in
dicare faciliter potest qui praefatos
ad post in progressu exposita
comparabit Quomodo patet quod singula
expressa intentione concessis
se nec licuit verba iam renovare
quia prophete auctore oportuit
successiue prout sebeba co
piam tradere relatoribus quiete
affectionibus Intentionem vero
compendii mei angustum non
premisse quatuor dicta que quoniam
intentam confirmat videlicet clara
pyetas fidei multorum auctoritas
sacre scripture sanctorum testimonia
doctorum Et que sic continentur non
patitur euidentia veritatum que
omnia et singula tanquam
non assertione temeraria dicta
esse sed scripta duntaxat uel
prima consideratione accepta esse
tuppio prout contra ius proresse
uel imaginis sitarum a uul
gari doctrina prorsus est

Et quidem ad probandum de mat-
ernitate beate virginis respectu om-
nium filiorum dei quam uel
incumbere et plurimum obfuscare
videtur reatus orig. pcti.
Multa de ipsius excellentia
et laudibus dicta fuerunt Et
tamen cum indicibilis sit virtus et
gloria eius minus plene dixis-
se profiteor attestante Bern.
qui in sermone assumptionis
sic inquit Non est quid ma-
gis delectat nec quid terreat
magis quam de gloria virginis
matris dei sermo. Et enim
filia Marie ineffabile pri-
vilegium meritorum et prerogatiuas
penitus singulare tanto eam
devocionis affectu amplectitur
honorant suscipiunt ut dignum
est omnibus. Et licet de ea lo-
qui gestiat omnes, tamen
quicquid dicitur de indicibili eo
ipso quod dici potuit minus gra-
tum sit minus placeat minus
accepte. Que nam potest lin-
gua etiam si angelica sit
dignis extollere laudibus vir-
ginem et matrem. Matrem
autem non cuiuscumque sed dei.
Que enim vel angelica puri-
tas virginitati illi audeat
comparari que digna fuit spi-
ritus sancti sacrarium fi-
eri et habitaculum spiritus
sancti

Sequitur De finali Con-
clusione totius operis
formata ex verbis sa-
cre scripture etc.

Certo iam operi imposito
fine R. P. hoc unum
libet commemorare quod in
premissis duo manifestius osten-
sa fuerunt ad que presertim intende-
batur. Primum est quod numerosa
plurimarum racionum evidentia
sacrarum scripturarum auctoritates copi-
osa preceptas fidei antiquorum
et modernorum patrum necnon
sanctorum originalia doctorum
sufficienti evidentia attestari
videntur beatam virginem Ma-
riam dei genitricem sponsam
Christi et fidelium matrem nunquam
ut inimicam fuisse unigenito
dei filio suo, nec ut ancillam
diabolo per peccatum subiectam. Sed
sublimiorem sanctis omnibus preeminente
in ipsam ac perseverante gra-
cia singulariter concessa per quam
sua personalis conceptio eam
in primo suo initio immunem ex-
titit ab originali peccato eam fuisse
semper sanctam et immaculatam
qualem decuit esse sponsam
dei et matrem ac omnium filiorum
filiorum dei. Item advocatam
et mediatricem nostram Reginam
celorum et angelorum dominam
Que sic super choros ange-
lorum exaltata est in throno
quo omni prerogatiua glorie et
virtutum. Ita ut in tota eccle-
siam sacre scripture taceat aut
proprie considerare quis possit ca-
pere beatam virginem Mariam
dei genitricem caput conterere ser-
pentis antiqui nunquam subditam

pedibus suis orta in hoc
mundo lucidam sic stellam
et egressam veram sicut d-
gam. Liceat etiam considerare
quod cum istam virginem ac sin-
gularissime domum dei decerat
sanctitudo / eam gloriose funda-
tam ab ipso / tabernaculum
sibi sanctificavit altissimus
Rex vero celorum concupiscens
decorem eius in eo sole
vocata posuit tabernaculum
suum / Liceat etiam considerare
quod hec beatissima virgo fuit
a deo in initio viarum suarum
possessa / ante abyssos
ignorantie et peccati concepta
Gaudens coram eo omni tempore
delectata per singulos dies /
eo quod vir suus non malum vi-
cio quod vir ... pene sed bonum
laudabilis gratie ei reddidit
omnibus diebus vite sue Et
quia hanc domum edificavit
sibi dei sapientia septifor-
mis gratie spiritus sancti columnis
excisam, inquinatusque nichil
in illam incurrit. Eandem bea-
tam virginem filii sui et fi-
lie laudaverunt et virgine bea-
tissimam predicaverunt / Ipsa
fuit sicut quasi oliva speciosa in
campis et sicut aromatisans
cinamomum ac balsamus quasi
mirra electa suavitatem
odoris in conspectu dei. In ip-
saque fuit omnis gratia vite et
veritatis. Omnis spes vite et virtu-
tis. Ac sicut lilium inter spinas

sic hec dei amica inter filias
suitque sponsa hec et amica
qualis in canticis a suo sponso
fuerat predictum / Videlicet formosa
speciosa sancta suavis deco-
ra pulcra delecta perfecta
immaculata / pulcherrima ca-
rissima et beatissima ac
tota pulcra nulla in ea con-
sistente macula / Liceat
etiam considerare beatam virginem
qualis in novo testamento a testi-
bus veritatis describitur quod fuit
plena gratia et cum ipsa
dominus et sola in mulieribus
benedicta quod beatam dicant
omnes generationes. Et uni-
cam omnes generationes ... Et uni-
genitus dei veneratus est
eam in suis sermonibus pre-
ceteris quibus dignatus
cognosci nominando se filium
virginis et in cruce moriens
commendans ... Cum
subiecta sint omnia pedibus
tamen hec sola astat a dextris
eius in vestitu deaurato cir-
cumdata varietate virtutum Cuius pe-
dibus dicitur subesse corruptio
omnis defectus et corpus im-
mortalitatis ... hec est primum
quod ex supradictis plenissi-
ma deductione videtur virginem
ostensum fuisse. Unde compro-
missus quamvis in beata virgine
singulariter concurrentibus doctus
hec voce libera profiteri inter
omnes filios ade ipsam ab o-
culpa fuisse duntaxat im-
munem. Hec proinde ...

inferri posse ad aliorum quo
rumlibet exemcionem, quia
nunquam fuit est aut erit hu-
mana persona similiter eidem
Secundo ostensum fuit per respo
sionem ad raciones in contra-
rium et auctoritates quod doctrina
hec de sancta concepcione
beate virginis non repugnat
fidei et sacre scripture vel
racioni nec sanctorum et alio-
rum doctorum recte et inten-
cioni finali Et hoc solum vide
batur multis sufficiens ad
probacionem omnibus predicte
Etenim cum ex doctrina comm
unis augustini Ber et aliorum
sanctorum ac omnium fere doctorum
constet quod decens est attribuere
beate virgini omnes laudes et
excellencie prerogativa que non
derogat fidei et sacre scriptu
re ~~Sed~~ aut laus videlicet quod concep-
ta sit absque o peccato illius non
derogat videlicet per responsiones
iam datas Hoc igitur solum
satis esse multo putaverunt suffi-
cit enim reis defendere se in
iudicio / quia actore non pro
bante reus absolvitur Est
aut beata virgo in possessione
huius laudis et excellencie
/ quia fere omnis religio xpia
na celebrans sue concepcio
nis solemnitatem vt eciam adver
sa posicio credit non fuisse
conceptam in originali peccato Ergo
hac racione celebrari oportet
~~Et ad ipsam~~ solemnitatem
celebrandum omnes libere
inclinantur Nam ut inquit

anshelmus in epistola huius festivitatis
Non est verus virginis ama
tor qui respuit colere diem
concepcionis eius, vnde nul
li dubium esse videtur quin aput
maiorem partem fidelis populi
ymo forte simpliciter beata virgo fu
it in possessione huius laudis
a tanto tempore cuius cuius non est
in contrarium memoria Et ex
isto capite huic doctrine de
sua sancta concepcione sufficere
videbatur defendere beate virginis
in hac sua concepcione quod ex
eo facere intelligitur cum ondit
assercionem contrarie nullum in esse
canonicum tytulum Et quod de
claratum fuit huic singulari
laudi non obviare fidei puri
tatem aut varietatem sacre scrip
ture Et hoc dicetur sufficere
ad repellendam instanciam partis
adverse / ~~Verum~~ quia fortassis
posset dici quod examinacio cause
huius introducta fuit ex officio
iudicis ubi aliquis petit de titu
lo ondendo / licet contra antiquis
possessoribus contra in hoc ut in
diutina possessione sua tueatur
iura multum faveat ~~Tamen~~
ut huic sacro concilio gena
li quali et quanta decet evi
dencia constaret de suo ad hanc
laudem canonico tytulo non
solum auctoritatibus sacre scripture et
sanctorum et ad ipsa posito ma
dendum esse dicetur Et videlicet ultimo quod
ista fidei pure et multa e
videncia racionis doctrina hec

in iudicio patefecit Et qui
pro obiectionibus adverse partis
asserentes in ea fuisse culpa-
bilem ignominiam laus si-
ue excellentia beate virginis
obfuscata quodammodo videbatur
propter quedam testimonia que
ipsam donatum alijs mens-
ura sibi videbant comprehendere
Ideo ad purgationem fame
preclare nominis ipsius et iiij ad
tuendam innocenciam sua
adducti sunt quatuor ecclesie doc-
tores qui attestantur de sua
in hac laude singulari Ad-
ducti sunt eciam alij quatuor
qui multum deposuisse hic dicuntur
Doctrina deposuerunt supra
de auctoribus sacri canonis vij
testes omnibus maiores docte probe
qui dici possunt testes synoda-
les quorum attestatione a quali-
bet opposita ignominia quod aliquando
in ipsa fuit purgata merito
dici potest ac ut lex dicit cum vij
septimanis manu ordinis sui
Et in hoc non annuat testimonium
dei quod maius est vz unigeniti
filij sui Verum autem singulariter
hic animadvertendum putatur
quod qui de crimine vel innocencia
alicuius agitur in iudicio pauca
testimonia que sunt de vera
innocencia deponunt preferuntur
multis testimonijs que de ipsius
ignominia vel infamia genera-
liter depositione testatur utpote
quia de tali parte ubi homines
sunt feroces quod crudelis Credunt

nanque potius duobus aut tribus
qui sinistrarunt de conversatione
huius hominis noticiam deponunt
de ipsius mansuetudine et de-
mencia In nostro autem proposito
non pauca quidem sed multo
plura veritata sunt sanctorum
testimonia sunt loquendo de
immunitate peccati in beata virgine
quam sunt quod adverso que ipsam
de propagine peccati posse aut
alia quedam generalia dicendo
nominaverunt Unde merito
testimonijs huius doctrine vi-
standum est Est enim preterea ani-
mavertendum ad probationis mo-
dum Eo quod probationes quod ad
verso omnes innitentur modo genera-
li dicendo quod concepta fuerit
originali peccato quemadmodum ceteri
utpote quia in libidine genera-
ta est sicut et ceteri parvuli quia
fomitem et concupiscenciam habuit
sicut et ceteri sancti quia redempta
est sicut ceteri peccatores quia mor-
tua est sicut ceteri homines Et iste
est primus titulus assertionis que
gloriosam reginam matrem dei in
originali peccato fuisse conceptam sicut et
ceteri qui ab adam seminali
ratione propagantur Secundum
doctrina non sit generaliter generalia
allegando de sua sancta conceptione
tione testatur sed commemoran-
do singularia que soli beatissime
virgini dinoscuntur competere ut pote
quia continuit capud serpentis
nunquam fuit subiecta pedibus
suis quia orta lucida sicut
stella Egressa recta sicut virga

quia ex deo glose fundata
in initio viarum suarum concepta
possessa. et ante abyssos conce-
ptam etc. Hec doctrina auctore
ans qui inquit erubescat
tamen qui hunc diem colere no-
luit. Item quod aliorum sanctorum
conceptionibus minime colere consuevit
sancta ecclesia. Maria quippe
virginitas est eam aliis sanctis
in hoc comparare in qua deus
carnem humanam assum-
sit. quia etiam super omnes
angelos et archangelos
in celis sublimatur. quamvis
enim ceteris sanctis diebus conceptio-
num eorum non sit concessum
ut celebretur. Illi tamen a spiritu
sancto concessum est que maior
et excellentior cunctis est pul-
crior et digne dicatur sup-
ra ceteros sanctos illa dicitur hic
per quam omnes sancti sancti-
ficantur et beatificantur. Di-
citur ut sanctus sanctorum et ipsa
sanctorum sancta. Et sic
absque more summus dispositor
super omnes sanctos et sanctas
unam dignitatem illi contulit
et verbum caro factum virgo
conciperet et pareret et post
partum virgo permaneret. Sic
ipse pre omnibus absque more
hac dignitate illi prebuit
ut conceptionis et nativitatis
eius solempnia festivitas in sancta
ecclesia celebretur. quid dignius
quam dicere minus pro colere generacionem
et commemoracionem. Nam cuius
conceptio de generacione est li-
nea. qua propter etiam in salubri
generacionis huius die sicut

in natali domini ante matu-
tinas laudes more bono de-
cantamus et ad missam
legimus. Item quod singularis
attestatio de sancta conceptio-
ne beate virginis in qua non
solum de sua gloriosa concep-
tione testimonium perhibetur sed re-
darguit modus comparacionis
de hominibus ceteris ad hanc
beatam virginem cum in ipsa
non invenitur sed multis similis
prerogativa pre ceteris virtus [illegible]
resplendeat. Item quod et simi-
libus testimoniis que singu-
lariter attestantur de sancta conceptione
sua ut dicitur doctrina hec ad pu-
blicam conceptionis intente [illegible]
de hic commemoratum est in xvi
[illegible] comparacionis. Est et pre-
terea aliud inadvertendum quod hec
causa de qua agitur videtur perti-
nere ad libertatem. Hec enim
doctrina faciens quod status et
vitium unum [illegible]
distinguunt liberum et servum
asserit beatam virginem gloriosam
dei genitricem se fuisse libe-
ram per virtutem et gratiam
dei. numquam autem demonis
fuisse servam per vicium sive
per naturam originalis peccati al-
legatum ut notorium est ex con-
traria parte positio confitetur eam
fuisse et esse in hac pos-
sessione quod pro tali ut nunquam
serva sed libera fuit reputa-
ta. et sic ut commemoratum
est a tanto tempore citra cuius ini-
cium non est in hominum memoria

Est aut ius rome institutu
a summo pontifice urbano
sexto Et sic a iam elapso
decennio quibus in possessione
libertatis fuit racione temporis
ob libertatis favorem in sua
tuendus est possessione
Esset eciam simul attendendum
festo de quo tamen non creditur
quod huiusmodi causa ut dubia
reputetur quod in dubiis reus
in sua possessione defen-
ditur et imponi adversarii
silencium Attento maxime
quod in hoc iudicio prout dicitur
est agitur de libertate Itaque
hiis aliisque pluribus considera-
tis ut licta vigore in sua pos-
sessione tuenda foret vide-
batur huic doctrine sufficere al-
legaciones in contrarium re-
pondisse Verum oportet
deo ad gloriam ex supra
deductis ne dum quod hec ligo
in hac sua possessione tu-
enda sit Sed quod predicta que
sub pietate quam et veritate fidei
catholice ex determinacione sancte
matris ecclesie curiam iam pos-
sit sufficienter ostensum fuisse
Unde Et ob hoc ex alio pretex-
tu licuit prosequcionem huius
materie sub nomine pietatis
Item quia preceptum est prohibere
nesse desiderium ut de intel-
ligencia veritatis inquirere Item
quia ecce in allegacione doc-
trine ex adverso hoc contra id
factum audivimus Itaque sub
hoc velo pietatis mira non
tanti tamen ponderis ipse du-
bietatis hec videbatur Verum
ut supra hoc vel transitorie aliqui
dicitur attendi id posse dici
pium quod partem ad excitandam
exigendum nutrienda et
fovenda devocionem fidelium
ad religionem et cultum dei
pietatis enim in sacrificio prima
fuit pro religione et cultu
dei ut in glo or po thema
iiii et vi Item xa thema iii
et thema i Item de hoc ingo
in decreto dis xxx v Et ut
comuniter in ecclesia huiusmodi prima
magis dicitur ad inflamandum
affectum quam ad instruendum
intellectum Ac in ibi pietatis
devota amplius inspicitur
quam veritas Eciam prima enim credu-
litatis non tam super veritate quam
innititur super apparencia et proba-
bilitate Quod veritas seu veri-
tas ignota est cuius quod esse
pium sit persuadetur Ecclesia
de sanguine Christi quod ad remansit
in terra ne totus sanguis
effusus in resurreccione fuit
reassumptus Sanctus Thomas
allegat plures raciones
quare credendum est quod nil remansit
sit quod videbatur pertinere ad
veritatem humane nature Et
Christus resurrexit in perfecta eta-
te ubi plenum sanguinis usque
Constat tamen pie credi quam
huius determinacionis ut notum
est illis qui fuerunt Rome ubi
demonstratur in ecclesia sancti Jo-
hannis Lateranensis in die resurreccionis
inter ceteras reliquias ut prefertur

ostenditur cupsa auea tamqz
continens de eo cor sanguine
et aqua que effluxerunt de
late xpi in cruce pendentis Et
cuius testimonium allegatur per aliquos
doctores quod sit verisimile contra-
rium pro eo quod non est nature
tantum de sanguine in corpore
glorioso quale fuit corpus sal-
vatoris post resurrectionem
Sic in corpore animali quale ha-
buit ante passionem Ita se
habet de cingulo beate virginis
Et sic se habet in aliis multis
Itaque pietas fidei plurium
innititur probabiliti Addi-
tur quod sub pietate fidei in lo-
cis distantibus et ad usus ali-
quando contradictoria creduntur
verum de corpore et membro alicuius
sancti quod sit in isto loco et in alio
Et sic de brachio sancti antho-
nii qui in diversis mo[n]aste-
riis ostendi dicitur quius autem
vellet plene examinare de
clavis crucis spinis corone
lacte virginis in quot locis di-
cuntur contineri quantum ad veritatem
multa haberet corrigere Unde manife-
stum quod sub pietate fidei multa
potius ad inflammandum
affectum in devotione quam ad
instruendum intellectum in
veritate continet que tamen omnia
ecclesia recipit multa tollerat
divinius in praxi hac credulitate
duo extrema vitentur que
ad scandala et dissensiones
non mediocre fomentum prestant
videlicet assertionis temeritatis
et superstitionis vanitas Est
enim scandala temeritas asser-

tiuscumque elucidata sit veritas
Nam iuxta doctrinam Bernardi
in sermone assumptionis de
talibus eligibilius est dubita-
re quam temere diffinire Item
augustinus et habetur in 90 dis. vl-
tima melius est dubitare
de occultis quam litigare de incertis
Ergo debet vitari superstitionis
vanitas hoc est quod non inducatur
denovo superflua et inanis
religio Nam ut dicit augustinus
in libro 1o de baptismo parvulorum
Ecclesia adversus novitates in
vigilare plurimum debet Et quia
huiusmodi doctrina de sancta concep-
tione beate virginis contra dignitatem
mutat ac foveat devotionem
fidelium ad religionem et cul-
tum dei duplicare superfluum
putatur Est in ipse omnibus
notum quod huic doctrinae fer-
ventissima devotione quasi omnes
fideles audiunt contrariam abhor-
rentes supra modum Et consequenter
ad laude dei et gloriam in
memoria beatissime virginis mul-
tiplicato religionis cultu offe-
runtur deo orationes et sacri-
ficia Et sic dicit Bernardus in ser-
mone assumptionis nulli du-
bium quin totum ad gloriam divine
laudis pertineat quicquid dei ge-
nitrici sue impensum fuerit
ac solenniter exhibitum
Ac prout etiam contraria asser-
tiones beate virginis nullius minus
potest esse devotus Itaque cum
multa contrariat ex hac par-
te evidentissime est quod non
solum plurium sed pissim[um]

est crede animam immacu
late dei genitricis fuisse in
instanti sue infusionis in corp
preservatam a peccato o. Nec
b. virginem fuisse unquam
in o peccato conceptam. Verum
et si uti sit quod maria bene co
tineatur sub pariete fidei co
siderandum se offert quod
in se habeat iam duo extrema
que oportet uitari in materia
de pariete fidei. Et primo etiam
prout apparet intuenti Extrema
hec ad lugdunensem manifeste
impingebat illud scilicet vero
de superfluitate religionis quia
dicebatur festum conceptionis
celebrari non debere. Tamen co
hec impingi non potest eo quo ut
supra commemoratum est. Prout
ecclesia generalia concilia et
quasi tota religio christiana celebrat
Et quando satis uidebatur suf
ficiens testimonium de sua
purissima conceptione. Hoc
enim a doctoribus allegatur
pro euidenti probatione quod b.
virgo fuit in utero sanctifi
cata quia ecclesia ipsius natalem
celebrat. Ita quod quemadmo
dicimus quod Natiuitas eius est
sancta quia ecclesia eam celebrat
ab ydemptitate rationis eo
uidetur concludi de ipsius conceptione
quod sit sancta quia ecclesia illam sp
et uniuersaliter celebrat et sanctitatis
fuit capax. Sed constat hoc
non sufficere contra hec eo aduerso
que dicunt celebrationem referendam
esse ad sanctificationem factam
post conceptionem. Ita quod pos
set dici quod natiuitas sua
non fuit sancta sed celebratur
propter sanctificationem postea
factam. Que expositio ualde pe
riculosa uidetur. Nam sic posset
dici de Natiuitate saluatoris
passione resurrectione et
assensione quod referatur ad gau
dia b. virginis et de natalibus
apostolorum etc. uidetur sed inten
tionem huiusmodi assentium quod in
hac pariete fidei cadit id dicitur
extremum scilicet superflua reli
gionis inductio quia celebratur
sub nomine conceptionis quod festa
non fuisse dicitur sed ut dicunt
celebratur dumtaxat sub nomine sanctifi
cationis. Credendo quod sanctificatio
sua sancta fuit. Cui repugnat
immediate ipsa impositio no
minis quia essentialis denomina
tio prohibita dici debet ut quod ge
neratio est genita iustificatio
est iusta. Sic ergo quod sua sanctio
fuit sancta. Sed circa aliud ad
hoc quod celebratio huius solen
nitatis non dicatur extremum
uitandum sufficere putatur
que dicta sunt a primo. Secundum
uero extremum scilicet assertionis teme
ritatis extremum hoc mea conclusio
promisit dicere. Audientes enim
poterunt indicare si unquam
proditum uel allegatum fuit quod
crede virginem in o. conceptam
fuisse sit de necessitate fidei ab
omnibus credendum et contra sentie
hereticum siue erroneum. Et si
hec in parua concilii asserta

fuerit et quod credit fieri
circam auibus simplicium
Etiam in hac materia videtur se
immiscere hic potremum de as
sertione quia transcendebat
iam timor credulitatis pie ne
cessitas compulit ut modo non
tantum de pietate fidei quam etiam
de veritate dicta debuit Ergo
hoc respondetur ad obiectio
nem ex opposito que dicit non
esse pium credere beatam virgi
nem sine peccato originali conceptam
fuisse pro eo quod pietas spe
dei cultus intelligi solet et
laus divina vera esse non potest
absque veritate / quia deus
irascitur et falsa laude sua
et sanctorum suorum Ex autem hoc
sit falsum et contrarie quia in
contrarium est communis sententia docto
rum sanctorum Item quod christi
credemus fideles de manu
inimici Unde maiter patet
quod secundum hoc in hac materia se immi
sceret aliquam pietatis potremum
quam asseritur esse verum id quod
non est adhuc tanquam tale declaratum
Et ut dictum fuit in prefatione
istarum allegationum primo non
agitur utrum deus irascatur
de falsa laude sua vel sancto
rum suorum / nulli enim de
hoc est dubium Sed utrum laudare
beatam virginem tanquam semper
innocentem nunquam ut sanctam
fuisse originali peccato sit vera vel
falsa assertio ut sic dicta possit
vera vel falsa laus Dicit
dicit pro assertione sua communem esse
sententiam doctorum sanctorum patuit
supra quod de canonisatis per

ecclesiam qui circa eam pone
possunt nec est unus solus qui con
tra est de allegatis in rela
tione sua Et qui expresse de
quibus agitur sub specialibus ti
tulis dicat pro hac autem doctrina
multorum sanctorum fuerunt alle
gata specialia et expressa testi
monia Quantum ad id de
vetemendine sufficiant que ple
nius dicta sunt in in assertione
Tertio quod tamen in ista materia non tam
de pietate sed de veritate fidei
et tanquam necessaria omnibus fide
libus ad salutem assertio quia
iam a plurimo tempore ac in per
severantia multa dixit Decet
doctrina de sancta conceptione beate
virginis cum celesti providentia
tam in miraculis quam alias
palam astitisse unde illi opi
nioni adverse continue processu
temporis restitit evidenter / sicque quod
illa asserebat certitudinaliter ve
nerunt dubitante factum sit ma
ximum dubium Et utique iam
plurima deducta fuerunt videtur
procedendum esse per hoc sacrum
concilium ad determinandum super
huiusmodi articulis Item n. materia
hec multifarie multisque modis
in scolis universitatum palacii
regum monasteriis ordinum
minorum etiam ac in Romana
curia a. c. c. sentire annis
sepe et frequentissime disputa
tionibus publicis et privatis dis
cussa fuit fortasse multo ve
nerabiliter quam materia quecumque aliarum
veritatum fidei ex quibus catholice

veritatibus. Ultimo vero in isto sacro generali Concilio videtur non debere amplius teneri animos fidelium in suspenso sed procedendum esse ad diffiniendum auctoritate quid super hac materia racionabiliter et catholice ab omnibus fidelibus credendum sit quod servata gravitate absque mora indilate agendum esse duplici racione propter necessitatem et utilitatem. Causa enim propter quam ecclesia procedere consuevit ad scandala declinanda super catholicis veritatibus precipue decidi propter sedanda scandala et dissensiones fidelium que oriri et invalescere consueverunt frequenter ex differenti opinionum contrarietate. Manifestum est autem a .C. annis et ultra de questione ita nedum inter scolares universitatum sed curias Regum Imperatorum ecclesiarum maiorum et summorum pontificum amplissimas et graves fuisse disceptaciones. Et si hec duntaxat inter viros scolasticos sive curatos et maiores ex secularibus tantum vigerent fortassis paciendum erat. Sed manifestum est pro alia parte timore huius disceptacionis pervenisse usque ad simplices et quosque populares laycos aut et seniles feminei turba vero hec que non novit legem non semper matura deliberacione ad bella commovet quemadmodum et super hac re in parte pluribus

asseritur aliquis contigisse. Quia enim multe questiones catholice que nedum aliorum sed eciam sanctorum doctorum quorumlibet sonant doctrinis ut de beatitudine si in intellectu et voluntate dicatur consistere de questione parvorum si per modum originis vel relacionis et ita de multis aliis. Verum de hiis non processit rumor usque ad aures populi tam diffuse. Considerandum eciam videtur offerri quod post introductionem huius discetorum in hoc sacro generali Concilio si non sequatur super ea re auctentica diffinicio vel ca re ydonea primo scandala et dissensiones que ex hac dubia in dies crescunt non cessabunt immo cum debita reverencia et pace omnium dictum sit ad ipsarum concrescenciam dicatur non incedere prestari fomentum. Hoc enim per se notum videtur quod in materia fidei de qua sacrum generale Basiliense Concilium dubitat fidelis quilibet racionabiliter dubitare potest multo amplius quam de ista plus de genere in qua dubitat sicut magister. Communiter consuevit dici in communi proverbio dubitat pomponius et nos dubitare debemus. Nunc aut eo ipso quo divulgabitur huiusmodi disceptacionem introductam fuisse in generali Concilio si contingit non determinari fortassis dicetur pro eo non determinasse quia de ea re dubitavit. Maiores vero Concilii universe Ecclesie religiosi sunt exemplares

Ita quod omnes fideles possint
in hiis que non impugnat imi-
tacionem se eis conformare ad-
ditur aut quod actiones Concilii
non dum uidentur ad imitaciones
exemplares sed quodammodo ad
imitandum cogentes sic petrus
ut paulus dixit. Summo ponti-
ficem petrum quod gentes su-
os iudaisare cogebat et cetera / quod
quod ex hiis diget inferri nisi
si liceat omnibus dubitare quem-
admodum coram sacro Concilio
generali libere disceptatum est utrumque
pro utraque parte hinc inde et inde
in scolis uniuersitatum eciam
et ubique predicabit disputabit
et disceptabit. Et cum magna
sit omnium fere corda fidelium
ad credendum alterum parcium
velut si esset articulus fidei
firmiter inclinata persistere quod
tunc restabit fortassis discepta-
cio tendat se ad ultra contra
intelligi alias uel racionabiliter
obloquentes de Concilio aut
prius quod velut introducti per-
misit et non diffiniuit utique
cum ista hec non iam sub mo-
dio sed sup candelabrum et
tamquam ciuitas super montem
posita abscondi non possit
maxima quidem et urgentissima
necessitas uidetur esse quod sacrum Con-
cilium super hac re procedat
ad auctenticam diffinicionem uel
ad aliud quod ad sedanda
scandala que oriri et inuale-
scere possunt sufficiens uideatur
remedium. Vnum est hic comme-
morare libet quod frequenter
legitur contigisse uidelicet quod multe

opiniones scandala et dis-
sensiones de materia fidei que plu-
rimi in diebus inualescebant ex
morte parcium iam persequencium
cessauerunt in totum et sat
elanguerunt / et tamen in tempore
dictarum dissencionibus prosequu-
toribus in scriptis committere sunt
plures dicat de hac conclusione
inter multos ex religiosis aliquorum
ordinum a multis annis citra
transactis ex assercionibus contrariis
graue fuisse et per maiore
discepere ex deliberacione plurimis eo
tempore nasci filios sub eo-
dem tamen opiniones sequentes
Et tamen huiusmodi disceptacio in morta-
lite quadam extincta Unde at-
tento quod ordines in quorum
professoribus hec contingit sunt
magis liuida uindicanda eciam
uniuersam / eciam ut a profes-
soribus eorum hec disceptacio tol-
li posset quod procedatur ad dif-
finicionem non parum videtur hic
et aliarum parcium urgere uidetur
Sed causa est non minoris pon-
deris videlicet propter utilitatem hoc sa-
crum generale Concilium ut omnis
christiana nouit religio congregatum
est ad heresium extirpacionem ad
pacem procurandam in populo chri-
stiano Et ad generalem reforma-
cionem ecclesie in capite et in
membris. Circa aliqua ex
hiis omnipotenti deo graciam per sacrum
Concilium prospere actum est Ta-
men ut a pluribus asseritur mul-
ta restant agenda et ad ca-
perficienda nisi celestis auxilii
pluris fauor assistat euidenter

non sufficit disposito Itaque ad
implorandum e celo suffra-
giu quam maxime videtur intendi
Constat aut beatam virginem ad
hec ita propter que sacrum Con-
cilium est congregatum a deo ob-
tinere graciam singularem / De ipsa
namque cantice cantat ecclesia Gau-
de maria virgo quia cunctas here-
ses sola interemisti in universo
mundo Itaque auxilium ipsius ad
extirpacionem heresum plurimum ef-
ficax est et oportunum Secundo
opus videlicet pacem procurare quod
sue proprie proprium est denotacionis
que mater ut ad patrem mediatrix
Ita ipsa ad unigenitum filium
suum reconciliatrix et nostra media-
trix dicitur Unde omnia que pacis
sunt maxime sua dignitas fit operare
Quoniam huius in ecclesia iam pridem
completo Etenim cum aliquando inter
Cardinales venientes in reclami
plurima invalesceret discordia super
electione summi pontificis eo ipso
quod promiserunt huic beate virgini
obsequium singulare videlicet opera
sedaturos in ecclesia celebrari
octavas sue nativitatis et statim
ipsa tanquam mediatrix efficax
obtinuit eis desideratam con-
cordiam Tercium opus scilicet re-
formacio quod ad eam spectat
supra audivimus ex doctrina
sanctorum doctorum et amplius quia deus
est pater rerum creatarum Maria
est mater rerum creatarum / Deus est
pater constitucionis omnium Maria est mater
restitucionis sive reformacionis
omnium Itaque auxiliatur ad hec sanctum
opus reformacionis quod intendit
sacrum Concilium vide singulare

dignitatis sue et excellencie
quam intuiscere sibi videtur compe-
tere Quando quod restat nisi ut
auxilium ipsius ad hec tria opera
perficienda a sacro Concilio
sit implorandum offerre
eis munus aliquod singulare
Hoc autem videlicet super huiusmodi dispone-
re determinare et providere prout
credit singularissimum reputat
obsequium Quanti etenim que
pro filiorum salute solicita est
displicet omnis que oritur et in
valescit discepcio inter filios Cre-
ditur namque omnis utriusque di-
sceptantes fideli zelo id agere
et plurimum esse devotos vel
bonos filios beate virginis Unde
si disceptacio hec tollatur merito hoc
acceptabit et credit pro insi-
gni servicio Nam autem iam in
hoc sacro Concilio. Similiter.
et in Concilio Constanciensi plu-
res quam quinquaginta ut hic dicta-
ti sunt in favorem ecclesie quod nunc
diffinitur unius in favorem
huius beatissime virginis cum sancti
xilio ipsa sancta mater ecclesia fruc-
tuose iuvatur consonum racioni vi-
detur Attento maxime quod pridie hoc
sacrum Concilium ad gloriam uni-
geniti dei filii huius beate virginis
pro singularis determinavit catholicas
veritates / quamvis aliqua fortius
se non minus quam hec videbant
habere pondus dubietatis et alia
repararunt prout ex opposito dice-
bat non pura ignorancia filio
suo sic huius affectio contraria
mihi in materia peti videbatur opponere
Consonancia quod plurimum etc.

gratia quemadmodu tuc
ad filiu ita et nuc ad tuēda
innocenciam huius tāz nobis
fructuose mris b. hic sacrum
concilium digne intendere
ad preparandū cause vt si uide
atur snia ferenda ad quā inite
ditur per hanc doctrinam ꝺ p-
ciome sua Et quis sit ytꝫ
in diebus nris impleti sunt
dies purgacionis marie sm
legem ꝺ qui eam ipse uene
ratus primo a nobis voluit
honoris tanquā ipsius matre
suam vō spū sancto Et quāta
putamus erit illa gla differtia
in generali Concilio triumphalis
reportet sniam de sinistra opi
nione contrarie assercionis que iaz
durauit a CC annis Et quā
singulare gaudium erit ppls xpiano
qui ut uidet̄ ꝯ intima precaq
quadā inspiratione hanc uiri
tem innocencie de bta virgine
tam diuinarum ac firmis cre
didit Et qualis erit retribucio
mitorum sacri Concilij patribus
qui ad gliam dei et bte virginis
huius libenti aīo susceperant
laborem Ergo ad uidendū
registrum de quo mimimi si
tandem diuturno tpe sup ꝯcret
in ca huiusmoi procedat cū omni
veneracione et debita humi
litate obsecro R. p. vris de
quarum scta intencione pro zelo
honoris virginei et plenissi
ma ꝯgnita ptate dubitare
nemini licet Eqmod penes vos
Reuerendi p. auctis clauis supra
ad aperiendū ianuaz intel
ligencie sacre scripture residet
in pnti Ad vos namque

qui estis sal terre et lux mūdi
quibus a xpō commissum est docē
omnes gentes vel ad tenetis
clauem diuine scīe pertinet
aperire et declarare omnibus fi
delibus proxims sensum sacre
scripture ali occultum et late
tem pmaxime quātū ad presen
tem questionem tam diuturna
vetustatem disceptacionem ven
que sit veritas illius ac quid
catholice uel pie tenendum sit
pt diu nunc iam late dilatus
lusium ē huiusmoi controuersie ꝯ
pacem hactenus nunquā sortita
ē snia iudiciali finem imponi
decreui aut qua bonorum laborum
gloriosus ē fructus ꝯ auxiliante
immaculata dei genitrice maria
erit nobis a deo remuneracio
ia sapiētu de qua scribit dan
iel qui docti fuerant fulge
bunt qī splendor firmamenti
et qui ad iusticia erudiunt mul
tos q̄ stelle in ꝑpetuas etnitates
Quid bta virgo omnibus decla
toribus laudis sue profitet
Qui eluadant me vitam eternam
habebunt qua patribus huic omnibus
astantibus concede dignetur
qui sup omnes choros ange
lorum eam secum collocat
in trono proprem Amen etc

Explicit liber de sancta Con
ceptione virginis beatissime
dei genitricis Marie distinctus
in vij allegaciones factas
prout in eo continetur coram
patribus in sacro Basilien Con
cilio Anno domini Mo CCCCXXXvj
per eundem in theologia magistrum
de Segobia Canonicum collectum
Johannem etc

Copia Bulle de conceptione beate Marie virginis per Concilium Basilien decrete etc.

Sacrosancta Generalis Synodus Basilien in spiritu sancto legittime congregata universalem Ecclesiam ad perpetuam rei memoriam Elucidantibus divine gratie misteria mercedem gloriosam repromisit eterna dei patris sapiencia dum ait Qui elucidant me vitam eternam habebunt quod etiam de gloriosa virgine que ipsam patris sapienciam dei filium eternum in utero protulit ac in mundo peperit Sacrosancta legit Ecclesia Nam quicquid de dignitate et sublimitate virginis matris educitur in lucem hoc non dubium est ad laudem et honorem filii sui pertinere Et qui honorificant graciam et sanctitatem matris, honorificant et elucidant gloriosum nomen filii eius, qui ipsam sanctificavit et replevit gracia Unde si in ceteris rebus elucidatio veritatis que a domino deo est preclara merita peperit In ea specialius fructus uberimos afferre speranda est que sanctificacionem et dedicacionem templi illius concernit in quo ante secula antequam terra fieret et ab eterno sibi mansionem ordinavit prima et eterna veritas ideo maxime congruit ut pax habeatur in questionibus concernentibus sanctitatem illius per quam diffusa est in terris Hactenus vero difficultas que in diversis partibus et coram hac sancta Synodo super Concepcione ipsius gloriose virginis Marie matris dei et exordio sanctificacionis eius facta est quibusdam dicentibus ipsam virginem et eius animam per aliquod tempus aut instans temporis subiacuisse actualiter originali culpe Aliis autem econtrario dicentibus a principio creacionis sue deum ipsam diligendo graciam ei contulisse per quam ab omni macula originali illam beatissimam personam liberans et preservans sublimioris sanctificacionis genere redemit cum fundaret eam ipse altissimus et ipsam fabricaret filius dei patris ut esset mater eius in terris Nos vero diligenter inspectis auctoritatibus et racionibus que iam a pluribus

quam in pluribus publicis relacionibus ex parte utriusque doctrine
coram hac sancta synodo allegate sunt aliisque etiam plurimis
super hac re visis et matura consideracione pensatis doctrinam
illam disserentem gloriosam virginem dei genitricem Mariam
preveniente et operante divini numinis gratia singulari nun-
quam actualiter subiacuisse originali peccato Sed immunem
semper fuisse ab omni originali et actuali culpa sanctamque
et immaculatam tanquam piam et consonam cultui divino
ecclesiastico fidei catholice recte racioni et sacre scripture ab om-
nibus catholicis approbandam fore tenendam et amplectandam
diffinimus et declaramus Nullique de cetero licitum esse in
contrarium predicare seu docere Renovantes preterea Institucio-
nem de celebranda eius sancta concepcione que tam per Ro-
manam quam alias ecclesias sexto ydus Decembris antiqua
et laudabili consuetudine celebratur Statuimus et ordina-
mus eandem celebritatem prefata die in omnibus ecclesiis Mo-
nasteriis et Conventibus christiane religionis sub nomine Con-
cepcionis festivis laudibus colendam esse cunctis fidelibus vere
penitentibus et confessis ea die Missarum solemniis Cen-
tum Primis aut vel secundis vesperis totidem Sermoni
aut verbi divini de ea festivitate intersistentibus Centum qu-
inquaginta dies concessione perpetuis temporibus duratura de iniunc-
tis sibi penitenciis hec sancta Synodus elargitur Datum
Basilee in Sessione nostra publica in maiori ecclesia Ba-
silien solemniter celebrata xv kls Octobris Anno a Na-
tivitate domini Millesimoquadringentesimotricesimonono Sede
Apostolica vacante

De originali Bulla presens Copia est scripta

Q(u)ŋquam sic deus tem
pe(r)averit corpus ut n(on)
sit scisma in corpore e
ccl(es)ie xpi Qu(on)ia sic vn(um)
caput ita vnum corpus
Tamen pres optimi nunc
proch dolor est divisus ecc(lesi)e
cor(inthiis) jo Et x(pist)m dt divisum
scindens v(e)l sponsam divisa(m)
columbam suam vnica(m) Canti(cor)
co Vetam sz Ecclesiam q(uo)d
p(ro)bat vbi p(ro)p(ter) Vnus dt Ego
quid(em) sum pauli Ego sum
apollo Ego Cephe Ego x(pist)i
esti. Sc(un)d(u)m quadruplicem obe
dienciar(um) diversitate per quas
hodie e divisa est eccl(es)ia Ne
pe illi possunt dici pauli qui
adherent Gabrieli dicto olim
Eugenio, paulus quid(em) pap(a)
non erat sic nunc iste e Ha
bens tu(m) multimodam adhere
ciam non ut paulus Illi put
dici ee apollo qui adherent
neutralitati per appellacionem
Cesarem Romanor(um) s(e)u Regi
(ec)cl(esi)e Introducte et non vtalitati
Illi vero Cephe qui obedi
unt d(omi)no n(ost)ro sanctissimo feli
ci pape quinto Eo q(uo)d petro di
cit xpc Tu vocaberis Ce
phas Jo p(ri)mo Et hic quippe
petri successor veridicus Ce
phas Ecc(lesi)e et papa indubius
Illi aut(em) x(pist)i qui obediunt Sac(ro)
Concilio Basilien(si) volem(us) Ecclesiam
veridice repr(esen)tanti Cui(us) est
caput x(pist)us jo Et in me(di)o
cuius quia legittime congregate
assistit et dividicat Tamen
filii stultoru(m) et ignobilium
et in t(er)ra penitus no(n) parent(es)

Nunc aut(em) in eoru(m) tentum scissa
est et afflicta est eccl(es)ia in p(ar)ti
bus istis Unde ipsa nec ym(m)o
d(omi)nus dum int(er) alios Pulignus
filius pauperis pellificis
Et Johannes Palomar re
p(ar)atoris Cal(ixtinorum) ac s(e)u post
contractam apostasiam scriptis
suis iam derelicta proseq(ua)ntur
qui ex nobis prodierunt aposto
tando. sed non erat ex nobis
Nam si fuissent ex nobis per
mansissent utiq(ue) nobiscum re
to ijo. s(e)u in defensione fidei
qui non dum propt(er) libertatem
per eos concessam de articulo
condempnato comunionis sub utraq(ue)
spe(cie) Sed et propt(er) Concedit
scisma q(uo)d p(er)tinaciter defendunt
quia id prius introduxerunt
suis tractatibus per dulces ser
mones seducunt corda inocentu(m)
Ro xvj. quoru(m) scripta ut prepi
iam manus ad vicas p(er)vene(runt)
Et quia sermo eoru(m) qui a vite
conciderunt serpit ut cancer ij Thi
mo. q(uo)d iam de ipsis patz dolet
reserende in vniversitate viên(nensi)
Que prima int(er) ceteras decla
rando veritatem dedit de om(n)i co
mmu(n)i assensu q(uo)ndam d(omi)no pie me
morie Alberto Austrie
Duci moderni predecessori im
mediato per sua scripta de obe
diendo pro necessitate salutis sacro
sancto Concilio ac beatissimo
d(omi)no felici predicto Pos tu(m) istoru(m)
adductum seminata per eos ziza
nia inter tritiaum patz dicte
viên(nensis) universitatis artiste cu(m)
Theologis ex vna in fide per
sistentes Medici cum Juristis
partibus ex altera desertes
a via veritatis prius agta

non sit venit in magnum ipsius
vniuersitatis scandalum et de-
decus ac statu scientifica omne
corporis membra diuisi diuisa di-
uisa diuersi diuersa diu fide
super eos et in scriptis dare eos
ad Vnde ipsi Salseburgen
archiepiscopo patri Reuerendissimo
Nunc pro parti Nemburgen dieta
Romanorum Regi Inuictissimo
affirmates Iurisperiti cum me-
dicis per prius veritatem vel non
intellexisse. Sed horum per lectis
tractatibus fore informati nunc non
deforti locus adest exclamato-
nis Sed pro tristicia Non attendunt
dictum Ambrosii in libro contra
palladium episcopum qui adhesit
Constancio Imperatori heretico
et pro dictis Qui arriu de-
fendit arrianus est et qui
blasfemias suas non condem-
nat blasfemus est Constat
quid Iulianus sic facere de
nobis O patres conscripti dum mit-
tens ad vos dictos tractatus
aiebat vos velle ecclesiam maiorem
Ecclesie informare Sed domine
Iuliane in ipsa polonia consi-
derando aliunde Crocie vniuer-
sitatem Quid conspicitis videre
arundinem vento agitatam Sed
quid existis videre domum con-
firmatam super arenam ut cum
venerit venti et vir heretica
opinionis ruat Non enim sunt
patres dicte Crocie vniuersitatis
paruuli fluctuantes qui circumferuntur
omni vento doctrine in nequicia
hominum et astucia ad circumuencionem
erroris quemadmodum gentiles

fecerunt ambulantes singuli
in vanitate sensus sui obscu-
ratum non habentes intellectum
alienati a via dei per igno-
ranciam que erat in illis propter
cecitatem cordis ipsorum Et tan-
quam domus fundata super
firmam petram non dubitant
ventos pluuias et vires illusio-
nis quoniam constans in fide
cum propheta ait Nonne qui ode-
runt te domine Iulianus scilicet et pa-
lomar oderam et super inimicos
tuos tabescebam Et perfecto odio
oderam illos et postea inimici
facti sunt michi Et ideo vero
Iuliani et palomar dei inimicos
quo augustinus in de nostra passia capitulo
dicitis Quo enim beniuolum
potuit inuenire qui eius sanctissi-
mam sponsam non dubitauerit
offendere et eius mandatum
scilicet sponse omnino contemnere Sed
quia ecclesia perit scribit sicut
comminat lupus agno sic peccator
iusto Non dubitans de perse-
uerancia fidei vestri o patres di-
gnissimi In omni caritate magis
exclamatorie quam doctrinaliter dico
vobis cum apostolo Obsecro vos
per nomen domini nostri ihesu christi ut
idipsum dicatis omnes non sint
in vobis scismata et scribit
verba i Cor primo Ac si vellet di-
cere apostolus nos et ego cum eo
per nomen dei nostri ihesu christi quia
non est aliud nomen in quo oporteat
nos saluos fieri etc vos ob-
secro vos horum tractatus
abhorreatis obsecro vos ho-
rum fugite dogmata dico
obsecro vos eo virtus in duo

Vt ambuletis ea vocacione
qua vocati estis Ephe v°
Item quia multos ad ueram
fide per vestram catholicam
determinacionem vocastis mul
tos ad ueram fidem multosque
peruersos reduxistis Et mul
tos in ipsa consolidastis pater
serua eos in nomine meo ait
sancta Synodus ut vnum sit
eo Iohannes xvii et idipsum omnes
dicatis Tercia luce xxii Ec
ce sathanas .i. Iulianus
Sathanas dico quia homo pes
simus est durus et filius be
lial i° Regum xxv Hic expe
tiuit nos patres expetiuit vt cri
braret sicut triticum cum dictis
tractatibus sic nunc dicitur iam
multos laycorum diuisit a vobis
Ego autem rogaui pro parte
Quarte vniuersitas sub nomine
petri quia supra petram edifi
cata vt non deficiat fides
tua et sic nec sint in vobis
scismata Medium assignat
apostolus in fine verborum predic
torum dicens Sitis autem perfecti
in eodem sensu et in eadem sciencia
vt sic idipsum omnes dicatis
nec sint in vobis scismata
Ex textura horum tractatuum
liquet intencio quod etsi ca pius
prestatur iniqua eorum intencio
primo ad supprimendum generalium
conciliorum quam sint sup
papam auctoritatem Secundum ad con
tollendum Gabrielem iustifi
candumque eius peruersitatem Tercium
ad diffamandum qui residui
sunt Basilee extollendumque suorum
erroneam prauitatem

Quintum ad primum in quo [illegible]
condescendunt ad sacros ca
nones Constan et Basilien
conciliorum obsecro vos horum
tractatus abhorreatis et id
ipsum omnes dicatis obsecro vos
horum fugiatis dogmata nec sit
in vobis scismata Nunc ergo
quantum ad hoc ipsorum doctrina
est heretica fidei contraria er
ronea veritatis agnitionem impu
gnatiua vniuersalis status ecclesie
perturbatiua irracionabiliter
blasphematiua scandalosa con
tenciosa vaniloquia dolosa
quibus probatis non hesito
concludere quod vobis est abhorrenda
atque fugienda ipsorum dogma
ta nec sint in vobis scisma
ta Ad probacionem autem
predictorum exclamo Iuliane
qui presidens sacro concilio
limabat epistolas et decreta
Synodalia edita tempore sue
presidencie Et dicere id Iob
xv Quintum in te est o Iulia
ne euacuasti timorem et tuli
sti preces coram deo docuit
enim iniquitas tua os tuum
et imitaris linguam blas
femancium Condempnabit
te os tuum et non ego Et
labia tua respondebunt tibi con
plabuntur per dicta et lima
ta ordinata tua Dico igitur
primo quod horum doctrina in dictis
tractatibus quantum ad suppres
sionem auctoritatis sacrorum conci
liorum est heretica hoc probat
ipse Palomar qui vltimo

comperit et Iulianus qui
liminavit responsibus synno-
dalem maplete[m] Cogita-
ti michi in qua diperiunt
Si hereticus est qui Roma-
ne ecclesie aufert principatu
quanto maior erit hereticus qui
eam ecclesiam in qua Ro-
mana continetur et petrus
supra omnes ecclesias supra
omnes homines potestatem habere ne-
gat Item in eadem epistola
Et hereticum illum fatere
debetis loquitur ambasiato-
ribus ipse quibus respon-
debatur qui putat concilium
generale et specialiter Constan[ciense]
ecclesiam catholicam non rep-
sentare aut in hiis que ad
fidem sunt et ad bonos mo-
res pertinent posse errare
Et ipse Iulianus in sua
disputacione quam fecit cum
ambasiatoribus pape Basilee
Anno 1433 concludebat secun-
dum concilium Constanciense et
bullam Martini dicit quod si quis
dicat concilium non posse fa-
cere omnia in hiis que pertinent
ad reformacionem ecclesie in ca-
pite et in membris et in casi-
busque expressis esset heretic-
us Quid de ipso Eugenio
dicendum sit qui illud affir-
mat Et in dicta responsione
Cogitati et responde grante
solucionem diperiunt dicendo verba
Tarentino viri quod ambasia-
toribus predictis Si quis for-
te dixit in conciliis in talibus
excepta auctoritate pape Ideo papa
non subicitur Respondetur illud
verum esse quando papa pape non includitur
specialiter quia si includeretur specialiter
non posset excipi quia esset
contradictio Sed in decreto Co-
stanciensis concilii specialiter dicitur quilibet
eciam si papalis dignitatis teneatur
obedire preceptis concilii Ex
quibus constat ex dictis suis
sacre eorum doctrinam heretica
Dico 2o quod horum doctrina in
dictis tractatibus quam tenent est fi-
dei contraria Ad hoc probandum
dum Iuliane condemnet te
os tuum et non ego tu dixisti
in dicta disputacione Cau-
sa ista concernit fidem sicut disso-
lucionis concilii pro qua liti-
gabitur contra illos Nam arti-
culus fidei est credere unam
sanctam ecclesiam An ergo ipsa
sit supra papam qui est ministe-
rius an non non hoc pertinet
ad fidem Nam claves ecclesie
sunt date in persona petri Non
dicuntur claves petri neque pape
sed claves ecclesie Et ecclesia
non est propter papam sed papa
propter ecclesiam Et non dicitur
credo in papam Sed in sanc-
tam ecclesiam catholicam Di-
co tercio quod horum doctrina tenet
est erronea probatur per dicta
eorum predicta responsione
Nec quisque illud dicere presu-
mat quod generale concilium
legittime congregatum inva-
lidum sit aut quod errare pos-
sit quoniam si hic pernitiosus
error admitteretur tota fi-
des catholica vacillaret nec
aliquid certi in ecclesia habemus
Ecce quantum dicunt perniciosus
error Et in dictis tractatibus

asserunt nunc Concilium Di
co quarto quod horum doctrina etc.
est veritatis agnite impugna
tiua. probant hoc eorum dic
ta in ea responsione dicen
tium de Constan. Sino
do et eius decretis nulla est
dubitatio Synodi iam aute
tica est et catholica decre
ta eius autentica sunt et
ita intelligibilia ut nulla
egeant declaratione Ista autem
Synodus loquentur de Basi
lien. legittime inchoata est
et legittime continuata etc. Et
in prefata disputatione dixit
idem Julianus Sigismun
do Imperatori in hec verba
Credo serenissime princeps
tenetis iam Concilii Constan.
decreta sanctissima. Sic ergo
iam tenetis ita reputetis ita
decreta dicta de decretis co
cilii Basilien. firma sicut
euangelia. In hiis et in ali
is non oportet applicationem
facere quia manifeste patet.
Dico quinto quod horum doctrina etc.
est vniuersalis status ecclesie
perturbatiua. Hoc probant
ipsi auctores in dicta respon
sione dicentes Nam si ma
gna sit pape potestas id tamen
facere sibi non licet unde corio
nem omnium sanctam (?) in statu
alius ecclesie turbetur aut pericli
tetur aut decoloretur Nec ipse
potestas est decretum id Con
stan. incipiens frequens
abolere vel taliter agere quod sua
dispositio reddatur inutilis
vel frustratoria. Esset
enim contra mentem ecclesie

que id decretum condidit pro
vniuersali ecclesie statu consula
do contra que papa non dis
pensat. Est aut pro vniuer
sali ecclesie statu conseruando
sit editum ex prefatione ipsius
liquet. Dicit enim sic Frequens
generalium Conciliorum celebra
tio agri dominici precipua cultura
est. que vepres spinas et
tribulos heresum et errorum
et scismatum exstirpat excess
sus corrigit deformata refor
mat et vineam domini ad fru
gem vberrime fertilitatis addu
cit. Illorum vero etc. Et in ea
responsione dixerunt Capitis
frequens ita est in ecclesia dei
necessarium sicut oculus in ca
pite. Ecce quo ore eorum co
dempnat eam et labia sua
respondet etc.
Dico sexto quod horum doctrina etc.
est irrationatiua id est contra ra
tionem. Hoc probat istorum auctorum
dicta in eadem responsione
Si rationem queratis Nonne ra
tionabilius est illum qui errare
non potest preferri summo Iudicio
illius qui errare potest etc. Nunc
aut dicunt contrarium Et ipse
Julianus in sua disputatio
ne in principio sic ponit questionem
An papa possit dissoluere
Concilium posuit viginti ra
tiones quas dicebat inconuin
cibiles quibus probabat quod non
poterat dissoluere quas omitto
causa breuitatis remittens
ad dictam disputationem.
Dico septimo quod horum doctrina
est blasphematiua patet dicto
eorum in dicta epistola contento

Blasphema est si quis ne-
garet spm sctm dictare sen-
tencias canonis ~~dictare~~ et
decreta conciliorum propterea
nullo pacto ecclia tollerare
det immo se usque ad aiam
et sanguinem apponere ne tle
hostium capiatur et tam pti
le toti xpianitati statutu
sic tam frequens euane
scat Committe enim dicti de-
creti ubi dicit dissolucio-
nem predictam non valuis-
se. Volt enim quod in fine cuius
concilij eligatur locus fu-
turi concilij per mensem
ante dissolucionem concilij
Dico octauo quod horum doct-
na etc est scandalosa
hoc probat Julianus in
sua disputacione q. Con-
cilium Constan declauit
discessum Johannis scan-
dalosum et turbatiuum
vnit eclie et tamen per tlem
fugam non dissoluebatur
concilium Constan Multo
magis ista ptensa disslu-
cio turbatiua est et scan-
dalosa Certe magnum
scandalorum subortum est
et adhuc quottidie turbam
quottidie sunt scandala quo-
tidie dissensiones etc et
respondeat ad discessu Jo-
hannis xx iii quia ibi non
fuit expressa dissolucio et
tamen fuit declaratus sca-
dalosus Multo magis ut
supra dixi est scandalo
sa ista dissolucio concilij
iniurio et incitatorio mo
uetur ut suspectus de hesi
Dixi nono quod horum doc-
trina etc est contenciosa

Ita videntur ipsi actores di-
xisse in ead responsione
Glose et doctores in hac ma-
ante Concilium Constan se-
pe vacillabant uno modo
et aliud dicebant et scola
stice disputantes non se fir-
mabant propterea ad am-
putand curiosas et contenciosas
sas eorum intuaciones et
contraciones ecclia vniuersa
lis mgra omnium Constancie con
gregata diffiniuit huic pas-
sium Et nunc quid ipi dicat
in suis tractatibus videat
quilibet si correspondent vlti
ma finis Nec miretur quis
piam quia sunt allegat
dicta epla Cogitantibus quod
in ipa fuerat prius ipi Ju
lianus polomar forsan
in alijs non ita inter fuit
polomar propter suam ab
senciam ad tempus racione
ambasiate ad Boemos
Sed dixi decimo quod horum
doctrina etc est in vanum logo
Nunc istud est dolosum va
niloquium ut patuit in predic
tis comedasse tantum sacrum
concilium Constan et nunc in
pugnare per vana dolosa
verba dicere Dicit quod tempore edi
cionis dicti decreti de obe
diencia pape ad Concilium in
hijs que sunt fidei et extirpa
cionis scismatis et reforma
cionis Ecclie in capite et in
membris non erat nisi de va
obediencia Cum esset tres obe
diencie in modo prothonotarij
aut ac Notarij Constan

Conalij prudent horum ne
quiciam scripserat de dicta
sessione q intfuerat in
ea ultra 300 ptes qd
de nulla fecit Scripserunt
insuper q fuit facta in
pntia Regis Romanorū
in habitu et in signijs ptī
netibus ad Regem Romo
rum et Curie sue et
Ambasiatorū Regis fran
cie Regum anglie polo
nie Norutigie Cipri et
multorum pncipum Co
muntatum et vniusita
tum et studiorum et cū
appbacone et deliberaco
ne quatuor nacōnum atz
expressa appbacone de q
bus in ipsa sessione que
est in ordine fit mencio
s germanice et ytalice
Gallice et anglice Et licz
non eet nisi una obediā
tn ia fidelis vera et catho
lica alias non eet Conci
lium gnale legittime con
gregatum smaxime quia
erat cōtinuatiuū Concilij pi
sam et in pncipio et
cōtinuacōne dicti Constan
Concilij patz Et si sic go
Cardinalis angeli dictj
Gregorij de quorum nūo
Gabriel erat vnus de
ney cont dictus propt que
tūc fuit in dicto Concilio
orta tempestas sup eorū
admissione in Cardina
les non fuerūt admissi
qz non nisi per illaz quaz

hic isti improbabant obedi
ciam Nec ea similit valuit
ipsorum Cardinalium ab
soluto et habilitacio quaz
petierat hic a dicta obe
diencia vna de hijs que
cotra eos per conciā pisa
nū et Romanū fuerat
pronunciata Cum in ali
non repiat fuisse abilita
tos nec et absolutos nec valu
erūt multa alia que fue
rūt facta per illaz obedi
enciam ut processus Io
23 condemnacōs articloz
vicleph et huss que ut
ipi nūc impugnatores dea
vūt in pdicta responsione
Cogitanti vlem constitue
bat Ecclaz et hereticum de
clauerūt cōtradicē huioi
decreto dixerūt enī sic da
tis e auctez Eclie vlis ad
ducē ppa n errare non
pt Et quicquid determinat scp
to a consuetudic vli fa
ciat cuisd reuencie et auc
toritas e cuius sacrasceptura
Zm di in errando repireq
decretum id Constan Concilij
qd papa te obedire cōcilio
te hereticum eet hic veriora
ve in dubiū dic et heretic
erit si quis illi decreto co
tumacit cōtradicat Ecce
quo os suū condemnet cōt
Nonne e vaniloquium dicē
q dictū decretum fuit de
cretum obreptum inducē
do dnm ff de zarobellis

Cardinalem florentinu
dicentes qp in qrta sessio-
ne dci Constan Concilij
noluit lege illam clau-
sulam gnalem reforma-
tem in capite et in mem-
bris. Hec est subdolosu no-
luit legere. Verum non le-
git quia no erat pota spa-
cia uti intueti acta dci
Constan Concilij legisset
utiqz si affuisset dicta cla
sed in 3a sessione eiusd
Concilij legit idem floren
Cardinalis in hec verba
Hec sancta synodus sacr
gnale Concilium Constan
nuncupata pro reformacoe
et vnione dicte Eccle in
capite et in mebris fieda
in spu scto lctime congrega
ta etc. Et tn aucs illius le-
gentis valet Ipse legit in
tcia sessione ista et alia
que non concernebat fidez
nec extirpatonez scismatis
Et ecia in qrta sessione
legit alia que erat graui-
ora ut intueti patz etc et
quid sequetur posito qp ie
floren Cardinalis contra
dixisset uel legere noluiss
propt eciaz decretu concilij
conceptum dicant quo iure
Nonne vaniloquium est impu-
gnare tam sessionez Co-
cilij Constan per quam ipi
tuebant se con tunc euge-
nium sup prima ptensa dis-
solucone dum in dicta re-
sponsione dicebat C 4 et
dicta dissoluco non valet
clare deducit ex decreto ge

sessionis Constan in qua
fuit diffinitum eciam ante
processum inchoatum d Ro
qp Ro dub 229. Romanam
Curiam et officia publica
illius seu illorum officia-
lium de hac Ciuitate Con-
stan ad aliu locum no mu-
tet aut transferat seu psnas
dictorum officiariorum ad
sequendum eum directe vel
indirecte cogat sine delibe-
racione et consensu ipius sancte
Synodi Et si contrarium
fecisset seu facet in futum
aut aliquos processus seu
mandata contra dictos of-
ficiarios vel alios quoscumqz
huic sacro Concilio adhe-
rentes ecc censuras ecclesiasticas
et penas alias quascumqz
continuates fulmina sset
fulminaret seu fulmina-
uerit totum sic irritum et
inane nec eisd processibus
censuris et penis tanqua
irritis et inanibus quoluz
obediendum fore et eas
et eos irritat.
Item legit idem Cardina-
lis cum predictis in dicta 3a
sessione et de quo ipi nunc
impugnatores arguebant
cum supradicto pri si q
suacio uel translacio psona-
lium existencium in dicto
Concilio ul adherencium facta
fuisset in lesionem dicti
Concilij uel existeciu in eo
seu adherencium per ipsum
Johannem atpre inchoac
eiusd Concilij eet irrita

et in aliis Sed que maior
subdolositas esse pt qz ar
gue de quarta sessione
pdicta negatiue et tacere
de 4ta sessione ubi ola
fuerunt decretata et concordi
ter a nacionibus quatuor
approbata ut intuenti acta
dicti Concilij pro dicta 4ta
sessione Et que dicta sunt
de officiarijs et decretatis
in 3a 6a 7a sessionibz
dicti Constan Concilij
si bene intueantur no per
tinent ad fidem nec ad ex
tirpacionez scismatis seu ex
generalem reformacionez eccle
in capite et membris Et
utrum in illis sic decretat
ra illius clausule generalez
reformacionez etc Intelli
gatur collectiue uel distributiue
Et recordari debent dicti
Impugnatores declaracionis
facte per ipsos in dicta re
sponsione pro deo aduer
tant bene dicentes talia
Quia aliqui platorum
dicebant qd illa diss gnlis
concilij non partinebat ad
fidem nec ad extirpacionez
scismatis Nec ad genera
lem reformacionem in ca
pite et in membris qd si bn
considerauerit in istis tribus
comprehenduntur omnia Cum
enim quicquid sit in eccla ad
fidem concernat ad mores
si adherent in tribus adherent
in omnibus Nonne vani
loquium est allegare patriar
cham Anthiochenum
arguendo negatiue ideo
noluit respondere qd si uo
luit pro opposito istorum op
pugnanciu vera dz ma
gis dolosum e medosum dicere
non respondit cu tn respo
derit et tractatum fecit
dictum sacro Concilio Et qd
in prohemio dicat audi
uimus Quia no nulli os
suum aperientes in celum
ptatem Romani pontificis
supra ptatem generalium
aliorum contra Iuris diui
et humani veritez a sanc
tis patribus alis declarata
exaltare nituntur Et ob
hoc qd dnus Eugenius pp
quartus vtram sacratissimam
Synodum ad extirpacionez
Heresum reformacionez ecclie
in capite et in membris
ac pacem in xpiano pano
procurandam legittime
congregatam sine consensu
ipsius sacri Synodi disso
luere potuerit absqz re
publice non ventur Ne
errori huioi si ei non con
tradicerem assentire viderer
opusculum pns contra er
rorem huioi oppositum
sentiti vre mitti etc Et
deductis multis racionibz
allegacionibus fulcitis dic
in fine dicti tractatus
qui satis copiosus e Qui
bus attentis constat ppaz
non esse supra ecclem
eccliam nec per quis sup
generale Concilium illam
reputans Neqz premissis
attentis non potuit dnus

Eugenius quartus neque potest
dissolvere hoc concilium genera-
le sine consensu ipsius co-
[illegible] ei iuxta decretum
generalis Concilii Constan-
ciensis et alias predicta obedire
tenetur.

Nomine variloquium est addu-
cere alterius iuris Cum iste
[illegible] sit facti et stet in
[illegible] quibus ipsimet impu-
gnatores responderunt in dic-
ta ratione [illegible] qui di-
xerunt glose et doctores re-
lati supra et infra sequitur
adduxistis.

Que cum vulgatissima
sit nimis non erat necesse
et deductis multis allegacio-
nibus et dictis sanctorum con-
cludunt Qualecumque quod no-
men dignitatis ac potestatis
pape in scripturis invenitur
ad particulares quoscumque
homines et singulas ecclesias
referendum est non supra
universalem Ecclesiam Ita
ut pocius papa Ecclesie quam
tota ecclesia pape obedire
cogatur Nam et si papa
in Ecclesia maior sit non
tamen maior quam tota Ecclesia
Ad illas tamen satisfactum est
plenarie in responsione dic-
tis tractatibus facta ac
per dominum panormitanum et mul-
tos alios ut tractatus eorum
intuentibus.

Sed si super omnibus predictis
pape credendum est et eius
determinacioni standum Cre-
datur ergo determinacioni domini
Martini sacro approbante
Concilio et in sua conve-

omnes predicte tres obediencie
in unam qui in bulla sua
seu decreto de re sessionis
dicti sacri Constanciensis Concilii
post condempnacionem articu-
lorum Iohannis Wicleph et Iohannis Huss
inter interrogatoria ordinata
que sunt fienda suspectis
de heresi predictorum sic Item
utrum credat teneat et asse-
rat quod quodlibet Concilium generale
et eciam Constanciense universalem
ecclesiam representat Item utrum
credat quod illud quod sacrum
Concilium Constanciense universalem
ecclesiam representans approbavit
et approbat in favorem fi-
dei et ad salutem animarum
quod hoc in universis a fidelibus
est approbandum et tenendum
et quod condempnavit et con-
dempnat esse fidei vel bonis
moribus esse contrarium hoc ab
eisdem esse pro condempnato
credendum tenendum et asse-
rendum Et si determinacioni
domini Martini predicte nolunt
hii oppugnatores acquiescere
standum eciam est saltem pure
et professioni ipsius
Gabrielis dupplici quam fecit
ut videtur quando fuit electus
in papam iuxta decretum
39e sessionis Constanciensis
Concilii coram suis electo-
ribus in hunc modum In
nomine sancte et individue
trinitatis patris et filii et
spiritus sancti Amen Anno
domini 1431 Ego Gabriel
electus in papam omnipo-
tenti deo cuius Ecclesiam suo
presidio regendam suscipio
et beato petro apostolorum

principi corde et ore profi
teor quamdiu in hac fragili
vita constitutus fuero me
firmiter credere et tenere sac
ram fidem catholicam iuxta
tradiciones apostolorum generali
um Conciliorum et aliorum
sanctorum maxime octo sa
crorum Conciliorum videlicet
primi Nicen 2i Constanti
nopolitan 3ii Ephesini
4ti Calcedonen 5ti et 6
Constan 7i Niceni 8i
quoque Concilii Constan necnon
lateranen lugdunen et vien
nen generalium eciam conciliorum
et illam fidem usque ad unum
apicem inmutilatam servare
et usque ad animam et ad
sanguinem confirmare defen
sare et predicare Ritum
quoque sacrorum catholice ecclesie
canonice traditum omni de
prosequi et observare etc.
Et si quis dixit non cade
sub ista professione licet
cadat secundum interpretatoria can
tum sacro approbante con
cilio Constan predicta quoniam non est
dubium de puniuntur et procedi
contra eos ut hereticos etc. Ta
men isti impugnatores ar
guunt contra dictum tunc eugenium
in dicta responsione
synodali de ista professio
ne probantes quod Concilium
errare non possit. Ideo eis
potest opponi ut os suum conde
net eos et labia sua respon
deant eis. Quoniam per illud ver
bum dicte professionis genera
lium eciam conciliorum cadat
cum sacrum Basilien Concilium
declaravit esse veritatem fidei
Et exprimet ut sup tactum est

in dicta respon[sione] [illegible]
multis decretis [illegible]
quod fidem tenemus [illegible]
professioni quam [illegible]
xviij sessione contra [illegible]
primam pretensam dissoluc[ionem]
adheremusque dicto concilio Basi
lien dixit de concilio [illegible]
re nominat Cardin[alis] [illegible]
decrevimus et declara[mus]
prefatum sacrum general[e con]
cilium Basilien a tem[pore]
dicte inchoacionis sue [legi]
time continuatum fuisse
esse prosecucionemque [illegible]
se semper continuari de[bere]
prosecucionem debere [illegible] ad
predicta et pertinencia ad i[llud]
per inde acsi nulla disso
lucio facta fuisset, quinymmo
predictam dissolucionem irri
tam et inanem de concilio
et consensu fili declarantes
ipsum sacrum Basilien conci
lium pure simpliciter et cum
effectu ac omni devocione
et favore prosequimur et pro
sequi intendimus. Attenden
dendum quod huiusmodi adhesio
et professio est et fuit facta
in 16a sessione et quod Julia
nus in prima sessione instit
uit decretum Constan contra
perturbatores et in eadem ses
sione fecit decretum contra
procurantes dissolucionem dicti
concilii in quo dicitur Dicto
malignorum quia nonnulli ad
hi qui aut facti animo
impediendi vel perturbandi
hoc sacrum generale Concilium
Libere facto vel verbis palam
vel oculte impedimenta per
turbacionis prorogacionis vel

vel dissolutionis fieri procu
raverint expectetur ultione
iuxta perpetrati facinoris
gravitatem et contra eos
tanquam totius pacis con
turbatores rigide procedetur
Est attendendum insuper quod in
secunda sessione declarant duas
declarationes ex decretis Conci
lii Constan et aliis suis
decretis editis seu edendis
infrendis ordinavit et decre
vit. Primo declarat quod ipsa sa
cra synodus in spiritu sancto
legittime congregata generale
Concilium faciens et ecclesiam
militantem representans po
testatem a Christo immediate
habet cui quilibet cuiuscumque sta
tus aut dignitatis etiam
si papalis existat obedi
re tenetur in illis que per
tinent ad fidem et extirpa
cionem heresum ac scisma
tis ac ad generalem refor
macionem ecclesie dei in ca
pite et in membris Secundo
declarat quod quicumque cuiuscumque
status vel dignitatis etiam
si papalis existat qui
mandatis statutis vel or
dinacionibus ac preceptis
huius sacre synodi et cuius
cumque alterius concilii generalis le
gittime congregati super
premissis vel ad ea pertine
tibus factis vel faciendis
obedire contumaciter contempse
rit nisi resipuerit condigne pe
nitentie subiciatur et debi
te puniatur etiam ad alia iu
ris remedia et subsidia
si opus fuerit recurrendum

premissis igitur et non nullis
aliis constan concilii et
presertim tali frequens in po
tenti huius sacre synodi Ba
silien session rogitanti decre
tis attentius prelibata syno
dus Basilien decrevit et
declarat ipsa pro heresum
declaracione extirpacione et
morum generali reformacione
ecclesie in capite et in membris
nec non et concordia inter
principes procuranda ut premittitur
mitti in spiritu sancto legittime
congregata per nullum
quavis auctoritate etiam si papa
li prefulgeat dissolui aut
ad alium locum transferri
seu ad aliud tempus proro
gari potuit aut debuit dat
aut potest debebit aut poterit
in futurum absque eiusdem con
cilii Basilien deliberatione
et consensu De isto autem
est attendendum in nona
sessione ubi ponit modum
et infra dicit que contra
fuerunt per dictum tunc eu
genium approbata quod ante
16 sessionem in qua fecit
dictam professionem re
vocandum de generali refor
macione ecclesie in capite et
in membris utrum intelli
gatur collective vel distributive
sic practicauit id Concilium
Constan post recessum Io
hannis 23 iulianus et
polonitur posuerunt in de
creto dicte 2e sessionis
Basilien concilii sic habetur
in dicta responsione synodali

ꝯ omnia venit sub illis ꝫ
sue quia quicquid est in ecclia
q̃ concernit fidem q̃ mores
sic declarauit Martinus in
dicta bulla et interrogatoriis
s. q̃ salutem animarum
vz saltē intelligat prout
ipsemet tūc Eugenius practi
cauit qui in dicta sua
adhesione utz in 16 predicta
sessione reuocauit per tres
bullas suas omes processus
sinat̃ ꝛc contra supposita
sacri concilij uel adherentes
eid nisi fuisset legittime
[illegible] citati de q̃ legit
tima citatone habebat co
gnoscē sacrum concilium
dicit em sic in dicta adhe
sione utz in 16 sessione
predicta reuocauit per tres
bullas suas omes processus
sus sinas ꝛc contra sup
posita sac concilij uel ad
herentes eid nisi fuissent
legittime citatz de qua le
gittima citatone hebat
cognoscē sacrum Concilium
dicit em sic in dicta ad
hesione Utru aut fuit
legittima citato et defen
sio stabi iudicio ipius sac
concilij oz uideat quilz si
in hiis que sunt fidei nec
hesium extirpacone nec sa
sinatz pape se subicat
Iudicio concilij sed nec etiã
concernit reformacionem
eclie gñalem in capite et
in membris et sequitur
in dicta reuocatione et ad
hesione Nos aut de incepte
q̃ nouitatibz et guanimbz

seu iudicijs ...
sacro Concilio uel supposit
eius et adherentibus ...
alit et cum effectu de...
Ex hiis constat si eorum de
trina sit uitanda Unde ap
sto xiiij ad nos fratres ...
obsecro eos qui dis...
nes et offendicla ...
nam quam vos didic...
facit et declinate a ...
sis Isti em duo sic p...
fuerunt
pugiles et defensores
Erecti et erectores
Amati et protectores
Nitidi et lustratores
fideles predicatores
Catholici propugnatores
fidei disputatores
Unionis zelatores
Hereticorum vallatores
Domini cultores
Subuersi et subuersores
Aduersi et aduersores
Peruersi et peruersores
Corrupti et corruptores
Seducti et seductores
Scismatici et tractores
Apostote et infectores
Falsidici et deceptores
Diuisi et diuisores
Heresium propagatores
Zizanie seminatores
Obsecro gẽ nos hoc in trac
tatus abhorreat ut id
ipm dicatz Si quis em
venit ad vos et doctrinã
ꝑ non affert sic iste Iulian
non facit Nolite recipe
eum in domum nec aue

Dicentis. Qui enim dixerit ei
Aue communicat operibus eius
malignis. vide Jo. in ij
sua canonica. Obsecro vos
fratres fugiatis dogmata. Nam
sunt in vobis scismata. Nolite
enim iugum ducere cum infidelibus
2a Cor. vj°. Que enim participatio
iusticie cum iniquitate isto-
rum, aut que societas lucis
ad tenebras istorum. Que
autem conuentio Christi ut est
ad Belial sicut est ipsorum et
que pars fidelis. Dicit quidem
partem est cum infideli utroque
istorum, et utique ad eos quos
dicit, et 2° deuitet profana
et vaniloquia de vita, per
ut sunt istorum sic deductum
est, multum ei proficiunt ad
impietatem et subuertunt quo-
rundam fidem. Hec de primo

Secundum principale tractatum quod versatur
istorum intencio iuxta teno-
rem decretorum statutum est ad
extollendum Babilonem
iustificandum quod cuius puritate
De quibus dicitur actuum 20° Scio
quod intrabunt in vos lupi
rapaces non parcentes gregi
loquentes peruersa ut adducant
discipulos post se. Et quia
Christus ait: Attendite
a falsis prophetis qui veniunt
in vestimentis ouium, intrinsecus autem
sunt lupi rapa-
ces. Et a fructibus eorum
cognoscetis. Ideo apostolus
dicit et ego scio ipso

obsecro vos fratres statutis
abhorreatis etc. Circa istud
secundum quod Julianus et palearii
tonant facere tria. Primum
iustificare ipsum G. a. de omnibus
propter que est depositus. 2m
iustificare 2am professam dis-
solutionem concilii Basi-
liensium magnificare et conducere
conuentum gregorium [illegible]
et predicatarum.

De primo sciendum quod XXXV sunt
crimina quibus ipse Gabriel
Canonice iusto dei iudicio
depositus est a sacrosancta Basiliensi
Sinodo, quorum quedam opponun-
tur legi diuine, et euangelio
scilicet quod est symoniacus periurus
dilapidator notorius ecclesie
scandalisator. Quedam opponuntur
sacris canonibus scilicet quod est in
beneficiis manualibus et propter
vniuersalis ecclesie assiduus
violator et contemptor sacrorum
canonum Sinodalium prouide
et damnosus ad administracionem
Romani pontificis. Quedam sunt
que generant heresim et scisma
scilicet quod est pacis et vnitatis perturba-
tor scismaticus a fide deuius
hereticus. Quedam concernunt eius contu-
maciam et rebellionem scilicet quia
est contumax rebellis pertinax
incorrigibilis. Iste enim
processu suspendebant sub pe-
na dicta. Tamen si iudex cum
condemnat aliquem notorie di-
uulgare attestacionis nec aliud
testium, et tamen peticio sit priuato

Debemus esse parati reddere
racionem cuilibet poscenti si de
hiis que in nobis est fide a
fautori de aliis prolixius,
et quidem impugnantibus decretum
sicut super scilicet nichil [illegible]
quod infirmare [illegible] perplexum
ideo volentes sunt [illegible]
probatores [illegible] remittunt
ad illos, scilicet ad statutum
materialiter ad illud de iusti-
ficacione sive intitulatum
ad illud de explanacione
trium vitalium fidei. Et quia
isti auctores specialiter intitulantur
[illegible] cum de principio de
[illegible] et de alienacione pa-
trimonii ecclesie, ideo circa ista
aliud est dicendum, et specialiter
de principiis notoriis de quo
tractat magister Bradius satis
de notorio:

Dicitur quod post mortem domini Mar-
tini quod cardinales in suo
[illegible] conclave, concordarunt inter
se [illegible] capitula [illegible] illa
esse utilia ecclesie, que [illegible]
[illegible]
[illegible]
Et Romanam curiam in capite
et in membris reformaret. [illegible]
iste fecit qui [illegible] reforma-
cionem impugnat. Et Ro-
manam curiam non educeret
de urbe, nec mitteret de
loco in locum sine consensu cardi-
nalium, [illegible] aliquo cardinali
extra urbem, et [illegible]

Nec nuncios [illegible]
nomine [illegible]
esse de consilio [illegible]
[illegible] cardina-
lium [illegible]
Et generale concilium faceret cele-
brari iuxta decreta constan-
ciensia [illegible] de isto [illegible]
cia est, quod non acceptaret cardina-
les nisi iuxta formam et ordi-
nacionem [illegible] constan-
ciensis [illegible]
non apponeret manum nec
[illegible] permitteret
in [illegible] vel Roma. Car-
dinalium [illegible] aliquid mutaret
in suo statu et provisione.
De quibus [illegible] constat in
[illegible]
[illegible]
de cardinali de Columpna
nepote domini Martini.
Et non imponeret gabellas
novas [illegible]
in urbe Roma [illegible]
[illegible] Rome [illegible]
ab urbe [illegible]
[illegible]
Et non concederet alicui regi vel
duci [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
omnia loca principibus [illegible]
sit regi Aragonum de
anno 1432 [illegible] milia
[illegible] de [illegible] et de
anno 1433 [illegible] milia

Confessus fuit dux mediola-
nensis quod ipse cum vice Regi
francie concessit sed Regi
Castelle, concessit pluries Vene-
tis et florentinis concessit sed
Senensis et Januensibus tales
sunt Regiones nobiles ducatus Bur-
gundie et multis aliis
sed alienacit et in ista
Romane curie, vel alienata
de quibus dare curare vel
ordinem approbare appellavit
confirmavit eius salvapata
per ventos, ac eisdem reddidit
quascumque voluit tradere de
privilegiatu. Et super omnibus
et singulis predictis et aliis in
quibus similis dicitur Car-
dinalium recepit pro maiori-
bus ad placitum dicta-
bat excepto in hiis aplicis
sedis facto nominatim Cardina-
lium confirmacionem vel tam capitibus
propriis in aliquo sunt in
aliquo sed ut in confirmacione
Regni Sicilie Sicilie Rena-
to et pro ea Regi Aragonum
et tum Renato quia vltimo
confirmato Renato concessam
inter Regi reffeamme per
quam confirmatam Regi Arago-
num vero ipsi Cardinales
quod non ceduntur confirmant tale
sacramentum. Ista Racia
Judeum et ipse Gabriel
in ingressu generis Venedo
dico et sui cuius ac tunc
sue sedi. Vt si in sepam
Religionem se facilius perspici
et bona fide et in effectu ad
complendum 2o pro sua fiat in die
sue electoris coram suis electo-
ribus in presencia Cardinalium
et pro se sua in 2o die
post sue coronacionem in primo
publico et generali consistorio.
Et quod non sunt nudi inuenit
pro suo nudo se primo:
Sed quod de notorietate
certe nescio possit de ma-
iori quam de isto premio. Quia
in die sui primi generalis con-
sistorii mandavit sibi tradi
bullas patentes Cardinalibus bul-
latas ad perpetuam rei memoriam
de tenore predictorum capitulorum
et forma dictorum tam tamen
tocius sui collegia capitulo predicta
capitula certum per confirmacione
statuit carie Rome et alie
bullis. Que licet per bullate
sunt inmisse ad diversos prin-
cipes occidentales tamen
de vna est ista sicut confirmata
sub cyslata, ac sunt dicte
decretales Rome ad perpetuam
rei memoriam contra honor
marcii sui pontificatus anno 1o
Juliano etc. Item sic ea accusatorium
quod sue Eugenius in Basilea con-
sistorii Regis et palam in
tamen aliis ordinacionibus in quo
predicta omnia continent ea bulle
non restituit, si placeat ipsi
nunc lege regula ibi continue:
cum omnia per eos ordinata
qui tunc impugnat. Et
de pcius notoriorum etc.
contra capitulorum. Et illud
quod nullo resistencia in
tali pastore dignum est in

Quamvis tamen in assumpcione sua
ad apostolatus apicem super
certis ordinacionibus constitu-
cionem per ipsum assumptam
sub bulla sua solempniter con-
firmando minime servasse dica-
tur, quod dolenter referimus,
ut apostolicis asserit et fama
publica laborat, ipsius noto-
rie transgressus est.
Et propterea locus erit cunc-
ti cardinales presbiteros nunc
ubi asserit velut corrige-
re abusus ipsius et restringere cuius
prelatorum in posse servanda
non potuit plus [illegible]
pape in terris qui continent
salutem animarum.
Super vero alienacionem predica-
tam mirabiliter cum tempore late
sine consilio penitus possede-
bat patrimonii eius in prin-
cipis urbe et illud quod ad
spectabat dominium ad eum qui fuit
assumptus in possessionem totum
patrimonium quod pro suum
et quod magis miraculosum est sua
tanta prudencia ut ipse im-
pugnatores asserit quod maxime
recuperasset de manibus tiranno-
rum. Ad istud non potuit
servare et amisit [illegible]
ea de toto patrimonio quod possi-
debat.
Insuper cum dubitat an de fide sit
dissoluciones et prelaciones con-
cilii Basiliensis inducendo
declaracionem tamen veritatis fidei
licet Iulianum nuncte

qui sanctimonialium et aliis
ac rectoribus sit tangentis
quod quanto concordat fidei ut in
sollempni iam relacione spaliae
in sua disputacione de
gratis vera dicta dissimulando
dictum item quoniam fidem
quam sunt faciunt quod nos
dicimus quod non potuit dis-
solvere. Ipse vero dicit quoniam
videmus quod licet asserere ecclesiam
ut vidimus in bulla sua
in qua multa scripta dicit
etiam non est citare eum super
adhesionem suam super fide. Et
vero reputat quam non esse
prelatorum ipsa ista contra fidem
nec est absolucionem tradenda
cedula posita in palacio
sed per Rome, cum celebra-
tum concilium Basiliense cuius
tenor talis est.
Cum notorium sit toti christi-
anitati quod a quibus constan-
cia pontificibus nobis Ro-
manorum a fide dubitaverunt
medio Hussitarum dicti
sunt a corpore militantis ecclesie
membra sunt dolenter non est
abiciet vel sumat a qui
conpellet eam cum omnibus suis
quos continuit. Ideo duo
Romani principes iam tunc
dolores nunc nos [illegible]
tes in scandalum diliguntur
et sustinetur principibus
christianitatis. Ut nos ut perfi-
dem defendat. Vir
declaratas et approbatas

Patres catholicissimos tam scriptu-
re quam sanctitate vel eius
[illegible] doctores quos in generali
concilio celebrando iuxta de-
cretum quibus constan(tiensis) in primo
mense maij quam [illegible]
[illegible] assumere professi
sunt et propositum defensionem
pro magis fidei katholice a deo
est privilegiata quod est eius quod
concedat et absque metu favore
amorem aut gratiam aliquorum
mortalium, quamquam consultat dig-
nitate, non debet obmitti. 2a
quod nec [illegible] sed a-
secutus maxime principes quibus
datus est gladius ad faciendam
vindictam in nacionibus lapsi
per fidem christianam defensare
[illegible] a fide [illegible] per
3a quod sicut heresis [illegible]
[illegible] Arrij Sabellij Mace-
donij Nestorij et aliorum heretico-
rum per generalia concilia ex-
stincte sunt, ita necesse
est pro extirpacione heresis
Hussitarum concilium de mense
primo maij in civitate [illegible]
celebrari. 4a quod cum celebra-
tio concilij generalis sit medium
nam extirpandi errorem hereticorum
quasi christiane magis et unice
necessarium est promovere sub
pena peccati mortalis celebrationem
quibus sicuti dicto tempore. 5a
quod ubi papa vel cardinales
desistant promovere aut ve-
lint impedire celebrationem
concilij generalis in dicto
tempore sancti hereticis [illegible]
6a quod ubi papa in primo
mense maij concilium generale

Pape si vel dum seu alios
ab eo deputatos non incipi-
at presentes tunc in quolibet
futuro anno per [illegible]
obediam non tam totius
christianitatis publice et omnes
specialiter tenent privilegium
concilij parare. 7a quod si
appareat papam aut cardi-
nales nolle promovere quolibet
aut impedire aut nolle ve-
nire cessante infirmitate
vel captione ex parte [illegible]
ta qualis a deo quam quod non
promovendi vel impedicte
aut non veniente tenebuntur
procedere ad illius vel illorum
privacionem et deposicionem sed ma-
ture et de plano, et ad das
penas a iure statutas quod
sanctos hereticis dicte quibus
[illegible] octava novembris
anno 1423 cum notario et
testibus affigitur in valvis
pallacij [illegible] sine [illegible]
vt [illegible] ipse collegio
et omnibus cardinalibus [illegible]
sunt in concilio explicati
hac in ipsa cedula.
Super hijs veritatibus fidei
ac alijs quibusdam contentis
cedularum illarum [illegible]
[illegible] composita tempore [illegible]
et patris plerumque intitulata
de explanacione trium veritatum
fidei qui propter sui prolixitatem
hic non ponuntur, sed in illo
repperiuntur satisfacto istorum du-
ctis impugnatorum et [illegible]
quia si [illegible] est [illegible]

Esse et quamdiu durabit fuis-
se et esse et erit ille tras-
uitatis fidei, nam pt cetera
esse aliqua que zemitti ad
illum. Item qd sit ipse 6.a
hereticus, ipso relapsus plap-
sus, nec amplius tollerandus
audiet in eodem tractatu. et
in alio qui intitulatur mate-
matica et alio intitulato
Carthusien in quibus de mate-
ria predicta euidentissime deducatur
et probatur. Et ergo addo qd
Heresiarcha non fuit cicero quod
fecit de quo q. Lim. Vt ita
dicam altare contra altare sed
de noua heresi seducat quare
in hoc mundo. De 1o sta-
bit simoniacie in quo mundo de
diuersis etc, qz ipse princeps
defensor et protector hereticorum
quorum qui multi sunt excitate
ab aquis veneciis de la pum-
uit inquisitorem veneciarum, qui
predicabat contra eorum diffamatio
de hereticis, et moratur
magister Ambrosius medium
venetum persecutorem hereticorum.
ris, et scio quod loquor qz
multos noui de hereticis erro-
re suppositos.

Supplicat 2o dissolucionem pre-
sam allegandis multa iura
qz contra ad iura allegata
iam supra dictum est qd ipsi mot
dicht ambaxiatoribus tu ppe
gloze et doctoribus etc, sicut
plene dudi in racione
eorum tractatum et cultosa-
cius p panormitanum in
suo tercio tractatu contra eam

Racionibus et allegacionibus
omnium multiplicanda studiorum
quibus ipsi impugnatis non
sufficit. Sz et beatus pater sanctis-
simus cum cardinalibus sic scripsit
super adhesionem ipsius cardinales
in racione sua dic, loquendo
Cardinalibus eo qd concessit
a concilio. Et quia grauiter
corruisse et cessisse quia in
velit iam antiqua sancta re-
cipere, qd ipsa sit super concilium
et possit illud dissolue quo
velit et quando sibi placeat sine
consensu concilii contra allegationes
antiqua iura et tractatus mitere
in quibus promulgata, probate
applicant prouinciis vobis de-
fensores et fidelis eorum qd ipsa
scientia est et etiam pt ut in
pedibus concilii qt, hoc sic
curia Roma reformabitur
in simonia et in annatis
et in aliis expeditis difformatur.

Tractat ad quam dissolucionem
Senen concilii per martinum
factam. Vt sic fecisset Basi-
lium martinus eam dissoluit
ipso conscienciente fecit et continuando
cum ceteris per suum concilio cele-
brando vt patet per decretum
Senen insertum in bulla
martini continuata in prima
session Basiliensis concilii. Induxit
insuper qd non erat ea legittima
notoria et euidentissima ipsa
patuit dissolue deductus
[illegible] ... per dictum
hoc sessionis amplificauit. appella-
cio per adhesionem ipsius et eugenium

In 16 a sessione. Sed pt hoc
[illegible] primo quod illis zones
quibus dicitur [illegible] etc pro
[illegible] de pnte Gabriel Ra
[illegible] in bulla pcessa 2e dis-
tinctionis datam Rome de anno
Domini [illegible] 1321. Dt sic
Sed et inquitud suspendi in ipsa
[illegible] quibus continetur verba
ordine dicti pcessus monita
seu citatorum in aquo pro-
cedendo aut aquam aut navi-
gite cum nobis aut vero fratres
nostros sancte Romane ecclesie cardi-
nales vel presidentes oratores
nostros qui in dicto quo sunt
ad aquam ex illis in posterum
infundo vel et a die date
prefati assertis monitorii forsi-
tan fuerint quinadeo vel quovis-
modo tenore presenti auctoritate
apostolica et ex certa scientia ac ex ple-
nitudine potestatis relaxate effran-
cum pro loco dicti [illegible] suspen-
di ex nunc nominatum et assignatum
ac etiam deputatum certe cum
plane constat quod si non procedit
contra eum vel cardinales vel
presidentes oratores etc non
dissolverat seu suspendebat
et sic idem assertus in sedo
pcessa sessionum [illegible]
dic, vel illi a tam scanda-
loso processu minime resipiscere
vellent auctoritate apostolica [illegible]
prout in bulla super inde confecta
[illegible] continetur remittas ad
pdict certe eorum dissolvi animis
sit ut cessaret a processu incepto
Secundo dicti opposito licet non sit
verum ut ipsi se pdere quod pdicte

Racos pistorum allegatur contra
de intentione b a quibus quibus
consuevistis de certa maiestate
notorietate et evidentia pro
extremo dicitur aliquibus quod pre-
ga quod que agit/ nec dicat
quod isti duo oppugnatores
dupliciter assertum primo quia
ipsi non timentes dei iudicium cont-
fundendum per eos pforum
in certa interpositionem et alios
ne veritas nudata quod alios p-
cos dicta et allegata sed
ut obstinati in certa malig-
na declinatorum cum [illegible] cupidi-
tudine studio et lucrosa superba
elati plus existimantes
de se ipsis de omnibus aliis
pro lucro scandalo et [illegible] ab
laude negative. et visum
est in et dicere consistiunt se
iudices statuendo suam sententiam
in [illegible] ut dicitur infelice
Secundo quia si isti duo iudi-
carent fieret iniuria ecclesie
pro qua in pa nostra Jacob
Libro 2o optabat ne cum
iudices sedeo dixit Simeon
et Levi vasa iniquitatis
bellantia in iudicium verum non
veniat anima mea. Ergo
causa que est sit fidei di-
catur ecclesie ex quia iusti sunt etc
Nostis preterea doctissimi quod pa-
Simeon et Levi pessimi istorum tu-
nicis per Levi lantaram et
[illegible] cetus Palominum
fuit quis. Recipiens enim
erat de progenie [illegible]
pater sui et ipse [illegible]
sunt in [illegible] civitate

Regni valencie et quod quius
non minor si quis contradictio
et iuncto intelligit per Simeo-
onem fratrem quod qui applicatus fuit ipsi
fita et de eo per dominum clerke-
tem pontificem talis tradidimus
et administracionem Barchinon
quae sub bona fide decipe
amabat in pratis fructus de
diuersis diocesis et dixit sibi non
primitatis iudicatis in negocio
isto quod Simeon et et inter
de te anno valente iudica-
do decipe quod pretium tui tradi-
dimus morti flaui deiculi-
anque tibi ista per leui quod leuita
erat diaconus Cardinalis sancti
angeli et missio tertio diaconus
ipsius per Cardinalis recessit
a ciuitate sancti quilibet in qua
prouisio propter a sit a pre-
sente et quoque prouisio ab
eo 2 sit quid restat nisi quod
dicit de Saul. Postquam spiritus domini
recessit a Saule agitauit eum
spiritus nequam Regum 10. De isto
vi dixisse oportet de Lambospad
libro de gracia veteris testa-
menti quod erat quidam capellanus
magnus in dignitate Julianus
nomine qui per gracia Juliano
apostate dedit apostotare
a ciuitate fidei et [illegible] Juli-
anus apostata secutus et dig-
tate certa prosequitur at deum
et non dicit iuditatem nec de iudi-
cantes quibus gratia iudicaliter
Dixerunt tunc Eugenius in
una professione qua fecit in qua
reposuit ad dictum quod de climaa-
tibus a tracto et dessipiosa

Offendatur per eum supposito et
ad generibus sancto Concilio
iudicaret et cognosceret ipsum
sanctum quilibet basi et vij alt
iudex esse non potest nunc per dicto
Eugenio [illegible] fuiananlus in [illegible]
sue disputacionis dicta sup
hiima dissolucionis [illegible]
Causa alta in [illegible] agit
non est sed super et pars de
Concilio at [illegible] prius
sue aut contra de puncto [illegible]
ubi statim [illegible] [illegible] sup
spiritus super auctoritate et honore
ipsius cause vide per obseruat
et aliquid de certas sanctorum
quilibet et congregatio sanctissimi
quilibet istam nec per deum quod
quilibet sit praeses ut faciat scis-
ma ut peccauit Julianus ita
primum ipsius exemplum cogitati
per duo exempla quae ducebat
de oratoribus tunc ipse non sit
scisma in corpore. Et ideo Julianus
in fine prime partis sue dispu-
tacionis dixit Concilium non facit
scisma quod quilibet ubi causa et
tota ubi quilibet quod eam repre-
sentat scisma et qui a quilibet
et canonibus [illegible] se alienat. Et
Ideo dicitur quod sanctus sit quilibet
sed simili [illegible] diacono
[illegible] tunc Eugenius super
prima dissolucionem et sp[illegible]
[illegible] de duo dicti medi-
tantur et suorum confederatorum et
ideo nunc iudicat Juliano
quod tunc sub eam ipse iudicet de
oratoribus in 2a parte sue dis-
putacionis Cum intelligunt
in quo sancto [illegible] fideles
et diligant laborare pro pace
sancti quilibet [illegible] dicit [illegible]

Mediolanen. et decre sanctus et sa-
lutare votum cum deus et constans
scilicet non corrigit . in simile
quod est ut unum ante sue ste-
terunt et quod suppositos tollerunt
et cessat per incarnationem etc. Et ideo
ipso cursum cogitanti dicebat
ipse scriptura statuit Mediolanensis
iudex et arbiter quid agendum sit
videtur plane scriptura in eius-
modi congregatione que esse eius
dux et testi generali se esse illumi-
natus corda. Si dicatur quod non est
concilium non debent sibi credi soli
credi. Eius omnis huiusmodi talis
studio detinuerunt quidam pro-
le sui . Juliani inficiati
iuste. Verbis quod pluribus non fue-
runt horum eorum scelus et medio-
cris generum in quarto libro dato
ad Regi Romanorum de mense
marcii presentis precibus quod dicto
Salczburgen. archiepiscopo dicitur
mandatum sui generali cardino
cum aliis que in facti non
simulabat que ipse mostrare
patriarcha qui votum Basilien. dicit
esse dissolutum si ipsum modo
tamen continuatum dominus doctor
theologi ad artistas dicit univer-
sitatis Wiennen. in fine sue
habitis de eorum missione dicti
Regis Romanorum duce Pomeranie
vice quod ipsum Basilien. consilium
sit cantante processum et auge-
bit pro eorum declaratione et ad re-
solutionem cause dei et pacem
ac finalem expeditionem perducat.
Si tempus a dato facto Basilien.
quo abstinere noscit ita quod
singulis sit ante prosecu-
tionem non abstante predictam
quodque. Et regis cum hec convenissent

Ipsorum prolatus concilium con-
dum electione dissolutum
in suo robore autem concilium
congregatum et continuatum. Quo vos
prosequatur et persistit. Attendo
eciam quod tota ecclesia convenit
concilium congregatum et adeptum ac
concilium dissolutum non patiatur
auctoritate et quomodo sit. Ecclesia Pa-
normitano ipsi simplicitates videlicet
in dictis consiliis non prevalet
allegat voluntatem quod quilibet
declaratos prius super et persecuta-
tum decrete superius super narra-
tam sed ipsorum declaratorem
quia nos sit longa non narratum
se remitteret ad tractatum domini
Panormitani super quo addita et
quod sit unde tamen in facto fuit
scriptum a persecutatum et se Basi-
leam eorum convenientibus et facti
per primo presidente in quo episcopo
fuit Augensis et Panormi-
tano Archiepiscopo a Burgen. episcopo
cuiusque de consilio dominus fuerat quis-
que et super quo fuerat quod dictum
quod si debet sulla cum in iudicium
sed quod sullate quando indictum
concedit non debet sullari.
Si dictus modo collectas abrevet
et deferri et constituitatis concordia
ordinata per quartum in favorem
dicte modo cum Amanis et tam
quod processum quam concedat tamen
capte. Ubi conveniat quod tenebatur cardines
per Basilien. domini archiepiscopo Lubicen.
Regis Romanorum et procuratores Ger-
mania Lugdunen. curie Fra-
ncie et procuratores Gallia Pa-
normitano archiepiscopus curie
Aragonum et procuratores Italia
Burgen. episcopo curie Castelle
Bessarionibus et procuratore Hispania

Et ym testificaverunt quod conductum
Basiliensem ... quia dictus Julianus
presidentibus suadebat dictum cappel-
lanum quondam camerarium sui ...
tanie et dixit illos violavisse
cepisse fuerunt dicti deputati
ad Anglicos etc. Et ipsius Juli-
ani et Martinus presidenti-
bus per dominum Eugenium preti-
bus et ... ac dicto Juli-
ano in generali congregatione, quia
dicte, postquam fuerunt capti mercatores
Basilienses ... per mag ... liberati
dominus Martinus ... cum sacr-
ulo(?) pluribus que volunt
Bohemi et arrestato domino
Martino cum voluit dis-
ce ... dignitatem capitale in do-
mo ... contra ... quod ...
fuerit datum cappellanum viola-
sse ac dictum decretum ad eius
... pluribus intervenientem
dictum ... palmarum quod ...
... non erat Basiliense
qui ... bullat ...
per ipsum concepta ... concilio etc.
... et libertatem Bohemo-
rum ... sed utrum ...
et ... qui apportavit
... Martini ad papam
Eugenium fuit captus et ...
... Martini ...
ubi narrabat ... super
... in presentia ipse ...
... violato ... ar-
gumento ... et ...
... quod ... Item quod
... dominus Eugenius dicebat
in sua dissolutione quod nisi
desisterent ab ipso processu
... et ... ambaxiatoribus
etc. Et ... ut iam

... predixi quod in dissolutione
dominus Eugenius ... non debeat
ut ipse dissolvat nisi si ...
... non desisterent ... dicto
processu. Et vide esse ... in
... Et ... in
... dicto ...
... quia ... Item
remaneat concilium Basiliense
si desistat a dicto processu ...
... in tenore ... dissolutionis
... Item ...
... Et ... in ...
... voluntate ... ...
ob ambaxiatores ... ut ...
... appellat
illas ... flor... fra-
... etc. ... dicere
quod in ipsis ... ambaxi-
ator ... regio ... princi-
pis in ... facto
... de anno 1439 ...
... ambaxiatores ... intel-
ligentia ... et ...
... Item ...
... quod ... cum ...
illis ... concilii Basiliensis
Bas. Nota. ... tantum loca
in Germania videlicet archiepiscopus
Maguntinensis, Ratisponensis ...
et eligat ... in ...
... in 3° ... dicit ...
... imperator ...
... eius ... concilio ...
... intimare ...
... in ...
locorum ... per bullas ...
... esse ...
... concilii ...
... Nota
... et ... Item
... nomine ...
... facta ...

Sicut in quadam [illegible] in scriptis re-
periuntur. Et sic sequitur in textu
circa [illegible] si dignus fuerit
pro eorum ipsorum gradum possit
aut saltem sunt [illegible]
et in verbis causis sunt contra
premissis constitutionibus quibus contra
ipsi impugnatores offendunt
et sic reges et principes ap-
pellantur. Et 7° dicto de suc-
cessione quam in statuere non potest
nisi consensum saluberrimum quod isti
negantur. Tertio loco quia
sedis [illegible] [illegible] qui impu-
gnatores magistrare reduc-
cionem [illegible] cum dementiam na-
turalem. Mirantur ordines
ipsi et in illa doctrina non
videlicet. Istud pretextu communi
et operibus respondeam sum auctoritate
[illegible] non sufficienter
communicandi. Et de isto negocio
ecclesia providens Ysaias in
lix capitulo sic prophetice dicit:
Conceperunt laborem et pepererunt
iniquitatem, confidunt in ni-
hilo et loquuntur vanitates. Ova
aspidum ruperunt et telas ara-
nee texuerunt. Qui comederit
de ovis eorum morietur. Opera eorum
opera inutilia et opus iniquitatis
in manibus eorum. Pedes eorum
ad malum currunt et festinant ut
effundant sanguinem. Et exponitur:
Conceperunt laborem ut dissol-
verent quietem, quod [illegible] te-
nere, nunc suspendendo nunc
permittendo et non concordando,
nunc una nunc aliis, nunc
[illegible] regum limitando,
nunc [illegible] predictis providendo.

Nunc istos nunc illos, o quot
presidentes sunt positi a tem-
pore. Et [illegible] nunc
[illegible] presidendo, nunc ad [illegible]
laudo quod in Constantinopoli, nunc
quod nunc alias ut alii concilium
celebret [illegible], nunc placet
in Basilea, nunc abrogetur
Basilea, nunc salvum conductum
Grecorum permittendo, denegando
[illegible] prestando, ut [illegible]
in quibus [illegible] promittendo, ut
[illegible] operas [illegible] pro
[illegible]. Ecce sancti quibus
[illegible] et [illegible] impu-
gnando ut ad [illegible] concedendo
ut maledicendo, ut gratiam im-
pendendo, de concordando nunc
nunc galeas mittendo, nunc
oratores quibus in Constantino-
poli decertando, ut galeas
sancti quibus prestando, nunc quibus
zizaniam seminando, [illegible]
[illegible] Et sic concludendo
ista [illegible] in fine
tempore cogitamur fieri ad [illegible]
[illegible]
[illegible] sancti quibus constitutionum
[illegible] quia mala in
[illegible] dei [illegible] spirituales
sequuntur [illegible] ad posse
et nunc ultimate istos reducunt
fingendo decreta [illegible]
[illegible]. Sic nec isti
laborant et scisma. Et specialiter
isti duo qui [illegible] quam omnes
[illegible] sequuntur eos et [illegible]
[illegible] quod nullus sit [illegible]
[illegible] laborare [illegible]
[illegible] aperiet eos. Et [illegible]
[illegible] in superbia sua [illegible]

In abusionem et de generatione et
incredulitate et in ira generationis
tue nos eum [illegible] pepercit iniquitati
[illegible] quia [illegible] presbiteri nostre
temporalis [illegible] talis [illegible] non quis
[illegible] scismaticorum quicumque
[illegible] de [illegible] de actu dia
[illegible] ita [illegible] [illegible]
[illegible] sunt scismata [illegible]
[illegible] iniquitas visa [illegible] esset
scisma duorum [illegible] altar
[illegible] altar [illegible] [illegible] mitu
tando et adulterando [illegible]
zando filium dei sponsum [illegible]
[illegible] caput in duobus corpo
ribus in magna ignominia
[illegible] macula [illegible] [illegible] [illegible]
mite [illegible] maculando [illegible]
et ultra dignitatis [illegible]
[illegible] maior [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quid [illegible] erat [illegible] [illegible]
quid celebrare [illegible] in quo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quid [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
pseudo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] c. 1° [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] scismate [illegible] [illegible] die
[illegible] [illegible] [illegible] volans
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quid [illegible] [illegible] [illegible]
am [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quid
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
scismate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] pseudo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omni [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pseudo [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quiescat ut [illegible]
stabilis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in unitate [illegible] [illegible]
ut unitas [illegible]
Consideret in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omnis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
per angelum qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Alexandrum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plane [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dictare [illegible] [illegible] qui
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] omnes [illegible] [illegible]

Domino pontifica [illegible] que coniunc-
te ac tota simodo annecte ad
[illegible] imperatore suscepiq
[illegible] ad unam cadunt et omnes
[illegible] veras [illegible] integre
[illegible] [illegible] in ipsa [illegible] ale-
tate [illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Unde
[illegible] quod videlicet [illegible]
[illegible] ad cadunt [illegible]
[illegible] et [illegible] Suscepiq [illegible]
ad [illegible] et omnes [illegible]
[illegible] attendens quod in fine [illegible]
[illegible] At [illegible]
in [illegible] [illegible] imperiali
sigillo [illegible] illud suscepimus
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] mediatrix [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] unitatem
[illegible] [illegible] stat [illegible]
[illegible] stat [illegible] [illegible]
[illegible] reductor [illegible]
[illegible] stat [illegible]
[illegible] et quanto magis [illegible]
[illegible] tanto magis [illegible]
[illegible] non attendentes [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deo [illegible]
[illegible] vide ipsam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
deo [illegible] [illegible] unde
[illegible] maior est unitas ista [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] diligite unitatem et [illegible]
[illegible]
Qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de ordine [illegible] missus

Ad graciam [illegible] [illegible] pre-
[illegible] reductum et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ipsius ordinis deposito
canonice electo [illegible]
generale ipsius ordinis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] integre
qui [illegible] ipsas [illegible]
[illegible] [illegible] adipisci [illegible]
[illegible] ipsum patriarcham Alexandrinum
in quibus [illegible] Si quidem eadem
pene momento quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reddite [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] domini [illegible] imperatoris et [illegible]
[illegible] tenentium patre [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] anno [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] patrum et fratrum [illegible]
[illegible] et [illegible] orientalium
atque occidentalium [illegible]
[illegible] magne [illegible] et [illegible]
[illegible] domini imperatoris Si iste
[illegible] [illegible] et illis [illegible]
[illegible] [illegible] suscepisse ad
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] deo
[illegible] [illegible] videt [illegible]
sigillo imperatoris et patriarche
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] agunt.
[illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] ista [illegible] [illegible]

Sub noie [illegible] conciliij [illegible]
[illegible] declaratur [illegible] multipliciter
dispicitatur [illegible] q [illegible] pater
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q [illegible] [illegible] procedit a
patre et [illegible] [illegible] et a filio
[illegible] q [illegible] [illegible] in
[illegible] ad [illegible] mis-
sa [illegible] quod opio ut [illegible]
[illegible] a patre procedat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] plane [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] affirmat [illegible] igitur
opio in dubio [illegible] venit
[illegible] [illegible] [illegible] opinio
discutienda [illegible] [illegible] [illegible]
cedat a filio et [illegible] [illegible]
videt [illegible] patrum [illegible] [illegible]
[illegible] clare iste [illegible] [illegible] [illegible]
magnique [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magnique [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magni
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et alij multi [illegible]
[illegible] a patre [illegible] procedere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
magne baptis et [illegible] doctorum
[illegible] [illegible] finaliter invenimus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad am-
philonium [illegible] [illegible] finaliter
tot [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] medita-
[illegible] in tali [illegible] [illegible]
[illegible] de omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

Cerimonias [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] valde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diligentia et [illegible]
[illegible] [illegible] disputationibus
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] auctoritatibus [illegible]
[illegible] patrum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro-
cedit a patre:
Opa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gesta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impera-
tor [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Imperatoris [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] imperator [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
iste ordo [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
istorum Juliani et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deducta

Ad fidem [illegible] capte in
qualibet [illegible] fuit apud nonnulla
[illegible] conciliarium
[illegible] patres Basilien[illegible]
in dicta epistola [illegible] ad cardi-
nalem sancti [illegible] Basilien[illegible] ba-
[illegible] reducti Grecos [illegible] reduxis-
sent et non [illegible] Bohemia [illegible]
[illegible] in sancte
[illegible] velud [illegible] pro [illegible]
[illegible] Grecos in ipsorum Bohemorumque
[illegible] in [illegible]
in [illegible] Bohemie [illegible]
[illegible] indulti-
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] et acceptata apud [illegible]
[illegible] dolis et fraudibus quibus [illegible]
[illegible] per nos et pro
[illegible]
[illegible] satisfacere. [illegible] stabi-
[illegible] reddit [illegible]
[illegible] malis [illegible]
[illegible] et [illegible] multa-
[illegible] cunctalis
[illegible] et agit
[illegible] et [illegible]
Et non [illegible] stabit [illegible]
[illegible] vixit [illegible] Et [illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible] opera [illegible]
[illegible] dicit [illegible] Cedam
[illegible] valde [illegible]
[illegible] Et apud [illegible] in ma-
[illegible] Et [illegible] fidei
ista [illegible] quod olim [illegible]
[illegible] stabiliue-
rat in [illegible] et [illegible] in-
terno [illegible] maiori in
[illegible] in dicta causa [illegible] ista
[illegible] fidei et [illegible]
[illegible] appareb-
it [illegible] [illegible]
[illegible] fecisset [illegible] fuisset

Videte mirimini [illegible]
patribus Basilien[illegible] ubi [illegible]
ducti sunt Greci per viam Basilien[illegible]
Eugenius [illegible] vos
disseminare [illegible]
et [illegible] ad ipsorum [illegible]
fore reducta. Et [illegible] Greci [illegible]
sunt in Grecia [illegible]
[illegible] Et [illegible] dominum
in Polonia et Constantinopoli [illegible]
[illegible] Grecorum [illegible] quod sic dicta
reductio Grecorum ad [illegible]
ut [illegible] in bulla [illegible]
Exultate deo. Et Greci non [illegible]
in fide et ritu [illegible] relapsi
et [illegible] eos [illegible]
in [illegible] relapsi ut [illegible]
[illegible] pro
[illegible] reducti [illegible]
opus [illegible] in [illegible]
[illegible] simulata et [illegible]
et [illegible] simulata [illegible]
[illegible] dicta
[illegible] Et nonne
[illegible]
[illegible] ma[illegible]
palam.

Videbis [illegible] ad malum [illegible]
[illegible] Nam [illegible]
[illegible] malum [illegible]
[illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] indulgentie [illegible] illud
malum fuit [illegible] in [illegible]
[illegible] Et [illegible]
non [illegible] [illegible]
sibi [illegible]
[illegible] in [illegible]
in celebratione [illegible]
in [illegible] imperatore [illegible]
[illegible] contradictione
[illegible] ipsis Grecis de unione

Valachorum ad grecos. Insuper bulla-
rum plenariam ad reductionem grecorum
ad latinos in [illegible] in indulgen-
ciarum pro predicationibus etc. [illegible]
[illegible] Deus non vult [illegible]
[illegible] quibus seminavit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ipsa ad [illegible] et [illegible]
[illegible] Roma [illegible] que [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] per omnipotentis dei
gratiam a unitate apostolice [illegible]
[illegible] cessasse [illegible] Dicitur enim
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Roma [illegible] [illegible] cessasse
[illegible] ista [illegible] sua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]
debitam [illegible] reduxit. Et non
potuit [illegible] per [illegible] sui [illegible]
do [illegible] et [illegible]. Non
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
malorum [illegible]. Sic [illegible]
[illegible] malorum [illegible] et [illegible]
[illegible]. Et [illegible] ad [illegible]
[illegible] sanguinem in [illegible]
[illegible] fidei et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicitur. Sic [illegible]
et [illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
fides a [illegible] [illegible]. Et
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
reductionis orientalium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
spiritus sancti et [illegible] [illegible]

Permittet qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Que [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]. Et quia
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sue [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] in [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod et [illegible] [illegible]
[illegible] pseudo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dolo et [illegible]
et [illegible] omnis iusticie fili
[illegible] non [illegible] subvertere vias
domini [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit voluntas domini
dei [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] Ambrosius [illegible]
ad imperatorem Gracianum Va-
lentinianum et [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Et de [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Basilee [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui se [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] se [illegible]

Praedicat [illegible] quippe curia dei pessima [illegible] illa [illegible] scismatis [illegible] pro sum [illegible] Tertium et [illegible] doctrina [illegible] [illegible] ad [illegible] vos [illegible] nullus causa quod quis non sibi aliquam [illegible] singula ut [illegible] ad curiam dei [illegible] contra [illegible] dicit [illegible] ad ipsos [illegible] [illegible] Circa istam partem est attendendum quod sibi [illegible] [illegible] quos qui [illegible] in [illegible] [illegible] de [illegible] primo de [illegible] [illegible] secundo de [illegible] [illegible] tercio de [illegible] [illegible] quarto de [illegible] in [illegible] [illegible] ad primum de [illegible] [illegible] dicitur [illegible] super [illegible] et [illegible] in desperacionem ne [illegible] iniquitatem [illegible] facie tua non deleatur quia irascitur te [illegible] duo sunt qui [illegible] [illegible] et [illegible] Cardinalatus primus [illegible] et [illegible] [illegible] quod ipsi [illegible] [illegible] et ut [illegible] Italia et [illegible] partes [illegible] sunt divise in duas partes [illegible] et [illegible]

Pro quo domus Martini dum viveret erat Zabelliorum et de Columpna. Et quia in speculata papa successor suus in multis purgabat, duplicique de ea existimat quod successor suus esset [illegible] alia vice contra eius de Ursinis. Et in tercio scilicet iam antiquum et valde ac debilis infirmitatibus quatenus dubitabat de morte, timebat quod successor suus esset in perpetuum debellat de [illegible] destruere domum suam de Columna quos omnes illius domus multipliciter ditaverat. Sed iste Gabriel papa quod fuit ecclesie dissipavit eam. Et quod videbat multum accidit. Sed valens per principale quia ad maximam quam estimabatur per [illegible] contra cardinalium voluntatem et affectum. Et voluit providere contra maiori pro cardinalium [illegible] in una [illegible] sibi bellanarum. Et sic misit eos in carcerem et voluit creare duos novos cardinales scilicet Petrum de Columpna et Julianum de Cesarinis ad iam creassi dicebat [illegible] et dicebat fuisse nunc [illegible] publicasse [illegible] fecimus decreta scripta [illegible] cardinalem Senensem [illegible] ponitur Anno domini 1426 Veneris 7o Kalendas Junii [illegible] Rome in palacio [illegible] presentibus omnibus cardinalibus qui erant in curia excepto cardinali Aquilegiensi qui fuit infirmatus ad quem sunt missi duo cardinales

Quidam placentinus et de comite
pro aliis vice sua dito a consi-
storialibus aggregatis in forma
consueta summo predicto facto
publicato Cardinalium assumptionum
et publicationum ultra Cardinales
eadem assumptos et publicatos di-
mittit ex [illegible] includens personam p-
etrum de columpna. Dominum de ti-
burtina electum sinatus julianum
de Cesarinis auditorem camere
apostolice Cardinales Cum inclu-
deret et sinatus aliis nunc mortuis
confectus vocari fuit Cum aliis
causis fuit et tunc una cum dictis
dominis noluit publicare facto
dicto includens et sinatus cardinales
suos qui non sit publicatus ob-
stante statuto cardinalium
quod si contingat nos mori ante
publicationem dictorum Cardinalium
creatorum statim publicari possi-
mus et quo ad electionem romani pon-
tificis et ad omnia alia ac si titu-
li ipsis [illegible] assignati non fuissent

Item voluit et statuit ex de
apostolice potestatis plenitudine de-
crevit et mandavit omnibus et
singulis cardinalibus sub [illegible] pena
[illegible] ipso facto et omnis
[illegible] active et passive
quo ad electionem romani pontificis
quod in casu morte nostre ante
publicationem dictorum cardinalium
[illegible] eos [illegible]
[illegible] infra dies valeant
statim notitia morte publicare
[illegible] Cardinales
recipiant et admittant in
omnibus ac si publicati et
admissi fuissent sed superius

Expressum, ac sicut [illegible] et
appellatos Cardinales ad [illegible]
[illegible] manibus suis [illegible]
[illegible] Post attendens quod
mortuo domino martino cardinales
[illegible] predictis [illegible]
papaliter [illegible] ipsum assu-
mi [illegible] aliquid de [illegible]
[illegible] et [illegible]
quos et quot cardinales [illegible]
[illegible] quod [illegible]
manus audita morte domini
martini festinanter venit et [illegible]
non dum fuerat publicatus [illegible]
fuit dictos a cardinalibus [illegible]
[illegible] in dicto decreto [illegible]
dominum decretum [illegible] fuisse
publicatum [illegible]
[illegible] vellet [illegible] dominum de-
[illegible] ipso [illegible]
[illegible] impugnare [illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] dictis sinatus et nos [illegible]
publicatum [illegible] admissum
[illegible] fuisset [illegible]
apud dominum [illegible]
[illegible] dominus [illegible]
nolebat eum admittere [illegible]
[illegible] ipse [illegible]
[illegible] decreti
[illegible] et [illegible]
[illegible] dicti debent [illegible]
[illegible] cardinales [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] erat [illegible]
ut dominum [illegible] ad electionem
romani pontificis et active et
passive et [illegible]
[illegible]
nominatum.

Item [illegible] attendens quod assumptio
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] et non per electorem [illegible]

Instrumenta quidam dixerunt ad
dominum papam super de vesperis quod
ad dominum non pertinebat quidam ad dominum
de Bistracio quidam ad dominum
[illegible] quidam et papa
[illegible] ad ipsum Cardinale
eo quod Cardinalis Genonensis [illegible]
et [illegible] qui ultra duas
partes eligentium videlicet Cardinalis
de vesperis et [illegible] in pre
[illegible] duorum sed pre
et Eustachii quod [illegible] salu
[illegible] porte recessit
ad [illegible] sed pre [illegible]
et [illegible] per quem modum
[illegible] et [illegible] et
Eustachii et [illegible] dominum
[illegible] nostrum Ego [illegible] tot
[illegible] vos tot [illegible] tot
dum iste [illegible] ad [illegible]
[illegible] vocis meas ad [illegible]
[illegible] Genonensis [illegible]
[illegible] non dico quod [illegible]
[illegible] ad dominum de vesperis
qui recepto [illegible] dominus
de vesperis ad ipsa [illegible]
venit et [illegible] Cardinalis Ego
[illegible] de vesperis [illegible]
[illegible] per quem [illegible]
[illegible] Ego video [illegible]
[illegible] Et ego [illegible]
tot vocis non [illegible] ad
[illegible] si [illegible]
ita [illegible] per vos
[illegible] de [illegible]
[illegible] Sic dominus Genonensis
[illegible] qui [illegible]
Cardinalem Et ego [illegible]
[illegible] vocis meas si aliquis
[illegible] vellet [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] quos [illegible]
quod vos dominum meum Cardinalem

[illegible] et [illegible]
de [illegible] Ego
[illegible] nam quod [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] duo [illegible]
vos [illegible] quod vos [illegible]
[illegible] duo Genonensis
[illegible] sic et [illegible]
[illegible] vocis meas non [illegible]
ut vos [illegible] dominus Ge
nonensis [illegible] vos
non [illegible] et vos et dominus Genonensis
[illegible] vocis [illegible] duo [illegible]
[illegible] sed pre [illegible]
[illegible] Cardinalis [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] non
[illegible] de vesperis si vos [illegible]
[illegible] inter vos quod [illegible]
[illegible] qui non [illegible]
malo [illegible] sed pre [illegible]
[illegible] placet [illegible]
per dominum de vesperis quod dominus
Genonensis [illegible]
[illegible] quod magis [illegible]
per Cardinales [illegible] aliquis alter
[illegible] de me Ego volo
cogitare [illegible]
quod cogitemus Et cogitare
[illegible] dominus [illegible] quod
dominus Genonensis [illegible] Et [illegible]
[illegible] Ego potius [illegible]
[illegible] dicatis [illegible]
qui [illegible]
[illegible] Genonensis ad
dominum [illegible] dicit [illegible]
[illegible] quem [illegible]
in [illegible] si vos non
fuissetis ego fuissem papa papa
fuissem [illegible] et [illegible]
[illegible] dicunt Cardinales [illegible]
ita [illegible] sicut ego [illegible]

Nicolaum ep[iscopu]m sed cum ea non pla-
ceat deo vos non habetis in tot
vocis ic loq[ui] de vesp[er]is ordinari-
orum aliq[ui] sed p[ro]pt[er] dubitat[ionem] sed Eu-
stachium dux p[ro] aliis melius vocis
tuis filiis ne subiecte mo[n]tana
accedit ad Fabricium p[ro]mittit[ur]
valde dac vocis vice ipsa p[ro]-
mittit Senem facere p[ro] eo tam[en]
ista advenit [et] ora fraternitatem
fraternitatem [et] si per [et] ora facere
fraternitatem [et] si sic dicebam ad id q[uod]
manebat dux de vesp[er]is q[ui]
videbat sibi valde utile [et] bo-
num festinat sed Eustachium
p[er]cipiebat vide[re] an[te] [et] quid
q[ui] de me ego [con]sig[no] sibi votis
meis. Et ego meis de se p[ro]-
videbo dic dux Bononien[sis].
Si potest ista facere quare non
iam fecit q[uod] Tedeum laudam[us].
Quarto [con]attendens q[uod] p[ro]p[ri]u[m] fu-
it assump[tum] in p[ri]mis dissipat
et destruit vos ad dilata-
tionem Ursinorum sicut amicus
de domo de Columpna acci-
deret illis amplexata in alio
p[ro]p[ter] dum de Ursinis [con]p[ar]a[r]i [et] simil-
ter quidam Bas[ilius] incepit facere
p[re]ter iter Gerardus [et] ceterarum
dum Bononiam p[ro]p[ter] me[ri]tum
q[ui] nepotes tue [con]f[ra]t[ru]m fratres as-
sumpti in cardinales erat Car-
dinalem unum Innocentii nepo-
tem suum licet illiteratum facit
etiam Camerarium licet etiam
ad nepotem viduatum vocat
quem [con]tra legatum [et] guberna-
torem amicum [et] [con]tra [et]
regi [con]stituit guberna[n]t[em] aliqui
in tali tempore veneti [et] florenti-
ni [con]signatis ad ordinata et
regenda ad quibus vel et se-
culariter sic [con]p[ro]p[ri]a [et] dum

fratrum Januensis quem p[ro]p[ter] [con]-
stitutionem facit a gubernatore
Bononie et Simon Legatus q[ui]
p[ro]mittit, q[ui]a p[ro]p[ter] tractat se[d] fac[tu]m
[con]tra [...] vigiliis [et] p[ro]p[ter] vel [...]
Carolum cardinalis fecit sed p[ro]-
magis [...] sed Eustachium tradit
de curia Eustachium ad p[ro]p[ri]os
Regis Castelle suo et tale
Eustachium [...] legatum
de latere nedum ad Castellam
quibus [con]stituit Simonem [...]
qui sui fecit bene Castella [...]
p[ri]mo Simonem [...] de [...]
tam p[ro]p[ri]a q[uod] non [...] effectu
q[uod] [...] actione [et] p[ro]p[ter]
non assumendam directi p[ro]p[ri]a
dissolvit q[uonia]m Simonem [...]
possit p[ro]cedere ad declarandum Eu-
stachium p[ro]venit Amone [...]
[...] ad quibus tam mali
Regis vigore legatorum accepit
ad regimen suum Amone et
Cardinalis de venire [...]
dux ff[ratrum] de Bononia
post [con]p[ro]p[ter] nepotes viduatus
[...] Amone
[con]ff[ratrum] [...] ab Augusto
intrat religionem [et] non erat
Augustinum non [...] [con]p[ro]p[ri]a
q[uonia]m [...] p[ro]p[ter] [...] anno quia
iam in [...] p[ro]fessionem post mode-
rnum q[uod] [...] [con]p[ro]p[ter] [...]
dispensat [...] non [...]
Quarto [con]attendens q[uod] Juliam [con]frat[rem]
missum ad [...] auditores
suos in [...] [...]
erat [...] [et] [...] q[uonia]m [con]pu-
tatur [...] ab [...] [...] sacri
[...] [et] [...] [...]
[...] ad [...] ad q[uonia]m
auditores [et] [...] auditorum [...]
dum [...] [con]stitutum [...]
[...] destructum [...] [...]

De confirmacione [illegible] q Karolus
[illegible] dux Eugenius
[illegible] [illegible] de Ispania
[illegible] vigore decreti
[illegible] Cogitat q
[illegible] negocij conple-
[illegible] q Iulianus [illegible]
[illegible] vero Karolus [illegible]
[illegible] dissolucionem
[illegible]
[illegible] decrevit [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] cum q ut illa
[illegible] ipm
[illegible] Karolus et respondit velle
[illegible] negocij
[illegible] q vocent Karolus
[illegible] fit longe [illegible]
[illegible] Eugenius [illegible] Karolus
[illegible] Eugenius [illegible]
[illegible] de Bergis [illegible] Eustachij
Dubitat Eugenius mittit pre-
[illegible] differt [illegible] ad
[illegible]
in [illegible] Iulianus [illegible]
[illegible] de [illegible] dat ple-
[illegible] q processo [illegible] Eugenium
[illegible] in [illegible]
[illegible] Eustachij et [illegible] duo
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] vivunt [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] de primis [illegible]
[illegible] Karolus [illegible]
[illegible] ut Karolus [illegible]
illi qui [illegible] dispensari [illegible]
q Eugenium [illegible] et de [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] Eugenium
[illegible] singulis [illegible]
ut [illegible] quedam [illegible]
[illegible] capellanus ita fit et ut

Constat toti mundo q iuste [illegible]
[illegible] q Eugenium [illegible] dedit decreti
[illegible] per ipso [illegible] non [illegible]
misit tenor decreti in [illegible]
Cogitaci [illegible] Karolum
cum non [illegible] ista [illegible]
in [illegible]
Congregate [illegible] capitulo ab
utraque parte in domo Iulianus [illegible]
[illegible] Karolum et [illegible]
[illegible] Eugenius q [illegible] poterat
[illegible]
[illegible] q [illegible] Karolum
qui [illegible] vita et [illegible]
[illegible] q Iulianus [illegible]
singulis et [illegible] de [illegible]
[illegible] fiat [illegible]
[illegible] Eugenium
[illegible]
[illegible]
via [illegible] de [illegible]
[illegible]
et [illegible] singulis ut [illegible]
[illegible]
[illegible] Eugenius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Eugenius de [illegible]
[illegible] Eugenius
[illegible] ad Eugenium [illegible]
Karolus et q [illegible]
[illegible] et primo [illegible]
[illegible] ad [illegible]
de quo [illegible] Karolum
[illegible]
[illegible] singulis [illegible]
[illegible] via [illegible]
[illegible] Karolum [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] via [illegible]
[illegible] dissolucionis
vigore decreti Constat [illegible]
[illegible]
manifeste [illegible] primo [illegible] et
q singulis [illegible]
prima via [illegible] amplectitur

Dixisse quod affirmabat Julianus se
sine capacitate et dicta nunquam
habuisse quia nunquam revocare
dissolucionem. Et talis etiam fuit
in sua disputatione licet simulate
Ergo ut multi sunt forte labiis
ut per ipsum tandem clarificare vellet
et ponere vnie in pectoribus cardinalium
venientibus vel aliter vel ipse vellet
quod fortasse parum faceret quod
si adhuc vellet se ledere et
scandalosam eius dissolucionem et
bullam per eum nouiter factam
revocare quod omnia fecerunt in
quia quando cum honore suo sed
nudum faceret. Et per Gar-
diam que erat occulta predictis
fieri quibus volebat Julianus
et Palomar quod predictus cal-
genuit tamquam malo seruatorem
de fide et in fide et sic sunt
data cum sancta quod nichil
super fide et nunquam deputationes vo-
luerunt consentire quod reuocarent
Et nunc isti duo impugnant
processum fidei et causant contra superiores
iustificando Basileam ipso in fide
sufficiendo. Sic Palomar quod in
a primo valebat facere si ipse
voluit. Verum quod in eo quod
ipse quod volebat facere sine
deo qui discernat predictos qui
constanter perseverant Basilee
quod paucissimi istorum sunt in primo
et primo processu qui sunt sine
Basilee. Sic dicit quod quod ipse
voluit. Nam in deum cuius
cogitanti cumque fuit publicis
actum in quo Philippus sit medio
de fide Julianus in sua dispu-
tatione quod omnibus nominat fidei
adhuc in citatorio posuit
ad condemnationem fidei sicut de-
cretis et in quibusdam epistolis operat
et eciam sicut et secundum dictum

Posito in dicta ... pergeret se
missione isti duo ... contradicunt
citatorias et monitorias super
fide quod ad idem se consentiunt super
sunt in deputationibus ... accepit
dicebat predictus cardinalis ...
quod processum quod adhuc super fide
et ... simulata de fide
morari cum ipsorum ... cum te-
tarda prima ... ut quilibet
et ... fecit sed dum ...
... non accedunt in deputa-
tionibus ... et quod fecit ...
Quo ... iam ... per ...
accederat ... ...
ipsum ... tamen ... decreta ...
in epistolis et ambasiatis ...
... ad ... Et sic ...
... et non posse allegare ...
... Et ... consequenter ...
Scripsisse in ... Eugenio
... de ... super ...
amoris et ... de ...
... amorum intrat ...
de ... amore ... illud
quod erat ... Eustachii
qui erat Basilee et ... ...
erat ... manu ... ...
... et ... consummata ...
Eugenium ... ...
erat Basilee ... Eugenium
... sed ... videns
... revocare dissolucionem
... erat ...
... per Eugenium ... ista
Julianus et Palomar ...
... iustificando ... ...
... de processu ...
... Palomar ... decreta
... que ...
... de quo Julianus in sua
disputatione ... de
... Eugenii ...
... sed ...
erat in quo ... ...
... erat ... ...
... posse ... in Roma

Quia at [illegible] optimi [illegible]
dicti [illegible] in ipso [illegible] de
Palomar [illegible] palacij
[illegible] apposita erat ca
[illegible] in cena [illegible] ingressto.
[illegible] ipsa [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] erat in
[illegible] remittit denique
[illegible] Iulianus et Palomar contra
[illegible] Eugenium de [illegible].
[illegible] prime [illegible]
[illegible] Eugenius reducat [illegible]:
[illegible] Carolus in [illegible] et [illegible]
[illegible] que vidit [illegible] Euge
[illegible] in [illegible] viris [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] laborat
[illegible] devota [illegible]
[illegible] nulle [illegible] simul
[illegible] cardinalis [illegible]
[illegible] [illegible]
Eugenius [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] de [illegible]
utroque [illegible] [illegible] cui
que quot et quanta sunt [illegible]
[illegible] per Eugenium [illegible] ad cuius
[illegible] [illegible] At
[illegible] que Carolus [illegible]
post ipsum [illegible] Arelatensem [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] cui et [illegible]:
Quid dicam de Arelatensi qui
iste [illegible] debuit ipse [illegible].
tate [illegible] debuisset [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] Arelatensis non [illegible]
[illegible] palijs [illegible]
[illegible] fidei et [illegible]
[illegible] non [illegible]
dei et zelo fidei [illegible]
[illegible] et dignitatis [illegible]
[illegible] [illegible]
Eugenium ac [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] donorum [illegible] non
[illegible] non [illegible] non
[illegible] [illegible] et [illegible]

Non molitas non penuria qui
dem [illegible] negocijs et [illegible] fidei
et [illegible] nedum [illegible] totaliter [illegible]
et alia vasa argentea [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnia [illegible] immediate
[illegible] ea [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] non corruptum
donarijs [illegible] dicta [illegible] ipse
[illegible] [illegible] [illegible]
supplicacionem [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] indigerat et [illegible] suffra-
gijs suis non [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] pro malo [illegible]
quibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
veritatis quo [illegible]
[illegible] Iulianus de [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] deo et [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] in ecclesia [illegible] in
[illegible] deo Arelatensem [illegible]
in [illegible] [illegible] voluissent:
Iulianus et Palomar [illegible]
ad [illegible] laborarat ad
[illegible] devota ut Eugenius [illegible]
[illegible] dicto anno [illegible]
[illegible] et [illegible] Eugenius
ut [illegible] de Arelatensi [illegible]
[illegible] duo anno [illegible]
in [illegible] suis Decantare
ista [illegible] Iulianus [illegible] fuit
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
de Basilea [illegible] Ianuarij
1438 [illegible] Eugenius
[illegible] [illegible] [illegible]
Iulianus iam a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Eugenio et [illegible]
[illegible] [illegible] Carolus qui
[illegible] cardinalis [illegible]
[illegible] [illegible] Eugenius
Quod ad audiendum [illegible]

Sunt reuoluta ad Eugenium ‖
Licet sint causa [illegible] prius [illegible]
videat et quod [illegible] no
pronuncia[illegible] quod [illegible] de vita
[illegible] [illegible] principalis
hospitalis, vite Juliani
Insultat [illegible] quod [illegible] Dum
Juliani administrat ad tot
classemas tantas [illegible] Dum
quamuis sint recepta in [illegible] electo-
ribus licet pro [illegible] fore
xxxij [illegible] de [illegible] nacionum
et de omni parte [illegible] [illegible]
doctores [illegible] et [illegible]
admoniti Ut quod [illegible]
[illegible] [illegible] iusto dei iudicio
[illegible] omnia minus [illegible] et
quolibet eorum erat sufficiens ad
[illegible] [illegible] [illegible] potestatem
[illegible] [illegible] [illegible] non illorum
[illegible] possunt non [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] talia superius
deducta, si [illegible] [illegible]
dotatis et [illegible] [illegible] que
omnia sunt recepta in persona
sua [illegible] [illegible] [illegible]
hoc [illegible] quod tamen [illegible]
[illegible], [illegible], quod non [illegible]
de electoribus possunt dicere
quod pro illorum non licebat [illegible]
[illegible] sue [illegible] sue [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad
moniti electores ut [illegible]
simo Juliano et Palomar
[illegible] Basilee [illegible]
Eugenio sue [illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
et aliis que [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] Judicij [illegible]
[illegible] Palomar [illegible]
quod esset absolutus a [illegible]
[illegible] Juliano dicit quod [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] erat
et [illegible] [illegible]
erat [illegible] saltem [illegible] [illegible]

Ubi sunt admissi [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et abbates [illegible]
[illegible] in actis [illegible]
pro [illegible] [illegible] de admis-
sis eorum quod [illegible]
[illegible] admissi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ut appareat euidentius de
[illegible] Juliani
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nominibus [illegible]
[illegible] [illegible] statu et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
primo quod [illegible] generalis synodus
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] status uel dignitatis
[illegible] [illegible] [illegible]
in hiis que pertinet ad fidem
et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in capite
et in [illegible] [illegible]
[illegible] status et dignitatis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] synodi et [illegible]
[illegible] [illegible] generalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] uel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] et non [illegible]
nota [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] possunt [illegible]
[illegible] [illegible] uel [illegible] ‖
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... ap de
[illegible] ... cum quelibet
[illegible] ... sta [illegible] in [illegible]
[illegible] ... [illegible] intrauit
[illegible] ... quilibet comitatur
[illegible] ... ipse [illegible] quod non qua-
[illegible] ... [illegible] et intelligatur in
[illegible] ... [illegible] quod sibi quod in
[illegible] ... ipse non primo [illegible]
[illegible] sed [illegible] quod [illegible]
[illegible] et ipse [illegible]
[illegible] manibus quod in manibus
[illegible] quod [illegible] magna [illegible]
[illegible] ... per [illegible] manus
[illegible] ... [illegible] et
[illegible] ad magis [illegible] et ita
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] ipse ita [illegible] fuit
[illegible] et ut de [illegible] patribus
quale ipse [illegible] impugnat
[illegible] et [illegible] alium [illegible]
et aliis Karolus qui [illegible] primo
audiuit de sua depositione
nuntii istarum quarum [illegible]
[illegible] dicebat [illegible] nam
[illegible] est quod [illegible] de deponende
nec [illegible] Karolus nequaquam
si nos [illegible] ut [illegible]
plurimus [illegible] dixit [illegible]
quale remedium [illegible] nos
nequaquam dux Julianus [illegible]
nos [illegible] non [illegible]
[illegible] dissolutorum deponatur
nos [illegible] super me non
[illegible] quod non [illegible]
facit nam [illegible] et ibi [illegible]
ipse [illegible] quod ipse et
[illegible] quam [illegible]
dicebat Julianus non [illegible]
[illegible] non [illegible] quid dixit
[illegible] vir [illegible] primo
vos [illegible] et in culpa et
maledicta [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] inuenit aliam [illegible]
[illegible] dicens a nemine [illegible]
[illegible] nolens [illegible]
Tunc ad ordinationem Juliani fuit

[illegible] professores cum [illegible]. Cogitat
iste dux Julianus et palomos quod
per istam reductionem [illegible]
[illegible] et per vim [illegible]
[illegible] ne [illegible] eligat [illegible]
[illegible]. Venit palomos
ad Gabrielem [illegible] [illegible]
[illegible] facit [illegible] Cole-
bia [illegible] Karolus [illegible]
Julianus ut videtur quod si-
[illegible] facit [illegible] eligi dux [illegible]
[illegible] magis Gabriel
[illegible] Gabriel quod melius
est sibi dimittere [illegible] in
[illegible] Karolus [illegible] et
[illegible] ad [illegible] suum [illegible]
[illegible] Rogauit a Juliano
quod ego [illegible] [illegible]
veniet ad pedes [illegible]
quod [illegible] reductionem [illegible]
quod [illegible] quod omnes [illegible] veni-
unt [illegible] ad nos [illegible] in
[illegible] non [illegible] aliquid
de offensa dux [illegible]
[illegible] Gabriel quod [illegible] Arago-
num quem [illegible] odio [illegible]
[illegible] et si [illegible] dux [illegible]
[illegible] et [illegible] Lo[illegible]
cum palomos [illegible]
Regem Aragonum ad obe-
dientiam [illegible] permittit sibi
Capitaneum [illegible] Karolus
de [illegible] [illegible] [illegible] vi-
de [illegible] non [illegible] aliquis
quod omnes Karolus laudent
ista que [illegible] per [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reductionis
[illegible] [illegible] que [illegible]
publicatis [illegible] mit-
[illegible] ad omnes [illegible] nullibi
[illegible] in Italia ubi [illegible]
[illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] palomie [illegible]
[illegible] professores. Sed [illegible]
et [illegible] voluit mittere

Petri quidem gregum nostri regis
Cancellarius ipsius Stanislaus quidam ad
poloniam mittitur pro eadem pace
Regi Conrado et cardinalibus sancte
religione tenere quidem iste ad suos
sui tendebant. Et ideo misit ad
nos nobiles sic misericordia nostra
Convenit rex Conradus madius
ad cardinales in de anno 1442
et ad ... prioribus visitaculum
gabriel de vera dicta conclu-
Carolus sit agens ille remit-
tere Juliano Julianus die qui
velit in propria persona venire et
ad istos tractatus conducere adiu-
vandos. Venit Julianus lega-
tus de latere Cantuariensis
quibus super [illegible] Dragomira
instincta [illegible]
veri apud regem et ... confir-
mat conclude veneruntque ad
simplex ... dictas ...
[illegible]
[illegible] fidem pu-
blica [illegible]
[illegible] audacia
[illegible] clarata
[illegible] nec conveniat
[illegible] Julianus ut
recipiat ut legatus etc.
Mandat rex nullum de aula sua
... Julianus recepturum
cum introitu [illegible]
[illegible] amicis suis
[illegible] similiter portare
[illegible] Julianus
in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Julianus de suo [illegible]
Julianus [illegible] Gabrieli
[illegible] quod faciat
[illegible]
[illegible] Petri
legatorum ad regem polonie
[illegible] etc. [illegible]

[illegible]
regem [illegible]
[illegible]
Julianus [illegible]
pro parte regis et [illegible]
[illegible] indulgentias
[illegible] regi
[illegible] ut in [illegible]
[illegible] mittit legatum
[illegible] Juliani Julianus
[illegible]
veniente. Venit hungariam
totum regnum in [illegible]
[illegible] videtur
[illegible]
[illegible] de [illegible]
Eugenii pape [illegible]
[illegible] ut in reductam
[illegible]
pro regem polonie [illegible]
[illegible] Eugenius misit ipso
regi Eugenium unum [illegible]
pro sua [illegible] que aliter non
[illegible]
ipse Julianus et [illegible]
ab [illegible]
Eugenii [illegible]
et quia [illegible] ipso
[illegible] regi
que [illegible]
[illegible]
et [illegible]
Carolus in [illegible]
[illegible] de [illegible] que fecit et
facit [illegible]
[illegible] legatum [illegible]
in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Et [illegible] Juliane [illegible]
[illegible]

[illegible] cultorum sma-
[illegible] cito ingru-
[illegible] potestatis de statu
[illegible] nos eius [illegible] vere
[illegible] publice [illegible] scan-
[illegible] multorumque malorum
[illegible] culpa [illegible] multa
[illegible] dat [illegible]
[illegible] itaque constat dictus
[illegible] de [illegible] Palomar [illegible]
[illegible] Iuliani presbiteri cardinalis
[illegible] qui [illegible] capellanus
[illegible] cardi-
[illegible] Aragonum
[illegible] quidam [illegible]
[illegible] que fecit tam
[illegible]
[illegible] admirato in tanta
[illegible] et supplicia
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] morbo [illegible]
[illegible]
[illegible] ab aquibus [illegible]
[illegible] se a filius suus [illegible] filius
[illegible] quod et fecit [illegible]
[illegible] regni Valencie [illegible]
[illegible] patrem [illegible] alius [illegible]
[illegible] Andreas [illegible] fuit
[illegible] patrum suum [illegible]
de [illegible] in sua [illegible]
[illegible] in [illegible]
Qui Andreas [illegible] istud Palo-
mar et [illegible] in studio [illegible]
[illegible] Qui-
[illegible] et Palomar
a [illegible] alius [illegible]
[illegible] pleno [illegible] de
morte [illegible]
in [illegible] Clericusana [illegible]
[illegible]
et [illegible] medicis
[illegible] potata fuit [illegible]
a deo [illegible]
[illegible] Sarrace-
na [illegible] que [illegible] predicta
ministrabat [illegible]

[illegible] ut [illegible] sicut [illegible]
[illegible] et [illegible] sicut [illegible]
[illegible] et non [illegible]
[illegible] Compostellanus
[illegible] et [illegible] alius [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] et ad [illegible] sua atti-
nebat [illegible] ista ad [illegible]
[illegible] quod et omnes predicta
[illegible] ad [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] ipsum [illegible] quilibet [illegible]
[illegible] ad [illegible] Capitulo
[illegible] sua ad [illegible]
[illegible] Palomar [illegible]
[illegible] quilibet ad [illegible]
[illegible] et [illegible] a [illegible]
[illegible] ad [illegible] sua ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] sua [illegible]
[illegible] tenore [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] Bohemi [illegible]
[illegible] quod [illegible]
quod [illegible]
et in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] fidei
[illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] et tenore [illegible]
[illegible] Di-
cebat ipse Palomar [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] dicebat [illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible] Bohemi ad [illegible]
[illegible] quilibet [illegible] ne [illegible]
[illegible] possit [illegible]
[illegible] Bohemis [illegible]

Et certis disputacionibus que va-
lentes reddere de anno 1431
tam Eugenio citata percucium
in generali congregacione comparatorum. Quarta
prima erat de bulla liberacionis
eius comparatata ad illas illo
reddidit. Julianus presidens quibus et
sub declaracionem prius nobis con-
cernentem episcopis reddidit et quam
statim in comparatione nomine sancti qui fuit
Sed fuerunt cum ipso generali congrega-
cione palomar concepit formam
dicte liberacionis que fuit
per deputatos multum correcta
quia ipse presidens in sua opinione
dicebat illud debere bullari et
non debere cancellari et non debe-
bat aliud reddere a comparatis
undique deputatos volebant con-
scendere nisi consentire dictos
legatum presidentem secrete fecerunt
ut patebit. Aliud comparatione
erat quod declaracionem eorum fecerunt
in multis conclusis ut Aniciense
no et de Toletano sicut et nunc
temporibus in comparacione. Secundo Reddecimus
Basiliensis promittit palomar
esse eorum bulam liberacionis bul-
latam. Sed quod Basilienis vice versa
deceduerit bulam excusavit acce-
no sigillo sub comparatata presi-
dentibus Basiliensibus libera facte. Item
palomar semper cum legatis quibus
aliquid palomar quod violata
fuit eius per bulla ad cancellariam
suam directa et dans bulas
publicabat et ista liberacionis com-
paracione sua et ad perinde
instaret magis apud deputa-
tos in tanto quod per importu-
nitatem suam fecerunt de con-
sensu suo de non conando sub
utraque specie vel conformitate Pragen-
sium Basiliensi de mense
novembris 1431 decretum
fuit sicut fuit de mense de-
cembris eiusdem anni ut patet

Quamvis dicta decreta facta contra
impedientes. Quibus Item
palomar venit ad curiam
unique offert duas bullas cancel-
latas. Si legatis vite suae bullas
generalesque in comparatata
Gaudet Basiliensi de [illegible]
sine sigillata duabus con-
tinua comparatata quod ponam sigil-
la Sigismundi et ducis Austrie
alteri et non erat conce-
ptus penitus in nostra parte quod
dubitabat palomar ipse sigil-
la dicti principis deponit
bulla liberacionis domino quod [illegible]
totum unus nobis venit palo-
mar ad Sigismundum in Hungaria
petit sigillum una ad [illegible]
bullam eius. Tamen ipse tamen de-
posuisset bullam habebat Sigis-
mundus. Item fecit secundum statum alteri.
Remittit eos ad alterum. Gau-
det supremus palomar quod
aliquis comparat suus fuerat
in aperto adventu in vigilia dicti
Sigismundi cum nobis notificavit
alteris de intencione Sigismundi sine
dubitat palomar quod presidentes
fuerit comparat unque cum palam
venit palomar vigilia ad
milites Sigismundi contra eius
suis familiis Basiliensis predic-
tis pacem de anno domini 1438
et facta tercia conspiratione conspi-
ro duodecim mane fugit palam
ut dicitur. Exeas suas sequitur
miles ipse alterius petit
ad aliam Stephani quor-
dam cum palomar ut ipsum
capiat in dicta causa qui venerat
ad altero prodit ad al-
terum in castro suo viginti
venit et palam ad eorum causa
postea suis eo miles cum
alteri interrogat deinde adven-
tu supplicat miles venisse
ad palam non precedens nobis
ad eum secum alteraque comparat

[illegible] ... [illegible] ad [illegible]
[illegible] ... [illegible] milites [illegible]
[illegible] ... [illegible] Et quod [illegible]
[illegible] ... Indignata [illegible]
[illegible] ... [illegible] non [illegible]
[illegible] decretum [illegible]
[illegible] [illegible] non dicit
[illegible] commissum [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] porta
[illegible] decretum et petit decretum
Et [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] affirmabat
[illegible] et tenuisset [illegible] bullam
At illi dicunt illam
[illegible] [illegible] Basilee
[illegible] sunt [illegible] et narrat
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] clamat [illegible]
[illegible] dicto de sigismundo et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] ne bulla [illegible]
[illegible] [illegible] mandat eum
capi [illegible] valuit cum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mittit dictus palomar [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible]
de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] palomar
[illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] palomar de
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible]

[illegible] capite abiit. Abiit ad
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] petit [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
data per sigismundum Et [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] bulla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bulla non [illegible] de mense
[illegible] [illegible] de anno domini 1439
[illegible] fama de [illegible] bullam
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
data [illegible] [illegible]
non [illegible] ut [illegible]
de [illegible] [illegible]
anno 1431 [illegible] de mense [illegible]
[illegible] [illegible] de mense
novembre [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Et [illegible] bullis [illegible]
[illegible] [illegible] quo
[illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] bulla non sit [illegible]
decreto et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de qua [illegible]
palomar [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mittit palomar
ad regem [illegible] [illegible]
palomar [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Credet sibi mitti in gratia pa-
lomar ad regem permittere [illegible]
[illegible] quod dixit ad regem [illegible]
palomar ad regem [illegible]
[illegible] per gratia [illegible] dispo-
sitione [illegible] magistri appellare
regi multa et multa [illegible]
[illegible] rex libenter audit ad
ut [illegible] plenius [illegible] Ro-
audito [illegible] regi nam
[illegible] dicti [illegible]
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] ratione [illegible]
[illegible] poterat
dispellere [illegible]
[illegible]
[illegible] Bataur palo-
mar [illegible]
decretum [illegible]
informationibus [illegible]
[illegible] per panormitanum [illegible]
[illegible] ipsima inter-
[illegible] et quod rex non admitti
[illegible] et simulatores [illegible]
[illegible] iste palomar [illegible]
[illegible] a sancto regoli [illegible]
[illegible]
[illegible] ad Gabrielem [illegible]
palomar qui cogitaverat [illegible]
[illegible] a rege [illegible]
[illegible] apud gabrielem [illegible]
narrat gesta. Julianus audit
palomar in [illegible] publico
[illegible] diligentias [illegible]
[illegible] panormitanus et [illegible]
regis [illegible] in [illegible] diffa-
mat regem de obstinaria et
pertinacia [illegible]
[illegible] regis [illegible]
de reductione [illegible]
regi relatu palomar [illegible]
tamen [illegible]
[illegible] reductio ut [illegible]
[illegible] julianus
ut [illegible] palomar
[illegible] vis [illegible]

[illegible] dixit Cappellanus palomar
qui [illegible]
[illegible] Cardinalis [illegible]
[illegible] Carolus [illegible]
[illegible] non habebat [illegible]
[illegible] Carolus [illegible]
[illegible] regi aragonum
[illegible] non [illegible]
in regno et forsan [illegible]
[illegible] palomar [illegible]
valdimo [illegible]
[illegible]
[illegible]
Regi [illegible] Regis de
[illegible] palomar
palomar [illegible] nostra
[illegible] et obstinacia non [illegible]
[illegible]
[illegible] regi [illegible] ut [illegible]
[illegible] certifica palomar
de [illegible] Regis Sublicitam
Gabriel ut Cappellanus palomar
[illegible] regi [illegible]
et quod magister [illegible] communa
Sublicitam ab alia parte [illegible]
notarius de Barchinona [illegible]
[illegible] qui [illegible] et alius
[illegible] vituperatis a
palomar et [illegible] regi
[illegible] quidem [illegible]
[illegible] vero [illegible]
[illegible] palomar [illegible]
[illegible] concordie in
[illegible] Civitate quia
[illegible] Cappellanus
[illegible] optatum [illegible]
ad [illegible]
[illegible] in quo [illegible] julianus
et palomar [illegible]
[illegible]
[illegible] julianus et [illegible]
in palomar [illegible]
[illegible] et non [illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible]

[illegible] recessit. Si
[illegible] ducatu [illegible] specialiter intra
[illegible] ambasiatores Regis
[illegible] cum depositionem [illegible]
[illegible] quia ipsi [illegible] ad
[illegible] tempore [illegible] et
[illegible] concilio [illegible] fuerunt
[illegible] tempore [illegible] recessit
[illegible] [illegible] ipse [illegible]
[illegible] 1 6 [illegible] et
[illegible] fuit [illegible] Regis qui
[illegible] de mense Augusti
1423, et ipse recessit de mense
Januarii 1423 [illegible]
[illegible] et valebat [illegible]
[illegible] erat sanctus [illegible] sic [illegible]
tempore dissolutionis et [illegible]
[illegible] revocatus [illegible]
[illegible] concilio [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicta [illegible]
quid [illegible] de [illegible]
quid [illegible] impugnare [illegible]
ipse [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et legatorum [illegible]
[illegible] ut [illegible] apostolica [illegible]
in [illegible] Item in [illegible]
[illegible] ambasiatores [illegible]
[illegible] [illegible] illa [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] officium
penitentiarii [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] de [illegible] Regis Aragonum
[illegible] et doctores [illegible] ad [illegible]
[illegible] tempore [illegible] et [illegible]
non sunt [illegible] Item [illegible] ad
[illegible] [illegible] omnes
ambasiatores [illegible]
et nota [illegible] in [illegible]

Insuper [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut dicebat [illegible]
[illegible] Regis [illegible]
[illegible] [illegible] istam
[illegible] [illegible] am-
basiatorum [illegible]
[illegible] tempore depositionis [illegible]
intitulato de iustificatione
[illegible] [illegible]
ultra [illegible] et
ultra [illegible] in dignitate [illegible]
[illegible] et aliis [illegible] et doc-
tores [illegible] divini et [illegible]
et [illegible] omnium [illegible] que
[illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et familia sua [illegible]
fuit [illegible] Ytalia et dominium
Ytalie [illegible] [illegible]
in [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] am-
basiatores [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] et principes [illegible]
plurimi et [illegible]
dicta [illegible] tempore departionis
sunt [illegible] a [illegible]
[illegible] post [illegible] in
dicta civitate [illegible]
Ludovicus de Pontibus [illegible]
[illegible] ambasiator Regis
Aragonum [illegible]
[illegible] depositionis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] dicere ista [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] tempore [illegible] dissolutionis
[illegible] [illegible]

Fuerunt tot peregrinus sunt tempore
per claram dei felicissimo spe
existimet, fidelibus suis conjugiis
ut rogat peccatores ad vicesimum que
sue consiliis clerici a eadem assistera
dissidet pro quibus uterque aliqui se
ita duo longum quedam et paciar
dixit suorum ductam anulatione.
Deinde iste ipse augustinus de
pariete hodie deum inspiciente
cogitationibus dixerunt. Si autem
que scriptum est quod non videbatur ad
perfectionem quamvis ut optabat
et prout orationem meam redeuntis
ut ea forte que ecclesia querere
tam preclare videbatur. Illud eis
nullus dissolvit. Quando ista
comparatione est quoniam ipsius sicut apparuisse
tamen non videbatur ad apte sua.
Et operum dare ipsius aspera
debuisse et dignum pariter in
oratione. Si vero tota tanta pre
ipso patiatur ut inducatur
recessi tamen et dicere fuisse mistum
et prudencia dicere iniusta. Non
ne tu dixisti in deum induxerunt
illud et dixit in manducante
cantorum filiis clericis et clericis reis
cuius reliquie non clericis vita
pertinent in vias multi epistolis
scripsit audiciones dixerunt dum
illius est que sermo et humana
tres scandalizari sunt et retro
abierunt et cum quibus dixisse et
multum et vias veteres abierunt sed
ad christo petrum dum ad quem
ibimus verba vite eterne habes. Sic
gloria est dimisit autem recedentibus
autem remanentibus cum ea a quo
vocati fuerant. Ante ipsos et
primam veritatis scripta ad
iacobus papa, et sequitur quisquis ergo statum
quorum quoniam recessit deus unde
suo recessu quamvis in eo fuit
locum dissolutionis singulis
statum remansit. Ipsis ad

fine eccle si tormentis pressus
si multis ut propterea
eis fuisse, redeunte quod non si
scripta quisque
constantie pretendit
ad inducat suo sic per
contingere clericis qui cum
prius facere est et qui prius erat
in sacro quando puer clericis
que sunt dixerunt in deum
ipsis antiquioribus
pluribus dissolutis in vita
dare episcopis quidam magis
congregati pace et sic mansit
etiam cum quibus pace et cum
congregat clamare ne contra
captum pueri quemque
in ope multis numero. Si
parietibus preter adesse
ipsa quo que dicunt esse
in nullis peccatis sunt clerici
predicta necessaria facta reducunt.
Cum igitur quasi voluntarie
fiant sed multiplex mutuale
hinc et sicut dixit est non tot
inquirit quod nullos non cum
in sacro quando et de omni natione
est etiam necessarium quanta
sunt per roma eorum
longe ipsos quidem presbyterum
et deceptorum fidei esse omnium de
multiplicatione ad eum omnibus clericis
Si in iudicem in pace et a se
primis quibus gratiam baptismi
in quibus non conveniunt in cum
peccatoris et per quos
et ultra quam multum clericis
tunc non se quod alias non sunt
et nunc sunt in tempore maiore multitudo
peritorum in terra quo, quam dictus
fuit, de ista abiectione que
redundat in conscientiis tuis
contra puritate tuam et illa pro
ipso et coronato est. Ubi
adesset illa puritas nusquam.

q[uo]d de[illegible] q[ui]a q[uod] d[e] vite
[illegible] eo 23o no[n] s[un]t q[ui]
[illegible] mala n[on] [illegible]
[illegible] adq[ui]sitos sive ut
[illegible] n[ost]ros [illegible] h[ab]uerint [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] galli[illegible] et disp[illegible]
[illegible] p[ro]p[ter] [illegible] de [illegible]
[illegible] in [illegible] tardia [illegible]
[illegible] q[ui]b[us] no[n] debent
[illegible] in dep[re]-
[illegible] et accusant
[illegible] p[ro]p[ter] [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] no[n] [illegible]
[illegible] ista ut q[uod] [illegible]
[illegible] videt [illegible]
[illegible] in [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] illos [illegible] [illegible]
[illegible] sunt
[illegible] in [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] comedere
[illegible] nullus [illegible] ista [illegible]
[illegible] no[n] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] de
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] magis in [illegible]
[illegible] qui [illegible]
sunt [illegible] di-
[illegible] et [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] n[on] a bono [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible]
Juliano et Palomon[illegible] qui ita
[illegible] [illegible] dicto ad
[illegible] in [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] male [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] isti duo
in [illegible]

fidem [illegible] religio-
[illegible] denique [illegible]
[illegible] et [illegible] dissolucionem
[illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] Constantinopoli-
tana [illegible] fides [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] filios [illegible]
[illegible] vita [illegible]
vitam [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible]
Si [illegible] dicebat [illegible] disso-
lucionem a [illegible] de [illegible]
[illegible] dissolucio [illegible]
[illegible] [illegible] Julianus
[illegible] in [illegible] disso-
lucionem q[ue] [illegible] nunc
et [illegible] fidei [illegible]
religio[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Julianus [illegible]
[illegible] apostolis et [illegible]
petri [illegible] [illegible]
[illegible] no[n] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] aug[ustinus] 4o de civitate dei
[illegible] fidei et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] no[n] [illegible]
[illegible] istud [illegible]
q[uod] [illegible] et [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] fidei
[illegible] q[uod] [illegible]
alia capite [illegible]
[illegible] Palomon[illegible] de q[ue]stion[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et Julian[illegible] q[ui] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et Palomon[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] decreta [illegible]
et [illegible] [illegible]

Declarat(ur) et p(ro)hibe(tur) no(str)e laycis
sub spe [illegible] etc. d(icitu)r q(uod) talle
ho(m)o suspenditur decreto istam
q(uo)d alias in 13a session(e) q(ue) fuit
celebrata Constancie, sexta die
Junii anno [14]17 et asserentes
appellatio(n)em tamen contra ille ac-
cedendi et q(ua)liter puniendi. Concilium
insup(er) decrevit [illegible] sup(er) ea(n)dem ma-
[teri]a 30a session(e) [illegible] et conclude-
te [illegible] [illegible] Januarii
1431 q(uo)d [illegible] [illegible] plene
[illegible]. Si dicat(ur) q(uod) non
allegat(ur) decretum q(uo)d alias [illegible]
qui [illegible] p(ro)tate sup(er) q(uo)d [illegible]
isti asserunt [illegible] q(uod) [illegible]
in [illegible] session(e) Constancie [illegible]
facta ipso [illegible] quando [illegible]
[illegible] anno sui pontificatus p(ri)mo
fecit bullas [illegible]
[illegible] 30. [illegible] [illegible]
[illegible] et in [illegible] [illegible]
de [illegible]. [illegible] videat(ur) q(uod) [illegible]
[illegible] [illegible] laycos
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] appellata [illegible]
sit q(uod) non liceat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et q(uod) [illegible] [illegible]
[illegible] appo(sitione)m [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et puniendi. Si dicat(ur)
ipsos [illegible] [illegible] non p(ro)p(ter)
[illegible] [illegible] q(uod) ipsi [illegible]
[illegible] [illegible] allegat(ur) [illegible]
sup(er) [illegible] [illegible]. Si dicat(ur) q(uod)
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q(uod)
quia Gabriel deputat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] laycos [illegible]
[illegible] si [illegible] 30. [illegible]
[illegible] dedit facultatem [illegible]
[illegible] iudicare [illegible] [illegible]

[illegible] ad istas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q(uod) [illegible] [illegible]
[illegible] q(uod) in ipsa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible]. Si [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] laycos [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordinat [illegible] [illegible]
sit q(uod) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] sunt et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q(uod) in [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Julianum
de [illegible] et [illegible] Italie
de [illegible] [illegible] [illegible]
Alamanie et [illegible] [illegible] de-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et duo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] Italie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
q(uo)d isti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] isti [illegible] [illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] isti duo [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] deputati
[illegible] et [illegible] 20a session(e)
qui [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]

in p̄dicationibus [illegible] que
[illegible] sto[rum] [illegible] eas
[illegible] ad eius salute
[illegible] ecclesie determinat et q̄:
admiss[illegible] sacrorum generale q[ui]d[em]
[illegible] et [illegible]
[illegible] declaratorum diffinit in
[illegible] que ad confessorum
[illegible] in capite et in [illegible]
[illegible] p[er] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] differt [illegible] dicat in 3
[illegible] veritatis fidei [illegible] de
[illegible] p[er] [illegible]
[illegible] magistra [illegible]:
[illegible] et principia [illegible]
in [illegible] p[er] [illegible]
fidei [illegible] in disputationibus [illegible]
in declarationibus [illegible] veta
[illegible] et [illegible] no
[illegible] est dei [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de ipsis veritatibus
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] sine
[illegible] introducit novum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] dei [illegible] no [illegible] et
antiqua [illegible] ecclesie que
[illegible] q[uod] dei [illegible]
no [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
q[uod] dei [illegible] no [illegible] ipso
et [illegible] [illegible]
[illegible] de ipsis [illegible]
[illegible] novam [illegible]
p[er] q[uam] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] quem [illegible]
[illegible] [illegible] mali qui
[illegible] et [illegible]

fidei [illegible] et ecclesie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ecclesia
[illegible] non
[illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] p[er] [illegible]
et [illegible] in [illegible]
[illegible] pauperes [illegible]
[illegible] in [illegible]
in fide dei [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] in veritate [illegible]
[illegible] et [illegible]
qui fuit [illegible] ideo
quia [illegible] et in vite
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] amore [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]
de male [illegible] et [illegible]:
[illegible] a veritate [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] ea [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in disputationibus
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] quod [illegible]
et [illegible] in [illegible]
[illegible] ad [illegible]
et [illegible]
[illegible] a [illegible] et post

Per aliquot annos ipsi ad incorpo-
rationem admittebantur et quando ad congre-
gationes quas alias frustra incorporati
introierunt pro deo qui affirmant
in principio galli que fuit causa
quare ipsum basilii galli fuit insti-
tutio in deputationibus et non
in nationibus quod nunquam prius
fuerat et tamen fuit adeo quod dicitur
fuisset dissolutio et alia causa
fuit nisi quod non habebat quoslibet
suppositos de nationibus ad celebra-
tionem concilii Et ut possit continu-
ari concilium invenerunt ... modum
de quo postea dolent Si sunt
aliqui qui de iure vel consuetudine non
tenent ... in gallis stabilitus
et fiat quod clericus tales admittuntur
videtur quod sic introducit quilibet
Item legantur acta galli et re-
ordinare Iulianum non prohibebat
sic quod Iulianus in causa licet
non dicatur cardinaliores sicut isti
quam illi qui in principio admitte-
bantur in principio galli Si erat
cuius presumptio lucidissima sepe
accidit quod de tunc non sit inuol-
pandus si quod ipse possit eos
inculpare Et postea dici
de corpore trinitatis quod si incor-
porati debent ... sacerdotem
non incorporati ... diaconum tenere
Sed quia illi qui prius sacerdotes vocare
in quo principio ... virtualiter
sa dominus ... ideo postea eius dici
quod isti admittuntur qui primo sacer-
dotem in quo principio isti qui ad
missi sunt in actis primo dicitur
quod ... in clarissima
ad aptandum quod quoniam illa
primo statim cum apostoli non essent
nisi primo et discipuli 12 Et
... 60 qui sunt electi 1 vi
qui ministrare in mensis quota-
tiones ... discipulorum

Et dixit capitulo ... sicut
sic placuit omni ... multitudini
et elegerunt Stephanum et ... sep-
tem statuerunt ante conspectum apostolorum
Item actorum 15 placuit apostolis et
senioribus cum omni ecclesia elig-
ere viros et cum barnabas et
paulus ascenderunt Ierusalem ad
apostolos et presbiteros et fuerunt suscepti
ab apostolis et senioribus et tacita
erant et sunt facta per ...
placuit omni ecclesie et in epistola
dicitur apostoli et seniores fratres
Et in ... libri historie scolastice
dicitur de electione Symeonis post mor-
tem Iacobi apostolos ceteros et
domini discipulos qui ad id tempus
relicti erant et in unum quasi
se simul qui cum ipsis ... propin-
qui carnem domini dicebantur
et quesisse quem ex eis quem oportet
dignum successorem Iacobi iu-
dicari omnes quoque unus quoque
Symeonem filium cleophe
elegisse Item in libro
quarto Isidori de ordine
celebrandi concilii dicitur Conve-
niant omnes episcopi post introitum
et 2m ordinatione sic presbiteri et
diaconi post vocentur presbiteri
quos causa probat interesse
post hos ingrediantur diaconos
probabiles 2c deducat
cum ... successive celebratum in
statu de ... debet ...
in quo si quid constancie ...
tamen in suis ... qui
erant de obedientia petri de luna
ad ipsum gilium qui fuit electus
anno domini 1430 ...
ianuarii ... ministerium divina
... presbiteri diaconi ...
... et ...
... in ... magnitudine

[illegible] congregati et unanimi-
ter [illegible] oratores prelatorum
[illegible] quorumcumque nationis omnes prelatos
[illegible] et illi pure accep-
tauit [illegible] congregationem et [illegible] fuit
[illegible] ...

[illegible] quo loco sequitur [illegible] prin-
cipaliter [illegible] ad [illegible] et
[illegible] obedienciam sicut dicitur dominus
[illegible] quod omnes reges et prin-
cipes adherent Gabrieli et suis
[illegible] tamen quod nunquam obedi-
[illegible] nec domino felici ymmo
[illegible] sequitur [illegible] dissolutum
[illegible] ad primum de Gabrie-
le [illegible] tamen sic generaliter
[illegible] nec quo ad omnes
nec quo ad sua [illegible]
[illegible] quo ad [illegible] et si re-
ges et principes tenebant suos
oratores basilee [illegible]
tenebant in curia ipsius domini
Eugenij et ipse recessum
oratorum suorum a concilio
non recessit tamen a sua
curia et [illegible] de illis qui
tenebant in curia sua. Nam
non omnes tenebant et dico tamen
a sua curia, quod postea recesserunt
oratores regis hispanie et
omnes [illegible] sui [illegible] die
augusti 1443 [illegible] non et
illi de francia se retraxerunt
ad [illegible] ciuitate non obe-
diebant ei tamen rex aragonum
licet non obediret quod confirmat
sibi regnum neapolis et ti-
tulos dedit regi [illegible]
[illegible] dalmatie
post peracta sequitur dominum regem
[illegible] duas felix [illegible]
voluisset [illegible] et
ipse apud regem [illegible] non
obediencia regis francie [illegible]
[illegible] confirmando Gabriel
[illegible] regnum [illegible]
[illegible] regis francie [illegible]

obediebat sibi illi de francia
in quibus quod concedebat pragmatica
sanctio regnum [illegible] sanci
[illegible] non obediunt nec obediebant
[illegible] rex [illegible] non elec-
tores sacri imperii non [illegible]
que sunt [illegible] non obedit
sibi rex polonie qui de anno
1441 mandauit in suo regno
[illegible] ipsius [illegible] obediencia non
obediebat dux mediolani sed
[illegible] obediuit et si [illegible]
obediebat ciuitatibus italice [illegible]
ex quo fecit [illegible] ad dominum regem
aragonum [illegible] ipse mediolanum [illegible]
[illegible] ciuitates [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ad ipsum ducem
mediolani [illegible] monte
[illegible] [illegible] pars
regis aragonum non obediunt [illegible]
non obediunt rex dacie et [illegible]
et allegant [illegible] [illegible]
quo pragmatica sanctio fuit
[illegible] non permitti [illegible] in [illegible]
[illegible] causa [illegible] apostolicum [illegible]
tenorem decreti [illegible] [illegible]
[illegible] de castella [illegible] reno-
[illegible] pragmatica [illegible] fuit ad
missa [illegible] regnis [illegible]
[illegible] de rege aragonum in do-
minijs suis [illegible] post
[illegible] pacem non obediunt
sibi aliqua vniuersitas studiorum
[illegible] omnes [illegible] [illegible]
[illegible] nunquam obediebant suis
[illegible] ymmo [illegible] omnes
reges et principes [illegible] [illegible]
suos oratores [illegible]
[illegible] et mandauit suis [illegible]
[illegible] qui erant in [illegible]
curia [illegible] in
aliquo actu [illegible] nomine [illegible]
[illegible] felix [illegible] fuisset
[illegible] duo [illegible] [illegible]
se [illegible] in suis [illegible]
[illegible] [illegible]

Rucas impugnabat sed nomine
generaliter quam Et etiam si obediret
Gabrieli contradictores fuerunt suarum
premissarum concordatarum intelligendarum
ut infra dicetur de ipsis interrogationibus
Ista mandata sunt et stant in sequendo
constat eos mentiri et sic facere ne-
cludetur quod dicunt quod non licet obedire
concilia et quod licet concilium dissolutum
Cum omnes asserant sacrum concilium non
dissolutum sed adhuc continuatum sicut
Basilee, quamvis Basileae et in aliis quae
continet quod negatur quia eorum
ad ipsum sanctum concilium ut patet de tota
Alamania quae sibi suadebat necessitate
erat conventus ad ipsum dominum nostrum
Felicem et ipsum Gabrielem sed non adipsum
concilium. Nimio ad eius quod continuat
sanctum concilium retrocavit et retrocavit ad
sacrum concilium et usque sunt duo anni
ut notum sancte Caroli [illegible]
quod quidem de mandato salutis consilio
et legere supremum tenuerunt in tribus et
in suis protestationibus et insuper
reges et principes sed mandant
sacrum concilium ut patet supra. Insuper
hoc eudem consilio de ministris et
mandatum constat Juliani et palacii
constantiensis quod concilium nullum unquam
constat nisi salvo conductu principis
sed, unde domini Karoli et doctoris
univ[ersitatis]. Sed sicut ipse Juliani
salvum conductum imperialem Sigis-
mundi et ab electoribus Si ergo Regis
de Gallia concilium dissolutum ut
isti dicunt quod ipse Gallie dissolvit
quare alibi dedit pro salvo
conductu Sigismundi Kunte mor-
tuo conducto alleto per depositionem
a clero domini Felicis refutavit
Rex Romanorum dedit pro salvo
conductu et addit ista verba Sicut
prout sanctis quibusdam [illegible] [illegible]
ubi auctoritas eorum reperietur. Et
pragmatica quae fecit pragmaticam
sanctionem per defensionem eorum manda-
tarum Basiliensium Romanorum pro eo-
rum receptionem in terra salva
imperiali constantiensi [illegible] cum

Que fuit facta in de[illegible]
appellatum electo domino et [illegible]
ac tota congregatione [illegible]
domino Karoli Regni [illegible]
insuper videtur quia [illegible]
displicuit concilium quod [illegible]
conductum Sed si Gabriel [illegible]
aliquos incorporandos ad [illegible]
praevenit Ut isti dicunt et [illegible]
[illegible] et Ignari faciliter fuit
dissolutum quod adiuvabit [illegible]
ecclesia parte contra quos sed [illegible]
posuisset et adderet posset [illegible]
declarabit mitteret Et [illegible]
iniquitatem eorum narrat quod
iste doctor in prima parte Francie
legit illas quoque nolo [illegible]
reliquum super quod pro gratia tunc Eugenius
fuit missus et dedit Regi Francie
unum puellum in libello de auctoritate
etc. Ubi erat dictum quod et per
[illegible] Declarans Rex autem posuit
super lecto quidem doctor dicebat
[illegible] [illegible] quod dux [illegible]
nolebat reddere eum Rex ipse fuit
[illegible] At iste continuavit et fuit facto
[illegible] ad [illegible] [illegible]
non promisit Legit doctor
ista si a Rege in favorem sui
[illegible] supplicat Regi Legit ille
libellum puri [illegible] accepit Rex
libellum pulcherrime [illegible] et cum
toto ornamento mandavit [illegible] ad ignem
et combustus fuit. Dolebat doctor tunc
Rex [illegible] quia domus Francie
nunquam accepit infamiam quia
fidei sed expellit Ista tamen [illegible]
de domo Francie quia allegatur
mentius Quia ista erat super
obedientia danda domino Felici et
fuit prorogatum concedit quod prorogata
per orationes regum et principum
Unde de domino nostro Felice non
remittatur [illegible] reges [illegible] et principes
obedientiam quod eum deponere per
testari fuit quod si [illegible] ad depo-
sitionem Eugenii et ad [illegible] non obe-
dierunt eligendo Et differunt obedien-
tiam per [illegible] quamvis fuisset declaratum
sed petebant Et si non obediat

[illegible] ergo quam racione in
[illegible] vnitq in Basilee
[illegible] Rex non abdicebat
[illegible] sed vixit et absit
[illegible] 7 principes [illegible] lege
[illegible] qui si dicitur quid
[illegible] illa que remp
[illegible] 7 in testimonio ola
[illegible] regum 7 principum [illegible]
de anno 1434 [illegible] vitatu
[illegible] oratores regum [illegible]
[illegible] dux mediolanensis [illegible]
[illegible] de basilea ad magunciam
vbi fuerant vocati per albertum
electores imperii 7 vbi quam
multi principes 7 prelati de ala-
mania 7 [illegible] [illegible]
ecclesie quietem 7 concordiam in
[illegible] cum promissionibus
7 sigillis in instrumento publico
[illegible] publicorum [illegible] et
[illegible] Et venit basilea dux
[illegible] cum aliis nobilibus parte
[illegible] regis romanorum 7 multi doc-
tores [illegible] parte electorum [illegible]
tum principum 7 prelatorum de a-
lamania vel 23 amba-
siatores 7 oratores [illegible] tempus
erat basilee dux [illegible]
[illegible] Eugenius [illegible] quietem
[illegible] 7 ambassiatoribus regis
aragonum et vno eorum oratore
Regis navarre [illegible] quietem
[illegible] [illegible] magnitudine
demum [illegible] audiencia 7 [illegible]
dicta generalis congregacio [illegible]
cos [illegible] producentes
[illegible] [illegible] in ista prima congrega-
cione fecerunt duo primo per [illegible]
[illegible] [illegible] dictum [illegible]
Inceptam et remissam [illegible] docto-
rum [illegible] produxerunt duas ce-
dulas quarum prima erat narratiua
multorum laborum ad [illegible] et
[illegible] [illegible] ecclesie in [illegible]
[illegible] in eorum cedula [illegible]
[illegible] et in fine [illegible]
[illegible] magnitudine quietem
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dare pacem ecclesie dei

Que omnia de eorum ordinacione [illegible]
mari debebant [illegible] gracia [illegible]
duo tunc Eugenius ad quem iam
miserant electores oratores ad noti-
ficandum predicta sic 7 ipsi notificabant
sacro concilio 2a erat continua [illegible]
[illegible] 7 continebat [illegible] [illegible]
tenor [illegible] [illegible] in sentencia [illegible]
[illegible] vagabundos [illegible] ad
tollendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dominum papam Eugenium
[illegible] sacri generalis [illegible] vbi vnum
sacri generalis Reges 7 principes duos
suos fideles [illegible] laborans
[illegible] magnitudine [illegible]
deliberacioni [illegible] [illegible]
annotarunt capitula que tamen
apud [illegible] [illegible] generalis
[illegible] [illegible] [illegible]
pontificem Quia [illegible] erat
depositus offerendo pro bono
pacis 7 [illegible] [illegible]
tenor sequitur Datum [illegible]
[illegible] [illegible] tunc Eugenius
[illegible] [illegible] in germania
[illegible] Argentina [illegible] ma-
guntiam [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] generalis celebracionis
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a comodo 7 [illegible] ibi
[illegible] prosequendis et [illegible]
et [illegible] Et quia [illegible]
[illegible] [illegible] romanorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] persona [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] basilee [illegible] [illegible]
[illegible] generalis celebracionis [illegible]
[illegible] [illegible] locorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] locorum [illegible]
persona [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] legatis [illegible] [illegible]

Et principes non appellat falsificatum
detractum de falsitate venditur &c.
Item si non [illegible] nec ipsa in aliquo
locorum predictorum persona venire
possint in [illegible] faceret bannum
quam se transferret libere ad alium
predictorum locorum in quo vellent
tempore &c. Et alias tantum quod accessum
sit ad locum illud ad quem gratia vel
ipsa persona in tempore quo [illegible] advenire
venerit [illegible] conferre tempore divina
quam celebrari. Et [illegible] quod ipsa
imperator et principes [illegible] secundum
incrementum a die sibi facte inti-
mationis [illegible] se vel duos sive
in aliquo locorum predictorum per bul-
las et litteras idoneas conferre expresse
cessantibus prius conservationibus
[illegible] et [illegible]. Nota
et que sequuntur et [illegible] [illegible]
gratis [illegible] qualis [illegible] facta
aut sine [illegible] forsan statuta
et sequitur quod [illegible] sunt facere [illegible]
impugnatio de [illegible] tempore et secundum
facit quam 3.17. dicit [illegible]
illum locum et idem si [illegible] ipsa est
[illegible] in aliquo locorum predictorum re-
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] sunt
factis [illegible] [illegible]
Etiam si aliquis locorum predictorum propter guerram
peste et famem foret inhabitabilis
[illegible] aliquo locorum [illegible]
[illegible] [illegible] adhuc vero [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
nauit. Nota quod [illegible] imperator
appellat [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
Ita tamen quod si fama [illegible] dicatur
aliquis locorum predictorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
facit [illegible] bannum ad aliud locum [illegible]
[illegible] se [illegible] [illegible] ut [illegible]
Si vero [illegible] [illegible] [illegible]
de locis [illegible] [illegible] [illegible]
quam [illegible] [illegible] [illegible] ipsa [illegible]

Ad singulos locum [illegible]
[illegible] locum [illegible] [illegible]
et [illegible] gratia [illegible] mensis a die
per [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] bannum [illegible]
mensis a die [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] bannum [illegible]
[illegible] locum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] stabilis et firmus et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
Verum [illegible] [illegible] [illegible] colligitur
quod [illegible] ipsa [illegible] ut [illegible]
in aliquo predictorum locorum [illegible]
vel aliquo tempore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bannum quam aliquo predictorum lo-
corum [illegible] [illegible] [illegible] celebrari
[illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible]
duos [illegible] [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] mensium et [illegible]
dictorum a die [illegible] et [illegible]
locorum predictorum [illegible] [illegible] quam
in [illegible] [illegible] locorum celebrare [illegible]
[illegible] tempore [illegible] predictorum
[illegible] [illegible] ita allegata
sit [illegible] [illegible] [illegible]
et principium [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] et principium [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deputatos quibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] die [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] depu-
tari [illegible] deputatos quibus in [illegible]
[illegible] et in domo capitulari
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tenor sequitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et principium
[illegible] a publico [illegible] in-
strumento [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quam super ulterius
[illegible] ipsum [illegible]
[illegible] declaracionem vel forte
[illegible] ordinacionem papalis ipsum
[illegible] precise innocentius fuit generale
[illegible] aliquid ad quod generalis [illegible]
[illegible] importuna demoracione
[illegible] ecclesie contigerit et ca-
[illegible] declaratum terminare seu diffinire
[illegible] operam apud reges et
[illegible] principes quod quilibet ut prefertur de-
[illegible] claratum diffinitum et ordinatum
[illegible] in ipso illi quam generale vel
[illegible] aliquid acceptabilis quilibet
[illegible] in regnis et dominiis
[illegible] illi stata custodiretur
Ita tenore cuiuslibet tali attendendum
dum in rebus de quibus contineret
[illegible] vel facti, non dicam sedari
non dicam per extirpacionem scismatis
nec generalis reformacionis ecclesie in
capite et in membris nec collacionis
vel dispensacionis sed scandalizat palo-
mar. Et super hoc sunt astantes
impedimenta etc. quos sacrum
concilium fuit per ipsum tunc temporis
impeditum et interceptum. Et super
hoc singulariter terminare et diffinire
non dicit contra quod quantum est de se
vel ubi sunt per [illegible] aut [illegible]
gloria [illegible] [illegible]
et d. n. [illegible] etc.
Quod omnium iste palomar as-
sumpsit [illegible].
Et licet aptare [illegible]
[illegible] attendenciam et [illegible]
[illegible] d. n. [illegible] aut
ipsum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible]
[illegible] adiunctione
[illegible] seu [illegible]
[illegible] fulminavit [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] depravacionem et [illegible]

Et diligenciam tuam in continuacione
[illegible] et tenere [illegible]
declaracionem scismaticorum et quod ille
aut ille in regnis et dominiis pre-
dictorum dominorum nostrorum sic suspicie-
tur non aut aliquatenus acceptabitur
et [illegible] donec quod in aliud sit te-
nendum fuit per ipsum ibi generalis
declaratum diffinitum seu ordinatum
adhuc cuiusque quantum non fuit Et
ita reges et principes sint et
[illegible] impugnatores [illegible]
[illegible] datur operam
quod cuiuslibet diffinicioni declaracioni
et ordinacioni animo adquiescatur
Et adhuc laborat adhuc [illegible]
apud reges et principes sic ut [illegible]
[illegible] indubitatus [illegible]
ipsius [illegible] auctore [illegible] fiend[illegible]
sine [illegible] data [illegible]
[illegible] fienda Insuper [illegible] et pro-
testanti [illegible] super [illegible]
[illegible] edicta mandata [illegible]
[illegible] effectum [illegible] in
[illegible] aut subditos suos
quo quo[illegible] non [illegible] inde. Nota
quo quo[illegible] quod contra [illegible] fuit [illegible]
nota fulminandos et fulminandas
de fulminandis [illegible] acceptatur
aut [illegible] aliquatenus assencientes
[illegible] non [illegible] dando operam
quod [illegible] [illegible] primos
[illegible] amicos suos [illegible]
[illegible] tenere [illegible] ad
[illegible] aut generalis
[illegible] discussionem [illegible]
[illegible] intelligi de [illegible]
[illegible] quia [illegible] contra [illegible] de
[illegible] [illegible] prefatos
[illegible] modo aut eorum [illegible]
[illegible] nullatenus [illegible] acceptatur
seu acceptate aut [illegible]
[illegible] emanate vel
emanandis nullatenus derogetur
Constat clarissime ipsos [illegible]
[illegible] et palomar [illegible]
Preterea [illegible] premittitur mitte pre-
latos et viros literatos [illegible]
[illegible] religiosos et generaliter omnes

Qui de iure vel consuetudine ad generalia
concilia vocari consueverunt vobisque super ibi
tractandis consulturos:
Et nec passim et indistincte omnes sint con
gregati sed illi qui ibi dubitarent quod
habiles sint scientia moribus et etate
Nec est ita modus procedendi in eadem
...ius quamquam ibi concordis aliqua insurgat
difficultas sive sint presbiteri ibi con
gregatos dumtaxat ceteris absentibus
Et procedat sicut in quibusdam basiliensibus
...isque cardinalibus Et tractaverunt ad
vero nobilibus omnibus super huiusmodi modo
procedendi locum habeat provisio que
in decreto congregatorum eiusdem
continetur non si approbatur hec pro
vocatio ipsa facta de certis nota
si reprobant decretum falsificatum
Nota si voluit sic et fundum coac
tata sunt quoniam basilienses et ipsos certos
nota si conscii sint Iuliani et palomar
sive mediatores Dominus vero permittitur dare
operam quod procurent indulgentias et de
vitant ad illud opinionem propter que
congregate sunt In primo permittitur dare
salvum conductum in forma per
dominos reges et principes quos de
cet Postmo vero si contin
gat quod talis aut tamen magis sit de
sperans sive presbiteri sacri generalis basiliensis
aut utrorumque superius anotatis am
biguitatibus et requisitionibus tam
iustis et rationabilibus afferre con
ventionem quod in omnes conveniant ad
aliquem trium locorum pro cele
brando ita tamen sive generali et alios
consentiendo se Et fuit tunc
Eugenius dominus noster reges et prin
cipes operam dabunt cum effectu
quod illi predictorum dissidentium aut
quibus illis que ... [illegible] dispendiis
parturiant prestiterint concordia ad
... interim differant non dicat
obediant Et Federici qui noluit
condescendere Et nichilominus ...

se quod ex ... honorum aliqua pro
videbitur de remedio opportuno
utens officio advocati ... etc.
Protestationem ... faciunt protestantes
quod per hec capitula non intendunt
sedis apostolice aut generalium conciliorum
auctoritatibus honoribus seu preeminentiis
in aliquo derogare seu dicte unioni
de novo deducere prout adpetunt
quia hec faciunt pro pace et
vitando scismate imminente etc.
Demum habitis colloquiis cum
deputatis sacri generalis concilii dum ac
post deputationem ipsis oratoribus
... Et de predictis capitulis et provisionibus
erant contenti de premissis certis
conditionibus observatis grande
concilium et que esse approbant
a ... oratoribus Et addito quod
... quia in primo casu secundo et ultimo
videtur frustra ... sienda pro
pace concilium de aliquo loco
... Quia nichilominus
dominus tunc Eugenius prius aliud
nominare ad quem sacrum concilium se
transferre ita quod ipsa ...
... primo nominaret et sacrum con
cilium se transferret illuc Et huiusmodi sacrum
concilium nominaret ipsa non
acceptaret illud et nominaret aliud
Ad quem concilium se transferre habet
et nichilominus presbiteri sacri generalis sa
vorabilem in primo ... primo
... consuetudinem illius ... ad
nominationem et consensum sint ipsis ora
toribus sic dicebat per eorum potestate
sive commissionem ... ... quod
... predicta capitula cum eis concorda
vant ... in generali concilio
... protestatio per ...
et supplicationes ... ...
deponere a laboribus ... ...
... aut tunc ... ...
... pro malo quod ... ...

... historie de compositus
... plit eius incipientis
... tutas decretis dic
... ad sap filii ... de
... perem regis Roberti effec:
... de anno 1332 cui quidem tede:
... p tempore bullatam de data
... anno 1332 et incipit
... ram et quod petitur
... ipse gratia mediante rogitat
... egrediebatur immo et tempore rege
... doctores ... in tractatu
... datis ... 1333 quo incipit desiderium
... de 3o puli finali Rotondi
Juliani et Palomar mag. et
magistri ... prefectus providet
david ... pari geili ... ora:
bat ad deum dicens eripe me
due ab homine malo ... pa:
lomar a viro iniquo Juliano
eripe me qui cogitaverunt iniquitates
in corde suo tota die constituebant
prelia acuerunt labia sua sicut serpen:
tes venenum aspidum sub labiis
eorum dispone illos in virtute tua
et depone eos protector meus domine
Si aliquis forte me temerarium in:
dicabit ex hiis que dixi ... ego
Palladius ... illi sic dicit
Hilarius in tractatu quem fecit contra
Constantium imperatorem ...
... maiestate ... loqui
quia tempus preteriit tacendi ...
... obtinet ... clamare
pastores ... fugierunt
... pro ovibus ... fures
introierunt ... leo
... querens quem devoret ...
diffidencie ... modestie
... ... tacuisse
... ... ipsius
... fides ... ...
... ... fiducia ...
Hilarius ... Constantium et ego
tibi Juliane ... Hilario ...
heretici locutus fuisset ...

Quas et sine deus et maximias
imperatorie audire condam
pugnas ... ...
sequens predicatores sibi ... ...
gioni talis ... tirannie ...
... ... divinorum ... te
stima ... ut ... ...
... ... et ...
... eius operis ... confide
de fide contra fidem ...
dat ... ... indoctus
a ... ... ad tra:
ctare diffinicionis quorum facti
et accidentalium fidem ad ...
compellas ... ...
... ... religio
... ... te loquitur
... ... ipse testatur ...
professioni tue gesta ...
... Hilarius ... supra ...
Nobis autem ... honorandi
ista remitto pro amicabili
... que ... sunt ...
corrigenda emendanda et ...
... ... ad vos veri vi:
matus homi ... ... et ...
de ... ... doctores
... ... et ora:
tores de ... omnibus ...
... ... et ... al:
legatis ... et ...
... ego autem ...
in ... ... vos ut ...
... Juliani et Palomar
... ut ... ...
... vos ... ...
... sint in ... ...
... sic ... ...
... in domo domini ...
militantes ... per graciam
... per gloriam
Amen

Finiunt fauente altissimo

